

Ex. A.

S. D. U.
D

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1935; 39
FÖRSVARSDEPARTEMENTET

BETÄNKANDE
MED
FÖRSLAG TILL ORDNANDE AV
SVERIGES
FÖRSVARSVÄSENDE

AVGIVET AV
1930 ÅRS FÖRSVARSKOMMISSION

Del II
Arméorganisationen

S T O C K H O L M
1 9 3 5

Statens offentliga utredningar 1935

Kronologisk förteckning

1. Betänkande med förslag angående åtgärder för spannmålsodlingens stödjande. Marcus. 134 s. Jo.
2. Betänkande med förslag rörande lån och årliga bidrag av statsmedel för främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade barnrika familjer jämte därtill hörande utredningar. Beckman. 86*, 265 s. S.
3. Kortfattad framställning av organisationsakkunnigas betänkande med utredning och förslag rörande den sammhälleliga hjälpverksamhetens organisation m. m. Beckman. 23 s. S.
4. Promemoria angående tillsynen över fastighetsregistret och fastighetsbildningen. Marcus. 70 s. Ju.
5. Förslag till ändrade bestämmelser rörande allmänna handlingars offentlighet. Norstedt. 79 s. Ju.
6. Arbetslöshetsutredningens betänkande. 2. Åtgärder mot arbetslöshet. Norstedt. x, 398, 32* s. S.
7. Teknisk-ekonomiska utredningar rörande vägväsendet. Del 2. Broar. Hægström. 180 s. K.
8. Betänkande med förslag angående åtgärder mot statsfientlig verksamhet. Idun. 406 s. Ju.
9. Betänkande med förslag till organisation av den höga skogsundervisningen. Peréus. 164 s. Jo.
10. Utredning och förslag angående rundradion i Sverige. Norstedt. 202 s. 13 kartor. K.
11. Betänkande med utredning och förslag angående inrättande av en statsvetenskaplig examen. Marcus. 80 s. E.
12. Betänkande med förslag till förordning angående allmän automobiltrafik. Hægström. 227 s. K.
13. Yttrande över preliminärt förslag till lagstiftning om avbrytande av havandeskap. Marcus. (4), 132, 63 s. Ju.
14. Lagberedningens förslag till lag om skuldebrev m. m. Norstedt. vj, 211 s. Ju.
15. Betänkande med förslag till lagstiftning om avbrytande av havandeskap. Marcus. 192 s. Ju.
16. Konjunkturuppsvingets förlopp och orsaker 1932—1934. Hægström. 106 s. FI.
17. Yttrande och förslag rörande formulär för tjänstgöringsbetyg som av länsstyrelserna utfärdas. Beckman. 16 s. S.
18. Betänkande med förslag till lag om arbetsavtal. Idun. 220 s. S.
19. Kungl. medicinalstyrelsens utlåtande och förslag angående förebyggande mödra- och barnavård. Hægström. 100 s. S.
20. Grunder för kollektiv och individuell pensionsförsäkring. Beckman. (2), 24 s. H.
21. Utredning angående införande av ett dagordningsinstitut m. m. Norstedt. 98 s. Ju.
22. Utredning och förslag rörande frågan om avgift för hemlån av böcker från bibliotek. Hægström. 59 s. E.
23. Betänkande med förslag till motorfordonsförordning och vägtrafikstadga m. m. Idun. 202 s. K.
24. Betänkande med förslag till ändrad organisation av den statliga verksamheten för bekämpande av olovlig införelse av spritdrycker m. m. Marcus. 193 s. FI.
25. Förslag till nya avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare inom den allmänna civilförvaltningen. Marcus. 42 s. FI.
26. Betänkande med förslag rörande det svenska naturskyddets organisation och statliga förvaltning. Uppsala, Almqvist & Wiksell. 197 s. E.
27. Betänkande med förslag till ändring i vissa delar av upphandlingsförordningen. Marcus. 55 s. FI.
28. Utredning med förslag om egnahemskonsulenter hos hushållningssällskapen. Lindström. 88 s. Jo.
29. Betänkande angående husdjursförsöksverksamhetens organisation. Marcus. 75 s. Jo.
30. Berättelse över statens spannmålsnämnds verksamhet m. m. under år 1934. Marcus. 62 s. Jo.
31. Betänkande med förslag till lag om domkapitel m. m. Hægström. 151 s. E.
32. Jordbrukskreditutredningen. Betänkande med förslag till förordning om jordbrukets kreditkassor m. m. Marcus. 132 s. Jo.
33. Kungl. medicinalstyrelsens utlåtande och förslag angående statsunderstödd dispensärverksamhet. Marcus. 62 s. S.
34. Betänkande med vissa synpunkter och förslag i fråga om den primära fastighetskrediten. Marcus. 92 s. Jo.
35. Betänkande och förslag rörande verksamheten vid skyddshemmen m. m. Förra delen. Skyddshemmens organisation m. m. Norstedt. 93 s. S.
36. Betänkande angående råvaruförsörjning, produktion och arbetarantal m. m. vid skogsindustrierna. Idun. 276 s. S.
37. 1934 års nämnd för städningssutredning. Förslag rörande allmänna grunder för ordnandet av städningss- och rengöringsarbetet inom vissa statliga ämbetslokaler i Stockholm samt beräkning av ersättning för nämnda arbete. Marcus. 39 s. FI.
38. Betänkande med förslag till ordnande av Sveriges försvarsväsende. Del 1. Inledande avdelning m. m. Beckman. vj, 301 s. F6.
39. Betänkande med förslag till ordnande av Sveriges försvarsväsende. Del 2. Arméorganisationen. Beckman. vj, 681 s. F6.
40. Betänkande med förslag till ordnande av Sveriges försvarsväsende. Del 3. Marinorganisationen. Beckman. iv, 203 s. F6.
41. Betänkande med förslag till ordnande av Sveriges försvarsväsende. Del 4. Flygvapnets organisation. Beckman. iv, 229 s. F6.
42. Betänkande med förslag till ordnande av Sveriges försvarsväsende. Del 5. Värnplikten m. m. Bilagor. Beckman. iv, 262 s. F6.
43. Betänkande med förslag till ordnande av Sveriges försvarsväsende. Del 6. Särskilda yttranden. Beckman. iij, 426 s. F6.

Ans. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. E. = eklestastikdepartementet, Jo. = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3-febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1935: 39
FÖRSVARSDPARTEMENTET

BETÄNKANDE
MED
FÖRSLAG TILL ORDNANDE AV
SVERIGES
FÖRSVARSVÄSENDE

AVGIVET AV
1930 ÅRS FÖRSVARSKOMMISSION

Del II
Arméorganisationen

STOCKHOLM 1935
K. L. BECKMANS BOKTRYCKERI
[A 1282 85]

DEL II.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

AVD. VII.

ARMÉORGANISATIONEN.

	Sid.
Kap. I. Allmänna grunder för arméorganisationen	1
A. 1925 års försvarsordning	1
<i>Allmänna grunder</i>	1
<i>Fredsorganisationen</i>	5
<i>Krigsorganisationen</i>	8
B. Försvarskommissionens förslag	15
<i>Allmänna grunder</i>	15
<i>Krigsorganisationen</i>	18
<i>Fredsorganisationen</i>	20
Kap. II. Arméns krigsorganisation	26
A. Högkvarterets arméledning	26
B. Linjeförbanden	26
<i>Utredningsarbetet och försöksverksamheten</i> ..	26
<i>Lägre truppförband</i>	33
<i>Högre truppförband och staber</i>	38
C. Hemortsförsvaret	40
<i>Allmänna grunder</i>	40
<i>Territoriella myndigheter</i>	41
<i>Landstormen</i>	42
<i>Luftförsvaret</i>	43
<i>Bodens trupper</i>	48
<i>Kustfästningarnas krigsbesättningar</i>	48
<i>Gotlands trupper</i>	49
D. Depåer och utbildningsanstalter ..	50
Kap. III. Arméns fredsorganisation ..	52
A. Arméledningen	52
<i>Allmänna synpunkter</i>	52
<i>Chefens för armén stab</i>	54
<i>Trupplagsinspektionerna</i>	58
<i>Infanteriinspektionen</i>	59
<i>Kavalleriinspektionen</i>	59
<i>Artilleriinspektionen</i> ..	60
<i>Ingenjörinspektionen</i>	60
<i>Tränginspektionen</i>	61

	Sid.
<i>Sjuk- och veterinärvårdsinspektionerna</i>	61
Sjukvårdsinspektionen	62
Veterinärvårdsinspektionen	64
<i>Förvaltningsmyndigheterna</i>	64
Allmänna synpunkter.....	64
Arméns tygförvaltning	66
Arméns intendenturförvaltning	71
Arméns civilförvaltning	77
B. Arméns organisation på högre och lägre truppförband	83
<i>Allmänna grunder</i>	83
Högre truppförband	83
Lägre truppförband	90
<i>Högre truppförband</i>	92
Fördelningarna.....	92
Övre Norrlands trupper och Bodens trupper	95
Gotlands trupper.....	100
De högre truppförbandens staber.....	102
Fördelningsstaberna	102
Kommandantsstaben i Bodens fästning	103
Försvarschefsstaben på Gotland	107
<i>Lägre truppförband</i>	109
Allmänna grunder	109
Fördelningstruppförbanden	110
1. Infanteriet	110
2. Kavalleriet.....	113
3. Artilleriet	114
4. Trängen och trängtrupperna	116
Bodens trupper	117
1. Norrbottens regemente	117
2. Norrbottens artillerikår	118
3. Bodens artilleriregemente (fästningsartilleriregementet).....	118
Gotlands trupper.....	119
1. Gotlands infanteriregemente	119
2. Gotlands artillerikår	120
Armétruppförbanden	120
1. Stridsvagnsregementet	120
2. Smålands arméartilleriregemente	121
3. Ingenjörtrupperna och signaltrupperna	121
a. Ingenjörtrupperna	133
b. Signaltrupperna.....	132
4. Intendenturtrupperna	133
5. Tygtrupperna	134
De lägre truppförbanden och deras förläggningssorter	135
C. Territoriella myndigheter. Inskrivningsväsende m. m.	136
<i>Allmänna grunder</i>	136
<i>De värnpliktigas redovisning m. m.</i>	137
Landstormsområdesorganisationen	139

	Sid.
<i>Militärbefälhavare med staber</i>	143
Fördelningarnas militärområden	143
Övre Norrlands militärområde	146
Gotlands militärområde.....	147
<i>Överkommendantskapet i Stockholm</i>	148
<i>Platsbefälet i Karlsborg</i>	150
<i>Militärassistenter vid länsstyrelserna</i>	151
D. Arméns rekrytering	152
<i>Allmänna grunder</i>	152
<i>De värnpliktiga</i>	159
<i>Fast anställd personal</i>	169
E. Arméns utbildning	185
<i>Allmänna grunder</i>	186
<i>Truppförbandens utbildning</i>	189
Längd och fördelning av de värnpliktigas tjänstgöringstid.....	189
1. Allmänna synpunkter.....	189
2. Till linjetjänst uttagna värnpliktiga.....	208
Värnpliktiga i allmänhet.....	208
Infanteriet	208
Stridsvagnsregementet.....	216
Kavalleriet	219
Artilleriet.....	220
Ingenjörtrupperna.....	235
Signaltrupperna.....	227
Trängtrupperna	229
Intendenturtrupperna	232
Tygtrupperna	235
Studenter och likställda	235
3. Till ersättningsreserv och handräckningstjänst uttagna värnpliktiga	239
Längd och fördelning av det fast anställda manskapets utbildningstid	240
Utbildningens omfattning och organisation vid de lägre truppförbanden	244
Infanteriet	244
Stridsvagnsregementet.....	252
Kavalleriet	254
Artilleriet.....	258
Ingenjörtrupperna.....	260
Signaltrupperna.....	264
Trängtrupperna	266
Intendenturtrupperna	271
Tygtrupperna	273
Truppförbandsutbildningen i övrigt vid lägre och högre truppförband	274
Befälsutbildningen vid truppförbanden	274
Fälttjänstövningar.....	278
Landstormsövningar.....	280

	Sid.
<i>Centrala undervisningsanstalter och utbildningskurser</i>	282
Officersutbildningen	282
1. Allmänna synpunkter	282
2. Krigsskolan	291
3. Truppslagsofficersskolorna	315
Allmänna synpunkter	315
Infanteriofficersskolan	316
Artilleri- och ingenjörhögskolans allmänna kurs	322
Trängofficersskolan	322
4. Högskolorna	324
Krigshögskolan	324
Artilleri- och ingenjörshögskolans högre kurs	326
5. Ridskolan	328
6. Artilleriets skjutskola	331
7. Särskilda utbildningskurser	332
Underofficers- och underbefälsutbildningen	336
Allmänna synpunkter	336
Arméns underofficersskola	336
Särskilda utbildningskurser	338
Frivillig utbildning	339
Landstormsrörelsen	339
Det frivilliga skytteväsendet	344
F. Befälsbehovet vid de lägre truppförbanden m. m.	348
Allmänna grunder	348
Utom truppförbanden beordrad personal	352
Infanteriet (med stridsvagnsregementet)	355
Kavalleriet	373
Artilleriet (utom luftvärnsartilleriet)	379
Ingenjörtrupperna	394
Signaltrupperna	397
Trängen och trängtrupperna	400
Intendenturkåren och intendenturtrupperna	406
Tygkåren	410
G. Civilmilitära och civila kårer	416
1. Fältläkarkåren	416
2. Garnisonssjukhusen och arméns sjuksköterskekår	431
3. Fältveterinärkåren	432
4. Polispersonalen	442
H. Armémusiken	443
I. Sammandrag över föreslagna personalstater	453
J. Särskilda personalfrågor	458
Allmänna grunder	458
Officerskåren	469
Underofficerskåren	473
Fast anställt manskap	479

	Sid.
K. Arméns reservpersonal	485
1. <i>Reservstaten</i>	485
2. <i>Personal i arméns reserver</i>	490
3. <i>Väg- och vattenbyggnadskåren</i>	493
L. Arméns övergångstat	512
M. Arméns hästar och remonteringsväsendet	513
1. <i>Arméns hästar</i>	513
2. <i>Remonteringen</i>	526
N. Armémuseum	532
Kap. IV. Beväpnings- och materielanskaffningsfrågor	535
Kap. V. Luftvärnsvapnet	544
<i>Allmänna grunder</i>	544
<i>Krigsorganisationen</i>	545
<i>Fredsorganisationen</i>	548
Kap. VI. Övergången till den nya härordningen	570
Kap. VII. Kostnadsberäkningar för armén med luftvärnsvapnet	580
<i>Allmänna grunder</i>	580
<i>Tablå över kostnaderna för armén med luftvärnsvapnet</i>	582
A. <i>Anslag tillhörande civilförvaltningens verksamhetsområde</i>	584
B. <i>Anslag tillhörande intendenturförvaltningens verksamhetsområde</i>	644
C. <i>Anslag tillhörande tygförvaltningens verksamhetsområde</i>	650
D. <i>Diverse</i>	651
E. <i>Kostnader för materielanskaffning</i>	651

100	1. Einleitung	100
101	2. Die Aufgabenstellung	101
102	3. Die Lösungsmethoden	102
103	4. Die Ergebnisse	103
104	5. Zusammenfassung	104
105	6. Literaturverzeichnis	105
106	7. Anhang	106
107	8. Schlusswort	107
108	9. Nachwort	108
109	10. Register	109
110	11. Bibliographie	110
111	12. Index	111
112	13. Sachverzeichnis	112
113	14. Namenverzeichnis	113
114	15. Bildverzeichnis	114
115	16. Tabellenverzeichnis	115
116	17. Formelverzeichnis	116
117	18. Literaturverzeichnis	117
118	19. Anhang	118
119	20. Schlusswort	119
120	21. Nachwort	120
121	22. Register	121
122	23. Bibliographie	122
123	24. Index	123
124	25. Sachverzeichnis	124
125	26. Namenverzeichnis	125
126	27. Bildverzeichnis	126
127	28. Tabellenverzeichnis	127
128	29. Formelverzeichnis	128
129	30. Literaturverzeichnis	129
130	31. Anhang	130
131	32. Schlusswort	131
132	33. Nachwort	132
133	34. Register	133
134	35. Bibliographie	134
135	36. Index	135
136	37. Sachverzeichnis	136
137	38. Namenverzeichnis	137
138	39. Bildverzeichnis	138
139	40. Tabellenverzeichnis	139
140	41. Formelverzeichnis	140
141	42. Literaturverzeichnis	141
142	43. Anhang	142
143	44. Schlusswort	143
144	45. Nachwort	144
145	46. Register	145
146	47. Bibliographie	146
147	48. Index	147
148	49. Sachverzeichnis	148
149	50. Namenverzeichnis	149
150	51. Bildverzeichnis	150
151	52. Tabellenverzeichnis	151
152	53. Formelverzeichnis	152
153	54. Literaturverzeichnis	153
154	55. Anhang	154
155	56. Schlusswort	155
156	57. Nachwort	156
157	58. Register	157
158	59. Bibliographie	158
159	60. Index	159
160	61. Sachverzeichnis	160
161	62. Namenverzeichnis	161
162	63. Bildverzeichnis	162
163	64. Tabellenverzeichnis	163
164	65. Formelverzeichnis	164
165	66. Literaturverzeichnis	165
166	67. Anhang	166
167	68. Schlusswort	167
168	69. Nachwort	168
169	70. Register	169
170	71. Bibliographie	170
171	72. Index	171
172	73. Sachverzeichnis	172
173	74. Namenverzeichnis	173
174	75. Bildverzeichnis	174
175	76. Tabellenverzeichnis	175
176	77. Formelverzeichnis	176
177	78. Literaturverzeichnis	177
178	79. Anhang	178
179	80. Schlusswort	179
180	81. Nachwort	180
181	82. Register	181
182	83. Bibliographie	182
183	84. Index	183
184	85. Sachverzeichnis	184
185	86. Namenverzeichnis	185
186	87. Bildverzeichnis	186
187	88. Tabellenverzeichnis	187
188	89. Formelverzeichnis	188
189	90. Literaturverzeichnis	189
190	91. Anhang	190
191	92. Schlusswort	191
192	93. Nachwort	192
193	94. Register	193
194	95. Bibliographie	194
195	96. Index	195
196	97. Sachverzeichnis	196
197	98. Namenverzeichnis	197
198	99. Bildverzeichnis	198
199	100. Tabellenverzeichnis	199
200	101. Formelverzeichnis	200
201	102. Literaturverzeichnis	201
202	103. Anhang	202
203	104. Schlusswort	203
204	105. Nachwort	204
205	106. Register	205
206	107. Bibliographie	206
207	108. Index	207
208	109. Sachverzeichnis	208
209	110. Namenverzeichnis	209
210	111. Bildverzeichnis	210
211	112. Tabellenverzeichnis	211
212	113. Formelverzeichnis	212
213	114. Literaturverzeichnis	213
214	115. Anhang	214
215	116. Schlusswort	215
216	117. Nachwort	216
217	118. Register	217
218	119. Bibliographie	218
219	120. Index	219
220	121. Sachverzeichnis	220
221	122. Namenverzeichnis	221
222	123. Bildverzeichnis	222
223	124. Tabellenverzeichnis	223
224	125. Formelverzeichnis	224
225	126. Literaturverzeichnis	225
226	127. Anhang	226
227	128. Schlusswort	227
228	129. Nachwort	228
229	130. Register	229
230	131. Bibliographie	230
231	132. Index	231
232	133. Sachverzeichnis	232
233	134. Namenverzeichnis	233
234	135. Bildverzeichnis	234
235	136. Tabellenverzeichnis	235
236	137. Formelverzeichnis	236
237	138. Literaturverzeichnis	237
238	139. Anhang	238
239	140. Schlusswort	239
240	141. Nachwort	240
241	142. Register	241
242	143. Bibliographie	242
243	144. Index	243
244	145. Sachverzeichnis	244
245	146. Namenverzeichnis	245
246	147. Bildverzeichnis	246
247	148. Tabellenverzeichnis	247
248	149. Formelverzeichnis	248
249	150. Literaturverzeichnis	249
250	151. Anhang	250
251	152. Schlusswort	251
252	153. Nachwort	252
253	154. Register	253
254	155. Bibliographie	254
255	156. Index	255
256	157. Sachverzeichnis	256
257	158. Namenverzeichnis	257
258	159. Bildverzeichnis	258
259	160. Tabellenverzeichnis	259
260	161. Formelverzeichnis	260
261	162. Literaturverzeichnis	261
262	163. Anhang	262
263	164. Schlusswort	263
264	165. Nachwort	264
265	166. Register	265
266	167. Bibliographie	266
267	168. Index	267
268	169. Sachverzeichnis	268
269	170. Namenverzeichnis	269
270	171. Bildverzeichnis	270
271	172. Tabellenverzeichnis	271
272	173. Formelverzeichnis	272
273	174. Literaturverzeichnis	273
274	175. Anhang	274
275	176. Schlusswort	275
276	177. Nachwort	276
277	178. Register	277
278	179. Bibliographie	278
279	180. Index	279
280	181. Sachverzeichnis	280
281	182. Namenverzeichnis	281
282	183. Bildverzeichnis	282
283	184. Tabellenverzeichnis	283
284	185. Formelverzeichnis	284
285	186. Literaturverzeichnis	285
286	187. Anhang	286
287	188. Schlusswort	287
288	189. Nachwort	288
289	190. Register	289
290	191. Bibliographie	290
291	192. Index	291
292	193. Sachverzeichnis	292
293	194. Namenverzeichnis	293
294	195. Bildverzeichnis	294
295	196. Tabellenverzeichnis	295
296	197. Formelverzeichnis	296
297	198. Literaturverzeichnis	297
298	199. Anhang	298
299	200. Schlusswort	299
300	201. Nachwort	300

AVD. VII.

Arméorganisationen.

KAP. I.

Allmänna grunder för arméorganisationen.

A. 1925 ÅRS FÖRSVARSDNING.

Allmänna grunder.

De genom 1925 års försvarsbeslut vidtagna begränsningarna i vårt lands försvarsanordningar voro, såsom under avd. I omnämnts, under hänvisning till den inträdda förbättringen i landets militärpolitiska läge, förestavade bland annat av en strävan att nedbringa med försvarsanstalterna förbundna kostnader och personliga bördor. I riksdagens motivering angavs, att det för ett folk med begränsade ekonomiska resurser syntes vara synnerligen angeläget, att vissa delar av försvarsväsendet beskures eller reformerades för att möjliggöra anskaffning av mer effektiva hjälpmedel och för att åvägabringa en kortare men moderniserad och mera intensiv utbildning.

Omfattningen av den reduktion, som arméorganisationen undergick, har berörts redan i den inledande avdelningen. En avsevärd kvantitativ minskning vidtogs beträffande både freds- och krigsorganisationerna. Begränsningarna skedde såväl genom indragningar av förut i fred bestående truppförband och beskrningar av kadern vid de kvarvarande som ock genom minskning av den till fredstjänstgöring uttagna värnpliktskontingenten. Densamma uppdelades dessutom i två beträffande tjänstgöringstid olika kategorier, linjetjänst och ersättningsresery. För vinnande av besparingar inskränktes vidare utbildningstiden för de värnpliktiga i jämförelse med vad i tidigare gällande värnpliktslag stadgats. Principiellt sett byggde emellertid försvarsordningen på samma härorganisatoriska grunder som förut, sedan frågorna om övergång till yrkesarmé eller milissystem efter avstyrkan från försvarsrevisionen icke ansetts böra upptagas till närmare prövning.

Utän tvivel har från de synpunkter, som år 1925 anlades, avsikten varit, att den då skapade organisationen skulle inom given ram, såväl kvantitativt

som kvalitativt, äga en effekt, svarande mot de krav, som ansågos böra uppställas. Emellertid hava i sistnämnda hänseende åtskilliga erinringar riktats mot arméorganisationen. Det har anförts, att densamma ur rationalitets-synpunkt icke kommit att i verkligheten motsvara de önskemål, som i riksdagens ovanberörda riktlinjer angivits. Erinringarna hava riktats både mot organisationens kvantitativa omfattning och mot den kvalitativa beskaffenheten hos truppförbanden. Försvarskommissionen har i annat sammanhang framlagt sin uppfattning angående de allmänna kvantitativa och kvalitativa fordringar en ny arméorganisation enligt kommissionens mening bör fylla. Under hänvisning till i nämnda del av betänkandet anförda åsikter rörande dessa spörsmål synes det kommissionen på grund av gjorda erinringar lämpligt att såsom bakgrund till följande redogörelse för 1925 års arméorganisation från vissa principiella synpunkter skärskåda innebörden i densamma, särskilt beträffande kvalitetsfrågan samt förhållandet mellan kvantitet och kvalitet. Kommissionen kan emellertid vid behandlingen av dessa spörsmål icke underlåta att till en början erinra om nödvändigheten att vid frågornas bedömande även hava de ekonomiska och sociala konsekvenserna för ögonen. Med hänsyn till ekonomiska och personliga bördor är det i regel ofrånkomligt att i ena eller andra hänseendet vidtaga modifikationer i det ur militär synpunkt önskvärda. Men dylika begränsningar få givetvis icke ske i en sådan omfattning, att arméorganisationen icke kan fylla de krav, som med hänsyn till rikets försvar måste kunna ställas på densamma. Kommissionen står icke främmande för att helt naturligt olika åsikter kunna göra sig gällande rörande vikten hos de skilda faktorer, som inverka på nu berörda frågor. Kommissionen har emellertid vid sitt bedömande av desamma så långt som möjligt sökt grunda sina överbäganden på förefintliga krigserfarenheter, i den mån de ansetts tillämpliga på våra förhållanden.

Innan kommissionen övergår till att belysa kvalitets- och kvantitetsförhållandena inom nuvarande arméorganisation, vill kommissionen erinra därom, att, allmänt sett, krigsorganisationens kvantitativa omfattning inom ramen för landets resurser naturligen är avhängig av det antal truppförband m. m., som av strategiska skäl anses erforderligt. Vad krigsorganisationens kvalitet beträffar, måste såsom allmän fordran uppställas, att truppförbanden, bedömda med hänsyn till rådande tekniska och taktiska förhållanden, skola vara operationsdugliga. På kvaliteten inverkande, i det följande närmare berörda olika faktorer måste därför tillgodoses så, att nämnda fordran uppfylles. Även vid av ekonomiska och andra skäl vidtagna modifikationer i organisationen måste denna synpunkt enligt kommissionens mening alltid hållas i ögonsikte.

Med beaktande av nu berörda allmänna synpunkter finner man, att möjligheterna att vid mobilisering uppställa en fälthär äro — oavsett antalet i fred befintliga truppförband — i kvantitativt hänseende närmast beroende av dessa förbands befälsstillgång och den utbildade värnpliktskontingentens styrka. Befälet utgöres av personal å aktiv stat, å reservstat och i arméns reserver samt värnpliktigt befäl. Fälthärens kvalitet åter är beroende av

tillgången på kvalificerad befälspersonal och av de värnpliktigas utbildning samt av truppförbandens struktur och materieltillgång, sedda ur synvinkeln av krigsteknikens och den därpå grundade taktikens krav.

Vad beträffar fyllandet av befälsbehovet skedde år 1925 av kostnadsskäl den begränsningen, att den aktiva kaderns styrka beräknades i första hand efter det för förvaltningen och utbildningen i fred föreliggande behovet. Denna princip för befälskaderns uppbyggande har i åtskilliga hänseenden givit den nuvarande arméorganisationen dess speciella karaktär. Det vid mobilisering ökade befälsbehovet skall enligt 1925 års härordning fyllas genom icke aktiv personal av olika kategorier. Främst avsåg man härvid en utbyggnad av den reservstat för officerare och underofficerare, vilken tillkommit genom 1914 års härordningsbeslut. Av kostnadsskäl kunde man emellertid icke heller härigenom helt tillgodose krigsbehovet utan begränsade reservstatens storlek inom snävare gränser. På grund av tillgången på personal inom den av reduceringarna i samband med 1925 års försvarsordning föranledda övergångsstaten har för övrigt någon nyrekrytering av reservstaten icke hittills skett; jämlikt beslut av 1935 års riksdag är emellertid avsikten att så i viss utsträckning skall äga rum under budgetåret 1935/1936, sedan numera övergångsstatens personal genom pensionsavgångar minskats.

Den omständigheten, att de nämnda befälskaderns icke tillmättes efter mobiliseringsbehovet, medförde även en sänkning av den kvalitet, krigsorganisationen ursprungligen beräknats erhålla. Denna kvalitet är nämligen enligt all krigserfarenhet i hög grad avhängig av tillgången på kvalificerad befälspersonal, d. v. s. aktiv personal eller sådan personal med lång aktiv tjänst, som rymmes inom reservstaten. Nämnda förhållande är naturligen mera framträdande ju kortare utbildningstiden för de värnpliktiga utmättes.

Förutom nu nämnda omständigheter hava även de begränsningar beträffande materielanskaffning, vilka av kostnadsskäl ansetts nödvändiga, givetvis haft sin inverkan på kvaliteten. Det sistnämnda förhållandet har medfört, att truppförbandens materielutrustning måste sägas icke i allo hava kommit att motsvara den tekniska utvecklingens krav.

Den tekniska utvecklingen och därav följande inverkan på det taktiska stridsförfarandet måste i hög grad inverka på truppförbandens struktur. För att motsvara krigets krav måste deras sammansättning och utrustning följa med den tekniska utvecklingen, omsatt efter för vårt land gällande speciella förhållanden. För truppförbandens utformning synas vid genomförandet av 1925 års härordning i allt väsentligt tidigare gällande sammansättningsplaner hava legat till grund. Detta kan finna sin förklaring i den omständigheten, att erfarenheterna från världskriget vid ifrågavarande tidpunkt ännu icke i alla hänseenden voro klarlagda. Även om det icke torde kunna förnekas, att vissa av de viktigaste tendenserna i utvecklingen visserligen kunde skönjas, är kommissionen dock fullt medveten om svårigheterna att under en dylik övergångsperiod mellan gammalt och nytt uppbygga en organisation, som svarade mot de krav, den i forcerad utveckling varande krigstekniken uppställde. Försvarskommissionen finner icke anledning att

närmare beröra de förhållanden, som kunnat orsaka, att 1925 års arméorganisation från nämnda synpunkter icke kom att få den struktur, krigserfarenheterna fordrade. Förhållandet har emellertid motiverat de utredningar och teoretiska undersökningar samt den praktiska försöksverksamhet, som på kommissionens föranstaltande utförts i ändamål att omsätta utvecklingen på det krigstekniska området i en efter svenska förhållanden lämpad organisation.

Frågan om truppförbandens operationsduglighet sammanhänger naturligen också med krigsorganisationens kvantitativa omfattning. Allmänt taget gäller nämligen, att den numerära omfattningen av de styrkor, vilka vid mobilisering kunna uppställas, alltid är beroende av fredsorganisationens samlade kapacitet beträffande befäl och utbildade värnpliktiga. Det är emellertid härvid att märka, att kvantitet och kvalitet äro två av varandra delvis avhängiga begrepp; den ena faktorn kan i viss utsträckning tillgodoses på den andras bekostnad. Man kan t. ex., i den mån kvaliteten är beroende av befälstillgången, uppställa färre truppförband, väl tillgodosedda med befäl, eller flera, där det kvalificerade befälet är mera tunnsätt. Om den fredsorganisatoriska ramen avpassas efter de krav, en viss såsom nödvändig befunnen krigsorganisation uppställer, erhålles efter kommissionens mening en naturlig relation i förhållandet mellan freds- och krigsorganisationerna. Därmed skapas också den riktiga betingelsen för en rationell avvägning mellan kvantitets- och kvalitetsfrågorna. Enligt kommissionens uppfattning synes förden skull den slutsatsen vara fullt berättigad, att krigsorganisationens behov bör utgöra grunden för organisationens uppbyggande. Ekonomiska och andra skäl nödvändiggöra för visso modifikationer, när det gäller att omsätta denna princip i praktiken, men man får därvid icke göra avkall på den kvalitet, som krävs för att förbanden skola bliva operationsdugliga. Om man tillgriper ett sådant förfaringssätt vid en av olika skäl begränsad organisation för att erhålla ett — kanske ur andra synpunkter önskvärt — stort antal förband, synes det kommissionen föreligga stor fara för att man så anspänner kapaciteten hos den organisatoriska ramen, att förbanden i kvalitativt hänseende erhålla en utspädning, som gör dem icke operationsdugliga.

Skärskådas 1925 års härordning ur nu berörd synvinkel, vill det synas som om det ovan påpekade förhållandet, att kadreerna utmätts med hänsyn till i första hand fredsbehovet, kommit att medföra en viss undervärdering av kvalitativa synpunkter i fråga om krigsorganisationen. Det har givetvis icke undgått kommissionens uppmärksamhet, att anledningen härtill varit den i och för sig naturliga strävan att omsätta fredsorganisationens kapacitet i det antal truppförband, som kvantitativt sett ansetts nödvändigt för att lösa de uppgifter, vilka böra påvila arméorganisationen. Men när detta, i den utsträckning som blivit fallet, måst ske på kvalitetens bekostnad, synes slutsatsen enligt kommissionens uppfattning bliva den, att fredsorganisationens kapacitet varit för ringa för att kunna tillgodose å densamma ställda krav beträffande krigsorganisationens omfattning och halt.

Den kapacitet, som åren närmast efter 1925 förefanns hos arméorganisationen, har sedermera nedgått, beroende på minskad tillgång av såväl icke aktivt befäl som utbildade värnpliktiga. Härav föranledda reduktioner i krigsorganisationen komma att närmare beröras i det följande.

Att icke heller fredsorganisationens omfattning, trots att den utmätts med hänsyn till fredsutbildningens behov, i alla avseenden mäktat fylla denna utbildnings krav, hava de senaste årens erfarenheter givit vid handen. Denna omständighet sammanhänger framför allt med den av utvecklingen orsakade allt större differentieringen i utbildningsarbetet.

I detta sammanhang anser sig kommissionen även böra erinra om de små möjligheter den nuvarande organisationen, särskilt vad beträffar infanteriet, giver för utbildning i högre förband av fältmässig styrka. En betänkelig brist ligger framför allt i det förhållandet, att truppförbandsutbildning och trupp-föring i bataljon och regemente icke kunna ske annat än i mycket begränsad utsträckning. Enligt kommissionens uppfattning bör jämväl denna synpunkt beaktas vid en nyordning av organisationen. Kommissionen finner anledning återkomma till detta spörsmål i det följande.

Såsom en allmän sammanfattning rörande 1925 års arméorganisation anser kommissionen på grund av nu anförda omständigheter skäl föreligga för det omdömet, att densamma icke kan betraktas såsom tillfredsställande med hänsyn till de fordringar, vilka numera måste uppställas på en svensk arméorganisation. Denna synpunkt har varit grundläggande vid utarbetandet av kommissionens i det följande framlagda förslag i denna del.

Försvarskommissionen övergår efter denna behandling av vissa principiella frågor i samband med 1925 års arméorganisation till en översikt först över fredsorganisationen och sedan över den därpå grundade krigsorganisationen.

Fredsorganisationen.

I de olika avsnitt av betänkandet, där den föreslagna fredsorganisationen av armén framlägges, inledes varje underavdelning med en detaljerad redogörelse för nu gällande bestämmelser. Det har emellertid synts lämpligt att i ett sammanhang giva en i stora drag hållen översikt över den nuvarande arméorganisationen. Redan i föregående avsnitt har densamma, ur vissa principiella synpunkter ägnats en viss granskning. I det följande skola därför i huvudsak allenast de rent organisatoriska förhållandena beröras.

Den nuvarande organisationen av *arméns ledning* innefattar ett flertal likställda myndigheter. Dessa utgöras av högre staber och inspektioner av olika slag samt arméförvaltningen, som är arméns centrala förvaltningsmyndighet. Samtliga ledande såväl militära som förvaltningsorgan lyda direkt under Konungen, ett förhållande, som även gäller de högre truppförbanden.

Arméns *högre truppförband* utgöras av fyra arméfördelningar — Södra,

Västra, Östra, Norra — Östra brigaden, Övre Norrlands trupper och Gotlands trupper. Med hänsyn till denna organisation är landet i *militäradministrativt hänseende* indelat i sammanlagt sju, de högre truppförbanden motsvarande områden. Dessa områden äro följande, nämligen

Södra arméfördelningsområdet, omfattande Skåne, Halland och Blekinge samt Kronobergs län och södra delen av Kalmar län;

Östra brigadområdet, omfattande norra delen av Kalmar län, Jönköpings län samt Östergötland;

Östra arméfördelningsområdet, omfattande Uppland, Södermanland, Närke, Västmanland samt en mindre del av Värmland;

Västra arméfördelningsområdet, omfattande Västergötland, Bohuslän, Dalsland samt huvuddelen av Värmland;

Norra arméfördelningsområdet, omfattande Dalarna, Gästrikland, Hälsingland, Medelpad, Härjedalen, Jämtland samt huvuddelen av Ångermanland;

Övre Norrlands militärområde, omfattande en mindre del av Ångermanland, Västerbotten samt Lappland;

Gotlands militärområde, omfattande Gotlands län.

Befälet inom resp. områden föres av chefen för det motsvarande högre truppförbandet. Denne planlägger för områdets territoriella försvar erforderliga åtgärder samt utövar högsta inseende över inskrivningsväsendet inom vederbörligt område. I värnpliktshänseende indelas nämnda områden i ett växlande antal inskrivningsområden och dessa i rullföringsområden. Såsom inskrivningsbefälhavare tjänstgör infanteriregementschef. Med hänsyn till landstormens användning indelas rullföringsområde i växlande antal landstormsområden.

Beträffande *de högre truppförbandens sammansättning* ingå normalt i varje arméfördelning 4 infanteriregementen, 1 kavalleriregemente, 1 artilleriregemente och 1 trängkår. I vissa arméfördelningar ingå i fredstid därutöver även andra truppförband. Östra brigaden, vilken i vissa hänseenden ingår i Östra arméfördelningen, omfattar 2 infanteriregementen. I Övre Norrlands trupper ingå dels Bodens besättningstrupper, dels bland annat 1 infanteriregemente och 1 artillerikår. I Gotlands trupper ingå 1 infanterikår och 1 artillerikår.

Arméns *lägre truppförband* utgöras sammanlagt av 21 infanteriregementen samt 1 infanterikår; 4 kavalleriregementen; 7 artilleriregementen (därav 4 fördelningsartilleriregementen, 1 arméartilleriregemente, 1 luftvärnsartilleriregemente och 1 fästningsartilleriregemente) samt 2 artillerikårer; 3 ingenjörkårer och 1 fälttelegrafkår; 4 trängkårer samt 3 intendenturkompanier.

I fred bestå de högre truppförbanden av följande på nedan angivna platser förlagda lägre truppförband, nämligen:

Södra arméfördelningen.

(Fördelningsexpeditionen i Hälsingborg.)

Norra skånska infanteriregementet (I 6), förlagt i Kristianstad.

Södra skånska infanteriregementet (I 7), förlagt i Ystad (Revinge).

Kronobergs regemente (I 11), förlagt med huvuddelen i Växjö, ett detachement i Karlskrona fästning (I 11 K).

Hallands regemente (I 16), förlagt i Halmstad.

Skånska kavalleriregementet (K 2), förlagt i Hälsingborg.

Wendes artilleriregemente (A 3), förlagt i Kristianstad.

Göta ingenjörkårs kustingenjörkompani (Ing 2 K), förlagt i Karlskrona fästning.

Skånska trängkåren (T 4), förlagd i Hässleholm.

Västra arméfördelningen.

(Fördelningsexpeditionen i Skövde.)

Skaraborgs regemente (I 9), förlagt i Skövde.

Älvsborgs regemente (I 15), förlagt i Borås.

Bohusläns regemente (I 17), förlagt i Uddevalla.

Värmlands regemente (I 22), förlagt i Karlstad.

Livregementets husarer (K 3), förlagt i Skövde.

Göta artilleriregemente (A 2), förlagt i Göteborg.

Karlsborgs artilleriregemente (A 9), förlagt i Karlsborg (luftvärnsartilleri).

Göta trängkår (T 2), förlagd i Skövde.

Andra intendenturkompaniet (Int 2), förlagt i Karlsborg.

Östra arméfördelningen.

(Fördelningsexpeditionen i Stockholm.)

Svea livgarde (I 1), förlagt i Stockholm.

Göta livgarde (I 2), förlagt med regementsstab, stridsvagnsbataljon och garnisonskompani i Stockholm, fästningsbataljon i Vaxholms fästning (I 2 V).

Livregementets grenadjärer (I 3), förlagt i Örebro.

Upplands regemente (I 8), förlagt i Uppsala.

Södermanlands regemente (I 10), förlagt i Strängnäs.

Livregementet till häst (K 1), förlagt i Stockholm.

Svea artilleriregemente (A 1), förlagt i Stockholm.

Smålands arméartilleriregemente (A 6), förlagt i Jönköping.

Svea ingenjörkår (Ing 1), förlagd med huvuddelen i Stockholm, kustingenjörkompaniet i Vaxholm.

Göta ingenjörkår (Ing 2) utom dess kustingenjörkompani, förlagd i Eksjö.

Fälttelegrafkåren (Ing 3), förlagd i Stockholm.

Svea trängkår (T 1), förlagd i Linköping.

Första intendenturkompaniet (Int 1), förlagt i Stockholm.

Norra arméfördelningen.

(Fördelningsexpeditionen i Östersund.)

Jämtlands fältjägerregemente (I 5), förlagt i Östersund.

Dalregementet (I 13), förlagt i Falun.

Hälsinge regemente (I 14), förlagt i Gävle.

Västernorrlands regemente (I 21), förlagt i Sollefteå.

Norrlands dragonregemente (K 4) — utom dess till Boden detacherade skvadron — förlagt i Umeå.

Norrlands artilleriregemente (A 4), förlagt i Östersund.

Norrlands trängkår (T 3), förlagd i Sollefteå.

Östra brigaden.

(Brigadexpeditionen i Linköping.)

Livgrenadjärregementet (I 4), förlagt i Linköping.

Jönköpings-Kalmar regemente (I 12), förlagt i Eksjö.

Övre Norrlands trupper.

(Militärbefälsexpeditionen i Boden.)

Norrbottnens regemente (I 19), förlagt i Boden.

Västerbottnens regemente (I 20), förlagt i Umeå.

En skvadron ur Norrlands dragonregemente (K 4 B), förlagd i Boden.

Norrbottnens artillerikår (A 5), förlagd i Boden.

Bodens artilleriregemente (A 8), förlagt i Boden (fästningsartilleri).

Bodens ingenjörkår (Ing 4), förlagd i Boden.

Tredje intendenturkompaniet (Int 3), förlagt i Boden.

Gotlands trupper.

(Militärbefälsexpeditionen i Visby.)

Gotlands infanterikår (I 18), förlagd i Visby.

Gotlands artillerikår (A 7), förlagd i Visby.

De till lantförsvaret hörande *fästningarna* utgöras för närvarande av *Bodens fästning* samt *Tingstädepositionen* å Gotland.

Av inom Bodens fästning förlagda trupper äro Norrbottens regemente, Bodens artilleriregemente och Bodens ingenjörkår sammanförda under befäl av en kommandant, *kommendanten i Bodens fästning*, till Bodens besättningstrupper.

Tingstädepositionen saknar fredsbesättning.

Krigsorganisationen.

I det föregående har försvarskommissionen redan berört vissa principiella spörsmål beträffande sammanhanget mellan freds- och krigsorganisation. Särskilt har kommissionen därvid uppehållit sig vid kvantitets- och kvalitetsfrågorna. Innan närmare redogörelse i det följande lämnas för arméns på 1925 års försvarsordning grundade krigsorganisation, har det syntts lämpligt att giva en kortfattad översikt över skiftningarna från år 1914 fram till år 1925 i uppfattningen angående krigsorganisationens erforderliga omfattning och beskaffenhet.

Enligt *1914 års härordning* skulle fälthären bestå av sex linjearmfördelningar. Därjämte skulle varje infanteriregemente vid mobilisering uppsätta tre reservbataljoner, vilket för infanteriet innebar en fördubbling av fredsstyrkan. Då även specialtruppslagen kunde uppsätta reservformationer, skulle den för rörliga operationer avsedda hären uppgå till en på grund av det dåvarande militärpolitiska läget såsom erforderlig befunnen styrka motsvarande sammanlagt tolv arméfördelningar, av vilka dock halva antalet var svagare tillgodosett beträffande specialtruppslag. Vidare kunde ett självständigt högre kavalleriförband uppsättas av för detta ändamål avsedda särskilda kavalleriregementen. Härtill kom utom fördelningsförbanden stående

tungt arméartilleri. Utöver dessa fälttrupper ägde land- och kustfästningarna erforderliga besättningstrupper, varjämte för försvaret av Gotland avsågos särskilda stridskrafter. Samtliga truppförband skulle vara så organiserade, utrustade och utbildade, att de beräknades vara operations- och stridsdugliga omedelbart efter verkställd mobilisering.

Försvarsrevisionen framförde för sin del den av lägesförändringen efter världskriget motiverade uppfattningen, att de trupper, som omedelbart vid mobilisering erfordrades uppsatta, kunde till numerären avsevärt understiga de styrkor, varmed man räknade enligt 1914 års härordning. Angående de närmare krav, som borde ställas på lantstridskrafternas styrka och organisation, fattade sig revisionen jämförelsevis kort. Vid mobilisering uppsatta trupper borde emellertid enligt revisionens mening vara tidsenligt organiserade och utrustade samt omedelbart operations- och stridsdugliga; någon kompletterande utbildnings- och utrustningsperiod skulle således efter verkställd mobilisering icke för desamma vara behöflig. Revisionen förutsatte vidare, att utöver nyssnämnda trupper skulle under loppet av ett krig ytterligare stridskrafter kunna uppsättas; vid behov borde folkets hela kraft, direkt eller indirekt, kunna tagas i anspråk för försvaret. Revisionen angav slutligen, att härens organisation i fred borde, i den mån statsfinanserna och andra på frågan inverkan omständigheter det medgäve, så ordnas, att de av revisionen angivna kraven på organisationen i krig bleve på ett så tillfredsställande sätt som möjligt tillgodosedda.

Den av försvarsrevisionen på ovan anförda grunder föreslagna krigsorganisationen skulle, förutom vissa besättningstrupper m. m., omfatta sammanlagt fyra omedelbart vid mobilisering färdiga arméfördelningar.

I 1924 års *försvarsproposition* föreslogs bibehållande av de enligt 1914 års härordning förefintliga sex arméfördelningarna i fred. Beträffande krigsorganisationen ansågs det visserligen ur försvarssynpunkt önskvärt att kunna uppsätta reservformationer i samma omfattning som enligt 1914 års härordning, men på grund av de därmed förenade kostnaderna ansågs det icke möjligt att föreslå en fredsorganisation, som vid mobilisering skulle medgiva en dylik utsvällning. I förhållande till 1914 års härordning innebar därför det i 1924 års proposition framlagda förslaget en avsevärd, ehuru icke närmare angiven minskning av antalet vid krigsutbrott disponibla operativa enheter men i förhållande till försvarsrevisionens förslag en icke oväsentlig ökning.

I propositionen förebragtes ingen utförligare motivering för krigsorganisationens föreslagna omfattning. Det anfördes endast, att enligt de militära myndigheternas uppfattning vore den av försvarsrevisionen föreslagna krigsorganisationen icke tillräcklig för att fylla den uppgift, som med vårt lands strategiska läge måste ställas å fälthären, nämligen att hindra en invasion över landgränsen och samtidigt anfälla en landstigen fiende. Den av försvarsrevisionen angivna styrkan ansågs från militär synpunkt i själva verket icke tillfyllest ens för den förstnämnda uppgiftens lösning. Av de militära myndigheternas uttalanden framginge, att om lantstridskrafterna

med utsikt till framgång skulle kunna upptaga försvar mot en över landgränsen inträngande fiende, borde antalet i fredstid befintliga arméfördelningar icke sättas lägre än till sex.

Det för försvarsfrågans behandling vid 1924 års riksdag tillsatta *särskilda utskottet* hade en mot den ovannämnda försvarspropositionen betydligt avvikande mening angående krigsorganisationens behövliga omfattning. Med utgångspunkt från utskottets uppfattning om de försvarspolitiska problemen och det militärpolitiska läget ansåg nämligen utskottet, att en betydande reduktion av arméorganisationen vore befogad. Utan att närmare angiva den omfattning krigsorganisationen borde äga eller de närmare uppgifter densamma borde kunna lösa, föreslog utskottet sålunda, att hären i fred borde indelas på tre arméfördelningar, Norrbottens militärbefäl samt Gotlands trupper.

Varken Kungl. Maj:ts proposition 1924 eller utskottets förslag föranledde, som bekant, någon riksdagens åtgärd.

Beroende på uppfattningen angående det militärpolitiska lägets krav hava, såsom framgår av den lämnade översikten, åsikterna skiftat rätt väsentligt i fråga om organisationens kvantitativa omfattning, sådan densamma uttryckes i antalet högre enheter m. m. De olika förslagens innebörd ur kvalitativ synpunkt har ävenledes varit skiftande. I den mån kvaliteten är beroende av tillgången på kvalificerad befälspersonal, har densamma helt naturligt varit avhängig av fredskadrernas storlek inom de olika organisationsförslagen. Visserligen har man alltid utgått ifrån, att de förband, som vid mobilisering skulle uppsättas, omedelbart borde vara operationsdugliga, men så vitt försvarskommissionen kunnat finna, synes icke hava närmare fixerats nämnda kravs inverkan på de faktorer, som konstituera förbandens kvalitativa beskaffenhet.

Försvarskommissionen finner icke anledning att i detta sammanhang beröra de motiv, som legat till grund för skiftningarna i uppfattningen angående organisationens omfattning i stort. Kommissionen vill här endast tillfoga några reflexioner av principiell innebörd. Enligt kommissionens redan uttalade mening bör arméns krigsorganisation, vilken storlek den än anses behöva äga, vara normerande för fredsorganisationens omfattning. Den senare bör sålunda vara så beskaffad, att den medger uppsättandet av en både kvalitativt och kvantitativt tillfredsställande krigsorganisation. För avvägande av kraven i sistnämnda hänseenden fordras otvivelaktigt ingående undersökningar och beräkningar, grundade på strategiska bedömanden. Men från dessa synpunkter och med noggrant aktgivande på kvalitets- och kvantitetskraven bör sedermera den av ekonomiska och andra skäl erforderliga transformeringen av krigsorganisation uti fredsorganisation ske. Vid sådant förhållande erhålles enligt kommissionens förmenande en riktig relation mellan freds- och krigsorganisation. Vid uppgörandet av det följande förslaget till ny arméorganisation hava nu anförda synpunkter ständigt hållits i ögonsikte. Utan tvivel måste kostnadsfrågan i mycket hög grad inverka på fredsorganisationens utformande och den statsfinansiella situationen äga sitt

inflytande i detta hänseende. Men kostnadsramen i och för sig bör icke få vara den dominerande faktorn, till vilken hänsyn i första hand skall tagas vid fredsorganisationens uppgörande. Kostnadsramen är en av de modifierande faktorerna vid krigsorganisationens transformering till fredsorganisation. Men härvid får man, som förut framhållits, icke underlåta att hålla i sikte de krav, som ur strategisk synpunkt måste uppställas på krigsorganisationens kvantitativa och kvalitativa omfattning.

När kommissionen jämförelsevis utförligt uppehållit sig vid dessa frågor i anslutning till under åren mellan 1914 och 1925 framlagda förslag till förändringar i arméorganisationen, har så skett av det skälet, att 1925 års arméorganisation grundats på det utredningsmaterial, vilket framlagts i försvarsrevisionens betänkande och 1924 års proposition. Vid den nuvarande organisationens utformning hava för den skull i stort sett motsvarande principiella synpunkter gjort sig gällande som i nyssnämnda förslag. Vad tidigare anförts om desamma kan därför enligt kommissionens mening i vissa hänseenden sägas äga giltighet också beträffande 1925 års organisation.

I 1925 års försvarsproposition angavs beträffande krigsorganisationen endast, att densamma i förhållande till 1924 års försvarsutskotts förslag utvidgats till att omfatta fyra arméfördelningar. Därjämte anfördes i propositionen, att det utrönt, att möjligheter funnits för att med anlitan av äldre årsklasser värnpliktiga och den till övergångsstat överförda personalen under viss tid framåt organisera ett antal reservtrupper, sammanlagt uppgående till två reservfördelningar.

Genom riksdagens beslut utökades den i propositionen föreslagna fredsorganisationen med två infanteriregementen. I samband med denna ökning vidtogs emellertid en beskärning av vissa infanteriregementens kadrer. Riksdagen gjorde vid dessa förändringar icke några uttalanden angående krigsorganisationens omfattning utan godkände i detta hänseende vad av Kungl. Maj:t anförts.

Av skäl, som kommissionen icke finner anledning att närmare upptaga till behandling i detta sammanhang, resulterade ovan omnämnda beslut i en, i förhållande till vad i försvarspropositionen angivits, något modifierad krigsorganisation. Densamma — här benämnd »1925 års krigsorganisation» — omfattade i kvantitativt hänseende:

4 arméfördelningar,

vissa andra mindre operativa enheter, i styrka ungefär motsvarande i propositionen angivna reservfördelningar,

Gotlands stridskrafter samt

krigsbesättningar i Bodens, Vaxholms och Karlskrona fästningar.

Dessutom skulle vid de olika truppslagen organiseras erforderliga depåformationer för utbildning av befäl och manskap (vid varje infanteriregemente en bataljon, vid artilleriregemente en division o. s. v.).

I varje arméfördelning skulle ingå fyra infanteriregementen om tre bataljoner och i de övriga operativa enheterna infanteri i proportion härtill.

Tidigare har anförts, hurusom den sålunda angivna krigsorganisationen i kvalitativt hänseende måste betecknas såsom icke tillfredsställande. I detta sammanhang synes det kommissionen tillräckligt att härutinnan endast beröra ett par särskilt i ögonen fallande förhållanden, nämligen truppförbandens struktur samt den ringa befälstillgången.

I det föregående har sagts, att truppförbandens struktur icke kunde anses motsvara världskrigets erfarenheter. Särskilt synes det förhållandet böra påpekas, att infanteriorganisationen i förhållande till utländska härar karakteriserades av ett jämförelsevis stort antal gevärsbeväpnade soldater. Proportionen mellan dessa och antalet tunga vapen samt mellan infanteriförband och artillerienheter visade andra siffror än inom utländska, på världskrigets erfarenheter uppbyggda organisationer. Måhända betingades sagda omständigheter av önskemålet att ersätta knapp materietillgång med numerrätt starkt gevärsinfanteri för att ändock erhålla en viss slagkraft. Även om så i viss mån varit orsaken, kan dock nämnda förhållande näppeligen sägas stå i samklang med världskrigets erfarenheter. I samband med en i det följande lämnad redogörelse för vissa på kommissionens initiativ vidtagna undersökningar och försök rörande de blivande truppförbandens sammansättning m. m. komma spörsmålen rörande truppförbandens struktur med hänsyn till taktiska och tekniska faktorer att närmare upptagas. Under hänvisning till denna framställning finner kommissionen därför icke anledning att här ytterligare beröra denna fråga.

Beträffande tillgången på kvalificerat befäl, vilken vid bedömandet av ett truppförbands kvalitet är av utslagsgivande natur, synes det tillräckligt att i detta sammanhang anföras, att enligt inför kommissionen framlagda kalkyler skulle efter i utlandet gängse grunder det verkliga behovet av officerare vid en bataljon och en division inom 1925 års krigsorganisation hava uppgått till 26 resp. 12. I händelse av mobilisering skulle emellertid dessa på krigserfarenheter grundade siffror hava motsvarats av en tillgång på kvalificerade officerare (d. v. s. officerare på aktiv stat, övergångsstat och reservstat) av per bataljon (1 175 man) allenast 5:s och per division (3 batterier) 3:s. Återstoden måste fyllas av reservofficerare samt — till övervägande del — underofficerare, furirer och lägre underbefäl. På grund av dessa förhållanden har det från militärt håll starkt dragits i tvivelsmål, huruvida trupperna vore användbara ens för lösandet av enklare uppgifter. Till detta bedömande har i hög grad bidragit, att läget beträffande underofficerare och furirer tedde sig lika otillfredsställande som i fråga om officerare.

Såsom närmare beröres i det följande, hava i ändamål att höja kvaliteten — även om detta kunnat ske endast på kvantitetens bekostnad — åtskilliga förändringar under årens lopp vidtagits i 1925 års krigsorganisation. Innan redogörelse lämnas härför, synes det emellertid icke vara ur vägen att angående de mest framträdande huvuddragen i 1925 års krigsorganisation återgiva en allmänt hållen skildring, lämnad inför kommissionen under dess första arbetsår.

Enligt nämnda framställning kunde den svenska hären på fältfot, sådan

den framginge ur 1925 års försvarsordning, beträffande de stridande trupp-
slagen karakteriseras på i stort sett följande sätt. Den aktiva befälskadern
(häri inberäknad även reservstats- och övergångsstatspersonalen) kunde be-
tecknas som väl kvalificerad men vore till styrkan fåtalig; reservbefälskadern
av officerare och underofficerare samt f. d. fast anställt underbefäl vore i
många avseenden god men likaledes fåtalig; reservbefälskadern av värn-
pliktigt underbefäl vore relativt riklig men i förhållande till de befattningar,
som av densamma ofta måste beklädas, lågt kvalificerad. De värnpliktiga i
övrigt — härens kärna — hade kortare utbildningstid än inom så gott som
alla utländska arméer. Soldatmaterialet vore emellertid i stort sett gott; en
viss betydelse hade otvivelaktigt den omständigheten, att inom åtskilliga
landsdelar avsevärda delar av de värnpliktiga på grund av sina arbetsför-
hållanden ägde god förmåga att uppträda i terräng. I den personliga utrust-
ningen märktes för flertalet främst ett med bajonett försett eldvapen. Detta
måste ännu anses vara av god beskaffenhet, ehuru det snart vore 40 år
sedan det framträdde såsom ett bland världens bästa. Praktiskt taget varje
man vore nödortfött utbildad i att handhava ett dylikt vapen. Den per-
sonliga utrustningen i övrigt kunde måhända icke i alla avseenden anses vara
av fullgod beskaffenhet. Vidare vore i många fall anordningarna för utrust-
ningens medförande sådana, att truppen, åtminstone vid infanteriet, an-
strängdes i en grad, som nedsatte operationsdugligheten. I åtskilliga hän-
seenden hade av kostnadsskäl utrustningen icke heller i önskvärd grad
kunnat följa de senaste årens utveckling. Den sistnämnda präglades eljest
av teknikens oavslått ökad möjligheter såväl att tillgodose rent militära
fordringar i enlighet med krigserfarenheternas krav som att fylla det allt
mer stegrade behovet av ändamålsenlig utrustning för den fredliga sportens
olika områden, vilket i sin tur kunde komma det militära till godo. Trupp-
förbandens gemensamma vapen vore, vad infanteriet beträffade, i och för sig
av god beskaffenhet men stode endast i fråga om senast fastställda modeller
på höjden av vad tekniken för närvarande kunde prestera. Antalet dylika
vapen, räknade i eldvärde per stridsenhet, vore därjämte i allmänhet mindre
än i flertalet utländska organisationer. Slutligen inrymde organisationen en-
dast ett ringa antal vapen med pansarbrytande verkan samt blott ett fåtal
för beskjutning av luftmål. Kavalleriets utrustning med tunga vapen vore
likaledes för ringa. Vidare hade nutida erfarenheter beträffande viss moto-
risering av kavalleriet med undantag för pansarbilar icke kunnat bliva till-
godogjorda. Avvägningen mellan det moderna kavalleriets tre grundelement,
rytteri, cykeltrupp och motoriserad (motorburen) trupp, hade icke heller på
lämpligt sätt kunnat tillgodoses. Artilleriet inom den operativa enheten vore
i förhållande till infanteriets styrka att betrakta såsom fåtaligt. Materielen
vore i och för sig god, ehuru icke fullt på höjden av nutida teknik. Lång-
skjutande tungt artilleri funnes endast i obetydlig omfattning.

I åtskilliga hänseenden torde ovan återgivna karakteristik kunna sägas allt-
fort äga principiell giltighet, trots skedda förändringar i den ursprungliga 1925

års krigsorganisation. Dessa hava i olika etapper vidtagits på hemställan av chefen för generalstaben och hava främst syftat till en höjning av truppförbandens kvalitet, vilket dock inom given ram kunnat ske endast på bekostnad av organisationens kvantitativa omfattning. Inskränkningarna hava också betingats av minskning i övergångsstaten.

Ungefär vid samma tidpunkt som tidigare omnämnda uppgifter rörande innebörden i 1925 års krigsorganisation föredrogos inför kommissionen, föranledde sålunda det rådande kvalitativa läget chefen för generalstaben att föreslå en nedskärning av krigsorganisationen i fråga om truppernas antal. I enlighet härmed indrogs ett avsevärt antal bataljoner och batterier, varjämte antalet gevärskompanier inom bataljonerna minskades från 4 till 3. Reduktionen innebar en minskning av gevärsinfanteriet med icke mindre än i runt tal 40 %. Härigenom bortföll de reservtrupper, varmed räknades i 1925 års proposition. I stället erhöles en procentuellt betydelsefull men alltjämt såsom otillräcklig ansedd ökning av antalet befäl per bataljon och division. Den tidigare nämnda officerssiffran per bataljon ökades sålunda i någon mån. Därjämte erhöles varje regementes depå en ökning i för utbildningsarbetet kvalificerad personal. Dessa åtgärder kunna i förhållande till 1925 års krigsorganisation sägas innebära en principiell förändring i uppfattningen angående relationen mellan kvantitet och kvalitet.

Ytterligare inskränkningar, fastän av mindre omfattning, hava sedermera vidtagits i krigsorganisationen. Dessa hava liksom tidigare främst betingats av bristande tillgång på befäl men även på sådan materiel, som kräves för att truppförbanden skola besitta numera erforderligt stridsvärde. De vidtagna förändringarna hava emellertid också inneburit vissa ytterligare förbättringar i kvalitativt avseende hos inom krigsorganisationen kvarstående förband. I samband med nämnda förändringar har jämväl skett en modernisering av truppförbandens struktur. Till detta positiva resultat hava bidragit de möjligheter, som på försvarskommissionens hemställan skapats att praktiskt utpröva modernare och effektivare truppförbandstyper än dem, vilka år 1925 lågo till grund för de militära myndigheternas planläggning av krigsorganisationens truppförband. Vidare har viss modernisering av vapenutrustning m. m. möjliggjorts genom under senare år av riksdagen beviljade anslag.

Enligt chefens för generalstaben i en underdånig skrivelse av den 9 april 1934 framförda uppfattning äro emellertid förhållandena trots nämnda förändringar alltjämt otillfredsställande. Chefen för generalstaben erinrar i denna sin skrivelse om de begränsningar i krigsorganisationen, som nödvändiggöras av den relativt ringa tillgången på kvalificerade officerare. Han framhåller vidare, att fälthären vid mobilisering numera till största delen består av årsklasser värnpliktiga, utbildade enligt bestämmelserna i 1925 års härordning. Erfarenheterna från den korta utbildningstiden äro enligt generalstabschefens mening icke av den art, att en ansvarig myndighet kan förklara, att truppförbanden omedelbart efter mobilisering äro operations- och stridsdugliga. Det har visserligen, anför generalstabschefen, framhållits av omdömesgilla utländska officerare, som följt våra övningar, att resultatet av ut-

bildningen varit förvånansvärt gott, om hänsyn toges till den korta utbildningstiden. Detta beror såväl på den under senare år genomförda rationaliseringen av utbildningen som på den aktiva befälskaderns höga standard. Men detta i och för sig goda resultat av en kort utbildningstid är, enligt generalstabschefens uppfattning, icke liktydigt med att truppförbanden kunna beräknas bestå de hårda prov, för vilka de under ett fälttåg utsättas.

Enligt försvarskommissionens mening måste allt beaktande skänkas dessa av chefen för generalstaben framförda erinringar mot halten hos den på 1925 års försvarsordning grundade krigsorganisationen. De bestyrka den uppfattning, kommissionen på grundval av inför densamma framlagt material kommit till, nämligen att det ligger vikt uppå att inom en framtida krigsorganisation truppförbanden erhålla den kvalitet, hänsynen till den krigstekniska utvecklingen fordrar. Fredsorganisationen bör för den skull erhålla en sådan kapacitet, att krigsorganisationens krav i tillbörlig omfattning kunna vara tillgodosedda. Kommissionen finner anledning att återkomma till dessa frågor i det följande.

B. FÖRSVARSKOMMISSIONENS FÖRSLAG.

Allmänna grunder.

Vid utarbetandet av föreliggande förslag till arméorganisation har försvarskommissionen principiellt gått en motsatt väg i förhållande till vad som synes hava varit fallet vid utformningen av 1925 års härordning. Enligt försvarskommissionens redan tidigare framlagda uppfattning böra nämligen organisationens omfattning och truppförbandens beskaffenhet vara avpassade efter de uppgifter, vilka kunna komma att vid krig åläggas armén i enlighet med vad som närmare utvecklats vid redogörelsen för de av strategiska synpunkter betingade fordringar krigsmakten måste kunna fylla.

Fredsorganisationen i sin tur måste vara så beskaffad, att densamma äger nödig kapacitet för att kunna uppsätta på ovanstående sätt kvantitativt och kvalitativt avvägda truppförband. Detta måste enligt kommissionens mening beaktas också vid kadrernas bestämmande. Behovet vid krig bör i görligaste mån tagas såsom utgångspunkt. Tidigare har anförts, att nämnda principiella synpunkt emellertid icke vid organisationens utformning alltid kan i full utsträckning följas. Åtskilliga faktorer och främst ekonomiska skäl nödvändiggöra modifikationer och kompromisser. Självklart är också, att man vid skapandet av en ny organisation i viss mån är bunden av det redan bestående i vad rör såväl organisation och personalfrågor som materiel, kaserner m. m. Man kan enligt kommissionens förmenande icke bortse från dylika på fredsorganisationens omfattning inverkan förhållanden. Vid de överväganden, som måste ske, gäller det emellertid att tillse, att nödvändiga modifikationer i det ur ren militär synpunkt önskvärda icke få för krigsorganisationen ödesdigra följder. I föreliggande förslag har kommissionen nödgats jämka på åtskilliga detaljer i fråga om befäls-

kadrernas sammansättning, utbildningstiden för de värnpliktiga m. m., vilket sedermera närmare belyses. Vid valet mellan godtagliga alternativa lösningar hava självfallet militära samt ekonomiska och sociala konsekvenser vägts mot varandra, samtidigt som nyss angivna synpunkter hållits i ögonsikte.

Innan en översikt gives av den avsedda krigsorganisationens omfattning, synes det försvarskommissionen lämpligt att lämna en redogörelse för vissa härorganisatoriska principer, vilka upptogos till behandling redan under kommissionens första arbetsår såsom normerande för det preliminära utredningsarbetet rörande en ny härordning.

Enligt dessa principer skulle vid utarbetandet av förslag till organisation av vårt försvarsväsende förutsättas, att vissa delar av krigsmakten skulle vara så organiserade, att de kunde omedelbart vid mobilisering tagas i anspråk, under det att en tidsfrist kunde beräknas stå till förfogande för att göra försvarskrafterna i övrigt krigsdugliga. För arméns vidkommande tänktes i det inom kommissionen behandlade första organisationsutkastet dessa direktiv i praktiken omsätta på sådant sätt, att det i såväl krigs- och fredsorganisatoriskt avseende som beträffande fredsutbildningen gjordes en skarp åtskillnad mellan å ena sidan linjeförband och å andra sidan vissa landstormsförband.

Linjeförbanden skulle utgöra arméns kärna samt erhålla en sådan organisation, befästillgång, utrustning och utbildning etc., att de kunde påräknas vara operationsdugliga omedelbart efter mobilisering. Av linjeförbanden skulle uppsättas högre staber, erforderligt antal slagenheter, Bodens och Gotlands trupper, vidare erforderliga armétruppförband och depåer samt vissa trupper av äldre årsklasser, i utkastet förslagsvis kallade lantvärnsförband. I dessa sistnämnda skulle ingå de äldsta årsklasserna av värnpliktiga, tillhörande och utbildade i linjen. Förbanden avsågos att stödja landstormens bevakningsförband samt att utgöra etapptrupp.

I landstormsförbanden skulle i första hand liksom hittills ingå värnpliktiga, som utbildats vid linjeförbanden, men som nått en sådan ålder, att de icke längre lämpade sig för linjetjänst. Därjämte skulle emellertid landstormen tillföras även värnpliktiga av yngre årsklasser, vilka icke beräknades erforderliga för att uppbringa linjeförbanden till och under de första krigsmånaderna vidmakthålla dem vid fältstyrka. Tankegången var sålunda den, att ett för linjen outnyttjat skikt av de yngre årsklasserna direkt skulle ingå i landstormen och bilda dennas första uppbåd. Vid åldersgränsen 35 år skulle samtliga värnpliktiga, evad de komme från linjen eller landstormens första uppbåd, ingå i dess andra uppbåd.

Av landstormsförbanden antogos en del, liksom fallet är för närvarande, behövligen omedelbart efter mobilisering såsom bevakningsförband — bland annat luftvärnsförband — för hemortens skyddande eller såsom besättnings-trupper i fästningarna. I dessa förband avsågos främst sådana värnpliktiga av landstormens andra uppbåd skola ingå, vilka förut tillhört linjeförbanden. På landstormen i övrigt ställdes det kravet, att av densamma skulle efter en utbildningsperiod på omkring tre månader — den i förutnämnda direktiv

antydde tidsfristen — kunna uppställas av huvudsakligast yngre årsklasser inom landstormens första uppbåd sammansatta landstormsregementen, vilka kunde beräknas vara i stånd att lösa vissa sekundära uppgifter. En organisation tänktes, enligt vilken dessa regementen tillsammans med vid linjeartilleriregementenas depåer uppsatta artilleriförband så småningom skulle kunna sammanfogas till särskilda landstormsbrigader.

Landstormsförbandens fredsorganisation tänktes givetvis avpassad efter de ökade krav, som enligt organisationsutkastet skulle ställas på densamma vid mobilisering. Sålunda uppgjordes grundlinjerna för en ständig indelning i fred av landstormsregementen, underställda arvodesavlönade regementschefer, vilka jämväl skulle handhava inskrivningsväsendet. Vad beträffar utbildningen av nämnda värnpliktiga, tilldelade landstormens första uppbåd, tänktes densamma förlagd till tillgängliga lägerplatser — i vissa fall kaserner — under en 45-dagarsperiod under sommaren. Den skulle omfatta endast grunderna för gevärs- och kulsprutesoldatens tjänst och avse att göra vissa av de värnpliktiga nödortfigt användbara att omedelbart vid mobilisering ingå i etappformationer och i landstormsbevakningsavdelningar samt att förbereda övriga för en fortsatt utbildning under krig eller vid krigsfara.

Vid den tidpunkt, då nu refererade organisationsutkast framlades, saknades ännu säkra hållpunkter för ett bedömande av de fordringar, som ur strategisk synpunkt måste ställas på antalet linjeförband. Likaså saknades det underlag för beräkandet av truppförbandens sammansättning, vilket numera står till förfogande såsom ett resultat av de praktiska organisationsförsöken och därtill anslutna taktiska och strategiska studier. Det var därför vid nämnda tidpunkt icke möjligt att beräkna det antal landstormsregementen, för vilka en särskild fredsorganisation med hänsyn till värnpliktstillgången borde uppsättas. Härtill bidrog också, att då ännu icke stod till förfogande den värnpliktsstatistik, vilken nu föreligger över 1940-talets årsklasser. Grundval saknades sålunda för ett säkert bedömande av den tänkta landstormsorganisationens omfattning m. m.

Sedan med stöd av nu tillgängliga uppgifter en beräkning gjorts rörande värnpliktsbehovet för linjeförbanden och hänsyn jämväl tagits till en beräknad ökning av antalet värnpliktiga till marinen, flygvapnet och luftvärnet, har det visat sig, att under 1930-talet och 1940-talets början ett visst överskott på värnpliktiga uppstår, vilket enligt nyss anförd tankegång skulle kunna direkt tillföras landstormen. Därest man undersöker förhållandena under hela 1940-talet och början av 1950-talet, finner man däremot, att årsklassernas storlek på grund av den sjunkande nativiteten undergår en successiv reduktion av såvitt nu kan bedömas sådan omfattning, att något överskott snart icke uppstår, sedan linjeförbanden m. fl. erhållit sina kontingenter. Att under sådana förhållanden skapa en fredsorganisation baserad på landstormsregementen med fast anställda befälskadrer, vilka om några år skulle visa sig obehövliga, har givetvis icke av försvarskommissionen kunnat ifrågasättas. I nu föreliggande förslag har kommissionen därför funnit sig föranlåten att begränsa landstormens uppgifter till i huvudsak den omfattning, som förut-

sättes i gällande, på grundvalen av 1925 års försvarsordning fastställda mobiliseringsplaner. Att även detta fordrar vidtagandet av särskilda åtgärder för att höja landstormens stridsvärde och vidmakthålla dess omfattning, kommer att sedermera närmare belysas.

Kommissionen vill i detta sammanhang angående värnpliktstillgången endast konstatera, att överskottet av icke utbildade vapendugliga värnpliktiga inom beväringen under 1940-talet successivt sjunker och att mot slutet av 1950-talet i stort sett hela den vapendugliga värnpliktskontingenten inom beväringen måste tagas i anspråk för att fylla första personalbehovet jämte ersättningsbehovet under de första krigsmånaderna hos en armé av den omfattning, kommissionen i det följande föreslår. I beräkningarna har hänsyn tagits till ökat behov av värnpliktig personal vid marinen, flygvapnet och luftvärnet. Vad armén beträffar, har behovet stigit hos vissa truppdrag, främst hos underhållstrupperna, såsom en följd av stegrade krav på materieltillförsel till de stridande förbanden. Vid infanteriet däremot föreligger minskning i erforderlig kontingent.

Krigsorganisationen.

Krigsorganisationens omfattning utgör resultatet av överväganden, väsentligen grundade på vad som framkommit vid de tidigare berörda strategiska utredningarna. Truppförbandens struktur har utformats med stöd bland annat av den praktiska försöksverksamhet, som ägt rum, och varom närmare redogörelse kommer att lämnas i det följande. I samband därmed komma att angivas vissa synpunkter, som för kommissionen varit vägledande för dels begreppsbestämningar, dels de operativa enheternas sammansättning i stort, dels slutligen avvägandet av övriga i krigsorganisationen ingående delar m. m. Under hänvisning till denna i det följande givna redogörelse finner kommissionen lämpligt att i detta sammanhang endast giva en summarisk översikt över krigsorganisationen.

Vid de överväganden, som på grundval av det för kommissionen förebragta synnerligen vidlyftiga utredningsmaterialet ägt rum, har försvarskommissionen, såsom i avd. III av betänkandet redan angivits, kommit till den slutsatsen, att de uti *fälttruppförband* ingående högre enheterna bära utgöras av två armékåror om tillsammans sex operationsdugliga fördelningar samt dessutom en lätt brigad. Härtill komma vissa specialtruppförband, s. k. armétrupper. För det direkta, till vissa bestämda landsdelar förlagda *hemortsförsvaret* tarvas härutöver särskilda truppförband. Vidare tillkomma *depåer*.

I armékår ingående högre enheters sammansättning förutsättes av försvarskommissionen vara följande.

Varje *fördelning* består av
 stab,
 tre infanteriregementen,
 en kavalleribataljon,
 ett artilleriregemente,
 ett fördelningssignalkompani,

en ingenjörbataljon,
 en bevakningsbataljon samt
 underhållsförband.

Den lätta brigaden består av
 stab,
 två kavalleriregementen,
 en kavalleribilbataljon,
 en artilleridivision,
 ett signalkompani,
 ett ingenjörkompani samt
 underhållsförband.

De s. k. *armétruppförbanden* utgöras av
 stridsvagnsförband,
 artilleriförband,
 signalförband,
 ingenjölförband,
 trängförband,
 intendenturförband samt
 tygförband.

Kollektivt taget sammanföres träng-, intendentur- och tygförband till underhållsförband. Av desamma uppsättas jämväl etappförband och -formationer av olika slag.

Som armétruppförband räknas också av luftvärnsvapnet organiserade luftvärnsartilleriförband.

Tilldelningen av nu nämnda armétruppförband samt luftvärnsartilleri till armékårerna lämpas efter för handen varande förhållanden.

Armékårs sammansättning blir fördenskull i stort sett följande:

stab,
 ett växlande antal fördelningar,
 lätt brigad (eventuellt),
 en stridsvagnsbataljon (eventuellt),
 ett växlande antal arméartilleridivisioner,
 signalförband,
 ingenjölförband samt
 underhållsförband.

Det *direkta hemortsförsvaret* består dels av
 Bodens trupper samt
 Gotlands trupper,
 dels av

för det direkta hemortsförsvaret inom de olika militärområdena organiserade landstormstrupper, av vilka vissa ingå i Bodens och kustfästningarnas krigsbesättningar, samt

för luftförsvaret avsedda förband och formationer.

Depåer uppsättas för samtliga truppförband.

Det synes försvarskommissionen lämpligt att redan nu giva ett allmänt omdöme om den beskaffenhet ovan angivna truppförband inom krigsorganisationen kan beräknas erhålla.

I korthet uttryckt kan kommissionens uppfattning angående relationen mellan kvantitet och kvalitet formuleras så, att de truppförband, som skola uppställas, måste fylla de krav på operationsduglighet, vilka ur det nutida krigets synvinkel kunna uppställas. Truppförbanden måste alltså besitta erforderlig hållfasthet. Enligt kommissionens mening fyller den föreslagna krigsorganisationen rimliga krav härutinnan, trots det att truppförbandens huvudmassa utgöres av värnpliktig personal med relativt kort utbildningstid. Den svaghet i kvalitativt hänseende, som detta innebär, motverkas emellertid — förutom av rationella utbildningsmetoder — av en relativt god tillgång på befäl, särskilt vid de stridande förbanden. Vid dessa har bland annat det önskemålet kunnat fyllas, att kompanichefsbefattningar (motsvarande befattningar) samt högre beställningar skola beklädas av kvalificerade officerare, d. v. s. aktiva eller sådana, som genom flerårig aktiv tjänst kunna förväntas äga erforderlig rutin. Härigenom synes garanti vinnas för önskvärd stadga hos truppförbanden. Vid de »icke stridande» truppslagen har man beträffande de viktigare förbanden av kompanis eller motsvarande storlek nödgats i allmänhet göra den begränsningen, att antingen kompanichefen (motsvarande chef) skall vara kvalificerad officer eller också, att kompanichef, som är reservofficer, skall hava kvalificerad subalternofficer till förfogande såsom plutonchef (eller motsvarande). Enligt kommissionens mening synes denna begränsning dock giva fullt tillfredsställande resultat.

Det föreslagna antalet underofficerare samt fast anställda och f. d. fast anställda underbefäl inom truppförbanden anser kommissionen kunna betecknas såsom jämförelsevis tillfredsställande, vilket är av den största betydelse med hänsyn till truppförbandens kvalitet.

Fredsorganisationen.

Försvarskommissionen lämnar i ett följande avsnitt av betänkandet en ingående redogörelse för den föreslagna fredsorganisationens olika delar m. m. Såsom bakgrund härför har det emellertid synts kommissionen lämpligt att redan nu giva en kortfattad översikt av den föreslagna organisationens innebörd i stort. Detta göres särskilt i ändamål att dels belysa fredsorganisationens omfattning i jämförelse med krigsorganisationen, dels klarlägga de allmänna principerna för övergången från freds- till krigsorganisation, dels slutligen angiva skiljaktigheterna i stort mellan den nuvarande och den föreslagna fredsorganisationen. I samband med översikten över dessa frågor finner kommissionen även anledning att redan nu beröra jämväl vissa andra spörsmål, vilka tjäna att belysa fredsorganisationens karaktär i olika avseenden.

Kommissionen har tidigare angivit sin principiella uppfattning, att fredsorganisationen så långt möjligt bör överensstämma med krigsorganisationen. Kommissionen har emellertid ävenledes anfört, att önskemålet om dylik överensstämmelse av åtskilliga skäl icke går att i praktiken till fullo omsätta.

Modifikationer äro sålunda ofrånkomliga. Dessa få dock icke äventyra, att fredsorganisationen i godtagbar utsträckning och på ändamålsenligt sätt kan tillgodose de kvalitativa och kvantitativa fordringar, som måste uppställas för krigsorganisationen. Vidare måste skapas lämpliga betingelser för övergången från freds- till krigsfot genom klarhet i grunderna för mobiliseringsarbetet och i ansvarsfördelningen olika myndigheter emellan.

Krigsorganisationens omfattning har i tidigare avsnitt angivits till, i stort sett, sex fördelningar, en lätt brigad, Bodens trupper, Gotlands trupper samt därutöver vissa s. k. armétruppförband. Onskvärt hade givetvis varit, att såväl samtliga nämnda högre enheter som i desamma ingående truppförband hade kunnat motsvaras av i fred bestående lika antal enheter och förband. Efter ingående prövning har emellertid kommissionen funnit, att så av bland annat ekonomiska skäl icke låter sig göra. Kommissionen har fördenskull nödgats i nämnda hänseende begränsa fredsorganisationens omfattning i förhållande till krigsorganisationen. Detta har emellertid skett under noggrant aktgivande på att fredsorganisationens kapacitet likväl skall vara tillfyllest för att nöjaktigt tillgodose för krigsorganisationen uppställda kvantitativa och kvalitativa fordringar. Vid organisationens uppgörande har den riktlinjen följts att så långt möjligt skapa lämpliga organisatoriska betingelser för övergången från freds- till krigsfot och för den utsvällning och förändring, som truppförbanden därvid måste undergå. Principiellt hava vidare i de högre enheterna infogats de truppslag, varav fördelningen i fält skall bestå. De i fält utom fördelningarna stående s. k. armétruppförbanden hava i fred, med vissa undantag, likaledes ställts utanför fördelningsförbanden.

Vid överbägande av samtliga på frågan inverkan omständigheter har kommissionen funnit sig böra föreslå, att den förut angivna krigsorganisationen bör motsvaras av en fredsorganisation med — förutom arméledning m. m. — nedanstående omfattning i stort:

fyra fördelningar (I.—IV.) om stab, fyra infanteriregementen, ett kavalleriregemente, ett artilleriregemente och en trängkår;

Bodens trupper om stab, ett infanteriregemente, ett fästningsartilleriregemente, en artillerikår, en ingenjörkår, ett signalkompani, ett intendenturkompani och ett tygkompani;

Gotlands trupper om stab, ett infanteriregemente och en artillerikår; utom fördelningsförband stående särskilda armétrupper, bestående av ett stridsvagnsregemente, ett arméartilleriregemente, tre ingenjörkårer (varav en i Boden), ett signalregemente (med ett kompani detacherat till Boden), tre intendenturkompanier (anslutna till intendenturförråden; varav ett i Boden) samt tre tygkompanier (anslutna till tyganstalter; varav en i Boden).

Härtill komma slutligen vissa skolor m. m.

Sammanlagda antalet i fred bestående självständiga truppförband av olika truppslag inom ovanstående ram är enligt förslaget följande:

- 16 fördelningsinfanteriregementen,
- 1 infanteriregemente i Boden,
- 1 infanteriregemente på Gotland,
- 1 stridsvagnsregemente,
- 4 kavalleriregementen,
- 4 fördelningsartilleriregementen
- 1 fästningsartilleriregemente,
- 1 arméartilleriregemente,
- 2 artillerikårer,
- 3 ingenjörkårer,
- 1 signalregemente,
- 4 trängkårer,
- 3 intendenturkompanier samt
- 3 tygkompanier.

Härtill komma två luftvärnsvapnet tillhörande luftvärnsartilleriregementen, vilka ävenledes förutsättas skola tillhöra arméorganisationen.

Kommissionen har ingående övervägt det sätt, varpå övergången från fredsorganisationen till tidigare angiven krigsorganisation bör ordnas. Av lätt insedda skäl synes det emellertid icke lämpligt att närmare beröra dessa förhållanden. Kommissionen begränsar fördenskull framställningen i nämnda hänseende till efterföljande summariska översikt över hur övergången tänkes ske i stort sett.

Varje fredsfördelning uppsätter motsvarande krigsfördelning, varvid dock ingenjör-, signal- och vissa underhållsförband ställas till förfogande av resp. armétruppförband.

Av Bodens trupper organiseras för försvaret av Bodens fästning och av Övre Norrland i övrigt i första hand erforderliga truppförband.

Av Gotlands trupper uppsättas motsvarande krigsförband.

Ett av de i varje fredsfördelning ingående infanteriregementena utbrytes vid mobilisering ur fördelningsförbandet. Sålunda erhålles huvuddelen av infanteriet i de två fördelningar, som skola uppsättas först vid mobilisering. Genom särskilda åtgärder förstärkes detta infanteri till erforderlig styrka. Övriga truppförband till nämnda två fördelningar erhållas i huvudsak genom kontingenter från fredsfördelningarnas kavalleri- och artilleriregementen samt trängkårer liksom från de armétruppförband, som lämna kontingenter även till övriga fördelningar.

Lätta brigaden bildas i huvudsak på så sätt, att de båda kavalleriregementena m. m. uppsättas av två fredsregementen, medan kavalleribilbataljonen organiseras med delar ur vardera av de båda övriga fredsregementena, varjämte divisionen lämnas av ett artilleriregemente. I brigaden ingående övriga specialförband uppsättas i analogi med vad nyss anförts beträffande fördelningarna.

För armékårerna gemensamma truppförband slutligen uppsättas i huvudsak av motsvarande i fredstid befintliga armétrupper och luftvärnsförbanden av luftvärnsvapnet.

När kommissionen härefter övergår till att i korthet beröra den militäradministrativa indelningen i fred, synes, under hänvisning till i annat sammanhang givna utförlig redogörelse, här endast behöva anföras, att såsom grundval tjänat synpunkten, att indelningen skall giva möjlighet till ett ändamålsenligt ordnande av det territoriella hemortsförsvaret, samtidigt som den bör på ett lämpligt sätt tillgodose inskrivningsväsendet i såväl krig som fred. Efter övertägande av på denna fråga inverkan faktorer har kommissionen funnit sig böra föreslå, att riket indelas i fem militärområden på fastlandet samt dessutom ett omfattande Gotland. Närmare motivering för förändringarna i förhållande till nuvarande indelning i arméfördelningsområden lämnas i annat sammanhang. I militärt hänseende avses militärområde i fred lyda under chefen för inom området förlagd fördelning (motsvarande). För handläggning av ärenden rörande förberedelsearbetet för områdets försvar m. m. samt inskrivningsväsendet m. m. avses med undantag för Gotland en särskild under fördelningschefen (motsvarande) lydande militärbefälhavare. Vid mobilisering träder militärområde direkt under dennes befäl. På Gotland avses försvarschefen därstädes samtidigt skola vara militärbefälhavare.

Beträffande arméns högsta ledning i fred må i detta sammanhang endast erinras om att kommissionen föreslår tillsättandet av en chef för armén med erforderliga stabsorgan, varigenom önskemålet om en enhetlig och rationell ledning av arméns verksamhet i fred kan på ett tillfredsställande sätt tillgodoses.

I förhållande till nu gällande organisation innebär den föreslagna fredsorganisationen följande förändringar i stort.

Ostra brigadens stab indrages.

Beträffande infanteriet minskas nuvarande antalet infanteriförband — Göta livgarde och Gotlands infanterikår inräknade — med tre från 22 till 19 (stridsvagnsregementet inräknat). Samtidigt indragas de kustfästningsbataljoner av Göta livgarde och Kronobergs regemente, vilka för närvarande ingå i resp. Vaxholms och Karlskrona fästningars fredsbesättningar. Behovet vid krig av infanteri i nämnda fästningar avses i stället att fyllas av ur landstormen organiserade förband med erforderligt stridsvärde.

Det nuvarande Göta livgarde — en kombination av kustfästningsinfanteri, garnisonstrupp och stridsvagnsförband — avses att helt övergå till stridsvagnsregemente. Kustfästningsbataljonen slopas, som nyss nämnts, och garnisonskompaniet överflyttas till Svea livgarde.

Kommissionen står icke främmande för de olägenheter, som den angivna, huvudsakligen av ekonomiska skäl betingade beskäringen av det nu bestående antalet infanteriförband i och för sig kan anses medföra. Olägenheterna motvägas emellertid enligt kommissionens mening av en i förhållande till nuvarande sammansättning mera ändamålsenlig organisation av de kvarvarande förbanden. Ävenledes gives, vad kustfästningsförsvaret beträffar, ersättning genom det ökade stridsvärde av landstormen organiserade förband beräknas erhålla.

Beträffande kavalleriet bibehålles i stort sett den nuvarande fredsorgani-

sationen oförändrad. Den i Boden förlagda skvadronen av Norrlands dragonregemente föreslås dock återflyttad till regementets huvuddel; vissa omflyttningar i övrigt avses även skola ske mellan de olika kavalleriregementena.

Artilleriets nuvarande enheter föreslås bibehållna; den inre organisationen företer dock vissa ändringar.

Det nuvarande Karlsborgs artilleriregemente (luftvärnsregementet) ingår jämte ett nybildat luftvärnsartilleriregemente i ett särskilt luftvärnsvapen, som avses skola tillhöra armén.

Den nuvarande organisationen av ingenjörtrupperna förändras genom fälttelegrafkårens utbrytning och omvandling till ett självständigt signalregemente, varjämte kustfästningsingenjörkompanierna i Vaxholm och Karlskrona indragas.

Det nuvarande antalet trängkårer bibehålles; likaså antalet intendenturkompanier.

Tygtrupperna — tre kompanier — tillkomma såsom ett nytt truppslag.

Beträffande föreslagna förändringar uti de i fred bestående förbandens inre sammansättning m. m. må i detta sammanhang endast anföras, att kommissionen sökt i den nya organisationen fullfölja den tankegången, att de i fred bestående förbanden och dessas underavdelningar böra erhålla större fasthet än som är fallet i den nuvarande organisationen, vilken — särskilt vid infanteriet — mera har karaktär av skolsystem. Det har syntts kommissionen angeläget, att enheterna verkligen erhålla egenskapen av truppförband. Fördenskull har kommissionen sökt skapa bättre betingelser än nu för en önskvärd koncentration av utbildningsarbetet till vederbörliga truppförband. Samtidigt hava fredsförbanden genom ökad tillgång på kvalificerat befäl förutsatts erhålla ökad kapacitet för detta arbete. Kommissionen har ävenledes strävat efter att giva enheterna en sådan omfattning, att möjligheter under fredsutbildningen erhållas till truppförbandsutbildning i erforderlig grad. Det har syntts kommissionen nödvändigt att i detta avseende i en framtida organisation skapa bättre betingelser än de, som nu äro för handen.

Kommissionen har beträffande den nuvarande organisationen icke kunnat undgå att finna, hurusom i densamma proportionen mellan fredsförbandens administrativa organ och för utbildning avsedda underavdelningar icke kan anses vara i alla hänseenden väl avvägd. Genom nyss omnämnda åtgärder har även härutinnan en rationellare avvägning skett.

Kommissionen föreslår vidare vissa förändringar rörande de värnpliktigas utbildningstid m. m. Under hänvisning till den närmare redogörelsen härför vill kommissionen i detta sammanhang endast anföras, att kommissionen funnit skäl föreligga till någon höjning av nuvarande utbildningstid för flertalet värnpliktiga tillhörande infanteriet. För infanteriets huvuddel föreslås sålunda 175 dagars sammanlagd utbildningstid i beväringen mot nuvarande 140 samt dessutom en landstormsutbildning på 5 dagar. I övrigt föreslås i stort sett oförändrad utbildningstid i beväringen såväl för studenter och likställda som för vanliga värnpliktiga. Kategoriindelningen i för linjetjänst avsedda värnpliktiga samt ersättningsreserv föreslås bibehållen. Tjänstgöringstidens längd för den sistnämnda kategorien föreslås höjd till 180 dagar. För flertalet

av de värnpliktiga förlägges första utbildningen till sommarhalvåret. Även för flertalet studenter och likställda förlägges utbildningen till sommaren. Till vinterhalvåret förlägges utbildning av värnpliktiga, uttagna till sådana befattningar (t. ex. kockar och kuskar vid truppträngen), för vilka utbildning av klimatiska skäl icke behöver ske under sommaren.

För i Norrland förlagda truppförband föreslås, att en viss del av tjänstgöringen i allmänhet skall fullgöras vintertid för att i högre grad än nu tillgodose behovet av vinterutbildning.

Liksom nu är fallet, föreslår kommissionen, att ett kortare uppehåll (hemförlovnin) i regel inlägges under första tjänstgöringen.

Beträffande tiden för repetitionsövningarna föreslår kommissionen sådan ändring i värnpliktslagen, att dessa övningar skola kunna taga sin början redan omkring den 1 september. Detta sker i ändamål att med hänsyn till bland annat klimatiska förhållanden kunna erhålla större effekt av repetitionsövningarna men även av det ur social synpunkt betydelsefulla skälet, att övningarna icke skola sträcka sig över den 1 oktober.

Beträffande landstormen föreslår kommissionen, med hänsyn till nödvändigheten att höja landstormens militära värde, införandet av obligatorisk utbildning i fredstid. För flertalet avses landstormsövningarna omfatta 5 dagar, för visst befäl 12 dagar.

Kommissionen anser sig kunna giva uttryck åt den uppfattningen, att de förslag, som här kortfattat berörts och i det följande närmare avhandlas, synas medgiva betingelser för erhållande av tillfredsställande resultat beträffande såväl linjetruppförbandens operativa användbarhet som landstormens stridsduglighet.

I stort sett synes det kommissionen som om de föreslagna förändringarna i fredsorganisationen kunna förväntas innebära en allmän effektivisering av organisationen inom en ram, som i huvudsak motsvarar den nuvarande.

KAP. II.

Arméns krigsorganisation.**A. HÖGKVARTERETS ARMÉLEDNING.**

Beträffande de delar av krigsmaktens högsta ledning vid krig, som beröra lantstridskrafterna, hänvisas till avd. VI av betänkandet, där dessa förhållanden utförligt behandlats i samband med förslaget till organisationen i allmänhet av försvarsväsendets högsta ledning. Det synes fördenskill icke föreligga någon anledning att även i detta sammanhang upptaga nämnda frågor.

B. LINJEFÖRBANDEN.**Utredningsarbetet och försöksverksamheten.**

Tidigare har anförts, hurusom mot strukturen hos de inom ramen av 1925 års krigsorganisation upprättade truppförbanden riktats den erinran, att densamma icke stode i överensstämmelse med den krigstekniska utvecklingen och därav föranledda taktiska förfaringssätt. Det har också anförts, att kommissionen funnit det vara angeläget att i görligaste mån eliminera orsakerna till dylika erinringar i fråga om den organisation, som föreslås i detta betänkande. Redan under kommissionens första arbetsår framlades en av lantmilitära sakkunniga utförd jämförelsevis vidlyftig studie rörande de operativa enheternas sammansättning. I densamma redogjordes för utvecklingen utomlands samt uppdrogos vissa riktlinjer för, huru de svenska operativa enheterna borde utformas. På grundval av nämnda studie hava sedermera åtskilliga utredningar och undersökningar utförts dels inom kommissionen, dels av militära myndigheter. På kommissionens föranstaltande hava dessa arbeten kompletterats med en omfattande praktisk försöksverksamhet i ändamål att omsätta utvecklingen på det krigstekniska området i en efter svenska förhållanden lämpad organisation. Efter bearbetning hava sedermera resultaten från dessa försök lagts till grund för kommissionens beräkningar m. m. rörande krigsorganisationen.

Det synes icke föreligga anledning att utförligare referera ovan nämnda tidigare utredningar av olika slag eller de skilda etapperna i det vidlyftiga arbete, som i dessa frågor utförts. Den följande framställningen begränsas därför till att i huvudsak omfatta den nyss nämnda praktiska försöksverksamheten, dess uppläggning och resultat. En mera ingående redogörelse härför lämnas i bilaga nr 4 till betänkandet.

Innan framställningen föres vidare, synes det emellertid vara på sin plats att inledningsvis beröra vissa förhållanden rörande *de operativa enheterna* och dessas sammansättning.

Under begreppet operativa enheter kunna sammanfattas samtliga av flera truppslag bestående högre truppförband, vilka äro organiserade och utrustade med hänsyn till att kunna med egna medel dels genomföra en större strid, dels själva ombesörja sitt underhåll. Den kraftinsats, som de olika enheterna förmå åstadkomma vid strid, samt gränserna, inom vilka de förmå ombesörja sin underhållstjänst, bestämma i allmänhet, huruvida ifrågavarande trupper skola hänföras till operativa enheter av lägre eller högre ordning.

Operativa enheter av lägre ordning bruka ofta även benämnas slagenheter. Deras styrka är i allmänhet avpassad med hänsyn till möjligheten att under loppet av en och samma dag kunna från ett marschläge utvecklas till strid. De skola kunna under vanligast förekommande förhållanden själva ombesörja sin underhållstjänst intill en à två dagsmarschers avstånd från av högre myndigheter upprättade anstalter. De vanligaste typerna på dessa slagenheter äro självständig brigad och fördelning (infanteridivision, arméfördelning), bestående av 6—12 infanteribataljoner och häremot svarande enheter ur övriga truppslag. I undantagsfall kunna även slagenheter av mindre styrka förekomma.

Till operativa enheter av högre ordning kunna hänföras armékåren, armén och — vid miljonhärer — armégruppen. Armékåren består av två eller flera slagenheter och särskilda armékårtruppförband. Den lyder antingen direkt under överbefälhavaren eller bildar tillsammans med ett växlande antal (i regel 2—3) andra kårer samt armétruppförband (armétrupper) en armé.

Utöver nu nämnda enheter förekomma särskilda enheter av lättrorliga trupper, vilka med kavalleri såsom huvudbeståndsdel bilda lätta enheter, allt efter storleken benämnda i analogi med nyssnämnda förband. Därjämte förekomma, ehuru i begränsad utsträckning och huvudsakligen inom stor-makterna, enheter helt sammansatta av s. k. mekaniserade (motoriserade) styrkor.

De i det föregående omnämnda särskilda armé-(kår-)trupperna utgöras dels av truppförband med i huvudsak likartad sammansättning och användning som de, vilka ingå i slagenheterna, dels av truppförband, anstalter och formationer, avsedda att ombesörja en mera omfattande underhållstjänst än som lämpligen kan utföras genom försorg av slagenheterna eller kårerna själva. Den första av dessa grupper utgöres av bland annat stridsvagnstrupper, artilleri, ingenjörstrupper och trängtrupper, avsedda att vid behov förstärka samtliga eller vissa slagenheter. Den senare gruppen utgöres främst av underhållstrupper, avsedda att organisera erforderligt etappväsende och förmedla underhållstjänsten mellan truppmrådet och hemorten.

De förenämnda undersökningarna och försöken hava närmast gått ut på att söka besvara frågan, huru den lägsta operativa enheten, slagenheten, bör vara sammansatt. I samband därmed har avsikten varit att utröna

speciellt den efter svenska förhållanden lämpligaste sammansättningen av infanteribataljonen. Därjämte har man sökt utfinna den lämpligaste organisationen såväl av en självständig lätt enhet som av den kavalleristyrka, vilken bör ingå i den vanliga operativa enheten.

Undersökningarna rörande den svenska operativa enhetens sammansättning inleddes med en ingående utredning avseende att fastställa den teoretiskt ändamålsenliga relationen mellan infanteriets och artilleriets stridsmedel i en sådan enhet. Relationen mellan dessa båda truppslag måste nämligen betraktas såsom utslagsgivande för slagenhetens sammansättning. Utredningen grundades på inom infanteriet och artilleriet förefintliga vapens eldverkan. Från dessa utgångspunkter gjordes en beräkning av den med hänsyn till olika taktiska förhållanden teoretiskt önskvärda proportionen dels mellan antalet infanteribataljoner och batterier inom den operativa enheten, dels mellan antalet operativa enheter och styrkan hos utom desamma stående arméartilleri. Därjämte erhöles vissa hållpunkter för beräkningen av önskvärt antal granatkastar- och infanterikanonenheter inom infanteriregementet.

Jämsides med och på grundval av dessa teoretiska utredningar verkställdes undersökningar angående lämpligaste sättet för inordnandet av infanteriets stridsmedel inom truppförbanden. Dessa undersökningar utmynnade i förslag till två skilda bataljonsorganisationer, vilka ansågos böra göras till föremål för praktiska jämförande prov. I stort sett ägde dessa förband samma teoretiska eldkraft men uppvisade eljest avsevärda skiljaktigheter såväl beträffande vapnens infogande i organisationen som i fråga om dennas enskildheter.

Inom den ena försöksbataljonen voro, principiellt sett, de tunga vapnen centraliserade till särskilda förband. Skyttekompanierna voro endast utrustade med gevär och kulsprutegevär. Bataljonen omfattade en personalstyrka om 1200 man. Antalet tunga vapen var 8 granatkastare och 12 kulsprutor, varjämte bataljonen förfogade över 2 infanterikanoner och 2 luftvärnskulsprutor.

Den andra försöksbataljonen kännetecknades, principiellt sett, av viss decentralisering av de tunga vapnen till skyttekompanierna. Personalstyrkan var lägre än i den förra bataljonen och omfattade 996 man. Antalet granatkastare var detsamma, nämligen 8. Antalet kulsprutor var sammanlagt 16. Bataljonen förfogade dessutom över 2 luftvärnskulsprutor men saknade infanterikanoner, vilka förutsattes skola ingå i andra förband, lydande direkt under regementschefen.

På kommissionens föranstaltande beslöt Kungl. Maj:t 1931, att fälttjänstövningar, närmast avseende att pröva och jämföra de omförmälda bataljonsorganisationerna, skulle äga rum under regementsövningarna samma år. Huvudvikten skulle härvid fästas vid frågan om de tunga infanterivapnens inordnande i bataljonen. Såsom resultat av övningarna framstod främst fördelen med en decentraliserad organisation av de tunga vapnen. Det fram-

gick sålunda, att i skyttekompanierna borde ingå såväl kulsprutor som granatkastare.

Chefen för generalstaben fick sig sedermera anbefallt att låta bearbeta de från ovannämnda försök vunna erfarenheterna samt att inkomma med de förslag, vartill denna bearbetning kunde föranleda. Bearbetningen gav vid handen, att de särskilda omständigheter, vilka göra sig gällande inom de krigsskådeplatser och inom den terräng, där svensk trupp kan tänkas komma att uppträda, erfordrade vissa avvikelser från de ovan nämnda huvudsakligen på teoretiska grunder uppbyggda bataljionsorganisationerna. Icke minst ansågos härpå inverka de krav på detacheringar, som i vår terräng ofta torde göra sig gällande. För att icke göra bataljionsorganisationen alltför tung och svårledd ansågs dock en viss numerär begränsning av bataljonen böra genomföras. På grund av det tillskott i anfallskraft, som granatkastarvapnet skänker infanteriet, och med hänsyn till den begränsning av artilleriet, varmed vi, bland annat på grund av terrängförhållanden, alltid torde böra räkna, ansågs dock antalet granatkastare böra ökas något i förhållande till det teoretiskt beräknade behovet. Med hänsyn till den erfarenhet, som förelåg, ansågs det lämpligt att begränsa nya försök till att omfatta endast en bataljonstyp, där de tunga vapnen decentraliserats.

Av nämnda skäl föreslogs organiserandet av en ny försöksbataljon med följande sammansättning: stab med tilldelad jägarpluton (avsedd främst för spaning och terrängundersökning), tre skyttekompanier och ett s. k. tungt kompani. I skyttekompanierna skulle ingå, bland annat, en granatkastar- och en kulspruteenhet, vardera med två pjäser. Det tunga kompaniet skulle bestå dels av tunga enheter, dels av en gevärspluton. Bataljonens sammanlagda personalstyrka utgjorde 1 156 man. Antalet tunga vapen var 8 granatkastare och 12 kulsprutor.

Rörande infogandet av denna bataljonstyp inom en större ram ansågs det av olika skäl önskvärt att låta undersökningarna omfatta slagenheter av två typer, den ena omfattande nio bataljoner, fördelade på *tre* regementen, den andra åtta bataljoner, fördelade på *två* regementen. Artilleristyrkan beräknades i relation till antalet bataljoner.

På grund av nu nämnda omständigheter utarbetades förslag till sammansättning av två olika slagenheter, benämnda *fördelning* resp. *brigad*. I hudsak bestod *fördelningen* av tre infanteriregementen om tre bataljoner m. m., en skvadron samt ett artilleriregemente om fyra divisioner. I *brigaden* ingingo bland annat två infanteriregementen om fyra bataljoner m. m., en skvadron och ett artilleriregemente om tre divisioner. Beträffande de närmare detaljerna i nämnda organisationer hänvisas till i bilaga nr 4 intagna uppgifter. Sedan försvarskommissionen hemställt om anordnandet av fortsatta praktiska försök i syfte att på grundval av ovan berörda teoretiska undersökningar utröna bland annat den lämpliga sammansättningen av ett infanteriregemente och den operativa enhet, som borde ersätta den nuvarande arméfördelningen, beslöt Kungl. Maj:t, att större fälttjänstövningar skulle äga rum år 1932 enligt en av chefen för generalstaben närmare uppgjord

plan. Övningarnas ändamål skulle särskilt vara att pröva sammansättningen av operativa enheter av nyss nämnda typer.

En sammanfattning av åsikterna angående organisationen vid infanteriet, sådana dessa kommit till uttryck i de över nämnda fälttjänstövningar avgivna rapporterna, giver i stort sett följande resultat.

Den ökning av häst- och fordonsantalet, som följer av en ökad tilldelning av tunga vapen och en minskning av den burna utrustningen, synes icke medföra en sådan nedgång av truppförbandens manöverförmåga, att dessas ändamålsenliga användning inskränkes. Gevärsinfanteriets numerär synes vara tillräcklig för stridens krav. Behovet av gevärsinfanteri för detacheringar och måhända även för bevakningstjänst torde däremot kunna motivera någon ökning inom bataljonen. Den decentraliserade organisationen av de tunga vapnen kan betraktas som ändamålsenlig. Ett visst antal kulspruteenheter bör dock lämpligen sammanföras till ett särskilt, direkt under regementschefen lydande förband. Jägarförbanden äro ett lämpligt tillskott inom organisationen.

Uttalandena om slagenhetens artilleri kunna givas följande sammanfattning.

Under förutsättning, att huvuddelen av artilleribekämpningen kan beräknas utförd av särskilt arméartilleri, samt att i vissa lägen erforderlig förstärkning av artilleri kan tillföras slagenheten från arméartilleriet, bör den operativa enhetens (slagenhetens) artilleri lämpligen utgöras av ett artilleriregemente om i stort sett fyra divisioner.

Beträffande kavalleriet ansågos erfarenheterna från övningarna hava bestyrkt önskemålet om en självständig lätt enhet, bland annat för tryggande av mot fienden öppen flank. Det i den operativa enheten ingående kavalleriförbandet ansågs böra hava större styrka än enbart en skvadron.

Erfarenheterna från arméförsöken i vad rör de operativa enheterna kunna i korthet sammanfattas så, att fördelningen i alla hänseenden vore ändamålsenligare än brigaden och syntes besitta egenskaper, som vore väl avvägda med hänsyn till svenska förhållanden.

Av intresse synes vara att återgiva generalstabschefens åsikt angående de under fälttjänstövningarna behandlade problemen. Han yttrade i sina slutord till rapporten över organisationsförsöken 1931—1932 bland annat följande:

I två hänseenden ha arméförsöken 1932 i fråga om infanteriet givit i huvudsak slutgiltiga resultat, och detta gäller dels styrkan av och proportionen mellan i detta truppslag ingående olika slag av tunga vapen, dels skyttekompaniets organisation. Genom att skyttekompaniet tillförts två granatkastare och två kulsprutor, har förbandet erhållit nödvändig kraft för genomförandet av såväl anfall som försvar.

Vidare har klarlagts den väg, på vilken ett väsentligt förstärkande av det nuvarande infanteriet kan vinnas för en i förhållande till effekten ytterst begränsad kostnad. För nående av detta syfte inom rimlig tid är det av betydelse, att de pågående kärrförsöken snarast fullföljas och slutföras.

Det synes slutligen uppenbart, att genom den teoretiska undersökningen, genom arméförsöken 1932 och de fortsatta bataljonsförsöken instundande höst (1933) samt genom de sedan två år pågående och snart avslutade strategiska utredningarna skapas den fasta grund, varpå en ny härorganisation kan uppbyggas av den styrka, rikets försvar kräver.

I syfte att vinna vidgad erfarenhet beträffande försöksorganisationen avhölls under åren 1932 och 1933 strategisk-taktiska krigsspel, omfattande operationer å vägfattig krigsskådeplats under såväl sommar- som vinterförhållanden. De slutsatser, som därvid drogös, överensstämde med de under arméförsöken vunna. Önskemålet angående någon ökning av gevärsinfanteriet bekräftades.

Under mars 1933 utfördes därjämte särskilda vinterorganisationsförsök under ledning av militärbefälhavaren för Övre Norrland.

På grundval av samtliga vunna erfarenheter uppdrogos riktlinjer för slutförsök i ändamål att ernå den definitiva utformningen av särskilt bataljonens organisation. För jämförande studium uppställdes två bataljonsorganisationer. Kompanierna fingo samma sammansättning i båda typerna. Antalet tunga vapen uppgick vid den ena bataljonen till 8 kulsprutor och 8 granatkastare; den andra bataljonen tilldelades ytterligare 2 kulsprutor. Personalstyrkan utgjorde resp. 1 024 och 1 185 man.

Dessa bataljoner inneburo i stort sett blott den ändringen i förhållande till tidigare prövade, att en viss centralisering genomförts beträffande de kulspruteförband, som förut ingått i det tunga kompaniet, enär dessa överflyttats från bataljonen till ett direkt under regementschefen lydande förband. Härigenom vunnos, bland annat, dels större möjligheter för regementschefen att kunna smidigare förstärka eldkraften, där så krävdes, dels möjligheter att inom bataljonen öka gevärsinfanteriet utan att den fixerade maximigränsen för bataljonens personalstyrka behövde överskridas.

Fälttjänstövningar med nämnda försöksbataljoner ägde rum vid olika regementen under repetitionsövningarna 1933. Resultatet av försöken kan i kortet angivas så, att härunder erhöles hållpunkter angående den för svenska förhållanden för närvarande lämpligaste bataljonstypen, vilken i stort sett borde läggas till grund vid utformningen av en ny krigsorganisation.

Sammanfattas resultatet från samtliga försök och i samband därmed stående undersökningar m. m., kunna desamma sägas hava givit erforderliga riktlinjer dels för den operativa enhetens sammansättning i stort beträffande infanteri och artilleri, dels för infanteriförbandens organisation.

Samtidigt med de ovan angivna organisationsförsöken vid infanteriet hade liknande undersökningar och försök pågått vid kavalleriet. Desamma hade avsett att utröna dels de lägre kavalleriförbandens sammansättning, dels sammansättningen av i operativ enhet ingående kavalleristyrka, dels slutligen sammansättningen av självständig lätt enhet.

Organisationsförsöken ägde rum vid olika kavalleriregementen. Försöken

för bestämmandet av den operativa enhetens kavalleriförband utfördes under ledning av chefen för Västra arméfördelningen under regementsövningarna 1933. Beträffande behovet av kavalleri inom den operativa enheten gävo försöken i stort sett vid handen, att fördelningskavalleriet borde bestå av ryttarförband, cykeltrupp och motoriserad trupp med pansarbilar. Lämpligen borde styrkan uppgå till en ryttarskvadron, en cykelskvadron samt en pansarbilskvadron. De olika försöken bestyrkte behovet av en självständig lätt enhet i form av en s. k. lätt brigad. Densamma borde i stort bestå av två kavalleriregementen, två motorkavalleribataljoner, en fältartilleridivision samt vissa specialförband. Rörande detaljerna i fråga om kavalleriförsöken hänvisas till ovannämnda bilaga.

Vid sidan av här i korthet återgivna försöksverksamhet, vilken kan betraktas såsom grundläggande för detaljerna i de organisationsformer, arméns olika förband kunna komma att erhålla i en ny härordning, hava ett flertal andra försök utförts.

Bland annat hava vissa undersökningar och försök verkställt inom artilleriet rörande både materielen och organisationsformerna. Särskilt hava berörts sammanhanget mellan fördelnings- och arméartilleriet samt de fordringar, som måste uppställas för det senares omfattning och beskaffenhet.

Försöksverksamheten har även omfattat underhållstjänstens organisation och därför erforderliga förbands omfattning och sammansättning. För detta ändamål avhölls bland annat särskilda stora fälttjänstövningar i Västergötland år 1931, där gällande underhållsorganisation ingående prövades. De vunna erfarenheterna lämnade värdefulla synpunkter för utarbetandet av de ändrade former för underhållstjänsten, som blivit en ofrånkomlig följd av ändrad sammansättning hos de stridande förbanden, samt de ökade krav på materielltillförsel, särskilt av ammunition, det nutida kriget uppställer. Genom krigsspel och fältövningar m. m. hava nya former och organ för underhållstjänsten sedermera ingående teoretiskt prövats.

Försöksverksamheten inom armén har emellertid icke endast omfattat en undersökning av slagenhetens (fördelningens), den operativa kavallerienhetens (den lätta brigadens), underhållstjänstens o. s. v. lämpligaste organisation. Ledningen av de operativa enheterna ävensom av större förband, omfattande två eller flera av dessa enheter, har även varit föremål för ingående teoretisk undersökning och prövning.

Bland övriga på organisationens detaljer i ena eller andra hänseendet inverkande, under senare år utförda försök må ytterligare bland annat nämnas:

- försök med ny radioutrustning,
- försök med olika gasskyddsmateriel och gassaneringsmateriel,
- försök med infanterikanoner,
- försök med nya stridsvagnar,
- försök med ny pansarbilmateriel,
- försök med luftvärnskulsprutor.

Beträffande utrustnings- och tekniska försök må bland annat nämnas:
 försök med ny uniformsutrustning,
 försök med lättare fältutrustning,
 försök med kärmmateriel,
 försök med nya lavetter för fältartilleriet,
 försök med ny ammunition för fältartilleriet,
 försök med ny överskeppningsmateriel.

Här i korthet omnämnda utredningar och försök hava för kommissionen givit en god grundval vid bedömandet av på krigsorganisationens utformning inverkan faktorer. Resultaten hava tjänat till ledning vid inom kommissionen verkställda beräkningar och överbäganden. Enligt kommissionens mening kunna därför krigsorganisationens förband sägas vara byggda på en grund, som står i överensstämmelse med krigsteknikens krav på nuvarande stadium, omsatta till de speciella förhållanden, vilka hos oss prövats vara rådande.

Ovan omnämnda utrustningsförsök hava av skäl, som bland annat torde sammanhänga med nu rådande organisatoriska förhållanden, i många hänseenden ännu icke omsatts i positiva resultat. Kommissionen vill med anledning därav hava uttalat, att enligt dess förmenande förslaget till omorganisation av arméledningen torde komma att giva bättre förutsättningar för en rationellt ledd och utövad försöksverksamhet.

Lägre truppförband.

Vid utformningen av i krigsorganisationen ingående truppförbands sammansättning samt i samband därmed stående beräkningar av skilda slag har kommissionen grundat sina överbäganden på resultaten av tidigare anförda utredningar och försök med olika organisationsformer m. m. Givetvis kan icke i detalj framläggas allt det material, som legat till grund för kommissionens ståndpunktstaganden i det ena eller andra hänseendet. Ej heller har kommissionen funnit det motiverat att för sin del fixera alla enskildheter i truppförbandens sammansättning. Av kommissionen har resultatet av utredningsverksamheten i stort sett godtagits såsom utgångsvärden för erforderliga beräkningar. Inom ramen för dessa finner kommissionen det för sin del lämpligt, att åt vederbörande militära myndigheter överlåtes att närmare utforma organisationens detaljer liksom att, när så erfordras, vidtaga de åtgärder, vilka betingas av krigsteknikens fortgående utveckling. Med hänsyn bland annat till sistnämnda omständighet är det icke ändamålsenligt att så klavbinda den ansvariga militära myndigheten, att en smidig anpassning efter utvecklingen på det militära området motverkas. Den av kommissionen föreslagna omorganisationen av den högsta ledningen synes ägnad att underlätta ett rationellt handläggande av här berörda frågor.

I stort sett har kommissionen beträffande truppförbandens sammansättning följt av militära myndigheter förordade förslag. I vissa hänseenden har dock så ej kunnat ske i full utsträckning med hänsyn till ekonomiska och andra konsekvenser. Kommissionen anser emellertid icke, att de begränsningar i de

militerära förslagen, som av kommissionen förordas, kunna i nämnvärd mån inverka på den kvalitet och kvantitet hos krigsorganisationen, som befunnits önskvärd. Redan tidigare har kommissionen både angivit krigsorganisationen i stort och redogjort för vissa däri ingående högre förbands organisation. I detta sammanhang vill kommissionen giva en något närmare karakteristik av de lägre truppförbandens sammansättning.

a. Fördelningstrupper.

Infanteriet.

Till en början vill kommissionen här giva en allmän redogörelse för vissa infanteriets olika enheter.

Skyttekompaniet är den lägsta enhet, där lätta och tunga infanterivapen bringas till samverkan i striden. Därför böra i detsamma organisatoriskt ingå såväl gevärsenheter som en tung enhet, innefattande granatkastare- och kulspruteförband.

Bataljonen bör förutom ett antal skyttekompanier innefatta ett särskilt förband med tunga vapen till bataljonschefens direkta förfogande, varigenom denne får ett medel att förlägga tyngdpunkten i striden i önskad riktning. Ett särskilt organ för spaning och terrängundersökning synes jämväl böra ställas till bataljonschefens förfogande i form av jägarförband. För att giva bataljonen stor framkomlighet och rörlighet böra alla i bataljonen ingående fordon utgöras av kärror, varjämte medel böra finnas för de tunga vapnens klövjning eller bärring. För ledningen av bataljonens verksamhet bör bataljonschefen hava tillgång på bland annat radiosignalorgan.

Regementet bör förutom tre bataljoner och transportträng innefatta ett förband med tunga vapen, direkt underställt regementschefen. Detta förband bör innefatta ett antal kulsprutor, avsedda att kunna såsom förstärkning tilldelas den eller de bataljoner, som därav främst äro i behov, samt därutöver ett antal infanterikanoner, avsedda såsom skydd mot stridsvagnsanfall. I regementsstaben bör ingå en luftvärnskulsprutepluton. En pionjärpluton bör finnas för vägförbättringar och andra arbeten för ökande av framkomligheten. Eventuellt bör till regementschefens omedelbara förfogande stå ett särskilt spanings- och terrängundersökningsorgan — jägarförband — liksom vid bataljonen. Regimentstransportträngen bör vara helt kärrorganiserad, varigenom den i jämförelse med hittills använd vagnsträng erhåller stor framkomlighet i terräng. Den är avsedd för framtransport av livsmedel och ammunition m. m.

Såsom en sammanfattning av ovan angivna grunder för de olika infanteriförbandens sammansättning har kommissionen utgått från följande normer för infanteriregementets sammansättning i stort.

Infanteribataljonen organiseras på stab med tilldelade särskilda förband, tre skyttekompanier om stab och kompaniträng, tre gevärsplutoner och en tung pluton samt bataljonsträng (kärrorganiserad).

Infanteriregementet organiseras på
stab,
tre bataljoner,
ett tungt kompani,
förband för särskilda uppgifter samt
regementstransportträng (kärrorganiserad).

Inom ovan given ram i stort kunna naturligen vissa förändringar komma att ske utan att detta i nämnvärd mån ändrar de beräkningar, som i föreliggande förslag utförts beträffande infanteriorganisationen. Det bör bland annat tillkomma de militära myndigheterna att avgöra den ännu svävande frågan angående ytterligare ökning i viss utsträckning av gevärsinfanteriet inom regementet, till vilken fråga kommissionen icke funnit anledning att taga ståndpunkt.

Förutom nu angivna förband böra av infanteriet även uppsättas i fördelningarna ingående *bevakningsbataljoner*. Bevakningsbataljonen, vilken icke funnits i tidigare härordningar, men vilken av erfarenheten befunnits erforderlig, är fördelningschefens organ för skyddet av fördelningens förbindelser. Med hänsyn till sin uppgift synes bataljonen kunna givas en jämförelsevis svag utrustning med tunga vapen. Förslagsvis synes densamma kunna få följande sammansättning i stort:

stab,
tre gevärskompanier,
särskilda förband med tunga vapen samt
bataljonsträng (tvåspända vagnar).

För av infanteriet uppsatta *stridsvagnstrupper* redogöres under rubriken armétrupper.

Kavalleriet.

Erfarenheten har visat, att fördelningschefen måste förfoga över ett lättörsligt organ för spaning m. m. Detta organ bör lämpligen utgöras av en *kavalleribataljon*, vilken i sig innesluter huvudsakligen för spaning avsedda ryttarförband samt därjämte pansarbiltrupp och cykeltrupp för att spaningen skall kunna stödjas med erforderlig eldkraft.

Kommissionen har utgått från att av ovannämnda skäl kavalleribataljonen organiseras på

stab jämte tilldelat pansarbilförband,
en ryttarskvadron,
en cykelskvadron samt
träng.

Artilleriet.

I fördelningen ingående artilleri synes liksom hittills böra sammanföras till ett fältartilleriregemente, innefattande såväl kanon- som haubitsdivisioner; av de senare bör i regel en bestå av tunga haubitsar (15 cm). Regimentet, som måste besitta stor framkomlighet även å sämre vägar samt i

terräng, bör främst utnyttjas för bekämpning av fiendens infanteri men kan under vissa betingelser även användas för artilleribekämpning, för vilket eljest avses framför allt arméartilleriförband. En utökning av nuvarande antal batterier inom regementet synes nödvändig. Förslagsvis bör ökningen uppgå till ett batteri, varigenom sammanlagda antalet uppgår till 11. Ett förslag att utöka batteriantalet till 12 har varit under kommissionens omprövning men har av huvudsakligen ekonomiska skäl icke kunnat godtagas. Proportionen mellan artilleri och infanteri inom fördelningen giver med 11 batterier ändock ökade möjligheter till ett effektivt artilleriunderstöd åt infanteriet.

Kommissionen har av ovanstående skäl utgått från att *fältartilleriregementet* bör organiseras på

- regementsstab och
- fyra divisioner.

Två divisioner böra vardera omfatta tre kanonbatterier, en division bör omfatta tre haubitsbatterier och återstående division två haubitsbatterier. Samtliga batterier omfatta fyra pjäser.

Ingenjörtrupperna.

Fördelningschefen måste till sitt förfogande hava ingenjörtrupp främst för att ombesörja förbättring och underhåll av vägförbindelser inom fördelningens verksamhetsområde, en uppgift, som med hänsyn till ökningen av artilleriets skottvidder och den stegrade risken för skadegörelse å vägar genom anfall från luften måste tillmätas ökad betydelse. För här angiven verksamhet synes det kommissionen krävas en styrka per fördelning av tre ingenjörkompanier, sammanförda till en bataljon. I densamma bör vidare ingå ett krigsbrokompani.

Kommissionen utgår sålunda från att fördelningens *ingenjörbataljon* organiseras på

- stab,
- tre ingenjörkompanier,
- ett krigsbrokompani samt
- träng.

Signaltrupperna.

Såsom organ för signalförbindelsers upprättande och vidmakthållande mellan fördelningschefen och honom underlydande chefer kräves ett *fördelningssignalkompani*, utrustat såväl med tråd som med radio.

Underhållstrupper.

Underhållstjänsten inom en fördelning erfordrar ett flertal förband och organ för olika verksamhetsgrenar. För sjukvård m. m. avses sjukvårdsstrupper, som ombesörja uppsamling, transport och vård av sårade och sjuka,

ävensom trupper för motsvarande uppgifter beträffande sårade och sjuka hästar. För den förstnämnda uppgiften kräves en *sjukvårdsbataljon*, omfattande sjukbärarkompanier, sjukvårdskompanier och sjukhuskompani, de båda senare slagen av kompanier motoriserade. För vården m. m. av sårade och sjuka hästar kräves ett *hästsjukvårdskompani*.

Vid utformningen av angivna sjukvårdstrupper har eftersträfvats en av krigserfarenheterna påfordrad rationalisering av den nuvarande organisationen. Genom införande i viss utsträckning av häst- och velocipedburna bårar kan t. ex. transportkapaciteten ökas. I detta sammanhang må framhållas, att en utökning av kapaciteten föreslås även vid de stridande truppförbandens sjukvårdsorgan. Genom dessa förändringar kan bättre sörjas för omhändertagandet och vården av de sårade, än som tidigare varit möjligt. Världskrigets erfarenheter, vilka icke minst understryka den psykologiska betydelsen av ett välordnat sjukvårdsväsende under strid, hava härvid tillgodogjorts.

Vidare framstår behov av trupp, som ombesörjer livsmedelsersättning, slakt, bakning m. m. Dessa uppgifter böra tillkomma ett motoriserat *intendenturkompani*.

Slutligen erfordras organ för transport av ammunition, livsmedel och materiel m. m. Dessa organ ingå i *fördelningsträngen*.

Vid sina beräkningar har kommissionen sålunda utgått från att *underhållstrupperna inom en fördelning* böra omfatta

en sjukvårdsbataljon, bestående av sjukbärarkompanier, sjukvårdskompanier och sjukhuskompani,

ett hästsjukvårdskompani,

ett intendenturkompani samt

fördelningsträng, bestående av bilkompanier, anspannskompanier, ammunitionskompani, organ för trafikreglering m. m.

b. Armétrupper.

Erfarenheterna utvisa, såsom tidigare angivits, att det fordras utom fördelningsförband stående särskilda armétrupper för fyllande av vissa speciella uppgifter.

Stridsvagnstrupper utgöra ett medel i armékårchefens hand att säkerställa och fullfölja en framgång vid en viss begränsad del av fronten, framförallt genom att stödja infanteriet och hålla dess anfallsrörelse flytande. För att vara mäktiga en strids genomförande, varvid möjligheterna till framgång främst äro beroende av överraskningsmomentet, måste stridsvagnsförbanden vara utrustade med modern, snabbgående materiel. Det synes kommissionen uppenbart, att terrängförhållandena i vårt land icke göra en anskaffning av stridsvagnar i samma skala som flerstädes utomlands erforderlig, något som för övrigt omöjliggöres av ekonomiska skäl. Kommissionen föreslår dock organiserandet av vissa *stridsvagnsbataljoner*, vilka synas motsvara det behov, som likväl även i vårt land föreligger. I viss utsträckning kräves anskaffning av modern stridsvagnsmateriel.

Arméartilleri erfordras dels såsom förstärkningsartilleri till fördelningar med särskilt viktiga uppgifter, varvid i huvudsak samma pjäsdrag som vid fältartilleriet kunna ifrågakomma, dels ock främst för artilleribekämpning, varvid långskjutande artilleri erfordras. För eldledning bör detsamma i allmänhet tilldelas flygplan. Utan tillräcklig tillgång på dylikt artilleri saknas i regel möjlighet att åtminstone temporärt och lokalt vinna den överlägsenhet över fiendens artilleri, som är en betingelse för framgång. Arméartilleriet bör med hänsyn till sina uppgifter i stort utgöras framförallt av 10 cm kanon- och 15 cm haubitsdivisioner samt vissa divisioner av motsvarande karaktär som fördelningsartilleriets. Samtliga divisioner böra emellertid vara motoriserade för att kunna tillgodose de särskilda krav på rörlighet, som måste ställas på arméartilleri.

För skydd mot fientliga angrepp från luften måste inom armékår finnas tillgång till *luftvärnsartilleri*.

För väg- och broarbeten inom etappområdet, vilka arbeten med hänsyn till trafikens storlek äro mycket omfattande, måste finnas särskilda *arméingenjörtrupper*.

För signaltjänsten erfordras särskilda *armésignaltrupper*.

Underhållstjänstens bedrivande erfordrar *underhållstrupper*, grupperade inom etappområdet. Dessa mottaga från hemorten ankommande materiel av olika slag m. m., ombesörja förrådstjänsten vid upprättade förråd samt transportererna till fördelningarna. Jämväl böra finnas förband, som mottaga sårade och sjuka ävensom skadad eller förbrukad materiel. Sårade och sjuka avtransporteras till hemorten eller vårdas på sjukvårdsanstalter inom etappområdet; skadad materiel och vapen iståndsättas för förnyad användning.

För ledningen av tjänsten inom etappområdet uppsattes ett antal etappgruppstaber. Under dessa lydande underhållstrupper måste för fyllandet av övannämnda uppgifter innefatta ett avsevärt antal bil-, anspanns-, verkstads-, arbets-, tyg-, ammunitionsförråds-, etappintendentur-, etappsjukhus-, hästsjukvårdskompanier m. fl. formationer.

Högre truppförband och staber.

I annat sammanhang har angivits, att krigsorganisationen i fråga om högre enheter bör omfatta två armékårer om sammanlagt sex fördelningar och en lätt brigad samt därutöver de i det föregående berörda armétrupperna. Armékårens liksom fördelningens och lätta brigadens närmare sammansättning har även tidigare behandlats.

Det föreslagna antalet fördelningar har främst grundats på de inom försvarskommissionen företagna strategiska utredningarna. Fördelningarnas uppdelning på de båda kårerna måste bliva beroende av för handen varande strategiska förhållanden. Tillförene har inom vår krigsorganisation den högre enhet, inom vars ram fördelningarna sammanförts, benämnts armé. Dels med hänsyn till armébegreppets innebörd i här föreslagen organisation, dels med hänsyn därtill, att begreppet armékår, enligt vad tidigare anförts, synes mera motsvara förhållandena och gängse terminologi, har kommissionen för sin del ansett, att

den högre enhet, vari ett antal fördelningar sammanföres, bör benämnas armékår.

Av redogörelsen för den på kommissionens initiativ utförda försöksverksamheten har framgått, att försök utförts även med en operativ enhet av mindre skala än fördelningen, brigaden. Det har fördens skull övervägts, huruvida icke brigaden borde kunna ersätta fördelningen såsom slagenhet. Av de verkställda försöken har emellertid framgått, att fördelningen med ovan angiven sammansättning vore i åtskilliga avseenden lämpligare. Även utomlands utgör i regel en enhet med ungefär motsvarande organisation i stort den lägsta operativa enheten. Kommissionen har därför stannat vid att föreslå ett bibehållande av fördelningen såsom den normala operativa enheten, fast med i förhållande till nuvarande organisation förändrad sammansättning. I den nuvarande arméfördelningen ingå fyra infanteriregementen, i den föreslagna fördelningen tre. Under övervägande har ock tagits, huruvida icke en fyrraregementsindelning av fördelningen borde bibehållits. Så har emellertid av flera orsaker icke ansetts kunna ske. Då av strategiska skäl sex operativa enheter anses erforderliga, skulle en fyrraregementsindelning redan på grund av ekonomiska faktorer knappast vara tänkbar. För övrigt kan det ifrågasättas, om tillgången på värnpliktiga skulle medgiva nämnda antal enheter om fyra regementen. Med hänsyn till det vägande önskemålet om sex operativa enheter har det sålunda ansetts nödvändigt att begränsa infanteriregementenas antal inom enheten till tre. En dylik organisationsform överensstämmer för övrigt med utländsk på krigserfarenheterna grundad praxis. Utredningarna och försöken hava även visat, att formen är lämplig för svenska förhållanden. Vidare torde förändringen göra fördelningen lättare att manövrera. Även med hänsyn till underhållstjänsten m. m. sätter numerären vissa gränser, vilka enligt erfarenheten icke böra överskridas.

Utöver föreslaget antal i de sex fördelningarna ingående infanteriregementen hade det av flera skäl varit önskvärt, om man hade kunnat disponera ytterligare vissa regementen för särskilda uppgifter, t. ex. för förstärkning av viss fördelning, för användning såsom reserv, täckande av luckor mellan grupperade operativa enheter etc. Av ekonomiska skäl har det dock icke varit möjligt att skapa dylika förband av linjekaraktär. I den blivande organisationen måste för detta ändamål tillgripas landstormsförband. Bland annat härigenom understrykes vikten av den av kommissionen föreslagna kvalitativa förbättringen av landstormsförbanden.

Krigserfarenheterna och även hos oss utförda övningar m. m. hava klart ådagalagt nödvändigheten av att vår krigsorganisation inrymmer ett lättroligt högre förband, omfattande både ryttar-, cykel- och motortrupp m. m. För den skull har kommissionen funnit sig föranlåten föreslå, att krigsorganisationen bör innefatta en s. k. lätt brigad med tidigare angiven sammansättning, huvudsakligen uppsatt av kavalleriet. Från militära myndigheter har det önskemålet uppställts, att den lätta brigaden borde omfatta bland annat två bilbataljoner. Av hänsyn till ekonomiska konsekvenser i fråga om kadrer m. m. har kommissionen emellertid icke ansett sig kunna föreslå mer än en

bilbataljon inom lätta brigaden. Det med densamma avsedda ändamålet synes ändå kunna nöjaktigt fyllas.

I vissa utländska härorganisationer förekomma, som tidigare nämnts, högre enheter av s. k. mekaniserade (motoriserade) trupper. Även om det av ekonomiska skäl hade varit möjligt att låta en dylik enhet ingå i vår arméorganisation, synas av kommissionen verkställda utredningar hava givit vid handen, att med hänsyn till våra förhållanden icke tillräckliga motiv föreligga för att för närvarande infoga en dylik enhet i vår krigsorganisation. Kommissionen har för den skull icke räknat därmed. Kommissionen förutsätter emellertid, att nämnda fråga med uppmärksamhet kommer att följas av de militära myndigheterna.

De högre staberna, för vilkas sammansättning icke finnes anledning att närmare redogöra, hava på grund av det nutida krigets mångfaldiga och skiftande krav kommit att ganska avsevärt ökas i fråga om kvalificerad personal och organ av olika slag. Vid sina beräkningar har kommissionen tagit erforderlig hänsyn härtill.

Beträffande den kvalitet, krigsorganisationens enheter av olika slag kunna beräknas erhålla, har kommissionen redan tidigare angivit sin uppfattning. Härutöver synes dock lämpligt att i korthet karakterisera vissa huvuddrag i den föreslagna krigsorganisationen i förhållande till 1925 års krigsorganisation.

Antalet operativa enheter är i huvudsak oförändrat. Däremot har slag-enheternas stridsvärde avsevärt ökats trots minskningen med ett infanteriregemente per fördelning. Ökningen av stridsvärdet har framför allt ernåtts genom en ökning av infanteriets tunga vapen och av fördelningsartilleriet. Den förändring i proportionen mellan infanteriet och artilleriet, som sistnämnda omständighet betecknar, accentueras ytterligare genom ökning av arméartilleriet.

Kavalleriets organisation har undergått motsvarande förändringar som infanteriets. Antalet ryttarskvadroner har nedgått, men tillkomsten av andra lätttrörliga skvadroner och ökningen av antalet tunga vapen hava stegrat truppslagets effektivitet.

Förändringarna beträffande ingenjör- och underhållstrupper äro närmast en följd av de i samband med försöksverksamheten klarlagda ökade fordringarna på säkra förbindelser och en kontinuerlig materielltillförsel till de stridande förbanden.

C. HEMORTSFÖRSVARET.

Allmänna grunder.

Det nutida krigets förändrade karaktär har tidigare i detta betänkande varit föremål för behandling. Kriget kommer numera bland annat att i en helt annan utsträckning än tillförene erfordra hela befolkningens samlade insats; kriget medför sålunda en långt gående anspänning av ett lands militära, industriella, ekonomiska och moraliska kraftresurser. Med hänsyn till nämnda förhållande har ävenledes betydelsen av hemortens försvar starkt vuxit. Nödvändigheten av att i största möjliga utsträckning trygga hem-

orten har medfört ökade krav både på omfattningen av härför erforderliga förband och på övriga åtgärder för organiserandet av hemortens skydd.

Den faktor, som tvivelsutan mer än andra inverkar på dessa förhållanden, är den avsevärt ökade faran från luften. Bombflygvapnets utveckling har medfört, att även från de egentliga krigsskådeplatserna avlägset belägna landsdelar kunna beräknas bliva utsatta för ett betydande hot. Luftkrigföringen kan, såsom i annat sammanhang närmare avhandlats, väntas i icke ringa utsträckning bliva inriktad på bekämpning av motståndarens hemort för att där nå dennes livsviktiga industricentra eller i syfte att moraliskt underminera befolkningens motståndskraft. Men icke endast den ökade faran från luften har medfört stegrade krav på hemortens skydd. Man har nämligen skäl att räkna med att även på annat sätt skadegörelse kan ske på inom landet befintliga viktiga objekt, ett förhållande som ytterligare ökar behovet av trygghetsåtgärder. Vid sidan härav kvarstå alltjämt de sedan gammalt föreliggande uppgifterna av mera territoriell natur, såsom bland annat gränsbevakning och gränsskydd (kustbevakning och kustskydd) samt försvaret av vissa viktiga områden. Av de senare märkas framför allt Stockholm—Upplands skärgård (Vaxholms fästning) och Bodens fästning. Gotlands försvar har även upptagits i detta sammanhang. I viss utsträckning — bortsett från Bodens och Gotlands försvar — gäller som grundregel, att det direkta hemortsförsvaret i allmänhet tillkommer landstormen. Vikten av landstormens insatser i detta hänseende, särskilt beträffande kust- och gränsskydd, understrykes av att vi på grund av försvarsordningens art icke, som ofta i utlandet, kunna räkna med skyddstrupper av linjeförband. Med hänsyn härtill måste landstormen snabbt kunna mobiliseras och grupperas. Dessa åtgärder måste i regel vidtagas, innan linjeförbanden ställas på krigsfot. Linjeförbandens mobilisering, liksom landets, kommer sålunda att tryggas av landstormen.

Vid överväganden av här berörda frågor har kommissionen funnit, att hittills tillämpade principer i stort sett alltjämt böra följas, dock med iakttagande av de ökade krav, utvecklingen ställt på hemortsförsvaret. Kommissionen har för sin del icke funnit anledning att annat än i stora drag klarlägga de principiella riktlinjerna för hemortsförsvarets ordnande. Detaljerna äro i regel av den natur, att ett fastslående av desamma icke torde låta sig göra utan att därigenom allvarligt äventyra erforderlig smidig anpassning efter utvecklingens krav. Det bör enligt kommissionens åsikt ankomma på vederbörliga myndigheter att under hänsynstagande till denna utveckling och inom ramen för angivna riktlinjer närmare utforma dessa detaljer.

Territoriella myndigheter.

Snarast efter mobilisering lämna i regel linjetruppförbanden sina förläggningsorter och koncentreras till vissa områden, som anses särskilt hotade. Då delar av landet härigenom blottas på linjetruupper, måste åtgärder för dessa trakters skydd vidtagas, i den mån något direkt invasionshot föreligger mot desamma. De trupper, som stå till förfogande för detta ändamål,

utgöras i stort sett främst av landstormsförband. Hemortsförsvaret kräver en från linjearméns befälsförhållanden helt fristående ledning. Från tidpunkten för mobiliseringen måste för detta försvar vissa territoriella myndigheter träda i funktion och en särskild territoriell organisation upprättas. Grundvalen härvid bör vara landets indelning i militärområden i fredstid. Befälet inom militärområde föres av militärbefälhavaren, under vilkens ledning planläggningsarbetet i fred sker.

De uppgifter, som komma att åligga militärbefälhavaren, äro bland annat att med underställda förband försvara militärområdet mot fientliga anfall av markstridskrafter, i den mån icke delar av fälthären disponerats härför, och att i intim samverkan med vederbörande civila myndigheter trygga förbindelseleder och viktiga platser mot skadegörelse. Härtill kommer den viktiga uppgiften att så långt möjligt trygga området mot luftanfall. Dessutom bör vid sidan av nämnda uppgifter tillkomma honom att leda utbildningsverksamheten vid linje- och landstormsförbandens depåer och vid landstormen över huvud taget. Av skäl, vilka i annat sammanhang beröras, bör ledningen av inskrivningsväsendet jämväl åligga militärbefälhavaren. För att underlätta utförandet av bevaknings- och skyddsuppgifter indelas militärområdet vid mobilisering i ett antal försvarsområden, vart och ett under befäl av en försvarsområdeschef (i allmänhet pensionerad regementschef).

Till planläggningsarbetet i fred samt till fredsorganisationen för hemortsförsvaret och därmed sammanhängande frågor återkommer försvarskommissionen i det följande.

Landstormen.

Landstormen är med hänsyn till sin användning i krig enligt nu gällande bestämmelser uppdelad i tre olika kategorier. Av skilda orsaker kunna de olika kategoriernas omfattning och uppgifter här endast i största allmänhet angivas.

Den första kategorien avses i stort sett för bevaknings- och luftförsvarsändamål. Bevakningsförbanden äro avsedda för bevakning av bland annat kommunikationsleder, viktigare industriella anläggningar, vissa för samhällslivet betydelsefulla anstalter m. m. Av för luftförsvar avsedd landstorm upprättas bland annat luftbevakningsstationer och -centraler samt vissa luftvärnsförband.

Den andra kategorien omfattar landstormsförband, avsedda att ingå i fästningarnas krigsbesättningar.

Den tredje kategorien slutligen utgöres av truppförband, främst avsedda att underställas försvarsområdescheferna för försvarsområdenas bevakning och försvar. Av denna kategori uppsätts jämförelsevis fast organiserade truppförband av huvudsakligen infanteri och jämväl i mindre utsträckning förband av vissa övriga truppslag.

Varken i fråga om indelning i kategorier eller användning av landstormen synas skäl föreligga till någon principiell ändring. Kommissionen har för den skull utgått ifrån, att nuvarande system även för framtiden förblir

gällande. Det har emellertid synts kommissionen erforderligt att vidmakthålla och öka de av landstormen uppsatta förbandens effekt. Såsom i annat sammanhang beröres, har kommissionen för detta ändamål funnit det nödvändigt, att de värnpliktiga i landstormsåldern erhålla tillfälle till viss utbildning i fred för att säkerställa användbarheten hos de av landstormen uppsatta förbanden. I samband därmed har kommissionen även tagit ställning till den frivilliga landstormsutbildningens infogande i landstormsorganisationen. Med hänsyn till de uppgifter, som påvåla landstormsförbanden, böra de erhålla en häremot svarande utrustning. Den nuvarande tillgången medger emellertid icke detta i tillräcklig utsträckning. Både i vad rör vapenutrustning — särskilt tunga vapen inom infanteriförbanden — och beträffande intendenturmateriel föreligga vissa brister. För att tillgodose de viktigaste behoven i dessa avseenden är viss anskaffning upptagen uti de i kap. VII angivna kostnadsberäkningarna.

Enligt bestämmelserna i nu gällande värnpliktslag få landstormsförband — med vissa undantag — icke föras utanför eget eller angränsande inskrivningsområde. Då detta medför en väsentlig inskränkning i möjligheterna till en rationell användning av de relativt svaga krafter, som stå till förfogande för hemortsförsvaret, icke minst i fråga om luftförsvaret, synes en ändring häri påkallad, vilket kommissionen också föreslagit.

Luftförsvaret.

Det i hemortsförsvaret ingående militära luftförsvaret beröres på annat ställe i detta betänkande. I detta sammanhang synes det emellertid vara på sin plats att framlägga vissa synpunkter beträffande det s. k. civila luftskyddet.

Även för den händelse det militära luftförsvaret med hänsyn till flygstridskrafter, luftbevakning och luftvärn är väl tillgodosett, föreligger ingen säkerhet för att varje fientligt flyganfall skall kunna avvisas. Ytterligare åtgärder måste därför vidtagas till skydd mot framför allt bombföretag. Sådana åtgärder sammanfattas i begreppet *luftskydd*. En relativt utförlig redogörelse för luftskyddets grundprinciper samt de omkring år 1930 rådande åsikterna därom återfinnes i luftförvarsutredningens betänkande. Sedan dess har emellertid på detta område en mycket stark utveckling ägt rum.

Luftskyddet har till ändamål att inom hotade orter giva spridning åt från luftbevakningsorganen erhållna meddelanden, att minska eller förtaga möjligheterna till flygspaning mot visst mål och exakt bestämning av dess läge, att minska skyddsföremålens sårbarhet gentemot anfall från luften samt att möjliggöra snabba och ändamålsenliga ingripanden för att begränsa och reparera av flyganfall förorsakade skador. Luftskydd kan ordnas för såväl militära som civila anstalter och inrättningar. I detta sammanhang behandlas dock endast det civila luftskyddet.

Från luftbevakningsorgan erhållna meddelanden angående annalkande fientliga flygare måste snabbt kunna bringas till myndigheternas och civil-

befolkningens kändedom. Detta sker enklast genom att fara för luftanfall tillkännages medelst på lämpliga platser inom vederbörlig ort anbringade sirener. Fiendens möjligheter att verkställa spaning och målbestämning kunna minskas eller förtagas genom belyningsinskränkning, maskering och rök beläggning samt genom utförande av skenanläggningar. Belysningsinskränkning inom ett samhälle innebär inomhusbelysningens fullständiga avskärmande utåt samt utomhusbelysningens släckande eller begränsande till den minsta möjliga. Flyganfall kunna nämligen med hänsyn till luftvärnets nattetid avsevärt minskade verkningsmöjligheter till stor del förväntas komma att äga rum under dygnets mörka del. Belysningsinskränkningar måste därför kunna ordnas snabbt och tillfredsställande. Under dager kan i stället rökbeläggning eller maskering av särskilt hotade skyddsföremål under vissa omständigheter komma till stånd. Skenanläggningar, icke minst i form av belyningsanläggningar utanför den hotade orten, vilka hållas i funktion under flyganfallet i missledande syfte, kunna vara till stor nytta ur skyddssynpunkt.

Det kan i vissa fall ifrågasättas att minska ett samhälles sårbarhet genom dess evakuering. Detta innebär, att alla invånare, med undantag för dem, vilka oundgängligen måste kvarstanna för att utföra luftskydds- eller annan tjänst, utflytta från orten till betryggande avstånd från densamma. I vissa fall kan det bli nödvändigt att härvid ställa transportorgan till förfogande och ordna tillflyktsorter för de utflyttande. Av betydelse för ett ortsluftskydd är även skapandet av en ändamålsenlig stadsplan. Förekomsten av ett större antal öppna platser och parker, breda gator, mindre tät bebyggelse, vilket allt av sociala och hygieniska skäl i och för sig är önskvärt, främjar även luftskyddet. Utvecklingen på stadsplane- och byggnadsområdet synes självmant till stor del komma luftskyddets intressen till mötes. Vid alla nyanläggningar synes det emellertid vara ett samhälleligt intresse, att luftskyddets krav i största möjliga utsträckning beaktas utan att därvid andra intressen trädas för nära. Dessa krav kunna även tillgodoses på andra sätt. Källare kunna förstärkas och inredas för att vid luftanfall kunna tagas i bruk såsom skyddsrum. Skyddsgravar kunna vid krigsfara anordnas i parker, liksom skyddsrum dels i varje hus för dess invånare, dels på olika platser inom orterna för beredande av skydd åt befolkningen. Däremot torde det överhuvud taget icke vara möjligt att utrusta någon större del av densamma med gasmasker. Endast sådana befolkningsgrupper, som avses att direkt medverka i skyddsarbetet, torde härvid kunna komma i fråga. Dessa grupper böra om möjligt förses med beklädnad, som skyddar även mot senaps- och liknande gaser.

Till åtgärder med ändamål att begränsa och reparera vid luftanfall uppkomna skador hänföres ordningshållning, räddningstjänst och uppröjningsarbete vid husras, vård av sårade och gasskadade, sanering av gasbelagda områden, brandskyddstjänst samt istandsättande av skadade kablar och ledningar. Alla dessa åtgärder kräva personal, materiel och formationer utöver i fred befintliga för liknande ändamål avsedda anstalter. Sålunda torde i de

flesta fall i händelse av krigsfara ordinarie polis- och brandkårer behöva avsevärt förstärkas. Särskilda räddnings-, sjuktransport-, sjukvårds-, gasspanings- och saneringsavdelningar måste organiseras, hjälplatser för sårade och gas-skadade iordningställas samt tekniska hjälptrupper uppsättas. Ovannämnda organisationer äro avsedda att betjäna samhället i dess helhet. Men även i de enskilda byggnaderna eller kvarteren böra finnas smärre organisationer med motsvarande uppgifter. Det är t. ex. önskvärt, att bland invånarna bilda brandsläckningsavdelningar för att omedelbart kunna bekämpa uppkommande brandhärdar samt sjukvårdsavdelningar för första hjälpen åt sårade och gas-skadade.

Luftskyddsåtgärderna kunna variera, beroende på olika orters storlek eller beskaffenhet. Stora befolkningscentra fordra ett mera utvecklat skyddssystem än mindre dylika. Vissa orter kräva exempelvis på grund av deras bebyggelse med trähus ett bättre tillgodosett brandskydd än andra etc. Luftskyddsåtgärderna få med andra ord ej generaliseras. Det måste tillkomma myndigheterna att avgöra, vad som i varje särskilt fall bör utföras.

Luftskyddsåtgärdernas förberedande och — i vissa fall — genomförande i fredstid äro givetvis förenade med svårigheter till följd av att de medföra mer eller mindre omfattande intrång inom olika områden av samhällslivet. Åtskilliga av dem betinga därjämte icke obetydliga kostnader. Ett långt drivet genomförande av luftskyddsanordningar skulle härigenom kunna komma att stå hindrande i vägen för en av sociala och andra skäl önskvärd samhällsutveckling, bland annat på bostadsbyggandets område. De anspråk, som i förevarande hänseende måste ställas på såväl statliga och kommunala institutioner samt privata företag som å de enskilda individerna, kunna av dessa skäl aldrig helt utkrävas annat än under ett krig eller inför en hotande krigsfara, för så vitt icke samhället, som i vissa länder är fallet, skall undergå en icke önskvärd »militarisering».

Innan kommissionens uppfattning beträffande de för *det civila luftskyddet i Sverige* erforderliga åtgärderna framlägges, torde en kortfattad redogörelse för läget i berörda hänseende i vissa andra länder vara på sin plats.

I flertalet länder i Europa har arbetet på det civila luftskyddets organiserande fortgått med stor intensitet. Särskilt har så varit fallet inom länder, där man av statsfinansiella skäl icke kunnat uppsätta och underhålla ett med stormakternas likvärdigt flygvapen. Men även stormakterna, såsom t. ex. Frankrike, Italien, Tyskland och Sovjetunionen, hava ägnat luftskyddsproblemet stor uppmärksamhet.

Ansvar för luftskyddets organiserande åvilar i så gott som samtliga länder den högsta civila administrativa myndigheten — inrikesministeriet eller motsvarande. Planläggningsarbetet utföres under regeringens högsta ledning i allmänhet av kommittéer, dels för luftskyddet inom hela riket, dels lokala inom varje administrativ enhet, där luftskydd kan ifrågakomma. I de lokala organen ledes arbetet av vederbörande högsta förvaltningsmyndighet, vilken i övrigt handhar säkerhetstjänsten inom området ifråga. För att säkerställa

planläggningsarbetets överensstämmelse med de militärt önskvärda anstalterna lämnas i allmänhet från den högsta militärmyndigheten vissa direktiv, varjämte kommittéerna i sig upptaga på området sakkunniga officerare. En intim samverkan mellan lokala, civila och militära myndigheter synes överallt äga rum.

Vid luftskyddets organiserande gå åtgärderna i regel i första hand ut på upplysnings- och utbildningsverksamhet bland civilbefolkningen. Denna verksamhet handhaves huvudsakligen av frivilliga sammanslutningar. I de flesta länder finnas sålunda frivilliga riksförbund för luftskydd, organiserade på centralstyrelse och lokala föreningar. Dessa förbund erhålla statsunderstöd och intaga därigenom en halvt officiell ställning. Bland dylika luftskyddsförbund må nämnas Osoviachim i Sovjetunionen, Gas- och luftskyddsligan (L O P P) i Polen, Reichsluftschutzbund i Tyskland, Unione nazionale protezione antiaerea i Italien, Union nationale pour la défense aérienne i Frankrike samt Ligue de la protection antiaérienne passive de la population et des installations civiles i Belgien. Genom luftskyddsförbundens verksamhet underlättas bland annat uppsättandet av erforderliga luftskyddsformationer.

Av övriga luftskyddsåtgärder, vilka i utlandet särskilt förberetts eller vidtagits, må nämnas utrymmandet av större orter, belyningsinskränkning, inredande av skyddsrum samt anskaffning av gasmasker och gasskyddskläder för luftskyddsformationer. Huvudreglerna rörande luftskyddets organisation hava i samtliga anförda länder sanktionerats genom lagbestämmelser. Luftskyddslagar finnas sålunda bland annat i Frankrike, Tyskland, Italien, Schweiz, Danmark och Polen. I Finland pågår, enligt uppgift, utarbetandet av lagbestämmelser. Den ekonomiska sidan av luftskyddsverksamheten är i allmänhet reglerad efter den principen, att kostnaderna delas mellan stat, län, kommun, enskilda företag och privatpersoner, så att var och en svarar för de omkostnader, vilka närmast komma vederbörande till godo. Sålunda bekostar t. ex. staten luftskyddet för statsanläggningar samt sådana luftskyddsåtgärder i övrigt, vilka gagna riket i dess helhet. Dessutom bidrager staten till omkostnaderna i de fall, där de eljest skulle bliva alltför betungande.

Med ledning av huru man utomlands i berörda avseende förfarit och såsom en följd av vad som här i övrigt anförts, synas enligt kommissionens förmenande för förberedandet och ordnandet av luftskyddet i Sverige följande riktlinjer böra följas. Planläggning och ledning av det tidigare berörda rent militära luftförsvaret — baserat på flygstridskrafter och militärt organiserat territoriellt luftförsvaret — tillkomma de militära myndigheterna allena. Det civila luftskyddets genomförande synes däremot principiellt sett böra åligga civila myndigheter. Militärmyndigheternas verksamhet å förevarande område synes böra begränsas till att avse endast allmän orientering samt lämnande av erforderligt biträde vid åtgärdernas förberedande.

Med hänsyn till det civila luftskyddets betydelse för försvaret av landet i dess helhet synes det principiellt och obetingat riktigt, att ansvaret för det samma bör åvila staten. I första hand bör det sålunda tillkomma Kungl. Maj:t

att utfärda grundläggande bestämmelser och i övrigt träffa lämpliga anstalter för luftskyddets genomförande. Planlägningsarbetet och den direkta ledningen synas lämpligen bära under samarbete med vederbörande militära myndigheter åvila det statsdepartement, som i övrigt handhar säkerhetstjänst, d. v. s. socialdepartementet. Inom detta bör sakkunnig personal stå till buds. Inom de olika landsdelarna och primärkommunerna bära av liknande skäl de lokala förvaltningsmyndigheternas chefer, jämväl med biträde av sakkunniga, utöva ledningen av luftskyddets planläggning och genomförande i detalj.

Såsom tidigare anförts, bör luftskydd i första hand organiseras å sådana orter, vilka med större sannolikhet kunna beräknas bliva åtkomliga för fiendens bombflygförband och äro särskilt känsliga för luftanfall. Hit bära hänföras bland annat större befolkningscentra. Vissa orter med mindre invånarantal kunna på grund av särskilda förhållanden erfordra ökad uppmärksamhet i luftskyddshänseende.

Det synes bära tillkomma statsmakterna att snarast vidtaga åtgärder för åvägabringandet av ett civilt luftskydd. Därvid bära i första hand anstalter vidtagas för luftskyddets reglerande i författningsväg. Av vikt är härvid att fastslå vilka skyldigheter, som å förevarande område skola åvila staten, kommunerna och enskilda.

Med beaktande av rådande statliga och kommunala administration synes det civila luftskyddet bära organiseras efter i huvudsak följande principer.

Kungl. Maj:t utövar högsta luftskyddsmyndigheten i riket. Den centrala planläggningen och ledningen av luftskyddet bör närmast handhavas av socialdepartementet. Det bör ankomma på chefen för detta departement att härvid inhämta förslag från militära myndigheter.

Närmast under Kungl. Maj:t bör luftskyddets planläggning och ledning åligga i Stockholm överståthållarämbetet och i länen vederbörande länsstyrelse.

Inom orter, där luftskydd bör organiseras, bära detaljplanläggningen och ledningen tillkomma högsta polismyndigheten eller särskild av länsstyrelsen därtill förordnad myndighet.

Sakkunnig personal bör ställas till de myndigheters förfogande, vilka hava att handlägga luftskyddsärenden. Denna personal bör representera olika verksamhetsområden, såsom brandskydd, sjukvård o. s. v. Så bör särskilt vara fallet vid den centrala handläggningen av luftskyddsärenden (inom socialdepartementet). Inom länsstyrelserna (överståthållarämbetet) bära luftskyddsärendena handläggas av viss tjänsteman, lämpligen en till förfogande ställd sakkunnig officer (militärassistent). Härigenom åvägabringas enklast sammanhang mellan det militära luftförsvarets och det civila luftskyddets olika anstalter.

För luftskyddets genomförande synes även frivillig verksamhet bära tagas i anspråk. För att åvägabringa enhetlighet i detta hänseende bära reglerande bestämmelser utfärdas. Den frivilliga verksamhetens främsta uppgifter bära vara att sprida kännedom om luftskyddets betydelse och innebörd samt

att utbilda lokala instruktörer och planlägga övningar i luftskyddstjänst, avsedda att komma till utförande huvudsakligen i händelse av krigsfara.

Kommissionen har sig bekant, att på vissa håll i landet, däribland i Stockholm, vederbörande myndigheter på eget initiativ igångsatt planläggning för luftskydd inom resp. områden, varvid samråd skett med militära myndigheter samt med Röda korset. I vissa orter hava dessutom på sista tiden lokala luftskyddsföreningar bildats.

Enligt kommissionens uppfattning synas hittills vidtagna åtgärder och givna föreskrifter för ordnandet av det civila luftskyddet i vårt land i stort sett vara lämpliga. Arbetets fortsättande lärer tillsvidare böra ske efter därvid tillämpade principer. Då emellertid uppfattningen om vad som på detta område av försvaret kan anses vara av större eller mindre värde icke vunnit tillräcklig stadga, synes det kommissionen angeläget, att dessa problem ytterligare under samverkan mellan de närmast berörda myndigheterna i fortsättningen prövas. Kommissionen har dock slutligen som sin mening velat uttala, att beträffande vidtagande i fred av åtgärder på detta område bör skiljas mellan sådana, vilka nödvändigtvis måste vidtagas (planläggning och vissa förberedande åtgärder i övrigt) och sådana, vilka lämpligen kunna och bland annat av kostnadsskäl böra uppskjutas och verkställas först i händelse av krigshot. Ett genomförande i fred av ett vittgående program för luftskyddets ordnande, som skulle avse eller resultera i ett mer eller mindre fullständigt organiserande av samhället mot en eventuellt hotande fara från luften, anser kommissionen icke böra ske.

Bodens trupper.

Såsom framgår av de strategiska utredningarna, kvarstå Bodens fästnings uppgifter i stort sett allt fortfarande oförändrade, varför fästningen alltjämt måste såsom sådan bibehållas. Liksom hittills böra fördenskull särskilda trupper avses för fästningens försvar. Efter prövning av inverkan av faktorer har kommissionen funnit, att den nuvarande fästningsbesättningen i stort sett bör bibehållas oförändrad. Den bör fördenskull omfatta av infanteri ett infanteriregemente, avsett såsom rörlig infanterireserv, samt vissa särskilda fästningskompanier och av artilleri ett fästningsartilleriregemente, som lämnar artilleribesättningar i fort m. m., samt även uppsätter vissa rörliga batterier. Dessutom erfordras signalförband, fästningsingenjörförband samt vissa smärre underhållsförband. Stommen i fästningsförsvaret bör i fred bestå såsom Bodens trupper. Vid mobilisering bör fästningens krigsbesättning utfyllas med bland annat vissa landstormsförband m. m. Här angiven styrka kan betraktas endast såsom säkerhetsbesättning och är icke tillfyllest i händelse av ett planmässigt anfall mot fästningen. Erforderlig omfattning av försvarskrafterna i sådant fall framgår av de strategiska utredningarna.

Kustfästningarnas krigsbesättningar.

Kommissionen har icke ansett det erforderligt, att infanteriförband ingå i Vaxholms och Karlskrona fästningars fredsbesättningar. Kommissionen

har nämligen kommit till den uppfattningen, att såsom säkerhetsbesättning i kustfästningarna vid mobilisering böra tjänstgöra landstormsförband med den ökade effektivitet och den speciella utbildning, kommissionen i annat sammanhang föreslagit. Likaså förutsätter kommissionen, att ingenjörtruppförband först vid mobilisering tillföras kustfästningarna. Enär kustfästningarnas försvar och därmed sammanhängande förhållanden tillkomma marina myndigheter, behandlas dessa frågor närmare i samband med marinorganisationen.

Gotlands trupper.

Gotlands ökade betydelse för Sveriges försvar har av kommissionen klarlagts i redogörelsen för de strategiska utredningarnas resultat.

Nuvarande krigsorganisation för Gotlands trupper innefattar i stort sett, förutom militärbefälhavarens stab, ett infanteriregemente, vissa kustskydds-kompanier och ett antal kulspruteplutoner (organiserade av landstormsårs-klasser) samt en artillerikår och slutligen vissa underhållstrupper.

De strategiska utredningarna hava klarlagt, att en förstärkning av Gotlands trupper ur armén, särskilt beträffande artilleri, är nödvändig, om försvaret av ön skall kunna betraktas såsom betryggande. Att förstärkningen även bör omfatta kustartilleri, har i annat sammanhang belysts. Principen för organiserandet av Gotlands försvar bör vara att uppbygga detsamma i första hand på de stridskrafter, vilka kunna uppsättas på ön utan överflyttning vid mobilisering av trupper från fastlandet. För att denna princip skall kunna följas, måste värnkraften uttagas i större omfattning på Gotland än på fastlandet. Fördenskull synas sådana ändringar i nu gällande värnpliktslag erforderliga, som möjliggöra en utsträckning av värnplikten på Gotland, så att ett ökat antal årsklasser kan tagas i anspråk. Genom en utsträckning av värnpliktsåldern till 55 år skulle en erforderlig utökning av krigsorganisationen kunna komma till stånd. Denna utökning borde främst avse luftförsvaret, kustskyddsförbanden samt artillerikåren. Härav betingade ändringar i värnpliktslagen föreslås sålunda. Det må i detta sammanhang framhållas, att organisationen av Gotlands lokala försvarskrafter sedan gammalt företett vissa avvikelser från motsvarande förhållanden på fastlandet. De förnämsta orsakerna härtill hava varit de redan tidigare beaktade, mycket framträdande riskerna för ön vid ett krig inom Östersjön i förening med Gotlands avskilda läge och begränsade folktillgång. Skiljaktigheterna, som ursprungligen tillkommo genom ett frivilligt åtagande från befolkningens sida, hava bland annat just tagit sig uttryck i en utsträckt värnplikt och tidtals i en längre tjänstgöringstid. Genom nu gällande försvarsordning hava emellertid de flesta olikheterna mellan Gotland och fastlandet i dessa hänseenden bortfallit. I motsats mot vad som gäller på fastlandet skola dock samtliga vapenföra värnpliktiga på Gotland uttagas till fullständig utbildning i fredstid.

På grund av nu anförda omständigheter har kommissionen räknat med en utökning av Gotlands trupper i fred samt en utsträckning av värnplikten, för att ovan angivna krav för Gotlands försvar skola kunna fyllas.

D. DEPÅER OCH UTBILDNINGSSANSTALTER.

Linjeförbandens depåer.

Enligt krigets erfarenheter måste man räkna med en avsevärd personalavgång på grund av förluster m. m. redan under de första krigsmånaderna. Den personal, som är erforderlig för att ersätta denna avgång, måste redan vid mobiliseringstillfället vara utbildad, när man icke på den till buds stående korta tiden hinner med någon nyutbildning, varjämte ersättningen måste kunna ske successivt efter uppstående behov. För nämnda ändamål måste sålunda redan från början ersättningspersonal finnas disponibel. Då emellertid den personal, som kan ifrågakomma, tillhör äldre årsklasser, måste densamma erhålla en kort repetitionsövning för att kunna sändas ut såsom ersättningsvid fronten. Enligt krigserfarenheten fordras härför, att speciella depåer, i regel förlagda till truppförbandens fredsförläggningssorter. Jämsides med nu nämnd repetitionsutbildning måste emellertid vid depån omedelbart påbörjas utbildning av förut utbildat manskap för att tillgodose ersättningsbehovet under senare skeden.

Personalersättningen måste smidigt anpassas efter förhandenvarande läge vid fronten. Enligt krigserfarenheten fordras härför, att speciella depåer, skilda från ovan nämnda hemortsdepåer, upprättas i nära anslutning till krigsskådeplatsen. Dessa s. k. fältdepåer bilda mellanstationer mellan hemortsdepåerna och fältförbanden. Hänsyn till vid fältdepåerna erforderlig personal måste tagas vid personalberäkningarna angående totala depåbehovet. Det senare har beräknats till vid infanteriregemente omkring en bataljon och vid artilleriregemente omkring en division samt vid övriga truppslag i analogi härmed.

Vid hemortsdepåerna ombesörjes jämväl, i samverkan med vederbörande rullföringsbefälhavare, rullföring av inkallad personal samt uppgöras förslag till inkallelser av värnpliktiga till depån m. m. Vid depåstab kan i viss utsträckning användas mindre tjänsteduglig personal. I övrigt måste, med hänsyn till den vikt, som måste tillmätas utbildningsarbetet vid depån, och de stora krav, detsamma ställer på befälet, befälspersonalen vid depåförbanden utgöras av rutinerade utbildare, alltså av aktiv eller f. d. aktiv personal. Det gäller nämligen, som förut sagts, både att giva personal av äldre årsklasser erforderlig snabb repetition och att nyutbilda förut ej övad personal.

För ersättning av befäl under de första krigsmånaderna, särskilt av officerare och underofficerare, äro omfattande åtgärder erforderliga. Depåbefälet är avsett för den ständigt fortgående utbildningen av ersättningsmanskap och kan icke sändas till fronten annat än då avlösning kan erhållas av lätt sårade eller konvalescenter. Därför måste vid depån kvarhållas befälsersättare för fältförbandens behov, motsvarande beräknad avgång för vissa tidsperioder. I viss utsträckning kan emellertid avgången av befäl av högre grader inom fältförbanden beräknas bli ersatt genom succession inom förbanden. De vid depån kvarhållna befälsersättarna utgöras därför endast till en mindre

del av befäl av högre grad. Huvuddelen avses skola bestå av värnpliktiga klass B (studenter och likställda), vilka förklarats lämpliga till plutonchefer eller plutonchefs ställföreträdare. Dessa kategorier erhålla tillfälle till övning i truppföring genom tjänstgöring i befälsställning vid depåutbildningen.

Befälsersättningen — särskilt officersersättningen — efter de första krigsmånaderna måste även i god tid förberedas. För detta ändamål måste omedelbart vid mobilisering särskild utbildning igångsättas. Härför avses truppslagsvis ordnade reservofficerskurser, till vilka såsom elever beordras värnpliktiga av klass B, vilka förklarats lämpliga till plutonchefer. Likaså böra anordnas reservunderofficersskolor — fördelningsvis eller truppslagsvis — vartill beordras vissa värnpliktiga av klass B ävensom andra lämpliga värnpliktiga eller fast anställda. Underbefälsutbildningen ombesörjes vid vederbörliga depåer i särskilda underbefälsskolor.

Landstormens depåer.

Av samma skäl som nyss anförts beträffande linjeförbanden krävas även förberedelser för ersättning av avgången vid landstormen. Härför erfordras särskilda landstormsdepåer. Dessa böra, liksom fallet är enligt nuvarande bestämmelser, organiseras för i stort sett varje regementsområde. Landstormsdepå bör i regel ansluta till vederbörligt infanteriregementes depå och underställas chefen vid denna. Såsom befäl vid landstormsdepå avses pensionerade officerare, såsom underbefäl i första hand värnpliktiga landstormsmän, som äro f. d. fast anställda. Befälsutbildningen för landstormens behov bedrives vid särskilda för detta ändamål organiserade förband.

K A P. III.

Arméns fredsorganisation.**A. ARMELEDNINGEN.****Allmänna synpunkter.**

I den historiska översikten rörande försvarsväsendets ledning har en redogörelse lämnats även för den nuvarande ledningen vid armén. Under hänvisning till vad därom anförts, vill kommissionen här endast i korthet erinra om de väsentliga dragen av nuvarande organisation.

Samtliga ledande såväl militära som förvaltningsorgan lyda *direkt* under Konungen, ett förhållande som även gäller beträffande de högre truppförbanden.

Det operativa krigsförberedelsearbetet m. m. i vad rör lantstridskrafterna äger rum vid *generalstabens huvudstation*.

Såsom ledande organ för den särskilda truppslagsutbildningen finnas *truppslagsinspektioner*, nämligen:

infanteriinspektionen under inspektören för infanteriet;

kavalleriinspektionen under inspektören för kavalleriet;

artilleriinspektionen under inspektören för artilleriet, vilken tillika är generalfälttygmästare och i denna egenskap chef för arméförvaltningens artilleridepartement;

ingenjör- och signalinspektionen under chefen för fortifikationen, vilken tillika är chef för arméförvaltningens fortifikationsdepartement;

tränginspektionen under inspektören för trängen;

inspektionen för intendenturtrupperna under generalintendenten, vilken tillika är chef för arméförvaltningens intendentsdepartement.

För inspektionsverksamheten med avseende på den högre militära skolutbildningen vid armén finnes *militärläroverksinspektionen* under inspektören för militärläroverken, vilken befattning bestrides av brigadchefen vid Östra arméfördelningen.

Den verksamhet, som tillkommer en *sjukvårdsinspektion*, utövas av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse under generalfältläkaren. En *veterinärvårdsinspektions* verksamhet utövas likaledes av nyssnämnda förvaltningsmyndighet genom den därstädes tjänstgörande och generalfältläkaren underställda överfältveterinären.

Arméns centrala förvaltningsmyndighet är arméförvaltningen. Någon chef för ämbetsverket finnes emellertid icke, vadan arméförvaltningen väsentligen

är ett kollektivbegrepp för fem i stort sett självständiga ämbetsverk, nämligen artilleri-, fortifikations- och intendentsdepartementen, sjukvårdsstyrelsen samt civila departementet. Beträffande chefskapen för de fyra förstnämnda förvaltningsmyndigheterna och dessa chefskaps förening med vissa andra befattningar har förut redogjorts. Chef för civila departementet är en civil tjänsteman, generalkrigskommissarien.

Det kan slutligen omnämnas, att i vissa fall befattning som inspektör, chef för förvaltningsmyndighet eller annan institution är förenad med chefskap över viss personalkår. Detta är förhållandet beträffande generalstaben, artilleristaben, fortifikationen, trängen, »tygstaten», intendentur-, fältläkar- och fältveterinärkårerna.

I samband med redogörelsen för organisationen av försvarsväsendets högsta ledning hava även behandlats grunddragen av ledningens organisation inom de olika försvarsgrenarna ävensom den ändamålsenliga fördelningen av befogenheter och uppgifter mellan den högsta ledningen och försvarsgrenarnas ledning. Det är självfallet mot bakgrunden av dessa förhållanden, som det förslag till organisation av arméns ledning, vilket kommissionen här framlägger, måste betraktas. Det må endast erinras därom, att kommissionen på tidigare anförda grunder föreslagit inrättandet av en befattning som *chef för armén* och sammanförandet av de centrala militära och förvaltningsorganen till en *arméledning*. Innan förslag till arméledningens organisation framlägges, vill kommissionen emellertid beröra ett med arméorganisationen i övrigt sammanhängande spörsmål av beskaffenhet att utöva inflytande även på ledningens organisation.

Enligt nu gällande organisation äro *samtliga* lägre truppförband (regementen m. fl.) sammanförda till arméfördelningar. Avgörande för de olika fördelningarnas sammansättning i fred har härvid blivit truppförbandens förlägningsorter inom de militäradministrativa fördelningsområdena och sålunda icke sammansättningen av den operativa enhet, d. v. s. det högre truppförband, som en fördelning utgör. Att beakta är emellertid, att krigsorganisationen innebär bildandet av armékårer, sammansatta av icke blott ett antal fördelningar utan jämväl av särskilda armékårtruppförband. Ehuru kommissionen av skäl, som längre fram skola anföras, icke föreslår skapandet redan i fred av armékårförband, finner den dock den nu bestående och i rikets militärterritoriella indelning bottnande skillnaden mellan de operativa enheternas sammansättning i fred och krig vara föga ändamålsenlig. De truppförband, vilka icke — eller icke till största delen — äro avsedda att vid krig ingå i fördelningar, synas icke heller böra så göra i fred utan i stället direkt underställas arméledningen. Enär armékårförband icke finnas i fred, synas dessa truppförband emellertid lämpligen böra i fredsorganisationen karakteriseras såsom *armétruppförband* och icke såsom *armékårtruppförband*. Dylika armétruppförband äro t. ex. stridsvagns-, signal-, armé- och luftvärnsartilleri- samt ingenjörtruppförband. Under arméledningen böra enligt kommissionens mening sålunda principiellt lyda:

fördelningar (motsvarande högre truppförband),
armétruppförband samt
centrala skolor och utbildningsanstalter.

Kommissionen föreslår, att här angivna grunder tillämpas för arméns blivande ständiga indelning i fred.

Ännu en med arméns struktur sammanhängande omständighet kommer att sätta sin prägel på arméledningens organisation.

De operativa enheterna, fördelningar och armékårer, äro sammansatta av truppförband, tillhörande flera olika truppslag (infanteri, kavalleri, artilleri etc.). Denna specialisering i olika truppslag är resultatet av århundradens utveckling och främst betingad av teknikens framsteg med därav följande nya stridsmedel. De operativa enheterna äro sålunda synnerligen komplicerade instrument, vilkas effekt i utomordentlig grad är beroende på fullgod samverkan mellan de olika truppslagen. Detta sammangjutande av lägre truppförband till högre enheter är självfallet en av de främsta uppgifterna för de i fred bestående högre truppförbandens chefer, fördelningscheferna, i vad dessa enheter angår. Utbildning m. m. för uppträdande i armékårförband kommer däremot — då dessa högre truppförband icke finnas i fred — att påvåla arméledningen.

Innan olika truppslag inom högre och lägre operativa enheters ram bringas till samverkan, måste de själva hava bibringats största möjliga effektivitet. De skilda truppslagens vapenutrustning, stridsförfarande och uppträdande i övrigt förete emellertid så väsentliga skiljaktigheter och äro därtill av så komplicerad natur, att truppslagens särskilda utbildning och omsorgen om deras utveckling måste inom arméledningen företrädas av härför avsedda truppslagsinspektioner. Dylika finnas redan nu, och deras nödvändighet är betingad av ovan berörda, för arméorganisationen utmärkande omständigheter, vilka icke alls eller i mycket ringa grad äga motsvarighet inom andra grenar av försvaret.

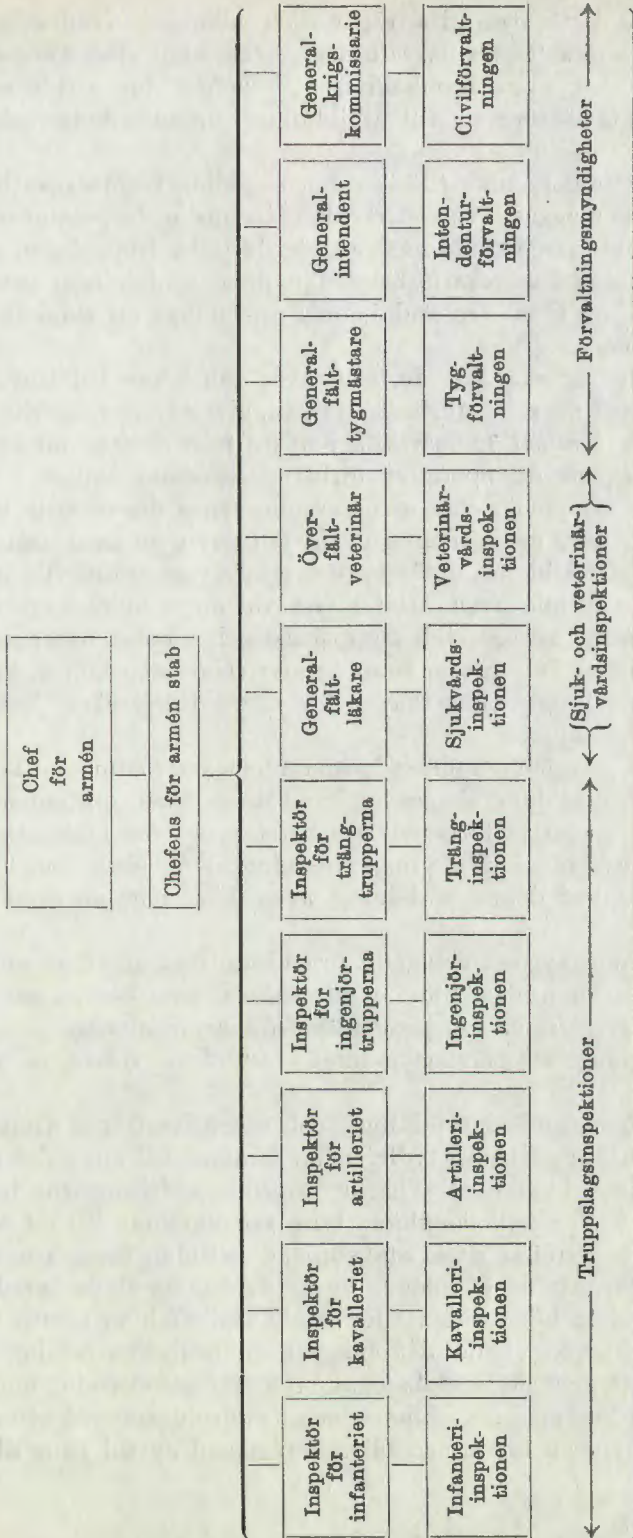
För att underlätta förståendet av den följande framställningen må redan nu hänvisas till det sammanfattande diagram över organisationen, som återfinnes å vidstående sida. Av detta framgår sålunda, att kommissionen föreslår, att arméledningen skall bestå av

chefens för armén stab;
truppslagsinspektioner;
sjuk- och veterinärvårdsinspektioner; samt
förvaltningsmyndigheter.

Redogörelsen kommer härefter att anknyta till dessa organisatoriska underavdelningar.

Chefens för armén stab.

Av den lämnade redogörelsen för organisationen av försvarsväsendets högsta ledning torde hava framgått, att huvuddelen av det operativa krigsförberedelsearbetet m. m. avses att förläggas till försvarsstaben. Inom armé-

ledningen komma därför operativa frågor att handläggas huvudsakligen endast i den mån de beröra lantstridskrafternas verksamhet efter genomförd koncentrerung. Det har även framhållits, att chefens för armén verksamhet främst kommer att hänföra sig till utbildnings-, organisations- och personalfrågor.

De utbildningsfrågor, vilka tillhöra den särskilda truppslagsutbildningen, böra givetvis handläggas vid vederbörliga truppslagsinspektioner. För de ärenden åter, som avse utbildning av för de olika truppslagen gemensam natur, verksamheten i armékårförband, för flera fördelningar gemensamma övningar m. m., bör inom arméledningens ram finnas ett särskilt organ, en *utbildningsavdelning*.

Av utbildningsfrågorna äro de, som avse den högre befälsutbildningen, vilken bedrivs vid de s. k. militärläroverken, givetvis av synnerlig betydelse och måste bliva föremål för särskild omsorg från chefens för armén sida. På grund härav och då operativt förberedelsearbete endast i ringa omfattning kommer att påvåla chefen för armén, synes denne själv böra utöva högsta uppsikten över undervisningen vid militärläroverken, vadan kommissionen anser en särskild inspektör för dessa icke vara erforderlig inom arméledningen. Beaktas bör även, att för viss vid de militära högskolorna bedriven undervisning av särskild truppslags- och teknisk natur sakkunskap inom arméledningen är representerad genom vissa inspektörer, vilka synas böra instruktionsmässigt under chefen för armén tillförsäkras inflytande på här avsedd undervisning.

På grund av det nära samband, som inom arméledningen kommer att förefinnas mellan utbildningsfrågorna, i vad dessa avse uppträdande i högre förband, och det operativa förberedelsearbetet, synes det ändamålsenligt, att detta arbete utföres inom utbildningsavdelningen. Av skäl, som längre fram skall anföras, torde i denna avdelning även böra ingå en särskild *signal-detalj*.

För handläggning av den mångfald organisatoriska ärenden, som kommer att åligga chefen för armén, framför allt sådana, som beröra arméns krigsorganisation, är givetvis en *organisationsavdelning* erforderlig.

För handläggning av personalärendena erfordras vidare en *personalavdelning*.

Samtliga ovan berörda utbildnings- och operativa frågor samt organisations- och personalärenden äro tydligen att hänföra till en verksamhet, som berör armén i dess helhet. De härför avsedda avdelningarna inom arméledningen torde fördensskull lämpligen böra sammanföras till ett gemensamt stabsorgan. Vad beträffar detta stabsorgans ställning inom arméledningen torde böra beaktas, att de ärenden, som av detsamma skola beredas, äro av den art, att de måste bliva föremål för direkt avgörande av chefen för armén. Vid dylikt förhållande skulle det enligt kommissionens mening vara föga ändamålsenligt att giva detta stabsorgan en fristående ställning under chefen för armén, sidoordnat med inspektioner och förvaltningsmyndigheter. Härvid skulle nämligen chefen för armén bliva i avsaknad av till hans direkta för-

fogande stående arbetspersonal. Med hänsyn till dessa omständigheter har kommissionen funnit det vara mest ändamålsenligt, att ovan berört stabsorgan står till chefens för armén direkta förfogande, varvid detsamma, på grund av i övrigt föreslagen terminologi, lämpligen synes böra givas namnet *chefens för armén stab*. Arbetet inom denna stab bör under chefen för armén sammanhållas av en *stabschef* hos chefen för armén.

Förutom de i chefens för armén stab ingående tre avdelningarna erfordras en *expedition*. I denna torde böra ingå, förutom personal för den expeditionella tjänsten, även en intendent (pensionerad officer) såsom föreståndare för en kassaförvaltning. Vid denna böra lämpligen handläggas de kassaärenden, som angå avlöning, arvoden, resor, expenser m. m. vid arméledningens underavdelningar med undantag av förvaltningsmyndigheterna, vilka på grund av sin verksamhet själva böra äga kassaförvaltningar. Till chefens för armén stab synes vidare *biblioteket* vid den nuvarande generalstabens huvudstation böra anknytas.

Vad slutligen angår det till generalstabens krigshistoriska avdelning nu anslutna *krigsarkivet* vill kommissionen anföra följande. Kommissionen har i annat sammanhang föreslagit, att den krigshistoriska forskningen inom försvarsväsendet borde centraliseras till en krigshistorisk avdelning inom försvarsstaben. Det kan då synas ligga nära till hands att även sammanföra arkiven från de tre försvarsgrenarna till ett gemensamt arkiv. En dylik åtgärd vore givetvis att förorda, därest densamma vore en nödvändig konsekvens av de olika forskningsavdelningarnas sammanslagning till en. Enligt vad kommissionen inhämtat, föreligger emellertid i och för sig intet direkt samband mellan det krigshistoriska forskningsarbetet och arkivorganisationen, ett förhållande, som bestyrkes därav, att innevarande år krigsarkivet erhållit en i förhållande till generalstabens krigshistoriska avdelning fristående ställning. Då därjämte vissa organisatoriska och lokala svårigheter skulle bli förknippade med en sammanslagning av de olika försvarsgrenarnas arkiv, finner sig kommissionen icke hava anledning föreslå en dylik åtgärd. Krigsarkivet torde sålunda böra kvarbli vid armén och där lämpligen inom arméledningen anknytas till chefens för armén stab.

I enlighet med vad ovan anförts föreslår kommissionen sålunda, att chefens för armén stab skall bestå av:

- stabschef hos chefen för armén;
- expedition med kassaförvaltning;
- utbildningsavdelning;
- organisationsavdelning;
- personalavdelning; jämte till staben anslutna
- bibliotek och
- krigsarkiv.

Behovet av militär personal som permanent arbetskraft har med ledning av erfarenheterna från nuvarande organisation beräknats på sätt framgår av efterföljande tablå.

	Aktiv		Pensionerad	
	Regements-officerare	Kompani-officerare	Officerare	Under-officerare
Expedition med kassaförvaltning.....	—	1	2	1
Utbildningsavdelning	1 ¹	16	1	—
Organisationsavdelning	1	5	1	—
Personalavdelning	1	—	2	1
Bibliotek	—	—	1	—
Krigsarkiv	—	—	3	1
Summa	3	12	10	3

Behovet av ordinarie civil personal har beräknats böra utgöra:

1 krigsarkivarie,

3 expeditionsvakter.

I staten torde vidare böra upptagas löner och arvoden för militärattachéer ävensom arvode för ett juridiskt biträde.

Övrig personals upptagande å olika kårer och stater kommer att i annat sammanhang behandlas.

Kommissionen vill slutligen i detta sammanhang framhålla, att den anser den sedan åtskilliga år tillbaka aktuella frågan om rikets allmänna kartverks fullständiga avskiljande från sambandet med den nuvarande generalstaben snarast möjligt och i vart fall i samband med en ny försvarsorganisations ikraftträdande böra vinna sin lösning samt att kommissionen fördenskull vid uppgörandet av förslag till organisation jämte personalstater utgår från att så blir förhållandet.

Truppslagsinspektionerna.

Såsom inledningsvis framhållits, anser kommissionen det vara i princip erforderligt, att den särskilda truppslagsutbildningen inom arméledningen företrädes av truppslagsinspektioner. Dylika torde under alla förhållanden vara erforderliga för de truppslag, som äro av en sådan storleksordning, att de bliva organiserade på flera truppförband och i all synnerhet, om dessa utgöras av såväl i fördelningar ingående som utom dessa stående armétruppförband. Vid de truppslag åter, vilka icke äro större än att organisationen omfattar endast ett truppförband, kommer i väsentliga delar truppslagsutbildningen att sammanfalla med utbildningen vid truppförbandet. Det vill då synas, som om inrättandet av en särskild inspektion för ett truppslag, där truppförbandschefen tillika är truppslagschef, skulle innebära en överorganisation, vilken enligt kommissionens mening bör undvikas.

Enligt vad kommissionen i annat sammanhang föreslår, skulle arméorganisationen komma att upptaga bland annat särskilda stridsvagnstrupper och signaltrupper, vart och ett av dessa båda truppslag organiserat på ett truppförband. Kommissionen har i överensstämmelse med ovan uttalad uppfattning icke ansett sig böra föreslå inrättandet av särskilda inspektioner för

¹ Härtill 1 regementsofficer och 1 kompaniofficer ur signaltrupperna för signaldetaljen.

dessa truppslag. Stridsvagnstrupperna synas i här berört avseende lämpligen böra höra under infanteriinspektionen. För säkerställande av tillgång inom arméledningen på signalteknisk sakkunskap m. m. föreslår kommissionen, enligt vad tidigare antytts, att en signaldetalj ingår i utbildningsavdelningen inom chefens för armén stab.

I arméorganisationen föreslås vidare skola ingå tygtrupper och intendenturtrupper. Dessa torde emellertid icke vara att betrakta såsom truppslag på samma sätt som infanteriet, artilleriet etc. utan fastmer kunna anses som tjänstegrenstrupper för utförandet av de grenar av underhållstjänsten, vilkas tekniska ledning tillkommer resp. förvaltningsmyndigheter, arméns tyg- och intendenturförvaltningar. Med anledning härav finner kommissionen icke heller beträffande dessa truppslag anledning föreligga att inrätta särskilda inspektioner. Inspektionsverksamheten bör här utövas av resp. förvaltningsmyndigheters chefer, generalfälttygmästaren resp. generalintendenten.

Kommissionen har även föreslagit, att luftvärnsartilleriet organisatoriskt skall tillhöra armén. Med den storleksordning, som luftväret enligt kommissionens förslag erhåller, synes det emellertid icke vara erforderligt eller ändamålsenligt att för detta truppslag inrätta en särskild inspektion utan torde hithörande uppgifter böra tillkomma artilleriinspektionen.

På grund av vad ovan anförts föreslår kommissionen sålunda att i arméledningen skola ingå inspektioner för följande truppslag, nämligen: infanteriet, kavalleriet, artilleriet, ingenjörtrupperna och trängtrupperna.

Infanteriinspektionen.

Personalen vid infanteriinspektionen utgöres nu av en stabschef, regementsofficer å generalstabens stat, en pensionerad underofficer å staten för infanteriinspektionen samt två adjutanter, beordrade ur infanteritruppförbanden. Det står för kommissionen klart, att en infanteriinspektion av denna sammansättning icke innesluter den personal, som med hänsyn till arbetsuppgifternas omfattning och art torde vara erforderlig. Den nutida infanteriorganisationen, icke minst den av kommissionen föreslagna, är med avseende på beväpning och övrig utrustning samt användning och uppträdande av synnerligen komplicerad natur. Härtill kommer, att utvecklingen på vapentechnikens m. fl. områden befinner sig i ständigt fortskridande och med uppmärksamhet måste följas. Verksamhetens såväl kvalitativa som kvantitativa omfattning är sådan, att kommissionen anser sig böra föreslå en utökning av infanteriinspektionens personal till att omfatta

- 2 regementsofficerare,
- 4 kompaniofficerare,
- 1 pensionerad officer och
- 1 » underofficer.

Kavalleriinspektionen.

Kavalleriinspektionens personal omfattar nu en stabschef, regementsofficer å generalstabens stat, en pensionerad officer såsom redogörare, en pensio-

nerad underofficer, de båda sistnämnda uppförda å inspektionens stat, varjämte vid inspektionen tjänstgör en ur truppförbanden kommenderad kompaniofficer.

På grund av kavalleriets utveckling till ett av ryttar-, cykel- och motortrupp bestående truppslag och den härav betingade ökningen av inspektionens arbetsuppgifter, synes en förstärkning av arbetskrafterna med en kompaniofficer vara erforderlig. Enär kommissionen i annat sammanhang föreslår, att de med remonteringsväsendet sammanhörande ekonomiska åtgärderna skola överflyttas till intendenturförvaltningen, torde redogöraren kunna utgå ur inspektionen. Kommissionen föreslår sålunda, att denna skall bestå av

- 1 regementsofficer,
- 2 kompaniofficerare, varav 1 beordrad ur truppförbanden, och
- 1 pensionerad underofficer.

Artilleriinspektionen.

Vid artilleriinspektionen tjänstgörande personal tillhör artilleristaben (personalkåren). Av denna kårs personal, 3 regementsofficerare och 12 kompaniofficerare, tjänstgöra 2 regementsofficerare och 6 kompaniofficerare vid artilleriinspektionen, under det att återstoden tjänstgör vid arméförvaltningens artilleridepartement. Vid artilleriinspektionen tjänstgöra dessutom 2 pensionerade officerare såsom expeditionsofficer resp. bibliotekarie samt 2 pensionerade underofficerare såsom expeditionunderofficerare.

Ehuru ovan angiven personal, enligt vad erfarenheten givit vid handen, torde vara knappt tillmätt med hänsyn till arbetsområdets omfattning, har kommissionen dock icke ansett sig böra förorda en ökning utan föreslår därför, att följande personal beräknas för artilleriinspektionen — utom dess för luftvärnsvapnet avsedda del — nämligen

- 2 regementsofficerare,
- 6 kompaniofficerare,
- 2 pensionerade officerare,
- 2 pensionerade underofficerare.

Enär luftvärnsvapnet föreslås skola tillhöra armén, dock utan att särskild inspektion för detsamma inrättas, bör följaktligen även den för en dylik inspektion erforderliga personalen ingå i artilleriinspektionen. Kommissionen har i den särskilda del av betänkandet, som avhandlar luftvärnsvapnets organisation, angivit, att denna personal beräknats utgöra 1 regementsofficer och 4 kompaniofficerare.

Ingenjörinspektionen.

Inspektionsverksamheten med avseende på ingenjörtrupperna och de i dessa ingående signaltrupperna (fälttelegrafkåren) utövas nu av chefer för fortifikationen genom fortifikationens huvudstation, vilken är organisatoriskt förenad med arméförvaltningens fortifikationsdepartement. Enligt kommissionens förslag kommer emellertid fortifikationen att bilda en utsluttande för byggnadstjänst avsedd personalkår, varvid den högsta förvaltningsmynd-

digheten på detta område, fortifikationsstyrelsen, föreslås att bliva gemensam för samtliga försvarsgrenar. Kommissionen föreslår än vidare, att signaltrupperna skola utbrytas ur ingenjörtrupperna och bilda ett särskilt trupp-
slag. Med hänsyn till dessa omständigheter anser kommissionen det erforderligt, att en befattning som inspektör för ingenjörtrupperna tillsättes med en honom underställd inspektion, vars personal torde böra utgöras av

- 1 regementsofficer,
- 4 kompaniofficerare,
- 1 pensionerad officer,
- 1 pensionerad underofficer.

Tränginspektionen.

Vid tränginspektionen nu tjänstgörande personal utgöres av 1 regementsofficer, 1 kompaniofficer och 1 pensionerad underofficer.

Enligt vad kommissionen erfarit, har denna personal visat sig vara för knappt beräknad.

Med hänsyn härtill och jämväl till den utveckling av truppslaget, som av kommissionen föreslås, och den i samband därmed stående ökningen av inspektionens arbetsuppgifter, anser sig kommissionen böra föreslå en förstärkning av personalen till att omfatta

- 1 regementsofficer,
- 2 kompaniofficerare,
- 1 pensionerad underofficer.

Sjuk- och veterinärvårdsinspektionerna.

Högsta överinseendet över sjuk- och veterinärvårdsväsendet inom armén utövas av generalfältläkaren, vilken är chef för arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse. Under honom lyda överfältläkaren och överfältveterinären såsom chefer för sjukvårdsstyrelsens fältläkar- resp. fältveterinärbyrå ävensom personalen vid fältläkar- och fältveterinärkårerna. Den förening dels av inspektionsverksamhet med teknisk och ekonomisk förvaltning, dels därjämte även av sjuk- och veterinärvårdsväsendena med varandra, som nuvarande organisation innebär, kan kommissionen icke finna ändamålsenlig. Kommissionen vill visserligen icke förneka, att sambandet mellan sjuk- och veterinärvårdsverksamheten å ena sidan samt anskaffning av viss härför erforderlig materiel m. m. å den andra kan vara av delvis annan och närmare innebörd än sambandet mellan de olika truppslagens militära verksamhet och förvaltningsmyndigheternas materielanskaffning m. m. och att hänsyn till detta förhållande bör tagas vid organisationens utformande. Kommissionen anser emellertid i anslutning till därom i annat sammanhang gjort principuttalande, att — liksom det organisatoriska sambandet mellan truppslagsinspektioner och förvaltningsmyndigheter bör upphöra — även den ledande verksamheten på sjuk- och veterinärvårdsväsendets områ-

den principiellt bör skiljas från teknisk-ekonomisk förvaltningsverksamhet. Att på grund av de speciella förhållandena inom sjukvårdens område vissa modifikationer i denna princip kunna finnas påkallade, kommer kommissionen att nedan närmare utveckla.

Några bärande skäl för nu rådande gemensamhet i högsta instans mellan sjuk- och veterinärvård torde näppeligen kunna anses föreligga. Det synes kommissionen fastmer vara ändamålsenligt, att åt veterinärväsendet inom armén gives en självständig ställning med en egen högsta representant inom arméledningen.

Kommissionen föreslår sålunda, att i arméledningen måtte ingå dels en sjukvårdsinspektion och dels en veterinärvårdsinspektion, vilka övertaga den nuvarande sjukvårdsstyrelsens ledande verksamhet inom sjuk- resp. veterinärvårdens områden.

Befattningen som inspektör för veterinärvårdsväsendet synes enligt kommissionens mening självfallet böra bestridas av överfältveterinären, vilkens underlydande ställning i förhållande till generalfältläkaren därmed upphör. Överfältveterinärens behöriga inflytande på förvaltningsverksamheten, i vad densamma berör hans verksamhetsområde, föreslår kommissionen, såsom nedan närmare angives, tillgodosett genom hans personliga anknytning till vederbörlig byrå inom intendenturförvaltningen. Överfältveterinären bör även vara chef för fältveterinärkåren.

Sjukvårdsinspektionen åter bör enligt kommissionens mening i anslutning till vad nu är fallet stå under chefskap av generalfältläkaren, vilken dessutom förutsättes alltså vara chef för fältläkarkåren. Till sättet för att tillgodose generalfältläkarens tillbörliga inflytande på den sjukvårdstjänsten berörande förvaltningsverksamheten återkommer kommissionen i det följande.

Sjukvårdsinspektionen.

Sjukvårdsinspektionen bör sålunda enligt kommissionens förslag i stort sett övertaga de arbetsuppgifter, som nu med avseende på arméns sjukvårdsväsende tillkomma sjukvårdsstyrelsens fältläkarbyrå. Vid denna tjänstgör överfältläkaren samt en regementsläkare som byråassistent. Enligt särskilt medgivande äger generalfältläkaren att till tjänstgöring såsom adjutant inbeordra en bataljonsläkare vid fältläkarkåren. Vid sjukvårdsstyrelsen tjänstgör därjämte en generalstabsofficer.

Enligt vad kommissionen erfarit, torde en adjutant ständigt vara nödvändig för arbetet inom sjukvårdsinspektionen, varför denne befattningshavare synes böra tillhöra inspektionens permanenta personal. Likaså synes en stabsubbildad kompaniofficer alltså vara erforderlig, ävensom en pensionerad underofficer som expeditiionsunderofficer.

Vad därefter beträffar sambandet mellan förvaltningsverksamheten i vad rör viss materielanskaffning m. m. och sjukvårdsinspektionens verksamhet vill kommissionen anföra följande. Ett intimt samband måste utan tvivel förefinnas mellan anskaffningen av förbandsmateriel, medikamenter, kirurgisk och annan för medicinskt ändamål avsedd utrustning m. m. samt sjukvårds-

verksamheten i allmänhet inom armén. Det samband i motsvarande hänseenden, som förefinnes på veterinärväsendets område, föreslår kommissionen, som längre fram skall visas, bliva säkerställt genom att överfältveterinären själv ingår som byråchef och föredragande i dylika frågor inom vederbörande förvaltningsmyndighet, intendenturförvaltningen. Då en motsvarande anordning av olika skäl näppeligen låter sig genomföra i avseende å generalfältläkaren, har försvarskommissionen funnit sig böra föreslå, att det inflytande på materielanskaffningen, som utan tvivel bör tillkomma denne, säkerställas på sätt nedan angives.

Anslaget till arméns sjuk- och veterinärvård är nu uppdelat å fyra titlar (I—IV). Under tit. I upptaget anslag för bland annat anskaffning av förband, sjukvårdsmateriel, medikamenter m. m. — truppsjukvårdsanslaget — disponeras mot behörig redovisning direkt av truppförbanden och krigsskolan. Därjämte upptages under denna titel en anslagspost för tandvård vid truppförbanden, som sjukvårdsstyrelsen äger uppdelat å vederbörande truppförband. Under titel II upptagna anslag disponeras direkt av garnisonssjukhusen. Under titel III upptages truppveterinärvårdsanslaget. Slutligen upptages under titel IV, att av *sjukvårdsstyrelsen disponeras*, dels anslag för specialsjukvård m. m., dels sjukvårdsstyrelsens sjuk- och veterinärvårdsanslag, vilket är avsett för liknande ändamål, som angivits beträffande anslagen under titel I och III.

Vid den av kommissionen föreslagna organisationen komma givetvis anslagen för sjuk- och veterinärvård att åtskiljas. Den del av *sjukvårdsanslaget*, som avses för anskaffning av medikamenter, förbandsmateriel m. m. ävensom för specialsjukvård, synes framdeles böra disponeras av sjukvårdsinspektionen. Härvid kommer sålunda anslagets användning för olika ändamål att direkt avgöras av generalfältläkaren, varigenom enligt kommissionens mening de militärmedicinska synpunkterna fullständigt komma till sin rätt vid anslagets användning. Dock bör även denna del av sjukvårdsanslaget, liksom alla anslag överhuvud, vilka icke direkt disponeras av en förvaltningsmyndighet, redovisas inför en sådan, i detta fall intendenturförvaltningen. Kameral revision bör självfallet äga rum vid den för dylik verksamhet avsedda myndigheten, civiltförvaltningen. Beträffande den tekniska revisionen av sjukvårdsanslaget, vilken utföres inom intendenturförvaltningen, anser kommissionen, att behovet av erforderlig sjukvårdsteknisk sakkunskap lämpligen säkerställas genom att denna revision utföres i samarbete med sjukvårdsinspektionen.

Kommissionen finner det vidare ändamålsenligt, att det nu under sjukvårdsstyrelsens överinseende stående centrala sjukvårdsförrådet underordnas sjukvårdsinspektionen.

Den personal, som med hänsyn till ovan berörda uppgifter av ekonomisk natur erfordras inom sjukvårdsinspektionen, torde böra vara densamma som nu tjänstgör vid sjukvårdsstyrelsen, nämligen en pensionerad officer och en pensionerad underofficer som sjukvårdsintendent, resp. förrådsförvaltare samt en förrådsvaktmästare, nu uppförd å staten för arméförvaltningen.

I enlighet med vad ovan anförts har kommissionen sålunda funnit, att behovet av militär och civilmilitär personal för sjukvårdsinspektionen torde böra beräknas till

- 1 överfältläkare,
- 1 regementsläkare,
- 1 bataljonsläkare,
- 1 kompaniofficer,
- 1 pensionerad officer,
- 2 pensionerade underofficerare,
- 1 förrådsvaktmästare.

Å staten för sjukvårdsinspektionen torde slutligen böra upptagas ett arvode för juridiskt biträde.

Veterinärvårdsinspektionen.

Den vid sjukvårdsstyrelsens fältveterinärbyrå såsom byråassistent tjänstgörande regementsveterinären torde vid den av kommissionen föreslagna organisationen böra tillhöra veterinärvårdsinspektionen. För expeditionsföringen synes en pensionerad underofficer vara erforderlig.

Kommissionen föreslår sålunda, att den i veterinärvårdsinspektionen tjänstgörande personalen beräknas utgöra

- 1 regementsveterinär,
- 1 pensionerad underofficer.

Förvaltningsmyndigheterna.

Allmänna synpunkter.

Försvarskommissionen har, såsom tidigare framhållits, vid sin undersökning av principerna för en ändamålsenlig organisation av förvaltningsverksamheten inom försvarsväsendet kommit till den uppfattningen, att förvaltningen med avseende på krigsteknisk materiel, intendentur-, sjuk- och veterinärvårdsmateriel samt kameral verksamhet borde organiseras försvarsgrensvis. Kommissionen har beträffande förvaltningen vid armén än vidare framhållit, att den funnit de av 1926 års beredning framlagda grunderna för verksamhetens anknytning till olika materielgrupper vara ändamålsenliga och väl ägnade att bringas i tillämpning i syfte att undvika en av flera myndigheter bedriven anskaffning av samma slag av materiel. För den egentliga materiel- och förnödenhetsförvaltningen vid armén borde enligt kommissionens mening finnas två myndigheter, nämligen en för tygförvaltningen och en för intendenturförvaltningen m. m. Säkerställandet av de särskilda medicinska synpunkternas inflytande på förvaltningen av sjukvårdsmaterielen har föreslagits böra komma till stånd på sätt angivits vid redogörelsen för sjukvårdsinspektionens organisation.

Vad därefter beträffar den verksamhet, som berör avlönings- samt kassa-, räknings- och redovisningsväsendet samt de uppgifter i övrigt, som nu i

huvudsak åvila arméförvaltningens civila departement, har kommissionen, främst med hänsyn till den betydande omfattningen vid armén av denna verksamhet, icke funnit det ändamålsenligt att underordna densamma under någon av de båda nyssnämnda förvaltningsmyndigheterna utan föreslår, att en särskild myndighet för denna verksamhet allttjämt skall finnas. De centrala förvaltningsorganen vid armén föreslås sålunda bliva tre till antalet. Vad slutligen angår benämningen på dessa myndigheter, har kommissionen funnit dem lämpligen böra, i likhet med motsvarande myndigheter inom andra försvarsgrenar, benämnas »förvaltningar».

Kommissionen föreslår sålunda, att i arméledningen skola ingå tre centrala förvaltningsmyndigheter, nämligen

- arméns tygförvaltning,
- arméns intendenturförvaltning och
- arméns civilförvaltning

under chefskap av respektive generalfälttygmästaren, generalintendenten och generalkrigskommissarien.

Den indelning av krigsmaterielen i olika grupper, vilken ligger till grund för planläggningen av anskaffning under krig och som, enligt vad ovan framhållits, även bör vara bestämmande för verksamhetens fördelning mellan försvarets olika förvaltningsmyndigheter, är följande:

1. Hylsor till artilleri- och granatkastarprojektiler, handgranater, flygbomber, hjälmar.
2. Rör och antändningsmedel, patron- och laddningshylsor.
3. Artilleripjäser och granatkastare med tillbehör och verktyg.
4. Handvapen, kulsprutor och lypstoler med tillbehör och verktyg.
5. Handvapens- och kulspruteammunition samt lyspatroner.
6. Anspansfordon (reglementerade och utskrivna) med tillhörande fordonsutredningsmateriel.
7. Stridsvagnar och pansarbilar.
8. Motorfordon och motorredskap samt släpvagnar med tillhörande fordonsutredningsmateriel, velocipedmateriel.
9. Strålkastare för luftvärn, marin och flygvapen.
10. Ballongmateriel.
11. Optiska och finmekaniska instrument (icke hänförliga till grupp 12, 18 och 28), fotografisk materiel.
12. Eldledningsmateriel och artilleriets mätmateriel.
13. Krut och sprängämnen.
14. Gasskydd, kemiska preparat m. m.
15. Fasta och flytande bränslen och smörjmedel samt lyseförnödenheter.
16. Signalmateriel (utom lypstoler och ammunition).
17. Materiel för belysning i fält med undantag för billyktor, elektriska belysningsanläggningar och i grupp 9 angiven materiel.
18. Verktyg och redskap för ingenjör- och pionjärarbeten samt vägbyggnadsmateriel.
19. Materiel för större ingenjörstekniska arbeten.

20. Tryckluftsmateriel.
21. Speciell brobyggnadsmateriel.
22. Beklädnadsmateriel.
23. Personlig utrednings- och rentygsmateriel, hästutredningsmateriel.
24. Skidmateriel.
25. Materiel, erforderlig för förläggning och förplägnad i fält, såsom tält, tältspisar, eldgaller, kantiner, kokkittlar, packlådor, pressenningar ej hänförliga till annan grupp m. m. samt musikmateriel.
26. Proviant och furage.
27. Läkemedel.
28. Instrumental- och operationsutrustning samt apoteks- och laboratorie- (röntgen-)utrustning m. m.
29. Förbandsmateriel.
30. Hovbeslagsmateriel.
31. Torpedmateriel.
32. Min- och svepmateriel.
33. Fartygsskrov och båtar.
34. Fartygsmaskiner med pannor, turbiner och hjälpmaskiner.
35. Explosionsmotorer (icke avsedda för motorfordon).
36. Elektrisk materiel.
37. Flygmateriel (ej hänförlig till annan grupp).
38. Expeditionsmateriel, kartor och blanketter.

Kommissionen övergår härefter att framlägga förslag till organisation av de olika förvaltningsmyndigheterna.

Arméns tygförvaltning.

Verksamhetsområde.

Till tygförvaltningens verksamhetsområde bör enligt tidigare angivna grunder hänföras teknisk krigsmateriel, d. v. s. materiel, tillhörande grupperna 1—14, 16—21 samt dessutom från grupp 23 hästutredningsmateriel.

Kommissionen återgiver nedan det sätt, på vilket förvaltningen av denna materiel vid nuvarande organisation är uppdelad. Av denna sammanställning torde även direkt framgå de överflyttningar till tygförvaltningens verksamhetsområde, vilka bliva en följd av tygmaterielens koncentrerande till en myndighet. Arméförvaltningens artilleri-, fortifikations- och intendentsdepartement samt sjukvårdsstyrelse betecknas härvid med respektive AD, FD, ID och SS.

Materielgrupp:	Förvaltas av:
1—5, 13 Handvapen, artilleripjäser jämte ammunition och utredning	AD
6 Anspanssfordon.....	AD, FD, ID, SS
7 Stridsvagnar och pansarbilar	AD
8 Motorfordon etc.	AD, FD, ID
9—10 Strålkastare, ballonger	AD

	Materielgrupp:	Förvaltas av:
11—12	Instrument, eldledningsmateriel.....	AD, ID
14	Gasskydd etc.	AD, SS
16	Signalmateriel.....	AD, FD, ID
17	Belysningsmateriel	AD, FD, SS
18	Pionjärmateriel etc.....	AD, FD, ID
19—21	Brobyggnadsmateriel etc.	FD
23 b)	Hästutredningsmateriel.....	AD, FD, ID

Det är uppenbart, att tygförvaltningens verksamhet kommer att bliva av en betydande omfattning. Kommissionen vill emellertid erinra om, att det tekniska arbetet inom en liten försvarsorganisation måste bliva relativt mer betungande och personalkrävande än inom en stor. Det teknisk-konstruktiva arbetet är nämligen i stort sett av samma omfattning, vare sig materieltyperna sedermera komma att beställas i ett större eller mindre antal exemplar.

Verksamheten inom tygförvaltningen med avseende på den egentliga materieförvaltningen förutsättes komma att omfatta:

a) konstruktion, experiment och försök, anskaffning, tekniska förbättringar av befintlig materiel;

b) uppbörd, redovisning, förrådsskötsel.

Verksamheten med avseende på mobiliseringsförberedelserna omfattar:

a) säkerställandet av truppförbandens utrustning med tygmateriel och ammunition;

b) förberedandet av underhållstjänsten beträffande nyssnämnda materiel jämte ammunition;

c) mobilisering av tygförvaltningen jämte underlydande anstalter samt av de underhållstrupper, som skola organiseras.

Verksamheten med avseende på materieltillverkningen i krig kommer att omfatta planeringsarbeten i detalj för tillverkning vid industrien av ammunition och tygmateriel av olika slag ävensom personalorganisation vid i anslutning tagna industriföretag.

Inom tygförvaltningen komma än vidare att handläggas ärenden rörande driften vid underlydande fabriker och anstalter ävensom teknisk revision inom förvaltningmyndighetens verksamhetsområde.

Slutligen böra inom tygförvaltningen, i enlighet med vad kommissionen därom tidigare anfört, handläggas de ärenden, som sammanhånga med inspektionsverksamheten över tygtrupperna.

Organisation.

Med ledning av det ovan angående verksamhetens omfattning anförda och med stöd av erfarenheterna från nuvarande förvaltningsverksamhet har kommissionen funnit sig böra föreslå den organisation av arméns tygförvaltning, som framgår av diagram å omstående sida. Av detta framgå även i stort de olika underavdelningarnas verksamhetsområden, utan att dock kommissionen härmed vill hava uttalat ett definitivt omdöme angående indelningen inom de olika byråerna.

Organisationen i stort av tygförvaltningen föreslås sålunda bliva: fältygmästarexpeditionen, fem byråer (fyra militära och en civilbyrå), konstruktionskontor, kontrollkontor.

Kommissionen skall i det följande redogöra för vissa synpunkter, vilka hava varit vägledande vid uppgörandet av förslag till tygförvaltningens organisation.

Arméns tygförvaltning.

Chef: Generalfältygmästaren.

Fältygmästarexpeditionen.

Personalärenden.
Budgetärenden.
Fabriksdrift.
Ekonomisk revision.
Kassaförvaltning.

Första militärbyrån.	Andra militärbyrån.	Tredje militärbyrån.	Fjärde militärbyrån.	Civilbyrån.
Handvapen, kul-sprutor jämte ammunition och utredning.	Anspanns- och motorfordon. Hästutredning.	Mobiliserings-ärenden m. m.	Krigstillverkningsplane-ring, meka-nisk industri.	Ärenden an-gående kontrakt, utbetalningar, författningar m. m.
Artilleripjäser och granatkas-taremed ammu-nition och ut-redning. Tabelldetalj. Gasskydd.	Signalmateriel.	Underhålls-tjänst.	Krigstillverkningsplane-ring, kemisk-teknisk indu-stri.	
Eldlednings- och mätmateriel, in-strument m. m.	Pionjär- och brobyggnads-materiel m. m.	Förrådsverk-samheten.	Industriens personalorga-nisation.	

Konstruktionskontor.	Kontrollkontor.
-----------------------------	------------------------

Ett länge närt önskemål, vilket även kommit till uttryck i samband med tidigare framlagda förslag till omorganisation av arméns förvaltning, har varit, att fältygmästaren borde frigöras från det egentliga byråarbetet. Han skulle härigenom få möjlighet att mera odelat ägna sin uppmärksamhet åt den tekniska utvecklingen på krigsmaterielens område ävensom övervaka, att erforderligt samband finnes mellan den vid olika byråer bedrivna verksamheten. Kommissionen har funnit detta önskemål böra beaktas icke minst med hänsyn till att den av kommissionen föreslagna förvaltningsorganisationen innebär en betydande utvidgning av det nuvarande artilleridepartementets verksamhetsområde. I den fältygmästaren omedelbart underställda fältygmästarexpeditionen synas lämpligen böra handläggas ärenden rörande personalfrågor, budget och fabriksdrift samt den ekonomiska delen av den nuvarande tekniska revisionens verksamhet.

Första och andra militärbyråerna äro »tekniska byråer». Ett sammanförande av dem till *en* byrå har kommissionen icke funnit möjligt med hänsyn till verksamhetsområdets mycket stora omfattning. Förslagsvis böra å första byrån handläggas ärenden berörande materielgrupperna 1—5, 9—14 samt å andra byrån ärenden rörande materielgrupperna 6—8, 16—21 samt av grupp 23 hästutredningsmaterielen.

Tabellinskjutningar och beräkningar av de för vapnens användande erforderliga skjuttabellerna utföras för närvarande inom artilleristaben vid en särskild tabelldetalj. Kommissionen föreslår, att detta arbete överflyttas till första byrån inom tygförvaltningen, alldenstund det i princip synes riktigare, att den myndighet, som anskaffar vapen, även tillhandahåller för deras användning erforderliga tekniska data.

Vid tredje militärbyrån böra handläggas ärenden, som beröra mobiliseringsförberedelser m. m. samt underhållstjänsten vid krig ävensom den i nära samband härmed stående förrådsverksamheten. I sistnämnda verksamhet ingår även den del av den nuvarande tekniska revisionens uppgifter, som avser kontroll av förrådstillgångar och materielens underhåll.

Å fjärde militärbyrån böra handläggas ärenden, som avse förberedelser för materieltillverkning under krig.

Å civilbyrån böra handläggas ärenden, som angå upprättande av kontrakt, utbetalningsåtgärder, tillämpning av administrativa och ekonomiska författningar m. m.

Konstruktionskontoret föreslås intaga en fristående ställning med hänsyn till att verksamheten där kommer att utövas för samtliga byråers räkning.

Kontrollkontoret torde likaledes böra vara fristående. Verksamheten kommer att utövas främst i samband med första och andra byråernas arbete men även i anslutning till tredje byråns förrådskontrollerande verksamhet och självfallet även i anslutning till fjärde byråns verksamhet. Planläggningen av kontrollverksamheten vid krig är nämligen på det närmaste avhängig av det sätt, på vilket krigstillverkningen planeras. Kontrollavdelningens fristående ställning är sålunda naturlig och berättigad.

Emellertid måste beaktas, att kontrollverksamhet utövad av särskilt för ändamålet anställd personal icke kan omfatta all materiel. Den vid byråerna tjänstgörande personalen måste bliva mer eller mindre specialiserad på olika områden och i vissa fall även fullt kapabel att leda och utföra tillverkningskontroll. Det vore enligt kommissionens mening orimligt med dubbel uppsättning specialutbildad personal på alla områden enbart för kontrollverksamhetens skull. Denna omständighet skulle möjligen kunna motivera, att kontrollpersonalen infogades i de tekniska byråerna. Svårigheter skulle emellertid härvid uppstå för denna personals allsidiga användning inom tygförvaltningens hela verksamhetsområde, varför det otvivelaktigt framstår såsom mest ändamålsenligt, att kontrollpersonalen sammanföres i en fristående avdelning. Denna organisationsform är även ägnad att befrämja sambandet mellan freds- och krigsorganisationerna.

Den tekniska revisionen utövas inom det nuvarande artilleridepartementet vid en särskild avdelning. En uppdelning av denna verksamhet torde emel-

lertid böra ske, i syfte att på ett ändamålsenligare sätt, än som vid nuvarande organisation synes vara möjligt, tillgodose kraven på en effektiv teknisk revisionsverksamhet.

Den tekniska revisionens uppgift är enligt gällande instruktion, mot vars avfattning intet väsentligt torde vara att erinra, av i stort sett tvåfaldig art och omfattar

dels granskning av att penningmedlen blivit för sitt ändamål på ett lämpligt sätt använda,

dels kontroll av persedelvärderna samt handhavandet av materiel och förnödenheter jämte övervakande av att upphandlad eller försold materiel blivit vederbörligen uppdebiterad eller avförd.

Den förra delen av verksamheten är av *ekonomisk* natur och grundas på inkommet räkenskapsmaterial med åtföljande verifikationer m. m.; den senare verksamhetsutövningen innebär mera en *teknisk* materielkontroll.

Någon anledning att sammanföra de båda verksamhetsgrenarna inom en särskild avdelning synes icke föreligga. De torde tvärtom med fördel kunna vara åtskilda. Med anledning härav vill kommissionen föreslå, att revisionens ekonomiska del handläggas av personal ingående i fälttygmästarexpeditionen, under det att den tekniska förrådskontrollen torde böra inordnas i tredje byråns förrådsverksamhet. Vid av byråns personal verkställda förrådsinspektioner bör i erforderliga fall kontrollpersonal biträda för särskilda tekniska överbesiktningar. Genom en dylik anordning torde en effektiv kontroll över materielen med avseende på såväl mängd som beskaffenhet kunna ernås.

Vad därefter beträffar det genomsnittliga behovet av personal som permanent arbetskraft inom tygförvaltningen saknar kommissionen anledning att beröra annan personal än den, som synes böra upptagas med lön eller arvode i vederbörliga stater. Utöver denna personal beräknas inom tygförvaltningen tjänstgöra ingenjörs-, kontors- och ritkontorspersonal med avlöning från vederbörliga materielanslag.

Behovet av militär och civilmilitär personal har med ledning av erfarenheterna från nuvarande verksamhet på här avsett förvaltningsområde beräknats på sätt framgår av nedanstående tablå.

	Aktiv				Pensionerad	
	Regements-officerare	Kompani-officerare	Under-officerare	Civil-militär personal	Officerare	Under-officerare
Fälttygmästarexpeditionen	1	1	—	12	23	1
1. militärbyrån	1	8	1	—	1	1
2. "	1	6	—	—	1	1
3. "	1	3	—	—	3	4
4. "	1	2	—	—	1	1
Civilbyrån	—	—	—	—	—	—
Konstruktionskontoret	—	—	—	—	—	—
Kontrollkontoret	—	5	1	—	—	2
Summa	5	25	2	2	9	10

¹ Förvaltningssskrivare, motsvarande nuvarande departementsskrivare.

² 1 registrator, 1 ledare för teknisk-ekonomisk revision, 1 intendent, föreståndare för kassaförvaltning.

³ Avsedd för tabelldetalj.

Behovet av civil personal i olika lönegrader har beräknats utgöra: 1 krigsråd med lön i lönegraden B 30, 1 sekreterare med lön i lönegraden B 26, 1 bokhållare med lön i lönegraden B 21, 1 expeditjonsvakt med lön i lönegraden B 5 samt 3 kontorsbiträden med lön i lönegraden B 4.

Å staten för arméns tygförvaltning torde böra upptagas ett antal arvoden, förslagsvis högst tio, à 600 kronor att utgå till kompaniofficerare, vilka tjänstgöra som avdelningschefer inom tygförvaltningen. Motsvarande arvoden åtnjutas nu av artilleristabens officerare, av vilka, som tidigare omnämnts, omkring hälften tjänstgör vid det nuvarande artilleridepartementet. Enligt kommissionens mening böra motsvarande löneförmåner bibehållas i syfte att stimulera intresset för den tekniska tjänsten, vilket svårigen kan ske, därest icke genomgångna högskolor m. m. öppna utsikter till erhållande av åtminstone lika stora ekonomiska förmåner, som bjudas inom vissa andra militära verksamhetsområden med ungefär lika stora fordringar på vederbörandes kvalifikationer. Av samma skäl böra enligt kommissionens mening även övriga till befattningshavare i teknisk tjänst nu utgående arvoden bibehållas.

Ehuru spörsmålet om personalens upptagande å olika kårer och stater först i annat sammanhang skall behandlas, vill kommissionen dock redan nu omnämna, att huvuddelen av den vid tygförvaltningen tjänstgörande aktiva personalen synes böra tillhöra en för teknisk tjänst inom armén avsedd särskild personalkår: tygkåren. Emellertid synas, av skäl som längre fram skola anföras, omkring 10 av de för tygförvaltningen erforderliga kompaniofficerarna icke böra upptagas med löner vid tygkåren utan i stället vara beordrade ur truppförbanden och därvid förslagsvis ur infanteriet 2, ur kavalleriet 1, ur artilleriet 3, ur ingenjörtrupperna 2, ur signaltrupperna 1 och ur trängen 1. Redan vid nuvarande organisation utgår ett arvode om 600 kronor till en vid artilleridepartementet tjänstgörande infanteriofficer. Det synes kommissionen skäligt, att motsvarande arvode framdeles må utgå till ovan angivna ur truppförbanden till tjänstgöring vid tygförvaltningen beordrade officerare, givetvis under förutsättning, att de icke åtnjuta förut omnämnt arvode för avdelningschefer.

Arméns intendenturförvaltning.

Verksamhetsområde.

Till intendenturförvaltningens verksamhetsområde bör, enligt tidigare angivna grunder för verksamhetens anknytning till krigsmaterielens gruppindelning, hänföras materiel tillhörande grupperna 15, 22—26 och 38. Beträffande den under grupp 23 upptagna hästutredningsmaterielen har dock angivits, att denna materiel torde böra höra under tygförvaltningen. Anledningen härtill är givetvis den, att då all anskaffning av fordon föreslagits skola ske genom tygförvaltningens försorg, även hästutredningsmaterielen, som till väsentlig del utgöres av med fordonen sammanhörande selar m. m., lämpligen bör anskaffas av samma myndighet. Med hänsyn till att förvaltningsverksamheten med avseende på veterinärvårdsmaterielen avses att helt inrymmas i intendenturförvaltningen, äro till dennas förvaltningsområde även hänförliga grupperna 29: förbandsmateriel (för hästar) och 30: hovbeslagsmateriel.

Till ovan angivna och med hänsyn till krigsanskaffningen sammanförda materielgrupper komma därjämte vissa, huvudsakligen av fredstjänsten be-
tingade grupper av förvaltningsärenden, nämligen sådana som avse

kasernutredning (däri inbegripet anskaffning av viss därmed jämställd sjukvårdsmateriel);

förplägnadsutredning;

undervisnings- och gymnastikmateriel;

tvättmateriel;

skrivmaterialier och expenser samt tryckningskostnader;

remontering och hästhållning.

I enlighet med dessa grunder komma — i jämförelse med nu gällande förhållanden — följande överflyttningar mellan olika förvaltningsområden att i stort sett äga rum.

Från nuvarande intendentsdepartementet överflyttas till tygförvaltningen: ärenden rörande hästutredningspersedlar, instrument och optisk materiel, ingenjörteknisk materiel (spadar, yxor m. m.), signal- och pionjärmateriel, anspanssfordon (utom ekonomifordon), velocipeder och motorfordon, samt till civilförvaltningen: ärenden rörande pensionering av arbetare.

Till intendenturförvaltningen överflyttas från nuvarande sjukvårdsstyrelsen: förvaltningsärenden rörande sjuk- och veterinärvårdsanslagen, dock att beträffande dispositionen av sjukvårdsanslaget gäller vad kommissionen därom tidigare anfört, samt från nuvarande civila departementet: ärenden rörande undervisnings- och gymnastikmateriel, undervisningsanstalter och utbildningskurser, skrivmaterialier och expenser samt tryckningskostnader.

Det torde enligt kommissionens mening vara ändamålsenligt, att den ovan angivna grupperingen i stort tjänar till ledning vid uppgörande av intendenturförvaltningens fredsorganisation.

Intendenturförvaltningens verksamhetsområde skulle alltså komma att omfatta ärenden inom följande materiel- och anslagsgrupper:

beklädnadspersedlar,

personliga utrednings- och remtygspersedlar,

förplägnadsutredning,

musikmateriel,

kasernutredning (däri inbegripet anskaffning av viss därmed jämställd sjukvårdsmateriel),

undervisnings- och gymnastikmateriel,

skrivmaterialier och expenser samt tryckningskostnader,

mathållning och furagering,

bränsle, lyse-, tvätt- och renhållningsmateriel,

driv- och smörjmedel,

remontering och hästhållning,

sjuk- och veterinärvård (beträffande sjukvårdsanslaget med förut angivna inskränkningar),

truppförbandens övningar,

fält- och fälttjänstövningar,

undervisningsanstalter och utbildningskurser, lägerkassor och affärsrörelser, samt ekonomifordon.

Härtill kommer dels teknisk revision av de under intendenturförvaltningens vård stående anslagen, dels ock handläggning av ärenden rörande krigsindustrin, krigsmateriel- och krigsförplägnadsplaner samt övriga mobiliseringsärenden.

Vid intendenturförvaltningen böra även, enligt vad kommissionen tidigare framhållit, handläggas ärenden tillhörande den verksamhet, som chefen för intendenturförvaltningen — generalintendenten — utövar i egenskap av chef för intendenturkåren och inspektör för intendenturtrupperna.

Vid behandlingen av frågan om intendenturförvaltningens organisation vid försvarsväsendet har av kommissionen framhållits att, ehuru denna verksamhet borde uppdelas på försvarsgrenarna, den likväl i många avseenden vore av så likartad natur, att viss gemensamhet mellan försvarsgrenarna av ekonomiska skäl dock borde åstadkommas, främst vid anskaffning av viss likartad materiel. I vederbörliga instruktioner torde därför böra stadgas skyldighet till samverkan mellan intendenturförvaltningarna inom respektive försvarsgrenar, när sådan befinner lämplig och ekonomiskt fördelaktig. Dylik samverkan bör företrädesvis avse ömsesidigt utnyttjande av befintliga centrala intendenturanstalter och samråd vid ifrågasatta förändringar av driften vid desamma ävensom visst samarbete vid anskaffning av härför lämpade förnödenheter. Samarbetet bör även åsyfta enhetlighet, där sådan kan åvägbringas, beträffande normalportionsstater samt standardisering av likartad materiel. De här anförda principerna torde utöva visst inflytande vid tillmätande av personalbehovet m. m. vid arméns intendenturförvaltning.

Organisation.

Ärendenas handläggning inom det nuvarande intendentsdepartementet sker å tre byråer, nämligen en utrustningsbyrå, en underhållsbyrå och en civilbyrå. Den avdelning inom utrustningsbyrån, som handlägger ärenden rörande krigstillverkning, har i vissa avseenden praktiskt taget fungerat såsom en fjärde byrå.

De ärenden rörande personal, organisation och utbildning m. m., som det tillkommer generalintendenten att avgöra i egenskap av chef för intendenturkåren och inspektör för intendenturtrupperna, handläggas nu inom intendenturstaben. Dessa ärenden böra, enligt vad kommissionen tidigare anført, framdeles handläggas inom intendenturförvaltningen (centralbyrån).

Vid planerandet av intendenturförvaltningens inre organisation måste hänsyn tagas till en del faktorer, som enligt vad ovan sagts stå i samband med förvaltningens tilltänkta verksamhetsområde. Sålunda komma att till intendenturförvaltningen överflyttas vissa av den nuvarande sjukvårdsstyrelsens egentliga förvaltningsuppgifter (veterinärmaterieförvaltningen samt anskaffning av viss sjukvårdsmateriel), varjämte en del ärenden, som hitintills handlagts av civila departementet, såsom frågor om undervisnings- och gymnastikmateriel,

skrivmaterialier och expenser m. m., tillkomma. Samtidigt måste beaktas, att krigsindustrispörsmålen, som torde böra tillmätas större betydelse än tidigare varit fallet, om möjligt bättre tillgodoses med arbetskraft än hittills.

Kommissionen har haft under omprövning ett förslag att helt inrymma förvaltningsverksamheten med avseende på sjukvårds- och veterinärmateriel inom intendenturförvaltningen i syfte att ernå en koncentration, som bland annat kraftigt förordats vid den expertundersökning, som av kommissionen anordnats inom den centrala förvaltningen. De ärenden vid nuvarande sjukvårdsstyrelsen, som i så fall borde inrymmas inom intendenturförvaltningen, skulle givetvis icke beröra några av de uppgifter av organisatorisk eller medicinsk natur, som tillkomma generalfältläkaren eller överfältveterinären i deras egenskap av personalchefer och inspektörer. Dessa inspektörer skulle intaga samma ställning till materielfrågorna som övriga inspektörer, i det de följa utvecklingen, föreslå modeller och anskaffningar m. m. Anskaffningsverksamheten skulle däremot skötas av förvaltningsmyndigheten.

Beträffande veterinärmaterielens förvaltning anser sig kommissionen utan tvekan böra förorda ovan angiven organisationsform, främst med hänsyn till att ett samordnande av veterinärvårdsverksamheten med materielanskaffningen utan organisatoriska svårigheter låter sig genomföra.

Vad åter förvaltningen av sjukvårdsmaterielen beträffar, har kommissionen, med hänsyn till det nära samband, som måste råda mellan sjukvårdstjänsten å ena sidan och beskaffenheten av den egentliga sjukvårdsmaterielen m. m. å den andra, ansett sig i anslutning till 1926 års berednings förslag böra förorda, att endast anskaffning av sängar, sängservis m. m. samt vissa personliga utrednings- och remtygspersedlar (sjukvårdsränslar o. d.) direkt åläggas intendenturförvaltningen. Beträffande sjukvårdsanslagets disposition i övrigt vill kommissionen hänvisa till vad därom anförts i samband med redogörelsen för sjukvårdsinspektionens organisation.

Vid framläggande av förslag till intendenturförvaltningens organisation synes det kommissionen ändamålsenligt att först beröra ovannämnda frågor om vissa anskaffningar för sjukvårdens räkning samt rörande förvaltningsfrågor beträffande hästhållning och veterinärmateriel. Vad de förra ärendena beträffar, synes det lämpligt, att dessa, som till stor del avse inventarier (sängar, möbler och övrig med intendenturens verksamhetsområde besläktad materiel), handläggas vid den byrå (kasernutredningsbyrån), som i övrigt kommer att handlägga alla frågor rörande kasernutredning, d. v. s. möbler, sängar, sängservis, handdukar m. m. ävensom den till intendenturförvaltningen överförda och med kasernutredning sammanhängande gymnastikmaterielen. Till denna byrå torde då även böra hänföras de frågor rörande sjukhusförvaltningen, vilka av sjukvårdsinspektionen böra handläggas gemensamt med intendenturförvaltningen.

Förvaltningsärenden rörande hästhållning, veterinärvårdsmateriel samt reparationer torde lämpligen kunna sammanföras till en byrå. Ärenden angående arméns hästar äro dels intendenturfrågor (redovisning, kassation, skadeersättningar, utackordering, remontdepåernas förvaltning m. m.), dels

veterinärvårdsfrågor och dels remonteringsfrågor. Vad veterinärvårdsärendena beträffar, synes syftet med sammanslagningen av intendentur- och veterinärvårdsförvaltning bliva bäst tillgodosett, om dessa ärenden handläggas tillsammans med frågor om hästhållningen vid en »häst- och veterinärbyrå» med en veterinär såsom chef. Det synes härvid vara mest rationellt, att överfältveterinären själv bekläder befattningen såsom byråchef. De förvaltningsfrågor, som beröra remonteringen, torde lämpligen även böra handläggas å denna byrå. Vad remonteringsfrågorna i övrigt beträffar, föreslår kommissionen, att nuvarande ordning bibehålles och att sålunda inspektören för kavalleriet tillika bekläder befattningen som chef för remonteringsväsendet.

Vad intendenturförvaltningens byråindelning i övrigt angår, har kommissionen haft under övervägande lämpligheten av att organisera en särskild byrå för krigsindustriärenden. Med hänsyn till önskvärdheten att i möjligaste mån nedbringa antalet byråer och enär utrustningsbyråns arbete i viss mån minskats genom den föreslagna utbrytningen från densamma av en del ärenden (rörande kasernutredning m. m.), har kommissionen emellertid ansett, att krigsindustriärendena fortfarande böra handläggas av en särskild krigsindustriavdelning, under en regementsofficers ledning, inom utrustningsbyrån. Sambandet mellan anskaffning i fred och planlägningsarbetet för krig torde härvid bliva tillgodosett, enär utrustningsbyrån förvaltar de materielgrupper, som främst äro av betydelse ur krigsindustrisynpunkt.

Den föreslagna organisationen av arméns intendenturförvaltning framgår av tablån å omstående sida.

Med hänsyn till önskvärdheten av att på ett ändamålsenligt och naturligt sätt uppdelna de ärenden, som tillhöra intendenturförvaltningens verksamhetsområde, bör nämnda förvaltningsmyndighet alltså indelas i sex byråer. Ehuru byråerna lämpligen synas böra betecknas enbart med nummer, hava dock i diagrammet även benämningar angivits, ägnade att karaktärisera verksamheten inom respektive byråer. I intendenturförvaltningen torde vidare böra ingå ett tekniskt revisionskontor.

Ärendena synas böra fördelas på följande sätt.

Första byrån (»centralbyrå») handlägger frågor rörande intendenturväsendets organisation och mobilisering, utarbetar förslag till erforderliga reglementen, instruktioner och läroböcker rörande intendenturtjänsten samt handlägger ärenden rörande intendenturpersonalens och intendenturtruppernas utbildning och tjänstgöring. I byrån ingår intendenturkårens chefsexpedition, och närmast under densamma lyda militärförvaltningskursen och förvaltarkursen.

Andra byrån (»utrustningsbyrå») handlägger ärenden rörande den i huvudsak till arméns krigsutrustning hänförliga intendenturmaterielen såväl beträffande anskaffning och underhåll i fred som planläggning av den erforderliga krigstillverkningen. Hit hänföras alltså ärenden rörande beklädnads-persedlar, personliga utrednings- och remtygspersedlar, förplägnadsutredning, lägermateriel, musikmateriel m. m. Frågor om konstruktion och kontroll sammanföras ock under denna byrå.

Arméns intendenturförvaltning.

Första byrån. »Central- byrån.»	Andra byrån. »Utrustnings- byrån.»	Tredje byrån. »Underhålls- byrån.»	Fjärde byrån. »Kasernutred- ningsbyrån.»	Femte byrån. »Häst- och ve- terinärbyrån.»	Sjätte byrån. »Civilbyrån.»
Intendentur- väsendets organisation, utveckling och mobili- sering. Intendentur- personalens och inten- denturtrup- pernas tjäns- göring och utbildning. Reglementen och instruk- tioner. Intendentur- kårens chefs- expedition. Kassaförvalt- ning.	Beklädnads- persedlar. Personliga ut- rednings- och remtygspers- edlar. Förplägnads- utredning. Lägermateriel. Musikmateriel. Ekonomi- fordon. — Krigsindustri- ärenden. Mobiliserings- ärenden. Konstruk- tionsärenden. Kontrollären- den.	Mathållning och furage- ring. Bränsle, lyse, tvätt- och renhållnings- materiel. Driv- och smörjmedel. Övningar och undervis- ningsanstal- ter. Lägerkassor.	Kasernutred- ning. Gymnastikma- teriel. Undervisnings- materiel. Skrivmaterialier och expen- ser. Blanketter. Diverse frågor.	Hästhållning. Veterinär- vårdsmate- riel. Remontering.	Ärenden an- gående kontrakt, utbetal- ningar, författningar m. m.

Tekniskt
revisionskontor.

Statistik.
Teknisk revision.

Såsom relativt självständig ingår i denna byrå, såsom ovan nämnts, krigsindustriavdelningen.

Tredje byrån (»underhållsbyrå») handlägger ärenden rörande arméns mathållning och furagering i fred och krig samt planläggningen av förplägnadstjänsten i krig, vidare ärenden rörande bränsle, lyse, tvätt- och renhållningsmateriel samt driv- och smörjmedel. Till byrån hänförs i övrigt frågor rörande övningar och undervisningsanstalter samt lägerkassor.

Fjärde byrån (»kasernutredningsbyrå») handlägger ärenden rörande kasernutredning, gymnastikmateriel, undervisningsmateriel, skrivmaterialier, expenser och blankettväsende. Till denna byrå böra i övrigt förläggas diverse ärenden och utredningar rörande fredsövervakningen.

Femte byrån (»häst- och veterinärbyrå») handlägger ärenden rörande hästhållning, veterinärvårdsmateriel och remontering.

Sjätte byrån (»civilbyrå») handlägger ärenden, som angå upprättande av kontrakt, utbetalningsåtgärder, tillämpning av administrativa och ekonomiska författningar m. m.

Tekniska revisionskontoret handlägger ärenden rörande statistik och teknisk revision.

Byråerna böra — såsom 1926 års beredning även höll före — var för sig under chefen för intendenturförvaltningen omhändervä sina respektive stats-

anslag och själva ombestyras dispositionsbokföringen, varigenom en sund och klar arbetsfördelning kommer till stånd med därmed sammanhängande tydlig ansvarsfördelning. All expedition bör jämväl äga rum å vederbörliga byråer med biträde av härför avsedd personal, varigenom det dubbelarbete, som i viss mån hitintills ägt rum, genom att efter ärendenas beredning å vederbörlig byrå en del expeditioners och andra skrivers uppsättande verkställts inom civilbyrån, kommer att helt upphöra. Genom att dispositionsbokföring samt all expedition förläggas till vederbörande anslagsförvaltande byråer kommer visserligen någon ökning av arbetsbördan att påläggas dessa byråers personal, men å andra sidan kan en rätt avsevärd minskning av civilbyråns personal göras.

Med hänsyn till vad ovan anförts och med ledning av erfarenheter rörande behovet av personal för olika uppgifter har behovet av militär och civilmilitär personal för intendenturförvaltningen beräknats på sätt angives i nedanstående tablå:

	Aktiv			Pensionerad	
	Regements-officerare	Kompani-officerare	Civilmilitär personal	Officerare	Under-officerare
1. byrån.....	1	5	—	—	2
2. ".....	¹ 2	4	—	2	1
3. ".....	1	2	—	1	—
4. ".....	1	1	—	—	—
5. ".....	—	1	² 2	—	—
6. ".....	—	—	—	³ 1	—
Tekniska revisionskontoret.....	1	—	⁴ 2	1	3
Summa	6	13	4	5	6

Behovet av civil personal i olika lönegrader har beräknats utgöra: 1 krigsråd med lön i lönegraden B. 30, 1 sekreterare i lönegraden B. 26, 2 expeditionsvakter i lönegraden B. 5, 2 kontorsbiträden i lönegraden B. 4 samt 3 övriga i lönegraden B. 3.

Detta innebär en personalminskning i förhållande till den civila personalen vid det nuvarande intendentsdepartementet med: 2 notarier, 3 amanuenser, 2 kansliskrivare, 1 kanslibitråde, 2 kontorsbiträden och 2 kvinnliga biträden.

Under hänvisning till vad som anförts under tygförvaltningen synas arvoden å 600 kronor böra upptagas för 3 officerare, vilka efter genomgången särskild utbildning beordras som kontroll- och besiktningsofficerare.

Arméns civilförvaltning.

Verksamhetsområde.

Av vad kommissionen tidigare anfört beträffande kameralförvaltningen inom armén torde såsom en naturlig följd framstå, att den härför avsedda myndigheten, arméns civilförvaltning, i allt väsentligt kommer att övertaga

¹ Därav 1 chef för krigsindustriavdelningen.

² Överfältveterinären och en regementsveterinär.

³ Registrator.

⁴ Förvaltningssskrivare, motsvarande nuvarande departementsskrivare.

den nuvarande arméförvaltningens civila departements uppgifter. Ärenden rörande undervisningsanstalter, undervisnings- och gymnastikmateriel, skrivmaterialier och expenser samt tryckningskostnader föreslår kommissionen dock bära överflyttas till intendenturförvaltningen, såsom mer sammanhängande med sådan egentlig förvaltning och hushållning, som av denna myndighet utövas.

Till civilförvaltningen åter torde från de övriga departementen inom arméförvaltningen bära överflyttas en mindre grupp av ärenden, nämligen pensionering av arbetare vid arméns fabriker och anstalter. Sedan enhetliga föreskrifter beträffande grunderna för dylik pensionering numera föreligga, synes det vara fördelaktigt med en koncentration av dessa ärendens handläggning.

Civilförvaltningens verksamhetsområde skulle alltså i stort sett komma att omfatta ärenden rörande arméns avlöning och därmed sammanhängande frågor, rekryteringskostnader, rese- och traktamentskostnader, flyttningssättning, de värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning m. m. samt kassa-, räkenskaps- och medelsredovisningsväsendet.

Organisation.

Det har synts kommissionen naturligt och ändamålsenligt att grunda ett förslag till organisation av civilförvaltningen på en granskning av verksamheten vid det nuvarande civila departementet. Inom denna myndighet sker ärendenas handläggning å två byråer, kanslibyrån och kameralbyrån, den senare med underställt revisionskontor samt boksluts- och kassakontor. Från och med år 1920 inrättades med anledning av den under kristiden stegrade arbetsbördan en extra byrå, revisions- och bokslutsbyrån. Denna extra byrå indrogs emellertid under år 1932.

Den nuvarande organisationen och personalens huvudsakliga fördelning på olika byråer och uppgifter framgå av nedanstående tablå.

	Ordinarie tjänstemän								Ama- nuenser	E. o. kvinn- liga biträden
	Manliga i lönegraden				Expedi- tions- vakter	Kvinnliga i lönegraden				
	B 30	B 26	B 24	B 21		B 11	B 7	B 4		
<i>Kanslibyrån</i>	1	1	—	2	—	—	—	—	2	1
<i>Kameralbyrån.</i>										
För egentlig byråtjänst	1	—	2	—	—	—	—	1	1	—
» underhandsgranskning	—	¹ 1	—	—	—	—	—	—	1	—
» pensionsärenden	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—
Revisionskontoret	—	2	—	9	—	—	5	6	5	2
Boksluts- och kassakontoret	—	—	2	—	—	2	2	—	—	—
<i>Gemensam personal.</i>										
Ombudsman	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Registrator med biträde	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—
Förste expeditionsvakt	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Expeditionsvakter	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—
Summa	2	5	5	12	5	2	8	9	9	3

¹ Utfyllnad till B 26 från B 24 enligt särskilda bestämmelser.

Den rationalisering och koncentrerings av förvaltningen, som i tidigare verkställda utredningar förordats och som även kommit till uttryck i den av kommissionen föreslagna organisationen av tyg- och intendenturförvaltningarna, måste givetvis även sträcka sig till civiltjänstförvaltningens område.

En granskning av det nuvarande civila departementets organisation och arbetssätt synes giva vid handen, att genom sammanförande av vissa ärenden och genom viss rationalisering av arbetet en icke oväsentlig förenkling skulle kunna åstadkommas i syfte att nedbringa den för närvarande relativt rikliga personalen. En dylik personalminskning har tidigare ifrågasatts men icke blivit genomförd, på grund av att de förslag rörande omorganisation av arméns högsta ledning, varmed frågan sammanförts, icke vunnit Kungl. Maj:ts och riksdagens bifall. Såväl 1926 års beredning som Kungl. Maj:ts propositioner till 1929 och 1930 års riksdagar avsågo sålunda en rätt väsentlig minskning av personalen vid civila departementet. Personalstaterna hava dock endast varit föremål för smärre jämkningar.

För vinnande av rationalisering har det syntts kommissionen främst böra övervägas, huruvida icke samtliga ärenden av ren byrånatur kunde handläggas på allenast en byrå, kanslibyrån. Av den nuvarande kameralbyråns arbetsområde skulle därefter endast återstå de ärenden, som för närvarande omhänderväras av revisionskontoret och bokslutskontoret. En granskning av nu gällande instruktion för arméförvaltningen (SF 858/1921) visar bland annat följande mindre lämpliga uppdelning av egentliga byråärenden: avlöning åt fast anställd personal på kanslibyrån, avlöning åt värnpliktiga åter på kameralbyrå, resestipendier på kanslibyrån, studiestipendier samt understöd åt föreningar och för skrifter utgivande på kameralbyrå. Samtliga dessa ärenden synas kunna handläggas på kanslibyrån. Vidare prövas besvär över underlydande myndigheters beslut i kassaärende efter föredragning av chefen för kanslibyrån, medan departementet efter föredragning av vederbörande revisionskommisarie i närvaro av chefen för kameralbyrå meddelar resolutioner i anmärkningsmål. Då såväl besvärsmålen som anmärkningsmålen avse tolkningar och tillämpningar av i de flesta fall samma författningsföreskrifter och i övrigt samma principer enhälligt böra göra sig gällande i ifrågavarande mål, torde anmärkningsmålen jämväl böra avgöras å kanslibyrån (på föredragning av revisionskommisarie i kanslibyråchefens närvaro). Av de ärenden, som nu handläggas på kameralbyrå, böra vidare, enligt vad kommissionen tidigare anfört, ärenden rörande undervisnings- och gymnastikmateriel, undervisningsanstalter och utbildningskurser, skrivmaterialier och expenser samt tryckningskostnader överflyttas till intendenturförvaltningen. Av därefter återstående rena byråärenden vid den nuvarande kameralbyrå synas vidare följande grupper kunna överflyttas till kanslibyrån, nämligen: medel till frivilliga skytteväsendet och soldathemsverksamheten.

Av de ärenden, som nu handläggas å kameralbyrå, hava ännu ej berörts pensionsärenden och de för ämbetsverket gemensamma personalärendena. Till pensionsärenden höra ärenden rörande dels understöd från Vadstena krigsmanshuskassa, invalidhusfonden samt bevaringsmanskapets invalid- och

pensionsfond, dels pensioner till personal å reservstat och i reserven, dels ock pensionering av arbetare. Dessa ärenden föredragas nu av en särskild pensionskamrer inom kameralbyrån. Visserligen komma i mån av nedgång av antalet gratialister ärenden rörande pensioner från Vadstena krigsmanshuskassa att alltmer minskas, men å andra sidan kommer antalet av de två övriga grupperna av pensionsärenden att efterhand ökas. Vad personalärendena beträffar, skola dessa liksom ärenden angående arméförvaltningens arkiv enligt gällande instruktion handläggas å kanslibyrån, men jämlikt kungl. brev den 31 december 1919 överflyttades dessa ärenden till kameralbyrån i samband med den extra byråns inrättande och hava efter denna byrås indragning år 1932 alltjämt kvarblivit å kameralbyrån. Ifrågasättas kan nu, huruvida icke pensions- och personalärendena liksom återstående å kameralbyrån för närvarande handlagda ärenden rörande reglementen för enskilda pensionsinrättningar vid arméns truppförband, reservstaten för furirer vid Gotlands trupper samt rese- och traktamentskostnader för hästuttagningsmyndigheterna böra överflyttas till kanslibyrån, i synnerhet som, vad angår ärenden rörande pensioner till personal å reservstat och i reserven samt personalärenden, dessa tidigare handlagts på kanslibyrån. Genom en sådan överflyttning skulle av den nuvarande kameralbyråns ärenden endast återstå sådana, som nu handläggas å revisions- och bokslutskontoren. Dessa ärenden, avseende arméförvaltningens kamerala revision, arméförvaltningens bokföring och bokslut, arméförvaltningens kassa, upprättande av årlig lig-gare över fjärde huvudtiteln, i vad avser försvarsdepartementet och lantförsvaret, och övervakande av bokföringen inom arméförvaltningens avdelningar, äro alla av samma natur och skulle då lämpligen kunna handläggas å en gemensam avdelning, benämnd revisions- och bokföringskontoret. Det synes emellertid icke tillrådligt att anhopa för stort antal ärenden till kanslibyrån. Om i varje fall personalärendena återflyttas till kanslibyrån, synas återstående ärenden med hänsyn till sin vikt och omfattning böra handläggas å en särskild byrå, vilken föreslås bibehålla den nuvarande benämningen kameralbyrå. Härigenom vinnes i allt fall en koncentrerung av vissa ärenden, och chefen för denna byrå kan mera odelat inrikta sig på de viktiga arbetsuppgifterna rörande arméns revisions- och bokföringsväsende, ett önskemål, som tydligt framkommit vid den expertundersökning av förvaltningen, som kommissionen anordnat.

Efter genomförande av den sålunda förordade koncentrationen av den egentliga byråtjänsten skulle arméns civilförvaltning komma att bestå av en *kanslibyrå* samt en *kameralbyrå*.

Å de bägge byråerna torde ärendena böra fördelas på följande sätt.

Å *kanslibyrån* handläggas ärenden, som angå arméns rekrytering och av-löning, rese- och traktamentsersättning, rese- och studiestipendier, flytt-ningersättning, understöd åt föreningar och för skrifers utgivande, medel till frivilliga skyttväsendet, soldathemsverksamhet, besvär- och anmärk-ningsmål samt i övrigt alla frågor av allmän juridisk eller administrativ natur.

Å *kameralbyrån* handläggas ärenden, som angå *dels* förvaltningsmyndig-

heternas kamerala revision, bokföring, bokslut och kassa, rekvisitioner från statskontoret, bestämmande av kredit för arméns lokala myndigheter samt förande av avräkning med riksbanken, upprättande av årlig liggare över fjärde huvudtiteln i vad avser försvarsdepartementet och lantförsvaret, kontroll i vissa delar av befintliga roterings- och därmed jämställda kassor samt *dels* pensionering och understöd, ersättning för olyckfall under tjänstgöring ävensom begravningshjälp, reglementen för enskilda pensionsinrättningar vid arméns truppförband, reservstaten för furirer vid Gotlands trupper samt rese- och traktamentskostnader för hästuttagningsmyndigheterna.

Vid beräkning av behovet av arbetskraft för de olika underavdelningarna framgår, att arbetet vid kanslibyrån genom den föreslagna omgrupperingen av ärendenas handläggning kommer att i viss mån ökas. Flertalet ärenden vid denna byrå äro ej heller av den natur, att de stå i direkt förhållande till antalet och storleken av de underställda förvaltningsenheterna (arméns truppförband, fabriker och anstalter). Så äro t. ex. flertalet besvärsmål framkallade av avlöningsfrågor, rörande vilka prejudikat i regel icke finnas, och vilka därför oftast äro av mera invecklad beskaffenhet. Å andra sidan kan en nedgång i dessa ärenden beräknas inträda, i den mån som stadga vunnits i tillämpningen av de nya avlöningsreglementena. En annan grupp av ärenden av krävande natur är den, som rör författnings- samt organisations- och administrationsfrågor. Personalen på denna byrå torde icke kunna beräknas lägre än till 1 krigsråd, 2 sekreterare, 2 notarier, 2 amanuenser, 1 kontorsbiträde och 1 e. o. kvinnligt biträde.

Arbetet vid revisions- och bokföringskontoret står i visst förhållande till antalet kassaförvaltningar vid armén och omfattningen av räkenskapsmaterialet vid dessa. Antalet kassaförvaltningar vid truppförband tillhörande lantförsvaret kommer enligt kommissionens förslag till arméorganisation att i stort sett bliva detsamma som nu. Däremot torde hänsyn böra tagas till den minskning i räkenskapsmaterialet, som efter genomförandet av 1925 års härordning verkligen givit sig till känna. Under det räkenskapsverifikationsåren 1923/1924, 1924/1925 och 1925/1926 i medeltal utgjorde 582 800 fol., nedgick medeltalet för budgetåren 1930/1931, 1931/1932 och 1932/1933 till 495 000 fol., för att för budgetåret 1933/1934 utgöra omkring 442 000 fol. En nedgång efter genomförande av 1925 års härordning med i det närmaste 25 % å revisionsmaterialet kan alltså konstateras, ett förhållande, som icke kan undgå att utöva inverkan på omfattningen av den personal, som direkt sysselsättes med revisionsarbete. I samband härmed må framhållas, att den av kommissionen föreslagna organisationen av arméledningen torde komma att i så måtto inverka på revisionsarbetet, att den för närvarande förrättade s. k. underhandsgranskningen av förskottsredogörelser bör komma att minskas, därigenom att antalet myndigheter, vilkas räkenskaper direkt granskas av den centrala kassamyndigheten, kommer att nedbringas. Den föreslagna gemensamma kassaförvaltningen vid chefens för armén stab tjänar sålunda bland annat detta syfte. Hänsyn torde ock böra tagas till den förbättrade maskinella utrustning, som numera står revisionen till buds, och den rutin, som vunnits av revisionspersonalen, omständigheter,

som äro väsentligt gynnsammare nu än när revisionspersonalens omfattning beräknades i samband med 1914 års härordning. Genom effektivare utnyttjande av personalen, genom arbetsmetodernas förbättring, modernare maskiner av olika slag samt standardisering av enklare arbetsoperationer torde även personalbesparingar kunna åstadkommas. Den med granskningen sysselsatta personalen utgöres för närvarande av 3 revisionskommisssarier (därav 1 för underhandsgranskning av förskottsredogörelser från vissa myndigheter), 9 revisorer, 5 kanslibiträden, 6 kontorsbiträden, 5 amanuenser och 2 e. o. kvinnliga biträden eller tillhoppa 30 personer. Redan 1926 års beredning föreslog på sin tid en minskning av den med revision sysselsatta personalen med c:a 30 %. Sedan dess har emellertid endast en obetydlig jämkning i personalantalet ägt rum. Med hänsyn härtill och under hänvisning till vad ovan anförts, synes den personal, som direkt sysselsättes med revisionsarbete, åtminstone böra nedbringas till den av 1926 års beredning föreslagna. Den torde därför enligt kommissionens åsikt kunna minskas med 1 revisionskommisssarie för underhandsgranskning, 2 revisorer, 1 kanslibitråde, 1 kontorsbitråde, 3 amanuenser och 1 e. o. kvinnligt bitråde, tillhoppa 9 personer.

Vad personalen i övrigt å kameralbyrån beträffar, förutsätter kommissionen, att föredragningen av pensionsärenden övertages av chefen för denna byrå. Till sitt bitråde för beredning och expedition av ärenden (bland annat för underhandsgranskning) torde han böra äga en kamrerare (lönegrad B 24) samt en notarie (lönegrad B 21). För bokslut och kassa erfordras fortfarande en tjänsteman i lönegrad B 24 såsom krigskassör. Däremot synes den kamrerarbefattning i lönegrad B 24, vars innehavare är sysselsatt med den centrala kassakontrollen, kunna nedsättas till en revisorsbefattning (lönegrad B 21).

Såsom chef för arméns civiltjänst anser kommissionen *generalkrigskommisssarien* (lön A 3) böra placeras.

Personalbehovet i övrigt har beräknats enligt nedanstående tablå.

	Ordinarie tjänstemän								Amanuenser	E. o. kvinnliga biträden	
	Manliga i lönegraden					Expeditions-vakter	Kvinnliga i lönegraden				
	B 30	B 26	B 24	B 21	B 11		B 7	B 4			
<i>Kanslibyrån</i>	1	1	1	2	—	—	1	—	2	1	
<i>Kameralbyrån.</i>											
För allmän revisions- och bokförlingsorganisation, pensionsärenden m. m.	1	—	¹ 1	1	—	—	1	—	1	—	
För den egentliga revisionen ...	—	2	—	6	—	—	4	5	2	1	
För bokslut och kassa	—	—	1	1	—	—	2	1	—	—	
<i>Gemensam personal.</i>											
Ombudsman	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	
Registrator med bitråde.....	—	—	—	²	—	—	—	1	—	—	
Förste expeditionsvakt	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	
Expeditionsvakter.....	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	
Summa	2	4	3	10	4	2	7	6	5	2	

¹ Bland annat för underhandsgranskning.

² Pensionerad officer med arvode.

En sammanfattning av personalbehovet för civilförvaltningen giver vid handen, att följande personal är erforderlig:

1 generalkrigskommissarie i lönegraden	A	3
2 krigsråd, byråchefer » »	B	30
4 tjänstemän » »	B	26
3 » » »	B	24
10 » » »	B	21
15 kvinnliga tjänstemän, därav		
2 kansliskrivare i lönegraden.....	B	11
7 kanslibiträden » »	B	7
6 kontorsbiträden » »	B	4
1 förste expeditionsvakt,		
3 expeditionsvakter.		

Härtill komma

1 registrator, pensionerad officer med arvode, samt icke-ordinarie personal, förslagsvis 5 amanuenser och 2 kvinnliga biträden.

I jämförelse med den nuvarande organisationen innebär detta en personalminskning med 1 tjänsteman i lönegraden B 26, 2 tjänstemän i lönegraden B 24, 2 tjänstemän i lönegraden B 21, 1 kanslibitråde i lönegraden B 7, 3 kontorsbiträden i lönegraden B 4, 1 expeditionsvakt samt 4 amanuenser och 1 e. o. kvinnligt biträde samt en personalökning med 1 pensionerad officer med arvode.

Den föreslagna organisationen innebär i jämförelse med nuvarande organisation en kostnadsminskning — om dyrtidstillägg ej medräknas — av omkring 70,000 kronor.

B. ARMÉNS ORGANISATION PÅ HÖGRE OCH LÄGRE TRUPPFÖRBAND.

Allmänna grunder.

Högre truppförband.

Nuvarande organisation.

Enligt nuvarande organisation indelas armén i följande högre truppförband, nämligen fyra arméfördelningar — Södra, Västra, Östra och Norra arméfördelningarna — Östra brigaden, Övre Norrlands trupper och Gotlands trupper.

I varje arméfördelning ingå 4 infanteriregementen, 1 kavalleriregemente, 1 artilleriregemente och 1 trängkår. Till vissa arméfördelningar höra i fredstid därutöver vissa andra truppförband, för vilka redogörelse lämnas under rubriken »Lägre truppförband». I Övre Norrlands trupper ingå — förutom Bodens besättningstrupper — bland annat 1 infanteriregemente och 1 artillerikår. I Gotlands trupper ingå 1 infanterikår och 1 artillerikår.

De inskrivningsområden, varuti riket i och för de värnpliktigas inskrivning och redovisning indelas, äro sammanförda till arméfördelnings-, brigad- eller militärområden på ett sådant sätt, att sistnämnda områden omfatta rekryteringsdistrikten för de i arméfördelningarna (deras motsvarigheter) ingående lägre truppförbanden.

Chefskapet över arméfördelning utövas av arméfördelningschefen, vilken tillika är högsta militära myndighet inom arméfördelningsområdet. Över detta har han i militärt hänseende territoriell befälsrätt.

Av övriga högre truppförband intager Östra brigaden, i vilken ingå 2 infanteriregementen, en särställning, i det att den — utom i vissa avseenden — ingår i Östra arméfördelningen. Chefskapet över Övre Norrlands trupper, resp. Gotlands trupper, utövas av militärbefälhavaren för Övre Norrland, resp. militärbefälhavaren på Gotland. Nämnda militärbefälhavare äro sålunda i likhet med arméfördelningscheferna samtidigt truppförbandschefer och territoriella befälhavare. Detta kan även sägas vara fallet beträffande kommandanten i Bodens fästning, vilken är chef för Bodens besättningstrupper — 1 infanteriregemente, 1 fästningsartilleriregemente m. m. — vilka tillsammans torde få anses utgöra ett högre truppförband, som sådant underställt militärbefälhavaren för Övre Norrland.

I egenskap av truppförbandschefer hava samtliga här nämnda befälhavare, bortsett från vissa inskränkningar, ständig befälsrätt över underlydande truppförband. Såsom territoriella befälhavare åligger det dem därjämte i fredstid att bland annat genomföra förberedelsearbetet för vederbörligt arméfördelnings-(brigad-, militär-)områdes försvar i krigstid.

Arméfördelningschef har till sitt omedelbara förfogande dels en stab, arméfördelningsstaben, under ledning av en stabschef, dels en brigadchef. Arméfördelningsstaben kan sägas närmast vara avsedd att biträda arméfördelningschefen i dennes egenskap av truppförbandschef, under det att brigadchefens huvuduppgift är att biträda arméfördelningschefen i dennes egenskap av territoriell befälhavare och militäradministrativ myndighet.

Vad militärbefälhavarna (chefen för Östra brigaden, kommandanten i Bodens fästning) beträffar, stå även till dessas förfogande särskilda staber men däremot icke några brigadchefer.

Försvarskommissionen.

Den förening av chefskapet över de högre truppförbanden med viss territoriell och administrativ myndighet, som kännetecknar den nuvarande organisationen, leder sitt ursprung från år 1892. Dessförinnan kunna högre truppförband icke sägas hava varaktigt i fredstid existerat. Däremot var riket sedan år 1833 indelat i fem, tidvis sex »militärdistrikt», inom vilka särskilda generalbefälhavare utövade den territoriella myndigheten, under det att cheferna för de inom distriktet förlagda lägre truppförbanden intogo en i viss mån självständig ställning omedelbart under Konungen. Förstnämnda år organiserades armén på sex arméfördelningar. Arméfördelningscheferna erhöilo därvid icke endast ständig och allsidig befälsrätt över armé-

fördelningens truppförband utan även territoriell myndighet över de områden, som utgjorde rekryteringsdistrikt för de i arméfördelningen ingående truppförbanden, med samtliga inom dem varande försvarsanstalter, verk och inrättningar tillhörande lantförsvaret. Då benämningen »arméfördelningsområde» härvid trädde i stället för »militärdistrikt», ansågs tjänstetiteln arméfördelningschef vara tillfyllest för att utmärka jämväl befälhavarskapet över arméfördelningsområdet. I den grundsats, som därigenom kom till uttryck, hava sedermera icke några principiella förändringar vidtagits. Föreningen av i huvudsak all militär myndighet inom resp. områden i arméfördelningschefs och motsvarande befälhavares hand har också enligt kommissionens mening visat sig, åtminstone med hänsyn till förhållandena i fredstid, i stort sett ändamålsenlig.

Föreliggande spørsmål måste emellertid jämväl bedömas ur synpunkten av förhållandena i krigstid. Kommissionen vill härutinnan erinra om, huru som arméfördelningschefen jämlikt sin huvuduppgift såsom chef för ett högre truppförband efter fullbordad mobilisering i allmänhet måste lämna arméfördelningsområdet i samband med fälthärens koncentrerings till viss krigsskådeplats. Han blir därigenom urståndsatt att längre fullgöra de betydelsefulla och omfattande åligganden, som, enligt vad som anförts under »Krigsorganisationen», vid mobilisering och under krig tillkomma den territoriella befälhavaren över arméfördelningsområdet i fråga om de lokala försvars- och bevakningsuppgifterna, men även i fråga om inskrivningsväsendet, utbildningsarbetet vid depåerna m. m. För att dessa uppgifter skola kunna efter ett krigsutbrott lösas, måste en sådan överensstämmelse råda mellan krigs- och fredsorganisation, att de myndigheter, som skola handhava territorieförsvaret och bevakningstjänsten under och efter mobiliseringen, redan dessförinnan äro fullt insatta och inövade i sina åligganden.

Genom 1925 års försvarsbeslut tog man i detta hänseende ett steg i rätt riktning i och med inrättandet vid varje arméfördelning av en brigadchefsbeställning. Denne befattningshavare är nämligen avsedd att i fredstid under arméfördelningschefen förbereda och i krigstid såsom »militärbefälhavare» självständigt leda arméfördelningsområdets lokalförsvaret. Samma person, som handhaft planläggningen i fred, skulle sålunda också bliva i tillfälle att leda genomförandet av planerna vid krigsutbrott. I verkligheten torde detta emellertid icke alltid bliva fallet. Vid inträffande vakanser i arméns generalsbefattningar efter mobilisering äro nämligen brigadcheferna närmast i tur till befordran, varför personbyten på militärbefälhavarposterna i arméfördelningsområdena sannolikt icke torde kunna undvikas. På grund av dessa befälhavarposters ovan angivna betydelse äventyras härigenom territorieförsvarets effektivitet. Detta försvars förberedande i fredstid bör därför åläggas befälhavare, som kunna med säkerhet beräknas kvarstå i befattningen över mobiliseringsperioden och jämväl därefter. Då detta icke är fallet med arméfördelningschefen och sannolikt icke heller med brigadchefen, föreligga ur synpunkten av förhållandena i krigstid alltså skäl att pröva

lämpligheten av trupp- och territorialbefälens förenande i en och samma befattning under fredstid.

För ett åtskiljande redan i fredstid av befattningen som arméfördelningschef från befattningen såsom befälhavare över arméfördelningsområdet kunna sålunda otvivelaktigt vägande skäl anföras. Kommissionen har dock funnit övervägande skäl tala för ett bibehållande av anordningen med de båda tjänsteuppgifternas förenande på en hand i fredstid. Sålunda bör, bland annat, samhörigheten mellan hemortsmyndigheterna och arméfördelningschefen icke äventyras, något som lätteligen kan ske, om tjänstebefattningarna i fred skiljas åt. Kommissionen utgår sålunda från att den högsta befälsmyndigheten inom dessa områden i båda de ifrågavarande hänseendena allt framgent skall tillkomma cheferna för de inom resp. områden förlagda och rekryterade arméfördelningarna. Dessa chefer bliva alltså liksom hittills på en gång truppförbandschefer och territoriella myndigheter.

Denna anordning behöver emellertid icke utesluta, att man fortsätter på den 1925 genom brigadchefsbeställningarnas inrättande inslagna vägen i syfte att åvägbringa erforderlig överensstämmelse mellan freds- och krigsorganisation i fråga om territorialförsvarets handhavande. Fastmera böra åtgärder vidtagas i syfte att undanröja de med den nuvarande brigadchefsinstitutionen i sistnämnda avseende följande olägenheter, för vilka kommissionen här ovan redogjort. Ifrågavarande tjänsteuppgifter böra sålunda även i fortsättningen under fredstid på arméfördelningschefens vägnar självständigt fullgöras av en till hans förfogande stående högre militär befattningshavare, vilkens anställningsförhållanden böra vara sådana, att det med säkerhet kan påräknas, att han kan bibehålla denna sin befattning under och efter mobilisering. Vid detta tillfälle övergår territorialbefälet över vederbörligt område från arméfördelningschefen till nämnde befattningshavare. Den senares självständighet i fredstid bör av sistnämnda skäl vara tillräckligt stor för att förläna honom de befogenheter i fråga om planläggningen och de övriga fredsförberedelserna, utan vilka man icke kan ålägga honom det stora ansvar, som hans vid mobilisering förändrade ställning medför.

Detta förberedelsearbete är emellertid av sådan art, att detsamma påfordrar kontinuitet jämväl i fråga om innehavet under fredstid av befattningen i fråga. Minimitiden torde på grund av arbetets art kunna sättas till 5 år, men önskvärt är, att perioden utsträcker till 8 à 10 år. Dessa krav hava dock hittills icke kunnat uppfyllas. Till brigadchefer hava nämligen i allmänhet utnämnts regementschefer, vilka avsetts för vidare befordran till fördelningschefer, inspektörer e. dyl. De brigadchefer, vilka efter 1928 utnämnts och redan lämnat sina befattningar, hava kvarstått i dessa i medeltal endast 3—4 år. Då en förlängning av den i brigadchefsgraden tillbragta tjänstetiden för dem, som äro avsedda att bekläda arméns högsta poster, av andra skäl icke kan förordas, synes det kommissionen ändamålsenligt att för ifrågavarande arbetsuppgifter avse beställningshavare, som i fredstid under längre tid än de nuvarande brigadcheferna kunna bestrida dessa befattningar.

I likhet med den nuvarande brigadchefen bör den befattningshavare, som sålunda av kommissionen föreslås att ersätta brigadchefen, jämväl hava sig ålagt att på arméfördelningschefens vägnar handlägga de ärenden rörande de värnpliktigas inskrivning och redovisning och de landstormsärenden, som nu ankomma på arméfördelningschefen i hans egenskap av befälhavare för arméfördelningsområdet. Därigenom kommer dennes arbetsböda att undergå en välbehörlig avlastning, men dessutom är att märka, att de ifrågakvarande ärendena på ett naturligt sätt sammanhånga med den verksamhet, som avses bliva den nye befattningshavarens huvuduppgift. Därest dessa ärenden överförs till den föreslagna befattningshavaren, synes också hans arbetsböda bliva lämpligt avvägd.

Det bör av nu anförda orsaker eftersträvas att för dessa befattningar förvärva personer, som å ena sidan icke äro avsedda att efter 2—4 års tid i beställningen befordras till högre befälsposter och som vid krig kunna beräknas icke heller behöva tagas i anspråk för andra mobiliseringsbefattningar, men som å andra sidan på grund av tidigare utbildning och i tjänsten vunnit erfarenhet äro kompetenta för ifrågakvarande befattningar. Enär emellertid ifrågakvarande befattningshavare — till skillnad mot de nuvarande brigadcheferna — icke skulle hava till uppgift att biträda arméfördelningschefen med vare sig anordnandet och ledandet av övningar med eller inspektionen av honom underlydande truppförband, synes det icke nödvändigt, att befattningarna ifråga beklädas med personal på aktiv stat.

De ifrågakvarande befattningarna synas sålunda lämpligen böra bestridas av pensionerade officerare, vilka beklätt regementschefsbefattning. Såsom ålder för deras avgång ur tjänst läter kunna sättas densamma, som för närvarande gäller för arméfördelningschef, eller 65 år. Med nuvarande pensionsålder för regementschef — 60 år — kommer en regementschef, vilken förordnas till ifrågakvarande befattning först i samband med pensionsavgången från aktiv stat, att kvarstå i sin befattning under 5 år, d. v. s. den tid, som ovan angivits såsom ett önskvärt minimum. Genom förtidspensionering av lämpliga regementschefer kan tiden för innehavet av befattningen utsträckas till 8 å 10 år, vilket ovedersägligen innebure en fördel.

Kommissionen anser sig här böra något ingå på frågan om benämningen av den befattningshavare, som sålunda — främst i syfte att giva territorialförsvaret en lämplig organisation och en erforderlig effektivitet — föreslås att träda i stället för den nuvarande, vid arméfördelningen anställde brigadchefen.

Härvid bör man utgå från den organisation, som är avsedd att tillämpas under krigstid. Först och främst torde man böra fixera benämningen på själva området. Detta kallas för närvarande arméfördelningsområde (brigadområde). De områden av motsvarande slag åter, som skapats med tanke på det lokala försvaret av viss landsdel (Övre Norrland, Gotland) och som tillika utgöra rekryteringsområden för de för detta försvar närmast avsedda linjetrupporna, benämnas däremot militärområden. Något skäl för dessa

olika namn på likartade områden föreligger icke. Enär det rymligare begreppet militärområde täcker begreppet arméfördelningsområde — men icke tvärtom — vill kommissionen för sin del förorda, att samtliga nu ifrågasvarande områden benämnas militärområden. De nya befattningshavarna under arméfördelningscheferna bliva då i krigstid befälhavare för resp. militärområden och torde därför böra benämnas »militärbefälhavaren» i det eller det militärområdet.

Jämväl i fredstid synes ifrågasvarande befattningshavare lämpligen kunna föra nu föreslagen tjänstetitel, oaktat fördelningschefen då med sitt chefskap över arméfördelningen förenar militärbefälhavarskapet. Förstnämnde befattningshavare skulle ju jämförelsevis självständigt utöva detta befälhavarskap redan i fredstid. Den omständigheten, att fördelningschefen med detta sitt chefskap förenar den territoriella befälsrätten, behöver för övrigt icke givas uttryck i fördelningschefens tjänstetitel. Så sker icke för närvarande.

Slutligen vill kommissionen ifråga om arméfördelningarnas benämning anföra följande. Dessa uppkallas för närvarande efter den riksdel (»Södra», »Norra» etc.), där de äro förlagda. Detta benämningssätt synes kommissionen icke vara i allo lyckligt. Det är visserligen naturligt att benämna ett område efter geografiska grunder (»Södra», »Norra» etc.). Lika naturligt är det dock icke att efter sådana grunder uppkalla ett därinom rekryterat, högre truppförband, därest detta icke — som fallet är med »Gotlands trupper» — enbart är avsett för områdets försvar. Så är emellertid icke fallet med arméfördelningarna. Dessa samlas vid krig till den krigsskådeplats, som riksförsvaret — icke lokalförsvaret — påkallar. Deras nuvarande benämning efter sina rekryteringsområden är därför oegentlig. Den tillämpas för övrigt icke uti gällande krigsorganisation vid mobilisering, liksom icke heller under fälttjänstövningar. Vid sådant tillfälle benämnas i stället fördelningarna med de nummer, som de hade intill år 1928. I den nya fredsorganisationen bör deras benämning därför bringas i överensstämmelse med mobiliseringsbenämningarna och fördelningarna sålunda i fredstid givas nummer från och med I och uppåt. Fördelningschefs tjänstetitel bör alltså bliva »Chef för I. (o. s. v.) fördelningen».

I detta sammanhang vill försvarskommissionen även till prövning upp- taga frågorna om fördelningarnas sammanförande redan i fredstid till armékårer samt om antalet fördelningar i fredstid.

Vid redogörelsen för den avsedda krigsorganisationen har framhållits, att fälthären i krig i regel torde komma att indelas i två armékårer. Det ligger för den skull nära till hands att för erhållande av önskvärd överensstämmelse mellan freds- och krigsorganisation uppställa den fordran, att armén även i fredstid bör vara indelad i armékårer, helst som en dylik indelning förekommer fleststädes utomlands och detta även i länder med en storleksordning hos lantförsvaret ungefärligen jämförbar med vårt eget lands.

Armékårernas styrka — d. v. s. antalet i dem ingående arméfördelningar m. m. — i fält måste emellertid bliva i viss mån växlande allt efter de

krigsfall och därmed sammanhängande strategiska förutsättningar, varunder de kunna komma att uppträda. En indelning i armékårer i fredstid skulle ävem fordra tillsättandet av armékårchefer jämte staber och förvaltningsorgan med därav följande kostnader. I fredstid bleve det vidare förenat med vissa olägenheter att införa ytterligare en ny befälsinstans — utöver den likaledes nytillkomne arméchefen — mellan fördelningscheferna och Konungen. Kommissionen har därför avstått från tanken på en dylik indelning i fredstid av arméns högre truppförband.

Arméns högre truppförband — förutom de som närmast äro avsedda för Bodens fästning m. m. och för lokalförsvaret på Gotland — böra sålunda i fredstid utgöras allenast av *fördelningar*. Då antalet dylika, enligt vad förut framhållits, vid mobilisering bör uppgå till sex, vardera fördelningen därvid omfattande tre infanteriregementen jämte specialtrupper i proportion härtill, vore det tvivelsutan lämpligast att giva armén en häremot i allo svarande fredsorganisation. Detta skulle emellertid erfordra ett avsevärt antal truppförband av olika slag utöver vad kommissionen ansett sig kunna föreslå. De ekonomiska konsekvenserna härav bleve av sådan omfattning, att kommissionen icke ansett det av behovet påkallat att underkasta ifrågavarande alternativ någon mera ingående undersökning.

Däremot har kommissionen till prövning upptagit möjligheten att låta fredsorganisationen få en omfattning av fem fördelningar, varigenom en ur militär synpunkt tillfredsställande överensstämmelse mellan freds- och krigsorganisation skulle kunna ernås beträffande den övervägande delen av armén. Försvarskommissionen har emellertid vid ett övervägande av samtliga på frågan inverkan omständigheter — därvid naturligen kostnadshänsyn måste spela en betydande roll — funnit sig böra förorda, att de i fredsorganisationen ingående, för fördelningar avsedda truppförbanden i fredstid indelas i allenast fyra fördelningar. I samband härmed bör den nuvarande Östra brigaden upphöra att vara ett självständigt högre truppförband. Armén bör sålunda indelas i fyra fördelningar förutom Bodens trupper och Gotlands trupper. Chefskapet över fördelningarna bör utövas av fördelningscheferna. Nämnda chefer böra tillika utöva befälet över de militär-områden, i vilka riket i avseende på territorialförsvaret och inskrivningsväsendet indelas, och vilka tillika äro de högre truppförbandens rekryterings- och förläggningsområden.

Inom varje fördelning bör till fördelningschefens omedelbara förfogande stå en fördelningsstab. Till hans förfogande i egenskap av territoriell befälhavare bör vidare stå en befälhavare för militärområdet (»militärbefälhavaren»), pensionerad regementschef med arvode, för att under fördelningschefen handlägga ärenden rörande militärområdets försvar samt de värnpliktigas inskrivning och redovisning.

För fördelningarnas och övriga högre truppförbands samt deras stabers sammansättning redogöres närmare i det följande. Frågan om militärområdena beröres ytterligare i detta kapitel under »C. Territoriella myndigheter. Inskrivningsväsendet m. m.».

Lägre truppförband.

Nuvarande organisation.

För närvarande ingå i vart och ett av de högre truppförbanden dels de lägre truppförband, som vid organisationens fastställande ansågos erforderliga för att i första hand tillsammans bilda vederbörligt högre fredsförband motsvarande högre krigstruppförband, dels ock vissa andra lägre truppförband. De sistnämnda — förutom de som tillhöra Övre Norrlands, resp. Gotlands trupper — utgöras av:

 Göta livgarde — utom bataljonen i Vaxholm — avsett att vid mobilisering uppsätta stridsvagnsförband m. m.,

 en bataljon ur vardera Göta livgarde och Kronobergs regemente, förlagda i resp. Vaxholm och Karlskrona samt avsedda att vid mobilisering utgöra infanteribesättning i Vaxholms och Karlskrona kustfästningar;

 Smålands arméartilleriregemente, avsett att vid mobilisering uppsätta det för armén gemensamma artilleriet;

 Karlsborgs artilleriregemente, avsett att vid mobilisering uppsätta arméns och hemortens luftvärnsartilleriförband;

 Svea och Göta ingenjörkårer samt Fälttelegrafkåren, avsedda att vid mobilisering uppsätta för armén och kustfästningarna erforderliga ingenjör- och fälttelegrafförband; samt

 första och andra² intendenturkompanierna, avsedda att vid mobilisering uppsätta för armén m. m. erforderliga intendenturformationer.

Försvarskommissionen.

Vid en omorganisation av armén synes envar av de fyra fredsfordelningarna principiellt böra omfatta i första hand de lägre truppförband, som äro erforderliga för att bilda vederbörligt högre krigstruppförband, samt därutöver de truppförband, som erfordras för att snabbt organisera de två fördelningar, som i enlighet med vad ovan anförts skola uppsättas först vid mobilisering.

Vad *infanteriet* beträffar skulle fördelningsinfanteriregementenas antal för att motsvara behovet till de sex krigsfördelningarna behöva vara aderton, fördelade med exempelvis fem regementen på vardera av två fredsfordelningar och fyra regementen på vardera av de två återstående fördelningarna. Av olika skäl har försvarskommissionen emellertid ansett sig böra undersöka möjligheten att nedbringa nyssnämnda antal infanteriregementen. Det har därvid framgått, att möjligheter föreligga att på ett enligt försvarskommissionens mening tillfredsställande sätt tillgodose krigsorganisationens fordringar, även om fördelningsinfanteriregementenas antal i fredstid utgör sexton, fördelade med fyra regementen på varje fördelning. Genom en dylik organisation förfogar varje fredsfordelning över de tre infanteriregementen, som ingå i fördelningens krigsorganisation. Om på återstående regemente inom varje fördelning uppställas den fordran, att det vid mobilisering skall kunna uppbringas till ett och ett halvt regemente, kunna sistnämnda fyra fredsregementen tillsammans mobilisera sex fältregementen till

de båda först vid mobilisering uppsatta fördelningarna. På grundvalen av den sålunda föreslagna organisationen kunna även andra kombinationer tänkas för att tillgodose infanteribehovet för sex krigsfördelningar. Det närmare utformandet av sättet för denna övergång från freds- till krigsorganisationen synes dock böra ankomma på de militära myndigheterna, varför försvarskommissionen icke finner anledning att här närmare ingå på föreliggande spörsmål.

Frågan om antalet *kavalleritruppförband* bör ses mot bakgrunden av att i den förutsatta krigsorganisationen bör — förutom de sex fördelningarna m. m. — ingå en lätt brigad, i vilken kavalleriet bildar kärnan och vilken av flera skäl bör uppsättas vid detta truppslag. Då en ökning av antalet kavalleritruppförband i fredstid av ekonomiska skäl icke bör ifrågasättas, har försvarskommissionen funnit sig böra föreslå, att antalet kavalleriregementen i fredstid bibehålles vid nuvarande fyra, fördelade med ett till varje fredsfördelning. För att tillgodose krigsbehovet av kavalleri bör regementenas organisation — på sätt som senare närmare behandlas — uppbyggas på i huvudsak sådant sätt, att två regementen kunna vartdera mobilisera kavalleribataljonerna för två krigsfördelningar, medan de övriga två kavalleriregementena dels mobilisera kavalleribataljonen för var sin krigsfördelning, dels tillsammans uppsätta huvuddelen av den lätta brigadens kavalleri.

På *fördelningsartilleriet* måste, då en ökning av antalet truppförband icke av kommissionen ifrågasättes, liksom på infanteriet och kavalleriet uppställas den fordran, att fredstruppförbanden skola kunna uppsätta, förutom i egna fördelningar ingående styrkor, jämväl de delar av truppslaget, vilka erfordras för de två först vid mobilisering organiserade fördelningarna. De fyra fördelningsartilleriregementena böra därför erhålla en organisation, som medger dem att i medeltal uppsätta vartdera ett och ett halvt regemente. Då denna styrka — sex divisioner, staber m. m. — torde vara den största, som med hänsyn till förrådsutrymmen, hästtillgång m. m. lämpligen kan mobiliseras på ett ställe, måste, förutom de fyra nuvarande fördelningsartilleriregementena, jämväl Norrbottens artillerikår bibehållas för att artilleriet skall vara i stånd att tillgodose det ytterligare behov av fördelningsartilleri, som föreligger inom den förutsatta krigsorganisationen.

I fråga om *trängtrupperna* göra sig motsvarande fordringar gällande som beträffande övriga hittills nämnda truppslag. Trängförbanden utgöra en viktig del av fördelningen, och de i fredstid befintliga fördelningscheferna böra därför hava behörigt inflytande på sina trängtrupperns utbildning. I var och en av de fyra fredsfördelningarna bör därför liksom nu ingå en trängkår. Trängkårernas organisation måste emellertid vara avpassad med hänsyn till, att de tillsammans jämväl skola kunna uppsätta de trängförband, som erfordras för de först vid mobilisering organiserade fördelningarna, samt de för armékårerna gemensamma trängförbanden.

Ingenjör- och intendenturtrupperna äro enligt nuvarande organisation icke organiserade på ett antal truppförband, som svarar ens mot antalet fredsfördelningar. I fråga om dessa truppslag framträder därför ännu mera än

beträffande trängtrupperna deras karaktär av för armén i dess helhet gemensamma trupper. En ökning av antalet dylika truppförband vill försvarskommissionen emellertid icke ifrågasätta. Då varje truppförband sålunda skall tillgodose krigsbehovet för flera fördelningar eller för armékårerna, synas ifrågavarande truppförband icke böra i fredstid stå under viss eller vissa fördelningschefers befäl. De böra betraktas såsom armétruppförband och som sådana stå direkt under chefen för armén utom i fråga om ortens försvar, allmän ordning och ordning inom krigsmakten m. m., i vilka avseenden de givetvis böra vara underställda den fördelningschef (motsvarande), inom vilkens militärområde de äro förlagda.

Enahanda krav göra sig gällande även beträffande *stridsvagnsregementet*, *arméartilleriregementet*, *signaltrupperna* och *tygtrupperna*. I *luftvärnsvapnet* ingående truppförband böra givetvis även erhålla ställning såsom armétruppförband.

Vad slutligen beträffar de bataljoner ur Göta livgarde och Kronobergs regemente samt kustfästningsingenjörkompanierna ur Svea och Göta ingenjörkårer, vilka enligt nuvarande organisation tillhöra fredsbesättningarna i Vaxholms och Karlskrona kustfästningar, vill försvarskommissionen i detta sammanhang framhålla, att behovet av infanteri- och ingenjörtrupper i ifrågavarande kustfästningar synes kunna inom den av kommissionen förutsatta krigsorganisationens ram tillgodoses utan att i fredstid dylika truppförband förläggas till fästningarna. Kommissionen har räknat därmed, att ifrågavarande besättningar skola utgöras av landstormsinfanteri och i huvudsak motsvarande ingenjörtrupper. Beträffande denna fråga vill kommissionen hänvisa till »Arméns utbildning. Landstormen». För att under kommandanten handlägga med landstormsförsvaret sammanhängande ärenden fordras:

i Vaxholms fästning en överstelöjtnant eller major såsom infanteribefälhavare samt

i Karlskrona fästning en kapten.

För den förstnämnde bör därjämte avses en kapten som adjutant.

Ifrågavarande befattningshavare föreslås av kommissionen uppförda å staten för fördelningsstablar m. m.

Högre truppförband.

FÖRDELNINGARNA.

I enlighet med ovan anförda allmänna grunder bör var och en av de fyra fördelningarna i fredstid bestå av

4 infanteriregementen,

1 kavalleriregemente,

1 artilleriregemente och

1 trängkår.

Vid de lägre truppförbandens fördelning på dessa fyra fördelningar bör enligt försvarskommissionens mening den nuvarande förläggningen av de lägre truppförbanden i minsta möjliga mån rubbas. Truppförbanden böra

vidare i största möjliga utsträckning rekryteras inom de landsdelar, där de äro förlagda. Därav följer, att vid den indragning av vissa infanteriregementen, som enligt försvarskommissionens mening är ofrånkomlig, måste en betydande och i vissa fall avgörande hänsyn tagas till befolkningsfördelningen och rekrytkontingenternas därav beroende storlek. På frågan om vilka truppförband, som skola indragas, inverkar därjämte kaserners och övningsplatsers lämplighet för utbildningsändamål samt jämväl möjligheten att för arméns eller för försvarsväsendets i övrigt räkning på ett ändamålsenligt sätt utnyttja ledigblivna kasernetablissemant. Slutligen måste givetvis hänsyn också tagas till att fördelningarnas förläggningsområden och därmed även militärområdena bliva lämpligt belägna med hänsyn till koncentreringsmöjligheterna efter mobilisering, hemortsförsvaret m. m.

Vid ett övervägande av alla de på frågan inverkan omständigheterna har försvarskommissionen funnit sig böra föreslå följande sammansättning i fredstid av de fyra fördelningarna.

Första (I.) fördelningen.

Fördelningsstaben	förlagd i Kristianstad
Norra skånska infanteriregementet.....	förlagt » »
Södra » »	» » Ystad (Revinge)
Kronobergs regemente	» » Växjö
Jönköpings-Kalmar regemente	» » Eksjö
Skånska kavalleriregementet	» » Hälsingborg
Wendes artilleriregemente	» » Kristianstad
Skånska trängkåren	förlagd » Hässleholm.

Andra (II.) fördelningen.

Fördelningsstaben	förlagd i Östersund
Jämtlands fältjägarregemente	förlagt » »
Dalregementet	» » Falun
Hälsinge regemente	» » Gävle
Västernorrlands regemente	» » Sollefteå
Norrlands dragonregemente.....	» » Umeå
» artilleriregemente	» » Östersund
» trängkår	förlagd » Sollefteå.

Tredje (III.) fördelningen.

Fördelningsstaben	förlagd i Skövde
Skaraborgs regemente	förlagt » »
Älvsborgs regemente	» » Borås
Hallands regemente	» » Halmstad
Bohusläns regemente	» » Uddevalla
Livregementets husarer	» » Skövde
Göta artilleriregemente	» » Göteborg
» trängkår	förlagd » Skövde.

Fjärde (IV.) fördelningen.

Fördelningsstaben	förlagd i Stockholm
Svea livgarde.....	förlagt » »
Livregementets grenadjärer	» » Örebro
Livgrenadjärregementet	» » Linköping
Upplands regemente	» » Uppsala
Livregementet till häst	» » Stockholm
Svea artilleriregemente	» » »
» trängkår.....	förlagd » Linköping.

Vid en jämförelse med nuvarande fredsorganisation innebär försvarskommissionens förslag i huvudsak följande förändringar.

De som armétrupper betecknade truppförbanden äro utbrutna ur resp. fördelningsförband.

Östra brigaden upphör att vara ett självständigt förband. Brigadstaben indrages, och brigadens två infanteriregementen fördelas på I. (Södra) och IV. (Östra) fördelningarna.

Från I. (Södra) fördelningen, som sålunda erhåller Jönköpings-Kalmar regemente, utgår Hallands regemente, vilket i stället tilldelas III. (Västra) fördelningen. Genom en härav betingad förändring i den militärterritoriella indelningen erhålles ur hemortsförsvarets synpunkt gynnsammare gränser mellan Södra och Västra militärområdena än mellan de nuvarande arméfördelningsområdena. I. (Södra) fördelningens stab, som föreslagits flyttad från Hälsingborg till Kristianstad, kommer genom förflyttningen mera i centrum för sitt verksamhetsområde.

Inom III. (Västra) fördelningen sker, utöver vad nyss nämnts, den förändringen, att Värmlands regemente indrages. Dess etablissement övertages, såsom framgår av annan del av betänkandet, av flygvapnet.

Inom IV. (Östra) fördelningen sker i samband med indragningen av Östra brigadens stab den förändringen, att Livgrenadjärregementet träder direkt under fördelningschefen. Södermanlands regemente indrages. Till det sålunda ledigblivna etablissementet förlägges emellertid, såsom på annan plats föreslås, krigsskolan, vilken med hänsyn till behovet av övningstrupp m. m. tilldelas ett särskilt värnpliktsrekryteringsområde av i huvudsak samma omfattning som nuvarande Södermanlands inskrivningsområde. Krigsskolan och vid dess övningstrupp utbildade infanteritruppförband synas på grund härav vara berättigade att upptaga och vårda Södermanlands regementes traditioner. För att giva ett synligt uttryck åt denna avsikt vill försvarskommissionen föreslå, att infanteriets övningstrupp vid krigsskolan benämnas Södermanlands bataljon.

Vad II. (Norra) fördelningen beträffar, innebär försvarskommissionens förslag endast den förändringen, att nuvarande gräns för fördelningsområdet — militärområdesgränsen — förflyttas norrut så, att bland annat Umeå kommer att ligga inom Norra militärområdet. Av Övre Norrlands trupper sammanslås Västerbottens regemente av skäl, vilkas natur försvarskommis-

sionen angivit i inledningen till denna underavdelning, med Norrbottens regemente. Dessa båda regementen räkna samma historiska ursprung, och Norrbottens regemente kommer att övertaga betydande delar av Västerbottens regementes nuvarande rekryterings-(inskrivnings-)område.

Beträffande användningen av det genom sammanslagningen ledigblivna Västerbottens regementes etablissement i Umeå hänvisar kommissionen till vad därom anföres under »Ingenjörtrupperna».

ÖVRE NORRLANDS TRUPPER OCH BODENS TRUPPER.

Nuvarande organisation.

Enligt nuvarande organisation bestå Övre Norrlands trupper av Bodens besättningstrupper, Västerbottens regemente, en skvadron ur Norrlands dragonregemente, Norrbottens artillerikår och tredje intendenturkompaniet.

Bodens besättningstrupper utgöras av Norrbottens regemente, Bodens artilleriregemente och Bodens ingenjörkår.

Chefskapet över Övre Norrlands trupper utövas av militärbefälhavaren för Övre Norrland och chefskapet över Bodens besättningstrupper under militärbefälhavaren av kommandanten i Bodens fästning. Nämda chefer hava till sitt omedelbara förfogande var sin stab under ledning av var sin stabschef. I militärbefälhavarstaben ingå icke tjänstegrenschefer för vederbörliga förvaltningsområden. Såsom föredragande därstädes i byggnadsärenden m. m., intendentur-, sjukvårds- och veterinärärenden tjänstgöra därför vederbörliga tjänstegrenschefer i kommandantstaben.

Den nuvarande organisationen av Övre Norrlands trupper leder sitt ursprung från ett av 1919 års försvarsrevision väckt förslag att i samband med minskandet av antalet arméfördelningar från sex till fyra bilda ett särskilt militärbefäl för Övre Norrland och till dettas befälsområde hänföra »dels de truppförband, som erfordras för det tidiga gränsförsvaret, dels ock de för Bodens fästning avsedda truppförbanden». Fredsorganisationen borde nämligen enligt revisionens mening vara så lagd, att den skapade bästa möjliga förutsättningar för försvaret av landets olika delar. Med dåvarande organisation kunde detta emellertid knappast sägas vara fallet, vad försvaret av vår nordöstra landgräns anginge. Såsom organisationen då var lagd, torde vid inträffande mobilisering gränsförsvarets ledning, innan högre befälhavare kommit tillstädes, sannolikt komma att uppdragas antingen åt kommandanten i Bodens fästning eller ock åt chefen för sjätte arméfördelningen. Ingendera av dessa utvägar vore emellertid tillfredsställande. Att pålägga kommandanten i Boden ansvaret för gränsförsvaret, måste enligt revisionens mening anses principiellt oriktigt. Då dennes huvuduppgift vore att svara för fästningens försvar, måste hans verksamhet koncentreras på denna uppgift. Genom att ålägga kommandanten jämväl ledningen av det tidiga gränsförsvaret kunde han lätt komma att dragas från sin huvuduppgift, och fästningens försvar kunde därigenom äventyras. Kommandanten disponerade icke heller några särskilda trupper för gränsförsvaret, utan han skulle därför bliva nödsakad att härför använda

trupper ur fästningens krigsbesättning, en utväg, som givetvis måste betecknas såsom synnerligen riskabel. Att anförtro gränsförsvarets ledning åt chefen för den nordligaste arméfördelningen kunde icke heller vara annat än olämpligt. Med arméfördelningsexpeditionen förlagd till Östersund befunne sig arméfördelningschefen allt för långt bort från det nordöstra gränsområdet. Att i fredstid förlägga fördelningsexpeditionen till någon ort i Norrbotten eller Västerbotten vore näppeligen utförbart, enär arméfördelningschefen därigenom skulle komma allt för långt bort från arméfördelningens huvuddel. Härtill komme vidare, att chefen för denna arméfördelning på grund av arméfördelningsområdets stora geografiska utsträckning — nära två tredjedelar av hela riket — och strategiska läge vid inträffande mobilisering hade en hel del andra synnerligen maktpåliggande uppgifter att fylla. Med hänsyn till nu angivna förhållanden hade revisionen kommit till den uppfattningen, att för det nordöstra gränsförsvarets behöriga tillgodoseende de norra delarna av dåvarande sjätte arméfördelningsområdet, eller i huvudsak Norrbottens och Västerbottens län, borde avskiljas från nämnda område och bilda ett särskilt militärområde. Till detta område borde hänföras dels de truppförband, som erfordrades för det tidiga gränsförsvaret, dels ock de för Bodens fästning avsedda truppförbanden. Vad då först anginge de för det tidiga gränsförsvaret erforderliga trupperna, borde dessa utgöras av infanteri, kavalleri och fältartilleri. Härutöver erfordrades jämväl vissa andra formationer; dessa förutsattes emellertid komma att vid mobilisering organiseras av Bodens m. fl. trupper. Det för det tidiga gränsförsvaret erforderliga infanteriet syntes revisionen kunna i huvudsak begränsas till ett regemente. Härför borde avses det till Umeå förlagda Västerbottens regemente. Med avseende å kavalleri ansåge revisionen, att en skvadron borde vara tillfyllest, och föreslog, att denna styrka skulle detacheras ur Norrlands dragonregemente. Behovet av fältartilleri uppskattades till två batterier, varför revisionen föreslog, att en självständig kår, Norrbottens artillerikår, av denna styrka skulle organiseras. — Vad därefter de för Bodens fästning avsedda truppförbanden anginge, utgick revisionen från i huvudsak dåvarande organisation och framhöll, att dessa under fredstid fortfarande borde utgöras av Norrbottens regemente, Bodens artilleriregemente, Bodens ingenjörkår samt ett intendenturkompani. För ledandet av verksamheten inom militärområdet föreslog försvarsrevisionen inrättandet av en särskild beställning för militärbefälhavare jämte viss stabspersonal. I fråga om militärbefälhavarens tjänstgöringsort ansågs det ligga närmast till hands att härför välja Boden. För undvikande av de kostnader, detta säkerligen skulle föranleda, och då det jämväl kunde vara förenat med vissa olägenheter att i Boden placera såväl militärbefälhavaren som kommandanten, fann sig revisionen dock böra föreslå, att Luleå bleve tjänstgöringsort för militärbefälhavaren. Revisionen ansåge sig i detta sammanhang böra framhålla, att den icke förbisett, att vid tillsättandet av militärbefälhavare vissa svårigheter kunde uppstå »med hänsyn till nämnde befälhavares tjänsteställning i förhållande till kommandanten i Boden. Enligt

revisionens uppfattning torde emellertid dessa svårigheter genom lämpliga åtgärder lätt nog kunna övervinnas.

Vid framläggandet av försvarspropositionen till 1925 års riksdag anslöt sig föredragande departementschefen i det väsentliga till försvarsrevisionens förslag. I fråga om tjänstgöringsorten för militärbefälhavaren med stab ansåg emellertid departementschefen, att nämnda ort borde vara Stockholm. 1925 års riksdag beslöt dock, att fredstjänstgöringsorten skulle förläggas inom militärområdet. Kungl. Maj:t har sedermera fastställt densamma till Boden.

De av försvarsrevisionen antydda farhågorna för att vissa olägenheter skulle kunna uppstå genom tillsättandet av en militärbefälhavare för Övre Norrland hava visat sig icke vara helt ogrundade. Redan år 1928 framhöll militärbefälhavaren för Övre Norrland i skrivelse till Kungl. Maj:t, att befälsförhållandena inom militärområdet icke vore lämpligt ordnade. Han föreslog i anslutning härtill, att militärbefälhavaren tillika skulle vara kommandant i Bodens fästning och att han till sitt förfogande skulle hava en överste med brigadchefs tjänsteställning samt en stab, bildad genom sammanslagning av militärbefälhavarens stab och kommandantsstaben. Den nuvarande befattningen såsom kommandant i Bodens fästning skulle sålunda indragas. Organisationen skulle sedan dessa åtgärder genomförts bliva vida ändamålsenligare än den nuvarande. — Arméförvaltningen anslöt sig i avgivnet yttrande till militärbefälhavarens förslag, under det att chefen för generalstaben avstyrkte detsamma.

Förslaget upptogs i 1930 års statsverksproposition, dock med den ändringen, att beställningen såsom överste (brigadchef) indrogs, men vann i likhet med övriga då framlagda förslag till omorganisation av arméns högsta ledning icke riksdagens bifall.

Den tanke, som militärbefälhavaren för Övre Norrland år 1928 framkastat, upptogs år 1932 av chefen för generalstaben i dennes förslag till omorganisation av arméns högsta militära ledning och av generalstaben. Chefen för generalstaben framhöll därvid, att då den ifrågasatta omorganisationen skulle medföra väsentligt redigare befälsförhållanden inom Övre Norrlands militärområde än för närvarande, syntes den böra genomföras i samband med övriga i skrivelsen föreslagna förändringar. Beträffande spørsmålet, huruvida en överste (brigadchef) borde ingå i militärbefälhavarens stab, framhölls, att detta visserligen syntes synnerligen önskvärt, men att, om man måste välja mellan en brigadchefsbeställning vid militärbefälet för Övre Norrland och en samtidigt föreslagen beställning vid generalstabskåren, de starkaste skälen syntes tala för att beställningen tilldelades generalstabskåren. Vinsten ur lantförsvarets synpunkt bleve nämligen i sådant fall väsentligt större. På grund därav syntes, om den erforderliga beställningen vid generalstabskåren icke kunde vinnas på annat sätt, densamma böra åstadkommas därigenom, att på lämplig tidpunkt de skyldigheter, som ålegat kommandanten i Bodens fästning, överflyttades på militärbefälhavaren, var-

efter befattningen som kommandant i Bodens fästning indroges och den därför utgående lönen överfördes till generalstabskårens stat.

I yttrande över chefens för generalstaben förslag framhöll militärbefälhavaren för Övre Norrland, att nuvarande organisation ingalunda vore tillfredsställande. Organisationsförändringen avstyrktes dock, då en indragning av en av de båda beställningarna — militärbefälhavaren eller kommandanten — skulle vålla allvarliga olägenheter.

Även kommandanten i Bodens fästning framhöll i yttrande över generalstabschefens framställning, att det ej kunde bestridas, att ändamålsenligheten av den nuvarande fredsorganisationen lämnade åtskilligt övrigt att önska. De huvudsakligaste olägenheterna med de gällande bestämmelserna syntes vara, att kommando- och förvaltningsbefogenheterna icke täckte varandra samt att några tjänstegrenschefer ej vore tillförda militärbefälhavarstaben. Härtill komme dröjsmål med ärendenas handläggning samt i vissa fall ett onödigt dubbelarbete. Ur fredsorganisations- och förvaltningssynpunkt kunde därför skäl tala för den föreslagna omorganisationen. Ett oundgängligt villkor för att militärbefälhavaren (kommandanten) skulle kunna fylla de omfattande uppgifter, som ställdes på honom, vore emellertid, att i så fall i militärbefälhavarens stab inginge en brigadchef. Erfarenheten från det sedan en ganska lång tid rådande provisoriet med en gemensam militärbefälhavare och kommandant hade ådagalagt, att arbetet i fredstid vore så omfattande, att båda befattningarna en längre tid icke kunde skötas av en person, utan att resultatet bleve lidande. Av närmare anförda skäl vore det lämpligast, att den nuvarande organisationen bibehölles. En sammanslagning av befattningarna såsom militärbefälhavare och kommandant måste bestämt avstyrkas, därest icke en brigadchef inginge i den sammanslagna staben.

Försvarskommissionen.

Av anförda uttalanden synes det försvarskommissionen uppenbart, att nuvarande organisation av Övre Norrlands försvar och befälsförhållandena därstädes äro behäftade med vissa brister, vilka böra avhjälpas i samband med en härordningsreform.

Vad då först beträffar styrkan av de för Övre Norrlands försvar omedelbart avsedda truppförbanden, synes det försvarskommissionen mindre ändamålsenligt att anlägga det betraktelsesätt, som av försvarsrevisionen tillämpats vid frågans bedömande. Det synes icke vara förenat med en klok hushållning med tillgängliga krafter att uppdraga en bestämd gräns mellan de truppförband, som skola avses för »det tidigare gränsförsvaret», och de trupper, som skola ombesörja försvaret av Bodens fästning. Samtliga truppförband böra naturligen användas på det sätt, som i en given situation är ändamålsenligast för att förhindra eller försvåra en fientlig invasion. Den för detta ändamål erforderliga styrkan kan icke heller, enligt vad de strategiska utredningarna givit vid handen, i något läge, då en invasion över landgränsen hotar, begränsas till de truppförband, som i enlighet med försvarsrevisionens förslag för närvarande bilda Övre Norrlands trupper. Även

dessa måste i ett dylikt fall förstärkas med andra trupper. I andra lägen åter, om Övre Norrland icke är hotat, måste vissa i denna landsdel för närvarande förlagda trupper kunna användas även å annan krigsskådeplats. Under sådana förhållanden har det synts försvarskommissionen mindre ändamålsenligt att i fredstid underställa militärbefälhavaren för Övre Norrland truppförband, vilka icke uteslutande kunna förutsättas komma till användning inom Övre Norrland utan jämväl å annan krigsskådeplats.

Styrkan och antalet av de under militärbefälhavaren för Övre Norrland i fredstid ställda truppförbanden böra enligt försvarskommissionens mening i huvudsak begränsas till vad som erfordras för att under alla förhållanden tillgodose behovet av säkerhetsbesättning i Bodens fästning och därjämte för att säkerställa en hastig mobilisering och gruppering till tryggandet av det nordöstra gräns- och kustområdet. Med hänsyn härtill blir i stort sett befolkningstillgången inom Övre Norrland utslagsgivande för antalet och styrkan av dessa truppförband. Enligt verkställda beräkningar kommer denna befolkningstillgång att kunna täcka rekryteringsbehovet för i huvudsak de truppförband, som nu utgöra Bodens besättningstrupper, nämligen Norrbottens regemente, Bodens artilleriregemente och Bodens ingenjörkår. Norrbottens inskrivningsområde måste likväl för nämnda ändamål utökas med de nordligaste rullföringsområdena av nuvarande Västerbottens inskrivningsområde. Enbart ur befolkningstillgångens synpunkt borde sålunda Övre Norrlands trupper begränsas till nuvarande Bodens besättningstrupper. Av andra tidigare delvis angivna skäl böra emellertid härtill läggas jämväl vissa styrkor artilleri ävensom intendenturtrupper. Därest styrkorna begränsas till de i Boden nu förlagda förbanden av dessa truppslag, kan det härigenom ökade behovet av värnpliktiga tillgodoses genom överflyttning till Övre Norrlands militärområde från andra militärområden av vissa mindre rekrytkontingenter, vilka redan med hänsyn till behovet av säkerhetsbesättning i fredstid i Bodens fästning böra utbildas därstädes. Av sistnämnda skäl vore det önskvärt att i Boden även bibehålla den skvadron ur Norrlands dragonregemente, vilken nu är förlagd därstädes. Med hänsyn till det ökade förlägningsutrymme, som erfordras för övriga i Boden förlagda trupper, kan emellertid nämnda önskemål enligt kommissionens mening icke tillgodoses. På grund härav böra Övre Norrlands trupper bestå av:

- Norrbottens regemente,
- Norrbottens artillerikår,
- Bodens artilleriregemente,
- Bodens ingenjörkår samt
- tredje intendenturkompaniet.

Dessutom torde böra till Boden avdelas ett kompani av det till inrättande föreslagna signalregementet samt ett tygkompani.

Då samtliga truppförband fortfarande böra vara förlagda inom Bodens fästning, synas de lämpligen böra benämnas Bodens trupper. Chefskapet över dessa bör, såsom redan förut anförts, utövas av kommandanten i Bodens fästning, vilken samtidigt enligt enahanda grunder som fördel-

ningschef bör utöva chefskapet över Övre Norrlands militärområde. Tidigare framställda önskemål om en sammanslagning av befattningarna såsom militärbefälhavare och såsom kommandant böra alltså nu tillmötesgås, i synnerhet som de truppförband, vilka för närvarande lyda under militärbefälhavaren, enligt försvarskommissionens förslag komma att minskas med ett infanteriregemente och en skvadron kavalleri.

Vad kommandantsstaben i Bodens fästning beträffar, bör densamma på grund av kommandantens ökade verksamhetsområde förstärkas genom att de nuvarande kommandants- och militärbefälhavarstaberna sammanslås. Till detta spörsmål återkommer försvarskommissionen i annat sammanhang. Redan här synes dock böra behandlas frågan om handläggningen av de ärenden, vilka enligt föreliggande förslag komma att inom övriga militärområden på fastlandet handhavas av de under fördelningscheferna lydande militärbefälhavarna. Förhållandena härutinnan bliva i flertalet avseenden inom Övre Norrlands militärområde likartade med de inom övriga militärområden, med allenast den skillnad, som betingas av den mindre infanteristyrka men det större antal specialtruppförband, vilka komma att lyda under kommandanten än under fördelningscheferna. Det ligger därför enligt försvarskommissionens mening nära till hands att föreslå en likartad organisation, varigenom sålunda en pensionerad f. d. truppförbandschef som militärbefälhavare skulle stå till kommandantens förfogande. Vid bedömandet av detta spörsmål måste emellertid beaktas de särskilda förhållanden av olika slag, som äro rådande inom ifrågavarande gränsområde med där befintlig fästning. På grund av dessa förhållanden bliva de uppgifter, som lämpligen böra åläggas militärbefälhavaren, av sådan art, att denne enligt försvarskommissionens mening här bör vara officer på aktiv stat. Härigenom kunna också på ändamålsenligaste sätt de önskemål tillmötesgås, vilka framställts i ovan återgivna yttranden av olika i Övre Norrland verkamma befälhavare, vilka med skärpa framhållit nödvändigheten av, att en överste med brigadchefs tjänsteställning ställes till förfogande, därest de nuvarande båda högre befälsmyndigheterna förenas.

GOTLANDS TRUPPER.

Nuvarande organisation.

Enligt 1914 års härordning bestodo Gotlands trupper av Gotlands infanteriregemente och Gotlands artillerikår. Chefskapet över dessa trupper utövades av militärbefälhavaren på Gotland, vilken — i allmänhet av generalmajors grad — var uppförd å staten för militärbefälet på Gotland men hade regementschefs makt och myndighet över Gotlands infanteriregemente. Befälet över regementet fördes emellertid i regel av överstelöjtnanten därstädes i egenskap av tillförordnad chef.

1919 års försvarsrevision ifrågasatte icke någon ändring med avseende å de för Gotlands försvar avsedda truppförbanden. Gotlands infanteriregemente ävensom Gotlands artillerikår borde alltså enligt revisionens mening bibehållas. I fråga om militärbefälhavaren borde däremot enligt försvars-

revisionens förslag den ändringen vidtagas, att han uppfördes å staten för generalitetet.

Genom 1925 års försvarsbeslut reducerades Gotlands infanteriregemente till en infanterikår med väsentligt svagare organisation än övriga infanteriförband. Även Gotlands artillerikår minskades till omfånget. Militärbefälhavaren ansågs »utan större olägenhet kunna föra det direkta befälet över Gotlands infanterikår», varigenom lönen till särskild chef för nämnda kår kunde inbesparas. Militärbefälhavaren uppfördes för den skull å staten för arméfördelningsstab, militärbefäl och inspektioner med lön såsom överste. I enlighet med nämnda beslut bestå Gotlands trupper för närvarande av

Gotlands infanterikår och

Gotlands artillerikår.

Chefskapet över Gotlands trupper utövas av militärbefälhavaren på Gotland, vilken tillika är chef för Gotlands infanterikår.

För den stab, som står till militärbefälhavarens förfogande, redogöres i annat sammanhang.

Försvarskommissionen.

Med hänsyn till betydelsen av Gotlands försvar är enligt försvarskommissionens mening en förstärkning av Gotlands försvarskrafter ofrånkomlig. Vad infanteriet beträffar, bör denna förstärkning, som längre fram närmare klarlägges, ske på så sätt, att Gotlands infanterikår utökas till i huvudsak samma styrka som ett fördelningsinfanteriregemente och erhåller benämningen *Gotlands infanteriregemente*. Även beträffande *Gotlands artillerikår* anser sig försvarskommissionen böra föreslå viss förstärkning. Såsom under avdelningen »Marinorganisationen» närmare utvecklas, förutsattes även ett *kustartilleriförband*, Färösunds kustartillerikår, komma att förläggas på Gotland och där i vissa avseenden underställas militärbefälhavaren. Gotlands trupper böra sålunda bestå av

Gotlands infanteriregemente och

Gotlands artillerikår,

vartill kommer Färösunds kustartillerikår.

Genom den sålunda föreslagna organisationen blir omfattningen av Gotlands trupper sådan, att den högsta militära chefen därstädes måste i högre grad än vad nu är fallet kunna odelat ägna sig åt de med detta chefskap förenade uppgifter. Han bör därför icke längre betungas med det omedelbara chefskapet över infanteritruppförbandet på Gotland. Såsom av 1919 års försvarsrevision föreslagits bör han uppföras på staten för generalitetet. Som lämplig benämning föreslår försvarskommissionen »Försvarschef på Gotland». De ärenden, som beträffande fördelningarnas militärområden av försvarskommissionen föreslagits överflyttade till särskilda militärbefälhavare, äro, vad Gotland beträffar, av väsentligt mindre omfattning än å fastlandet. Enligt försvarskommissionens mening förefinnas därför icke tillräckligt starka skäl att till försvarschefens på Gotland förfogande för nämnda ändamål ställa

en särskild befattningshavare. Försvarschefen på Gotland bör således samtidigt vara militärbefälhavare. Härför liksom för övriga av föreslagen organisation betingade förändringar av försvarschefens stab redogöres närmare under »De högre truppförbandens staber».

DE HÖGRE TRUPPFÖRBANDENS STABER.

Fördelningsstaberna.

Nuvarande organisation.

Såsom förut nämnts, äro arméns på fastlandet förlagda truppförband, med undantag av Övre Norrlands trupper, för närvarande indelade i fyra arméfördelningar. Chefskapet över arméfördelningen utövas av arméfördelningschefen, till vilkens förfogande står dels en brigadchef, dels en arméfördelningsstab. Denna består av följande personal, nämligen:

- 1 stabschef, regementsofficer vid generalstaben,
- 1 generalstabsofficer, kapten vid generalstaben,
- 2 adjutanter, kompaniofficerare vid arméfördelningens truppförband,
- 1 fortifikationsofficer, kapten vid fortifikationen,
- 1 fördelningsintendent, regementsofficer vid intendenturkåren,
- 1 expeditionsintendent, kapten vid intendenturkåren,
- 1 fördelningsläkare, fältläkare vid fältläkarkåren,
- 1 fördelningsveterinär, fältveterinär vid fältveterinärkåren, samt
- 3 expeditionsunderofficerare, pensionerade underofficerare med arvode.

Förutom här nämnd stabspersonal ingår i Östra fördelningen ytterligare en adjutant, en förvaltningsofficer (pensionerad officer med arvode), en domänofficer för Järvafältet (pensionerad officer med arvode) och ytterligare en fortifikationsofficer samt i vardera Södra och Norra fördelningarna en magasinschef, förvaltare (fanjunkare) vid intendenturkåren.

Av i fördelningsstaben ingående personal äro fördelningsläkaren, fördelningsveterinären samt expeditionsunderofficerarna, ävensom vid Östra fördelningen förvaltningsofficeren, upptagna i staten för arméfördelningsstab, militärbefäl och inspektioner.

De tre expeditionsunderofficerarna äro avsedda:

1 för expeditionen, 1 till fortifikationsofficerens och 1 till fördelningsintendentens förfogande.

Försvarskommissionen.

I annat sammanhang har försvarskommissionen föreslagit inrättandet av en central fastighetsförvaltning, enligt vilket den nuvarande byggnadsförvaltningen kommer att helt omorganiseras. Försvarskommissionen har därför, under hänvisning till nämnda förslag, icke vidare i fördelningsstaben upptagit någon fortifikationsofficer eller någon expeditionsunderofficer såsom biträde åt denne, liksom icke heller förvaltningsofficeren och domänofficeren vid Östra fördelningens stab.

Såsom av det ovannämnda framgår, förfogar Östra fördelningen i motsats

till övriga fördelningar över en tredje adjutant. Motivet härför är, att denna fördelning med nuvarande organisation är så mycket större än övriga, då den även omfattar Östra brigaden. I den föreslagna organisationen, där fördelningarna i fråga om truppförbandens antal bliva ungefärligen lika stora, synes en sådan adjutant icke längre erforderlig. Försvarskommissionen har därför räknat med blott två adjutanter i varje fördelningsstab.

Då övriga befattningshavare av officers tjänsteklass, vilka hava att inom fördelningsstaben företräda och vara målsmän var och en för sin särskilda tjänstegren, ävensom de återstående expeditionsunderofficerarna samt magasincheferna alltjämt äro erforderliga, har försvarskommissionen icke funnit sig böra föreslå någon förändring beträffande fördelningsstabens sammansättning i fråga om denna personal.

Enligt försvarskommissionens mening bör alltså fördelningsstaben bestå av:

- 1 stabschef, regementsofficer vid generalstabskåren,
- 1 mobiliseringsofficer, kapten vid generalstabskåren,
- 2 adjutanter, kompaniofficerare vid fördelningens truppförband,
- 1 fördelningsintendent, regementsofficer vid intendenturkåren,
- 1 expeditionsintendent, kapten vid intendenturkåren,
- 1 fördelningsläkare, fältläkare vid fältläkarkåren,
- 1 fördelningsveterinär, fältveterinär vid fältveterinärkåren,
- 2 expeditionsunderofficerare, pensionerade underofficerare med arvode,

samt dessutom

vid vardera *I. och II. fördelningarna*

- 1 magasinchef, förvaltare (fanjunkare) vid intendenturkåren.

I staten för fördelningsstaber m. m. böra av stabspersonalen uppföras endast de två expeditionsunderofficerarna. Den stabspersonal, vilken icke upptages i staten för fördelningsstaber m. m., har försvarskommissionen medräknat vid uppgörandet av staterna för de olika truppslagen (truppförbanden) och personalkårerna.

De två expeditionsunderofficerarna böra avses: 1 för expeditionen och 1 för intendenturavdelningen.

Kommendantsstaben i Bodens fästning.

Nuvarande organisation.

I det föregående har omförmäls, hurusom chefskapet över Övre Norrlands trupper utövas av militärbefälhavaren för Övre Norrland och chefskapet för Bodens besättningstrupper under militärbefälhavaren av kommandanten i Bodens fästning. De staber, som stå till nämnda chefs omedelbara förfogande, utgöras av:

Militärbefälsstaben:

- 1 stabschef, regementsofficer vid generalstaben,
 - 1 adjutant, kompaniofficer på aktiv stat med arvode samt
 - 1 expeditionsunderofficer, pensionerad underofficer med arvode,
- } uppförda i staten för arméfördelningsstaber, militärbefäl och inspektioner.

Kommandantsstaben:

- 1 stabschef, kapten vid generalstaben,
- 2 adjutanter, kompaniofficerare vid Övre Norrlands trupper,
- 1 artilleribefälhavare, chefen för Bodens artilleriregemente,
- 1 fortifikationsbefälhavare, regementsofficer vid fortifikationen,
- 1 fästningsintendent, regementsofficer vid intendenturkåren,
- 1 adjutant hos fästningsintendenten, löjtnant vid intendenturkåren,
- 1 uppbördsman vid fästningsmagasinet, förvaltare (fanjunkare) vid intendenturkåren,
- 1 garnisonspastor,
- 1 fästningsläkare,
- 1 regementsläkare,
- 4 bataljonsläkare,
- 1 fästningsveterinär,
- 2 expeditionssunderofficerare, pensionerade underofficerare med arvode samt
- 1 poliskommissarie, uppförd i den för polispersonalen i Boden och å Karlsborg gemensamma staten.

} uppförda i staten för kommandantskapet i Boden,

Fortifikationsbefälhavaren, fästningsintendenten, fästningsläkaren och fästningsveterinären äro — förutom tjänstegrenschefer vid kommandantskapet — jämväl föredragande inför militärbefälhavaren ifråga om resp. byggnadsärenden m. m., intendenturärenden, sjukvårdsärenden och veterinärvårdsärenden.

Av den i staten för kommandantskapet i Boden uppförda stabspersonalen har fästningsläkaren, liksom de övriga läkarna, att bestrida läkarvården vid Bodens garnison och garnisonssjukhus samt fästningsveterinären att omhändervåra veterinärvården vid Bodens garnison.

Expeditionsunderofficerarna äro avsedda: 1 för fortifikationsbefälhavaren och 1 för fästningsintendenten.

Försvarskommissionen.

Försvarskommissionen har, såsom av det föregående framgår, funnit sig böra föreslå, att de nuvarande befattningarna såsom militärbefälhavare och kommandant sammanslås samt att den nye befattningshavaren benämnes kommandant i Bodens fästning. I samband härmed har försvarskommissionen framhållit, att, då kommandantens verksamhetsområde därigenom kommer att ökas, en förstärkning av kommandantsstaben blir erforderlig. Sådan förstärkning bör emellertid kunna vinnas genom att i huvudsak sammanslå nuvarande militärbefäls- och kommandantsstaberna.

Vid överbägande av denna fråga har försvarskommissionen dock ansett sig böra undersöka, huruvida icke en begränsning av den nuvarande sammanlagda stabspersonalen skulle kunna ske genom indragning av vissa befattningar.

Oundgängligen erforderliga i den nya kommandantsstaben har försvarskommissionen därvid funnit vara:

- 1 stabschef, regementsofficer vid generalstabskåren,
- ett antal adjutanter, kompaniofficerare vid Bodens trupper,
- 1 artilleribefälhavare,
- 1 fortifikationsbefälhavare,
- 1 fästningsintendent,
- 1 adjutant hos fästningsintendenten, vilken emellertid bör vara kapten,
- 1 uppbördsman vid fästningsmagasinet,
- 1 garnisonspastor,
- 1 fästningsläkare,
- 1 regementsläkare,
- ett antal bataljonsläkare,
- 1 fästningsveterinär,
- ett antal expeditionsunderofficerare samt
- 1 poliskommissarie.

En indragning skulle sålunda kunna ifrågasättas beträffande den nuvarande beställningen såsom stabschef hos kommandanten, en av adjutanterna, någon eller några av läkarna samt någon av expeditionsunderofficerarna.

Vad då först angår den nuvarande stabschefen hos kommandanten, bör dennes befattning som stabschef under alla förhållanden indragas, när ju militärbefälhavar- och kommandantsbefattningarna skulle sammanslås. Det kan emellertid därvid ifrågasättas, huruvida icke denna befattning i stället bör förändras till en befattning såsom mobiliseringsofficer vid den nya kommandantsstaben. Det torde nämligen bland annat ur synpunkten, att generalstabsofficerare i tillräckligt antal kunna göras förtrogna med de militära förhållandena i Övre Norrland, vara önskvärt att så sker. Mobiliseringsofficeren skulle i så fall tagas i anspråk för arbetet med planläggningen av fästningens försvar. Då emellertid kvalificerad arbetskraft härför redan kommer att finnas dels i den blivande stabschefen, dels i artilleri- och fortifikationsbefälhavarna, har försvarskommissionen icke ansett en sådan generalstabsofficer vid kommandantsstaben oundgängligen nödvändig. Härtill har även bidragit det förhållandet, att försvarskommissionen i sitt förslag till inrättande av en särskild stab hos den föreslagne nye militärbefälhavaren upptagit en officer vid generalstabskåren.

I fråga om antalet adjutanter — för närvarande tre — har försvarskommissionen kommit till den uppfattningen, att genom inrättandet av en särskild militärbefälsstab behov av flera än två sådana icke föreligger i kommandantsstaben. Dessa befattningar böra, såsom hittills varit fallet med adjutanterna vid den nuvarande kommandantstaben, beordras ur Bodens

trupper. Den arvodesbefattning såsom adjutant vid militärbefälsstaben, vilken nu finnes upptagen i staten, bör sålunda indragas.

Av de fyra bataljonsläkarna äro i staten för kommandantskapet i Boden två uppförda med arvode. Såsom i annat sammanhang föreslås, böra dessa båda icke längre ingå i kommandantsstaben. Försvarskommissionen har därför icke beräknat mer än två bataljonsläkare i nämnda stab.

Vad angår antalet expeditionsunderofficerare, har försvarskommissionen, med anledning av sitt förslag om inrättandet av en särskild central fastighetsförvaltning, icke räknat med något biträde åt fortifikationsbefälhavaren. Däremot erfordras en expeditionsunderofficer i expeditionen. Antalet bör alltså utgöra två. Av dessa bör avses: 1 för expeditionen och 1 såsom fästningsintendentens biträde.

Vad som i fråga om fortifikationsofficerarna vid fördelningsstaberna anförts, äger icke sin tillämpning på den centrala byggnadsförvaltningens representant hos kommandanten i Boden. Denne bör, såsom närmare utvecklas i samband med avgivandet av ovannämnda förslag om inrättandet av en särskild byggnadsförvaltning, alltjämt som hittills ingå i kommandantsstaben. Tjänstetiteln bör dock ändras till fortifikationsofficer.

I samband härmed har försvarskommissionen ansett sig böra föreslå, att den nuvarande artilleribefälhavaren benämnes artillerichef.

I enlighet med vad sålunda anförts, bör den nya kommandantsstaben erhålla följande sammansättning:

- 1 stabschef, regementsofficer vid generalstabskåren,
- 2 adjutanter, kompaniofficerare vid Bodens trupper,
- 1 artillerichef, chefen för Bodens artilleriregemente,
- 1 fortifikationsofficer, regementsofficer vid fortifikationen,
- 1 fästningsintendent, regementsofficer vid intendenturkåren,
- 1 adjutant hos fästningsintendenten, kapten vid intendenturkåren,
- 1 uppbördsman vid fästningsmagasinet, förvaltare (fanjunkare) vid intendenturkåren,
- 1 fästningsläkare,
- 1 regementsläkare,
- 2 bataljonsläkare,
- 1 fästningsveterinär,
- 1 garnisonspastor med arvode,
- 2 expeditionsunderofficerare, pensionerade underofficerare, samt
- 1 poliskommissarie, uppförd i den för polispersonalen i Boden och å Karlsborg gemensamma staten.

} uppförda i staten för fördelningsstab m. m.

Den stabspersonal, vilken icke upptages i staten för fördelningsstab m. m., har försvarskommissionen — i likhet med vid fördelningsstaberna — medräknat vid uppgörandet av staterna för de olika truppslagen (trufförbanden) och personalkårerna.

Försvarschefsstaben på Gotland.

Nuvarande organisation.

Militärbefälhavaren på Gotland är tillika chef för Gotlands infanterikår. I sin egenskap av militärbefälhavare är han chef för Gotlands trupper och har till sitt omedelbara förfogande en militärbefälsstab, bestående av:

- 1 generalstabsofficer, kapten vid generalstaben, som dock tjänstgör endast under vissa tider av året,
- 1 adjutant, kompaniofficer ur Gotlands trupper,
- 1 fortifikationsofficer, pensionerad officer vid fortifikationen med arvode,
- 1 stabsintendent, regementsofficer vid intendenturkåren,
- 1 biträde hos stabsintendenten, pensionerad officer med arvode,
- 1 stabsläkare (regementsläkare),
- 1 bataljonsläkare,
- 2 expeditionsunderofficerare, pensionerade underofficerare med arvode, samt
- 1 förrådsförvaltare i Tingstäde, pensionerad underofficer med arvode.

Förutom här nämnd stabspersonal ingår i militärbefälsstaben, efter särskilt medgivande, 1 stabsveterinär, veterinär på övergångsstat.

Intendenten, läkarna och veterinären äro gemensamma för militärbefälsstaben och Gotlands trupper.

Av ifrågavarande personal äro uppförda i staten för arméfördelningsstaber, militärbefäl och inspektioner fortifikationsofficeren, biträdet hos stabsintendenten, läkarna, expeditionsunderofficerarna samt förrådsförvaltaren i Tingstäde.

Expeditionsunderofficerarna äro avsedda: 1 för fortifikationsofficeren och 1 för stabsintendenten.

Försvarskommissionen.

I enlighet med vad tidigare i annat sammanhang föreslagits, kommer Gotland även i den nya organisationen att utgöra ett särskilt militärområde. Sedan Gotlands infanterikår utvidgats till regemente, borde vidare den föreslagne försvarschefen på Gotland frånträda det direkta befälet över nämnda truppförband för att helt kunna ägna sig åt med nämnda chefskap förenade uppgifter.

I anledning härav äro vissa förändringar inom den till försvarschefens förfogande stående staben erforderliga.

Enligt bestämmelserna i 1925 års härordning skall såsom biträde vid planlägningsarbetet för Gotlands försvar vid behov beordras en vid generalstabens huvudstation placerad generalstabskapten. Sådant behov har under de senaste åren förelegat året om, varför en officer ständigt stått till militärbefälhavarens förfogande såsom tjänstförrättande generalstabsofficer vid militärbefälsstaben. Då någon generalstabsofficer enligt samma härordning icke för ändamålet beräknats i generalstabens stat, har endast undantagsvis sådan officer kunnat beordras till Gotland. Regel har i stället varit att för ändamålet taga i anspråk en f. d. generalstabsaspirant. Redan nu är sålunda

behovet av generalstabsutbildad arbetskraft trängande, och den förstärkning i Gotlands försvarskrafter, som föreslagits i annat sammanhang, kommer att ställa ökade krav i detta avseende. Ofrånkomligt torde därför vara att hos försvarschefen ständigt placera en aktiv generalstabsofficer. Gotlands alltmer ökade betydelse för riksförsvaret kommer emellertid att ålägga den till försvarschefens förfogande stående generalstabsofficeren en helt annan och mera ansvarsfylld uppgift än tidigare, varför han bör vara regementsofficer vid generalstabskåren och bekläda befattningen såsom stabschef vid försvarschefsstaben. Härigenom skulle den under vissa tider av året beordrade generalstabsofficeren icke längre behöva tagas i anspråk.

Den nuvarande stabsintendenten har enligt nu gällande ordning att fullgöra befattningen såsom regementsintendent vid två truppförband samt därjämte utföra ett omfattande arbete med krigsförberedelserna inom Gotlands militärområde. Erfarenheten hittills under tiden för 1925 års härordning har givit vid handen, att stabsintendenten, ehuru till hans förfogande stått en pensionerad officer såsom biträde, icke mäktat fullt ut lösa dessa olika uppgifter. Vidare har behovet av en intendent vid vardera truppförbandet gjort sig alltmera gällande. Redan nu föreligger alltså anledning att befria stabsintendenten från regementsintendentssysslorna samt att inrätta särskilda förvaltningar vid truppförbanden på Gotland. När nu infanteritruppförbandet på Gotland utvidgas till regemente samt omfattningen i övrigt av Gotlands försvarskrafter kommer att ökas, blir kravet att befria stabsintendenten från regementsintendentssysslorna trängande, lika väl som behovet av egna förvaltningar vid truppförbanden på Gotland. Försvarskommissionen vill i detta sammanhang erinra därom, att även kustartilleri föreslås skola ingå i Gotlands försvarskrafter. Kommissionen har i anledning härav räknat med, att stabsintendenten frigöres från det direkta handhavandet av truppförbandens förvaltning samt att för dessa avses särskilda regementsintendenter. Med en sådan anordning torde emellertid befattningen som biträde åt stabsintendenten kunna indragas.

Vidare kommer genom inrättandet av en särskild central fastighetsförvaltning fortifikationsofficersbefattningen att bestridas av en kapten på aktiv stat vid fortifikationen i stället för som nu av en pensionerad officer. Fortifikationsofficeren bör alltjämt — i likhet med vad fallet är vid kommandantsstaben i Boden — ingå i försvarschefsstaben, varemot den till hans förfogande stående expeditionsunderofficeren icke längre erfordras vid staben.

Slutligen bör, såsom i annat sammanhang närmare angives, staben utökas med en inskrivningsofficer, pensionerad kapten, samt en expeditionsunderofficer, pensionerad underofficer.

Härutöver vill försvarskommissionen framhålla, att stabsveterinären genom 1925 års härordningsbeslut skulle indragas, då såväl artilleriet som infanteriet på Gotland skulle motoriseras. Då emellertid motoriseringen icke kom till stånd så snart som enligt 1925 års beslut var avsett, lämnades på underdånig framställning medgivandet att tills vidare vid militärbefälsstaben

inrätta en stabsveterinärbefattning med arvode. För närvarande har motoriseringen vid Gotlands infanterikår och artillerikår framskridit så långt, att en indragning av veterinärbefattningen kan ske i samband med antagandet av en ny härordning. Visserligen kommer alltid ett visst antal hästar att ingå i staber och truppförband på Gotland för underhållande av officerarnas m. fl. ridkunnighet. Säkerligen kommer icke heller vid Gotlands infanterikårs utökning till ett regemente motoriseringen av detta att omedelbart kunna genomföras utan hästar alltjämt för en tid framåt bliva erforderliga. Det antal hästar, som sålunda kommer att bibehållas, torde emellertid under alla förhållanden vara så ringa, att en särskild befattning som veterinär icke längre är erforderlig. Veterinärvården synes i stället böra uppdragas åt civil veterinär på motsvarande sätt som på fastlandet sker vid de särskilt för sig förlagda infanteritruppförbanden.

I anledning av det sålunda anförda bör, enligt försvarskommissionens mening, försvarschefsstaben på Gotland bestå av:

- 1 stabschef, regementsofficer vid generalstabskåren,
- 1 adjutant, kompaniofficer vid Gotlands trupper,
- 1 fortifikationsofficer, kapten vid fortifikationen,
- 1 stabsintendent, regementsofficer vid intendenturkåren,
- 1 stabsläkare (regementsläkare),
- 1 bataljonsläkare,
- 1 inskrivningsofficer, pensionerad kapten,
- 2 expeditionsunderofficerare, pensionerade underofficerare samt
- 1 förrådsförvaltare i Tingstäde, pensionerad underofficer.

Av ifrågavarande stabspersonal böra inskrivningsofficeren och expeditionsunderofficerarna uppföras i staten för fördelningsstaber m. m. Den stabspersonal, som icke upptages i nämnda stat, har försvarskommissionen medräknat vid uppgörandet av staterna för de olika truppslagen (truppförbanden) och personalkårerna.

Av de två expeditionsunderofficerarna bör 1 avses för expeditionen och 1 för stabsintendenten.

Lägre truppförband.

ALLMÄNNA GRUNDER.

Nuvarande organisation.

Vid tidpunkten för övergången från 1914 års till nuvarande försvarsordning var de lägre truppförbandens fredsorganisation i allmänhet i stort sett överensstämmande med den avsedda krigsorganisationen av motsvarande linjetruppförband. Sålunda bestod infanteriregementets organisation i fred som i fält i regel av regementsstab och tre bataljoner (om fyra kompanier) samt ett kulsprutekompani. Fördelningskavalleriregementena voro enligt samma grunder organiserade på regementsstab och fem skvadroner samt fördelningsartilleriregementena — med vissa undantag — på regementsstab och fyra divisioner med sammanlagt elva batterier. Även vid övriga truppslag var, så långt förhållandena medgävo, en liknande överensstämmelse genomförd mellan freds- och krigsorganisationerna.

Vid genomförandet av 1925 års försvarsordning synes man, vad de lägre truppförbandens organisation beträffar, främst hava utgått från den organisation, som bedömdes erforderlig för utbildningen av de till linjetjänst uttagna värnpliktiga. Truppförbanden erhöilo på så sätt karaktären av skolorganisationer, vilka samtidigt skulle utgöra mobiliseringscentraler för vederbörliga truppförbands personal. Ett planmässigt samband mellan freds- och krigsorganisationerna har emellertid i många fall icke kunnat åvägbringas. Särskilt vid infanteriet hava bristerna härutinnan enligt vunnen erfarenhet visat sig allvarliga.

Försvarskommissionen.

Det synes försvarskommissionen angeläget, att de olägenheter, som äro förenade med nuvarande organisation, i möjligaste mån undanröjas. Enligt vad verkställda undersökningar givit vid handen, är det dock uteslutet att för ändamålet återgå till den nära överensstämmelse mellan freds- och krigsorganisationerna, som kännetecknade 1914 års försvarsordning. Visserligen bör enligt den princip, som följes i föreliggande förslag, arméns krigsorganisation vara bestämmande för dess organisation i fredstid. Fredsorganisationen kan dock givetvis icke ordnas enbart med hänsyn härtill, då ju den i fredstid befintliga armén i främsta rummet dock måste betraktas såsom en utbildningsorganisation såväl för befälskadern som för de värnpliktiga och för de av dessa båda personalgrupper sammansatta truppförbanden. Utan att helt förkasta det sålunda ur vissa synpunkter nödvändiga skolorganisationssystemet synas emellertid åtgärder erforderliga för att åvägbringa ett mera planmässigt samband än det nuvarande, särskilt vid infanteriet, mellan freds- och krigsorganisationerna. I enlighet härmed har kommissionen i föreliggande förslag strävat efter att tillgodose såväl behovet av ett organiskt samband mellan freds- och krigsorganisationerna som kravet på en i och för sig ändamålsenlig skolorganisation.

FÖRDELNINGSTRUPPFÖR BANDEN.

1. Infanteriet.

Nuvarande organisation.

Enligt nu gällande bestämmelser för infanteriets ständiga indelning i fred äro de såsom fördelningsinfanteri avsedda regementena i allmänhet organiserade på regementsstab och två bataljoner, varje bataljon om fyra kompanier. Under soldatskolorna tages för utbildningsarbetet det antal kompanier i anspråk, som erfordras med hänsyn till det antal värnpliktigt eller fast anställt manskap, som skall bibringas vederbörlig utbildning. På så sätt kan under sommarsoldatskolan i regel bildas två svaga bataljoner, vilka dock för utbildning i fältmässigt sammansatt bataljonsförband på grund av den ringa personalstyrkan i allmänhet måste sammanslås till en särskild övningsbataljon. Först under repetitionsövningarna medger personaltillgången, att båda bataljonerna erhålla fältmässig indelning och styrka. Under denna tid kunna även organiseras vissa andra, direkt under regementschefen

enligt krigsorganisationen lydande formationer. Regimentet kan dock icke, såsom vid mobilisering skall ske, uppbringas till tre bataljoner.

Försvarskommissionen.

Den nuvarande organisationens främsta olägenhet är, som redan förut antytts, den bristande överensstämmelsen mellan freds- och krigsorganisationerna. Vid varje soldatskolas början eller eljest, när personal inrycker till tjänstgöring, måste på grund av befälskaderns och manskapskontingenternas ringa styrka tillfälliga ändringar vidtagas i regimentenas indelning. Kompaniförbanden erhålla därigenom karaktären av tillfälligt sammandragna skolor, varjämte en och samma personals utbildning i kompani- och högre förband ofta bedrivs under ett flertal olika chefer. Under repetitionsövningarna komma stora delar av den värnpliktiga personalen att träda under andra chefer än dem, som handhaft soldatutbildningen. Vid mobilisering, då en tredje bataljon skall uppsättas, torde de värnpliktiga endast sällan kunna placeras vid de kompanier, där deras fredsutbildning varit förlagd.

Med hänsyn till de olägenheter, som vidlåda nuvarande organisation, har försvarskommissionen tagit under överbäggande möjligheten att redan i fredstid organisera regimentet på tre bataljoner. Därigenom skulle i varje fall den fördelen kunna ernås, att huvuddelen av personalen kunde i fredstid utbildas vid den bataljon, där den skall vara placerad vid mobilisering. Den påräkneliga personalstyrkan under huvuddelen av utbildningsåret är emellertid icke heller enligt det av kommissionen här framlagda härordningsförslaget så stor, att den möjliggör utbildning ens i starkt reducerade bataljonsförband vid tre bataljoner. För dylik utbildning och delvis även för utbildning i kompaniförband skulle därför tillfälliga sammanslagningar av flera utbildningsenheter bliva nödvändiga. Därigenom skulle en betydande del av fördelarna med en ständig indelning på tre bataljoner gå förlorade. Försvarskommissionen har därför ansett sig icke kunna förorda en dylik förändring i infanteriregementets ständiga indelning i fredstid.

Vad åter beträffar möjligheten att organisera regimentet i fredstid på allenast en bataljon, skulle därigenom utan tvivel ernås den fördelen, att utbildningen under huvuddelen av året komme att försiggå inom ramen för en bataljon av sådan styrka, att den utan sammanslagningar eller andra förändringar kunde organiseras med en i stort sett mot fältorganisationen svarande sammansättning. Med hänsyn till de fordringar, som numera ställas på en individuell och specialiserad utbildning, skulle emellertid ett dylikt bataljonsförbands underavdelningar bliva allt för stora och ur pedagogisk synpunkt svårhanterliga under det utbildningsskede, som måste föregå de lägsta enheternas infogande i kompani- och bataljonsförband.

Med hänsyn till styrkan och antalet av de kontingenter, vilka årligen skola utbildas, har försvarskommissionen på grund av det ovan anförda funnit det nödvändigt att alltjämt räkna med en ständig indelning av infanteriregementet på — förutom regementsstab och ett av handräckningsmanskap bestående, fristående förband — två bataljoner. För att på ett ända-

målsenligare sätt än hittills bringa denna organisation i lämplig överensstämmelse med krigsorganisationen måste personalens placering till tjänstgöring ordnas enligt en för flera år i följd gällande plan. Denna plan kan i fråga om detaljerna vara olika vid olika truppförband, men bör dock till sina huvuddrag vara enhetlig för truppslaget. Den plan, som i det följande tjänat såsom grund för bland annat försvarskommissionens beräkningar av befälsbehovet i fredstid, är i korthet följande.

Då huvuddelen av de värnpliktiga av viss årsklass på våren inrycker till första tjänstgöring, fördelas de värnpliktiga på regementets båda bataljoner, där samtliga kompanier tagas i anspråk för enskild utbildning och utbildning i avdelningar upp till plutons och motsvarande förbands styrka. En förberedande utbildning i reducerade kompani- och bataljonsförband kan även ifrågakomma under denna period.

Då plutonsutbildningen (motsvarande) är avslutad och det ur utbildnings-synpunkt är önskvärt, att truppförbandens styrka ökas, sammanföras båda bataljonernas rekrytkontingenter vid den ena av regementets bataljoner till utbildning i kompani- och bataljonsförband. Vid repetitionsövning och vid mobilisering tillhör denna personal därefter i regel denna bataljon. Vissa kontingenter placeras dock vid regementets tredje bataljon.

Under soldatutbildningen för flertalet värnpliktiga de därpå följande åren förfäres på motsvarande sätt, men med växling mellan bataljonerna i fråga om utbildningen i kompani- och bataljonsförband.

Sedan en på grund härav särskilt upprättad plan följts under ett visst antal år, stå vid mobilisering samma antal årsklasser till varje bataljons förfogande. Huvuddelen av dem, som härvid tillhöra de ständigt indelade bataljonerna, har vid dessa fullgjort hela sin fredsutbildning i kompani- och bataljonsförband. De åter, som vid mobilisering tillhöra den tredje bataljonen, hava visserligen icke fullgjort huvuddelen av sin fredstjänstgöring vid nämnda bataljon, men när de i regel fullgjort åtminstone repetitionsövningen vid tredje bataljonen, föreligga vissa förutsättningar för en tillfredsställande personalorganisatorisk fasthet vid mobilisering även vid denna bataljon.

Enligt försvarskommissionens mening bör det system, som ovan skisserats, vara ägnat att undanröja de allvarligaste av de olägenheter, som äro förenade med nuvarande utbildningsorganisation vid infanteriet. För att systemet skall kunna tillämpas, är det emellertid nödvändigt, dels att befälskadrerna möjliggöra ett samtidigt pågående utbildningsarbete vid regementets samtliga kompanier, dels att en viss ökning sker av de kontingenter, som skola utbildas vid truppförbanden. Rörande dessa åtgärder, vilka även av andra skäl äro erforderliga, lämnas redogörelse under »Arméns rekrytering» och »Arméns utbildning». I enlighet med vad däri och ovan framhållits, bör den ständiga indelningen av fördelningsinfanteriregementena vara:

regementsstab,
2 bataljoner om vardera 4 kompanier samt
1 yrkeskompani.

Vid Svea livgarde böra härutöver tillkomma 1 à 2 garnisonskompanier.

2. Kavalleriet.

Nuvarande organisation.

Enligt 1925 års härordning äro tre av de fyra kavalleriregementena, nämligen Livregementet till häst, Skånska kavalleriregementet och Livregementets husarer, i fredstid organiserade på tre ryttarskvadroner och en teknisk skvadron, medan det fjärde, Norrlands dragonregemente, härutöver har ytterligare en ryttarskvadron, självständigt förlagd i Boden. Vissa tider av året brukar vid varje regemente genom överflyttning av personal från övriga skvadroner bildas en särskild pansarbilskvadron.

Stamhäststyrkan utgör vid var och en av kavalleriets sjuutton beridna skvadroner 130 hästar.

Försvarskommissionen.

Med hänsyn till kavalleriets avsedda krigsorganisation erfordras två av de nuvarande fyra fredsregementena för mobilisering av lätta brigadens stab och av de i brigaden ingående kavalleriregementena. Vart och ett av förstnämnda fredsregementen bör därjämte uppsätta kavalleribataljonen för den fördelning, i vilken fredsregementet självt ingår. De båda övriga fredsregementena synas böra mobilisera vardera två fördelningars kavalleribataljoner samt dessutom tillsammans den lätta brigadens bilbataljon.

Vid de båda förstnämnda fredsregementena erfordras vid mobilisering ett avsevärt större antal ridhästar än vid de senare. Dessa regementen böra därför erhålla så stor stamhäststyrka, som utrymmet i stallarna inom ett kavallerietablissemment medgiver. Vid valet av ifrågakavaleriregementen bör dessutom hänsyn tagas till att tillgången på för ridbruk lämpliga hästar inom närliggande orter är så stor, att mobiliseringsbehovet av utskrivna ridhästar kan tillgodoses. Med anledning härav böra Livregementet till häst och Skånska kavalleriregementet erhålla vardera fyra ryttarskvadroner och en teknisk skvadron, varje skvadron på 130 stamhästar, samt ytterligare det antal stamhästar per regemente, vilket erfordras såsom ersättning för officerarnas nuvarande egna tjänstehästar, vilka — såsom på annan plats närmare motiveras — böra ersättas med stamhästar.

Enär vart och ett av de båda återstående regementena hava att vid mobilisering uppsätta sinsemellan lika stora beridna styrkor, böra de i fredsorganisationen erhålla samma antal beridna skvadroner. Med hänsyn till att mobiliseringsbehovet av ridhästar vid i fördelningarna ingående kavalleribataljoner är mindre än vid lätta brigadens kavalleriregementen, kan stamhäststyrkan vid ifrågakavaleriregementens skvadroner emellertid sättas något lägre än vid Livregementets till häst och Skånska kavalleriregementets skvadroner. På grund härav vill kommissionen föreslå, att Livregementets husarer och Norrlands dragonregemente erhålla vardera tre ryttarskvadroner och en teknisk skvadron, varje skvadron på 114 stamhästar, förutom det antal stamhästar, som avses som ersättning för de egna tjänstehästarna. Härigenom kan kavalleriets stamhästbehov tillgodoses utan annan ökning av det nuvarande stamhästantalet än som betingas av de egna tjänstehästarnas ersättande med stamhästar.

Vad kavalleriets motoriserade förband beträffar, synas dessa såväl med hänsyn till utbildningens krav som med hänsyn till den omfattande och dyrbara materielens redovisning, handhavande och vård böra vara permanent organiserade. Försvarskommissionen vill för den skull föreslå, att vid varje kavalleriregemente uppsättes en fast pansarbilskvadron. Det kan därjämte ifrågasättas, huruvida icke vid de regementen, som tillsammans skola upp-sätta bilbataljonen i lätta brigaden — Livregementets husarer och Norrlands dragonregemente — dessutom en särskild bilskvadron behöver fast upprättas. Enligt vad kommissionen inhämtat, torde emellertid utbildningen av manskap för bilskvadronerna lämpligen kunna äga rum inom pansarbilskvadronerna, varför organiserandet av särskilda, fasta bilskvadroner, ur synpunkten enbart av manskapets utbildning, icke synes erforderligt. Ehuru detsamma av hänsyn till överensställningen med krigs- och repetitionsövningsorganisationerna i och för sig vore önskvärt, finner sig kommissionen likväl böra avstå från att föreslå upprättandet av fasta bilskvadroner. Motsvarande principer gälla beträffande utbildningen i kanonbil- och luftvärns-kulsprutetjänst, vilka utbildningsgrenar lämpligen böra anslutas till utbildningen vid pansarbilskvadronerna vid Livregementet till häst och Skånska kavalleriregementet.

Särskilda fredsorganisatoriska motsvarigheter till de cykelförband, som ingå i kavalleriets krigsorganisation, äro i och för sig önskvärda men torde dock icke med nödvändighet behöva vara ständigt organiserade.

Med anledning av vad ovan anförts, finner försvarskommissionen, att kavalleriregementena böra erhålla följande fredsorganisation.

Livregementet till häst och Skånska kavalleriregementet:

regementsstab,
fyra ryttarskvadroner,
en teknisk skvadron och
en pansarbilskvadron.

Livregementets husarer och Norrlands dragonregemente:

regementsstab,
tre ryttarskvadroner,
en teknisk skvadron och
en pansarbilskvadron.

Då förläggingsutrymmet i Boden lägger hinder i vägen för bibehållandet därstädes av den nuvarande skvadronen av Norrlands dragonregemente, bör enligt försvarskommissionens mening nämnda regemente i sin helhet förläggas till Umeå.

3. Artilleriet.

Nuvarande organisation.

Enligt nu gällande bestämmelser för den ständiga indelningen i fredstid av fördelningsartilleriregementena äro dessa organiserade på regementsstab

och tre divisioner, varje division om två batterier. Två av divisionerna äro kanondivisioner, den tredje haubitsdivision.

Under regementsövningarna företer organisationen ganska avsevärda växlingar, främst beroende på det för tillfället föreliggande övningsändamålet och på tillgången å personal och hästar. Sålunda kan exempelvis under en viss period en division vara organiserad på stab och tre någorlunda fullständiga batterier, andra däremot på stab och två å tre reducerade batterier o. s. v., medan slutligen under en fälttjänstövningsperiod organisationen vid regementet kan vara regements-(grupp-)stab och tre divisioner om divisionsstab och två å tre starkt reducerade batterier. Dylika växlingar i organisationen äro självfallet icke till fördel för utbildningsresultatet.

Antalet stamhästar utgör vid nuvarande organisation 300 vid varje regemente. Det under vissa utbildningsperioder, främst under regementsövningarna, starkt ökade behovet av draghästar tillgodoses numera i regel genom inkallande av vederbörligt regementes ackordhästar. Avgörande för möjligheten att fylla behovet med ackordhästar är emellertid icke endast dessas antal utan även det antal hästtjänstgöringsdagar, som står till förfogande.

Försvarskommissionen.

Så långt hänsynen till ett ändamålsenligt anordnande av utbildningen det möjliggör bör, enligt vad kommissionen tidigare framhållit, fredsorganisationen vara anpassad efter den avsedda krigsorganisationen. Det har tidigare omnämnts, att vart och ett av fördelningsartilleriregementena beräknas krigsorganisera i medeltal sex divisioner m. m. Denna krigsorganisation bör emellertid icke bildas av en beträffande antalet divisioner allt för trång fredsorganisation. Det är nämligen divisionen och icke batteriet, som är artilleriets stridstekniska enhet, varför utbildningen av denna enhet såsom sådan, icke minst i vad avser den för tjänst i divisionsstaben avsedda personalen, måste tillmätas stor betydelse.

Såsom kommissionen vid behandlingen av frågan om utbildningens organisation närmare angiver, komma åtta batterier att behöva tagas i anspråk för utbildning av fast anställt manskap och värnpliktiga.

Med hänsyn till det anförda vill kommissionen föreslå, att fördelningsartilleriregementena i fredstid organiseras på regementsstab och fyra divisioner om vardera två batterier. Härtill bör, liksom vid infanteriet, komma ett yrkesbatteri för utbildningen av värnpliktiga, avsedda att bestrida vederbörligt regementes handräckningstjänst.

Enär krigsorganisationen innebär uppsättandet av ett lika antal kanon- och haubitsdivisioner, torde det vara ändamålsenligt, att i fredsorganisationen regementet gives en häremot svarande indelning på två kanon- och två haubitsdivisioner.

Vad slutligen frågan om hästarna beträffar, är en mot organisationens utsvällning svarande ökning av antalet stamhästar i och för sig visserligen påkallad. Enligt vad kommissionen inhämtat, gör sig emellertid det ökade behovet av hästar främst gällande under tiden för de värnpliktigas utbild-

ning i körning samt under tillämpningsövningarna. Dessa perioder bliva emellertid, vid den av kommissionen föreslagna tjänstgöringstiden för de värnpliktiga, av relativt kort varaktighet. Det har då främst av ekonomiska skäl icke [synts kommissionen ändamålsenligt att föreslå en ökning av antalet stambästar, vilka ju hela året om befinna sig i tjänst med därav följande kostnader. Kommissionen föreslår i stället, att ackordshästinstitutionen utvecklas och att genom tilldelning av erforderligt antal hästtjänstgöringsdagar det ökade behovet av draghästar tillgodoses.

4. Trängen och trängtrupperna.

Nuvarande organisation.

Enligt gällande försvarsordning utgöras trängtrupperna av fyra kårer, en för varje arméfördelning, nämligen Svea, Göta och Norrlands trängkårer samt Skånska trängkåren. Varje trängkår är i fred organiserad å kårstab, ett träng-, ett bil- och ett sjukvårdskompani, motsvarande de tre tjänster — träng-, bil- och sjukvårdstjänst — i vilka trängtruppernas värnpliktiga få utbildning. Härutöver organiseras studentkompanier för utbildning av trupp-slagets befälselever, kompanier för utbildning av värnpliktiga medicine studerande, trafiksoldatskolor, signalskolor m. m.

Under senare delen av sommarsoldatskolan samt under regementsövningarna uppsätts av kårstaben och kompanierna ett antal staber och trängtruppförband, motsvarande krigsorganisationen, såsom fördelningsträngstab, tränggruppstaber, anspans-, bil- och sjukvårdskompanier, fältsjukhus, organ för trafik- och bilreparationstjänst m. fl.

Antalet stambästar utgör vid tränginspektionen 1 och vid varje trängkår 46 eller sammanlagt 185. Härtill kommer 1 egen tjänstehäst, nämligen inspektörens för trängen. Det behov av stambästar, som härutöver erfordras för student-(aspirant-)kompanier, fylles genom kommendering av stambästar ur kavalleriet.

Försvarskommissionen.

Enligt nuvarande organisation äro trängkårernas kårstaber och kompanier att betrakta såsom mobiliseringscentra för de trängtruppförband, som skola uppsätts vid mobilisering. Då varje mobiliseringscentrum representerar i huvudsak endast en tjänst (träng-, bil- eller sjukvårds-), synes enligt försvarskommissionens mening nuvarande system skapa tillfredsställande garantier för en önskvärd överensstämmelse mellan freds- och krigsorganisationerna. För att kunna bibehålla denna överensstämmelse vid den utökning av trängens krigsorganisation, som nu föreslås, bör emellertid vid varje kår uppsätts — utöver de nuvarande — ytterligare ett kompani, lämpligen benämnt specialkompani, för handhavande av skolor och utbildningsavdelningar för trafik-tjänst, signaltjänst, kulsprutetjänst och yrkesutbildning m. m. Till detta kompani böra därjämte förläggas de värnpliktiga, som tillhöra ersättningsreserven.

Uttrycket »trängkompani», som förr betecknade ett hästanspant trängförband, synes efter motoriseringens genomförande och den därigenom vidgade betydelsen av begreppet »träng» icke fullt riktigt. Det fredskompani vid trängkåren, där utbildning i anspannstjänst äger rum och som i krig uppsätter ett antal anspannskompanier m. m., torde därför böra benämnas anspannskompani.

I enlighet med vad förut framhållits, böra trängen och trängtrupperna omfatta inspektören för trängen med stab (tränginspektionen) samt 4 trängkårer, nämligen Svea, Göta och Norrlands trängkårer samt Skånska trängkåren.

Varje trängkår bör i fred vara organiserad å kårstab, ett anspannskompani, ett bilkompani, ett sjukvårdskompani och ett specialkompani.

Vid Svea trängkår tillkommer dessutom ett till krigsskolan förlagt trängkompani, för vilket närmare redogöres i annat sammanhang.

Vad angår hästarna, skulle på grund av ökningen av trängens befälspersonal och indragandet av de egna tjänstehästarna, det nuvarande stamhästantalet — 185 — behöva ökas till omkring 350. En dylik ökning av stamhästantalet medför emellertid ett sådant behov av stallutrymmen, att detta icke kan tillgodoses utan nybyggnad. Då detta av ekonomiska skäl icke av kommissionen ifrågasättes, böra stamhästarna begränsas till det antal, som kan inrymmas i vid trängkårerna nu befintliga stallar. Ökningen av antalet stamhästar bör därför stanna vid 10 per kår och 3 för tränginspektionen eller sammanlagt 43. Det sammanlagda antalet stamhästar vid trängen skulle därefter uppgå till 228.

BODENS TRUPPER.

1. Norrbottens regemente.

Nuvarande organisation.

Enligt nuvarande organisation avviker Norrbottens regemente ifråga om den ständiga indelningen i fred från fördelningsinfanteriregementena så till vida, att regementet är organiserat på tre bataljoner. Vid den tredje bataljonen, benämnd skidlöparbataljonen, vilken består av tre kompanier, utbildas de från andra inskrivningsområden än Norrbottens för särskild utbildning vid Norrbottens regemente (skidlöpartjänst) uttagna värnpliktiga. Med hänsyn till utbildningsorganisationens större omfattning här än vid infanteriet i övrigt är befälskadern vid Norrbottens regemente större än vid normalregemente.

Försvarskommissionen.

Enligt försvarskommissionens mening bör Norrbottens regemente liksom i nuvarande härordning i första hand erhålla en organisation, som motsvarar ett fördelningsinfanteriregementes. Med hänsyn till mobiliserings-

organisationens större omfattning och den särskilda utbildning i skidlöpar-tjänst, som alltjämt förutsättes skola försiggå vid Norrbottens regemente, bör emellertid detta regemente i fredstid omfatta en bataljon mera än övriga infanteriregementen. Regementet bör sålunda organiseras på

regementsstab och

tre bataljoner, varje bataljon om 4 kompanier.

Inom denna organisation bör även det yrkeskompani inrymmas, vilket vid fördelningsinfanteriregementena föreslagits skola organiseras vid sidan av bataljerna.

2. Norrbottens artillerikår.

Nuvarande organisation.

Artillerikåren tillkom med 1925 års härordning för att utgöra artilleristyrkan i de för »det tidiga gränsförsvaret» avsedda truppförbanden. Den består av två batterier.

Försvarskommissionen.

Enligt vad kommissionen tidigare anfört, avses kårens krigsorganisation omfatta en styrka, motsvarande omkring ett halvt fördelningsartilleriregemente. Med anledning av vad som anförts beträffande sambandet mellan krigs- och fredsorganisationerna vid fördelningsartilleriregementena vill det sålunda synas, som om en ändamålsenlig organisation i fredstid av Norrbottens artillerikår lämpligen borde motsvara hälften av ett dylikt regemente eller, med andra ord, kårstab och två divisioner om två batterier. Emellertid skulle en dylik organisation bliva mindre väl avpassad efter den styrka av fast anställt manskap och värnpliktiga, som med utgångspunkt från krigsbehovet har beräknats såsom för kåren erforderlig, varjämte kostnaderna för viss befälspersonal m. m. skulle komma att ökas. Kommissionen har vid övervägande av dessa förhållanden funnit, att även med tillbörligt beaktande av sambandet mellan freds- och krigsorganisationerna en organisation på kårstab och en division om tre batterier skulle vara mera ändamålsenlig.

Beträffande hästarna föreslår kommissionen ingen annan ändring än att stambästantalet, nu 80, ökas till 90, och att i övrigt enahanda principer, som i fråga om fördelningsartilleriregementena hävdats, vinna tillämpning.

3. Bodens artilleriregemente (fästningsartilleriregementet).

Nuvarande organisation.

Nu gällande organisation motsvarar den vid fördelningsartilleriregementena, i det att Bodens artilleriregemente är organiserat på regementsstab och tre bataljoner om vardera två kompanier. Utbildningens organisation vid detta regemente är delvis en annan än vid fältartilleriet, i det att värnpliktskontingenten är uppdelad i två grupper, av vilka en — den mindre — fullgör sin tjänstgöring under vinterhalvåret. Denna anordning är betingad av kravet på säkerhetsbesättning i fästningen.

Försvarskommissionen.

Någon principiell förändring av krigsorganisationen vid detta regemente förutsattes icke. Då därjämte, enligt kommissionens mening, en större del av värnpliktskontingenten, än vad kommissionen föreslår bliva fallet vid fältartilleriet, vid detta regemente torde böra tjänstgöra under vintern, kommer icke heller ett så stort antal enheter att behöva sommartid tagas i anspråk för utbildningen som vid ett fördelningsartilleriregemente.

Kommissionen föreslår därför, att fästningsartilleriregementet även framdeles organiseras på regementsstab och tre bataljoner om två kompanier, vartill i likhet med vid fördelningsartilleriregementena bör komma ett yrkeskompani för ersättningsreservens värnpliktiga.

Beträffande organisationen av *Bodens ingenjörkår*, det i Bodens trupper ingående *kompaniet ur signalregementet* samt till Boden förlagt *intendenturkompani* och *tygkompani* vill kommissionen hänvisa till vad därom anföres under »Armétruppförbanden».

GOTLANDS TRUPPER.

1. Gotlands infanteriregemente.

Nuvarande organisation.

Vid tidpunkten för övergången till nuvarande försvarsordning var infanteritruppförbandet på Gotland — Gotlands infanteriregemente — liksom övriga infanteriregementen i fredstid organiserat å tre bataljoner m. m., varje bataljon om fyra kompanier. Från normalorganisationen avvek Gotlands infanteriregemente endast i så måtto, att en av de tre bataljonerna var organiserad å bataljonsstab, två infanterikompanier, ett trängkompani och en velocipedavdelning.

Sedan genom 1925 års försvarsbeslut Gotlands infanteriregemente reducerats till Gotlands infanterikår, bestående av endast en bataljon, organiserades kåren — i enlighet med samma principer, som tillämpades beträffande infanteriet i övrigt — på endast fyra kompanier.

Försvarskommissionen.

Enligt försvarskommissionens mening är det av särskild betydelse, att fredsorganisationen av infanteritruppförbandet på Gotland är sådan, att den underlättar en snabb och smidig övergång från freds- till krigsfot. Samtidigt måste emellertid organisationen vara ändamålsenlig även med hänsyn till utbildningsarbetet. På grund härav kunna — ehuru krigsorganisationen i väsentlig grad avviker från infanteriets i övrigt — i stort sett samma principer tillämpas beträffande organisationen av det gotländska infanteriförbandet som beträffande fördelningsinfanteriregementena. En fredsorganisation på endast en bataljon motsvarar enligt försvarskommissionens me-

ning icke vare sig berättigade fordringar på en ändamålsenlig utbildningsorganisation eller kravet på lämplig överensstämmelse med krigsorganisationen. En fredsorganisation på tre bataljoner åter blir med hänsyn till personalstyrkan alltför omfattande för att motsvara kraven på en — bland annat ur ekonomisk synpunkt — ändamålsenlig utbildningsorganisation. Ifrågavarande truppförband bör därför liksom huvuddelen av infanteriet i övrigt organiseras på

regementsstab,
2 bataljoner om vardera 4 kompanier samt
1 yrkeskompani.

2. Gotlands artillerikår.

Nuvarande organisation.

Gotlands artillerikår är enligt nuvarande organisation organiserad på kårstab och tre batterier.

Försvarskommissionen.

Enär beträffande Gotlands artillerikår i allt väsentligt samma synpunkter göra sig gällande som de, vilka kommissionen tidigare anfört beträffande Norrbottens artillerikår, föreslår kommissionen, att Gotlands artillerikår även framdeles organiseras på kårstab och en division om tre batterier.

ARMÉTRUPPFÖRBANDEN.

1. Stridsvagnsregementet.

Nuvarande organisation.

Den i nuvarande organisation befintliga stridsvagnsbataljonen uppsattes den 1 januari 1928. Enligt 1925 års härordningsbeslut avsågs, att bataljonen skulle ingå i Svea livgarde. Genom riksdagsbeslut år 1926 skildes den emellertid från sagda regemente tillsammans med den för Vaxholms fästning avsedda fästningsbataljonen och garnisonskompaniet, vilka truppförband tillsammans bildade Göta livgarde. Inom detta regemente utgör stridsvagnsbataljonen andra bataljonen; den är organiserad på bataljonsstab och två kompanier. Vid sidan av utbildningen i stridsvagnstjänst hava under sist-förflutna år till stridsvagnsbataljonen varit förlagda försök och utbildning med infanterikanoner.

Försvarskommissionen.

Med hänsyn till de uppgifter, som i fält kunna tilldelas stridsvagnsförband, och de möjligheter att lösa dessa uppgifter, som vid tillgång på modern stridsvagnsmateriel föreligga, är enligt försvarskommissionens mening en betydande utökning av stridsvagnsvapnet motiverad. Materielanskaffningen måste emellertid av ekonomiska skäl i fredstid begränsas på sätt i kap. VII anges. Detta bestämmer i viss mån omfattningen av stridsvagnsvapnet, vilket fortfarande synes böra ingå i infanteriet.

Med hänsyn till de krav, som föreligga vid utbildningen med infanterikanoner, bland annat beträffande övningar mot stridsvagnar, tillgång på skjutfält m. m., synes det kommissionen ändamålsenligt att liksom hittills förlägga utbildningen av infanteriregementenas för infanterikanontjänst avsedda befäl och meniga till stridsvagnsförbandet. Med den personalstyrka, som därigenom erfordras vid stridsvagnsförbandet, bör det organiseras på två bataljoner, vardera om tre kompanier. Därigenom ernås även lämplig överensstämmelse med den avsedda krigsorganisationen. Då fredsorganisationens omfattning blir sådan, att stridsvagnsförbandet icke lämpligen kan förenas med annat infanteriregemente, bör det bilda ett självständigt truppförband. Det nuvarande Göta livgarde bör därför enligt kommissionens mening utvecklas till ett *stridsvagnsregemente* och organiseras på regementsstab samt

två stridsvagnsbataljoner, vardera bataljonen om tre kompanier.

Härtill bör komma ett yrkeskompani.

Personalrekryteringen vid stridsvagnsregementet torde böra anordnas efter samma grunder, som nu tillämpas vid Göta livgardes stridsvagnsbataljon. Kompaniofficerarna böra sålunda från beställningar vid infanteriförbanden förordnas i befattningar vid stridsvagnsregementet under ett visst antal år. Detsamma torde böra gälla för regementsofficerarna utom chefen, vilken bör utnännas vid regementet. Underofficerarna och manskapet böra vara fast anknutna vid regementet.

2. Smålands arméartilleriregemente.

Nuvarande organisation.

Arméartilleriregementet är enligt gällande organisation indelat på regementsstab och tre divisioner med tillsammans åtta batterier.

Försvarskommissionen.

Enär krigsorganisationens omfattning avses bliva i allt väsentligt densamma som vid fördelningsartilleriregementena, vill kommissionen, under hänvisning till vad därom beträffande dessa regementen anförts, föreslå, att arméartilleriregementet gives en motsvarande organisation, nämligen regementsstab och fyra divisioner om två batterier.

Även vid detta regemente torde ett yrkesbatteri för ersättningsreservens personal böra finnas.

3. Ingenjörtrupperna och signaltrupperna.

Nuvarande organisation m. m.

Enligt nuvarande organisation utgöras ingenjörtrupperna av fyra kårer, nämligen Svea och Göta ingenjörkårer, förlagda i Stockholm resp. Eksjö, vardera med ett till Vaxholm resp. Karlskrona detacherat kustfästningsingenjörkompani, Fälttelegrafkåren, förlagd i Stockholm, samt Bodens ingenjörkår.

De två förstnämnda kårerna, som vardera omfatta stab och sex kompanier, äro avsedda att vid mobilisering uppsätta — förutom kustfästningarnas ingenjörförband — huvuddelen av armé- och fördelningsingenjörtrupperna. Fälttelegrafkåren, organiserad på stab och fem kompanier, uppsätter de högre förbandens signalorgan. Bodens ingenjörkår, vilken likaledes omfattar stab och fem kompanier, uppsätter såväl fästningens ingenjörtrupper som ingenjörtrupper för vissa delar av de rörliga stridskrafterna. Kårens telegrafkompani uppsätter därjämte Bodens fästnings signalorgan.

Verkställda utredningar angående signaltjänstens utbrytande.

Med hänsyn till signaltjänstens ringa samhörighet med ingenjörtjänsten och allt mera ökade betydelse för främst de stridande truppslagen och de högre staberna har försvarskommissionen ansett sig böra utreda lämpligheten av att de nuvarande fälttelegraftrupperna utbrytas ur ingenjörtrupperna och bilda ett självständigt truppslag. Av den för ändamålet verkställda utredningen har i huvudsak framgått följande.

Signaltjänstens ledning kräver numera avsevärt större sakkunskap än tillföre, och det arbete, som måste åläggas nämnda ledning, har blivit alltmera omfattande, bland annat till följd av kraven på samarbete med högre staber, truppsignalorgan, skolor och förvaltningsorgan. Härav följer, att ledningen för att kunna odelat ägna sig åt signaltjänsten bör i möjligaste mån frigöras från annan verksamhet.

Officers- och underofficerspersonalen vid ett fristående signaltruppslag bör, genom att befrias från utbildning för ingenjör- och byggnadstjänst — om samma tid ägnas åt utbildningen — kunna erhålla en grundligare kunskap och erfarenhet inom de för signaltjänsten mest betydelsefulla områdena, än vad nu är fallet.

De sålunda antydda fördelarna med ett fristående signaltruppslag äro så betydelsefulla, att vid jämförelse med hittills gällande organisation och utbildningsförhållanden kraven på en genomgripande förändring framtråda med stor skärpa.

Vissa betänkligheter mot en fullständig omorganisation i riktning mot ett helt fristående signaltruppslag kunna emellertid anföras. Dessa betänkligheter sammanhånga främst med frågan om signaltruppslagets officersrekrytering.

En rekrytering enligt passagesystemet — den enda framkomliga vägen — innebär i huvudsak, att vid ledigblivna löner på signaltruppslagets stat officerare från arméns olika truppslag vinna anställning vid signaltruppslaget. Löner bliva lediga dels vid avgång till följd av föreskriven pensionsålder o. dyl., dels genom att officerare återtransporteras till ursprungligt truppslag.

En återtransport senare än vid 11 à 12 tjänstår som officer (6 års bortovaro) borde normalt icke ifrågakomma. Befordringsutsikterna måste göras så lockande, att begåvade och framåtsträvande signalofficerare icke tidigt söka sig åter till eget truppslag, ty i så fall skulle de bästa officerarna icke hinna

göra signaltjänsten någon större nytta, och kaptensbeställningarna — vilkas innehavare äro av särskild betydelse vid signaltrupperna — skulle kunna komma att rekryteras av de minst kvalificerade. En undersökning med utgångspunkt från viss för ett självständigt signaltruppslag överslagsvis beräknad stat har givit vid handen

att, därest en jämn befodringsålder från löjtnant till kapten skulle kunna bibehållas, måste två tredjedelar av löjtnanterna återtransporteras, samt

att regementsofficersbefodran skulle äga rum i medeltal var tredje år, vilket, under förutsättning att återtransport ur kaptensgraden icke ägde rum, bland annat innebure, att av de först anställda endast var nionde bleve regementsofficer; överstebefodran bleve nästan uteslutande en konjunkturfråga.

Ett fristående signaltruppslag kan visserligen, i det fall att ovan antydda återtransport skulle befaras sänka kvaliteten i kaptens- och regementsofficersgraderna, rekryteras med högt kvalificerade officerare därigenom, att sådana, som tidigare tjänstgjort vid signaltruppslaget och under sin verksamhet vid eget truppslag, högstskolor och staber skaffat sig utbildning, som måste tillskrivas särskilt värde för tjänstgöring vid signaltruppslaget, vid inträffande ledighet i kaptensgraden — eventuellt i regementsofficersgrad — kunna få återinträda vid detta truppslag. En dylik transport kan emellertid sägas strida mot det hittills framförda kravet på ökad sakkunskap inom det rent signaltekniska området och bör därför icke annat än i undantagsfall ifrågakomma, särskilt som befodringsutsikterna för signaltruppslagets kvarstående subalternofficerare därigenom skulle ytterligare minskas.

Visserligen är det sålunda icke uteslutet, att ett fristående signaltruppslag kan erhålla ett antal taktiskt väl utbildade och allmänt militärt framstående officerare samt att vissa signalofficerare med utpräglad teknisk begåvning genom att — utan tanke på befodran — ägna hela sitt intresse åt signaltjänsten kunna trygga den tekniska utvecklingen. Signaltruppslaget behöver emellertid ett flertal tekniska experter samt en och annan officer, vilken med framstående duglighet inom det taktiska området förenar grundlig tekniskvetenskaplig utbildning och erfarenhet inom det tekniska området. Man kan befaras, att officerare av sistnämnda slag skulle helt utebliva.

De antydda betänkligheterna äro visserligen icke av den art, att de kunna föranleda ett bestämt avstyrkande av den ifrågasatta skilsmässan mellan signaltjänst och ingenjörtjänst, men de böra mana till en viss försiktighet och kunna möjligen tala för ett insläende på de partiella reformernas väg.

Inom en av fortifikationsofficerare sammansatt kommitté har en undersökning blivit verkställd i syfte att utröna, i vad mån man med telegraftjänsten kvarstående under chefens för ingenjörtrupperna ledning kan uppnå, vad som eljest åsyftas med organisationen av ett fristående signaltruppslag. Nämnda undersökning har i huvudsak givit följande resultat.

Telegrafofficerarnas specialutbildning borde omfatta

praktisk utbildning, motsvarande manskaps- och underofficersutbildning, under 4 månaders uppehåll mellan de båda arbetsåren vid artilleri- och ingenjörhögskolans allmänna kurs,

teoretisk utbildning i signaltjänst och elektroteknik under andra arbetsåret av nämnda kurs,

signalofficerskurs efter placering vid telegrafkåren samt signallinje vid artilleri- och ingenjörhögskolans högre kurs, eventuellt krigshögskolan för dem, som visat sig lämpliga för högre utbildning.

Med detta program borde telegrafofficerarnas utbildning bliva avsevärt grundligare, än som med samma för utbildningen anslagna tid skulle bliva fallet, därest signaltjänsten gjordes fristående från ingenjörtrupperna och officerarna hänvisades till redan befintliga undervisningsanstalter.

Förflyttning av officerare mellan telegraftjänst och ingenjörtruppernas övriga tjänster borde icke ifrågakomma i större utsträckning, än som erfordrades med hänsyn till vissa officerares utbildning för högre befördran inom ingenjörtrupperna och som utan olägenhet kunde äga rum med hänsyn till sistnämnda officerares större förutsättningar att kunna sätta sig in i tvenne verksamhetsområden. Förflyttning av underofficerare mellan ingenjörtjänst och telegraftjänst borde vara utesluten.

Därest passagesystemet mellan telegraftjänst och övriga tjänster inskränktes till här antydd omfattning, syntes befogade klagomål på bristande rutin och erfarenhet hos de officerare och underofficerare, som handhade telegraftjänsten, icke vidare behöva befaras.

Fortifikationsstabens trupp- och materielavdelningar borde omorganiseras till en ingenjöravdelning och en telegrafavdelning, vardera omfattande en trupp- och en materieldetalj. Krav på fullständig dubbelsidig utbildning hos den i vissa frågor över nämnda avdelningar stående chefen för fortifikationsstaben samt dennes adjutant borde uppställas. Härigenom tillgodosåges så långt ske kunde kravet på sakkunskap hos signaltjänstens ledning.

Sammanställes sistnämnda förslag med tanken, att inspektören för ingenjörtrupperna efter inrättandet av en särskild styrelse för befästnings- och byggnadsärenden kommer att frigöras från en betydande del av sin hittillsvarande arbetsbörda samt att nämnde inspektör är avsedd att knytas betydligt fastare till arméledningen, än vad nu är fallet, kan en utveckling i riktning mot en sakkunnig ledning av signaltjänsten sägas ligga inom möjligheternas gräns utan att fälttelegrafkåren utbrytes ur ingenjörtrupperna.

Försvarskommissionen.

Det torde icke kunna förnekas, att vissa svårigheter komma att föreligga vid organisationen av ett fristående signaltruppslag av här avsedd omfattning. Emellertid synas dessa icke uppväga de fördelar, som enligt ovan äro att förvänta av ett sådant system.

De stater för officerare vid det självständiga signaltruppslaget, som av kommissionen i annat sammanhang föreslås, upptaga följande antal officersbeställningar, nämligen 1 överste, 1 överstelöjtnant, 3 majorer, 12 kaptener samt 16 löjtnanter, och innebära i förhållande till den i ovannämnda utredning förutsatta staten ett proportionsvis större antal regementsofficerare. Såsom jämförelse må dessutom nämnas, att staten för ett infanteriregemente

upptager 1 överste, 1 överstelöjtnant, 3 majorer, 15 kaptener, 32 löjtnanter och fänrikar. En jämförelse i befodringsavseende med sistnämnda truppförband utfaller till signaltruppernas förmån. Jämväl må framhållas, att, i enlighet med vad nedan anföres, befodringsmöjligheterna för signaltruppslagets officerare avses att stå öppna även vid eget ursprungligt truppslag.

Enligt försvarskommissionens mening torde i fråga om signaltruppslagets officerare i huvudsak följande cirkulation kunna betecknas såsom möjlig och ändamålsenlig.

Efter fullgjord tjänstgöring såsom aspirant vid signaltrupperna under ett eller, om så prövas erforderligt, 1½ år (två vintrar och en mellanliggande sommar), avses subalternofficer vinna anställning vid signaltrupperna i regel vid en tjänsteålder av omkring 6 år såsom officer. Efter omkring 5 års tjänst vid signaltrupperna sker återtransport till eget ursprungligt truppslag, där tre à fyra års tjänst fullgöres såsom subalternofficer. Efter denna tjänstgöring torde vederbörande böra anses kompetent såsom kompanichef (motsvarande chef) vid såväl eget truppslag som signaltruppslaget. Förnyad transport, denna gång till kaptensbefattning vid signaltrupperna, äger sedermera rum vid omkring 14 eller senast 15 tjänstår.

Efter omkring 5 års kaptenstjänst sker i allmänhet på nytt återgång till eget truppslag. Då majorsbefodrigan kan komma i fråga, har vederbörande haft tillfälle att såsom kompanichef (motsvarande chef) meritera sig för dylik befodrigan jämväl vid detta. Enstaka kaptener kunna emellertid kvarstanna vid signaltrupperna för att bekläda vissa befattningar, för vilka dylik längre tids oavbruten tjänstgöring kan anses önskvärd.

Med här antydda befodringsystem torde omkring två tredjedelar av de officerare, vilka såsom löjtnanter vinna anställning vid signaltruppslaget, kunna påräkna kaptensbefodrigan därstädes. Majorsbefodrigan kan i regel påräknas ungefär vartannat år, vilket torde innebära, att ungefär var fjärde kapten vid signaltrupperna skulle kunna påräkna regementsofficersbefodrigan därstädes.

Den förenämnda kommitténs förslag att mycket starkt inskränka passagen mellan ingenjörtjänst och signaltjänst inom ett obrutet ingenjörvapen synes ur signaltjänstens synpunkt med hänsyn till de begränsade rekryteringsmöjligheterna inom ett dylikt vapen ändamålsenlig. Därav följer emellertid även, att befodringsmöjligheterna för de officerare, som välja signalvägen, bli i motsvarande mån inskränkta och i huvudsak begränsade till de befattningar inom ingenjörvapnet, som avse tjänst vid signalförband eller handläggning av signalärenden. Med det stora urval vid rekryteringen, som blir möjligt vid det av försvarskommissionen här förordade systemet, föreligger i allmänhet icke samma krav på en oavbruten tjänstgöring i signaltjänst, som enligt den ovannämnda kommitténs mening är erforderlig. Förutom tiden för den grundläggande utbildningen såsom signalaspirant synes femårsperioden i vardera löjtnants- och kaptensgraden vara tillräcklig för att såväl befästa rutinen i den speciella tjänsten som utnyttja kunskapen och för-

mågan i densamma. Därigenom skapas även möjligheter för vederbörande officerare att, på sätt som anförts, genom fortsatt tjänst vid eget truppslag göra sig kompetenta för befordran jämväl inom detta. I den konkurrens om de dugligare officerarna, som kan tänkas uppstå mellan signaltrupperna och övriga truppslag, särskilt då det gäller befordran till kapten och major, kunna signaltruppernas rättmätiga intressen tillgodoses genom en sänkning av befordringsåldern vid signaltrupperna under den ålder, som vid övriga truppslag kan tillämpas. Under sådana förhållanden synes man kunna räkna med att ett stort antal officerare önska kommande ring såsom signalaspiranter för att göra sig kompetenta för inträde vid signaltrupperna och att urvalet härvid skall kunna bli mycket gott; de föreslagna befordringsmöjligheterna synas tillgodose såväl signaltruppernas som individernas intressen.

På grund av vad ovan anförts synes det försvarskommissionen ändamålsenligt, att fälttelegrafkåren utbrytes ur ingenjörtrupperna och bildar ett självständigt truppslag. I vad mån officerare ur övriga truppslag böra ifrågakomma till transport till signaltrupperna i samband med utbrytningen upp-
tages till särskild behandling i kap. VI.

a. Ingenjörtrupperna.

Allmänna synpunkter.

Såsom tidigare anförts, föreslår kommissionen, att fälttelegrafkåren utbrytes ur ingenjörtrupperna och bildar ett särskilt truppslag, signaltrupperna. Ingenjörtrupperna komma följaktligen därefter att utgöras endast av de för egentlig ingenjörtjänst avsedda truppförbanden. Vid övervägandet av de konsekvenser, som de föreslagna åtgärderna komma att medföra beträffande ingenjörtruppernas organisation, har försvarskommissionen ansett sig böra undersöka möjligheten av att nedbringa antalet i fred befintliga ingenjörtruppförband. Förutom den kår i Boden, som i en eller annan form måste bibehållas, skulle sålunda ingenjörtrupperna kunna tänkas sammanförda till ett enda truppförband, ett *ingenjörregemente*. Därigenom borde vissa fördelar kunna ernås. Förvaltningskostnaderna borde kunna bli lägre än vid en uppdelning av truppslaget på tre självständiga förvaltningsenheter. Huvuddelen av truppförbandet skulle kunna förläggas till en plats, där för utbildningen av den fast anställda personalen och för de värnpliktigas första utbildning särskilt gynnsamma broslagningsplatser samt för vägarbeten lämpad terräng finnes i förläggningens omedelbara närhet. Enligt vad tidigare utredningar rörande ingenjörtrupperns förläggning givit vid handen skulle en förläggningsplats vid Klarälven erbjuda särskilt gynnsamma betingelser i detta avseende. Då samtidigt möjligheter föreläge att i samband med minskningen av antalet infanteriregementen ställa Värmlands regementes etablissement helt eller delvis till förfogande för ett ingenjörregemente, borde enligt försvarskommissionens mening lämpligheten av en sådan åtgärd göras till föremål för särskild undersökning.

I de detaljutredningar, som verkstälts i enlighet med ovan angivna riktlinjer, har det till en början framhållits att varje fördelnings ingenjörtrupper böra, oavsett vilka förändringar, som vidtagas i ingenjörtruppernas fredsorganisation, mobilisera inom resp. fördelnings militärområde. Inom varje dylikt område borde därför finnas en mobiliseringsplats (expedition och förråd) för fördelnings ingenjörtrupper. Om vederbörande ingenjörbataljonschef i fredstid kunde ställas till fördelningschefens förfogande och om under repetitionsövningarna eller liknande utbildningsperioder ingenjörtruppförband kunde uppsättas vid ifrågavarande mobiliseringsplatser, skulle ett sedan länge eftersträvat närmare samband mellan ingenjörtrupperna och övriga truppslag vinnas. Först därigenom kunde man jämväl vid ingenjörtrupperna åvägbringa den överensstämmelse mellan freds- och krigsorganisationerna, som i allmänhet eftersträvades. Att organisationen möjliggjorde, att fördelningscheferna i fredstid kunde förfoga över vederbörande ingenjörbataljonschefer, vore nödvändigt även av andra skäl, därest de hittillsvarande fortifikationsofficerarna vid arméfördelningsstaberna överfördes till den ifrågasatta centrala byggnadsförvaltningen.

Inom de militärområden, där i fredstid bestående ingenjörtruppförband icke finnes, kunde av ekonomiska skäl de ovannämnda mobiliseringsplatserna tänkas förlagda i anslutning till härför lämpliga infanteriregementen, där emellertid motsvarande övningsmöjligheter borde föreligga som på ingenjörtruppförbands ordinarie förlägningsplats.

För utbildningen av den fast anställda personalen och för de första skedena av de värnpliktigas utbildning måste ett eller flera i fredstid ständigt bestående ingenjörtruppförband vara organiserade. Ett dylikt förband måste av flera skäl vara förlagt i Boden. Utbildningen av ingenjörtrupperna i övrigt kunde tänkas samlad antingen till ett, större förband (regemente) eller uppdelad på två, mindre förband (kårer).

Vad den förra organisationen — ett *regemente* — beträffar, hava vid utredningen följande synpunkter framförts. Organisationen kan visserligen motiveras av lägre förvaltningskostnader och är vid en liten ingenjörtrupporganisation nödvändig, för att vid tillämpningsövningar utbildningsenheter av tillräcklig storlek skola erhållas. Emellertid föreligger icke med den storleksordning, som av försvarskommissionen tillmåtts ingenjörtrupperna, sistnämnda skäl för ett sammandragande till en plats. Den förutsatta styrkan är i stället sådan, att ett samlande till en plats — även vid förläggning till den särskilt ur denna synpunkt gynnsammaste orten Karlstad — skulle medföra svårigheter i form av krav på alltför många övningsplatser i förhållande till de gynnsamma strandområdenas utsträckning. Även om markinköp för Kronans räkning kan komma till stånd utan avsevärd kostnad och erforderliga övningsförråd anläggas, kvarstår dock olägenheten av att de från kasernen längst bort belägna övningsplatserna skulle försorsaka tidsförlust eller kostnader vid den dagliga förflyttningen till och från broslagningsövningarna. För att närmare belysa dessa förhållanden anfördes, att för ett

ingenjörregemente skulle under tiden den 1 maj—den 31 juli erfordras lämpliga övningsplatser för 26 samtidigt organiserade plutoner.

Därest, såsom anfördes vara ofrånkomligt, under vissa skeden minst halva tiden måste ägnas åt fält- eller krigsbroslagning, innebure detta teoretiskt ett krav på minst 13 broslagningsplatser för dagligen försiggående detaljövningar och utbildning i pluton. I verkligheten vore detta antal dock icke tillfyllest, emedan en pluton ofta icke kunde under ett enda övningspass eller ens under en dag utföra en övning (t. ex. tung broslagning) och bryta utförda arbeten. En pluton måste ofta kunna disponera platsen under ett övningspass två eller flera dagar i följd, utan att annan pluton finge tillfälle att begagna den däremellan. Sannolikt erfordrades därför för 26 plutoner icke mindre än 16 broslagningsplatser. Som jämförelse nämndes, att vid Svea ingenjörkår antalet plutoner hittills uppgått till högst 8, vilka disponerat 5 broslagningsplatser.

Vid en strand, som utefter hela sin sträckning erbjuder gynnsamma betingelser, skulle för 16 broslagningsplatser erfordras en sträcka av minst 2 000 meter. Icke ens vid Klarälven torde dock så gynnsamma förhållanden vara för handen.

Ett samlande av fredsutbildningen till en enda plats skulle slutligen medföra större kostnader för transporter, nämligen in- och utrycknings-transporter samt förflyttning av kontingenter vid uppsättande av förband inom övriga militärområden. Härtill komme engångskostnader för förläggningens ordnande, varvid vissa nybyggnader icke kunde undvikas. Till be-lysande av kostnaderna härför framhölls, att förläggningen av en ingenjörkår om 5 kompanier (av mindre storlek) till Värmlands regementes kasern-etablissemang (en bataljonskasern) år 1925 beräknades kräva en engångskostnad av 715 000 kronor. Med hänsyn till ingenjörregementets storlek ansågs nämnda kostnad, trots nuvarande lägre byggnadspriser, vid ett regementes förläggning till Karlstad, komma att avsevärt överskridas.

Därest ingenjörtrupperna skulle organiseras på — förutom ingenjörkåren i Boden — *två kårer*, skulle enligt meromnämnda utredning flertalet av de svårigheter bortfalla, vilka vore förenade med bildandet av ett enda ingenjörregemente, utan att dock förvaltningskostnaderna bleve avsevärt högre. Manskapsstyrkan vid varje kår bleve även fullt tillräcklig för tillämpningsövningar.

I fråga om förläggningen vore även enligt detta alternativ Karlstad synnerligen lämplig för den ena av ingenjörkårerna. Då någon ingenjörkår icke lämpligen kunde förläggas inom nuvarande Södra arméfördelningsområdet, borde förlägningsplats för den andra ingenjörkåren väljas inom Östra brigadområdet eller Östra arméfördelningsområdet.

Skulle förläggning väljas inom Östra brigadområdet, torde den billigaste utvägen vara att låta en ingenjörkår kvarbliva i Eksjö, dit Göta ingenjörkår med icke obetydliga kostnader flyttades genom 1925 års härordning. Härigenom kunde alla nybyggnads- och flyttningskostnader undvikas.

Kunde Eksjöförläggningen icke disponeras för den andra ingenjörkåren, vore Linköping den enda tänkbara platsen inom Östra brigadområdet.

Skulle återigen förläggning väljas inom Östra arméfördelningsområdet, syntes icke någon förläggningsplats kunna väljas, som erbjöde bättre övningsmöjligheter än Stockholm (Järvafältet med specialövningsplatser vid Säby- och Öfversjöarna) och Laxön som sommarförläggningsplats för vissa delar. Den naturliga lösningen i detta alternativ syntes därför vara att låta en kår kvarbliva i Svea ingenjörkårs nuvarande kasern, under det att Signalregementet inrymdes i ny kasern i anslutning till redan befintliga byggnader vid nedre Frösunda. Sistnämnda kasernbygge hade sedan gammalt utgjort ett mycket framträdande och välmotiverat krav (medel hade en gång i tiden beviljats av riksdagen men innehållits i avvaktan på utredningarna närmast före 1925 års härordningsbeslut) och borde därför ifrågakomma före varje annat nybyggnadsföretag.

Genom förläggning till Stockholm skulle nybyggnads- och flyttningskostnader undvikas, varjämte vissa andra fördelar skulle vinnas.

Sammanfattningsvis framhölls, att då övningsmöjligheterna i Karlstad, ehuru i och för sig goda, icke syntes vara tillräckliga för den avsedda övningsstyrkan och förläggningen där skulle fordra betydande nybyggnader, kunde en organisation på ett ingenjörregemente icke tillrådas.

Vid en fortsatt organisation på — förutom Bodens ingenjörkår — två ingenjörkårer bleve valet mellan Stockholm och Eksjö (Linköping) såsom plats för den ena kåren delvis beroende av hänsyn till de krav på förläggningsmöjligheter, som övriga truppslag och försvarsgrenar uppställde. Det vore dock att märka, att, då de etablissement, som erbjuda godtagbart strandutrymme för broslagningsplatser, äro mycket fåtaliga, särskild hänsyn måste tagas till ingenjörtruppernas krav på dylika övningsmöjligheter. Därest vid en överarbetning av de preliminära planerna för truppförbandens förläggning valet mellan Stockholm och Eksjö vore fritt, borde Stockholm lämnas företräde.

Försvarskommissionen.

Med hänsyn till i verkställda utredningar framlagda synpunkter finner försvarskommissionen det uppenbart, att betydande svårigheter skulle uppstå genom ett fullföljande av tanken på en sammanslagning av de två sydliga ingenjörkårerna till en. Särskilt skulle de ekonomiska konsekvenserna bliva betydande vid en förändring av Värmlands regementes etablissement till en för ett ingenjörregemente lämpad övningsplats. Då samtidigt synnerligen starka skäl förebragts för att flygvapnet borde erhålla dispositionsrätten över nyssnämnda kasernetablissement, har försvarskommissionen funnit sig icke böra räkna med detta alternativ för ingenjörtruppernas organisation.

Ingenjörtrupperna böra sålunda enligt kommissionens mening vara organiserade på tre kårer. Av dessa måste en vara förlagd i Boden — *Bodens*

ingenjörkår — bland annat för utbildning och uppsättning av för fästningens rustning och försvar erforderliga fästningsingenjörtrupper.

De två övriga kårerna — Svea och Göta ingenjörkårer — böra vara förlagda i var sitt av två militärområden.

Av skäl, som förebragts i ovannämnda utredning, bör någon förändring i förläggningen av *Göta ingenjörkår* icke förutsättas i annan mån än att kustfästningsingenjörkompaniet i Karlskrona av tidigare anförda skäl indragas. Denna till Eksjö förlagda kår kommer sålunda att tillhöra det nya södra militärområdet.

Vad den återstående kåren — *Svea ingenjörkår* — beträffar, vars kustfästningsingenjörkompani i Vaxholm likaledes bör indragas, har det syntts kommissionen naturligt att taga under övertvägande möjligheten av att förflytta kåren till Västerbottens regementes etablissement i Umeå, vilket regemente enligt försvarskommissionens förslag skall indragas. Av genom kommissionens försorg verkställda undersökningar har visserligen framgått, att övningsmöjligheterna för ingenjörtrupper, särskilt ifråga om broslagning, icke äro ur militär synpunkt gynnsamma i Umeå. Genom lämpliga åtgärder, som delvis framgå av det följande, torde emellertid enligt kommissionens mening de väsentligaste av de anförda olägenheterna kunna undanröjas. Enligt vad kommissionen erfarit, finnas i övrigt goda utbildningsmöjligheter på nämnda ort. Kommissionen vill fördenskill för sin del förorda, att Svea ingenjörkår förläggas till Umeå. Genom en dylik förläggning kan kårens nuvarande kasernetablissement vid Frösundavik frigöras för inrymmande av signalregementet, vilket huvuddel under alla förhållanden bör vara förlagt i Stockholm. I samband härmed lär Mariebergsområdet, vilket för närvarande disponeras av Fälttelegrafkåren, böra försäljas. Detta synes så mycket angelägnare, som därvarande kasernetablissement är i hög grad otidsenligt, och området inom en nära framtid torde komma att infogas i vederbörlig stadsplan. De vid försäljningen inflytande medlen lära till fullo förslå att bestrida kostnaderna för flyttningen av såväl Fälttelegrafkåren — i samband med omorganisation till signalregemente — till Frösundavik som Svea ingenjörkår till Umeå. Den i det föregående omnämnda tanken på att verkställa nybyggnad för signalregementet kan icke av kommissionen biträdas, då ett dylikt förfarande skulle innebära, att ett fullt brukbart kasernetablissement bleve outnyttjat, medan samtidigt ett nytt uppbyggdes.

Med hänsyn till av kommissionen förutsatt förläggning av ingenjörkårerna böra vid Svea och Göta ingenjörkårer i första hand utbildas och uppsättas II. (Norra), resp. I. (Södra) fördelningens ingenjörtrupper. Till samma ingenjörkårer måste emellertid även den huvudsakliga utbildningen av personalen för IV. (Östra) resp. III. (Västra) fördelningarnas ingenjörtrupper förläggas. Bland annat med hänsyn härtill har kommissionen funnit de skäl starkt vägande, vilka i ovannämnda utredning anförts för en decentralisering av ingenjörtruppernas mobilisering och för en uppsättning under vissa perioder av fredsutbildningen av ingenjörtrupper inom varje fördelning. Då de direkta kostnaderna för de härför erforderliga anordningarna visat sig

obetydliga och torde uppvägas av indirekta besparingar i form av minskade byggnads- och övningskostnader m. m. för ingenjörkårerna, har kommissionen funnit sig böra tillstyrka en dylik organisation. Sålunda bör inom vartdera av Östra och Västra militärområdena finnas en *övnings- och mobiliseringsplats* för vederbörliga fördelningsingenjörtrupper. Skäl kunna tala för att denna plats direkt anslutes till ett av fördelningens infanteriregementen. Då emellertid dessas etablissement under repetitionsövningarna måste beräknas bliva fullt belagda av regementenas egen personal, skulle en dylik anordning kräva icke oväsentliga nybyggnader. Härtill kommer, att övningsmöjligheterna vid de infanteriregementen, som kunna tänkas ifrågakomma, icke äro gynnsamma vad beträffar utbildningen i broslagning. Enligt kommissionens mening skulle de största fördelarna vinnas genom en förläggning av ifrågavarande övnings- och mobiliseringsplatser till Stockholm, resp. Karlstad. Å den förra platsen skulle enligt kommissionens mening kunna utnyttjas de goda övningsmöjligheter, som enligt ovannämnda utredning nu föreligga på Järvafältet med specialövningsplatserna vid Säby- och Öfersjöarna. Eventuellt torde även Laxön kunna disponeras, i varje fall för tillämpningsövningar och som mobiliseringsplats. För förläggning m. m. torde kunna utnyttjas de manskapsbaracker m. m. vid Frösunda, som för närvarande tillhöra Fälttelegrafkåren. Barackerna hava visserligen vid upprepade tillfällen av vederbörliga myndigheter förklarats mindre lämpliga såsom ständig förläggning för trupp. För en kortare tids förläggning torde de däremot vara fullt användbara och torde dessutom i stort sett rymma den styrka, som IV. fördelningens under repetitionsövning organiserade ingenjörförband utgör. Därstädes befintliga förrådsbyggnader torde ävenledes vara tillräckliga såsom mobiliseringsförråd för samma förband. I Karlstad torde utan olägenhet en bataljonskasern m. fl. byggnader kunna disponeras, och övningsmöjligheterna äro, såsom flera gånger blivit framhållet, synnerligen gynnsamma.

I samband med förestående omorganisation böra av särskilda skäl åtgärder vidtagas för att trygga en uppsättning av *järnvägstrupper* vid mobilisering. Då den mest maktpåliggande av de uppgifter, vilka måste åläggas nämnda trupper, torde bliva återställandet av förstörda järnvägsbroar, och då arbetena härå i flera avseenden måste bliva närbesläktade med vissa av de ingenjörtrupperna åvilande uppgifterna, har det ansetts ligga nära till hands, att erforderliga järnvägsförband organiseras av ingenjörtrupperna. Försvarskommissionen har för sin del anslutit sig till denna tanke, så mycket mer som ett organiserande av fristående järnvägstruppförband i fred icke kan ifrågasättas. De av kommissionen i det följande föreslagna staterna och värnpliktskontingenterna för ingenjörtrupperna hava därför beräknats bland annat med hänsyn till behovet i fred för järnvägstrupputbildning och vid mobilisering för uppsättning av vissa järnvägstruppförband.

Beträffande de olika *ingenjörkårernas organisation* må följande framhållas. Enligt nu gällande bestämmelser särskiljas inom ingenjörkårerna ingenjör-

kompanier för utbildning av manskap i fältingenjörtjänst, krigsbro- (park-) kompanier för utbildning av manskap till krigsbroformationer och ingenjörförbandens anspända delar, fästningsingenjörkompanier för utbildning av manskap i fästningsingenjörtjänst samt tygkompanier för hantverksmanskap m. fl. Överensstämmelse mellan freds- och krigsorganisation har vid ingenjörtrupperna av flera skäl icke kunnat åvägbringas.

Enligt försvarskommissionens förslag bör följande samband mellan ingenjörtruppernas freds- och krigsorganisation eftersträvas.

Vid den inom II. (Norra) fördelningen förlagda Svea ingenjörkår utbildas och uppsätts ingenjörtrupper för motsvarande fördelning på fältfot. Dessutom förlägges dit första utbildningen av de värnpliktiga för ingenjörtrupper till IV. (Ostra) fördelningen, vilka ingenjörtrupper mobiliseras vid kårens till Stockholm förlagda mobiliserings- och övningsplats.

Motsvarande organisation gäller beträffande Göta ingenjörkår med dess till Karlstad förlagda mobiliserings- och övningsplats, i vad angår utbildning och mobilisering av ingenjörtrupper till de mot I. (Södra) resp. III. (Västra) fördelningarna svarande fältfördelningarna.

Vid Bodens ingenjörkår utbildas och uppsätts dels fästningsingenjörtrupper, dels fältingenjörtrupper för en av de krigsfördelningar, som icke hava någon motsvarighet i fred.

Ingenjörtrupper för den återstående krigsfördelning, som icke har någon motsvarighet i fred, avses att uppsättas vid Göta ingenjörkår. Arméingenjörtrupper och järnvägstrupper böra mobiliseras till en mindre del vid Bodens ingenjörkår, huvuddelen vid Svea ingenjörkår.

Styrkeförhållandena mellan kårerna böra bestämmas av ovanstående mobiliseringsförhållanden. Med hänsyn härtill samt till manskapsstyrkan under de värnpliktiga soldatskolornas första skede har kommissionen förutsatt följande fredsorganisation av ingenjörkårerna:

<i>Svea</i>	<i>ingenjörkår</i>	stab och 6 kompanier,
<i>Göta</i>	»	» » 6 » ,
<i>Bodens</i>	»	» » 5 » .

Försvarskommissionen har icke ansett lämpligt att i den ständiga indelningen särskilja kompanierna genom olika benämningar, såsom ingenjörkompanier, krigsbrokompanier o. s. v. Någon verklig överensstämmelse med krigsorganisationen skulle nämligen därigenom icke kunna uppnås, och utbildningsorganisationen kunde onödigtvis bliva bunden vid benämningar, som till följd av utvecklingen måhända visa sig mindre ändamålsenliga.

b. Signaltrupperna.

Signaltrupperna böra sammanföras till ett truppförband — signalregementet. Dettas huvuddel bör, som ovan framhållits, vara förlagd i Svea ingenjörkårs nuvarande etablissement i Stockholm, under det att för Bodens fästning m. m. avsedd mindre del förlägges till Boden. I vissa hänseenden bör chefen för signalregementet intaga motsvarande ställning som trupp-

slagsinspektörerna. Inom hans stab måste sålunda bland annat handläggas frågor berörande reglementen, instruktioner, organisation och utrustning.

Enligt 1925 års härordning är fälttelegrafkåren organiserad på stab, två fälttelegrafkompanier, två radiokompanier och ett tygkompani. I Bodens ingenjörkår ingår ett telegrafkompani. Något egentligt samband mellan freds- och krigsorganisation förefinnes icke. Uppdelningen av Fälttelegrafkåren på tråd- och radiokompanier var ursprungligen motiverad av det dåtida kravet på en starkt specialiserad radioutbildning. Ehuru en viss grad av specialisering alltså måste förefinnas, har kravet på en närmare samverkan i fält mellan tråd- och radioorgan tvingat till ett sammanförande av båda slagen av utbildning i en och samma kompanichefs hand. Skäl föreligga sålunda icke längre till en uppdelning i tråd- och radiokompanier.

Enligt försvarskommissionens förslag böra vid signalkompaniet i Boden mobiliseras dels fästningens signalförband, dels en fördelnings signalkompani, dels slutligen visst armésignalförband. Övriga signaltruppförband i krigsorganisationen böra utbildas vid Signalregementets huvuddel i Stockholm, men såsom i det följande närmare behandlas bör en viss decentralisering av dessa truppförbands mobilisering eftersträvas.

Styrkeförhållandena mellan Signalregementets huvuddel i Stockholm och detachementet i Boden böra bestämmas av ovanstående mobiliseringsförhållanden. Med hänsyn härtill samt till manskapstillgången under de värnpliktiga soldatskolornas första skede har kommissionen beräknat antalet kompanier i fred vid regementets huvuddel till 4; den till Boden förlagda delen bör utgöra ett kompani.

På samma sätt som vid ingenjörtrupperna en decentralisering av mobiliseringen bör möjliggöras, så bör även vid signaltrupperna organisationen medgiva, att vederbörliga signalkompanier kunna uppsättas inom i fred befintliga fördelningar. Härför erforderliga mobiliseringsplatser inom Södra, Västra och Norra militärområdena böra anslutas till de infanteriregementen, vilka äro förlagda på samma platser som vederbörliga fördelningsstaber, d. v. s. Norra skånska infanteriregementet, resp. Jämtlands fältjägarregemente och Skaraborgs regemente.

4. Intendenturtrupperna.

Nuvarande organisation.

Intendenturtrupperna äro enligt 1925 års härordning organiserade på tre kompanier. Ifrågavarande kompanier äro anslutna till arméns intendenturförråd i Stockholm, Karlsborg och Boden. Under hela utbildningsåret tagas samtliga kompanier i anspråk för utbildning av de värnpliktiga, som tilldelas intendenturtrupperna. Med hänsyn till verksamheten i krig försiggår nämnda utbildning vid magasins-, bageri- och slakteriförband.

Försvarskommissionen.

Den hittills tillämpade organisationen av intendenturtrupperna finner försvarskommissionen i stort sett ändamålsenlig. Dessa böra liksom hittills i

fredstid vara organiserade på tre kompanier, förlagda i anslutning till intendenturförråden. De olika kompanierna böra vara organiserade på vardera två magasinsplutoner,
 en bageripluton,
 en slakteripluton och
 en handräkningspluton.

5. Tygtrupperna.

Kommissionen har vid olika tillfällen betonat den vikt, som enligt dess mening måste tillmätas underhållstjänsten i krig och förberedelserna härför i fred. I redogörelsen för krigsorganisationen hava även omnämnts de etapptrufförband, som hava till uppgift att inom armékårerna ombesörja verksamheten inom underhållstjänstens olika grenar, vilka i stort sett, förutom transporttjänst, äro att hänföra till ammunitions- och materieltjänst, reparationsverksamhet häri inbegripen, förplägnadstjänst samt sjuk- och veterinärvårdstjänst. Kommissionen vill då erinra om, att i arméns fredsorganisation sedan länge ingå personal och även trufförband med särskild utbildning för alla andra grenar av underhållstjänsten utom ammunitions- och materieltjänsten. Den utomordentliga betydelse, som en väl organiserad underhållstjänst med avseende på ammunition och krigsmateriel äger för nutida krigföring, anser sig kommissionen icke behöva närmare framhålla. Kommissionen har även kommit till den uppfattningen, att den nu rådande bristen inom arméorganisationen på här avsett område icke framdeles bör bestå, vid risk att eljest denna för stridsverksamheten synnerligen betydelsefulla gren av underhållstjänsten kan komma att äventyras. Kommissionen föreslår därför, att fredsorganisationen även innefattar *tygtrupper*, vilka närmast komma att äga sin motsvarighet i de redan nu befintliga intendenturtrupperna.

Beträffande tygtruppernas fredsorganisation och förläggning anser kommissionen, att de med hänsyn till såväl fredstjänsten som avsedd krigsorganisation och verksamheten vid mobilisering lämpligen böra organiseras på tre *tygkompanier*, förlagda till samma platser, som de centrala tygstationerna, nämligen Stockholm, Karlsborg och Boden. Tygstationernas chefer synas härvid i förhållande till tygkompanierna böra intaga principiellt samma ställning som cheferna för intendenturförråden till intendenturkompanierna. Tyg- och intendenturtrupper bliva för övrigt enligt detta förslag förlagda till samma platser, vilket är av värde med hänsyn till gemensamma övningar i underhållstjänst.

Den för tygtrupperna erforderliga fast anställda personalen föreslår kommissionen böra tillhöra en för den tekniska tjänsten inom armén i övrigt erforderlig personalkår, tygkåren, för vilkens sammansättning redogörelse i annat sammanhang skall lämnas.

DE LÄGRE TRUPPFÖRBANDEN OCH DERAS FÖRLÄGGNINGSORTER.

En sammanfattning av vad i det närmast föregående anförts giver vid handen, att armén enligt kommissionens förslag kommer att i fredstid omfatta följande lägre truppförband med nedan angivna förläggningssorter.

Infanteriet.

Svea livgarde	Stockholm (Järvafältet)
Göta livgarde (stridsvagnsregementet)	» »
Livregementets grenadjärer	Örebro
Livgrenadjärregementet.....	Linköping
Jämtlands fältjägerregemente	Östersund
Norra skånska infanteriregementet ..	Kristianstad
Södra skånska infanteriregementet..	Ystad (Revinge)
Upplands regemente	Uppsala
Skaraborgs regemente	Skövde
Södermanlands bataljon	Strängnäs
Kronobergs regemente	Växjö
Jönköpings-Kalmar regemente	Eksjö
Dalregementet.....	Falun
Hälsinge regemente.....	Gävle
Älvsborgs regemente	Borås
Hallands regemente.....	Halmstad
Bohusläns regemente	Uddevalla
Gotlands infanteriregemente	Visborgs slätt
Norrbottnens regemente	Boden
Västernorrlands regemente	Sollefteå

Kavalleriet.

Livregementet till häst.....	Stockholm (Järvafältet)
Skånska kavalleriregementet	Hälsingborg
Livregementets husarer.....	Skövde
Norrlands dragonregemente	Umeå

Artilleriet.

Svea artilleriregemente.....	Stockholm (Järvafältet)
Göta artilleriregemente.....	Göteborg
Wendes artilleriregemente	Kristianstad
Norrlands artilleriregemente	Östersund
Norrbottnens artillerikår.....	Boden
Smålands arméartilleriregemente ..	Jönköping
Gotlands artillerikår	Visby
Bodens artilleriregemente	Boden
Karlsborgs luftvärnsartillerirege- mente ¹	Karlsborg
Östgöta luftvärnsartilleriregemente ¹	Linköping

¹ Se »Luftvärnsvapnet».

Ingenjörtrupperna.

Svea ingenjörkår	Umeå
Göta ingenjörkår	Eksjö
Bodens ingenjörkår	Boden

Signaltrupperna.

Signalregementet (huvuddelen)	Stockholm (Frösunda)
Ett signalkompani	Boden

Trängtrupperna.

Svea trängkår	Linköping
Göta trängkår	Skövde
Norrlands trängkår	Sollefteå
Skånska trängkåren	Hässleholm

Intendenturtrupperna.

Första intendenturkompaniet	Stockholm
Andra intendenturkompaniet	Karlsborg
Tredje intendenturkompaniet	Boden

Tygtrupperna.

Första tygkompaniet	Stockholm
Andra tygkompaniet	Karlsborg
Tredje tygkompaniet	Boden

C. TERRITORIELLA MYNDIGHETER. INSKRIVNINGSVÄSENDE M. M.**Allmänna grunder.**

I det föregående har kommissionen angivit, att ärenden rörande militär-områdenas eget försvar i regel böra av särskilda befattningshavare självständigt handläggas under vederbörande fördelningschefer, på det att dessa må kunna ägna sig åt sin huvuduppgift att vara chefer för de högre linjetruppförbanden. Orsaken till den sålunda föreslagna förändringen framhålls vara främst den, att nuvarande organisation icke skapar säkerhet för att militär-områdenas försvar kommer att på ett ändamålsenligt sätt fungera under själva övergången från freds- till fältfot. De nuvarande brigadcheferna, vilka i regel torde vara avsedda att anförtros ledningen av vederbörligt fördelningsområdes försvar, vore nämligen sannolikt icke alltid vid mobilisering längre påräkneliga härför. De borde därför redan i fredstid ersättas av pensionerade officerare, vilka därvid skulle stå till fördelningschefernas förfogande såsom »militärbefälhavare». Av särskilda skäl borde dock den under kommandanten i Bodens fästning lydande militärbefälhavaren för Övre Norrlands militär-område vara officer på aktiv stat. För Gotland har ingen särskild sådan militärbefälhavare ansetts erforderlig, utan all militär myndighet föreslås där samlad i en hand.

På valet av den sålunda föreslagna anordningen hava emellertid inverkat även andra omständigheter. Då särskilda beställningar för brigadchefer vid antagandet av nuvarande försvarsordning inrättades, motiverades detta bland annat därmed, att arméfördelningscheferna borde beredas lättnad i deras stora arbetsbörd. Då brigadchefsbeställningarna nu av kommissionen föreslås till indragning och i deras ställe arvodesbefattningar för »militärbefälhavare» föreslås inrättade, bör emellertid det oförminskade behovet av lättnader i fördelningschefernas arbetsbelastning samtidigt tillgodoses. Det är nämligen nödvändigt, att dessa chefer huvudsakligen få ägna sig åt sin verksamhet såsom truppförbandschefer.

Vid övervägande av detta spörsmål har kommissionen funnit, att enahanda önskemål i full utsträckning gör sig gällande även beträffande cheferna för de lägre truppförbanden. Förutom på de åtgärder, som härutinnan äro påkallade i fråga om en förenkling och rationalisering av den militära förvaltningen — och för vilka kommissionen i annat sammanhang redogör — har kommissionen riktat sin uppmärksamhet på möjligheten av att minska den arbetsbörd, som de värnpliktigas inskrivning och redovisning för närvarande medför för arméfördelnings- och infanteriregementscheferna, de senare i deras egenskap av inskrivningsbefälhavare. Kommissionen har, såsom i det följande närmare klarlägges, därvid funnit möjligheter föreligga att åt de föreslagna militärbefälhavarna uppdraga jämväl de åligganden, som i fråga om de värnpliktigas inskrivning och redovisning för närvarande tillkomma vederbörligt arméfördelningsområdes fyra inskrivningsbefälhavare.

Förutom den lättnad i fördelningschefernas och infanteriregementschefernas arbetsbörd, som en sådan anordning skulle innebära, medför förändringen ur krigsorganisatorisk synpunkt den fördelen, att rubbningar i fredsorganisationen även på inskrivningsväsendets område i samband med mobilisering undvikas.

Då vidare militärbefälhavarna under fördelningscheferna skola handhava förberedelsearbetet för militärområdets försvar, böra de jämväl erhålla högsta överinseendet under fördelningscheferna av förberedelsearbetet för landstormens mobilisering. Det råder nämligen ett naturligt samband mellan å ena sidan förberedelsearbetet för militärområdets försvar och å andra sidan mobiliseringen och användningen av de för detta försvar avsedda landstormstruppförbanden.

De värnpliktigas redovisning m. m.

Nuvarande organisation.

Inskrivningsväsendet omfattar de värnpliktigas inskrivning och redovisning (rullföring) samt deras inkallelse till tjänstgöring i fredstid och vid mobilisering.

För inskrivning och redovisning av de värnpliktiga, vilka icke äro inskrivna vid sjömanshus¹, indelas riket i inskrivningsområden med vederbö-

¹ Sjömanshusen äro sammanförda till sjöruddföringsområden, lydande under marina myndigheter.

rande infanteriregementschef såsom inskrivningsbefälhavare. Inskrivningsområdena åter äro indelade i 3—5 rullföringsområden. För varje rullföringsområde finnes en pensionerad officer med arvode såsom rullföringsbefälhavare. För varje rullföringsområde skall därjämte finnas en inskrivningsnämnd för de värnpliktigas inskrivning. För varje inskrivningsområde med däriinom belägna sjömanshus finnes en inskrivningsrevision, dels för uttagning och tilldelning till truppförband m. m. av vissa värnpliktiga, dels för prövning av över inskrivningsnämnds beslut anförda besvär.

För organisationen och inkallelsen m. m. av landstormens värnpliktiga är inskrivningsområdet indelat i landstormsområden, vilka till ett visst antal — vanligtvis två — sammanfalla med rullföringsområdena. Såsom landstormsområdesbefälhavare, direkt underställda inskrivningsbefälhavaren, förordnas om möjligt pensionerad officer. Denne åligger att utföra visst planlägningsarbete m. m. för landstormens mobilisering. För detta ändamål åligger det rullföringsbefälhavare att förse landstormsområdesbefälhavare med uppgifter rörande landstormens värnpliktiga personal.

Försvarskommissionen.

Av förut anförda skäl föreslår kommissionen, att infanteriets regementschefer upphöra att vara inskrivningsmyndigheter, detta för att bereda den åsyftade lättningen i deras arbetsbörda och såmedelst göra det möjligt för dem att mera odelat än nu ägna sig åt sina uppgifter som truppförbandschefer. De åligganden, som för närvarande tillkomma inskrivningsbefälhavarna, böra, centraliserade för varje fördelningsområde (militärområde), överflyttas till den av kommissionen föreslagna »militärbefälhavaren».

I rullföringsområdesorganisationen medför denna anordning icke annan förändring än att rullföringsbefälhavarna bliva direkt underställda militärbefälhavaren. I fråga om inskrivningsområdena innebär den däremot, att de nuvarande tjugi inskrivningsområdena på fastlandet sammanslås till fem större områden, vart och ett sammanfallande med vederbörligt arméfördelnings-(militär-)område. Inskrivningsväsendet kommer således att centraliseras hos befälhavarna för militärområdena (militärbefälhavarna).

Frågan om erforderliga förändringar i sammansättningen av de nuvarande inskrivningsrevisionerna kommer att närmare behandlas under avd. »Värnplikten».

I de nuvarande inskrivningsområdena ingår ett visst antal rullföringsområden, närmast beräknat efter behovet av värnpliktiga vid vederbörligt infanteriregemente. Denna överensstämmelse mellan infanteriregementets rekryteringsområde och vissa bestämda rullföringsområden torde böra alljämt bibehållas. Det är nämligen angeläget att icke — bland annat med hänsyn till inskrivningsrevisionernas arbetssätt — vidtaga större ändringar i ett inarbetat system än som är oundgängligen nödvändigt. Vidare är av arbetstekniska skäl ett sådant sammanhållande av rullföringsområdena i grupper, avpassade efter behovet av värnpliktiga vid vederbörligt infanteriregemente, önskvärt. Sådan grupp av rullföringsområden benämnes lämp-

ligen regementsområde, i stället för som nu inskrivningsområde, och gives förslagsvis namn efter det infanteritruppförband, vilket huvuddelen av de dit hörande värnpliktiga under tjänstetiden i beväringen tillhöra.

För landstormens vidkommande skulle även landstormsområdenas härav föranledda sammanförande till regementsområden erhålla sin särskilda betydelse, när landstormen till största delen, som kommissionen här nedan föreslår, bör knytas till infanteriregementet med avseende på utbildning och krigsorganisation.

Att inskrivningsrevisionerna böra vara anknutna till regementsområdena, föreslår kommissionen i annat sammanhang (se avd. »Värnplikten»).

Landstormsområdesorganisationen.

Nuvarande ordning.

Enligt gällande landstormsförordning indelas fastlandet »för landstormens organisation» uti 157 landstormsområden. Landstormsman — varmed menas till landstormen hörande värnpliktig — tillhör i regel det landstormsområde, där han är kyrkobokförd. För varje landstormsområde finnes en landstormsområdesbefälhavare och för landstormsområde, där förråd finnes upprättat, även en landstormsförrådsförvaltare. Vid de landstormsförråd, som äro anordnade vid eller i omedelbar närhet av infanteriregementes huvudförråd eller del av sådant, utövas landstormsförrådsförvaltarens åligganden av regementets förrådsförvaltare. Landstormsområdesbefälhavare lyder omedelbart under inskrivningsbefälhavaren samt förordnas, efter av denne avgivet förslag, av vederbörande arméfördelningschef (militärbefälhavare). Till landstormsområdesbefälhavare förordnas, vanligen för fem år i sänder, officer, tillhörande arméns eller marinens reserv eller kvarstående i armén. Därest sådan icke finnes att tillgå, förordnas annan lämplig person att tillvidare upprätthålla befattningen. Landstormsförrådsförvaltare lyder omedelbart under landstormsområdesbefälhavaren. Till landstormsförrådsförvaltare förordnas underofficer i arméns eller marinens reserv. Därest sådan icke finnes att tillgå, förordnas annan lämplig person att tillvidare upprätthålla befattningen.

Det åligger landstormsområdesbefälhavaren

att föra området expedition,

att främja landstormsmännens deltagande i frivilliga övningar,

att vid mobilisering föra befälet över området till tjänstgöring inkallade landstormsmän, intill dess detsamma av annan övertages,

att fullgöra vissa till landstormens redovisning m. m. hörande åligganden.

Uppbördsmanansvaret för landstormsförrådet åligger landstormsförrådsförvaltaren. Landstormsområdesbefälhavaren är först i andra hand ansvarig för förvaltningen därav men är skyldig öva uppsikt över densamma.

Av fastlandets 157 landstormsområdesbefälhavare äro enligt den senaste rullen över svenska armén 109 officerare, varav 26 äro i reserven utnämnda

och 9 underofficerare. Övriga äro civila personer; av de senare äro emellertid 16 landstormsofficerare.

Vid 104 av fastlandets 157 landstormsområden finnas för närvarande arvoden åt landstormsförrådsförvaltare upptagna i liggaren över de i riksstaten uppförda anslag under fjärde huvudtiteln.

Försvarskommissionen.

Åtskilliga av de tjänsteplikter, som vid fastställandet år 1904 av den nuvarande landstormsområdesorganisationen avsågos att åläggas landstormsområdesbefälhavarna och vilka, som av det ovanstående framgår, alltjämt i varje fall formellt åligga dem, hava numera genom förhållandenas makt i realiteten antingen upphört eller ock övergått till andra myndigheter.

1903 års landstormskommitté avsåg, att anordnandet och ledandet av statens frivilliga landstormsbefälskurser skulle tillkomma vederbörande landstormsområdesbefälhavare. Av de militära myndigheterna anordnas emellertid numera icke sådana kurser. Denna utbildning bedrivs i stället — med statens och myndigheternas stöd — av Sveriges landstormsföreningars centralförbund och i allmänhet med aktiv befälspersonal vid vederbörligt infanteriregemente såsom ledare och instruktörer, efter frivilligt åtagande anställda av de frivilliga sammanslutningarna. Kommissionen föreslår i annat sammanhang befästandet och utvecklandet av den numera härdvunna ordningen härutinnan.

Landstormsområdesbefälhavaren skulle vidare kontrollera de frivilliga skjutövningarna vid de inom landstormsområdet verksamma skytteföreningarna, i den mån de bedrevos med av staten kostnadsfritt tillhandahållen ammunition. Det direkta sambandet mellan landstormsområdesorganisationen och skytterörelsen torde emellertid icke längre hava någon större omfattning.

Landstormsområdesbefälhavaren avsågs vidare ursprungligen att vid mobilisering såsom bataljonschef föra befälet över områdets landstormstrupper. Av flera skäl är emellertid detta icke längre regel.

Landstormsområdesbefälhavarens nuvarande verksamhet är sålunda i verkligheten av övervägande expeditionell natur. Den hänför sig huvudsakligen till förberedelser för genomförandet av landstormens inom området mobilisering. Även av detta arbete har emellertid en betydande del efterhand centraliserats till vederbörande inskrivningsbefälhavare. På grund av den av kommissionen förutsatta användningen av landstormen vid rikets försvar bör nu förarbetet i fredstid för landstormens mobilisering ytterligare centraliseras till vederbörligt infanteriregemente. Med hänsyn till denna verksamhets natur kan kommissionen icke lämna någon mera ingående redogörelse för densamma utan inskränker sig till att allenast beröra vissa synpunkter.

Vid tiden för den nuvarande landstormsområdesorganisationens skapande stöd, av orsaker som kommissionen i annat sammanhang angivit, såsom befäl för den mobiliserade landstormen huvudsakligen till förfogande personal, som varken i egenskap av värnpliktiga undergått befälsutbildning eller i

den frivilliga landstormsrörelsen utbildats till befäl. Det var sålunda nödvändigt att vid krigsplaceringen till befäl utse personer, som icke besutto sådan befälsutbildning. Härvid var det angeläget att såsom befäl placera landstormsmän, vilkas personliga kvalifikationer — på grund av deras anlag eller civila sysselsättning — förmodades kunna medföra vissa för befälsföring nödvändiga förutsättningar. För en ändamålsenlig krigsplacering var det därför framför allt nödvändigt, att vederbörande placerande myndighet — d. v. s. landstomsområdesbefälhavaren — ägde grundlig och vidsträckt personkännedom.

Numera är det i regel icke längre landstomsområdesbefälhavarnas personkännedom, som i första hand bestämmer urvalet av lämplig personal till befälsbefattningarna. I stället är det huvudsakligen de i vederbörliga rullföringsexpeditioner tillgängliga uppgifterna rörande de värnpliktigas befälsutbildning, som läggas till grund för krigsplaceringsarbetet. Prövningen av dessas användbarhet bör därför göras av en myndighet, som förfogar över tillräcklig kompetens att bedöma nämnda uppgifter. Landstomsområdesbefälhavare, som icke är officer eller underofficer med erfarenhet från militär befälsutbildning, kan icke med säkerhet förutsättas kompetent härför.

Landstomsområdesorganisationen av år 1904 förutsatte, att varje landstomsområde skulle uppsätta en bataljon, uteslutande bestående av med gevär beväpnat infanteri. Organisationen var ytterligt enkel och krävde i stort sett endast inkallandet och beväpnandet av områdets värnpliktiga i landstormsåldern. Landstomsuppbådets verksamhet lokaliserades också i huvudsak till det egna inskrivningsområdet. Landstormen skall emellertid numera även uppsätta en mångfald specialtruppförband. Inom vart och ett av dessa finnas dessutom olika specialkategorier av personal, avsedda för olika ändamål. Mångfalden av specialförband kräver reglerandet av förhållandet mellan behov och tillgång på specialutbildade värnpliktiga mellan regementsområdets olika landstomsområden.

Enbart de här angivna kraven på krigsorganisationsarbetet vid landstormen anser kommissionen nödvändiggöra den ifrågasatta centraliseringen av förberedelsearbetet för landstomsområdenas mobilisering till vederbörligt regementsområde. Som kommissionen i annat sammanhang anför, bör vidare för varje regementsområde organiseras en landstomsdepåbataljon, i syfte att säkerställa personalersättningen vid de inom samma område uppsatta landstomsförbanden. Denna depå bör anslutas till vederbörligt linjeregementes depå. Jämväl den omständigheten, att ersättningstjänsten i krigstid sålunda kommer att vara centraliserad för samtliga i regementsområdet ingående landstomsområden, finner kommissionen utgöra ett vägande skäl för centralisationen av mobiliseringsförberedelserna.

En centralisation av detta arbete från landstomsområdena till regementsområdet finner sålunda kommissionen vara att eftersträva. Emellertid kan en sådan icke i alla hänseenden och sannolikt icke heller överallt inom riket tillsvidare genomföras. Sålunda måste av vissa skäl mobiliseringsför-

beredelserna med avseende på vissa kategorier landstornsformationer alltjämt hållas decentraliserade vid de nuvarande landstornsområdesexpeditionerna. Vidare torde i vissa vidsträckta regementsområden, främst inom rikets nordliga delar, den nuvarande ordningen i större eller mindre omfattning behöva bibehållas.

En för vederbörligt regementsområdes samtliga landstornsområden gemensam mobiliseringsexpedition bör sålunda inrättas vid varje infanteriregemente. Fördenskull erfordras därstädes en kvalificerad arbetskraft såsom mobiliseringsofficer för områdets landstornsuppbåd. Med hänsyn till arbetets omfattning och betydelse bör denne förfoga över egen erfarenhet från tjänstgöring i företrädesvis regementsofficersbefattning vid infanteritruppförband. Å andra sidan är arbetet av den natur, att en pensionerad kraft utan olägenhet kan avses för detsamma. Vederbörande befattningshavare synes kommissionen böra anställas på samma ekonomiiska villkor som rullföringsbefälhavare.

Som kommissionen ovan angivit, måste emellertid inom samtliga regementsområden vissa mobiliseringsförberedelser alltjämt bibehållas decentraliserade vid landstornsområdena. Indelningen i sådana områden bör därför allt framgent äga bestånd. Fördenskull erfordras sålunda även framdeles för varje sådant område en landstornsområdesbefälhavare med expedition. Då emellertid huvudparten av arbetet centraliseras inom regementsområdet, behöver icke längre den fordran uppställas, att vederbörande landstornsområdesbefälhavare skall vara officer i reserven, en fordran, vilken för övrigt, som framgår av förestående redogörelse, icke kunnat i tillämpningen upprätthållas. Såsom landstornsområdesbefälhavare kan under sådana förhållanden enligt kommissionens mening avses personal av ungefär enahanda kvalifikationer som fordras av landstornsförrådsförvaltare, d. v. s. underofficerare i reserven.

Den sålunda föreslagna omorganisationen av förberedelsearbetet för landstornens mobilisering kan äga rum inom ramen av de för bestridande av landstornsområdesbefälhavarnas arvoden nu utgående kostnaderna.

Ifråga om landstornsförrådsförvaltarna förutsätter kommissionen ingen ändring. Kommissionen anser det böra vara en öppen fråga, huruvida inom de landstornsområden, där landstornsförrådsförvaltare sålunda alltjämt finnes, denne befattningshavare med nämnda tjänst må kunna förena befattningen såsom landstornsområdesbefälhavare eller icke.

Kommissionen vill sålunda föreslå

att arvoden uppföras å staten för varje infanteriregemente (utom stridsvagnsregementet) för en mobiliseringsofficer för regementsområdets landstorm, företrädesvis pensionerad major eller överstelöjtnant, och

att såsom landstornsområdesbefälhavare avses underofficer i reserven.

Militärbefälhavare med staber.

I det föregående har försvarskommissionen föreslagit inrättandet av en särskild beställning för militärbefälhavare för varje militärområde utom Gotlands. Inom fördelningarnas militärområden skulle såsom militärbefälhavare avses pensionerad (förtidspensionerad) regementschef. Vid Övre Norrlands militärområde skulle däremot befattningen i fråga anförtros åt aktiv officer, medan inom Gotlands militärområde försvarschefen på Gotland samtidigt föreslås skola vara militärbefälhavare.

Då förhållandena inom å ena sidan fördelningarnas militärområden och å den andra Övre Norrlands militärområde gestalta sig i viss mån olika samt Gotlands militärområde kräver sin särskilda organisation, har försvarskommissionen ansett sig först böra behandla fördelningarnas militärområden samt därefter, vart för sig, Övre Norrlands och Gotlands militärområden.

Fördelningarnas militärområden.

Nuvarande organisation.

Enligt nu gällande bestämmelser är arbetet med planläggningen i fredstid av arméfördelningsområdenas försvar anförtrott brigadcheferna vid vederbörliga arméfördelningar, vilka hava att för arméfördelningschefen föredraga därmed sammanhängande tjänsteärenden. Även i värnplikts- och landstormsärenden äro brigadcheferna föredragande inför arméfördelningscheferna.

Försvarskommissionen.

I samband med inrättandet av särskilda beställningar för militärbefälhavare skulle enligt kommissionens förslag de nuvarande brigadcheferna indragas samt den del av dessas uppgifter, som omfattar planläggningen av militärområdets försvar, överflyttas till militärbefälhavarna. De för beställningarna avsedda pensionerade (förtidspensionerade) regementscheferna kunna beräknas komma att upprätthålla befattningen i fråga på en tid av 5—10 år. Genom denna anordning skulle den eftersträfvade överensstämmelsen mellan freds- och krigsorganisationerna kunna åvägbringas i så måtto, att den, som i fredstid handhaft planläggningen av militärområdets försvar, också kunde förväntas få genomföra planerna vid och efter mobilisering.

I likhet med vad fallet är vid övriga befattningar, avsedda att besättas med pensionerad personal, bör — utöver pensionen — ett arvode utgå till den, som bekläder befattningen såsom militärbefälhavare. Detta arvode bör uppenbarligen utgå med ett belopp, tillräckligt stort för att göra befattningen eftersträvansvärd och därmed säkerställa dess besättande med personal av en med hänsyn till tjänstens betydelse tillräcklig kapacitet. Vid övervägande av frågan om storleken av arvodet har försvarskommissionen funnit det skäligt att föreslå arvodet till ett belopp, som något överstiger skillnaden mellan överstes pension och överstes lön, eller 6 000 kronor för år. Militärbefälhavarens arvode bör uppföras i staten för fördelningsstab m. m.

De i fredstid bedrivna förberedelserna för ett militärområdes försvar utgöra ett både omfattande och invecklat arbete. Det innefattar sålunda icke

endast planerna för avvärjandet av fientliga företag, framförda över områdets kuster och gränser, utan jämväl bevakningen av luftområdet och försvaret mot flyganfall. Det omfattar därjämte bland annat skyddet mot skadegörelse av kommunikationer och andra för krigföringen eller för samhällslivet betydelsefulla funktioner och inrättningar. Slutligen omfattar det de åtgärder, som erfordras till förhindrande av krigsunderrättelsers överbringande till obehöriga. Det förutsätter samarbete såväl med vederbörliga lokala civilmyndigheter av skilda instanser som med andra statliga och enskilda verk och inrättningar.

Fördenskull erfordras, att militärbefälhavaren icke endast själv äger utan även till sitt förfogande har en arbetskraft med fördjupad militär utbildning och med erfarenhet från tjänsten inom högre staber vid lantförsvaret. De vid arméfördelningsstaberna tjänstgörande brigadcheferna, vilka för närvarande hava sig ålagt ifrågavarande förberedelsearbete, förfoga emellertid icke över någon enkom för dem avsedd arbetskraft, än mindre över någon på nyss nämnt sätt kvalificerad dylik. Vid inrättandet år 1925 av beställningarna för brigadchefer ställdes ingen särskild arbetskraft till deras förfogande. Erfarenheterna gävo emellertid snart vid handen, att brigadchefen, i vad rörde planläggningen av militärområdets försvar, var i behov av sådan kvalificerad arbetskraft. Den vid arméfördelningsstaberna placerade generalstabs-officeren av kaptens grad har därför i viss utsträckning måst ställas till brigadchefens förfogande. Då emellertid denne stabsofficer med hänsyn till sin ordinarie arbetsuppgift inom fördelningsstaben blott i begränsad omfattning kunnat tagas i anspråk av brigadchefen, har ytterligare arbetskraft måst ställas till den senares förfogande genom att lämplig officer kommenderats till tjänstgöring hos brigadchefen ur underlydande truppförband.

Dessa nödfallsutvägar för beredandet av arbetskraft åt den för militärområdets försvar ansvarige medföra avsevärda olägenheter för tjänsten såväl inom arméfördelningsstaben — där generalstabsofficeren har sina ordinarie åligganden — som vid det truppförband, som berövas en till brigadchefens biträde beordrad officer. Enligt kommissionens mening bör därför militärbefälhavaren förses med ett för ifrågavarande arbete kvalificerat biträde, som uteslutande avses för denna uppgift. Vid militärbefälhavarens stab bör därför en kompaniofficer beordras till tjänstgöring för att biträda med arbetet på militärområdets försvar. Med hänsyn till arten av arbetet inom militärbefälhavarens stab samt i betraktande av att för närvarande arméfördelningsstabens generalstabsofficer måste anlitas för detta arbete, skulle det i och för sig vara berättigat att för ifrågavarande ändamål avse en kompaniofficer på generalstabskårens stat. För att emellertid undvika den ökning av nämnda kår, som därav skulle bliva en följd, vill kommissionen begränsa sig till att uttala, att till befattningen ifråga bör kommenderas kompaniofficer, som genom föregående generalstabsutbildning — i egenskap av generalstabsofficer eller aspirant vid staben — eller i varje fall på grund av militär högskolebildning gjort sig därtill kvalificerad.

Såsom ovan anförts, har försvarskommissionen föreslagit, att handhavandet av inskrivningsärendena inom militärområdet uppdrages åt militärbefälhavaren. På denne skulle sålunda överflyttas de nuvarande fyra inskrivningsbefälhavarnas arbetsuppgifter. För närvarande avgöras i regel inskrivningsärendena av dessa senare efter föredragning av en regementsofficer vid infanteriregementet. Till dennes förfogande står en expeditionsunderofficer (arvodesbefattning för pensionerad personal). Vid överflyttning till militärbefälhavaren av samtliga inom militärområdet förekommande inskrivningsärenden bör denne befälhavare — i likhet med vad nu är fallet med inskrivningsbefälhavaren — förses med tillräcklig och sakkunnig arbetskraft. Inskrivningsärendena böra icke få inkräkta på militärbefälhavarens möjligheter att ägna sig huvudsakligen åt militärområdets försvar. Behovet av arbetskraft torde emellertid kunna och böra beräknas efter andra grunder än vid nuvarande organisation. De regementsofficerare vid infanteriregementena, vilka för närvarande äro föredragande inför inskrivningsbefälhavarna i inskrivningsärenden, hava att — förutom detta uppdrag — fullgöra sin huvudsakliga tjänstgöring såsom bataljonschefer m. m. Efter den nu föreslagna centraliseringen av inskrivningsexpeditionerna till militärbefälsstaberna bör emellertid den personal, som avses att föredraga inskrivningsärendena för militärbefälhavaren, helt kunna ägna sig åt denna uppgift. Brigadchefen behöver sålunda icke lika många föredragande som dem, varöfver de nuvarande inskrivningsbefälhavarna tillhoppa förfoga. Under förutsättning att de för expeditionstjänsten avsedda underofficerare, vilka för närvarande tjänstgöra i inskrivningsexpeditionerna, sammanföras till militärbefälhavarens expedition, synes det vara tillräckligt med blott en föredragande. Denne bör, liksom de nuvarande föredragandena i inskrivningsärenden, hava regementsofficers grad. På honom behöver dock, med hänsyn till arbetets art, icke ställas kravet, att han skall vara på aktiv stat. För ändamålet bör därför avses pensionerad överstelöjtnant eller major, förslagsvis benämnd inskrivningsofficer. Det arvode, som — utöver pensionen — bör utgå till ifrågakvarande befattningshavare, har synts kommissionen böra bestämmas till samma belopp som för närvarande utgår till befälhavarna för Stockholms stads och Göteborgs stads rullföringsområden eller 3 600 kronor för år. Vad beträffar arvoden till expeditioner underofficerarna, som nu utgå med i Stockholm 2 340 och eljest 2 130 kronor för år, förutsätter försvarskommissionen ingen ändring. Ifrågakvarande arvoden böra, i likhet med vad som föreslagits beträffande militärbefälhavaren, uppföras i staten för fördelningsstaberna m. m.

Högsta överinseendet under fördelningschefen av förberedelsearbetet för landstormens mobilisering bör anförtros militärbefälhavaren. Detta verksamhetsområde hänger nämligen så intimt samman med förberedelsearbetet för militärområdets försvar, att de båda verksamhetsområdena böra sammanföras till ett.

I vilket fall som helst kräves särskild arbetskraft för förberedelsearbetet på landstormens utrustning, förplägnad m. m. Detta arbete torde, med den omfattning landstormens utrustning m. m. kommer att få i den nya orga-

nisationen, med nödvändighet kräva, att en särskild intendent står till militärbefälhavarens förfogande. För att så långt möjligt undvika kostnadsökningar föreslår emellertid försvarskommissionen, att fördelningsintendenten åläggas att vid behov biträda militärbefälhavaren.

Den ytterligare, övervägande expeditionella arbetskraft, som eventuellt för handhavandet av hithörande ärenden kan komma att erfordras, anser försvarskommissionen böra ställas till förfogande genom disponerandet för detta ändamål av en av de expeditionsunderofficerare, vilka i samband med överföringen av inskrivningsärendena till militärområdeschefen komma att överflyttas till dennes expedition.

För planläggningsarbetet i fråga om militärområdets försvar och landstormens mobilisering m. m. samt för inskrivningsväsendet erfordras alltså

1 militärbefälhavare, pensionerad regementschef,

1 adjutant hos militärbefälhavaren, kvalificerad kompaniofficer från fördelnings truppförband,

1 inskrivningsofficer, pensionerad överstelöjtnant eller major, samt — under förutsättning av fyra infanteriregementen per fördelning —

4 expeditionsunderofficerare, pensionerade underofficerare.

Därjämte biträdes militärbefälhavaren beträffande vissa förvaltningsärenden av fördelningsintendenten.

Övre Norrlands militärområde.

Nuvarande organisation.

Bodens fästning ingår enligt nu gällande organisation i militärterritoriellt hänseende i Övre Norrlands militärområde. Hos militärbefälhavaren för Övre Norrland ligger den högsta territoriella myndigheten. Under honom är kommandanten i Bodens fästning territoriell befälhavare inom fästningens försvarsområde.

Försvarskommissionen.

Såsom av det föregående framgår, har försvarskommissionen funnit sig böra föreslå, att de båda befattningarna såsom militärbefälhavare i Övre Norrland och kommandant i Bodens fästning sammanslås samt att den nye befattningshavaren, med lön i lönegraden O. 8, benämnes kommandant i Bodens fästning. Med hänsyn till de krävande uppgifterna i fråga om militärområdets försvar bör till kommandantens förfogande såsom militärbefälhavare ställas en aktiv officer med lön i lönegraden O. 7.

Ifrågavarande beställning bör, i likhet med vad som föreslagits beträffande övriga militärbefälhavare, uppföras i staten för fördelningsstaber m. m.

Planläggningsarbetet för försvaret av Övre Norrlands militärområde kräver med hänsyn till militärområdets natur av gränsområde i ännu högre grad än vid fördelningarnas militärområden tillgång till generalstabsutbildad arbetskraft. Behovet härav kan enligt försvarskommissionens mening icke tillgodoses genom kommendering ur underlydande truppförband av

officer, vilken tidigare undergått generalstabsutbildning. En kapten vid generalstabskåren bör därför placeras hos militärbefälhavaren. Såsom skäl mot en liknande anordning vid fördelningarnas militärbefälsstaber har anförts, att placering av generalstabsofficerare vid dessa skulle föranleda en avsevärd ökning av antalet beställningar vid generalstabskåren. Så skulle emellertid icke bliva fallet beträffande Övre Norrlands militärområde. Därest den nuvarande stabschefen hos kommandanten i Bodens fästning, vilken, såsom i annat sammanhang anförts, efter sammanslagning av militärbefäls- och kommandantsstaberna icke längre kan anses oundgängligen erforderlig i den nybildade kommandantsstaben, överflyttas till militärbefälhavarens stab, kommer nämligen det för Bodens trupper och Övre Norrlands militärområde enligt föreslagen organisation avsedda antalet generalstabsofficerare att bliva detsamma som för närvarande avses för Övre Norrlands trupper och militärområde. Såsom biträde åt generalstabsofficeren erfordras en expeditiionsunderofficer, lämpligen pensionerad underofficer med arvode.

Inskrivningsväsendet inom Övre Norrlands militärområde bör, enligt försvarskommissionens mening, ordnas efter samma principer, som kommissionen följt ifråga om fördelningarnas militärområden. Sälunda bör inskrivningsärendenas handläggning överflyttas från chefen för Norrbottens regemente till militärbefälhavaren. En förstärkning av dennes arbetskraft blir därigenom nödvändig. För ändamålet synes böra dels inrättas en arvodesbefattning såsom inskrivningsofficer, dels till militärbefälhavarens expedition överflyttas den expeditiionsunderofficer (pensionerad), som för närvarande tjänstgör i Norrbottens inskrivningsexpedition. Med hänsyn till arbetets — i fråga om kvantiteten — ringa omfattning inom detta militärområde, jämfört med fördelningarnas militärområden, bör för befattningen såsom inskrivningsofficer kunna avses pensionerad kapten med ett arvode å samma belopp som för flertalet rullföringsbefälhavare eller 3 180 kronor för år. Till expeditiionsunderofficeren bör såsom hittills utgå ett arvode om 2 130 kronor för år. Dessa befattningar böra uppföras i staten för fördelningsstaber m. m.

Med anledning av vad ovan anförts, erfordras för planläggningsarbetet av Övre Norrlands militärområdes försvar ävensom för inskrivningsväsendet inom nämnda militärområde:

- 1 militärbefälhavare, aktiv officer i lönegrad O. 7,
- 1 adjutant hos militärbefälhavaren (»mobiliseringsofficer hos militärbefälhavaren»), kapten vid generalstabskåren,
- 1 inskrivningsofficer, pensionerad kapten, samt
- 2 expeditiionsunderofficerare, pensionerade underofficerare.

Gotlands militärområde.

Nuvarande organisation.

Gotland bildar enligt nuvarande organisation ett särskilt militärområde för sig. Militärbefälhavaren, som tillika är chef för Gotlands infanterikår, har i sin egenskap av militärbefälhavare befäl även över Gotlands övriga trupper samt över militärområdet.

Försvarskommissionen.

I enlighet med vad i annat sammanhang föreslagits, är avsikten, att Gotland även i den föreslagna organisationen skall utgöra ett särskilt militär-område. Den högsta militära chefen på Gotland föreslås skola benämnas »försvarschefen på Gotland». Sedan Gotlands infanterikår utvidgats till regemente, bör — enligt försvarskommissionens förslag — försvarschefen fränträda det direkta befälet över nämnda truppförband för att helt kunna ägna sig åt befattningen såsom chef för Gotlands trupper och för militärområdet.

Då någon motsvarighet till de inom fördelningarna och övre Norrlands trupper föreslagna militärbefälhavarna icke avses för Gotland, utan försvarschefen förutsättes tillika skola vara militärbefälhavare, komma de ärenden, som beröra militärområdets försvar, hädanefter liksom hittills att handläggas inom försvarschefens på Gotland stab. Denna stab föreslås också, såsom i annat sammanhang angivits, i anledning härav skola undergå vissa förändringar.

Emellertid böra, enligt försvarskommissionens mening, de principer beträffande de värnpliktigas inskrivning och redovisning, för vilka redogörelse lämnats å annan plats, tillämpas även på Gotland. Chefen för Gotlands infanteriregemente är nämligen i minst lika hög grad som infanteriregementscheferna på fastlandet i behov av lättnad i sin arbetsbörda. Inskrivningsärendena böra sålunda på Gotland överflyttas till försvarschefen i egenskap av militärbefälhavare. I samband härmed böra en arvodesbefattning som inskrivningsofficer samt en arvodesbefattning som expeditionsofficer inrättas vid försvarschefens stab. För befattningen som inskrivningsofficer bör i likhet med vad som föreslagits i fråga om Övre Norrlands militärområde avses en pensionerad kapten med ett arvode av 3 180 kronor för år. För befattningen som expeditionsofficer bör avses en pensionerad underofficer med ett arvode om 2 130 kronor för år.

Överkommendantskapet i Stockholm.

Nuvarande organisation.

Chefen för Östra arméfördelningen är enligt nu gällande bestämmelser i fredstid överkommendant för Stockholms garnison. Ur i Stockholm förlagt truppförband stå till hans förfogande för ordnandet och övervakandet av den allmänna garnisonstjänsten en regementsofficer och en kompaniofficer. Den senare får dock tagas i anspråk endast de tider, då officer ur Östra fördelningens stab icke kan ställas till förfogande. För närvarande utgöras dessa officerare av sekundchefen för Göta livgarde och en pensionerad kapten vid nämnda regemente, den senare dock efter frivilligt åtagande.

Vid mobilisering indrages denna organisation och ett särskilt organiserat kommandantkap i Stockholm träder i dess ställe.

Försvarskommissionen.

Vid mobilisering förutsättes chefen för IV. fördelningen skola överlämna befälet över östra militärområdet, inom vilket huvudstaden är belägen, till

militärbefälhavaren. Denne skulle sålunda få sig ålagt att sörja för icke blott hela militärområdets försvar utan jämväl bevakningstjänsten inom huvudstaden. Det är emellertid uteslutet, att en enda person skulle samtidigt kunna fullgöra dessa båda uppgifter. Då militärbefälhavaren bör hava ledningen inom hela militärområdet, måste till hans förfogande i krigstid stå en särskild befattningshavare, beklädande befattningen såsom kommandant i Stockholm. Såsom redan nu är avsikten bör sålunda i krig finnas en särskild kommandant i Stockholm.

Den person, som avses härför, måste emellertid i fredstid hava haft tillfälle att grundligt sätta sig in i Stockholms lokala förhållanden. Han bör vidare hava lärt känna de huvudstadens myndigheter, med vilka han har att i krigstid samarbeta. I fråga om Stockholm liksom i övrigt beträffande det territoriella försvaret bör eftersträvas största möjliga överensstämmelse mellan freds- och krigsorganisationerna. Försvarskommissionen har därför ansett sig böra förorda inrättandet av en befattning för en kommandant i Stockholm redan i fredstid.

Då kommandanten under alla förhållanden vid och efter mobilisering måste kvarbliva i Stockholm, är det icke möjligt att uppdraga befattningen åt någon aktiv officer vid truppförband i Stockholm. Då vidare kommandantsbefattningen i fred med hänsyn till planlägningsarbetet för bevakningstjänsten inom huvudstaden knappast kan förenas med aktiv tjänst, bör en av andra göromål icke upptagen person avses för befattningen i fråga. Åtskilliga skäl tala sålunda för att för ändamålet inrätta en särskild arvodesbefattning, avsedd för pensionerad officer. För närvarande är den befattningshavare, som närmast är att jämföra med den blivande kommandanten, överste. Med hänsyn till den ställning, kommandanten kommer att intaga inom Stockholms garnison, bör han likaledes innehava överstes grad. Med hänsyn härtill har det synts försvarskommissionen lämpligt att för befattningen i fråga avse pensionerad regementschef med arvode i likhet med militärbefälhavare eller 6 000 kronor för år.

Försvarskommissionen kommer så in på frågan, vilken ställning kommandanten bör intaga i förhållande till högre befälhavare. Vid mobilisering och i krig är det självfallet, att han skall stå direkt under militärbefälhavaren. I fred är det önskvärt, att samma lydnadsförhållande råder. Då det emellertid av flera skäl är önskvärt, att chefen för IV. (Östra) fördelningen i fred alltjämt förblir överkommendant, bör kommandanten i fred stå direkt under denne.

Vad beträffar den arbetskraft, varöver kommandanten för utövandet av sin verksamhet i såväl fred som krig är i behov, torde det icke i längden bliva möjligt att som hittills under 1925 års härordning lita till frivilligt åtagande. En permanent befattning som adjutant bör därför inrättas. Att för ändamålet taga i anspråk en aktiv officer har emellertid icke ansetts nödvändigt, utan förordar kommissionen inrättandet av en arvodesbefattning såsom adjutant med arvode i likhet med flertalet rullföringsbefälhavare. För nämnda befattning bör avses pensionerad kapten.

Med anledning av det sålunda anförda synes överkommendantskapet i Stockholm böra i fred erhålla följande sammansättning:

överkommendant: chefen för IV. fördelningen,
kommendant: pensionerad regementschef med arvode,
adjutant: pensionerad kapten med arvode.

De två sistnämnda böra uppföras i staten för fördelningsstaber m. m.

Platsbefälet i Karlsborg.

Nuvarande organisation.

Enligt nu gällande bestämmelser är chefen för Karlsborgs artilleriregemente platsbefälhavare i Karlsborg. Till sitt förfogande har han en stab, bestående av:

- 1 förvaltningsofficer, pensionerad officer vid fortifikationen,
- 1 tjänstgörande officer, officer vid Karlsborgs artilleriregemente,
- 1 garnisonspastor, samt
- 2 förvaltningsunderofficerare, pensionerade underofficerare vid fortifikationen.

Förvaltningsofficern och förvaltningsunderofficerarna äro uppförda i staten för officerare och underofficerare med vederlikar m. fl. vid fortifikationen samt garnisonspastorn i staten för Karlsborgs artilleriregemente.

Försvarskommissionen.

Med hänsyn till de uppgifter, som åligga platsbefälhavaren i Karlsborg, framför allt vid mobilisering och i krig, bör, enligt försvarskommissionens mening, platsbefälet alltjämt bibehållas.

I och med inrättandet av en fortifikationsstyrelse, varom försvarskommissionen i annat sammanhang avgiver förslag, äro emellertid vissa förändringar med avseende på platsbefälsstaben erforderliga. Den nuvarande fastighetsförvaltningen förutsättes enligt förslaget skola omhändervhas av en arbetschef, kapten vid fortifikationen, samt två expeditionsunderofficerare såsom biträden åt denne. Arbetschefen skall i fråga om de gemensamma byggnaderna på Karlsborg vara föredragande inför platsbefälhavaren. I övrigt lyder nämnde arbetschef liksom hans båda biträden under den föreslagna fortifikationsstyrelsen. Någon anledning finnes därför icke att i platsbefälsstaben intaga jämväl biträdena.

Arbetet inom platsbefälsstaben i fred torde icke — om man undantager byggnadsärendena — vara av större omfattning, än att detta, liksom hittills, kan utföras av en officer vid Karlsborgs luftvärnsartilleriregemente, tillfälligt placerad som tjänstgörande officer vid platsbefälsstaben.

Vidare torde det som hittills vara önskvärt, att garnisonspastorn bibehållas.

Enligt nu gällande bestämmelser finnes ingen särskild stat för platsbefälet i Karlsborg. Personalen vid fastighetsförvaltningen är nämligen uppförd i fortifikationens stat samt tjänstgörande officeren och garnisonspastorn i staten

för Karlsborgs artilleriregemente. Försvarskommissionen finner icke anledning föreslå ändring härutinnan.

Med anledning av vad sålunda anförts bör platsbefälsstaben i Karlsborg utgöras av:

- 1 tjänstgörande officer, kompaniofficer vid Karlsborgs luftvärnsartilleriregemente,
- 1 arbetschef, kapten vid fortifikationen, samt
- 1 garnisonspastor, uppförd i staten för Karlsborgs luftvärnsartilleriregemente.

Militärassistenter vid länsstyrelserna¹.

Nuvarande bestämmelser.

Konungens befallningshavandes åligganden vid krig eller krigsfara, liksom deras härför erforderliga förberedelsearbete i fredstid, äro i stort sett reglerade genom förordningar av år 1914. Enligt dessa åligger det Konungens befallningshavande, bland annat, att svara för mobiliseringsunderrättelsers snabba spridande, att i vissa fall övervaka värnpliktskontingenternas transporter, inkvartering, förplägnad m. m., att upprätthålla ordningen, att öva tillsyn över utläningar, att tillse tillgodoseendet av krigsmaktens rekvisitioner, att vidmakthålla vägförbindelser, att förbereda och stödja den militära sjuk- och veterinärvårdstjänsten etc.

För utförandet av förberedelsearbetet i fred samt för genomförandet av förberedelserna vid krig eller krigsfara står enligt nu gällande bestämmelser icke någon personal med militär sakkunskap till Konungens befallningshavandes förfogande.

Försvarskommissionen.

Av ovan lämnade sammanfattning av Konungens befallningshavandes åligganden vid krig eller krigsfara framgår, att redan enligt nu gällande bestämmelser förberedelsearbetet i fredstid är synnerligen omfattande. Erfarenheten har emellertid givit vid handen, att länsstyrelserna ofta sakna möjlighet att utföra detta förberedelsearbete utan biträde av sakkunnig militär personal. Sådan har därför i vissa fall på framställning tillfälligtvis ställts till förfogande av vederbörande arméfördelnings- eller regementschef. Kostnaderna här för hava bestritts av till Konungens befallningshavandes förfogande ställda medel.

Numera åligger det enligt särskilda bestämmelser Konungens befallningshavande jämväl att biträda vid luftförsvarets ordnande ävensom att vidtaga vissa förberedande åtgärder därutinnan. Detta åliggande kommer utan tvivel att medföra, att länsstyrelsernas krigsförberedelsearbete väsentligen ökas samt att i ännu högre grad än hittills tillgång till militär sakkunskap kräves.

Med anledning härav har försvarskommissionen funnit det nödvändigt, att tillgången på militär arbetskraft hos länsstyrelserna säkerställes. Vid övervägande av frågan härom har försvarskommissionen tagit under omprövning möjligheten att tillgodose behovet av sådan sakkunskap genom inbeordrande

¹ Vad i detta avsnitt säges om länsstyrelserna avser i tillämpliga delar jämväl överstatshållarämbetet.

till länsstyrelserna av aktiva officerare ur truppförbanden. Med hänsyn till att dylika kommenderingar emellertid icke torde kunna bestridas utan motsvarande ökning av den aktiva officerskadern, har försvarskommissionen funnit det ändamålsenligare att föreslå inrättande av särskilda arvodesbefattningar i länsstyrelserna, avsedda för pensionerade officerare. Härigenom vinnes en större kontinuitet i arbetet, då befattningshavaren under längre tid i följd kan beräknas kvarstå i ifrågavarande syssla. Befattningshavarna — en för varje län — böra lämpligen benämnas militärassistenter vid länsstyrelserna. Det för varje befattning avsedda arvodet har synts försvarskommissionen böra bestämmas till samma belopp, som nu utgår till flertalet rullföringsbefälhavare, eller 3 180 kronor för år. Kostnaderna för arvoden till militärassistenterna böra naturligen bestridas av medel under socialdepartementets huvudtitel och hava fördenskull icke medtagits i kommissionens stater och kostnadsberäkningar.

Ifrågavarande befattningshavare böra vara bosatta i residensstäderna. Huru de böra infogas i den militära organisationen, synes det böra tillkomma Kungl. Maj:t att bestämma.

D. ARMÉNS REKRYTERING.

Allmänna grunder.

Nuvarande organisation.

Enligt nuvarande organisation rekryteras armén dels med fast anställd och därmed jämförlig personal, dels med värnpliktiga.

Den fast anställda personalen anställs på frivillighetens väg och bindes vid sin tjänst genom fullmakt, konstitutorial, förordnande eller kontrakt. Denna personal avses dels att bestrida de befattningar, som för förvaltningen och utbildningen i fred ansetts oundgängligen erforderliga, dels att vid mobilisering fylla det ökade behov, som då uppstår och som icke kan fyllas med värnpliktig personal.

De värnpliktiga, som tillföras armén genom värnpliktslagens bestämmelser, utgöra vid mobilisering arméns huvuddel och bestrida därvid samtliga de befattningar, som de på grund av sin utbildning kunna anses hava förutsättningar att fylla. I fredstid tages denna personalgrupp i anspråk främst för sin egen utbildning men jämväl för att i begränsad utsträckning möjliggöra vidmakthållandet av en viss försvarsberedskap.

Inom försvarskommissionen verkställda utredningar.

För armén gällande rekryteringssystem, vilket i enlighet med vad som anförts, består av en kombination av det på frivillig anställning fotade yrkes-systemet och det på tvång grundade värnpliktssystemet men med tyngdpunkten förlagd till sistnämnda system, kan sägas hava i nuvarande form tillämpats från och med genomförandet av 1901 års härordning. För att

— trots den tradition, systemet sålunda vunnit — dock allsidigt belysa de alternativa möjligheter, som stå till buds att ordna arméns rekrytering, har kommissionen låtit verkställa en granskning av såväl de åsikter, vilka inom den nutida militära litteraturen göra sig gällande på ifrågavarande område, som de uttalanden i officiella utredningar i frågan, vilka under senare tid förebragts. Det har därvid erinrats om att samtliga europeiska arméer, som deltog i världskriget, voro — utom den engelska expeditionsarmén under förra delen av kriget — värnpliktsarméer, och att vid härarnas reorganisation efter kriget värnpliktsarméerna också bibehöllos utom i de länder, där fredsbestämmelserna lade hinder i vägen därför, samt i England, som återgick till det i krigets början tillämpade yrkessystemet. Denna utveckling synes hava utgjort en viktig anledning för 1919 års försvarsrevision att icke för vårt vidkommande ifrågasätta övergång till renodlat yrkessystem. Ett förslag att lösa försvarsfrågan enligt principen för yrkessystemet var emellertid föremål för överläggningar inom revisionen. Förslaget gick ut på att den i fredstid bestående armén skulle uppgå till 15 000 meniga jämte erforderlig befälspersonal. Rekryteringen skulle ske på frivillighetens väg men stödjas av en garantilag. Anställningstiden skulle utgöra två år och hälften av styrkan årligen avgå ur tjänst. För att tillgodose krigsbehovet skulle de, som avgått ur tjänst, under 15 år kvarstå i en särskild arméreserv med viss tjänstgöringsskyldighet även i fred (2 repetitionsövningar om vardera 30 dagar). Vid mobilisering beräknades krigsstyrkan på detta sätt kunna uppbringas till 85 000 à 92 000 man, beroende på om rekrytklassen vore utbildad eller icke. Enligt verkställda överslagsberäkningar skulle de årliga kostnaderna för en dylik härordning uppgå till något mera än 90 milj. kronor. Härav skulle omkring en tredjedel (30⁸ milj. kronor) åtgå till lön och underhåll för det meniga manskapet.

Förslaget underkändes av revisionen bland annat av det skälet, att krigsstyrkan icke ansågs »tillräcklig för att ens under en kortare tid verksamt hejda en i landet infallande fiende».

Vid framläggandet av försvarspropositionen till 1925 års riksdag fann föredragande departementschefen, under hänvisning till försvarsrevisionens uttalande, icke anledning att upptaga spörsmålet om övergång till yrkesarmé till prövning. Det framlagda förslaget angavs i stället bygga »principiellt på samma grunder som nuvarande härorganisation». Denna utgjorde enligt revisionens betänkande en produkt av en lång historisk utveckling, som med avseende å de grundläggande principerna kunde sägas vara ett uttryck för, vad erfarenheten visat vara för våra förhållanden lämpligast. Det ansågs vidare ligga i sakens natur, att man vid utformandet av en ny härordning icke utan tvingande skäl borde slå in på nya banor »utan i stället söka så långt som möjligt bygga på den historiskt givna grunden».

1925 års proposition blev i huvudsak antagen av riksdagen, som väl därvid får anses i princip hava godkänt även motiveringen för det system, som nu råder. För att dock belysa konsekvenserna av en eventuell övergång till yrkessystem i samband med en ny försvarsordning hava inom för-

svarskommissionen jämsides med det organisatoriska utredningsarbetet vissa jämförande överslagsberäkningar gjorts beträffande kostnaderna m. m. enligt olika rekryteringssystem. Med utgångspunkt från de år 1932 gällande mobiliseringsplanerna och 1925 års försvarsordning har den årliga kostnaden för manskapsrekryteringen — underbefäl, övriga volontärer och värnpliktiga — kunnat uppskattas till omkring

för ett infanteriregemente.....	kronor 560 000
» » kavalleriregemente.....	» 565 000
» » artilleriregemente.....	» 580 000
» en trängkår.....	» 280 000.

Därest samma truppförband skulle hava rekryterats helt och hållet enligt yrkessystemet, skulle motsvarande kostnader — alltefter rekryteringssvårigheterna och därav betingade löneförmåner m. m. för manskapet — enligt den verkställda utredningen hava ökats med

för ett infanteriregemente.....	362—512 %
» » kavalleriregemente.....	25— 49 »
» » artilleriregemente.....	182—301 »
» en trängkår.....	166—303 ».

Vid motsvarande beräkningar rörande kostnaderna för manskapet vid *en operativ enhet*, sammansatt med stöd av de beräkningar, som lågo till grund för 1932 års arméförsök i Uppland, hava följande siffror erhållits:

Rekryteringssystem	Årskostnad för manskapspersonalen Kronor	Kostnadsökning i procent i förhållande till nuvarande rekryteringssystem
<i>Nuvarande</i> (en del av befälet fast anställt; i övrigt värnpliktiga).....	4 000 000	—
<i>Yrkessystem</i> ¹		
Alternativ A.....	13 250 000	230
» B.....	9 650 000	140
» C.....	8 870 000	121

Slutsatsen av de verkställda utredningarna har med stöd av anförda siffror kunnat uttryckas sålunda, att även med det sannolikt billigast tänkbara anställningssystemet (alternativ C) kan, vid tillämpning av yrkessystem, för en viss bestämd summa manskap erhållas till icke ens hälften så många operativa enheter, som om organisationen grundas på nuvarande rekryteringssystem med fast anställd personal och värnpliktiga.

För bedömandet av frågan om möjligheten av att för vår del tillämpa yrkessystemet måste förutom kostnaderna även rekryteringsmöjligheterna tagas i betraktande. Hållpunkter för bedömandet av detta spörsmål erbjuda

¹ Olikheten mellan alternativen A, B och C berodde på den olika grad av rekryteringsvårigheter med därav betingade löneförmåner m. m., som kunde beräknas uppstå.

de möjligheter och svårigheter, som förefunnits att rekrytera det stamansställda manskapet. Av den verkställda utredningen framgår, att den erforderliga största rekryteringskontingenten per år uppgått för försvarsväsendet i dess helhet till omkring 3 300 man (1914 års härordning). På grund av erfarenheterna rörande möjligheterna att rekrytera denna styrka torde man dock icke kunna sätta maximisiffran för det under normala konjunkturen påräkneliga antalet rekryter till högre än 3 000. Nyssnämnda operativa enhet skulle, om dess organisation grundades på yrkessystem, fordra ett årligt rekrytanttal av omkring 1 500 man. I bästa fall skulle således två dylika enheter kunna organiseras vid mobilisering. Men härvid äro icke frånräknade de betydande kontingenter, som erfordras för marinen och flygvapnet, och icke hänsyn tagen till det behov av utbildad ersättningspersonal, som föreligger vid armén redan omedelbart efter mobilisering.

På grund av anförda omständigheter har under kommissionens fortsatta utredningsarbete helt naturligt varje tanke på ett renodlat yrkessystem måst förkastas.

Medvetandet om att ett genomförande av yrkessystemet i varje fall kommer att ställa sig mycket dyrbart i förhållande till den styrka, som kan uppsättas, torde enligt kommissionens mening hava utgjort huvudanledningen till, att det i vårt land då och då uppdykande intresset för yrkessystemets principer i allmänhet koncentrerats på problemet att anskaffa ett talrikt underbefäl.

Bland de uppslag, som framkommit till denna frågas lösande, märkes ett förslag till införande av s. k. jordavlöning för fast anställt manskap. Det inlämnades i februari 1917 av Jordbrukarnas riksförbund till Kungl. Maj:t och överlämnades därifrån till försvarsrevisionen. Avsikten med förslaget var att tillförsäkra armén och landstormen »erforderligt antal fast anställt underbefäl». (Se försvarsrevisionens betänkande, del I, sid. 613—615.)

Försvarsrevisionens granskning av förslaget angavs giva vid handen, att det — fränsett dess militära olägenheter — ur såväl praktisk som ekonomisk synpunkt måste betraktas såsom fullständigt ogenomförbart. Det underbefäl, som i varje fall mot mycket stora kostnader skulle kunna erhållas genom ett dylikt system, skulle bland annat på grund av den allt för korta utbildningstiden — 100 dagar per år — med säkerhet icke kunna fylla nutida fordringar på tjänsterutin vid en armé med kort utbildningstid.

Ett annat förslag, det s. k. bondeförbundsförslaget, framlades motionsvis till 1924 års riksdag och upptogs såsom reservation till särskilda utskottets utlåtande nr 2 samma år (av herrar Reuterskiöld och J. Johansson i Kälkebo). En motion av i stort sett samma innehåll framlades vid 1925 års riksdag och upptogs härvid såsom reservation till första särskilda utskottets utlåtande nr 1.

Enligt förslaget skulle hären hava en så stor organisationsram, att folkets hela värnkraft kunde vid behov uttagas. Av flera, närmare angivna skäl måste det skapas ett »för utbildning och ledning fullt dugligt, pålitligt och

tillräckligt befäl och underbefäl», varjämte framhölls, att »det väsentliga i varje svensk härorganisation är underbefälens tillfredsställande rekrytering till antal och beskaffenhet».

Enligt motionärernas mening borde underbefälet — med undantag av studenter och likställda samt värnpliktiga, som frivilligt underginge underbefälsutbildning, vartill tillfälle borde finnas — bestå allenast av stam. Och denna stam borde rekryteras på ett sätt, som säkerställde kravet på ett underbefäl av bästa kvalitet. De män, som skulle handhava utbildningen i fred och närmaste ledningen i ett eventuellt krig av värnpliktiga ynglingar, borde hava den ställning och de egenskaper, att de unga skulle kunna med tillförsikt och trygghet anförtros i deras händer. För detta ändamål vore nödigt å ena sidan, att volontäransättningen underlättades för de bästa elementen inom olika folklager, och å andra sidan, att de, som toge anställning, därigenom även underlättade sin egen blivande civila verksamhet, samtidigt med att de under hela sin värnpliktsålder stode till fortsatt förfogande såsom ett alltid färdigt underbefäl. — För angivet ändamål föreslogs inrättandet av ett s. k. indelningsverk. Därigenom skulle varje infanteriregemente tillförsäkras som reservunderbefäl 159 man stam med underofficersutbildning (A-klass) och 272 man med korprals- eller furirsutbildning (B-klass). Kavalleriets hela mobiliseringsbehov av underbefäl och manskap avsåges bli tillgodosett med stam eller f. d. stam. Varje batteri och kompani vid artilleriet beräknades kunna disponera 17 man reservstam med underofficersutbildning och 54 man med konstapels- eller furirsutbildning o. s. v. Anställningen skulle ske dels med egnahemskontrakt (7 000 eller 3 000 kronor i egnahemspremie och dessutom egnahemslån), dels civilanställningskontrakt (med 600 eller 300 kronor i bosättningsbidrag och civil tjänst hos stat eller kommun), dels penningekontrakt (med 600 eller 300 kronor i civilekiperingsbidrag samt 600 eller 300 kronor per år, då tjänstgöring om en månad fullgjorts). Dagavlönung skulle erhållas under tjänstgöring. Tjänstgöringskyldigheten skulle vara en månad under 2 av 3 år (med penningekontrakt vartannat år). Årsrekryteringen beräknades till 1 453 man, därav 1 090 med egnahemskontrakt. Genom detta system skulle omkring 20 000 man indelt stam kunna ställas till härens förfogande. Nära en tredjedel, den s. k. A-klassen, skulle utgöras av befäl med sex års aktiv tjänst och genomgången underofficersutbildning. Återstoden skulle hava 3 års aktiv tjänst. Kostnaderna för detta indelningsverk skulle uppgå till något över 4 milj. kronor per år under första 10-årsperioden. Senare synas de hava beräknats till 6½ milj. kronor.

Försvarskommissionen.

Vid överbägandet av de praktiskt framkomliga vägarna för arméns rekrytering har det i anslutning till vad som i det föregående anförts syntts uppenbart att, bortsett från andra faktorer, redan på grund av den storleksordning, som kräves för armén, ett fortsatt tillämpande av den allmänna värnpliktens grundidé är det enda system, som kan säkerställa en erforderlig rekrytering.

Endast genom detta system kan det kvantitativa elementet inom härorganisationen tillgodoses.

Vad det kvalitativa elementet beträffar, äro förhållandena mera komplicerade. För viktigare befälsbefattningar, där en yrkesmässig tjänsterutin är erforderlig för befälsföringens utövande, är det för vårt vidkommande utslutet att bygga rekryteringen på allmän värnplikt. Även för vissa lägre befattningar, vilka på innehavaren ställa fordringar på så högt driven yrkes-skicklighet, att den endast kan förvärfvas genom mångårig träning, torde värnpliktsprincipen knappast med fördel kunna tillämpas. Redan härav följer, att även vid ett mycket strängt uttagande av den allmänna värnplikten måste — liksom hittills — för att tillgodose fordringarna på arméns kvalitet en viss del av personalen anskaffas på frivillighetens väg såsom vid armén fast anställd.

Var gränsen skall dragas mellan de befattningar, som måste beklädas av fast anställd personal, och dem, som kunna innehavas av värnpliktig personal, blir helt och hållet beroende på den tjänsterutin, som det är möjligt att bibringa den värnpliktiga personalen, d. v. s. — under i övrigt likartade förhållanden — ytterst på den tid, som tillmätes denna personal i aktiv tjänst. Ju längre de värnpliktiga kvarstå i aktiv tjänst — m. a. o. ju längre tjänstgörings- (utbildnings-)tiden är — desto bättre bli de i stånd till självständigt handlande och desto mindre behov uppstår av rutinerad, fast anställd personal. Omvänt kan satsen uttryckas så, att ju kortare tjänstgöringstiden är och följaktligen ju mindre tjänsterutinen blir, desto större är behovet av rutinerad stampersonal.

I den svenska härorganisationens utveckling kan man allt sedan 1800-talets början spåra en ganska följdriktig tillämpning av denna sats. Så länge arméns rekrytering var grundad på systemet »stam och beväring», var beväringssmanskabet knappast att betrakta såsom annat än en reserv till de egentliga truppförbanden, till den indelta eller värvade armén. Kraven på beväringssmanskabets tjänstgöringstid i fred stegrades visserligen efter hand, men fordringarna — även på militärt håll — ställdes till en början aldrig så höga, att man ur dem kan draga den slutsatsen, att avsikten var att av beväringssmanskabet bilda självständiga truppförband jämbördiga med de värvade och indelta. Genom 1812 års beslut om beväringssinrättningen fastställdes icke någon som helst tjänstgöringsskyldighet i fred för de värnpliktiga. Först genom beslut 1816 och 1820 infördes en övningstid på 12 dagar, genom 1856—1858 års riksdagsbeslut ökad till 30 dagar, av 1885 års riksdag till 42 dagar och slutligen av 1892 års riksdag till 90 dagar.

Det är först sedan tanken år 1875 väckts att grunda härorganisationen på kadersystem med huvudvikten lagd på den allmänna värnplikten, som man i de framlagda förslagen möter helt andra fordringar på utbildningstidens längd än i de förslag, som avsågo att ordna försvaret efter systemet stam och beväring. Från denna tid ända fram till mitten av 1920-talet hävdades på militärt håll, att en tjänstgöringstid av omkring ett år för infanteriets värnpliktiga och i regel väsentligt längre för övriga truppslags

vore att betrakta såsom ett minimum för att av värnpliktiga dana i fält användbara truppförband. Emellertid framhölls även, att tjänstgöringstidens längd för de värnpliktiga och styrkan av stammanskapet stode i ett visst sammanhang med varandra.

Detta sammanhang kan också sägas hava godtagits av statsmakterna, då de genom 1901 års härordningsbeslut, i stället för den av chefen för generalstaben begärda tjänstgöringstiden för infanteriets värnpliktiga av 365 dagar, fastställde densamma till 240 dagar men såsom kompensation härför ökade styrkan hos stammanskapet, utöver vad chefen för generalstaben begärt, genom att medgiva anställandet såväl vid infanteriet som framför allt vid specialtruppslagen av ett icke oväsentligt antal värvat menigt manskap — volontärer — utöver vad som erfordrades för att rekrytera underbefäls- och underofficerskårerna.

Med 1901 års härordning fingo vi sålunda icke i egentlig, hävdvunnen bemärkelse en renodlad värnpliktsarmé. Det hos oss traditionella systemet »stam och beväring» kvarstod allttjämt, ehuru tyngdpunkten i rekryteringskällan förskjutits från det frivilligt anställda manskapet till det värnpliktiga. Med 1914 års härordning togs emellertid ytterligare ett steg i riktning mot det renodlade kadersystem, som redan år 1875 uppställts såsom mål för utvecklingen. Trots härorganisationens utsvällning minskades nu den fast anställda manskapspersonalens styrka. Den reducerades till i huvudsak vad som erfordrades för befälsrekryteringen. Den väsentligt ökade utbildningstiden medgav detta.

Med 1925 års försvarsordning bibehölls detta system så till vida, att fredsbehovet av underbefäl samt möjligheten att rekrytera detta jämte underofficerskåren blevo huvudsakligen normgivande för antalet volontärbeställningar. Men då tjänstgöringstiden för de värnpliktiga samtidigt sänktes under måttet för det ur militära synpunkter godtagliga, hade detta bland annat till följd, att antalet påräkneliga underbefäl (fast anställt och f. d. fast anställt) vid de mobiliserade truppförbanden blev oroväckande litet. Därest tidigare tillämpade grundsatser följts vid antagandet av 1925 års försvarsordning, skulle samtidigt med minskningen av de värnpliktigas tjänstgöringstid en i förhållande till mobiliseringsstyrkan procentuell ökning av underbefälet och övriga volontärer ägt rum. Då man nu gick i motsatt riktning och samtidigt beskar utbildningstid och fast anställdas kadrer, måste detta givetvis inverka i hög grad ogynnsamt på truppförbandens kvalitet.

När det för försvarskommissionen gällt att föreslå ett för svenska förhållanden ändamålsenligt system för arméns rekrytering i den nya härordningen, har det syntts lämpligt såväl att bygga på de äldre traditioner, vilka visat sig leda till goda resultat, som att noga tillvarataga de erfarenheter, som under senare tider vunnits beträffande rekryterings- och utbildningsproblemen. Av sociala och ekonomiska skäl har det samtidigt gällt att icke göra den allmänna värnplikten i fredstid mera betungande än som ansetts oundgängligen erforderligt med hänsyn till fordringarna på truppförbandens användbarhet vid mobilisering.

Med hänsyn till sistnämnda förhållande utgör spörsmålet om tjänstgöringstidens längd för de värnpliktiga det centrala i hela rekryteringsproblemet. Såsom av det föregående framgår, kan detta spörsmål dock icke betraktas isolerat från frågan om den fast anställda personalens plats i organisationen, då ju en riklig tillgång på dylik personal inom vissa gränser medgiver en kortare tjänstgöringstid för de värnpliktiga och en lång tjänstgöringstid för de sistnämnda å andra sidan minskar behovet av stampersonal.

Vid ett övervägande av olika på dessa frågor inverkan faktorer har det enligt kommissionens mening befunnits ofrånkomligt att såsom minimikrav på flertalet av de värnpliktiga uppställa den fordran, att de skola kunna fylla sin plats i krigsorganisationen såsom meniga soldater. För alla befälsposter skulle då avses fast anställd eller f. d. fast anställd personal. Av ekonomiska m. fl. skäl är det dock icke möjligt att fullt konsekvent tillämpa detta system. Vissa värnpliktiga måste såsom hittills utbildas i befälstjänst. Då i stort sett endast goda erfarenheter vunnits i fråga om möjligheterna att för detta ändamål utnyttja »studenter och likställda», räknas även i detta förslag med särskild befälsutbildning för i första hand denna värnpliktskategori. Såsom i det följande närmare klarlägges, måste emellertid jämväl räknas med möjligheten att i viss utsträckning rekrytera befälsgraderna även med värnpliktiga ur gruppen »underbefäl eller fackmän». Återstående befälsbehov, det som sålunda icke kan fyllas på den allmänna värnpliktens väg, måste i den föreslagna organisationen liksom hittills tillgodoses medelst fast anställd och f. d. fast anställd personal.

För behovssiffrorna för olika kategorier redogöres i det följande. Den ledande principen vid fastställandet av dessa siffror har varit de fordringar ur kvalitativ och kvantitativ synpunkt, vilka måste ställas på de mobiliserade truppförbanden, för att de skola kunna dels betecknas såsom operationsdugliga omedelbart efter mobilisering, dels anses äga erforderlig förmåga att vidmakthålla denna operationsduglighet, till dess ersättningspersonal efter mobilisering kunnat utbildas.

De värnpliktiga.

Nuvarande bestämmelser.

Enligt gällande värnpliktslag är svensk man värnpliktig från och med det kalenderår, under vilket han fyller 20 år, till och med det, under vilket han fyller 42 år. Antalet årsklasser värnpliktiga, disponibla för arméns rekrytering, utgör alltså 23.

Värnplikten fullgöres i beväringen och landstormen. Beväringen delas i första och andra uppbådet. Tjänstetiden i beväringen är 15 år, därav 11 år i första och därefter 4 år i andra uppbådet. Under den tid, värnpliktig icke tillhör beväringen, tillhör han landstormen. Tjänstetiden i landstormen är således i regel 8 år.

Av nedanstående bestämmelser rörande ordningen för de värnpliktigas inställelse till krigstjänstgöring framgår, att vissa ur rekryteringssynpunkt betydelsefulla inskränkningar föreligga i den allmänna förfoganderätt över de värnpliktiga, som i det föregående angivits.

Då rikets försvar eller dess säkerhet eljest det kräver, må Konungen, efter statsrådets hörande, till tjänstgöring inkalla beväringens första uppbåd eller de större eller mindre delar därav, som finnas behöfliga. Utom rikets gränser må ifrågavarande uppbåd vid hären användas endast till rikets försvar och efter det att statsrådet blivit hört samt riksdagskallelse utfärdats.

Därest i anseende till krig eller för avvärjande av befarat eller börjat angrepp det för rikets försvar finnes nödigt att inkalla beväringens andra uppbåd eller någon del därav i skilda orter eller vid olika truppslag av hären, må Konungen därom förordna, sedan han hört statsrådet och, såvida ej riksdagen är samlad eller inom 30 dagar skall sammanträda, låtit utfärda riksdagskallelse. Vad sålunda stadgats angående ordningen för andra uppbådets inkallande har dock icke tillämpning i fråga om delar därav, vilka tillhöra Gotlands inskrivningsområde, eller som äro avsedda att utgöra besättningar i rikets fästningar, utan gäller i avseende å sådana delar av andra uppbådet vad som föreskrivits i fråga om första uppbådet. Utan riksdagens medgivande må andra uppbådet vid hären icke användas utom rikets gränser.

Sedan beslut fattats att för rikets försvar till tjänstgöring inkalla beväringens första uppbåd eller viss del därav, må Konungen i den ordning, som är föreskriven för inkallande av beväringens andra uppbåd, för hemortens försvar till tjänstgöring inkalla landstormen eller de större eller mindre delar därav, som finnas behöfliga. Sedan beväringens första uppbåd eller del därav inkallats för rikets försvar eller under annan tjänstgöring tagits i anspråk för dylikt ändamål, må Konungen även, efter statsrådets hörande, inkalla till tjänstgöring sådana delar av landstormen, som erfordras till skydd för mobilisering av beväringens första uppbåd eller till skydd för särskilt hotade platser. Landstormsavdelning, som sålunda inkallats, må likväl ej hållas samlad längre än högst 15 dagar, såvida ej krig före samma tids utgång utbrutit. Landstormen må icke föras utom eget och närmast tillgränsande inskrivningsområden, dock att till landstormen hörande värnpliktig, som erhållit sin utbildning vid marinen, må, även utom sagda inskrivningsområden, användas för kustförsvaret.

Förutom av de inskränkningar i förfoganderätten över de värnpliktiga, som dessa bestämmelser innebära, begränsas de 23 disponibla årsklassernas värde ur rekryteringssynpunkt genom den omständigheten, att endast en del av varje årsklass i fredstid erhåller sådan militär utbildning, att den omedelbart vid mobilisering kan ingå i organiserade truppförband. De värnpliktiga äro nämligen — förutom de icke vapenföra m. fl., vilka äro helt frikallade från värnpliktens fullgörande under fredstid — enligt gällande bestämmelser uppdelade i två olika kategorier, nämligen till linjetjänst uttagna samt ersättningsreserv. Till den förra kategorien uttages det antal värnpliktiga, som enligt de beräkningar, som verkställdes vid nuvarande härordnings utformande, ansågs erforderligt för krigsorganisationens säkerställande. Denna kategori erhåller fredsutbildning och avses att vid inträffande mobilisering ingå i krigsorganiserade formationer. Ersättningsreserven däremot, som huvudsakligast bestrider handräckningstjänsten i fredstid, är avsedd att

vid mobilisering ingå i depåerna för att efter utbildning därstädes kunna dels ersätta avgången vid fälthären, dels vid behov tagas i anspråk för uppsättande av nya formationer.

I enlighet med dessa grunder uttagas till linjetjänst vid hären årligen 23,283 man förutom de värnpliktiga, vilka avlagt studentexamen eller förvärvat motsvarande kunskapsmått. Till ersättningsreserven uttagas övriga vapenföra värnpliktiga. Dessa hava i medeltal under 1926—1934 utgjort c:a 14 500 man årligen. Med nu tillämpat inkallelse-system kan emellertid endast omkring halva detta antal beräknas bliva inkallat till fredstjänstgöring.

Försvarskommissionen.

Allmänna synpunkter.

Grundläggande för värnpliktens värde ur rekryteringssynpunkt är å ena sidan värnpliktstiden och uppbådsindelningen, å andra sidan storleken av de kontingenter, som i fredstid erhålla sådan utbildning, att de kunna ingå i de omedelbart vid mobilisering organiserade truppförbanden. Vid ett på värnplikten grundat rekryteringssystem är det därför av stor betydelse, att avvägningen mellan värnpliktstid, uppbådsindelning och utbildade kontingenter göres på sådant sätt, att ändamålet med värnplikten såsom rekryteringskälla blir fullt säkerställt.

Enligt den tankegång, som varit grundläggande för försvarskommissionens organisationsförslag, är det uppenbart, att till utgångspunkt för nyssnämnda avvägning måste tagas det behov, som krigsorganisationen ställer på värnpliktig personal. Krigsorganisationens personalbehov bör sålunda vara grundläggande för de utbildade årskontingenternas storlek och för det antal årsklasser, som tages i anspråk för organisationens fyllande vid mobilisering.

Ur rent militära synpunkter vore det givetvis önskvärt att för personalbehovets fyllande vid mobilisering kunna taga i anspråk endast de årsklasser, som på grund av de värnpliktigas åldersförhållanden äro bäst lämpade för den militära tjänsten. Kommissionen vill dock förorda, att beväringen i dess helhet betraktas såsom rekryteringskälla för fälthären i vad rör dennas värnpliktiga personal. Därvid är det emellertid, i enlighet med vad tidigare framhållits, av betydelse, att säkerhet skapas för att rekryteringskällan kan utnyttjas i samtliga de fall, då så erfordras. Ur den synpunkten bör, av skäl, som i avdelningen »Värnplikten» närmare klarläggas, den skillnad undanröjas, som enligt nu gällande bestämmelser råder i Konungens rätt att till krigstjänstgöring inkalla beväringens olika uppbåd. Likaledes böra, såsom senare närmare utvecklas, vissa ändringar vidtagas i förfoganderätten över landstormen ävensom i de värnpliktigas tjänstetid i landstormsuppbådet.

Beväringen.

Värnpliktiga i allmänhet.

Enligt vad förut anförts, bör principiellt fältarméns hela behov av meniga soldater fyllas av värnpliktiga. Vid beräkandet av storleken av de kontin-

genter, som för detta ändamål årligen måste utbildas för att ur beväringens första och andra uppbåd kunna fylla mobiliseringsbehovet, måste till en början beaktas, att av de 15 till förfogande stående årsklasserna äro de två yngsta vid mobilisering icke alls eller endast ofullständigt utbildade. Försiktigheten bjuder under alla förhållanden att vid beräkandet av mobiliseringsbehovet liksom hittills icke betrakta nämnda årsklasser såsom påräkneliga för fältförbanden. Dessa skola därför kunna rekryteras ur återstående 13 årsklasser.

En ingående statistisk undersökning av minskningen i årsklassernas storlek allt ifrån det år, de värnpliktiga undergå inskrivning, intill den tidpunkt, de överföras till landstormen, ger vid handen, att redan vid inryckningen till första tjänstgöring har den inskrivna kontingenten minskats med 8 %. Denna minskning fortskrider sedermera oavlatligt, så att vid en inkallelse av 3:dje—15:de årsklasserna kan man endast räkna med en tillgång av 9,6 gånger storleken av den kontingent, som inryckt till första tjänstgöring. Därutöver måste med hänsyn till beviljade uppskov med krigstjänstgöring — bland annat för säkerställandet av verksamheten vid krigsindustrien och kommunikationsväsendet m. m. — sjukdom o. s. v. räknas med ett mobiliseringsavdrag av minst 10 %. I enlighet härmed erhålles en viss reduktionsfaktor mellan mobiliseringsbehov och inskrivningskontingent.

Därest denna reduktionsfaktor multipliceras med talet för den inskrivna och till utbildning uttagna årskontingentens storlek, erhålles följaktligen det antal värnpliktiga ur 3:dje—15:de årsklasserna, som kan beräknas vara disponibelt vid mobilisering. I motsatt ordning erhålles, genom att för mobilisering erforderligt antal värnpliktiga divideras med reduktionsfaktorn, storleken på den kontingent, som årligen måste inskrivas till linjetjänst, därest truppförbandens rekrytering med värnpliktiga skall säkerställas. Detta förfaringssätt har legat till grund för försvarskommissionens förslag beträffande linjekontingentens storlek.

Vad mobiliseringsbehovet av värnpliktiga beträffar, måste detta, i enlighet med de grunder, som av kommissionen tillämpats vid föreslåendet av rekryt-kontingentens storlek, beräknas direkt med stöd av personalbehovet för de olika truppförbanden. Härvid är emellertid att beakta, att enligt föreliggande härordningsförslag fullständig överensstämmelse ingalunda råder mellan krigs- och fredsorganisationerna. De i fredstid befintliga truppförbanden äro sålunda i åtskilliga hänseenden att betrakta såsom mobiliseringscentraler icke blott för ifrågasvarande truppförband själva samt deras depåer utan jämväl för de fälttruppförband, staber o. s. v., vilka i fredstid sakna egna kadrer. Mobiliseringsbehovet av värnpliktiga för de sistnämnda måste därför läggas till det personalbehov, som föreligger för att fredstruppförbanden själva skola kunna uppbådas till fältstyrka. Härtill måste, såsom tidigare berörts, ytterligare läggas det behov av utbildad ersättningspersonal, som kan beräknas erforderligt för att ersätta avgången under de första krigsmånaderna, innan den efter mobilisering igångsatta särskilda utbildningen av ersättningspersonal kan beräknas giva betryggande resultat.

Enligt inom kommissionen verkställda detaljerade beräkningar erfordras för att enligt här anförda grunder säkerställa arméns rekrytering¹ med värnpliktig menig personal, utbildad i linjetjänst, nedanstående årliga inskrivningskontingenter.

Infanteriet	15 547	man
Kavalleriet	912	»
Artilleriet	3 525	»
Ingenjörtrupperna	1 302	»
Signaltrupperna	425	»
Trängtrupperna	2 133	»
Intendenturtrupperna	441	»
Tygtrupperna	150	»

eller tillhopa 24 435 man.

I infanteriets ovan angivna inskrivningskontingent äro inräknade 600 man, vilka beräknas vid mobilisering tilldelas trängtrupperna, men som — för att bland annat möjliggöra en ökad valfrihet vid personalens placering i krigsbefattningar — lämpligen böra erhålla sin utbildning vid infanteriet.

Utom ovanstående inskrivningskontingent tillkommer det behov av för handräckningstjänst duglig personal, vars styrka bör beräknas efter andra grunder, och för vilken redogörelse lämnas i avdelningen »Värnplikten».

Värnpliktigt underbefäl.

Mobiliseringsbehovet i avrundade tal av gruppchefs- samt motsvarande och högre underbefälsbefattningar framgår av nedanstående tablå.

Infanteriet	13 000
Kavalleriet	1 650
Artilleriet	3 600
Ingenjörtrupperna	1 000
Signaltrupperna	500
Trängtrupperna	1 700
Intendenturtrupperna	400
Tygtrupperna	50
	<hr/>
	21 900

Av dessa befattningar måste omkring hälften fyllas med fast anställda och f. d. fast anställda för att säkerställa, att truppförbanden i sina lägre enheter erhålla en stomme av underbefäl med den rutin, som kan förvärfvas endast genom flerårig aktiv tjänst.

Dessa underbefälsbefattningar uppgå vid de olika truppslagen till följande antal:

Infanteriet	6 322
Kavalleriet	1 411

¹ Luftvärnsartilleriets personalbehov upptages icke i detta sammanhang utan behandlas för sig under kapitel V. »Luftvärnsvapnet».

Artilleriet	2 139
Ingenjörtrupperna	680
Signaltrupperna	285
Trängtrupperna	800
Intendenturtrupperna	50
Tygtrupperna	50
	Summa 11 737

Övriga underbefälsbefattningar kunna fyllas av värnpliktiga, tillhörande kategorien studenter och likställda. Då enligt erfarenheten 80 % av denna kategori kan beräknas bli godkänd i befälsutbildning, blir — enligt motsvarande beräkningsgrunder, som tillämpats beträffande antalet meniga — den erforderliga årliga inskrivningskontingenten av studenter och likställda vid olika truppslag¹ följande:

Infanteriet	900
Artilleriet	275
Ingenjörtrupperna	100
Signaltrupperna	35
Trängtrupperna	135
Intendenturtrupperna	50
	Summa 1 495

Utöver ovan beräknat underbefäl erfordras vid vissa truppslag jämväl ett betydande antal underbefäl i ställföreträdare- och liknande befattningar. På dessa kunna lägre krav ställas än på de ordinarie gruppcheferna och motsvarande. Behovet av dylikt underbefäl är störst vid infanteriet men föreligger jämväl vid träng- och intendenturtrupperna.

Vid infanteriet betingas detta behov främst av den omständigheten, att den nutida striden framtvingar en uppdelning på stridsfältet av den lägsta enheten, gruppen, i två underavdelningar. För varje sådan fordras en föregångsman såsom ledare. Sålunda erfordras vid infanteriet tvenne dylika underbefäl per grupp och i stort sett motsvarande antal vid övriga med gruppen likvärdiga enheter. Då gruppens styrka utgör 11 man — utom gruppchefen — utgör sålunda behovet av befälsutbildade meniga omkring 20 % av det sammanlagda antalet vanliga värnpliktiga. Beträffande trängtrupperna och intendenturtrupperna gälla av delvis andra skäl i stort sett motsvarande synpunkter. För ifrågavarande befälsutbildning uttagas såsom »underbefäl eller fackmän» enligt nuvarande härordning 20 % av linjekontingenten vid infanteriet, träng- och intendenturtrupperna. Av det här nämnda framgår, att skäl till ändring i denna uttagningsprocent icke synes föreligga.

Sammanfattning av rekryteringsbehovet.

En sammanfattning av det ovan beräknade årliga rekryteringsbehovet av värnpliktiga vid de olika truppslagen framgår av efterföljande tablå.

¹ Vid kavalleriet fyller ifrågavarande befälsbehov av förutvarande officers- och reserv-officersaspiranter, vid tygtrupperna av värnpliktiga »tekniker» m. fl.

	Studenter och likställda	Övriga värnpliktiga i linje- tjänst		Summa
		Underbefäl eller fackmän	Övriga	
Infanteriet	900	3 110	12 437	16 447
Kavalleriet	—	—	912	912
Artilleriet	275	—	3 525	3 800
Ingenjörtrupperna	100	—	1 302	1 402
Signaltrupperna	35	—	425	460
Trängtrupperna	135	427	1 706	2 268
Intendenturtrupperna	50	88	353	491
Tygtrupperna	—	—	150	150
Värnpliktiga läkare, veterinärer, tek- niker m. fl.	312	—	—	312
Officers- och reservofficersaspiranter	310	—	—	310
Summa	2 117	3 625	20 810	26 552

Vid beräkandet av den årliga tilldelningen av studenter och likställda har försvarskommissionen förutsatt, att samma system, som tillämpats under nu gällande härordning, även i fortsättningen kommer till användning. Detta system går ut på, att sedan marinen och flygvapnet samt arméns specialtruppslag erhållit planmässig tilldelning ävensom erforderligt antal uttagits för viss specialtjänst, samtliga återstående värnpliktiga av denna kategori tilldelas infanteriets truppförband såsom befälselever. Detta medför att sistnämnda tilldelning i fråga om sin storlek något kommer att växla från år till år. Detta har emellertid icke visat sig medföra några olägenheter. — I avdelningen »Värnplikten» redogöres för de möjligheter som föreligga att fylla ifrågavarande rekryteringsbehov.

De värnpliktigas fördelning på truppslag och truppförband.

Av infanteriets årliga studentkontingent erfordras 20 man för stridsvagnsregementet. Återstoden bör fördelas på övriga infanteriregementen på sätt i kommandoväg bestämmas. Vid flertalet infanteriregementen beräknas med här angivna utgångspunkter den årliga tilldelningen komma att uppgå till 44 studenter och likställda.

Vid beräkandet av infanteriets kontingent av övriga värnpliktiga har försvarskommissionen utgått från att uttagningen till linjetjänst — liksom beträffande övriga truppslag och försvarsgrenar — bör begränsas till ovan angiven, på mobiliseringsbehovet grundad siffra, 15 547 (3 110 + 12 437) man. Då emellertid samtliga värnpliktiga tillhörande Gotlands militärområde böra, liksom nu är fallet, uttagas till linjetjänst, kan detta medföra smärre variationer i årskontingenten.

Beträffande fördelningen av ifrågavarande värnpliktiga må följande framhållas. För flertalet infanteriregementen avses en årskontingent av 747 man, för stridsvagnsregementet dock endast 350 man. Inom Gotlands militärområde torde man, när omkring tio år förflutit, icke kunna räkna med större årskontingent för infanteriet än omkring 150 man. Med hänsyn till krigs-

beredskap och övningsförhållanden blir därför en fastlandskontingent för infanteriförbandet på Gotland erforderlig. Denna bör lämpligen uppgå till 600 man. För utbildning till skidlöpare vid Norrbottens regemente bör liksom hittills avses en kontingent på 500 man från andra inskrivningsområden än Norrbottens. Som i annat sammanhang framhålles erfordras för krigsskolan och infanteriofficersskolan viss övningstrupp, vilken avses att organiseras och utbildas vid vederbörlig skola. För den förstnämnda av dessa båda skolor erfordras en årlig kontingent värnpliktiga ur infanteriet av 350 man, för sistnämnda skola 400 man. Slutligen erfordras för garnisonstjänsten i huvudstaden, för vars bestridande kommissionen föreslår särskild garnisonstrupp vid Svea livgarde, en årskontingent av 500 värnpliktiga. En sammanställning av angiven fördelning av infanteriets värnpliktiga framgår av nedanstående översikt.

Fördelning till	Studenter och likställda	Övriga värnpliktiga	Summa
1 infanteriregemente	44	747	791
15 infanteriregementen	¹ 748	11 205	11 953
Stridsvagnsregementet	20	350	370
Gotlands infanteriregemente:			
Gotlands militärområde	} 44	{ 148 600	192
Andra militärområden			600
Norrbottens regemente:			
Övre Norrlands militärområde	} 44	{ 747 500	791
Andra militärområden			500
Krigsskolan (övningstrupp)	—	350	350
Infanteriofficersskolan (övningstrupp)	—	400	400
Garnisonstjänst i Stockholm	—	500	500
Summa	900	15 547	16 447

Av *kavalleriets* värnpliktiga avses i stort sett följande antal fördelas på de olika regementena:

Livregementet till häst jämte övningstrupp till krigsskolan (40 man).....	272
Skånska kavalleriregementet.....	272
Livregementets husarer	184
Norrlands dragonregemente	184
Summa	912

I likhet med vad nu är fallet förutsättes icke någon tilldelning av studenter och likställda till kavalleriet (jfr not sid. 164).

För *artilleriets värnpliktiga* beräknas nedanstående fördelning. Av samma skäl, som ovan anförts beträffande infanteriförbandet å Gotland, bör Gotlands artillerikår, vars kontingent från Gotland beräknas till 25 man, tilldelas värnpliktiga från fastlandet till ett antal av 130. För övningstrupp vid krigsskolan och artilleriets skjutskola erfordras 80 resp. 150 värnpliktiga ur artilleriet. Fördelningen av studenter och likställda framgår av tablån.

¹ Vissa regementen beräknas enligt särskilda grunder erhålla något större antal studenter än övriga.

Regemente (skjutskola)	Studenter och likställda	Övriga värnpliktiga	Summa
Sve.a artilleriregemente jämte övningstrupp till krigsskolan (80 man).....	45	525	570
Göta artilleriregemente	45	525	570
Wendes artilleriregemente	35	525	560
Norrlands artilleriregemente	45	525	570
Norrbottnens artillerikår	15	200	215
Smålands arméartilleriregemente jämte övnings- trupp till artilleriets skjutskola (150 man).....	50	585	635
Gotlands artillerikår:			
Gotlands militärområde	15	25	40
Andra militärområden		130	130
Bodens artilleriregemente	25	485	510
Summa	275	3 525	3 800

I fråga om fördelningen av *övriga truppslags* värnpliktiga hänvisas till »Arméns utbildning».

Landstormen.

Försvarskommissionen har uti annat sammanhang redogjort för de uppgifter, som tillkomma landstormen enligt den av kommissionen förutsatta krigsorganisationen. På grund av omfattningen och arten av dessa uppgifter har kommissionen funnit sig böra föreslå upphävandet av viss nu gällande inskränkning uti Konungens rätt att föra landstormen utanför visst område ävensom en utsträckning av de värnpliktigas tjänstetid i landstormen.

Rätten att föra landstormen utom visst område är reglerad i § 37 i värnpliktslagen, som lyder sålunda:

Landstormen må icke föras utom eget och närmast tillgränsande inskrivningsområden, dock att till landstormen hörande värnpliktig, som erhållit sin utbildning vid marinen, må, även utom sagda inskrivningsområden, användas för kustförsvaret.

Denna begränsning till rummet av Konungens förfoganderätt över landstormen innebär förbud att förflytta eller till tjänstgöring beordra till landstormen hörande värnpliktig — enskilt eller i trupp och i fredstid lika litet som i krigstid (även med landstormsmans eget medgivande) — utanför det område, som omfattar, förutom det inskrivningsområde, vid vars landstorm han på grund av sin kyrkobokföring är tjänstgöringsskyldig, jämväl de inskrivningsområden, som gränsa intill detta.

Den sålunda stadgade restriktionen är enligt kommissionens mening på grund av den utveckling, som ägt rum sedan den år 1885 tillkom, icke längre förenlig med det syfte, som den av kommissionen föreslagna försvarsordningen avser att tjäna. Rörande de historiska betingelserna för dess uppkomst och dess ursprungliga syfte hänvisar kommissionen till vad som därutinnan anföres i avdelningen »Värnplikten».

Möjligheten att i enlighet med landstormens uppgift med utsikt till framgång försvara ett utsatt, hotat eller angripet område blir på grund av ovan-

nämnda restriktionsbestämmelse beroende av styrkan av den landstorm, som därstädes är tjänstgöringsskyldig, d. v. s. indirekt av folkmängden inom »eget och närmast tillgränsande inskrivningsområden». Det är sålunda icke alltid möjligt att för ett dylikt områdes försvar avse den styrka, som be-
tingas av områdets belägenhet och betydelse samt längden av dess kust eller landgräns och den därav beroende vikten av dess försvar. Olägenheten härav blir särskilt framträdande, därest glest befolkade delar av riket bliva utsatta för fientliga företag.

Vissa landstormsförband av specialtruppslagen måste vidare omedelbart efter mobilisering kunna användas inom annat område än det, där deras värnpliktiga enligt lagen äro landstormspliktiga. Sådana specialförband kunna nämligen icke, på grund av den i vederbörlig specialgren i beväringen utbildade personalens fåtalighet, mobiliseras inom alla inskrivningsområden. Deras förflyttningar kunna emellertid på grund av nu ifrågavarande lagbestämmelser icke äga rum inom de vida gränser, som ofta erfordras.

En utvidgning av rätten att förflytta landstormsmän är än vidare nödvändig för att landstormsförbanden av vissa specialtruppslag över huvud skola kunna mobiliseras. Det är nämligen icke säkert, att det antal uti ifrågavarande specialtjänst utbildade värnpliktiga, som erfordras för förbandets mobilisering, ännu 15—20 år efter inskrivningsförrättningen fortfarande äro kyrkobokförda inom det regementsområde (inskrivningsområde), där mobiliseringsorten är belägen eller inom ett därtill gränsande. Vid sådant förhållande kan mobiliseringen uppenbarligen äventyras.

Slutligen torde snarast möjligt efter mobilisering utbildning av landstormspersonal böra igångsättas i syfte att snabbt höja landstormens användbarhet i krig. Denna utbildning måste för vissa kategorier av befäl och specialmanskaper organiseras centralt på en eller ett fåtal platser inom riket. För en dylik sammandragning av landstormsmännen utgör värnpliktslagen § 37 hinder.

Av det anförda framgår, att av ett flertal med landstormens tillämnade användning vid krigsfara eller krig sammanhängande skäl bör ifrågavarande bestämmelse upphävas. Dessutom förutsätter det av kommissionen i annat sammanhang föreslagna anordnandet i fredstid av landstormsövningar frihet att i vissa fall förflytta landstormen även utom vederbörligt regementsområde (inskrivningsområde).

Fördenskull finner sig kommissionen böra — under åberopande av vad som i avdelningen »Värnplikten» ytterligare härutinnan anföres — föreslå, att § 37 i värnpliktslagen upphävas.

I fråga om omfattningen av de värnpliktigas tjänstetid i landstormen vill kommissionen anföra följande.

Intill år 1926 uttogos vid inskrivningsförrättningarna samtliga i fredstid tjänstgöringsskyldiga vapenföra värnpliktiga för vapenutbildning under dem i beväringen under fredstid åliggande tjänstgöring. Från och med inskrivningen av årsklassen 1926 uttages till vapenutbildning (»linjetjänst») allenast

viss del av de i vederbörlig årsklass ingående vapenföra värnpliktiga, medan återstoden hänföres till ersättningsreserven. Huvuddelen av den senares tjänstgöringstid avses för bestridandet av handräckningstjänsten. För ersättningsreserven beräknades av 1925 års riksdag icke »någon särskild sammanhängande tid för bibringande av militär utbildning».

Ersättningsreserven äger alltså icke den utbildning, att densamma kan omedelbart vid mobilisering tagas i anspråk för tillgodoseendet av landstormstruppernas personalbehov. För den skull kommer — därest den för närvarande planlagda krigsorganisationen av landstormen, såsom försvarskommissionen förutsätter, även framdeles skall kunna till sin omfattning upprätthållas — en betydande mobiliseringsbrist på utbildade värnpliktiga att uppstå. Bristen kommer att börja göra sig kännbar från och med mobiliseringsåret 1941. På grund härav har kommissionen ansett sig böra pröva möjligheterna för ett fyllande av den sålunda förestående personalbristen i landstormens krigsorganisation. Att härvid till landstormsuppbådet överföra sådana årsklasser, som nu tillhöra beväringen, låter sig icke göra. Som kommissionen tidigare anfört, erfordras nämligen beväringens samtliga årsklasser för linjens mobilisering och för vidmakthållandet av dess personalbestånd under de första krigsmånaderna. Det återstår därför ingen annan utväg än att förlänga de värnpliktigas tjänstetid i landstormen med så många år, som motsvarar landstormsorganisationens behov av nya årsklasser. Kommissionen förbiser härvid icke den kvalitetsförsämring av landstormen, som bliver en följd av att i densamma kommer att ingå värnpliktiga av högre levnadsålder än för närvarande. Denna olägenhet kan emellertid icke — vid landstormen lika litet som vid linjen — undvikas vid en sådan tillämpning av värnplikten, som i Sverige blivit införd genom kategoriklyvningen. För den närmare utformningen av detta kommissionens förslag redogöres under avd. »Värnplikten».

Fast anställd personal.

Nuvarande organisation.

Personalgrupper.

Arméns fast anställda personal kan indelas i två huvudgrupper, nämligen *personal på aktiv stat* och *reservpersonal*. Härtill kommer den personal, som i samband med genomförandet av nuvarande försvarsordning överfördes från aktiv stat till *övergångsstat* samt arméns *övertaliga personal*. En särskild personalgrupp utgöra därjämte *landstormsofficerarna*.

Personal på aktiv stat.

Personalen på aktiv stat utgöres av militär, civilmilitär och civil personal. Denna personalgrupp utgör arméns aktiva kader och består till övervägande del av sådana befattningshavare, vilkas yrke sammanfaller med vederbörlig tjänstebefattning.

Den militära personalen omfattar officerare, underofficerare och manuskap, sistnämnda grupp uppdelad i underbefäl och volontärer, av vilka vissa

benämnas beställningsmän. Till den militära personalen hänföres även musikpersonalen.

Officerspersonalens rekrytering sker, vad lägsta officersgraden beträffar, i regel bland de officersaspiranter, vilka erhållit avgångsbetyg från krigsskolans officerskurs. Övriga officersgrader rekryteras genom befordran från lägre.

Underofficerspersonalen rekryteras i regel bland underbefäl, som erhållit avgångsbetyg från arméns underofficersskola.

Officerare och underofficerare kvarstå i regel i sina befattningar, till dess de i samband med uppnådd pensionsålder erhålla avsked.

Manskapspersonalen antages medelst kontrakt såsom volontärer. Kontraktstiden omfattar i allmänhet tre år, varefter rekapitulation kan ske för en tid av ett halvt till två år en eller flera gånger, dock högst intill en levnadsålder av för obefordrad volontär 28 år och för underbefäl 34 år. Efter genomgångna skolor sker befordran till och inom underbefälsgraderna. Vissa volontärer och underbefäl förordnas såsom beställningsmän.

Musikpersonalen — musikdirektörer samt personal av underofficers och manskaps tjänsteställning — ombesörjer armémusiken samt användes därjämte i viss utsträckning för annan militär tjänstgöring. I fråga om anställning och avgång ur tjänst m. m. gälla i huvudsak samma grunder som beträffande underofficerare och manskap.

Då den militära personalen främst är avsedd att bestrida rent militära befälsbefattningar vid truppförbanden, är personalens utbildning med hänsyn härtill ordnad vid under militär ledning stående skolor och övriga utbildningsanstalter.

Den civilmilitära personalen avses främst för sådana befattningar, för vilkas bestridande i allmänhet erfordras — förutom viss militär utbildning — framför allt sådan yrkesutbildning, som icke lämpligen kan förvärfvas vid arméns egna utbildningsanstalter eller i samband med rent militär tjänstgöring. Ifrågavarande personalgrupp tillhör allt efter befattningarnas art fältläkarkåren, fältveterinärkåren, förråds- och hantverksstaten eller polispersonalen. Till den civilmilitära personalen höra även elektroingenjörerna vid fortifikationen.

De civilmilitära beställningarna besättas, i motsats till de militära, i allmänhet efter ansökan. Uppflyttning i högre tjänsteklass kan i viss utsträckning ifrågakomma på motsvarande sätt som inom de militära tjänstegraderna. Avgång ur tjänst sker efter i huvudsak samma grunder som för den militära personalen.

Den civila personalen användes för de beställningar inom armén, för vilka särskild militär utbildning icke anses erforderlig. Till denna kategori hör även den betjäning, som är anställd vid vissa inrättningar. Formen för anställning och avgång ur tjänst överensstämmer i stort med de grunder, som gälla för den civilmilitära personalen.

Den totala omfattningen av den aktiva kadern, för vilken ovan redogjorts, är enligt de grunder, som tillämpats vid nu gällande försvarsordnings an-

tagande, begränsad »till det för förvaltningen och utbildningen i fred oundgängligen erforderliga». »Behovet av befäl i övrigt vid mobilisering» skulle enligt samma grunder »tillgodoses genom särskilda åtgärder» (prop. nr 50/1925). Härmed åsyftades de anordningar, som vidtagits för att säkerställa tillgången på reservpersonal. På grund av detta rekryteringssystem är reservpersonalen i detta sammanhang förtjänt av särskild uppmärksamhet.

Reservpersonal.

Reservpersonalen består av personal på reservstat och personal i arméns reserver.

Reservstaterna infördes i armén genom 1914 års härordning för att begränsa den ökning av den aktiva kadern, som ur mobiliseringssynpunkt vid denna tidpunkt eljest ansågs erforderlig. I enlighet med samma tankegång anförde *försvarsrevisionen*, att enligt dess mening fordrades, för att truppförbanden vid mobilisering skulle erhålla tillräcklig fasthet, att en viss icke alltför liten del av reservbefälet genom aktiv tjänst förvärvat fullständig befälsvana och tillförlitligt militärt omdöme. Särskilt gällde detta i fråga om kompani- (skvadrons-, batteri- o. s. v.) och högre chefer. Då det förefintliga behovet av ett dylikt kvalificerat och i övrigt fullt fältdugligt reservbefäl endast i ringa utsträckning kunde fyllas med i arméns reserver kvarstående pensionerad personal, måste detsamma enligt revisionens mening huvudsakligen tillgodoses genom en reservstat, till vilken officerare och underofficerare efter viss tids aktiv tjänst erhöles tillfälle att övergå, och inom vilken de genom viss tjänstgöringsskyldighet i fred vidmakthölle sin militära duglighet. För sjuk- och veterinärvårdstjänstens behöriga upprätthållande i såväl fred som krig erfordrades jämväl särskilda reservstater för fältläkar- och fältveterinärkårerna. Då det gällde att bestämma antalet beställningar å reservstat, borde man liksom år 1914 utgå dels från det förefintliga mobiliseringsbehovet, dels ock från möjligheten att rekrytera reservstaten.

Samma tankegång låg till grund för 1924 års försvarsproposition i vad denna rörde reservstaterna och härtill anslöt sig också i huvudsak departementschefen vid framläggandet av *försvarspropositionen* till 1925 års riksdag. Av kostnadsskäl befanns det emellertid nödvändigt att begränsa reservstaten med omkring 300 beställningar under det antal, som skulle motsvara mobiliseringsbehovet. I enlighet med det beslut, som på grund av propositionen fattades, skulle reservstaterna för närvarande omfatta följande antal beställningar, nämligen

reservstaten för *officerare och underofficerare*:

2 överstebeställningar,

46 majorsbeställningar,

260 kompaniofficersbeställningar och

65 underofficersbeställningar, samt

reservstaten för *fältläkarkåren*:

1 fältläkarbeställning och

2 regementsläkarbeställningar.

Enligt nu gällande bestämmelser fordras för övergång till reservstat förutom full tjänsteduglighet:

för underofficerare 8 tjänsteår såsom aktiv underofficer och 32 levnadsår,

för kompaniofficerare 10 tjänsteår såsom aktiv officer och 32 levnadsår,

för regementsläkare 15 tjänsteår såsom militärläkare och 48 levnadsår samt

för överstelöjtnanter och kaptener vid övergång till närmast högre tjänstegrad på reservstat lämplighet för den högre beställningen.

1925 års riksdag beslöt emellertid, att dessa bestämmelser beträffande underofficerare och kompaniofficerare skulle ändras sålunda, att för övergång till reservstat skulle fordras — förutom full tjänsteduglighet:

för underofficerare 4 tjänsteår såsom sergeant vid eller i regemente (kår) och 34 levnadsår,

för kompaniofficerare 7 tjänsteår såsom aktiv officer.

Dessa bestämmelser hava emellertid ännu icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd, sannolikt beroende därpå, att till följd av den befintliga tillgången på övergångsstatspersonal någon övergång till reservstat icke ansetts böra komma i fråga under tiden efter 1925 års härordningsbeslut. (Enligt beslut av 1935 års riksdag skall emellertid rekryteringen av reservstaten till viss omfattning återupptagas under budgetåret 1935/1936.)

Å reservstat äger enligt gällande bestämmelser befordran icke rum i vidare mån, än att löjtnant kan enligt vissa grunder befordras till kapten (ryttmästare) och sergeant till fanjunkare (styckjunkare). 1925 års riksdag beslöt i detta avseende den förändringen, att kapten (ryttmästare) på reservstat, vilken befinneres därtill lämplig, skall kunna befordras till major på reservstat samt att regementsläkare på reservstat, vilken därtill finnes lämplig, skall kunna befordras till fältläkare på reservstat. Beslutet har emellertid ännu icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Personal på reservstat är tjänstgöringsskyldig i krig och då värnpliktiga eljest inkallas till rikets försvar ävensom vid sådan övning, som till utrönande av härens krigsberedskap kan bliva anbefalld, samt därutöver i fred:

regementsofficer i högst 45 dagar under varje tvåårsperiod av tjänstetiden,

kompaniofficer efter fyllda 43 år och underofficer efter fyllda 42 år i högst 50 dagar under loppet av varje treårsperiod av tjänstetiden,

kompaniofficer efter fyllda 37 och intill fyllda 43 år, underofficer intill fyllda 42 år samt läkare efter uppnådda 48 år i högst 50 dagar under loppet av varje tvåårsperiod av tjänstetiden,

kompaniofficer intill 37 år och läkare intill fyllda 48 år högst 100 dagar under loppet av varje treårsperiod av tjänstetiden.

Enligt riksdagsbeslut 1925 skulle ifrågavarande fredstjänstgöring ändras för samtliga kategorier till 45 dagar under loppet av varje tvåårsperiod av tjänstgöringstiden. Icke heller detta beslut har hittills föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Personal på reservstat är skyldig att avgå från reservstat dels på grund av otjänstbarhet efter samma grunder som personal på aktiv stat och dels

efter uppnående av den ålder, som berättigar motsvarande personal på aktiv stat till avgång med fyllnadspension. Efter övergången till pensionsstat äro vederbörande skyldiga att kvarstå i arméns reserver under samma tider, som gälla för motsvarande personal på aktiv stat efter avgång med pension.

Arméns reserver av befäl och civilmilitär personal utgöras enligt för närvarande gällande bestämmelser av:

generalitetets reserv,
arméfördelningarnas, militärområdenas och östra brigadområdets reserver, regementenas (kårnas) reserver samt
de civilmilitära kårnas — artilleriets fabrikers och tyganstalters, fältläkarkårens och fältveterinärkårens — reserver.

Generalitetets reserv utgöras av officerare av generalitetet, vilka avgått från beställning på aktiv stat (övergångsstat) eller reservstat med rätt till fyllnadspension (reservstatspension) (pensionsavgångna). Till generalitetets reserv räknas även generalfältläkare efter erhållet avsked med rätt till fyllnadspension.

Ifrågavarande officerare äro skyldiga att kvarstå i reserven intill fyllda 70 år, om de blivit pensionsberättigade vid 65 år, men i annat fall intill fyllda 65 år. De äro skyldiga att tjänstgöra i krig och då värnpliktiga eljest inkallas för rikets försvar ävensom vid sådan övning, som till utrönande av härens krigsberedskap eller för utbildning av beväringens andra uppåd eller landstormen kan bliva anbefalld.

Arméfördelningarnas, militärområdenas och östra brigadområdets reserver utgöras av officerare, vilka avgått från beställning på aktiv stat (övergångsstat, reservstat) med rätt till fyllnadspension (reservstatspension) och som varit chefer för regementen eller kårer eller som eljest innehava samma eller högre tjänstegrad än cheferna för vederbörliga regementens eller kårers reserver (pensionsavgångna). Till denna grupp höra även övertaliga truppförbands reserver, rörande vilka dock gäller, vad som föreskrivits för personal i regementenas (kårnas) reserver. De, som innehava tjänstegrad såsom officerare av generalitetet, medräknas icke i här ifrågavarande reserver.

Till förevarande reserver hörande officerare äro skyldiga att kvarstå intill fyllda 65 år och hava samma tjänstgöringsskyldighet som officerare tillhörande generalitetets reserv.

Den största gruppen av arméns reserver utgöras av *regementenas (kårnas) reserver*¹. Dessa bestå av officerare, underofficerare, underbefäl och civilmilitär personal.

Officerspersonalen utgöras av tre särskilda kategorier, nämligen

a) officerare (musikdirektörer), vilka med rätt till fyllnadspension (reservstatspension) avgått från beställning på aktiv stat (övergångsstat, reservstat), så framt de icke, enligt vad förut nämnts, äro att räkna till arméfördelningarnas reserver;

b) officerare, som vid eller efter avgång från beställning på aktiv stat

¹ Vad i det följande sägs gäller i tillämpliga delar även generalstaben, fortifikationen, trängen och intendenturkåren.

(övergångsstat, reservstat) utan rätt till fyllnadspension (reservstatspension) på ansökan vunnit inträde i regementes (kårs) reserv;

c) officerare, vilka inom regementes (kårs) reserv vunnit sin första officersanställning.

För var och en av dessa olika kategorier gälla särskilda bestämmelser i fråga om tid för kvarstående i reserven, tjänstgöringsskyldighet och avlöningsförmåner.

Beträffande de under a) omnämnda officerarna — de *pensionsavgångna* — gäller sålunda, att de, i likhet med arméfördelningarnas reservbefäl, äro skyldiga att kvarstå i reserven intill fyllda 65 år samt att tjänstgöra i krig och då värnpliktiga eljest inkallas för rikets försvar ävensom vid sådan övning, som till utrönande av härens krigsberedskap eller för utbildning av beväringens andra uppbåd eller landstormen kan bliva anbefalld.

De under b) omnämnda officerarna — de *förtidsavgångna* — hava samma tjänstgöringsskyldighet som de pensionsavgångna samt äro dessutom skyldiga att fullgöra en repetitionsövning samt tio dagars befälsutbildning minst vart tredje år intill utgången av det kalenderår, då de uppnå 42 års ålder. Nämda övning skall fullgöras första gången senast tredje året efter det, då vederbörande såsom officer på aktiv stat (reservstat) sista gången deltog i regementsövning.

Därest vederbörande fullgjort stadgad tjänstgöring, äger han efter uppnådda 55 år uppbära pension med skyldighet att kvarstå i reserven intill fyllda 65 år.

Vad slutligen angår de under c) omnämnda officerarna — de *i reserven utnämnda* — fordras för officersutnämning i regel att hava genomgått föreskriven reservofficersaspirantutbildning och avlagt reservofficersexamen. I reserven utnämnd officer har samma tjänstgöringsskyldighet som förtidsavgångna, dock med den skillnad, att den första repetitionsövningen (befälsutbildningen) skall fullgöras redan året efter det, då vederbörande vunnit officersanställning. Efter uppnådda 55 år äger här avsedd officer uppbära pension under samma villkor, som ovan angivits för förtidsavgångna officerare. Sagda pension kan enligt vissa grunder utbytas mot en vid 42 års ålder utgående engångsersättning, motsvarande pensionens kapitaliserade värde. För befordran av löjtnant till kapten (ryttmästare) i reserven erfordras, förutom fullgörande av ett visst antal repetitionsövningar, genomgående av en särskild för ändamålet anordnad utbildningskurs med en varaktighet av omkring 3 månader.

Liksom officerspersonalen utgöras jämväl *underofficerarna i reserven* av tre kategorier, nämligen pensionsavgångna, förtidsavgångna och i reserven utnämnda.

Vad de *pensionsavgångna* angår, gälla med avseende på tjänstgöringsskyldighet samt avgång enahanda bestämmelser som för motsvarande kategori officerare.

Detsamma är jämväl förhållandet beträffande de *förtidsavgångna* under-

officerarna, dock med den skillnad, att den efter 55 års ålder utgående pensionen är lägre.

Vad slutligen beträffar de *i reserven utnämnda* underofficerarna rekryteras sergeantsgraden på följande två sätt, nämligen

a) bland furirer, vilka under sin anställning på aktiv stat fullgjort för befordran till underofficer på aktiv stat stadgade villkor och som antingen vid avgång från beställning på aktiv stat eller senare såsom furir i reserven vinna anställning såsom underofficerare i reserven, samt

b) bland furirer i reserven, vilka såsom fast anställda eller värnpliktiga underbefäl fullgjort minst sju repetitionsövningar, varav minst en i reserven.

Befordran från sergeant i reserven till fanjunkare i reserven kan endast ifrågakomma för kategori a), d. v. s. endast för sådan sergeant i reserven, som innehar kompetens för befordran till underofficer på aktiv stat. För befordran fordras dessutom fullgörandet av minst 4 repetitionsövningar jämte befälsövningar såsom underofficer.

I fråga om tjänstgöringsskyldighet och pensionsförmåner m. m. gälla motsvarande bestämmelser som för i reserven utnämnda officerare.

Underbefäl i reserven utgöras av

underbefäl, vilka vid eller efter avgång från beställning på aktiv stat efter ansökan vunnit anställning i regementes (kårs) reserv; samt

värnpliktiga, vilka, efter att hava genomgått underbefälsutbildning, på ansökan befordrats till underbefälsbeställning i regementes (kårs) reserv.

Ifrågavarande personal är skyldig tjänstgöra i krig och då värnpliktiga eljest inkallas till rikets försvar samt vid mobiliseringsövning. Den är ock pliktig fullgöra de övningar, som enligt värnpliktslagen åligga densamma. Underbefäl, som vid avgång ur aktiv tjänst erhåller avskedspremie (i regel efter 6 tjänsteår eller mera), är skyldigt att inträda i reserven och därstädes kvarstå till 34 års ålder ävensom att fullgöra en repetitionsövning inom en tidrymd av tre år efter avskedstagandet.

Förevarande personal må kvarstå i reserven intill utgången av det kalenderår, varunder en ålder av 34 år uppnås.

Liksom regementenas reserver omfatta jämväl *fältläkarkårens och fältveterinärkårens reserver* tre olika personalkategorier, nämligen pensionsavgångna, förtidsavgångna och i reserven utnämnda.

Vad sistnämnda kategori beträffar, sker anställning i reserven såsom bataljonsläkare eller bataljonsveterinär. För utnämning fordras, att vederbörande är legitimerad läkare resp. veterinär samt fullgjort all den i § 27 mom. 1 värnpliktslagen föreskrivna tjänstgöringen och därunder ådagalagt lämplighet för anställning såsom militärläkare resp. militärveterinär.

För var och en av de olika personalkategorierna gälla i fråga om tjänstgöringsskyldighet och pensionsförmåner m. m. i huvudsak enahanda bestämmelser som för motsvarande kategorier officerare i regementes reserv. Tjänstgöringsskyldigheten för i reserven utnämnda omfattar en tid av 40 dagar under loppet av varje treårsperiod av tjänstetiden.

Arméns övergångsstat.

Arméns övergångsstat utgöres av officerare, underofficerare och civilmilitär personal, som enligt riksdagsbeslut 1925 frivilligt eller tvångsvis överförts till nämnda stat.

Personal, som frivilligt överförts, är intill fyllda 50 år under varje tvåårsperiod tjänstgöringsskyldig ett dagantal, som motsvarar en repetitionsövning vid vederbörligt truppslag. De äro därjämte skyldiga att tjänstgöra i krig och då värnpliktiga eljest inkallas för rikets försvar ävensom vid sådan övning, som till uttrönande av härens krigsberedskap eller för utbildning av beväringens andra uppbåd eller landstormen kan bliva anbefalld.

Personal, som tvångsvis överförts, är underkastad full tjänstgöringsskyldighet och skall i fred årligen tjänstgöra ett dagantal, som motsvarar en repetitionsövning vid vederbörligt truppslag.

För var och en av dessa kategorier gälla särskilda bestämmelser i fråga om uppflyttning i högre tjänsteklass och avlöningsförmåner.

Arméns övertaliga personal.

Arméns övertaliga personal utgöres av surnumerära fänrikar, surnumerära underlöjtnanter och surnumerära sergeanter samt officerare, underofficerare och civilmilitär personal, vilka erhållit avsked från beställning på aktiv stat med tillstånd att såsom lönlösa kvarstå i regemente.¹ Dessutom räknas enligt gällande författning till övertalig personal auditörer i regemente och vice auditörer.

I regemente kvarstående officer eller underofficer är skyldig att årligen fullgöra en repetitionsövning. De äro därjämte skyldiga att tjänstgöra i krig och då värnpliktiga eljest inkallas för rikets försvar ävensom vid sådan övning, som till uttrönande av härens krigsberedskap eller för utbildning av beväringens andra uppbåd eller landstormen kan bliva anbefalld.

Enligt kungl. förordningen den 9 februari 1906 räknas till arméns övertaliga personal även officerare vid väg- och vattenbyggnadskåren, i den mån det följer av de om denna kår gällande särskilda bestämmelser.

Väg- och vattenbyggnadskårens officerare äro endast tjänstgöringsskyldiga i krig och då värnpliktiga eljest inkallas för rikets försvar samt vid mobiliseringsövning.

Ifrågavarande officerare äro skyldiga att avgå ur tjänst vid fyllda 65 år och äga icke rätt till pension.

Landstormsofficerare.

Landstormsofficerare utgöras i fredstid av viss värnpliktig eller frivillig personal, som efter föreskriven utbildning förordnats såsom landstormsofficerare.

Enligt gällande landstormsförordning skall nämligen för landstormens mobilisering erforderlig befäls- och civilmilitär personal redan i fredstid utses, d. v. s. krigsplaceras, och i vissa fall jämväl förordnas. För närvarande upptager svenska arméns rulla 1 279 landstormsofficerare med dylikt förord-

¹ Vad i det följande sägs gäller i tillämpliga delar även generalstaben, fortifikationen, trängen och intendenturkåren.

nande. Något förordnande till andra befälsgrader än officersgrader äger i fredstid icke rum.

Landstormsofficersrekryteringen består däri, att vederbörande arméfördelningschef till landstormsunderlöjtnant, landstormslöjtnant eller landstormskapten, skriftligen för högst två år (för landstormskapten högst tre år) i sänder förordnar härför lämplig person, som uppnått för värnpliktigs inträde i landstormen stadgad, men icke 55 års levnadsålder och äger viss föreskriven militär kompetens. För att den, som icke längre är värnpliktig, härvid skall kunna förordnas, erfordras skriftlig förbindelse att vid mobilisering tjänstgöra vid landstormen. För erhållande av förordnande såsom landstormskapten kräves ytterligare vissa personliga kvalifikationer.

Den fordran på militär befälskompetens, som utgör villkor för förordnande till landstormsofficer, består i godkänd landstormsofficersexamen, för rättad av vederbörande inskrivningsbefälhavare eller av annan, av honom därtill särskilt beordrad regementsofficer. För varje landstormsofficersgrad fordras en särskild sådan examen. För att kunna undergå dylik examen måste vederbörande genomgå landstormsofficerskurs. Den till lägsta landstormsofficersgraden ledande kursen har en varaktighet av 30 dagar, men måste i regel föregås av en 20 dagars förberedande kurs. För närmast högre grad fordras ytterligare en kurs om 15 dagar och för landstormskaptensexamen fordras ännu en befälskurs om 30 dagar. För erhållande av förnyat förordnande i innehavande grad fordras minst 10 dagars deltagande i s. k. kompletteringskurs.

För den, som i egenskap av värnpliktig eller såsom fast anställd vid armén undergått befäls- eller viss annan utbildning, äro dock lindringar medgivna i avseende på varaktigheten av denna landstormsofficersutbildning, olika alltefter vederbörandes befälskompetens. Jämväl officer eller underofficer, som innehar anställning i någon av krigsmaktens reserver, kan, om han i viss föreskriven utsträckning deltagit i den frivilliga landstormsutbildningen, förordnas till landstormsofficer, så snart hans tjänstgöringskyldighet i fredstid i vederbörlig reserv upphört.

Något vederlag i sin egenskap av landstormsofficer — vare sig i form av lön, pension, naturaförmåner eller dylikt — erhåller den förordnade under fredstid icke av staten.

De befäls- och kompletteringskurser, som sålunda utgöra en förutsättning för här nämnd landstormsofficersrekrytering, bedrivs numera uteslutande av till Sveriges landstormsföreningars centralförbund anslutna, lokala landstormsförbund och landstormsföreningar. Denna utbildningsverksamhet behandlas närmare under »Frivillig utbildning».

Försvarskommissionen.

Allmänna synpunkter.

Grundtanken i föreliggande förslag är, att arméns rekrytering skall bygga på allmän värnplikt i all den utsträckning, som är möjlig under hänsynstagande till å ena sidan de kvalitativa fordringarna å truppförbandens beskaffenhet, å andra sidan nödvändigheten att begränsa den personliga värn-

pliktsbördan i fredstid till den oundgängligen erforderliga. I enlighet med denna grundtanke har vid behandlingen av frågan om de värnpliktiga framhållits, att dessa böra utgöra rekryteringskällan för arméns meniga personal samt den underbefälspersonal, som lämpligen kan rekryteras ur värnpliktsgrupperna studenter och likställda samt underbefäl eller fackmän. För alla återstående befälsbefattningar böra sålunda beräknas fast anställd personal.

Liksom i fråga om den värnpliktiga personalen är det även vid övervägandet av sättet och formerna för den fast anställda personalens rekrytering enligt kommissionens mening nödvändigt att till utgångspunkt för beräkningarna välja det behov, som föreligger vid de krigsorganiserade trupperförbanden, för att de skola kunna fylla de fordringar, som måste ställas på dem i kvalitativt avseende. Vid de beräkningar, som på grundvalen härav göras, bör hänsyn tagas såväl till de erfarenheter, som kunna dragas av förhållandena utomlands, framför allt under och efter världskriget, som av de rön, som gjorts i vårt land dels i samband med den tidigare omnämnda, omfattande försöksverksamheten, dels i samband med det dagliga utbildningsarbetet under de senare åren.

En sammanfattning av dessa erfarenheter giver vid handen, att med hänsyn till kraven på full operationsduglighet hos de mobiliserade linjetruppförbanden böra i huvudsak följande fordringar uppställas på det befäl, som icke rekryteras på grundvalen av värnplikten.

Kompani- (motsvarande) och högre chefer böra med hänsyn till sina uppgifter vara högt kvalificerade officerare, d. v. s. aktiva eller f. d. aktiva. Det samma är i regel fallet med i staberna ingående officerare. Inom kompani (motsvarande förband) vid fältförband bör i allmänhet beräknas en aktiv officer eller officer på reservstat såsom plutonchef, medan övriga plutonchefer kunna vara reservofficerare. Såsom plutonchefer vid depå bör beräknas en aktiv subalternofficer per kompani. Övriga plutonchefer böra vara kvalificerade underofficerare eller underofficerskompetenta äldre, aktiva furirer. Kompaniadjutanter och stabsunderofficerare vid bataljon och regementsstab måste i regel beräknas såsom kvalificerade underofficerare. Såsom plutonchefers ställföreträdare och troppchefer vid fältförbanden böra beräknas dels underofficerare (i regel reservutnämnda), dels äldre furirer (i vissa fall utvalda B-klassare).

Såsom gruppchefer och motsvarande samt lägre befattningar måste beräknas fast anställda eller f. d. fast anställda underbefäl utom i de fall där, enligt vad förut anförts, värnpliktig personal ur kategorierna studenter och likställda samt underbefäl eller fackmän kan anses tillfyllest.

Vid bevakningsbataljonerna kan, även ur rent militära synpunkter, kvaliteten sättas något lägre.

I enlighet med dessa fordringar bör enligt kommissionens mening den inbördes proportionen mellan befäl av olika kategorier principiellt fastställas. Sedan med ledning av fältsammansättningen av de olika trupperförbanden och det antal formationer eller delar av sådana, som skola uppsättas vid fredstrupperförbanden, summan mobiliseringsbehov vid vart och ett av de sist-

nämnda uträknats, böra först undanskiljas de befattningar, som kunna bestridas av reservpersonal. Härvid särskiljas de, som kunna utgöras av pensionerade, och de, som på grund av högre fordringar i framför allt fysiskt avseende måste utgöras av yngre reservpersonal. På motsvarande sätt förfäres beträffande de ur militär synpunkt mest krävande officers- och underofficersbefattningarna. I varje särskilt fall undersökes, i vilken utsträckning det är möjligt att tillgodose de kvalitativa kraven medelst officerare eller underofficerare på reservstat, och sedan detta gjorts återstår den grupp, som måste utgöras av personal på aktiv stat¹.

Vid i enlighet med nu anförda grunder verkställda, detaljerade kaderberäkningar har det befunnits, att en ur militär synpunkt godtaglig kvalitet på linjeförbanden och dessas depåer skulle erfordra en sådan ungefärlig procentuell fördelning mellan olika befälskategorier vid olika truppslag, som framgår av nedanstående tabeller.

A. Officerare.

	Aktiv stat	Reservstat	Reservpersonal (pensionerad)	Reservpersonal (reservutnämnd)	Summa
Infanteriet	35	9	5	51	100
Kavalleriet	41	5	7	47	100
Artilleriet	41	9	5	45	100
Ingenjörtrupperna	39	9	10	42	100
Signaltrupperna	35	7	5	53	100
Trängtrupperna	39	7	11	43	100
Intendenturkåren och intendenturtrupperna	41	7	11	41	100
Tygtrupperna	50	—	10	40	100
Medeltal	40	7	8	45	100

B. Underofficerare.

	Aktiv stat	Reservstat	Reservpersonal (pensionerad)	Reservpersonal (reservutnämnd)	Summa
Infanteriet	30	6	14	50	100
Kavalleriet	31	5	20	44	100
Artilleriet	35	6	22	37	100
Ingenjörtrupperna	36	5	17	42	100
Signaltrupperna	47	6	19	28	100
Trängtrupperna	27	3	18	52	100
Intendenturtrupperna	43	5	17	35	100
Tygtrupperna	35	—	8	57	100
Medeltal	35	5	17	43	100

¹ Härvid måste givetvis beaktas, att antalet beräknliga officerare resp. underofficerare på reservstat står i en viss relation till antalet aktiva officerare resp. underofficerare. Likaså står antalet beräknliga pensionerade officerare resp. underofficerare i en viss relation till summan av officerare resp. underofficerare på aktiv stat och reservstat.

Ifråga om *underbefälet* hänvisas till vad som förut anförts i samband med redogörelsen för det värnpliktiga underbefälet.

Den procentuella fördelning mellan fast anställt underbefäl och f. d. fast anställt underbefäl, med vilken i förevarande fall räknats, framgår av nedanstående tablå.

C. Underbefäl.

Truppslag	Fast anställt underbefäl	F. d. fast anställt underbefäl	Summa
Infanteriet	31	69	100
Kavalleriet	22	78	100
Artilleriet	32	68	100
Ingenjörtrupperna	33	67	100
Signaltrupperna	35	65	100
Trängtrupperna	32	68	100
Intendenturtrupperna	50	50	100
Tygtrupperna	50	50	100
Medeltal	36	64	100

Den stora procenten f. d. fast anställda underbefäl vid kavalleriet är beroende av, att vid detta truppslag av särskilda skäl antalet fast anställda volontärer måste beräknas betydligt större än vid andra truppslag; en avsevärd del av de som meniga avgående volontärerna ha genomgått underbefälsutbildning och äro ovan räknade såsom underbefäl.

Vid intendenturtrupperna och tygtrupperna sker rekrytering av underbefäl (i regel äldre) från andra truppslag, varigenom tillgången på f. d. fast anställt underbefäl vid dessa truppslag är lägre än vid övriga.

Av kostnadshänsyn anser sig försvarskommissionen icke kunna förorda, att vid kaderberäkningarna i full utsträckning tillämpas de grunder beträffande den aktiva officerspersonalens omfattning vid de mobiliserade truppförbanden, för vilka redogörelse ovan lämnats. De från militärt håll framlagda synpunkterna förtjäna givetvis allt beaktande. Särskilt beträffande de stridande truppförbanden delar kommissionen den redan i annat sammanhang framlagda uppfattningen, att dessa måste, för att kunna utvärda den nutida stridens påfrestningar, ledas av befälspersonal, som besitter en hög grad av befälsrutin och som därför till icke ringa del måste utgöras av fast anställda. Mot de beräkningsgrunder, som härutinnan anförts, finnes från kommissionens sida i princip intet att erinra. Vad åter de truppslag beträffar, vilkas verksamhet i fält till övervägande del kan anses förlagd bakom stridsfronten, bör enligt kommissionens uppfattning disciplin och ordning kunna i tillfredsställande grad upprätthållas, även om den aktiva officerspersonalens styrka är procentuellt väsentligt mindre än vid de stridande truppslagen. Givetvis måste även här tillses, att den mera allsidiga yrkesskicklighet, som endast den aktiva befälspersonalen kan beräknas representera, blir vederbörligen tillgodosedd. Vid de stridande truppförbanden torde, som förut anförts, behovet av aktiv och därmed jämställd

officerspersonal vid exempelvis kompani och likställt förband icke lämp-
ligen kunna sättas till mindre än två officerare, varav en kompanichef (mot-
svarande). Vid de icke stridande truppslagen synes det kommissionen på
anförda grunder möjligt att i allmänhet inskränka motsvarande befälsbehov
till en aktiv officer. Denne bör då, beroende på förhållandena i varje sär-
skilt fall, vara antingen kompanichef eller subalternofficer.

En i enlighet med dessa synpunkter verkställd beräkning av befälsbehovet
visar i avrundade tal den procentuella fördelning av officerare av olika kate-
gorier vid olika truppslag, som framgår av nedanstående tablå.

	Aktiv stat	Reservstat	Reserv- personal (pensio- nerad)	Reserv- personal (reserv- utnämnd)	Summa
Infanteriet	35	9	5	51	100
Kavalleriet	41	5	7	47	100
Artilleriet	41	9	5	45	100
Ingenjörtrupperna	29	6	8	57	100
Signaltrupperna	35	7	5	53	100
Trängtrupperna	26	5	10	59	100
Intendenturkåren och intendentur- trupperna	35	7	11	47	100
Tygtrupperna	40	—	10	50	100
Medeltal	35	7	7	51	100

Därest med ledning av procentalen antalet beställningar av olika kate-
gorier vid truppförbanden uträknas och hopsummeras truppslagsvis, erhålles
det befälsbehov, som framgår av efterföljande tablåer. I dessa tablåer är
dock icke upptaget befälsbehovet för högre staber och centrala skolor samt
för landstormens utbildning. Icke heller är i tablåerna upptaget luftvärns-
vapnets befälsbehov. Redogörelse för befälsbehovet för dessa ändamål lämnas
på annan plats i betänkandet. Det må emellertid i detta sammanhang fram-
hållas, att i vad avser aktiv personal behovet för krigsorganisationen vid
nyssnämnda staber och skolor är i stort sett detsamma som för fredsorga-
nisationen.

A. Officerare.

	Aktiv stat	Reservstat	Reserv- personal (pensio- nerad)	Reserv- personal (reserv- utnämnd)	Summa
Infanteriet	954	244	137	1 398	2 733
Kavalleriet	119	16	20	138	293
Artilleriet	378	82	45	412	917
Ingenjörtrupperna	¹ 116	27	33	230	406
Signaltrupperna	33	7	5	51	96
Trängtrupperna	108	20	42	241	411
Intendenturkåren och intendentur- trupperna	85	17	28	114	244
Tygtrupperna	6	—	2	7	15
Summa	¹ 1 799	413	312	2 591	5 115

¹ Här i inräknade 18 officerare på fortifikationens stat.

B. Underofficerare.

	Aktiv stat	Reservstat	Reserv- personal (pension- nerad)	Reserv- personal (reserv- utnämnd)	Summa
	Infanteriet	639	128	298	1 065
Kavalleriet	74	12	50	105	241
Artilleriet	230	38	139	239	646
Ingenjörtrupperna	85	10	40	98	233
Signaltrupperna	25	3	10	15	53
Trängtrupperna	112	13	75	220	420
Intendenturkåren och intendentur- trupperna	72	6	20	51	149
Tygtrupperna	12	—	3	15	30
Summa	1 249	210	635	1 808	3 902

C. Underbefäl.

Truppslag	Fast anställt underbefäl	F. d. fast anställt underbefäl	Summa
Infanteriet	1 997	4 325	6 322
Kavalleriet	316	1 095	1 411
Artilleriet	693	1 446	2 139
Ingenjörtrupperna	230	450	680
Signaltrupperna	100	185	285
Trängtrupperna	250	550	800
Intendenturtrupperna	24	26	50
Tygtrupperna	20	30	50
Summa	3 630	8 107	11 737

Därest ovan angivna behovssiffror beträffande den aktiva officers- och underofficerspersonalen samt motsvarande siffror rörande underbefälet fördelas på olika grader och truppförband (truppslag) allt efter mobiliseringsbehovet, erhållas de ungefärliga personalstater för de olika fredstruppförbanden (truppslagen), som framgå av efterföljande tabell.

Truppslag Truppförband	Officerare						Underofficerare			Underbefäl				S:a befäl
	Öv	Övl	Maj	Kapt	Sub- off	S:a off	Fanj. m. fl.	Serg	S:a u-off	Furi- rer	Korp- raler	Vice korp- raler	S:a u-bef	
Infanteriet. Ett reg...	1	1	3	14	32	51	14	20	34	45	30	30	105	19
Fjorton reg	14	14	42	196	448	714	196	280	476	630	420	420	1 470	2 66
Svea livgarde	1	1	3	15	34	54	15	22	37	54	34	34	122	21
Gotlands inf.-reg ..	1	1	3	14	32	51	14	20	34	48	34	35	117	20
Norr. reg	1	1	4	17	32	55	15	23	38	45	30	30	105	19
Strvreg	1	1	2	10	15	29	8	12	20	38	20	20	78	12
Kavalleriet	2	4	2	36	75	119	30	44	74	156	160	—	316	50
Artilleriet. Ett fördreg	1	1	4	16	34	56	14	20	34	53	54	—	107	19
Tre fördreg	3	3	12	48	102	168	42	60	102	159	162	—	321	58
Smål arméart.-reg	1	1	4	16	34	56	14	20	34	53	54	—	107	19
Bodens artillerireg	1	1	3	14	31	50	12	18	30	46	36	—	82	16
En kår	—	1	1	7	15	24	6	9	15	18	20	—	38	7
En kår	—	1	1	7	15	24	6	9	15	18	20	—	38	7
Ingenjörtrupperna ¹ ..	1	3	5	31	58	98	30	55	85	106	62	62	230	41
Signaltrupperna	1	1	3	12	16	33	10	15	25	50	25	25	100	15
Trängen och träng- trupperna	1	3	5	36	63	108	44	68	112	110	70	70	250	47
Intendenturkåren och intendenturtrupperna	2	5	8	61	9	85	57	15	72	24	—	—	24	18
Tygtrupperna	—	—	—	3	3	6	4	8	12	20	—	—	20	3
Summa	32	48	105	553	1 048	1 781	581	718	1 249	1 673	1 231	726	3 630	6 66

¹ I ingenjörtrupperna är icke inräknat behovet för fortifikationen, 18 officerare.

De jämkningar i dessa personalstater, som på grund av fredstjänstens fordringar visat sig erforderliga, behandlas under »Lägre truppförband» (staterna m. m.). Rörande reservstatens storlek m. m. hänvisas till särskild framställning.

Uppdelning i personalkategorier.

Arméns fast anställda personal indelas i det följande i *aktiv personal*, *reservpersonal* och *övertalig personal*. Därjämte kommer alltså att för lång tid framåt finnas *personal på övergångsstat*.

Den *aktiva personalen* omfattar såväl militär och civilmilitär som civil personal.

Till *arméns reservpersonal* hänföres

a) personal på *reservstat*, vilken omfattar såväl militär som civilmilitär personal;

b) personal i *arméns reserver*, vilken personal utgöres av *dels pensionerad personal*, *dels* s. k. förtidsavgången personal och *dels* i reserven utnämnd personal;

c) *väg- och vattenbyggnadskåren*;

d) *landstormsbefälet*.

Arméns övertaliga personal utgöres av *dels* surnumerära officerare och underofficerare, *dels* officerare, underofficerare och civilmilitär personal, som erhållit avsked från beställning på aktiv stat med tillstånd att såsom lönlösa kvarstå i regemente eller kår. Hit torde ock alltså böra hänföras auditörer i regemente och vice auditörer.

Personalen på övergångsstat utgöres av såväl militär som civilmilitär personal, överförd till övergångsstat *dels* vid övergången till 1925 års härordning och *dels* i begränsad omfattning vid övergången till den nu föreslagna härordningen.

Arméns aktiva personal.

Den militära personalen på *aktiv stat* utgöres av officerare, underofficerare och manskap.

För erhållande av konstitutorial eller fullmakt såsom officer på aktiv stat erfordras godkända avgångsbetyg från krigsskolans officerskurs. Högre officersbeställningar besättas genom befordran från lägre.

För erhållande av konstitutorial eller fullmakt såsom underofficer i aktiv tjänst erfordras godkända avgångsbetyg från arméns underofficersskola. Högre underofficersgrad rekryteras genom befordran ur lägre.

Den inbördes tjänsteställningen mellan officerare och underofficerare regleras på sätt som framgår under »Särskilda personalfrågor».

Manskapspersonalen anställs medelst kontrakt. De meniga inom manskapsgraden benämnas volontärer, övriga underbefäl. Villkoret för befordran till och inom underbefälsgraderna är godkända avgångsbetyg från vederbörande underbefälsskolor. Såsom beställningsmän förordnas erforderligt antal volontärer eller underbefäl.

Den civilmilitära personalen anställes inom fältläkarkåren, fältveterinärkåren, tygkåren och polisväsendet ävensom vid truppförbanden m. m. i huvudsak enligt nu gällande grunder. Detsamma gäller den civila personalen. För nämnda personalgrupper redogöres närmare i annat sammanhang.

För musikpersonalens rekrytering förutsätts icke några förändringar i nu gällande bestämmelser.

Arméns reservpersonal.

I fråga om *reservpersonalen* förutsätter försvarskommissionen i allmänhet icke, att några mera genomgripande förändringar vidtagas. Följande synpunkter torde emellertid böra i detta sammanhang anföras.

En fullgod och fulltalig rekrytering av den föreslagna reservstaten, vars omfattning föreslås väsentligt ökad i förhållande till den år 1925 fastställda, är enligt försvarskommissionens mening en synnerligen betydelsefull förutsättning för att linjetruppförbanden skola få den inre fasthet, som är nödvändig för att de skola vara i stånd att lösa dem i fält åliggande uppgifter.

Vad härefter beträffar personalen i arméns reserver förutsättes i avseende på personalen i generalitetets reserv, att hittills gällande bestämmelser i stort sett bibehållas. I samband med att de nuvarande arméfördelningsområdena i enlighet med försvarskommissionens förslag benämnas militärområden bör personal i arméfördelnings reserv hänföras till personal i militärområdes reserver. Personal i truppförbandens reserver förutsättes skola överföras dit eller anställas där i stort sett efter hittills gällande grunder. Rörande de närmare detaljerna härutinnan liksom beträffande villkor för befordran av reservpersonal hänvisas till »K. Arméns reservpersonal».

I avseende på personalen i de civilmilitära kårernas reserver böra i tillämpliga delar motsvarande synpunkter gälla som beträffande truppförbandens reservpersonal.

Beträffande väg- och vattenbyggnadskåren hänvisas till vad därom i annat sammanhang anføres.

Vad därefter, beträffar landstormsbefälet, är, såsom tidigare framhållits, förordnande av på frivillighetens väg utbildade personer till landstormsofficerare den enda nu förekommande formen för en enbart för landstormstrupperna avsedd och uteslutande efter deras behov avpassad befälsrekrytering. Övrigt för landstormen vid mobilisering avsett befäl rekryteras ursprungligen för linjens behov och kommer landstormen tillgodo först i den mån detsamma på grund av sin levnadsålder icke längre anses tjänstedugligt i linjen eller — vad beträffar det värnpliktiga befälet — i beväringen. Av kommissionens i annat sammanhang återgivna uppgifter rörande de olika befälskategorier, som kunna avses för landstormens mobilisering, framgår det vidare, att tillgången på förordnade landstormsofficerare är av väsentlig betydelse för landstormens användbarhet för sina uppgifter. Denna rekryterings fortvaro är därför ett betydelsefullt försvarsintresse. Vid sådant för-

hållande har försvarskommissionen funnit frågan om den frivilliga rekryteringen i fredstid av landstormsofficerare vara förtjänt av en särskild uppmärksamhet.

Rekryteringen av landstormsofficerare är emellertid helt avhängig av det utbildningsarbete, som bedrivs av landstormsrörelsen. I syfte att underlätta detta arbete böra enligt kommissionens mening åtgärder av statsmakterna vidtagas. Rörande arten och omfattningen av dessa åtgärder avgiver kommissionen förslag under underavdelningen »Frivillig utbildning».

För övrigt finner kommissionen de nu gällande grunderna för landstormsofficerskårens rekrytering vara ändamålsenliga.

I detta sammanhang anser sig kommissionen böra erinra om vikten av, att de för vinnandet av behörighet till landstormsofficersförordnande stadgade fordringarna jämväl i tillämpningen noga upprätthållas. Vad härvid särskilt angår de kompetensvillkor, som äro av militär natur, har kommissionen uppmärksammat den risk för bristande enhetlighet vid prövningen av vederbörandes examensprestanda, som kan uppstå genom avsaknaden av en för samtliga militärområden gemensam inspektion. Denna risk torde emellertid komma att bortfalla genom den nu föreslagna omorganisationen av arméledningen.

En betydande del av de såsom landstormsofficerare förordnade personerna hava lämnat värnpliktsåldern. Deras förordnande förutsätter därför — som tidigare anförts — en skriftlig förbindelse att vid mobilisering tjänstgöra vid landstormen. Det synes emellertid tvivelaktigt om en sådan förbindelse är tillräcklig för att på ett ur statens synpunkt tillräckligt effektivt sätt binda vederbörande vid krigstjänsten under tillräckligt lång tid efter en mobilisering. Det är angeläget, att åtgärder vidtagas i syfte att skapa garantier för att ifrågavarande personal vid sådant tillfälle intager samma ställning ifråga om tjänsteplikter, befogenhet, ansvar och straffbarhet som övrig vid mobilisering tjänstgöringsskyldig personal. Kommissionen — som saknar anledning att framlägga förslag rörande enskildheterna härutinnan — vill därför förorda, att myndigheternas dispositionsrätt vid mobilisering över landstormsofficerarna effektivt säkerställas.

I fråga om *arméns övertaliga personal* förutsättes i huvudsak icke några förändringar i nu gällande bestämmelser. Att märka är emellertid, att väg- och vattenbyggnadskåren enligt kommissionens förslag för framtiden bör inräknas bland arméns reserver och icke såsom hittills hänföras till den övertaliga personalen.

Beträffande slutligen *övergångsstaten* ifrågasättes överflyttande till densamma i samband med den nya härordningens genomförande skola ske endast i begränsad omfattning. Den fast anställda personalen vid de regementen, som avses att indragas, böra på sätt i kap. VI närmare angives i allmänhet överflyttas till andra truppförband. Den minskning av antalet aktiva militärläkarbeställningar, som av kommissionen föreslås, torde däremot lämpligen böra genomföras såväl successivt i mån av avgång med pension eller frivillig övergång till reservstat som genom överförande till övergångsstat.

Den befintliga övergångsstaten förutsattes successivt avvecklad i mån av personalens pensionering. Med hänsyn till personalens tjänstbarhet i avsedd krigsbefattning förutsattes vidare, att de inskränkningar i denna personals tjänstgöring, som av finansiella skäl vidtagits de senaste åren, icke framdeles komma i fråga.

E. ARMÉNS UTBILDNING.

Allmänna grunder.

Nuvarande organisation.

I redogörelsen för arméns nuvarande organisation har framhållits, att de lägre truppförbandens inre organisation till övervägande del synes hava uppgjorts med tanke på att erhålla lägsta möjliga antal enheter för de värnpliktigas utbildning men under ett alltför ringa hänsynstagande till en ändamålsenlig överensstämmelse mellan freds- och krigsorganisationerna. Den karaktär av skolsystem, som utbildningsorganisationen vid de lägre truppförbanden därigenom erhållit, har efter hand kommit att utöva ett allt starkare inflytande även på organisationen av det övriga utbildningsarbetet (exempelvis befällets utbildning) inom armén. Tendensen att centralisera — inom truppförbanden liksom inom armén — har otvivelaktigt stegrats. Det ansvar för underlydande personals utbildning, som sedan gammalt åligger chefen för varje truppförband, högre som lägre, och som utgör en grundbetingelse för truppförbandets tjänstbarhet, har sålunda med rådande utbildningssystem i ofta betänklig grad frångåtits truppförbandscheferna. Dem underlydande personal har i stor utsträckning sammanförts till centrala skolor och utbildningskurser för att först efter genomgången av dessa för ofta endast helt kort tid återinträda i tjänst vid de truppförband, som personalen tillhör. Till en del kan benägenheten att centralisera utbildningen till kurser gemensamma för armén eller för vederbörligt truppslag förklaras därmed, att under tiden efter världskriget ett så stort antal nya utbildningsändamål på en gång tillkommit, att befälspersonalen i allmänhet icke utan särskild utbildning kunnat disponeras såsom lärare. Förhållandet, som närmare belyses på vederbörliga platser i det följande, har emellertid motverkat den homogenitet, som genom utbildningsarbetet bör bibringas de särskilda truppförbanden.

Försvarskommissionen.

I samband med övervägandet av sättet för ordnandet av utbildningsarbetet inom armén har försvarskommissionen — ej minst med hänsyn till de mot nuvarande utbildningssystem riktade berättigade anmärkningarna — ansett det lämpligt att betona, att målet för utbildningsarbetet enligt försvarskommissionens mening måste vara att göra armén användbar för de uppgifter, som kunna komma att tilldelas densamma i fält. Då armén i huvudsak är sammansatt av ett antal högre truppförband, vilka i sin ordning bestå av

lägre truppförband, synes det därmed uppenbart, att huvuddelen av utbildningsarbetet bör direkt inriktas på utbildningen av och samverkan mellan nämnda truppförband.

Det betonande av truppförbandsutbildningen, varåt försvarskommissionen sålunda ansett sig böra giva uttryck, innebär emellertid intet underskattande av betydelsen av soldaternas enskilda utbildning. Individerna måste nämligen, vare sig de äro avsedda att fylla befattningar såsom meniga eller såsom befäl, dessförinnan undergå soldatutbildning, resp. utbildning till befäl, innan de kunna ingå såsom verksamma delar av truppförbanden. Denna ur truppförbandens synpunkt förberedande utbildning, vilken lämpligen försiggår vid särskilda ur övervägande pedagogisk synpunkt lämpligt organiserade soldat-, resp. befälsskolor, bör emellertid betraktas såsom en integrerande del av den övriga truppförbandsutbildningen och fördenskull principiellt vara förlagd till de truppförband, som rekryterna av vederbörliga kategorier tillhöra.

Den utbildning av befälskadern¹ — befälsutbildningen — vilken ständigt bedrivs jämsides med truppförbandsutbildningen, framför allt under de delar av året, då befälskadern icke i större utsträckning tages i anspråk för tjänstgöring vid soldat- eller befälsskolorna, har samma ändamål som nyss nämnda utbildning, nämligen att dana i fält användbara truppförband och staber, och är därför att hänföra till truppförbandsutbildningen. Av anförda skäl bör även befälsutbildningen vara förlagd till vederbörliga truppförband samt därstädes ledas av de chefer, vilka hava ansvaret för vederbörande truppförbands utbildning.

Endast i de fall, då befälsutbildningen för visst ändamål är av sådan art, att dess bedrivande vid truppförbanden förutsätter större eller andra resurser än dem, varöver truppförbanden förfoga, eller då den är av sådan omfattning, att åt densamma icke kan beredas utrymme jämsides med truppförbandsutbildningen, föreligga enligt försvarskommissionens mening skäl att frångå den princip om truppförbands- och befälsutbildningens samhörighet, vilken här hävdats. Sådana undantag kunna givetvis även vara betingade av ekonomiska skäl eller av den anledningen, att viss utbildning erfordrar tillgång till specialutbildad personal, i vilka fall en centralt ordnad befälsutbildning kan giva väsentligt större valuta för anslagna medel.

I enlighet med nu anförda grunder redogör kommissionen i det följande under särskilda avdelningar dels för organisationen av *truppförbandens utbildning*, dels ock för de *centrala undervisningsanstalter och utbildningskurser*, vilka av försvarskommissionen föreslås. Därefter behandlas i ett särskilt avsnitt den för arméns krigsduglighet betydelsefulla *frivilliga utbildning*, med vars framtida bestånd försvarskommissionen räknar.

I redogörelsen för truppförbandens utbildning intager av naturliga skäl frågan om längden och fördelningen av de värnpliktigas utbildningstid en framträdande plats. Såsom framgår av det sammanhang, i vilket dessa spörs-

¹ Här avses icke den utbildning, som befälet undergår för att vinna kompetens till vederbörlig befälskategori eller befälsgrad («utbildningen till befäl»).

mål behandlas, kunna utbildningstidens längd och fördelning på olika perioder icke bestämmas endast efter det antal dagar, som erfordras för att utbilda de enskilda soldaterna, utan de äro främst beroende av den tid, som åtgår, och de förhållanden i övrigt, som erfordras för att dana i fält användbara truppförband. Då de värnpliktiga enligt av kommissionen föreslaget rekryteringssystem utgöra huvuddelen av truppförbanden, är ett hänsynstagande till sistnämnda faktorer av grundläggande betydelse, därest det med utbildningen avsedda syftet över huvud taget skall kunna nås. Därav följer också nödvändigheten av, att de värnpliktigas utbildning i viss mån måste lämpas efter de olikartade förhållanden, som äro rådande vid olika truppslag och truppförband, liksom efter de olika befattningar, till vilka de värnpliktiga skola utbildas.

Till belysande av sambandet mellan de värnpliktigas utbildning och det fast anställda manskapets utbildning lämnas redogörelserna truppslags- eller truppförbandsvis parallellt för båda dessa personalgrupper. För överskådlighetens skull behandlas därefter befälsutbildningen vid truppförbanden i ett sammanhang och i anslutning till den redogörelse, som därpå lämnas för fälttjänst- och landstormsövningarna, i vilka truppförbandsutbildningen kan sägas kulminera.

I avdelningen rörande centrala undervisningsanstalter och utbildningskurser behandlas var för sig officersutbildningen resp. underofficers- och underbefälsutbildningen, varvid redogörelse lämnas såväl för de centrala undervisningsanstalterna (undervisningsverken) som för de särskilda utbildningskurser, som äro avsedda antingen att anslutas till dessa undervisningsanstalter eller att tid efter annan vid behov särskilt anordnas.

Vad de värnpliktigas utbildning beträffar vill försvarskommissionen i detta sammanhang framhålla, att då den ansett nåendet av angivet mål för utbildningsarbetet kunna påräknas under den utbildningstid, som föreslagits, har detta skett endast under förutsättning, att tiden kan på ett ändamålsenligt och effektivt sätt utnyttjas. Kommissionen har därför utgått från, att erforderliga åtgärder vidtagas i syfte att underlätta utbildningsarbetet så mycket, som förhållandena över huvud taget medgiva. För detta ändamål har från försvarskommissionens sida föreslagits, att huvuddelen av de värnpliktigas utbildning förläggas till sommarhalvåret samt att de värnpliktiga och det fast anställda manskap, som ingå i truppförbandens utbildning, i görligaste mån befrias från förekommande handräckningsgöromål. Vidare förutsättes, att planer och metoder för all utbildning undergå en fortsatt rationalisering och utveckling samt att det för det omedelbara utbildningsarbetet erforderliga befälet i möjligaste mån frigöres från andra göromål under den tid, då huvuddelen av de värnpliktigas truppförbandsutbildning pågår.

Truppförbandens utbildning.

Längd och fördelning av de värnpliktigas tjänstgöringstid.

1. Allmänna synpunkter.

Enligt 1925 års härordning äro de till linjetjänst uttagna s. k. »värnpliktiga i allmänhet» skyldiga att under fredstid för sin utbildning tjänstgöra vid infanteriet, träng- och intendenturtrupperna i 140 dagar — till underbefäl eller fackmän uttagna dock i 225 dagar — och vid övriga truppslag i 200 dagar. Studenter och likställda hava en utbildningstid av 260 dagar.

Till ersättningsreserven uttagna värnpliktiga hava vid samtliga truppslag en tjänstgöringstid under fredstid av 140 dagar.

Utbildningstiden är i allmänhet för de till linjetjänst uttagna uppdelad på dels en första tjänstgöring, dels 1—3 repetitionsövningar. Första tjänstgöringen är för huvuddelen av de värnpliktiga förlagd till sommarhalvåret. Repetitionsövningarna infalla i regel under september och oktober månader. Tjänstgöringstidens allmänna fördelning framgår av nedanstående diagram.

Tjänstgöringstidens nuvarande längd och allmänna fördelning.

	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	
<i>Infanteriet m. fl.</i>							
Huvuddelen värnpliktiga		2. året		1			90 + 25 dagar
					3. året		25 "
							S:a 140 "
Underbefäl och fackmän				1			150 + 25 dagar
2. året					3. året		25 "
					4. året		25 "
							S:a 225 "
<i>Flertalet specialtruppslag.</i>							
2. året				2			140 + 30 dagar
					3. året		30 "
							S:a 200 "
<i>Studenter och likställda</i> (infanteriet)							
			1. året				91/12
			2. året				190 + 45 + 25 dagar
							S:a 260 "

— första tjänstgöring.
 = repetitionsövning.

Till ersättningsreserven uttagna värnpliktiga fullgöra i regel dem åliggande tjänstgöring i en följd. För dem av sistnämnda värnpliktiga, vilka äro uttagna till yrkestjänst, avser tjänstgöringen att förbereda dem för användning

¹ Omkring 2 veckors uppehåll.

² För kav. 10 dagars uppehåll.

i krigstid uti mot deras yrkeskunskaper svarande befattningar vid krigsmakten. Till depåtjänst uttagnas tjänstgöring avser att tillgodose behovet av handräckningspersonal.

Rörande tjänstgöringstidens fördelning för de talrika men mindre värnpliktsgrupper, vilka hava andra tjänstgöringstider än här angivna, hänvisar kommissionen till de detaljerade diagram, som äro införda i det följande.

Landstormen tillhörande värnpliktiga äro icke i fredstid underkastade någon tjänstgöringsskyldighet.

Till grund för överbägandet av frågan om utbildningstidens längd har inom försvarskommissionen hopbragts ett omfattande utredningsmaterial. Bland annat hava översikter utarbetats över utbildningstidens längd i Sverige sedan år 1901, varvid jämväl upptagits de förslag, som i berörda avseende framlagts i samband med olika utredningar rörande försvarsväsendets ordnande. Likaså har en sammanställning utarbetats över tjänstgöringstidens nuvarande längd för de värnpliktiga i flertalet europeiska länder. För att möjliggöra en jämförelse mellan olika tjänstgöringstider hava nämnda översikter införts i avdelningen »Värnplikten».

Vid en jämförelse med nu rådande förhållanden utomlands har försvarskommissionen funnit, att utbildningstiden i vårt land är, med undantag för Norge, den kortaste i Europa. Då därjämte från de militära myndigheternas sida i officiella rapporter enstämmigt framhållits, att nuvarande utbildningstid icke möjliggör danandet av omedelbart vid mobilisering operationsdugliga truppförband, har försvarskommissionen ansett det angeläget att närmare undersöka orsakerna härtill och att i samband därmed söka utröna, i vilken mån de skulle kunna undanröjas utan en allt för stor ökning av de personliga värnpliktsbördorna.

För nämnda ändamål hava till kommissionens förfogande ställda *sakkunniga på det lantmilitära området* i nedanintagna promemoria framlagt de synpunkter på ifrågavarande spörsmål, som ur militär synpunkt ansetts vara av framträdande betydelse:

P. M.

Granskning av nuvarande system.

Rådande utbildningsförhållanden äro mest ogynnsamma vid infanteriet. Då ju huvuddelen av värnpliktskontingenten erhåller sin utbildning vid detta arméns huvudtruppslag, och då dettas beskaffenhet dessutom är av grundläggande betydelse för hela arméns krigsduglighet, bör främst läget vid detta truppslag granskas.

Av diagrammet (sid. 189) framgår, att huvuddelen av infanteriets värnpliktiga inrycka till första tjänstgöring omkring den 1 juni. Efter uppehåll i första tjänstgöringen — vanligen omkring den 1 augusti — övergår soldatskolan, samtidigt med de repetitionsövningsskyldigas av äldre årsklass inställelse, i september till första repetitionsövning, varifrån omkring den 8 oktober utryckning sker. Efter ytterligare en repetitionsövning följande år på 25 dagar äro de 140 dagarna utnyttjade och någon ytterligare tjänstgöringsskyldighet i fredstid förekommer icke.

De viktigaste *olägenheterna* med detta system äro följande.

Då endast omkring 2 månader kunna ägnas åt den enskilda utbildningen och de lägsta truppförbandens — gruppens och plutonens — utbildning, framtvings ett allt för forcerat arbete. Överträning, om också icke överansträngning, är många gånger oundviklig. För det stora flertalet bliva erforderliga färdigheter och kunskaper icke innöta. Den värnpliktige hinner ofta icke ens tillgodogöra sig undervisningen på ett visst stadium, förrän det nästa är inne. Utbildningen blir därför över lag mycket ytlig. Endast i undantagsfall kunna de värnpliktiga lösa även de enklaste uppdrag, om de — som fallet ofta är i fält och under strid — överlämnas åt sig själva.

Trots denna svaghet i de lägsta förbandens utbildning är det icke möjligt att för detta ändamål avse ytterligare tid. Det är nämligen nödvändigt att ägna ungefär de tre sista veckorna före regements-(repetitions-)övningarnas början till övningar uteslutande i kompani- och bataljonsförband. Därast så icke sker, ernå dessa truppförband icke sådan stadga, att de över huvud taget kunna deltaga i september månads regementsövningar, då den äldre årsklassen och reservbefälet m. fl. inrycker. Nämda tre veckor medgiva emellertid icke anordnandet av en allsidig utbildning. Man nödgas därför öva en årsklass under ett år i vissa detaljer och en annan årsklass i andra detaljer under ett annat år. Olägenheterna härav äro uppenbara.

Under regementsövningarna äro vidare aldrig mera än två årsklasser samtidigt i sin helhet inkallade. Värnpliktstillgången medgiver därför icke uppsättandet av mera än två svaga bataljoner per infanteriregemente. Varken de värnpliktiga eller befälet få sålunda någonsin övning i att uppträda i sådant regementsförband — tre bataljoner m. m. — i vilket de skola ingå i fält. Ett tvåbataljonsregemente lämnar en i många avseenden falsk bild av förhållandena vid ett fältstarkt förband. Detta återverkar i längden i hög grad ogynnsamt, framför allt på befälets och stabernas utbildning.

Vad gruppen underbefäl och fackmän beträffar — 20 % av infanteriets m. fl. linjekontingent — har ju denna en längre tjänstgöringstid än infanteriets huvuddel. Fördelningen av de 225 dagarna framgår av diagrammet.

Tiden för första tjänstgöringen, som med 66 % överstiger de vanliga värnpliktigas, medgiver bibringandet av en förhållandevis god utbildning i vad rör de värnpliktigas användning såsom meniga. De till antalet här trenne repetitionsövningarna möjliggöra också ett bättre vidmakthållande av denna utbildning än vad fallet är beträffande övriga värnpliktiga. Underbefälseleverna få även tack vare dessa övningar en allsidigare utbildning såsom meniga och en större militär erfarenhet än några andra värnpliktiga. På få undantag när kunna dock ifrågavarande värnpliktiga icke anses fylla de fordringar, som måste ställas på dem i deras egenskap av underbefäl. Därtill är utbildningstiden för kort. För den fast anställda manskapspersonalen måste man beräkna en utbildningstid av 2—3 år för bibringandet av fullgod gruppchefsutbildning. Samma resultat kan givetvis icke nås i fråga om värnpliktiga på 5—8 månader, om de också befrias från huvuddelen av den undervisning i icke militära ämnen, som i stor utsträckning måste ingå i den fast anställda manskapspersonalens utbildning. De värnpliktiga underbefälen kunna därför endast användas såsom »ställföreträdare» för de aktiva och f. d. aktiva underbefälen samt för dem, som tillhöra studentgruppen. Även i denna egenskap äro de emellertid nödvändiga.

I fråga om utbildningstiden för studenter och likställda består den största olägenheten i tjänstgöringstidens med hänsyn till årstiden mindre lämpliga förläggning. Huvuddelen av den egentliga befälsutbildningen bedrivs vid infanteriet under de härför föga gynnsamma månaderna oktober—december. Första tjänstgöringens andra omgång är icke heller inpassad

på ett lämpligt sätt i utbildningsårets program. Utbildningstidens fördelning torde också vålla avsevärda olägenheter för dem, som bedriva studier vid högskolor och motsvarande undervisningsanstalter. — Verkningarna av de ändringar i tjänstgöringstidens fördelning, som försöksvis prövats från och med år 1935, kunna ännu icke bedömas.

Då det understundom ifrågasatts, huruvida utbildningstiden användes på ett ändamålsenligt sätt och om man icke på kortare tid, än vad man på militärt håll anser, kan nå erforderligt resultat, synes till belysande av detta spörsmål en orientering böra lämnas om gällande utbildningsbestämmelser, bland annat för infanteriets gevärstruppförband.

Från den tillgängliga tjänstgöringstiden under soldatskolan på 90 dagar avgå i medeltal 13 sön- och helgdagar. Antalet effektiva övningsdagar blir därför endast 77. Med 8 timmars arbetsdag utgör detta 616 övningsstimmar. En del av dessa skola emellertid enligt utbildningsbestämmelserna disponeras för en mindre fälttjänstövning och för inspektioner samt för att möta oförutsedda händelser (regnväder, kommanderingar m. m.). Endast 534 övningsstimmar kunna sålunda disponeras för ett planmässigt utbildningsarbete. Dessa timmars ungefärliga fördelning på olika övningsgrenar framgår av nedanstående tabell.¹

Övningsgren	Antal timmar				Procent
	1. perioden		2. perioden (3 veckor)	Summa	
	Skede a (8 veckor)	Skede b (2 veckor)			
Exercis i sluten ordning	26	3	3	32	6
Stridsutbildning	96	36	42	174	33
Marscher	16	9	20	45	8
Fälttjänst	42	9	41	92	17
Skjutning	82	15	8	105	20
Hygien, materielvård	17	4	6	27	5
Gymnastik och idrott	33	5	—	38	7
Soldatundervisning	18	3	—	21	4
Summa	330	84	120	534	100

Till *exercis i sluten ordning* ägnas, som synes av tabellen, endast 6 % av tiden. Ehuru betydelsen av denna övningsgren minskats på grund av förändringar i stridsförfarandet, är dess värde ur träningssynpunkt och såsom allmänt disciplinerande medel alltjämt obestridligt. Därest möjligheter föreläge att i någon mån åter öka tiden för denna övningsgren, skulle detta otvivelaktigt vara ägnat att öka stadgan och sammanhållningen inom truppförbanden.

Huvudvikten ligger på *stridsutbildningen*, vilken tilldelats 33 % av tiden. Samtliga föreskrivna övningar hinna därigenom visserligen åtminstone i regel en gång genomgå, men på bekostnad av grundligheten. Detaljerna hinna icke i erforderlig grad inövas. Den korta tiden för närstrid, framför allt handgranatkastning, medför vissa risker för överansträngning, varför den icke kan utnyttjas lika väl, som om motsvarande timantal vore fördelat över en längre tidsperiod.

Marschutbildningen omfattar sammanlagt fem fältmarscher på resp. 15, 20, 25 och 35 km med för varje gång ökad ryggbelastning. Fem marscher, fördelade på 13 veckor, giva emellertid icke erforderlig marschvana. För att motverka olägenheterna härav plägar man en gång i veckan i marsch-

¹ Tabellen är uppgjord med ledning av generalorder nr 340/1934.

programmet inlägga en kort marschträning på endast 4—6 km men utförd i mycket hastig takt (8—9 min. per km). Systemets värde är emellertid omstritt.

Fälttjänsten omfattar den utbildning, som fordras för bevakningstjänst, förläggning och utspisning m. m. Det är inom detta område, som under tillämpningsövningar bristerna i utbildningen mest framträda. De värnpliktigas förmåga i rapportföring, kartläsning och orientering liksom deras vana att finna sig till rätta under fältmässiga förhållanden är sålunda synnerligen otillfredsställande.

Den för utbildningen i *skjutning* beräknade tiden är utmätt med ledning av erfarenheterna från infanteriskjutskolan. Där äro emellertid de förhållanden, under vilka utbildningen bedrives, gynnsammare än vid ett regemente. Tiden måste därför i allmänhet överskridas — på bekostnad av andra utbildningsgrenar. Den för skjutning tillgängliga tiden medger vidare icke, att samtliga skyttar inom gevärskompani utbildas med infanteriets båda huvudvapen, gevär och kulsprutegevär. Endast ett mycket begränsat antal kunna utväljas för sistnämnda utbildning. För dessa ökas utbildningstiden i skjutning med 25 timmar, vilket dock givetvis kan ske endast genom motsvarande minskning i det för stridsutbildning och fälttjänst bestämda timantalet.

Truppens fritid måste vidare i viss utsträckning tagas i anspråk för att tillgodose *materielvården m. m.*, vilket ur flera synpunkter är mindre önskvärt. Att tiden för *gymnastik och idrott* icke har önskvärd omfattning belyses måhända bäst av att s. k. »allmän idrott» numera icke får äga rum på tjänstgöringstid.

Soldatundervisningen slutligen kan icke erhålla den omfattning, som ur bland annat allmänt sociala synpunkter vore önskvärt.

Sammanfattningsvis kan anföras, att utbildningsarbetets organisation och det pedagogiska förfaringssättet tillgodoser mycket högt ställda anspråk, vare sig man jämför dem med motsvarande förhållanden i utlandet eller med de tidigare hos oss rådande. Därmed är dock icke sagt, att man icke kan nå ännu längre. I fråga om de centralt givna, grundläggande utbildningsbestämmelserna har man emellertid i vart fall nått så långt, som det är möjligt. Planläggningen och organisationen vid truppförbanden av utbildningsarbetet äro därtill ytterst noggranna. Tiden är väl tillvaratagen, men den räcker icke till för ett grundligt utbildningsarbete. Någon utbildning, som icke är strängt nödvändig, förekommer icke.

Förslag rörande utbildningstidens i beväringen längd och fördelning.

Vid en förlängd utbildningstid skulle icke några nya utbildningsgrenar tillkomma. Det ökade timantalet skulle däremot medgiva ett försiktigare träningsarbete och ett innötande av de färdigheter och kunskaper, som med nuvarande utbildningstid endast kunna ytligt inläras.

Vid ett övervägande av frågan, vilken minsta tjänstgöringstid för flertalet värnpliktiga, som ur rent militära synpunkter kunde anses tillfredsställande, har det varit möjligt att stödja omdömet på — förutom allmänna erfarenheter — under senare år inom armén särskilt verkställda praktiska utbildningsförsök. Dessa kunna tillsammans till en början sägas hava givit vid handen, att en tillfredsställande grundläggande soldatutbildning inom de lägsta förbanden (grupp och pluton) under vissa, gynnsamma betingelser kan bibringas *infanteriets* värnpliktiga på minst tre månader. För ett befästande av denna utbildning och för att därefter sammangjuta de lägsta enheterna till användbara kompani- och bataljonsförband erfordras ytterligare en tjänstgöringstid av minst två månader. Tillhoppa blir detta sålunda

150 dagar. Under senare delen av denna tid kunna av värnpliktiga rekryter organiserade bataljoner tillsammans med andra bataljoner jämväl ingå i regementsförband.

Den utbildning, som de värnpliktiga sålunda erhålla, måste emellertid för krigsberedskapens skull vidmakthållas. För att truppförbanden vid mobilisering skola äga nödig fasthet måste rekrytkontingenten därjämte bibringas erfarenhet om verksamheten vid de förband, inom vilka den skall utgöra kärnan under de första värnpliktsåren. Repetitionsövningar äro redan av dessa båda skäl erforderliga. Dessas antal åter bestämmas bland annat av den värnpliktsstyrka, som är erforderlig för att uppbringa truppförbanden till ur fältmässighetskravets synpunkt godtaglig numerär. Kravet på fältmässig styrka betingas i sin tur bland annat av nödvändigheten att bereda befälskadern, särskilt reservbefälet, och staberna tillfälle att vinna tjänstevana i förandet av trupp. Med de värnpliktskontingenter, varmed man kan räkna, erfordras för sistnämnda ändamål tre årsklasser. Därest rekrytskolans sista period bringas att sammanfalla med de äldre årsklassernas repetitionsövningar, äro sålunda två dylika övningar erforderliga.

De principer, som gälla för tjänstgöringstidens längd vid infanteriet, äga i huvudsak motsvarighet vid *övriga truppslag*. På grund av lokala förhållanden, förlägningsutrymmen, hästillgång m. m. erfordras dock vissa modifieringar i ovan angivna allmänna plan för tjänstgöringstidens fördelning.

Då den lämpliga längden av repetitionsövningarna enligt erfarenheten bör sättas till 30 dagar, bör enligt anförda grunder tjänstgöringstiden för flertalet värnpliktiga bli 210 dagar, i allmänhet fördelade på en rekrytskola (första tjänstgöring) om 150 dagar och 2 repetitionsövningar om 30 dagar vardera.

Därest så av kostnadsskäl finnes oundgängligen erforderligt, kunna emellertid fordringarna på utbildningstidens längd i fråga om vissa värnpliktiga sättas något lägre. Inom varje truppförband finnas nämligen, speciellt vid truppträngen, *vissa befattningar*, för vilka bibringandet av erforderlig skicklighet icke kräver den tid, som åtgår för utbildandet av flertalet värnpliktiga. Innehavarna av dessa befattningar böra visserligen vid plötsligt uppstående större avgångar bland den stridande personalen kunna användas såsom en reserv för denna. Det är därför önskvärt, att de hava sådan utbildning, att de jämväl kunna göra tjänst såsom stridande. Därest emellertid detta önskemål av kostnadsskäl måste eftersättas, kan för ifrågavarande värnpliktiga beräknas en tjänstgöringstid av sammanlagt endast 140 dagar, fördelade på en första tjänstgöring om 110 dagar och en repetitionsövning om 30 dagar.

Tjänstgöringstiden för värnpliktiga, som huvudsakligen avses för *handräckningstjänst*, kan likaledes sättas till 140 dagar.

För »*underbefäl och fackmän*» skulle, därest nämnda övningstider tillämpades, icke behöva ifrågasättas någon längre tjänstgöring än för övriga värnpliktiga i allmänhet». Förstnämnda värnpliktsgrupp skulle sålunda hava samma utbildningstid som övriga, d. v. s. 210 dagar eller 15 dagar kortare tjänstgöring än för närvarande. Man har emellertid anledning förmoda, att i stort sett samma utbildningsresultat, som nu avses, i alla fall skulle kunna ernås, då man ju — i motsats till vad som nu är fallet — finge tillfälle att pröva elevernas befälsanlag, innan de utvaldes till underbefälsutbildning.

För »*studenter och likställda*» ifrågasättes icke någon ändring i tjänstgöringstidens längd. Det är visserligen enligt erfarenheten icke möjligt att under nu gällande utbildningstid bibringade dem alla kompetens såsom plutonchefer, utan i flertalet fall allenast för underbefälsbefattningar. Då emellertid det för besättandet av sistnämnda befattningar uti krigsorganisationen

erforderliga behovet av underbefälsutbildade värnpliktiga icke kan fyllas med f. d. fast anställda och enär därtill de till underbefäl eller fackmän uttagna icke kunna bibringas kompetens för högre befattningar än ställföreträdarens, föreligger allttjämt ett oavvisligt behov av studenter uti ifrågavarande underbefälsbefattningar. Däremot föreslås i fråga om tidens uppdelning på tjänstgöringsomgångar den förändring, som nedanstående diagram utvisar. Under nuvarande förhållanden är det visserligen på grund av de svaga befälskadrerna förenat med synnerligen stora svårigheter att samtidigt hava två årsklasser studenter under utbildning. Dessa svårigheter bortfalla emellertid med den kaderökning inom truppförbanden, som nu kan förutsättas komma till stånd. Förändringen i tjänstgöringstidens uppdelning skulle bland annat möjliggöra, att det utbildningsarbete, som för närvarande bedrivs under tiden oktober—december, i stället komme att infalla under de för utbildningsarbetet gynnsammare månaderna maj—juni. Endast därigenom har det varit möjligt att avstå från fordran på tjänstgöring under ytterligare en repetitionsövning. — Genom föreslagna förändringar synas även önskemål från dem, som bedriva studier vid högskolor m. m., bliva tillgodosedda.

För tillgodoseendet av de i Norrland förlagda truppförbandens behov av *vinterutbildning* böra de värnpliktiga därstädes fullgöra den ena repetitionsövningen i form av en vinterrekrytskola och sålunda fullgöra endast en repetitionsövning å ordinarie repetitionsövningstid. För att trots detta under sistnämnda tid kunna uppbringa truppförbanden till för övningar i regementsförband erforderlig styrka kan inkallelse till sådan repetitionsövning vid de i Norrland förlagda truppförbanden ifrågakomma endast vartannat år, varigenom tre årsklasser värnpliktiga samtidigt bliva under övningen disponibla. Övriga år blir vid här åsyftade truppförband genom denna anordning endast en årsklass — rekrytklassen — disponibel under tiden för regementsövningarna. De av repetitionsövningarnas avhållande allenast vartannat år följande olägenheterna kunna icke undvikas, därest man inom ramen för angiven sammanlagd övningstid över huvud taget vill möjliggöra anordnandet av någon vinterutbildning vid åtminstone de truppförband, där behovet därav är angelägnast.

Innebörden av förslaget belyses närmare av nedanstående tablå.

Militärt förslag till längd och allmän fördelning av tjänstgöringstiden i beväringen.

	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	
<i>Huvuddelen värnpliktiga.</i>				1			
2. året							150 dagar
3. året							30 »
4. året							30 »
							S:a 210 dagar
<i>Studenter och likställda.</i>							
1. året							110 dagar
2. året							150 »
							S:a 260 dagar.

— första tjänstgöring.
 - - - repetitionsövning.

¹ I allmänhet omkring 2 veckors uppehåll.

Landstormen.

För närvarande ingå i landstormen huvudsakligen värnpliktiga, utbildade enligt 1914 års oförändrade värnpliktslag och sålunda i fredstid övade under — vid infanteriet — 340 dagar. Av dessa värnpliktiga hava ett mindre antal undergått utbildning till underbefäl eller fackmän under ytterligare 60 dagar, varjämte studenter och med dem i värnplikts hänseende likställda — för utbildning till befäl — vapenövats under 485 dagar. Detta inslag i landstormen av värnpliktiga med förhållandevis långvarig övningstid kommer emellertid från och med år 1938 att ersättas med ett allt större antal årsklasser värnpliktiga, utbildade under den s. k. provisorietiden. Provisorieklassernas utbildningstid utgjorde — vid infanteriet — 165 dagar, för underbefäl och fackmän 225 samt för studenter och likställda 330 dagar. År 1941 börjar därtill de enligt 1925 års värnpliktslag inskrivna årsklasserna inträda i landstormens åldern. Dessas utbildningstid var ännu kortare än provisoriets: för infanteriets huvudmassa 140 dagar, för studenter och likställda 260 dagar.

Orsaker till behovet av obligatoriska landstormsövningar. Av det anförda framgår, att vid en mobilisering redan under de närmaste åren huvudmassan av landstormens i linjetjänst utbildade värnpliktiga haft en utbildningstid väsentligt mindre än hälften av den, som bibragts de årsklasser, vilka nu tillhöra landstormen, ävensom att i landstormen då ingående »studenter och likställda» haft en övningstid, föga längre än hälften av den, som de nu i landstormen ingående studenterna undergått. Under 1940-talet återverkar vidare 1925 års försvarsordning jämväl på den numerära tillgången på landstormsbefäl. Den 1925 beslutade minskningen av de fast anställda underbefälskadreerna kommer nämligen att medföra en stark nedgång av antalet f. d. fast anställda. Huvuddelen av landstormsbefälet utgöres emellertid just av värnpliktiga studenter och likställda samt av sådana f. d. fast anställda, som under sin tjänstgöring undergått befälsutbildning. Endast för ett relativt ringa antal officers- och underofficersbefattningar vid landstormen finnes befäl med högre eller grundligare utbildning än den nämnda (reservbefäl och efter frivillig utbildning i fredstid förordnade landstormsofficerare) disponibla.

Denna automatiska försämring av landstormens krigsduglighet framstår såsom särskilt betänklig i betraktande därav, att landstormens uppgifter framdeles i vissa hänseenden måste förutses bli av en mera krävande art än för närvarande är fallet. Inom den av försvarskommissionen föreslagna härordningen måste sålunda landstormen numera åläggas sådana uppgifter, för vilkas lösande de av beväringens andra uppbåd tidigare bildade reservtrupperna delvis varit påräkneliga. Dessa uppgifter bestå i att bestrida försvaret inom mindre viktiga områden, att deltaga i fästningsförsvaret, att skydda fälthärens förbindelser med hemorten m. m.

Genom 1914 års härordning hade möjliggjorts uppsättandet av sådana reservtruppförband ur beväringens andra uppbåd. Även i 1925 års försvarsproposition angavs, att den då föreslagna härordningen gav möjligheter att med anlåtande av den till övergångsstat överförda personalen organisera två reservfördelningar, dock endast under viss tid framåt. Sedan 1925 års härordning numera är i huvudsak genomförd, kunna emellertid reservtrupper icke längre uppsättas.

Icke heller i den av kommissionen nu förutsatta härordningen ger fredsorganisationen någon möjlighet att omedelbart vid mobilisering uppsätta reservtrupper.

Vad särskilt angår försvaret av rikets fästningar, måste vidare vissa delar av landstormen framdeles åläggas jämväl sådana uppgifter, som för närvarande åligga linjetruupper. Kommissionen har nämligen föreslagit indrag-

ning av de båda infanteritruppförband av armén, som nu äro avsedda att vid krig bilda kärnan av fästningsinfanteriet uti Vaxholms och Karlskrona fästningar.

Slutligen kan eventualiteten av en intensiv luftkrigföring mot — eller över huvud taget en flygverksamhet över — rikets territorium anses hava delvis upphävt förutsättningarna för den utpräglade skillnad i försvarsberedskapsgrad, som hittills varit rådande mellan å ena sidan linjetrupporna och å den andra de för luftförsvaret avsedda landstormformationen.

Genom teknikens framsteg äro vidare staten och kommunerna under krig numera i högre grad än förr beroende av skadegörelse å sådana tekniska anläggningar, som erfordras för samhällslivets normala funktion. Denna omständighet ställer framdeles ökade krav på effektiviteten hos de för bevakningsändamål i landets inre delar avsedda landstormstruppförbanden.

Enär vederbörliga landstormstruppförbands organisatoriska ram icke kan upprätthållas i form av en kader i fredstid, måste desamma vid krigsfara helt improviseras. Olägenheterna härav kunna emellertid i viss mån undvikas därigenom, att landstormsförbanden under fredstid åtminstone tillfälligtvis uppsättas. Frånvaron av varje möjlighet att i fredstid inkalla och organisera landstormen har slutligen till följd, att de militära myndigheterna äro urständsatta att vinna erfarenheter rörande landstormsförbandens användbarhet för sina uppgifter, varigenom planläggningen av hemortsförsvaret måste byggas på osäkra grunder.

Den frivilliga landstormsbefälsutbildningen ställer icke till förfogande ens tillnärmelsevis det antal befäl, i synnerhet icke pluton- och motsvarande chefer, som erfordras för landstormens mobilisering. För övrigt kan staten i fråga om landstormens förseende med befäl icke bygga på en frivillig rörelse, vilken, även om den av staten understöddes, för sitt fortbestånd likväl är beroende av flera svårberäknliga omständigheter.

Obligatoriska övningar med landstormen i fredstid äro av sålunda anförda orsaker ofrånkomliga. Dylika övningar hava tidigare ägt rum i Sverige.

I 1914 års försvarsproposition anfördes härutinnan, att de 1912 verkställda mobiliseringsövningarna med landstormen otvetydigt visat, att en väsentlig förbättring i landstormens, befälets såväl som truppens, utbildning vore ett nödvändigt villkor för att detta uppbud skulle kunna fylla sin plats i riksförsvaret samt för att de i landstormen ingående värnpliktiga icke skulle i krig uppoffras utan motsvarande nytta. Lagstadgade landstormsövningar med fem dagars varaktighet hade därför föreslagits. Varje landstormsmän borde en gång deltaga i dylik övning. Förslaget härom bifölls av riksdagen.

Efter 1918 hava dock obligatoriska landstormsövningar icke mera ägt rum.

1919 års försvarsrevision hade, med hänsyn till de betydelsefulla uppgifter, som vid mobilisering tillkomme landstormen, funnit det uppenbart, att man icke kunde utan att i alltför hög grad nedsätta dess användbarhet lämna densamma utan varje som helst övning. Fördens skull hade revisionen föreslagit införandet av lagstadgade övningar om 15 dagar för de till befäl eller till vissa specialbefattningar uttagna eller därför lämpliga landstormsmännen.

Förslag rörande landstormsövningar. På grund av det sålunda anförda böra lagstadgade, regelbundna övningar i fredstid med i första hand sådana landstormsmän, som i beväringen undergått *befälsutbildning*, införas. Varje sådan värnpliktig bör sålunda en gång under sin tjänstetid i landstormen undergå dylik övning. Ändamålet med denna »landstormsbefälsövning» bör vara att upprätta deltagarnas förmåga av befälsutövning,

att inöva deras åligganden vid och omedelbart efter mobilisering och att göra dem förtrogna med de vederbörligt landstormsförband tillämnade första krigsuppgifterna.

Eleverna böra vidare få tillfälle att såsom befäl deltaga i praktiska tillämpningsövningar vid landstormstrupp. I betraktande av övningens ändamål bör längden av densamma vara 15 dagar. Möjligen kan dock ett någorlunda gott resultat vinnas, även om man begränsar tiden till 12 dagar, in- och uttryckningsdagar icke inräknade. Med sistnämnda längd kan övningen rymmas inom två kalenderveckor, vilket ur de värnpliktigas synpunkt torde vara fördelaktigare än om den skulle inkräkta på söckendagarna även under en tredje vecka.

Uti ifrågasvarande befälsutbildning böra — efter frivilligt åtagande — sådan personal i reserven och sådana förordnade landstormsofficerare, som äro krigsplacerade vid vederbörligt områdes landstorm, erhålla tillfälle att mot bruklig ersättning deltaga. Till sådant deltagande böra dessutom i viss omfattning beordras sådan i fredstid tjänstgöringsskyldig reservpersonal, som är avsedd att i krig användas vid landstormen.

Även med de *meniga* landstormsmännen böra emellertid regelbundna och obligatoriska övningar i fredstid äga rum. Särskilt för att bereda möjligheter till att i fredstid — om ock för kort tid — uppsätta landstormstruppförbanden är inkallelse av en större styrka nödvändig. I detta sammanhang måste framhållas, att de frivilligt bedrivna landstormsövningarna hava till huvudsakligt ändamål att öva, icke de *meniga*, utan de till befäl avsedda landstormsmännen.

Av samma skäl, som legat till grund för förslaget om landstormsbefälsövning, föreslås sålunda lagstadgandet av en särskild »landstormsrepetitionsövning» för de *meniga* under deras tjänstetid i landstormen. Av sociala hänsyn synes man icke kunna ifrågasätta längre övningstid än 5 dagar. Med in- och uttryckningsdagarna inräknade skulle övningen då rymmas inom en kalendervecka. För att under denna korta tid kunna vinna det med övningen avsedda syftet böra endast fullt utbildade, d. v. s. i allmänhet de till linjetjänst i beväringen uttagna landstormsmännen, inkallas.

Ändamålet med landstormsrepetitionsövningen bör vara inkallelse, samling, organisation och utrustning av landstormen under förhållanden, vilka ansluta sig till förloppet vid mobilisering, uppfriskande och bibringande av de formella färdigheter och kunskaper, som äro en förutsättning för landstormens uppträdande i fältmässiga förband samt

utförande av tillämpningsövningar, anordnade med hänsyn till landstormsförbandens första krigsuppgifter.

Repetitionsövningen bör vidare avse att bereda de i landstormsbefälsövningen deltagande värnpliktiga tillfällen att vid landstormstrupp tillämpa det under första delen av sistnämnda övning inlärd. Landstormsbefälsövningens fem sista dagar böra därför till tiden sammanfalla med landstormsrepetitionsövningen. Under den del av befälsövningen, som föregår repetitionsövningen, böra av de i förstnämnda övning deltagande organiseras kadreerna för de landstormstruppförband, vilka skola bildas av de till repetitionsövningen inryckande *meniga* landstormsmännen.

Med hänsyn till väderleken och den därav beroende möjligheten att utvinna avsett resultat av dessa kortvariga övningar är det angeläget, att övningarna äga rum sommartid. I varje fall bör perioden oktober—april icke ifrågakomma, där icke särskilda förhållanden, såsom exempelvis önskvärdheten av att i rikets nordliga delar avhålla vinterövningar med landstormen,

annorlunda föranleda. Jämväl med hänsyn till angelägenheten av att förlägga övningarna till gängse semestertid bör sommaren föredras.

För att man vid en mobilisering skall kunna draga full nytta av utbildningen under landstörmsövningarna ävensom av sociala hänsyn böra de äga rum snarast efter den värnpliktiges inträde i landstörmsåldern, d. v. s. under sextonde värnpliktsåret. Lagen bör dock giva möjlighet att anordna övningarna med två årsklasser samtidigt. Inom vissa delar av landet böra de nämligen eventuellt äga rum landstörmsområdesvis i stället för regementsområdesvis. Därest härvid blott en årsklass finge inkallas, skulle inom vissa landstörmsområden inrycka en alltför liten styrka, för att övningarna skulle möjliggöra uppsättandet av någorlunda fulltaliga landstörmsruppförband.

Sammanfattning.

Avslutningsvis måste framhållas, att det uppgjorda utkastet till värnplikts-tjänstgöringens anordnande ur militär synpunkt lider av vissa betänkliga svagheter. Tjänstgöringstidens längd i beväringen medger sålunda alltför icke, att de till linjetjänst uttagna värnpliktiga bibringas den *allsidiga* utbildning, som vore ytterst önskvärd. Flertalet värnpliktiga kunna därför endast bibringas utbildning för viss bestämd krigsbefattning. Även vinnandet av detta mål förutsätter dock, liksom nu, en mindre önskvärd forcering av det fysiska träningsarbetet. En annan allvarlig olägenhet, som lika mycket vidlåder den förordade övningstiden som den nuvarande, är, att det allenast är fordringarna på rekryternas rent tekniska kunskaper och färdigheter samt deras fysiska prestationsförmåga, som någorlunda nöjaktigt kunna tillgodoses. Utbildningens uppgift är emellertid icke enbart av teknisk natur. De värnpliktigas fostran till plikttröhet, disciplin, beslutsamhet, viljekraft och vakenhet är nämligen av lika avgörande betydelse för utbildningens värde. Härtill fordras längre tid än för kunskapers och tekniska färdigheters inlärande och inövande.

Vad angår de föreslagna landstörmsövningarna, framträder särskilt i fråga om befälsövningen omöjligheten av att på den korta tiden medhinna mera än en mycket ytlig repetition.

Anförda olägenheter äro dock ofrånkomliga, därest man icke vill taga de ekonomiska och sociala konsekvenserna av en tjänstgöringstid, som medger en allsidig utbildning under en lugn, systematisk träning. Detta skulle emellertid fordra en utbildningstid av samma längd, som förekommer i flertalet utländska stater.

Försvarskommissionen.

Utbildningstidens längd och allmänna fördelning.

För att av de till linjetjänst uttagna värnpliktiga kunna uppsätta omedelbart efter mobilisering operationsdugliga truppförband måste enligt försvarskommissionens mening utbildningstiden givas en mot detta syfte någorlunda svarande längd. De erinringar, som av den militära sakkunskapen anförts i fråga om längden av nuvarande utbildningstid m. m., kunna sålunda uppenbarligen icke lämnas obeaktade. De ur militär synpunkt framställda önskemålen böra därför enligt kommissionens mening tillgodoses, i den mån så är möjligt med hänsyn till sociala och ekonomiska m. fl.

faktorer. Därest man ur denna synpunkt granskar det diagram (sid. 195), å vilket de militära önskemålen åskådliggöras, framgår, vad *infanteriet* beträffar, att med föreslagen utbildningstid erhålles en första period, avsedd för utbildning av enskild man, grupp och pluton, om tre månader i stället för de nuvarande två. Träningen kan därigenom göras mera metodisk och utbildningen i övrigt grundligare och mera systematisk. I enlighet med erfarenheterna från de verkställda försöken bör man därigenom kunna beräkna att nå ett i stort sett tillfredsställande utbildningsresultat i fråga om de enskilda soldaterna och de nämnda båda lägsta truppenheterna. Om därpå en månad helt ägnas åt utbildningen i kompani- och bataljonsförband, kunna övningarna med dessa förband givas mera av den allsidighet, som, enligt vad som anförts, för närvarande icke kan åvägbringas. Det är vidare tydligt, att den sålunda färdiga bataljonen därefter kan, grundligare än nu övad i bataljonsförband, ingå i det regementsförband om tre bataljoner m. m., som det bleve möjligt att organisera under den femte månaden, därest två äldre årsklasser då inryckte till repetitionsövning.

Enligt försvarskommissionens mening vill det emellertid synas som om de önskemål, vilka framställts i promemorian, i huvudsak skulle kunna uppfyllas även med en mindre ökning av nuvarande tjänstgöringstid än den av de sakkunniga nu ifrågasatta. Önskemålet om en — bortsett från vapenövningsuppehållet — sammanhängande första tjänstgöringsperiod på omkring 5 månader fordrar emellertid under alla förhållanden en ökning av den nu häremot svarande utbildningsperioden från 115 dagar (en första tjänstgöring om 90 dagar, omedelbart åtföljd av 25 dagars första repetitionsövning) till 150 dagar, d. v. s. med 35 dagar. Sista delen av denna period, som med en viss oegentlighet nu benämnes repetitionsövning, bör därvid rätteligen hänföras till första tjänstgöringen.

Vad därefter repetitionsövningarna beträffar, måste de skäl, som i den militära promemorian anförts beträffande nödvändigheten av att två årsklasser samtidigt med rekrytklassen därvid äro i tjänstgöring, betraktas såsom mycket tungt vägande. Försvarskommissionen anser emellertid, av såväl ekonomiska som framförallt sociala skäl, att antalet repetitionsövningar måste begränsas till en enda. Därest likväl regementsövningar med tillhoppa tre årsklasser — rekrytklassen inräknad — skola kunna avhållas, måste uppenbarligen repetitionsövningar anordnas allenast vartannat år. Man inkallar då till samtidig tjänstgöring båda de årsklasser, som fullgjort sin första tjänstgöring under de två närmast föregående åren. Kommissionen förbiser ingalunda, att repetitionsövningarnas bortfallande vartannat år vid infanteriet kommer att innebära en allvarlig olägenhet, men finner sig icke kunna — från sina utgångspunkter — undvika en sådan anordning, därest det välgrundade militära kravet på att tre årsklasser skola tjänstgöra samtidigt skall kunna uppfyllas. I fråga om repetitionsövningens längd slutligen har visserligen i promemorian det önskemålet framställts, att den nuvarande tiden, 25 dagar, skulle ökas till 30. Med hänsyn emellertid till de i stort sett tillfredsställande möjligheter, som hitills förelegat att medhinna ett

någorlunda omväxlande utbildningsprogram, synes man även framdeles kunna begränsa repetitionsövningens längd till 25 dagar.

Huvuddelen av infanteriets till linjetjänst uttagna värnpliktiga bör alltså i beväringen fullgöra en första tjänstgöring om 150 dagar samt en repetitionsövning om 25 dagar under tredje eller fjärde värnpliktsåret eller sammanlagt 175 dagar i stället för nuvarande 140 dagar. De militära sakkunniga hava i ovanberörda promemoria föreslagit 210 dagar.

På grund av denna begränsning av de i den militära promemorian framlagda förslagen blir det emellertid nödvändigt att till särskild prövning upptaga frågan om längden av tjänstgöringstiden för *underbefäl och fackmän*. Under den begränsade utbildningstid, som sålunda nu föreslagits för huvuddelen av infanteriets värnpliktiga, blir det givetvis icke möjligt att medhinna särskild underbefälsutbildning i den omfattning, som erfordras för att ifrågasvarande värnpliktsgrupp skall kunna fylla den betydelsefulla plats i krigsorganisationen, som måste tilldelas densamma. Försvarskommissionen anser sig därför böra föreslå, att 20 % av infanteriets linjekontingent i huvudsak enligt nuvarande grunder uttagas för utbildning till underbefäl eller fackmän för att i beväringen fullgöra en första tjänstgöring om 175 dagar och två repetitionsövningar om vardera 25 dagar eller tillhopa 225 dagar.

Vad utbildningstiden vid *specialtruppern* beträffar göra sig i fråga om träng- och intendenturtrupperna liknande principer gällande som beträffande infanteriet. Fredstjänstgöringstiderna böra sålunda här överensstämma med vad som föreslagits för infanteriet. Vid kavalleriet, artilleriet, ingenjör- och signaltrupperna måste man ställa samma krav som vid infanteriet i fråga om de värnpliktigas förmåga att efter viss grundläggande utbildning uppträda i truppförband under första tjänstgöringens senare del. Då emellertid den grundläggande utbildningen vid dessa trupper på grund av utbildningens natur enligt vunna erfarenheter fordrar längre tid än som föreslagits för infanteriet, förutsättes dessa truppernas tjänstgöringstid oförändrad, d. v. s. omfattande 200 dagar.

Vad tygtrupperna angår, skall dessas personal utbildas att vid mobilisering kunna ingå såsom ledare för och befäl vid tygformationer, uppsatta företrädesvis av handräckningsmanskap. De skola därför i huvudsak jämte annan utbildning undfå viss befälsutbildning. I anledning härav borde utbildningstiden för ifrågasvarande värnpliktiga bestämmas till densamma som för underbefäl och fackmän eller 225 dagar. Försvarskommissionen har emellertid ansett, att med hänsyn till utbildningens art utbildningstiden för tygtruppernas värnpliktiga kan inskränkas till 200 dagar i likhet med vid flertalet övriga specialtrupper.

Vad repetitionsövningarna beträffar gestalta sig förhållandena vid specialtruppern i viss mån annorlunda än vid infanteriet. Vid vissa av dessa, såsom ingenjör-, signal-, träng- och intendenturtrupperna, erfordras icke under repetitionsövningarna någon motsvarighet till infanteriets övningar i regementsförband. Övningar med de mot infanteriets kompanier och bataljoner jämförbara förbanden äro vid dessa trupper tillfyllest. Med två års-

klasser i samtidig tjänstgöring torde därför sådana förband kunna organiseras i en mot krigsorganisationen på ett tillfredsställande sätt svarande sammansättning. Till skillnad från förhållandet vid infanteriet behöver sålunda systemet med repetitionsövningar blott vartannat år här icke införas. Härtill kommer, att utrymmet vid dessa truppslags etablissemang i allmänhet icke torde medgiva samtidig förläggning av flera än två årsklasser. Vidare är, vad ingenjör-, signal- och trängtrupperna angår, behovet av hästar och motorfordon under truppförbandsövningarna så stort, att man av ekonomiska skäl i fredstid icke kan taga hela det mot krigsorganisationen svarande antalet hästar och fordon i bruk.

Vid kavalleri- och artilleritruppförbanden är förutom tillgången på personal även hästtillgången avgörande för det antal underavdelningar, som kan uppsättas. Av samma skäl, som anförts beträffande de övriga nyssnämnda specialtruppslagen, måste en inskränkning i fråga om organisationen under repetitionsövningarna vidtagas vid de till dessa truppslag hörande förbanden.

Vid ovan angivna specialtruppslag kan och bör sålunda repetitionsövning anordnas varje år, varvid dock liksom vid infanteriet första tjänstgöringens senare del och repetitionsövningen böra till tiden sammanfalla.

Ehuru icke samma skäl föreligga för repetitionsövnings fullgörande vid tygtrupperna, böra de värnpliktiga vid detta truppslag dock fullgöra repetitionsövning efter enahanda grunder. Därigenom säkerställes nämligen deltagandet i tillräckligt antal av sådana värnpliktiga under de fälttjänstövningar, som avses äga rum på hösten.

För *studenter och likställda* bör nuvarande utbildningstid, 260 dagar, bibehållas. Med avseende på utbildningens ändamål hänvisar kommissionen till vad som därutinnan anförts under »Arméns rekrytering». De förändringar i tjänstgöringstidens fördelning, vilka föreslagits i den militära promemorian, finner sig kommissionen böra tillstyrka.

I efterföljande tablå åskådliggöres utbildningstidens längd och allmänna fördelning för huvuddelen värnpliktiga enligt försvarskommissionens förslag. I fråga om detaljerna hänvisas till följande avsnitt i detta kapitel.

Vad angår de till ersättningsreserven uttagna värnpliktiga, är tjänstgöringstiden för dessa för närvarande 140 dagar. Då täta ombyten av handräkningsmanskap medföra allvarliga olägenheter i fråga om handräknings-tjänstens ändamålsenliga planläggning samt handräkningsmanskapets effektiva utnyttjande m. m., böra dessa värnpliktiga — för vilka någon tjänstgöring i landstormen icke avses — fullgöra samma tjänstgöringstid, som huvuddelen av infanteriets till linjetjänst uttagna värnpliktiga skola tillsammans fullgöra i beväringen och landstormen, eller 180 dagar. Då försvarskommissionens förslag innebär, att ingen kategori av de till linjetjänst uttagna erhåller kortare tjänstgöring än 180 dagar, vore det även, med hänsyn till önskvärdheten av största möjliga likhet i den personliga värnpliktsbördan, mindre lämpligt att ålägga ersättningsreserven en kortare tjänstgöringstid än de värnpliktigas huvudmassa. Några ökade kostnader uppstå

Tjänstgöringstidens längd och allmänna fördelning i beväringen enligt försvarskommissionens förslag.

	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	
<i>Infanteriet m. fl.</i>							
Huvuddelen värnpliktiga				1			
2. året	<hr style="border-top: 2px solid black;"/>						150 dagar
3. eller 4. året						==	25 "
							S:a 175 dagar
Underbefäl och fackmän				1			
2. året	<hr style="border-top: 2px solid black;"/>						175 dagar
3. året						==	25 "
4. året						==	25 "
							S:a 225 dagar
<i>Flertalet specialtrupper.</i>							
2. året	<hr style="border-top: 2px solid black;"/>						170 dagar
3. eller 4. året						==	30 "
							S:a 200 dagar
<i>Studenter och likställda.</i>							
1. året			<hr style="border-top: 2px solid black;"/>				110 dagar
2. året	<hr style="border-top: 2px solid black;"/>						150 "
							S:a 260 dagar.

— första tjänstgöring.

== repetitionsövning.

härigenom icke, enär kommissionen föreslagit en viss övre gräns för antalet av de för ersättningsreserven disponibla tjänstgöringsdagarna.

Såsom förut angivits, har försvarskommissionen ansett, att utbildningen bör, där icke särskilda förhållanden påkalla en annan anordning, förläggas till sommarhalvåret. Därmed blir dock endast behovet av sommarutbildning tillgodosett. Då man emellertid även måste räkna med möjligheten av ett vinterfälttåg, kan man uppenbarligen icke inskränka sig härtill. För att truppförbanden skola vara i stånd att jämväl under ett vinterfälttåg på ett tillfredsställande sätt lösa sina uppgifter måste man också sörja för, att vissa värnpliktiga redan i fredstid erhålla den härför erforderliga utbildningen och erfarenheten. Främst gäller detta de norrländska truppförbanden. Vid övervägandet av denna fråga har försvarskommissionen kommit till den uppfattningen, att det för tillgodoseende av arméns behov av *vinter-*

¹ Omkring 2 veckors uppehåll.

utbildning — utöver den som meddelas infanteriets för utbildning i skidlöpartjänst vid Norrbottens regemente uttagna värnpliktiga — är ändamålsenligt, att de värnpliktiga, tillhörande de i *Norrland förlagda truppförbanden*, i allmänhet fullgöra viss del av sin tjänstgöring — omkring 25 dagar — såsom vintersoldatskola. Av vad tidigare anförts framgår, att den härför erforderliga tiden icke kan utvinnas genom repetitionsövningens slopande. Den måste därför — därest icke de norrländska värnpliktiga skola betungas med längre övningstid än de övriga — tagas från första tjänstgöringen. Den därav följande avkortningen av dessa värnpliktigas första tjänstgöring bör — för att bevara möjligheten att anordna regementsövningar med tre årsklasser vartannat år — förläggas till sommarsoldatskolans början, så att inryckningen på våren uppskjutes 25 dagar. I allmänhet torde detta också vara möjligt utan att den allmänna planen för första tjänstgöringen i alltför stor omfattning behöver rubbas. Under vintersoldatskolan kunna nämligen — därest denna som sig bör förläggas till tredje värnpliktsåret — vissa av de övningar i kompani- och bataljonsförband komma till stånd, vilka genom avkortningen av sommarsoldatskolan därunder icke medhinnas. Vid artilleritruppförbanden är det emellertid uteslutet att under en sålunda förkortad sommarsoldatskola hinna utbilda batteri- och divisionsförbanden, så att de i september kunna ingå i regementsförband. Behovet av vinterutbildning vid detta truppslag kan därför tillgodoses endast i den begränsade omfattning, som framgår av det nedan anförda.

De till linjetjänst uttagna värnpliktiga, vilka avses såsom *kockar och kuskar vid trupptringen m. fl.*, böra enligt försvarskommissionens mening fullgöra första tjänstgöringen under vinterhalvåret. Svårigheter föreligga nämligen att, om utbildningen av dessa specialister anordnas sommartid, tillfredsställande organisera denna utbildning vid sidan av utbildningen av de övriga och med hänsyn till stridens krav viktigare utbildningskategorier, vilka då kräva huvudparten av tillgängligt befäl m. m. Genom denna utbildnings förläggande till vinterhalvåret minskas dessa svårigheter i väsentlig grad, varigenom ökade möjligheter för en effektiv specialutbildning skapas. Väderleksförhållandena vintertid äro på grund av denna utbildnings natur av mindre betydelse.

För tillgodoseendet av kravet på säkerhetsbesättning i *Bodens fästning* och på *Gotland* måste vid därstädes förlagda truppförband första tjänstgöringen av de till linjetjänst uttagna värnpliktiga delvis fullgöras under vinterhalvåret. Detsamma är förhållandet vid samtliga *intendenturkompanier*, där behovet av året om tillgänglig, för intendenturförrådets skötsel avsedd personal är särskilt framträdande, ävensom vid *Svea livgarde* på grund av garnisonstjänstens i huvudstaden fordringar. Kommissionen behandlar dessa förhållanden i annat sammanhang.

Försvarskommissionen förutsätter slutligen, att liksom hittills vid de truppslag och truppförband, där så befinnes lämpligt, ett kortare uppehåll fortfarande inlägges under första tjänstgöringen. Någon annan motivering

härför har kommissionen icke ansett erforderlig än ett åberopande av de gynnsamma erfarenheter, som vid flertalet truppslag hittills vunnits av denna anordning.

Tiden för repetitionsövningarna.

På grund av vad tidigare anförts böra repetitionsövningarna i överensstämmelse med vad för närvarande är fallet jämväl framdeles förläggas till hösten. Med hänsyn till den under de sista dagarna av september och under oktober ofta rådande otjänliga väderleken synas emellertid övningarna böra vara avslutade omkring den 25 september. Den 1 oktober är vidare en i det allmänna samhällslivet betydelsefull dag, vilken med hänsyn till kvartalsskifte och flyttningar om möjligt bör lämnas fri från militära övningar utanför vederbörlig personals förläggingsort. Slutligen må såsom skäl härför åberopas den studerande ungdomens behov av att snarast kunna ansluta till på hösten begynnande lärokurser. Av flera skäl är det sålunda önskvärdt, att repetitionsövningarna och första tjänstgöringen avslutas exempelvis den 27 september och att i så fall inryckningen till densamma sker, vad infanteriet m. fl. truppslag beträffar, den 1 i samma månad och beträffande övriga truppslag med hänsyn till repetitionsövningens något större långvarighet i slutet av augusti. Nuvarande bestämmelser i värnpliktslagen, § 27 mom. 1 F, lägga emellertid i viss mån hinder i vägen för en dylik anordning, i det att repetitionsövningar enligt dessa bestämmelser, vad infanteriet i södra och mellersta Sverige beträffar, icke få äga rum under tiden den 11 juli—den 9 september. Till grund för bestämmelserna i fråga ligger den omständigheten, att skördearbetet i regel under nämnda tid pågår inom angiven del av Sverige. Försvarskommissionen, som till fullo respekterar nämnda skäl, har emellertid funnit, att övningarnas natur i allmänhet icke kräver ett beträdande av terrängen utanför infanteriregementenas övningsområden förrän omkring en vecka efter inryckningen till repetitionsövning. Härtill kommer, att antalet av de till repetitionsövning inkallade numera blott utgöres av i runt tal hälften av den styrka, som vid tiden för bestämmelsens tillkomst inkallades. Dessutom drabbas inom en och samma trakt enligt kommissionens förslag jordbrukets arbetskraft blott vartannat år av denna reducerade inkallelse. De skäl, som föranledde bestämmelsens tillkomst, hava enligt kommissionens mening även av andra orsaker icke samma vikt som då. Försvarskommissionen finner därför anledning föreligga att föreslå sådan ändring i gällande värnpliktslag, att repetitionsövningarna över allt i riket må kunna taga sin början redan omkring den 1 september.

Landstormen.

De skäl, som av de militära sakkunniga i förenämnda promemoria anförts till stöd för yrkandet på införandet under fredstid av obligatoriska och regelbundna inkallelser av landstormen, har försvarskommissionen funnit vara övertygande. Kommissionen, som intet har att erinra mot vad de sak-

kunniga härutinnan föreslagit, förordar fördenskull, att landstörmsbefäls- och landstörmsrepetitionsövningar i överensstämmelse med det framlagda förslaget anordnas och att härför erforderliga stadganden införas i värnpliktslagen.

Kommissionen förbiser emellertid härvid icke, att allvarliga olägenheter för de värnpliktiga komma att följa med de sålunda förordade övningarna, oaktat deras varaktighet utmätts under behörigt hänsynstagande till de värnpliktigas intressen. Kommissionen har fördenskull undersökt möjligheterna för beredandet av lättnader härutinnan åt de värnpliktiga. Det har härvid legat nära till hands att i detta syfte utnyttja den av staten understödda frivilliga landstörmsutbildningen. Härigenom skulle man också vinna, att denna på ett naturligt sätt inramas i försvarsorganisationen.

Den frivilliga landstörmsrörelsens befälsutbildning — för vilken kommissionen i annat sammanhang utförligt redogör — är organiserad just med hänsyn till nödvändigheten att förlägga utbildningen till deltagarnas fritid och semestertid. Den utbildningsorganisation, som här redan finnes och som av kommissionen i annat sammanhang föreslås att med statens stöd ytterligare befastas och utvecklas, lämpar sig sålunda synnerligen väl för omhändertagandet av sådana landstörmsmäns utbildning, vilka icke utan svåra uppoffringar äro i stånd att under sin arbetstid fullgöra de obligatoriska övningarna. Några farhågor för att denna utväg skulle minska den militära effektiviteten av övningarna synes man icke behöva hysa. Den numera införda, av ansvarig militär myndighet förrättade landstörmsofficersexamen anser kommissionen nämligen innebära en fullt betryggande garanti för att den frivilliga landstörmsofficersutbildningen med avseende på utbildningsresultatet kan — enligt de närmare regler Konungen fastställer — jämföras med den obligatoriska 12-dagarskursen. Helt visst skulle de med landstörmsövningarna följande sociala olägenheterna kunna i viss omfattning undanröjas, om de värnpliktiga finge möjlighet att inom den frivilliga landstörmsrörelsen fullgöra denna landstörmsplikt. Därför finner sig kommissionen böra förorda, att landstörmsman, som styrker sig vara godkänd i landstörmsofficersexamen, må, om han så önskar, kunna befrias från honom åliggande landstörmsbefälsövning eller landstörmsrepetitionsövning. Kommissionen förutsätter, att möjligheterna av liknande befrielse för aktiva medlemmar jämväl av andra frivilliga sammanslutningar, som bedriva militär befälsutbildning, bliva i vederbörlig ordning prövade¹.

Innebörden av övningstidens ökning.

Den förlängning av utbildningstiden i linjen, som av försvarskommissionen föreslagits, samt införandet av särskilda landstörmsövningar innebära vässer-

¹ Bland ifrågavarande sammanslutningar må främst nämnas *Frivilliga automobilkåren*, inom vilken befälsutbildning under militär ledning bedrivs enligt föreskrifter, som äro av Kungl. Maj:t fastställda, och för vars verksamhet kommissionen förutsätter, att statsanslag liksom hittills skall utgå.

Jämförande översikt över innebörden i nuvarande och föreslagna tjänstgöringstider för de värnpliktiga.

Anm. I tablan angivet antal värnpliktiga hänför sig till storleken av den kontingent, som stages vid inskrivningsförrättningarna. På grund av därefter skeende avgång blir antalet tjänstgöringsdagar väsentligt mindre — framför allt i landstormen — än vad i tablan rent teoretiskt beräknats. Tablan återger emellertid den verkliga relationen mellan nuvarande och föreslagna tjänstgöringstid samt de verkliga medeltalen av tjänstgöringstidens längd i dagar.

Truppslag (värnpliktskategori)	Nuvarande tjänstgöringstider			Föreslagna tjänstgöringstider			Föreslagen ökning (+) eller minskning (—)		
	Antal värnpliktiga	Tjänstgöringstid i dagar	Tjänstgöringsdagar	Antal värnpliktiga	Tjänstgöringstid i dagar	Tjänstgöringsdagar	Antal värnpliktiga	Tjänstgöringstid i dagar	Tjänstgöringsdagar
Beväringen.									
<i>Infanteriet.</i>									
Flertalet värnpliktiga ...	13 698	140	1 917 720	12 437	175	2 176 475	— 1 261	+ 35	+ 258 755
Underbefäl och fackmän	3 425	225	770 625	3 110	225	699 750	— 315	± 0	— 70 875
<i>Kavalleriet</i>	595	200	119 000	912	200	182 400	+ 317	± 0	+ 63 400
<i>Artilleriet</i> (utom luftvärnsartilleriet)	2 615	200	523 000	3 525	200	705 000	+ 910	± 0	+ 182 000
<i>Luftvärnsartilleriet.</i>									
Flertalet värnpliktiga ...	290	200	58 000	600	175	105 000	+ 310	— 25	+ 47 000
Underbefäl och fackmän	—	—	—	150	225	33 750	+ 150	+ 25	+ 33 750
<i>Ingenjörtrupperna</i>	1 110	200	222 000	1 302	200	260 400	+ 617	± 0	+ 123 400
<i>Signaltrupperna</i>	—	—	—	425	200	85 000			
<i>Trängtrupperna.</i>									
Flertalet värnpliktiga	960	140	134 400	1 706	175	298 550	+ 747	+ 35	+ 164 150
Underbefäl och fackmän	240	225	54 000	427	225	96 075	+ 186	± 0	+ 42 075
<i>Intendenturtrupperna.</i>									
Flertalet värnpliktiga ..	280	140	39 200	353	175	61 775	+ 73	+ 35	+ 22 575
Underbefäl och fackmän	70	225	15 750	88	225	19 800	+ 18	± 0	+ 4 050
<i>Tygtrupperna</i>	—	—	—	150	200	30 000	+ 150	+ 200	+ 30 000
Summa	23 283	—	3 853 695	25 185	—	4 753 975	+ 1 902	—	+ 900 280
Medeltal	—	165 ¹ / ₂	—	—	189	—	—	+ 23 ¹ / ₂	—
<i>Studenter och likställda</i>	1 807	260	469 820	1 847	260	480 220	+ 40	± 0	+ 10 400
<i>Ersättningsreserven</i>	5 607	140	785 000	5 200	180	936 000	— 407	+ 40	+ 151 000
Summa	30 697	—	5 108 515	32 232	—	6 170 195	+ 1 535	—	+ 1 061 680
Medeltal	—	166 ¹ / ₂	—	—	191 ¹ / ₂	—	—	+ 25	—
Landstormen.									
Befälsutbildade	—	—	—	5 622	12	67 464	+ 5 622	+ 12	+ 67 464
Ersättningsreserven	—	—	—	5 200	—	—	—	—	—
Övriga	—	—	—	21 410	5	107 050	+ 21 410	+ 5	+ 107 050
Summa	—	—	—	32 232	—	174 514	+ 27 032	—	+ 174 514
Medeltal	—	—	—	—	5 ¹ / ₂	—	—	+ 5 ¹ / ₂	—
Summa summarum	30 697	—	5 108 515	32 232	—	6 344 709	+ 1 535	—	+ 1 236 194
Medeltal	—	166 ¹ / ₂	—	—	197	—	—	+ 30 ³ / ₂	—

ligen en ökning av den personliga värnpliktsbördan. Denna drabbar emellertid huvudsakligen endast de värnpliktsgrupper, som enligt nuvarande försvarsordning hava en i förhållande till andra grupper relativt kort tjänstgöringstid. Förslaget innebär därför i viss mån endast ett utjämnande av vissa skillnader i de personliga värnpliktsbördorna, vilka nu äro rådande. Detta utjämnande är visserligen grundat på beräkningar av behovet i varje särskilt fall, men det tillmötesgår samtidigt en inom vida kretsar utbredd mening, att värnpliktsbördorna böra vara i möjligaste mån likformigt fördelade. Innebörden av den ökning i tjänstgöringstiden, som föreslås, uträknad i medeltal för armén tilldelade värnpliktiga, belyses i tablan å föregående sida.

Efter att i det föregående hava behandlat utbildningstidens längd och de allmänna principer, efter vilka tjänstgöringen för de värnpliktiga bör ordnas, övergår försvarskommissionen nu till frågan om *utbildningstidens fördelning m. m.* vid de olika truppslagen. För översiktens skull behandlas därvid först till linjetjänst uttagna. Under »Till linjetjänst uttagna värnpliktiga» har det ansetts lämpligt att först behandla värnpliktiga i allmänhet vid de olika truppslagen samt därefter i ett sammanhang studenter och med dem i värnpliktshänseende likställda.

2. Till linjetjänst uttagna värnpliktiga.

VÄRNPLIKTIGA I ALLMÄNHET.

Infanteriet.

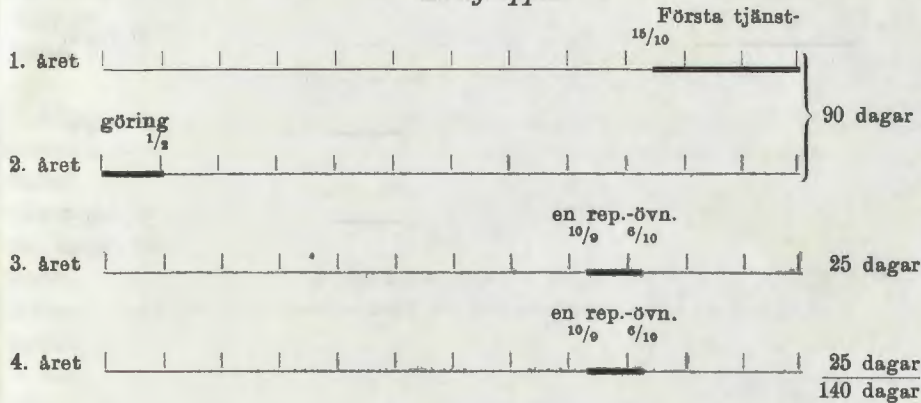
Nuvarande bestämmelser.

Enligt 1925 års värnpliktslag är utbildningstiden för flertalet värnpliktiga vid infanteriet bestämd till sammanlagt 140 dagar, fördelade, på sätt Konungen förordnar, med en första tjänstgöring om 90 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt två repetitionsövningar om 25 dagar före utgången av fjärde året.

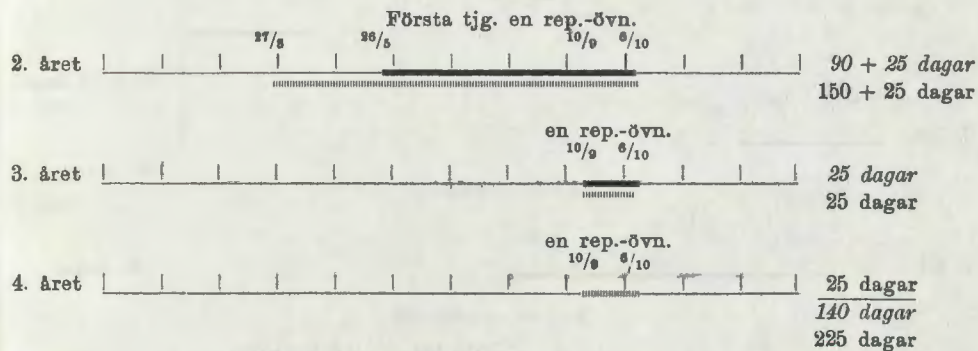
För infanteriet tilldelade värnpliktiga, vilka uttagits för utbildning till underbefäl eller fackmän, utgör utbildningstiden 225 dagar, fördelade, på sätt Konungen förordnar, med en första tjänstgöring om 150 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt tre repetitionsövningar om 25 dagar före utgången av fjärde året.

Nedanstående diagram angiver den ungefärliga förläggningen av den stadgade utbildningstiden.¹

Höstgruppen.

Sommargruppen.

Anm. underbefäl eller fackmän.

Från denna fördelning av utbildningstiden förekomma avvikelser beträffande värnpliktiga, som uttagits

för tjänstgöring vid Göta livgardes fästningsbataljon i Vaxholm och vid Kronobergs regementes detachement i Karlskrona,

för tjänstgöring vid Gotlands infanterikår,

för särskild tjänstgöring (garnisonstjänst) vid Göta livgarde,

för särskild tjänstgöring (skidlöpartjänst) vid Norrbottens regemente, samt till infanteriskjutskolans övningskompani.

Då bataljonen i Vaxholm och detachementet i Karlskrona, såsom i annat sammanhang anges, äro föreslagna till indragning, saknas anledning att närmare behandla utbildningstiden för därstädes tjänstgörande värnpliktiga. För de övriga framgår utbildningstidens fördelning av efterföljande diagram:

¹ Vid uppgörande av detta och följande diagram beträffande nu gällande fördelning av utbildningstiden hava in- och utryckningsdagar hämtats ur vapenövningstabellen 1935—1936. Tid för hemförlovnin, där sådan förekommer, är i diagrammen inräknad i tiden för första tjänstgöringen.

Gotlands infanterikår.

Vårgruppen.

	Första tjug.		
2. året	$\frac{9}{1}$ $\frac{9}{4}$		90 dagar
3. året		en rep.-övn. $\frac{10}{9}$ $\frac{6}{10}$	25 dagar
4. året		en rep.-övn. $\frac{10}{9}$ $\frac{6}{10}$	25 dagar
			140 dagar

Höstgruppen och sommargruppen =
= höstgruppen och sommargruppen vid övriga infanteriregementen.

Göta livgarde — garnisonstjänst.

Höstinryckning.

		Första tjug.	
1. året		$\frac{21}{10}$	
2. året	två rep.-övn. $\frac{1}{2}$ $\frac{20}{3}$		90 + 50 dagar
			140 dagar

Vinterinryckning.

	Första tjug.	två rep.-övn.	
2. året	$\frac{24}{2}$	$\frac{25}{5}$ $\frac{14}{7}$	140 dagar

Sommarinryckning.

		Första tjug.	två rep.-övn.	
2. året		$\frac{29}{5}$	$\frac{28}{9}$ $\frac{17}{11}$	140 dagar

Norrbottens regemente — skidlöpartjänst.

		Första tjug.	
1. året		$\frac{11}{8}$ $\frac{10}{10}$	90 + 50 dagar
2. året	två resp. tre rep.-övn. $\frac{22}{1}$ $\frac{14}{3}$ $\frac{8}{4}$		150 + 75 dagar
			140 dagar
			225 dagar

Ann. underbefäl eller fackmän.

Infanteriskjutskolan.

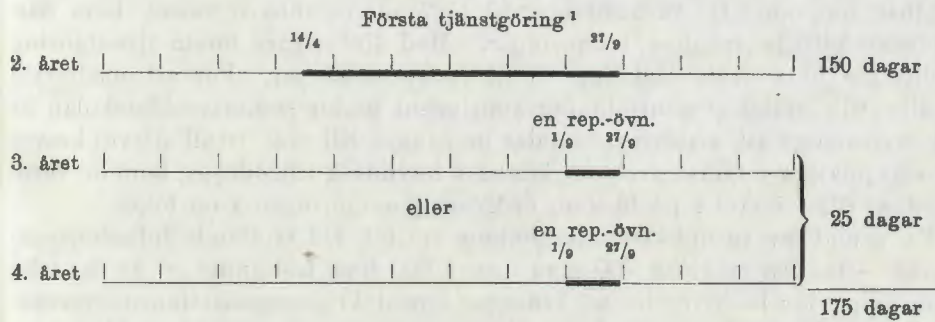
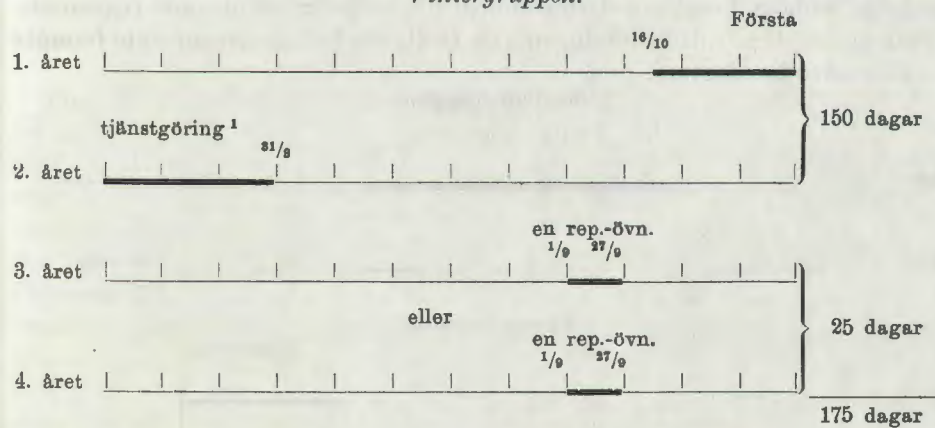
	Första tjug.	två rep.-övn.	
2. året	$\frac{18}{3}$	$\frac{14}{7}$ $\frac{3}{9}$	90 + 50 dagar
	resp. $\frac{2}{4}$		140 dagar

Försvarskommissionen.

Såsom tidigare sagts utgöras infanteriets värnpliktiga för närvarande av två särskilda grupper med olika utbildningstider, nämligen dels flertalet värnpliktiga, dels underbefäl eller fackmän. För översiktens skull behandlas dessa båda grupper var för sig.

Flertalet värnpliktiga. Vad flertalet värnpliktiga angår, bör, såsom tidigare nämnts, huvuddelen av dessa fullgöra sin första tjänstgöring på sommaren, under det att en mindre del — kockar, kuskar m. fl. — inkallas till första tjänstgöring under vinterhalvåret. Första tjänstgöringens längd — förutom en kortare hemförlovningsperiod — bör vidare utgöra 150 dagar. Repetitionsövningen — 25 dagar — bör fullgöras vart annat år under september månad med inryckning omkring den 1 september. I denna deltaga även kockar och kuskar m. fl.

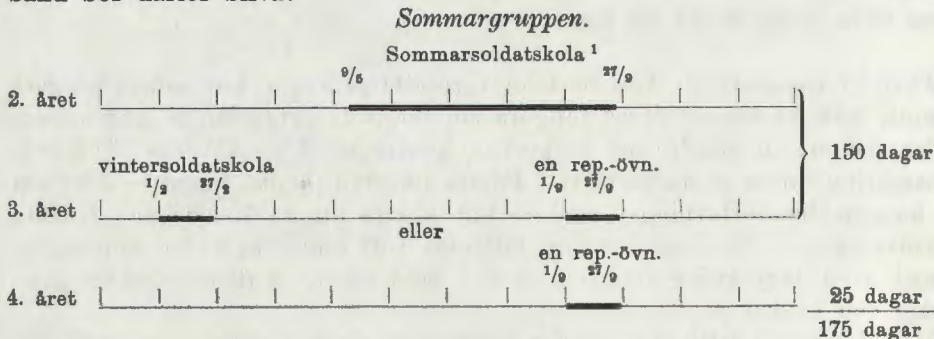
Med hänsyn härtill och under återopande av vad tidigare anförts, bör utbildningen för hithörande värnpliktiga fullgöras enligt följande diagram:

Sommargruppen.*Vintergruppen.*

I vissa fall torde avvikelser från de allmänna bestämmelserna angående utbildningstidens fördelning böra ske.

¹ Hemförlovnin 15 dagar.

Vid i *Norrland* förlagda truppförband bör, såsom tidigare framhållits, en vintersoldatskola anordnas under 25 dagar. Den lämpligaste tiden härför torde vara februari eller mars. Utbildningsdiagrammet för dessa truppförband bör därför bliva:

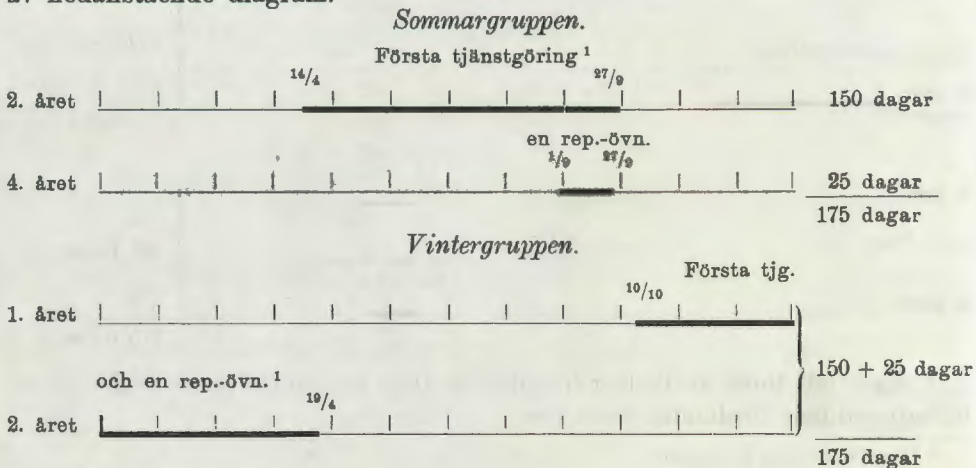

Beträffande vintergruppen vid dessa regementen ifrågasättes ingen förändring i förhållande till motsvarande grupp vid övriga regementen.

För tillgodoseendet av krigsberedskapen på Gotland erfordras värnpliktiga i tjänst året om. De värnpliktiga vid *Gotlands infanteriregemente* böra därför som hittills inkallas i omgångar. Med 150 dagars första tjänstgöring skulle för hela årets täckning erfordras tre omgångar. För att emellertid erhålla tillräckligt stor utbildningskontingent under sommarsoldatskolan är det nödvändigt att nedbringa antalet omgångar till två. Skall därvid kravet på värnpliktiga i tjänst året om kunna i huvudsak tillgodoses, böra de värnpliktiga, vilka inrycka på hösten, fullgöra tjänstgöringen i en följd.

På grund av värnpliktskontingentens storlek vid *Gotlands infanteriregemente* — inalles omkring 750 man, varav 600 från fastlandet — är det icke nödvändigt för bedrivandet av övningar i med krigsorganisationen överensstämmande förband att tillgripa utvägen med repetitionsövningar blott vart annat år. Sådana beräknas därför anordnade varje år vid nämnda regemente.

Den ungefärliga tidsfördelningen vid *Gotlands infanteriregemente* framgår av nedanstående diagram.

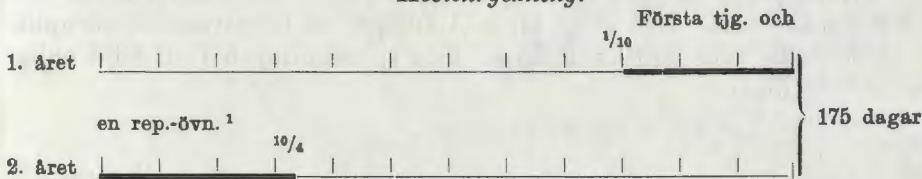
¹ Hemförlovning 15 dagar.

För upprätthållande av *garnisonstjänsten i huvudstaden* uttagas enligt nuvarande organisation från andra inskrivningsområden än Stockholms ett visst antal värnpliktiga, förlagda till Göta livgarde. Dessa värnpliktiga, som fullgöra hela tjänstgöringen i en följd, inkallas i tre omgångar. Försvarskommissionen finner det nödvändigt att värnpliktiga uttagas för detta ändamål. Erforderlig styrka har beräknats till 500 man. Dessa värnpliktiga böra som hittills få fullgöra tjänstgöringen i en följd. För att säkerställa behovet av utbildade värnpliktiga under hela året är alltjämt en inkallelse i omgångar erforderlig.

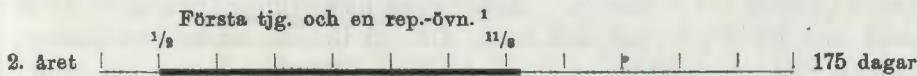
Då Göta livgarde kommer att, enligt föreliggande förslag, förändras till stridsvagnsregemente, böra ifrågavarande värnpliktiga i stället inkallas till Svea livgarde.

Tjänstgöringens fördelning vid en inkallelse i tre omgångar framgår närmare av nedanstående diagram:

Höstinryckning.

Vinterinryckning.

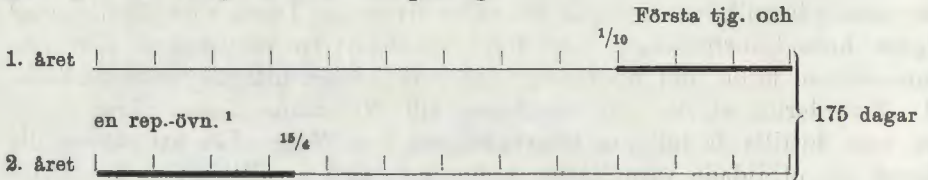
Sommarinryckning.

För att tillgodose krigsberedskapen i Bodens fästning ävensom för att vid mobilisering hava tillgång vid de olika regementena på i *skidlöpartjänst* särskilt utbildad personal har hittills ett visst antal värnpliktiga uttagits från hela riket för tjänstgöring vid Norrbottens regemente. Försvarskommissionen förutsätter, att så även framdeles kommer att ske, och beräknar det härför erforderliga antalet värnpliktiga till 500 man. För uppnående av bästa möjliga utbildningsresultat synas ifrågavarande värnpliktiga, i överensstämmelse med vad hittills varit fallet, böra fullgöra all dem åliggande tjänstgöring i en följd. Då denna tjänstgöring bör förläggas så mycket som möjligt till vintern och avslutas med vinterfälttjänstövningar, bör den utsträckas till mitten av april. Inryckningen bör då sättas till början av oktober första värnpliktsåret.

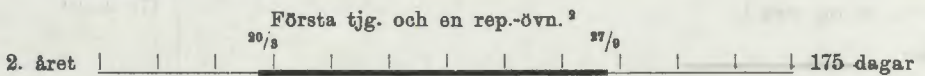
¹ Hemförlovning 15 dagar.

Nedanstående diagram utvisar den ungefärliga förläggningen av tjänstgöringen för ifrågavarande värnpliktiga.

Såsom *övningstrupp vid infanteriskjutskolan* inkallas enligt nuvarande organisation ett visst antal värnpliktiga direkt till nämnda skola. Dessa fullgöra hela tjänstgöringen i en följd. Nämnda övningstrupp är efter skjutskolans sammanslagning med *infanteriofficersskolan* alltjämt av behovet påkallad, och försvarskommissionen har beräknat den erforderliga styrkan till 400 man.

De värnpliktiga böra för att vid lämplig tidpunkt kunna stå till förfogande såsom övningstrupp inrycka redan i mitten av mars och kvarbliva vid skolan till dennas slut. Det är därför nödvändigt, att ifrågavarande värnpliktiga fortfarande som hittills fullgöra hela tjänstgöringen i en följd enligt nedanstående diagram:

Såsom i annat sammanhang anges, erfordras i den nya härordningen *övningstrupp även vid krigsskolan*. Erforderlig inskrivningskontingent ur infanteriet har beräknats till 350 man. Då uti ifrågavarande övningstrupp även böra ingå värnpliktiga ur andra truppslag, kommer frågan om utbildningstidens fördelning för dessa värnpliktiga att behandlas i ett sammanhang under »Krigsskolan».

Underbefäl eller fackmän. Till värnpliktsgruppen underbefäl eller fackmän uttagas enligt gällande bestämmelser vid inskrivningsförrättningarna 20 % av värnpliktiga i allmänhet. De utbildas — utom i fråga om värnpliktiga, som uttagits för särskild utbildning i skidlöpartjänst vid Norrbottens regemente — endast under sommarsoldatskolan och inrycka till första tjänstgöring (jfr diagrammet sid. 209) så långt före inryckningen av övriga värnpliktiga, att de komma att avsluta nämnda tjänstgöring samtidigt som dessa. Underbefäl eller fackmän utbildas sålunda icke samtidigt med infanteriets höst- eller vårgrupper. Ej heller sker utbildning av underbefäl eller fackmän under garnisonstjänstgöring i Stockholm eller under tjänstgöring vid infanteriskjutskolans övningstrupp.

De för utbildning i skidlöpartjänst vid Norrbottens regemente uttagna värnpliktiga ur gruppen underbefäl eller fackmän fullgöra sin tjänstgöring därstädes på motsvarande sätt som huvuddelen av underbefäl och fackmän

¹ Hemförlovning 20 dagar.

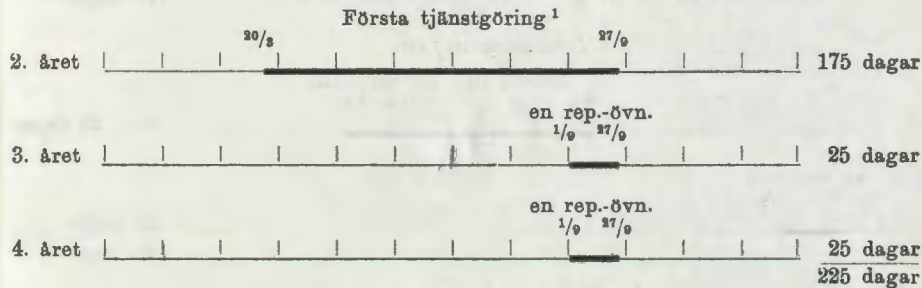
² Hemförlovning 15 dagar.

och inrycka sålunda en tid före övriga värnpliktiga i allmänhet samt fullgöra tjänstgöringen i en följd. Utryckningen sker emellertid 25 dagar senare, beroende på att ifrågavarande värnpliktiga fullgöra en repetitionsövning mera än övriga värnpliktiga i allmänhet. Enligt försvarskommissionens mening bör emellertid nu den förändringen vidtagas, att underbefäl eller fackmän, som uttagits för särskild tjänstgöring vid Norrbottens regemente, i likhet med vid infanteriet i övrigt utrycka samtidigt med övriga värnpliktiga i allmänhet.

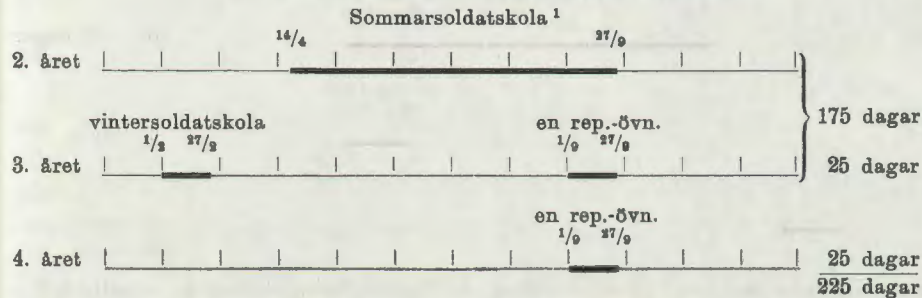
I fråga om värnpliktsgruppen underbefäl eller fackmän i övrigt föreslår kommissionen ingen ändring i nu gällande grunder för utbildningen. Utbildningstiden har sålunda beräknats till 225 dagar, fördelade i en första tjänstgöring om 175 dagar och två repetitionsövningar om vardera 25 dagar.

Den ungefärliga tidsindelningen av den för underbefäl eller fackmän föreslagna utbildningstiden framgår närmare av nedanstående diagram.

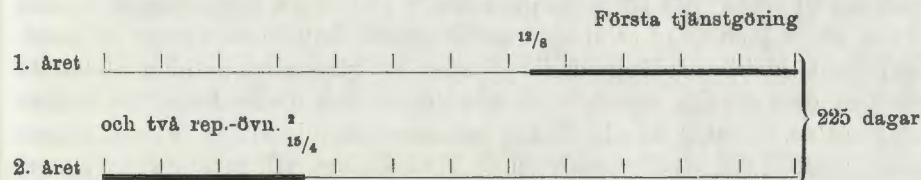
I., III. och IV. fördelningarna samt Gotlands infanteriregemente.

II. fördelningen och Norrbottens regemente.

Norrbottens regemente — skidlöpartjänst.

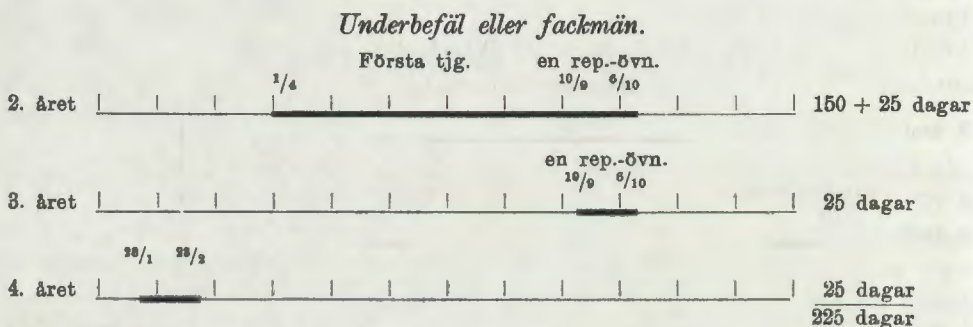
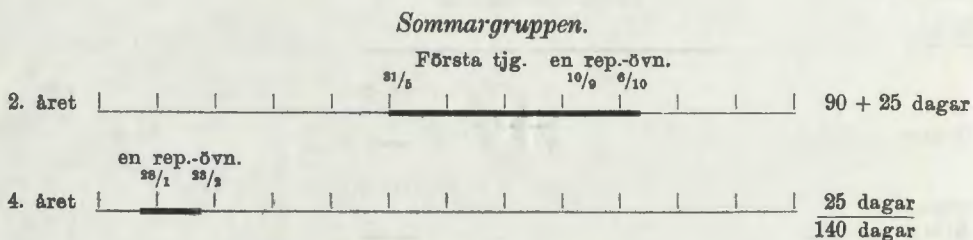
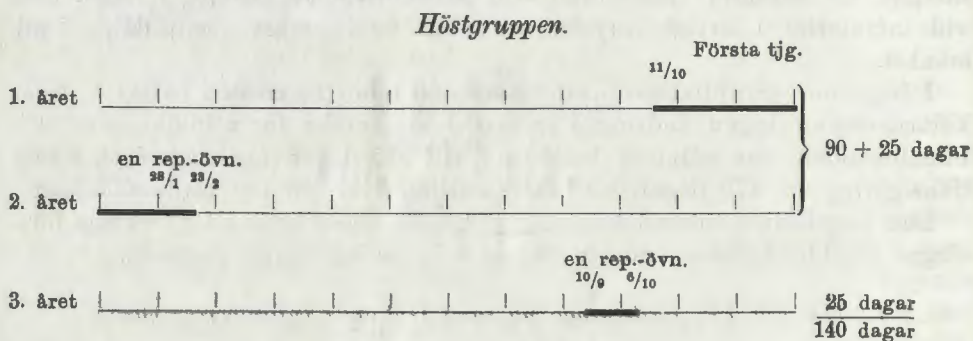
¹ Hemförlovning 15 dagar.

² Hemförlovning 20 dagar.

Stridsvagnsregementet.

Nuvarande bestämmelser.

Tjänstgöringstiden för till utbildning i stridsvagnstjänst uttagna värnpliktiga, vilken är densamma som vid infanteriet i övrigt, har under tiden för nuvarande härordning i regel varit fördelad enligt nedanstående diagram :

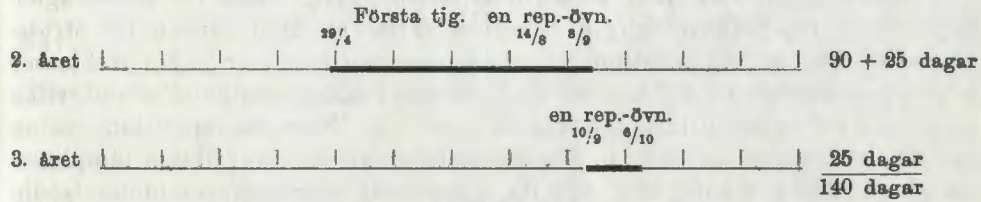

Den sålunda angivna fördelningen av tjänstgöringstiden är emellertid i vapenövningstabellen för utbildningsåret 1935—1936 ändrad. Inspektören för infanteriet fann nämligen möjligheten att anordna samövningar mellan något så när fullständigt utbildade stridsvagnsförband och övriga infanteriförband med hittills tillämplad fördelning av tjänstgöringstiden inskränkt till allenast den vanliga repetitionsövningstiden och under högst tre veckor. Av organisatoriska skäl kunde därför endast ett fåtal infanteriförband årligen beredas tillfälle till dylik samövning. Med hänsyn till stridsvagnsvapnets betydelse i den nutida krigföringen vore detta en allvarlig brist i infanteriets stridsutbildning. Vidare ansåg inspektören resultatet av utbildningen vid

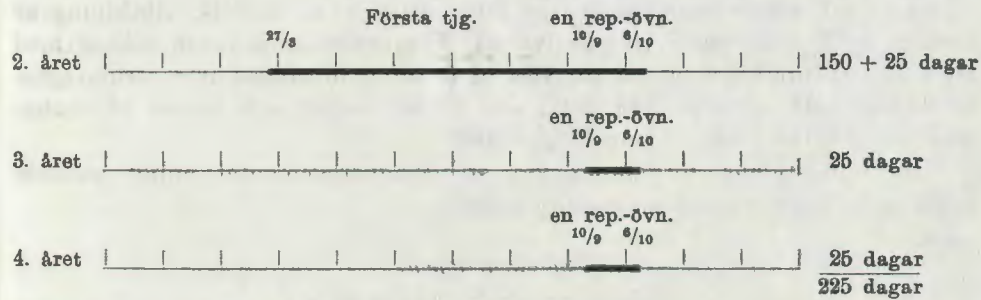
höstgruppen och under vinterrepetitionsövningen bliva tämligen otillfredsställande dels på grund av de korta dagarna och den tid, som under den kalla årstiden måste förbrukas för att göra stridsvagnsmaterielen körklar före övning och för materielvård efter övning, dels enär man med hänsyn till materielens hårda slitning vintertiden måste avsevärt begränsa körövningarna. Vinterrepetitionsövningen ansågs slutligen av inspektören försvåra den samtidigt pågående befälsutbildningen.

De i enlighet med inspektörens förslag under utbildningsåret 1935—1936 inträdda förändringarna framgå av nedanstående diagram:

Huvuddelen av de värnpliktiga.

Underbefäl eller fackmän.

Försvarskommissionen.

Försvarskommissionen har ansett sig böra beräkna samma utbildningstid vid stridsvagnsregementet som vid infanteriet i övrigt. Samma principer böra även gälla i fråga om tjänstgöringstidens fördelning. Första tjänstgöringens och repetitionsövningens längd vid stridsvagnsregementet bör sålunda vara 150, respektive 25 dagar. Huvuddelen av de värnpliktiga fullgöra första tjänstgöringen under sommaren, under det att en mindre del inkallas till första tjänstgöring under vinterhalvåret.

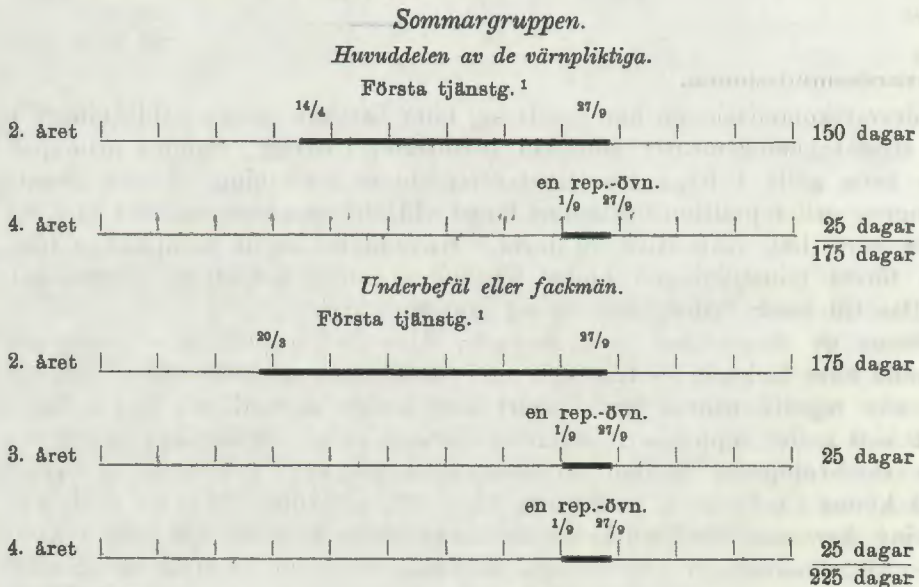
Såsom av diagrammet ovan framgår, skola de värnpliktiga — utom underbefäl eller fackmän — från och med utbildningsåret 1935—1936 fullgöra den ena repetitionsövningen i stort sett under augusti och den andra i stort sett under september. Avsikten härmed är, att de särskilt betydelsefulla samövningarna mellan stridsvagnsförband och infanteriet i övrigt skola kunna i erforderlig omfattning bliva tillgodosedda. Med en dylik anordning har man nämligen beräknat kunna under omkring sju veckor uppätta för samövningar erforderliga stridsvagnsförband. Det är tvivelsutan önskvärt, att detta möjliggöres även genom den nya härordningen. Med den

ökade utbildningstid, som av försvarskommissionen föreslagits, torde det emellertid bliva möjligt att under första tjänstgöringens senare del under omkring sju veckor ordna utbildning i för samövningar lämpade stridsvagnsförband utan att en repetitionsövning inlägges under tiden omedelbart före den ordinarie repetitionsövningstiden. Kommissionen finner med andra ord kravet på samövningar mellan stridsvagnsförband och infanteriet i övrigt kunna tillgodoses genom att även vid stridsvagnsregementet repetitionsövning fullgöres endast under ordinarie tid. På denna fråga inverkar emellertid även tillgången på materiel, vilken sålunda kan göra avsteg från här uttalad princip erforderliga.

I motsats till vad fallet är vid infanteriet i övrigt böra vid stridsvagnsregementet repetitionsövningar anordnas varje år. Med hänsyn till stridsvagnsregementets organisation erfordras nämligen icke mer än två årsklasser i tjänst samtidigt för att bedriva de övningar i högst bataljonsförband, vilka på grund av materieltillgången kunna anordnas. Nämnda repetitionsövning vid stridsvagnsregementet bör för huvuddelen av de värnpliktiga lämpligen anordnas under fjärde året och för underbefäl eller fackmän under tredje och fjärde åren.

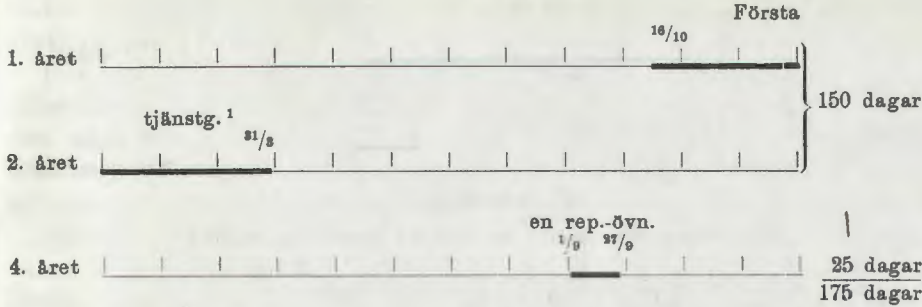
Även vid stridsvagnsregementet bör, såsom ovan anförts, utbildning av kockar m. fl. ske under vinterhalvåret. Försvarskommissionen räknar med att dessa värnpliktiga kunna till viss omfattning bibringras även stridsvagnsutbildning. Härigenom kan det i och för sig berättigade kravet på vinterutbildning bliva i någon mån tillgodosett.

Utbildningstidens fördelning vid stridsvagnsregementet enligt anförda grunder framgår av nedanstående diagram:

¹ Hemförlovning 15 dagar.

Vintergruppen.

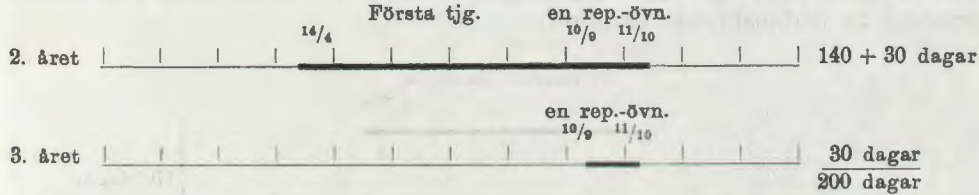

Kavalleriet.

Nuvarande bestämmelser.

Enligt gällande värnpliktslag utgör utbildningstiden för kavalleriet tilldelade värnpliktiga sammanlagt 200 dagar, fördelade, på sätt Konungen förordnar, med en första tjänstgöring om 140 dagar, som tager sin början under andra året, samt två repetitionsövningar om 30 dagar före utgången av fjärde året.

Den ungefärliga fördelningen av den stadgade utbildningstiden framgår av nedanstående diagram:

Försvarskommissionen.

Såsom tidigare anförts, bör första tjänstgöringen för flertalet värnpliktiga förläggas till sommaren. Ett mindre antal — kockar, kuskar m. fl. — bör i likhet med vid infanteriet fullgöra första tjänstgöringen under vinterhalvåret. Avsteg härifrån bör dock göras beträffande Livregementets husarer och Norrlands dragonregemente, vid vilka värnpliktskontingentens ringa styrka icke medgiver uppdelning i sommar- och vintergrupp. Första tjänstgöringens längd bör utgöra 170 dagar, under det att till en repetitionsövning anslås enligt förut angivna grunder 30 dagar. Övningen bör enligt kommissionens mening anordnas varje år och i densamma bära samtliga värnpliktiga deltaga, sålunda vid Livregementet till häst och Skånska kavalleriregementet även kockar, kuskar m. fl. Repetitionsövningen bör, i enlighet med nuvarande bestämmelser, äga rum före utgången av och i regel under fjärde värnpliktsåret.

Den enligt dessa utgångspunkter fördelade utbildningstiden framgår av efterföljande diagram:

¹ Hemförlovning 15 dagar.

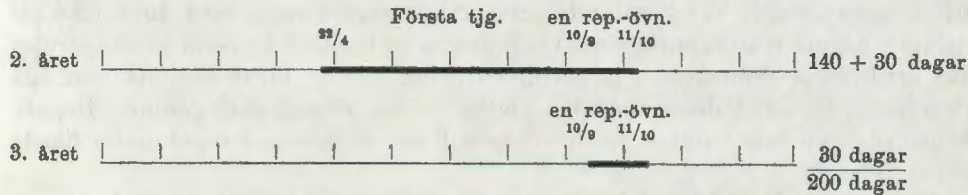
tager sin början vid fältartilleriet under andra året och vid fästningsartilleriet under första eller andra året, samt två repetitionsövningar om 30 dagar före utgången av fjärde året.¹

För erhållande av säkerhetsbesättning året om i Bodens fästning uppdelas de värnpliktiga vid Bodens artilleriregemente i två omgångar, av vilka den ena inrycker till första tjänstgöringen på hösten första året — s. k. höstinryckning — och den andra inrycker på våren andra året — s. k. vårinryckning.

Såsom övningstrupp vid artilleriets skjutskola uttagas årligen ett visst antal värnpliktiga, tillhörande samtliga fältartilleriregementen. De fullgöra första tjänstgöringen först vid Smålands arméartilleriregemente och därefter vid skjutskolan från dennas början i juni. Repetitionsövningarna fullgörs vid vederbörliga regementen.

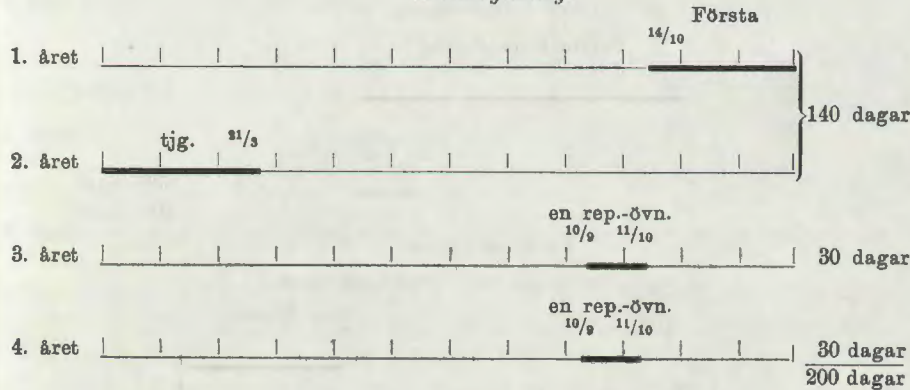
Den ungefärliga tidsindelningen av utbildningstiden framgår av nedanstående diagram:

Fältartilleriet.

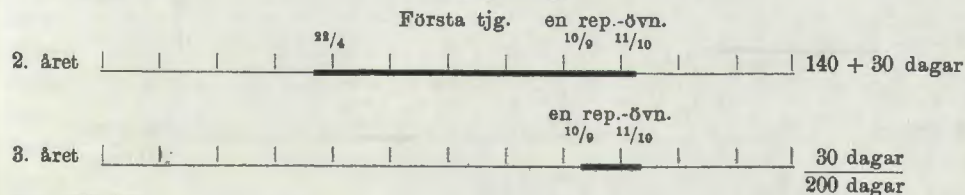

Fästningsartilleriet.

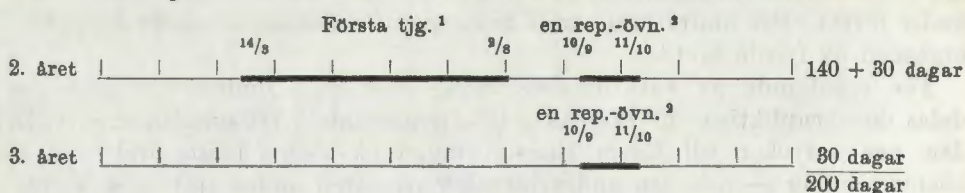
Höstinryckning.

Vårinryckning.

¹ Beträffande luftvärnsartilleriet hänvisas till kap. V.

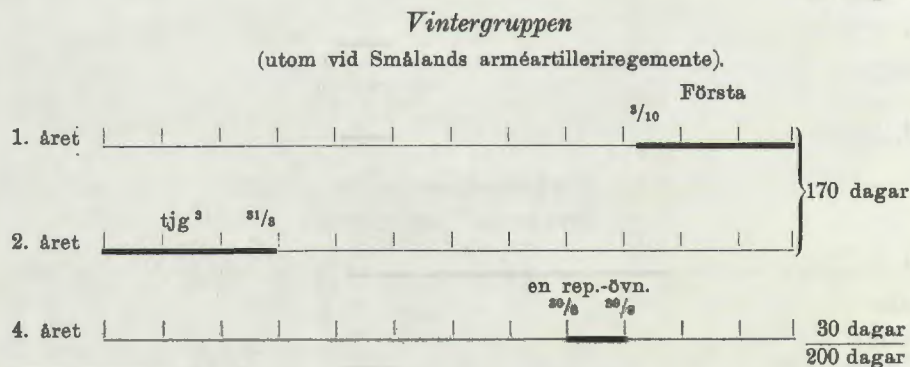
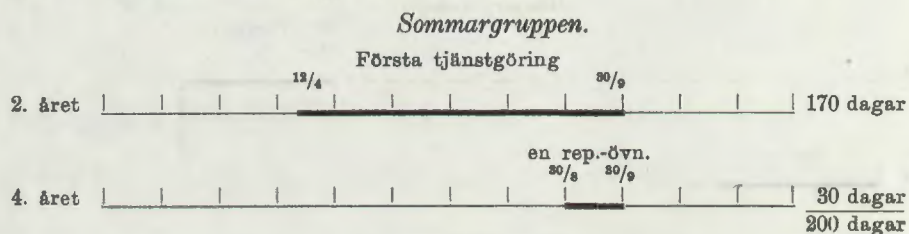
Artilleriets skjutschola.

Vid fältartilleriet, vid skjutscholan och vid fästningsartilleriets vågrupp förekommer icke någon hemförlovning under första tjänstgöringen, vilket däremot är fallet beträffande fästningsartilleriets höstgrupp.

Försvarskommissionen.

Utbildningstiden för artilleriets värnpliktiga bör fortfarande utgöra sammanlagt 200 dagar. Första tjänstgöringens längd har beräknats till 170 dagar och för repetitionsövning 30 dagar. Första tjänstgöringen bör för huvuddelen av de värnpliktiga förläggas till sommarhalvåret, för en mindre kontingent till vinterhalvåret. Vid Smålands arméartilleriregemente avses dock icke att utbilda någon vinterkontingent, enär denna är beräknad såsom övningstrupp vid artilleriets skjutschola. Repetitionsövning bör av förut angivna skäl äga rum varje år och i densamma bör deltaga även vinterkontingenten. Repetitionsövningen bör i likhet med vid kavalleriet fullgöras i regel under fjärde värnpliktsåret.

Den ungefärliga tidsindelningen av den föreslagna utbildningstiden framgår av nedanstående diagram:

¹ Vid skjutscholan.² Vid resp. regementen.³ Hemförlovning 8 dagar.

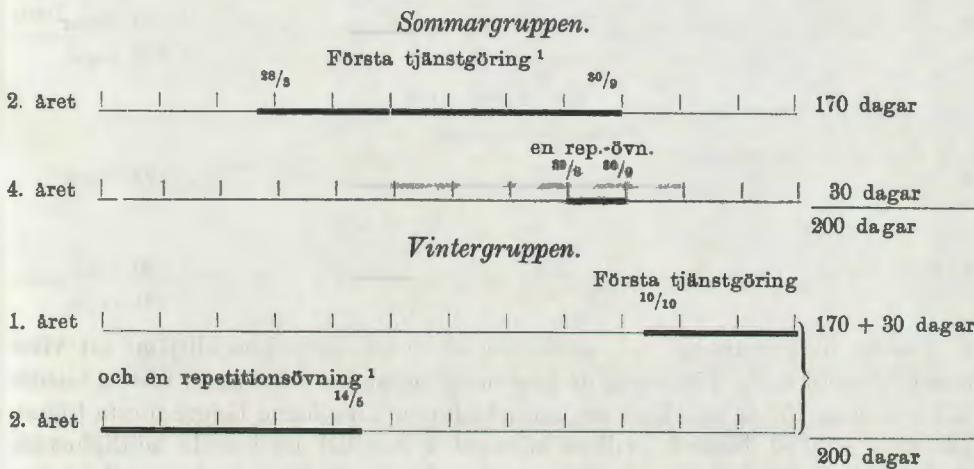
Försvarskommissionen har i överensstämmelse med vad nu är fallet i fråga om sommargruppen icke föreslagit någon hemförlovningsperiod för denna grupp. Med hänsyn till hästvården och framför allt till den vid artilleriet särskilt omfattande proceduren med in- och utlämning av för övningarna erforderlig materiel vore det nämligen förenat med stora olägenheter att inlägga en hemförlovningsperiod under första tjänstgöringen för huvuddelen av artilleriets värnpliktiga. Den föreslagna hemförlovningsperioden för vintergruppens värnpliktiga är betingad av att jul- och nyårshelgerna infalla under tiden för nämnda grupps tjänstgöring.

Från här föreslagen fördelning av tjänstgöringstiden har försvarskommissionen funnit vissa avvikelser erforderliga.

I överensstämmelse med vad som anförts i fråga om de värnpliktiga vid Gotlands infanteriregemente böra de värnpliktiga vid *Gotlands artillerikår* inkallas i två omgångar, en på hösten och en på våren. Vintergruppen bör därvid fullgöra tjänstgöringen i en följd.

En hemförlovningsperiod om 15 dagar har beräknats för ifrågavarande värnpliktiga.

Utbildningstidens fördelning för de värnpliktiga vid *Gotlands artillerikår* framgår av nedanstående diagram.

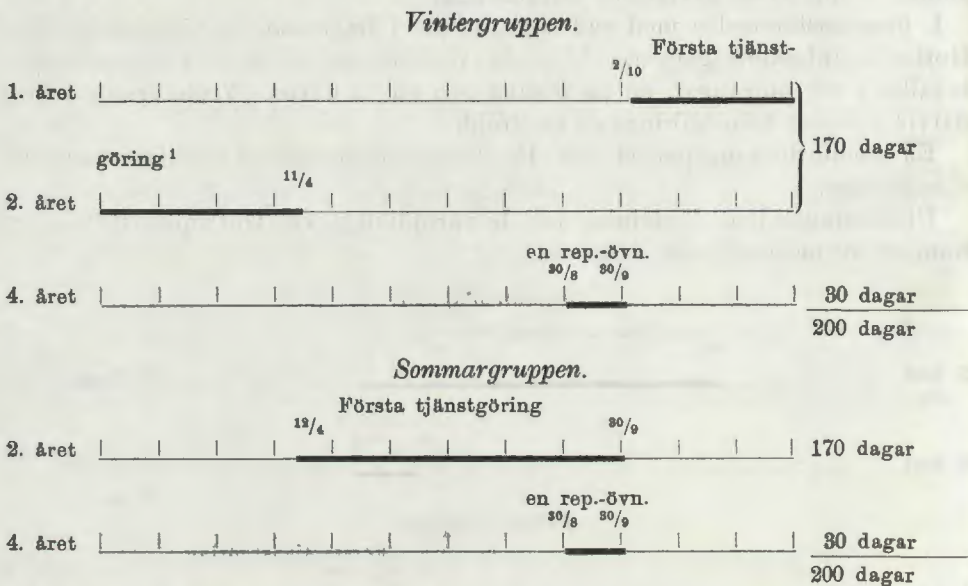
Den förut omnämnda uppdelningen av de värnpliktiga vid *Bodens artilleriregemente* i två omgångar, varav den ena inrycker till första tjänstgöring på hösten och den andra på våren, har med nuvarande bestämmelser tillförsäkrat *Bodens* fästning tillgång till artilleritrupp under större delen av året. En allvarlig brist i denna organisation är emellertid, att de båda omgångarna icke förskjuta varandra, varigenom fästningen under betydande delar av året saknar någorlunda utbildad artilleritrupp. För att tillgodose kravet på krigsberedskap i *Bodens* fästning måste enligt försvarskommissionens mening de värnpliktiga vid *Bodens* artilleriregemente alltjämt uppdelas i omgångar. Härvid kunde — för att tillgodose önskemålet av tillgång på någor-

¹ Hemförlovnig 15 dagar.

lunda utbildad artilleritrupp året runt — ifrågasättas en uppdelning på tre sådana omgångar. Då emellertid värnpliktskontingenten enligt den av försvarskommissionen på delvis andra grunder föreslagna organisationen är alltför ringa — omkring 500 man — för att en uppdelning i tre omgångar ändamålsenligen skall kunna ske, har kommissionen ansett sig icke böra föreslå uppdelning i mer än två omgångar.

Av skäl, som tidigare anförts beträffande artilleriet i övrigt, har hemförlovning förutsatts endast under vintergruppens utbildning.

På grund av det anförda bör enligt försvarskommissionens mening tjänstgöringstiden för berörda värnpliktiga fördelas sålunda:

Såsom övningstrupp vid *artilleriets skjutskola* erfordras alltjämt ett visst antal värnpliktiga. Försvarskommissionen beräknar detta antal såsom hittills till omkring 150 man. Den av kommissionen föreslagna längre första tjänstgöringen — 170 dagar — vilken närmast syftar till att bereda möjlighet att under de sista 7 à 8 veckorna av nämnda tjänstgöring bedriva utbildning med organiserade batterier och divisioner, innebär en ökning av nämnda tjänstgöring med 30 dagar i förhållande till nuvarande organisation. Med hänsyn till syftet med första tjänstgöringen borde övningstruppen vid artilleriets skjutskola fullgöra nämnda tjänstgöring på för huvuddelen av artilleriets värnpliktiga föreslaget sätt, d. v. s. med inryckning i mitten av april och utryckning vid september månads utgång (jfr diagrammet sid. 222). Detta är emellertid icke möjligt, enär de värnpliktiga måste, därest de skola kunna fylla sin uppgift som övningstrupp vid artilleriets skjutskola, under omkring två och en halv månader bibringas förberedande utbildning före skolans början. Då skjutskolan avses taga sin början de första dagarna i juni och pågå

¹ Hemförlovning 20 dagar.

till början av augusti innebär detta, att de värnpliktiga måste inrycka senast i mitten av mars. Med denna inryckningstid som utgångspunkt skulle de värnpliktiga kunna utrycka i slutet av augusti. De skulle emellertid därigenom komma att delta i truppförbandsutbildningen endast under augusti månad och icke såsom övriga värnpliktiga vid artilleriet under såväl augusti som september månader. Den utbildning, som meddelas under september, skulle visserligen kunna bibringas de värnpliktiga vid en under ett följande år inlagd repetitionsövning. Då emellertid enligt försvarskommissionens mening ett större utbyte av utbildningen kan för ifrågasättande värnpliktiga vinnas, därest utbildningen i truppförband under september fortgår i omedelbar anslutning till utbildningen i truppförband under augusti, har kommissionen ansett sig böra föreslå, att dessa värnpliktiga skola fullgöra tjänstgöringen i en följd under andra värnpliktsåret. Hela denna tjänstgöring bör fullgöras vid Smålands arméartilleriregemente, till vilket värnpliktskontingenten, såsom i annat sammanhang angivits, hör.

Någon hemförlovning för berörda värnpliktiga har av försvarskommissionen icke kunnat ifrågasättas, då tjänstgöringen vid skjutskolan icke medger detta.

Utbildningsdiagrammet för övningstruppen vid artilleriets skjutskola skulle med anledning av det anförda erhålla följande utseende:

	Första tjt. och en repetitionsövning <small>12/3</small> <small>30/9</small>	
2. året		170 + 30 dagar 200 dagar

Slutligen bör i likhet med vad fallet är vid infanteriet och kavalleriet ett visst antal värnpliktiga uttagas såsom *övningstrupp vid krigsskolan*. Försvarskommissionen beräknar detta antal till 80 man. Utbildningstidens fördelning för dessa värnpliktiga kommer att behandlas under »Krigsskolan».

Ingenjörtrupperna.

Nuvarande bestämmelser.

Enligt gällande värnpliktslag utgör utbildningstiden för ingenjörtrupperna tilldelade värnpliktiga tillhopa 200 dagar. Denna tjänstgöring fullgöres, på sätt Konungen närmare förordnar, med en första tjänstgöring om 140 dagar, som tager sin början under andra året, samt två repetitionsövningar om 30 dagar före utgången av fjärde året.

De värnpliktiga uttagas för tjänstgöring i fältingenjör-, fästningsingenjör- och telegraftjänst.

Efterföljande diagram anger den ungefärliga fördelningen av övnings-tiden:

	Första tjt. en rep.-övn. <small>22/4</small> <small>10/9 11/10</small>	
2. året		140 + 30 dagar
	en rep.-övn. <small>10/9 11/10</small>	
3. året		30 dagar 200 dagar

Försvarskommissionen.

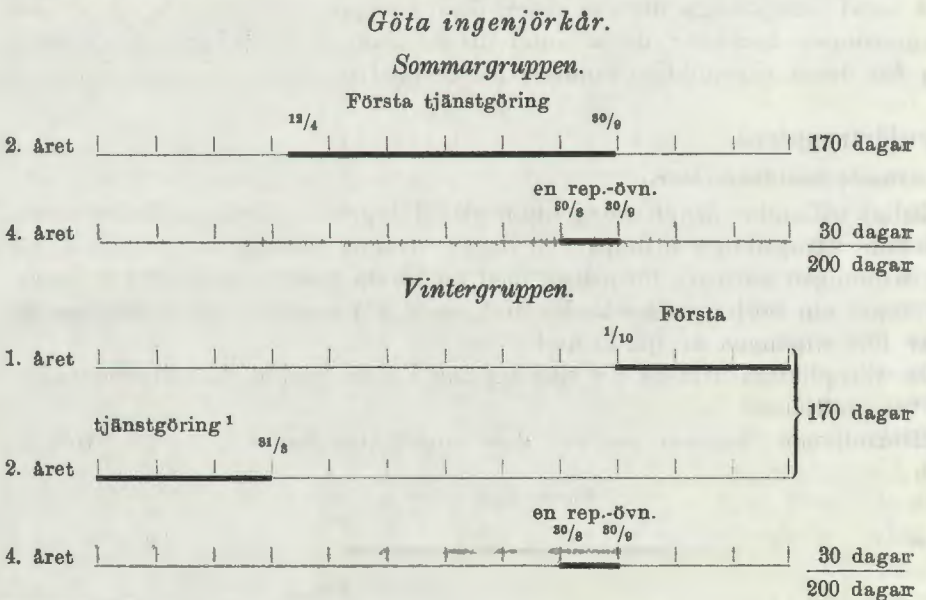
Enligt angivna grunder för beräkningen av utbildningstiden böra de värnpliktiga vid ingenjörtrupperna fullgöra 170 dagars första tjänstgöring och en repetitionsövning om 30 dagar. Huvuddelen av de värnpliktiga bör inkallas till första tjänstgöring under sommaren, en mindre del — kockar, kuskar m. fl. — under vintern. Repetitionsövning bör äga rum varje år och i likhet med vid kavalleriet och artilleriet i regel fullgöras under fjärde värnpliktsåret.

Med hänsyn till den tid, som åtgår för in- och utlämning av materiel m. m. ävensom för hästvård, har försvarskommissionen — i likhet med vad nu är fallet — icke ansett sig böra föreslå någon hemförlovning för huvuddelen av de värnpliktiga vid ingenjörtrupperna.

Såsom ovan anförts äro ingenjörtrupperna tilldelade värnpliktiga för närvarande uppdelade på tre särskilda tjänster, nämligen fältingenjörtjänst, fästningsingenjörtjänst och telegrafjänst. Då den av försvarskommissionen föreslagna organisationen innebär bland annat organiserandet av särskilda signaltrupper, bör telegrafutbildning givetvis icke vidare förekomma vid ingenjörtrupperna. Ej heller bör vid de värnpliktigas tilldelning till ingenjörtrupperna — såsom i annat sammanhang anges — något särskiljande i fältingenjörtjänst och fästningsingenjörtjänst hädanefter ske.

Vid Svea och Bodens ingenjörkårer bör vidare somargruppens första tjänstgöring uppdelas i en sommar- och en vintersoldatskola, den senare om 25 dagar.

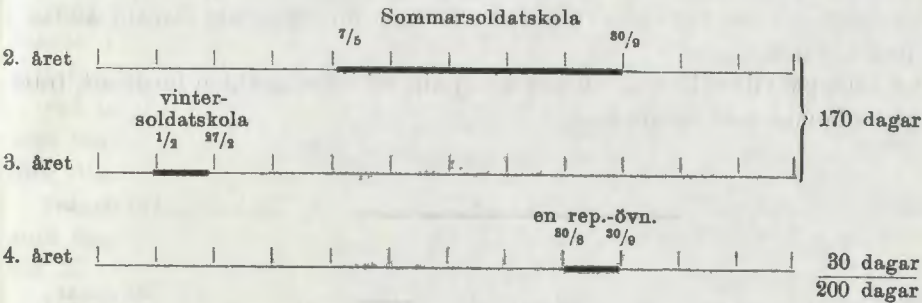
På grund av det anförda bör utbildningstiden för hithörande värnpliktiga fullgöras enligt nedanstående diagram:

¹ Hemförlovning 10 dagar.

Svea och Bodens ingenjörkårer.

Sommargruppen.

Beträffande vintergruppen vid dessa båda kårer ifrågasätter kommissionen icke någon förändring i förhållande till motsvarande grupp vid Göta ingenjörkår.

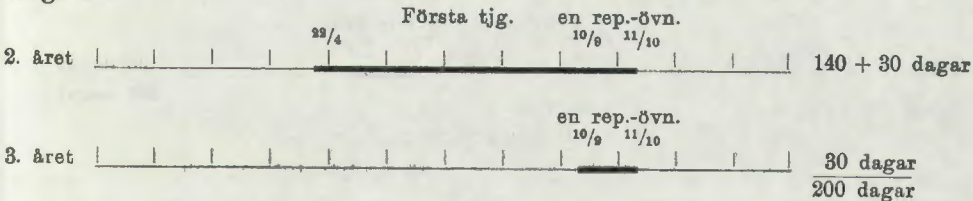
I övningstruppen vid krigsskolan avses ingå jämväl ingenjörtrupp. Den närmare fördelningen av utbildningstiden för denna kommer att behandlas under »Krigsskolan».

Signaltrupperna.

Nuvarande bestämmelser.

De uti den av försvarskommissionen föreslagna härordningen upptagna signaltrupperna ingå för närvarande i fälttelegrafkåren och Bodens ingenjörkår, tillhörande ingenjörtrupperna. De värnpliktiga, som hittills tilldelats ingenjörtrupperna för utbildning i telegrafftjänst, äro underkastade samma tjänstgöringsskyldighet som övriga värnpliktiga tilldelade ingenjörtrupperna. De äro sålunda enligt gällande värnpliktslag skyldiga att, på sätt Konungen förordnar, tjänstgöra i sammanlagt 200 dagar. Denna tjänstgöring fullgöres med en första tjänstgöring om 140 dagar, som tager sin början under andra året, samt två repetitionsövningar om 30 dagar före utgången av fjärde året.

Den närmare fördelningen av tjänstgöringstiden framgår av nedanstående diagram:

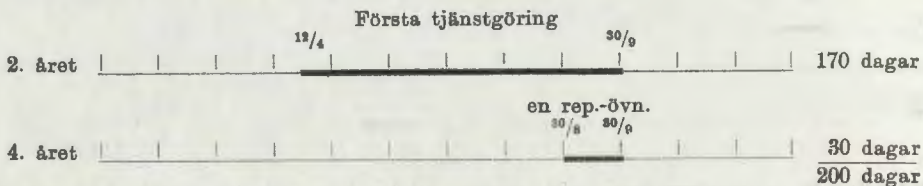
Försvarskommissionen.

I likhet med vid ingenjörtrupperna böra de värnpliktiga vid signaltrupperna fullgöra 170 dagars första tjänstgöring och en repetitionsövning om 30 dagar. Med hänsyn till den ringa värnpliktsstyrkan böra samtliga värnpliktiga vid signalregementets huvuddel inkallas till första tjänstgöring under som-

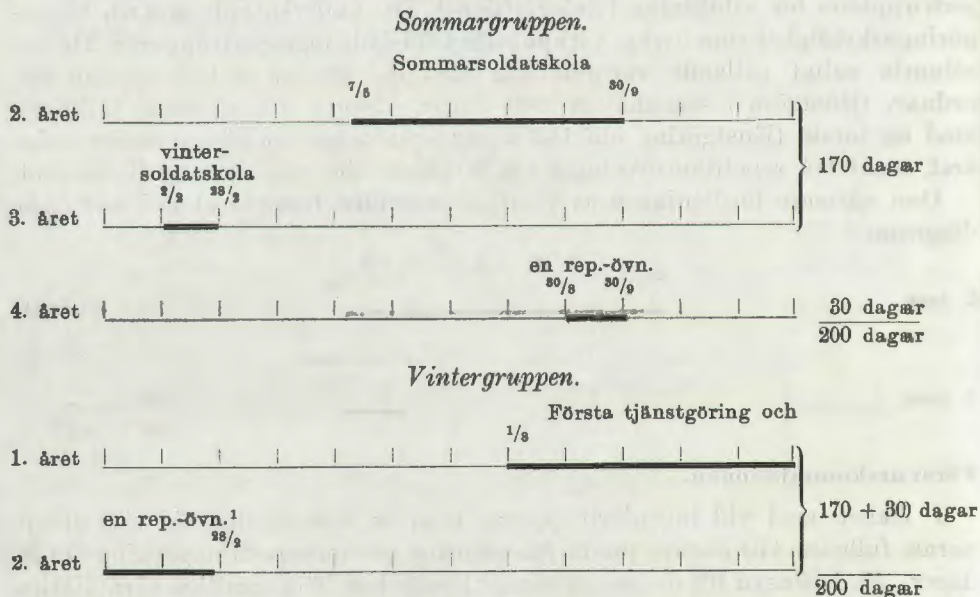
maren. Repetitionsövning bör äga rum varje år och i regel fullgöras under fjärde värnpliktsåret.

Hemförlovning äger nu icke rum för ifrågavarande värnpliktiga och försvarskommissionen har icke funnit anledning föreligga att föreslå sådan i den nya härordningen.

Det sätt, på vilket kommissionen tänkt sig utbildningstiden fördelad, framgår av nedanstående diagram.

Vid den del av signalregementet, som avses att detacheras till *Boden* — ett kompani — böra vissa avvikelser från ovan angivna fördelning av utbildningstiden vidtagas. Så bör, i likhet med vad fallet är för övriga i Norrland förlagda truppförband, första tjänstgöringen uppdelas i en sommar- och en vintersoldatskola. Med hänsyn till bland annat nödvändigheten att bibringa ett visst antal värnpliktiga radioutbildning vintertid bör vidare en uppdelning i sommar- och vintergrupp ske. Då man beträffande den senare gruppen måste ställa det kravet, att den före vinterutbildningen skall hava bibringats nödortfölg sommarutbildning, bör den fullgöra tjänstgöringen i en följd. Utbildningsdiagrammet för signaltruppernas kompani i *Boden* får med anledning härav följande utseende.

¹ Hemförlovning 10 dagar.

Trängtrupperna.

Nuvarande bestämmelser.

Enligt gällande värnpliktslag utgör utbildningstiden för trängtrupperna tilldelade värnpliktiga sammanlagt 140 dagar. Denna tjänstgöring fullgöres, på sätt Konungen förordnar,

vid trängtrupperna i trängtjänst med en första tjänstgöring om 115 dagar, som tager sin början under andra året, och en repetitionsövning om 25 dagar före utgången av fjärde året,

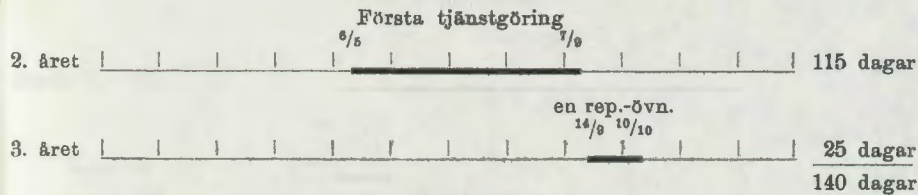
vid trängtrupperna i biltjänst med en första tjänstgöring om 115 dagar, som tager sin början under första eller andra året, och en repetitionsövning om 25 dagar före utgången av fjärde året, samt

vid trängtrupperna i sjukvårdstjänst med en första tjänstgöring om 90 dagar, som tager sin början under andra året, och två repetitionsövningar om vardera 25 dagar före utgången av fjärde året.

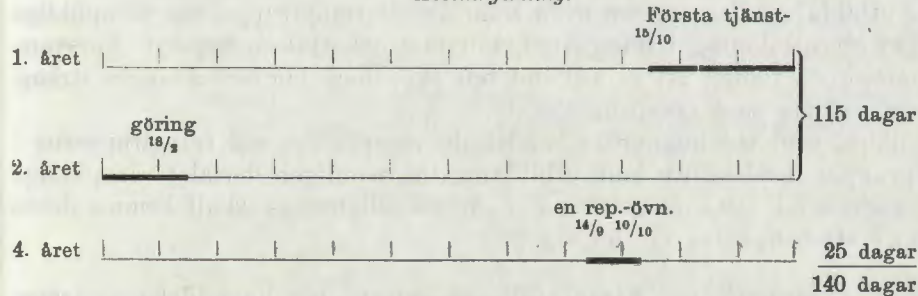
För trängtrupperna tilldelade värnpliktiga, vilka uttagits för utbildning till underbefäl eller fackmän, utgör utbildningstiden 225 dagar, fördelade, på sätt Konungen förordnar, med en första tjänstgöring om 175 dagar, som tager sin början under första eller andra året, och två repetitionsövningar om vardera 25 dagar före utgången av fjärde året.

Den ungefärliga tidsindelningen av den sålunda stadgade utbildningstiden framgår av nedanstående diagram:

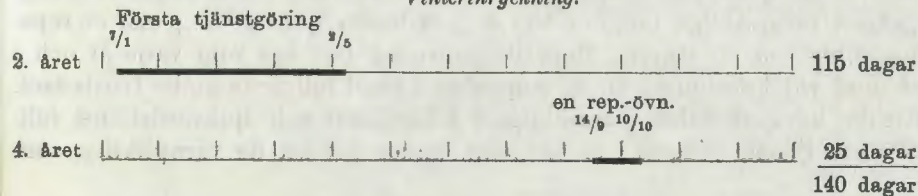
Trängtjänst.

Biltjänst. Höstinryckning.

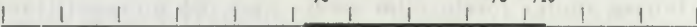

Vinterinryckning.

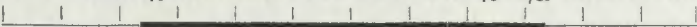
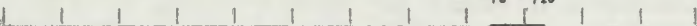
Sommarinryckning.

	Första tjänstgöring	
	$\frac{9}{5}$ $\frac{7}{10}$	
2. året		115 dagar
		en rep.-övn.
		$\frac{14}{9}$ $\frac{10}{10}$
4. året		25 dagar
		140 dagar

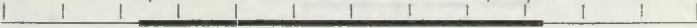

Sjukvårdstjänst.

	Första tjg.	en rep.-övn.
	$\frac{2}{6}$ $\frac{14}{9}$ $\frac{10}{10}$	
2. året		90 + 25 dagar
		en rep.-övn.
		$\frac{14}{9}$ $\frac{10}{10}$
3. året		25 dagar
		140 dagar

*Underbefäl eller fackmän.**Träng- och sjukvårdstjänst.*

	Första tjänstgöring	en rep.-övn.
	$\frac{9}{3}$ $\frac{14}{9}$ $\frac{10}{10}$	
2. året		175 + 25 dagar
		en rep.-övn.
		$\frac{14}{9}$ $\frac{10}{10}$
3. året		25 dagar
		225 dagar

Biltjänst.

	Första tjänstgöring	en rep.-övn.
	$\frac{9}{3}$ $\frac{14}{9}$ $\frac{10}{10}$	
2. året		175 + 25 dagar
		en rep.-övn.
		$\frac{14}{9}$ $\frac{10}{10}$
4. året		25 dagar
		225 dagar

Försvarskommissionen.

Av utbildningsdiagrammen ovan framgår, att trängtruppernas värnpliktiga uttagas för utbildning i trängtjänst, biltjänst och sjukvårdstjänst. Försvarskommissionen finner, att så alltjämt bör ske; dock bör beteckningen »trängtjänst» ersättas med »anspannstjänst».

I likhet med vid infanteriet indelas de värnpliktiga vid trängtrupperna i två grupper med olika lång utbildningstid, nämligen flertalet värnpliktiga och underbefäl eller fackmän. För överskådlighetens skull komma dessa grupper att behandlas var för sig.

Flertalet värnpliktiga. Såsom tidigare anförts, bör huvuddelen av trängtruppernas värnpliktiga fullgöra 150 dagars första tjänstgöring och en repetitionsövning om 25 dagar. Repetitionsövning bör äga rum varje år och i likhet med vid kavalleriet m. fl. truppslag i regel fullgöras under fjärde året.

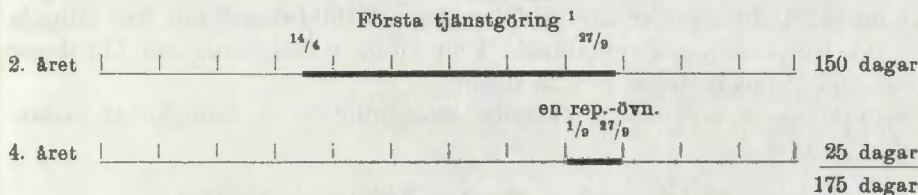
Hittills hava flertalet värnpliktiga i trängtjänst och sjukvårdstjänst fullgjort första tjänstgöringen i en omgång, under det att de värnpliktiga, som

uttagits för utbildning i biltjänst, under första tjänstgöringen uppdelats i tre omgångar (jfr diagrammet ovan). Med hänsyn till den utökning av värnpliktskontingenten, som i annat sammanhang föreslagits, måste i den nya organisationen de värnpliktiga, som uttagits för utbildning i anspansstjänst och sjukvårdstjänst, likaledes fullgöra första tjänstgöringen i omgångar. Det har emellertid såsom en följd av den föreslagna längre utbildningstiden för trängtruppernas värnpliktiga befunnits möjligt att begränsa antalet omgångar för samtliga tjänster till två.

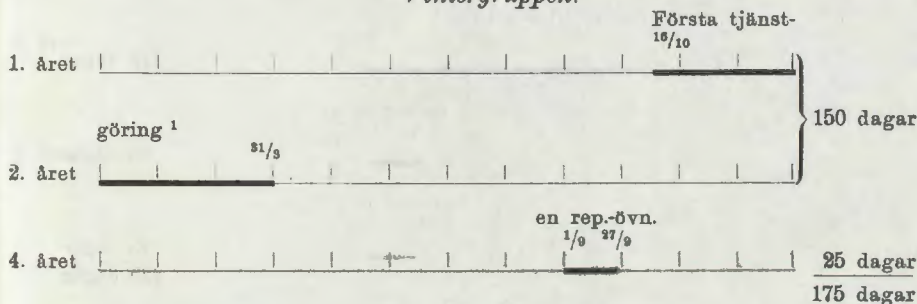
Hemförlövning har ansetts böra äga rum beträffande samtliga omgångar.

Den fördelning av utbildningstiden, som med anledning härav bör komma till stånd, framgår av nedanstående diagram.

Sommargruppen.

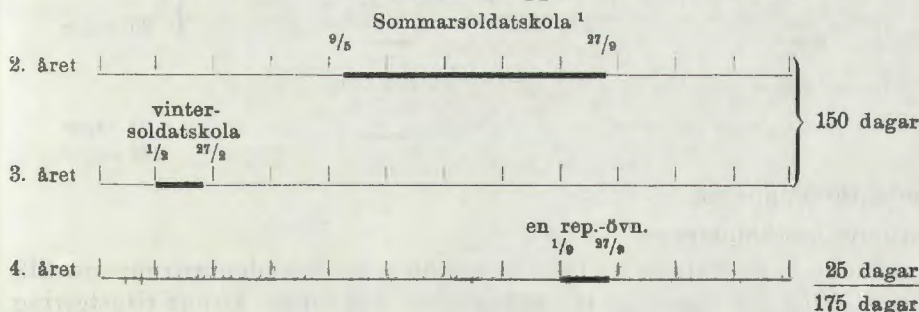

Vintergruppen.

Vid *Norrlands trängkår* bör, såsom tidigare framhållits, för sommargruppen anordnas en vintersoldatskola om 25 dagar. Hur utbildningstidens fördelning kommer att ställa sig vid nämnda trängkår framgår av diagrammet nedan.

Sommargruppen.

¹ Hemförlövning 15 dagar.

Beträffande vintergruppen vid denna trängkår ifrågasättes icke någon förändring i förhållande till motsvarande grupp vid övriga kårer.

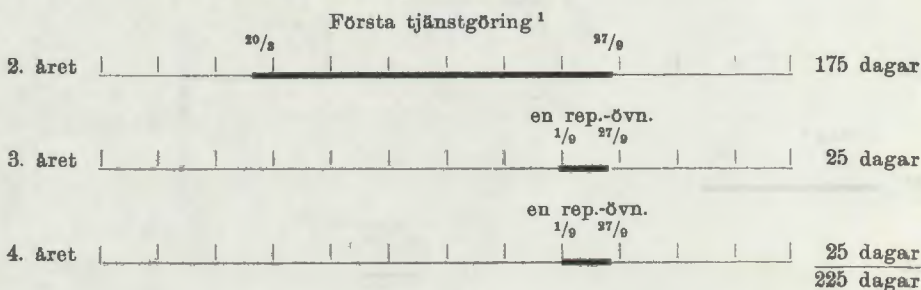
Uti *krigsskolans övningstrupp* avses att ingå jämväl ett trängkompani. Styrkan härav har försvarskommissionen beräknat till 100 man. Utbildningstidens fördelning för i detta ingående värnpliktiga behandlas närmare under »Krigsskolan».

Underbefäl eller fackmän. De till värnpliktsgruppen underbefäl eller fackmän vid trängtrupperna hörande värnpliktiga utbildas enligt nu gällande bestämmelser samtidigt i en omgång, förlagd till sommaren. De inrycka på våren tidigare än flertalet värnpliktiga samt utrycka samtidigt som dessa på hösten.

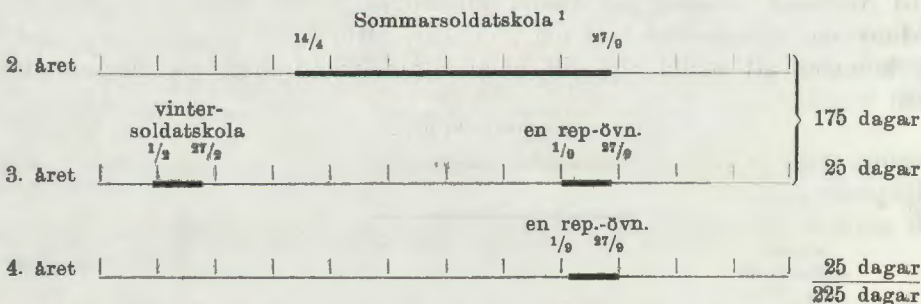
Försvarskommissionen föreslår för ifrågavarande värnpliktiga ingen ändring i nu gällande grunder för utbildningen. Utbildningstiden har sålunda beräknats till 225 dagar, uppdelade i en första tjänstgöring om 175 dagar och två repetitionsövningar om 25 dagar.

Tidsindelningen av den föreslagna utbildningstiden framgår av nedanstående diagram.

Svea och Göta trängkårer samt Skånska trängkåren.

Norrlands trängkår.

Intendenturtrupperna.

Nuvarande bestämmelser.

I gällande värnpliktslag är utbildningstiden för intendenturtrupperna tilldelade värnpliktiga fastställd till sammanlagt 140 dagar. Denna tjänstgöring

¹ Hemförlovning 15 dagar.

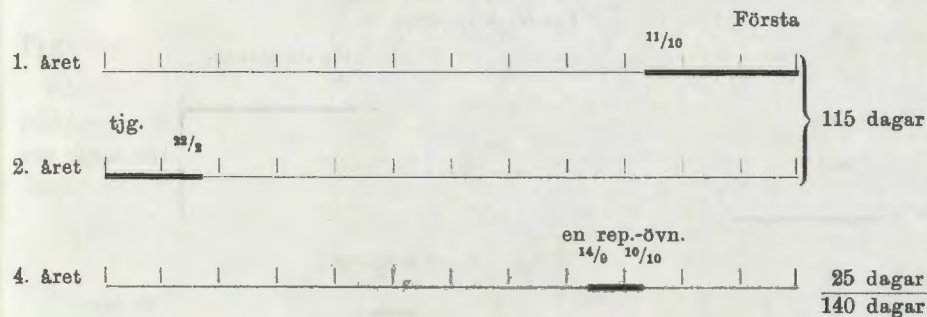
fullgöres, på sätt Konungen förordnar, med en första tjänstgöring om 115 dagar, som tager sin början under första eller andra året, och en repetitionsövning om 25 dagar före utgången av fjärde året.

För intendenturtrupperna tilldelade värnpliktiga, vilka uttagits för utbildning till underbefäl eller fackmän, utgör utbildningstiden 225 dagar, fördelade, på sätt Konungen förordnar, med en första tjänstgöring om 175 dagar, som tager sin början under första eller andra året, och två repetitionsövningar om vardera 25 dagar före utgången av fjärde året.

För att under större delen av året hava tillgång till personal för skötsel och vård av intendenturförråden bruka intendenturtruppernas värnpliktiga uppdelas i två omgångar, av vilka den ena inrycker på hösten och den andra på våren.

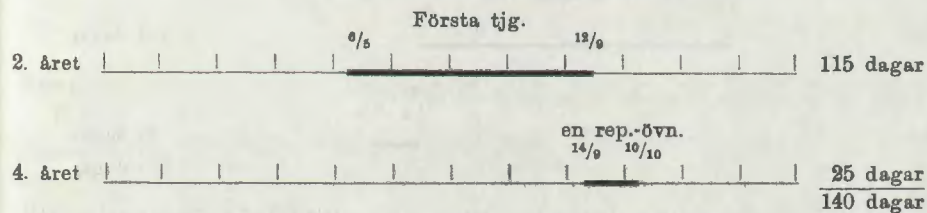
Den ungefärliga fördelningen av övningstiden framgår av nedanstående diagram:

Höstinryckning.

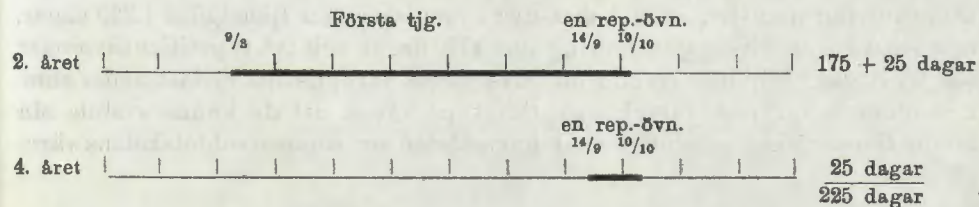

Sommarinryckning.

Huvuddelen av de värnpliktiga.

Underbefäl eller fackmän.

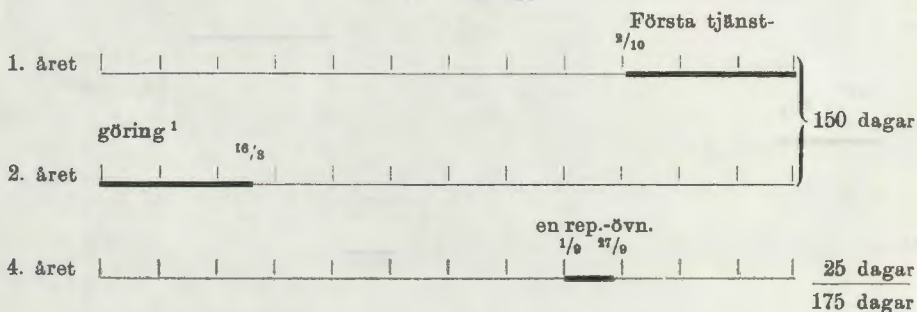
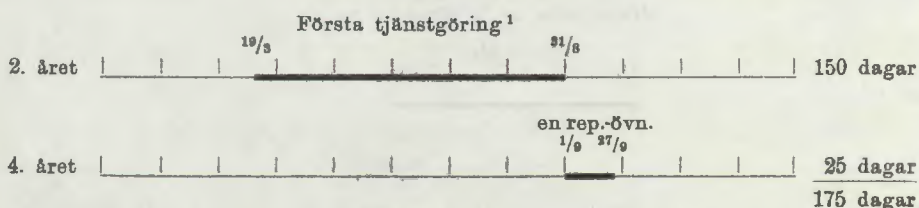

Försvarskommissionen.

Såsom framgår av diagrammet, utgöras intendenturtruppernas värnpliktiga, liksom vid infanteriet och trängtrupperna, för närvarande av två särskilda grupper med olika utbildningstider, nämligen dels flertalet värnpliktiga, dels underbefäl eller fackmän. Försvarskommissionen behandlar även här dessa båda grupper var för sig.

Flertalet värnpliktiga. Dessa värnpliktiga avses att, såsom tidigare framhållits, fullgöra 150 dagars första tjänstgöring samt en repetitionsövning om 25 dagar. Med hänsyn till det beräknade befälsbehovet samt tjänstens bedrivande vid intendenturförråden bör första tjänstgöringen för ifrågavarande värnpliktiga alltjämt som hittills fullgöras i två omgångar, den ena med början på hösten och den andra med början på våren. Repetitionsövningen bör fullgöras gemensamt för de båda omgångarna under fjärde året.

Tjänstgöringens fördelning framgår närmare av nedanstående diagram.

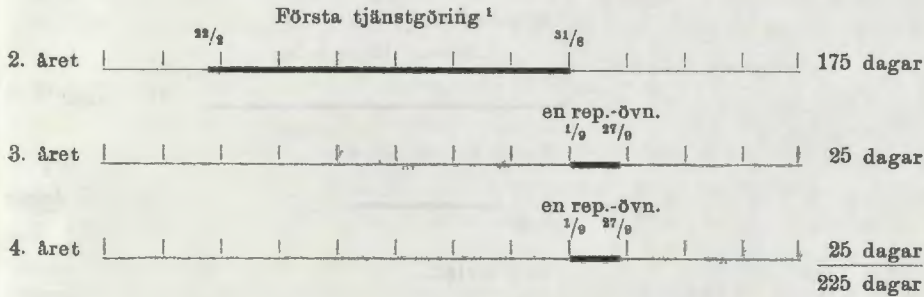
Vintergruppen.*Sommargruppen.*

Underbefäl eller fackmän. Intendenturtrupperna tilldelade värnpliktiga, tillhörande värnpliktsgruppen underbefäl eller fackmän, böra, såsom i annat sammanhang angivits, även i den nya organisationen tjänstgöra i 225 dagar, uppdelade i en första tjänstgöring om 175 dagar och två repetitionsövningar om 25 dagar. För närvarande utbildas dessa värnpliktiga endast under sommarsoldatskolan och inrycka så tidigt på våren, att de kunna avsluta sin första tjänstgöring samtidigt med huvuddelen av sommarsoldatskolans värnpliktiga.

¹ Hemförlovning 14 dagar.

De principer, som för närvarande tillämpas i fråga om underbefäls och fackmäns tjänstgöring, nämligen att de utbildas endast under sommaren samt att de utrycka från första tjänstgöring samtidigt med övriga värnpliktiga, finner försvarskommissionen alltjämt böra tillämpas.

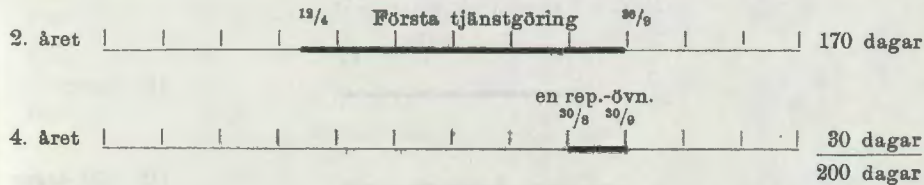
Den ungefärliga tidsindelningen av den för ifrågavarande värnpliktiga föreslagna utbildningstiden framgår av nedanstående diagram.

Tygtrupperna.

Såsom i annat sammanhang angivits, har försvarskommissionen för värnpliktiga, uttagna till de nytillkomna tygtrupperna, föreslagit en utbildningstid om 200 dagar. Denna bör fullgöras såsom en första tjänstgöring om 170 dagar och en repetitionsövning om 30 dagar under fjärde året.

Tjänstgöringstidens fördelning framgår av nedanstående diagram.

STUDENTER OCH LIKSTÄLLDA.

Nuvarande bestämmelser.

Enligt 1925 års värnpliktslag äro studenter och med dem i värnplikts-hänseende likställda skyldiga att för sin utbildning tjänstgöra i sammanlagt 260 dagar. Dessa värnpliktiga — i det följande i allmänhet benämnda studenter — uppdelas i till befälstjänst uttagna och till specialtjänst uttagna. De förra fullgöra sin tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, med en första tjänstgöring om minst 230 dagar, vilken tager sin början under första året och som kan uppdelas i tjänstgöringsomgångar, av vilka den sista skall fullgöras före utgången av fjärde året, samt en repetitionsövning före utgången av fjärde året. De senare — till specialtjänst uttagna — fullgöra sin tjänstgöring enligt de närmare bestämmelser, Konungen meddelar, dels såsom militärutbildning, dels såsom fackutbildning och facktjänstgöring.

¹ Hemförlövning 14 dagar.

Studenterna påbörja i allmänhet sin tjänstgöring samma år, de avlagt student- eller motsvarande examen, om de under året fylla minst 18 år.

Hemförlovning under första tjänstgöring förekommer endast för infanteriet tilldelade studenter.

Nedanstående diagram angiva den ungefärliga tidsindelningen av tjänstgöringstiden för flertalet till befälstjänst uttagna.

Infanteriet.

		Första tjänstgöring		
1. året		17/6	21/12	181 dagar
2. året		första tjug. en rep.-övn. 17/7 10/8 6/10		54 + 25 dagar 260 dagar

Artilleriet.

		Första tjug.		
1. året		17/6	8/9	82 dagar
2. året		första tjug. en rep.-övn. 14/8 10/9 11/10		148 + 30 dagar 260 dagar

Ingenjörtrupperna.

Fält- och fästningsingenjörstjänst.

		Första tjug.		
1. året		17/6	8/10	112 dagar
2. året		första tjug. en rep.-övn. 14/8 10/9 11/10		118 + 30 dagar 260 dagar

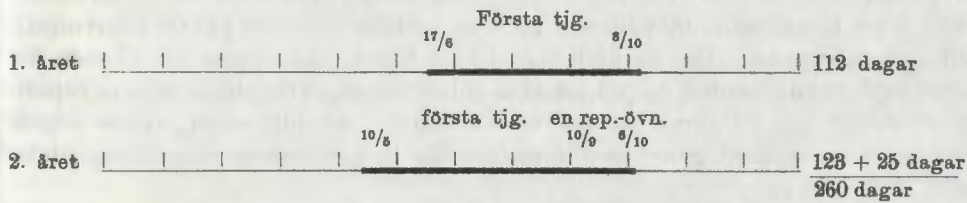
Telegrafstjänst.

		Första tjug.		
1. året		17/6	8/9	82 dagar
2. året		första tjug. en rep.-övn. 14/8 10/9 11/10		148 + 30 dagar 260 dagar

Träng- och intendenturtrupperna.

		Första tjug.		
1. året		17/6	8/10	112 dagar
2. året		första tjug. en rep.-övn. 13/8 14/9 10/10		123 + 25 dagar 260 dagar

För att tillgodose studenternas önskemål att icke behöva för värnplikts-tjänstgöringens skull uppoffra en hel hösttermin, har för ett mindre antal utbildningen vid infanteriet under år 1935—1936 på försök omlagts. Nedanstående diagram visar den sålunda försöksvis anordnade utbildningen:

De till *specialtjänst* uttagna studenterna utbildas till artilleritekniker, ingenjörtekniker, vissa intendenturbefattningar, läkare, veterinärer, tandläkare och apotekare samt expeditjonsbiträden m. m. För det stora flertalet av dessa värnpliktiga fördelar sig utbildningstiden på följande sätt:

	Militärutbildning		Fackutbildning	Fack-tjänstgöring	Special-tjänstgöring	Summa dagar	Ungefärligt antal uttagna per år
	1. året	2. året					
Artilleritekniker							
a) Särskild tjänstgöring							
Gasskyddstekniker ..	30	—	35 + 170	—	25	260	14
Övriga	30	—	—	—	230	260	6
b) Övriga	30	—	100	130	—	260	20
Ingenjörtekniker	85	—	100	75	—	260	7
Läkare	75	85	60	40	—	260	75
Veterinärer	75	60	50	75	—	260	8
Tandläkare och apotekare	75	—	35	150	—	260	20
Expeditionsbiträden	Enligt de militära myndigheternas bestämmande		—	—	Återstående tid	260	70

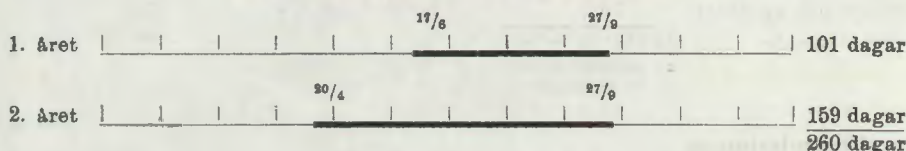
Försvarskommissionen.

Uppdelningen av utbildningstiden för studenter och likställda, uttagna till *befälstjänst*, på en första tjänstgöring i två omgångar och en repetitionsövning i omedelbar anslutning till andra omgången, leder sitt ursprung från försvarsutskottet vid 1924 års riksdag, som förutsatte, att andra omgången och den omedelbart därpå följande repetitionsövningen skulle fullgöras under fjärde värnpliktsåret. Kungl. Maj:t och riksdagen följde utskottets förslag och medgävo, att repetitionsövningens fullgörande fick uppskjutas till fjärde året. I enlighet härmed äro också värnpliktslagens nuvarande bestämmelser avfattade. I ett exempel på utbildningstidens fördelning för de värnpliktiga studenterna, intaget i proposition nr 50/1925, angavs emellertid, att ifrågasvarande värnpliktiga borde påbörja sin första tjänstgöring det år, de avlagt student- eller motsvarande examen, samt att året därpå andra omgången borde fullgöras direkt följd av repetitionsövningen. Den praxis, som på grund härav utvecklats, har lett till att hithörande värnpliktiga enligt 1925 års härord-

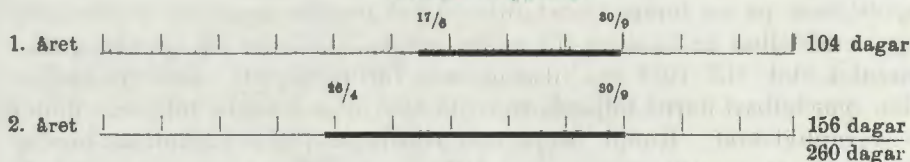
ning kunnat få fullgöra all sin tjänstgöring under det år de avlagt examen och det omedelbart därpå följande året. Härigenom har hela utbildningstiden kommit att tagas i anspråk såsom en första tjänstgöring. Då enligt erfarenheten nuvarande utbildningstid icke kan minskas, därest studenterna skola kunna nöjaktigt utbildas för de befattningar, för vilka de äro avsedda, bör enligt försvarskommissionens mening hittills gällande praxis i huvudsak alltjämt tillämpas. Då möjligheten likväl bör hållas öppen att liksom för värnpliktiga i allmänhet disponera viss del av tjänstgöringstiden såsom repetitionsövning att fullgöras senast under fjärde värnpliktsåret, synes någon ändring i värnpliktslagens bestämmelser för ifrågavarande värnpliktiga icke böra ifrågasättas.

Av i redogörelsen för nuvarande bestämmelser intagna diagram framgår, att betydande skiljaktigheter råda beträffande in- och utryckningstider för studenter vid de olika truppslagen. Anledningarna härtill äro flera. Särskilt må erinras om att man vid infanteriet hittills nödgats förlägga utryckningen från första omgången till december, på grund av att befälet icke räckt till att samtidigt med utbildningen av värnpliktiga i allmänhet fullständigt utbilda två hela omgångar studenter. Rådande ordning har uppenbarligen i många fall varit oläglig såväl för studenterna själva som för de läroanstalter, där vissa av ifrågavarande värnpliktiga bedriva sina studier. En ändring är därför, som förut framhållits, påkallad i samband med antagandet av en ny härordning. Viss frihet i fråga om utbildningstidens fördelning för olika kategorier bör alltjämt föreligga. För flertalet studenter synes dock fördelningen böra äga rum på sätt som framgår av nedanstående diagram.

Infanteriet, träng- och Intendenturtrupperna.

Övriga truppslag.

Någon hemförlovning under tjänstgöringens gång synes icke böra ifrågakomma för hithörande värnpliktiga.

Vad angår studenter och likställda, uttagna till *specialtjänst*, utgår försvarskommissionen från att dessa värnpliktiga såsom hittills uttagas till särskilda befattningar samt att utbildningstiden — 260 dagar — fördelas på det för varje befattningsgrupp mest lämpade sättet. Försvarskommissionen

anser sig icke behöva närmare ingå på de olika befattningsgrupperna eller sättet för tjänstgöringens fullgörande, då det bör tillkomma myndigheterna att bestämma de närmare detaljerna härom. Frågan om värnpliktiga läkares utbildning beröres dock närmare under »G. 1. Fältläkarkåren».

Då emellertid värnpliktslagens ordalydelse, att tjänstgöringen skall fullgöras med dels militärutbildning, dels fackutbildning och facktjänstgöring, icke helt täcker det sätt, på vilket exempelvis expeditjonsbiträden fullgöra sin utbildning, bör ett tillägg göras i värnpliktslagen av innehåll, att dylika värnpliktiga äga fullgöra sin tjänstgöring med dels militärutbildning, dels specialtjänstgöring (jfr inskrivningsförfordningen, § 108).

3. Till ersättningsreserv och handräckningstjänst uttagna värnpliktiga.

Nuvarande bestämmelser.

Enligt 1925 års värnpliktslag är till ersättningsreserven uttagen värnpliktig skyldig att, på sätt Konungen närmare förordnar, under fredstid tjänstgöra i sammanlagt 140 dagar, vilken tjänstgöring skall fullgöras antingen i en följd med början under första eller andra året eller ock med en första och en andra tjänstgöring under de tre första åren.

Hithörande värnpliktiga uppdelas i tvenne grupper, en avsedd för tjänstgöring i yrkestjänst och en avsedd för tjänstgöring i depåtjänst. Den förra gruppen erhåller utbildning i mot uttagningen svarande yrke, den senare användes uteslutande för fullgörande av handräckningsgöromål. Värnpliktiga tillhörande yrkestjänstgruppen äro avsedda att vid mobilisering ingå i linjen i icke stridande befattningar. Värnpliktigt depåmanskap avses att ingå i depån för utbildning till ersättningsmanskap.

Försvarskommissionen.

Enligt vad förut framhållits, har försvarskommissionen ansett, att en uppdelning av vapenföra värnpliktiga i för linjetjänst avsedda och ersättningsreserv alltjämt bör äga rum. Med hänsyn till värnpliktskontingenternas fortgående minskning måste emellertid inom en icke alltför avlägsen framtid även icke vapenföra värnpliktiga disponeras för handräckning. Dessa böra uttagas till handräckningstjänst. Vad i betänkandet anföres om värnpliktiga tillhörande ersättningsreserven gäller i tillämpliga delar jämväl till handräckningstjänst uttagna värnpliktiga. Tjänstgöringstiden för ifrågasvarande värnpliktiga har, såsom i annat sammanhang framhållits, beräknats till 180 dagar.

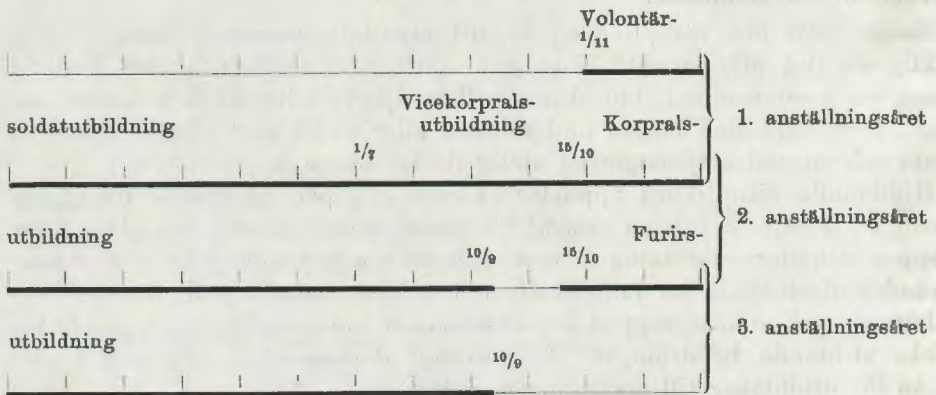
Beträffande fullgörandet av de till ersättningsreserven uttagna värnpliktigas tjänstgöring ifrågasätter försvarskommissionen ingen ändring utan böra dessa värnpliktiga såsom hittills, liksom ock till handräckningstjänst uttagna, fullgöra tjänstgöringen i en följd med början under första eller andra året eller ock med en första och en andra tjänstgöring under de tre första åren.

Längd och fördelning av det fast anställda manskapets utbildningstid.

Infanteriet med stridsvagnsrege- mentet.

Enligt nu gällande bestämmelser pågår volontärsoldatutbildningen från den 1 november till omkring den 1 juli året därpå. Omedelbart efter volontärsoldatutbildningen påbörjas vicekorpralsutbildningen, vilken avslutas omkring den 15 oktober samma år. Vid samma tid börjar i regel furirs- och korpralsutbildningen, vilken i allmänhet pågår till repetitionsövningarnas början följande år.

Utbildningstidens fördelning framgår av nedanstående diagram.

Försvarskommissionen.

Såsom i följande avdelning närmare utvecklas, måste enligt försvarskommissionens mening på grund av infanteriets förändrade organisation all fast anställd personal redan från början av sin tjänstgöring bibringas utbildning jämväl med de tunga vapen, som numera i stor utsträckning ingå i organisationen. Detta nödvändiggör, att tiden för volontärsoldatutbildningen utsträcker till omkring ett år. I samband härmed bör den särskilda vicekorpralsutbildningen borttagas och ersättas med sådan förberedande befälsutbildning under hela volontärsoldatskolan, som kan vara ägnad att underlätta den fortsatta befälsutbildningen vid korpralsskolan.

Då tiden för det fast anställda manskapets utbildning i övrigt kan anses väl avvägd, finner försvarskommissionen anledning icke föreligga att i övrigt föreslå några andra ändringar i fråga om utbildningstidens längd och fördelning för det fast anställda manskapet än som betingas av ändrade tider för de värnpliktigas inryckning till repetitionsövning.

Utbildningstidens avsedda fördelning framgår av efterföljande diagram.

Volontär-
1/11

soldatutbildning			Korprals- 15/10	} 1. anställningsåret
utbildning	1/9		Furirs- 15/10	
utbildning		1/9		} 2. anställningsåret
				} 3. anställningsåret

Kavalleriet.

Enligt nu gällande bestämmelser äger volontärryttarutbildning och korpralsutbildning rum under tiden den 1 november—repetitionsövningarnas början nästföljande år. Furirsutbildningen påbörjas den 24 oktober och avslutas jämväl vid repetitionsövningarnas början.

Utbildningstidens fördelning framgår av nedanstående diagram.

Volontär-
1/11

ryttarutbildning			Korprals- 1/11	} 1. anställningsåret
utbildning	9/9		Furirs- 24/10	
utbildning		9/9		} 2. anställningsåret
				} 3. anställningsåret
		9/9		

Försvarskommissionen.

Då tiden för det fast anställda manskapets utbildning enligt mångårig erfarenhet kan anses väl avvägd, finner försvarskommissionen anledning icke föreligga att föreslå några andra ändringar i fråga om utbildningens längd och fördelning för det fast anställda manskapet än som betingas av den ändrade tiden för repetitionsövningens början.

Utbildningstidens avsedda fördelning framgår av nedanstående diagram.

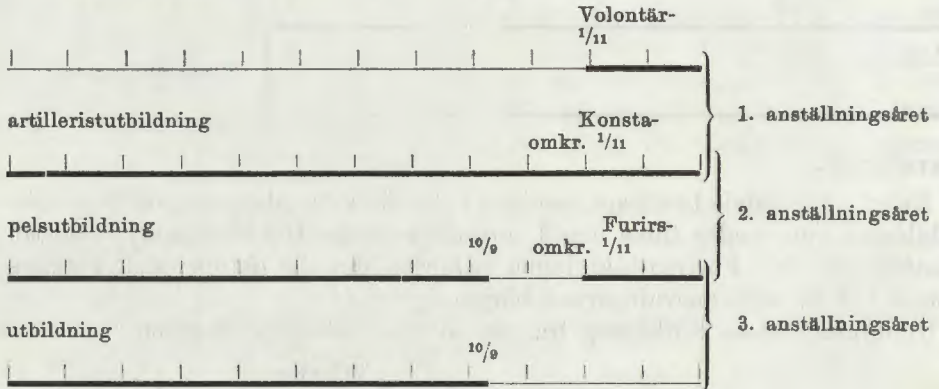
Volontär-
1/11

ryttarutbildning			Korprals- 15/10	} 1. anställningsåret
utbildning	30/8		Furirs- 15/10	
utbildning		30/8		} 2. anställningsåret
				} 3. anställningsåret
		30/8		

Artilleriet.

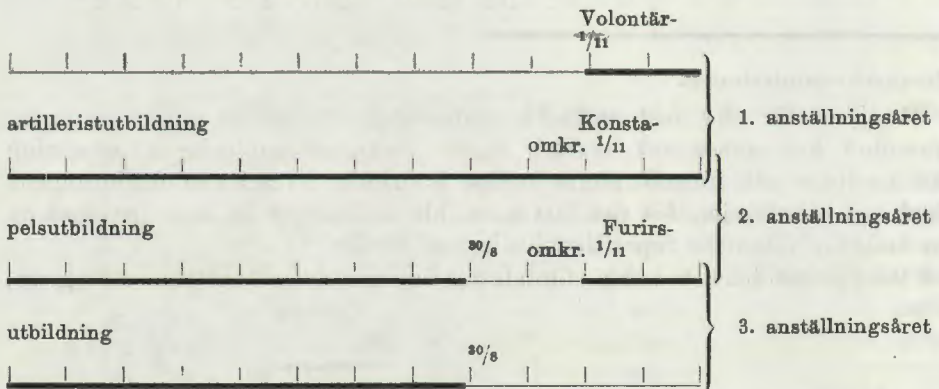
Enligt nu gällande bestämmelser pågår volontärartilleristutbildningen från den 1 november till slutet av oktober följande år. Vid samma tid börjar i regel furirs- och konstapelsutbildningen, vilken i allmänhet pågår till repetitionsövningarnas början året därpå.

Utbildningstidens fördelning framgår av nedanstående diagram.

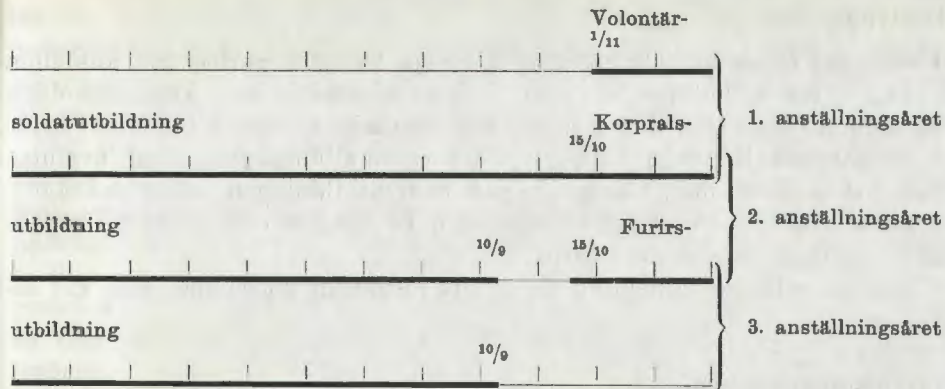
Försvarskommissionen.

Tiden för det fast anställda manskapets utbildning vid artilleriet har hittills befunnits väl avvägd. Försvarskommissionen finner därför icke anledning att föreslå andra ändringar i fråga om längd och fördelning av det fast anställda manskapets utbildningstid vid artilleriet än som betingas av ändrade tider för de värnpliktigas inryckning till repetitionsövning.

Utbildningstidens avsedda fördelning framgår av nedanstående diagram.

Ingenjörtrupperna.

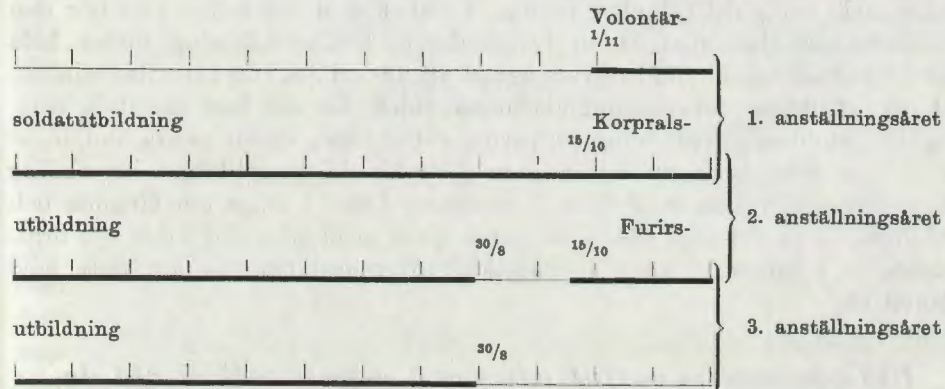
Det fast anställda manskapet vid ingenjörtrupperna genomgår under första anställningsåret volontärsoldatutbildning, under det andra korpalsutbildning samt under det tredje furirsutbildning. Utbildningsdiagrammet har följande utseende.

Försvarskommissionen.

Tiden för det fast anställda manskapets utbildning har även i fråga om ingenjörtrupperna befunnits väl avvägd. Försvarskommissionen finner därför lika litet som vid kavalleriet och artilleriet anledning föreligga att föreslå andra ändringar i fråga om längd och fördelning av det fast anställda manskapets utbildningstid vid ingenjörtrupperna än som betingas av ändrade tider för de värnpliktigas inryckning till repetitionsövning.

Utbildningstidens avsedda fördelning framgår av nedanstående diagram.

Signaltrupperna.

Signaltrupperna ingå enligt 1925 års härordning i ingenjörtrupperna. För det fast anställda manskapets utbildning gälla i anledning härav samma bestämmelser som ovan angivits i fråga om ingenjörtrupperna.

Försvarskommissionen.

Vad i fråga om det fast anställda manskapets utbildningstid anförts under ingenjörtrupperna äger i full utsträckning sin giltighet även beträffande signaltrupperna. Försvarskommissionen anser sig därför endast böra hänvisa till sitt uttalande i denna fråga under rubriken ingenjörtrupperna.

Trängtrupperna.

Under det första anställningsåret genomgå trängtruppernas fast anställda manskap såväl volontärsoldat- som vicekorpralsutbildning. Volontärsoldatutbildningen pågår från den 1 november till omkring den 1 juli året därpå. Vid sistnämnda tidpunkt vidtager vicekorpralsutbildningen, som avslutas omkring den 15 oktober. Korprals- och furirsutbildningen under andra och tredje anställningsåren börjar omkring den 15 oktober och pågår till repetitionsövningarnas början året därpå.

Utbildningstidens fördelning är i allt väsentligt densamma som vid infanteriet.

Försvarskommissionen.

Försvarskommissionen har ansett, att i fråga om infanteriet vicekorpralsutbildningen bör borttagas, då utbildningen med tunga vapen vid detta truppslag i den nya organisationen kräver en till ett år utsträckt volontärsoldatutbildning. Även vid trängtrupperna hava tillkommit nya utbildningsgrenar, varigenom en liknande anordning vid dessa blir nödvändig. Så måste, såsom i följande avdelning närmare utvecklas, fast anställd personal redan från början av sin tjänstgöring erhålla utbildning i bland annat kul-sprutetjänst, trafik-tjänst och motorverkstadstjänst. Försvarskommissionen har i anledning härav funnit sig böra föreslå vicekorpralsutbildningens borttagande även vid trängtrupperna. I likhet med vid infanteriet bör den emellertid ersättas med sådan förberedande befälsutbildning under hela volontärsoldatskolan, som kan vara ägnad att underlätta korpralsutbildningen.

I övrigt finner försvarskommissionen tiden för det fast anställda manskapets utbildning vid trängtrupperna väl avvägd, varför andra ändringar än sådana, som betingas av ändrade tider för de värnpliktigas inryckning till repetitionsövning, icke böra företagas. Även i fråga om längden och fördelningen av det fast anställda manskapets utbildningstid i den nya organisationen kommer sålunda huvudsaklig överensstämmelse att råda med infanteriet.

Utbildningens omfattning och organisation vid de lägre truppförbanden.

Infanteriet.

Allmänna grunder.

Det är, såsom förut framhållits, enligt försvarskommissionens mening principiellt eftersträfvansvärt, att ett truppförbands utbildnings-, d. v. s. fredsorganisation, är i möjligaste mån likartad med samma truppförbands krigsorganisation. Detta är önskvärt redan av den anledningen, att ny- och omorganisationer vid mobilisering helst böra undvikas. Men därjämte blir ett truppförbands värde i krig större, därest detsamma i fredstid kunnat övas såsom sådant. Detta hänför sig icke endast till överensstämmelsen mel-

lan de båda organisationsformerna, d. v. s. den likformiga indelningen i underavdelningar. Det beror även därpå, att de fördelar, som följa av att personalen — befäl och meniga — i fredstid vant sig vid samarbete, bliva till gagn för de mobiliserade truppförbandens fasthet och krigsduglighet.

Av dessa skäl är det en militär angelägenhet av avgörande vikt, både att största möjliga överensstämmelse råder mellan ett truppförbands krigs- och fredsorganisationer och att samma personal, i så stor utsträckning som möjligt, tjänstgör vid samma truppförband såväl vid mobilisering som i fredstid.

Med nuvarande fredsorganisation av de lägre truppförbanden och på grund av att den på aktiv stat uppförda befälskaderns styrka avpassats efter en viss skolorganisation kan emellertid intetdera av nämnda önskemål i erforderlig utsträckning tillgodoses. Den nu gällande »ständiga indelningen» i fredstid av infanteriregementet, till vilken den fast anställda personalens redovisning ävensom regementets förvaltningsorganisation äro anknutna, är närmast avpassad efter den under repetitionsövningstiden lämpliga övningsorganisationen (två bataljoner), men denna senare är, som i annat sammanhang framhålles, i sin tur icke överensstämmande med krigsorganisationen.

Genom de av försvarskommissionen föreslagna förändringarna i tjänstgöringstidens längd, fördelning och förläggning blir det möjligt att under repetitionsövningarna giva infanteriregementet en organisation, som, låt vara tillfälligt, dock är någorlunda likformig med den vid mobilisering avsedda. Däremot låter det sig — som kommissionen i annat sammanhang anfört — icke göra att ernå överensstämmelse mellan nämnda tillfälliga organisation och den under övrig tid av året gällande »ständiga» organisationen, till vilken förvaltningen alltjämt förutsättes vara ansluten. Utbildningsorganisationen under huvuddelen av det militära utbildningsåret bör emellertid så inpassas i sistnämnda organisation, att de av nämnda förhållande följande olägenheterna i möjligaste mån undvikas. Såsom det närmaste målet för utbildningsarbetet vid de lägre truppförbanden bör härvid uppställas, att den däri deltagande personalen göres skickad att vid början av repetitionsövningarna ingå i det då krigsorganiserade infanteriregementet. För att detta skall bliva möjligt är det bland annat angeläget att på ett sådant sätt taga den av kommissionen föreslagna fredsorganisationen i anspråk för utbildningen av de under huvuddelen av året i tjänstgöring varande personalgrupperna, att personalens samhörighet med ett och samma truppförband blir så fullständig och jämväl så varaktig som möjligt. Härtill bör hänsyn tagas redan vid ordnandet av den — i förhållande till de egentliga truppförbandsövningarna — förberedande och övervägande tekniska utbildningen av nämnda personalgrupper, som bedrives vid soldat- och befälsskolor, och vars organisation lämpligen anpassas mera efter pedagogiska och övnings-tekniska än efter taktiska och krigsorganisatoriska grunder.

Ur truppförbandsutbildningens synpunkt bör — såsom av det föregående framgår — det militära utbildningsåret uppdelas i två perioder, den ena

omfattande tiden oktober—juli, den andra tiden augusti—september. Under sistnämnda period skall, enligt vad kommissionen tidigare anfört, det av vederbörlig årsklass uppsatta och efter taktiska grunder — d. v. s. i skyttekompanier m. m. — indelade bataljonsförbandet med underavdelningar och staber övas. Detsamma övas dessutom under september månad vartannat år inom det regementsförband, som då på grund av repetitionsövningsinkallelsen bildas. Detta bataljonsförband bör därtill, så långt sig göra låter, i huvudsak vara identiskt med vederbörlig bataljons repetitionsövningsorganisation och tillika utgöra en del av dess krigsorganisation.

Under den tidigare perioden (oktober—juli) åter försiggår — bortsett från befälsutbildningen, som behandlas i annat sammanhang — den förberedande, övervägande tekniska utbildningen av fast anställda och värnpliktiga underbefäl och meniga samt av grupper, troppar och plutoner. Under denna period bör emellertid utbildningen, av skäl som kommissionen i annat sammanhang anfört, bedrivs fördelad på regementets båda bataljoner. Denna fördelning bör dock — av ovan anförda skäl — vara gjord på ett sätt, som i största möjliga utsträckning garanterar personalens samhörighet med det truppförband, där den såväl under andra perioden som vid mobilisering avses placerad.

Perioden oktober—juli.

Fast anställt manskap.

Beträffande ändamålet med och omfattningen av den utbildning, som bör bibringas det fast anställda manskapet, förutsätter kommissionen, att nu gällande ordning i huvudsak bibehålles. Volontärsoldatutbildningen tager sålunda sin början omkring den 1 november samt korprals- och furirsutbildningen omkring den 15 oktober. Volontärsoldatutbildningen skall vidare pågå till början av oktober, korprals- och furirsutbildningen till repetitionsövningarnas början. Korprals- och furirsutbildningen bör liksom nu avslutas med elevernas provtjänstgöring såsom instruktörer under de värnpliktigas första tjänstgöring. Detta innebär, att utbildningen i korprals- och furirskolorna måste för flertalet elever upphöra redan i mitten av april i stället för som nu först i mitten av maj. Å andra sidan kan den taga sin början någon vecka tidigare än nu. Den minskning av de fast anställdas utbildningstid vid underbefälsskolorna, som likväl bliver en följd av ökningen av de värnpliktigas första tjänstgöring, torde emellertid komma att kompenseras genom den ökade kontinuitet i undervisningen, som följer av det förändrade sättet för utbildningens anordnande.

Med åberopande av de inledningsvis angivna principerna för utbildningens ordnande anser försvarskommissionen det i och för sig önskvärt, att vid varje kompani årligen anställs det antal volontärer, varav kompaniet har behov eller som utgör kompaniets andel av hela regementets behov. Vidare är det av samma orsaker ett önskemål, att volontärerna under utbildningstiden intill furirsexamen få kvarbliva vid det kompani, där de sålunda vunnit

anställning. Med den årskontingent volontärer om 40—45 man, som kommissionen förutsätter, skulle emellertid vid tillämpningen av ett sådant system på vart och ett av de åtta kompanierna komma allenast 5 à 6 volontärer årligen. Denna styrka är emellertid ur utbildningssynpunkt för liten. Enligt erfarenheten bör nämligen en utbildningsavdelning av detta slag icke understiga omkring 20 man. Med den angivna styrkan volontärer kan emellertid vid varje regemente årligen uppsättas två utbildningsavdelningar på omkring 20 man vardera. Utbildningen kan sålunda, där icke särskilda förhållanden annorlunda betinga, bedrivas bataljonsvis. Enligt kommissionens mening böra i regel bägge de nämnda två kontingenterna årligen anställas och utbildas vid ett av vardera bataljonens kompanier, där volontärerna sedan i allmänhet böra kvarbliva i varje fall till och med avlagd furirsexamen. Det nästföljande året böra av vederbörlig bataljon de nyantagna volontärerna anställas vid ett annat kompani o. s. v. Anställande av volontärer kommer med en dylik anordning visserligen icke att kunna ske årligen vid varje kompani. Å andra sidan kommer dock vederbörande bataljonschef att kunna inverka på utbildningen av de för tjänstgöring vid hans bataljon i fredstid och i krig avsedda underbefäl.

Då furirsexamen avlägges i slutet av tredje utbildningsåret, bliva med här förutsatt anordning årligen tre kompanier vid varje bataljon under tiden oktober—juli tagna i anspråk för utbildning av fast anställt manskap. Under tiden oktober—april har denna utbildning formen av en skola för de fast anställda eleverna; under tiden april—juli har den, i vad rör furirs- och korpralseleverna, formen av dessa elevers provtjänstgöring i allmänhet vid eget kompani såsom instruktörer vid utbildningen av de då tjänstgörande, till linjetjänst uttagna värnpliktiga. Bataljonernas volontärsoldatplutoner böra under sistnämnda tid ingå såsom underavdelningar av visst kompani.

**Studenter och likställda (i befälstjänst)
samt officers- och reservofficersaspiranter (värnpliktiga befälselever).**

Såsom i det föregående omnämnts, beräknas infanteriets årliga kontingent av *studenter och likställda* (utom officers- och reservofficersaspiranter) komma att uppgå till 900 man. Före inställelsen till första tjänstgöring beräknas avgå 2 %, vadan antalet tillstädeskomna kan beräknas till omkring 880. Av dessa komma på varje infanteriregemente omkring 45 man.

Enligt av försvarskommissionen angiven princip om personalens utbildning vid vederbörligt truppförband bör dessa befälselevers sammandragning till arméfördelningsvis organiserade studentgevärskompanier upphöra. Det samma bör gälla det för hela infanteriet gemensamma »studentkulsprutekompani», där utbildning med tunga vapen för närvarande centralt bedrivs. Båda ifrågavarande studentgruppers utbildning bör bedrivas vid vederbörliga infanteriregementen. Till denna bör även ansluta officers- och reservofficersaspiranterna under dessas första soldatutbildningsperiod.

Vad utbildningen av befälselever i signaltjänst beträffar, bör denna enligt kommissionens mening som hittills förläggas till ett för armén gemensamt studentsignalkompani. Vidare har det syntts kommissionen nödvändigt, att utbildningen av värnpliktiga befälselever i infanterikanontjänst beräknas centraliserad till Göta livgarde (stridsvagnsregementet).

För utbildningen av befälseleverna vid infanteriregemente böra särskilda underavdelningar tagas i anspråk. Varje årskontingent kan — förutom officers- och reservofficersaspiranterna — uppskattas till 30 à 35 man gevärsmanskap och 10 à 15 man kulsprute- och granatkastarmanskap, allt i medeltal per infanteriregemente. Av årskontingenten kan sålunda med fördel under utbildningen organiseras en gevärspluton och ett tungt förband. Härför tages lämpligen i anspråk det kompani, som samma kalendeår disponeras för utbildningen av de föregående år inskrivna befälseleverna under deras andra tjänstgöringsomgång. Detta kompanis organisation blir därför helt upptagen av dessa uppgifter.

Värnpliktiga i allmänhet. †

Enligt i det föregående lämnad redogörelse har försvarskommissionen beräknat årskontingenten inskrivna och *till linjetjänst uttagna »värnpliktiga i allmänhet»* till omkring 750 man per infanteriregemente. Av dessa beräknas emellertid 8 % avgå före inställelsen till första tjänstgöringen. Den vid tjänstgöringens början tillstädeskomna styrkan blir alltså omkring 690 man. Av dessa beräknas 100 man utgöra den för utbildningen under vinterhalvåret avsedda kontingenten av för truppträngen avsedda kockar, kuskar m. fl. För *sommarsoldatskolan* kan sålunda beräknas en styrka av omkring 590 man vid inryckningen tillstädeskomna.

För närvarande utväljes av här ifrågavarande värnpliktiga visst antal för utbildning till kulsprutemanskap, granatkastarmanskap, signalister, pionjärer, kommissarier, sjukvårdsmän m. fl. enligt 1925 års härordning förefintliga specialkategorier; återstoden utbildas till att ingå i gevärsplutoner vid skyttekompani. Motsvarande urval av specialister måste även framdeles äga rum med ledning av truppförbandens krigsorganisation och därav beroende mobiliseringsbehov. Till övriga ovan nämnda grupper bör ytterligare komma infanterikanonmanskap, eventuellt även andra specialkategorier.

Värnpliktsgruppen underbefäl och fackmän inrymmer enligt 1925 års härordning i sig värnpliktiga, avsedda för utbildning till underbefäl vid såväl gevär- som kulsprutekompani samt vid granatkastar-, pionjär- och signalförband m. fl., varjämte gruppen omfattar värnpliktiga, avsedda för utbildning till kommissarier. De till värnpliktsgruppen underbefäl och fackmän uttagna böra jämväl framdeles uppdelas på samma utbildningskategorier som övrigt linjemanskap.

Det antal »värnpliktiga i allmänhet» (såväl underbefäl och fackmän som övriga), som tills vidare torde komma att tillhöra envar av dessa utbildningskategorier, har av försvarskommissionen överslagsvis beräknats komma att per infanteriregemente uppgå till det antal, som angives i efterföljande tabell.

Kategori	%	Antal	Summa	
Till linjetjänst uttagna värnpliktiga i allmänhet	—	—	690	
Därav: underbefäl eller fackmän	20	138	690	
» övriga — sommarkontingent	—	452		
» vinterkontingent	—	100		
<i>Underbefäl eller fackmän:</i>				
Vid skytteförband	58.5	81	138	
» kulspruteförband	21	29		
» granatkastarförband	7	10		
» infanterikanonförband	1	1		
» signalförband	7.5	10		
» pionjärförband	2	3		
Kommissarier	3	4		
<i>Övriga:</i>				
Sommarkontingent:				
Skyttmanskap	64	289		452
Kulsprutemanskap	21	94		
Granatkastarmanskap	7	32		
Infanterikanonmanskap	1	5		
Signalmanskap	3	14		
Pionjärmanskap	2	9		
Kommissarier	2	9		
Vinterkontingent.....	—	—	100	
			690	

Utbildningen av sådana specialister, som endast utgöra några få man per regemente, kan i allmänhet icke ändamålsenligt bedrivas regementsvis. Densamma måste liksom nu centraliseras fördelningsvis eller i vissa fall bedrivas vid ett för hela infanteriet gemensamt, särskilt organiserat utbildningsförband. Infanterikanonmanskapet bör härvid sammandragas vid stridsvagnsregementet.

Övriga kategorier böra emellertid utbildas vid vederbörliga regementen och därvid tillika, i den mån det är möjligt, vid de bataljoner och kompanier, där personalen under perioden augusti—september, under repetitionsövningen och vid mobilisering skall vara placerad. I fråga om signalmanskapet förutsättes, att för deras utbildning ett kompani vid allenast endera bataljonen tages i anspråk. Vid detsamma — benämnt specialkompani — torde även ifrågakommande pionjärutbildning ändamålsenligen kunna förläggas.

Kulsprute- och granatkastarmanskapet bör liksom gevärsmanskapet fördelas till utbildning på båda bataljonerna. De för utbildning till underbefäl vid skyttekompanis gevärsp plutoner avsedda värnpliktiga underbefälseleverna torde dock, med hänsyn till utbildningens natur och till övningstidens längd, böra, liksom nu, sammandragas regementsvis, varför ett av endera bataljonens kompanier erfordras för deras utbildning. För övrigt gevärsmanskap erfordras ytterligare tre av regementets kompanier. Med hänsyn till önskvärdheten av överensstämmelse mellan nu ifrågavarande utbildnings-

organisation och den under augusti—september planerade är det eftersträfvansvärt att för huvuddelens av gevärsmanskapet utbildning taga i anspråk kompanier, som tillhöra den bataljon, där ifrågavarande personal under nämnda båda månader, under repetitionsövningen och i allmänhet vid mobilisering avses placerad.

Med hänsyn till utbildningsarbetets övervägande tekniska natur under nu ifrågavarande skede (d. v. s. före den 1 augusti) är det ändamålsenligt att för utbildningen av kulsprute- och granatkastarmanskapet taga i anspråk särskilda kompanier, d. v. s. andra kompanier än dem, dit gevärsmanskapets utbildning förlägges. Antalet av de förstnämnda värnpliktiga nödvändiggör att härför tagas i anspråk två kompanier.

Vintersoldatskolan i Norrland.

Vid de norrländska regementena skola, som kommissionen i annat sammanhang föreslagit, de till linjetjänst uttagna »värnpliktiga i allmänhet», vilka under andra värnpliktsåret fullgjort sin första tjänstgöring, i februari eller mars tredje året fullgöra 25 dagars vintersoldatskola. I överensstämmelse med de principer, kommissionen ansett böra vara de bestämmande för utbildningens organisation, bör för ifrågavarande värnpliktigas utbildning tagas i anspråk den av vederbörligt regementes båda bataljoner, där dessa värnpliktiga tjänstgjort under tiden augusti—september kalenderåret närmast före det, varunder nämnda vinterutbildning äger rum, och varest de i allmänhet krigsplacerats.

Vinterkontingenten vid samtliga regementen.

Som kommissionen anført under »Utbildningstidens längd och fördelning» skulle en mindre del av den årliga linjekontingenten för utbildning till kuskar, kockar o. dyl. vid truppträngen fullgöra sin första tjänstgöring ungefärligen under tiden den 15 oktober—den 1 april med början redan under första värnpliktsåret och med ett par veckors uppehåll i tjänstgöringen kring årsskiftet. Antalet av dessa värnpliktiga har beräknats till c:a 100 man vid varje regemente.

För utbildningen av dessa värnpliktiga torde i regel två kompanier böra beräknas bliva tagna i anspråk.

Perioden augusti—september.

Omkring den 1 augusti förlägges utbildningen av linjekontingenten i dess helhet till den bataljon, som huvuddelen av årsklassen skall tillhöra under truppförbandsövningsperioden, under repetitionsövningarna och i allmänhet vid mobilisering. De av denna bataljons kompanier, som dittills varit gevärskompanier, organiseras nu såsom skyttekompanier därigenom att underavdelningarna inom bataljonens tunga kompani fördelas på de förstnämnda. Därest icke gevärsmanskap utbildats vid flera än två av bataljonens kompanier, tages ett tredje kompani inom densamma i anspråk såsom skyttekompani. Detta erhåller sina gevärsplutoner från den andra bataljonens gevärskompani och sin tunga pluton ur dennas tunga kompani. De för

tjänst vid gevärspluton inom skyttekompani utbildade värnpliktiga underbefälseleverna fördelas på gevärsplutonerna inom övningsbataljonens tre skyttekompanier. Studentkompaniet överlämnar till bataljonen de befälselever, som fullgöra sin andra tjänstgöringsomgång, vilka därstädes — allt efter erhållen utbildning — fördelas såsom underbefäl på gevärsplutoner, tunga plutoner eller vid staber. Från specialkompaniet övertager bataljonen likaledes erforderlig signal- och eventuellt pionjärpersonal.

Vid den andra bataljonen bliva därigenom två av kompanierna helt och hållet samt ett tredje delvis frigjorda från utbildningsarbete. Det härigenom disponibla befälet kan därigenom användas såsom biträden vid övningarnas anordnande och ledande samt såsom stridsdomarpersonal. De tagas därjämte i anspråk såsom instruktionskader vid landstormsbefäls- och landstormsrepetitionsövningarna.

Den 1 september varje år inrycka av närmast äldre årsklass de till underbefäl och fackmän uttagna värnpliktiga. De placeras härvid till tjänstgöring, i den mån det är möjligt, vid de truppförband, dit de vid mobilisering avses höra och där de hava undergått sin första utbildning.

Regementsövningarna.

Övningar i regementsförband kunna enligt kommissionens förslag vid varje infanteriregemente äga rum vartannat år i september. Detta möjliggöres därigenom, att de under de två närmast föregående åren i bataljonsförband under perioden augusti—september utbildade årsklasserna då avses vara i tjänstgöring under tiden den 1—den 25 september, d. v. s. samtidigt med den för året nyutbildade bataljonen. För den ena av dessa årsklasser tages den av regementets bataljoner i anspråk, där den ifrågavarande årsklassens utbildning ett tidigare år varit förlagd. Härigenom uppfylles önskemålet om kontinuitet i den värnpliktiga personalens anknytning till organisationen. För den andra till repetitionsövning tillkallade kontingenten däremot måste bataljonskadern uppsättas vid sidan av regementets fasta organisation. Denna kader för III. bataljonen torde emellertid kunna genom lämpliga åtgärder bliva i viss mån densamma som den för sagda bataljon i krig avsedda. Övningar med ett regementsförband om tre ungefär lika starka, likformigt och i stort sett enligt mobiliseringsplanen indelade bataljoner kunna sålunda under september månad vartannat år äga rum vid varje regemente. Av dessa bataljoner uppfylla dock endast två det av kommissionen såsom mål uppställda kravet, att deras kader skall vara i huvudsak identisk med den, som under första tjänstgöringens truppövningsperiod utgjorde stommen i utbildningsorganisationen. Denna svaghet i utbildningens organisation vid infanteriet kan dock med den av kommissionen föreslagna fredsorganisationen icke undvikas.

Till *ersättningsreserven* uttagna värnpliktiga böra fullgöra tjänstgöringen antingen i en följd eller ock i form av en första och en andra tjänstgöringsomgång. Inkallelse till tjänstgöring sker uteslutande med hänsyn till be-

hovet av handräckning under olika delar av året. Kommissionen har därvid räknat med att ifrågavarande värnpliktiga — liksom nu — i större eller mindre antal äro inkallade till tjänstgöring hela året om. Även för dessa värnpliktigas tjänstgöring måste emellertid ett ständigt truppförband tagas i anspråk. Därest deras arbetskraft skall kunna rationellt utnyttjas, måste nämligen deras handräckningstjänst enhetligt regleras och deras fostran till disciplin, plikttröhet och ordning bedrivs på samma sätt och med enahanda metoder som utbildningen av de till linjetjänst uttagna värnpliktiga. Den s. k. inre tjänsten blir i detta hänseende ett så mycket viktigare utbildningsmedel som möjligheterna till övrig utbildning torde bliva små. Den samma förutsätter emellertid, att de värnpliktiga tillhöra ett särskilt för deras utbildning disponibelt truppförband. Vid uppgörandet av sitt organisationsförslag har kommissionen därför — i enlighet med vad tidigare under »Arméns organisation på högre och lägre truppförband» anförts — föreslagit, att ett särskilt kompani för ifrågavarande värnpliktiga ingår i varje regementes fredsorganisation.

Stridsvagnsregementet.

Vad i de allmänna grunderna för utbildningens omfattning och organisation vid infanteriet anförts äger sin giltighet även beträffande stridsvagnsregementet. Försvarskommissionen förutsätter därför, att de angivna principerna för utbildningens anordnande m. m. komma till tillämpning även vid detta regemente.

Såsom i annat sammanhang berörts, bör infanterikanonutbildningen förläggas till stridsvagnsregementet, varigenom enligt kommissionens mening den till infanterikanontjänst uttagna personalens utbildning torde kunna bliva på ändamålsenligaste sätt ordnad.

Perioden oktober—juli.

Fast anställt manskap.

Beträffande omfattning och organisation av det fast anställda manskapets utbildning ifrågasätter försvarskommissionen icke någon avvikelse i stort från de principer, som böra tillämpas vid infanteriet i övrigt.

Studenter och likställda (i befälstjänst) samt reservofficersaspiranter.

Enligt i det föregående gjorda beräkningar utgör antalet stridsvagnsregementet för utbildning i stridsvagnstjänst tilldelade studenter och likställda 20 man. Härtill kommer det antal studenter och likställda, som i likhet med vissa till linjetjänst uttagna värnpliktiga i allmänhet från infanteriet i övrigt skall utbildas i infanterikanontjänst. Detta antal utgör omkring 20.

Såsom vid infanteriet i övrigt böra för studenternas utbildning avses särskilda underavdelningar. De för utbildning i stridsvagnstjänst uttagna bilda därvid lämpligen en pluton. Då studenterna fullgöra sin tjänstgöring under två på varandra följande år, bliva sålunda två plutoner tagna i anspråk för

studenternas utbildning. Dessa båda plutoner ingå lämpligen i ett och samma kompani.

De för utbildning i infanterikanontjänst uttagna värnpliktiga studenterna böra likaledes ingå i särskild avdelning eller särskilda avdelningar för sig, tillsammans med övriga för infanterikanontjänst uttagna värnpliktiga.

Värnpliktiga i allmänhet.

Årskontingenten stridsvagnsregementet tilldelade värnpliktiga beräknas utgöra omkring 350 man. Av dessa beräknas avgå före inryckningen 8 % eller 28 man, varför en kontingent om 322 man beräknas inrycka till första tjänstgöring. Ifrågavarande värnpliktiga hava av försvarskommissionen beräknats bliva fördelade enligt nedanstående tabell.

K a t e g o r i	%	Antal	Summa
Underbefäl eller fackmän	20	64	—
Övriga — sommarkontingent	—	208	—
vinterkontingent	—	50	322

Av dessa värnpliktiga uttages ett visst antal för utbildning i pionjär-, signal- och verkstadstjänst m. m.

För utbildningen av de till egentlig stridsvagnstjänst uttagna värnpliktiga tagas lämpligen i anspråk två hela kompanier samt en del av ett tredje, det sistnämnda för underbefäls- och fackmannautbildning. Till det sistnämnda kompaniet förlägges lämpligen även de två studentplutonerna, som bildas av stridsvagnsregementet tilldelade studenter.

Vidare måste för utbildning av dem, som uttagits till pionjär-, signal- och verkstadstjänst, avses ett kompani.

Enligt vad under »Infanteriet» anförts, utgöra de till infanterikanontjänst uttagna värnpliktiga från infanteriet i dess helhet sammanlagt 108 man, varav 18 underbefäl eller fackmän. För dessas utbildning måste tagas i anspråk två av regementets kompanier. Till dessa kompanier bör även förläggas utbildningen av de studenter, som, tillhörande andra infanteriregementen, skola erhålla infanterikanonutbildning vid stridsvagnsregementet.

Vinterkontingentens utbildning.

Som kommissionen tidigare anført skulle en mindre del av stridsvagnsregementets årliga linjekontingent fullgöra sin första tjänstgöring ungefär under tiden den 15 oktober—den 1 april med hemförlovning under jul- och nyårshelgen. Antalet av dessa värnpliktiga har beräknats till omkring 50 man. För utbildningen av ifrågavarande värnpliktiga böra i regel tagas i anspråk en à två plutoner, ingående i något av de sex kompanierna.

Perioden augusti—september.

Under denna period bibehålles i stort sett samma organisation som under sommarsoldatskolan före den 1 augusti. Organisationen avpassas emellertid efter tillgången på materiel och personal i avsikt att erhålla en för sam-

övningar (fälttjänstövningar) med det övriga infanteriet lämpad sammanställning. Härvid böra emellertid, i den mån förhållandena det medgiva, uppställas kompanier (plutoner) överensstämmande med krigsorganisationen.

Vid stridsvagnsregementet avses även att utbildas officerare dels i stridsvagnstjänst, dels i infanterikanontjänst. Sådan utbildning är nämligen nödvändig med hänsyn till rekryteringen av stridsvagnsregementets officerspersonal ävensom till behovet av instruktörer vid övriga infanteriregementen. Denna utbildning bedrivs jämsides med annan utbildning och försiggår, i den mån allsidigheten i utbildningen det kräver, antingen i särskilda utbildningsavdelningar eller ansluten till något av regementets kompanier.

Kavalleriet.

Allmänna grunder.

De synpunkter, som tidigare anförts beträffande önskvärd överensstämmelse mellan freds- och krigsorganisationer vid de lägre truppförbanden gälla även beträffande kavalleriet. Redan i nuvarande organisation är detta krav bättre tillgodosett vid kavalleriet än vid infanteriet, därigenom att samtliga skvadroner året om utgöra fasta utbildningsenheter i en helt annan grad än infanteriets kompanier. Detta förhållande möjliggöres främst av det stora antalet fast anställda vid kavalleriet samt betingas av kravet på hästarnas rationella utbildning och vård.

Det fast anställda manskapet utbildas för närvarande under vinterhalvåret i skvadronsvis anordnade volontärryttar- och korpralskolor samt i en för regemente gemensam furirskola. Från början av maj till mitten av juli fortsättes denna utbildning i inom skvadronerna organiserade troppförband för de fast anställda.

De värnpliktigas utbildning pågår från början av april till mitten av juli i vid varje skvadron organiserade ryttarskolor.

Från mitten av juli till repetitionsövningarnas början organiseras skvadronerna på skvadronsstab och i regel två troppar, sammansatta av såväl fast anställda som värnpliktiga. Under denna tid utbildas förbanden jämväl i uppträdande på cykel.

För utbildningen i pansarbiltjänst sammandrages under sommaren en särskild pansarbilskola, till vilken manskap från samtliga skvadroner kommanderas.

Under repetitionsövningarna organiseras slutligen regementet i närmaste överensstämmelse med gällande krigsorganisation eller med för blivande fälttjänstövningar särskilt gällande organisationsbestämmelser.

Enär ovanstående i sina huvuddrag angivna organisation av utbildningen visat sig väl avpassad efter kavalleriets speciella behov och förhållanden, anser försvarskommissionen att densamma i stort sett bör bibehållas, dock med de modifikation, som tillkomsten av de permanenta pansarbilskvadronerna nödvändiggör. Med hänsyn härtill förutsätter kommissionen i huvudsak följande organisation av utbildningen vid kavalleriet.

Perioden oktober—den 15 juli.

Fast anställt manskap.

Beträffande ändamålet med och omfattningen av den utbildning, som bör bibringas det fast anställda manskapet, förutsätter kommissionen, att nu gällande ordning i huvudsak bibehålles. Volontärryttarutbildningen tager sålunda sin början den 1 november, korpals- och furirsutbildningen omkring den 15 oktober, samt fortgår i vid de beridna skvadronerna anordnade volontärryttar- och korpalskolor samt för regemente gemensam furirskola till och med april månad, samt därefter till och med den 14 juli i ryttartroppar vid ryttarskvadronerna samt i kulsprute- och granatkastarförband och signalavdelning vid tekniska skvadronen. Liksom vid övriga truppslag avslutas underbefälsutbildningen med provtjänstgöring såsom befäl vid trupp. Denna tjänstgöring äger vid kavalleriet rum dels under utbildningen i särskilda troppar för det fast anställda manskapet, dels under trupputbildningsperioden den 15 juli—repetitionsövningarnas början under tjänstgöring tillsammans med de värnpliktiga. Såväl volontärryttar- som korpals- och furirsutbildningen avslutas till repetitionsövningarnas början.

Vad det fast anställda manskapet vid pansarbilskvadronen beträffar, torde detta böra rekryteras från övriga skvadroner med manskap, som i allmänhet genomgått korpals- eller furirsutbildning. Någon volontärryttar- eller korpalsutbildning behöver för den skull icke äga rum vid denna skvadron utan endast speciell pansarbilutbildning och utbildning med tunga vapen. Den fast anställda personalen är främst avsedd att utgöra besättning på pansarbilarna, under det att de värnpliktiga ingå i följetroppen m. m.

Under det fast anställda manskapets utbildning i särskilda troppförband organiseras även viss specialutbildning för detsamma, nämligen i observationstjänst, gasskyddstjänst och pionjärtjänst m. m. i sådan utsträckning, att mobiliseringsbehovet kan tillgodoses med fast anställt och f. d. fast anställt manskap.

Officers- och reservofficersaspiranter.

Med hänsyn till inryckningstiden kunna officers- och reservofficersaspiranterna icke utbildas tillsammans med övriga värnpliktiga. På grund av regementskontingenternas jämförelsevis ringa storlek synes det lämpligast, att liksom hittills utbildningen äger rum i en för kavalleriet gemensam officersaspirantavdelning under tiden intill repetitionsövningarnas början, samt att aspiranterna under repetitionsövningarna tjänstgöra vid sina regementen tillsammans med övrigt manskap.

Officersaspirantavdelningen bör med hänsyn till det ur transportsynpunkt centrala läget samt de ur utbildningssynpunkt gynnsamma terrängförhållandena i Skövde alltjämt utgöra en underavdelning av Livregementets husarer. På grund av den ökade värnpliktskontingenten torde det emellertid icke bliva möjligt att bereda rum för personalen inom detta regementes kasern, men synes personalförläggning kunna anordnas i Skaraborgs regementes under sommarmånaderna icke fullt belagda etablissement.

Värnpliktiga i allmänhet.

Enligt i det föregående lämnad redogörelse har försvarskommissionen beräknat årskontingenten inskrivna och till linjetjänst vid kavalleriet uttagna värnpliktiga till 272 vid Livregementet till häst (utom övningstruppen vid krigsskolan) och Skånska kavalleriregementet samt till 184 vid Livregementets husarer och Norrlands dragonregemente. Av dessa beräknas emellertid 8 % avgå före inställelsen till första tjänstgöringen. Den vid tjänstgöringens början tillstådeskomna styrkan blir alltså vid de båda förstnämnda regementena omkring 250 och vid de båda sistnämnda omkring 170 man.

Huru dessa värnpliktiga med hänsyn till mobiliseringsbehovet böra beräknas bliva fördelade på de beridna skvadronerna och pansarbilskvadronen framgår av nedanstående tablå.

Regemente	Antal värnpliktiga	Till utbildning vid			
		beridna skvadroner		pansarbilskvadron	
		%	Antal	%	Antal
Livregementet till häst	250	90	225	10	25
Skånska kavalleriregementet	250	90	225	10	25
Livregementets husarer	170	70	120	30	50
Norrlands dragonregemente	170	70	120	30	50

Därest ovanstående antal värnpliktiga, avsedda för de beridna skvadronerna, fördelas på dessa, skulle varje skvadron komma att erhålla i medeltal 45 man vid Livregementet till häst och Skånska kavalleriregementet samt 30 man vid Livregementets husarer och Norrlands dragonregemente. Med hänsyn till utbildningsförhållandena, främst tillgången på hästar, synes emellertid 45 man enligt erfarenheten utgöra ett för högt antal. För en skvadron på 130 hästar torde 35 man böra beräknas som maximum. Av denna anledning böra vid Livregementet till häst och Skånska kavalleriregementet 50 man av de för utbildning vid de beridna förbanden avsedda värnpliktiga uttagas såsom vinterkontingent. Vid de övriga regementena synes antalet värnpliktiga vid de beridna skvadronerna lämpligt avvägt, varför vid dem ingen vinterkontingent bör komma i fråga. Skulle en sådan uttagas, bleve nämligen värnpliktsstyrkan för svag under sommarskolan för att medgiva lämplig organisation av skvadronerna.

Det högre antalet värnpliktiga i pansarbiltjänst vid Livregementets husarer och Norrlands dragonregemente betingas av, att dessa regementens pansarbilskvadroner jämväl skola utbilda det för kavalleribilbataljonen i den vid mobilisering uppsatta lätta brigaden erforderliga manskapet.

Det värnpliktiga manskapet vid pansarbilskvadronen beräknas utbildat allt ifrån inryckningen i huvudsak inom skvadronens följetropp, vid Livregementets husarer och Norrlands dragonregemente även inom en särskild bil-tropp.

Av den inryckande värnpliktskontingenten utväljes visst antal för utbildning till kulsprutemanskap, granatkastarmanskap och signalister, varjämte

ett mindre antal under viss del av utbildningstiden erhåller specialutbildning såsom cykel-(motorecykel-)ordonnanser, kommissarier, sjukbärare, kockar, kuskar m. fl.

Det ungefärliga årliga behovet av värnpliktiga för utbildning i kulsprute-tjänst, granatkastartjänst och signaltjänst framgår av nedanstående tablå.

Regemente	Kulsprute- manskap		Granatkastar- manskap		Signalister	
	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Livregementet till häst	10	25	6	15	5	12
Skånska kavalleriregementet	10	25	6	15	5	12
Livregementets husarer	9	15	5	9	5	9
Norrlands dragonregemente	9	15	5	9	5	9

Utbildning av kulsprute- och granatkastarmanskap äger rum såväl vid tekniska skvadronen som vid pansarbilskvadronen, utbildning av signalister enbart vid tekniska skvadronen.

Vinterryttarskolan vid Norrlands dragon- regemente.

Vid Norrlands dragonregemente böra, såsom försvarskommissionen i annat sammanhang föreslagit, de till linjetjänst uttagna värnpliktiga, vilka under andra värnpliktsåret fullgjort sin första tjänstgöring, i februari eller mars tredje året fullgöra omkring 25 dagars vinterryttarskola. Under denna tid, då jämväl det fast anställda manskapets särskilda vinterutbildning pågår, organiseras regementets underavdelningar på motsvarande sätt som under perioden den 15 juli—repetitionsövningarnas början, under tillämpande av de för vinterorganisation särskilt gällande föreskrifterna. De värnpliktiga komma härvid att utbildas inom samma förband som under utbildningen föregående sommar.

Vinterkontingenten vid Livregementet till häst och Skånska kavallerirege- mentet.

Det antal värnpliktiga, som enligt vad ovan anförts bör utgöra vinterkontingent vid Livregementet till häst och Skånska kavalleriregementet, motsvarar i stort sett den del av den årliga linjekontingenten, som bör erhålla viss specialutbildning såsom kuskar, hästskötare, kockar m. m.

Vinterkontingenten fördelas för utbildning på samtliga beridna skvadroner och erhåller förutom grundläggande ryttarutbildning jämväl erforderlig specialutbildning, i vissa fall inom tillfälligt sammandragen, för regemente gemensam skola.

Perioden den 15 juli—repetitions- övningarnas början.

Ryttarskvadronerna organiseras på skvadronsstab och i regel två ryttartrupper, sammansatta av såväl fast anställt manskap som värnpliktiga.

Tekniska skvadronen uppsätter förutom signalavdelning två tunga troppar, vilka turvis samövas med ryttarskvadronerna.

Pansarbilskvadronen organiseras på skvadronsstab, pansarbiltropp och följetropp, vid Livregementets husarer och Norrlands dragonregemente därjämte på en biltropp.

Under denna period erhålla de beridna förbanden jämväl utbildning för uppträdande på cykel.

Huvudvikten lägges på truppförbandens taktiska utbildning. Mot slutet av perioden övas skvadronerna även i uppträdande i högre förband, med hänsyn till personalstyrkan lämpligen inom ramen av en reducerad kavalleribataljon. Härvid kan tillfällig sammanslagning av vissa förband vara nödvändig. Det därigenom frigjorda befälet erfordras såsom biträden vid övningarnas anordnande och ledande samt såsom stridsdomarpersonal. Samövningar med andra truppslag och försvarsgrenar skola under denna period så vitt möjligt äga rum.

Repetitionsövningarna.

Till repetitionsövningarna inrycker enligt kommissionens förslag årligen en årsklass värnpliktiga, vilka tilldelas de förband, vid vilka de tidigare utbildats. Organisationen under repetitionsövningarna skall under olika skeden möjliggöra övningar med krigsorganiserade skvadrons- och bataljonsförband, vid Livregementet till häst och Skånska kavalleriregementet därjämte i regementsförband. Vid Livregementets husarer och Norrlands dragonregemente uppsattes en bilskvadron om skvadronsstab och två biltroppar. Rytterskvadroner och tunga troppar uppträda under denna tid i tur och ordning såsom cykelförband.

Med hänsyn till manskapsstyrkan kunna kavalleribataljonerna härvid i det närmaste uppbringas till fältstyrka, under det att inom kavalleriregementet vissa förband stundom måste utelämnas eller uppträda med reducerad styrka.

Till *ersättningsreserven* uttagna värnpliktiga böra fullgöra tjänstgöringen antingen i en följd eller ock i form av en första och en andra tjänstgöringsomgång. Inkallelse till tjänstgöring sker med hänsyn till behovet av handräckning under olika delar av året. Detta är vid kavalleriet störst under vintern, men föreligger året runt. Med hänsyn till att de värnpliktiga ur ersättningsreserven vid kavalleriet i stor utsträckning tagas i anspråk för hästvården böra de fördelas till tjänstgöring med en avdelning på varje skvadron.

Artilleriet.

Allmänna grunder.

Uti motsvarande avdelning under »Infanteriet» anförda synpunkter äga i stort sett giltighet även beträffande artilleriet. Sälunda bör utbildningsorganisationen under huvuddelen av det militära utbildningsåret vid artille-

riet så inpassas i den ständiga organisationen, att den i utbildningsarbetet deltagande personalen göres skickad att vid repetitionsövningarnas början ingå i då så vitt möjligt krigsorganiserade staber, batterier och andra förband.

Liksom vid infanteriet kan även vid artilleriet en uppdelning av det militära utbildningsåret i tvenne perioder, den ena omfattande tiden oktober—juli, den andra augusti—september, vara lämplig.

Under den tidigare perioden (oktober—juli) bedrivs utbildningen vid truppförbandens olika batterier enligt den ständiga indelningen. Under den senare perioden (augusti—september) uppsättes och övas ett antal staber och truppförband (batterier, divisioner), sammansatta såvitt möjligt i överensstämmelse med avsedd krigsorganisation.

Vad kommissionen i det följande anför beträffande utbildningens organisation har främst avseende på förhållandena vid fördelningsartilleriregementena och arméartilleriregementet. Vid Norrbottens artillerikår och Gotlands artillerikår torde utbildningen böra bedrivas efter i huvudsak samma grunder och med endast de organisatoriska skiljaktigheter, som betingas av dessa truppförbands mindre tillgång på såväl fast anställd som värnpliktig personal. Vid Bodens artilleriregemente kommer utbildningen givetvis att i vissa avseenden erhålla sin prägel av detta truppförbands egenskap av fästningsartilleriregemente. Några principiella skiljaktigheter i utbildningens organisation torde dock icke heller vid detta truppförband böra föreligga. Kommissionen finner det sålunda icke erforderligt att lämna särskild redogörelse för utbildningsorganisationen vid artillerikårerna och fästningsartilleriregementet.

Perioden oktober—juli.

Fast anställt manskap.

Den nu gällande organisationen av det fast anställda manskapets utbildning finner försvarskommissionen vara ändamålsenlig och böra i huvudsak bibehållas. Utbildningen bör sålunda taga sin början omkring den 1 november och pågå till repetitionsövningarnas början, varvid furirskoleeleverna från tiden för de värnpliktigas inryckning böra tjänstgöra som instruktörer vid dessas utbildning. Utbildningen vid konstapels- och volontärartilleristiskolor bör även efter de värnpliktigas inryckning fortgå vid för denna utbildning avsedda batterier. Under periodens sista del böra tilllämpningsövningar i anspända (motoriserade) förband, liksom nu är förhållandet, komma till utförande.

Studenter och likställda (i befälstjänst) samt officers- och reservofficersaspiranter.

Utbildningen av till befälstjänst uttagna studenter och likställda bör liksom hittills uppdelas på tvenne omgångar, av vilka den första huvudsakligen omfattar artilleristutbildning och förberedande befälsutbildning samt

den senare befälsutbildning och särskild utbildning, varvid för olika kategorier särskild utbildning äger rum till resp. batteribefäl, signalister, fältmätare, ljudmätare, meteorologer, eldledningsbiträden m. m. Utbildningen bör förläggas till ett av regementets batterier. Under andra omgången böra studenter tillhörande samma utbildningskategori sammanföras till gemensam utbildning vid visst (vissa) truppförband i likhet med vad nu är förhållandet.

Till ovan angiven studentutbildning bör även anslutas utbildningen av officers- och reservofficersaspiranter under deras första utbildningsperiod.

Värnpliktiga i allmänhet.

På grund av att de inryckande värnpliktskontingenterna föreslås ökade i förhållande till vad fallet är enligt nuvarande organisation, tarvas även ökning av antalet utbildningsenheter för utbildning av de värnpliktiga. Beträffande utbildningen i övrigt finner försvarskommissionen den nuvarande organisationen ändamålsenlig och bör denna därför i huvudsak bibehållas. Sålunda bör liksom för närvarande är fallet utbildningen av signalister, observatörer, eldledningsbiträden m. fl. förläggas till särskilt specialbatteri, under det att utbildningen av riktare, kuskar, servismanskap m. fl. bör äga rum vid samtliga övriga värnpliktsbatterier.

För vissa kategorier värnpliktiga, såsom pjäsmekaniker, signalmekaniker m. fl., torde det på grund av det ringa antalet för dylik utbildning avsedda värnpliktiga bliva erforderligt att liksom hittills organisera utbildningen truppslagsvis till särskilda skolor.

Perioden augusti—september.

Under augusti böra liksom för närvarande är fallet övningar äga rum i divisionsförband, varvid organisationen vid staber och truppförband så vitt möjligt bör överensstamma med avsedd krigsorganisation. Härvid bör ett så stort antal enheter uppsättas, att all i tjänst varande personal erhåller tillämpad utbildning. Kommissionen beräknar, att två divisioner böra kunna organiseras. Kommissionen vill i detta sammanhang erinra om det avgörande inflytande, som tillgången på draghästar (motorfordon) utövar på möjligheten att vid rörligt artilleri bedriva tillämpningsövningar.

Under repetitionsövningarna blir artilleritruppförbandens organisation i viss mån beroende av avsedda övningsändamål. Så långt möjligt är, bör organisationen emellertid bringas i största möjliga överensstämmelse med krigsorganisationen. Övningar böra äga rum i såväl batteri- som divisions-, grupp- och regementsförband.

Beträffande till *ersättningsreserven* uttagna värnpliktiga gälla i huvudsak de synpunkter, som anförts under infanteriet.

Ingenjörtrupperna.

Allmänna grunder.

Det samband mellan skolor och utbildningsenheter under den första utbildningen och de mer eller mindre fullständigt krigsorganiserade truppförbanden

under tillämpningsövningarna, vilket enligt det föregående eftersträfvats beträffande exempelvis infanteriet, torde icke i samma grad kunna uppnås vid ingenjörtrupperna. Redan den mångfald av olika mindre truppförband, som vid mobilisering skall kunna organiseras vid en ingenjörkår, lägger hinder i vägen härför. Organiserandet av ett flertal övningsförband av olika slag skulle nämligen medföra alltför ringa styrka hos dessa, varav skulle följa, att flera viktiga tekniska övningar icke skulle kunna praktiskt genomföras. Ett samband av ovan angiven art torde icke heller hava avgörande betydelse beträffande andra ingenjörtruppförband än fördelningsingenjörbataljonerna samt fästningsingenjörkompanierna i Boden. Här synes ock ett visst samband mellan utbildningsenheter och fältförband kunna ernås beträffande befälet.

Vid vardera av Svea och Göta ingenjörkårer kan under tiden april—september med aktiv personal och en årsklass värnpliktiga en reducerad ingenjörbataljon organiseras. Till utbildningen av denna bataljon bör då bland annat knytas det aktiva befäl vid kåren, som vid mobilisering skall tillhöra bataljonen. Kårens övriga aktiva befäl tages även till stor del i anspråk vid denna bataljon under tiden april—augusti, men avlöses under september av tjänstgöringsskyldig personal på reservstat och i reserven.

Under september organiseras å vardera kårens mobiliserings- och övningsplats inom grannfördelningens område denna fördelnings ingenjörbataljon, varvid av kårens aktiva personal den del, som vid mobilisering skall tillhöra denna bataljon och nu kan frigöras från den vid kårens huvuddel tidigare organiserade bataljonen, såsom utrustad kontingent transporteras till övningsplatsen, under det att den årsklass värnpliktiga, som skall fullgöra repetitionsövning, inrycker direkt till övningsplatsen och där erhåller sin utrustning. Återstående befälsbehov vid bataljonen fyller med tjänstgöringsskyldig reservpersonal.

På motsvarande sätt synes vid Bodens ingenjörkår ett å två av krigsorganisationens fästningsingenjörkompanier kunna organiseras under tiden maj—september, samt under september dessutom ytterligare ett å två dylika förband.

Vad övriga ingenjörtrupper beträffar behöver dessas personal i stor utsträckning samma utbildning som ingenjörkompaniernas. Det torde därför icke innebära någon olägenhet, att personalen vid de förra erhåller sin grundläggande utbildning vid ovan omnämnda bataljoner och kompanier. Under tillämpningsövningar kunna vid behov sammandragas specialförband av olika slag, såsom vägkompanier, motoriserade krigsbrokompanier o. s. v. Härvid bör givetvis eftersträvas att å dessa förband sådan befälspersonal beordras tjänstgöra, som vid mobilisering är avsedd att tillhöra desamma.

Beträffande slutligen utbildningen av järnvägstrupperna föreligger icke någon praktisk erfarenhet. Kommissionen har emellertid räknat med att en viss specialisering av järnvägstrupptjänsten kan bliva önskvärd. Med hänsyn till bland annat den åtminstone i början begränsade tillgången på övningsmateriel torde utbildningen av värnpliktiga för järnvägstrupptjänst böra samlas till en av kårerna. Kommissionen har för sin del räknat med att ett järnvägskompani organiseras vid Svea ingenjörkår.

Perioden oktober—juli.**Fast anställt manskap.**

Omfattningen av de ämnen och övningsgrenar, som vid ingenjörtrupperna måste ingå i korpralskolornas utbildning, lägger hinder i vägen för denna utbildnings avslutande redan i mitten av april. Korpralskolan måste därför efter tiden för de värnpliktigas inryckning fortsätta i form av en praktisk kurs, under vilken framförallt praktisk utbildning till instruktörer äger rum. Så när som på detta undantag synes det fast anställda manskapets utbildning böra ordnas efter enahanda grunder som vid infanteriet.

Studenter och likställda samt officers- och reservofficersaspiranter.

Ingenjörtruppernas årliga kontingent av studenter och likställda (utom officers- och reservofficersaspiranter) kommer att uppgå till 100 man, vilket efter en beräknad avgång av 2 % innebär en inryckande styrka av 98. En fullständig tillämpning av principen om personalens utbildning vid vederbörligt truppförband skulle innebära en övningsstyrka per ingenjörkår av högst 35 (i Boden 28) man. Då därmed enligt vad kommissionen erfarit möjligen skulle följa svårigheter att kunna praktiskt genomföra vissa viktiga övningar, kan det vid ingenjörtrupperna vara mera ändamålsenligt, att studenter och likställda för fullgörande av sin första tjänstgöringsomgång samlas till en av kårerna. Försvarskommissionen har för detta ändamål räknat med Göta ingenjörkår. Ett här organiserat studentkompani synes kunna omfatta tre plutoner, en från vardera ingenjörkåren; till detsamma böra officers- och reservofficersaspiranterna ansluta under sin första soldatutbildningsperiod.

Under andra tjänstgöringsomgången, som huvudsakligen avser befälsutbildning, torde befälseleverna utan större olägenhet kunna utbildas vid resp. kårer, varigenom i varje fall under denna period önskemålet att kärcheferna åläggas ansvaret för underställd personals utbildning blir tillgodosett.

Värnpliktiga i allmänhet.

En tidigare förefintlig, tämligen skarp avgränsning mellan olika slag av ingenjörtruppförband — fältingenjörkompanier, krigsbrokolonner, fästningsingenjörkompanier o. s. v. — har under senare år till följd av stegrade krav på mångsidighet hos de olika förbanden alltmera utjämnats. Från det att utbildningen på de olika i fred befintliga kompanierna tidigare varit helt åtskild, har genom senare tillämpade utbildningsbestämmelser en viss enhetlighet eftersträfvats. Sålunda har skillnaden mellan fält- och fästningsingenjörtjänst i stort sett upphört och utbildningen av manskapet vid krigsbrokompanierna har från att tidigare nästan uteslutande hava avsett krigsbrotjänst och körning utökats med övningsgrenar, avseende egentlig ingenjörtjänst. Å andra sidan har tillkomsten av viss maskinell utrustning, såsom tryckluftsmateriel m. m., tvingat till en uttagning inom varje förband av ett antal specialister, vilka vid specialkurser utbildas till grundlig erfarenhet inom resp. fack. De värnpliktiga hava till följd av här angivna förhållanden uppdelats för utbildning i kategorierna allmän ingenjörtjänst, parktjänst och specialtjänst.

Försvarskommissionen, som funnit den numera inslagna vägen innebära avsevärda fördelar, har förutsatt, att en dylik organisation av utbildningen även framdeles kommer att tillämpas vid de tre ingenjörkårerna. Då emellertid enligt kommissionens förslag hädanefter jämväl vissa järnvägstruppförband avses att uppsättas av ingenjörtrupperna, torde till ovan nämnda kategorier böra läggas även värnpliktiga i järnvägstrupptjänst.

I det följande angivna synpunkter gälla närmast *Svea* och *Göta ingenjörkårer* men torde i tillämpliga delar kunna läggas till grund för utbildningsorganisationen även vid *Bodens ingenjörkår*.

De ingenjörtrupperna tilldelade, till linjetjänst uttagna värnpliktiga i allmänhet böra inom den övningsbataljon, som enligt tidigare anförda grunder organiseras vid varje kår, fördelas för utbildning i allmän ingenjörtjänst, parktjänst, vid *Svea ingenjörkår* jämväl järnvägstrupptjänst, och specialtjänst.

För utbildning av de värnpliktiga i allmän ingenjörtjänst torde tre kompanier böra tagas i anspråk, för utbildning av de värnpliktiga i parktjänst ett fjärde kompani.

Utbildningen av de värnpliktiga i järnvägstrupptjänst förlägges till det härför vid *Svea ingenjörkår* organiserade järnvägskompaniet.

Till specialtjänst uttagas signalister, motorskötare, tryckluftsmaskinister och gasmanskap ur de olika kompanierna för att utbildas i särskilda kurser, vilka vid varje kår sammandragas under härför lämpliga tider.

Vintersoldatskolan vid Svea och Bodens ingenjörkårer.

Liksom vid övriga i Norrland förlagda truppförband böra vid *Svea* och *Bodens ingenjörkårer* de till tjänst uttagna »värnpliktiga i allmänhet», vilka under andra värnpliktsåret fullgjort sin första tjänstgöring, i februari eller mars tredje året fullgöra 25 dagars vintersoldatskola. För ifrågavarande värnpliktigas utbildning böra de kompanier tagas i anspråk, vid vilka dessa värnpliktiga tjänstgjort under tiden augusti—september föregående kalenderår.

Vinterkontingenten vid samtliga kårer.

Antalet av de till linjetjänst uttagna värnpliktiga, vilka liksom vid infanteriet böra fullgöra sin första tjänstgöring under den ungefärliga tiden den 15 oktober—den 1 april med början under första värnpliktsåret, har beräknats till 45 man vid vardera *Svea* och *Göta ingenjörkårer* och 40 man vid *Bodens ingenjörkår*.

Utbildningen av dessa värnpliktiga bör ske vid ett av kårens kompanier.

Perioden augusti—september.

Enligt det föregående har utbildningen av den värnpliktiga linjekontingenten, med undantag av de för järnvägstjänst avsedda värnpliktiga, fördelats på fyra kompanier, därav tre för utbildning i allmän ingenjörtjänst och det fjärde för utbildning i parktjänst. Nämnade kompanier bilda tillsammans den bataljon, som skall fortleva till och med september. I början av augusti, då tillämpningsövningar avses taga sin början, måste en viss omorganisation av

bataljonen äga rum. Härvid bibehålla lämpligen två ingenjörkompanier sin befälsuppsättning, varjämte de förstärkas dels med manskap i allmän ingenjörtjänst ur det tredje kompaniet, dels med kuskar och hästskötare ur parkkompaniet. Parkkompaniet med dittillsvarande befäl omorganiserar till krigsbrokompani och erhåller härvid jämväl förstärkning ur ovannämnda tredje kompani. Slutligen fördelas på de sålunda nyorganiserade kompanierna dels befälselever, som fullgöra sin andra tjänstgöringsomgång, dels eleverna ur volontärsoldat- och korpralskolorna.

Befälspersonalen vid de två kompanier, som vid denna omorganisation bliva i stort sett frigjorda från värnpliktig personal, tages i anspråk dels såsom biträden för övningsledning, dels för förberedande av utbildningen vid den ingenjörbataljon, som enligt nedan skall organiseras under september, dels slutligen för särskilda utbildningskurser m. m.

Under september organiseras, såsom redan tidigare framhållits, med närmast här omnämnd personal, utökad med tjänstgöringsskyldig reservpersonal samt till repetitionsövning inkallad årsklass av värnpliktiga, en bataljon å kårens inom grannfördelningens område belägna mobiliserings- och övningsplats.

Signalregementet.

Allmänna grunder.

Liksom vid ingenjörtrupperna uppstå vid signalregementet vissa svårigheter att åstadkomma direkt samband mellan den första utbildningens skolor och utbildningsenheter samt truppförbanden under tillämpningsövningarna. Vid ett signalförband böra av tekniska skäl de lägsta enheterna icke avsevärt understiga fältsammansättningens styrka. Samtidigt böra av taktiska skäl antalet dylika enheter icke göras alltför ringa. Härav följer, att med två årsklasser värnpliktiga kan endast ett fåtal av i krigsorganisationen upptagna förband organiseras, varav indirekt resultatet måste bliva, att såväl befäl som meniga ofta komma att tjänstgöra vid andra signalförband än dem, som de vid mobilisering skola tillhöra. Härtill bidrager även, dels att signalregementets officerare enligt kommissionens förslag efter någon tid återgå till ursprungligt truppslag och därvid ersättas av nytillkomna, dels att signalförbanden ofta måste organiseras direkt med hänsyn till deltagande i fält- och fälttjänstövningar.

Försvarskommissionen har med anledning av här anförda synpunkter ansett sig böra utgå ifrån att utbildningen vid signalregementet i stort sett organiseras på sätt som under de senaste åren med gott resultat tillämpats vid Fälttelegrafkåren och Bodens ingenjörkårs telegrafkompani.

Perioden oktober—juli.

Fast anställt manskap.

Beträffande utbildningen av det fast anställda manskapet gäller vad i det föregående blivit anført i fråga om motsvarande utbildning vid ingenjörtrupperna.

Studenter och likställda samt reserv-officersaspiranter.

Signalregementets årliga kontingent av studenter och likställda (utom reservofficersaspiranter) förutsättes komma att uppgå till 35 man. För att möjliggöra praktisk utbildning i signaltjänst måste denna kontingent under större delen av utbildningstiden i sin helhet vara samlad vid signalregementets huvuddel. Till studenterna böra reservofficersaspiranterna ansluta under sin första utbildningsperiod.

Under senare delen av andra årets tjänstgöringsomgång böra studenterna fördelas på övningsförbanden för att under tillämpningsövningar tjänstgöra i gruppchefs- m. fl. befattningar. Härvid bör signalkompaniet i Boden erhålla vederbörlig andel av ifrågavarande kontingent. Intill här nämnda tillämpningsövningar bör båda årsklassernas utbildning förläggas till ett av kompanierna vid signalregementets huvuddel.

Värnpliktiga i allmänhet.

Enligt tidigare gällande bestämmelser voro de till linjetjänst uttagna värnpliktiga vid fälttelegrafkåren uppdelade på tråd- och radiokompanier. Vissa olägenheter hava emellertid visat sig förenade med en dylik anordning och tvingat till ändrade bestämmelser. Dels hava krav uppstått på ett närmare samband mellan tråd- och radiostationstjänsten, vilka föranlett ett sammanförande av tråd- och radioutbildning inom samma kompani, dels har erfarenheten utvisat, att en rationell uttagning av värnpliktiga till exempelvis radiostationstjänst kan ske först efter prövning under ett första utbildningsskede. Försöksvis tillämpade bestämmelser för utbildningens organisation, avseende att tillgodose dessa önskemål, hava visat sig ändamålsenliga. Forsvarskommissionen har därför vid behandlingen av signalregementets organisation utgått ifrån att likartade bestämmelser bliva för framtiden gällande.

Till linjetjänst vid signalregementet uttagna värnpliktiga böra sålunda utbildas åtminstone under tiden från inryckningen till början av augusti dels vid tvenne i stort sett enhetligt organiserade kompanier vid signalregementets huvuddel i Stockholm, dels vid signalkompaniet i Boden.

Efter ett första utbildningsskede, avseende främst att utröna de värnpliktigas fallenhet för fortsatt utbildning i vissa kategorier, organiseras inom dylikt kompani skolor för stationsmanskap (dels tråd-, dels radio-) samt linjebyggnadsmanskap, varjämte utbildning av särskilt uttagna kuskar, bilförare och motorskötare m. fl. äger rum.

Vintersoldatskolan vid signalkompaniet i Boden.

Liksom vid övriga i Norrland förlagda truppförband böra vid signalkompaniet i Boden de till linjetjänst uttagna »värnpliktiga i allmänhet», vilka under andra värnpliktsåret fullgjort sin första tjänstgöring, i februari eller mars tredje året fullgöra 25 dagars vintersoldatskola.

Vinterkontingenten vid signalkompaniet i Boden.

Såsom tidigare anförts bör en kontingent av omkring 40 man av de till linjetjänst vid signalkompaniet i Boden uttagna värnpliktiga fullgöra hela sin tjänstgöring i en följd med inryckning den 1 september första värnpliktsåret. Denna kontingents utbildning, som framför allt avser radiostations- och radio-spaningstjänst, synes lämpligen böra avslutas med tillämpningsövningar i samband med ovan nämnd vintersoldatskola för sommarkontingenten. Övningsstyrkan vid signalkompaniet i Boden kommer därvid att uppgå till omkring 120 värnpliktiga i linjetjänst jämte kompaniets fast anställda personal.

Perioden augusti—september.

Såsom tidigare anförts måste övningsförbanden under denna period, såväl vid signalregementets huvuddel som vid kompaniet i Boden, i stor utsträckning organiseras enligt de växlande krav, som betingas av deltagandet i fält- och fälttjänstövningar. En mer eller mindre fullständig omorganisation kan därför bliva erforderlig såväl vid denna periods början som i september.

Antalet övningsförband av kompanis motsvarighet vid regementets huvuddel torde komma att växla mellan 2 och 3 under augusti samt 3 och 5 under september. Under augusti månad från kompanierna frigjord befälspersonal användes till att vid stationstjänsten representera staberna och att i övrigt biträda övningsledningen.

Trängtrupperna.

Allmänna grunder.

Uti motsvarande avdelning under »Infanteriet» anförda synpunkter beträffande utbildningens organisation äga i stort sett sin giltighet även vid trängtrupperna. Sålunda bör utbildningsorganisationen under huvuddelen av det militära utbildningsåret vid trängtrupperna så inpassas i den ständiga organisationen, att den i utbildningsarbetet deltagande personalen göres skickad att vid repetitionsövningarnas början ingå i de då krigsorganiserade staberna och förbanden. Åtgärder äro härvid liksom vid infanteriet erforderliga för att personalen må kunna få så fullständig och varaktig samhörighet med en och samma stab eller ett och samma truppförband som är möjligt.

Även vid trängtrupperna är en uppdelning av det militära utbildningsåret i två perioder, den ena omfattande tiden oktober—juli, den andra augusti—september, ändamålsenlig.

Under den tidigare perioden (oktober—juli) bedrives utbildningen fördelad på kårens fyra kompanier på sådant sätt, att personalen i största möjliga utsträckning vinner samhörighet med den stab eller det truppförband, där den under den senare perioden och vid mobilisering är placerad.

Under den senare perioden (augusti—september) uppsättas och övas ett antal staber och truppförband, så vitt möjligt överensstämmande med den avsedda krigsorganisationen, nämligen fördelningsträngstab, tränggruppstaber, trosstaber, anspanns-, bil- och trafikkompanier, sjukvårdsbataljonsstab, sjukbärrar-, sjukvårds- och sjukhuskompanier m. m.

Perioden oktober—juli.

Fast anställt manskap.

Den nu gällande organisationen av det fast anställda manskapets utbildning finner försvarskommissionen ändamålsenlig; den bör därför i huvudsak bibehållas. Dock bör, såsom i annan avdelning av detta kapitel angivits, vicekorpralsutbildningen utgå. Volontärsoldatutbildningen bör sålunda taga sin början omkring den 1 november samt korprals- och furirsutbildningen omkring den 15 oktober. Volontärsoldatutbildningen bör vidare fortgå till slutet av oktober samt korprals- och furirsutbildningen till repetitionsövningarnas början. Korprals- och furirsutbildningen bör liksom för närvarande avslutas med elevernas provtjänstgöring såsom instruktörer under de värnpliktigas första tjänstgöring.

Vid trängtrupperna förutsättes årligen skola antagas omkring 110 volontärer. På varje trängkår komma sålunda omkring 30 man. Dessa skola liksom hittills uppdelas på de tre tjänsterna, anspans-, bil- och sjukvårdstjänst, med omkring en tredjedel på var och en. För varje sådan tjänst skulle årligen sålunda uttagas omkring 8—10 volontärer. För trängens vidkommande utgör varje sådan grupp volontärer en lämplig övningsavdelning och kan fördenskull vid trängtrupperna tillgodoses det av kommissionen tidigare uttalade önskemålet att årligen vid vart och ett av de tre anspans-, resp. bil- och sjukvårdskompanierna anställas det antal volontärer, varav kompanierna i fråga är i behov. Volontärerna böra kvarbliva vid samma kompani fram till furirsexamen under tredje anställningsåret. På detta sätt skulle årligen på vart och ett av nämnda kompanier komma att utbildas en grupp volontärsoldater, en grupp korpralselever och en grupp furirselever. Under tiden oktober—april får utbildningen formen av en skola för det fast anställda manskapet; under tiden april—juli har den, i vad rör furirs- och korpralseleverna, formen av dessa elevers provtjänstgöring i allmänhet vid eget kompani såsom instruktörer vid de värnpliktigas utbildning i sommarsoldatskolan.

Studenter och likställda (1 befälstjänst) samt officers- och reservofficersaspiranter.

I det föregående har omnämnts, att trängtruppernas årliga kontingent av studenter och likställda beräknas till 135 man. Före inställelsen till första tjänstgöring beräknas avgå 2 %, varför antalet tillstädeskomna kan uppskattas till 132.

Befälseleverna böra i likhet med trängens övriga värnpliktiga uppdelas för tjänstgöring i anspans-, bil- eller sjukvårdstjänst. Enligt den såsom lämplig befunna proportionen — 25 % i anspannstjänst, 40 % i biltjänst och 35 % i sjukvårdstjänst — skulle antalet studenter i de olika tjänsterna bliva:

anspannstjänst	33,
biltjänst	53,
sjukvårdstjänst	46.

Enligt av kommissionen tidigare uttalad princip bör ifrågavarande studenters utbildning bedrivas vid vederbörlig trängkår. Till denna utbildning böra även ansluta officers- och reservofficersaspiranterna under dessas första soldatutbildningsperiod.

Även för utbildningen av befälseleverna vid trängtrupperna böra särskilda underavdelningar vid trängkårerna tagas i anspråk. Då varje årskontingent kommer att bestå av 8 à 9 man för utbildning i anspannstjänst, 13 à 14 man för utbildning i biltjänst samt 11 à 12 man för utbildning i sjukvårdstjänst, kan av densamma organiseras tre grupper, var och en lämpligen ansluten till det kompani, som handhar utbildning i motsvarande tjänst. Till samma kompanier bör även förläggas utbildningen för andra årets studenter, vilka likaledes utgöra tre grupper, var och en för utbildning i en av trängtruppernas tre olika tjänster. De båda årskontingenterna sammanföras lämpligen till en pluton för utbildning i anspannstjänst, en i biltjänst och en i sjukvårdstjänst.

Värnpliktiga i allmänhet.

Såsom under »Arméns rekrytering» anförts, föreslår försvarskommissionen inskrivningskontingenten för i linjetjänst uttagna värnpliktiga i allmänhet, tilldelade trängtrupperna, ökad från nuvarande 1 200 till 2 133 man. Denna ökning har betingats av det väsentligt större personalbehov, som arméns underhållsorganisation i krig numera medför.

Den sålunda nödvändiggjorda ökningen av varje trängkårs årliga värnpliktskontingent från 300 till över 500 man — förutom värnpliktiga studenter och likställda, värnpliktiga tillhörande ersättningsreserven m. fl. — skulle givetvis påkalla en ökning av antalet utbildningsenheter vid trängkårerna, därest, liksom vid övriga truppdrag, huvuddelen av årskontingenten värnpliktiga i linjetjänst skall kunna samtidigt undergå utbildning. Om detta krav skulle fasthållas, måste vid varje trängkår antalet såväl bil- som sjukvårdskompanier fördubblas. Försvarskommissionen har emellertid med hänsyn till de ekonomiska konsekvenserna, kravet på utbyggnad av träng-etablissemangen m. m., icke ansett sig kunna förorda en organisatorisk ökning av sådan omfattning, som värnpliktskontingenternas storlek i och för sig påkallar. Genom tillkomsten av ett fjärde kompani för specialtjänst m. m. vid varje trängkår har enligt kommissionens mening på ett betryggande sätt sambandet mellan freds- och krigsorganisationerna säkerställts.

Då organisationen sålunda icke nämnvärt utökats, har kommissionen måst föreslå, att för utbildning av trängtruppernas värnpliktiga den årliga värnpliktskontingenten uppdelas i två tjänstgöringsomgångar, en vintergrupp och en sommargrupp. Härtill kommer trängtruppernas andel i den särskilda övningstrupp, som vid krigsskolan skall ställas till förfogande ur samtliga truppdrag för officersaspiranternas utbildning. Då denna utbildning bör omfatta trängens samtliga tre tjänster, måste en pluton av vardera slaget, således en anspanns-, en bil- och en sjukvårdspluton, avses för ändamålet. Härvid synes det lämpligt att sammanföra dessa tre plutoner till ett förband,

lämpligen benämnt trängkompani. Sagda kompani bör organisatoriskt tillhöra den närmast krigsskolan belägna trängkåren, Svea trängkår.

Av den beräknade årskontingenten till linjetjänst uttagna *värnpliktiga i allmänhet* kunna 1962 man beräknas inrycka till första tjänstgöring. Enligt vad nu kan överblickas, synes denna kontingent böra fördelas med

till anspannstjänst	22 % eller 432 man
» biltjänst	42 % » 824 »
» sjukvårdstjänst.....	36 % » 706 » .

Vid uppdelningen av dessa värnpliktiga på de fyra trängkårerna böra de för Svea trängkår avsedda kontingenterna göras så mycket större, som betingas av behovet av övningstrupp vid krigsskolan. Sistnämnda övningstrupp utbildas under tiden för första tjänstgöringen vid krigsskolan samt fullgör repetitionsövningen antingen vid skolan eller vid nämnda trängkår.

Vad beträffar de värnpliktigas uppdelning på två grupper, en vinter- och en sommargrupp, är det önskvärt att göra den senare så stark som förläggningsförhållanden, befäls- och materielltillgång medgiva, för att kunna bedriva övningar i möjligast fältstarka förband.

Av *underbefäl eller fackmän* uttagas 20 % till samtliga tjänster. Dessa böra som hittills fullgöra sin utbildning under sommarhalvåret.

Av vad sålunda anförts, böra trängtrupperna tilldelade, till linjetjänst uttagna värnpliktiga i allmänhet fördelas på följande sätt:

Kategori	Anspanstjänst	Biltjänst	Sjukvårdstjänst	Summa
Underbefäl eller fackmän.....	86	164	142	392
Sommargrupp ..	246	390	364	1 000
Vintergrupp	100	270	200	570
Summa	432	824	706	1 962

De värnpliktigas uppdelning på kårerna framgår av nedanstående tabell.

Trängkår	Anspsanstjänst				Biltjänst				Sjukvårdstjänst				Summa
	Underbefäl	Sommargrupp	Vintergrupp	Summa	Underbefäl	Sommargrupp	Vintergrupp	Summa	Underbefäl	Sommargrupp	Vintergrupp	Summa	
<i>Svea trängkår:</i>													
egna	22	54	25	101	41	90	68	199	35	81	50	166	466
för krigsskolan avsedda ..	—	30	—	30	—	30	—	30	—	40	—	40	100
<i>Göta trängkår</i>	21	54	25	100	41	90	67	198	36	81	50	167	465
<i>Norrlands trängkår</i>	22	54	25	101	41	90	68	199	35	81	50	166	466
<i>Skånska trängkåren</i>	21	54	25	100	41	90	67	198	36	81	50	167	465
Summa	86	246	100	432	164	390	270	824	142	364	200	706	1 962

Av de värnpliktiga, uttagna för utbildning i de olika tjänsterna, uttages visst antal, beräknat efter mobiliseringsbehovet, för utbildning till

trafikmanskap (-underbefäl),
 signalmanskap (-underbefäl),
 kulsprutemanskap (-underbefäl),
 kommissarier m. fl.

Utbildningen av nyssnämnda värnpliktiga, vilka för varje kategori beräknas uppgå till ett fåtal per trängkår, kan i allmänhet icke bedrivas kårvis. Densamma måste liksom för närvarande i allmänhet centraliseras till för trängtrupperna gemensamt organiserade utbildningsenheter. Övriga värnpliktiga böra emellertid utbildas vid vederbörlig trängkår. Härvid böra samtliga till linjetjänst uttagna värnpliktiga i allmänhet utbildas vid det kompani, som handhar utbildning av personal i den tjänst, till vilken de värnpliktiga uttagits. Underbefäl och fackmän böra dock utgöra en särskild utbildningsavdelning för sig vid vederbörligt kompani. På sådant sätt bliva under ifrågavarande period trängens anspans-, bil- och sjukvårdskompanier enligt den ständiga indelningen i fred upptagna för utbildning. Till det fjärde kompaniet — specialkompaniet — förlägges utbildningen för de värnpliktiga, vilka, uttagna till anspans-, bil- eller sjukvårdstjänst, skola undergå särskild specialutbildning. Till detta kompani kan sålunda vid viss kår förläggas för trängtrupperna gemensamt anordnad specialutbildning.

Vintersoldatskolan vid Norrlands trängkår.

Såsom försvarskommissionen i annat sammanhang föreslagit, skola de värnpliktiga vid Norrlands trängkår, vilka under andra värnpliktsåret påbörjat sin första tjänstgöring, i februari eller mars tredje året avsluta denna med en omkring 25 dagars vintersoldatskola. Utbildningen för ifrågavarande värnpliktiga bör ordnas i huvudsaklig överensstämmelse med den organisation, som tillämpats för de värnpliktiga under tiden augusti—september kalenderåret närmast före det, varunder vinterutbildningen äger rum. Sålunda böra de värnpliktiga få tjänstgöra vid de staber och förband, i vilka de vid mobilisering skola ingå.

Perioden augusti—september.

Omkring den 1 augusti upphöra trängens kompanier såsom enheter för utbildningen vid trängkårerna. Vid nämnda tidpunkt organiseras i stället staber och förband enligt krigsorganisationen, vid vilka all i tjänst varande personal erhåller tillämpad utbildning. På grund av den mångfald staber och truppförband, som vid trängen skall organiseras såväl vid mobilisering som i fredstid från omkring den 1 augusti, blir allt befäl, som tidigare vid kompanierna deltagit i utbildningen, i full utsträckning taget i anspråk för ifrågavarande utbildning. Med hänsyn till den förhållandevis ringa personalstyrkan under tiden före repetitionsövningarna torde emellertid icke staber och truppförband kunna uppbringas till den styrka de skola hava vid mobilisering. Försvarskommissionen har emellertid utgått från, att övningar med reducerad styrka skola kunna bedrivas intill tiden för repetitionsövningarnas början.

De värnpliktiga, vilka under september fortsätta sin första tjänstgöring, fullfölja under denna tid den utbildning, för vilken de organiserats den 1 augusti, eller sammanslås för utbildning i staber och truppförband med de till repetitionsövning inryckta värnpliktiga.

I det föregående har anförts, att repetitionsövningar böra äga rum varje år vid trängtrupperna. Två årsklasser underbefäl och fackmän samt en årsklass övriga värnpliktiga i allmänhet komma vid tiden för dessa övningar att vara inkallade till tjänstgöring. Dessa värnpliktiga tagas då i görligaste mån i anspråk för tjänstgöring i de staber och truppförband, i vilka de föregående år under augusti månad utbildats och i vilka de avses att ingå vid mobilisering.

Beträffande till *ersättningsreserven* uttagna värnpliktiga gälla i huvudsak de synpunkter, som anförts under infanteriet. Dessa värnpliktiga böra ingå såsom en särskild avdelning i specialkompaniet.

Intendenturtrupperna.

Allmänna grunder.

Även vid intendenturtrupperna bör i möjligaste mån personalen under soldatutbildningen bibringas sådan förmåga, att den under repetitionsövningarna kan uppträda i mot krigsorganisationen svarande förband. Likaså bör eftersträvas, att personalen vinner största möjliga samhörighet med de förband, vid vilka den under repetitionsövningarna och även vid mobilisering skall tjänstgöra.

Vid intendenturtrupperna, där den värnpliktiga årskontingenten är förhållandevis liten och med hänsyn till bland annat behovet av arbetskraft året om vid intendenturförråden måste fullgöra sin första tjänstgöring i två omgångar, är det icke alltid möjligt att tillgodose de ovan angivna kraven på utbildningens organisation. Försvarskommissionen förutsätter dock, att de värnpliktiga under repetitionsövningarna så långt möjligt sammanföras till de förband, som vid mobilisering skola uppsättas.

Med hänsyn till fördelningen av de värnpliktigas utbildningstid vid intendenturtrupperna kan den såsom lämplig för övriga truppslag angivna periodindelningen icke tillämpas vid intendenturtrupperna. Man måste i stället indela utbildningsåret så, att tiden oktober—augusti bildar en period och september med repetitionsövningarna en period för sig. De värnpliktiga, vilka fullgöra första tjänstgöring, äro nämligen icke i tjänst under tiden för repetitionsövningarna, såsom fallet är vid övriga truppslag.

Under den första perioden bör utbildningen avse att bibringa de olika plutonerna förmåga att under andra perioden uppträda i kompaniförband och motsvarande.

Under andra perioden böra de organiserade kompanierna m. m. bedriva övningar i mot krigsorganisationen svarande förband.

Perioden oktober—augusti.**Fast anställt manskap.**

Någon särskild utbildning i likhet med vid övriga truppslag vid volontär-, korporals- och furirskolor äger icke rum vid intendenturtrupperna, då intendenturkårens underbefäl endast utgöres av furirer, vilka rekryteras ur andra truppslag.

Studenter och likställda (i befälstjänst) samt reservofficersaspiranter.

Intendenturtrupperna tilldelade studenter och likställda beräknas uppgå till omkring 50 man vid inryckningen. Enligt tidigare av försvarskommisionen uttalad princip borde ifrågavarande studenter fördelas på de tre intendenturkompanierna och där under vederbörande chefs ledning erhålla sin utbildning. Detta torde emellertid icke vara lämpligt med hänsyn till den mycket individuella och mångsidiga utbildning — exempelvis beträffande detaljer i fråga om regementsintendentstjänst samt magasins- och förrådstjänst — som måste meddelas studenterna. Fördenskull bör såsom hittills de värnpliktiga studenternas utbildning vid intendenturtrupperna centraliseras till ett för alla tre intendenturkompanierna gemensamt studentkompani.

Den tid *reservofficersaspiranterna* tjänstgöra vid vederbörligt intendenturkompani böra de ansluta till studentutbildningen.

Värnpliktiga i allmänhet.

Årskontingenten till linjetjänst uttagna värnpliktiga i allmänhet vid intendenturtrupperna beräknas uppgå till 441 man. Av dessa beräknas 8 % avgå före inryckningen till första tjänstgöring, varför omkring 405 man beräknas inställa sig till tjänstgöring. Denna styrka beräknas fördelad på sätt, som framgår av nedanstående tablå.

K a t e g o r i	%	Antal
Underbefäl eller fackmän	20	81
Sommargrupp	—	162
Vintergrupp	—	162
Summa	—	405

För utbildningen av ifrågavarande värnpliktiga böra vid varje intendenturkompani organiseras två magasins-, en bageri- och en slakteripluton. Underbefäl och fackmän utbildas i en särskild grupp för sig vid de olika plutonerna.

Perioden september (repetitionsövningar).

Då såväl vinter- som sommargrupperna fullgöra repetitionsövning samtidigt under fjärde värnpliktsåret, kunna vid varje intendenturkompani organiseras två krigsorganiserade intendenturkompanier, i vilka stommen utgöres i det ena av vintergruppen, i det andra av sommargruppen. På så sätt borde i

stort sett personalen såväl under repetitionsövningar som vid mobilisering kunna förväntas ingå i de förband, vid vilka den erhållit utbildning under första tjänstgöringen. Ehuru avsteg härifrån kunna bliva erforderliga med hänsyn till att vid mobilisering ytterligare förband (formationer) måste uppställas av intendenturtrupperna, torde dock på antytt sätt tillfredsställande överensstämmelse kunna vinnas mellan freds- och krigsorganisationer.

Ersättningsreservens värnpliktiga böra uppdelas på de tre kompanierna efter behovet av handräckning vid intendenturförråden. De böra sammanhållas i särskilda avdelningar vid varje intendenturkompani.

Tygtrupperna.

Allmänna grunder.

De tre till Stockholm, Karlsborg och Boden förlagda tygkompanierna äro avsedda att utgöra mobiliseringscentra för de etapptruppförband, som skola organiseras för de grenar av underhållstjänsten, vilka beröra ammunition och krigsmateriel. Dylika etapptruppförband äro tygkompanier, sammansatta av ammunitions-, tygförråds- och verkstadsplutoner, ävensom särskilda ammunitionsförråds-, tygförråds- och verkstadskompanier. Organisationen är sålunda avpassad med hänsyn till att i huvudsak tre tjänster skola bestridas, nämligen ammunitions-, förråds- och verkstadstjänst. En ändamålsenlig överensstämmelse mellan freds- och krigsorganisationer torde därför enligt kommissionens mening vinnas, om tygkompanierna indelas på motsvarande sätt, nämligen på en ammunitionspluton, en tygförrådspluton och en verkstadspluton. Denna indelning är därjämte väl avpassad efter sammansättningen av de centrala tygstationerna, till vilka tygkompanierna böra förläggas och vilka omfatta såväl ammunitions- och materieförråd som verkstäder.

Det fast anställda befälets utbildning.

Kommissionen har ansett, att underbefälet vid tygtrupperna, liksom vad fallet är vid intendenturtrupperna, lämpligen bör rekryteras från arméns övriga truppslag. Vid tygtrupperna avses sålunda ingen utbildning för nående av furirsgarden att äga rum. Utbildningen av vid tygtrupperna nyantaget underbefäl bör sålunda främst inriktas på att göra detsamma förtroget med detta truppslags speciella tjänsteutövning. Den fortsatta underbefälsutbildningen ävensom utbildning av officerare och underofficerare bör i huvudsak bedrivas under vinterhalvåret. Denna utbildning kan då med fördel äga rum vid resp. tygstationer, alldenstund tjänsten i krig vid förråd och verkstäder inom etappområdet av lätt förklarliga skäl kommer att erbjuda stora likheter med förhållandena i hemorten. Givetvis kan och bör i befälsutbildningen även ingå tjänstgöring vid andra tygförvaltningen underställda fabriker ävensom vid denna myndighet själv.

Utbildning av studenter och likställda.

Den vid nuvarande organisation förefintliga kategorien artilleritekniska studenter böra efter genomförandet av den av kommissionen föreslagna organisationen tillhöra tygkåren. Deras militärutbildning, som hitintills ägt rum vid ett artilleriregemente (i Stockholm), bör sålunda framdeles äga rum vid ett av tygkompanierna, förslagsvis det i Stockholm förlagda. Beträffande dessa studenters fortsatta utbildning och tjänstgöring anser kommissionen i stort sett nuvarande bestämmelser böra tillämpas.

Utbildning av till linjetjänst uttagna värnpliktiga i allmänhet.

I anslutning till vad ovan anförts, synas de till tjänstgöring på våren inryckande värnpliktiga böra intill början av augusti utbildas vid en ammunitionspluton, en förrådspluton och en verkstadspluton.

Viss utbildning av de till verkstadsstjänst uttagna värnpliktiga torde härvid böra äga rum även å annan plats än vid resp. tygstations verkstad (exempelvis vid gevärsfaktoriet).

Under augusti och under repetitionsövningarna organiseras plutoner (kompani) i anslutning till krigsorganisationen för tillämpningsövningars bedrivande.

Truppförbandsutbildningen i övrigt vid lägre och högre truppförband.

Befälsutbildningen vid truppförbanden.

Befälsutbildningen utgör, som kommissionen i det föregående under »Allmänna grunder» framhållit, en integrerande del av arbetet på danandet av i fält användbara staber och truppförband. För att uppnå detta mål synes det kommissionen vara av vikt, att även befälsutbildningen systematiskt infogas i den övriga truppförbandsutbildningen.

Med hänsyn till syftet bör befälsutbildningen i första hand inriktas på truppföring och praktisk stabstjänst. Vid avgivandet av sitt förslag till ordnandet av utbildningen i allmänhet vid regemente har försvarskommissionen också haft sin uppmärksamhet riktad på att söka skapa så rikliga truppföringstillfällen som över huvud taget är förenligt med föreslagna utbildningstid. Så har tiden från och med den 1 augusti till slutet av repetitionsövningarna (första tjänstgöring) i allmänhet avsetts uteslutande för övning med truppförband jämte tillhörande staber. Skall emellertid befälspersonalen kunna erhålla verkligt utbyte av denna utbildning och skall det åsyftade ändamålet därmed, nämligen danandet av truppförband med förmåga att i fält lösa sina uppgifter, kunna uppnås, måste tydligen befälspersonalen före truppförbandsövningarnas början vara teoretiskt och såvitt möjligt även praktiskt insatt i sina skyldigheter. Det är sålunda angeläget, att befälspersonalen även under andra tider av året erhåller dylik

befälsutbildning. För huvuddelen av den aktiva befälspersonalen kan detta självfallet icke äga rum under pågående sommarsoldatskola. Därför synes vinterhalvåret med dess mindre omfattande utbildningsarbete främst böra tagas i anspråk för ifrågavarande ändamål.

Är det sålunda av stor betydelse, att befälet är väl insatt i sina åligganden såsom truppförare (stabspersonal) vid tiden för truppförbandsövingarnas begynnelse, är det enligt kommissionens mening icke mindre viktigt, att de meniga vid samma tid bibringats avsedd utbildning enskilt, i grupp och i pluton (motsvarande) samt fostrats till goda soldater. Möjligheterna härutinnan äro otvivelaktigt till största delen beroende av befälets förmåga uti trupputbildning samt icke minst förmågan att över huvud taget på ett lämpligt sätt handhava truppen. Följaktligen måste även denna förmåga icke blott bibringats befälet utan även hos detsamma undan för undan befastas. Givet är, att befestandet av förmågan i trupputbildning bäst sker under tjänstgöring vid trupp. Men själva inlärandet måste ske dessförinnan. Kommissionen vill sålunda framhålla betydelsen av att vinterhalvåret i erforderlig omfattning begagnas även för ett ändamålsenligt arbete på förberedandet av befälets utbildningsverksamhet.

I detta sammanhang vill kommissionen även giva uttryck åt sin uppfattning, att en lämpligt avvägd fysisk träning är att betrakta som ett betydelsefullt led i befälsutbildningen, vare sig denna träning direkt syftar till vidmakthållandet och uppövatet av befälets förmåga som instruktörer och föregångsmän vid truppens mycket betydelsefulla fysiska fostran eller den närmast avser befälspersonalens personliga fälduglighet.

Sättet att rationellt organisera ifrågavarande befälsutbildning åligger det givetvis de militära myndigheterna att närmare bestämma. Utbildningsmöjligheterna äro emellertid i betydande grad avhängiga av de anslag, som ställas till vederbörande myndigheters förfogande och — vad reservpersonalen beträffar — av befälets tjänstgöringsskyldighet i fredstid. Försvarskommissionen har, såsom av »kostnadsberäkningarna» framgår, för ifrågavarande ändamål föreslagit upptagandet av erforderliga medel på riksstaten. Då därjämte i annat sammanhang en icke oväsentlig tjänstgöringsskyldighet — liksom ock beredandet av möjligheter till ersättning under frivillig tjänstgöring — för reservpersonalen föreslagits, synes det kommissionen lämpligt att här något närmare angiva huvuddragen av det system för befälsutbildningens ordnande, vilket utgjort grundvalen för beräkningarna av såväl anslagsbehoven som — beträffande reservpersonalen — behovet av tid för befälsutbildning.

Den särskilt för sig bedrivna befälsutbildningens betydelse kan i allmänhet anses inom vissa gränser stå i en bestämd relation till längden av de menigas — d. v. s. i Sverige flertalet värnpliktigas — utbildningstid.

I den mån längden av sistnämnda utbildning är tillräcklig för att möjliggöra det årliga bedrivandet under flera månaders tid av tillämpningsövningar med icke blott de lägre, utan även de högre truppförbanden, i samma mån

vinner befälspersonalen genom långvarig och årligen återkommande praktisk erfarenhet just den tjänstevana i truppföring och stabstjänst, som enligt vad ovan är sagt utgör den särskilt för sig bedrivna befälsutbildningens viktigaste syfte.

Å andra sidan kan en del av den för truppföringens och stabstjänstens effektiva utövande erforderliga kunskapen och tjänsterutinen i begränsad utsträckning bibringas befälskadern utan att de i vederbörligt truppförband ingående meniga soldaterna fördenskull med nödvändighet städse behöva stå till förfogande såsom trupp vid de för sådant ändamål anordnade övningarna.

De förstnämnda betingelserna för vinnandet huvudsakligen på erfarenhetens väg av befälsutbildningens syfte förefinnas emellertid icke i Sverige och komma icke heller att skapas genom den av kommissionen föreslagna härordningen. De kunna åvägbringas allenast med en utbildningstid, väsentligt mycket långvarigare än den av kommissionen föreslagna. Denna senare medgiver icke, att man, vad infanteriet beträffar, oftare än vartannat år når högre än till bataljonsförbandets övande. De år, då detta är fallet och då alltså övningar jämväl i regements- och fördelningsförband kunna bedrivas, kunna emellertid beräknas sammanlagt blott en månad stå till förfogande för utbildning i kompani- och bataljonsförband samt därefter ytterligare endast två veckor för övningar i regementsförband och slutligen en vecka för fördelningsinfanteriregementenas samövande såväl inbördes som med fördelningsartilleriregementet inom fördelningen.

Vid sådant förhållande är det uppenbart, att varje möjlighet att genom enbart med befälet bedriven utbildning ersätta den av otillräckliga truppföringstillfällen föranledda bristen på praktisk tjänstevana bör omsorgsfullt begagnas.

Befälspersonalens tjänstbarhet bestämmes emellertid icke uteslutande av rutinen i truppföringen, i stabstjänsten eller i utbildningsarbetet. Den beror också av befälets kunskaper och insikter. Den befälsutbildning, som erfordras för dessas befastande och utvidgande och i allmänhet för den tekniska yrkesskicklighetens utvecklande, är däremot till sin betydelse oberoende av de mer eller mindre gynnsamma betingelserna för bedrivandet av praktiska tillämpningsövningar med truppförbanden. Den erfordras under alla förhållanden.

Endast en ringa del av exempelvis officerskåren blir nämligen under sin tjänstetid i tillfälle att vid militär högskola förvärva en alla yrkets ämnesområden omfattande, fördjupad utbildning. För flertalet officerare blir sålunda den vid krigsskolan och därefter vid truppslagsofficersskolorna meddelade utbildningen den enda skolning av dylik art, som ifrågakommer. För detta flertals vidkommande måste genom befälsutbildning vid truppförbanden det under den grundläggande officersutbildningen erhållna kunskapsstoffet oavlätligen vidmakthållas och fördjupas. Det måste emellertid också utvidgas till sådana grenar av tjänsten, för vilka vederbörande icke bibringats kompetens under den grundläggande utbildningen till befäl. Varje på aktiv

stat varande befattningshavare inom subalternofficers-, sergeants- och furirsgraderna bör sålunda snarast efter nåendet av vederbörlig tjänstegrad kunna ernå fullständig tjänstbarhet inom flertalet av de speciella grenar, som numera förefinnas inom samtliga truppslag (vid infanteriet exempelvis kulsprute-, granatkastar- och infanterikanontjänst, observationstjänst, signaltjänst, pionjärtjänst, gasskyddstjänst, ammunitions- och förplägnads- samt annan till truppträngen hänförlig verksamhet såsom körning, klövjning o. s. v.). I krigsorganisationen av bataljonen och kompaniet ingå särskilda organ, avsedda just för bestridandet av dylika specialgrenar av tjänsten. Förmåga att utnyttja dessa organ måste därför fordras av i regel allt befäl inom kompani, försåvitt icke truppförbandets stridsvärde skall äventyras. Denna befälsutbildning måste uppenbarligen givas en betydande omfattning, både i fråga om antalet särskilda kurser av olika slag och i fråga om antalet av de däri för egen utbildning deltagande officerare, underofficerare och furirer. Densamma måste därjämte — åtminstone i vad rör de viktigare specialgrenarna — bedrivas årligen, dels enär nya elever årligen tillkomma och dels för att vidmakthålla de övrigas kunskaper.

Det är emellertid icke nog med att befälets ursprungliga utbildning sålunda dels befästes och dels utvidgas till nya grenar, i syfte att göra befälspersonalens tjänstbarhet effektiv inom den bestående krigsorganisationen och i fråga om dennas rätta användande i fält. Det är lika nödvändigt att oavlåtligen hålla befälspersonalens kompetens i höjd med utvecklingens och den därigenom förändrade krigsorganisationens krav.

Befälsutbildning är därför erforderlig för att inom truppförbanden snabbt sprida kunskap om vid armén erforderliga nya stridsmedel och skyddsmedel samt om de av tillkomsten av dylika föranledda förändringarna i stridssättet eller utbildningsmetoderna. Detta kan emellertid icke ske endast eller ens i huvudsak vid för vederbörligt truppslag eller för armén gemensamma kurser. Till sådana centrala kurser, där kunskaper i dylika ämnen först meddelas, kan nämligen, bland annat av kostnadsskäl, i regel endast en representant för vederbörligt truppförband beordras. Det blir därefter dennes uppgift att i sin tur vid truppförbandet meddela vid kursen erhållen utbildning.

Utbildning av nu ifrågavarande slag är slutligen erforderlig för att bibringa befattningshavare kompetens för närmast högre befäl än det, som motsvarar vederbörandes tjänstegrad. Den i sådant syfte anordnade befälsutbildningen har till ändamål, dels att pröva vederbörandes lämplighet för befordran i fredstid, dels ock att sätta vederbörande i stånd att i krigstid — vid förfall för befattningshavare av högre grad — övertaga, jämväl utan att befordran äger rum, därigenom ledigblivna befälsposter. I sistnämnda hänseende måste den fordran uppställas, att varje befattningshavare skall äga kompetens såsom chef för truppförbandet närmast högre än det, varöver han i fredstid förer befälet. Nu anförda krav hänföra sig främst till befälet på aktiv stat, men gälla även i viss utsträckning reservbefälet.

Slutligen vill kommissionen erinra om angelägenheten av befälspersonalens förkovran i sådana allmänbildande ämnen som direkt eller indirekt äro av

betydelse för dess militära yrkesutövning. Sådana ämnen äro exempelvis främmande språk, psykologi, pedagogik, samhällslära, nationalekonomi m. m.

Såsom redan förut omnämnts ankommer organiserandet av befälsutbildningen på de militära myndigheterna. I enlighet med den av försvarskommissionen hävdade principen om betydelsen av personalens samhörighet med vederbörligt truppförband samt på grund av nödvändigheten av att rediga förhållanden skapas i fråga om fördelningen olika befälhavare emellan av ansvaret för underlydande befäls tjänstbarhet, bör emellertid befälsutbildningen infogas i truppförbandens organisation efter samma grunder som manskapets utbildning. Detta innebär, att varje befälhavare bör äga möjligheter samt vara skyldig att ombesörja utbildningen av underlydande befälspersonal i vad rör de ämnesområden, inom vilka befälhavaren är ansvarig för underlydandes tjänstbarhet. Framför allt bör så vara fallet i fråga om utbildningen för truppförings- och stabstjänst. Kompani- och bataljonschefer (samt motsvarande) böra sålunda ansvara för befälsutbildningen inom de begränsade områdena för dessa förbands verksamhet, under det att regements- och fördelningschefer ombesörja den till inövandets av verksamheten inom regementet och fördelningen samt till den militära allmänbildningen syftande utbildningen.

Från dessa utgångspunkter har kommissionen beräknat särskilda anslag, dels för befälsutbildning i omedelbar anslutning till truppförbandsutbildningen, dels ock för särskilda officers- och underofficersövningar utom förlägningsorten, bedrivna under regements- (och motsvarande) chefers ledning, dels slutligen också för s. k. fältövningar för befålet, anordnade och ledda av vederbörande fördelningschef, av truppslagsinspektörerna och av chefen för armén m. fl. högre chefer.

Vikten av att arméns högre chefer m. fl. jämte deras staber genom sistnämnda fältövningar erhålla tillfällen att förbereda sig på den högre truppföringen och stabstjänsten blir enligt kommissionens mening alldeles särskilt framträdande inom en armé, där möjligheterna att under fälttjänstövningar med trupp vinna samma syfte bliva mycket begränsade. I synnerhet gäller detta chefer för och staber vid de högre operativa enheter, varuti fälthären i krigstid indelas och vilka — som kommissionen tidigare framhållit — icke hava någon motsvarighet i fredsorganisationen.

Fälttjänstövningar.

För att bereda tillfälle till övningar i omväxlande terräng under de lägre truppförbandens utbildning och för att därunder vänja befäl och meniga att finna sig till rätta under olika slags fältmässiga förhållanden bör denna utbildning i viss utsträckning och såsom »mindre fälttjänstövningar» förläggas utanför truppförbandens egna övningsområden. För bestridande av de härvid uppstående kostnaderna för tillfällig avlöning, inkvartering, bivackplatser, körslor, bränsle och markskador m. m. disponeras av truppförbandscheferna särskilda anslag, det s. k. truppvövningsanslaget. På grund av betydelsen av dessa övningar har försvarskommissionen föreslagit viss ökning

av vederbörande övningsanslag, avpassad efter de ökade möjligheterna för anordnandet av dylika övningar. Dessa ökade möjligheter sammanhånga med vad kommissionen föreslagit i fråga om användningen av den ökade utbildningstiden för de värnpliktiga.

Med fälttjänstövningar i egentlig bemärkelse avses emellertid inom nu varande försvarsordning de av chef för högre truppförband anordnade fältmässiga övningar, för vilka kostnaderna bestridas av det s. k. fält- och fälttjänstövningsanslaget. Av detta anslag, vilket enligt 1925 års härordningsbeslut beräknades till 700,000 kronor per år, skola bestridas kostnaderna dels för i föregående avdelning nämnda fältövningar, dels för fälttjänstövningar i sistnämnda bemärkelse. Av anslaget brukar huvuddelen användas till anordnandet av s. k. större fälttjänstövningar med i regel omkring två fördelningar samtidigt, medan återstoden fördelas på cheferna för de högre truppförband, vilka icke för året deltaga i nämnda större fälttjänstövningar, för anordnande av särskilda fält- och fälttjänstövningar inom dessa truppförband.

Enligt försvarskommissionens mening utgöra fälttjänstövningarna ett synnerligen viktigt led i den truppförbandsutbildning, vars betydelse kommissionen redan inledningsvis ansett sig böra särskilt betona. För att målet för denna truppförbandsutbildning — att dana i fält användbara truppförband och staber — skall kunna nås, är det nämligen uppenbart, att tillfälle måste beredas all personal att tid efter annan deltaga i övningar, vilka hava en så krigsmässig prägel som förhållandena i fredstid medgiva. Cheferna för de högre truppförbanden böra få tillfälle att under dylika övningar pröva fältdugligheten hos och konstatera utbildningsresultatet vid underlydande truppförband. De böra vidare erhålla möjlighet att inöva den samverkan mellan de lägre truppförbanden — av samma och olika truppslag — vilken utgör förutsättningen för att de högre truppförbanden skola bli operationsdugliga. Även för dessa måste slutligen tillfälle beredas till samövning såväl inbördes som med delar av de övriga försvarsgrenarna.

I enlighet med det anförda har försvarskommissionen beräknat ett reservationsanslag till fälttjänstövningar på 700,000 kronor, vilket belopp enligt verkställda beräkningar torde möjliggöra ett förverkligande av angivet syfte.

I fråga om anslagets fördelning, varom förslag torde böra avgivas av de militära myndigheterna, synas hittills tillämpade grunder alljämt vara i huvudsak ändamålsenliga. Kommissionen vill emellertid i detta sammanhang erinra om innebörden av sitt förslag rörande fördelningen av de värnpliktigas tjänstgöringstid vid infanteriet, varigenom repetitionsövningar vid detta truppslag skulle komma till stånd allenast vart annat år. Det är uppenbart, att infanteriförbandens deltagande i större fälttjänstövningar bör äga rum främst de år, då de hava en fältmässig sammansättning på tre bataljoner m. m. Då å andra sidan dylika större fälttjänstövningar böra komma till stånd så ofta som tillgängligt anslag det medgiver, bör enligt

kommissionens mening den åtgärden tagas under övervägande, att repetitionsövningar vid infanteriet anordnas varje år med halva antalet fördelningar. Härigenom skulle enligt kommissionens mening utbildningsarbetet inom de högre truppförbanden kunna på ett ändamålsenligt och följdriktigt sätt planläggas och prövas.

Landstormsövningar.

För att inkallelsen av landstormsmännen till de av försvarskommissionen uti annat sammanhang föreslagna landstormsbefäls- och landstormsrepetitionsövningarna skall motsvara avsett syfte, erfordras instruktionsbefäl med förmåga och vana att förbereda och genomföra undervisningen och övningarna. Det torde nämligen vara uppenbart, att det till övningarna för sin egen utbildning inkallade, tjänstgöringsskyldiga eller frivilliga landstorms- och reservbefälet icke tillika kan avses för övningarnas förberedande och organiserande samt för ledandet av utbildningen. Härför måste avses befäl på aktiv stat.

För att undvika de med tjänsteresor för detta befäl förenade kostnaderna ävensom för att utnyttja förlägnings- och undervisningslokaler samt övningsterräng och skjutbanor böra övningarna i allmänhet bedrivas vid militärt etablissement. För huvuddelen av personalen bör vederbörligt regementsområdes infanteriregemente härvid tagas i anspråk. Härifrån kunna dock särskilda förhållanden (inom vederbörligt område anordnad luftförsvars- eller fälttjänstövning eller krigsövning i kustfästning eller med flottan) föranleda avsteg. Likaledes kunna sådana avsteg vara påkallade av förhållandena inom mycket vidsträckta regementsområden.

Sambandet mellan de båda landstormsövningarna gör det nödvändigt, att samma befäl som avses för landstormsbefälsövning jämväl övervakar, leder och kontrollerar den del av verksamheten, vilken såsom tillämpningsövning äger rum under landstormsrepetitionsövningen. Behovet av instruktionsbefäl måste fördenskill beräknas icke enbart efter numerären av de i landstormsbefälsövningen deltagande utan ock efter antalet och framför allt indelningen av de landstormsförband, vilka under landstormsrepetitionsövningen avses att uppsättas.

Antalet hären tilldelade och till linjetjänst uttagna inställeskyldiga värnpliktiga per årsklass kan beräknas på fastlandet utgöra i genomsnitt per regementsområde 777 man i landstormsrepetitions- samt 182 man i landstormsbefälsövningen. Härtill komma 128 man, som i beväringen tillhöra marinen eller flygvapnet, varigenom totala antalet tillstädeskomna blir högst 1,087 man, varav omkring 600 kunna beräknas vara utbildade vid infanteriet. Av i landstormsbefälsövningen deltagande kunna 22 beräknas vara f. d. fast anställda, 40 studenter och likställda samt 120 tillhörande kategorien underbefäl och fackmän.

Av en sådan styrka kunna inom varje regementsområde på fastlandet i medeltal organiseras ungefärligen nedanstående truppförband (och utbildningsenheter), nämligen:

en landstormsinfanteribataljon om två à tre landstormsgevärskompanier och ett landstormsförband för tunga vapen,

ett landstormsbevakningsförband med en övningsavdelning för luftbevakningstjänst,

en landstormsvelocipedpluton,

en landstormsingenjörpluton samt

ett landstormsförband för biltransport och ett för sjukvårdstjänst.

Vid vissa områden tillkommer ytterligare ett landstormsartilleriförband. Den för luftvärnsartilleritjänst avsedda personalens utbildning torde böra organiseras centralt. Så kan ock komma att visa sig lämpligt med utbildningen jämväl av andra specialkategorier.

För ifrågavarande båda landstormsövningars förberedande och genomförande erfordras på grund av ovan angiven styrka och indelning av landstormsförbanden i medeltal per regementsområde på fastlandet följande instruktionspersonal på aktiv stat, disponibel under tre veckor, varav en vecka beräknas såsom förberedelsetid, nämligen:

en regementsofficer med adjutant,

vederbörande landstormsinstruktör,

12—14 andra kompaniofficerare, varav 4—5 kaptener eller äldre löjtnanter,

4—5 underofficerare,

4—5 äldre furirer samt

8—10 övriga furirer.

Som ovan är sagt håller försvarskommissionen bestämt före, att övningarna i regel böra anordnas under halvårsperioden maj—september. Avgörande för valet av den tidpunkt, då de kunna äga rum, blir främst möjligheten att frigöra det erforderliga aktiva befälet från dess under denna period pågående tjänstgöring vid utbildningen av de till beväringen hörande värnpliktiga. Sådant frigörande kan i allmänhet — av skäl, som kommissionen anför under redogörelsen för organisationen av sistnämnda utbildning — icke ske förrän tidigast under augusti och september månader. Under september komma emellertid vart annat år, eller årligen vid halva antalet infanteriregementen, repetitionsövningar med beväringen tillhörande värnpliktiga att avhållas. Med hänsyn till förläggningsutrymmet i kasernerna måste därför i varje fall vid ifrågavarande regementen landstormsövningarna äga rum i augusti. Därest de likväl anses böra avhållas i september, kunna de därstädes äga rum endast vartannat år, men endast därest repetitionsövning med beväringen tillhörande värnpliktiga vid vederbörligt regemente då icke äger rum. Landstormsövningarna skulle sålunda — därest de icke anses böra äga rum i augusti — kunna anordnas vartannat år vid varje infanteriregemente. Inom vederbörligt område måste emellertid i så fall två årsklasser landstorm samma år inkallas. En dylik anordning förutsätter därför, att de värnpliktiga få inkallas första eller andra året av tjänstetiden i landstormen (d. v. s. sextonde eller sjuttonde värnpliktsåret).

Kommissionen anser, att möjligheter för tillämpning av båda alternativen — landstormsövning vid vederbörligt infanteriregemente varje år i augusti

eller vartannat år i september — liksom ock för en kombination av båda alternativen böra hållas öppna. Fördenskull böra värnpliktslagens föreskrifter om landstormsmännens tjänstgöringsskyldighet i fredstid så avfattas, att en inkallelse även under sjuttonde värnpliktsåret blir tillåten.

Centrala undervisningsanstalter och utbildningskurser.

Officersutbildningen.

1. Allmänna synpunkter.

Officerskårens ställning inom härorganisationen är av så central betydelse, att försvarskommissionen funnit en grundlig omprövning av samtliga med officersutbildningen sammanhängande problem nödvändig. Därvid har det synts angeläget att klarlägga den utvecklingslinje, som fört fram till våra nuvarande utbildningsinstitutioner, liksom även de krav, vilka det nutida kriget ställer på officersyrket. En kortfattad redogörelse för resultatet härav synes böra föregå kommissionens förslag till förändringar i officersutbildningens organisation.

I den mån krigskonsten blev mera invecklad och utvecklingen på det militära området snabbare, ökades kraven på officerarnas kvalifikationer. Tidigare — exempelvis under 1600-talet — hade icke någon särskilt organiserad utbildning för yrket ansetts erforderlig. Sådan erhöles för övrigt genom deltagandet i de ständiga krigen. De kunskaper och färdigheter, som i allmänhet fordrades, voro av övervägande praktisk natur och kunde inhämtas under yrkesutövningen. Där teoretiska kunskaper förefunnos, hade de inhämtats genom självstudier.

Krigskonstens utveckling skänkte småningom ökad betydelse åt artilleriet och fortifikationsväsendet. Detta medförde i de flesta länder — i allmänhet under 1700-talet — uppkomsten av utbildningsanstalter för tillgodoseende av dessa vapenslags behov av teoretiskt skolad personal. Det samhälleliga framåtskridandet i allmänhet samt den allt snabbare fortgående utvecklingen på det militära området ställde emellertid efter hand ökade krav även på infanteriets och kavalleriets officerare. Behovet av särskilda åtgärder för höjandet av dessas yrkeskompetens blev därigenom överallt kännbart. Detta medförde uppkomsten av de så kallade kadettskolorna. I dessa erhöles under en följd av år ett antal ynglingar, i regel officerssöner, en efter tidens sätt att se ändamålsenlig officersutbildning. Skolorna fostrade yrkesskickliga officerare, vilka emellertid på grund av tradition och det tidiga inträdet i den militära miljön fingo en i socialt hänseende utpräglad särställning i förhållande till övriga medborgargrupper. Detta var otvivelaktigt en styrka under yrkesarméernas tid. Då den allmänna värnplikten efter napoleonkrigen började tillämpas, framträdde dock påtagliga olägenheter av systemet. Den förändrade

ställning i statslivet, som krigsmakten kom att intaga, sedan de stående yrkesarméerna utbytts mot värnpliktshärar, medförde en genomgripande omvälvning av officersskårens samhälleliga uppgifter och funktioner. Isoleringen måste brytas och dess medlemmar förvandlas från socialt sett ensidiga samhällsmedlemmar till på en gång skickliga yrkesofficerare och vidsynta medborgare. Detta ställde nya och vidgade krav på officersuppfostran. Rekryteringsens demokratisering och vidgat utrymme för humanistiska studier blevo de mest framträdande uttrycken härför.

I Sverige, där härorganisationen under hela 1800-talet fortfarande huvudsakligen vilade på indelningsverkets grund, och den allmänna värnplikten endast långsamt vann inesteg, rådde ifråga om officersutbildningen länge särregna förhållanden. Visserligen hade år 1792 inrättats en statlig utbildningsanstalt — den s. k. *krigsakademien* på Karlberg — men denna hade ringa omfattning och kunde icke tillgodose mer än omkring en fjärdedel av det årliga behovet av officerare. De återstående tre fjärdedelarna vunno officersanställning på så sätt, att de antogos av vederbörande regementschefer och utbildades efter den praxis, som tillämpades vid resp. regementen. För sistnämnda kategori gällde icke några officiellt reglerade bestämmelser, utom beträffande artilleriet och fortifikationen, där sedan gammalt genomgång av vissa kurser uppställdes såsom kompetensvillkor. Den decentralisation och brist på enhetlighet, som vid 1800-talets början karakteriserade den svenska officersutbildningen, motsvarade föga tidens krav på en kvalitativt god officerskår. Detta insågs av de ledande männen inom försvaret, och under hela 1800-talet stod frågan i den militära diskussionens brännpunkt. Under avvakten på klarläggande bestämmelser började cheferna för de indelta regementena formulera vissa fordringar för dem, som ville bliva föreslagna till officersbefordran vid resp. förband. Detta hade till följd att på 1830-talet på enskilt initiativ en *skola för linjeofficerare* öppnades i Stockholm. Detta synes hava påskyndat utvecklingen i så måtto, att Kungl. Maj:t år 1835 fann tiden mogen för utfärdandet av enhetliga bestämmelser rörande officersutbildningen vid infanteriet och kavalleriet. Som villkor för officersanställning fastställdes avlagd studentexamen i samtliga för denna bestämde ämnen (utom latin, grekiska och hebreiska), ett års anställning som underofficer samt godkänd examen i ett antal militära ämnen. Sistnämnda examen skulle förrättas av en i varje militärdistrikt särskilt förordnad kommission. De från krigsakademien utexaminerade kadetterna och de från den privata undervisningsanstalten i Stockholm avgångna eleverna utnämndes dock som förut omedelbart till officerare, även om de icke fyllde nämnda villkor.

Genom 1835 års förordning fastslogs, att officersyrket krävde såväl humanistisk bildning som militär specialutbildning. Den sistnämnda omfattade dels för samtliga vapenslag nödvändiga teoretiska insikter, dels efter de särskilda truppslagens krav avpassade praktiska kunskaper och färdigheter.

Fastställandet av dessa klart formulerade kompetenskrav innebar ett be-

tydelsefullt steg för officersutbildningens vidare utveckling. Som en direkt följd härav torde man kunna betrakta uppkomsten av enskilda militärläroverk i de fem militärdistrikt, som saknat sådana. Behovet av särskilt organiserad utbildning för officersrekryteringen vid arméns samtliga truppförband var därmed fastslagen.

Förut har omnämnts, att artilleriets och fortifikationens officersrekrytering sedan länge tillgodosetts genom särskilda utbildningsanstalter vid vederbörligt truppförband. Tidens ökade krav på officersutbildningen vid dessa vapenslag hade hos oss tillgodosetts genom det år 1817 inrättade högre *artilleriläroverket* på Marieberg. Behovet av ökad vetenskaplig bildning även på andra militära områden sökte man i viss mån tillgodose genom den 1822 inrättade »elitklassen» på Karlberg, där de skickligaste eleverna erhöles fortsatt utbildning. I samma syfte öppnades artilleriläroverket på Marieberg år 1832 även för infanteri- och kavalleriofficerare.

Såsom av det ovanstående framgår, hade utvecklingen under 1800-talets förna hälft resulterat i att vissa bestämda former för officersutbildningens anordnande vuxit fram. Därvid förefanns en tydlig åtskillnad mellan den utbildning, som föregick officersanställningen, och den som sedermera ansågs erforderlig för tillgodoseendet av de tekniska vapenslagens och den högre truppledningens krav. Karakteristiskt för detta äldre skede var, att endast en mindre del av officersbehovet fylldes från statligt organiserade utbildningsanstalter.

I den mån den allmänna värnplikts idéer vunno burskap och värnpliktsinrättningen fastare organiserades, framstod det som ett oeftergivligt villkor att på ett ändamålsenligare sätt organisera den första officersutbildningen. En målmedveten strävan att demokratisera formerna för utbildningen tog sig uttryck i kravet på krigsakademiens förvandling till en statlig militär tillämpningskola, i vilken samtliga truppslags officersaspiranter skulle erhålla enhetlig yrkesutbildning.

Under 1860-talets första hälft var frågan om en genomgående reformering av officersutbildningen föremål för omfattande utredningar, vilka ock medförde gradvis skeende förändringar i den militära undervisningens organisation. I 1866 års reglemente för *krigsskolan* fingo de nya principerna sin utformning. Dessa karakteriserades främst av att den tidigare rådande decentralisationen i utbildningen ersattes av en fullt genomförd centralisation. Detta medförde upphörandet av de enskilda militärläroverken. Utbildningens enhetlighet var därmed garanterad. En yngling, som önskade utbilda sig till officer, erhöles efter ansökan anställning som kadett vid krigsskolan utan någon föregående militär tjänstgöring och utan att tillhöra visst truppslag eller regemente. Villkor för anställningen var avlagd mogenhetsexamen eller godkända flyttningsbetyg till sjunde klassen på reallinjen. Vid krigsskolan meddelades teoretisk undervisning i militära ämnen, språk och mate-

matik samt praktisk utbildning i militära färdigheter, huvudsakligen avseende tjänsten vid infanteriet. Efter avlagd officersexamen fördelades kadetterna efter val på truppslag och regementen. De vunno dock icke officersfullmakt, förrän de genom »gradpassering» förvärvat någon kännedom om trupptjänsten. Genom denna anordning avsåg man att avhjälpa den ofullkomlighet, som i avseende å den praktiska trupptjänsten vidlådde det dåtida utbildningssystemet.

Sedan den nya organisationen blivit prövad några år, fann man ändamålsenligt att låta de allmänna läroanstalterna i alla delar bilda bottenskola för krigsskolan och från sistnämnda anstalt avkoppla sådana ämnen, som kunde inhämtas i läroverken. I 1874 års reglemente uppställdes därför avlagd mogenhetsexamen som oefftergivligt villkor för inträdet vid krigsskolan. Denna blev härigenom en militär tillämpningsskola i egentlig mening, och hela kursens varaktighet kunde nedbringas till 14—15 månader. Vinsten av 1866 och 1874 års reformer var betydande. På grundvalen av humanistisk bildning, inhämtad tillsammans med rikets övriga skolungdom, erhöll officeren enhetlig militär daning i teoretiska och praktiska ämnen. Tack vare grundskoleprincipen bröts den isolering, vari officersyrket befunnit sig, och vanns närmare kontakt med övriga samhällselement.

Artilleriläroverket på Marieberg undergick på 1860-talet en betydelsefull utveckling, därigenom att undervisningen omlades i syfte att bättre tillgodose generalstabstjänstens ökade krav. Sålunda fingo ämnena krigskonst och krigshistoria vidgat utrymme på programmet, och efter ett första års gemensamma studier uppdelades eleverna på två linjer. I samband med dessa organisatoriska ändringar utbyttes skolans gamla namn mot benämningen *krigshögskolan*. Sedan på 1870-talet den allmänna utvecklingen på det militära området lett till inrättandet av en särskild generalstabskår, blev frågan om den högre officersutbildningens ordnande åter aktuell. De överväganden, som nu följde, resulterade i en rationell uppdelning av de båda linjerna på två från varandra organisatoriskt fristående skolor, *krigshögskolan* och *artilleri- och ingenjörhögskolan*. Det främsta motivet härför var svårigheten att samordna undervisning av så vitt skild karaktär, det här gällde, i en läroanstalt. Under det att artilleri- och ingenjööfficerarna främst hade att inhämta vissa till sitt omfång strängt avgränsade kurser i de exakta vetenskaperna, borde de blivande generalstabsofficerarnas studier främst inriktas på ökandet av deras militära omdöme och allmänna bildning, vilket främst skedde genom till sitt omfång icke exakt bestämda studier i krigskonst och krigshistoria.

Vid sidan av redan befintliga officersutbildningsanstalter framväxte på 1850-talet *infanteriskjutskolan*, vars mål var att meddela infanteriets och kavalleriets officerare nödiga kunskaper för de förbättrade eldhandvapnens rätta utnyttjande.

För tillgodoseendet av fordringarna på särskilda åtgärder för ridkonstens och hästdressyrens höjande inrättades mot slutet av 1860-talet *ridskolan* på Strömsholm.

Till de betydelsefulla reformer på militärundervisningens område, som genomfördes på 1860-talet, hörde även tillsättandet av en *inspektör för militärläroverken* och inrättandet av *krigsundervisningskommissionen*.

Erfarenheterna från 1860- och 1870-talens krig medförde överallt en ökad insikt om fredsförberedelsernas och särskilt trupputbildningens utslagsgivande betydelse för krigets utgång. Även hos oss började man ivrigt diskutera de med utbildningen sammanhängande problemen. Så länge indelningsverket med dess säregna förhållanden levde kvar och de värnpliktiga endast erhöles några veckors övning, rörde sig diskussionen huvudsakligast på ett teoretiskt plan. På officersutbildningens område fingo emellertid de nya idéerna praktisk omsättning. Det första uttrycket härför var bestämmelsen i 1874 års reglemente, att officersaspiranterna före inträdet vid krigsskolan skulle hava fullgjort ett rekryt- och ett regementsmöte vid indelt regemente eller motsvarande övningar vid värvat regemente. Detta innebar, att aspiranterna hädanefter fingo börja sin militära tjänstgöring som officersvolontärer vid visst regemente eller kår. Därigenom att deras val av truppslag och truppförband, vilket tidigare träffats först efter avlagd officersexamen, sålunda hade framflyttats, erhöles eleverna numera före krigsskolekursen någon uppfattning om tjänsten vid trupp.

Emellertid vann insikten om de nya krav utvecklingen uppställde på officerarnas kvalifikationer som trupputbildare och truppförare allt större förståelse. Detta medförde en strävan att vid officersutbildningens ordnande bättre tillgodose trupptjänstgöringens fordringar. Som en följd härav uppstod snart kravet på att officersaspiranternas utbildning skulle omfatta även fullständig underofficersutbildning. Inrättandet på 1870-talet av underofficersskolan på Karlsborg för det indelta infanteriet gav uppslaget till frågans lösning.

År 1881 kunde som villkor för inträde vid krigsskolan stadgas fullgörandet av de för befordran till underofficer vid indelta och värvade armén uppställda fordringarna. I samband därmed upphävdes dittills gällande bestämmelser om ovannämnda gradpassering före officersutnämningen.

Efter genomförandet av den år 1881 anbefallda omorganisationen av officersaspiranternas utbildning tedde sig denna på följande sätt. Omedelbart efter avlagd mogenhetsexamen, vilken vid vissa läroverk ägde rum först i mitten av juni månad, inställde sig officersvolontären vid det regemente, där han blivit antagen. I samband med där pågående möten erhöles han så en nödtorftig rekrytutbildning om i regel 20 dagars varaktighet, ofta dock betydligt kortare. I mitten av juli började han samtidigt som övriga underofficersskoleelever tjänstgöringen vid vederbörande truppförbands volontärskola, där han hade att genomgå de för befordran till underofficer föreskrivna kurserna, d. v. s. komplettering av rekrytskolan, förberedande korpralskolan och den centrala underofficersskolans allmänna och högre kurs. Jämsides med denna utbildning med därtill hörande examina skulle officersaspiranterna fortsätta sina matematiska studier, vilket särskilt för dem, som

icke avlagt examen på reallinjen, var mycket krävande. Efter avlagd underofficersexamen i slutet av maj påföljande år och — i regel — därpå följande befordran till sergeant fullgjordes mötena vid eget regemente. I omedelbar anslutning till regementsmötet, d. v. s. i mitten av juli, började sedan kursen vid krigsskolan på Karlberg, vilken utan avbrott pågick i 15 månader till hösten påföljande år, då officersexamen ägde rum. Officersutbildningen i sin helhet tog alltså $2\frac{1}{2}$ år i anspråk. Endast omkring 2 månader av denna tid kunde anslås till tjänstgöring vid verklig trupp.

Det är uppenbart, att officersutbildningen genom de åtgärder, som vidtagits, i avsevärd grad förbättrades i tidsenlig riktning. Undervisningsprogrammet kunde något utvidgas och höjas från den utpräglad elementära ståndpunkt, det dittills haft. Undervisningen i taktik blev bättre tillgodosedd, och den praktiska utbildningen vid skolan kunde mera inriktas på befälsutbildning än tidigare, då en stor del av rekrytutbildningen måst ske vid krigsskolan. Härorganisationens beskaffenhet gjorde det emellertid icke möjligt, att den nyblivne officeren genom tjänstgöring vid trupp på ett ändamålsenligt sätt kunde fullständiga sin utbildning till skicklig truppförare och trupputbildare.

Det sätt, på vilket utbildningssystemet utvecklats, hade emellertid lett till en skarp åtskillnad mellan underofficersutbildningen och den fortsatta utbildningen vid krigsskolan. Sålunda var den förra utbildningen — ordnad som den var truppförbandsvis — förlagd till långt från varandra skilda platser och underställd ett antal sidoordnade och sålunda av varandra oberoende befälhavare. Chefen för krigsskolan och inspektören för militärläroverken kommo därigenom att utestängas från allt inflytande på den undervisning, som förberedde krigsskolekursen, vilket med nödvändighet kom att medföra betydande olägenheter av skilda slag. De båda skolorna, underofficersskolan och krigsskolan, fingo också från början en från varandra mycket skiljaktig karaktär.

Den förbättrade härorganisation, som beslutades av 1892 års urtima riksdag, skapade nya förutsättningar för officersutbildningens ytterligare förbättrande. De värnpliktigas övningstid utsträcktes från 42 till 90 dagar. Liksom på 1860-talet fann man det åter nödvändigt att taga upp frågan om officersutbildningens ordnande i ett sammanhang. Resultatet blev den för dåtida förhållanden ändamålsenliga organisation, som från mitten av 1890-talet började tillämpas. Densamma kännetecknas bland annat av att undervisningen vid krigsskolan ordnades efter pedagogiskt mera riktiga grunder i full anslutning till föregående utbildning, samt att utbildningen vid trupp blev ytterligare tillgodosedd genom tjänstgöring vid respektive truppförband under tredje årets regementsmöte. En brist, som icke kunde undgå att få menliga följder, var dock att de önskemål, som framförts beträffande ett inordnande av utbildningens olika skeden under enhetlig ledning, icke vunnit beaktande. Icke heller hade den förlängning av krigsskolekursen, som ansatts erforderlig för ett grundligare inhämtande av krigsvetenskaplig allmänbildning, blivit genomförd.

1901 års härordningsreform, varigenom indelningsverket avlöstes med en värnpliktsarmé, innebar en fullständig omläggning av officerarnas tjänstgöringsförhållanden. Därigenom att de värnpliktigas och det fast anställda manskapets utbildning nu kunde ordnas så, att tjänstgöringen vid truppförbanden pågick året om i stället för endast några månader på sommaren, blevo officerarna ständigt upptagna av militär verksamhet. Detta ställde ökade krav på deras kvalifikationer, samtidigt som helt nya möjligheter öppnades för vidmakthållandet och förkovrandet av yrkesskickligheten under fortgående yrkesutövning. Ungdomens intresse för officersyrket stegrades, och officerskåren började rekryteras från allt bredare samhällslager. Detta underlättades genom att lönerna reglerades och rimlig existensmöjlighet därigenom bereddes innehavaren av officersbeställning. Den demokratisering av samhället, som parallellt härmed fortgick, bidrog även till att knyta officerskåren fastare till andra medborgargrupper.

Samtidigt vidtog man åtgärder för att befrämja den praktiska yrkesutbildningen. Sålunda sökte man tillgodose trupptjänstens krav genom att öka tiden för aspiranternas underbefälstjänstgöring vid resp. regementen. Detta medförde emellertid intrång på tiden för övrig utbildning. Ett uttryck för strävandena att rationalisera denna var den år 1907 vidtagna åtgärden att förlägga aspiranternas förut regementsvis ordnade soldatutbildning till truppslagsvis organiserade aspirantavdelningar.

Då härorganisationen år 1914 ytterligare utvidgades, vidtogos icke några principiella förändringar i den första officersutbildningen. Genom förläggandet av de värnpliktigas utbildning till vinterhalvåret, fingo de från aspirant-skolorna på våren utgångna eleverna icke tillfälle att praktiskt tillämpa sin instruktionsförmåga, utan deras tjänstgöring vid trupp blev inskränkt till befälsutövning vid i det närmaste redan utbildad trupp.

Betydelsen av trupptjänstens krav hade ytterligare framträtt under världskriget. I samband med 1925 års härordningsreform infördes därför en trupptjänstgöringsperiod även under krigsskoletiden. Därigenom kom den för utbildningen till officer anslagna tiden att ökas med 4 månader till sammanlagt $33\frac{1}{2}$ månader eller $2\frac{3}{4}$ år.

Den högre officersutbildningen i *krigshögskolan* och *artilleri- och ingenjörshögskolan* undergick efter organisationsförändringarna på 1860-talet en fortgående utveckling. Under det att krigshögskolans organisation i stort sett bibehölls, skedde vid artilleri- och ingenjörshögskolan på 1890-talet en uppdelning i en allmän och en högre kurs. Den förra var obligatorisk, den senare frivillig. Artilleriet och fortifikationen erhöilo sålunda ett slags truppslagsskola, där de från krigsskolan utexaminerade officerarna erhöilo den för tjänsten vid vederbörligt truppslag erforderliga specialkunskap, som icke kunnat inhämtas under föregående utbildning. Högre kursen kom härigenom att för artilleriet och ingenjörtrupperna få motsvarande ställning som krigshögskolan till armén i dess helhet. Samtidigt betecknade artilleri-

och ingenjörhögskolans allmänna kurs och den för kavalleriofficerarna obligatoriska *ridskolan* en början till ett nytt skolsystem mellan krigsskolan och högskolorna. Det dröjde icke heller länge, innan utvecklingen krävde ett sådant mellanled även i infanteriofficerarnas utbildning. I syfte att tillgodose detta behov organiserades försöksvis år 1928 en *infanteriofficersskola*, i vilken även trängens officerare erhöles fortsatt utbildning. Av statsfinansiella skäl har emellertid denna skola under de senaste åren icke kunnat vara i verksamhet. Ett annat utslag av tidens krav på ökad officersutbildning är den teoretiska kurs för kavalleriets officerare, som under de senare åren försöksvis varit anordnad vid ridskolan.

Den utveckling, vars huvudlinjer ovan antytts, har alltså utmynnat i uppkomsten av tre olika skoltyper, nämligen

- 1) aspirantskolor och krigsskola för blivande officerare,
- 2) truppslagsofficersskolor för unga officerare,
- 3) högskolor för officerare.

Jämsides med dessa utbildningsanstalter av permanent natur hava tid efter annan ett antal mer eller mindre fast organiserade skolor och utbildningskurser för särskilda ändamål framträtt, såsom för utbildning av specialister i gymnastik, signaltjänst, pionjärtjänst, vapenvård m. m.

Försvarskommissionen.

Det nuvarande utbildningssystemets allmänna struktur, som har sin motsvarighet i flertalet utländska arméer, är enligt försvarskommissionens mening i stort sett tillfredsställande. Då emellertid systemet i vissa delar ej uppbyggt efter ett logiskt utformat program, utan förändringarna stundom varit av mera tillfällig och provisorisk art, har den nuvarande organisationen i viktiga delar kommit att sakna inre sammanhang och för de olika skolorna klart avgränsade uppgifter. Kommissionen har därför ansett sig böra söka medverka till att i möjligaste mån avlägsna dessa brister. Utgångspunkten för här framlagda förslag är sålunda önskemålet att ernå ett enhetligt, logiskt sammanhängande skolsystem från aspirantutbildningens början till och med högskolestadiet.

Följande allmänna synpunkter på denna fråga hava av kommissionen ansetts böra särskilt beaktas. All erfarenhet bekräftar, att skolstudier, på vilket stadium de än inhämtas, aldrig kunna skänka den fullständiga utbildning, som för yrkets skickliga utövande är önskvärd. Denna kan endast förvärfvas under yrkesutövningen genom praktisk erfarenhet och fortsatta självstudier. Skolornas uppgift är därför bibringandet av det kunskapsmätt och de färdigheter, som oundgängligen i varje särskilt fall äro nödvändiga, men dessutom och framför allt åstadkommandet av den karaktärens och tankens skolning, som är förutsättningen för fortsatt bildning på egen hand. Särskild hänsyn måste vid officerarnas utbildning tagas till världskrigets betydelsefulla lärdomar angående den nödvändiga förståelsen för de olika stridsmedlens och truppslagens inbördes sammanhang. Detsamma gäller

förståelsen för betydelsen av förhållandet mellan officerarna och truppen samt av problemet om försvarsväsendets plats i det moderna samhället, vilka båda sammanhånga med officerskårens ställning till samhället i dess helhet.

De olika skolorna böra enligt kommissionens uppfattning hava följande allmänna uppgifter.

Krigsskolan, under vilken benämning böra innefattas även de nuvarande, truppslagsvis ordnade aspirantskolorna, skall bibringa eleverna de kunskaper och praktiska färdigheter, som fordras för tjänstgöring i lägsta officersgraden vid vederbörligt truppslag samt dessutom det fasta bildningsunderlag, som är oundgängligt för att officeren småningom skall på ett önskvärt sätt kunna fylla sin betydelsefulla plats inom försvarsväsendet. *Krigsskolan* skall sålunda för officersyrket få motsvarande uppgifter som de lägre examina vid universitet och högskolor i allmänhet hava vid danandet av civila ämbetsmän och ledare inom samhällslivets övriga områden.

Truppslagsofficersskolorna kunna härigenom frigöras från den tyngande uppgift, som nu åligger dem, att komplettera de yngre officerarnas allmänt militära kunskaper, och böra direkt inriktas på utvecklandet av de kunskaper och färdigheter, som befordra elevernas utveckling till fullgoda truppofficere. Skolorna få sålunda odelat karaktären av specialskolor för respektive truppslags behov. De böra vara obligatoriska.

Högskolorna, vilka till skillnad från övriga skolor icke böra vara obligatoriska, skola meddela den vetenskapliga bildning, som kräves för de ledande platserna inom staber, vid truppförbanden och på det tekniska området samt vid skolor och utbildningskurser, och utgöra sålunda en motsvarighet till de högre examina vid universitet och högskolor.

Vid uppgörandet av efterföljande förslag till militärundervisningens organisation förutsättes, att officerarna under sin tjänstgöring vid respektive regementen dels genom planmässigt ordnad, ständigt fortgående utbildning och dels genom praktisk trupptjänst underhålla och förkovra sin yrkesskicklighet.

Slutligen håller kommissionen före, att kurser tid efter annan komma att erfordras dels för vissa officerares ur samtliga försvarsgrenar gemensamma utbildning för tjänsten inom försvarsstaben och övriga högre staber och dels för tillgodoseendet av behovet av förvaltnings-, signal- och pionjär- samt vapenofficere m. fl.

Beträffande skolornas lydndsställning förutsättes, att samtliga äro direkt underställda arméchefen. Därigenom garanteras det nära samband mellan skolorna och arméns utbildning i övrigt, som nuvarande förhållanden icke på samma sätt medgiva.

Då varje organisations effektivitet ytterst är beroende av de personer, som äro satta att leda dess verksamhet, framstår som ett oeftergivligt krav, att skolornas befäls- och lärarpersonal utväljas med yttersta omsorg och urskillning.

2. Krigsskolan.

UTBILDNING TILL OFFICER PÅ AKTIV STAT.

Utbildningens nuvarande organisation framgår av följande diagram.

	Januari	Febru- ari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	Sep- tember	Okto- ber	Novem- ber	Decem- ber
1. året						15.			15.	15.		
									Soldatutbildning truppslagsvis	Tjänst- göring som menig vid eget trupp- förband	Underbefälsutbild-	
2. året						Art. Ing. Kav. 29. Träng. Inf. 25. 15.					12.	
	ning trupp- slags- vis	Vinter- utbild- ning trupp- slags- vis	Fortsatt underbefäls- utbildning						Tjänstgöring som gruppchef vid eget truppförband			Officersutbild-
3. året							25.	23.	12.	12.		
									Fältöv- ningar	Tjänstgöring vid eget truppförband		Fortsatt officersut-
4. året									grupp- chef m. m.	pluton- chef m. m.		
	bild- ning	Till- lämp- nings- öv- ningar i Norr- land	Exa- mens- period									

== tjänstgöring vid trupp.

Soldatutbildning och underbefälsutbildning bedrivs i särskilda för ändamålet truppslagsvis organiserade skolförband. Officersutbildningen äger rum gemensamt för samtliga truppslag vid krigsskolan på Karlberg. Tjänstgöring vid eget truppförband äger rum under tre perioder, första gången som menig en månad, andra gången som underbefäl omkring 4 månader och tredje gången som underbefäl och underofficer omkring 2½ månader. Sammanlagt tjänstgör alltså den blivande officeren under utbildningstiden omkring 8 månader vid trupp. Avsikten med denna tjänstgöring är dels att bibringa aspiranten vana vid värnpliktig trupp, dels att genom tillämpning vid sådan trupp befästa och utveckla de lärdomar på trupp-utbildningens och truppföringens område, som meddelats vid skolorna, där

endast andra aspiranter stå till förfogande som utbildningsobjekt och såsom trupp. Trupptjänsten bör alltså framför allt betraktas som en praktisk tillämpningskurs i militärpedagogik och truppföring. Dessutom erbjuder trupptjänstgöringen chefer och övrigt befäl vid vederbörligt truppförband tillfälle att lära känna och bedöma vederbörande aspirant eller kadett, samtidigt som denne blir insatt i förhållandena vid truppförbandet.

Den genom världskriget påskyndade utvecklingen har medfört ökade fordringar i fråga om de kunskaper och färdigheter, som den unge officeren måste äga, då han lämnar krigsskolan och börjar tjänstgöringen som plutonchef (motsvarande) vid vederbörligt truppförband. Oaktat allt större uppmärksamhet under de senaste åren ägnats åt aspiranternas och kadetternas utbildning i tjänsten vid de med tunga infanterivapen beväpnade förbanden, är deras förtrogenhet härmed icke tillfredsställande. Då vidare den tid, som ägnas åt denna utbildningsgren, har måst tagas från de övriga, hava avsevärda svårigheter uppstått att medhinna programmet. Härtill kommer, att även de teoretiska ämnenas omfång ökas. Särskilt gäller detta krigskonst, däri inbegripet luftkrigskonst och härordningslära, krigshistoria, militärpedagogik och psykologi, signaltjänst samt stats- och samhällslära. Vid upprepade tillfällen har av de militära myndigheterna framhållits, att, trots de försök, som tid efter annan gjorts att anpassa undervisningsprogrammet efter nutida förhållanden, en förlängning av utbildningstiden är ofrånkomlig. Kommissionen ansluter sig till denna uppfattning, samtidigt som den i huvudsaklig överensstämmelse med ett år 1916 av dåvarande chefen för krigsskolan avgivet förslag förordar vissa organisationsförändringar i syfte att möjliggöra ett mera rationellt tillvaratagande av utbildningstiden.

Enligt *försvarskommissionens förslag* böra de nuvarande aspirantskolorna sammanföras med krigsskolan under enhetligt befäl och så vitt möjligt enhetlig förläggning till en för alla truppslag gemensam krigsskola. Den föreslagna organisationen innebär en förlängning av den nuvarande utbildningstiden med omkring 5 månader till $38\frac{1}{2}$ månader eller i det närmaste $3\frac{1}{4}$ år. Hur kommissionen tänker sig utbildningen till officer ordnad framgår av diagram å vidstående sida.

Den första soldatutbildningen sker truppslagsvis under $2\frac{1}{2}$ månader. Tjänstgöring vid trupp äger rum i 5 omgångar under sammanlagt omkring $10\frac{1}{2}$ månader. Omkring hälften av denna tjänstgöring är förlagd till vederbörligt truppförband, den andra hälften till ett vid krigsskolan sammandraget övningsförband.

Genom utbildningens centralisation blir det enligt kommissionens mening lättare att åstadkomma enhetlighet och följdriktighet i utbildningens samtliga grenar, än vad vid den truppslagsvis bedrivna utbildningen av aspiranterna för närvarande är fallet. Organisatoriskt samband saknas nämligen för närvarande såväl mellan de fem aspirantskolorna inbördes som mellan dessa och krigsskolan. Den tid, som nu åtgår för åvägbringandet av enhetlighet, sedan kadetterna av skilda truppslag sammandragits vid krigsskolan, kan genom den föreslagna centraliseringen användas för nyttigare

Utbildningen till officer på aktiv stat enligt försvarskommissionens förslag.

	Januari	Febru- ari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	Sep- tember	Okto- ber	Novem- ber	Decem- ber
1. året						15.						
						Soldatutbildning vid respektive truppförband, tillsammans med värnpliktiga studenter		Tjänstgöring som menig vid eget truppförband	Soldatutbildning vid			
2. året												
	krigs- skolan	Soldat- utbild- ning under vinter- förhål- landen	Gruppchefsutbildning ¹ vid krigsskolan Teoretisk officersutbildning				Tjänstgöring som gruppchef ² vid eget trupp- förband ³		Plutonchefsutbildning ¹ vid krigs- Fortsatt teoretisk officers-			
3. året												
	skolan utbild- ning	Grupp- chefs- utbild- ning ¹ under vinter- förhål- landen trupp- slags- vis	Tjänstgöring som gruppchef m. m. vid krigsskolans övningsförband				Tjänst- göring som pluton- chef ² vid eget truppförband		Fortsatt officersutbild-			
4. året						15.						
	ning vid krigs- skolan	Till- lämp- nings- öv- ningar i Norr- land	Fortsatt officersutbildning och examen ämnesvis		Fält- övningar		Tjänst- göring- som pluton- chef m. m. vid krigs- skolans öv- nings- förband					

== tjänstgöring vid trupp.

ändamål. Än betydelsefullare synes emellertid vara, att den föreslagna organisationen gör det möjligt att på ett tidigare stadium än hittills kunnat ske påbörja de teoretiska studier, som nu äro upptagna uteslutande på krigsskoleprogrammet. För närvarande syssla aspiranterna betydligt längre tid än ett år med praktisk tjänstgöring som meniga och underbefäl och under denna tid ägna de sig endast åt sådana teoretiska studier, som direkt anknyta sig till denna verksamhet. Aspiranterna, som nyss lämnat bakom sig de sista läroverksåren, där studierna ligga på ett intellektuellt betydligt

¹ Motsvarande utbildning.

² Motsvarande.

³ Teoretisk officersutbildning för kadetter, utgångna från arméns underofficersskola.

högre plan, torde härigenom mången gång få en felaktig uppfattning om officersyrkets karaktär, och åtskilliga av de för yrket i verkligheten bäst lämpade torde hava svårt att göra sig tillbörligt gällande bland kamraterna. Vid denna ålder kroppsligt mindre utvecklade individer kunna sålunda vid bedömandet lätt bliva tillbakasatta i förhållande till kamrater, som kanske äro dem intellektuellt underlägsna men som bättre tåla strapatserna. För att redan från början hos de blivande officerarna grundlägga en riktigare uppfattning om yrket och för att möjliggöra ett säkrare urval för den fortsatta utbildningen är det enligt kommissionens mening angeläget, att en för aspiranter av alla truppslag gemensam teoretisk officersutbildning så tidigt som möjligt kan anordnas. Den här föreslagna organisationen möjliggör påbörjandet av denna utbildning redan i mars andra utbildningsåret.

Därigenom att utbildningstiden ökats med fem månader, synes det bliva möjligt att tillgodose rimliga krav på de blivande officerarnas såväl praktiska som teoretiska utbildning. Sålunda kan en fullständig utbildning i tjänsten vid de med tunga infanterivapen utrustade förbanden meddelas, samtidigt som trupptjänstens fordringar vid specialtruppslagen bättre än nu kunna tillgodoses. Därjämte kan tid beredas för språkundervisning i sådan utsträckning, att tidigare förvärvade kunskaper kunna underhållas och utvecklas. Härigenom torde en särskilt kännbar brist i nuvarande utbildningssystem kunna fyllas.

I detta sammanhang må även framhållas betydelsen av att officersaspiranterna under huvuddelen av utbildningstiden få tillfälle att hålla kontakt med kamrater ur övriga truppslag och erhålla orientering om dessa senares verksamhet. Härigenom kan på ett tidigt stadium förståelse vinnas mellan de olika truppslagen och grunden läggas för en riktig samverkan dem emellan. Denna angelägenhet har synts kommissionen så betydelsefull, att möjligheten till ordnandet av en för samtliga truppslags aspiranter gemensam första soldatutbildning övervägts. Därvid har förutsatts, att samtliga aspiranter, oberoende av vilket truppslag de sedermera skulle komma att tillhöra, erhöles infanteriutbildning jämte undervisning i ridning. Med hänsyn till betydelsen av att aspiranterna på ett tidigt stadium skulle lära känna förhållandena vid egna truppförband och komma i beröring med värnpliktig trupp har emellertid en gemensam första soldatutbildning icke synts tillräddlig.

Den föreslagna organisationen torde slutligen möjliggöra de olika utbildningsskedenas följdriktiga samordnande och effektiva utnyttjande i större utsträckning, än för närvarande är möjligt. Särskilt gäller detta tillämpningsövningarna vid värnpliktig trupp, vilka inträffa under andra och tredje åren. Tidigare avsåg man, som förut anförts, att aspiranternas och kadetternas tjänstgöring helt skulle sammanfalla med respektive truppslags soldatskolor och regementsövningar. På grund av ständigt ökade krav på utbildningens omfång vid aspirantskolorna och krigsskolan hava emellertid trupptjänstperioderna efter hand avkortats, så att den eftersträfvade tidpunkten för

trupptjänstgöringens början för närvarande endast undantagsvis kan uppnås. Innevarande år (1935) är det sålunda endast infanteriets aspiranter, som kunna tjänstgöra vid en soldatskola från dess början. Särskilt ogynnsam är krigsskolekadetternas trupptjänstgöring, som infaller först mot soldatskolans slut. En annan olägenhet, som vid upprepade tillfällen framhållits av de för officersutbildningen ansvariga myndigheterna, är det ringa utbyte ur pedagogisk synpunkt, som trupptjänstgöringen mången gång giver på grund av svårigheten att över allt ordna tjänstgöringen på lämpligt sätt.

Enligt kommissionens förslag begynner trupptjänstgöringen liksom nu första året med omkring en månads tjänstgöring som menig. Andra året inrycka aspiranterna vid respektive truppförband i början av augusti, d. v. s. samtidigt som truppförbandsutbildningsperioden där tager sin början. Tjänstgöringen sammanfaller alltså med detta skede samt med regementsövningarna vid de truppförband, där dylika komma till stånd. Tredje året tjänstgöra kadetterna under en vintermånad med vederbörligt truppförbands underbefälsskolor för fast anställda, — eventuellt vid vintersoldatskola för i Norrland förlagd värnpliktig trupp — varefter de fullgöra en period, omfattande tjänstgöring som lägsta underavdelningschef m. m. vid det till krigsskolan sammandragna övningsförbandet. Därigenom att de i egenskap av instruktörer och truppförare få tjänstgöra därstädes från soldatskolans början till dess slut under ledning av det befäl, som vid krigsskolan grundlagt deras trupp-utbildning, anser kommissionen, att ett väsentligt bättre resultat än nu kan vinnas. Tjänstgöringsperioden avslutas med fullgörandet av en regementsövning (motsvarande tjänstgöring) som plutonchef (motsvarande) vid eget truppförband. Som avslutning på utbildningen vid trupp är inlagd en period i augusti fjärde året, då kadetterna skola tjänstgöra som plutonchefer (motsvarande) vid krigsskolans övningsförband. Därigenom att förband ur samtliga truppslag härvid komma att samövas, bör denna tjänstgöring bereda möjligheter till en utbildning, som hittills icke kunnat under officersutbildningen meddelas eleverna.

Även den teoretiska undervisningen med därtill hörande tillämpningsövningar bör enligt kommissionens förslag kunna ordnas på ett ur pedagogisk synpunkt riktigare sätt än nu är fallet. Främst sker detta därigenom, att den s. k. fältövningsperioden, som utgör en naturlig avslutning av den teoretiska studieverksamheten, kan förläggas till slutet av fjärde året, efter examensperiodens slut. En välbehörlig lättnad i det forcerade arbete, som nu måste bedrivas under krigsskoleåren, synes dessutom kunna vinnas därigenom, att den tid, som anslås åt teoretiska studier, utsträcker från mars månad andra året till och med juli månad fjärde året.

Antalet årligen från krigsskolan utexaminerade officerare beräknades vid antagandet av 1925 års härordning till omkring 80. Under de senaste åren har emellertid antalet i regel icke överstigit 50. På grund av särskilda omständigheter räknar emellertid nu (1935) pågående kurs 63 kadetter. Enligt kommissionens beräkningar kommer det årliga rekryteringsbehovet att uppgå

till omkring 100 officerare, fördelade mellan de olika truppslagen i medeltal på följande sätt:

infanteriet	54
kavalleriet.....	7
artilleriet	20
luftvärnsartilleriet	6
ingenjörtrupperna	6
trängen	7
	Summa 100

Med nämnda siffror såsom utgångspunkt synes det enligt erfarenheten rimligt att beräkna antalet aspiranter, som årligen anmäla sig till officersutbildning, till 150—200. Härei äro inberäknade även ett antal reservofficersaspiranter, vilkas utbildning behandlas i annat sammanhang.

Utbildningen vid den av kommissionen föreslagna krigsskolan avses få i stort sett följande förlopp. Efter avlagd studentexamen inställa sig aspiranterna i mitten av juni vid sina truppförband, varefter de tillsammans med årets värnpliktiga studenter erhålla en grundläggande soldatutbildning och under regementsövningarna (motsvarande tidsperiod) tjänstgöra som meniga vid respektive truppförband.

Efter avslutad tjänstgöring vid truppförbanden inträda aspiranterna i början av oktober som kadetter vid krigsskolan. De, som under föregående tjänstgöring visat sig mindre lämpliga för fortsatt officersutbildning eller av andra anledningar självmant avstå därifrån, hava dessförinnan utgallrats. Under tiden oktober—januari fullföljes soldatutbildningen och påbörjas utbildningen till lägsta underavdelningschef. Utbildningen omfattar för infanteri- och kavallerikadetter även tjänsten vid kulsprute- och granatkastarförband. Samtidigt som kadetterna under denna period erhålla en grundlig soldatutbildning för tjänsten vid eget truppslag, bliva de orienterade om utbildningen vid de övriga. Specialtruppslagens kadetter böra därvid å sin sida erhålla viss infanteriutbildning. Soldatutbildningen avslutas med en månads vintertjänst i Norrland. Därunder ingå samtliga kadetter i ett gevärskompani. Utbildningen blir likformig och avser skidlöpning, bivacktjänst, vinterhygien m. m. Till soldatutbildningsperioden bör, så långt det anses lämpligt, de för underbefälsutbildningen erforderliga teoretiska studierna förläggas. Vid utbildningen av ingenjörtruppernas kadetter kunna vissa svårigheter uppstå på grund av att truppslagsutbildningen börjar först i oktober första året, då väderleken är otjänlig för tillämpningsövningar utomhus. Emellertid torde svårigheterna kunna övervinnas genom överförandet av dessa övningar till gruppchefsutbildningsskedets tidigare period.

Efter återkomsten från vintertjänstgöringsperioden i Norrland i början av mars andra året vidtager gruppchefsutbildningen (motsvarande utbildning), som avser att bibringa kadetterna förmåga såväl att utbilda som att leda lägsta underavdelning vid vederbörligt truppslag. Infanteri- och kavallerikadetterna

skola härvid även utbildas till gruppchefer vid kulsprute- och granatkastarförband. — Samtidigt med denna utbildning begynner den för alla truppslagens elever gemensamma teoretiska officersutbildningen i form av lektioner, tillämpningsövningar och kunskapsprövningar.

Gruppchefsutbildningen pågår i 5 månader till början av augusti. Vid denna tidpunkt börjar vid truppförbanden den övningsperiod, som inledes med en omorganisation efter taktiska grunder av de förutvarande, mera i form av skolor organiserade, av värnpliktiga bestående förbanden. Kadetterna återgå nu till vederbörliga regementen och kårer, där de, förordnade till korpraler, tjänstgöra som gruppchefer (motsvarande) under 2 månader till och med soldatskolans (regementsövningarnas) slut. Tjänstgöringen omfattar huvudsakligen förandet av grupp och motsvarande förband under övningar i större förband samt s. k. inre tjänst (logementsbefälhavare, dagbefäl, vaktbefäl m. m.). Kadetterna förläggas och utspisas tillsammans med truppen.

Med stöd av de vitsord, kadetterna erhållit vid krigsskolan såväl i de praktiska övningsgrenarna som i de teoretiska ämnena, samt av bedömandet vid resp. truppförband av deras lämplighet sker i slutet av september erforderlig utgallring av dem, som icke äro lämpliga för fortsatt utbildning till aktiva officerare. I början av oktober återvända de efter gallringen återstående, nu till furirer befordrade kadetterna, vilkas antal bör uppgå till omkring 100, till krigsskolan. Där begynner plutonchefsutbildningen (motsvarande) samtidigt som de teoretiska studierna återupptagas. Infanteri- och kavallerikadetterna skola därvid utbildas även vid de tunga förbanden.

Detta utbildningsskede fortgår under omkring 6 månader eller till början av april tredje året. Under februari sker ett avbrott för vinterutbildning i allmänhet tillsammans med resp. truppförbands till Norrland sammandragna avdelningar av fast anställd personal. Därunder bör förtrogenhet vinnas med gruppchefs (motsvarande) åligganden.

I april, då plutonchefsutbildningen avslutats och de värnpliktiga börja soldatutbildningen, är tidpunkten inne för tillämpningen av kadetternas hittills huvudsakligen teoretiskt och med kamrater som övningsobjekt förvärvade förmåga i trupputbildning. Såsom förut framhållits, bör denna särdeles viktiga tillämpning icke, liksom nu är fallet, ske vid resp. truppförband utan vid till krigsskolan sammandragen övningstrupp samt under handledning av samma befäl som handhaft den föregående utbildningen. Därigenom torde tidigare inhämtade militärpedagogiska kunskaper bättre kunna befästas och utvecklas än vad nuvarande ordning medgiver. Kadetterna, som även nu förläggas tillsammans med truppen, få ånyo tillfälle att grundligt lära känna densamma. Övningstruppens storlek beräknas så, att högst två kadetter placeras på varje grupp (motsvarande). En infanteribataljon, en ryttartropp, ett batteri, en ingenjörpluton och ett trängkompani äro därför erforderliga såsom övningstrupp. Det är av vikt att övningstruppens organisation är densamma som vid truppförbanden. Utbildningen bör organiseras så, att samtliga infanteri- och kavallerikadetter även få någon tid tjänstgöra

vid kulsprute- och granatkastartrupp. Ingenjör- och trängkadetterna böra även de göras förtrogna med flertalet inom resp. truppförband förekommande utbildningsgrenar. Luftvärnsartillerikadetterna torde på grund av luftvärnstjänstens speciella fordringar böra tjänstgöra vid luftvärnsartilleriförband. Jämsides med den ständigt fortgående övningen i instruktion och utbildning av resp. grupper skola kadetterna erhålla kunskap om plutonchefs (motsvarande) uppgifter under utbildningsarbetet.

Under september återgå kadetterna till resp. regementen, där de efter erhållet sergeantförordnande tjänstgöra såsom gevärsplutonchefer (motsvarande).

En tillämpningskurs i praktisk militärpedagogik, ordnad enligt här föreslagna grunder, kommer otvivelaktigt att skänka den unge officeren betydligt större förutsättningar att fylla sin uppgift, än vad utbildningen för närvarande förmår. Efter trupptjänstgöringen tredje sommaren kan man därför fordra, att kadetterna godtagbart skola kunna utbilda och föra pluton eller motsvarande förband. Särskilt betydelsefullt är, att det nära sambandet mellan de olika truppslagen kan i avseende på kadetternas utbildning upprätthållas under detta viktiga utbildningskede.

Tiden från början av oktober tredje året till mitten av juni fjärde året användes huvudsakligen till de teoretiska studiernas avslutande. Under sista delen av skedet avlägga kadetterna examina i de olika ämnena. Skedet avbrytes emellertid under februari månad av en utbildningsperiod i Norrland, avsedd för tillämpningsövningar i taktik, krigsbyggnadskonst och topografi samt för trupputbildnings- och truppföringsövningar, varvid det av de yngsta kadetterna enligt ovan bildade vinterkompaniet i viss utsträckning lämpligen kan tjäna såsom övningstrupp.

Efter examensperioden fjärde året avslutas krigsskolekursen med en tillämpningsperiod från mitten av juni till slutet av augusti. Den första delen av denna period till och med juli månad är avsedd för tillämpningsövningar i taktik, krigsbyggnadskonst och topografi samt för studiebesök vid bland annat flygvapnet och marinen. Återstoden av tiden är anslagen till truppföringsövningar, varvid övningstruppen, som den 1 augusti begynner sin utbildning i kompani- och högre förband, tages i anspråk. Fjärde årets kadetter böra därvid tjänstgöra som plutonchefer (motsvarande) eller adjutanter under en serie av tillämpningsövningar med truppförband ur samtliga vapenslag. De kadetter, som icke för tillfället användas som befäl, tjänstgöra som stridsdomarebiträden, målbefäl m. m.

Denna truppföringsperiod avslutar utbildningen vid krigsskolan, varefter de godkända kadetterna efter officersexamen erhålla fänriksförordnande och inträda i tjänstgöring vid resp. truppförband vid regementsövningarnas (motsvarande utbildningsperiods) början.

Den nyblivne officeren, som erhållit här förutsatt utbildning, bör enligt försvarskommissionens mening komma att motsvara ganska högt ställda fordringar i fråga om fyllandet av plutonchefs- och motsvarande befattning.

Tillhör han något av specialtruppslagen, har han under hela krigsskolevistelsen erhållit därför särskilt avpassad utbildning i trupptjänst; tillhör han infanteriet, behärskar han i viktiga och grundläggande delar även tjänsten vid de tunga vapnen. Detsamma gäller kavallerikadetterna. Samtliga äga en grundlig kännedom om de övriga truppslagen, varigenom förutsättningarna för en riktig uppskattning av samverkan böra vara för handen. Genom det sätt, på vilket trupptjänstgöringen är ordnad, synes en ingående kännedom om förhållandena vid den värnpliktiga truppen och om dennas behandling kunna förvärvas.

Den *teoretiska bildning*, som å krigsskolan kommer att meddelas, bör genom kursens förlängning och studiernas påbörjande redan vid början av andra utbildningsåret bliva vidgad och fördjupad. Om de under benämningen kompaniövningar sammanförda praktiska övningsgrenarna uteslutas, meddelas vid krigsskolan för närvarande (kursen 1934—1936) undervisning i nedanstående ämnen:

krigskonst, varmed förstås taktik med luftkrigskonst och krigshistoria, samt härordningslära,

vapenlära,

krigsbyggnadskonst,

signaltjänst,

topografi,

krigslagar,

tjänstgöringsreglemente med expeditionsföring,

militärförvaltning,

militärpedagogik,

militär hälsolära,

hästkännedom samt

stats- och samhällslära.

Därjämte tillkomma ämnena gymnastik med vapenföring och idrott samt därtill hörande instruktioner ävensom ridning och motortjänst.

Därest krigsskolan ensam, såsom i kommissionens förslag avses, skall övertaga ansvaret för meddelandet av den militära allmänbildning, som officersyrket kräver, måste ovan angivna ämnen kompletteras och kurserna i vissa fall utvidgas. Krigshistoriekursen, som nu endast omfattar 20 timmar, torde sålunda böra betydligt utvidgas och bland annat omfatta en orienterande framställning även av strategiens samt luft- och sjökrigföringens grunder. Även vapenlära, signaltjänst samt stats- och samhällslära kräva ett betydligt ökat timantal för tillgodoseende av nutida fordringar på kunskaper i dessa ämnen. Beträffande de olika ämnenas omfattning och tidstilldelning synes det år 1929 av dåvarande chefen för krigsskolan i samband med nämnda års omorganisationsförslag uppgjorda, detaljerade undervisningsprogrammet i allt väsentligt böra följas. Därjämte böra vissa språkstudier tillkomma. Som tidigare framhållits, böra nämligen de blivande officerarnas under skoltiden förvärvade språkkunskaper underhållas och förkovras vid krigsskolan. Att

så nu icke sker, vållar stora olägenheter och åsamkar officeren längre fram både arbete och personliga utgifter. Varje kadett bör därför efter eget val studera ett av språken tyska, franska eller engelska. Språkundervisningen bör främst syfta till att bibringa eleverna god förmåga att översätta och skriva samt om möjligt även tala språket i fråga. Den till buds stående tiden torde medgiva 3—4 timmars språkstudier per vecka under de tider, då teoretisk undervisning i övrigt meddelas.

Kadetternas antagning. Då kommissionen icke finner någon anledning att frångå de för närvarande gällande bestämmelserna rörande officersaspiranternas antagning, förutsättes att dessa i oförändrad form bibehållas. Den senaste läroverksreformen kommer dock inom kort att nödvändiggöra ett upptagande till prövning av frågan om åtgärder för säkerställandet av kadetternas förkunskaper i matematik, fysik och kemi. Då reformen ännu icke hunnit verka, saknas emellertid för närvarande erforderliga utgångspunkter för en dylik prövning.

Urval och gallring. Liksom elevantalet för närvarande är obegränsat i aspirantskolorna böra samtliga aspiranter, som fylla fastställda fordringar, äga tillträde till krigsskolan. Efter den första soldatskolans slut i september bör utgallring ske av dem, som därunder visat sig olämpliga. Den avgörande gallringen kommer dock icke förrän efter tjänstgöringen vid respektive truppförband i september andra året. Då föreligger en klassificeringslista som resultat av tjänstgöringen såväl under soldat- och gruppehufvutbildningen som under den första teoretiska studieperioden. Därigenom att — till skillnad mot nu — sistnämnda jämförelseområde står till buds, erhållas bättre möjligheter än som nu finnas för ett rättvist urval, grundat på en allsidig prövning av eleverna. Med utgångspunkt från kadetternas placering på ovan nämnda lista samt de vitsord, de erhållit under tjänstgöringen vid eget regemente, avgöres, vilka som få fortsätta officersutbildningen, vilka som kunna övergå till reservofficersutbildning och vilka som icke böra få vidare utbildning.

De kadetter, som avses för fortsatt officersutbildning, böra, om de tillgodogöra sig denna, kunna påräkna att bli officerare. Fortsatt gallring kommer sålunda att ske endast då kadett visar sig icke kunna uppfylla fastställda fordringar i ett eller annat avseende. Därigenom att det egentliga urvalet kan förläggas till en förhållandevis så tidig tidpunkt, som här föreslås, synas såväl den enskildes som statens intressen bli vederbörligen tillgodosedda.

Tjänsteställning. Kadetterna böra bibehålla menigs tjänsteställning intill början av gruppehufvutjänstgöringen vid regementena i augusti andra året, då de förordnas till korpraler (konstaplar). Vid återkomsten till krigsskolan i oktober sammanföras de, såsom nedan vidare angives, med de från underofficersskolan kommande kadetterna, vilka hava furirs tjänsteställning. De böra, bland annat av detta skäl, vid denna tidpunkt förordnas till furirer. Till regementsövningarnas början tredje året erhålla samtliga kadetter sergeants-

graden, som sedan bibehålles intill fänriksutnämningen i september fjärde året. Motiven att kadetterna icke som för närvarande är fallet under utbildningstiden erhålla fanjunkares grad anföras i annat sammanhang.

Underofficersskoleelevernas anslutning till krigsskolan. Enligt nu gällande bestämmelser äga de elever vid arméns underofficersskola, som därstädes avlagt begränsad studentexamen, rätt att, såvida de icke överskridit 25 års ålder, vinna inträde vid krigsskolan. Här föreslagen krigsskoleorganisation förutsätter, att den teoretiska officersutbildningen tager sin början redan i början av mars andra året. Då utbildningen vid krigsskolan före denna tidpunkt icke är av sådan natur, att underofficersskoleeleverna böra deltaga däri, synas de tidigast böra ansluta till pågående kurs, då den egentliga officersutbildningen börjar, d. v. s. i mars andra året. Detta skulle emellertid innebära, att vederbörande elev, som avlägger studentexamen i mitten eller början av juni, icke förrän följande vår kunde fortsätta sina studier. Granskar man krigsskolans program under vår- och sommarmånaderna andra året, finner man emellertid, att underofficersskoleeleven endast har behov av den teoretiska undervisningen, under det att han helt kan undvara gruppehufvutbildningen. Det förefaller då naturligt, att han först i oktober, då den mera allsidiga officersutbildningen begynner, införlivas med kadettkursen. Detta förutsätter dock, att han tidigare satts i tillfälle att inhämta de kunskaper, som nyssnämnda kadetter under föregående period inhämtat. Lämpligt synes då vara, att underofficersskoleeleven, som i mitten av juni avlagt studentexamen, efter en — i betraktande av arbetsprestationerna vid underofficersskolan — behöflig semester inställer sig vid krigsskolan i början av augusti, då andra årets kadetter avgått till respektive regementen för att tjänstgöra vid trupp. Under augusti och september ordnas sedan för underofficersskoleeleverna en särskild teoretisk kurs, till omfånget lika med den som meddelats kadetterna under tiden mars—juli samma år. Därigenom att de nytillkomna eleverna icke hava någon praktisk tjänstgöring vid sidan av studierna, böra de utan svårighet kunna inhämta vad som fordras. Från och med oktober ingå de som ordinarie kadetter i skolan och följa undervisningen i alla ämnen och övningsgrenar. Framdeles, sedan nödvändig erfarenhet vunnits, torde vissa bestämmelser böra utfärdas för reglerandet av antalet platser mellan de från underofficersskolan kommande kadetterna och de övriga. Kommissionen förutsätter därvid, att intresset av att rekryteringen från underofficersskolan röner uppmuntran tillbörligen tillgodoses.

Kompaniindelning, kompanibefäl och lärarpersonal. Kadetterna böra med hänsyn till den praktiska utbildningen — kompaniövningarna — och den s. k. inre tjänsten indelas i vissa ständiga förband, lämpligen benämnda kompanier. Med hänsyn till den starkt specialiserade utbildning, som kommer att äga rum vid krigsskolan, synas de vid arméns underofficersskola genomförda indelningsgrunderna även här böra tillämpas. Sålunda böra respektive truppslags kadetter, oberoende av vilken årsklass de tillhöra, sam-

manföras i samma kompani. På grund av infanterikadetternas stora antal måste dock dessa fördelas på två kompanier. Kompaniindelningen blir enligt dessa grunder följande:

Första kadettkompaniet, första och andra årets infanterikadetter under soldat- och gruppchefsutbildningen,

andra kadettkompaniet, infanterikadetterna under de återstående skedena till skolans slut,

tredje kadettkompaniet, samtliga artilleri- och luftvärnsartillerikadetter, samt *fjärde kadettkompaniet*, samtliga kavalleri-, ingenjör- och trängkadetter.

På grund av de nuvarande aspirantskolornas infogande i krigsskolan måste därvarande personalstat betydligt ökas. Vid personalbehovets beräkning utgår kommissionen ifrån att, liksom nu är fallet, vissa befattningar, som under en följd av år taga innehavaren i anspråk året om, böra uppföras på krigsskolans stat, medan övriga däremot bestridas med från arméns truppförband kommenderad personal. Liksom hittills böra vissa arvoden tillräknas kompaniofficerare och lärare.

Kompanibefälet beräknas efter följande grunder. Vid varje kadettkompani erfordras 1 kapten (ryttmästare) som kompanichef, 1 fanjunkare (styckjunkare) som kompaniadjutant och 1 civil förman som »dagkorpral». Beställningar för dessa böra med hänsyn till deras tjänstgöringsförhållanden uppföras på krigsskolans stat.

Behovet av övrig befälspersonal är beroende på elevantalet och de särskilda utbildningsperiodernas karaktär. Sålunda är befälsbehovet störst under soldat- och underbefälsutbildningen, då elevantalet är stort och utbildningen befinner sig på det elementära stadiet. Under plutonchefsutbildningen däremot har elevantalet nedgått samtidigt som på grund av utbildningens natur behovet av underofficerare och underbefäl bortfaller. Med hänsyn härtill böra av ifrågavarande befälskategorier endast de officerare, som erfordras i ständig tjänstgöring vid skolan — »kadettofficerarna» — upptagas på skolans stat, under det att övrigt befäl m. fl. beräknas såsom kommenderat ur truppförband.

De fyra kadettkompaniernas ordinarie befälspersonal bör enligt dessa beräkningar erhålla följande sammansättning.

Befattning	Beställning	På krigsskolans stat	Kommenderade ur truppförband
1. kadettkompaniet.			
Kompanichef	Kapten	1	—
Kadettofficerare	Kapten eller löjtnant	4	—
Kompaniadjutant	Fanjunkare	1	—
Ställföreträdare	Sergeant	—	3
Underbefäl	Furir	—	10
Dagkorpral	Civil förman	1	—
2. kadettkompaniet.			
Kompanichef	Kapten	1	—
Kadettofficerare	Kapten eller löjtnant	3	—
Kompaniadjutant	Fanjunkare	1	—
Dagkorpral	Civil förman	1	—
3. kadettkompaniet.			
Kompanichef	Kapten	¹ 1	—
Kadettofficerare	Kapten eller löjtnant	² 4	—
Kompaniadjutant	Styckjunkare	³ 1	—
Ställföreträdare	Sergeant	—	⁴ 2
Underbefäl	Furir	—	⁵ 6
Dagkorpral	Civil förman	1	—
4. kadettkompaniet.			
Kompanichef	Ryttmästare	1	—
Kadettofficerare	Ryttmästare, kapten l. löjtnant	⁶ 6	—
Kompaniadjutant	Fanjunkare	⁷ 1	—
Ställföreträdare	Sergeant	—	⁸ 3
Underbefäl	Furir	—	⁶ 6
Dagkorpral	Civil förman	1	—

* }

Anm.* Samtliga ur infanteriet.

Befälsbehovet under tredje årets trupptjänstgöring vid det till krigsskolan sammandragna övningsförbandet behandlas längre fram.

Lärarpersonalen kommer att bestå såväl av officerare med vederlikar som av civila personer. Lärarnas antal i varje ämne är beroende av elevernas antal. Önskvärt synes vara, att varje läsavdelning icke kommer att omfatta mer än 25, högst 30 elever, vilket anses vara maximum i de högre skolklasserna. Redan vid ett sammanlagt elevantal av 60, skulle sålunda två lärare i varje ämne vara erforderliga. Emellertid är viss undervisning av sådan natur (föreläsningar), att större läsavdelningar utan egentlig olägenhet

¹ Ur artilleriet.

² 2 ur artilleriet, 2 ur luftvärnsartilleriet.

³ Ur artilleriet eller luftvärnsartilleriet.

⁴ 1 ur artilleriet, 1 ur luftvärnsartilleriet.

⁵ 4 ur artilleriet, 2 ur luftvärnsartilleriet.

⁶ 2 ur kavalleriet, 2 ur ingenjörtrupperna, 2 ur trängen.

⁷ Ur kavalleriet.

⁸ 1 ur kavalleriet, 1 ur ingenjörtrupperna, 1 ur trängen.

böra kunna förekomma. Då därjämte möjlighet synes förefinnas att vid undervisning av mera elementär art uppdelas läsavdelningarna i två omgångar, torde med hänsyn till det påräkneliga högsta elevantalet — 100 kadetter — två lärare i varje ämne vara tillfyllest.

Lärarna utgöras i de större ämnena av en förste lärare, som svarar för studiernas planläggning och leder undervisningen i ämnet i fråga, samt en andre lärare. I de mindre ämnena erfordras icke särskilda förste lärare. Härutöver erfordras i vissa ämnen, exempelvis taktik med krigsspel och tillämpningsövningar på fältet, topografi m. m., biträdande lärare, vilka dock i regel torde kunna beordras bland kadettofficerarna.

Ombyte av lärare synes böra ske i regel efter tre, högst fyra år. Avlösningen bör lämpligen ske den 1 oktober och synes kunna äga rum direkt utan att lärarpersonalen, som nu är fallet, för någon tid dubbleras. Detta kommer att medföra, att vederbörande lärare icke kan följa varje påbörjad kurs till dess slut, vilket givetvis är olägligt. Dock motverkas olägenheterna härav, därest lärarrekruteringen sker så, att kontinuiteten upprätthålles. Dubblingssystemet blir enligt kommissionens mening alltför dyrbart, och några avgörande skäl för dess bibehållande synas icke föreligga.

På den nuvarande krigsskolans stat äro följande lärarbefattningar upptagna, nämligen förste och andre lärare i krigskonst, förste lärare i vapenlära, förste och andre lärare i topografi samt lärare i gymnastik med vapenföring samt idrott. Med anledning av krigsskolans förutsatta förläggning till ort utanför Stockholm torde det icke bliva möjligt att för undervisningen i krigsbyggnadskonst, som nu är fallet, påräkna vid fortifikationens stab (motsvarande) samtidigt tjänstgörande officerare. Då ämnets omfattning icke möjliggör undervisningens koncentrerande till en kortare period, föreslår kommissionen, att jämväl förste och andre lärarna i krigsbyggnadskonst upptagas på krigsskolans stat. Det ringa omfång, som ämnena krigshistoria och härordningslära för närvarande upptaga på krigsskolan, har möjliggjort undervisningens bedrivande utan anlitan av särskild lärarpersonal. Detta blir emellertid icke längre möjligt, sedan ämnena fått det ökade timantal och den plats på programmet i utbildningens början, som kommissionen föreslagit. Särskilda lärare i krigshistoria och härordningslära hava därför ansetts nödvändiga. För infanterikadetternas ridutbildning under plutonchefsutbildningen och den fortsatta officersutbildningen erfordras en särskild ridlärare. Det ökade elevantalet nödvändiggör därjämte tillsättandet av ytterligare en lärare i stats- och samhällslära. Slutligen erfordras lärare i tyska, engelska och franska språken.

De lärarbefattningar, som kräva för ändamålet anställd militär personal, antingen på krigsskolans stat eller kommenderad från truppförband, äro enligt kommissionens förslag följande.

Befattning	Beställning	På krigsskolans stat	Kommanderade
Förste lärare i taktik	Kapten.....	1	—
Andre lärare i taktik	Kapten eller löjtnant	1	—
Förste lärare i vapenlära	Kapten.....	¹ 1	—
Andre lärare i vapenlära	Kapten eller löjtnant	¹ 1	—
Förste lärare i krigsbyggnadskonst	Kapten.....	² 1	—
Andre lärare i krigsbyggnadskonst	Kapten eller löjtnant	² 1	—
Förste lärare i topografi	Kapten.....	1	—
Andre lärare i topografi	Kapten eller löjtnant	1	—
Förste lärare i krigshistoria	Kapten eller löjtnant	1	—
Ridlärare.....	Ryttmästare eller löjtnant.....	³ 1	—
Förste lärare i militärförvaltning	Kapten.....	—	1
Andre lärare i militärförvaltning	Kapten eller löjtnant	—	1
Lärare i luftkrigskonst	Kapten eller löjtnant	—	⁴ 2
Lärare i signaltjänst	Kapten eller löjtnant	—	⁵ 2
Lärare i krigshistoria	Kapten eller löjtnant	—	2
Lärare i härordningslära med sjökrigskonst	Kapten eller löjtnant	—	2

Härtill komma fem civila lärare, nämligen två i stats- och samhällslära och tre i språk.

Läraryrket i krigslagar, tjänstgöringsreglemente med expeditionsföring, militärpedagogik, militär hälsolära, hästkännedom och motortjänst böra som hittills mot särskilt arvode innehavas av vid krigsskolan anställda kompanichefer, kadettofficerare, läkare och veterinärer. I vissa ämnen erforderliga biträdande lärare synas kunna kommanderas bland kadettofficerarna, för vilket ändamål särskilda arvoden dock böra beräknas.

Krigsskolans övningstrupp bör i möjligaste mån hava samma organisation och omfattning som motsvarande enheter vid vederbörliga truppdrag. De värnpliktiga rekryteras dels från krigsskolans (Södermanlands) regementsområde, dels från andra områden enligt av kommissionen i annat sammanhang angivna grunder. Befälsbehovet vid övningstruppen tillgodoses, i den mån det icke fylles av personal, tillhörande krigsskolan, genom från truppförbanden kommanderad personal. En av krigsskolans regementsofficerare (se nedan) för under chefen för krigsskolan det direkta befälet över övningstruppen. I övrigt har försvarskommissionen beräknat dennas organisation enligt följande grunder.

Infanteriet. Med utgångspunkt från antalet kadetter fordras en övningsstyrka av minst 7 plutoner. Därjämte bör förbandet äga åtminstone 1 tung pluton. Minimiantalet plutoner blir alltså 8, därav en tung. För ändamålet erfordras omkring 320 värnpliktiga.

Samtliga plutoner torde böra under tiden före övningarna i kompaniförband, d. v. s. till och med juli månad, stå direkt under chefens för 2. ka-

¹ Ur artilleriet.

² Ur ingenjörtrupperna.

³ Ur kavalleriet.

⁴ Ur flygvapnet.

⁵ Ur signalregementet.

Under september månad kunna de värnpliktiga antingen kvarbliva vid krigsskolan eller överföras till resp. truppförband.

De värnpliktiga fullgöra repetitionsövning vid resp. truppförband enligt för vederbörligt truppslag utfärdade bestämmelser.

Vid övningstruppen erforderlig utrustning och materiel tillhandahålles från vissa truppförband utom beträffande infanteriförbandet, som försörjes från krigsskolan.

Krigsskolans hästar äro dels stamhästar, dels från vissa truppförband kommenderade hästar, dels slutligen ackordhästar. Hästbehovet kommer att bliva störst under soldat- och gruppchefsutbildningsskedena. Då skola omkring 100 kadetter tillhörande de beridna truppslagen erhålla ridutbildning samtidigt som ett visst antal draghästar erfordras för körutbildning. För fyllandet av dessa behov beräknas 60 ridhästar och 50 draghästar. Av dessa 110 hästar böra, såsom i annat sammanhang närmare motiveras, 90 uppföras på krigsskolans stat. De återstående 20 böra kommenderas från kavalleriet. Utöver ovan angivet antal stamhästar uppföras ytterligare 31 för de beridna officerarna avsedda hästar på krigsskolans stat.

Behovet av hästar under plutonchefsutbildningen och den fortsatta officersutbildningen hänför sig i första hand till infanterikadetternas ridutbildning. Härför beräknas 50 hästar bliva erforderliga under tiden oktober—mitten av april. Dessa hästar kommenderas ur kavalleriförband. Sammanlagda hästantalet blir alltså:

stamhästar	121
kommenderade hästar	70
	<u>Summa 191.</u>

Härtill komma de vid övningstruppen kommenderade hästarna, vilkas antal beräknas uppgå till 162.

För tillgodoseendet av ytterligare behov av hästar bör krigsskolan förfoga över 1 000 hästlejningsdagar.

Hästvården ombesörjes under soldatutbildningen huvudsakligen av eleverna, under övriga skeden av personal ur särskild handräckningsavdelning samt av krigsskolans hästkötare. Vid övningstruppen skötas hästarna av de värnpliktiga.

UTBILDNING TILL OFFICER I RESERVEN.

I samband med värnpliktens vidsträcktare tillämpning uppstod på 1890-talet behovet av särskilda åtgärder för säkerställande av tillgången på officerare i reserven. Då de härvid till en början anlidade vägarna visade sig medföra endast en obetydlig nyrekrytering av reservofficerskåren, vidtogos i samband med genomförandet av 1901 års härordning sådana ändringar såväl i bestämmelserna för reservofficersaspiranternas antagning och utbildning som beträffande reservofficerarnas ekonomiska förhållanden, att bättre betingelser för en tillfredsställande rekrytering skapades. Den ökade förståelse för försvarets betydelse och uppgifter, som vid denna tidpunkt hos

allmänheten kunde skönjas, skapade samtidigt en viktig förutsättning av ideell innebörd för en på frivillighetens princip grundad reservofficersinstitution.

Genom 1914 års härordning ökades behovet av reservofficerare avsevärt. Det årliga rekryteringsbehovet var omkring 300. Förhoppningarna om att detta behov skulle kunna fyllas grundades, förutom på då rådande stämningar i landet, på det förhållandet, att värnpliktiga studenters och med dem likställdas tjänstgöringstid så avsevärt ökats, att den endast med 120 dagar understeg den för reservofficersutbildningen fastställda tiden.

Utvecklingen kom emellertid att gå i annan riktning. Under det att år 1915 det avsedda antalet reservofficerare i det närmaste kunde fyllas, utexaminerades år 1921 endast 41 reservkadetter. Den år 1919 tillsatta försvarsrevisionen fann det därför nödvändigt att ägna frågan en grundlig uppmärksamhet, vilket resulterade i förslag till förbättrade anställningsvillkor, främst på det ekonomiska området. Någon eftergift från statens sida i fråga om de militära kraven på utbildningstidens längd kunde revisionen dock icke tillstyrka. I 1925 års härordning stadfästes i huvudsak de av revisionen föreslagna åtgärderna beträffande reservofficersinstitutionen, samtidigt som den årliga rekryteringskontingenten fastställdes till minst 130, vilken siffra dock icke täckte det till över 200 uppgående mobiliseringsbehovet. De nya bestämmelserna visade sig emellertid effektiva, och tilloppet av reservofficersaspiranter har under de senare åren betydligt stegrats.

Utbildningens organisation. Enligt nu gällande bestämmelser genomgå reservofficersaspiranterna soldat- och underbefälsutbildning tillsammans med officersaspiranterna under de båda första aspirantåren, varefter de under tredje året genomgå en till krigsskolan förlagd särskild reservofficerskurs om 4 månader. Denna kurs kan efter aspiranternas eget val förläggas antingen under tiden januari—april eller maj—augusti. Vid intendenturtrupperna, där officersaspirantutbildning icke finnes, sker reservofficersaspiranternas utbildning tillsammans med de värnpliktiga studenterna, varjämte ytterligare utbildning för dem ordnas före inträdet i reservofficerskursen. Den sammanlagda utbildningstiden för samtliga reservofficersaspiranter är 20 månader, d. v. s. omkring 12 månader längre än den för de värnpliktiga studenterna fastställda tiden. För befordran från löjtnant till kapten i reserven fordras en särskild kurs om 3 månaders varaktighet. Genomgåendet av dylik kurs är dock icke obligatoriskt.

Under det att reservofficersbehovet vid specialtrupperna i allmänhet har kunnat fyllas, har tilloppet av reservofficersaspiranter till infanteriet i regel icke varit så stort som ur mobiliseringssynpunkt är önskvärt. Enligt kommissionens härordningsförslag förutsattes ett årsbehov av något över 200 nya reservofficerare för armén. Det har därför syntts kommissionen nödvändigt att finna utvägar för ett ytterligare stimulerande av intresset för reservofficersbanan. Detta torde enligt kommissionens mening bäst kunna ske genom tillmötesgåendet av vissa önsknningar om utbildningens smidigare anpassning efter

reservofficersaspiranternas av deras civila sysselsättning betingade intressen. Samtidigt som den nuvarande, sammanhängande och något mer än ettåriga utbildningsperioden tillsammans med officersaspiranterna — vilken ur rent militär synpunkt otvivelaktigt är mycket gynnsam — bibehålles, bör därför även en annan utbildningslinje öppnas, vilken är så ordnad, att utbildningen i mindre grad än vid den förra inverkar hämmande på vederbörandes civila verksamhet. Därest utbildningen härvid, fördelad på ett flertal år i följd, förlägges till perioden maj—september, kommer den icke att avsevärt inkräkta på studieterminerna vid högskolor och andra civila undervisningsanstalter. Otvivelaktigt innebär denna anordning vissa olägenheter ur militär utbildningssynpunkt. Samtidigt som den sammanlagda utbildningstiden minskas med en och en halv månad, splittras utbildningen genom tidens fördelning på 4 perioder. Dessa olägenheter synas emellertid icke vara av avgörande betydelse, därest utbildningen ordnas på ett rationellt sätt.

Reservofficersutbildningen kommer alltså att omfatta två alternativa linjer, *normallinjen* och *sommarlinjen*, åskådliggjorda i diagram å sid. 310—311.

Vid *normallinjen* äger soldat- och gruppchefsutbildningen rum tillsammans med officerskadetterna från mitten av juni första året till slutet av juli andra året, varpå följer 2 månaders tjänstgöring vid eget truppförband. Efter repetitionsövningarnas slut andra året följer ett uppehåll, varefter under tredje eller fjärde året en reservofficerskurs om 4 månader genomgås. Utbildningen där bedrivs, vad trupptjänsten angår, truppslagsvis. Denna kurs bör som hittills äga rum två gånger om året, varigenom aspiranterna kunna välja den för dem mest passande tiden. Efter tjänstgöring vid resp. truppförband under regementsövningarna böra aspiranterna kunna erhålla befordran till reservofficerare, vilken befordran dock icke bör meddelas förrän i samband med de i tjänsten jämnåriga officerskadetternas fänriksbefordran. Officerskadetter, som efter den på hösten andra året företagna gallringen icke få fortsätta officersutbildningen men befinnas lämpliga för reservofficersutbildning, följa denna utbildningslinje.

Vid *sommarlinjen* böra under de två första somrarna aspiranterna erhålla soldat- och gruppchefsutbildning, under de båda därpå följande somrarna plutonchefs- och fortsatt reservofficersutbildning. Ett sammanförande från början av samtliga truppslags aspiranter i en skola skulle otvivelaktigt ur utbildningssynpunkt medföra stora fördelar. Detta skulle emellertid kräva en så omfattande organisation, att kommissionen icke finner en sådan sammandragning tillräddig. Den utväg, som då närmast erbjuder sig, är att ansluta reservofficersaspiranternas båda första utbildningsperioder till studentavdelningarna för värnpliktiga vid resp. truppslag. Kommissionen förutsätter också, att så blir fallet beträffande specialtruppslagens reservofficersaspiranter. Infanteristernas utbildning däremot, som icke fordrar tillgång till hästar och materiel i samma utsträckning som de övrigas, bör direkt samordnas med plutonchefsutbildningen och den fortsatta reservofficersutbildningen. Endast härigenom blir det möjligt att tillgodose kravet såväl på gevärs- som i viss mån även på kulsprute- och granatkastarutbildning.

Utbildningen till officer i reserven enligt försvarskommissionens förslag.

Normallinjen.

	Januari	Febru- ari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	Sep- tember	Okto- ber	Novem- ber	Decem- ber	
1. året						15.							
									Tjänstgöring som menig vid eget truppförband			Soldatutbildning vid	
2. året													
	krigs- skolan	Soldat- utbild- ning under vinter- förhål- landen	Gruppchefsutbildning ¹ vid krigsskolan. Teoretisk officersutbildning							Tjänstgöring som gruppchef ² vid eget truppförband			
3. eller 4. året	Officersutbildning vid krigs- skolan (alternativt)			Officersutbildning vid krigs- skolan (alternativt)						Tjänst- göring som pluton- chef ³ vid eget trupp- förband			

== tjänstgöring vid trupp.

Utbildningen enligt sommarlinjen kommer alltså att gestalta sig på följande sätt. Infanteristernas soldatutbildning försiggår i särskild avdelning vid krigsskolan från mitten av juni till slutet av september första året, de övrigas truppslagsvis tillsammans med de värnpliktiga studenterna. Gruppchefsutbildningen (fortsatt soldatutbildning) bedrivs under andra året, för infanterikadetterna från början av maj till slutet av juli vid krigsskolan samt under augusti och september vid vederbörliga truppförband, för övriga truppslagsvis som under första året. Under tredje och fjärde åren erhålla samtliga kadetter plutonchefsutbildning och fortsatt reservofficersutbildning vid krigsskolan. Under tredje året pågår kursen från omkring den 1 maj till och med den 31 augusti, varefter kadetterna göra trupptjänst som plutonchefer ställföreträdare (motsvarande) under regementsövningarna. Fjärde året bedrivs utbildningen tillsammans med normallinjens kadetter av »yngre kursen» antingen under januari—april eller under maj—augusti. Omedelbart efter fjärde årets regementsövningar, då kadetterna tjänstgöra som plutonchefer (motsvarande), sker utnämning till fänrik i reserven. Den sammanlagda utbildningstiden på denna linje blir 18½ månader.

¹ Motsvarande utbildning.

² Motsvarande.

Utbildningen till officer i reserven enligt försvarskommissionens förslag.

Sommarlinjen.

	Januari	Febru- ari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	Sep- tember	Ok- tober	Novem- ber	Decem- ber
1. Året						15.						
						Soldatutbildning, för infanteriet vid krigsskolan, för övriga trupp- slagsvis			Tjänst- göring som menig vid eget trupp- förband			
2. Året												
						Gruppchefsutbildning, ¹ för infanteriet vid krigsskolan, för övriga truppslagsvis			Tjänstgöring som gruppchef ² vid eget trupp- förband			
3. Året												
						Officersutbildning vid krigsskolan			Tjänst- göring som pluton- chefs ställ- före- ² trädare vid eget trupp- förband			
4. Året												
						Officersutbildning vid krigsskolan (alternativt)			Tjänst- göring som pluton- chef ² vid eget trupp- förband			

== tjänstgöring vid trupp.

Vid specialtruppslagen finnes icke någon åtskillnad mellan de värnpliktiga studenternas och reservofficersaspiranternas sommarlinjetjänstgöring före inträdet vid krigsskolan. Det är därför naturligt, att även de som icke från början anmält sin önskan att fortsätta utbildningen ännu så sent som vid slutet av andra utbildningsperioden kunna göra detta. Då det synes viktigt att alla framkomliga vägar för säkerställandet av reservofficersrekryteringen hållas öppna, icke minst beträffande arméns huvudtruppslag, anser kommis-

¹ Motsvarande utbildning.

² Motsvarande.

sionen, att motsvarande möjlighet lika sent bör förefinnas även för infanteriets värnpliktiga studenter och likställda, oaktat deras utbildning icke i alla delar är likformig med reservofficersaspiranternas. Det torde icke heller möta ööverstigliga hinder att anpassa utbildningen vid krigsskolan även efter denna eventualitet.

I nu gällande bestämmelser för underofficersskoleelevernas reservofficersutbildning föreslås icke någon ändring. Furir, som vid arméns underofficersskola avlagt begränsad studentexamen, bör alltså efter genomgång av 4 månaders kurs vid krigsskolan erhålla reservofficerskompetens. Inträde vid krigsskolan bör kunna vinnas även senare än det år, vederbörande furir avlagt studentexamen vid underofficersskolan.

Reservkadetternas antagning och tjänsteställning. Nuvarande grunder för antagningen böra fortfarande gälla. Samtliga reservofficersaspiranter böra erhålla korprals-(konstapels-)grad vid trupptjänstgöringens början i augusti andra utbildningsåret och furirsgrad vid regementsövningens slut. Normallinjens kadetter böra påföljande år vid regementsövningarnas början förordnas till sergeanter samtidigt med de i tjänsten jämnåriga eleverna vid officerskursen. Sommarlinjens kadetter däremot, vilka under regementsövningarna tjänstgöra endast i befattningen som plutonchefs ställföreträdare, erhålla sergeantsgraden först vid början av fjärde årets regementsövningar, efter vilkas avslutande de utnämnas till fänrikar i reserven.

Kompaniindelning. På grund av utbildningens organisation uppdelas lämpligen krigsskolans reservofficerskadetter i två kompanier. Det ena kompaniet (5.) kommer därvid att bestå av första och andra årets infanterister, vilka undergå soldat- och gruppchefsutbildning. Det andra kompaniet (6.) kommer alltså att bestå av samtliga truppslags kadetter, vilka fullgöra plutonchefs- (motsvarande) och fortsatt reservofficersutbildning. Fasta hållpunkter saknas för bedömandet av antalet kadetter i förstnämnda kompani; dock synes man kunna preliminärt räkna med ett antal av omkring 100 i varje årgång eller tillsammans 200. Vid bedömandet av 6. kompaniets styrka torde man kunna utgå ifrån att ungefär halva antalet kadetter fullgöra sista årets reservofficersutbildning under januari—april och den andra hälften under maj—augusti. Antalet under varje period blir då 100. Samtidigt som den senare av dessa båda grupper undergår utbildning, samlas sommarlinjens samtliga kadetter till krigsskolan för att fullgöra plutonchefsutbildning under tredje året. Om dessas antal beräknas till 150, kommer 6. kompaniet under denna period att bestå av 250 kadetter. Under tiden januari—april är motsvarande siffra endast 100 och under tiden september—december saknar kompaniet kadetter.

Kompanibefäl. Tjänstgöringen vid 5. kadettkompaniet pågår endast under tiden maj—september, varför dess befälspersonal icke bör upptagas på krigsskolans stat. Utbildningen torde vid varje årskurs kunna bedrivas på två plutoner. För varje pluton erfordras plutonchef, ställföreträdare och gruppchefer.

Tjänstgöringen vid 6. kompaniet pågår under huvuddelen av året. Med

hänsyn härtill anser kommissionen, att huvuddelen av detta kompanis befälspersonal bör uppföras på krigsskolans stat. För det direkta utbildningsarbetet torde erfordras följande kadettofficerare, vilka handhava såväl plutonchefsutbildningen (motsvarande) under tredje året som den fortsatta reservofficersutbildningen under fjärde året, nämligen ur infanteriet två samt ur ettvarvt av kavalleriet, artilleriet, luftvärnsartilleriet, ingenjörtrupperna, trängen och intendenturkåren en.

De båda kadettkompanierna få sålunda följande sammansättning.

Befattning	Beställning	På krigsskolans stat	Kommanderade ur trupperband
5. kadettkompaniet.			
Kompanichef	Kapten	—	1
Kadettofficerare	Löjtnant	—	4
Kompaniadjutant	Fanjunkare	—	1
Ställföreträdare	Sergeanter	—	4
Gruppchefer	Furir	—	16
Dagkorpral	Furir	—	1
6. kadettkompaniet.			
Kompanichef	Kapten	1	—
Kadettofficerare	Kapten eller löjtnant	6	2
Kompaniadjutant	Fanjunkare	1	—
Dagkorpral	Civil förman	1	—

Lärarpersonalen. Särskilda lärare erfordras endast i ämnet taktik med topografi under plutonchefs- och den fortsatta reservofficersutbildningen tredje och fjärde åren. En förste och en andre lärare äro härför erforderliga. Av skäl, som nyss anfördes beträffande personalen vid 6. kadettkompaniet, böra dessa uppföras på krigsskolans stat. Biträdande lärare kommanderas bland kadettofficerarna vid detta kompani.

Kadettofficerare och lärare böra, liksom nu är fallet, erhålla särskilda arvoden.

KRIGSSKOLANS CHEF OCH STABSPERSONAL M. M.

För krigsskolans chef bör med hänsyn till betydelsen och omfattningen av hans verksamhet avses en överstebeställning. Ledandet och samordnandet av utbildningens många olika detaljer fordra vidare en särskild instans mellan chefen och den personal, som närmast handhar undervisningen i olika ämnen och grenar vid de särskilda kurserna. Kommissionen föreslår med anledning härav inrättandet av 3 regementsofficersbeställningar på krigsskolans stat. Två av dessa äro avsedda för officerskurserna, den ena för ledaren av den praktiska, den andra för ledaren av den teoretiska utbildningen. Därjämte torde vissa åligganden, som påkallas av krigsskolans samhörighet med det nuvarande Södermanlands inskrivningsområde, böra anförtros en av dessa båda regementsofficerare. Den återstående regementsofficeraren avses att leda reservofficerskursernas verksamhet.

Krigsskolans stab har för närvarande följande sammansättning:

- 1 adjutant, tillika bibliotekarie och vapenofficer,
- 1 bataljonsläkare,
- 1 veterinär,
- 1 redogörare, pensionerad officer,
- 1 förvaltare, tillika väbel och uppsyningsman över Karlbergs Kungsgård, pensionerad underofficer,
- 1 expeditionsunderofficer, pensionerad underofficer,
- 1 köksföreståndare, pensionerad underofficer,
- 1 slottspastor, över stat.

Den vidgade organisation av skolan, som av kommissionen föreslås, kräver en utvidgning av krigsskolans stab till ungefär motsvarande omfattning som staben vid ett infanteriregemente. Sålunda erfordras, utöver den nuvarande personalen, 2 adjutanter, 1 läkare, 2 expeditionsunderofficerare, 1 väbel, 1 förvaltningsunderofficer, 1 vapenunderofficer, 1 sjukvårdsförrädsunderofficer, 1 stallunderofficer, 1 köksfurir, 1 matsalsfurir. Härtill komma 1 vapenhantverkare, 3 hovslagare, 1 sjukvårdsbeställningsman, 8—10 expedition- och skrivbiträden samt 2 handräckningsunderbefäl. Även bör i staten upptagas viss betjäningpersonal, såsom maskinist, stallkarlar, gymnastikvaktmästare, baderska, hushållerska, sjuksköterskor, kokerskor, köksbiträden m. fl. Emellertid förutsätter ett exakt beräkande av detta personalbehov en fullständig kännedom om krigsskolans blivande förläggningsförehållanden¹. Slutligen bör viss handräckningstrupp, bestående av till ersättningsreserven uttagna värnpliktiga, beräknas för hästvärd, kasernvärd, målhandräckning m. m. Förslagsvis böra härtill 50 man beräknas.

Krigsskolans stab får enligt ovanstående — i vad rör på skolans stat beräknad personal — följande sammansättning. Övrig personal beordras ur truppförband.

Befattning	Beställning	Antal
Chef	Överste	1
Regementsofficerare	Överstelöjtnant eller major.....	3
Adjutanter	Kapten eller löjtnant	3
Regementsläkare	—	1
Bataljonsläkare	—	1
Bataljonsveterinär	—	1
Regementsintendent	Kapten vid intendenturkären.....	1
Förvaltare	Fanjunkare (styckjunkare)	1
Väbel	» »	1
Förvaltningsunderofficer	» »	1
Vapenunderofficer	» »	1
Köksföreståndare	» »	1
Sjukvårdsförrädsunderofficer	» eller sergeant	1
Expeditionsunderofficerare	» » »	3
Stallunderofficer	» » »	1
Betjäningpersonal ²	Civil	—

¹ Kostnadsberäkningarna hava uppgjorts med hänsyn till nuvarande personal.

² Erforderligt antal.

Enligt kommissionens förslag skall krigsskolan vara försedd med samtliga de förråd av beklädnads-, utrustnings-, vapen- och övningsmaterial m. m., som krävas för dess verksamhet. Dock förutsättes, som tidigare framhållits, att skolans övningstrupp med undantag av infanteriförbandet erhåller viss utrustning från resp. truppförband.

KRIGSSKOLANS FÖRLÄGGNING.

Med anledning av den ökning av antalet kadetter, som enligt 1914 års härordning skulle komma att samtidigt utbildas vid krigsskolan, beslutade 1915 års riksdag, att krigsskolan skulle flyttas från Karlbergs slott, där erforderligt utrymme saknades, till Stockholms garnisons övningsområde på Järvafältet. På grund av sedermera inträffade förändringar i härordningen har den beslutade förflyttningen emellertid icke kommit till stånd. Den av kommissionen föreslagna krigsskolan kommer att kräva betydligt större förläggningsutrymme än som för närvarande finnes tillgängligt på Karlberg. Genom aspirantskolornas och övningstruppens införlivande med krigsskolan uppstå därjämte sådana fordringar på lämplig och tillräckligt vidsträckt övningsterräng, att de icke kunna fyllas, därest skolan alltjämt förlägges till Karlberg. En förflyttning av krigsskolan i överensstämmelse med 1915 års riksdags beslut blir alltså nödvändig. Då en nybyggnad på Järvafältet skulle draga betydande kostnader, har emellertid kommissionen undersökt möjligheten av att för krigsskolans räkning utnyttja något av de, på grund av de i detta betänkande föreslagna regementsindragningarna, ledigblivna kasernetablisementen. Härvid har befunnits, att Södermanlands regementes kaserner i Strängnäs äro väl lämpade för ifrågavarande ändamål.

Genom mindre ändringsarbeten kunna därvarande byggnader med fördel användas för kadetternas och övningstruppens förläggning. De nybyggnader, som krävas, äro främst en mäss- och lektionssalsbyggnad, ett vinter- och ett sommarstall, ett ridhus samt garage och förrådshus för erforderlig utbildningsmateriel. Kostnaderna för ifrågavarande byggnadsarbeten torde enligt kommissionens mening kunna bestridas av medel, som inflyta genom försäljning av mark, tillhörig Karlbergs Kungsgård.

3. Truppslagsofficersskolorna.

ALLMÄNNA SYNPUNKTER.

Genom inrättandet av en krigsskola med de vidgade uppgifter, som ovan föreslagits, befrias truppslagsofficersskolorna från allt det, som icke har direkt sammanhang med deras skarpt begränsade mål att meddela de yngre officerarna de ytterligare kunskaper och färdigheter, som erfordras för att behärska flertalet av trupptjänstens grenar vid vederbörligt truppslag. Erfarenheten ger vid handen, att helst två års tjänstgöring vid trupp bör fullgöras mellan krigsskolan och därpå följande skolor. Därigenom erhålla officerarna tillfälle att samla egna erfarenheter, samtidigt som de få i praktisk tjänstgöring tillgodogöra sig sin tidigare utbildning. Såsom av det följande framgår, kan emellertid detta önskemål icke över allt helt tillgodoses.

Därigenom att truppslagsofficersskolorna bliva obligatoriska, synes godkänd genomgång av dessa böra uppställas som villkor för befordran till löjtnant även vid de truppslag, där detta icke redan är fallet. Dock kan ifrågasättas, huruvida betygssättning och klassificering på detta stadium är ändamålsenlig eller erforderlig. Omkommendering en gång av underkänd elev bör vidare vara medgiven.

Beträffande elevernas avlöning finner kommissionen lämpligt, att de vid artilleri- och ingenjörhögskolans obligatoriska allmänna kurs nu tillämpade principerna även vid övriga skolor följas. Detta skulle innebära, att eleverna, så länge de vistas i Stockholm, erhålla lön efter ortsgrupp G samt vid förläggning utanför Stockholm åtnjuta tjänstgöringstraktamenten.

Lämpligast vore otvivelaktigt, om varje truppslags skola kunde erhålla en självständig benämning. Då emellertid i vissa av här föreslagna skolor meddelas gemensam undervisning åt elever ur skilda truppslag och namnförändring av redan befintliga skolor icke synes böra utan starka skäl ifrågasättas, blir detta icke möjligt. Enligt kommissionens förslag komma truppslagsofficersskolorna att bliva:

infanteriofficersskolan för infanteriets och kavalleriets officerare,
artilleri- och ingenjörhögskolans allmänna kurs för artilleri-, luftvärnsartilleri- och ingenjörofficerare samt
trängofficersskolan för trängens officerare.

INFANTERIOFFICERSSKOLAN.

Den av statsmakterna i princip beslutade, försöksvis och tillfälligt organiserade infanteriofficersskolan, som enligt vad tidigare framhållits under de senaste åren på grund av statsfinansiella skäl icke varit i verksamhet, bör enligt kommissionens mening nu erhålla permanent karaktär. I denna skola samt vid infanteriskjutskolan på Rosersberg skola de yngre infanteri- och kavalleriofficerarna erhålla fortsatt truppslagsutbildning. Under de år, infanteriofficersskolan var organiserad, lydde den under inspektören för militärläroverken. Ehuru starka skäl dessförinnan anförts för skolans inordnande inom inspektörens för infanteriet befälsområde, blev hänsynen till dess ställning som länk mellan krigsskolan och krigshögskolan härvidlag utslagsgivande. Under sådana förhållanden kom det i och för sig önskvärda sambandet mellan infanteriofficersskolan och infanteriskjutskolan icke till stånd. De olägenheter ur pedagogisk synpunkt, som detta kom att medföra, behöva icke närmare utvecklas. De uppgifter, som enligt kommissionens mening böra åligga infanteriofficersskolan, förutsätta ett nära samband mellan elevernas teoretiska och praktiska utbildning. Detta samband synes bäst kunna säkerställas i en enhetligt organiserad skola. Den av kommissionen föreslagna skolan innebär också en sammanslagning av den tidigare försöksvis organiserade infanteriofficersskolan med infanteriskjutskolan på Rosersberg. Skolan får en sammanlagd varaktighet av 10 månader; ny kurs kan begynna varje år efter regementsövningarnas slut.

Infanteriofficerarnas utbildning. Efter två års tjänstgöring vid trupp inträda infanteriofficerarna som elever vid infanteriofficersskolan, d. v. s. i början

av oktober andra året efter officersexamen. Under den följande vintern och våren pågår där under sammanlagt omkring 6 månader teoretisk undervisning, omfattande huvudsakligen taktik, teknik, militärpedagogik, förvaltningstjänst, underhållstjänst, pionjärtjänst och ett främmande språk. Efter avslutandet av de teoretiska studierna begynner i början av april en 4 månader lång tillämpningsperiod vid Rosersberg. En grundlig befälskurs i stridsutbildning med infanteriets samtliga vapen kan under denna tid meddelas.

Efter avslutad infanteriofficersskola inställa sig eleverna i början av augusti vid resp. regementen till de därstädes vid denna tidpunkt begynnande truppförbandsövningarna.

Kavalleriofficerarnas utbildning. De krav på kavalleriofficerarnas fortsatta utbildning, som numera måste uppställas, äro i stort sett desamma som gälla för infanteriet. Men därtill kommer behovet av grundlig utbildning i ridning och hästdressyr. Som tidigare omnämnts, har en teoretisk kavalleriofficersskola försöksvis anordnats vid ridskolan på Strömsholm. Fastän denna givit goda resultat, synes det dock — enär målet för utbildningen är likartat — mera rationellt att låta kavalleriofficerarna bedriva sina fortsatta studier tillsammans med infanteriofficerarna i en för båda truppslagen gemensam skola. Dessförinnan böra emellertid kavalleriofficerarna hava genomgått ridskolan.¹ Denna skola bör i sin tur — med hänsyn till instruktörstjänstens och remontdressyrens fordringar — hava genomgåts, innan tjänstgöring vid trupp påbörjas. Gången blir sålunda den, att den unge kavalleriofficeren omedelbart efter första regementsövningen som officer genomgår ridskolekursen, vilken avslutas i augusti påföljande år, samt efter ett därpå närmast följande trupptjänstår inträder med sina kurskamrater ur infanteriet vid infanteriofficersskolan, som han fullständigt genomgår. Härvid iakttages dock, att undervisningen i taktik och stridsutbildning bedrivs under hänsynstagande till kavalleriets från infanteriets i viss mån skiljaktliga stridsförfarande m. m.

Övrig utbildning vid infanteriofficersskolan. Den av kommissionen föreslagna organisationen innebär intet hinder för att sådana kortare kurser i stridsutbildning för specialtruppslagen och övriga försvarsgrenar tillhörande officerare, vilka för närvarande äga rum vid infanteriskjutskolan, organiseras i anslutning till infanteriofficersskolans praktiska period på Rosersberg. Det samma gäller kurserna för äldre officerare samt för underofficerare vid infanteriet och kavalleriet.

Infanteriofficersskolans organisation. Kommissionens förslag i denna del ansluter sig i huvudsak till ett av inspektören för infanteriet utarbetat förslag. Grundläggande för detta hava varit följande tre fordringar, nämligen behovet av ökad personal i skolans expedition i förhållande till nuvarande infanteriskjutskola,

önskvärdheten att sammanknyta arbetet under de båda utbildningsperioderna genom ett ändamålsenligt disponerande av lärarkrafterna samt

¹ Beträffande organisationen av ridskolan hänvisas till i annat sammanhang framlagd särskild utredning.

nödvändigheten av att tillgodose behovet av personal för den försöksverksamhet, som nu åligger skolan.

Lärare, erforderliga under hela tiden för kursens varaktighet, böra uppföras på skolans stat, övriga böra i regel kommenderas. Vissa lärare förutsättas därjämte skola tagas i anspråk för visst arbete i arméledningen o. s. v.

Den av inspektören för infanteriet föreslagna sammansättningen av skolans stab är enligt kommissionens mening väl avvägd. Den framgår av sammanställningen här nedan.

Lärare. Då inspektörens för infanteriet förslag i vissa delar grundar sig på nu gällande härorganisation, hava vissa smärre jämkningar måst vidtagas i detsamma. Sålunda bör ämnet krigshistoria på grund av dess avsedda omfattning på krigsskolans kursplaner icke upptagas särskilt på studieprogrammet vid infanteriofficersskolan utan studeras i samband med taktikundervisningen och under ledning av taktiklärarna. Av samma skäl kan även övningsgrenen körning helt utgå ur programmet. Den tid, som härigenom blir disponibel, bör enligt kommissionens mening användas för beredandet av utrymme åt de fortsatta språkstudierna.

Då samordnandet av taktikundervisningen och den praktiska stridsutbildningen enligt kommissionens mening är huvudsyttet med den föreslagna organisationen, böra dessa båda ämnesområden stå under gemensam ledning. Under denna förutsättning kan, då så befinnes lämpligt, andre lärarbefattningarna fördelas på båda ämnena särskilt för sig. Önskvärt är emellertid, att även andre lärarna kunna förena båda ämnesområdena. Under förutsättning att varje kurs kommer att omfatta 50—60 elever är en andre lärare i taktik tillfyllest. Då undervisningsavdelningarna vid stridsutbildningen icke med fördel böra omfatta flera än 15 elever, synas minst tre andre lärare i stridsutbildning nödvändiga. Därjämte erfordras biträden åt lärarna, s. k. repetitörer. Enär huvuddelen av undervisningen i teknik bedrivs under vinterperioden och försöksverksamheten främst är förlagd till sommaren, kunna teknicklärarna med fördel förena denna sin syssla med sin tjänstgöring vid skolans försöksavdelning, förutsatt att denna erhåller i det följande föreslagna organisation.

De lärare, som under uppehållen i lärarverksamheten böra tagas i anspråk för utredningsarbeten i arméledningen o. s. v., förutsättas vara förste läraren i taktik och stridsutbildning, två andre lärare i sistnämnda ämne samt en andre lärare i grundläggande skjututbildning.

Truppvadlingen. Utöver vid infanteriskjutskolan för närvarande förefintlig övnings- och handräckningstrupp bör även finnas en försökstrupp.

Övningstruppens organisation och tjänstgöring böra anordnas efter i stort sett samma grunder som för närvarande. Dock erfordras sådan ökning av dess styrka, att övningar i bataljonsförband kunna förekomma. Försökstruppens sammansättning blir beroende av försökens art och omfattning. Den bör ingå som en underavdelning av handräckningskompaniet. Som chef för handräckningskompaniet under de tider, då kurser äro förlagda till

Rosersberg, torde vapenofficeren lämpligen böra tjänstgöra. Eljest bör adjutanten vid skolan föra befälet över kompaniet. Kompaniadjutantsbefattningen bör liksom hittills bestridas av köksföreståndaren med biträde av en särskild kommenderad underofficer under tiden april—juli. Övrigt befäl kommanderas tillfälligt.

Försöksavdelningen. Som skäl för anordnande av en försöksavdelning anförde inspektören för infanteriet i sitt ovan omnämnda förslag, bland annat, att de försök, som beräknades komma till utförande vid skolan, låge företrädesvis på det tekniska området. Det vore därför av vikt, att för försöksarbetets ledande kunde disponeras en därför särskilt lämplig officer. Det hade dittills visat sig mycket svårt — i vissa fall omöjligt — för förste läraren i teknik vid skjutskolan att samtidigt med undervisningen vid kurserna även hinna utföra erforderliga försök samt bearbeta de därvid nådda resultaten. På grund därav hade det under senare år ofta blivit nödvändigt att uppskjuta vissa betydelsefulla försök till tiden efter kursernas avslutande. Detta hade kunnat ske endast genom kvarbeordrandet av viss personal med därav föranledda extra kostnader. Av det sagda torde hava framgått, att chefen för försöksavdelningen icke borde hava undervisningsskyldighet. Personvalet kunde dessutom bliva svårare, om även kravet på god pedagogisk förmåga skulle tillgodoses.

I de sålunda anförda synpunkterna finner sig försvarskommissionen kunna instämma.

Vid skjutskolan stå för närvarande till förfogande för undervisningen i teknik en förste lärare, en andre lärare samt två repetitörer. Av dessa senare har en måst beordras såsom vapenofficer under tiden för pågående kurser. Då emellertid vapenofficerstjänsten vid skolan är av betydande omfattning, har den som vapenofficer placerade repetitören ej annat än i undantagsfall kunnat medverka vid undervisningen. Kursernas anordnande såsom »enhetskurser», där samtliga elever meddelas stridsutbildning med *samtliga* infanterivapen, kommer att medföra ett ökat materielbehov vid skolan och därmed även ökat arbete för vapenofficeren.

För undervisningen i teknik vid skjutskolan finnas, som ovan nämnts, även två repetitörer. Genom den här föreslagna omläggningen av detta ämne — med en stor del av kursen förlagd till vinterhalvåret — kan det tänkas, att repetitörerna icke bliva erforderliga för teknikundervisningen. Huruvida den arbetskraft, dessa repetitörer representera, likväl kan behöva tagas i anspråk vid försöksavdelningen, är för närvarande svårt att överblicka. Kommissionen föreslår emellertid uppförandet av två befattningar såsom repetitörer.

Avdelningschefen vid försöksavdelningen torde böra vara ständigt tjänstgörande vid skolan. Så bör även vara fallet med lärarna i teknik samt vapenofficeren, vilka, i den mån omständigheterna det medgiva, jämväl böra tjänstgöra i chefens för armén stab samt eventuellt även i tygförvaltningen och vid gevärsfaktoriet, varigenom nära samverkan bör kunna vinnas med de i tekniska frågor beslutande myndigheterna.

Personalbehovet vid försöksavdelningen blir sålunda:

- 1 avdelningschef,
- 1 officer, samtidigt förste lärare i teknik,
- 1 » , » andre » » » ,
- 1 » , » vapenofficer samt
- 2 repetitörer (eventuellt).

Av ovan nämnda officerare böra de fyra förstnämnda vara uppförda på skolans stat, under det att de två repetitörerna kunna vara tillfälligt kommanderade.

I detta sammanhang må framhållas, att den föreslagna organisationen skapat möjlighet för en kompaniofficer, som helt ägnat sig åt teknisk verksamhet, att vinna majorsbefordran. Med hänsyn till den betydelse, som numera måste tillmätas tekniken, synes detta innebära en betydande fördel.

Det torde även föreligga ett bestämt behov av att en artilleriofficer tjänstgör vid skolan för att lämna den orientering om artilleriets stridsverksamhet, som är nödvändig för en allsidig undervisning angående samverkan mellan infanteri och artilleri under strid. Behovet kan eventuellt tillgodoses genom att en av officerarna vid försöksavdelningen är artillerist. När så ej är fallet, bör en artilleriofficer beordras tjänstgöra vid skolan under senare delen av subalternofficerskursens andra period samt under kursen för majorer (överstelöjtnanter) och kaptener (ryttmästare).

I huvudsaklig överensstämmelse med det av inspektören för infanteriet avgivna förslaget föreslår kommissionen nedanstående organisation av infanteriofficersskolan.

Stab.

Befattning	Beställning	På infanteriofficersskolans stat	Kommanderade
Chef	Överste	1	—
Avdelningschef vid försöksavdelningen	Major eller kaptan	1	—
Adjutanter	Kaptan eller löjtnant	1	¹ 1
Redogörare, tillika domän- och kasernofficer	Officer, pensionerad.....	1	—
Förvaltare, tillika vapenunderofficer och bilunderofficer..	Underofficer, pensionerad	1	—
Kasernunderofficer, tillika väbel och uppbördsman	Underofficer, pensionerad	1	—
Köksföreståndare, tillika stallunderofficer och kompaniadjutant vid handräkningskompaniet	Underofficer, pensionerad	1	—
Expeditionsunderofficer	Underofficer, pensionerad	1	¹ 1
Läkare	—	—	1
Veterinär.....	—	—	² 2
Vapenhantverkarmanskap	—	—	—
Maskinist.....	—	1	—
Eldare	—	1	—

¹ På Rosersberg april—juli.

² 1 i tjänstgöring 200, 1 i 50 dagar.

Lärare m. fl.

Befattning	Beställning	På infanteri- officersskolans stat	Kommen- derade
<i>Taktik och stridsutbildning.</i>			
Förste lärare	Överstelöjtnant eller major ...	1	—
Andre lärare i taktik	Kapten eller löjtnant	—	¹ 1
Andre lärare i stridsutbildning	Kapten eller löjtnant	2	—
Andre lärare i stridsutbildning	Kapten eller löjtnant	—	² 1
Andre lärare i grundläggande skjututbildning	Kapten eller löjtnant	1	—
Andre lärare i grundläggande skjututbildning	Kapten eller löjtnant	—	² 2
Repetitörer i taktik	Kapten eller löjtnant	—	² 2
Repetitörer i stridsutbildning	Kapten eller löjtnant	—	² 4
Repetitörer i grundläggande skjututbildning	Kapten eller löjtnant	—	3
<i>Teknik.⁴</i>			
Förste lärare	Kapten	1	—
Andre lärare	Kapten eller löjtnant	1	—
Andre lärare, tillika vapen- officer	Kapten eller löjtnant	1	—
Repetitörer	Kapten eller löjtnant	—	2
<i>Pionjärtjänst.</i>			
Lärare	—	—	12
<i>Militärpedagogik.</i>			
Lärare	—	—	12
<i>Underhållstjänst.</i>			
Lärare	—	—	12
<i>Språk.</i>			
Lärare	—	—	13
<i>Ridning.</i>			
Lärare	—	—	12
<i>Underofficerskursen.</i>			
Lärare, kurschef	Kapten	—	1
Lärare	Kapten eller löjtnant	—	1
Repetitörer	Kapten eller löjtnant	—	2

Förläggning. Den tidigare försöksvis anordnade infanteriofficersskolan var förlagd till Stockholm, där lokaler disponerades i militärstabsbyggnaden. Därest dessa lokaler för framtiden icke bliva påräkneliga, synes frågan om skolans förläggning under vinterhalvåret böra bliva föremål för behandling

¹ Under oktober—mars.

² Under april—juli.

³ 1 under oktober—mars, 1 ur kavalleriet oktober—juli.

⁴ Lärare och repetitörer i teknik tillhöra försöksavdelningen.

i sammanhang med spörsmålet om arméledningens förläggning. Under tiden april—juli bör skolan förläggas till Rosersberg. Kommissionen anser sig i detta sammanhang böra framhålla, att den vidgade verksamhet, som förut-sattes, kommer att göra frågan om därvarande skjutfälts utvidgning aktuell.

ARTILLERI- OCH INGENJÖRHÖGSKOLANS ALLMÄNNA KURS.

Artilleri- och ingenjööfficerarnas fortsatta utbildning sker för närvarande vid artilleri- och ingenjörhögskolans allmänna kurs, som är tvåårig, med början på hösten varje jämnt år. Kursen pågår utan annat avbrott än 3 à 4 månader under den första sommaren. Mot undervisningen har den anmärkningen riktats, att den fått en alltför teoretisk natur. Dels har på grund av den otillräckliga undervisningstiden vid krigsskolan viss undervisning, som i föreliggande förslag tänkes förlagd dit, måst upptagas på programmet vid artilleri- och ingenjörhögskolan, dels hava dit förlagts även vissa ämnesdelar, som främst kunna betraktas som förberedelse till skolans icke obligatoriska högre kurs.

Med den organisation av skolsystemet, som här föreslås, blir det emellertid möjligt att förminska studieprogrammet i sådan utsträckning, att eleverna kunna tjänstgöra vid sina truppförband under hela soldatskolan och under regementsövningarna första sommaren, varjämte utrymme vinnes för 1 à 2 månaders praktisk tjänstgöring vid artilleriets skjutskola, resp. särskilt anordnad praktisk ingenjörskurs andra sommaren. Ett önskemål är, att språkstudier kunna inrymmas i studieprogrammet.

För närvarande (1935) räknar artillerikursen 26 elever, därav 4 infanterister, och fortifikationskursen 7 elever. Den betydande ökning av artilleriets kadrer, som kommissionen föreslagit, samt utökningen av luftvärnsartilleriet komma att medföra en avsevärd ökning av elevantalet vid skolan. Som detta torde komma att uppgå till omkring 70, inberäknat de infanteri- och kavalleriofficerare, som utbildas för teknisk tjänst, måste viss utvidgning i skolans nuvarande organisation äga rum. Denna kommer att närmare avhandlas i samband med artilleri- och ingenjörhögskolans högre kurs.

TRÄNGOFFICERSSKOLAN.

Trängofficerarna hava, då infanteriofficersskola varit sammandragen, fått sin fortsatta utbildning vid denna. Genom den vidgade omfattning krigsskolekursen kommer att erhålla bortfaller huvudskälet för trängofficerarnas studier vid infanteriofficersskolan, där de hittills främst förkovrat sin militära allmänbildning, men där eljest infanteriets strid utgör huvudföremål för utbildningen. Emellertid kvarstår för dem behovet av ytterligare specialutbildning för trupptjänstgöringen vid eget truppslag. Denna kan enligt kommissionens mening icke meddelas på annat sätt än i en särskilt organiserad trängofficersskola. Utbildningen därstädes bör liksom i övriga truppslagsofficersskolor omfatta såväl teoretiska som praktiska ämnen. Den teoretiska undervisningen bör huvudsakligen behandla underhållstjänst, motorkännedom,

sjukvårdstjänst, taktik, krigshistoria, militärpedagogik, krigsorganisation, vapenteknik, pionjärtjänst och språk. Härtill komma tillämpningsövningar och studiebesök samt ridning. Den praktiska undervisningen bör omfatta dels verkstadstjänst, dels en omkring 2 månader lång skjutskolekurs förlagd till infanteriofficersskolan. En preliminär tidsberäkning ger vid handen, att de teoretiska studierna kräva omkring 6 och de praktiska omkring 4 månader. Trängofficersskolan bör alltså hava samma varaktighet som infanteriofficersskolan.

Enligt kommissionens uppfattning tala starka skäl för att icke blott de nytillkommande utan även största möjliga antal av de nuvarande trängofficerna få tillfälle att genomgå trängofficersskolan. Likaledes synes det ändamålsenligt att till skolan förlägga kurser för officerare från andra truppdrag än trängen, vilka äro eller avses bliva placerade till krigstjänstgöring i underhållstjänsten tillhörande befattningar.

På grund av ovan anförda skäl bör trängofficersskolan pågå varje år, med början på hösten efter regementsövningarnas avslutande. Med hänsyn härtill vore det önskvärdt, att vissa befattningshavare kunde upptagas på skolans stat. I den mån dessa icke vore helt sysselsatta vid skolan, kunde de användas som lärare vid övriga skolor och i inspektörens för trängen stab. Av ekonomiska skäl och med hänsyn till det ringa antalet ordinarie elever i skolan anser sig kommissionen dock icke kunna förorda, att lärarpersonalen uppföres på skolans stat. För en expeditionsunderofficer, pensionerad underofficer, synes emellertid särskild arvodesbefattning böra inrättas. Övrig personal bör kommenderas från truppförbanden. Trängofficersskolans personalorganisation bör i enlighet härmed erhålla nedanstående sammansättning.

Befattning	Beställning	På trängofficersskolansstat	Kommenderade
Chef	Major eller kapten vid trängen	—	1
Lärare i underhållstjänst och militärpedagogik ...	Kapten vid trängen	—	1
Lärare i taktik, tillika biträdande lärare i underhållstjänst	” ” ”	—	1
Lärare i motortjänst, tillika adjutant och redogörare	” ” ”	—	1
Expeditionsunderofficer, pensionerad	Fanjunkare	1	—
Lärare i sjukvårdstjänst	Läkare	—	1
” i krigshistoria	Kapten	—	1
” i krigsorganisation	”	—	1
” i vapenteknik	”	—	1
” i pionjärtjänst	” vid ingenjörtrupperna	—	1
” i motorteknik	Civil	—	1
” i språk	”	—	1

Skolan torde i regel kunna förläggas till någon av trängkärerna under de 8 första månaderna. Under de 2 återstående månaderna, juli—augusti, bör den om möjligt förläggas till Rosersberg.

4. Högskolorna.

Högskolornas uppgift är att meddela den undervisning, som erfordras för tillgodoseendet av arméns behov dels av särskilt kvalificerad personal för de högre befattningarna vid samtliga truppslag, dels av specialutbildad personal för högre stabstjänst, lärartjänst och teknisk tjänst.

Den ledande ställning inom lantförsvaret, som dessa personalgrupper komma att intaga, ställer höga krav på vederbörandes personliga egenskaper. Med hänsyn härtill måste urvalet av elever göras med särskild omsorg och undervisningen vid högskolorna så ordnas, att den framför allt utvecklar elevernas ansvarskänsla och initiativkraft samt deras förmåga av självständigt tänkande.

KRIGSHÖGSKOLAN.

Krigshögskolan är tvåårig, med avbrott endast för de på första sommaren följande regementsövningarna, då eleverna tjänstgöra vid trupp. Ny kurs börjar varje år efter regementsövningarnas slut. Högsta elevantalet är för närvarande 22. För vinnande av inträde fordras godkänd inträdesexamen. Den härvid på grundval av betygen upprättade ordningsföljden blir avgörande för inträdet, då de sökandes antal överstiger 22.

Redan vid krigshögskolans inrättande på 1870-talet eftersträvade man målmedvetet att giva åt undervisningen den högskolemässiga karaktär, som skolans syften och uppgifter fordrade. Emellertid blevo på grund av åtskilliga förhållanden, kanske främst svårigheten att anskaffa lämplig lärarpersonal, dessa strävanden icke i önskvärd utsträckning uppfyllda. I realiteten kom också krigshögskolan beträffande organisation och undervisningsmetoder att länge mera likna ett elementarläroverk än ett universitet. Under senare år, bland annat i samband med att ett antal lärarbeställningar vid högskolan genom 1925 års härordningsbeslut uppförts på ordinarie stat, har emellertid undervisningen erhållit en mera högskolebetonad prägel. Undervisningen har i allt större utsträckning gjorts applikatorisk, diskussioner hava upptagits på programmet och vissa lektionsfria dagar hava införts för beredande av ökat tillfälle till självstudier. Ävenledes har man sökt befrämja en specialisering av studierna efter elevernas fallenhet och önskemål genom att i viss utsträckning medgiva fritt val vid hemarbetenas och föredragens fördelning. Därjämte anordnas särskilda föreläsningar i huvudsakligen allmänbildande ämnen, för vilket ändamål ett särskilt anslag står till förfogande.

Enligt kommissionens uppfattning synas vidtagna anordningar ägnade att främja de syften, som ursprungligen avsågos vid krigshögskolans inrättande.

Enligt de intill år 1934 gällande bestämmelserna underkastades officerare, som sökte inträde vid krigshögskolan, skriftlig prövning i taktik, vapenlära, krigsbyggnadskonst, allmän historia, geografi, franska, tyska och engelska språken. Prövningen ägde rum gemensamt för alla i Stockholm. Proven grundade sig endast på det kunskapsmått, som erfordras för vinnandet av officers-

befordran, utom vad beträffar språken, där fordringarna något skärpts. Proven skulle ådagalägga den sökandes förmåga såväl att genomtränga och utveckla det förelagda ämnet som att behandla svenska språket. Det övervägande antalet sökande förberedde sig till inträdesprövningen genom deltagande i på privat initiativ ordnade, särskilda kurser i resp. ämnen. Därmed förenade kostnader bestredos av eleverna själva. De ägde emellertid under de sista åren rätt att räkna härigenom erforderlig vistelse i huvudstaden som tjänstgöring.

För att motverka det under de senaste åren allt mer minskade tilloppet av sökande, har man från och med år 1934 givit inträdesproven en väsentligt annan karaktär. Sålunda hava själva proven avsevärt förenklats genom att ämnenas antal minskats till att endast omfatta taktik (två prov, det ena av teoretisk, det andra av applikatorisk natur), vilket ämne även omfattar en mindre uppgift i krigsbyggnadskonst, vapenlära, allmän historia samt två av franska, tyska och engelska språken.

Efter denna omläggning av inträdesproven har antalet inträdessökande åter ökats. Kommissionen utgår därför från att nuvarande system beträffande ordnandet av inträdesprövningarna kan i huvudsak bibehållas oförändrat.

Krigshögskolans organisation. Enligt den år 1934 fastställda undervisningsplanen för krigshögskolan avser undervisningen, »att åt eleverna meddela grundlig militär bildning, varvid det är av synnerlig vikt, att deras blick vidgas samt att deras omdömesförmåga och förmåga att tillämpa de meddelade kunskaperna utvecklas». Vidare säges i samma plan: »Icke mindre betydelsefullt är, att eleverna uppfostras till självständighet, beslutsamhet, viljekraft och andra för en militär befälhavare viktiga karaktärsegenskaper.»

Nåendet av dessa mål, som kommissionen finner väl uttrycka krigshögskolans uppgifter, förutsätter, att studierna äro så anordnade, att eleverna erhålla största möjliga frihet och självansvar. De senaste årens utveckling vid krigshögskolan har målmedvetet syftat härtill. Kommissionen förutsätter ett fortsatt arbete på den sålunda inslagna vägen.

Närmast bör eftersträvas en ytterligare begränsning av föreläsningarna till ett jämförelsevis ringa antal timmar. Denna föreläsningsverksamhet bör hava som sin främsta uppgift att åskådliggöra de vetenskapliga studiemetoderna samt att mera ingående belysa vissa delar av ett ämne eller att giva kortfattade översikter. Med stöd av litteraturhänvisningar och i vissa fall särskilda kurser böra studierna i övrigt bedrivas huvudsakligen självständigt. Då ämnets natur det medgiver, anordnas applikatorisk undervisning i största möjliga utsträckning. Den fria studiemetoden fordrar avläggandet av vissa bestämda kunskaps- och examensprov, varvid det kan ifrågasättas, om icke genom fastställandet av vissa minimifordringar för visst betygs erhållande möjlighet bör beredas eleverna att själva bestämma, till vilket eller vilka ämnen de vilja förlägga studiernas tyngdpunkt. I ännu högre grad befordras detta syftemål, därest viss frihet beträffande ämnesvalet kan medgivas. Detta torde icke kunna ske på annat sätt än att man till krigshögskolans första år, i en »allmän kurs», koncentrerar de studier, som för samt-

liga elever anses nödvändiga, samt därefter under andra året i en »högre kurs» ordnar studierna så, att specialisering kan äga rum. Härigenom skulle betydande fördelar av pedagogisk natur vinnas. Elevernas fallenhet och anlag skulle utnyttjas bättre än nu och studierna i varje särskilt ämne kunna avsevärt fördjupas. En dylik specialisering av krigshögskolestudierna måste även bli till direkt nytta såväl för tjänsten inom de högre staberna som för lärarverksamheten vid militärläroverken.

Det kan slutligen ifrågasättas, huruvida examensbetygen böra såsom nu läggas till grund för särskild klassificering av eleverna vid skolans slut. Detta är knappast möjligt vid de friare studiemetoder, som här föreslås, och dessutom icke heller lämpligt med hänsyn till studiernas syfte och karaktär. Elevernas lämplighet för fortsatt användning på olika områden bör emellertid under vistelsen vid högskolan noga observeras, så att de sedermera kunna på ur försvarsväsendets synpunkt bästa sätt utnyttjas i lämpliga befattningar.

Otvivelaktigt komma genom här föreslagna studiemetoder större krav att ställas på eleverna än hittills. Det personliga ansvaret blir större, men därigenom komma också de individuella egenskaperna mera till sin rätt. Detta måste vara av särskild betydelse för danandet av självständiga och ansvars-kännande militära ledare.

Krigshögskolan bör liksom hittills vara tvåårig och varje arbetsår bör omfatta 9½—10 månader, med början under första hälften av oktober. Ny kurs bör begynna varje år och elevantalet bör bibehållas oförändrat. Fältövningar, studiebesök m. m. böra i ungefär samma utsträckning som nu ingå i utbildningen. Nu gällande bestämmelser ålägga icke eleverna tjänstgöring vid annat truppslag än det egna i samband med tjänstgöringen vid krigshögskolan. I praktiken torde dock flertalet fullgöra sådan tjänst, varvid de dock icke äga rätt till särskild ersättning. I flertalet främmande arméer lägges stor vikt vid att högskolestudierna kompletteras med praktiska studier vid annat truppslag, och sådana böra även hos oss göras obligatoriska. Därvid synes skäligt, att rese- och traktamentsersättning utgår. Eleverna böra sålunda beordras att i samband med krigshögskolekursen under två regementsövningar (motsvarande tid) tjänstgöra vid främmande truppslag, därav ena gången om möjligt vid flygvapnet.

De föreslagna förändringarna i undervisningens ordnande vid krigshögskolan kräva icke någon ändring av dess nuvarande organisation. Med hänsyn till den högre officersutbildningens ökade vikt och dess förändrade inriktning, har dock chefen beräknats innehava överstes beställning. Därjämte har på krigshögskolans stat uppförts ett skrivbiträde.

ARTILLERI- OCH INGENJÖRHÖGSKOLANS HÖGRE KURS.

Artilleri- och ingenjörhögskolans högre kurs, som är frivillig, är för närvarande uppdelad på en artilleri- och en fortifikationslinje. Antalet elever i varje kurs uppgår i regel till 40—50 % av de från allmänna kursen utexaminerade officerarna.

Å *artillerilinjén* är undervisningen enhetlig. Även de officerare, som avses att sedermera ytterligare specialisera sin utbildning för högre, rent teknisk tjänst, läsa sålunda under två år samma kurser som de övriga artillerieleverna! Detta har vid åtskilliga tillfällen framhållits som en olägenhet, och i flertalet utländska arméer är den högre tekniska undervisningen från början skild från den mera allmänt artilleristiska. Otvivelaktigt vore en dylik anordning även i vårt land väl motiverad. Så länge man emellertid måste räkna med, att tekniskt specialiserade officerare måste kunna användas även i stabs- och trupptjänstbefattningarnas mera allmänna tjänstgöring, synes en sådan organisationsförändring icke tillräddig.

Kursen bör alltså fortfarande vara tvåårig med början av ny kurs vartannat år. Första sommaren göres 1—2 månaders uppehåll för trupptjänstgöring. Med hänsyn till att utbildningstiden för dem, som efter genomgången högskola fortsätta sin tekniska utbildning, icke skall bliva alltför långvarig, måste i allmänhet eleverna direkt från allmänna kursen övergå till den högre. Dock bör för dem, som icke ämna ägna sig åt fortsatta tekniska studier, möjlighet stå öppen att inlägga två års trupptjänst mellan de båda skolorna.

Fortifikations-(ingenjör-)linjen. Några förändringar av denna linje anser sig kommissionen icke hava anledning föreslå. Ingenjörofficerarna böra i regel göra två års uppehåll mellan skolorna, varigenom trupptjänstens krav bäst bliva tillgodosedda.

Infanteri- m. fl. officerares tekniska utbildning bedrivs för närvarande bland annat vid artilleri- och ingenjörhögskolan. Härutinnan förutsättes icke någon ändring.

Artilleri- och ingenjörhögskolans organisation. På grund av det organisatoriska sambandet mellan allmänna och högre kurserna böra dessa som hittills stå under gemensam ledning. Skolans chef bör i likhet med övriga jämförbara skolchefer, samt enär elevantalet förutsättes bliva väsentligt utökat, inneha överstes beställning. Såsom tidigare framhållits under rubriken »artilleri- och ingenjörhögskolans allmänna kurs», förutsättes på grund av det starkt ökade elevantalet viss ökning av organisationen. Sålunda blir det icke längre möjligt att sammanhålla de 70 eleverna i en läsavdelning, utan en ny sådan måste inrättas. Detta medför följande ökning av lärarnas antal:

i krigskonst	1	kommenderad
i artilleri	2	kommenderade
repetitörer	2	»

Härtill kommer, att under de senaste åren försöksvis bedriven undervisning i artillerimättjänst och militärpedagogik bör som fasta ämnen upptagas på allmänna kursens program. Detta kräver ytterligare 3 lärare (kommenderade). Språklärarnas antal bör ökas till 3. Slutligen har på högskolans stat uppförts ett skrivbiträde.

5. Ridskolan.

Nuvarande organisation.

Ridskolan inrättades år 1868 och förlades till Strömsholms slott i Västmanlands län. Denna skola har till ändamål att åt de vid kavalleriet inträdande officerarna bereda ändamålsenlig och omfattande undervisning i ridning, krigsvetenskap, veterinärlära, vapenföring och gymnastik samt att meddela den ytterligare utbildning, som kan krävas för anställning såsom lärare vid skolan. Därjämte kan undervisning lämnas åt officerare vid generalstaben, artilleriet, fortifikationen och trängen. Veterinär tillhörande fältveterinärkåren kan även beordras till skolan, likaså, i mån av utrymme, officerare ur infanteriet.

Lärokursen vid ridskolan pågår under omkring 10 månader, med början årligen den 1 september. Undervisningen omfattar två ordinarie lärokursen årligen. Till första årets kurs beordras 14 officerare, därav 9 ur kavalleriet, 3 ur artilleriet samt 1 ur vardera fortifikationen och trängen. Andra årets kurs är avsedd för vissa elever, vilka genomgått första årets lärokurs och därvid befunnits lämpliga för fortsatt utbildning till lärare vid ridskolan. Dessutom har efter särskilt medgivande av Kungl. Maj:t den, som genomgått andra årets lärokurs, kunnat beordras till en tredje lärokurs vid ridskolan såsom s. k. instruktörselev.

Därest antalet elever av de beridna truppslagen i första kursen understiger det ovan angivna, har detta utfyllts med officerare ur infanteriet.

Genomgång av första årets lärokurs med godkända betyg är vid kavalleriet villkor för befordran till löjtnant.

Staten för ridskolan upptager för närvarande nedanstående befattningar:

Ordinarie beställningshavare.

- 1 chef, major,
- 1 förste lärare i ridning, ryttmästare eller löjtnant,
- 1 andre lärare i ridning, ryttmästare eller löjtnant,
- 1 lärare i krigskonst, tillika adjutant,
- 1 bataljonsveterinär,
- 1 redogörare.

Icke-ordinarie beställningshavare.

Personal med arvoden.

- 1 läkare,
- 1 förvaltare, pensionerad underofficer.

Extra ordinarie tjänstemän.

- 1 stallförman,
- 1 eldare,
- 6 stallbetjante.

Försöksverksamheten.

I syfte att bereda kavalleriets yngre officerare en undervisning, liknande den som de yngre infanteriofficerarna erhöles i den tidigare försöksvis organi-

serade infanteriofficersskolan, vidtogos, som tidigare omnämnts, under åren 1930—1933 vissa förändringar i ridskolans program. Eleverna av kavalleriet erhöles därigenom, parallellt med en till omfattningen något minskad utbildning i ridning, undervisning även i taktik, teknik, militärpedagogik och krigshistoria. För att tillgodose det vid samtliga truppslag alltmer framträdande behovet av specialutbildade instruktörer i körning, stalltjänst och hästvård infördes samtidigt försöksvis utbildning i körning och stallofficerstjänst för skolans officerselever ur andra truppslag än kavalleriet. I liknande syfte anordnades även kurser för furirer.

Sedan chefen för generalstaben framhållit, att det med hänsyn till officersutbildningens inom armén enhetlighet vore önskvärt, dels att kavalleriofficerarnas efter krigsskolan fortsatta teoretiska utbildning förlades till infanteriofficersskolan, dels ock att ridskolan organiserades såsom en för hela armén gemensam rid-, kör- och dressyranstalt, hava under kursen 1934—1935 nya försök ägt rum, vilka äro avsedda att fortgå jämväl under utbildningsåret 1935—1936. Under denna försöksverksamhet anknötes all undervisning vid ridskolan till det rent hippologiska området.

Förutom officerskursen har undervisningen vid ridskolan under de senaste försöksåren jämväl omfattat en kurs om 10 månader för furirer ur beridna truppslag samt tre kurser om vardera 10 veckor för furirer ur infanteriet. Elevantalet i varje sådan furirskurs har varit omkring 10. Därjämte hava försök bedrivits med snabbutbildning för militärt bruk av odresserade hästar, varvid erfarenheter samlats angående denna, särskilt efter en mobilisering betydelsefulla verksamhet. Vid kursen för furirer ur beridna truppslag hava dessutom remonter från dressyranstalten på Herrevadskloster och från vissa av arméns truppförband utbildats.

Trots den sålunda avsevärt utvidgade verksamheten har skolans tidigare utgiftsstat icke nämnvärt ökats.

Försvarskommissionen.

Undervisningen.

Enligt kommissionens mening bör de unga kavalleriofficerarnas fortsatta ridutbildning alltjämt bedrivas vid en gemensam ridskola. Övrig fortsatt truppslagsutbildning för nämnda officerare bör, som tidigare framhållits, anknötas till infanteriofficersskolan. Kommissionen anser vidare ådagalagt, att behov förefinnes av en för arméns samtliga truppslag gemensam rid-, kör- och dressyrundervisningsanstalt. Enär den under de senaste åren utförda försöksverksamheten vid ridskolan å Strömsholm synes hava givit tillräckligt säkra utgångspunkter för anstaltens infogande i det ordinarie skolsystemet, finner kommissionen tidpunkten härför nu vara lämplig. Kommissionen föreslår sålunda, att undervisningen vid ridskolan, vilken benämning av praktiska skäl bör bibehållas, gives följande omfattning, nämligen

en kurs för officerare beräknad till 14 elever, varav i regel 8 ur kavalleriet, 3 ur artilleriet samt 1 ur vardera infanteriet, ingenjörtrupperna och trängen,
en kurs för furirer ur beridna truppslag beräknad till 10 elever, varav i

regel 2 ur vardera kavalleriet, ingenjörtrupperna och trängtrupperna samt 4 ur artilleriet,

tre kurser för furirer ur infanteriet beräknade till vardera 11 elever, av vilka i varje kurs 1 förut utbildad elev fullgör repetitionskurs.

Kurserna för officerare samt för furirer ur beridna truppslag böra hava en varaktighet av omkring 10 månader och taga sin början i oktober varje år. Fortsatt utbildning av vissa officerare bör anordnas enligt nu gällande grunder.

Kurserna för furirer ur infanteriet böra vardera hava en varaktighet av omkring 10 veckor och taga sin början, första kursen i oktober, andra kursen i januari och tredje kursen i mars.

Personal.

Följande förändringar i för ridskolan nu gällande stat finner kommissionen böra vidtagas.

Till följd av undervisningens omläggning och på grund av erfarenheterna från försöksverksamheten bör läraren i krigskonst utbytas mot ytterligare en andre lärare i ridning samt en särskild lärare i körning tillkomma. Att utöver ordinarie lärarverksamhet bestrida befattningen såsom adjutant bör av chefen för ridskolan beordras lämplig lärare av de vid skolan anställda. Enär för undervisningen i körning en skicklig kusk erfordras, föreslår kommissionen vidare, att en av beställningarna för de nuvarande stallbetjante överföres till en beställning såsom kusk.

För chefen för ridskolan bör upptagas en överstelöjtnants- eller majorsbeställning. Därest chefen är major, bör han erhålla ett arvode, motsvarande skillnaden mellan majors och överstelöjtnants lön.

Med anledning av ovanstående har försvarskommissionen beräknat den personal för ridskolan, som framgår av nedanstående tablå.

Befattning	Beställning	På ridskolans stat	Kommanderade
Chef	Överstelöjtnant eller major	1	—
Förste lärare i ridning.....	} Ryttmästare eller löjtnant {	1	—
Andre " "		¹ 2	—
Lärare i körning.....		1	—
Veterinär tillika lärare i veterinärlära m. m.	Kapten eller löjtnant	1	—
Redogörare	Regementsveterinär	1	—
Hovslagare	Förvaltare	1	—
Läkare	Underbefäl	—	1
Förvaltare	—	—	1
Stallförman	Fanjunkare	² 1	—
Eldare	—	1	—
Kusk	—	1	—
Stallbetjante.....	—	5	—
Hästskötare m. m.....	Värnpliktiga.....	—	—

¹ 1 kan vara ur annat truppslag än kavalleriet.

² Pensionerad.

Hästar.

Beträffande ridskolans hästar vill försvarskommissionen i stort sett förordna bibehållandet av nuvarande system, enligt vilket eleverna vid officerskursen till skolan medföra tvenne tjänstehästar, under det att flertalet övriga, för undervisningen erforderliga hästar kommanderas till ridskolan ur kavalleriregementena eller utgöras av tillfälligt inbeordrade ackordhästar. För lärarpersonalens beridenhet erfordras 10 stambästar på ridskolans stat, 2 för vardera chefen och lärarna i ridning, 1 för läraren i körning och 1 för bataljonsveterinären. Enär krigsskolan icke bör betungas med remontutbildning, synas de för krigsskolan avsedda remonterna lämpligen kunna utbildas vid ridskolan, förslagsvis vid kursen för furirer ur beridna truppslag.

Förläggning.

Kommissionen har undersökt möjligheten av att genom ridskolans förläggning till något nu befintligt kavallerietablisement nedbringa de med densamma förenade förvaltningskostnaderna. Då emellertid nämnda etablissement genom den av kommissionen föreslagna kavalleriorganisationen i full utsträckning komma att bliva tagna i anspråk, skulle skolans förflyttning medföra avsevärda nybyggnadskostnader. Kommissionen förutsätter därför, att ridskolan fortfarande förlägges till Strömsholm, där erforderliga utrymmen redan stå till buds och förhållandena i övrigt äro särskilt lämpliga för skolans verksamhet.

6. Artilleriets skjutskola.

Artilleriets skjutskola är den centrala utbildningsanstalten för detta truppslags viktigaste utbildningsgren, nämligen skjutning med artilleripjäser. Skolan är gemensam för fördelnings-, armé- och fästningsartilleriet. Elevutbildningen äger rum under två perioder, en förberedande vinterperiod och en sommarperiod. Med utbildningen under vinterperioden förenade kostnader hava hittills bestritts av anslaget till vinterövningar.

Genom 1925 års försvarsbeslut bestämdes, att den för skolan avsedda fast anställda personalen skulle utgöras av 1 överste, skolchef, och 1 kapten, adjutant, båda upptagna å staten för artilleristaben. Däremot äger skolan, till skillnad från övriga centrala skolor, ingen å skolans stat uppförd lärarpersonal. Lärarna, två regementsofficerare, beordras i stället årligen ur artilleritruppförbanden.

För skolan erforderlig övningstrupp uttages årligen ur fördelningsartilleriregementenas värnpliktskontingenter. Truppen sammandrages för förberedande utbildning till Smålands arméartilleriregemente.

Utbildningen i skarpskjutning med artilleripjäser innefattar icke blott själva eldgivningen, utan även alla förberedelser för och övrig verksamhet under denna, i form av bland annat fältmät- och observationstjänst, flygfotografiers användning, artilleriflygning, ljudmättjänst, eldledningspersonalens beräkningsarbete m. m. De allt mera stegrade kraven på ett snabbt och riktigt

behärskande av alla de åtgärder, som sammanhånga med artilleriets stridsverksamhet, nödvändiggör enligt kommissionens mening, att den för utbildningen vid artilleriets skjutskola avsedda lärarpersonalen helt ägnar sig åt sin uppgift. Enligt vad kommissionen erfarit, äro i detta hänseende betydande olägenheter förenade med nuvarande anordning, enligt vilken befattningarna som lärare vid artilleriets skjutskola endast äro tillfälliga uppdrag. Kommissionen föreslår därför, att, i likhet med vad förhållandet är vid andra centrala utbildningsanstalter, särskilda beställningar inrättas för de såsom lärare vid artilleriets skjutskola erforderliga två regementsofficerarna. På grund av vissa andra, med personalens lämpliga fördelning & olika stater och kårer förknippade omständigheter torde här avsedda befattningar böra upptagas & staten för artilleristabskåren.

Kommissionen finner det vidare ändamålsenligt, att även anslagen för utbildningen under skjutskolans vinterperiod upptagas å staten för skolan och icke, såsom nu, under det s. k. truppövningsanslaget. Beträffande behovet av värnpliktig övningstrupp vid skolan har kommissionen i annat sammanhang föreslagit, att dylik även framdeles skall organiseras, men att, till skillnad från vad nu är förhållandet, de värnpliktiga skola tillhöra Smålands arméartilleriregemente.

Beträffande skolans verksamhet och organisation i övrigt föreslår kommissionen inga förändringar.

7. Särskilda utbildningskurser.

Vissa befattningar vid truppförbanden kräva specialkunskaper, vilka icke kunna förvärfvas i de ordinarie utbildningsanstalterna. Även kan på grund av den snabbt fortskridande utvecklingen på det militära området särskild centralt ordnad utbildning tid efter annan bliva erforderlig. Denna avser därvid främst att utbilda föregångsmän, som vid resp. truppförband sedermera meddela undervisning i ifrågavarande ämne åt truppförbandets övriga personal.

Förstnämnda utbildningsbehov är permanent och därav föranledda kurser tämligen regelbundet återkommande. Till denna kategori böra hänföras *vapenofficerskurs* och *kurser för arbets- och kontrollofficerare*, *signalofficerskurs*, *gasofficerskurs*, *pionjärcurs* m. fl. Även böra hit räknas *militärförvaltningskurs* för utbildning av intendentsaspiranter, erforderliga för rekrytering av intendenturkårens officerare, samt *kurser för äldre reservofficerares fortsatta utbildning*.

Andra kurser hava däremot en mera tillfällig karaktär. De böra endast anordnas, då sådana utbildningsbehov uppstå, vilka icke kunna tillgodoses vid de ordinarie undervisningsanstalterna eller vid truppförbanden. Till sådana kurser kan den tidigare centralt ordnade *utbildningen med tunga vapen* hänföras, likaledes vissa *för särskilda ändamål anordnade kurser för reservofficerare*.

Kommissionen har, som i annat sammanhang omnämmts, räknat med att även i framtiden särskilda kurser för tillgodoseendet av såväl de stadig-

varande som de mera tillfälliga utbildningsbehoven böra anordnas. Därvid förutsattes, att för ändamålet avpassat anslag ställes till förfogande samt att kurserna anordnas efter samma grunder som för närvarande.

Kommissionen anser sig i detta sammanhang böra upptaga frågan om inrättandet av en särskild *gymnastik- och idrottsskola*. Gymnastik och idrott hava sedan gammalt betraktats som särskilt betydelsefulla led i den militära utbildningen. Den nutida stridens karaktär framhäver ytterligare värdet av dessa utbildningsgrenar.

Den specialutbildning, som erfordras för kvalificerad instruktörstjänstgöring i dessa ämnen vid truppförbanden, har hittills meddelats vid Gymnastiska centralinstitutet, där första årskursen före institutets omorganisation år 1934 benämndes militärinstruktörskursen. Denna kurs kompletterades understundom med ytterligare en ettårig kurs, benämnd gymnastiklärarkursen. Då emellertid utbildningen vid centralinstitutet småningom kommit att i första hand taga sikte på den allmänna gymnastikundervisningens krav, har det blivit allt svårare att på ett ändamålsenligt sätt vid institutet tillgodose de militära kraven på undervisningen. Vid nämnda organisationsförändring förutsattes också, att den militära instruktörutbildningen helt skulle skiljas från institutet. Dock avsågs, att gymnastikdirektörutbildning i viss utsträckning framdeles borde meddelas även åt officerare.

Med anledning av den beslutade omorganisationen av gymnastiska centralinstitutet uppdrog Kungl. Maj:t åt inspektören för militärläroverken att i samråd med cheferna för generalstaben, marinstaben och flygvapnet verkställa *utredning i fråga om den framtida organisationen av den militära gymnastikinstruktörskursen* samt framlägga därpå grundat förslag. Den anbefallda utredningen, som överlämnades i november 1934, innehöll i huvudsak följande.

De nutida fordringarna på ledare av och instruktörer i militär gymnastik och idrott nödvändiggjorde en helt annan och mera militärt inriktad instruktörutbildning än den, som meddelades vid Gymnastiska centralinstitutet. För att det utbildningsmedel, som en riktigt ledd gymnastik och idrott utgjorde, skulle komma till sin fulla rätt, borde om möjligt vid varje självständig utbildningsenhet (kompani o. s. v.) finnas specialutbildad officer som instruktör i gymnastik och idrott. Fäktningens stora betydelse för närstridsutbildningen samt dess speciella lämplighet för vidmakthållandet av befälspersonalens fysiska spänstighet gjorde det vidare önskvärt, att truppförbanden ägde tillgång till särskilt utbildade fäktinstruktörer. — I enlighet med dessa fordringar framlades ett detaljerat förslag till utbildningens ordnande. Sålunda föreslogs inrättandet av en för armén, marinen och flygvapnet gemensam central skola i Stockholm för utbildning av instruktörer i en 1-årig och fäktinstruktörer i en 3-årig kurs. Den förstnämnda kursen, som borde omfatta såväl praktiska som teoretiska studier, skulle pågå under vinterhalvåret och äga en varaktighet av omkring 7 månader. Med hänsyn till lämpligaste sättet för undervisningens bedrivande borde elevantalet icke överskrida 24. Dessa

elever borde vara fördelade med 18 på armén och 6 på marinen och flygvapnet tillhopa. Såsom elever borde beordras subalternofficerare, vilka efter avlagd officersexamen tjänstgjort minst 2 år vid trupp eller ombord, och vilka vore för ifrågavarande utbildning särskilt lämpliga. Utbildningen av instruktörer i fäktning, som beräknades taga 3 vinterhalvår i anspråk, ägde helt och hållet karaktären av enskild utbildning och kunde därför med 1 lärare icke bedrivas med flera än 4 à 5 elever samtidigt. Ifrågavarande instruktionsverksamhet vid truppen syntes med fördel kunna anförtros åt underofficerare. Såsom elever i instruktörskursen borde dock i första hand icke beordras underofficerare, dels på grund av med åldern minskad receptivitet, dels emedan utbildningstiden skulle minska den tidsperiod, under vilken instruktörstjänst vid truppen kunde utövas. Till föreslagen utbildning borde därför främst sådana äldre furirer (vid marinen flaggkorpraler och korpraler) ifrågakomma, som vore kompetenta att bliva underofficerare och i övrigt vore i besittning av lämpliga fysiska och andra förutsättningar samt förbunde sig att såsom underofficerare kvarbliva i tjänst. Av det beräknade antalet elever avsåges 1 tillhöra marinen, övriga armén och flygvapnet. Utbildningen av fäktinstruktörer kunde utan olägenhet anslutas till den kurs, som föreslagits för utbildning av instruktörer i gymnastik och idrott. — För undervisningen i dess helhet erfordrades 3 militära lärare, av vilka 1 samtidigt borde vara skolchef, samt speciallärare i de medicinska ämnena och i vissa idrottsgrenar. Såväl med hänsyn till tillgången på lämpliga lärarkrafter som till möjligheterna att förfoga över simhall och övningstrupp föreslogs Stockholm som skolans förläggningssort. Då skolan vore gemensam för samtliga försvarsgrenar, borde kostnaderna för densamma bestridas av anslag, gemensamt för hela försvarsbudgeten.

Beträffande den föreslagna skolans samband med Gymnastiska centralinstitutet anförde inspektören för militärläroverken i utredningen vidare följande:

För utbildningen av *lärare* vid ifrågavarande skola och vid krigsskolor, underofficersskolor, aspirantskolor, studentkompanier m. fl. synes tills vidare den utbildning, som Gymnastiska centralinstitutet kan skänka, böra utnyttjas. Därigenom upprätthålles även ett nära samband med den civila utbildningen, varigenom inom denna vunna resultat i olika avseenden kunna nyttiggöras i försvarets tjänst. Man bör dock eftersträva att ifrågavarande utbildning av lärarkrafter grundläggas vid gymnastik- och idrottsskolan för att sedermera fortsättas vid Gymnastiska centralinstitutet. I vad mån denna utbildning kan skapa ur *militär synpunkt* lämpliga lärarkrafter kan knappast nu avgöras. Härutinnan torde man tills vidare få avvakta utvecklingens gång. Genom organiserandet av en fast institution för utbildning av instruktörer i militär gymnastik och idrott och genom gymnastikens och idrottens inriktning vid krigs- och underofficersskolor, så att ett organiskt sammanhang mellan de olika skolornas utbildning erhålles, torde man dock hava skapat ett betryggande *underlag* för en gynnsam utveckling inom ifrågavarande område av den militära utbildningen.

I ett över inspektörens för militärläroverken förslag avgivet utlåtande anförde arméförvaltningen beträffande sättet för medelsanvisningen till den ifrå-

gasatta skolan, att i en särskild under lantförsvarets avlöningsanslag upptagen stat för skolan borde uppföras dels en ordinarie beställning för skolans chef i lönegraden O. 5 eller O. 4, dels mot kaptens lön svarande arvode för en förste lärare, dels ock arvoden för övriga lärare ävensom tjänstgöringstraktamenten (kommenderingstillägg) för elever tillhörande armén; statens slutsumma beräknades till i runt tal 42 000 kronor. Å titel II av undervisningsanslaget borde upptagas en anslagspost å 5 400 kronor för bestridande av vissa övriga omkostnader vid skolan. Därjämte skulle under vederbörliga anslag till sjöförsvaret resp. flygvapnet beräknas medel för tjänstgöringstraktamenten (kommenderingstillägg) m. m. åt till skolan beordrade elever från dessa båda försvarsgrenar.

Vid framläggandet av statsverkspropositionen till 1935 års riksdag anförde chefen för försvarsdepartementet rörande ifrågavarande spørsmål, att ehuru han vore av den uppfattningen, att särskilda åtgärder hädanefter påkallades för att tillgodose behovet av instruktörer (ledare) i gymnastik och idrott vid försvarsväsendet, han emellertid ansåge det synnerligen tveksamt, om man lämpligen nu borde gå in för en fast organisation för ändamålet på sätt det föreliggande förslaget åsyftade. Departementschefen hölle i stället före, att erfarenhet rörande den ändamålsenligaste ordningen för utbildandet av instruktörer borde förvärfvas genom försöksvis anordnade kurser, och först när så skett, borde till övervägande upptagas frågan om inrättandet av en fast skola för utbildningen.

Försvarskommissionen finner det även för sin del erforderligt, att särskilda åtgärder vidtagas för att tillgodose behovet vid truppförbanden av ledare och instruktörer i militär gymnastik och idrott. Beträffande sättet för dessa åtgärders vidtagande ansluter sig kommissionen till den uppfattning i ärendet, som chefen för försvarsdepartementet givit uttryck åt i statsverkspropositionen till 1935 års riksdag, nämligen att det måste anses vara synnerligen tveksamt, om man lämpligen bör anordna en fast organisation för ändamålet på sätt det framlagda förslaget åsyftar. Med av kommissionen föreslagna inryckningstider för beväringen måste en kurs av här avsett slag vara avslutad i början av april och sålunda få en varaktighet av högst omkring sex månader. Under sådana omständigheter finner kommissionen det mindre ändamålsenligt att för en kurs av denna omfattning upprätta en skola med personal på särskild stat, vilken personal icke skulle erhålla full sysselsättning vid skolan mer än halva året. Då kommendering av erforderlig lärarpersonal ur truppförbanden under vinterhalvåret utan svårighet torde låta sig göra, finner kommissionen, att här ifrågasatt utbildning lämpligen bör anordnas såsom särskild kurs under vinterhalvåret och lärarpersonalen beordras ur truppförbanden.

Vad beträffar den föreslagna treåriga fäktkursen, finner kommissionen icke anledning närmare ingå på sättet för dennas anordnande men finner kursens varaktighet anmärkningsvärt lång i förhållande till varaktigheten av annan för arméns personal avsedd utbildning.

Underofficers- och underbefälsutbildningen.

ALLMÄNNA SYNPUNKTER.

Utbildningen till underbefäl och underofficerare bedrivs för närvarande dels regementsvis i underbefälsskolor, dels centralt i arméns underofficersskola. Dessa skolor äga visst inbördes samband. I de förstnämnda erhålla eleverna främst militär utbildning, men de studera även i begränsad omfattning vissa allmänbildande ämnen. Underofficersskolan, som tillkom i följd av 1925 års härordningsbeslut, har för närvarande följande uppgifter, nämligen

att meddela de militära och allmänbildande kunskaper, som erfordras för underofficersyrket;

att meddela vissa elever sådana kunskaper och färdigheter, som berättiga till inträde vid krigsskolan för vidare utbildning till officerare och reservofficerare; samt

att meddela sådana kunskaper utöver de ovan nämnda, som kunna befrämja en god civilianställning.

Genom underofficersskolans tillkomst hava betydande fördelar vunnits. Sålunda har underofficerskårens kvalitativa ståndpunkt avsevärt förbättrats i överensstämmelse med nutida fordringar, samtidigt som manskapsrekryteringen påverkats i gynnsam riktning på grund av de ökade utsikter till vidarebefordran och civilianställning, som genom skolan öppnats.

Vid sidan av ovannämnda fasta utbildningsorganisation hava efter hand vissa kurser av mer eller mindre tillfällig natur organiserats. Liksom motsvarande kurser för officerare äro dessa dels betingade av kravet på särskild utbildning för viss personal i specialtjänst, som köksföreståndare, vapenunderofficerare, stallfurirer m. m., dels av vissa behov av tillfällig natur, såsom kurser i tung vapentjänst m. m.

Det sätt, på vilket underofficers- och underbefälsutbildningen sålunda för närvarande är ordnad, synes väl motsvara det därmed åsyftade ändamålet, säkerställandet av tillfredsställande utbildningsståndpunkt hos resp. befälsgrupper samt befrämjandet av en god rekrytering. Kommissionen anser därför, att nu tillämpade principer för utbildningens organisation fortfarande böra följas, ehuru vissa smärre organisationsförändringar, i huvudsak föranledda av i annat sammanhang föreslagna åtgärder, här nedan föreslås.

ARMÉNS UNDEROFFICERSSKOLA.

Skolan omfattar dels en förberedande kurs, dels en allmän kurs. Den förberedande kursen, som pågår från mitten av oktober till slutet av maj, avser att befästa furirsutbildningen samt att bibringa eleverna kunskaper, som i stort sett motsvara tredje klassens kurs i femårig realskola. Allmänna kursen, som är tvåårig och pågår från mitten av oktober första året till slutet av maj tredje året med uppehåll för andra årets regementsmöte, har i avseende på den rent militära utbildningen till uppgift att bibringa eleverna de kunskaper och färdigheter, som erfordras för att bliva underofficer. Den allmänbildande undervisningen är uppdelad på 3 linjer, med följande mål:

A-linjen, bibringande av de kunskaper, som krävas för befordran till underofficer, vilka i stort sett motsvara de för realexamen erforderliga,

B-linjen, realexamen,

C-linjen, begränsad studentexamen.

För närvarande åtnjuta omkring 300 elever samtidigt undervisning vid underofficersskolan. Detta antal, som i regel är fördelat med omkring 115 elever i förberedande kursen och återstoden i allmänna kursen, utgör det maximum, som skolan med nuvarande organisation kan mottaga.

Med hänsyn till den utökning av underofficers- och reservunderofficerskåreerna, som kommissionen föreslår, kommer emellertid det för närvarande årligen utexaminerade elevantalet, omkring 90, icke att i framtiden kunna säkerställa nämnda kårers rekrytering. Med hänsyn härtill finner kommissionen nödvändigt att föreslå en ökning av detta antal med 15—20 elever, vilket innebär en sammanlagd ökning av hela elevantalet från 300 till omkring 350.

Ett önskemål, som framförts från vederbörliga personalförbund och som kommissionen finner sig böra biträda, är inrättandet av en särskild handelslinje vid underofficersskolan med samma behörighet som vanlig realexamen. Främst motivera förbunden en sådan åtgärd med civilanställningssynpunkter men de framhålla därjämte dess stora militära betydelse. Ett stort antal underofficerare vid truppförbanden äro nämligen placerade i förvaltningstjänst och för dessa liksom för samtliga underofficerare i kompaniadjutantstjänst böra studierna vid en handelslinje vara till stor nytta.

Ett annat från underbefälsförbundet framfört önskemål, som kommissionen likaledes finner vara värt beaktande, rör sättet för elevernas kommendering till skolan. Förbundet har beträffande kommenderingen till underofficersskolan uttalat, att denna lämpligen borde äga rum årsklassvis, varigenom väsentliga fördelar skulle nås såväl för individen som för tjänsten och manskapsomsättningens ordnande vid truppförbanden. Denna kommendering borde som regel äga rum vid femte tjänsteårets början, då eleven erhållit, förutom det erforderliga teoretiska underlaget, även ett års praktisk trupptjänstgöring. Vederbörande chef hade då vid ansökningstidens utgång möjlighet att välja ut det antal underbefäl ur årsklassen, som svarade mot det antal platser vid underofficersskolan, som tilldelats truppförbandet. Urvalet till skolan bleve på detta sätt lättare att träffa än under nuvarande förhållanden. Att ett sådant system vore ur många synpunkter fördelaktigt, finner försvarskommissionen stå klart. Huruvida detsamma i praktiken låter sig helt genomföra, har kommissionen emellertid icke ägnat närmare undersökning.

Den föreslagna ökningen av elevantalet vid underofficersskolan medför, att tre nya såväl övnings- som läsavdelningar måste inrättas. Med anledning härav föreslår kommissionen en ökning av den militära personalen med 3 subalternofficerare, därav 2 på skolans stat och 1 kommenderad, samt 1 underofficer, kommenderad. Samtidigt medför timplärarnas ökade tjänstgöring en merkostnad, som beräknas uppgå till förslagsvis omkring 20 000 kronor.

Givetvis kommer en ökning av elevantalet med 20 % att kräva någon höjning av övningsanslaget samt även av hittills beräknade tjänstgöringsdagar för till ersättningsreserven uttagna värnpliktiga.

Då skolans nuvarande förläggningsmöjligheter äro utnyttjade, erfordras vissa ombyggnadsarbeten för att tillgodose kraven på ökat förläggningsutrymme, lektionssalar, matsals- och mässlokaler m. m. Handelslinjens inrättande kräver däremot, med här förutsatta organisationsförändringar, icke några särskilda kostnader.

Beträffande skolans stat föreslår kommissionen, att skolchefen med hänsyn till arbetsuppgifternas omfång bör innehava överstes beställning, samt att 4 av de icke ordinarie underofficersbeställningarna uppföras som ordinarie på skolans stat. I detta sammanhang bör även framhållas önskvärdheten av att viss personal kommer i åtnjutande av arvode i likhet med vad som är förhållandet vid andra, med skolan jämförbara militära utbildningsanstalter.

SÄRSKILDA UTBILDNINGSKURSER.

På grund av åldersförhållanden infaller huvuddelen av den särskilda utbildning, som avser att göra underofficerarna skickade för specialbefattningar, under furirstiden. Liksom hittills böra emellertid underofficerare från infanteriet och kavalleriet beordras till årligen återkommande kurser i *stridsutbildning*. Dessa böra, såsom i annat sammanhang omnämnts, förläggas till Rosersberg och ställas under chefens för infanteriofficersskolan befäl. Därjämte erfordras alltjämt *förvaltarkurs* för utbildning av förvaltaraspiranter, avsedda för rekryteringen av intendenturkårens förvaltargrad. Härtill kommer *regementskassörkurs* för utbildning av regementskassörer. — Särskilda kurser för furirer komma, som på annat ställe omnämnts, att årligen anordnas vid ridskolan för utbildandet av *stallfurirer*.

Slutligen finner försvarskommissionen ändamålsenligt att, i anslutning till av underbefälsförbundet framförda synpunkter, föreslå viss furirsutbildning för höjande av elevernas kompetens för befordran till reservunderofficerare. Enligt nu gällande bestämmelser kan furir, som avgår efter 6 års tjänstgöring och sedan fullgör en repetitionsövning i reserven, befordras till underofficer i reserven. För att säkerställa rekryteringen av den avsevärt ökade reservunderofficerskår, som kommissionen föreslår, synes lämpligt att ifrågasvarande furirer få ökade möjligheter att vinna reservunderofficersbefordran. Detta synes lämpligen kunna ske, därest för ändamålet lämpade årliga kurser anordnas för från aktiv stat avgående underbefäl med minst 6 års tjänst. Sådana *reservunderofficerskurser* böra organiseras truppslagsvis under månaderna närmast efter underbefällets avskedstagande. Med en varaktighet av 4 månader synas kurserna, som skulle ägnas uteslutande åt militära ämnen, kunna tillgodose önskemål, som därmed avses att vinnas. Samtidigt ernås den fördelen, att den ur militärtjänst avgångne vid en lämpligare tidpunkt än eljest kommer ut på den allmänna arbetsmarknaden. Kostnader för här föreslagna kurser synas inskränka sig till elevernas avlöning och underhåll 4—5 månader utöver den eljest kontrakterade tiden. Som i annat

sammanhang omnämnes, bör utöver godkänd genomgång av reservunderofficerskurs även viss tjänstgöring därutöver uppställas som villkor för befordran till reservunderofficerare. Tillträdet till dessa kurser bör endast vara öppet för dem, som äro lämpliga för utbildning och befordran till reservunderofficerare samt förbinda sig att sedermera söka sådan anställning.

Frivillig utbildning.

LANDSTORMSRÖRELSEN.

Nuvarande ordning.

Den frivilliga landstormsutbildningen bedrevs under tiden 1905—1915 genom statens försorg, varvid befälskurserna anordnades av vederbörande militära lokalmyndigheter. Numera bedrivs densamma uteslutande av en enskild sammanslutning, Sveriges Landstormsföreningars Centralförbund. Enär den frivilliga landstormsutbildningen i olikhet mot skytterörelsen icke varit föremål för någon redogörelse i tidigare utredningar rörande försvarsväsendets ordnande, anser sig försvarskommissionen böra i korthet redogöra för dess organisation och verksamhet.

Enligt Centralförbundets av Kungl. Maj:t fastställda grundstadgar har förbundet till uppgift »att på frivillighetens väg i samförstånd med vederbörande myndigheter, samt under samverkan med det frivilliga skytteväsendet och andra organisationer arbeta för landstormens, särskilt landstormsbefällets, militära utbildning, ävensom i övrigt söka främja intresset för hembygden och fosterlandets försvar». Centralförbundet utgör en sammanslutning av inom riket verkande landstormsförbund, de senare av inom förbundsområdet verkande landstormsföreningar. Landstormsförbunds verksamhetsområde sammanfaller vanligen med vederbörligt inskrivningsområde, landstormsförenings med vederbörligt landstormsområde. Antalet landstormsföreningar uppgick år 1934 till 198, fördelade på 26 landstormsförbund.

Den utbildningsverksamhet, som bedrivs av Sveriges Landstormsföreningars Centralförbund och av till detsamma anslutna landstormsförbund och landstormsföreningar, har till syfte att förse landstormen med kompaniofficerare och viss specialutbildad personal. Huvudändamålet med befälsutbildningen är att dana kompani- och plutonchefer för landstormsinfanteriets gevärs- och bevakningskompanier samt dess kulspruteplutoner. Utbildningen äger rum dels i form av särskilda befäls-, kompletterings- och specialkurser (kulsprute-, luftbevaknings-, luftvärns- och gasskydds- m. fl. kurser), dels genom på annat sätt anordnade militära övningar av olika slag.

Såsom kursledare och instruktörer vid utbildningen tjänstgör i regel befäl på aktiv stat vid vederbörligt infanteritruppförband, vilket befäl för detta ändamål och vanligen mot en mindre ersättning anställas av vederbörande landstormsförbund eller landstormsförening. Under vinterhalvåret bedrivs vanligen teoretisk undervisning, i allmänhet vissa bestämda kvällar i veckan, och praktisk utbildning om söndagarna. Flera helgdagar i följd utnyttjas för större sammanhängande landstormsövningar. Ofta avslutas landstormsofficerskurs vid en sammanhängande s. k. *lägerkurs*, såvida den icke i sin helhet äger rum som sådan, varvid kursdeltagarna under sin semestertid —

vanligen på sommaren — jämte kursledaren och instruktionsbefälet förläggas till för övningars bedrivande lämplig plats. Dylika lägerkurser hava under de senare åren avhållits vid Kungsbacka (Gottskär), Skelderviken, Ystad, Borgholm, Strängnäs, Halmstad (Tylösand), Varberg m. fl. platser samt vinterlägerkurser i bland annat Östersund och Riksgränsen. Vid dessa kurser bedrivs all tjänstgöring under i stort sett enahanda militära former som vid arméns befälsutbildning. För att landstormsbefälsaspiranterna skola få tillfälle att förvärva någon vana vid förandet av trupp, brukar sådan ur vederbörligt infanteriregemente ställas till förfogande, åtminstone för att vid den praktiska examen möjliggöra en prövning av förmågan i truppföring.

Det understöd, som landstormsrörelsen från statens sida åtnjuter, utgår under skilda former. Utå de i kommandoväg givna föreskrifterna för utbildningen vid de kurser och övningar, som anordnas av rörelsen, stadgas, att inskrivningsbefälhavare själv och genom underlydande landstormsrådesbefälhavare skall lämna inom vederbörligt område verkande förbund och föreningar »det stöd och den hjälp, som är möjlig» för underlättande av den frivilliga utbildningen. Vidare åligger det vederbörande truppförbandschef bland annat, att, i den mån tjänstgöringsförhållandena så medgiva och utan att särskild kostnad därigenom förorsakas statsverket, beordra ledare och instruktörer samt övningstrupp.

Tillfälle att deltaga i arméfördelningsfältövningar och befälsövningar samt fälttjänstövningar och luftförsvarsövningar bör vidare enligt nämnda föreskrifter i så stor utsträckning, som är lämpligt, beredas deltagarna i befälskurserna, ävensom tillfälle att följa utbildningen vid truppförbanden.

Vidare har genom särskilda kungliga brev och av arméförvaltningen med stöd därav meddelade bestämmelser landstormsutbildningens behov av vapen, ammunition, utrustning, kokvagnar, inkvarterings- och undervisningslokaler, förplägnad, transporter m. m. tillgodosetts, varvid dock slitnings- och annan ersättning i vissa fall måste erläggas till staten.

Ledare och deltagare i kurser och övningar åtnjuta vidare biljettprisnedsättning å samtliga svenska järnvägar, varjämte Centralförbundet och dess underavdelningar tillerkänts tjänstebrevsrätt.

Enligt 1925 års härordning skulle slutligen Sveriges Landstormsföreningars Centralförbund åtnjuta ett årligt statsanslag såsom bidrag till utbildningsarbetet på 50 000 kronor, ett belopp, som av 1935 års riksdag på Kungl. Maj:ts förslag höjdes till 60 000 kronor, vartill komma 5 700 kronor i organisationskostnader.

Statens möjligheter till kontroll av den sålunda understödda frivilliga utbildningsverksamheten består i, att landstormsofficersexamina, såsom i annat sammanhang angivits, avläggas inför de militära myndigheterna, att de till grund för utbildningen lagda kursplanerna skola underställas vederbörande inskrivningsbefälhavare, samt att vederbörande arméfördelningschef eller militärbefälhavare äger rätt att inspektera utbildningen. Vidare är rörelsen beroende av staten i fråga om möjligheterna att låna vapen.

För bedömande av resultatet av den enligt angivna grunder bedrivna utbildningsverksamheten ifrågakommer närmast den tidsperiod, som förgått

efter år 1929, då i kommandoväg givna, nya och väsentligt skärpta villkor för erhållande av förordnande som landstormsofficer började tillämpas. Nedanstående tabell anger det antal personer, som under de senaste fyra verksamhetsåren, varifrån officiella rapporter föreligga, avslutat de tre *landstormsofficerskurser*, där examen inför militär myndighet äger rum.

Avslutad befälskurs	1931	1932	1933	1934	Summa
Landstormsunderlöjtnantskurs.....	140	178	183	244	745
Landstormslöjtnantskurs	112	92	141	148	493
Landstormskaptenskurs	47	48	94	92	281
Summa	299	318	418	484	1 519

Oaktat de ökade personliga uppoffringar, som deltagarna under senare år nödgats underkasta sig, har antalet utexaminerade, såsom av tabellen framgår, varit i stort sett i jämnt stigande.

Omfattningen av hela utbildningsverksamheten under de senaste fyra åren framgår, i vad rör samtliga befäls- och specialkurser, av nedanstående tabell, vilken grundar sig på Centralförbundets statistik.

Å r	Hela antalet deltagare i kurser	Därav i befälskurser	Därav godkända i under året avslutade befälskurser	Elever i specialkurser
1931	3 135	2 499	712	644
1932	3 592	2 843	746	749
1933	3 698	3 083	790	615
1934	4 758	3 131	1 019	881

Även denna tabell anger en stigande tendens i vad rör utbildningsfrekvensen.

De kostnader, som den frivilliga landstormsutbildningen drager, uppgå till ett avsevärt större belopp än det, som motsvarar det ovannämnda statsanslaget till landstormsrörelsen. Skillnaden utgöres av sådana medel, som anskaffats av Sveriges Landstormsföreningars Centralförbund och av däri ingående förbund och föreningar. Nedanstående tabell lämnar upplys-

Uppgift angående av Sveriges Landstormsföreningars Centralförbund till Kungl. Arméförvaltningen redovisade utgifter för frivillig landstormsutbildning i medeltal per år under tiden 1929—1933.

Å r	För övningsdeltagare				För instruktörer		För materiel m. m.			Summa
	Rese- ersätt- ning	In- kvarte- ring och förpläg- nad	Slit- nings- ersätt- ning till kronan	Dag- avlö- ning	Rese- ersätt- ning	Trakta- mente	Inköp av		Diverse	
							öy- ninga- mate- riel	ammu- nition		
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
Medeltal per år un- der perioden 1929— 1933.....	21 200	19 776	2 166	3 205	11 188	55 148	2 584	8 704	11 648	135 619

ning om de utgifter för den frivilliga landstormsutbildningen, vilka av Centralförbundet åren 1929—1933 redovisats till arméförvaltningen.

Emellertid betingar landstormsförbundens utbildningsarbete ytterligare utgifter. Bland de medel, som anlitas för att täcka dessa utgifter, äro att märka de av landstormskvinnoföreningarna insamlade, vilka i medeltal per år under tiden 1929—1933 uppgått till 104 026 kronor i hela riket. Enligt uppgift från Centralförbundets sekreterare måste en betydande del även av dessa medel årligen tagas i anspråk av förbunden för att bestrida kostnaderna för utbildningen.

Försvarskommissionen.

Försvarskommissionen finner den av landstormsrörelsen bedrivna utbildningsverksamheten vara av den betydelse och numera jämväl av den omfattning, att densamma bör i fastare former än för närvarande inordnas i lantförsvaret. Med avseende på dess värde vill kommissionen erinra — förutom om betydelsen av den redan i annat sammanhang omnämnda landstormsofficersrekryteringen — jämväl om den för försvaret av hemorten likaledes betydelsefulla utbildningen vid de specialkurser, som numera anordnas för utbildning i, bland annat, luftvärns- och luftbevakningstjänst. I detta sammanhang finner sig kommissionen böra vitsorda den sakliga inriktning på genomförandet av den åtagna utbildningsuppgiften, som synes präglad verksamheten inom rörelsen.

Kommissionen förutsätter, att det stöd från staten, som i skilda former för närvarande kommer rörelsen till del, alltfört gives densamma. För att möjliggöra ett ännu effektivare utnyttjande av rörelsen i försvarets tjänst, finner kommissionen emellertid påkallat, att ytterligare åtgärder i samma syfte vidtagas från statens sida.

Sålunda synes till en början det för närvarande utgående statsanslaget böra höjas. Till grund för bestämmandet av beloppets storlek bör lämpligen läggas den summa, som enligt Centralförbundets ovan återgivna redovisning till arméförvaltningen under de senaste åren i medeltal årligen erfordrats, d. v. s. i runt tal 135 000 kronor, vartill ytterligare kommer det för organisationskostnader för närvarande anslagna beloppet. Dessa belopp äro uppenbarligen nödvändiga redan för att utbildningsfrekvensen skall kunna bibehållas vid nuvarande omfattning.

Såsom kommissionen tidigare framhållit, är det emellertid ur statens synpunkt önskvärt, att utbildningsfrekvensen ökas. Det förefaller också kommissionen sannolikt, att möjligheterna till befälsutbildning inom rörelsen komma att bland annat i viss utsträckning begagnas av sådana värnpliktiga, som på denna väg önska vinna behörighet för av kommissionen ifrågasatt befrielse från de föreslagna obligatoriska övningarna i landstormen. För den händelse tillströmningen av frivilliga härigenom eller av andra orsaker skulle visa stadigt stigande tendens, böra statsmakterna till förnyad prövning upptaga frågan om anslaget storlek. Det bör nämligen undvikas, att frivilliga deltagare avvisas från utbildningen enbart därför, att landstorms-

rörelsen icke förfogar över de för utbildningens organisation nödvändiga penningmedlen.

Såsom ledare och instruktörer vid den frivilliga utbildningen anlita landstormssammanslutningarna för närvarande främst befäl på aktiv stat vid vederbörliga truppförband. Så torde alltså böra vara fallet, enär den förhållandevis korta varaktigheten hos kurserna oundgängligen fordrar yrkesmässig skolning samt pedagogisk och organisatorisk rutin hos instruktörerna.

På grund av otillräcklig befälsstillgång äro emellertid vederbörande chefer i regel icke i stånd att såsom instruktionsbefäl vid den frivilliga landstormsutbildningen under ordinarie tjänstgöringstid regelbundet och varaktigt ställa till förfogande underlydande befälspersonal. Denna omständighet är särskilt i ett avseende ägnad att för vederbörande befälhavare försvåra landstormsrörelsens effektiva understödjande. Vid varje landstormsförbund skall nämligen enligt i kommandoväg givna föreskrifter en s. k. chefinstruktör vara anställd. Dennes huvuduppgift är att planlägga, organisera och övervaka utbildningen inom förbundet och att företräda sambandet mellan detta och vederbörande militära myndighet. Han har att inför denna ansvara för att utbildningen inom förbundet bedrivs enligt gällande föreskrifter, men även att inför förbundets styrelse företräda de militära fordringarna. Han upprättar förslag till val av kursledare och övriga instruktörer.

Det är för kommissionen uppenbart, att resultatet av det frivilliga utbildningsarbetet inom ett landstormsförbund i avgörande grad måste vara beroende av chefinstruktörens möjligheter att under en följd av år odelat ägna huvuddelen av sin tjänstgöringstid åt detta organisationsarbete. Detta arbete skiljer sig bland annat därutinnan från det organisationsarbete, som vid truppförband tillkommer en ledare av de värnpliktigas utbildning, att av deltagarna i landstormskurserna endast en del äro bosatta å samma ort som den, där instruktörerna äro bosatta. De flesta tillhöra föreningar, belägna utom sagda ort och därtill ofta på ett mycket stort antal skilda och inbördes avlägset belägna orter. Merendels finnas därtill å varje sådan ort samtidigt deltagare i flera olika slag av kurser.

Försvarskommissionen finner det av dessa skäl och med hänsyn till landstormens betydelse för försvaret påkallat, att särskilda beställningar inrättas för de officerare, som av landstormsförbunden anlitas såsom chefinstruktörer. Enär antalet landstormsförbund utgör 26 och då utbildningsverksamheten är organiserad förbundsvis, erfordras 26 sådana beställningar. Kommissionen förutsätter dock, att — liksom skedde i anledning av 1925 års försvarsreform — antalet landstormsförbund kommer att småningom kunna anpassas efter det antal regementsområden, varuti riket enligt kommissionens härordningsförslag skulle indelas. Inrättandet av en beställning av förvarande slag för varje sådant regementsområde synes därför vara tillräckligt för nående av det åsyftade ändamålet.

I syfte att begränsa kostnaderna har försvarskommissionen undersökt möjligheterna av att för dessa sysslor avse pensionerade officerare med arvode. Kommissionen anser sig dock icke kunna förorda en sådan anordning. Den

ur verksamhetens frivilliga natur härflytande, säregna arten av arbetet synes knappast vara förenlig med att chefinstruktörsbefattningen uppehållas såsom en arvodesbeställning av en person, som lämnat den aktiva tjänsten. Beställningens inrättande kan enligt kommissionens förmenande med säkerhet påräknas medföra den avsedda nyttan allenast under förutsättning, att innehavarens möjligheter till exempelvis vidarebefordran — liksom vid annan militär tjänstgöring — göras beroende av hans i den ifrågavarande befattningen ådagalagda skicklighet och förtjänst. Kommissionen vill ock erinra därom, att de såsom »chefinstruktörer» inom landstormsförbunden för närvarande tjänstgörande officerarna så gott som undantagslöst äro officerare på aktiv stat.

Vad angår befattningshavarens tjänstegrad, anser försvarskommissionen kaptensgraden vara den lägsta, som bör ifrågakomma. De honom underlydande kursledarna och instruktörerna tillhöra i allmänhet kaptens- och löjtnantsgraderna. Den omständigheten, att de i såväl organisationsarbetet som utbildningen inom vederbörligt förbund deltagande äro övervägande civila personer i medelåldern, talar likaledes för kaptensgraden såsom den lägsta lämpliga. Inom Svea livgardes regementsområde synes dock en majorsbeställning erforderlig på grund av den — i jämförelse med förhållandena i landsorten — stora omfattning, som utbildningsarbetet inom därvarande landstormsförbund har, särskilt med avseende på antalet samtidigt pågående kurser samt på antalet omgångar inom varje sådan kurs.

Kommissionen förutsätter, att vederbörande regementschef, vid placeringen av landstormsinstruktör, skall — i likhet med vad som för närvarande plägar vara fallet vid exempelvis urvalet av befäl för de s. k. studentkompanierna — ägna all tillbörlig hänsyn till lämpligt personval samt jämväl härvid beakta vederbörligt landstormsförbunds önskemål.

Under återopande av vad sålunda anförts, vill försvarskommissionen föreslå, att i staten för varje infanteritruppförband (utom stridsvagnsregementet) uppföres lön för en kapten — vid Svea livgarde för en major — i syfte att möjliggöra placering av en kapten (major), förslagsvis benämnd landstormsinstruktör, såsom ledare och organisatör av den i samarbete med myndigheterna bedrivna frivilliga landstormsutbildningen inom vederbörligt regementsområde.

DET FRIVILLIGA SKYTTEVÄSENDET.

Nuvarande ordning.

I sin nuvarande form kan det frivilliga skytteväsendet anses räkna sin tillkomst från år 1893,¹ då Kungl. Maj:t utfärdade vissa föreskrifter för dess allmänna organisation och verksamhet. Därigenom erkändes rörelsens överstyrelse såsom mellanhand mellan Kungl. Maj:t och skytteföreningarna, varjämte dessa sammanfördes till skytteförbund. Samtidigt anpassades skjutövningarna mera än tidigare efter militära fordringar. Uppfyllandet av dessa fordringar sattes därför som villkor för erhållandet av det statsanslag, som redan dessförinnan utgått till skytteväsendet.

¹ Statistik för tiden 1893—1921 återfinnes i 1919 års försvarsrevisions betänkande, del I, sid. 186.

Kontrollen över statsanslagets utnyttjande utövas av särskilda, av Kungl. Maj:t förordnade ombud inom varje skytteförbund. Kungl. Maj:ts ombud inom skytteförbunden och inom dessas överstyrelse övervaka, att de militära krawen bliva tillgodosedda vid skjutningarna. Dessutom är skytteförbundens överstyrelse redovisningsskyldig till arméförvaltningen över förvaltningen av statsanslaget.

Det årliga skjutprogrammet uppgöres av skytteförbundens överstyrelse och granskas av vederbörlig militär myndighet, innan detsamma av Kungl. Maj:t fastställs. Skjutningarna utföras med armégevär och i möjligaste mån under hänsynstagande till militära föreskrifter. Vissa fältskjutningar kunna betraktas såsom rent militära övningar.

Skytteförbundens stadgar äro fastställda av Kungl. Maj:t och kunna icke utan dess medgivande ändras.

Antalet skytteföreningar utgjorde den $31/12$ 1933 1 443, fördelade på 27 skytteförbund. Antalet nyinskrivna medlemmar var nämnda år — det sista, från vilket statistik ännu föreligger — 18 955. Under samma år lossades 10 243 092 protokollförda skarpa skott.

Till belysande av skytteväsendets utveckling och rörelsens nuvarande omfattning återger försvarskommissionen i nedanstående tabell vissa från sekreteraren i skytteförbundens överstyrelse erhållna statistiska uppgifter, omfattande jämväl statsanslagets storlek under tiden 1920—1936.

Skytterörelsens statsanslag 1920—1936 och skjutfrekvensen under tiden 1920—1934.

Statsanslag		Antal aktiva medlemmar		Antal medlemmar i åldern 15—42 år, vilka lossat minst 50 protokollförda skarpa skott			
Å r	Kronor	Å r	Summa	I åldern 15—19 år eller sådana, som erhållit uppskov med inskrivningen	Värnpliktiga, som ej frikallats, och militärer i tjänst		Summa anslagsberättigade 15 år och därutöver
					I beväringen	I landstormen	
1920.....	1 626 000	1920	130 657	24 464	57 402	8 753	90 619
1921.....	1 472 000	1921	134 747	24 658	61 899	8 998	95 509
1922.....	1 376 000	1922	123 812	22 858	56 886	8 468	88 212
1. halvåret 1923.....	300 000	1923	108 079	18 623	48 626	7 866	75 115
Budgetåret 1923—1924...	554 300	1924	108 162	17 975	50 830	7 951	76 756
» 1924—1925...	500 000	1925	106 351	17 644	49 488	8 527	75 659
» 1925—1926...	500 000	1926	108 658	18 085	50 729	8 867	77 681
» 1926—1927...	500 000	1927	99 216	19 390	47 151	8 927	75 468
» 1927—1928...	470 000	1928	96 303	18 742	46 329	9 214	74 285
» 1928—1929...	470 000	1929	96 910	18 137	48 101	9 897	76 797
» 1930—1931...	470 000	1931	97 036	17 566	49 255	9 976	76 797
» 1931—1932...	470 000	1932	88 432	15 124	43 452	9 285	67 861
» 1932—1933...	280 875	1933	70 280	11 176	30 524	7 988	49 688
» 1933—1934...	82 900	1934	66 468	11 252	26 516	7 504	45 272
» 1934—1935...	95 625	—	—	—	—	—	—
» 1935—1936...	147 625	—	—	—	—	—	—

Tabellen giver vid handen, att huvuddelen av de aktiva medlemmarna utgöres av skyttar, som lossat minst 50 protokollförda skarpa skott och som tillika befinna sig i sådan levnadsålder, att deras skjutskicklighet vid en mobilisering kommer till nytta vid deras tjänstgöring antingen i beväringen eller i landstormen. Det synes — av tabellen att döma — också råda ett påfallande sammanhang mellan å ena sidan statsanslagets storlek och å den andra både antalet aktiva medlemmar och antalet anslagsbe-

Översikt öfver det frivilliga skytteväsendets anslagsmedel för budgetåret 1931/1932 med införande av de avdrag, som i statsverkspropositionen föreslagits för budgetåret 1932/1933.

	Anslag budgetåret 1931/1932 Kr.	Föreslaget avdrag enligt statsverks- proposition Kr.	Anslag för budgetåret 1932/1933 Kr.
<i>A. Till skytteförbundens överstyrelse</i>	36 900	2 000	34 900
<i>B. Till skytteförbunden:</i>			
Reseersättning till av Kungl. Maj:t förordnade ombud i förbundens styrelser	8 000	1 000	7 000
Omkostnader för besiktning av från Kronans förråd lånade gevär	2 000	—	2 000
Arvoden till skytteförbundens sekreterare	20 800	—	20 800
Omkostnader för förbundstävlingars anordnande	18 200	—	18 200
Pris vid förbundstävlingar	45 000	45 000	—
Understöd till fältskjutningar	20 000	20 000	—
Hållande av föredrag rörande den frivilliga skytterörelsen	6 000	6 000	—
Extra understöd till Jämtlands, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens skytteförbund...	4 000	1 500	2 500
	124 000	73 500	50 500
<i>C. Till skytteföreningarna:</i>			
Årsunderstöd till pris vid statsprisskjutningar och omkostnader för verksamheten, beräknat för 76,500 anslagsberättigade skyttar	Med kr. 2: — 158 000	Avdr. 50 öre per skytt 38 250	114 750
Ammunitionsbidrag, beräknat för 76,500 anslagsberättigade skyttar	Med kr. 1: 50 114 750	Avdr. 75 öre per skytt 57 375	57 375
Skyttemärken, riksmedaljer och diplom	7 500	—	7 500
Organisationsanslag till nybildade föreningar, beräknat med 100 kronor för förening	2 000	—	2 000
	277 250	95 625	181 625
<i>D. Till övriga utgifter:</i>			
Riksskyttetävling för södra Sverige	8 000	8 000	—
Riksfältskjutningar på skidor	4 000	4 000	—
Skolungdomens tävlingskjutningar	3 000	3 000	—
Skjutbanors ordnande	16 850	3 000	13 850
	31 850	18 000	13 850
<i>Sammandrag:</i>			
A. Till skytteförbundens överstyrelse	36 900	2 000	34 900
B. » skytteförbunden	124 000	73 500	50 500
C. » skytteföreningarna	277 250	95 625	181 625
D. » övriga utgifter	31 850	18 000	13 850
	470 000	189 125	280 875

rättigade skyttar. De under de fyra sista budgetåren vidtagna minskningarna i statsanslaget hava medfört upplösandet av ett betydande antal skytteföreningar och i samband därmed nedläggandet av ett stort antal skjutbanor, vilka icke utan kostnader kunna åter iståndsättas. Detta gäller, enligt vad försvarskommissionen erfarit, icke mindre än omkring hälften av de omkring 2 000 skjutbanor, som före år 1930 funnos i riket.

Vidstående tabell angiver statsanslagets användning det sista budgetåret (1931/1932), innan anslaget av statsfinansiella skäl reducerades, ävensom fördelningen av de avdrag, vilka för därpå följande budgetår föranleddes av denna anslagsminskning.

Nedsättningen av statsanslaget från 470 000 kronor till 280 875 kronor grundade sig på förslag av den våren 1931 tillsatta s. k. granskningsnämnden. Nämnden framhöll emellertid i samband med avgivandet av detta förslag såsom sin uppfattning, att de föreslagna nedskärningarna vore så betydande, att för den händelse statsmakterna ansåge sig böra jämväl i framtiden befrämja skytteväsendet, statsbidraget icke under någon längre tid torde kunna hållas nere vid det föreslagna beloppet, utan att skytterörelsens verksamhet äventyrades.

Försvarskommissionen.

Den frivilliga skytterörelsen i vårt land, vilken sedan länge omfattats med stort intresse inom skilda befolkningslager, utgör enligt kommissionens mening en tillgång, som ur försvarssynpunkt icke kan lämnas obeaktad. Till en början torde rent allmänt sett kunna sägas, att rörelsen, sådan den numera bedrives, såtillvida främjar försvaret som den utan tvivel bidrager till utbredande och vidmakthållande hos sina medlemmar av en viss samhörighetskänsla med försvaret och dess uppgifter. Men dessutom torde icke kunna förnekas, att rörelsen även är av en faktisk nytta för vårt försvar genom den ökade skjutskicklighet, som genom densamma tillföres många värnpliktiga icke minst inom landstormen. Då huvudmassan av den stridande personalen vid såväl infanteriet som andra truppslag alltjämt förutsättes skola vara beväpnad med gevär eller karbin, måste åt nyssberörda förhållande tillmätas en icke oväsentlig betydelse.

Det anförda utgör enligt försvarskommissionens mening bärande motiv för att rörelsen ifråga erhåller ett stöd från statsmakternas sida. Det har ifrågasatts, om icke det statliga understödet till skytterörelsen, då densamma jämväl kan sägas, jämsides med sport och idrott, vara ägnad att främja folkets fysiska träning och fostran, i stället för att belasta försvarshuvudtiteln borde uppföras å riksstatens åttonde huvudtitel. Försvarskommissionen anser emellertid icke vare sig ändamålsenligt eller lämpligt att i detta sammanhang upptaga denna budgettekniska fråga till närmare behandling.

Däremot anser försvarskommissionen uppenbart, att skytterörelsen icke bör — såsom stundom tidigare ifrågasatts — omhänderhavas av den militära organisationen; dess ledning bör alltjämt vara skild från försvarsväsendets och bibehålla karaktären av frivillighet.

Vad beträffar anslagsbeloppet, var detsamma, såsom av det ovanstående framgår, under flera år bestämt till 470 000 kronor; budgetåret 1932/1933 blev detsamma, på grund av den då inträdda statsfinansiella situationen, sänkt till 280 875 kronor för att under de två därpå följande budgetåren ytterligare nedgå till ett belopp, beräknat att endast medgiva uppehållet av själva den centrala organisationen. För innevarande budgetår har anslaget höjts till 147 625 kronor; denna summa uppgår emellertid icke ens till en tredjedel av vad som utgick före sänkningen budgetåret 1932/1933. Kommissionen upptager i sina kostnadsberäkningar ett reservationsanslag till den frivilliga skytterörelsen av samma storlek som det före den berörda beskränningen i riksdagen utgående, eller 470 000 kronor. Försvarskommissionen inser dock, att återförandet av ett anslag av denna art till det belopp, vartill det uppgick före den av statsfinansiella skäl vidtagna sänkningen, kan tänkas böra ske i etapper.

F. PERSONALBEHOVET VID DE LÄGRE TRUPPFÖRBANDEN M. M.

Allmänna grunder.

Enligt de grunder, som tillämpades vid antagandet av nu gällande försvarsordning, begränsades, vad armén beträffar, den i fred befintliga aktiva kadern av kostnadsskäl »till det för förvaltningen och utbildningen i fred oundgängligen erforderliga». Denna princip genomfördes vid personalstaternas uppgörande såväl vid fastställandet av det totala antalet beställningar i fred inom var och en av de olika personalkategorierna som vid dessa beställningars fördelning på olika grader inom varje särskild personalgrupp.

Enligt den uppfattning, åt vilken kommissionen redan tidigare givit uttryck, bör vid fastställandet av personalstaterna principiellt eftersträvas att erhålla ett sådant förhållande mellan befälspersonal av olika kategorier, som svarar mot rimliga anspråk på befälsbehovets tillgodoseende vid mobilisering. Å andra sidan är det uppenbart, att hänsyn jämväl måste tagas till fredstjänstens fordringar. För ett fastställande av staterna för den aktiva befälskadern är det därför nödvändigt att verkställa särskilda kaderberäkningar jämväl med utgångspunkt från fredstjänstens fordringar. Därest dessa beräkningar härvid icke sammanfalla med de kaderberäkningar, som gjorts på grundvalen av mobiliseringsbehovet, måste ömsesidiga jämkningar vidtagas så, att såväl de freds- som de krigsorganisatoriska synpunkterna bliva i möjligaste mån tillgodosedda. Till de fredsorganisatoriska synpunkter, som härvid böra tillmätas en avsevärd betydelse, måste enligt försvarskommissionens mening jämväl räknas de åtgärder, som kunna behöva tillgripas vid staternas uppgörande för att säkerställa ett väl ordnat befodringsystem.

Vid beräkandet av fredsbehovet av aktiv befälspersonal m. fl. synes det teoretiskt sett tänkbart att till utgångspunkt för kaderberäkningarna välja

organisationen under regementsövningarna. Ett dylikt tillvägagångssätt måste dock enligt försvarskommissionens mening anses uteslutet redan på grund av dessa övningars korta varaktighet, vartill kommer, att under tiden för dessa reservpersonal i betydande utsträckning står till förfogande för den aktiva kaderns komplettering med hänsyn till det då ökade befälsbehovet. Vad vidare förhållandena under vinterhalvåret beträffar, äro dessa, såsom i föregående avdelning framhållits, av sådan speciell natur, sammanhängande med nödvändigheten av en ständigt fortgående befälsutbildning på olika områden, att nämnda förhållanden icke heller lämpligen kunna läggas till grund för en beräkning av befälsbehovet i fred. Enligt försvarskommissionens mening måste därför som utgångspunkt för här ifrågakarande kaderberäkningar — i likhet med vad som ägde rum vid framläggandet av förslaget till nuvarande försvarsordning — väljas förhållandena under sommarsoldat-skolan. Dessa måste nämligen i första hand bliva ändamålsenligt tillgodosedda, för att det avsedda utbildningsresultatet verkligen skall kunna uppnås.

Vid de i det följande från angiven utgångspunkt truppslagsvis och truppförbandsvis verkställda kaderberäkningarna har — sedan redogörelse lämnats för nuvarande truppförbandsorganisation och de på denna grundade, nu gällande fredsstaterna — först lämnats en sammanfattning av den fredsoorganisation, som, med hänsyn till truppförbandens styrka och önskvärdheten av viss överensstämmelse med krigsorganisationen, av försvarskommissionen i annat sammanhang angivits såsom ändamålsenlig. Därefter har — i enlighet med de grunder, som tillämpades redan av 1919 års försvarsrevision och vilka jämväl följdes i försvarspropositionen till 1925 års riksdag — i första hand beräknats det befälsbehov, som erfordras för det direkta utbildningsarbetet vid kompanier och motsvarande enheter. Då försvarskommissionen därvid kommit till något högre siffror än som beräknats för nuvarande organisation, beror detta främst på det i regel ökade antal utbildningsenheter, som av flera skäl ansetts nu böra förordas, men jämväl på de större fordringar, som måste ställas i fråga om tillgång på befäl i olika grader genom utbildningens numera långt drivna specialisering.

Vid beräklandet av kompanibefälets (befälets vid motsvarande truppförband) erforderliga styrka och sammansättning hava kompanicheferna (motsvarande) i likhet med vad hittills varit fallet upptagits såsom kaptener. Det ansvar, som åvilar ifrågakarande befattningshavare — främst i fråga om truppens omvårdnad och såsom direkta ledare av den lägre truppförbandsutbildningen men jämväl i fråga om förvaltningsärendens handläggning m. m. — måste anses erfordra ett sådant mått av erfarenhet och kunskaper, att det till fullo motsvarar de fordringar, som böra uppställas för erhållande av kaptens tjänsteställning. Av motsvarande skäl böra såsom kompaniadjutanter (motsvarande) främst med hänsyn till deras uppgifter i fråga om den inre tjänsten och deras ansvar i förvaltningsavseende i regel icke avses underofficerare med mindre erfarenhet och kunskaper än att de böra innehava fanjunkares tjänsteställning. Såsom i annat sammanhang framhållits, innebär detta enligt försvarskommissionens förslag tjänsteställning mellan löjtnant och fänrik.

Vad plutonchefer och motsvarande beträffar, synes man vid beräklandet av nuvarande stater i stort sett hava utgått ifrån att två tredjedelar av ifrågavarande chefer böra vara officerare och en tredjedel underofficerare. Enligt försvarskommissionens mening bör under alla förhållanden äldste plutonchefen (motsvarande) vara officer. Såsom kompanichefens närmaste man och ställföreträdare bör han principiellt hava sådana kvalifikationer, att han vid behov kan i alla avseenden ersätta kompanichefen. Hans uppgifter äro sådana, att de väl motivera, att befattningen beklädes av en yngre kapten, därest detta ur andra synpunkter finnes lämpligt, exempelvis med hänsyn till befodringsförhållanden, för att möjliggöra omväxling och allsidighet i officerarnas egen utbildning o. s. v. Försvarskommissionen har dock i sina beräkningar för ifrågavarande befattning avsett en officer med löjtnants tjänsteställning.

Vad övriga plutonchefer (motsvarande) beträffar — i regel två per utbildningsenhet — har försvarskommissionen bibragts den uppfattningen, att möjligheter skulle i och för sig föreligga att härför under fredsutbildningen i regel avse underofficerare. Den höga ståndpunkt, som sedan gammalt utmärkt den svenska underofficerskåren, har av allt att döma befasts och ytterligare markerats genom den utbildning, som blivande underofficerare numera erhålla vid arméns underofficersskola. Det kan knappast råda något tvivel om att de, som avlagt underofficersexamen och därefter befodrats till underofficerare, i regel äro fullt kompetenta att föra befäl över och utbilda pluton (motsvarande enhet). På plutonchefen (motsvarande) ställas emellertid, så snart utbildningen skall bedrivas i kompani (motsvarande) och högre förband, icke sällan uppgifter av sådan art, att deras lösande ofta förutsätter ett högre mått av militär bildning än som kan erhållas vid underofficersskolan. Vidare kan det icke vara ändamålsenligt, att samtliga plutonchefer (motsvarande) hava den i förhållande till de värnpliktiga relativt höga ålder, som skulle bli följden av att, förutom kompanichefens (motsvarande) ställföreträdare, endast underofficerare avsåges till plutonchefer. En annan synpunkt av betydelse är den, att redan en ändamålsenlig rekrytering av befattningarna såsom kompanichefer (motsvarande) med nödvändighet fordrar, att de yngre officerarna under en mångårig tjänst såsom plutonchefer bliva grundligt insatta i tjänstens alla grenar. Slutligen måste även beaktas, att med de nuvarande utbildningsmetoderna och den strängt individuella undervisning, som präglar dessa, samt med de krav på ett minutiöst planläggningsarbete, som de medföra, det är nödvändigt, att plutonchefen (motsvarande) förfogar över en ställföreträdare, vilken själv äger plutonchefs (motsvarande) kvalifikationer. Härtill böra givetvis i första hand underofficerare ifrågakomma.

I enlighet med anförda synpunkter har försvarskommissionen funnit det ändamålsenligt att — såsom redan vid nuvarande organisation är fallet — i allmänhet räkna med att av de två plutonchefer (motsvarande), som här åsyftas, en bör vara officer och en underofficer. Vad den sistnämnde beträffar, bör företrädesvis avses underofficer med sergeants tjänsteställning

men bör, om förhållandena i övrigt så göra önskvärt, intet hinder föreligga att till befattningen kommendera även yngre fanjunkare. Ej minst med hänsyn till att kunna åstadkomma en ändamålsenlig växling i underofficersgraden mellan expeditions- och trupptjänst synes sistnämnda möjlighet böra hållas öppen.

Vad plutonchefers ställföreträdare och motsvarande beträffar, har nyss antytts lämpligheten av att dessa äga plutonchefs kvalifikationer i vad rör befälsföring och förmåga såsom instruktörer. Skäl tala fördens skull för att för ifrågasvarande befattningar räkna uteslutande med underofficerare. Enligt här förutsatt organisation blir det emellertid icke möjligt att påräkna underofficersbefordran för samtliga furirer, vilka genomgått underofficersskolan, och icke heller omedelbart efter avlagd examen för dem, som skola befordras. Bland furirerna komma därför alltid att finnas sådana, vilka i full utsträckning äga de kvalifikationer, som här angivits såsom önskvärda för placering i befattningar såsom plutonchefers ställföreträdare och motsvarande. Även bland de furirer, som ännu icke hunnit genomgå underofficersskolan eller som av olika skäl icke äro avsedda för fortsatt utbildning vid nämnda undervisningsanstalt, finnas understundom sådana, som kunna placeras såsom plutonchefers ställföreträdare och motsvarande. Vid beräkandet av den för dessa befattningar avsedda personalen kan man för den skull ifrågasätta — förutom underofficerare — jämväl ett visst antal furirer.

Sistnämnda befälsgrupp måste emellertid i första hand tagas i anspråk för fyllandet av viktigare gruppchefs befattningar (motsvarande), främst dem, med vilka ofta följer skyldighet att ersätta närmast högre befälhavare. Då furirernas antal därjämte — bland annat med hänsyn till ordnandet av civilanställningsfrågan och därmed sammanhängande spörsmål — bör hållas så lågt som förhållandena i övrigt medgiva, har försvarskommissionen i genomsnitt beräknat endast omkring hälften av här åsyftade ställföreträdarbefattningar för furirer och återstoden för underofficerare. Därigenom har också erhållits en ur flera andra synpunkter med hänsyn till utbildningsarbetet lämplig proportion mellan subalternofficerare, underofficerare och äldre underbefäl.

Till de gruppchefs- och motsvarande befattningar, som icke kunna besättas med furirer, hava beräknats underbefäl av lägre grad, då placering såsom gruppchefer av obefordrade volontärer enligt försvarskommissionens mening i regel bör undvikas.

I det följande kommer personalbehovet för de olika fredsenheterna att behandlas truppslagsvis, därvid, efter en sammanställning av det enligt ovan anförda grunder beräknade befälsbehovet för kompaniernas (motsvarande) utbildning, på motsvarande sätt undersökes behovet av regementsofficerare, stabs- och förvaltningspersonal m. fl. Av de för de olika enheterna upprättade sammanfattningarna framgår det sammanlagda befälsbehovet vid de olika truppförbanden, varvid även inräknats dels erforderligt tillägg för utom truppförbanden beordrad personal, dels ock viss reserv av personal.

Grunderna för beräkning av tillägget för utom truppförbanden beordrad personal utvecklas närmare i nästföljande underavdelning av detta kapitel.

Vid beräkningarna av nyssnämnda reserv av personal hos truppförbanden har försvarskommissionen tillämpat de grunder, som anförts av 1919 års försvarsrevision, vilken för tjänstens behöriga upprätthållande under tjänstledighet, sjukdom, bortkommendering på grund av tillfälliga uppdrag o. s. v. räknade med en personalreserv av 5 % för officerare och underofficerare samt 2.5 % för underbefäl. För furirer bör dock i likhet med för underofficerare räknas med 5 %. Ett uteslutande av denna personalreserv, vilken enligt vunnen erfarenhet icke kan betraktas såsom för högt räknad, skulle medföra rubbningar av allvarlig art i det befälssystem, på vilket utbildningen i föreliggande förslag är grundad.

Utom truppförbanden beordrad personal.

Nuvarande organisation.

Vid uppgörandet av förslag till truppförbandens (resp. truppslagens) stater beräknade 1919 års försvarsrevision bland annat ett visst i staterna erforderligt tillägg för utom regemente eller kår beordrad personal, nämligen:

dels sådan personal, som tjänstgjorde vid utom resp. regementen och kårer sammandragna gemensamma skolor m. m. för manskapsutbildning,

dels sådan personal, som bortkommenderats av annan anledning, t. ex. för tjänstgöring i lantförsvarets kommandoexpedition, de olika truppslagsinspektionerna, generalstaben, arméfördelningsstaberna, arméförvaltningen, såsom lärare eller elever vid de militära utbildningsanstalterna och vid regelbundet återkommande särskilda utbildningskurser, såsom aspiranter vid generalstaben, artilleristaben och intendenturkåren, för utbildning till flygplanförare, flygspanare, ballongspanare o. s. v.

Vid beräkandet av ifrågavarande tillägg till staterna ansåg sig försvarsrevisionen bära i regel utgå från medelbehovet under vår och sommar, d. v. s. de tider på året, då befälsbehovet vid truppförbanden på grund av det sätt, varpå värnpliktstjänstgöringen av revisionen föreslagits ordnad, vanligen vore störst. För att emellertid i fråga om detta tillägg komma till så låga siffror som möjligt, hade revisionen strävat efter att förlägga skolor och kurser för befälsutbildning till höst och vinter i den utsträckning, detta visat sig vara möjligt och lämpligt.

Vid beräkandet av staterna för 1925 års försvarsordning tillämpades i huvudsak de allmänna grundsatser, som angivits av försvarsrevisionen. Vad beträffar det nyssnämnda tillägget för utom regemente eller kår beordrad personal, ansågs dock detta, i enlighet med vad 1924 års försvarsutskott anfört, bära bestämmas något lägre än det beräknade behovet. I enlighet härmed upptogs utanför truppförbanden beordrad personal till det antal, som framgår av efterföljande tablå.

Truppförband o. s. v.	Officerare		Underofficerare		Underbefäl	
	Kaptener, ryttmästare	Subaltern-officerare	Fanjunkare, styckjunkare	Sergeanter	Furirer	Korpraler, konstaplar
Infanteriregemente.....	2	11	—	5	15	1
Kavalleriregemente	1	8	—	1	2	—
Fördelningsartilleriregemente	3	11	—	3	6	—
Norrbottnens artillerikår	1	5	—	1	2	—
Arméartilleriregementet	3	11	—	3	4	—
Gotlands artillerikår	1	5	—	—	2	—
Bodens artilleriregemente	3	11	—	3	6	—
Fortifikationen.....	1	20	—	1	—	—
Trängen och trängtrupperna	3	9	—	6	16	—

Försvarskommissionen.

Enligt erfarenheterna under tiden för 1925 års försvarsordning har det antal befäl, som vid försvarsordningens fastställande beräknades erforderligt för tjänstgöring utanför truppförbanden, i allmänhet visat sig otillräckligt. Den i annat sammanhang påpekade tendensen att i stor utsträckning centralisera utbildningsarbetet inom armén har givetvis också bidragit till ett ökat antal bortkommenderingar från truppförbanden. Efter försvarsordningens antagande nytillkomna behov av specialutbildningskurser eller en ökad omfattning av redan förut befintliga hava likaså stegrat befälsbehovet utanför truppförbanden. Vid de sistnämnda har detta ofta enligt militära myndigheters officiella rapporter lett till uppkomsten av sådan befälsbrist, att risk understundom förelegat för att utbildningsarbetet skulle äventyras.

Till belysande av den uppkomna situationen har försvarskommissionen låtit med stöd av hos militära myndigheter förd statistik uppräta nedan stående tablå rörande under innevarande utbildningsår (1935) i medeltal utom truppförbanden beordrad personal.

Truppförband o. s. v.	Officerare		Underofficerare		Underbefäl	
	Kaptener, ryttmästare	Subaltern-officerare	Fanjunkare, styckjunkare	Sergeanter	Furirer	Korpraler, konstaplar
Infanteriregemente.....	4	14	7	—	13	3
Kavalleriregemente	0.5	8	—	1.3	4.5	—
Fördelningsartilleriregemente	3	17	5	—	15	1
Norrbottnens artillerikår	1	2	1	—	4	—
Arméartilleriregementet	7	16	7	—	15	—
Gotlands artillerikår	2	5	3	—	4	1
Bodens artilleriregemente ..	3	18	5	—	17	—
Fortifikationen och ingenjörtrupperna	8	22	3	6	16	5
Trängen och trängtrupperna	6	17	2	6	27	4

En jämförelse mellan de båda tablåerna å denna sida synes utvisa, att den i gällande stater för ifrågavarande ändamål beräknade personalen är otillräcklig.

Enligt försvarskommissionens mening är det, såsom förut påpekats, vid uppgörandet av staterna för den föreslagna försvarsordningen nödvändigt

att bland annat taga hänsyn till det behov, som föreligger av utom truppförbanden beordrad personal. Vid beräkandet av detta behov synas de grunder böra tillämpas, vilka, enligt vad ovan anförts, föreslogos av 1919 års försvarsrevision. Sålunda måste vid staternas uppgörande ett avsevärt antal beräknas för befäl, lärare och elever till de centrala undervisningsanstalter och utbildningskurser, för vilka redogörelse lämnats i det föregående. Även till vissa mera tillfälligt sammandragna skolor erfordras kommanderingar ur truppförbanden.

Härutöver måste dylika kommanderingar beräknas även för andra ändamål. På grund av betydelsen av samverkan mellan de olika truppslagen är det av största vikt, att representanter för det ena truppslaget känna det andras sätt att uppträda samt förmåga att verka. Den alltmera ökade förståelsen för betydelsen av ömsesidig samverkan har hittills tagit sig uttryck uti kommanderingar av officerare i begränsat antal från ett truppslag till tjänstgöring vid ett annat. Då dylika kommanderingar huvudsakligen varit av tillfällig natur och endast gällt för en kortare tid, vanligtvis en regementsövning, har den därunder inhämtade kunskapen om det främmande truppslaget dock endast kunnat bliva helt ytlig. En djupare och mera ingående kännedom om andra truppslag än dessa tillfälliga kommanderingar kunnat skänka synes vara ett önskemål av stor vikt. För inhämtande av de erforderliga kunskaperna fordras emellertid enligt vad erfarenheten visat åtminstone den tid, som anslås till en sommarsoldatskola och därpå följande repetitionsövning. Kommanderingarna böra emellertid icke såsom hittills begränsas till att omfatta allenast officerare. Särskilt vid infanteriet och främst dess granatkastarförband är det nödvändigt, att även underofficerare lära känna exempelvis tillvägagångssätt m. m. vid artilleriets understödjande av infanteriet. Försvarskommissionen har i anledning härav räknat med viss kommandering till främmande truppslag av såväl officerare som underofficerare under tiden från sommarsoldatskolans början till omkring den 1 oktober.

Vad här ovan anförts gäller även ifråga om tjänstgöring vid flygvapnet för officerare ur armén.

Organisation och utbildning inom utländska arméer är vidare ett av de områden, inom vilka tillfälle till studier i viss utsträckning bör beredas. Detta är av alldeles särskild betydelse i vår tid med hänsyn till teknikens snabba utveckling. Försvarskommissionen har ansett betydelsen härav vara så stor, att årligen återkommande kommanderingar för detta ändamål måste beräknas i den nya härorganisationen.

Slutligen måste såsom adjutanter m. m. vid staber och expeditioner befälspersonal beordras ur arméns olika truppförband (truppslag). För behovet härav har närmare redogjorts under »Arméns organisation på högre och lägre truppförband» samt under »Territoriella myndigheter. Inskrivningsväsende m. m.»

Den personal av olika kategorier, som i anledning av vad ovan anförts bör i medeltal beräknas såsom utom truppförbanden beordrad och till vilket försvarskommissionen ansett hänsyn böra tagas vid uppgörandet av staterna i den nya försvarsordningen, framgår av följande tablä.

Truppslag, truppförband.	Medeltal per truppförband						Antal trupp- för- band	S u m m a					
	Kaptenor, Rytmästare	Subaltern- officerare	Fanjunkare, Styckjunkare	Sergentor	Furirer	Konstaplar, Korporaler		Kaptenor, Rytmästare	Subaltern- officerare	Fanjunkare, Styckjunkare	Sergentor	Furirer	Konstaplar, Korporaler
<i>Infanteriet</i>	3·0	10·6	1·2	3·2	8·1	1·5	18	54	191	21	58	146	27
<i>Stridsvagnregementet</i> ...	—	—	—	—	—	—	1	1·5	6	0·5	2	6	1
Summa	—	—	—	—	—	—	—	55·5	197	21·5	60	152	28
<i>Kavalleriet</i>	2·0	7·3	0·5	1·3	5·0	2·0	4	8	29	2	5	20	8
<i>Artilleriet.</i>													
Fördelningsartillerirege- mente	4	13	1	3	10	3	4	16	52	4	12	40	12
Artillerikår	1	4	—	1	3	1	2	2	8	—	2	6	2
Smålands arméartilleri- regemente	4	13	1	3	10	3	1	4	13	1	3	10	3
Bodens artilleriregemente	4	12	1	3	9	3	1	4	12	1	3	9	3
Summa	—	—	—	—	—	—	—	26	85	6	20	65	20
<i>Ingenjörtrupperna</i>	—	—	—	—	—	—	—	17	20	2	1	10	6
<i>Signaltrupperna</i>	—	—	—	—	—	—	—	15	3	—	—	4	4
<i>Trängen och trängtrupperna</i>	—	—	—	—	—	—	—	14	26	5	6	16	9

Infanteriet.

Nuvarande organisation.

Enligt nu gällande bestämmelser för infanteriets ständiga indelning i fred är infanteriregementet organiserat på två bataljoner om tre kompanier och ett kulsprute- eller specialkompani.

Från denna normalorganisation avvika Göta livgarde, Kronobergs regemente och Norrbottens regemente i så måtto, att

Göta livgarde är organiserat på en fästningsbataljon om två kompanier och ett kulsprutekompani, en stridsvagnsbataljon om två kompanier samt ett garnisonskompani;

Kronobergs regemente är organiserat jämväl på en tredje bataljon — detachementet i Karlskrona — om två kompanier och ett kulsprutekompani; samt

Norrbottens regemente likaledes är organiserat jämväl på en tredje bataljon — skidlöparbataljonen — om tre kompanier.

Gotlands infanterikår är organiserad på två kompanier, ett kulsprutekompani och ett specialkompani.

Under soldatskolorna tagas kompanierna i anspråk för utbildning av värnpliktigt gevärs-(kulsprutegevärs-)manskaf, kulsprutekompanierna för utbildning av kulsprute- och granatkastarmanskaf samt specialkompanierna för utbildning av signal- och pionjärmanskaf. De kompanier, som icke erfordras för ifrågavarande utbildning, disponeras för utbildning av fast anställt manskap, studenter m. fl.

Under repetitionsövningarna organiseras vid de särskilda truppförbanden — med av den ständiga indelningen betingade avvikelser vid Göta livgarde, Kronobergs regemente, Norrbottens regemente och Gotlands infanterikår —

¹ Härutöver 1 major.

regementsstab, två bataljoner om tre gevärs- och ett kulsprutekompani samt en pionjärpluton och erforderliga signalformationer.

Den aktiva befälspersonalen m. fl. vid infanteriet — civilmilitär och civil personal samt musikpersonal ej medräknad — enligt nu gällande härordning framgår av nedanstående tablå.

Kategori	Normal- rege- mente ¹	Rege- mente med be- gränsad organi- sation ²	Göta livgarde		Krono- bergs rege- mente	Norr- bottens rege- mente	Gotlands in- fanteri- kår
			Rege- mentet	Strids- vagna- batal- jonen			
Aktiv personal.							
<i>Officerare.</i>							
Överste och chef	1	1	1	—	1	1	—
Överstelöjtnant	1	1	—	} 1	1	1	1
Majorer	2	1	2		2	3	—
Kaptener	10	9	6	³ 2	13	12	6
Löjtnanter	19	18	7	³ 6	23	21	9
Underlöjtnanter och fänrikar	7	6	3	—	8	8	4
<i>Underofficerare.</i>							
Fanjunkare	8	8	6	2	11	9	5
Sergeanter	18	17	9	4	23	20	11
<i>Manskap.</i>							
a) Underbefäl och meniga:							
Furirer av 1. klassen	12	11	10	3	17	12	8
” ” 2. ”	25	23	17	6	35	25	15
Korpraler	24	20	16	8	32	28	16
Vicekorpraler	24	20	16	8	32	28	16
Volontärer	37	34	24	12	52	37	23
b) Beställningsmän:							
Sjukvårdsfurir av 1. klassen	1	1	—	—	1	1	—
Sjukvårdsfurir ” 2. ”	1	1	1	—	2	1	1
Sjukvårdskorpraler	2	1	1	1	2	2	1
Sjukvårdsvicekorpraler	2	1	—	—	1	2	—
Sjukvårdssoldater	2	2	1	—	3	2	1
Hovslagarvicekorpraler	1	1	1	—	2	1	1
Vapenhantverkarfurirer av 2. kl. ...	⁴ 1	1	2	—	2	1	—
Vapenhantverkarkorpral	1	1	—	—	1	1	1
Vapenhantverkarvicekorpral	1	—	1	—	1	1	—
Vapenhantverkarsoldat	1	1	—	—	1	1	1
Pensionerad personal.							
Expeditionsofficer	⁵ 1	—	—	—	—	—	—
Expeditionsunderofficerare	2	2	2	—	3	2	1
Vapenunderofficerare	1	1	2	—	2	1	1
Biträde åt regementsintendenterna, underofficerare	1	1	1	—	2	1	—
Förrådsförvaltare (förrådsunder- officer), underofficer	—	—	1	1	1	—	—

¹ Svea livgarde, Livregementets grenadjärer, Livgrenadjärregementet, Norra skånska infanteriregementet, Upplands, Skaraborgs, Södermanlands, Jönköpings-Kalmar, Älvsborgs och Bohusläns regementen (10 st.).

² Jämtlands fältjägarregementet, Södra skånska infanteriregementet, Dalregementet, Hälsinge, Hallands, Västerbottens, Västernorrlands och Värmlands regementen (8 st.).

³ Befattningar med arvode.

⁴ Vid Svea livgarde 2 st., varav 1 avsedd för infanteriskjutskolan.

⁵ Endast vid Svea livgarde.

Vad beträffar skiljaktigheterna mellan ett normalregemente och ett regemente med begränsad organisation äro dessa icke direkt betingade av olikheter ifråga om krigs- och fredsorganisationerna utan beroende av de ekonomiska synpunkter, som voro vägledande vid härordningsbeslutets fattande av 1925 års riksdag.

Skiljaktigheterna mellan normalregementenas organisation och organisationen av Göta livgarde, Kronobergs regemente, Norrbottens regemente och Gotlands infanterikår hava sin grund i vid sistnämnda truppförband rådande särskilda förhållanden.

Försvarskommissionen.

Enligt vad i föregående avdelning framhållits, bör fredsorganisationen av ett vanligt *infanteriregemente* omfatta, förutom regementsstab, två bataljoner, vardera om bataljonsstab och fyra kompanier, samt ett yrkeskompani.

Under sommarsoldatskolan tagas av nämnda kompanier sju i anspråk för utbildning av de till *linjetjänst uttagna värnpliktiga i allmänhet*.

Av dessa kompanier organiseras därvid:

3 såsom skyttekompanier på 3 plutoner om minst 3 grupper,

1 kompani, omfattande värnpliktiga underbefälselever, på 3 plutoner om 4 grupper,

2 såsom tunga kompanier på 2 plutoner samt

1 såsom specialkompani på signal- och pionjärpluton.

För utbildningen vid dessa kompanier erfordras enligt ovan anförda beräkningsgrunder minst följande befälspersonal:

Kompani	Kap- tener	Fan- junkare	Plutonchefer		Plutonchefs ställföreträdare m. fl.		Gruppchefer		Dag- korp- raler
			Subal- tern office- rare	Ser- geanter	Ser- geanter	Furirer	Furirer	Korp- raler o. v. korp- raler	
Skyttekompani.....	1	1	2	1	—	3	—	9	1
”	1	1	2	1	—	3	—	9	1
”	1	1	2	1	—	3	—	9	1
Kompaniför värnpl. underbefälselever	1	1	2	1	1	2	2	10	1
Tungt kompani ...	1	1	2	—	1	—	2	1	1
” ” ...	1	1	2	—	1	—	2	1	1
Specialkompani ...	1	1	1	1	1	—	2	1	1
Summa	7	7	13	5	4	11	8	40	7

eller

7 kaptener,

13 subalternofficerare,

7 fanjunkare,

9 sergeanter,

19 furirer,

47 korpraler och vice korpraler.

Vid varje regemente tillkommer under sommarsoldatskolan för utbildning av *studenter och likställda* ett kompani, sammansatt av 2 gevärsplutoner

om 3 grupper samt 1 tung pluton om 2 troppar om 1 grupp. För detta kompani erfordras:

1 kapten,	2 sergeanter,
3 subalternofficerare,	6 furirer,
1 fanjunkare,	1 korpral.

Vidare erfordras för utbildningen av de *volontärsoldatplutoner*, som äro avslutna till vardera av två kompanier:

2 subalternofficerare,
2 sergeanter,
4 furirer.

Slutligen erfordrar *yrkeskompaniet* för omhändertagandet av ersättningsreservens värnpliktiga

1 kapten,	2 furirer,
1 fanjunkare,	3 korpraler.

Utöver ovan beräknade personal erfordras vid *Svea livgarde* jämväl befäl för vid detta regemente i och för garnisonstjänstens i Stockholm upprätthållande organiserade kompanier. Denna personal kan beräknas till:

1 kapten,	3 sergeanter,
3 subalternofficerare,	12 furirer,
1 fanjunkare,	12 korpraler och vicekorpraler.

Jämväl vid *Norrbottens regemente* erfordras särskilt befäl utöver det ovan beräknade, nämligen för de tre vid regementet organiserade skidlöparkompanierna. Detta befäl kan erhållas antingen genom uppförande å regementets stat av det ytterligare erforderliga antalet beställningar eller genom tillfälliga kommenderingar från övriga infanteriregementen eller ock genom anlitande av båda dessa utvägar samtidigt. Till förmån för den förstnämnda utvägen talar den omständigheten, att den aktiva befälskadern vid ifrågavarande regemente ur mobiliseringssynpunkt måste vara större än vid övriga infanteriregementen. För ett anlitande av den andra utvägen kunna emellertid åberopas dels de svårigheter, som enligt vad erfarenheten givit vid handen understundom möta för rekryteringen vid detta regemente, dels önskvärdenheten av att en del officerare, underofficerare och underbefäl från olika infanteriregementen erhålla grundlig kännedom om de i övre Norrland under vintern säregna förhållandena. Med hänsyn till angivna omständigheter har försvarskommissionen funnit sig böra förorda ett anlitande av båda utvägarna och att alltså ifrågavarande särskilda befälsbehov, liksom för närvarande är fallet, tillgodoses genom att vissa beställningar uppföras å regementets stat, medan de övriga fyllas genom kommenderingar från infanteriet i övrigt.

Å regementets stat torde böra uppföras — utöver förut beräknad personal — cheferna för de tre kompanierna jämte kompaniadjutanter (därav 2 sergeanter) ävensom en dagkorpral per kompani eller tillhopa

3 kaptener,	2 sergeanter,
1 fanjunkare,	3 korpraler,

En sammanfattning av ovanstående ger vid handen, att behovet av *befälspersonal för kompaniernas utbildning* under sommarsoldatskolan kan beräknas till följande:

vid *samtliga regementen* (utom Svea livgarde, Norrbottens regemente och Gotlands infanteriregemente):

9 kaptener,	13 sergeanter,
18 subalternofficerare,	31 furirer,
9 fanjunkare,	51 korpraler och vicekorpraler;

vid *Svea livgarde*:

10 kaptener,	16 sergeanter,
21 subalternofficerare,	43 furirer,
10 fanjunkare,	63 korpraler och vicekorpraler;

vid *Norrbottens regemente*:

12 kaptener,	15 sergeanter,
18 subalternofficerare,	31 furirer,
10 fanjunkare,	54 korpraler och vicekorpraler.

Såsom i det föregående angivits, har försvarskommissionen utgått från en utbildningsorganisation vid *Gotlands infanteriregemente*, som i stort sett överensstämmer med den vid flertalet infanteriregementen förefintliga. De avvikelser från utbildningen vid dessa, som med hänsyn till motorisering m. m. av Gotlands infanteriregemente måste vidtagas, betinga därför enligt försvarskommissionens mening icke någon förändring av fredskadern vid detta regemente i förhållande till flertalet övriga regementen.

Emellertid komma, såsom i annat sammanhang angivits, två kontingenter värnpliktiga att under viss tid av sommarsoldatskolan samtidigt vara i tjänstgöring. Under denna tid skulle, därest en utökning av befälspersonalen i fråga om fast anställt underbefäl icke kommer till stånd, en viss befälsbrist komma att göra sig gällande. Vidare erfordras med hänsyn till motoriseringen av Gotlands trupper tillgång till fullt rutinerade bilförare året om. Dessa båda krav hava synts försvarskommissionen vara av sådan betydelse, att de böra tillgodoses. Med anledning härav föreslås den fast anställda befälspersonalen på Gotland i förhållande till övriga infanteriregementen utökad med 3 furirer, 9 korpraler och vicekorpraler.

Det sammanlagda befälsbehovet för kompaniernas utbildning m. m. vid Gotlands infanteriregemente kommer därefter att uppgå till:

9 kaptener,	13 sergeanter,
18 subalternofficerare,	34 furirer,
9 fanjunkare,	60 korpraler och vicekorpraler.

Vad *regementsofficerarna, stabs- och förvaltningspersonalen m. fl.* beträffar, måste personalbehovet beräknas dels enligt motsvarande grunder som för kompanibefälet, dels även med hänsyn till de särskilda arbetsuppgifter, som i vissa fall måste tilldelas ifrågavarande personal såsom stående direkt till regementschefens förfogande.

För vardera av regementenas två bataljoner (vid Norrbottens regemente tre bataljoner) måste såsom bataljonschef beräknas en regementsofficer, i regel major. Då nåendet av ett gott utbildningsresultat under den förhållandevis korta tjänstgöringstid, som föreslagits beträffande de värnpliktiga, fordrar en personlig insats i utbildningsarbetet av allt befäl och icke minst av bataljonscheferna, böra lämpligen i regel icke andra uppgifter åläggas dem än sådana, som röra utbildningen. De göromål, som vid sidan av bataljonschefstjänsten med nuvarande organisation åligga dessa regementsofficerare, böra till följd härav överflyttas till andra regementsofficerare.

Ärendena rörande mobilisering och landstorm äro av sådan omfattning och art, att för deras handläggande och föredragning inför regementschefen erfordras en regementsofficer, vilken vid sidan härav icke lämpligen bör hava andra uppgifter än att vid förfall för regementschefen vara dennes ställföreträdare. Med hänsyn härtill bör ifrågavarande officer hava högre tjänsteställning än övriga regementsofficerare och sålunda i regel vara överstelöjtnant.

Planläggningen och ledningen av befälets utbildning är vidare av sådan omfattning, att dessa frågor icke i alla delar kunna personligen handhas av regementschefen. Då såsom närmaste biträde åt denne fortfarande liksom hittills erfordras en regementskvartermästare, uppställer sig närmast den frågan, huruvida icke dennes allmänna uppgift skulle kunna sammanslås med den att biträda regementschefen vid planläggandet och ledandet av befälsutbildningen samt handläggning av rekryterings- och civilianställningsärendena. Då ett förenande av dessa uppgifter i en och samma officers hand innebär betydande fördelar, har kommissionen funnit sig böra förorda en dylik anordning. Regementschefens närmaste medhjälpare bör emellertid under sådana förhållanden erhålla regementsofficers ställning, vilket även ur andra synpunkter än här närmast åsyftade är till fördel för att befästa den auktoritet, som han bör äga inför såväl regementschefen som regementets personal i övrigt. I likhet med vad fallet är inom fältregementet bör denne regementsofficer benämnas regementsstabschef.

Med hänsyn till det sålunda anförda bör antalet regementsofficerare — utom regementschefen — vid varje infanteriregemente (utom Norrbottens regemente) beräknas till en överstelöjtnant och tre majorer.

Enligt nu gällande organisation har — utom regementschefen — endast regementsofficer, som är bataljonschef, till sitt förfogande adjutanturpersonal, bestående av en subalternofficer och en underofficer. Överstelöjtnanten däremot saknar sådan personal, under det att regementskvarter-

mästaren för tjänstgöring i regementsexpeditionen truppavdelning disponerar en expeditiionsunderofficer (pensionerad).

Såsom biträde åt bataljonscheferna erfordras liksom för närvarande en subalternofficer och en sergeant på aktiv stat för att i fråga om trupp-tjänsten och vad därmed sammanhänger tjänstgöra som bataljonsadjutant resp. stabsunderofficer.

Överstelöjtnanten, vilken i den förutsatta organisationen skall handlägga mobiliserings- och landstomsärenden, kommer att förestå regementsexpeditionen mobiliseringsavdelning. Denna bör indelas på två sektioner: en för handläggning av ärenden rörande landstormens mobilisering och en för handläggning av ärenden beträffande linjens mobilisering. Såsom biträde på landstomssektionen avses, såsom i annat sammanhang angives, en mobiliseringsofficer (pensionerad officer). För linjens mobiliseringsverk, med vilket arbete pågår året om, erfordras likaledes ett biträde och bör för ändamålet såsom adjutant och mobiliseringsofficer ställas till förfogande en officer. På grund av mobiliseringsarbetets natur bör denne vara kapten på aktiv stat.

Då regementsstabschefen — tidigare regementskvartermästaren — förut-sättes få sin arbetsuppgift betydligt utvidgad, fordrar handläggandet av de i regementsexpeditionen truppavdelning förekommande ärendena en ökning i arbetskraften. Utöver det biträde, som för närvarande står till förfogande i expeditiionsunderofficeren, erfordras en subalternofficer på aktiv stat såsom regementsadjutant. Då en sådan jämväl ingår i fältregementets stab, erhål-les härutinnan önskvärd överensstämmelse mellan freds- och krigsorganisa-tionerna.

Vad angår befattningen som vapenofficer, bör denna som hittills bestri-das av officer på aktiv stat. Med hänsyn till att nämnde befattningshavare skall inför truppbefålet, främst kompanicheferna, kunna hävda vapenvårdens krav m. m., bör en kapten avses för befattningen. Till vapenofficerens förfo-gande såsom vapenunderofficer bör som hittills ställas en pensionerad underofficer.

Med hänsyn till den mångfald olika uppgifter, som åligga regements-intendenterna, hava vederbörande myndigheter vid upprepade tillfällen fram-hållit nödvändigheten av att lätta ifrågavarande befattningshavares arbets-börda. Bland de olika utvägar, som därvid ifrågasatts, märkes anställandet av särskilda regementskassörer. Genom en dylik anordning skulle rege-mentsintendenterna kunna befrias från vissa göromål, som för närvarande taga en betydande tid i anspråk, och möjlighet lämnas dem att odelat få ägna sig åt sin egentliga uppgift, nämligen intendentur- och förplägnadstjänsten vid truppförbanden. 1919 års försvarsrevision, som ansåg en lättnad av regementsintendenternas arbetsbörda ofrånkomlig, fann emellertid inrättan-det av särskilda regementskassörsbefattningar på stat komma att draga allt för stora kostnader och föreslog därför anställandet vid varje regemente av en pensionerad officer, vilken mot skäligt arvode skulle biträda regements-

intendenten. Ett sådant biträde kom emellertid icke att anställas, utan frågan löstes vid 1925 års riksdag på det sättet, att för ändamålet i fråga en underofficersbefattning med arvode för pensionerad underofficer tillkom vid varje regemente. Någon verklig lättnad i regementsintendenternas arbetsbörda kom emellertid därigenom icke till stånd. Tidigare hade nämligen till regementsintendenternas förfogande ställts två underofficerare på aktiv stat. I samband med inrättandet av nämnda underofficersbefattning med arvode kom antalet underofficerare på aktiv stat, vilka ställdes till regementsintendentens förfogande, att minskas till en.

Enligt försvarskommissionens mening böra åtgärder vidtagas för att åstadkomma den lättnad i regementsintendenternas arbetsbörda, som sedan länge ansetts nödvändig. För den skull bör sakkunnig personal ställas till regementsintendentens förfogande. En lämplig form härför skulle enligt försvarskommissionens åsikt vara att, i enlighet med vad tidigare föreslagits, vid regementena anställa särskilda regementskassörer. Till dessa befattningar, vilka böra uppföras på aktiv stat, avses förtjänta underofficerare kunna befordras. Regementskassörerna torde böra åtnjuta lön motsvarande förrådsförvaltares. För att undvika, att aktiv personal i övrigt skall behöva tagas i anspråk såsom biträde åt regementsintendenterna, bör emellertid nyssnämnda underofficersbefattning med arvode jämväl bibehållas.

För befattningen som väbel samt uppbördsman för bränsle och lyse bör fortfarande som hittills avses en fanjunkare.

Såsom köksföreståndare erfordras liksom för närvarande en sergeant. Till dennes biträden hava hittills i regel avsetts två furirer, varav en för köket och den andre för matsalen. Då verksamheten i köksinrättningen nu i stor utsträckning omhänderhaves av kvinnlig personal, har försvarskommissionen förutsatt, att endast en furir skall erfordras såsom biträde åt köksföreståndaren.

Såsom sjukvårdsunderofficer och såsom biträde åt förrådsförvaltaren erfordras fortfarande såsom hittills en sergeant för vardera befattningen.

Slutligen har beräknats en fanjunkare och en korpral såsom uppbördsman för resp. biträde vid det förråd av tunga vapen m. m., vartill det nuvarande kulsprutematerieförrådet under kulsprutekompanichefens uppbörd bör förändras.

En sammanställning av det i enlighet med anförda beräkningar erforderliga antalet regementsofficerare, stabs- och förvaltningspersonal m. m. framgår av tablan överst å nästa sida.

Från den föreslagna organisationen torde vissa avvikelser böra göras vid *Norrbottens regemente*. För de tre skidlöparkompaniernas utbildning erfordras vid detta regemente ytterligare 1 major med 1 subalternofficer som bataljonsadjutant och 1 sergeant som stabsunderofficer.

Kategori	Officerare					Underofficerare			Underbefäl	
	Överste	Överste- löjtnant	Majorer	Kaptenar	Subaltern- officerare	Regements- kassör	Fanjunkare	Sergentar	Furir	Korpral
<i>Personal på aktiv stat.</i>										
Regementschef	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Övriga regementsofficerare	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—
Adjutant hos överste- löjtnanten	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Regementsadjutant ..	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
Bataljonsadjutanter..	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
Stabsunderofficerare.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vapenofficer	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Regementskassör	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Väbel	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Köksföreståndare	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Matsalsfurir	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Sjukvårdsunderofficer	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Förrådsunderofficer..	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Uppbördsman och biträde vid vapenförråd	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Summa	1	1	3	2	3	1	2	5	1	1
<i>Pensionerad personal.</i>										
Mobiliseringsofficer..	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Expeditionsunderofficer	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Vapenunderofficer ...	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Biträde åt regementsintendenten	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Summa	—	—	1	—	—	—	3	—	—	—

I fråga om *beställningsmän* böra samma kategorier som hittills alltjämt beräknas, alltså sjukvårds-, hovslagar- och vapenhantverkarmanskap.

Enligt gällande försvarsordning skall vid infanteriregemente finnas dylikt manskap till det antal, som framgår av följande tabell.

Kategori	Normal- regemente	Regemente med begränsad organisation	Göta livgarde		Krono- bergs regemente	Norr- bottens regemente	Gotlands infanteri- kår
			Rege- mentet	Strids- vagns- bataljonen			
Sjukvårdsfurir, 1. klass ..	1	1	—	—	1	1	—
Sjukvårdsfurirer, 2. klass	1	1	1	—	2	1	1
Sjukvårdskorpraler	2	1	1	1	2	2	1
Sjukvårdsvicekorpraler...	2	1	—	—	1	2	—
Sjukvårdssoldater	2	2	1	—	3	2	1
Hovslagarvicekorpraler...	1	1	1	—	2	1	1
Vapenhantverkarfurirer, 2. klass	1	1	2	—	2	1	—
Vapenhantverkarkorpral.	1	1	—	—	1	1	1
Vapenhantverkarvice- korpral	1	—	1	—	1	1	—
Vapenhantverkarsoldat...	1	1	—	—	1	1	1
Summa	13	10	7	1	16	13	6

¹ Vid Svea livgarde 2, varav 1 för infanteriskjutskolan.

Vid prövning av frågan om beställningsmännens antal måste det ifrågasättas, huruvida icke en ökning borde företagas i fråga om vapenhantverkarmanskapet på grund av det ökade antal tunga vapen, som förutsättes ingå i den föreslagna infanteriorganisationen. Enligt försvarskommissionens uppfattning bör emellertid en personalökning kunna undvikas, därest de ändrade grunder för beställningsmännens rekrytering, vilka nedan angivas, komma att tillämpas.

Hittills har redan under volontärsoldatskolan för utbildning till beställningsmän utvalts ett visst antal volontärer. Efter genomgången soldat- och korpralsutbildning i vederbörlig specialtjänst hava dessa förordnats såsom beställningsmän, i vilken egenskap de i regel kvarstått hela sin återstående anställningstid. På grund härav hava de i regel icke kunnat kommenderas till genomgående av underofficersskolan och således icke haft möjlighet att vinna underofficersbefordran. Jämlikt sedan år 1933 försöksvis tillämpade bestämmelser sker emellertid för närvarande rekryteringen av vapenhantverkarmanskapet först bland dem, som i vanlig ordning genomgått furirsutbildning. När därefter vederbörliga beställningsmannaskolor genomgåts, förordnas eleverna till vapenhantverkarmanskap (furirer eller korpraler) under en tid av tre år för att därefter återgå till trupptjänst. Efter att sedan i vederbörlig ordning hava genomgått underofficersskolan, kunna de i tur med övriga underbefäl vinna underofficersbefordran. Vissa försök i samma riktning hava även företagits beträffande sjukvårdsmanskapets rekrytering och utbildning. Enligt försvarskommissionens mening bör denna väg även i fortsättningen beträdas. Då man därvid sålunda principiellt sätter avlagd furirsexamen såsom villkor för antagning till beställningsman, måste emellertid lönerna för ifrågavarande personalgrupp göras rörliga och icke såsom nu vara bundna vid vissa beställningar (furirs-, korpralsbeställningar o. s. v.). Beställningsmännen böra med andra ord inräknas i manskapsgruppen i övrigt men med angivande av det antal, som skall förordnas till beställningsmän.

Genom det sålunda föreslagna rekryteringssystemet för beställningsmännen komma dessa att efter viss tid återgå till truppen, varigenom de olika förbanden tillföras i berörda hänseende yrkeskunnigt befäl. Det vid nuvarande normalregemente angivna antalet beställningar kan därför anses tillfyllest. Det antal beställningar, som vid infanteriregementena bör upptagas utöver behovet av fast anställt underbefäl i övrigt, utgör lämpligen:

7 furirsbeställningar,

3 korprals- och vicekorpralsbeställningar.

Övriga beställningar upptagas såsom meniga och inräknas i antalet volontärer.

En *sammanfattning* av vad ovan anförts ger vid handen det befälsbehov vid flertalet regementen, som efterföljande tabell utvisar. I tabellen har jämväl upptagits det tillägg för utom regemente beordrad personal, varom kommissionen i föregående underavdelning av detta kapitel närmare uttalat

sig, ävensom den reserv av personal, som, enligt vad under »Allmänna grunder» närmare utvecklats, måste anses erforderlig. Likaså äro de såsom landstörmsinstruktörer beräknade officerarna (sid. 343 och 344) inräknade.

Befälsbehov vid flertalet regementen:

Kategori	Officerare					Underofficerare			Underbefäl	
	Överste	Överste-ljfhant	Majorer	Kaptenor	Subaltern-officerare	Regements-kassör	Fanjunkare	Sergentor	Furirer	Korporaler och vicekorporaler
Personal för kompaniernas utbildning	—	—	—	9	18	—	9	13	31	51
Regementsofficerare, stabs- och förvaltningspersonal	1	1	3	2	3	1	2	5	1	1
Beställningsmän	—	—	—	—	—	—	—	—	7	3
Landstörmsinstruktör	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Utom regementet beordrad personal ...	—	—	—	3·0	10·6	—	1·2	3·2	8·1	1·5
Summa	1	1	3	15·0	31·6	1	12·2	21·2	47·1	56·5
5 % (2·5 %) i reserv	—	—	—	0·3	1·6	—	0·6	1·1	2·4	1·4
Summa	1	1	3	15·3	33·2	1	12·8	22·3	49·5	57·9
Avrundat	1	1	3	16	33	1	13	22	50	58

Vid Svea livgarde blir befälsbehovet följande:

Kategori	Officerare					Underofficerare			Underbefäl	
	Överste	Överste-ljfhant	Majorer	Kaptenor	Subaltern-officerare	Regements-kassör	Fanjunkare	Sergentor	Furirer	Korporaler och vicekorporaler
Personal för kompaniernas utbildning	—	—	—	10	21	—	10	16	43	63
Regementsofficerare, stabs- och förvaltningspersonal	1	1	3	2	3	1	2	5	1	1
Beställningsmän	—	—	—	—	—	—	—	—	7	3
Landstörmsinstruktör	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Utom regementet beordrad personal ...	—	—	—	3·0	10·6	—	1·2	3·2	8·1	1·5
Summa	1	1	4	15·0	34·6	1	13·2	24·2	59·1	68·5
5 % (2·5 %) i reserv	—	—	—	0·3	1·7	—	0·7	1·2	3·0	1·7
Summa	1	1	4	15·3	36·3	1	13·9	25·4	62·1	70·2
Avrundat	1	1	4	16	36	1	14	25	62	70

Vid Gotlands infanteriregemente utgör befälsbehovet:

Kategori	Officerare					Underofficerare			Underbefäl	
	Överste	Överste-ljtnant	Majorer	Kapten	Subaltern-officerare	Regements-kasör	Ran-junkare	Serganter	Furirer	Korporaler och vicekorporaler
Personal för kompaniernas utbildning	—	—	—	9	18	—	9	13	34	60
Regementsofficerare, stabs- och förvaltningspersonal	1	1	3	2	3	1	2	5	1	1
Beställningsmän	—	—	—	—	—	—	—	—	7	3
Landstormsinstruktör	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Utom regementet beordrad personal ...	—	—	—	3·0	10·6	—	1·2	3·2	8·1	1·5
Summa	1	1	3	15·0	31·6	1	12·2	21·2	50·1	65·5
5 % (2·5 %) i reserv	—	—	—	0·8	1·6	—	0·6	1·1	2·5	1·6
Summa	1	1	3	15·8	33·2	1	12·8	22·3	52·6	67·1
Avrundat	1	1	3	16	33	1	13	22	53	67

Vid Norrbottens regemente blir befälsbehovet följande:

Kategori	Officerare					Underofficerare			Underbefäl	
	Överste	Överste-ljtnant	Majorer	Kapten	Subaltern-officerare	Regements-kasör	Ran-junkare	Serganter	Furirer	Korporaler och vicekorporaler
Personal för kompaniernas utbildning	—	—	—	12	18	—	10	15	31	54
Regementsofficerare, stabs- och förvaltningspersonal	1	1	4	2	4	1	2	6	1	1
Beställningsmän	—	—	—	—	—	—	—	—	7	3
Landstormsinstruktör	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Utom regementet beordrad personal ...	—	—	—	3·0	10·6	—	1·2	3·2	8·1	1·5
Summa	1	1	4	18·0	32·6	1	13·2	24·2	47·1	59·5
5 % (2·5 %) i reserv	—	—	—	0·9	1·6	—	0·7	1·2	2·4	1·5
Summa	1	1	4	18·9	34·2	1	13·9	25·4	49·5	61·0
Avrundat	1	1	4	19	34	1	14	25	50	61

Vad antalet *volontärer* beträffar, bör detta bestämmas helt med hänsyn till vad som erfordras för rekryteringen av underbefälet. Hittills har det ansetts, att för rekryterings säkerställande antalet meniga volontärer och vicekorporaler sammanlagt bör vara lika med sammanlagda antalet korporaler och furirer. Denna proportion har även ansetts lämplig ur beföringssyn-

punkt. Då antalet korpraler bör vara lika med antalet vicekorpraler, bör alltså antalet meniga volontärer vara lika stort som antalet furirer. Enligt denna beräkningsgrund bör mot ovan angivet fredsbehov av underbefäl svara nedan angivet antal volontärer:

vid flertalet regementen	50
» Svea livgarde	62
» Gotlands infanteriregemente	53
» Norrbottens regemente.....	50

Krigsorganisationens behov av aktiv personal i förhållande till här beräknat fredsbehov framgår av nedanstående tabell, vid vars uppgörande i fråga om krigsorganisationen de beräkningsgrunder tillämpats, vilka i annat sammanhang angivits.

	Officerare					Under-officerare			Manskap			
	Överste	Överste-ljtnant	Majorer	Kaptenor	Subaltern-officerare	Regements-kassör	Fanjunkare	Sergentor	Furirer	Korpraler	Vice-korpraler	Volontärer
Flertalet regementen:												
krigsbehov	1	1	3	15	32	—	14	20	45	30	30	—
fredsbehov	1	1	3	16	33	1	13	22	50	29	29	50
Svea livgarde:												
krigsbehov	1	1	¹ 4	15	34	—	15	22	54	34	34	—
fredsbehov	1	1	4	16	36	1	14	25	62	35	35	62
Gotlands infanteriregemente:												
krigsbehov	1	1	3	15	32	—	14	20	48	34	35	—
fredsbehov	1	1	3	16	33	1	13	22	53	33	34	53
Norrbottens regemente:												
krigsbehov	1	1	4	18	32	—	15	23	45	30	30	—
fredsbehov	1	1	4	19	34	1	14	25	50	30	31	50

En jämförelse mellan å ena sidan krigsbehovet och å andra sidan fredsbehovet ger vid handen, att sådan överensstämmelse råder mellan resultatet av de från skilda utgångspunkter verkställda beräkningarna, att några jämkningar av större betydelse icke synas erforderliga. För att kunna vederbörligen tillgodose såväl krigs- som fredsbehovet vill försvarskommissionen därför föreslå de stater, som framgå av efterföljande tablå.

¹ Härav 1 vid landstormen.

	Officerare					Under-officerare			Manskap				Pensionerade	
	Överste	Överste-löjtnant	Majorer	Kaptenar	Subaltern-officerare	Regementals-kassör	Fanjunkare	Sergeanter	Underbefäl			Volontärer	Officerare	Under-officerare
									Furirer	Korpraler	Vice-korpraler			
<i>Flertalet regementen.....</i>	1	1	3	15	32	1	14	20	45	30	30	45	1	3
<i>Svea livgarde</i>	1	1	4	15	34	1	15	22	54	34	34	54	1	3
<i>Gotlands infanteriregemente</i>	1	1	3	15	32	1	14	20	48	35	35	50	1	3
<i>Norrbottnens regemente</i>	1	1	4	18	32	1	15	23	45	30	30	45	1	3

Av subalternofficerarna böra uppföras vid Svea livgarde: 23 som löjtnanter och 11 som fänrikar samt vid övriga regementen: 22 som löjtnanter och 10 som fänrikar.

STRIDSVAGNSREGEAMENTET.

Nuvarande organisation.

Den nuvarande stridsvagnsbataljonen, som utgör en bataljon av Göta livgarde, är enligt den ständiga indelningen i fred organiserad på bataljonsstab och två stridsvagnskompanier.

Den på bataljonens stat uppförda personalen — civilmilitär personal undantagen — utgöres av:

Kategori	Antal	Kategori	Antal
Aktiv personal.		Manskap.	
<i>Officerare.</i>		Furirer av 1. klassen	3
Överstelöjtnant eller major	1	Furirer av 2. klassen	6
Kaptener.....	2	Korpraler.....	8
Löjtnanter.....	6	Vicekorpraler.....	8
		Volontärer	12
<i>Underofficerare.</i>		Sjukvårdskorpral	1
Fanjunkare.....	2		
Sergeanter	4	Pensionerad personal.	
		Förrådsunderofficer.....	1

Kaptener och löjtnanter förordnas från andra regementen vid stridsvagnsbataljonen endast på viss tid och kvarstå därvid över stat vid egna regementen.

Försvarskommissionen.

Enligt vad tidigare framhållits, bör fredsorganisationen av stridsvagnsregementet omfatta, förutom regementsstab, två bataljoner om vardera tre kompanier.

Under sommarsoldatskolan beräknas samtliga kompanier komma att tagas i anspråk för utbildning av till linjetjänst uttagna värnpliktiga. Utbildningens förutsatta organisation på kompanier ävensom för utbildningen vid dessa erforderlig befälspersonal framgår av nedanstående tablå.

	Kap- tener	Fan- junkare	Plutonchefer		Plutonchefs ställföreträdare		Gruppchefer		Dag- korp- raler
			Subal- tern- off.	Ser- geanter	Ser- geanter	Furirer	Furirer	Korp- raler	
1. kompaniet:	1	1	—	—	—	—	—	—	1
två studentplutoner	—	—	2	—	—	1	2	—	—
två underbefälsplutoner..	—	—	2	—	1	1	2	4	—
2. kompaniet:	1	1	—	—	—	—	—	—	1
tre stridsvagnsplutoner...	—	—	2	1	—	3	4	8	—
3. kompaniet:	1	1	1	—	—	—	—	—	1
två kanonplutoner (elever)	—	—	2	—	2	—	4	—	—
4. kompaniet:	1	1	—	—	—	—	—	—	1
en pionjärpluton	—	—	—	1	—	—	—	2	—
en signalpluton	—	—	1	1	—	—	2	—	—
en verkstadspluton.....	—	—	—	1	—	—	1	3	—
5. kompaniet = 2. kompaniet	1	1	2	1	—	3	4	8	1
6. kompaniet:	1	1	1	—	—	—	—	—	1
två kanonplutoner (elever)	—	—	3	—	1	—	4	—	—
Summa	6	6	16	5	4	8	23	25	6

Såsom kompanibefäl erfordras sålunda

6 kaptener,	9 sergeanter,
16 subalternerofficerare,	31 furirer,
6 fanjunkare,	31 korpraler och vicekorpraler.

Vad *regementsofficerarna, stabs- och förvaltningspersonalen m. fl.* beträffar, föreligga för stridsvagnsregementets del följande avvikelser från behovet av sådan personal vid ett fördelningsinfanteriregemente:

regementsstabschefen kan vara kapten i stället för major;

med hänsyn till vad som anförts under »Territoriella myndigheter. Inskrivningsväsende m. m.», erfordras icke någon mobiliseringsofficer vid stridsvagnsregementet;

den för infanteriet i övrigt upptagne uppbördsmanen (fanjunkare) med biträde (korpral) vid vapenförrådet ersättes vid stridsvagnsregementet av en tygunderofficer (fanjunkare) med biträde (furir);

vapenunderofficeren, som vid övriga infanteriregementen är en pensionerad fanjunkare med arvode, bör vid stridsvagnsregementet med hänsyn till dess tekniska utrustning ersättas med en vapenunderofficer, sergeant på aktiv stat.

En sammanställning av det i enlighet med anförda beräkningar erforderliga antalet regementsofficerare, förvaltningspersonal m. fl. framgår av tablå på nästa sida.

För tillgodoseende av behovet av *beställningsmän* är stridsvagnsbataljonen i nuvarande organisation i huvudsak beroende av Göta livgarde i övrigt. På bataljonens stat ingår sålunda blott en sjukvårdskorpral.

Kategori	Officerare					Underofficerare			Underbefäl
	Överste	Överste-ljtnant	Majorer	Kapten	Subaltern-officerare	Regements-kasör	Fanjunkare	Sergent	Furirer
<i>Personal på aktiv stat.</i>									
Regementschef	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Övriga regementsofficerare..	—	1	2	—	—	—	—	—	—
Regementsstabschef.....	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Regements- och bataljonsadjutanter	—	—	—	—	3	—	—	—	—
Stabsunderofficerare	—	—	—	—	—	—	—	2	—
Regementskasör	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Vapen-(tyg-)officer	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Vapenunderofficer	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Tygunderofficer med biträde	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Väbel	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Köksföreståndare	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Matsalsfurir	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Sjukvårdsunderofficer	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Förrådsunderofficer	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Summa	1	1	2	2	3	1	2	6	2
<i>Pensionerad personal.</i>									
Expeditionsunderofficer	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Biträde åt regementsintendenten	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Summa	—	—	—	—	—	—	2	—	—

Då stridsvagnsregementet, såsom föreslagits, kommer att utgöra ett särskilt truppförband, föreligger naturligen behov av beställningsmän i större omfattning. I olikhet med förhållandet vid övriga infanteriregementen erfordras emellertid vid stridsvagnsregementet icke några hovslagarbeställningsmän. Sjukvårdspersonal och vapenhantverkarpersonal äro däremot alljämt erforderliga, vartill kommer ett särskilt behov av verkstadspersonal. Behovet härav har försvarskommissionen beräknat till

- 2 sjukvårdsfurirer,
- 1 sjukvårdskorpral,
- 2 vapenhantverkarfurirer,
- 2 vapenhantverkarkorpraler,
- 2 verkstadspersonal samt
- 2 verkstadskorpraler.

Liksom vid infanteriet i övrigt bör denna personal inräknas i antalet underbefäl och detta sålunda lämpligen ökas med

- 6 furirer och
- 5 korpraler.

En *sammanfattning* av det anförda ger vid handen det befälsbehov, som efterföljande tabell utvisar. I tabellen har jämväl upptagits det tillägg för

utom regementet beordrad personal, som i annat sammanhang beräknats, samt den reserv av personal, som enligt vad under »Allmänna grunder» framhållits måste anses erforderlig. Vid beräkandet av befälsbehovet har hänsyn tagits till att till såväl stridsvagns- som infanterikanonutbildning beordrade elever under sommarhalvåret äro användbara som befäl. Den härigenom uppkomna reduktionen av behovet av befäl på aktiv stat vid stridsvagnsregementet belöper sig till 11 subalternofficerare, 3 sergeanter och 8 furirer.

Kategori	Officerare					Underofficerare			Underbefäl	
	Överste	Överste-löjtnant	Majorer	Kaptenor	Subaltern-officerare	Regements-kassör	Fanjunkare	Sergeanter	Furirer	Korporaler
Personal för kompaniernas utbildning	—	—	—	6	16	—	6	9	31	31
Regementsofficerare, stabs- och förvaltningspersonal	1	1	2	2	3	1	2	6	2	—
Beställningsmän	—	—	—	—	—	—	—	—	6	5
Utom regementet beordrad personal ...	—	—	—	1.5	6	—	0.5	2	6	1
Summa	1	1	2	9.5	25	1	8.5	17	45	37
Avgå elever i: stridsvagnstjänst...	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—
infanterikanontjänst	—	—	—	—	5	—	—	3	8	—
Summa	—	—	—	—	11	—	—	3	8	—
Återstår summa	1	1	2	9.5	14	1	8.5	14	37	37
5 % (2.5 %) i reserv	—	—	—	0.5	0.7	—	0.4	0.7	1.9	0.9
Summa	1	1	2	10	14.7	1	8.9	14.7	38.9	37.9
Avrundat	1	1	2	10	15	1	9	15	39	38

Då stridsvagnsregementet beräknas till viss omfattning rekrytera sina furirer från andra infanteritruppförband, torde ett antal av 30 *volontärer* vara tillfyllest.

Krigsorganisationens behov av aktiv personal i förhållande till här beräknat fredsbehov framgår av nedanstående tabell.

	Officerare					Underofficerare			Manskap				Pensionerade		
	Överste	Överste-löjtnant	Majorer	Kaptenor	Subaltern-officerare	Regements-kassör	Fanjunkare	Sergeanter	Underbefäl				Under-officerare		
									Furirer	Korporaler	Vicekorporaler	Volontärer			
Stridsvagnsregementet:															
krigsbehov	1	1	2	10	15	—	8	12	38	20	20	—	—	—	—
fredsbehov	1	1	2	10	15	1	9	15	39	19	19	30	—	2	—

En jämförelse mellan å ena sidan krigsbehovet och å andra sidan fredsbehovet ger vid handen, att sådan överensstämmelse råder mellan resultatet av de från skilda utgångspunkter verkställda beräkningarna, att några jämkningar av större betydelse icke synas erforderliga. För att kunna vederbörligen tillgodose såväl krigs- som fredsbehovet vill försvarskommissionen därför föreslå de stater, som framgå av efterföljande tablå.

	Officerare					Under-officerare			Manskap				Pensionerade	
	Överste	Överstelöjtnant	Majorer	Kapten	Subaltern-officerare	Regementsskassör	Fanjunkare	Sergent	Underbefäl				Volontärer	Under-officerare
									Furirer	Korporaler	Viekkorporaler			
Stridsvagnsregementet ...	1	1	2	10	15	1	8	12	38	20	20	30	2	

Då rekryteringen av subalternofficerare sker från övriga infanteriregementen, bör uppdelning av subalternofficerarna i löjtnanter och fänrikar icke ske, utan samtliga dessa upptagas såsom löjtnanter.

Sammanfattning.

Av vad i annat sammanhang anförts framgår, att föreliggande förslag räknar med 19 infanteriregementen, nämligen:

Svea livgarde, Göta livgarde (stridsvagnsregementet), Livregementets grenadjärer, Livgrenadjärregementet, Jämtlands fältjägarregemente, Norra skånska infanteriregementet, Södra skånska infanteriregementet, Upplands regemente, Skaraborgs regemente, Kronobergs regemente, Jönköpings-Kalmar regemente, Dalregementet, Hälsinge regemente, Älvsborgs regemente, Hallands regemente, Bohusläns regemente, Gotlands infanteriregemente, Norrbottens regemente och Västernorrlands regemente.

I enlighet med vad som i denna avdelning anförts beträffande de olika regementenas organisation har efterföljande förslag till personalstater för de olika infanteriförbanden upprättats.

	Officerare						Under-officerare			Manskap				Pensionerade	
	Överstar	Överstelöjtnanter	Majorer	Kapten	Löjtnanter	Fänrikar	Reg.-kassörer	Fanjunkare	Sergent	Underbefäl			Volontärer	Officerare	Underofficerare
										Furirer	Korporaler	Viekkorporaler			
Ett regemente	1	1	3	15	22	10	1	14	20	45	30	30	45	1	3
14 regementen	14	14	42	210	308	140	14	196	280	630	420	420	630	14	42
Svea livgarde	1	1	4	15	23	11	1	15	22	54	34	34	54	1	3
Stridsvagnsregementet	1	1	2	10	15	—	1	8	12	38	20	20	30	—	2
Gotlands infanteriregemente	1	1	3	15	22	10	1	14	20	48	35	35	50	1	3
Norrbottens regemente	1	1	4	18	22	10	1	15	23	45	30	30	45	1	3
Summa	19	19	58	283	412	181	19	262	377	860	569	569	854	18	56

Kavalleriet.

Nuvarande organisation.

Enligt nu gällande bestämmelser för kavalleriets ständiga indelning i fred äro kavalleriregementena organiserade på tre ryttarskvadroner och en teknisk skvadron.

Från denna normalorganisation avviker Norrlands dragonregemente, som i sig innesluter ytterligare en ryttarskvadron, självständigt förlagd i Boden.

Kavalleriets utbildningsorganisation skiljer sig avsevärt från infanteriets. Skvadronerna utgöra nämligen till skillnad från infanteriets kompanier fasta utbildningsenheter året om. Detta förhållande betingas av det stora antalet fast anställda samt kravet på rationell utbildning och vård av hästarna.

Den aktiva befälspersonalen m. fl. vid kavalleriet (civilmilitär och civil personal samt musikpersonal ej inräknad) enligt nu gällande härordning framgår av nedanstående tablå.

K a t e g o r i	Normal- regemente ¹	Norrlands dragon- regemente
Aktiv personal.		
<i>Officerare.</i>		
Överste och chef	1	1
Överstelöjtnant eller major ²	1	1
Ryttmästare	7	8
Löjtnanter	13	15
Underlöjtnanter och fänrikar	5	6
<i>Underofficerare.</i>		
Fanjunkare	5	6
Sergeanter	9	10
<i>Manskap.</i>		
a) Underbefäl och meniga:		
furirer av 1. klassen	5	6
furirer av 2. klassen	18	22
korpraler	23	29
volontärer	180	225
b) Beställningsmän:		
sjukvårdsfurir av 2. klassen	1	1
sjukvårdskorpral	1	1
sjukvårdsryttare	2	3
hovslagarfurir av 2. klassen	³ 1	1
hovslagarkorpraler	4	5
hovslagarryttare	4	5
vapenhantverkarkorpral	1	1
Pensionerad personal.		
Expeditionsunderofficer	1	1
Vapenunderofficer	1	1
Biträde åt regementsintendenten, underofficer	1	1
Furageuppbördsman, underofficer	1	1

¹ Livregementet till häst, Skånska kavalleriregementet, Livregementets husarar.

² Staten upptager 2 överstelöjtnanter och 2 majorer.

³ Vid Livregementet till häst 2 st., därav 1 avsedd för ridskolan.

Försvarskommissionen.

Såsom i föregående avdelning framhållits, bör enligt försvarskommissionens förslag fredsorganisationen vid kavalleriregementena omfatta förutom regementsstab m. m.

vid Livregementet till häst och Skånska kavalleriregementet:

4 ryttarskvadroner,

1 teknisk skvadron,

1 pansarbilskvadron,

vid Livregementets husarer och Norrlands dragonregemente:

3 ryttarskvadroner,

1 teknisk skvadron,

1 pansarbilskvadron.

Under tiden för de värnpliktigas första tjänstgöring organiseras skvadronerna i huvudsak sålunda:

ryttarskvadronerna på skvadronsstab och två ryttartroppar om fyra grupper;

tekniska skvadronerna på två tunga troppar om tre grupper och signalavdelning;

pansarbilskvadronerna vid Livregementet till häst och Skånska kavalleriregementet på skvadronsstab, pansarbiltropp och följetropp; inom pansarbilskvadronen äger även kanonbil- och luftvärnskulspruteutbildning rum;

pansarbilskvadronerna vid Livregementets husarer och Norrlands dragonregemente på skvadronsstab, pansarbiltropp, följetropp och biltropp, vid vilken senare utbildning av manskap för bilskvadronen äger rum.

Vid varje regemente pågår under sommarsoldatskolan jämväl en furirskola, gemensam för skvadronernas furirselever.

Med hänsyn till vad ovan anförts beträffande grunderna för personalberäkningen erfordras *för utbildningen vid kavalleriregementena* nedanstående befälspersonal:

S k v a d r o n	Ryttmästare	Fanjunkare	Troppchefer		Troppchefs ställföreträdare		Gruppchefer		Stallkorpraler
			Subalternoff.	Sergeanter	Sergeanter	Furirer	Furirer	Korporaler	
<i>Livregementet till häst och Skånska kavalleriregementet.</i>									
En ryttarskvadron	1	1	1	1	1	1	3	5	1
Tre ryttarskvadroner.....	3	3	3	3	1	5	9	15	3
En teknisk skvadron	1	1	3	—	2	1	6	4	1
En pansarbilskvadron	1	1	2	—	1	—	5	7	—
Furirskola	—	—	1	—	1	—	1	—	—
Summa	6	6	10	4	6	7	24	31	5
<i>Livregementets husarer och Norrlands dragonregemente.</i>									
En ryttarskvadron	1	1	1	1	1	1	3	5	1
Två ryttarskvadroner	2	2	2	2	1	3	6	10	2
En teknisk skvadron	1	1	3	—	2	1	6	4	1
En pansarbilskvadron	1	1	2	—	1	—	6	9	—
Furirskola	—	—	1	—	1	—	1	—	—
Summa	5	5	9	3	6	5	22	28	4

Sammanlagt erfordras sålunda för utbildningen vid vardera av Livregementet till häst och Skånska kavalleriregementet:

- 6 ryttmästare,
- 10 subalternofficerare,
- 6 fanjunkare,
- 10 sergeanter,
- 31 furirer,
- 36 korpraler;

vid vardera av Livregementets husarer och Norrlands dragonregemente:

- 5 ryttmästare,
- 9 subalternofficerare,
- 5 fanjunkare,
- 9 sergeanter,
- 27 furirer,
- 32 korpraler.

Vad härefter *behovet av regementsofficerare, stabs- och förvaltningspersonal* beträffar, erfordras — förutom regementschefen — liksom hittills en regementsofficer per regemente för att biträda vid ledandet av viss utbildning, särskilt befälsutbildningen, samt att handlägga och för regementschefen föredraga mobiliserings-, rekryterings- och civilianställningsärenden. Då regementschefen liksom hittills bör innehava överstes grad, bör nämnde regementsofficer vara överstelöjtnant eller major. Vid de regementen, där mobiliseringsärendena kunna förutses bliva särskilt omfattande och vid vilka på grund av större personal- och häststyrka ökade krav på ledningen komma att ställas, d. v. s. vid Livregementet till häst och Skånska kavalleriregementet, bör till regementsofficerens förfogande enligt motsvarande grunder som vid infanteriet stå en ryttmästare som adjutant och mobiliseringsofficer.

Såsom föredragande å regementsexpeditionens truppavdelning erfordras fortfarande en ryttmästare — regementskvartermästaren — och såsom biträde åt honom en pensionerad underofficer såsom expeditionsofficer. Såsom adjutant på truppavdelningen, tillika vapenofficer och ställföreträdare åt regementskvartermästaren, erfordras en subalternofficer — regementsadjutanten.

För förvaltningsgöromålens handhavande föreligger såsom hittills behov av nedanstående personal på aktiv stat:

- en väbel, tillika uppbördsman för bränsle och lyse, fanjunkare på aktiv stat,
- en köksföreståndare, fanjunkare på aktiv stat,
- en matsalsfurir, furir,
- en befälhavare för handräckningsavdelningen, korpral,

ett biträde åt furageuppbördsmannen, korpral; samt av följande pensionerade personal:

- en vapenunderofficer, pensionerad underofficer,
- ett biträde till regementsintendenten, pensionerad underofficer,
- en furageuppbördsman, pensionerad underofficer.

Liksom vid infanteriet synes det även beträffande kavalleriet nödvändigt att inrätta en befattning såsom regementskassör på aktiv stat.

En sammanställning av det i enlighet med anförda beräkningar erforderliga antalet regementsofficerare samt stabs- och förvaltningspersonal vid kavalleriregementena framgår av nedanstående tabell.

Kategori	Officerare					Under-officerare		Under-befäl	
	Överste	Överste-löjtnant	Major	Ryttmästare	Subaltern-officer	Regements-kassör	Fanjunkare	Furir	Korporaler
<i>Livregementet till häst och Skånska kavalleriregementet.</i>									
Personal på aktiv stat.									
Regementschef	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Regementsofficer	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Regementskvartermästare	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Adjutant hos regementsofficeren	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Regementsadjutant, tillika vapenofficer m. m.	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Regementskassör	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Väbel	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Köksföreståndare	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Matsalsfurir	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Befälhavare för handräkningsavdelningen	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Biträde åt furageuppbördsmanen	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Summa	1	1	—	2	1	1	2	1	2
Pensionerad personal.									
Expeditionsunderofficer i regementsexpeditionen	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Vapenunderofficer	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Biträde åt regementsintendenten	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Furageuppbördsman	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Summa	—	—	—	—	—	—	4	—	—
<i>Livregementets husarer och Norrlands dragonregemente.</i>									
Personal på aktiv stat.									
Regementschef	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Regementsofficer	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Regementskvartermästare	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Regementsadjutant, tillika vapenofficer m. m.	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Regementskassör	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Väbel	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Köksföreståndare	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Matsalsfurir	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Befälhavare för handräkningsavdelningen	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Biträde åt furageuppbördsmanen	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Summa	1	—	1	1	1	1	2	1	2
Pensionerad personal.									
Expeditionsunderofficer i regementsexpeditionen	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Vapenunderofficer	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Biträde åt regementsintendenten	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Furageuppbördsman	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Summa	—	—	—	—	—	—	4	—	—

Samma kategorier *beställningsmän* som hittills böra alltjämt beräknas, alltså sjukvårds-, hovslagar- och vapenhantverkarmanskap. Därtill bör komma tyghantverkarmanskap såsom biträde till den med hänsyn till kavalleriregementenas betydande bilpark föreslagna tyghantverkaren.

Enligt nu gällande försvarsordning skall vid varje regemente finnas följande antal *beställningsmän*:

Kategori	Furirer	Korpraler	Meniga
<i>Livregementet till häst, Skånska kavalleriregementet, Livregementets husarer.</i>			
Sjukvårdsfurir	1	—	—
Sjukvårdskorpral	—	1	—
Sjukvårdsryttare	—	—	2
Hovslagarfurir	¹ 1	—	—
Hovslagarkorpraler	—	4	—
Hovslagarryttare	—	—	4
Vapenhantverkarkorpral	—	1	—
Summa	2	6	6
<i>Norrlands dragonregemente.</i>			
Sjukvårdsfurir	1	—	—
Sjukvårdskorpral	—	1	—
Sjukvårdsryttare	—	—	3
Hovslagarfurir	1	—	—
Hovslagarkorpraler	—	5	—
Hovslagarryttare	—	—	5
Vapenhantverkarkorpral	—	1	—
Summa	2	7	8

Med hänsyn till personal- och häststyrkan i den föreslagna organisationen synas Livregementet till häst och Skånska kavalleriregementet böra erhålla samma antal *beställningsmän*, som nu finnes vid Norrlands dragonregemente, under det att återstående regementen erhålla det antal, som för närvarande upptagits vid de tre övriga kavalleriregementena. Vid samtliga kavalleriregementen bör härutöver tillkomma en tyghantverkarkorpral.

Med tillämpning av samma grunder för *beställningsmännens* rekrytering, som föreslagits för infanteriet, skulle för kavalleriet böra upptagas utöver behovet av fast anställt underbefäl i övrigt det antal *beställningar*, som framgår av nedanstående tablå.

Regemente	Furirer	Korpraler
Livregementet till häst och Skånska kavalleriregementet	5	5
Livregementets husarer och Norrlands dragonregemente	4	5

En *sammanfattning* av vad ovan anförts ger vid handen det befälsbehov vid varje regemente, som efterföljande tabell utvisar. I tabellen har jämväl

¹ Vid Livregementet till häst 2 st., varav den ene avsedd för ridskolan.

upptagits det tillägg för utom regementet beordrad personal, vilken i annat sammanhang beräknats, samt den reserv av personal, som, enligt vad under »Allmänna grunder» framhållits, måste anses erforderlig.

Kategori	Officerare					Underofficerare			Underbefäl	
	Överstar	Överste- löjtnanter	Majorer	Ryttmästare	Subaltern- officerare	Regements- kasörer	Fanjunkare	Sergentur	Furirer	Korpraler
<i>Livregementet till häst och Skånska kavalleriregementet.</i>										
Personal för skvadronernas m. m. utbildning	—	—	—	6	10	—	6	10	31	36
Regementsofficerare, stabs- och förvaltningspersonal	1	1	—	2	1	1	2	—	1	2
Beställningsmän	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5
Utom regementet beordrad personal	—	—	—	2	7·3	—	0·5	1·3	5	2
Summa	1	1	—	10	18·3	1	8·5	11·3	42	45
5 % (2·5 %) i reserv	—	—	—	0·5	0·9	—	0·4	0·6	2·1	1·1
Summa	1	1	—	10·5	19·2	1	8·9	11·9	44·1	46·1
Avrundat	1	1	—	11	19	1	9	12	44	46
<i>Livregementets husarer och Norrlands dragonregemente.</i>										
Personal för skvadronernas m. m. utbildning	—	—	—	5	9	—	5	9	27	32
Regementsofficerare, stabs- och förvaltningspersonal	1	—	1	1	1	1	2	—	1	2
Beställningsmän	—	—	—	—	—	—	—	—	4	5
Utom regementet beordrad personal	—	—	—	2	7·3	—	0·5	1·3	5	2
Summa	1	—	1	8	17·3	1	7·5	10·3	37	41
5 % (2·5 %) i reserv	—	—	—	0·4	0·9	—	0·4	0·5	1·9	1·0
Summa	1	—	1	8·4	18·2	1	7·9	10·8	38·9	42
Avrundat	1	—	1	8	18	1	8	11	39	42
Summa för kavalleriregementena	4	2	2	38	74	4	34	46	166	176

Antalet *meniga volontärer* kan icke vid kavalleriet såsom vid infanteriet beräknas allenast efter behovet av underbefäl utan måste sättas förhållandevis betydligt högre, dels med hänsyn till kraven på stamhästarnas utbildning och vård, dels med hänsyn till att vicekorpraler saknas vid kavalleriet.

Enligt 1925 års härordning utgör antalet volontärer vid vardera Livregementet till häst, Skånska kavalleriregementet och Livregementets husarer 150 och vid Norrlands dragonregemente 225, vilket i medeltal per skvadron utgör 45. Enär detta antal enligt erfarenheten visat sig lämpligt med avseende på förhållandena vid en skvadron om 130 hästar, synes det fortfarande böra gälla för de beridna skvadronerna vid Livregementet till häst och Skånska kavalleri-

regementet. I proportion härtill skulle vid de 114 hästar starka skvadronerna vid Livregementets husarer och Norrlands dragonregemente erfordras 39 volontärer. Sammanlagda volontärstyrkan skulle efter dessa grunder uppgå till 762. Till denna summa måste läggas dels 28 meniga beställningsmän (jfr tabellen överst å sid. 377), dels ett antal av minst 7 volontärer vid var och en av de fyra pansarbilskvadronerna.

Fredsbehovet för kavalleriet av meniga volontärer skulle enligt dessa grunder bliva 818, fördelade sålunda:

Livregementet till häst	240
Skånska kavalleriregementet	240
Livregementets husarer	169
Norrlands dragonregemente	169
Summa	818

Krigsorganisationens behov av aktiv personal i förhållande till här beräknat fredsbehov framgår av nedanstående tabell, vid vars uppgörande i fråga om krigsorganisationen de beräkningsgrunder tillämpats, vilka i annat sammanhang angivits.

	Officerare					Underofficerare			Manskap		
	Överstar	Överste-löjtnanter	Majorer	Ryttmästare	Subaltern-officerare	Regements-kasörer	Fanjunkare	Sergentier	Underbefäl		Volontärer
									Furrier	Korporaler	
Krigsbehov	2	4	2	36	75	—	30	44	156	160	—
Fredsbehov	4	2	2	38	74	4	34	46	166	176	818

För att kunna vederbörligen tillgodose såväl krigs- som fredsbehovet vill försvarskommissionen föreslå de stater, som framgå av efterföljande tablå.

	Officerare					Underofficerare			Manskap			Pensionerade underofficerare	
	Överstar	Överste-löjtnanter	Majorer	Ryttmästare	Löjtnanter	Fänrikar	Regements-kasörer	Fanjunkare	Sergentier	Underbefäl			
										Furrier	Korporaler		
Livregementet till häst	1	1	—	10	14	5	1	8	12	41	42	231	4
Skånska kavalleriregementet	1	1	—	10	14	5	1	8	12	41	42	231	4
Livregementets husarer	1	—	1	8	13	5	1	7	10	37	38	169	4
Norrlands dragonregemente.	1	—	1	8	13	5	1	7	10	37	38	169	4
Summa	4	2	2	36	54	20	4	30	44	156	160	800	16

Artilleriet.¹

Nuvarande organisation.

Enligt bestämmelserna för artilleriets ständiga indelning i fred äro artilleriregementena organiserade

¹ Beträffande luftvärnsartilleriet hänvisas till kap. V.

fördelningsartilleriregementena (Svea, Göta, Wendes och Norrlands artilleriregementen) på tre divisioner var och en om två batterier,
 Norrbottens artillerikår på två batterier,
 Smålands arméartilleriregemente på tre divisioner om inalles åtta batterier,
 Gotlands artillerikår på tre batterier samt
 Bodens artilleriregemente på tre bataljoner om vardera två kompanier.
 Den aktiva befälspersonalen m. fl. vid artilleriet — bortsett från civilmilitär och civil personal samt musikpersonal — enligt nu gällande härordning framgår av nedanstående tablå.

Kategori	Fördelningsartilleriregemente	Norr-bottens artillerikår	Smålands arméartilleriregemente	Gotlands artillerikår	Bodens artilleriregemente
Aktiv personal.					
<i>Officerare.</i>					
Överste och chef	1	—	1	—	1
Överstelöjtnant	1	} 1 {	1	1	1
Majorer	2		2	—	2
Kaptener	11	4	13	5	11
Löjtnanter	18	7	22	9	18
Underlöjtnanter och fänrikar	8	2	9	3	8
<i>Underofficerare.</i>					
Styckjunkare	8	2	10	3	8
Sergeanter	¹ 17	6	20	7	18
<i>Manskap.</i>					
a) Underbefäl och meniga:					
Furirer av 1. klassen	² 13	5	13	5	13
Furirer av 2. klassen	² 26	9	26	10	26
Konstaplar	36	10	35	14	30
Volontärer.....	105	20	113	71	105
b) Beställningsmän:					
Sjukvårdsfurir av 2. klassen	1	—	1	1	1
Sjukvårdskonstaplar	2	1	2	1	2
Sjukvårdsartillerister	3	1	2	1	3
Hovslagarfurir av 2. klassen	³ 1	—	1	—	—
Hovslagarkonstaplar	3	1	3	1	1
Hovslagarartillerister	4	1	3	1	1
Hantverksfurirer av 2. klassen	1	—	2	2	2
Hantverkskonstaplar	2	—	4	2	3
Hantverksartillerister	2	—	3	2	3
Pensionerad personal.					
Expeditionsunderofficer	1	} 1 {	1	1	1
Vapenunderofficer	1		1	1	1
Tygunderofficer	1	—	1	—	1
Biträde åt regementsintendenten	1	—	1	—	1
Furageuppbördsman	1	—	—	—	—
Kasernunderofficer, väbel	—	1	—	—	—

¹ Vid Wendes artilleriregemente 18.

² Vid Wendes artilleriregemente 14 resp. 27.

³ Vid Svea artilleriregemente 2, varav 1 avsedd för generalstabens stall.

Försvarskommissionen.

Enligt vad i föregående avdelning framhållits, föreslår försvarskommissionen, att artilleritruppförbanden i fred organiseras

Svea, Göta, Wendes och Norrlands artilleriregementen — fördelningsartilleriregementena — samt *Smålands arméartilleriregemente* på regementsstab, fyra divisioner om divisionsstab och två batterier, samt ett yrkesbatteri;

Norrbottnens och Gotlands artillerikärer på kårstab samt en division om divisionsstab och tre batterier; samt

Bodens artilleriregemente på regementsstab, tre bataljoner om bataljonsstab och två kompanier, samt ett yrkeskompani.

Av de till linjetjänst uttagna värnpliktiga bör en del inkallas till tjänstgöring under vinterhalvåret. Storleken av denna kontingent bör vid fördelningsartilleriregementena beräknas så, att utbildningen lämpligen kan förläggas till ett batteri, d. v. s. till omkring 80 man. Vid Norrbottens och Gotlands artillerikärer bör vinterkontingenten med hänsyn till den mindre totala värnpliktskontingenten icke sättas högre än 50 man. Vid Smålands arméartilleriregemente, där den vinterinryckande kontingenten avses som övningstrupp till artilleriets skjutschola, bör antalet inryckande värnpliktiga beräknas till omkring 150 man. Antalet värnpliktiga, som vid Bodens artilleriregemente bör inkallas till tjänstgöring under vinterhalvåret, bör av skäl, som framhållas å sid. 223 och 224, beräknas till omkring 160 man.

Den ungefärliga storleken av de *sommarinryckande* kontingenterna samt därav betingat antal utbildningsenheter för de värnpliktiga i linjetjänst bliva därefter:

Truppförband	Antal inryckande värnpliktiga	Antal utbildningsenheter (batterier)
Fördelningsartilleriregementena.....	400	5
Norrbottnens artillerikår	140	2
Smålands arméartilleriregemente	400	5
Gotlands artillerikår	100	2
Bodens artilleriregemente	280	3

Vid *fördelningsartilleriregementena* och *Smålands arméartilleriregemente* bör ett batteri avses för specialutbildning av signalister, observatörer m. fl. samt övriga fyra batterier för annan värnpliktsutbildning. Vid dessa batterier erfordras enligt de beräkningsgrunder, som tidigare anförts, minst följande befälspersonal:

Batteri	Kaptener	Subaltern-officerare	Styckjunkare	Sergeanter	Furirer	Konstaplar
Ett batteri	1	2	1	1	5	5
Tre batterier	3	6	3	3	15	15
Ett specialbatteri	1	4	1	2	6	7
Summa	5	12	5	6	26	27

Vid vart och ett av ifrågavarande regementen tillkommer under sommaren för utbildning av *studenter och likställda* ett batteri. För detta erfordras följande befälspersonal:

1 kapten, 2 sergeanter,
3 subalternofficerare, 6 furirer,
1 styckjunkare, 6 konstaplar.

Utbildningen under sommaren av *volontärartilleristerna* bör vid varje regemente förläggas till ett batteri. Härför erfordras:

1 kapten, 1 sergeant,
2 subalternofficerare, 5 furirer,
1 styckjunkare, 5 konstaplar.

Vidare bör för utbildningen av *konstapelselever* avses likaledes ett batteri under sommaren. Det härför beräknade befälsbehovet utgör:

1 kapten, 1 sergeant,
2 subalternofficerare, 4 furirer,
1 styckjunkare, 4 konstaplar.

Slutligen erfordras vid *yrkesbatteriet* för omhändertagandet av ersättningsreservens värnpliktiga:

1 kapten, 2 furirer,
1 styckjunkare, 1 konstapel.

Sammanfattat blir *befälsbehovet för utbildningen vid batterierna* vid fördelningsartilleriregementena och Smålands arméartilleriregemente det i nedanstående tabell angivna.

Batteri	Kaptener	Subalternofficerare	Styckjunkare	Sergeanter	Furirer	Konstaplar
Fem värnpliktsbatterier.....	5	12	5	6	26	27
Ett studentbatteri	1	3	1	2	6	6
Ett batteri volontärartillerister	1	2	1	1	5	5
Ett batteri konstapelselever...	1	2	1	1	4	4
Ett yrkesbatteri	1	—	1	—	2	1
Summa	9	19	9	10	43	43

Vid *Norrbottens och Gotlands artillerikårer* är det, såsom i annat sammanhang angivits, icke nödvändigt att under sommarhalvåret organisera ett särskilt batteri för specialutbildning av signalister, observatörer m. m. Denna utbildning kan i stället bedrivas vid ett av de två värnpliktsbatterierna. Särskild befälspersonal måste emellertid beräknas för nämnda specialutbildning. För utbildningen vid nämnda batterier erfordras därför följande befälspersonal:

Batteri	Kaptener	Subalternofficerare	Styckjunkare	Sergeanter	Furirer	Konstaplar
Ett batteri	1	2	1	1	4	4
Ett batteri	1	2	1	1	4	4
Specialskola	—	2	—	1	2	3
Summa	2	6	2	3	10	11

Vid dessa kårer avses utbildningen under sommarskolan av *volontärartillerister*, av *konstapelselever* samt av *studenter och likställda* att försiggå vid ett batteri. Befälsbehovet härför utgör:

1 kapten,	2 sergeanter,
3 subalternofficerare,	5 furirer,
1 styckjunkare,	5 konstaplar.

För utbildningen under sommarskolan vid Norrbottens och Gotlands artillerikårer erfordras alltså vid vardera kåren följande befälspersonal:

Batteri	Kaptener	Subaltern-officerare	Styck-junkare	Sergeanter	Furirer	Konstaplar
Två värnpliktsbatterier	2	6	2	3	10	11
Ett batteri fast anställt man- skap och studenter	1	3	1	2	5	5
Summa	3	9	3	5	15	16

Vid *Bodens artilleriregemente* avses för värnpliktsutbildningen under sommarskolan tre kompanier. Till det ena kompaniet förlägges specialutbildning av signalister, observatörer m. fl., till de två återstående kompanierna övrig värnpliktsutbildning. Det erforderliga befälsbehovet härför utgör:

Batteri	Kaptener	Subaltern-officerare	Styck-junkare	Sergeanter	Furirer	Konstaplar
Ett kompani	1	2	1	1	5	5
Ett kompani	1	2	1	1	5	5
Ett specialkompani	1	4	1	2	6	7
Summa	3	8	3	4	16	17

För utbildning av *studenter och likställda* under sommaren tillkommer ett kompani. För utbildningen erfordras:

1 kapten,	2 sergeanter,
3 subalternofficerare,	6 furirer,
1 styckjunkare,	6 konstaplar.

För *volontärartilleristernas* utbildning vid ett kompani under sommaren erfordras vidare:

1 kapten,	1 sergeant,
2 subalternofficerare,	5 furirer,
1 styckjunkare,	5 konstaplar.

Det kompani, som avses för *konstapelselever*, kräver för utbildningen:

1 kapten,	1 sergeant,
2 subalternofficerare,	4 furirer,
1 styckjunkare,	4 konstaplar.

Slutligen erfordras liksom vid övriga artilleriregementen ett *yrkeskompani* för omhändertagandet av ersättningsreservens värnpliktiga. För detta kompani avses:

1 kapten,

2 furirer,

1 styckjunkare,

1 konstapel.

Vid Bodens artilleriregemente erfordras alltså under sommarskolan för kompaniernas utbildning i tabellen nedan upptagen befälspersonal:

Kompani	Kaptener	Subaltern-officerare	Styckjunkare	Sergeanter	Furirer	Konstaplar
Tre värnpliktskompanier	3	8	3	4	16	17
Ett studentkompani.....	1	3	1	2	6	6
Ett kompani volontärartillerister.....	1	2	1	1	5	5
Ett kompani konstapelselever	1	2	1	1	4	4
Ett yrkeskompani.....	1	—	1	—	2	1
Summa	7	15	7	8	33	33

Vad *regementsofficerarna, stabs- och förvaltningspersonalen m. fl.* beträffar, böra dessa beräknas enligt motsvarande grunder som tidigare anförts beträffande infanteriet.

Innan försvarskommissionen går närmare in på här ifrågavarande personal, har den ansett sig böra till behandling upptaga frågan om kårchefernas vid artilleriet tjänsteställning. Då, såsom nedan närmare kommer att påvisas, var och en av cheferna för Norrbottens och Gotlands artillerikårer under sig bör hava en divisionschef — major — böra de själva innehava lägst överstelöjtnants grad. Något skäl att bestämma tjänsteställningen högre än överstelöjtnant för chefen för Norrbottens artillerikår torde icke föreligga. Vad däremot chefen för Gotlands artillerikår beträffar, är han avsedd att vid mobilisering ingå såsom artillerichef i försvarschefens på Gotland stab. Han kommer i anledning härav att handhava det artilleristiska förberedelsearbetet för Gotlands försvar och därvid att få meddela anvisningar till befälhavaren för de delar av kustartilleriet, som kunna komma att ställas till försvarschefens förfogande. På grund av härmed förenade, ansvarsfulla ställning bör chefen för Gotlands artillerikår kunna vara antingen överste eller överstelöjtnant.

För varje division (bataljon) bör avses en regementsofficer såsom divisionschef (bataljonschef). Vid fördelningsartilleriregementena samt Smålands arméartilleriregemente och Bodens artilleriregemente bör en av dessa avses att vid förfall för regementschefen vara dennes ställföreträdare. Med hänsyn härtill bör ifrågavarande officer hava högre tjänsteställning än övriga regementsofficerare, varför han bör vara överstelöjtnant.

Av samma skäl som anförts beträffande infanteriet, bör även vid artilleriregemente regementschefens närmaste biträde — regementskvartermästaren — erhålla regementsofficers tjänsteställning samt benämnas regementsstabschef. Vid artillerikårerna bör dock såsom sådan placeras en äldre kapten.

Med hänsyn härtill bör antalet regementsofficerare — utom regements- (kår-)chefen — beräknas till

vid fördelningsartilleriregementena och Smålands arméartilleriregemente en överstelöjtnant och fyra majorer,
vid vardera av Norrbottens och Gotlands artillerikårer en major,
vid Bodens artilleriregemente en överstelöjtnant och tre majorer.

Till regementschefens och divisions-(bataljons-)chefernas förfogande erfordras samma adjutanturpersonal som enligt gällande organisation, nämligen

till regements-(kår-)chefens förfogande — förutom regementsstabschefen — en regementsadjutant — subalternofficer — samt en expeditionsunderofficer (pensionerad),

till divisions-(bataljons-)chefs förfogande en divisionsadjutant — subalternofficer — samt en stabsunderofficer.

Såsom divisionsadjutant placerad subalternofficer bör dock förutom sin tjänst vid divisionsexpeditionen även deltaga i utbildningsarbetet. Särskild officer för divisionsadjutantsbefattning har därför icke beräknats, utan har härtill avsetts vid batteri tjänstgörande subalternofficer.

För handläggning av mobiliseringsärenden avses vid infanteriregementena en särskild regementsofficer på aktiv stat, vilken till sitt förfogande har dels en pensionerad regementsofficer och dels en kapten på aktiv stat. Vid artilleriregementena är omfattningen av hithörande arbete väsentligt mindre än vid infanteriregementena, främst beroende därpå, att någon handläggning av ärenden med landstormens mobilisering knappast förekommer. Vid artilleriet kan därför mobiliseringsarbetet anförtros åt en regementsofficer, som samtidigt är divisionschef. Detta förutsätter dock, att denne får till sitt förfogande åtminstone en kapten och en underofficer (styckjunkare) på aktiv stat, vilka avses uteslutande för detta arbete. Försvarskommissionen har därför räknat med en kapten på aktiv stat såsom mobiliseringsofficer och en styckjunkare, likaledes på aktiv stat, såsom mobiliseringsunderofficer.

Såsom vapenofficer bör i fortsättningen liksom hittills avses en kapten på aktiv stat. Till dennes förfogande erfordras en vapenunderofficer och en tygunderofficer, vilka dock kunna vara pensionerade underofficerare. Vid Norrbottens och Gotlands artillerikårer kunna befattningarna såsom vapenunderofficer och tygunderofficer förenas hos en och samma pensionerade underofficer. Den hittills vid Norrbottens artillerikår tillämpade anordningen att med expeditionsunderofficersbefattningen förena befattningen såsom vapenunderofficer bör alltså upphöra och expeditionsunderofficeren vid denna kår, i likhet med vid övriga artilleritruppförband, helt frigöres från befattningen med vapenvården.

Av skäl som tidigare framhållits, bör även vid artilleriregementena — dock ej vid kårerna — till regementsintendentens förfogande ställas en på stat anställd regementskassör. Liksom hittills fordras vidare vid samt-

liga artilleritruppförband en pensionerad underofficer såsom biträde åt regementsintendenten.

För befattningen såsom väbel samt uppbördsman för bränsle och lyse bör fortfarande liksom hittills avses en styckjunkare.

Liksom förut framhållits beträffande infanteriet, erfordras även vid artilleritruppförbanden en köksföreståndare — sergeant — samt en furir som biträde åt denne, ävensom en sjukvårdsförrådsunderofficer och ett biträde åt förrådsförvaltaren, båda sergeanter.

Vid de hästanspända artilleritruppförbanden bör vidare en styckjunkare på aktiv stat avses såsom hovslagarunderofficer.

Slutligen erfordras vid varje fördelningsartilleriregemente en uppbördsman för furage m. m., lämpligen såsom hittills pensionerad underofficer.

Det i enlighet med anförda beräkningar erforderliga antalet regements-officerare, förvaltningspersonal m. m. framgår av efterföljande tablåer.

Fördelningsartilleriregemente.

Kategori	Officerare					Underofficerare			Underbefäl
	Överste	Överstelöjtnant	Majorer	Kapten	Subaltern-officer	Regementskassör	Styckjunkare	Sergeanter	Furir
<i>Personal på aktiv stat.</i>									
Regementschef	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Divisionschefer	—	1	3	—	—	—	—	—	—
Regementsstabschef	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Regementsadjutant	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Stabsunderofficerare	—	—	—	—	—	—	—	4	—
Mobiliseringsofficer	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Mobiliseringsunderofficer	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Regementskassör	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Vapenofficer	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Väbel	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Köksföreståndare	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Matsalsfurir	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Sjukvårdsförrådsunderofficer	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Förrådsunderofficer	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Hovslagarunderofficer	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Summa	1	1	4	2	1	1	3	7	1
<i>Pensionerad personal.</i>									
Expeditionsunderofficer ..	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Vapenunderofficer	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Tygunderofficer	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Biträde åt regementsintendenten	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Furageuppbördsman m. m.	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Summa	—	—	—	—	—	—	5	—	—

Norrbottens artillerikår.

Kategori	Officerare				Underofficerare		Underbefäl
	Överste- löjtnant	Major	Kaptener	Subaltern- officer	Styck- junkare	Ser- geanter	Furir
<i>Personal på aktiv stat.</i>							
Kårchef	1	—	—	—	—	—	—
Divisionschef	—	1	—	—	—	—	—
Regementsstabschef	—	—	1	—	—	—	—
Regementsadjutant	—	—	—	1	—	—	—
Stabsunderofficer	—	—	—	—	—	1	—
Mobiliseringsofficer	—	—	1	—	—	—	—
Mobiliseringsunderofficer	—	—	—	—	1	—	—
Vapenofficer	—	—	1	—	—	—	—
Väbel	—	—	—	—	1	—	—
Köksföreståndare	—	—	—	—	—	1	—
Matsalsfurir	—	—	—	—	—	—	1
Sjukvårdsförrådsunder- officer	—	—	—	—	—	1	—
Förrådsunderofficer	—	—	—	—	—	1	—
Hovslagarunderofficer ...	—	—	—	—	1	—	—
Summa	1	1	3	1	3	4	1
<i>Pensionerad personal.</i>							
Expeditionsunderofficer ..	—	—	—	—	1	—	—
Vapenunderofficer tillika tygunderofficer	—	—	—	—	1	—	—
Biträde åt regements- intendenten	—	—	—	—	1	—	—
Summa	—	—	—	—	3	—	—

För Gotlands artillerikår gälla samma siffror, dock med den skillnaden, att kårchefen bör uppföras som antingen överste eller överstelöjtnant samt att någon hovslagarunderofficer icke ifrågakommer.

Smålands arméartilleriregemente.

Kategori	Officerare					Underofficerare			Underbefäl
	Överste	Överstelöjtnant	Majorer	Kapten	Subaltern-officer	Regementskassör	Styckjunkare	Sergeanter	Furir
<i>Personal på aktiv stat.</i>									
Regementschef	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Divisionschefer	—	1	3	—	—	—	—	—	—
Regementsstabschef	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Regementsadjutant	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Stabsunderofficerare	—	—	—	—	—	—	—	4	—
Mobiliseringsofficer	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Mobiliseringsunderofficer	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Regementskassör	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Vapenofficer	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Väbel	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Köksföreståndare	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Matsalsfurir	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Sjukvårdsförrådsunderofficer	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Förrådsunderofficer	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Summa	1	1	4	2	1	1	2	7	1
<i>Pensionerad personal.</i>									
Expeditionsunderofficer ..	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Vapenunderofficer	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Tygunderofficer	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Biträde åt regementsintendenten	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Summa	—	—	—	—	—	—	4	—	—

För Bodens artilleriregemente gälla samma siffror, dock med den skillnaden, att antalet divisionschefer (majorer) bör vara 2 och antalet stabsunderofficerare (sergeanter) 3.

I fråga om *beställningsmän* böra samma kategorier som hittills alltjämt beräknas, alltså sjukvårds-, hovslagar- och hantverksbeställningsmän.

Enligt gällande försvarsorganisation skall vid artilleritruppförbanden finnas följande antal dylikt manskap:

Kategori	Svea, Göta, Wendes och Norrlands artilleriregementen	Norrbottnens artillerikår	Smålands arméartilleriregemente	Gotlands artillerikår	Bodens artilleriregemente
Sjukvårdsfurir av 2. klassen	1	—	1	1	1
Sjukvårdskonstaplar	2	1	2	1	2
Sjukvårdsartillerister	3	1	2	1	3
Hovslagarfurir av 2. klassen	¹ 1	—	1	—	—
Hovslagarkonstaplar	3	1	3	1	1
Hovslagarartillerister	4	1	3	1	1
Hantverksfurirer av 2. klassen ..	1	—	2	2	2
Hantverkskonstaplar	2	—	4	2	3
Hantverksartillerister	2	—	3	2	3
Summa	19	4	21	11	16

¹ Vid Svea artilleriregemente 2, av vilka 1 avses för nuvarande generalstabens stall.

Erfarenheterna under de senaste åren hava givit vid handen, att sjukvårds- och hovslagarpersonalen vid Norrbottens artillerikår beräknats för knappt, varför denna bör utökas med en sjukvårdsfurir samt en hovslagarfurir. Enär Smålands arméartilleriregementes organisation i allt väsentligt överensstämmer med fördelningsartilleriregementenas, bör för det förra avses samma antal sjukvårdsbeställningsmän som för de senare.

Sedan motoriseringen vid Smålands arméartilleriregemente nu genomförts, inskränker sig hovslagarbeställningsmännens verksamhet här liksom vid Gotlands artillerikår och Bodens artilleriregemente till vården av för befällets utbildning avsedda hästar. Vid dessa truppförband bör därför upptagas endast en hovslagarkonstapel.

Enligt erfarenheterna från nu gällande organisation är vidare den nuvarande hantverkspersonalen otillräcklig. En ökning av denna personals antal med 2—3 per artilleritruppförband synes därför nödvändig.

I nedanstående tabell har gjorts en sammanställning av behov av beställningsmän vid artilleritruppförbanden i enlighet med ovan anförda synpunkter.

Kategori	Svea, Göta, Wendes och Norrlands artilleriregementen	Norrbottens artillerikår	Smålands arméartilleriregemente	Gotlands artillerikår	Bodens artilleriregemente
Sjukvårdsfurir	1	1	1	1	1
Sjukvårdskonstaplar	2	1	2	1	2
Sjukvårdsartillerister	3	1	3	1	3
Hovslagarfurir	1	1	—	—	—
Hovslagarkonstaplar	3	1	1	1	1
Hovslagarartillerister	4	1	—	—	—
Hantverksfurirer	2	1	3	2	3
Hantverkskonstaplar	2	1	5	3	3
Hantverksartillerister	3	1	4	3	4
Summa	21	9	19	12	17

Av liknande skäl som förut anförts beträffande infanteriet, böra beställningsmännen inberäknas i manskapsgruppen i övrigt med angivande av det antal, som bör förordnas till beställningsmän. Det antal beställningsmän, som vid artilleritruppförbanden bör upptagas utom behovet av fast anställt underbefäl i övrigt, utgör alltså:

Truppförband	Antal befälsbeställningar
Fördelningsartilleriregementena	11
Norrbottens artillerikår	6
Smålands arméartilleriregemente	12
Gotlands artillerikår	8
Bodens artilleriregemente	10

Beställningarna synas böra uppdelas i lika antal furirs- och konstapelsbeställningar.

Till antalet meniga beställningsmän har hänsyn icke tagits, då dessa inräknas i antalet volontärer.

En *sammanfattning* av vad ovan anförts ger vid handen det befälsbehov vid de olika artilleritruppförbanden, som framgår av nedanstående sammanställning. I tabellerna har jämväl upptagits tillägg för utom truppförbandet beordrad personal samt den reserv av personal, som, enligt vad under »Allmänna grunder» framhållits, måste anses erforderlig.

Svea, Göta, Wendes och Norrlands artilleriregementen.

Kategori	Officerare				Underofficerare			Underbefäl		
	Överste	Överlöjtnant	Majorer	Kaptenen	Subalternoff.	Reg.-kasör	Styrskjutare	Sergentor	Furirer	Konstaplar
Personal för batteriernas utbildning ...	—	—	—	9	19	—	9	10	43	43
Regementsofficerare, stabs- och förvaltningspersonal	1	1	4	2	1	1	3	7	1	—
Beställningsmän	—	—	—	—	—	—	—	—	6	5
Utom truppförbandet beordrad personal	—	—	—	4	13	—	1	3	10	3
Summa	1	1	4	15	33	1	13	20	60	51
5 % (2½ %) i reserv	—	—	—	0·8	1·7	—	0·7	1·0	3·0	1·8
Summa	1	1	4	15·8	34·7	1	13·7	21	63	52·8
Avrundat	1	1	4	16	35	1	14	21	63	52

Norrbottnens artillerikår.

Kategori	Officerare				Underofficerare		Underbefäl	
	Överlöjtnant	Major	Kaptenen	Subalternoff.	Styrskjutare	Sergentor	Furirer	Konstaplar
Personal för batteriernas utbildning	—	—	3	9	3	5	15	16
Regementsofficerare, stabs- och förvaltningspersonal	1	1	3	1	3	4	1	—
Beställningsmän	—	—	—	—	—	—	3	3
Utom truppförbandet beordrad personal	—	—	1	4	—	1	3	1
Summa	1	1	7	14	6	10	22	20
5 % (2½ %) i reserv	—	—	0·4	0·7	0·3	0·5	1·1	0·5
Summa	1	1	7·4	14·7	6·3	10·5	23·1	20·5
Avrundat	1	1	7	15	6	11	23	21

Smålands arméartilleriregemente.

Kategori	Officerare				Underofficerare			Underbefäl		
	Överste	Överstelöjtnant	Majorer	Kaptenar	Subalternoff.	Reg.-kasörer	Styckjunkare	Sergentor	Furirer	Konstaplar
Personal för batteriernas utbildning ...	—	—	—	9	19	—	9	10	43	43
Regementsofficerare, stabs- och förvaltningspersonal	1	1	4	2	1	1	2	7	1	—
Beställningsmän	—	—	—	—	—	—	—	—	6	6
Utom truppförbandet beordrad personal	—	—	—	4	13	—	1	3	10	3
Summa	1	1	4	15	33	1	12	20	60	52
5 % (2½ %) i reserv	—	—	—	0·8	1·7	—	0·6	1·0	3·0	1·3
Summa	1	1	4	15·8	34·7	1	12·6	21·0	63·0	53·3
Avrundat	1	1	4	16	35	1	13	21	63	53

Gotlands artillerikår.

Kategori	Officerare				Underofficerare		Underbefäl		
	Överste	Överstelöjtnant	Major	Kaptenar	Subalternoff.	Styckjunkare	Sergentor	Furirer	Konstaplar
Personal för batteriernas utbildning	—	—	—	3	9	3	5	15	16
Regementsofficerare, stabs- och förvaltningspersonal	—	1	1	3	1	2	4	1	—
Beställningsmän	—	—	—	—	—	—	—	4	4
Utom truppförbandet beordrad personal	—	—	—	1	4	—	1	3	1
Summa	—	1	1	7	14	5	10	23	21
5 % (2½ %) i reserv	—	—	—	0·4	0·7	0·3	0·5	1·2	0·5
Summa	—	1	1	7·4	14·7	5·3	10·5	24·2	21·5
Avrundat	—	1	1	7	15	5	11	24	22

Bodens artilleriregemente.

Kategori	Officerare				Underofficerare			Underbefäl		
	Överste	Överstelöjtnant	Majorer	Kaptenar	Subalternoff.	Reg.-kasörer	Styckjunkare	Sergentor	Furirer	Konstaplar
Personal för batteriernas utbildning ...	—	—	—	7	15	—	7	8	33	33
Regementsofficerare, stabs- och förvaltningspersonal	1	1	3	2	1	1	2	6	1	—
Beställningsmän	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5
Utom truppförbandet beordrad personal	—	—	—	4	12	—	1	3	9	3
Summa	1	1	3	13	28	1	10	17	48	41
5 % (2½ %) i reserv	—	—	—	0·7	1·4	—	0·5	0·9	2·4	1·0
Summa	1	1	3	13·7	29·4	1	10·5	17·9	50·4	42·0
Avrundat	1	1	3	14	29	1	11	18	50	42

Vad därefter antalet *volontärer* beträffar, bör detta beräknas enligt samma grunder, som tillämpats vid infanteriet, d. v. s. antalet volontärer och vicekorpraler sammanlagt bör vara lika med summan av antalet furirer och korpraler (konstaplar). Vid artilleriet saknas emellertid motsvarighet till vicekorpralsgruppen. Denna ingår vid artilleriet bland volontärerna. Med anledning härav bör vid artilleriet antalet volontärer bestämmas till summan av antalet furirer och konstaplar. Enligt denna beräkningsgrund bör de meniga volontärernas antal utgöra:

vid Svea, Göta, Wendes och Norrlands artilleriregementen	115
» Norrbottens artillerikår	44
» Smålands arméartilleriregemente	116
» Gotlands artillerikår	46
» Bodens artilleriregemente	92

Krigsorganisationens behov av aktiv personal i förhållande till här beräknat fredsbehov framgår av nedanstående tabell.

	Officerare					Underofficerare			Manskap		
	Överstar	Överste- löjtnanter	Majorer	Kaptenor	Subaltern- officerare	Regementa- kassörer	Styck- junkare	Sergentor	Underbefäl		Volontärer
									Furirer	Kon- staplar	
<i>Fördelningsartilleri- regementena:</i>											
Krigsbehov	1	1	4	16	34	—	14	20	53	54	—
Fredsbehov	1	1	4	16	35	1	14	21	63	52	115
<i>Norrbottens artilleri- kår:</i>											
Krigsbehov	—	1	1	7	15	—	6	9	18	20	—
Fredsbehov	—	1	1	7	15	—	6	11	23	21	44
<i>Smålands arméartilleri- regemente:</i>											
Krigsbehov	1	1	4	16	34	—	14	20	53	54	—
Fredsbehov	1	1	4	16	35	1	13	21	63	53	116
<i>Gotlands artillerikår:</i>											
Krigsbehov	—	1	1	7	15	—	6	9	18	20	—
Fredsbehov	1	1	1	7	15	—	5	11	24	22	46
<i>Bodens artilleriregemente:</i>											
Krigsbehov	1	1	3	14	31	—	12	18	46	36	—
Fredsbehov	1	1	3	14	29	1	11	18	50	42	92

En jämförelse mellan å ena sidan krigsbehovet och å andra sidan fredsbehovet ger vid handen, att sådan överensstämmelse råder mellan resultatet av de från skilda utgångspunkter verkställda beräkningarna, att jämkningar av större betydelse icke synas erforderliga. Vid Gotlands artillerikår bör

antalet volontärer liksom fallet är vid gällande organisation beräknas högre, än fredsbehovet angiver, då möjlighet att vid mobilisering dit transportera personal från fastlandet kan vara utesluten. Även vid Bodens artilleriregemente bör antalet volontärer ökas utöver fredsbehovet. För att kunna i övrigt vederbörligen tillgodose såväl krigs- som fredsbehoven vill försvarskommis- sionen därför föreslå de stater, som framgå av efterföljande tablå.

	Officerare					Underofficerare			Manskap		
	Överstar	Överste- löjtnanter	Majorer	Kaptenar	Subaltern- officerare	Regements- kassörer	Styck- junkare	Sergent- er	Underbefäl		Volontärer
									Furrier	Kon- staplar	
<i>Fördelningsartillerirege- mentena</i>	1	1	4	16	34	1	14	20	53	54	100
<i>Norrbottnens artillerikår</i>	—	1	1	7	15	—	6	9	18	20	40
<i>Smålands arméartillerirege- mente</i>	1	1	4	16	34	1	14	20	53	54	100
<i>Gotlands artillerikår</i>	—	1	1	7	15	—	6	9	18	20	80
<i>Bodens artilleriregemente</i> ...	1	1	3	14	31	1	12	18	46	36	100

Av subalternofficerarna böra uppföras
vid fördelningsregementena: 23 som löjtnanter och 11 som fänrikar,
vid Norrbottens artillerikår: 10 som löjtnanter och 5 som fänrikar,
vid Smålands arméartilleriregemente: 23 som löjtnanter och 11 som
fänrikar,
vid Gotlands artillerikår: 10 som löjtnanter och 5 som fänrikar,
vid Bodens artilleriregemente: 22 som löjtnanter och 9 som fänrikar.

Sammanfattning.

I enlighet med vad sålunda anförts rörande artilleriet hava efterföljande personalstater för truppförbanden upprättats.

	Officerare						Underofficerare			Manskap			Pensionerade underofficerare
	Överstar	Överste- löjtnanter	Majorer	Kaptenar	Löjtnanter	Fänrikar	Regements- kassörer	Styck- junkare	Sergent- er	Underbefäl		Volontärer	
										Furrier	Kon- staplar		
<i>Svea artilleriregemente</i>	1	1	4	16	23	11	1	14	20	53	54	100	5
<i>Tre regementen lika med</i> <i>Svea artilleriregemente</i> ...	3	3	12	48	69	33	3	42	60	159	162	300	15
<i>Norrbottnens artillerikår</i>	—	1	1	7	10	5	—	6	9	18	20	40	3
<i>Smålands arméartillerirege- mente</i>	1	1	4	16	23	11	1	14	20	53	54	100	4
<i>Gotlands artillerikår</i>	—	1	1	7	10	5	—	6	9	18	20	80	3
<i>Bodens artilleriregemente</i> ...	1	1	3	14	22	9	1	12	18	46	36	100	4
Summa	6	8	25	108	157	74	6	94	136	347	346	720	34

¹ Överste eller överstelöjtnant.

Ingenjörtrupperna.

Nuvarande organisation.

Enligt 1925 års försvarsordning ingå uti ingenjörtrupperna fälttelegrafkåren och telegrafkompaniet vid Bodens ingenjörkår. Fortifikationens officers- och underofficerspersonal är gemensam för ingenjörtrupperna och byggnadsförvaltningen. För att i det följande kunna jämföra nuvarande organisation med den av försvarskommissionen föreslagna är det nödvändigt att i den förra från fortifikationens och ingenjörtruppernas nuvarande stater avräkna den personal, som för närvarande upptages i signal- och byggnadstjänst. Ehuru denna personal icke är fastställd till antalet i olika grader, kan följande tablå anses utvisa den personal, som enligt nuvarande organisation är sysselsatt med de egentliga *ingenjörtruppernas* ledning och utbildning samt därmed sammanhängande verksamhet.

Officerare.

Regementsofficerare	75	Vicekorpraler	40
Kaptener	24	Volontärer	226
Subalternofficerare	55	Beställningsmän, furirer	11

Underofficerare.

Fanjunkare	22	» korpraler	16
Sergeanter.....	40	» vicekorpraler ...	15
		» meniga	33

Manskap.

Furirer	48
Korpraler	42

Pensionerad personal.

Officerare	2
Underofficerare	9

Av ifrågavarande personal är manskapet upptaget på de särskilda ingenjörkårernas stater. Övrig personal upptages å den för fortifikationen gemensamma staten.

Försvarskommissionen.

Enligt försvarskommissionens förslag komma antalet kompanier vid ingenjörkårerna att uppgå till sex vid vardera Svea och Göta ingenjörkårer och fem vid Bodens ingenjörkår. Dessa kompanier beräknas under tiden för de värnpliktiga sommarsoldatskolorna bliva tagna i anspråk sålunda:

K å r	Kompanier för utbildning av					Summa
	fast anställt manskap m. m.	värnpliktiga			studenter och likställda	
		i allmän ing.-tjänst	i ing.- park- tjänst	i järn- vägstjänst m. m.		
Svea ingenjörkår	1	3	1	1	—	6
Göta »	1	3	1	—	1	6
Bodens »	1	3	1	—	—	5

För utbildningen vid dessa kompanier, för specialutbildning m. m. samt för omhändertagande av ersättningsreservens värnpliktiga erfordras följande befälspersonal:

K & r	Kaptener	Subaltern-officerare	Fanjunkare	Sergeanter	Furirer	Korpraler
Svea ingenjörkår	6	10	6	15	25	27
Göta »	6	11	6	16	26	27
Bodens »	5	9	5	13	16	27

För var och en av de tre kårerna erfordras en chef — överste eller överstelöjtnant — och minst en annan regementsofficer. Beträffande Svea och Göta ingenjörkårer göra sig emellertid följande synpunkter gällande.

I det föregående har betonats, att varje fördelnings ingenjörtrupper böra mobiliseras inom resp. fördelnings område, att vederbörande ingenjörbataljonschef i fredstid bör kunna ställas till fördelningschefens förfogande samt att under repetitionsövningar eller liknande utbildningsperioder ingenjörtrufförband böra kunna uppsättas inom vederbörligt militärområde. För detta ändamål har också försvarskommissionen föreslagit, att Svea och Göta ingenjörkårer skola förfoga över särskilda mobiliserings- och övningsplatser inom Östra resp. Västra militärområdena. För att även i övrigt tillgodose ovannämnda krav böra vid vardera av Svea och Göta ingenjörkårer under kårchefen finnas två regementsofficerare. Av dessa är den ene ingenjörbataljonschef vid egen fördelning och mobiliseringsofficer för samtliga truppförband, som mobiliseras vid kårens huvuddel, den andre ingenjörbataljonschef vid fördelning, som saknar ingenjörkår, samt mobiliseringsofficer för de truppförband, som mobiliseras å kårens mobiliserings- och övningsplats inom sistnämnda fördelnings militärområde. Nämnda bataljonschefer föra under tillämpningsövningar befäl över resp. truppförband och övertaga för övrigt vissa av de uppgifter, vilka hittills vilat på fortifikationsofficeren i fördelningsstaben. Sistnämnde officer avses nämligen enligt kommissionens förslag för enbart byggnadstjänst under fortifikationsstyrelsen. På dessa regementsofficerare måste vidare läggas vissa av de uppgifter, som vid infanteriregementena förutsatts tillkomma överstelöjtnanten och regementsstabschefen. Behov i krigsorganisationen av regementsstabschef förefinnes nämligen icke vid en ingenjörkår, utan har kommissionen förutsatt, att nämnde befattningshavare vid sådan kår ersättes av en kapten, liksom hittills benämnd regementskvartermästare. Behovet av stabs-, adjutantur- och förvaltningspersonal i övrigt har beräknats i stort sett efter samma grunder som vid infanteriet. Vissa mindre avvikelser föranledas dock av dels ökat behov för stall-, garage-, ingenjörförråds- och verkstadstjänst, dels minskat behov för sjukvårds-, vapen- och intendenturförrådstjänst.

Beställningsmännen förutsättas rekryterade efter samma grunder som vid infanteriet. Antalet underbefälsbeställningar vid en ingenjörkår beräknas utgöra:

sjukvårdsbeställningsmän	3
hovslagarbeställningsmän	1
vapenhantverkarbeställningsmän	2
hantverkarbeställningsmän	7 (vid Svea ingenjörkår 10)

Summa 13 (vid Svea ingenjörkår 16)

Av dessa böra 5 (vid Svea ingenjörkår 7) innehava furirsbeställning.

Vid vardera Svea och Göta ingenjörkårers *övnings- och mobiliseringsplatser* inom Östra resp. Västra militärområdet måste för redovisning och vård av övnings- och mobiliseringsförråd samt byggnader m. m. beräknas dels en ingenjörförrådsförvaltare, tillika tillsyningsman för byggnader, dels en intendenturförrådsförvaltare, båda pensionerade underofficerare.

Liksom vid övriga truppslag bör hänsyn tagas till kommenderingar utom truppförbanden ävensom till den erforderliga *reserven* av officerare, underofficerare och underbefäl.

I nedanstående tablå har det befälsbehov sammanförts, som enligt ovan föreligger beträffande ingenjörtruppernas fredsorganisation.

	Officerare			Underofficerare		Underbefäl	
	Regements-officerare	Kaptener	Subalterner-officerare	Fanjunkare	Sergeanter	Furirer	Korpraler och vice-korpraler
<i>Svea ingenjörkår.</i>							
Personal för kompaniernas utbildning.....	—	6	10	6	15	25	27
Regementsofficerare, förvaltningspersonal m. fl. på ingenjörtruppernas stater	3	2	2	3	2	3	3
Beställningsmän	—	—	—	—	—	7	9
Summa	3	8	12	9	17	35	39
<i>Göta ingenjörkår.</i>							
Personal för kompaniernas utbildning.....	—	6	11	6	16	26	27
Regementsofficerare, förvaltningspersonal m. fl. på ingenjörtruppernas stater	3	2	2	3	2	3	3
Beställningsmän	—	—	—	—	—	5	8
Summa	3	8	13	9	18	34	38
<i>Bodens ingenjörkår.</i>							
Personal för kompaniernas utbildning.....	—	5	9	5	13	16	27
Regementsofficerare, förvaltningspersonal m. fl. på ingenjörtruppernas stater	2	2	1	3	2	3	3
Beställningsmän	—	—	—	—	—	5	8
Summa	2	7	10	8	15	24	38
<i>Utom ingenjörtrupperna beordrad personal</i>							
	1	7	20	2	1	10	6
Summa behov	9	30	55	28	51	103	121
5 % (2½ %) i reserv	—	1½	2½	1¼	2½	5½	3
Avrundat	9	32	58	29	54	108	124

Sammanlagda antalet *meniga volontärer* har beräknats till 160, fördelat med 56, 56 och 48 på resp. kårer.

Härtill komma:

av pensionerad personal: 3 expeditiionsunderofficerare
 3 biträden åt regementsintendenter
 2 ingenjörförrådsförvaltare (underofficerare)
 2 intendenturförrådsförvaltare (underofficerare)

Krigsorganisationens behov av aktiv personal i förhållande till här beräknat fredsbehov framgår av nedanstående tabell.

	Officerare			Underofficerare		Underbefäl	
	Regements-officerare	Kaptener	Subalternofficerare	Fanjunkare	Sergeanter	Furirer	Korpraler och vicekorpraler
Krigsbehov	9	31	58	30	55	106	124
Fredsbehov	9	32	58	29	54	108	124

Liksom hittills varit fallet inom fortifikationen och ingenjörtrupperna böra manskapsbeställningarna upptagas i stater för de olika ingenjörkårerna, under det att övriga uppföras å en för ingenjörtrupperna gemensam stat.

Av försvarskommissionen föreslagna stater för ingenjörtrupperna framgå av nedanstående tabell.

	Officerare						Underofficerare		Manskap					Pensionerad personal
	Regementsofficerare			Subalternoff.			Fanjunkare	Sergeanter	Underbefäl					Under-officerare
	Överste	Överstelöjtnanter	Majorer	Kaptener	Löjtnanter	Fänrikar			Furirer	Korpraler	Vicekorpraler	Volontärer		
Ingenjörtruppernas gemensamma stat.....	1	3	5	32	44	14	30	55	—	—	—	—	—	—
Svea ingenjörkår	—	—	—	—	—	—	—	—	40	21	21	56	—	4
Göta »	—	—	—	—	—	—	—	—	38	21	21	56	—	4
Bodens »	—	—	—	—	—	—	—	—	38	20	20	48	—	2
Summa	1	3	5	32	44	14	30	55	106	62	62	160	—	10

Signaltrupperna.

Nuvarande organisation.

Den personal, som enligt nu gällande organisation inom fortifikationen och ingenjörtrupperna sysselsättes med signaltjänst, kan beräknas sålunda:

Officerare.

Regementsofficerare	25	Vicekorpraler	21
Kaptener	11	Volontärer	112
Subalternofficerare	17	Beställningsmän, furirer.....	6

Underofficerare.

Fanjunkare	6	» , korpraler	11
Sergeanter	12	» , vicekorpraler ...	9
		» , meniga	19

Manskap.

Furirer	22	Pensionerad personal.	
Korpraler	21	Underofficerare	2

Försvarskommissionen.

För utbildningen vid signalregementet under tiden för de värnpliktigas sommarsoldatskolor har försvarskommissionen beräknat följande antal kompanier:

<i>vid signalregementet i Stockholm:</i>	
för fast anställt manskap m. m.	1
› värnpliktiga i linjetjänst	2
› studenter och likställda m. m.	1
<i>signalkompaniet i Boden</i>	1
	Summa 5

För dessa kompanier erfordras följande befälspersonal, nämligen:

	I Stockholm	I Boden
Kaptener	4	1
Subalternofficerare	7	3
Fanjunkare	4	1
Sergeanter	9	3
Furirer	18	8
Korpraler	21	8

Såsom chef för utbildningsenheterna vid regementets huvuddel i Stockholm och som regementschefens ställföreträdare erfordras en överstelöjtnant. Vidare erfordras en regementsofficer — major — för att leda signalaspiranternas (de för regementets rekrytering erforderliga officerarnas) utbildning. Slutligen har för handläggning av mobiliseringsärendena, befälsutbildning m. m. beräknats en major.

Vid signalkompaniet i Boden, vilket måste erhålla en i viss mån självständig förvaltning och där kompanichefen måste åläggas ansvaret för fästningssignalväsendet, kräves en förhållandevis stark befälskader.

Behovet av *stabs- och förvaltningspersonal i övrigt* har beräknats i stort sett efter samma grunder som vid ingenjörtrupperna.

Beställningsmännen förutsättas rekryterade efter samma grunder som vid infanteriet. Antalet underbefälsbeställningar beräknas utgöra:

	Vid regementet i Stockholm	Vid kompaniet i Boden
Sjukvårdsbeställningsmän	3	1
Hovslagarbeställningsmän	2	1
Vapenhantverkarbeställningsmän	2	1
Hantverkarbeställningsmän	9	3
Summa	16	6

Med hänsyn till nödvändigheten att kunna bibehålla hantverksunderbefäl i långvarig tjänst böra av ovanstående underbefälsbefattningar 8 resp. 3 vara furirsbeställningar.

Vid de infanteriregementen inom södra, västra och norra militärområdena, där resp. fördelningssignalkompanier avses mobilisera och där signalkompanier vid behov skola kunna uppsättas under repetitionsövningarna, beräknas en pensionerad underofficer, uppbärande ett mindre arvode, svara för vederbörlig förrådstjänst.

Liksom vid övriga truppslag bör en *reserv* av officerare, underofficerare och underbefäl beräknas samt hänsyn i övrigt tagas till kommenderingar utom truppförbanden.

I nedanstående tabell har fredsbehovet av befäl för signalregementet sammanställts.

	Officerare			Underofficerare		Underbefäl	
	Regements-officerare	Kapten-er	Subaltern-officerare	Fanjunkare	Sergent-er	Furirer	Korpraler och vice-korpraler
<i>Signalregementets huvuddel.</i>							
Personal för kompaniernas utbildning	—	4	7	4	9	18	21
Regementsofficerare, förvaltningspersonal m. fl. på signalregementets stat.....	4	2	1	3	2	3	3
Beställningsmän	—	—	—	—	—	8	8
Summa	4	6	8	7	11	29	32
<i>Signalkompaniet i Boden.</i>							
Personal för utbildning	—	1	3	1	3	8	8
” ” fästningssignalnätet	—	—	1	—	—	2	—
Förvaltningspersonal m. fl.....	—	—	—	1	1	2	1
Beställningsmän	—	—	—	—	—	3	3
Summa	—	1	4	2	4	15	12
<i>Utom signalregementet beordrad personal</i>							
Summa behov	1	5	3	—	—	4	4
5 % (2½ %) i reserv.....	—	—	0·8	—	0·8	2·4	1·2
Avrundat	5	12	16	9	16	50	49

Antalet meniga volontärer har beräknats till 70, fördelade med 50 vid regementets huvuddel och 20 vid signalkompaniet i Boden.

Härtill komma:

Av pensionerad personal:

Signalförrådsförvaltare ¹	4
Biträde åt regementsintendenten	1
Expeditionsunderofficer	1

¹ För signalmaterieförråden vid signalkompaniet i Boden samt vid Jämtlands fältjägarregemente, Norra skånska infanteriregementet och Skaraborgs regemente.

Krigsorganisationens behov av aktiv personal överensstämmer i allt väsentligt med det ovan beräknade fredsbehovet. På grund härav föreslår försvarskommissionen följande *stat för signalregementet*.

<i>Officerare.</i>		<i>Manskap.</i>	
Överste och chef	1	Furirer	50
Överstelöjtnant	1	Korpraler	25
Majorer	3	Vice korpraler	25
Kaptener	12	Volontärer	70
Löjtnanter	16		
<i>Underofficerare.</i>		<i>Pensionerad personal.</i>	
Fanjunkare	10	Underofficerare	6
Sergeanter	15		

Trängen och trängtrupperna.

Nuvarande organisation.

Enligt nu gällande bestämmelser äro trängkårerna i fred organiserade på tre kompanier, nämligen ett träng-, ett bil- och ett sjukvårdskompani.

Den aktiva befälspersonalen m. fl. vid trängen — fränsett civilmilitär och civil personal samt musikpersonal — utgöres av:

Kategori	Antal	Kategori	Antal
Aktiv personal.			
<i>Officerare.</i>			
Överste	1	Korpraler	44
Överstelöjtnanter	2	Vicekorpraler	44
Majorer	3	Volontärer	68
Kaptener	19	Hovslagarkorpraler	4
Löjtnanter	30	Hovslagarvicekorpraler	4
Underlöjtnanter och fänrikar	11	Vapenhantverkarkorpraler	4
<i>Underofficerare.</i>		Pensionerad personal.	
Fanjunkare	19	Expeditionsunderofficer	1
Sergeanter	39	Vapenunderofficerare	4
<i>Manskap.</i>		Biträden åt regementsintendenterna, underofficerare	4
Furirer av 1. klassen	20	Furageuppbördsmän, underofficerare	4
Furirer av 2. klassen	36		

Av ifrågavarande personal är manskapet uppfört i staten för de särskilda trängkårerna med en fjärdedel vid varje. Övrig personal är uppförd å en för hela trängen gemensam stat.

Försvarskommissionen.

De synpunkter, som försvarskommissionen ovan anfört beträffande truppförbandens personalbehov i allmänhet, äga i stort sett tillämpning även i fråga om trängtrupperna. Vid beräkandet av befälsbehovet måste emellertid beaktas, att de vänpliktiga komma att vara inkallade i två omgångar, varför

samma befälsbehov för utbildningen vid kompanierna kommer att i huvudsak föreligga året om. Vad beträffar behovet av plutonchefer för värnpliktsutbildningen synas vid trängtrupperna officerare eller underofficerare, som nått fanjunkargrad, i regel böra beräknas för ändamålet.

I enlighet med vad förut framhållits bör fredsorganisationen av en trängkår omfatta kårstab, ett anspansskompani, ett bilkompani, ett sjukvårdskompani och ett specialkompani.

Under sommarsoldatskolan tagas samtliga dessa kompanier i anspråk för utbildning av de *till linjetjänst uttagna värnpliktiga i allmänhet*.

Kompanierna organiseras härvid:

anspansskompaniet på 1 pluton för utbildning av underbefäl och fackmän och 2 plutoner för utbildning av övriga värnpliktiga,

bilkompaniet på 3 plutoner, 1 för underbefäl och fackmän och 2 för övriga värnpliktiga,

sjukvårdskompaniet likaledes på 3 plutoner samt

specialkompaniet på 1 pluton om 3 grupper.

För utbildningen av dessa kompanier erfordras den personal, som angives i nedanstående tablå.

Kompani	Kompanichefer, kapten	Kompaniadjutanter, fanjunkare	Plutonchefer			Plutonchefs ställföreträdare		Gruppchefer		Dagkorpraler och motsvarande
			Subaltern- officerare	Fanjunkare	Sergeanter	Sergeanter	Furirer	Furirer	Korpraler och vicekorpraler	
Anspansskompaniet ..	1	1	2	1	—	1	2	2	7	1
Bilkompaniet	1	1	2	1	—	1	2	2	7	1
Sjukvårdskompaniet ..	1	1	2	1	—	1	2	2	7	1
Specialkompaniet	1	1	—	1	—	3	—	3	2	1
Summa	4	4	6	4	—	6	6	9	23	4

eller

4 kaptener, 6 sergeanter,

6 subalternofficerare, 15 furirer,

8 fanjunkare, 27 korpraler.

Vid varje trängkår tillkommer under sommarsoldatskolan för utbildning av *studenter och likställda* 1 pluton vid vardera anspanns-, bil- och sjukvårdskompaniet. För dessa plutoner erfordras:

3 subalternofficerare,

3 furirer.

Vidare erfordras vid varje trängkår för utbildningen av *volontärsoldatplutonerna* vid anspanns-, bil- och sjukvårdskompanierna

3 sergeanter.

Slutligen böra för *ersättningsreservoens* värnpliktiga avses:

1 furir,

1 korpral eller vicekorpral.

En sammanfattning ger vid handen, att behovet av *befälspersonal för kompaniernas utbildning* under sommarsoldatskolan kan för varje trängkår beräknas till

4 kaptener,	9 sergeanter,
9 subalternofficerare,	19 furirer,
8 fanjunkare,	28 korpraler och vicekorpraler,

eller för samtliga trängkårer:

16 kaptener,	36 sergeanter,
36 subalternofficerare,	76 furirer,
32 fanjunkare,	112 korpraler och vicekorpraler.

Vad beträffar *regementsofficerarna samt stabs- och förvaltningspersonalen* vid trängen göra sig i stort sett samma synpunkter gällande, som tidigare anförts beträffande infanteriet. Avvikelser härifrån äro emellertid nödvändiga med hänsyn till dels trängens speciella organisation, dels att trängens officerare och underofficerare avses att liksom hittills uppföras i en för trupp laget gemensam stat.

Vid varje trängkår erfordras en regementsofficer såsom kårchef. Vidare är det i den nya organisationen, enligt vilken trängtrupperna komma att avsevärt utökas, nödvändigt tillgodose behovet av kvalificerade officerare för ledandet av arbetet med trängtruppernas omfattande krigsförberedelser samt för att i övrigt minska trängkårchefernas arbetsbörda. Härför bör, enligt försvarskommissionens mening, likaledes avses en regementsofficer — major — vilken samtidigt vid förfall för kårchefen bör inträda såsom dennes ställföreträdare. Då sålunda kårchefen skulle få till sitt omedelbara förfogande en major, bör den förre hava högre tjänsteställning än ifrågavarande major och sålunda vara lägst överstelöjtnant. För att bereda möjlighet till vidarebefordran inom regementsofficersgraderna vid trängen har försvarskommissionen ansett sig böra upptaga två av kårcheferna såsom överstar och två såsom överstelöjtnanter.

Av regementsofficerare erfordras vidare en stabschef vid tränginspektionen.

Med hänsyn till vad ovan anförts bör antalet regementsofficerare vid trängen utgöra

2 överstar,
2 överstelöjtnanter och
5 majorer.

Enligt nu gällande bestämmelser finnas av adjutanturpersonal vid tränginspektionen en kaptän på aktiv stat och en expeditionsunderofficer (pensionerad underofficer) samt vid varje trängkår en regementskvartermästare.

I den nya avsevärt utökade organisationen vid trängen och trängtrupperna kommer arbetet inom tränginspektionen uppenbarligen att ökas. Försvarskommissionen har därför ansett sig böra beräkna ytterligare en adjutant i nämnda inspektion. I likhet med den nuvarande bör han vara kaptän på aktiv stat. Expeditionsunderofficeren förutsättes alltjämt erforderlig men

bör uppföras i staten för truppslagsinspektioner samt sjuk- och veterinärvårdsinspektioner.

Vad kårerna beträffar, måste alltjämt kårchefen till sitt omedelbara förfogande hava en regementskvartermästare. Till sitt biträde bör denne få en expeditonsunderofficer (pensionerad underofficer). Vid kårernas mobiliseringsavdelningar, vilka med hänsyn till arbetets art och omfattning, såsom ovan framhållits, kräva en regementsofficer såsom chef och föredragande, bör såsom biträde åt denne avses en subalternofficer. Denne bör lämpligen samtidigt bestrida befattningen såsom adjutant åt nämnda regementsofficer.

Befattningen såsom tygofficer tillika vapenofficer bör beklädas av en kapten på aktiv stat vid varje trängkår.

Övrig, vid varje trängkår oundgängligen erforderlig stabs- och förvaltningspersonal framgår av nedanstående sammanställning.

Kategori	Fanjunkare	Sergeanter	Furirer	Korpraler och viceskorpraler
<i>Aktiv personal.</i>				
Väbel, uppbörds m. för bränsle o. lyse	1	—	—	—
Tygunderofficer	1	—	—	—
Köksföreståndare	—	1	—	—
Matsalsfurir	—	—	1	—
Förrådsunderofficer	—	1	—	—
Sjukhusunderofficer	1	—	—	—
Sjukvårdsförrådsunderofficer	—	1	—	—
Sjukvårdsförrådskorpral	—	—	—	1
Översjukvaktare	—	—	1	—
Hovslagarunderofficer	—	1	—	—
Stallunderofficer	—	1	—	—
Stallfurir	—	—	1	—
Bilunderofficer	—	1	—	—
Bilförrådsfurir	—	—	1	—
Garageunderbefäl	—	—	—	2
Materialförvaltare	—	—	1	—
Summa	3	6	5	3
<i>Pensionerad personal.</i>				
Expeditionsunderofficer	1	—	—	—
Vapenunderofficer	1	—	—	—
Biträde åt regementsintendenten	1	—	—	—
Furageuppbördsman m. m.	1	—	—	—
Summa	4	—	—	—

En sammanställning av det i enlighet med anförda beräkningar erforderliga antalet regementsofficerare, stabs- och förvaltningspersonal m. m., vilka böra uppföras i trängens och trängtruppernas stater, framgår av omstående tabell.

Kategori	Officerare					Under-officerare		Underbefäl	
	Överstar	Översic- ligtjänster	Majorer	Kaptenor	Subaltern- officerare	Fanjunkare	Sergentor	Furirer	Korpraler och vicekorpraler
<i>Aktiv personal.</i>									
Kårchefer	2	2	—	—	—	—	—	—	—
Övriga regementsofficerare	—	—	5	—	—	—	—	—	—
Adjutanter i tränginspektionen	—	—	—	2	—	—	—	—	—
Regementskvartermästare	—	—	—	4	—	—	—	—	—
Regementsadjutanter	—	—	—	—	4	—	—	—	—
Tyg- och vapenofficerare	—	—	—	4	—	—	—	—	—
Väblar	—	—	—	—	—	4	—	—	—
Tygunderofficerare	—	—	—	—	—	4	—	—	—
Köksföreståndare	—	—	—	—	—	—	4	—	—
Matsalsfurirer	—	—	—	—	—	—	—	4	—
Förrådsunderofficerare	—	—	—	—	—	—	4	—	—
Sjukhusunderofficerare	—	—	—	—	—	4	—	—	—
Sjukvårdsförrådsunderofficerare	—	—	—	—	—	—	4	—	—
Sjukvårdsförrådskorpraler	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Översjukvaktare	—	—	—	—	—	—	—	4	—
Hovslagarunderofficerare	—	—	—	—	—	—	4	—	—
Stallunderofficerare	—	—	—	—	—	—	4	—	—
Stallfurirer	—	—	—	—	—	—	—	4	—
Bilunderofficerare	—	—	—	—	—	—	4	—	—
Bilförrådsfurirer	—	—	—	—	—	—	—	4	—
Garageunderbefäl	—	—	—	—	—	—	—	—	8
Materialförvaltare (vid specialkomp.)..	—	—	—	—	—	—	—	4	—
Summa	2	2	5	10	4	12	24	20	12
<i>Pensionerad personal.</i>									
Expeditionsunderofficerare	—	—	—	—	—	4	—	—	—
Vapenunderofficerare	—	—	—	—	—	4	—	—	—
Biträden åt regementsintendenterna...	—	—	—	—	—	4	—	—	—
Furageuppbördsmän m. m.	—	—	—	—	—	4	—	—	—
Summa	—	—	—	—	—	16	—	—	—

I fråga om *beställningsmännen* har försvarskommissionen räknat med samma behov som hittills, nämligen:

- 4 hovslagarkorpraler,
 - 4 hovslagarvicekorpraler,
 - 4 vapenhantverkarkorpraler,
- eller sammanlagt 12 korpraler.

De böra emellertid liksom vid övriga truppslag uppföras såsom underbefäl. Då beställningarna efter föreslaget rekryteringssystem komma att kunna beklädas av såväl furirer som korpraler, har försvarskommissionen vidare ansett sig böra upptaga desamma såsom

- 6 furirsbeställningar och
- 6 korpralsbeställningar.

En *sammanfattning* av det anförda ger vid handen det befälsbehov vid trängen, som efterföljande tabell utvisar. I tabellen har i likhet med vid övriga truppslag upptagits tillägg för utom kårerna beordrad personal ävensom den erforderliga reserven av personal.

Kategori	Officerare					Under-officerare		Underbefäl	
	Överstar	Överstelöjtnanter	Majorer	Kaptenar	Subaltern-officerare	Fanjunkare	Serganter	Furirer	Korporaler och vicekorporaler
Personal för kompaniernas utbildning	—	—	—	16	36	32	36	76	112
Regementsofficerare, stabs- och förvaltningspersonal	2	2	5	10	4	12	24	20	12
Beställningsmän	—	—	—	—	—	—	—	6	6
Utom kårerna beordrad personal	—	—	—	14	26	5	6	16	9
Summa	2	2	5	40	66	49	66	118	139
5 % (2,5 %) i reserv	—	—	—	2.0	3.3	2.5	3.3	5.9	3.5
Summa	2	2	5	42.0	69.3	51.5	69.3	123.9	142.5
Avrundat	2	2	5	42	69	52	69	124	143

I enlighet med de beräkningsgrunder, som anförts i fråga om antalet volontärer vid infanteriet, skulle vid trängen årligen böra anställas 124 volontärer.

Krigsorganisationens behov av aktiv personal i förhållande till här beräknat fredsbehov framgår av nedanstående tabell.

	Officerare					Under-officerare		Underbefäl		
	Överstar	Överstelöjtnanter	Majorer	Kaptenar	Subaltern-officerare	Fanjunkare	Serganter	Furirer	Korporaler	Vicekorporaler
Krigsbehov	1	3	5	36	63	44	68	110	70	70
Fredsbehov	2	2	5	42	69	52	69	124	72	71

Försvarskommissionens förslag till stat för trängen och trängtrupperna framgår av följande tabell.

	Officerare					Under-officerare		Manskap			Pensionerade underofficerare	
	Överstar	Överstelöjtnanter	Majorer	Kaptenar	Löjtnanter	Fänrikar	Fanjunkare	Underbefäl				
								Furirer	Korporaler	Vicekorporaler		Volontärer
Trängens gemensamma stat	2	2	5	36	48	16	44	68	—	—	—	16
Svea trängkår	—	—	—	—	—	—	—	—	29	19	19	29
Göta trängkår	—	—	—	—	—	—	—	—	27	17	17	27
Norrlands trängkår	—	—	—	—	—	—	—	—	27	17	17	27
Skånska trängkåren	—	—	—	—	—	—	—	—	27	17	17	27
Summa	2	2	5	36	48	16	44	68	110	70	70	110

Intendenturkåren och intendenturtrupperna.

Nuvarande organisation.

Intendenturkårens aktiva befälspersonal m. fl. — civilmilitär och civil personal ej medräknad — utgöres enligt 1925 års härordning av:

Kategori	Antal	Kategori	Antal
Aktiv personal.		<i>Underbefäl.</i>	
<i>Officerare.</i>		Furirer av 1. klassen	11
Överstar.....	2	Furirer av 2. klassen	11
Överstelöjtnanter	5	Pensionerad personal.	
Majorer	8	Expeditionsofficerare.....	2
Kaptener	62	Expeditionsunderofficerare	7
Löjtnanter.....	9	<i>Underofficerare.</i>	
<i>Underofficerare.</i>		Förvaltare.....	53
Fänjunkare	5	Fanjunkare	5
Sergeanter	10	Sergeanter	10

Ifrågavarande [personal är placerad till tjänstgöring dels vid arméförvaltningen, staber, truppförband m. m., dels vid intendenturtrupperna, vilka utgöra ett särskilt truppdrag.

Intendenturtrupperna äro enligt nu gällande bestämmelser organiserade på tre intendenturkompanier, förlagda till intendenturförråden i Stockholm, Karlsborg och Boden.

All värnpliktsutbildning äger rum vid nämnda kompanier. Till ersättningsreserven uttagna värnpliktiga, tilldelade intendenturtrupperna, tjänstgöra dock huvudsakligen vid intendenturförråden.

Försvarskommissionen.

Vid behandlingen av olika myndigheter, staber o. s. v. har behovet av däri ingående intendenturpersonal blivit undersökt samt föranlett försvarskommissionen att under resp. myndigheter, staber o. s. v. därutinnan avgiva förslag. Kommissionen har icke ansett nödvändigt upprepa de motive-ringar, som därvid anförts, utan inskränker sig till att i detta avseende giva en sammanfattning av det sålunda beräknade personalbehovet på intendenturkårens stat. I den mån härutöver ytterligare personal kan anses erforderlig, kommer kommissionen att här nedan närmare angiva skälen härför.

Sammanfattning av i annat sammanhang avgivna förslag:

Myndighet, stab o. s. v.	Överstar	Övriga regements-officerare	Kaptener	Löjtnanter	Förvaltare	Fanjunkare	Sergeanter	Pensionerade	
								office-rare	under-officerare
Arméns intendenturförvaltning	2	4	10	3	—	—	—	5	6
Förplägnadsanstalterna i Håselholm och Östersund	—	—	—	—	12	—	—	—	—
Fördelningarna	—	4	4	—	—	—	—	—	—
Boden	—	1	1	—	1	—	—	—	—
Gotland	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Summa	2	10	15	3	3	—	—	5	6

Av i tabellen angiven personal upptages den pensionerade å staten för intendenturförvaltningen.

Härutöver erfordras för den rena intendenturtjänstens handhavande intendenturpersonal vid arméns intendenturförråd, centrala beklädnadsverkstaden samt arméns truppförband m. m.

Arméns intendenturförråd.

För närvarande utgör personalbehovet för dessa förråd

3 regementsofficerare,

3 kaptener,

8 förvaltare,

3 sergearter,

2 pensionerade underofficerare.

Enligt försvarskommissionens mening bör, med hänsyn till att förrådet i Boden numera utvidgats med en förrådsavdelning, antalet förvaltare där ökas med en. I samband härmed har det visat sig möjligt att indraga de båda pensionerade underofficerarna. Vidare har det ansetts möjligt att utbyta en av kaptenerna — den vid förrådet i Karlsborg tjänstgörande — mot en löjtnant. Personalbehovet för arméns intendenturförråd skulle därefter bliva det i nedanstående tabell angivna.

Regements-officerare	Kaptener	Löjtnanter	Förvaltare	Sergeanter
3	2	1	9	3

Centrala beklädnadsverkstaden.

För denna erfordras såsom hittills 2 kaptener och 1 förvaltare.

Truppförband m. m.

Vid arméns truppförband erfordras liksom hittills en regementsintendent och en förvaltare. Enahanda är förhållandet vid krigsskolan. Då den gemen-

¹ Ingå i fördelningsstaberna i resp. I. och II. fördelningarna.

samt för militärbefälet och truppförbanden på Gotland inrättade förvaltningen i den föreslagna organisationen kommer att upphöra, erfordras såväl regementsintendent som förvaltare vid Gotlands infanteriregemente och Gotlands artillerikår. Det erforderliga personalbehovet framgår av nedanstående tablå:

Truppförband m. m.	Kaptener	Löjtnanter	Förvaltare
Infanteriet med stridsvagnsregementet	19	—	19
Kavalleriet	4	—	4
Artilleriet med luftvärnsartilleriregementena	8	1 2	10
Ingenjörtrupperna	3	—	3
Signaltrupperna	1	—	1
Trängtrupperna	4	—	4
Krigsskolan	1	—	1
Summa	40	2	42

Vid intendenturkompanierna erforderlig befälspersonal.

För närvarande ingår i varje kompani bland annat en kompaniadjutant — fanjunkare. Då denne förutom sin syssla som kompaniadjutant har att såsom förrådsförvaltare ansvara för materieluppbörden, vilken omfattar en betydande krigsreserv för ett stort antal formationer m. m., har det visat sig, att han icke medhunnit fullgöra båda sina arbetsuppgifter. Såsom personligen ansvarig för uppbörden, har denna del av hans tjänst måst i första hand tillgodoses. Följden härav har blivit, att särskilda underofficerare måst kommanderas att upprätthålla kompaniadjutantsbefattningen. De brister, som härutinnan föreligga, har försvarskommissionen ansett böra i möjligaste mån avhjälpas vid antagandet av en ny härordning. I anledning härav har kommissionen räknat med två fanjunkare vid varje intendenturkompani.

Under den tid flertalet värnpliktiga fullgöra tjänstgöring — under sommarsoldatskolan — organiseras vid varje intendenturkompani:

- 2 magasinsplutoner,
- 1 bageripluton,
- 1 slakteripluton och
- 1 handräkningsavdelning.

Underbefäl och fackmän utbildas i 1 avdelning vid vardera av två intendenturkompanier.

Vid ett av intendenturkompanierna slutligen organiseras dessutom 1 studentkompani om två plutoner.

¹ Norrbottens artillerikår och Gotlands artillerikår.

För utbildningen vid dessa kompanier erfordras följande befälspersonal:

Utbildningsenhet	Kaptener	Fanjunkare	Plutonchefer		Övrigt befäl	
			Löjtnanter	Sergeanter	Sergeanter	Furirer
Intendenturkompani (3).....	3	6	—	—	—	—
Magasinsplutoner (6).....	—	—	3	3	—	9
Bageriplutoner (3).....	—	—	—	3	—	3
Slakteriplutoner (3).....	—	—	—	3	—	3
Handräkningsavdelningar (3).....	—	—	—	—	—	3
Studentkompani (1).....	¹ (1)	¹ (1)	—	—	—	—
Studentpluton, äldre (1).....	—	—	1	—	1	2
Studentpluton, yngre (1).....	—	—	—	1	—	4
Avdelningar under befäl o. fackmän (2)	—	—	—	2	—	—
Summa	3	6	4	12	1	24

eller

3 kaptener, 13 sergenter,
4 subalternofficerare, 24 furirer.
6 fanjunkare.

Vid intendenturkåren erfordras icke några korpraler eller volontärer, då rekryteringen sker direkt till furir från övriga truppslag vid armén.

En *sammanfattning* av det ovan anförda ger vid handen det befälsbehov vid intendenturkåren, som nedanstående tabell utvisar.

Kategori	Officerare					Underofficerare			Furirer
	Överstar	Överste-löjtnanter	Majorer	Kaptener	Löjtnanter	Förvaltare	Fanjunkare	Sergeanter	
Myndigheter, staber o. s. v.	2	—	10	15	3	3	—	—	—
Arméns intendenturförråd	—	—	3	2	1	9	—	3	—
Centrala beklädnadsverkstaden..	—	—	—	2	—	1	—	—	—
Truppförband m. m.	—	—	—	40	2	42	—	—	—
Intendenturtrupperna	—	—	—	3	4	—	6	13	24
Summa	2	5	8	62	10	55	6	16	24
Reserv	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Summa	2	5	9	62	10	55	6	16	24

Någon reserv — utom beträffande 1 major — har icke försvarskommisjonen ansett sig böra beräkna vid intendenturkåren, då de vakanser vid denna, som uppstå på grund av tillfällig bortkommendering, sjukdom m. m. i kaptens och lägre grader, oftast torde kunna upprätthållas av intendents- och förvaltaraspiranter. Frånvaron av varje marginal för oförutsedda omständigheter har emellertid hittills städse visat sig särskilt betänklig beträffande

¹ Beordras tillfälligt av generalintendenten.

fande regementsofficersbefattningarna, då exempelvis vid tillfälligt förordnande av kapten såsom fördelningsintendent hänsyn till underställda regementsintendents tjänsteålder alltid måste tagas. En reserv av en major, för vilken för övrigt finnes full användning inom intendenturförvaltningen, anses därför vara erforderlig.

Krigsorganisationens behov av aktiv personal i förhållande till här beräknat fredsbehov framgår av nedanstående tabell.

	Officerare					Underofficerare			Furirer
	Överstar	Överste-löjtnanter	Majorer	Kapten	Löjtnanter	Förvaltare	Fanjunkare	Sergeanter	
Krigsbehov	2	5	8	61	9	51	6	15	24
Fredsbehov	2	5	9	62	10	55	6	16	24

Beträffande behovet i fred av förvaltare har försvarskommissionen icke ansett sig kunna upptaga i den nya organisationen fler än vad som anges i krigsbehovet, då den erforderliga arbetskraften i fred synes kunna tillgodoses genom ianspråktagande för ändamålet av motsvarande antal förvaltaraspiranter.

Försvarskommissionens förslag till stat för intendenturkåren framgår av följande tabell.

	Officerare					Underofficerare			Furirer
	Överstar	Överste-löjtnanter	Majorer	Kapten	Löjtnanter	Förvaltare	Fanjunkare	Sergeanter	
Föreslagen stat.....	2	5	9	62	10	51	6	15	24

Tygkåren.

Enligt nu gällande organisation finnes vid armén en särskild personalstat, benämnd »artilleriets fabriker och tyganstalter», vilken upptager viss militär och civilmilitär personal, som bekläder befattningar i teknisk tjänst. Annan personal i dylika befattningar finnes upptagen å olika truppslags- och truppförbandsstater. Anledningen till den ordning, som här avsedd personalorganisation nu företer, är säkerligen att söka i den form, som den nuvarande förvaltningsorganisationen kommit att erhålla även i vad rör sambandet mellan densamma och viss truppslagsorganisation. Även under nuvarande förhållanden måste emellertid enligt kommissionens mening benämningen »artilleriets fabriker och tyganstalter» — om än i viss mån historiskt förklarlig — dock vara missvisande, ty dessa centrala tekniska

anstalter, exempelvis gevärsfaktori och krutbruk m. fl., äro ingalunda avsedda för ett visst truppslag utan för armén i dess helhet. Än mer kommer detta att framträda vid den av kommissionen föreslagna organisationen, enligt vilken förvaltningen av all krigsteknisk materiel avses att förläggas till en myndighet, arméns tygförvaltning.

I 1926 års berednings betänkande framhålles, att, med hänsyn till bibehållande av kontinuitet och stadga i den tekniska tjänsten, åtskilliga fördelar borde stå att vinna därigenom, att vissa tekniska befattningar sammansattes till en vapenteknisk kår, underställd generalfälttygmästaren. Beredningen framlade dock icke något förslag till sammansättning av en dylik kår, utan ansåg, att ytterligare utredning borde verkställas. Försvarskommissionen ansluter sig till den av 1926 års beredning uttalade uppfattningen och vill för sin del sålunda föreslå bildandet av en dylik teknisk kår eller, vilket måhända riktigare anger förslaget innebörd, en utveckling av den redan nu befintliga »tygstaten». Med hänsyn till det av kommissionen föreslagna namnet å den centrala tekniska förvaltningsmyndigheten synes denna kår lämpligen böra benämnas *tygkåren*. Kommissionen skall i det följande framlägga förslag till tygkårens sammansättning.

Å tygkårens stat torde böra upptagas militär och civilmilitär personal tjänstgörande i vissa tekniska befattningar inom armén. Det bör emellertid beaktas, att den tekniska tjänsten bedrivs icke blott vid tygförvaltningen och densamma underlydande fabriker och anstalter utan även vid de lägre truppförbanden, där den i regel utföres av militär personal. Sambandet mellan teknisk tjänst och verksamheten vid trupp torde i stort sett böra vara avgörande för var gränsen mellan »tygstat» och »truppsat» bör dragas. Kommissionen föreslår i detta avseende att, liksom nu är fallet, truppförbandens vapenofficerare och vapenhantverkare upptagas å vederbörande truppförbands stater och att denna personal sålunda icke skall tillhöra tygkåren.

Den *militära* personal, som närmast synes böra ifrågakomma att upptagas å tygkårens stat, utgöres av aktiva officerare, underofficerare och underbefäl tjänstgörande vid

tygförvaltningen,

under tygförvaltningen lydande fabriker och anstalter samt

tygtrupperna.

Den vid tygförvaltningen tjänstgörande aktiva militära personalen har, enligt vad kommissionen vid redogörelsen för denna förvaltningsmyndighets organisation visat, beräknats böra utgöra 5 regementsofficerare, 25 kompaniofficerare och 2 underofficerare.

Personalen vid fabriker och tyganstalter beräknas liksom nu utgöras av 3 styresmän för resp. ammunitionsfabriken, gevärsfaktoriet och Åkers krutbruk och 3 tygmästare, chefer för tygstationerna i Stockholm, Karlsborg och Boden, vilka samtliga torde böra vara regementsofficerare. Härtill kommer arbets- och besiktningspersonal om sammanlagt 9 kompaniofficerare och 2 underofficerare (1 skottställningsunderofficer, 1 besiktningsbiträde vid Åkers krutbruk).

Den aktiva personalen vid tygtrupperna bör avses att bekläda de viktigaste befälsposterna vid krigsorganisationens etapptruppförband och synes i övrigt böra beräknas med hänsyn till fredsorganisationens krav på utbildning och förvaltning. Kommissionen har enligt dessa grunder beräknat personalbehovet vid tygtrupperna på sätt som nedanstående tablå utvisar.

	Kompani-officerare	Under-officerare	Furirer
<i>Ett tygkompani.</i>			
Chef och expedition	1	1	—
Ammunitionspluton	1	1	2
Förrådspluton	—	1	3 (2)
Verkstadspluton	—	1	2
Summa	2	4	7 (6)
Två tygkompanier	4	8	13
Summa	6	12	20

Nedan återgives i sammanfattning den aktiva militära personal, vilken sålunda närmast synes böra ifrågakomma att tillhöra tygkåren.

Tjänstgörande vid	Regements-officerare	Kompani-officerare	Under-officerare	Furirer
Tygförvaltningen	5	25	2	—
Fabriker och anstalter	6	9	2	—
Tygtrupper	—	6	12	20
Summa	11	40	16	20

Vid bedömandet av vilka befattningar, som böra upptagas med fullmakt å lön vid tygkåren, synas vissa omständigheter vara att beakta. För alla befattningar krävas icke samma eller lika stora tekniska kvalifikationer, vilken omständighet i sin tur medför, att all personal icke är lika användbar inom tygförvaltningens olika områden, och följaktligen även, att samtliga befattningshavare, fränsett den individuella skickligheten, icke kunna äga samma förutsättningar för befordran inom tygkåren. Det nödvändiga sambandet mellan förvaltning och trupptjänst måste säkerställas och utbyte av befattningshavare underlättas. Möjlighet till uttransport från tygkåren till truppförband måste finnas, vare sig dylik transport är föranledd av den enskildes önskan härom eller anses böra äga rum på grund av krav på erforderlig trupptjänstgöring eller ock slutligen på grund av ådagalagd mindre lämplighet för tjänsten inom tygkåren.

Med hänsyn till vad som ovan anförts, har kommissionen funnit det vara mindre ändamålsenligt att besätta samtliga ovan angivna beställningar med fullmakt. Fullmakt torde sålunda böra avses endast för de beställningar, vilkas innehavare på grund av sin tjänst i speciellt tekniska befattningar under alla förhållanden kunna beräknas vara så gott som permanent skilda från truppförbanden.

För denna personal bör givetvis motsvarande transportskyldighet före-

skrivas som nu gäller för innehavare av ordinarie beställning & staten för artilleriets fabriker och tyganstalter.

Enligt här angivna grunder torde med fullmakt böra tillsättas samtliga regementsofficerare (11), och av kompaniofficerarna: kontrollofficerare (5), arbets- och besiktningsofficerare (9), tygtruppernas officerare (6) samt hälften (10) av de för tygförvaltningen utom kontrollofficerarna beräknade kompaniofficerarna, de sistnämnda motsvarande ungefärligt behov av avdelningschefer vid de viktigare avdelningarna inom tygförvaltningen. Hela antalet kompaniofficerare med fullmakt skulle sålunda utgöra 30. Beträffande de återstående för tygförvaltningen erforderliga 10 kompaniofficerarna har kommissionen i samband med redogörelsen för tygförvaltningens organisation anfört, att dessa torde böra beordras ur truppförbanden och under tiden för sin tjänstgöring vid tygförvaltningen åtnjuta visst arvode. Genom denna anordning synes enligt kommissionens mening även den fördelen vinnas, att denna tjänstgöring åtminstone för vissa officerare kan erhålla karaktären av provtjänstgöring, vilken i mån av den enskildes önskan och ådagalagd fallenhet för den tekniska tjänsten kan övergå till fast anställning vid tygkåren.

Samtliga ovan angivna underofficerare och furirer torde böra upptagas å tygkårens stat.

Med beaktande av en ändamålsenlig proportion mellan olika tjänstegrader, föreslår kommissionen sålunda, att å tygkårens stat upptages nedanstående aktiva militära personal.

Officerare:

2 överstar,
3 överstelöjtnanter,
6 majorer,
26 kaptener,
4 löjtnanter.

Underofficerare:

6 fanjunkare,
10 sergeanter,

Manskap:

20 furirer.

Vad beträffar tiden för beställningshavares avgång ur krigstjänst, vill kommissionen anföra följande. Största delen av de officerare, vilka föreslagits böra upptagas å tygkårens stat, kommer — liksom förhållandet är beträffande innehavarna av motsvarande befattningar vid nuvarande organisation — att hava genomgått en långvarig utbildning vid såväl militära som civila högskolor och därefter ytterligare utvecklat sina kunskaper under praktisk tjänstgöring på olika tekniska områden. Av motsvarande skäl, som av kommissionen anförts i fråga om pensionsåldern för fortifikationens officerare, synes det ur statsnyttans synpunkt välbetänkt, att tiden för avgång ur krigstjänst för tygkårens kompaniofficerare sättes till densamma som den av kommissionen för fortifikationens kompaniofficerare föreslagna och som även gäller för intendenturkårens kompaniofficerare, eller 55 år. För regementsofficerare och underofficerare böra gälla samma pensionsåldrar som inom armén i övrigt för motsvarande beställningar.

Den *civilmilitära* personal, vilken kan ifrågakomma att upptagas å tygkårens stat, utgöres av den ingenjörs-, verkmästar- och hantverkspersonal

m. fl., som nu är upptagen å skilda stater enligt nedanstående sammanställning.

Lönegrad och befattning	Å stat för		
	Artilleriets fabriker och tyganstalter	Fortifikationen	Trängen
<i>C. 12.</i>			
Elektroingenjör av första graden	—	1	—
Tyg- eller fabriksingenjörer	5	—	—
<i>C. 10.</i>			
Elektroingenjör av andra graden	—	1	—
<i>C. 7.</i>			
Tyg- eller fabriksförvaltare av första klassen	11	—	—
<i>C. 6.</i>			
Departementsskrivare	2	—	—
Besiktningrustmästare eller tygverkmästare	17	8	—
Verkmästare av första klassen	6	—	—
<i>C. 5.</i>			
Tygförvaltare av andra klassen	7	—	—
<i>C. 4.</i>			
Verkmästare av andra klassen	12	—	—
<i>C. 3.</i>			
Tyghantverkare	40	20	—
Hantverkare	—	—	16
Fortmaskinister	7	—	—
Tyg- eller fabrikskrivare	8	—	—

Enligt kommissionens mening synes en rationalisering av vissa beställningars benämning vara ändamålsenlig. Sålunda synas benämningarna inom tygkåren lämpligen böra givas viss enhetlighet: tygingenjörer, tygförvaltare, tyghantverkare etc. Vidare torde tygförvaltar- och tygverkmästarbefattningarna med hänsyn till lönegraderna vardera kunna indelas i två klasser, varvid: tygförvaltare av första klassen (lönegrad C. 7) motsvara nuvarande tyg- eller fabriksförvaltare av första klassen;

tygförvaltare av andra klassen (lönegrad C. 5) motsvara nuvarande tygförvaltare av andra klassen;

tygverkmästare av första klassen (lönegrad C. 6) motsvara nuvarande besiktningrustmästare eller tygverkmästare samt verkmästare av första klassen;

tygverkmästare av andra klassen (lönegrad C. 4) motsvara verkmästare av andra klassen.

Vidare torde benämningen tyghantverkare (lönegrad C. 3) böra bliva gemensam benämning för nuvarande såväl tyghantverkare som hantverkare.

¹ Härtill kommer en å staten för Göta livgarde (stridsvagnsbataljonen) uppförd verkmästare av andra klassen.

Av skäl, som i annat sammanhang anförts, torde benämningen departementsskrivare böra utbytas mot förvaltningsskrivare.

Vad personalbehovet beträffar har kommissionen inhämtat, att antalet tygförvaltare av andra klassen torde böra ökas med 2, avsedda för Gotland och Åker. Vidare torde böra tillkomma 1 tygverkmästare av första klassen, avsedd för stridsvagnsregementet, 1 tygverkmästare av andra klassen, avsedd för gevärsfaktoriet, ävensom 1 tygförvaltare av andra klassen, 1 tygverkmästare av första klassen och 4 tyghantverkare, avsedda för ett nytt luftvärnsartilleriregemente.

Av trängens nuvarande 16 hantverkare äro 4 använda i befattningar som vapenhantverkare. Enligt vad kommissionen tidigare anført, böra dessa vapenhantverkare upptagas å trängens stat. Det återstående antalet hantverkare vid trängen, nämligen 3 vid varje trängkår, torde få anses vara allt för ringa med hänsyn till den allt mer ökade motoriseringen. Behovet av tyghantverkare torde enligt vad kommissionen erfarit böra utgöra 5 vid varje trängkår eller för trängen i dess helhet 20 tyghantverkare. Slutligen torde vid kavalleriet 4 tyghantverkare — en per regemente — vara erforderliga främst för vård av motorfordons- och pansarbilmaterielen.

För erhållande av en ur tjänstgörings- och beföringssynpunkt lämplig proportion mellan antalet beställningar i olika lönegrader, synas 2 tygskrivare böra uppflyttas till tygförvaltare av andra klassen och 13 tyghantverkare till tygverkmästare av andra klassen.

I enlighet med ovan angivna grunder föreslår kommissionen sålunda, att å tygkårens stat upptagas följande civilmilitära beställningar:

Beställning	Antal	Lönegrad
Tygingenjörer		
av första klassen	6	C. 12
» andra »	1	C. 10
Tygförvaltare		
av första klassen	11	C. 7
» andra »	12	C. 5
Förvaltningsskrivare	2	C. 6
Tygverkmästare		
av första klassen	33	C. 6
» andra »	17	C. 4
Tygskrivare	6	C. 3
Tyghantverkare	75	C. 3
Fortmaskinister ..	7	C. 3

Vad slutligen angår behovet av pensionerad personal utgöres detta av dels vid tygförvaltningen tjänstgörande 9 officerare och 10 underofficerare, dels — liksom nu — 9 underofficerare tjänstgörande vid under tygförvaltningen lydande anstalter och dels en expeditionsunderofficer för tyganstalten vid ett nytt luftvärnsartilleriregemente eller tillsammans 9 officerare och 20 under-

officerare. Officerarna tjänstgöra i viss byråttjänst samt i expeditionsofficersbefattningar, underofficerarna såsom expeditions-, tyg-, kontroll- och besiktningssubalternar. Arvodena för den pensionerade personalen böra emellertid icke upptagas å tygkårens stat utan å staten för tygförvaltningen.

G. CIVILMILITÄRA OCH CIVILA KÅRER.

1. FÄTLÄKARKÅREN.

Kårens organisation.

Tidigare organisation.

Nuvarande organisation av fältläkarkåren leder sitt ursprung från år 1911. Genom en nämnda år verkställd omorganisation, vilken föregåtts av olika sakkunnigutredningar, vidtogos åtskilliga åtgärder i syfte att förbättra den militära hälso- och sjukvården. Åtgärderna anknöto sig till vissa av sakkunniga framlagda principiella synpunkter beträffande militärläkarnas verksamhet och avsågo bland annat säkerställandet av fältläkarkårens rekrytering med i medicinskt avseende dugliga krafter. Under alla förhållanden borde, framhölls det, militärläkarnas medicinska kunnande vidmakthållas och åtgärder vidtagas för dettas vidare utveckling. I denna riktning verkade — uttalades det vidare — ej endast den dagliga sjukvårdande verksamheten vid truppförbanden utan kanske i ännu högre grad utövandet av enskild läkareverksamhet i den utsträckning detta kunde ske utan åsidosättande av tjänsten. Den ensidighet, vilken enbart utövandet av rent militär sjukvård måste medföra, borde undanröjas genom att giva möjlighet till verksamhet i den mera allsidiga sjukvård, som bjödes i allmän praktik utanför truppförbandet. Detta ansågs dessutom ur ekonomisk synpunkt för den enskilde individen som en nödvändighet.

Omorganisationen innebar, att antalet läkarbefattningar vid armén blev avsevärt reducerat i förhållande till tidigare organisation. I följd av de därigenom ökade arbetsuppgifterna blevo i stället militärläkarnas avlöningsförmåner förbättrade.

Militärläkarkåren enligt 1911 års organisation omfattade:

överfältläkare	1
fältläkare	1
regementsläkare	47
bataljonsläkare	53
extra bataljonsläkare	44

De extra bataljonsläkarna hade endast en begränsad tjänstgöringsskyldighet — högst 75 dagar per år — och skulle tjänstgöra vid förfall för ordinarie truppförbandsläkare, under vakanser, större övningar o. s. v.

Den tidigare befintliga fältläkarstipendiatinstitutionen, vilken enligt 1901 års organisation omfattade 60 stipendiater, skulle avvecklas.

1914 års härordning medförde icke några principiella förändringar i fältläkarkårens organisation, men väl en viss ökning av densamma. Sålunda uppfördes 6 fördelningsläkartjänster, vilka vid härordningens genomförande voro tillsatta på förordnande, på ordinarie stat, varjämte en regements- och två bataljonsläkarbeställningar tillkommo.

I samband med uppförandet å ordinarie stat av fördelningsläkarna erhöilo dessa benämningen fältläkare, i följd varav de dittillsvarande benämningarna överfältläkare och fältläkare utbötos mot generalfältläkare resp. överfältläkare.

Enligt 1914 års härordning omfattade fältläkarkåren följande personal:

generalfältläkare	1
överfältläkare	1
fältläkare	6
regementsläkare	48
bataljonsläkare	55
extra bataljonsläkare	44
fältläkarstipendiater (tills vidare)	24

Därjämte tillkom en reservstat, som skulle uppsättas under åren 1916—1920 och slutligen omfatta 6 fältläkare, 12 regementsläkare och 6 bataljonsläkare.

Nuvarande organisation.

Rörande fältläkarkårens organisation och behovet av läkare vid truppförbanden anförde 1919 års försvarsrevision, bland annat, att den av revisionen föreslagna minskningen av antalet truppförband m. m. givetvis måste medföra en motsvarande minskning av antalet läkare. Beträffande behovet av läkare vid de kvarstående truppförbanden o. s. v. torde visserligen till följd av den föreslagna omläggningen av värnpliktstjänstgöringen den egentliga sjukvården icke komma att taga läkarnas tid i anspråk i samma utsträckning som enligt dåvarande organisation, men å andra sidan vore att märka, att läkarpersonalens övriga rätt så omfattande göromål, såsom expeditionstjänsten och allt vad därmed sammanhängde, undervisningsskyldighet, tjänstgöring vid skolor och särskilda utbildningskurser ävensom vid de årliga inskrivningsförrättningarna, i stort sett komme att bliva desamma som dittills. På grund därav och med hänsyn till nödvändigheten av att i görligaste mån säkerställa det vid inträffande mobilisering förefintliga stora behovet av fullt kompetenta militärläkare hade revisionen icke funnit sig böra föreslå indragning av läkarbeställningar i andra fall än där detta betingades av den föreslagna indragningen av truppförband eller eljest ansetts kunna ske utan någon som helst olägenhet för vare sig sjukvårdens eller tjänstens i övrigt behöriga upprätthållande.

Försvarsrevisionens principer tillämpades vid genomförandet av 1925 års försvarsordning, enligt vilken läkarnas fördelning på olika truppförband o. s. v. blev följande:

	General- fältläkare	Över- fältläkare	Fält- läkare	Rege- ments- läkare	Bataljons- läkare	Bataljons- läkare vid fältläkar- kåren
Sjukvårdsstyrelsen	1	1	—	1	—	—
4 arméfördelningsstaber	—	—	4	—	—	—
19 infanteriregementen	—	—	—	19	20	—
4 kavalleriregementen	—	—	—	—	4	—
5 artilleriregementen	—	—	—	5	5	—
3 ingenjörkårer	—	—	—	—	3	—
4 trängkårer	—	—	—	4	4	—
Kommandantskapet i Boden	—	—	—	2	2	—
Militärbefälet på Gotland	—	—	—	1	1	—
Garnisonssjukhuset i Stockholm ..	—	—	—	2	—	—
Krigsskolan	—	—	—	—	1	—
Vid fältläkarkåren	—	—	—	—	—	25 ¹
Summa	1	1	4	34	40	25

Den genomgående principen beträffande truppförbandens förseende med läkare blev alltså, att en regementsläkare och en bataljonsläkare, samtidigt tjänstgörande, anställdes vid varje truppförband av infanteriet, artilleriet och trängen. Kronobergs regemente tilldelades dock två bataljonsläkare, av vilka en avsågs för regementets detachment i Karlskrona med samtidig tjänstgöringsskyldighet vid Göta ingenjörkårs kustingenjörkompani i samma stad. Vid varje kavalleriregemente och ingenjörkår anställdes en bataljonsläkare.

Göta livgarde, vilket regemente enligt 1925 års beslut skulle indragas, men som enligt senare riksdagsbeslut bibehölls och uppdelades med en del i Stockholm och återstoden i Vaxholm, fick sin sjukvård tillgodosedd vid resp. Svea livgarde och Vaxholms kustartilleriregemente. Det senare truppförbandets läkare har för ifrågasvarande arbete uppburit särskilt arvode.

Beträffande garnisonssjukhuset i Stockholm medförde 1925 års härordning den förändringen, att överläkartjänsten & medicinska avdelningen överfördes från bataljonsläkar- till regementsläkarbeställning.

Vid sjukvårdsstyrelsen indrogs den förutvarande bataljonsläkarbeställningen samtidigt med att en generalstabsofficer placerades till tjänstgöring vid styrelsen.

Organisationen omfattar jämväl en *reservstat*, vilken består av en fältläkare och två regementsläkare. Av dessa har dock endast en fältläkarbeställning hittills blivit tillsatt.

Beträffande *fältläkarkårens reserv* skulle denna enligt Kungl. Maj:ts förordning angående befäl och civilmilitär personal i arméns reserver den 23 september 1927 omfatta dels med fyllnadspension eller reservstatspension från beställning på aktiv stat eller reservstat avgången personal, dels personal, som avgått från beställning på aktiv stat eller reservstat utan fyllnadspension eller reservstatspension och som på ansökan vunnit inträde i reserven,

¹ 75 dagars årlig tjänstgöring.

dels slutligen personal, som i fältläkarkåren eller dess reserv vunnit sin första anställning.

Efter genomförandet av 1925 års härordning har icke vidtagits någon annan ändring beträffande fältläkarkårens sammansättning än att vid kommandantskapet i Boden tillkommit två förordnade bataljonsläkare med avlöningsförmåner motsvarande ordinarie bataljonsläkare vid kommandantskapet.

Försvarskommissionen.

Liksom beträffande övriga personalkategorier bör principiellt krigsbehovet av läkare vara grundläggande vid beräkandet av fredsstaterna.

Stor hänsyn måste emellertid av naturliga skäl tagas även till de krav fredstjänsten ställer på tillgången av militärläkare. Först sedan dessa granskats kan en sammanställning av freds- och krigsbehoven verkställas, ur vilken det slutliga förslaget till fredsorganisation av fältläkarkåren kan framgå.

Krigsbehovet av läkare.

Behovet i krig av läkare av olika kategorier har varit föremål för särskild undersökning och framgår av nedanstående:

Aktiva fält- och regementsläkare	37
Pensionerade fält- och regementsläkare	24
Aktiva bataljonsläkare (truppförbandsläkare)	25
Övriga bataljonsläkare	244
Värnpliktiga läkare	733
	<hr/>
	Summa 1 063

I krigsbehovet hava icke medräknats läkarna vid de krigssjukhus, konvalescentanstalter m. fl. institutioner, som i samband med mobilisering upprättas i hemorten. Läkarebemanningen vid dessa sjukvårdsanstalter torde nämligen kunna bestridas av läkare utan särskilda militära kvalifikationer.

Fredsbehovet av läkare.

Den nuvarande organisationen av fältläkarkåren leder, som förut nämnts, sitt ursprung från den organisation, som tillskapades år 1911. Den utredning, som låg till grund för organisationsbeslutet, innehöll noggranna beräkningar rörande fredsbehovet av läkare vid arméns olika truppförband m. m. Dessa beräkningar hade givit vid handen, att, vad infanteriet beträffar, under tiden från regementsövningarnas slut till inryckningen av huvuddelen av de värnpliktiga en läkare vore tillfyllest för att ombesörja sjukvården, under det att under övriga delar av året däremot flera läkare vore erforderliga. Under tiden för beväringsskolan krävdes sålunda två läkare och under regementsövningarna en läkare per bataljon, d. v. s. tre läkare per regemente.

En beräkning av behovet av läkare vid *infanteriregemente* enligt liknande principer som de nyss anförda giver följande resultat.

Under tiden från repetitionsövningarnas slut till soldatskolans början eller ungefärliga tiden den 1 oktober—den 15

april påföljande år äro vid de flesta infanteriregementen i tjänstgöring endast de fast anställda samt ett mindre antal värnpliktiga, sammanlagt omkring 300 man. Under tiden för soldatskolan ökas det sammanlagda antalet med omkring 500 man. Antalet tjänstgörande vid regementet blir under denna tid alltså omkring 800 eller 200 man mindre än det antal, varmed år 1911 räknades.

Det förefaller uppenbart, att under den förstnämnda perioden endast en läkare erfordras per regemente. Huruvida en läkare medhinner att bestrida sjukvården vid truppförbandet under soldatskolan (tiden den 15 april—den 1 september) kan däremot ifrågasättas. Själva sjukvården kan visserligen icke beräknas taga mer än 2—3 timmar dagligen i anspråk, men därtill komma expeditionsföring, vaccinationer med därtill hörande besiktningar, undervisning m. m. Såsom i det följande skall närmare utvecklas, är det emellertid försvarskommissionens avsikt att föreslå, förutom andra lindringar i truppförbandsläkarnas arbetsbörda, att större delen av det dem åliggande krigsberedelsearbetet skall övertagas av fördelningsläkarna. Härigenom uppstår en väsentlig lättnad i expeditionsarbetet. Härtill kommer den omständigheten, att den kännbaraste ökningen av truppförbandsläkarnas arbetsbörda torde uppstå i samband med själva inryckningen till soldatskolan och veckorna närmast därefter och alltså vara av övergående natur. Det synes därför kommissionen, att jämväl under tiden för soldatskolan en fast anställd läkare bör vara tillräcklig för sjukvårdstjänstens handhavande vid ett infanteriregemente.

Den under tiden för regementsövningarna (repetitionsövningarna) inbegripande styrkan vid ett infanteriregemente kommer enligt försvarskommissionens förslag vart annat år att utgöra 900—1 000 man och vart annat 1 800—2 000 man. Med hänsyn till de krav tjänsten under dessa övningar ställer på en truppförbandsläkare i form av deltagande i tillämpningsövningar m. m., i många fall utom den ordinarie tjänstgöringsorten, synes under denna tid utom regementsläkaren minst en bataljonsläkare vara erforderlig vid truppförbandet. Därjämte böra, beroende på personalstyrkans storlek, en eller flera värnpliktiga läkare beordras att tjänstgöra under dessa övningar. — Vid de norrländska infanteriregementena komma enligt kommissionens förslag under vintern särskilda vintersoldatskolor att anordnas. Personalstyrkan blir därvid densamma som under sommarsoldatskolan, d. v. s. omkring 500 man. Med hänsyn till de i Norrland under denna årstid rådande klimatiska förhållandena ävensom till övningarnas karaktär synes jämväl i detta fall en förstärkning av läkarkrafterna vid därav berörda regementen böra äga rum. Ytterligare en bataljonsläkare torde för denna tid vara erforderlig vid truppförbandet.

Vid infanteriregementena erfordras alltså under vinterhalvåret en truppförbandsläkare, under soldatskolan likaledes en — varvid dock viss lindring i nu föreskrivna tjänsteåligganden torde böra beräknas — samt under repetitionsövningarna och vintersoldatskolorna i Norrland två utbildade militärläkare. Den lindring i arbetsbördan, som enligt det föregående bör utgöra förutsättningen för att antalet ordinarie truppförbandsläkare vid regemente inskränkes till en, torde lämpligen åstadkommas även därigenom, att vården av den vid

truppförbandet befintliga civila personalen icke påläggas militärläkaren. Denna sjukvård kan utan olägenhet övertagas av civil läkare mot vanligt ackord i likhet med vad fallet är vid industriella anläggningar o. dyl. eller skötas efter fritt läkarval, t. ex. efter sjukkassetaxa. Kostnaden härför bör i likhet med vad fallet för närvarande är i fråga om arbetarnas sjukhusvård ersättas av det anslag, från vilket denna personalkategori erhåller sin avlöning.

Vid varje infanteriregemente bör sålunda finnas allenast en truppförbandsläkare. Den erforderliga förstärkningen under repetitionsövningarna samt under vintersoldatskolorna i Norrland bör utgöras av bataljonsläkare vid fältläkarkåren eller i reserven samt av värnpliktiga läkare i erforderligt antal. Den ordinarie truppförbandsläkaren bör med hänsyn till honom åliggande arbetsbörda och ansvar upptagas såsom *regementsläkare*.

Vid *stridsvagnsregementet* kommer personalstyrkan att under soldatskolan uppgå till omkring 550 man. Då enligt det föregående för en personalstyrka av 800 man beräknats en regementsläkare, torde vid detta regemente böra upptagas en bataljonsläkare.

Vid *kavalleriregementena* beräknas personalstyrkan under soldatskolan komma att uppgå till omkring 500 man. Vid vart och ett av dem bör liksom hittills beräknas en bataljonsläkare.

Vid varje *fördelningsartilleriregemente* och för *arméartilleriregementet* kan personalstyrkan beräknas till omkring 700 man under soldatskolan och högst omkring 1 200 man under repetitionsövningarna. Ehuru denna styrka och därmed arbetsuppgifterna vid dessa truppförband bliva av något mindre omfång än vad fallet är vid infanteriregementena, synes dock läkarbeställningen vid desamma på enahanda grunder, som anförts i fråga om militärläkarbeställningarna vid sistnämnda regementen, böra upptagas som regementsläkare. Under repetitionsövningarna förutsättes jämväl vid artilleriregementena en förstärkning av läkarpersonalen med en militärläkare samt med värnpliktiga läkare i erforderligt antal.

Vid *luftvärnsartilleriregementena* kan personalstyrkan beräknas till omkring 700 man under soldatskolan och samma styrka under repetitionsövningarna. Av enahanda skäl som ovan anförts beträffande militärläkarbeställningarna vid fördelningsartilleriregementena böra läkarbeställningarna vid dessa truppförband upptagas såsom regementsläkare. Den vid luftvärnsartilleriregementet i Karlsborg placerade regementsläkaren förutsättes jämväl tjänstgöra som chefläkare å garnisonssjukhuset i Karlsborg.

För varje *ingenjörkår* (utom Bodens ingenjörkår), där personalstyrkan under soldatskolan beräknas uppgå till omkring 600 man, upptages enligt enahanda grunder, som i det föregående tillämpats, en bataljonsläkare.

För *signalregementet* — med en beräknad styrka under sommarsoldatskolan om c:a 450 man — beräknas en bataljonsläkare.

Vid *trängkårerna*, där de värnpliktiga komma att tjänstgöra i omgångar med olika inryckningstider, torde den personalstyrka, som samtidigt är i tjänst, icke överstiga 400 man. Till dessa kårer är emellertid utbildningen av sjukvårdstrupperna förlagd. Med hänsyn härtill och främst till den undervisningsskyldighet, som i detta sammanhang åligger militärläkarna vid dessa

truppförband, synes det motiverat att allt fortfarande för var och en av dessa kårer beräkna en regementsläkare och en bataljonsläkare.

Genom den föreslagna indragningen av en läkare vid varje infanteriregemente blir regementsläkarens arbete avsevärt utökat. På grund härav torde det såsom förut framhållits vara lämpligt att befria honom från visst arbete med mobiliseringsplanerna. Det ligger därvid närmast till hands att låta *fördelningsläkarna* övertaga utarbetandet av planer för inom fördelningarnas militärområden liggande krigssjukhus, vilket arbete hittills ålegat regementsläkarna vid infanteriregementena såsom föredragande hos inskrivningsbefälhavarna. Därigenom att antalet läkare vid truppförbanden genomgående minskas till en, kommer under denne läkares semester samt vid sjukdomsfall och kommanderingar ett behov av extra läkare att föreligga. Då dessa extra läkare (bataljonsläkare vid fältläkarkåren och i fältläkarkårens reserv) givetvis många gånger komma att sakna erforderlig vana vid trupptjänstgöring, blir det nödvändigt, att fördelningsläkaren på ett helt annat sätt än som hittills varit nödvändigt övervakar sjukvården vid truppförbanden under de perioder, då den icke bestrides av den ordinarie befattningshavaren. Med anledning härav kan kommissionen icke ifrågasätta någon förändring i antalet fördelningsläkare.

Gotlands trupper komma i stort sett att organiseras som ett högre truppförband, i vars stab samtliga tjänstegrenar böra vara företrädde. En militärläkare bör därför avses att bestrida den med stabsläkarbefattningen förenade tjänstgöringen. Under soldatskolan komma att vid Gotlands infanteriregemente tjänstgöra omkring 500 man och vid Gotlands artillerikår omkring 250 man, sammanlagt alltså omkring 750 man. Med hänsyn till de ökade krav på krigsberedskap, som måste ställas på Gotlands trupper och i samband därmed stående krav på förberedelser även i fred på det militärmedicinska området, böra vid militärbefälet på Gotland upptagas en regementsläkare — tillika bestridande stabsläkarbefattningen — och en bataljonsläkare.

Å *kommendantskapets i Bodens fästning stat* finnas för närvarande upptagna 2 regementsläkar- och 2 bataljonsläkarbeställningar samt 2 bataljonsläkarbeställningar på extra stat. För den egentliga truppsjukvården inom fästningen torde sammanlagt fyra läkarbeställningar vara tillfyllest.

Hittills hava de båda regementsläkarbeställningarna varit avsedda för överläkarna å medicinska och kirurgiska avdelningarna vid garnisonssjukhuset. Det har emellertid visat sig, att sökande, vilka uppfylla såväl de föreskrivna kompetensvillkoren med avseende å sjukhusutbildning som ock de för regementsläkarbeställning fastställda särskilda fordringarna, icke stått att erhålla. På grund härav har Kungl. Maj:t vid vissa tillfällen nödgats bevilja dispens från de för regementsläkartjänst uppställda kraven. Då det ur sjukvårdssynpunkt är önskvärt att frigöra dessa båda läkare från truppsjukvården och då en sådan anordning skulle förenkla tillsättningsförfarandet, böra överläkartjänsterna å medicinska och kirurgiska avdelningarna uppföras såsom »sjukhusläkartjänster» utan att såsom sådana behöva vara knutna till fältläkarkåren. Såsom lämplig avlöning föreslås bataljonsläkares lön, varvid förutsattes särskilt arvode från landstinget såsom ersättning för vården av civila patienter å garnisonssjukhuset.

De övriga befattningarna böra bibehållas såsom 2 regementsläkar- (därav den ena tillika fästningsläkare) och 2 bataljonsläkarbefattningar på stat. Härmed torde truppsjukvården vid i Boden förlagda förband kunna tillfredsställande tillgodoses.

De båda regementsläkarna torde utom sin tjänstgöring vid truppsjukvården böra avses såsom avdelningsläkare vid garnisonssjukhusets röntgen- resp. ögon-avdelningar, och de båda bataljonsläkarna utom tjänstgöring vid truppsjukvården även såsom biträdande läkare vid garnisonssjukhusets medicinska resp. kirurgiska avdelningar.

Vid *krigsskolan* kunna följande antal man beräknas vara i tjänstgöring under nedanstående tidsperioder:

januari—mars 460 man,
 april—augusti (eventuellt september) 1 170 man,
 oktober—december 360 man.

Härtill komma omkring 40 man ersättningsreserv samt 30 man civil be-
 tjäning.

Vid beräkning av läkarbehovet för krigsskolan bör hänsyn även tagas därtill, att där anställda läkare jämväl hava undervisningsskyldighet vid officers- och reservofficerskurserna. Med hänsyn till det sålunda anförda böra för krigsskolan beräknas en regementsläkartjänst och en bataljonsläkartjänst.

Vid *garnisonssjukhuset i Stockholm*, vilket, sedan det beslutade rikssjukhuset tagits i bruk, skall ingå i detta, synes ingen anledning föreligga att vidtaga någon annan ändring i den nuvarande organisationen än att de båda regementsläkarbeställningarna, motsvarande överläkartjänsterna å resp. medicinska och kirurgiska avdelningarna, i likhet med vad försvarskommissionen föreslagit i fråga om garnisonssjukhuset i Boden, upptagas såsom sjukhusläkartjänster.

För *garnisonssjukhuset på Karlsborg* avses, såsom tidigare framhållits, den vid luftvärnsartilleriregementet placerade regementsläkaren såsom chefläkare. Därtill torde böra komma ytterligare en läkartjänst, vilken tjänst lämpligen bör upptagas såsom bataljonsläkarbeställning.

Behovet av extra läkare.

Den föreslagna minskningen av antalet läkare vid truppförbanden medför, att för undersökning av de värnpliktiga vid första inryckningen *extra läkare* måste anlitas i större utsträckning än vad nu är fallet, om denna undersökning icke skall draga alltför lång tid. För dylika undersökningar torde kunna anlitas på förläggningssorten boende civila läkare eller icke tjänstgöringsskyldiga militärläkare.

Ett ytterligare behov av extra läkare uppstår dels vid förfall för ordinarie truppförbandsläkare — såsom under kommenderingar, semester och sjukdom — dels vid uppstående vakanser. Under inskrivningsförrättningarna finnes jämväl behov av extra läkare. För närvarande fylles detta dels med bataljonsläkare vid fältläkarkåren, vilka hava en tjänstgöringsskyldighet av högst 75 dagar årligen, dels med bataljonsläkare i fältläkarkårens reserv med en tjänstgöringsskyldighet av 35 dagar vart tredje år intill fyllda 42 år. Kostnaderna per tjänstgöringsdag för en bataljonsläkare vid fältläkarkåren uppgå vid

tjänstgöring utom ordinarie bostadsorten till 44 kronor. För en bataljonsläkare i fältläkarkårens reserv utgör motsvarande kostnad 30 kronor. Till det senare beloppet bör dock läggas dels statens utgift för ekiperingshjälp, dels pension. Då bataljonsläkare i fältläkarkårens reserv i regel komma i tjänst vid 32 års ålder, bör denna kostnad fördelas på 105 dagars obligatorisk tjänstgöring. På grund härav blir ur kostnadssynpunkt en bataljonsläkare i reserven avsevärt dyrare för statsverket per tjänstgöringsdag än en bataljonsläkare vid fältläkarkåren.

Vid beräkandet av det antal tjänstgöringsmånader, som ovan angivet behövs av extra läkare representerar, träder behovet av extra läkare vid förfall för ordinarie truppförbandsläkare i förgrunden.

Några särskilda läkare under semester eller vid annat förfall av kortare varaktighet erfordras icke för fördelningsläkarna (fältläkarna) och icke heller för regementsläkarna vid trängen och krigsskolan, stabsläkaren vid militärbefälet på Gotland och överläkarna vid garnisonssjukhuset i Stockholm. Äldste regementsläkaren inom fördelningen resp. bataljonsläkare och underläkare lär nämligen kunna uppehålla vederbörliga befattningar. Vid truppförband med endast en läkare erfordras däremot vikarier. Med den här föreslagna staten för fältläkarkåren skulle detta bliva fallet med avseende å 22 regementsläkare och 8 bataljonsläkare. Beräknas för regementsläkare 45 dagars semester och för bataljonsläkare 30 dagars semester, skulle behovet av extra läkare i detta sammanhang kunna uppskattas till ungefär 41 tjänstgöringsmånader. Under skjutskolor, vissa övningar m. m. erfordras extra läkare under sammanlagt 24 månader. Under diverse kommenderingar, fältövningar, sjukdom och vakanser beräknas approximativt extra läkare under sammanlagt 25 månader. Tillsammans skulle alltså vid förfall för ordinarie truppförbandsläkare m. m. erfordras extra läkare under 90 tjänstgöringsmånader.

För inskrivningsförrättningarna erfordras 75 läkare¹, en för varje rullföringsområde, varjämte för Stockholms rullföringsområde erfordras samtidigt 3 läkare. Därjämte erfordras under samma tid vikarier för vissa ordinarie truppförbandsläkare. Då de flesta truppförband enligt den föreslagna organisationen endast hava en läkare, kan antalet truppförbandsläkare, som kunna påräknas för inskrivningsförrättningarna, icke sättas högre än till 5. Man måste därvid jämväl förutsätta, att i garnisonsorter med flera truppförband en av de vid truppförbanden tjänstgörande läkarna får bestrida sjukvården under tiden för inskrivningsförrättningarna jämväl vid annat truppförband.

För inskrivningsförrättningarna på Gotland avses endast de båda läkarna vid försvarschefsstaben.

Inskrivningsförrättningarna pågå inom olika rullföringsområden ungefär samtidigt och samma läkare kan därför icke beräknas tjänstgöra i mer än ett rullföringsområde. Behovet av extra läkare vid inskrivningsförrättningarna kan alltså beräknas till 70. Detta behov avses i första hand att liksom hittills

¹ Under 1935 års inskrivningsförrättningar voro 44 truppförbandsläkare, 11 bataljonsläkare vid fältläkarkåren, 18 bataljonsläkare i reserven och 2 civila läkare, summa 75 läkare, kommanderade till inskrivningsförrättningarna. Därjämte erfordrades under samma tid vikarier för vissa ordinarie truppförbandsläkare. Dessa utgjordes av 5 bataljonsläkare vid fältläkarkåren, 12 bataljonsläkare i reserven och 4 civila läkare.

delvis bliva fyllt med 20 bataljonsläkare i reserven. För det därutöver kvarstående behovet måste man taga i anspråk bataljonsläkare vid fältläkarkåren. Det för detta ändamål erforderliga antalet blir sålunda 50. Inskrivningsförrättningarna torde i medeltal komma att taga en tid av högst en månad. Det kräves alltså i detta hänseende 50 tjänstgöringsmånader för bataljonsläkare vid fältläkarkåren. Då denna militärläkarkategori årligen åliggande tjänstgöringsskyldighet är 75 dagar, återstå odisponerade för var och en av de för inskrivningsförrättningarna i anspråk tagna $75 - 30 = 45$ dagar, för samtliga sammanlagt $50 \times 45 = 2\,250$ dagar = 75 tjänstgöringsmånader.

Det beräknade behovet av extra läkare för annat ändamål utgör enligt det föregående 90 tjänstgöringsmånader. Det återstår alltså att fylla ett behov av $90 - 75 = 15$ tjänstgöringsmånader, för vilket ändamål bataljonsläkare i reserven måste tagas i anspråk.

En sammanställning av det årliga behovet av extra läkare och dettas fyllande framgår av nedanstående tablä.

Behov	Tjänstgöringsmånader	För fyllande härav erfordras	Tjänstgöringsmånader
Som vikarier etc.	90	50 bataljonsläkare vid fältläkarkåren med $2\frac{1}{3}$ månaders tjänstgöringsskyldighet.....	125
För inskrivningsförrättningar	70	105 bataljonsläkare i reserven med 35 dagars tjänstgöringsskyldighet vart tredje år	35
	160		160

Behovet av extra läkare vid armén med den av kommissionen föreslagna sammansättningen av fältläkarkåren blir alltså 50 bataljonsläkare vid fältläkarkåren och 105 bataljonsläkare i reserven (med tjänstgöringsskyldighet vart tredje år). Då den förra kategorien av militärläkare torde få anses svår att rekrytera utöver här angivet antal och institutionen med bataljonsläkare i reserven, såsom i det föregående framhållits, ställer sig relativt dyrbar, anser kommissionen en ändamålsenlig lösning på problemet vara att ersätta en del av denna senare kategori med *militärläkare på reservstat*. En organisation, omfattande 10 militärläkare på reservstat med i medeltal 50 dagars tjänstgöringsskyldighet om året, skulle åstadkomma 500 tjänstgöringsdagar eller lågt räknat 16 tjänstgöringsmånader, d. v. s. ersätta 3×16 eller 48 bataljonsläkare i reserven.

För att kunna upprätthålla det därefter erforderliga antalet av omkring 60 bataljonsläkare i reserven, fordras en årlig rekrytering om 6 dylika beställningshavare.

På grund av den företagna minskningen av antalet beställningar vid truppförbanden måste en viss del av den nu i truppförbandens stater upptagna personalen överföras till *övergångsstat*. Detta gäller framförallt bataljonsläkare, vilka på grund av sin genomsnittligt låga levnadsålder under avsevärd tid komma att kvarstå å dylik stat. Så länge denna personalkategori finnes tillgänglig, bör det i staten föreslagna antalet bataljonsläkare vid fältläkarkåren minskas i erforderlig utsträckning.

I samband med behandlingen av frågan om fältläkarkårens organisation har kommissionen tagit under omprövning ett inför densamma framlagt förslag att organisera sagda kår såsom en *militär kår* i likhet med vad som är fallet med motsvarande personalorganisation i de flesta utländska arméer.

Utan tvivel föreligga åtskilliga skäl, som tala för ett genomförande av en dylik reform. Särskilt måste det anses under vissa förhållanden innebära en olägenhet, att militärläkarna med den nuvarande organisationen som en civilmilitär kår icke alltid äga den formella befogenhet att taga befäl, som skulle förefinnas, därest de räknades till arméns officerare. Frågan sammanhänger emellertid uppenbarligen nära med spørsmålet om militärläkarnas utbildningsförhållanden i militärt hänseende. Innan närmare erfarenheter vunnits rörande den utbildning för militärläkare, som i det följande av kommissionen föreslås, torde därför förutsättningar saknas för ett slutgiltigt ståndpunkts-tagande till denna fråga. Kommissionen förutsätter emellertid, att efter det dylik erfarenhet vunnits, förevarande spørsmål göres till föremål för utredning av vederbörande myndigheter.

Militärläkarnas utbildning.

Grundläggande (värnplikts-)utbildning.

Grunden för militärläkarnas utbildning utgör den utbildning, som bibringas under den för alla vapenföra studenter föreskrivna värnpliktstjänstgöringen, vilken av medicine studerande fullgöres i specialtjänst. En utredning rörande militärläkarnas utbildning måste därför i första hand beröra de värnpliktiga läkarnas utbildning.

Fördelningen av utbildningstiden för värnpliktiga medicine studerande, vilka uttagits till specialtjänst såsom läkare, framgår av å sid. 237 återgiven tabell. Av densamma framgår, att utbildningen omfattar dels militärutbildning 160 dagar, fördelade med 75 dagar under första året och 85 dagar under andra året, dels fackutbildning 60 dagar och facktjänstgöring 40 dagar.

Till kommissionen har överlämnats en inom arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse enligt Kungl. Maj:ts uppdrag verkställd utredning rörande bland annat arméns läkarorganisation. I denna ingår även en sammanställning rörande militärläkarnas utbildning. Av denna liksom av de yttranden i frågan, som inkommit till sjukvårdsstyrelsen från arméfördelningschefer, inspektörer m. fl., framgår, att vissa brister äro förbundna med den nu gällande ordningen för utbildningen av värnpliktiga läkare. Dessa brister hava framhållits vara huvudsakligen följande:

läkarna sakna erforderlig förmåga i befälsföring;

kännedomen om den rent militära tjänsten vid de stridande truppförbanden är för ringa;

utbildningen i taktik är för svag.

Utbildningen av de värnpliktiga läkarna borde enligt utredningen i första hand avse att göra dem användbara såsom militärläkare i krig och alltså i första hand taga sikte på krigets krav. Först i andra hand borde komma upp-

giften att bibringa de värnpliktiga läkarna nödiga förutsättningar för att göra tjänst vid truppförband i fred och för utbildning till fast anställda militärläkare. Den för detta senare ändamål nödvändiga utbildningen skulle lämpligen kunna meddelas de läkare, vilka önskade anställning såsom militärläkare på stat genom särskilda aspirantkurser. Såsom mål för utbildningen av de värnpliktiga läkarna borde därför uppställas bibringandet av de kunskaper och färdigheter, vilka erfordrades för tjänstgöring såsom läkare i fält vid

1. stridande trupper (bataljonsläkare vid infanteribataljon och motsvarande förband),

2. sjukvårdstrupper (dock ej chefläkare vid kompani eller fältsjukhus) samt

3. vid sjukvårdsformationer och -anstalter bakom truppgränsen (dock ej chefläkare).

Utbildningstiden borde liksom hittills fördelas på militärutbildning, fackutbildning och facktjänstgöring.

För att avhjälpa den påtalade bristen i de värnpliktiga läkarnas rent militära utbildning borde såväl första årets militärutbildning som fackutbildningen utökas. Första årets militärutbildning borde sålunda ökas från 75 till 85 dagar, under det att andra årets militärutbildning borde minskas med motsvarande dagantal, alltså från 85 till 75 dagar. Under förutsättning att första och andra årens militärutbildning fastställdes till det nu angivna dagantalet, skulle alltså för fackutbildning och facktjänstgöring återstå 100 dagar. Längden av facktjänstgöringen, vilken endast borde få fullgöras vid truppförband under repetitionsövning, borde sättas lika med längden av en repetitionsövning vid största antalet truppförband, alltså till 25 dagar. För fackutbildningskursen skulle då återstå 75 dagar. Fackutbildningen, som avsåge att bibringa eleverna sådana speciella kunskaper och färdigheter, vilka erfordrades för tjänstgöring i fält såsom läkare vid truppförband och sjukvårdsformationer, borde koncentreras till det för tjänsten i fält viktigaste. Tidigare hade i fackutbildningen ingått även undervisning i rent medicinska ämnen. Läkarnas utbildning i dessa måste dock förutsättas ske vid resp. universitet och högskola, varför det icke syntes vara behöfligt att i fackutbildningen inginge allmän medicinsk utbildning. Utbildningen kunde därför koncentreras till militärorganisation och sjukvårdens tekniska och praktiska anpassning till förhållandena i fält. Fackutbildningen borde ske i kurser under ledning av lämpliga militärläkare och borde i stort sett organiseras efter mönster av krigsskolans reservofficerskurser.

Tjänstgöringstiden för värnpliktiga läkare skulle enligt anförda grunder fördelas på de olika årens utbildning på följande sätt:

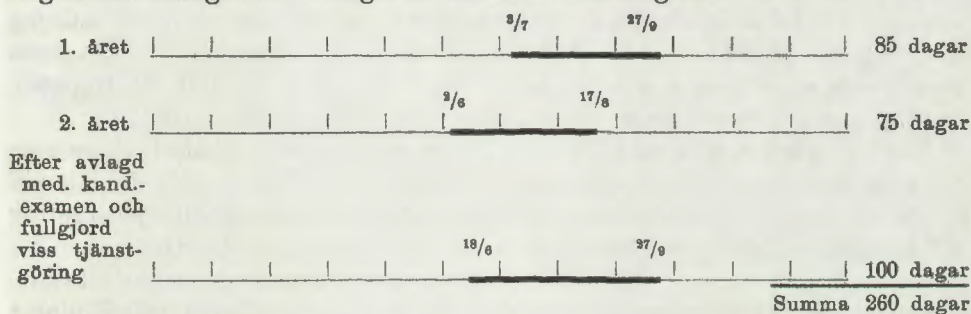
Första årets militärutbildning	85 dagar
Andra » »	75 »
Fackutbildning	75 »
Facktjänstgöring	25 »

Summa 260 dagar

Försvarskommissionen.

De skäl, som i ovannämnda utredning anförts för en omorganisation av de värnpliktiga läkarnas utbildning, har försvarskommissionen funnit vara övertygande. Kommissionen förordar fördenskull en omläggning av sagda utbildning i huvudsaklig överensstämmelse med sjukvårdsstyrelsens förslag. Facktjänstgöringens längd, vilken av sjukvårdsstyrelsen föreslagits till 25 dagar, bör dock enligt försvarskommissionens mening sättas till 30 dagar, motsvarande längden av en repetitionsövning vid flertalet specialtruppslag. De värnpliktiga läkare, vilka tilldelas dessa truppslag, böra nämligen med hänsyn till det särskilt i början av repetitionsövning forcerade arbetet med undersökning av nyinryckta m. m. vara tillgängliga vid truppförbanden från inryckningsdagen. Fackutbildningen bör givetvis vara lika lång för samtliga elever, oberoende av sedermera verkställd placering på olika truppförband för facktjänstgöring. De vid infanteri- m. fl. truppförband placerade värnpliktiga läkarna komma vid sådant förhållande att inställa sig till tjänstgöring vid resp. regementen 5 dagar före repetitionsövningens början vid dessa truppförband. Såsom försvarskommissionen i annat sammanhang föreslagit pågår under denna tid utbildning av till tjänstgöring vid truppförbanden inkallade reservofficerare. Det torde då vara lämpligt, att de värnpliktiga läkarna under tiden till och med repetitionsövningens början deltaga i denna utbildning.

Den ungefärliga indelningen av den för ifrågavarande värnpliktiga föreslagna utbildningstiden framgår av nedanstående diagram.

Utbildning av fast anställda militärläkare.

Utbildningen av de värnpliktiga läkarna är, som ovan anförts, avsedd att bibringa dessa sådana kunskaper och färdigheter, att de skola kunna i krig tjänstgöra i vissa läkarbefattningar vid mobiliserade förband och formationer. Utbildningstidens längd medgiver däremot icke att bibringa eleverna jämväl sådana kunskaper, som erfordras för att de skola kunna bestrida läkartjänster i fred vid arméns truppförband. I den förut omförmälda utredningen rörande arméns läkarorganisation har arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse föreslagit införande av en *aspirantkurs*, avsedd för sådana läkare, vilka önska fast anställning såsom läkare på stat vid staber och truppförband. Denna aspirantkurs skulle ersätta den nuvarande militärläkarkursen, vars genomgående erfordras för erhållande av kompetens till regementsläkarbeställning.

Försvarskommissionen, som finner de av sjukvårdsstyrelsen anförda skälen för anordnandet av en aspirantkurs bärande, vill förorda, att den nuvarande militärläkarkursen ersättes med en dylik aspirantkurs, vars genomgående bör vara kompetensvillkor för fast anställning såsom militärläkare på stat vid truppförbanden.

För att militärläkarna på stat vid truppförbanden skola kunna bibehålla sin tjänstduglighet och dessutom kunna följa med utvecklingen av militär organisation och taktik, böra liksom hittills anordnas för dessa läkare avsedda *taktiska utbildningskurser*. Det synes vara önskvärt, att varje militärläkare på stat vid truppförbanden minst en gång vart femte år deltagar i en dylik kurs. För ändamålet böra dylika kurser i regel anordnas varje år, varvid med den av försvarskommissionen föreslagna sammansättningen av fältläkarkåren antalet deltagare blir omkring 10. Kurserna böra lämpligen pågå i 6 dagar utom in- och uttryckningsdagar.

Såsom framgår av kommissionens beräkningar ifråga om krigsbehovet av läkare, står i förhållande till nämnda behov endast ett mycket begränsat antal aktiva truppförbandsläkare till förfogande. På grund härav måste i vissa krigsbefattningar, för vilka tidigare avsetts truppförbandsläkare, efter genomförande av försvarskommissionens förslag mobiliseringsplaceras bataljonsläkare vid fältläkarkåren eller bataljonsläkare i fältläkarkårens reserv. Fördenskull måste dessa läkare erhålla särskild utbildning. Denna bör ske dels i särskilda taktiska utbildningskurser, dels i form av deltagande i officersövningar. Taktisk utbildningskurs förutsättes ordnad varje år med omkring 15 deltagare. Med hänsyn till deltagarnas utbildningsståndpunkt måste dessa kurser vara av större omfattning än de för militärläkare på stat vid truppförbanden anordnade och torde därför böra pågå omkring 14 dagar.

För att bataljonsläkare vid fältläkarkåren och i reserven skola i någon mån bliva samövade med de truppförband, de i fält skola tillhöra, böra de dels vid behov av extra läkare under repetitionsövningar kommenderas till tjänstgöring vid nämnda truppförband, dels deltaga i officersövningar därstädes.

Om utbildningen av de värnpliktiga läkarna organiseras såsom försvarskommissionen nu föreslagit, kommer visserligen militärläkarnas utbildning i befälsföring att förbättras. Det är emellertid av synnerlig vikt, att denna förmåga vidmakthålles. Någon direkt övning i befälsföring kommer under fredstid, fränsett läkarna vid trängen, endast i mycket ringa utsträckning våra militärläkare till del. Varken vid de större fälttjänstövningarna eller vid fälttjänstövningar arméfördelningsvis upprättas sjukvårdsformationer i sådan omfattning, att tillfälle till befälsföring vid dessa i nämnvärd omfattning kan beredas utanför trängkårerna placerade läkare. Med hänsyn till att även militärläkarna på stat vid krigstillfälle äro avsedda att bekläda chefsbefattningar vid sjukvårdsformationer är det nödvändigt, att övningar avseende utbildning i direkt befälsföring vid sjukvårdsformationer anordnas. Dylika övningar synas böra årligen ordnas i form av en taktisk tillämpningsövning med sjukvårdstrupp, alternerande förlagd till olika trängkårer. Till denna övning böra beordras omkring 15 militärläkare, huvudsakligen på stat och

mobiliseringsplacerade eller avsedda att mobiliseringsplaceras såsom chef-läkare vid sjukvårdsformationer. Övningarna böra icke pågå längre tid än tre dagar. Som ledare bör beordras vederbörande fördelningsläkare. Trupp och materiel böra ställas till förfogande av vederbörande fördelningschef. Övningarna böra i första hand avse verksamheten vid sjukvårdskompani, fältsjukhus och sjukvårdskader (etappsjukmottagning).

Medel för här avsedd utbildning hava av kommissionen beräknats under undervisningsanslaget.

2. GARNISONSSJUKHUSEN OCH ARMÉNS SJUKSKÖTERSKEKÅR.

Utom de vid truppförbanden befintliga sjukvårdsanstalterna finnas för närvarande vid armén tre särskilda *garnisonssjukhus*, nämligen

garnisonssjukhuset i Stockholm, avsett för vård av sjuka från de i Stockholm eller dess närhet förlagda eller dit kommenderade truppförband, militära skolor eller utbildningskurser tillhörande armén och i mån av utrymme även från marinen, vilka icke lämpligen kunna behandlas vid eget truppförband,

garnisonssjukhuset i Karlsborg, avsett för sjuka bland den militära och civila personal, som i kronans tjänst eller arbete är förlagd å denna ort, samt

garnisonssjukhuset i Boden, avsett för vård av sjuka från de i Boden förlagda eller dit kommenderade truppförband, militära skolor eller utbildningskurser, ävensom från de till Bodens fästning hörande formationer, anstalter, verk och inrättningar, vilka sjuka äro i behov av sjukhusvård.

För vart och ett av garnisonssjukhusen finnes en särskild stat fastställd, upptagande för sjukhusets drift erforderlig sjukvårds- och förvaltningspersonal. I fråga om dessa stater är att märka, att de för sjukhuset i Boden avsedda läkarna äro upptagna å kommendantskapet stat, under det att läkarna för de båda övriga sjukhusen äro upptagna å dessas stater.

Enligt särskilda överenskommelser mellan å ena sidan kronan och å andra sidan Stockholms stad, resp. Skaraborgs läns landsting och Norrbottens läns landsting äro garnisonssjukhusen även upplåtna för vård av civila sjuka från resp. sjukvårdsområden.

Försvarskommissionen.

Försvarskommissionen vill till en början erinra därom, att enligt beslut av 1930 års riksdag det nuvarande garnisonssjukhuset i Stockholm skall sammanslås med det av riksdagen beslutade rikssjukhuset i huvudsaklig överensstämmelse med de allmänna grunder, som av chefen för försvarsdepartementet i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 14 mars 1930 förordats (Kungl. Maj:ts proposition nr 232). Denna sammanslagning förutsätter en fullständig omorganisation av det nuvarande garnisonssjukhuset. Då enligt uttalande i nämnda proposition de med de båda sjukhusens sammanslagning förenade organisationsfrågorna under byggnadstiden

böra grundligt utredas och kommissionen förutsätter, att en dylik utredning i annat sammanhang verkställes, har kommissionen icke ansett sig böra uppgöra förslag till stat för det med karolinska sjukhuset förenade garnisonssjukhuset utan vid beräkning av staten för garnisonssjukhuset i Stockholm utgått från den under de närmaste åren gällande organisationen.

Vid uppgörande av stater för garnisonssjukhusen hava å dessa icke medtagits ordinarie läkartjänster, då dessa äro uppförda på den för fältläkarkåren gemensamma staten. Såsom försvarskommissionen i annat sammanhang anfört har vid garnisonssjukhuset i Boden beräknats två uteslutande för sjukhusets behov avsedda tjänster — förslagsvis benämnda sjukhusläkartjänster — avsedda såsom överläkare å medicinska resp. kirurgiska avdelningen. För garnisonssjukhuset i Stockholm hava i likhet härmed de nuvarande regementsläkartjänsterna upptagits såsom sjukhusläkartjänster.

Genom beslut av 1907 års riksdag anställdes vid vissa truppförband sjuksköterskor från Svenska Röda Korset. På grund av de goda resultat för sjukvården, som därigenom vunnos, utökades efter hand antalet sjuksköterskor, vilka från och med 1917 organiserades såsom *arméns sjuksköterskekår*.

Den för arméns sjuksköterskekår senast fastställda staten upptager 41 befattningar, avsedda för sjukvården vid truppförbandens sjukhus.

Försvarskommissionen.

Försvarskommissionen, som anser det vara av synnerlig betydelse för den militära sjukvården, att vid varje truppförband finnes en sjuksköterska, föreslår att arméns sjuksköterskekår bibehålles enligt den nu gällande organisationen. Med hänsyn till de av kommissionen föreslagna indragningarna av vissa truppförband har antalet beställningar vid arméns sjuksköterskekår beräknats till 40. Därvid har dock kommissionen förutsatt, att det ytterligare behov av sjuksköterskor liksom av annan personal vid sjukhus, avsedda för vård även av civila sjuka, vilket behov för närvarande delvis fylles genom genom anställande av extra personal enligt särskilda kungl. brev, bliver föremål för ytterligare utredning inom försvarsdepartementet.

3. FÄLTVETERINÄRKÅREN.

Tidigare organisation.

Den organisation av fältveterinärkåren, till vilken grunden lades år 1886, innebar, att för varje kavalleriregemente om fem skvadroner samt för varje artilleriregemente beräknades en regements- och en bataljonsveterinär. Vid kavalleriregementen, som voro organiserade på mer än fem skvadroner, upptogs i staten förutom en regementsveterinär tre bataljonsveterinärer. För varje trängbataljon beräknades en bataljonsveterinär. Dessutom upptogs i staten utom truppförbanden fem »hästläkare», sedermera benämnda fältveterinärstipendiater.

Denna organisation utvecklades ytterligare åren 1892, 1901 och 1914 i samband med genomförandet av de då antagna härordningarna samt 1907, då fältveterinärbyrån tillkom i samband med inrättandet av en sjukvårdsstyrelse vid arméförvaltningen.

Fältveterinärkårens utveckling i stort under åren 1886—1914 belyses av nedanstående tabell:

Å r	Fältveterinär	Regementsveterinärer	Bataljonsveterinärer	Fältveterinärstipendiater	Summa
1886	—	11	17	5	33
1892	—	14	14	5	33
1901	—	14	26	8	48
1907	1	14	26	8	49
1914	1	15	28	8	52

Erfarenheterna från åren 1908—1914 visade, att i medeltal nära 20 % av bataljonsveterinärbeställningarna samt i det närmaste samtliga fältveterinärstipendiatbeställningar icke kunde besättas. Då denna brist på militärveterinärer inverkade ofördelaktigt på veterinärvården vid truppförbanden, tillkallades år 1916 särskilda sakkunniga för att verkställa utredning och avgiva förslag till veterinärväsendets organisation i fred, och, därest så skulle synas erforderligt, jämväl förslag beträffande detsamma organisation i krig. Till denna åtgärd bidrog även den omständigheten, att det blivit bekant, att veterinärväsendet hos de i världskriget deltagande makterna på många håll icke varit skickat att möta de stora krav, som vid krigsutbrottet ställts på detsamma.

På grund av de sakkunnigas den 29 november 1916 överlämnade utredning och förslag framlade Kungl. Maj:t i proposition nr 83 till 1918 års riksdag förslag till omorganisation av fältveterinärkåren.

I propositionen gjorde departementschefen vissa principiella uttalanden, som i detta sammanhang torde böra omnämnas. Enär arméns hästar representerade ett värde av lågt räknat 20 miljoner kronor, borde dessa världens ändamålsenliga tillvaratagande i högre grad än hittills varit fallet betryggas genom den veterinära organisationens utvidgande, så att den möjliggjorde icke blott en mera omsorgsfull veterinärvård utan även en kraftigare fackmässig inspektion från arméfördelningschefernas sida än förhållandet tidigare varit. Det framhölls även vara av synnerlig vikt, att militärveterinärerna mera än hittills redan i fredstid bereddes för dem åliggande uppgifter i fält. Sålunda borde särskild uppmärksamhet ägnas åt militärveterinärernas fortsatta utbildning och deras verksamhet under fält- och fälttjänstövningar.

De grundläggande principerna för ett omorganisationsförslag, framhöll chefen för generalstabens i sitt till departementschefen ingivna yttrande, borde vara att med fyllande av krigets krav som mål skapa en fredsorganisation, som kunde vara ägnad att främja dessa krav och på den grund i möjligaste mån överensstämde med krigsorganisationen. Behovet av veterinärer i krig

vore mycket stort i förhållande till den numerärt svaga fältveterinärkåren. Varje minskning av denna fåtaliga kår skulle medföra en allvarlig brist på fackutbildade veterinärer och måste alltså på det bestämdaste avstyrkas.

Riksdagens beslut fattades i enlighet med Kungl. Maj:ts proposition och innebar bland annat följande nyheter med avseende å fältveterinärkårens organisation.

Chefen för fältveterinärbyrån i arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse skulle benämnas överfältveterinär. Å arméförvaltningens stat uppfördes en byrå-assistent med regementsveterinärs avlöning. För varje arméfördelning upptogs en fördelningsveterinär, benämnd fältveterinär. Vid ridskolan upptogs en bataljonsveterinär, uppförd å ridskolans stat. En särskild reservstat för fältveterinärkåren upprättades, bestående av en fältveterinär, fyra regements- och två bataljonsveterinärbeställningar. Samtliga fältveterinärstipendiatbefattningar indrogs.

Enligt 1918 års beslut omfattade alltså fältveterinärkåren följande personal:

överfältveterinär	1
fältveterinärer	6
regementsveterinärer.....	11
bataljonsveterinärer	27
	Summa 45

Härtill kom reservstaten, bestående av:

fältveterinär.....	1
regementsveterinärer.....	4
bataljonsveterinärer	2

Nuvarande organisation.

Den genom 1925 års härordning genomförda arméorganisationen medförde icke någon principiell förändring av fältveterinärkårens organisation. I stort sett innebar den endast en minskning av antalet beställningar motsvarande de indragna truppförbanden. Fältveterinärkårens reservstat, vars uppsättning icke hunnit påbörjas, ansågs icke oavvisligen nödvändig och indrogs.

Veterinärernas fördelning på olika truppförband o. s. v. blev enligt 1925 års härordning följande:

Truppförband (stab o. s. v.)	Överfältveterinär	Fältveterinär	Regementsveterinär	Bataljonsveterinär	Bestrider jämte egen tjänst annan tjänst enligt nedanstående
Sjukvårdsstyrelsen	1	—	1	—	
Södra arméfördelningens stab..	—	1	—	—	Regementsveterinärs åliggande vid Skånska kavalleriregementet.
Skånska kavalleriregementet ...	—	—	—	1	
Wendes artilleriregemente	—	—	1	¹ 1	¹ Veterinärvården vid Norra skånska infanteriregementet.
Skånska trängkåren	—	—	—	1	
Västra arméfördelningens stab	—	1	—	—	Regementsveterinärs åliggande vid Livregementets husarer.
Livregementets husarer	—	—	—	1	
Göta artilleriregemente	—	—	1	1	
Göta trängkår	—	—	—	1	Veterinärvården vid Skaraborgs regemente.
Östra arméfördelningens stab..	—	1	—	—	Regementsveterinärs åliggande vid Livregementet till häst.
Livregementet till häst	—	—	—	1	Veterinärvården vid Svea livgarde och Göta livgarde (Vaxholm).
Svea artilleriregemente	—	—	1	² 1	² Veterinärvården vid generalstabens stall.
Svea ingenjörkår	—	—	—	1	
Göta ingenjörkår	—	—	—	1	Veterinärvården vid Jönköpings-Kalmar regemente.
Fälttelegrafkåren	—	—	—	1	Veterinärvården vid krigsskolan.
Svea trängkår	—	—	—	1	Veterinärvården vid Östra brigadens stab och Livgrenadjärregementet.
Norra arméfördelningens stab..	—	1	—	—	Regementsveterinärs åliggande vid Norrlands artilleriregemente.
Norrlands dragonregemente	—	—	1	—	Veterinärvården vid Västerbottens regemente.
Norrlands artilleriregemente ...	—	—	—	1	Veterinärvården vid Jämtlands fältjägarregemente.
Norrlands trängkår	—	—	—	1	Veterinärvården vid Väster-norrlands regemente.
Kommendantskapet i Bodens fästning	—	—	1	—	Stabsveterinär vid militärbefälet för Övre Norrland.
Ridskolan	—	—	—	1	
Summa	1	4	6	15	

Någon bataljonsveterinärinstitution vid fältveterinärkåren motsvarande bataljonsläkarna vid fältläkarkåren förekommer icke.

Fältveterinärerna skulle sålunda, samtidigt med sin tjänst som fördelningsveterinärer, bestrida regementsveterinärs åligganden vid det å samma ort som arméfördelningsstaben förlagda beridna truppförbandet (Livregementet till häst, Skånska kavalleriregementet, Livregementets husarer och Norrlands artilleriregemente). Vid dessa truppförband anställdes därjämte en bataljonsveterinär. Göta artilleriregemente och Wendes artilleriregemente erhöilo en regements- och en bataljonsveterinär, medan för Norrlands dragonregemente upptogs allenast en regementsveterinär samt för varje ingenjörkår — utom Bodens

ingenjörkår — och för varje trängkår en bataljonsveterinär. För Bodens garnison upptogs en regementsveterinär, tillika stabsveterinär vid militärbefälet för Övre Norrland, och för ridskolan en bataljonsveterinär.

Vid övriga truppförband och skolor ordnades veterinärtjänsten principiellt på så sätt, att någon av de i vederbörlig förläggningssort tjänstgörande militärveterinärerna, på sätt som framgår av tablån, ålades att jämväl bestrida denna tjänst. Där så icke varit möjligt, har veterinärvården ordnats på annat sätt. Sälunda har vid Livregementets grenadjärer veterinärvården jämlikt särskilt nådigt beslut kommit att bestridas av bataljonsveterinär på övergångsstat. För upprätthållande av veterinärvården vid militärbefälet på Gotland (Gotlands infanterikår och Gotlands artillerikår), Smålands arméartilleriregemente, Karlsborgs artilleriregemente samt Arméns underofficersskola (och Upplands regemente) hava i vederbörliga stater uppförts särskilda arvoden, nämligen vid militärbefälet på Gotland arvode motsvarande bataljonsveterinärs lön, vid Smålands arméartilleriregemente arvode motsvarande regementsveterinärs lön, vid Karlsborgs artilleriregemente arvode å 2 400 kronor samt vid Arméns underofficersskola — med skyldighet för vederbörande veterinär att bestrida veterinärvården även vid Upplands regemente — arvode å 3 180 kronor. Här avsedda tjänster vid militärbefälet på Gotland och vid Smålands arméartilleriregemente bestridas för närvarande av personal på övergångsstat.

För veterinärvårdens upprätthållande vid återstående truppförband har under avlöningsanslaget beräknats ett belopp av 5 000 kronor, vilket belopp jämlikt nådiga beslut varje år fördelas på de ifrågavarande truppförbanden. Veterinärvården upprätthålles där genom avtal med civila veterinärer.

Utöver de å stat upptagna befattningarna finnes en övergångsstat om en fältveterinär och fem bataljonsveterinärer. Av de senare bestrida, som tidigare nämnts, tre veterinärtjänsterna vid resp. militärbefälet på Gotland, Livregementets grenadjärer och Smålands arméartilleriregemente.

Dessutom tillkommer fältveterinärkårens reserv, omfattande personal i enlighet med bestämmelserna i Kungl. förordningen av den 23 september 1927. Tjänstgöringsskyldiga i fred äro för närvarande 1 regementsveterinär och 32 bataljonsveterinärer. Det årliga antalet tjänstgöringsskyldiga militärveterinärer i reserven har hittills i medeltal utgjort 12. Årligen nyanställas i medeltal 2 bataljonsveterinärer i reserven.

Försvarskommissionen.

Krigsbehovet av veterinärer.

Verkställda beräkningar rörande krigsbehovet av veterinärer hava givit vid handen, att detta uppgår till sammanlagt 206. I detta antal äro dock icke medräknade veterinärer vid de krigssjukstall m. fl. institutioner för tillgodoseende av fälthärens veterinärvård, som i samband med mobilisering upprättas i hemorten. Veterinärbefattningarna vid dessa anstalter torde nämligen kunna bestridas av veterinärer utan särskilda militära kvalifikationer och i de flesta fall utan hinder för dessas övriga i hemorten åliggande tjänsteplikter.

De olika veterinärbefattningarna inom den mobiliserade fälthären samt vid staber och depåer i hemorten ställa givetvis olika krav på sina innehavare i militärveterinärt hänseende. Under beaktande av detta förhållande har en undersökning verkställts rörande krigsbehovet ur denna synpunkt. Resultatet av denna kvalitetsprövning framgår av nedanstående tabell, som upptager behovet av militärveterinärer vid den mobiliserade fälthären.

Aktiva fält- och regementsveterinärer	9
Pensionerade fält- och regementsveterinärer	6
Aktiva bataljonsveterinärer (truppförbandsveterinärer).....	16
Övriga bataljonsveterinärer	66
Värnpliktiga veterinärer.....	109
	Summa 206

Innan slutlig ståndpunkt tages till det sätt, varpå detta behov skall fyllas, synes en granskning av de krav, fredstjänsten ställer på tillgången av militärveterinärer, böra göras. Först därefter kan en sammanställning av freds- och krigsbehov verkställas, ur vilken det slutliga förslaget till fredsorganisation av fältveterinärkåren kan framgå.

Fredsbehovet.

De principer, enligt vilka fältveterinärkåren nu är organiserad, torde i stort sett jämväl i fortsättningen böra tillämpas.

För *fördelningsveterinärernas* bibehållande såsom självständiga tjänstbefattningar tala i stort sett samma skäl, som anfördes vid befattningarnas inrättande, nämligen nödvändigheten, att fördelningschefen inom sin stab finge tillgång till en fackman på det veterinärmedicinska området dels för att kunna åstadkomma en fackmässig veterinärvårdsinspektion inom arméfördelningens truppförband, dels för att handlägga ärenden rörande den veterinära krigsberedskapen. Även i den blivande organisationen bör fördelningsveterinären liksom hittills vid sidan av sin tjänst som sådan bestrida regementsveterinärtjänst vid beridet truppförband, förlagt å samma ort som fördelningsstab, d. v. s. enligt föreslagen organisation vid resp. Wendes artilleriregemente, Livregementets husarer, Livregementet till häst och Norrlands artilleriregemente. Den överflyttning av visst krigsförberedelsearbete från truppförbandsveterinärerna till fördelningsveterinärerna, som lämpligen kan åstadkommas, bör äga rum i likhet med vad som föreslagits beträffande motsvarande militärläkare.

Hästantalet vid ett *kavalleriregemente* har beräknats till 500—650. Med hänsyn till detta hästmateriels ömtåliga och dyrbara beskaffenhet samt omfattningen i övrigt av veterinärtjänsten vid ett kavalleriregemente böra för varje dylikt truppförband upptagas två veterinärer, en regements- och en bataljonsveterinär. Då vid Livregementet till häst och Livregementets husarer fördelningsveterinären vid resp. fördelningsstaber jämväl förutsattes bestrida regementsveterinärs åligganden vid nämnda truppförband, bör dock för dessa upptagas endast en bataljonsveterinär. Bataljonsveterinären vid

Skånska kavalleriregementet bör samtidigt svara för veterinärvården vid Herrevadsklosters remontdepå, för vilken tjänst för närvarande särskilt arvode utgår.

Vid *fördelningsartilleriregemente* kommer antalet stamhästar att uppgå till 300. Härtill komma 450—500 ackordhästar med sammanlagt omkring 12 000 tjänstgöringsdagar per år. Ifrågasätts kan, huruvida även för dessa truppförband två veterinärer skola upptagas i staten. Detta torde i varje fall bliva erforderligt vid Wendes artilleriregemente och Norrlands artilleriregemente, där fördelningsveterinären vid resp. fördelningsstaberna jämväl svarar för regementsveterinärtjänsten vid nämnda truppförband. För dessa bör alltså en bataljonsveterinär per regemente beräknas. Vid återstående regementen, Svea artilleriregemente och Göta artilleriregemente, torde med hänsyn till nödvändigheten att i möjligaste mån begränsa organisationen någon bataljonsveterinärbeställning icke böra upptagas. Vid uppstående behov av vikarier för här placerade regementsveterinärer torde kvalificerade dylika i regel stå att erhålla å förläggningssorterna.

Hästantalet vid *Göta ingenjörkår* i Eksjö blir 60. Med hänsyn till att å samma plats ett infanteriregemente finnes förlagt, varigenom sammanlagda stamhästantalet för förläggningssorten blir 89, synes för ingenjörkåren böra upptagas en bataljonsveterinärbeställning.

Vid *Svea ingenjörkår* i Umeå torde särskild veterinär icke behöva beräknas, då veterinärvården därstädes kan bestridas av bataljonsveterinären vid Norrlands dragonregemente.

Veterinärvården vid *signalregementet* liksom vid *generalstabens* stall med deras ringa hästantal förutsättes bliva omhändertagen av någon av de i arméledningen tjänstgörande militärveterinärerna.

Vid varje *trängkår* avses antalet stamhästar bliva 56, vartill kommer ett betydande antal ackordhästar. Med hänsyn härtill och med hänsyn till kravet på undervisning i hovbeslag m. m. bör veterinärtjänsten bestridas av militärveterinär. Vid Göta trängkår kan denna tjänst bestridas av bataljonsveterinären vid Livregementets husarer. Övriga trängkårer böra däremot erhålla egna bataljonsveterinärer. Bataljonsveterinären vid Svea trängkår avses därjämte för veterinärvården vid Livgrenadjärregementet och Östgöta luftvärnsartilleriregemente och bataljonsveterinären vid Norrlands trängkår för motsvarande vård vid Västernorrlands regemente.

För *kommendantstaben i Bodens fästning* bör liksom förut avses en regementsveterinär, fästningsveterinär. I dennes åligganden böra bland annat ingå att omhändertaga veterinärvården inom Bodens garnison.

För *ridskolan* bör med hänsyn till åliggande kvalificerade arbetsuppgifter där befintlig veterinärbeställning bibehållas. Med hänsyn till de krav, som ställas på denne veterinär speciellt beträffande undervisning, bör befattningen upptagas som regementsveterinärbeställning.

Antalet hästar vid *krigsskolan* avses bliva omkring 120. Med hänsyn till de krav på undervisningsskyldighet m. m., som måste ställas på den vid krigsskolan anställde veterinären, bör denne upptagas i skolans stat, lämpligen såsom bataljonsveterinär.

Veterinärvården vid de *infanteritruppförband*, som ligga i samma garnisonsort som beridet truppförband, bör bestridas av veterinär vid det senare enligt nedanstående:

Svea livgarde och Göta livgarde bataljonsveterinär vid Livregementet till häst		
Livgrenadjärregementet	»	» Svea trängkår
Jämtlands fältjägarregemente...	»	» Norrlands artillerireg.
Norra skånska infanteriregementet	»	» Wendes artillerireg.
Skaraborgs regemente	»	» Livregementets husarer
Jönköpings-Kalmar regemente	»	» Göta ingenjörkår
Västernorrlands regemente.....	»	» Norrlands trängkår.

Vid återstående truppförband och skolor, vilka icke tidigare berörts, nämligen Livregementets grenadjärer, Södra skånska infanteriregementet, Upplands regemente, Kronobergs regemente, Dalregementet, Hälsinge regemente, Älvsborgs regemente, Hallands regemente, Bohuslans regemente, Gotlands infanteriregemente, Smålands arméartilleriregemente, Gotlands artillerikår samt Arméns underofficersskola torde, liksom vad tidigare i regel varit fallet, veterinärvården bära upprätthållas med civila veterinärer mot årligt arvode. Detsamma synes bära gälla beträffande infanteriofficersskolan.

Beträffande beräkandet av de kostnader, som härför erfordras, bör följande framhållas.

De belopp, som av Kungl. Maj:t årligen tilldelats infanteritruppförband för ifrågavarande ändamål — varierande mellan 400 och 450 kronor per truppförband — hava visat sig för låga i förhållande till det arbete, som härför krävs av respektive veterinärer. Stora svårigheter hava mött för truppförbandscheferna att träffa erforderliga avtal. På flera orter har vederbörande veterinär förklarat sig icke vilja träffa avtal på föreslagna villkor utan debiterat truppförbandet för utfört arbete enligt gällande taxa för veterinärer. Kostnaderna för veterinärvårdens upprätthållande hava härigenom väsentligt ökats.

Arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse hava på denna grund under de senare åren gjort framställningar om anvisande av ytterligare medel — utöver de i staten upptagna 5 000 kronorna — för att möjliggöra för resp. truppförbandschefer att i erforderlig utsträckning upprätthålla veterinärvården.

Enligt den föreslagna organisationen kommer antalet stamhästar vid infanteriregementena att ökas från 18—20 till 29. Jämväl antalet ackordhästar kommer att ökas. Hästlejningsdagar beräknas per regemente och år till över 2 000 mot nuvarande omkring 1 400.

Med stöd av gjorda utredningar och erfarenheter från de senare åren rörande hithörande spörsmål torde man per infanteriregemente bära räkna med ett årligt arvode av 1 000 kronor för veterinärvårdens upprätthållande samt därutöver särskild ersättning för besiktning vid in- och utmönstring av lejda hästar till ett approximativt belopp per år och regemente av 200 kronor. För veterinärvårdens upprätthållande vid Södra skånska infanteriregementet, Kronobergs regemente, Dalregementet, Hälsinge regemente, Älvsborgs rege-

mente, Hallands regemente och Bohusläns regemente bör fördensskull beräknas ett belopp av 8 400 kronor. För veterinärvården vid infanteriofficersskolan bör beräknas ett belopp av 300 kronor.

På enahanda sätt synes veterinärvården böra ordnas vid Livregementets grenadjärer, Smålands arméartilleriregemente samt Gotlands trupper (Gotlands infanteriregemente och Gotlands artillerikår). Ifrågavarande veterinärvård bestrides för närvarande av bataljonsveterinärer på övergångsstat, vilka härför, enligt vad i annat sammanhang framhållits, åtnjuta visst arvode. Hästantalet och därmed arbetsuppgifterna vid dessa truppförband bliva emellertid så ringa, att veterinärvården vid desamma bör kunna bestridas genom avtal med civila veterinärer, varvid för Livregementets grenadjärer liksom för övriga infanteriregementen enligt ovan bör i arvode beräknas 1 200 kronor, för Smålands arméartilleriregemente 1 000 kronor och för Gotlands trupper 600 kronor.

Vid Arméns underofficersskola kommer det att finnas 30 stamhästar och vid Upplands regemente 29. Härtill komma ackordhästar, motsvarande vid Arméns underofficersskola 500 hästlejningsdagar och vid Upplands regemente 2 000. Den i Uppsala tjänstgörande veterinären åligger dessutom undervisningsskyldighet i hästkänedom vid Arméns underofficersskola. Det skulle kunna ifrågasättas att för denna befattning upptaga en särskild beställning på fältveterinärkårens stat. Med hänsyn till önskvärdheten att i möjligaste mån begränsa antalet militärveterinärbeställningar på stat och till den omständigheten, att den nuvarande anordningen med en pensionerad regementsveterinär, som mot arvode bestritt befattningen, icke visat sig medföra några olägenheter, bör denna anordning alltjämt bibehållas. För ifrågavarande veterinärtjänst bör tillvidare beräknas en arvodesbefattning med arvode å 2 000 kronor.

Veterinärvården vid det till Linköping förlagda luftvärnsartilleriregementet bör bestridas av bataljonsveterinären vid Svea trängkår. Veterinärvården vid det till Karlsborg förlagda regementet synes böra upprätthållas genom civil veterinär. Härför bör beräknas ett belopp om 500 kronor.

Behovet av extra veterinärer.

Behov av extra veterinärer inträder i första hand under regementsövnin-garna vid kavalleri- och fördelningsartilleriregementena. Härvid förekommande övningar i högre förband ställa krav på utökad veterinärpersonal. Ett motsvarande behov av veterinärpersonal uppstår under denna tid även för Bodens fästning. Sammanlagda ökade behovet kan beräknas till 400 tjänstgöringsdagar.

Vidare inträder ett behov av extra personal för tjänstgöring som vikarier vid förfall för ordinarie befattningshavare under semester, vid sjukdom, kom-mendering etc. samt under uppstående vakanser. Med den föreslagna orga-nisationen av fältveterinärkåren behöver man i regel endast räkna med vikarier för befattningshavare, som ensamma göra tjänst vid resp. truppförband, d. v. s. för regementsveterinärerna vid Svea och Göta artilleriregementen, fästnings-

veterinären i Bodens fästning samt bataljonsveterinärerna vid Göta ingenjörkår, Svea trängkår, Norrlands trängkår, Skånska trängkåren, Ridskolan och Krigsskolan. Beräknar man dessa till i runt tal 10 och antalet dagar, då vikarie kräves, till 60 per år, uppstår ett krav på 600 tjänstgöringsdagar. För de befattningar, som bestridas av civila veterinärer mot årligt arvode, behöva vikarier icke beräknas. Sammanlagda behovet tjänstgöringsdagar av extra veterinärer uppgår alltså till 1 000.

Till förfogande för detta ändamål stå i första hand bataljonsveterinärer i fältveterinärkårens reserv och värnpliktiga veterinärer. Liksom hitintills kan man räkna med 12 tjänstgöringsskyldiga bataljonsveterinärer i reserven per år, vilket förutsätter en årlig rekrytering av 2—3 dylika beställningshavare. Deras vart tredje år infallande tjänstgöringsskyldighet omfattar 40 dagar. Frånräknas 10 dagar för särskild utbildning, återstå 30 dagar för veterinär-tjänst vid trupp. Härigenom erhåller man $12 \times 30 = 360$ tjänstgöringsdagar.

Värnpliktiga veterinärer kunna årligen påräknas till ett antal av högst 10. För tjänstgöring, varom här är fråga, alltså mer eller mindre självständig tjänstgöring som veterinär vid truppförband, kunna dessa värnpliktiga veterinärer tagas i anspråk endast under andra facktjänstgöringsperioden, d. v. s. under 45 dagar. Dock bör endast i undantagsfall självständig verksamhet vid kavalleri- och fördelningsartilleriförband förutsättas. Med utnyttjande av denna personalkategori erhållas $10 \times 45 = 450$ tjänstgöringsdagar.

Det behov, som återstår att fylla, blir 190 tjänstgöringsdagar. För detta ändamål kunna tillsvidare tagas i anspråk till övergångsstat överförda bataljonsveterinärer. I den mån bataljonsveterinärer på övergångsstat avgå, bör det tagas under övervägande, huruvida icke genom skapandet av en reservstat för militärveterinärer detta behov lämpligen skall kunna tillgodoses.

Sammanställning av krigs- och fredsbehoven.

En sammanställning av krigs- och fredsbehoven av veterinärer enligt de grunder, som i det föregående angivits, framgår av nedanstående tablå.

Personalgrupp	Krigsbehov	Fredsbehov	Överskott (+) eller brist (—) ¹
Aktiv personal	25	24	— 1
Pensionerad personal och personal på övergångsstat	6	² 12	+ 6
Personal i reserven	66	² 49	— 17
Summa	97	85	— 12

Den uppstående bristen i krigsbehovet å reservpersonal kan enligt kommissionens mening fyllas med värnpliktig personal.

Den med tillämpning av det ovan sagda erforderliga personalen å fältveterinärkårens aktiva stat framgår av följande förslag till stat för fältveterinärkåren.

¹ I förhållande till krigsbehovet.

² Motsvarar tillgången enligt svenska arméns rulla 1934—1935.

Truppförband (stab o. s. v.)	Överfältveterinär	Fältveterinärer	Regementsveterinärer	Bataljonsveterinärer	Bostrider jämte egen tjänst annan tjänst enligt nedanstående
Arméledningen	1	—	1 ²	—	¹ Veterinärvården vid generalstabens stall och signalregementet.
Första fördelningens stab	—	1	—	—	Regementsveterinärs åliggande vid Wendes artilleriregemente.
Skånska kavalleriregementet ...	—	—	1	² 1	² Veterinärvården vid Herrevadsklosters remontdepå.
Wendes artilleriregemente	—	—	—	1	Veterinärvården vid Norra skånska infanteriregementet.
Skånska trängkåren	—	—	—	1	
Andra fördelningens stab	—	1	—	—	Regementsveterinärs åliggande vid Norrlands artilleriregemente.
Norrlands dragonregemente ..	—	—	1	² 1	² Veterinärvården vid Svea ingenjörkår.
Norrlands artilleriregemente ...	—	—	—	1	Veterinärvården vid Jämtlands fältjägarregemente.
Norrlands trängkår	—	—	—	1	Veterinärvården vid Väster-norrlands regemente.
Tredje fördelningens stab	—	1	—	—	Regementsveterinärs åliggande vid Livregementets husarer.
Livregementets husarer	—	—	—	1	Veterinärvården vid Skaraborgs regemente och Göta trängkår.
Göta artilleriregemente	—	—	1	—	
Fjärde fördelningens stab	—	1	—	—	Regementsveterinärs åliggande vid Livregementet till häst.
Livregementet till häst	—	—	—	1	Veterinärvården vid Svea och Göta livgarden.
Svea artilleriregemente	—	—	1	—	
Göta ingenjörkår	—	—	—	1	Veterinärvården vid Jönköpings-Kalmar regemente.
Svea trängkår	—	—	—	1	Veterinärvården vid Livgrenadjärregementet och Östgöta luftvärnsartilleriregemente.
Kommendantsstaben i Bodens fästning	—	—	1	—	Veterinärvården inom Bodens garnison.
Ridskolan	—	—	1	—	
Krigsskolan	—	—	—	1	
Summa	1	4	8	11	
Enligt nuvarande organisation	1	4	8	15	
Ökning	—	—	+ 2	—	
Minskning	—	—	—	- 4	

4. POLISPERSONALEN.

I Boden och å Karlsborg finnes särskild polispersonal anställd. Den för polispersonalen gemensamma staten upptager följande personal, nämligen:

I Boden:

- 1 poliskommissarie,
- 5 överkonstaplar,
- 18 konstaplar och
- 6 extra konstaplar,

Å Karlsborg:

- 1 överkonstapel och
- 2 konstaplar.

Vid inträffande avgång i konstapelbeställning å Karlsborg skall enligt beslut av 1925 års riksdag en dylik beställning indragas.

Beträffande polispersonalen vill försvarskommissionen sätta ifråga, huruvida icke, i enlighet med från personalhåll framställda önskemål, de sex extra konstaplarna i Boden böra överföras till ordinarie beställningshavare. Kommissionen har i sina kostnadsberäkningar räknat därmed. I samband härmed torde det böra ankomma på vederbörande myndigheter att pröva, huruvida vid nyanställning av polispersonal anställning under viss tid bör ske medelst konstitutorial i likhet med fallet vid förordnande av sergeanter.

Beträffande övrig här icke nämnd civilmilitär personal, har försvarskommissionen beräknat densamma enligt i huvudsak nuvarande grunder på sätt, som närmare framgår av i kap. VII införda stater.

H. ARMÉMUSIKEN.

1914 års härordning.

Den av 1905 års riksdag antagna organisationen av armémusiken beräknades i 1914 års härordningsförslag komma att draga en kostnad av i runt tal 1 400 000 kronor. Styrkan av de olika truppförbandens musikkärer uppgick

vid vartdera av Svea och Göta livgarden	till 36 man
» vart och ett av övriga infanteriregementen	» 33 »
» vart och ett av de 6 fördelningskavalleriregementena	» 12 »
» vardera av Skånska husar- och dragonregementena	» 25 »
» Wendes artilleriregemente	» 21 »
» vart och ett av övriga fältartilleriregementen	» 18 »
» Boden—Karlsborgs artilleriregemente	» 16 »
» Positionsartilleriregementet	» 11 »
» Gotlands artillerikår	» 6 »
» vardera av Svea och Göta ingenjörkårer	» 13 »
» Bodens ingenjörkår	» 10 »
» Fälttelegrafkåren	» 5 »
» var och en av de 6 trängkårerna	» 8 »

Utredningar 1914—1916.

Redan i 1914 års härordningsproposition framhölls önskvärdheten av att i någon mån kunna inskränka kostnaderna för armémusiken. Därvid antydes olika utvägar, utan att dock någon av dessa förordades.

Under 1914 års riksdag avgåvos två likalydande motioner åsyftande genomgripande förändringar i armémusikens organisation, den ena inom första kammaren av herr S. H. Kvarnzelius, den andra i andra kammaren av herr K. Staaff. Motionärerna förordade uppsättande av sex arméfördelningsmusikkärer, tvenne mindre musikkärer för Gotlands och Bodens trupper samt två musikskolor, den ena för kavalleriet och trängen, den andra för artilleriet och fortifikationen. En var av arméfördelningsmusikkärerna borde förläggas till ett infanteriregemente samt erhålla en sådan storlek och

sammansättning, att mindre avdelningar kunde från densamma detacheras att vid vissa tillfällen tjänstgöra vid olika truppförband inom fördelningen. Dessutom borde den i sin helhet vid särskilda tillfällen konserteras vid resp. truppförband. För att musikkårerna även skulle kunna fungera som stråkorkestrar, borde var och en av dem bestå av 46 man. För fälttjänsten erforderliga signalblåsare vid truppförbanden skulle utbildas vid eller genom personal från musikkårerna.

Riksdagen anförde i skrivelse den 14 september 1914, att den icke ansett sig kunna bifalla något av de framställda förslagen till musikens omorganisation, men att den ansåge, att kostnaden för musiken borde, utan åsidosättande av berättigade intressen, kunna efter verkställd utredning nedbringas med minst en tredjedel av det för år 1914 för musiken utgående beloppet.

Med anledning av riksdagens skrivelse uppdrog dåvarande chefen för lantförsvarsdepartementet åt tillkallade sakkunniga inom departementet att verkställa den av riksdagen begärda utredningen. I december 1914 avlämnade dessa betänkande och förslag i ärendet. Förslaget gick ut på, att de begärda besparingarna skulle vinnas dels genom indragning av specialtruppförbandens musikkärer i de garnisonsorter, dit även infanteriregementen vore förlagda, dels genom att de kvarvarande musikkårernas numerär minskades till 24 man för de större kårerna och 12 man för de mindre. Svea och Göta livgardens musikkärer skulle dock förstärkas till 37 man.

De sakkunnigas förslag remitterades till vederbörande myndigheter, av vilka flertalet ställde sig bestämt avvisande. Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t i februari 1915 framhöll dåvarande departementschefen, att han av militära skäl icke kunde tillstyrka, att förslaget lades till grund för en framställning till riksdagen. I stället uppdrog han åt nya sakkunniga att utarbeta ett nytt förslag till omorganisation av armémusiken, utan att de därvid skulle vara bundna av den av riksdagen angivna kostnadsramen.

Dessa sakkunniga överlämnade sitt förslag i januari 1916. Enligt detta skulle musikkårerna vid infanteriet räknas 33 man, vid fördelningskavalleriregementena, fästningsartilleriregementena och ingenjörkårerna 13, vid de större kavalleriregementena och fältartilleriregementena 21 samt vid övriga truppförband 7 man. Dessutom förordades anställande av musikelever till ett antal av resp. 10, 4, 6 och 3 man vid de olika typerna av musikkärer. För att tillgodose behovet i fält av signalgivare föreslogs uttagning av värnpliktiga för utbildning under den utbildningstid, som för fackmän vid infanteriet var i värnpliktslagen fastställd. Den sammanlagda årliga kostnaden beräknades till omkring 1 575 000 kronor, ett belopp, som de sakkunniga icke ansågo kunna underskridas utan att försvarsväsendets effektivitet nedsattes eller andra oavvisliga intressen undanskötes.

1925 års härordning.

Försvarsrevisionen framhöll i sitt betänkande, att militärmusikens huvuduppgifter i såväl fred som krig vore av två skilda slag, nämligen dels att ombesörja den vid truppförbanden förekommande signalgivningen på signalhorn, trumpet och trumma, dels att utföra harmonimusik. Av dessa båda

huvuduppgifter vore enligt revisionens uppfattning signalgivningen den ur militär synpunkt utan jämförelse viktigaste, medan harmonimusiken avgjort måste ställas i andra planet. I överensstämmelse med denna uppfattning föreslog försvarsrevisionen följande sammansättning av arméns musikkårer:

vid Svea och Göta livgarden: 1 musiklöjtnant, 5 underofficerare och 16 manskap,

vid övriga infanteriregementen, samtliga kavalleri- och artilleriregementen: 4 underofficerare och 8 manskap samt

vid Gotlands artillerikår, ingenjör- och trängkårerna: 1 underofficer och 6 manskap. Dessutom beräknades musikelever till ett antal av resp. 5, 4 och 3 till de olika typerna av musikkårer, vilkas sammanlagda personalstyrka alltså skulle uppgå till resp. 27, 16 och 10 man.

1924 års försvarsutskott föreslog en icke oväsentlig ökning av musikpersonalen, varigenom de olika typerna av musikkårer skulle svälla ut till resp. 30, 22 och 11 man.

Över detta försvarsutskottets förslag avgav musikaliska akademien, efter att i ärendet hava hört en för ändamålet tillsatt kommitté, i december 1924 utlåtande, vari framhölls militärmusikens dubbla uppgift att såväl tjäna militära ändamål som verka i det allmänna kulturlivets tjänst. I detta hänseende besuttede densamma ett ingalunda föraktligt kulturvärde. De militära musikkårerna utgjorde i själva verket de grundläggande musikskolorna för en stor del av landets orkestermusiker, varjämte de utgjorde kärnan i de — i vissa fall statsunderstödda — symfoniorkestrar, som bildats i ett flertal orter i huvudsakligt syfte att bland samhällets bredare lager utveckla sinnet för god tonkonst. Akademien föreslog därför vissa utökningar i personalstyrkan vid de olika musikkårerna, men förordade i besparingssyfte indragning av de självständiga musikkårerna vid specialtrupperband i garnisonsorter, dit jämväl infanteriregemente var förlagt.

I propositionen till 1925 års riksdag följde departementschefen i stort sett ovannämnda förslag, varigenom musikkårerna skulle få följande sammansättning:

Beställning	Lönegrad	Typ I ¹	Typ II ²	Typ III ³	Typ IV ⁴
Musikdirektör	O. 2	1	1	—	—
”	Uo. 3 (4)	—	—	1	—
Musikfanjunkare	Uo. 3	1	1	1	—
Musiksergeanter	Uo. 2	7	5	2	⁵ 1
Musikfurirer av 1. kl.	Ma. 5	3	2	1	1
” ” 2. ”	Ma. 4	3	2	2	1
Musikkorporaler	Ma. 3	4	2	1	1
Musikvicekorpraler	Ma. 2	4	2	1	1
Musikvolontärer	Ma. 1	10	6	3	2
Musikelever	—	7	5	4	3
Summa	—	40	26	16	10

¹ Vid Svea livgarde.

² Vid övriga infanteriregementen samt för Livregementets dragoner.

³ Vid Skånska kavalleriregementet, Göta artilleriregemente, Arméartilleriregementet, Luftvärnsartilleriregementet och Gotlands infanterikår.

⁴ Vid Norrlands trängkår och Skånska trängkåren.

⁵ Befordran till musikfanjunkare i tur med övriga sergeanter inom trupperlaget.

Kostnaderna för den föreslagna musikorganisationen beräknades till 1 107 000 kronor.

1925 års riksdag gjorde i den av Kungl. Maj:t föreslagna organisationen följande ändringar: Musikkåren av typ IV utökades med en fanjunkarbeställning; i stället utbyttes uti kåren av typerna I och II en sergeantsbeställning mot en furirsbeställning av 1. klassen. Samtliga kavalleriregementen erhöles egnas musikkåres, alla av typ IV, utom Livregementets dragoner (numera Livregementet till häst), vilket förband tilldelades kår av typ III. Svea ingenjörkår erhöles egen musikkår av typ IV. För Bodens garnison bildades en gemensam kår av typ I. Den för Norrlands trängkår avsedda musikkåren uteslöts.

1926 års riksdag gjorde på grund av en enskild motion den förändringen, att Gotlands infanterikårs musikkår höjdes från typ III till typ II.

Nuvarande organisation.

Enligt den 1925 beslutade, 1926 modifierade, organisationen hava de olika musikkåren vid armén följande sammansättning:

Trupp- förband	Musik- direk- törer	Fan- junkare	Ser- geanter	M a n s k a p							Summa per- sonal	Typ
				furirer 1. kl.	furirer 2. kl.	corp- raler	vice- corp- raler	volon- tärer	elever	Summa man- skap		
I. 1	1	1	6	4	3	4	4	10	7	32	40	I
I. 19	1	1	6	4	3	4	4	10	7	32	40	I
I. 3	1	1	4	3	2	2	2	6	5	20	26	II
I. 4— ...	18	18	72	54	36	36	36	108	90	360	468	II
I. 18.												
I. 20—												
I. 22 (18 förband)												
K. 1	1	1	2	1	2	1	1	3	4	12	16	III
A. 2,	3	3	6	3	6	3	3	9	12	36	48	III
A. 6,												
A. 9 (3 förband)												
K. 2	—	1	1	1	1	1	1	2	3	9	11	IV
K. 3,	—	4	4	4	4	4	4	8	12	36	44	IV
K. 4,												
Ing. 1,												
T. 4 (4 förband)												
	25	30	101	74	57	55	55	156	140	537	693	—

Kostnaderna för den nuvarande organisationen av armémusiken kunna beräknas enligt nedanstående tablå.

	Antal	Lönegrad	Enhets- kostnad	Kostnad
Musikdirektörer.....	25	O. 2	4 584	114 600
Musikfanjunkare	30	Uo. 3	3 750	112 500
Musiksergeanter	101	Uo. 2	3 138	316 938
Musikfurirer av 1. klass	74	Mf. 3	1 704	126 096
» » 2. » 	57	Mf. 4	1 572	89 604
Musikkorpraler	55	Mf. 3	1 152	63 360
Musikvicekorpraler	55	Mf. 2	864	47 520
Musikvolontärer	156	Mf. 1	650	101 400
				972 018
Musikelever	140	—	100	14 000
				986 018
Naturaförmåner m.m. för 537 manskap	—	—	—	309 420
			Summa kr.	1 295 438

Lönerna äro i tablåen beräknade i mellersta löneklassen inom vederbörlig lönegrad. Då emellertid på grund av befordringsförhållandena flertalet beställningshavare avlönas enligt högsta löneklass, kunna de verkliga lönekostnaderna uppskattas till omkring 100 000 kronor högre än vad ovan angivits och sammanlagda kostnaderna för musikpersonalen sålunda till i runt tal 1·4 miljoner kronor.

1928 års sakkunniga.

I januari 1928 tillkallade chefen för försvarsdepartementet jämlikt Kungl. Maj:ts beslut sakkunniga för att inom departementet biträda med verkställande av utredning rörande övertalig militär musikpersonals utnyttjande i det allmänna kulturlivets tjänst m. m. De sakkunniga avlämnade i december samma år sin utredning, vilken jämväl innehöll vissa principuttalanden om och förslag till omorganisation av truppförbandens musikkårer.

De sakkunniga konstaterade, att genom 1925 års riksdagsbeslut armémusiken musikaliskt sett avsevärt försvagats såväl kvantitativt som kvalitativt. Musikunderofficersbeställningarna, kårens »kvalitativa kärna», inom vilken de ledande solostämmorna skulle finnas representerade, hade exempelvis vid infanteriregementena (typ II) minskats till hälften eller från 10 till 5. Som ett slags numerär kompensation hade tillkommit 5 musikelever, alltså en utfyllning av det svagaste och minst användbara materialet. Den starka minskningen av underofficerare medförde även försämrade befordringsmöjligheter och därmed sammanhängande svårigheter i fråga om rekryteringen. Minst en av de nuvarande manskapsbeställningarna vid musikkårer av typ II behövde uppflyttas till underofficersbeställning.

Beträffande militärmusiken inom Stockholms garnison framhöllo de sakkunniga, att man i huvudstaden måste hava tillgång till musikkårer av hög

kvalitet. Deras tjänstgöring vore, särskilt i representativt hänseende, av mer krävande art än annorstädes. De skulle bland annat bestrida vaktparadstjänst och annan offentlig militär musiktjänst inför en allmänhet, uti vilken inginge såväl utländska gäster som talrika besökare från landsorten, en publik som av den musikaliska prestationen här bildade sig ett omdöme om vad svensk militärmusik kunde åstadkomma. Svea livgardes musikkår borde få förbli vad den varit, en elitkår inom armémusiken. För det ändamålet borde lämpligen 3 furirsbeställningar utbytas mot samma antal underofficersbeställningar, varigenom kårens kärna förstärktes, normala befodringsutsikter uppnåddes och rekryteringen tryggades. Vad Livregementets till häst musikkår beträffar, framhöllo de sakkunniga olägenheterna av att i huvudstaden offentligt utföra musik med en kår bestående av endast 12 man (de 4 eleverna oräknade) och därav endast ett fåtal fullt yrkeskunniga. Det behövdes endast, att en enda av den kvalificerade personalen, som trakterade ledande stämman, på grund av sjukdom eller kommendering vore frånvarande, för att musikkåren skulle vara ur stånd att överhuvud utföra musik. Denna musikkår föreslogs därför uppflyttad från typ III till typ II.

På grund av ovan berörda svaghet i sammansättningen av musikkår av typ III föreslogs denna förstärkt med en underofficers- och en korpalsbeställning.

Beträffande musikkåren för Bodens garnison uttalade de sakkunniga den förmodan, att det varit andra än musikbehovets krav, som grundat riksdagsbeslutet, varigenom ifrågavarande förläggningssort kommit att intaga en särställning, då den blivit den enda landsortsgarnison, som erhållit en musikkår av typ I. Utredningsmännen höllo före, att Bodens musikbehov kunde fyllas av en kår av förstärkt typ II.

Typ IV utdömde de sakkunniga fullständigt. De gjorde gällande, att de musikaliska prestationer en musikkår av denna typ kunde åstadkomma, inskränkte sig till sextettmusik¹ vilken dessutom lätt kunde komma att sjunka ned till en halvt amatörmässig nivå utan musikaliskt skönhetsvärde, varför den icke borde förekomma i svenska armén. Antingen skulle kårerna av denna typ förstärkas, så att de kunde fylla en musikalisk uppgift, eller ock avskaffas. Ur besparingssynpunkt förordades det senare alternativet beträffande Livregementets husarer i Skövde, Norrlands dragonregemente i Umeå samt Skånska trängkåren i Hässleholm. I de båda förstnämnda städerna funnes infanteriregementen förlagda, varför det principiellt sett vore en viss inkonsekvens att där hava två militära musikkårer, vilket icke heller ur musikbehovets synpunkt syntes motiverat. En indragning av Skånska trängkårens musikkår innebure, att Hässleholm bleve den enda förläggningssorten för armétruppförband, som skulle komma att sakna militärmusik. De skäl, som ur allmän musiksynpunkt talade mot en dylik åtgärd, ansåge emellertid de sakkunniga icke vara så starka, att de enbart kunde utgöra tillräckliga motiv för ifrågavarande musikkårs bibehållande. Skånska kavalleriregementet i Hälsingborg borde däremot få sin musikkår förstärkt till typ III av skäl, som av motionärer till 1928 års riksdag framhållits men

icke av riksdagen ansetts tillräckligt starka för att då motivera ett frångående av 1925 års härordningsbeslut.

I det civila musiklivets intresse framställde de sakkunniga i samband härmed som ett önskemål en förstärkning av Göta artilleriregementes musikkår i Göteborg.

Försvarskommissionen.

Den av försvarsrevisionen år 1923 uttalade grundsatsen, att militärmusikens huvuduppgifter i såväl fred som krig äro av två skilda slag, nämligen dels att ombesörja den vid truppförbanden förekommande signalgivningen på signalhorn, trumpet och trumma, dels att utföra harmonimusik, äger alltså sin giltighet. Särskilt vid infanteriet tages musikpersonalen i stor utsträckning i anspråk även för observationstjänsten, för vilken verksamhet, därest denna personal icke stode till förfogande, åtminstone i viss utsträckning annan personal måste avses. Även om behovet av harmonimusik ur enbart militär synpunkt kanske får ställas i andra rummet, måste dess upplivande och eggande betydelse såväl under fredstjänsten som icke minst under krigets fysiska och psykiska påfrestningar skattas mycket högt, varför de kvalitativa kraven böra tillgodoses så långt hänsynen till de ekonomiska faktorerna det medgiver.

Försvarskommissionen föreslår därför vidmakthållande av armémusiken i den huvudsakliga omfattning, som den nuvarande organisationen upptager, med de förändringar, som betingas dels av de föreslagna förskjutningarna i truppförbandens antal och förläggning, dels ock av hänsynstagande till vissa av 1928 års sakkunniga framlagda önskemål.

Följande *kvalitativa förbättringar* i musikkårernas sammansättning finner sig försvarskommissionen böra föreslå:

Vid *Svea livgarde* och *Norrbottens regemente* ökas antalet fanjunkarbeställningar med 1 och sergeantbeställningarna med 2, under det att beställningarna såsom furir av 1. och 2. klassen¹ minskas med resp. 2 och 1.

Vid *musikkårer av typ II* (flertalet infanteriregementen) utbytes 1 furir av 1. klassen mot 1 fanjunkare.

Vid *musikkårer av typ III* utökas antalet beställningar med 1 sergeant och 1 vice korpral.

Genom dessa förändringar i musikkårernas sammansättning minskas åtminstone i viss mån den olägenhet i befodringshänseende, som den år 1925 genomförda starka förskjutningen från underofficersbeställningar till manskapsbeställningar framkallat och som redan lett till att vid vissa truppförband musikunderofficerare icke hinna nå fanjunkarbeställning så tidigt, att de vid avskedstagandet kunna erhålla pension i denna lönegrad. Samtidigt vinnes den ur musikalisk synpunkt kvalitativa förbättring, som 1928 års sakkunniga ansågo nödvändig främst beträffande Svea livgarde och musikkårer av

¹ Här och i det följande skiljes beträffande musikpersonalen — för att underlätta en jämförelse mellan nuvarande och föreslagen organisation — på furirer av 1. och 2. klassen, ehuru klassindelningen enligt kommissionens förslag bör borttagas.

typ III. Däremot anser sig försvarskommissionen ej kunna förorda ett upphöjande av Livregementets till häst musikkår från typ III till typ II. I och med indragningen av Västerbottens regemente och Svea ingenjörkårs förflyttning till Umeå, där Norrlands dragonregemente är förlagt, föreslås musikkåren vid sistnämnda regemente förstärkt till typ II, under det att ingenjörkårens musikkår indrages.

1928 års sakkunniga utdömde, som ovan nämnts, ur musikalisk synpunkt *musikkårer av typ IV* och föreslogo antingen dessas utökande eller deras slopande. Försvarskommissionen anser ett utökande till typ III motiverat beträffande Skånska kavalleriregementet i Hälsingborg, bland annat i betraktande av den militära musikkårens betydelse för denna stad. Skånska trängkåren, vilken är förlagd till Hässleholm, där icke något annat truppförband är garnisonerat, bör bibehålla sin musikkår, vilken dock av ekonomiska skäl icke föreslås förstärkt utöver nuvarande styrka. Däremot skulle Livregementets husarer i Skövde, om dess musikkår bibehålles, bliva det enda truppförband, som hade dylik kår inom en garnisonsort, där jämväl ett infanteriregemente är förlagt. Av principiella skäl föreslår därför försvarskommissionen indragning av husarregementets musikkår.

Den av försvarskommissionen föreslagna indragningen av Värmlands regemente omfattar helt naturligt även detta regementes musikkår, vilken dock föreslås ersatt av en musikkår vid Värmlands flygflottilj i Karlstad. Beträffande det förutvarande Södermanlands regemente har föreslagits att till dess kasernetablissemment förlägga den omorganiserade krigsskolan samt att av det nuvarande inskrivningsområdets värnpliktiga uppsätta en övningsbataljon. Garnisonen i Strängnäs blir härigenom under större delen av året minst lika stor som tidigare, varför den icke bör sakna militär musikkår. Denna synes alltså bära vara av typ. II.

De av försvarskommissionen föreslagna förändringarna i sammansättningen av arméns musikkårer framgå av nedanstående tabell.

	Typ	Musikdirektörer		Fanjunkare		Sergentanter		Furirer 1. klass		Furirer 2. klass		Korporaler		Vice korporaler		Volontärer		Elever		Summa personal	
		+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-
I. 1 och I. 19 17 inf. reg. ¹	I	-	-	2	-	4	-	-	4	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	6	6
	II	-	-	17	-	-	-	-	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17	17
K. 1, A. 2, A. 6, A. 9	III	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	8	-
	III	1	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	1	-	1	7	-
K. 2	II	1	-	1	-	3	-	1	-	1	-	1	-	1	-	4	-	2	-	15	-
K. 4	II	1	-	1	-	3	-	1	-	1	-	1	-	1	-	4	-	2	-	15	-
Två inf. reg. indragna. K. 3, Ing. 1 indragna.	II	-	2	-	2	-	8	-	6	-	4	-	4	-	4	-	12	-	10	-	52
	IV	-	-	-	2	-	2	-	2	-	2	-	2	-	2	-	4	-	6	-	22
		<u>2</u>	<u>2</u>	<u>20</u>	<u>4</u>	<u>13</u>	<u>10</u>	<u>1</u>	<u>29</u>	<u>2</u>	<u>8</u>	<u>1</u>	<u>6</u>	<u>6</u>	<u>6</u>	<u>5</u>	<u>16</u>	<u>3</u>	<u>16</u>	<u>53</u>	<u>97</u>
		<u>± 0</u>		<u>+ 16</u>		<u>+ 3</u>		<u>- 28</u>		<u>- 6</u>		<u>- 5</u>		<u>± 0</u>		<u>- 11</u>		<u>- 13</u>		<u>- 44</u>	

¹ Inkl. krigsskolans (Södermanlands bataljons) musikkår.

Skillnaden i kostnad för den av försvarskommissionen föreslagna sammansättningen av arméns musikkårer i förhållande till den nuvarande organisationens framgår av nedanstående beräkning.

Beställning	Antal	Lön	Ökad kostnad	Minskad kostnad
		Kr.	Kr.	Kr.
Fanjunkare	16	3 750	60 000	—
Sergeant	3	3 138	9 414	—
Furir 1. klass.....	28	1 704	—	47 712
” 2. ”	6	1 572	—	9 432
Korpral	5	1 152	—	5 760
Volontär	11	650	—	7 150
Musikelev	13	100	—	1 300
			69 414	71 354
Antal tjänstgöringsdagar för manskap $63 \times 365 \times 1'45$				33 342
				104 696
				— 69 414
Kostnadsminskningen utgör sålunda kronor				35 282

Särskilda personalfrågor.

Musikelever.

Musikeleverna hava tillkommit såsom ett medel att förbättra rekryteringen av musikpersonalen. Försvarsrevisionen framhöll sålunda, att denna institution bereder tillfälle att före anställningen såsom musikvolontär ingående pröva, huruvida vederbörande besitter nödiga anlag och övriga förutsättningar för musiktjänsten. Man har utgått ifrån att elevtiden skulle vara relativt kort och, då under densamma kostnadsfri undervisning lämnas, har den kontanta ersättningen till en elev satts så lågt som 100 kronor om året eller 8 kronor i månaden. De försämrade befordringsförhållandena inom musikkårererna, förorsakade dels av en ofördelaktig avvägning de olika lönegraderna emellan, dels av de försämrade utkomstmöjligheterna inom musikerfacket i allmänhet, hava medfört, att musikelever ofta fått vänta flera år, innan de kunnat erhålla fast anställning som musikvolontärer. Under sådana förhållanden är det tydligt, att dessa elever i ekonomiskt avseende varit illa lottade.

Försvarskommissionen föreslår med hänsyn till det anförda, att den kontanta ersättningen till musikelever höjes till 180 kronor om året eller 50 öre om dagen, vilket motsvarar värnpliktigas lägre dagavlöning.

Den härav betingade kostnadsökningen belöper sig för armén i sin helhet till omkring 10 000 kronor.

Musikdirektörer.

Musikdirektörer erhålla lön i likhet med löjtnant (lönegrad O. 2), vilket i högsta löneklass utgör efter Ortsgrupp D 5 118 kronor och Ortsgrupp G 5 676 kronor. Denna slutlön är i förhållande till de tekniska och militära krav, som ställas på musikdirektörerna, icke hög. Vid tidpunkten för fast-

ställande av denna lön kunde den anses tillfredsställande, i betraktande av de biförtjänster musikdirektörerna i allmänhet kunde komma i åtnjutande av, dels genom engagemang för hela eller delar av musikkåren för konserterande vid restauranger och nöjesetablissemang, dels genom personligt arbete inom det civila musiklivet. I och med den maskinella musikens utveckling och växande konkurrenskraft hava möjligheterna till biförtjänster för den militära musikpersonalen i hög grad inskränkts. Under sådana förhållanden synes det befogat att behjätta de önskemål, som från musikdirektörernas sida framställts, vilka gå ut på att ett begränsat antal av dessa skulle kunna komma i åtnjutande av kaptens löneförmåner (lönegrad O. 3). Slutlönen för denna lönegrad är för ortsgrupp D 7 680 kronor och för ortsgrupp G 8 400 kronor, innebärande en skillnad i förhållande till lönegrad O. 2 på omkring 2 350 kronor. Skillnaden mellan högsta löneklass i lönegrad O. 2 och näst högsta i lönegrad O. 3, dit flertalet av musikdirektörer vid erhållande av kaptenslön skulle komma att överföras, är omkring 2 000 kronor.

I första hand synes musikdirektörsbefattningen vid Svea livgarde i staten böra uppföras såsom tillhörande lönegrad O. 3. Denna befattning kan sägas åtminstone i viss mån intaga en särställning. Dels föreslås Svea livgardes musikkår bli en av de två största i landet och dels är denna musikkår utan tvivel den, på vilken ställas de största kraven i representativt hänseende. Dessutom torde det vara naturligt, att musikdirektören vid Svea livgarde blir den fackman, med vilken arméledningen närmast kommer att rådföra sig vid handläggande av frågor rörande armémusiken. För förbättrande av övriga musikdirektörers löneförhållanden synas olika tillvägagångssätt möjliga. Sålunda skulle man kunna från ett särskilt anslag efter ålder tilldela ett relativt stort antal ett särskilt arvode som löneförbättring eller ock tilldela ett mindre antal väl kvalificerade lön efter den högre lönegraden. Försvarskommissionen vill för sin del förorda den senare vägen.

Försvarskommissionen föreslår med anledning av det anförda, att musikdirektören vid Svea livgarde erhåller kaptens löneförmåner med skyldighet att då så erfordras biträda chefen för armén vid handläggande av ärenden rörande armémusiken samt att Kungl. Maj:t må till lönegrad O. 3 uppflytta högst fyra andra av arméns musikdirektörer, vilka erhållit kaptens tjänsteställning.

Kostnaderna för en dylik förbättring av musikdirektörernas avlöningsförmåner kunna beräknas till omkring 12 000 kronor.

I. SAMMANDRAG ÖVER FÖRESLAGNA PERSONALSTATER.

Sammanlagda behovet av fast anställd personal m. fl. enligt den av försvarskommissionen föreslagna organisationen framgår av följande »Sammandrag över föreslagna personalstater». I sammandraget äro upptagna ordinarie beställningshavare men av icke-ordinarie endast apotekare vid garnisonssjukhuset i Stockholm. Av pensionerad personal har upptagits endast sådan, som i vederbörliga stater redovisas under rubrikerna »Pensionerad personal» och »Övrig personal», men icke personal, som upptages under rubriken »Icke-ordinarie befattningshavare». Arméns sjuksköterskekår, polispersonal, remontdepåernas personal samt rullföringsbefäl m. fl. hava icke medtagits.

Av sammandraget framgår även motsvarande personaltillgång enligt 1925 års härordning.

Föreslagen organisation	4	2	2	36	54	20	118	4	30	44	78	156	160	—	316	800	1 116	8	4	10	17	10	4	6	20	12	49	1 361	
1925 års härorrdning	4	2	2	29	54	21	112	—	21	37	58	106	123	—	229	791	1 020	1	4	5	10	9	4	4	17	9	36	1 226	
Artilleriet (utom luftvärnsartilleriet).¹³																													
Föreslagen organisation	6	14	8	25	108	157	378	6	94	136	236	347	246	—	698	720	1 413	2	2	6	10	6	2	4	12	6	28	2 055	
1925 års härorrdning	6	7	8	13	77	128	285	—	55	120	175	288	283	—	570	786	1 356	2	2	4	8	6	2	2	10	6	24	1 840	
Luftvärnsartilleriet.																													
Föreslagen organisation	2	2	6	28	36	15	89	2	28	43	73	114	80	—	194	167	361	1	1	2	5	3	1	2	6	3	14	597	
1925 års härorrdning	1	—	5	1	8	20	30	—	6	13	19	26	29	—	55	78	133	1	1	2	4	3	1	1	5	3	12	194	
Ingenjörtrupperna.																													
Föreslagen organisation	1	3	5	32	44	14	99	—	30	55	85	106	62	62	280	160	390	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	574	
1925 års härorrdning	2	2	4	24	37	18	87	—	22	40	62	59	58	56	172	259	431	—	1	1	2	2	1	1	4	2	8	588	
Signaltrupperna.																													
Föreslagen organisation	1	1	3	12	16	—	33	—	10	15	25	50	25	25	100	70	170	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	228	
1925 års härorrdning	—	1	1	11	13	4	30	—	6	12	18	28	32	30	90	131	221	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	269	
Trängen och trängtrupperna.																													
Föreslagen organisation	2	2	5	36	48	16	109	—	44	68	112	110	70	70	250	110	360	—	1	1	2	2	1	1	4	2	8	589	
1925 års härorrdning	1	2	3	19	30	11	66	—	19	39	58	56	52	48	156	68	224	—	1	1	2	2	1	1	4	2	8	356	
Intendenturkåren.																													
Föreslagen organisation	2	5	9	62	10	—	88	51	6	15	72	24	—	—	24	—	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	184	
1925 års härorrdning	2	5	8	62	9	—	86	53	5	10	68	22	—	—	22	—	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	176	
Tygekåren (tygståten).																													
Föreslagen organisation	2	3	6	26	4	—	41	—	6	10	16	20	—	—	20	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	77	
1925 års härorrdning	—	1	4	2	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	
Summa summor:																													
Föreslagen organisation	14	48	52	146	690	830	2 112	83	524	768	1 375	1 757	1 812	726	3 825	2 881	6 706	25	46	104	175	97	50	55	292	145	522	10 715	
1925 års härorrdning	17	40	51	92	506	715	2 249	1 670	54	311	654	1 019	1 442	1 133	700	3 274	2 987	6 241	26	30	101	156	131	55	55	241	1 565	9 483	

¹ Därav 4 i lönegrad O. 7. — ² Därav 1 i lönegrad O. 7. — ³ Därav 1 överstelöjtnant eller major. — ⁴ I lönegrad O. 7. — ⁵ Överstelöjtnant eller major. — ⁶ Därav 7 i lönegrad O. 7. — ⁷ Kapten (rytmästare) eller löjtnanter. — ⁸ Därav 5 överstelöjtnanter eller majorer. — ⁹ Därav 2 majorer eller kapten. — ¹⁰ Fanjunkare eller sergeanter. — ¹¹ Därav 1 major eller kapten. — ¹² Därav 20 kapten (rytmästare) eller löjtnanter. — ¹³ Av 1935 års riksdag beslutad skaderäkning vid Gotlands artillerikår ej inräknad. — ¹⁴ Därav 1 överste eller överstelöjtnant. — ¹⁵ Uppdelningen på ingenjörtrupperna och signaltrupperna fortifikationsens och ingenjörtruppernas nuvarande personal är beräknad. Utöver här angiven personal tillkomma 1 överste, 1 överstelöjtnant, 3 majorer, 9 kapten, 2 löjtnanter, 3 fanjunkare och 8 sergeanter samt av pensionerad personal 1 förvaltningsofficer och 4 förvaltningsunderofficerare, vilka enligt beräkning nu sysselettsas med fastighetsförvaltning.

J. SÄRSKILDA PERSONALFRÅGOR.

ALLMÄNNA GRUNDER.

Försvarskommissionen har ansett det lämpligt att redan på ett jämförelsevis tidigt stadium av utredningsarbetet söka anknytning till de militära personalförbunden i syfte att — så långt sig göra låter — vid den nya försvarsorganisationens utformning kunna beakta och tillgodogöra sig jämväl de speciella synpunkter i personalfrågor och därmed sammanhängande spörsmål, som från dessas sida kunde komma att framställas. För den skull hava representanter för svenska officersförbundet, svenska underofficersförbundet och försvarsväsendets underbefälsförbund från senare delen av år 1934 haft tillfälle att efter hand deltaga i visst inom kommissionen pågående utredningsarbete, varvid de företrätt den militära personalens intressen. Under arbetets gång har också, i den utsträckning förhållandena medgivit, hänsyn tagits till de förslag och önskemål, vilka av personalrepresentanterna framställts. Där detta ej kunnat ske, har orsaken härtill i allmänhet varit att finna icke i ett underkännande eller undervärderande från kommissionens sida av de från personalhåll härrörande önskemålen utan i svårigheter — främst av ekonomisk art — att låta dessa komma till uttryck i en försvarsorganisation av den omfattning, som försvarskommissionen förordar.

Försvarskommissionen kommer i det följande att upptaga till behandling de viktigaste av de personalfrågor av mera principiell innebörd, vilka varit föremål för närmare överbäggande under det pågående utredningsarbetet. Härvid har det synts lämpligt att först beröra sådana frågor, vilka kunna anses vara av gemensamt intresse för samtliga tre personalkategorier, officerare, underofficerare och fast anställt manskap, för att därefter dryfta sådana spörsmål, vilka endast hänföra sig till endera av de tre nämnda personalkategorierna.

Kommissionen har i annat sammanhang redogjort för de grunder, enligt vilka personalbehovet i den nya organisationen beräknats. Härvid har, som förut framhållits, principiellt eftersträfvats att erhålla en sådan proportion mellan de olika befälskategoriernas numerär, som svarar mot rimliga anspråk på befälsbehovets tillgodoseende vid mobilisering, varjämte tillbörlig hänsyn även tagits till fredstjänstens fordringar. Denna sistnämnda synpunkt gör sig givetvis särskilt gällande ifråga om den aktiva kadern. Härvid har det för kommissionen synts angeläget att inom de olika befälskategorierna i möjligaste mån säkerställa ett väl ordnat befördringssystem. I vilken utsträckning förutsättningar härför skapats genom de av kommissionen framlagda personalstaterna, framgår närmare av de redogörelser för dessa, som i det följande komma att lämnas under de särskilda personalkategorierna.

I hög grad influerande på befördringsmöjligheterna för personalen på aktiv stat är den avgång inom officers- och underofficerskårerna, som kommer att inträda genom den av kommissionen föreslagna *reservstaten* för dessa

båda kårer; avgången till reservstat inom underofficerskåren påverkar givetvis även befordringsförhållandena för det fast anställda manskapet. Reservstatens omfattning enligt hittills gällande härordning och den nu föreslagna framgår av nedanstående tablå.

	Officerare			Underofficerare		
	Aktiv stat	Reservstat	Förhållandet reservstat aktiv stat	Aktiv stat	Reservstat	Förhållandet reservstat aktiv stat
1925.....	1 686	308	0:18	1 030	65	0:06
Försvarskommissionen.	12 112	425	0:20	1 375	216	0:16

Av tablå framgår, att den av kommissionen föreslagna reservstaten vid en jämförelse med nuvarande organisation vad beträffar officerare företer någon ökning i förhållande till den aktiva kadern, under det att denna ökning i vad rör underofficerare är högst avsevärd eller mer än fördubblad. För att den av kommissionen föreslagna reservstaten i praktiken ej skall uppvisa alltför stora vakanser, varigenom ej blott möjligheterna att på denna väg underlätta befordringsförhållandena skulle äventyras utan även grunderna för beräkning av krigsbehovet av officerare och underofficerare på ett högst betänkligt sätt skulle rubbas, fordras vidtagandet av särskilda åtgärder. Hit hör i första hand fastställandet av sådana löne- och pensionsbelopp för de olika beställningshavarna på reservstat, att övergången till denna stat kommer att te sig tillräckligt lockande för individen. I detta syfte har kommissionen föreslagit en reglering av vissa nu utgående löne- och pensionsbelopp för beställningshavare på reservstat.

En ytterligare lockelse till övergång på reservstat anser kommissionen böra skapas genom att möjliggöra ett nående av högre tjänstegrad på reservstat vid ungefär samma tjänsteålder som vid kvarstående på aktiv stat, även under gynnsammast möjliga befordringskonjunkurer. Kommissionen vill i detta sammanhang erinra om de bestämmelser, som i detta avseende utfärdats beträffande det återbesättande av nuvarande reservstat, vilket äger rum under budgetåret 1935/1936. De hittills gällande bestämmelserna för underofficers övergång till reservstat, enligt vilka för överflyttning från aktiv stat till reservstat fordras att hava uppnått 32 levnadsår och 8 tjänstår såsom underofficer, torde jämväl böra underkastas en av ändrade befordringsförhållanden betingad revidering.

För att ytterligare säkerställa den föreslagna reservstatens rekrytering anser kommissionen lämpligt, att antalet beställningar i de olika lönegraderna inom vardera av officers- och underofficerskategorierna får variera inom ramen för det sammanlagda antalet beställningar, varjämte reservstaten vid ett truppförband bör kunna rekryteras med personal även från andra truppförband inom samma truppslag. Slutligen bör, vad beträffar underofficersbeställningar på reservstat, anställning under vissa förutsättningar även kunna

¹ Musikpersonal ej inräknad.

vinnas av furir, som besitter erforderlig kompetens för befordran till underofficer på aktiv stat. Till denna fråga återkommer kommissionen i annat sammanhang.

Inverkande på den aktiva kaderns befordringsmöjligheter är vidare den genom det i år antagna militära tjänstepensionsreglementet medgivna möjligheten för officerare och underofficerare att avgå med pension tidigast fem år före uppnådd pensionsålder — *frivillig förtidspensionering*. Enligt 16 § i sagda reglemente må beställningshavare — enligt Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall — beviljas rätt att avgå med förtidspension »därest avgången finnes icke vara stridande mot statens intressen». Försvarskommissionen vill för sin del understryka vikten ur befordringssynpunkt därav, att rätt till önskad förtidsavgång må tillerkännas den militära personalen i största möjliga utsträckning, då ju en härigenom inträdd föryngring av resp. befälskårer måste anses vara även ur statens synpunkt eftersträvansvärd, varjämte en viss välbehörlig mobiliseringsreserv på detta sätt kan åstadkommas.

Försvarskommissionen har även tagit under omprövning vissa från personalhåll väckta förslag i syfte att i möjligaste mån undanröja de stora ojämnheter ifråga om uppflyttning i högre lönegrad (löneklass), som vidlåda det nu tillämpade lönesystemet. Härvid har kommissionen bland annat undersökt möjligheten att inom såväl kompaniofficers- som underofficersgraderna övergå till ett system med »genomgående löneskalor», innebärande på bestämda tider, förslagsvis vart tredje år, automatiskt inträffande uppflyttning i högre löneklass med lönebeloppens frikopplande från beroendet av befordran till högre tjänstegrad. Härigenom skulle personalen inom här berörda grader komma i åtnjutande av löneförbättring uteslutande med hänsyn till antalet tjänstår, utan att löneökningen — såsom nu är fallet vid uppflyttning till högre lönegrad — bleve beroende av vederbörandes utsikt att samtidigt vinna befordran till högre tjänstegrad. Systemet skulle onekligen skänka större rättvisa i ekonomiskt avseende åt de personalkategorier, för vilka det vore avsett att tillämpas, och skulle därjämte underlätta transport (passage) från ett truppförband till ett annat. Den enskilde individen skulle redan vid inträdet på officers- resp. underofficersbanan kunna beräkna sina löneinkomster intill dagen för pensions erhållande eller eventuellt inträffande befordran.

Emellertid har en närmare undersökning av de konsekvenser, som skulle vara förbundna med ett dylikt lönesystem, givit vid handen, att ett genomförande av detsamma i praktiken skulle stöta på högst betydande svårigheter. Frånsett de ökade kostnader, som skulle åsamkas statsverket, skulle systemet i administrativt och lönetekniskt avseende innebära så genomgripande förändringar i fråga om hittills för statens löntagare följda avlöningsprinciper, att försvarskommissionen icke ansett denna väg framkomlig för vinnande av större likformighet inom här ifrågavarande område.

Även frågan om en fortsatt tillämpning av den anordning för utjämning av befodringsförhållandena inom subalternofficersgraderna, som stadgas i kungl. kungörelsen den 12 maj 1911 angående besättandet av vissa militära beställningar och avgivande av vissa befodringsförslag inom armén m. m. (SFS nr 24/1911, § 14), har varit föremål för en undersökning av kommissionen. Kommissionen har därvid funnit, att nämnda föreskrifter för befodringsförhållandenas utjämning alltfjämt torde komma att visa sig vara av behovet påkallade. Kommissionen förutsätter följaktligen, att de nämnda bestämmelserna även framdeles förbliva gällande. I samband härmed har ifrågasatts, huruvida icke bestämmelserna i fråga borde utsträckas till att omfatta jämväl underofficerare. Det synes kommissionen uppenbart, att organisationen bör medgiva i möjligaste mån jämna befodringsförhållanden även för dessa, och att, därest så erfordras, åtgärder böra träffas för en reglering av nämnda förhållanden. Kommissionen har beaktat, att förhållandena inom underofficerskåren i fråga om levnads- och tjänstår för befordran till och inom de olika beställningarna, härvid även inbegripet utnämning till förvaltare vid intendenturkåren, visa ganska avsevärda fluktuationer inom de olika förbanden. På grund av vissa för utnämning och befordran inom underofficerskåren gällande speciella förhållanden, som medföra, att motsvarande underlag som beträffande officerarna här icke finnes för ett bedömande av på frågan inverkan omständigheter, är emellertid försvarskommissionen ej i tillfälle framlägga något förslag beträffande underofficerarna men förutsätter, att det på administrativ väg skall bli möjligt att träffa de åtgärder, som härvid kunna bli erforderliga.

Såsom under kapitlet om personalstaternas beräkning redan framhållits, har försvarskommissionen avsett pensionerad personal för bestridandet av vissa befattningar inom såväl krigs- som fredsorganisationerna. Erfarenheterna från 1925 års försvarsorganisation beträffande denna form för pensionerad personals användande i speciella befattningar, rörande vilka ej samma anspråk på kroppslig vigör och rörlighet behöva ställas som på personal på aktiv stat, äro goda. Genom att använda pensionerad personal i s. k. arvodesbefattningar kunna betydande kostnadsbesparingar göras. Genom den avsevärt längre tid, varunder pensionerad personal i arvodesbefattning i allmänhet uppehåller sin syssla, vinnes rutin och erfarenhet, som kommer tjänsten till godo. För personal på aktiv stat kräves för bevarandet av den militära tjänstbarheten, att ombyte i befattningar äger rum med ej alltför långa mellanrum — ett ofrånkomligt förhållande, vilket emellertid ej alltid är till båtnad för befattningar, där behov av en viss kontinuitet gör sig gällande. Slutligen är det av en viss allmän samhällelig betydelse, att försvarsväsendet inom sig kan utnyttja personal, som ännu är i besittning av full arbetsförmåga, och som eljest skulle komma att söka sig ut på den allmänna arbetsmarknaden och där med stöd av sin pension konkurrera med andra arbetssökande om tillgängliga befattningar och tjänster.

Från personalhåll har beträffande ifrågavarande arvodespersonal framhål-

lits, att densamma obestriddligen upprätthåller befattningar, för vilka tidigare använts personal på aktiv stat, att arvodesbefattningarnas införande i 1925 års organisation företrädesvis motiverades av kostnadsskäl, samt att därigenom en begränsning i staterna för personalen på aktiv stat ägt rum till förfång för eljest tillgängliga befordringsrum. Med hänsyn härtill har föreslagits, att arvodesbefattningarna nu borde indragas och i stället motsvarande antal beställningar på aktiv stat uppföras. Vidare har anförts såsom en olägenhet, att med arvodesbefattningarnas inrättande en begränsning inträtt i tillfällena till en eljest välbehörlig omväxling i den enahanda tjänstgöringen för personalen på aktiv stat. Försvarskommissionen kan emellertid icke tillägga de sålunda anförda synpunkterna sådan betydelse, att den skulle motivera arvodesbefattningarnas ersättande med personal på aktiv stat, helst som nämnda synpunkter säkerligen icke torde vara mera allmänt omfattade bland personalen.

I samband härmed vill kommissionen framhålla, att den anser tidpunkten nu vara inne för upptagandet av spörsmålet om ett mera preciserat och slutligt ordnande av frågan om storleken m. m. av arvoden för här ifrågasvarande militära personalgrupp. Redan dennas jämförelsevis stora numerär torde kunna motivera, att frågan härom upptages till prövning i samband med den nya försvarsorganisationens genomförande. Dessutom föreligga numera sådana erfarenheter rörande arvodesinstitutionen, att vissa hållpunkter finnas för bestämmandet av förmånerna för arvodespersonalen. Frågan har även varit föremål för utlåtanden och förslag från myndigheter, försvarsväsendets lönenämnd och militärlöningssakkunniga, utan att dock någon slutlig reglering av utgående arvodesförmåner hittills ägt rum. Det nuvarande provisoriet i vad rör arvodena för ifrågasvarande personal har också lett till vissa ej önskvärda konsekvenser. Så till exempel har den principen, att summan av pension och arvode i allmänhet borde uppgå till samma belopp som den lön, vederbörande åtnjutit vid avgång från aktiv stat, ej upprätthållits i önskvärd omfattning. Under det att den sammanlagda summan av pension och arvode överstiger slutlönens belopp på de billigare orterna, är förhållandet motsatt på de dyrare. På de högst liggande dyrorter, där de särskilda förhållandena föranlett beviljandet av ett särskilt ortstillägg för personalen på aktiv stat, utgår dessutom ej sådant ortstillägg till personal i arvodesbefattning, ett förhållande, som med hänsyn till arvodespersonalens arbetsbörda och dess tagande i anspråk i full utsträckning för bestridandet av befattningar, som tidigare upprätthållits av personal på aktiv stat, synes böra tillrättaläggas i samband med den reglering av arvodesbeloppen för pensionerad personal, som av kommissionen förutsettes komma att äga rum.

På grund av ett i 1919 års försvarsrevisions betänkande berört spörsmål angående förbättring av *underofficerarnas tjänsteställning* framlades i 1924 års försvarsproposition vissa förslag i nämnda syfte. Vederbörande utskott vid 1924 års riksdag ansåg emellertid icke Kungl. Maj:ts förslag ägnat

att giva frågan en tillfredsställande lösning. Underofficerarnas högre ålder och praktiska erfarenhet borde enligt utskottets mening väl motivera, att de i större omfattning och högre grad än Kungl. Maj:t föreslagit, erhöles förbättrad tjänsteställning i förhållande till de yngre officerarna. I anslutning till denna sin åsikt framlade också utskottet vissa riktlinjer för ordnandet av underofficerarnas tjänsteställning, vilka enligt utskottets förmenande vore mera ägnade att skapa en tillfredsställande ordning härutinnan. Under uttalande av sin förvissning om, att behörigt beaktande komme att skänkas åt av utskottet angivna riktlinjer för förevarande frågas lösning, beslöt riksdagen anhålla, att Kungl. Maj:t måtte för 1925 års riksdag framlägga nytt förslag till förbättrande av underofficerarnas tjänsteställning.

Åt de på hösten år 1924 tillkallade »underofficerssakkunniga» uppdrogs även att avgiva förslag i nu berörda hänseende. De sakkunniga anförde, att de vid övervägandet av frågan, huru underofficerarnas tjänsteställning lämpligen borde ordnas, utgått från omförmälda, av riksdagens vederbörande utskott framlagda riktlinjer och därvid funnit, att dessa med vissa modifikationer i stort sett vore ägnade att innebära en godtagbar lösning av spörsmålet i fråga. De sakkunniga ville emellertid framhålla, att en förändring av underofficerarnas tjänsteställning under inga omständigheter finge tillskapa sådan oklarhet i befälsförhållandena, att allvarigare olägenheter därigenom komme att uppstå.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 50 till 1925 års riksdag framlades där- efter ett på föregående utredning genom »underofficerssakkunniga» grundat förslag till förbättring av underofficerarnas tjänsteställning.

Detta förslag innehöll i korthet:

att fänriks- och underlöjtnantsgraden skulle uppdelas i två grader: en lägre, fänrik, och en högre, underlöjtnant;

att fanjunkare (likställd personal) skulle erhålla tjänstegrad i likhet med underlöjtnant efter datum för fullmakt, dock att sådan tjänsteställning icke borde tilldelas till högsta underofficersgraden befordrade officers- och reserv-officersaspiranter; samt

att förvaltare och därmed jämställd personal efter uppnådda 50 års ålder borde kunna erhålla tjänstegrad i likhet med löjtnant med tjänsteställning efter löjtnant.

1925 års riksdag godkände det av Kungl. Maj:t sålunda framlagda förslaget med den av första särskilda utskottet vid denna riksdag gjorda ändringen, att förvaltare och därmed jämställd personal borde kunna efter 6 års tjänstetid i förvaltare- eller därmed jämförlig beställning eller efter uppnådda 50 levnadsår tilldelas tjänsteställning i likhet med löjtnant i armén.

Genom generalorder den 18 december 1925, nr 1806, och nådigt beslut samma dag utfärdade därefter Kungl. Maj:t närmare bestämmelser beträffande tjänsteställning och befälsrätt för härav berörd personal inom försvars- väsendet.

Nämnda bestämmelser beträffande tjänsteställning och befälsrätt visade

sig emellertid ej nöjaktigt motsvara de anspråk på reda och klarhet i befälsförhållandena, som redan från början angivits såsom ett villkor för tjänsteställningens ordnande enligt angivna grunder.

Genom beslut den 22 juni 1928 bemyndigade därför Kungl. Maj:ts chefen för försvarsdepartementet att tillkalla tre sakkunniga för att verkställa förnyad utredning i fråga om underofficerarnas tjänsteställning. Sedan nämnda sakkunniga — 1928 års tjänsteställningssakkunniga — avgivit yttrande och förslag den 30 mars 1929, hava vissa reglerande bestämmelser i fråga om tjänsteställning och befälsrätt utfärdats genom generalorder den 21 november 1931, nr 2512, och nådigt beslut samma dag.

1928 års tjänsteställningssakkunniga framlade emellertid ett längre gående förslag till skapandet av klarhet och reda i befälsförhållandena än som sedermera kom till uttryck i sistnämnda generalorder och nådiga beslut. De sakkunniga sade sig hava uppmärksammat den bristande överensstämmelse mellan begreppen *tjänstegrad* och *tjänsteställning*, vilken i vissa fall kommit till synes och sannolikt icke undgått att öva inflytande på tjänsteställningsfrågans avgörande. För vinnande av eftersträvansvärd reda och klarhet i befälsförhållandena syntes det de sakkunniga lämpligt, att tjänstegrads- och tjänsteställningsbestämmelserna på ett otvetydigt sätt skildes åt i bestämmelserna om en förbättrad tjänsteställning. Ett samtidigt innehavande av en viss tjänstegrad, gemensamt med en annan tjänsteställning, vållade enligt de sakkunnigas mening oreda och oklarhet i befälsförhållandena.

Med anledning av denna sin uttalade mening om anledningen till förefintliga oklara bestämmelser i befälsförhållandena framlade därefter de sakkunniga förslag till åtgärder för undanröjande av nämnda olägenheter och föreslogo i detta syfte, att underlöjtnantsgraden skulle överföras till en högsta underofficersgrad, varigenom underofficerskåren skulle komma att bestå av tre tjänstegrader, nämligen underlöjtnant, fanjunkare och sergeant. I stället för underlöjtnantsgraden inom officerskåren föreslogs införandet av en ny benämning på innehavarna av denna grad, förslagsvis »förste fänrik».

Försvarskommissionen biträder för sin del 1928 års tjänsteställningssakkunnigas mening, att en sammanblandning av begreppen tjänstegrad och tjänsteställning har varit ägnad att skapa oklarhet i befälsförhållandena, varigenom vissa olägenheter uppstått. Ett undanröjande av nämnda oklarhet och de därmed förenade olägenheterna synes emellertid kunna göras, utan att därigenom det ursprungliga syftet med den förbättrade tjänsteställningen för underofficerarna behöver övergivas.

Såsom framgår av den här lämnade redogörelsen för utvecklingen av tjänsteställningsfrågan, föreslogs i Kungl. Maj:ts proposition nr 50 till 1925 års riksdag en tydligare differentiering än förut mellan fänrik och underlöjtnant. Fänriks- och underlöjtnantsgraderna synas före tjänsteställningsbeslutet vid 1925 års riksdag närmast hava ansetts såsom en gemensam grad, vilken genom nämnda beslut skulle uppdelas i två. Fänriksgraden infördes

— efter att under en lång tid hava varit borta inom försvarsorganisationen — ånyo vid genomförandet av 1914 års försvarsordning, då närmast på grund av att tiden såsom fänrik avsågs vara en prøvotid för utrönandet av vederbörandes lämplighet till officer före erhållandet av fullmakt. Någon skillnad i lönehänseende mellan fänriks- och underlöjtnantsbeställningarna har däremot icke förelegat. Några av tjänsteskal betingade anledningar att bibehålla uppdelningen av de yngsta officerarna i en fänriks- och en underlöjtnantsgrad torde heller icke vara för handen. Ett sammanförande av de två för samma tjänsteuppgifter avsedda officerstjänstegraderna skulle otvivelaktigt bidra till ett förenklande av de militära tjänstegradsbegreppen.

Fanjunkare (likställd) innehar enligt nu gällande bestämmelser tjänsteställning i likhet med underlöjtnant. Därest underlöjtnantsgraden sammanslås med fänriksgraden, kan fanjunkare alltjämt bibehålla sin nuvarande tjänstegrad men i tjänsteställningshänseende placeras mellan fänrik och löjtnant. Därmed uppnås också det av 1928 års tjänsteställningssakkunniga eftersträfvade målet: ett särskiljande av tjänstegrads- och tjänsteställningsbegreppen, utan att därför någon ändring i övrigt äger rum i fråga om tjänsteställning för fanjunkare.

Kommissionen vill sålunda föreslå, att de nuvarande fänriks- och underlöjtnantsgraderna sammanslås till en, vilken då lämpligen bör benämnas fänriksgraden. Fanjunkare (motsvarande) böra i tjänsteställningshänseende placeras framför fänrikar men efter löjtnanter. I likhet med vad nu är fallet böra fänrikarna icke från början erhålla fullmakt på sin befattning utan allenast konstitutorial. Efter samma prøvotid som nu, två år, bör fänrik, som visat sig lämplig att erhålla fullmakt såsom officer, erhålla fullmakt som fänrik *vid* eller, därest ledig lön icke finnes, i vederbörligt regemente (kår etc.). Befordran till löjtnant vid regemente bör liksom nu, frånsett vissa kompetenskrav vid särskilda truppslag, ske i mån av ledigblivande löjtnantslöner. Det synes dock kunna ifrågasättas, huruvida löjtnantsutnämning lämpligen bör äga rum tidigare än efter tre år som officer.

Officersaspirant, som enligt nu gällande bestämmelser utnämnes till fanjunkare utan rätt att räkna för denna beställning eljest föreskriven tjänsteställning, kan med här föreslaget tjänstegradssystem ej utnämnas till fanjunkare för att sedermera efter avlagd officersexamen erhålla utnämning till fänrik, vilken räknar tjänstegrad *efter* fanjunkare. Kommissionen förutsätter därför, att officersaspirant utnämnes till sergeant i regementet (kåren) vid den tidpunkt, då enligt nuvarande grunder utnämning till fanjunkare borde hava ägt rum.

I förhållande till fanjunkarna intaga intendenturkårens förvaltare i tjänsteställningshänseende en särställning så till vida, att de efter 6 års tjänstgöring i förvaltarebeställning tilläggas tjänsteställning i likhet med löjtnant i armén. 1928 års tjänsteställningssakkunniga föreslogo, att förvaltare efter nämnda tid skulle kunna utnämnas till löjtnant i armén. Då det enligt kommissionens mening ur tjänstesynpunkt är fördelaktigt, att förrådsförvaltarens tjänsteuppgift kommer till uttryck i hans titel, och då det ej lär

föreligga något önskemål att utbyta förvaltartiteln mot löjtnantstiteln, synes det kommissionen lämpligt att reglera förrådsförvaltarnas tjänsteställning så, att de vid utnämning till förvaltare placeras i löjtnants i armén tjänstegrad med bibehållande av titeln förvaltare. På enahanda sätt synes jämväl tjänsteställningen böra ordnas för de i annat sammanhang föreslagna regementskassörerna och kasernförvaltarna i lönegraden Uo. 4. Ur principiell synpunkt synes det också lämpligt att låta den högre tjänstegraden följa med inträffande befordran och göra den oberoende av antalet tjänstår. Det bör vara befattningen som sådan och ej antalet tjänstår i befattningen, som motiverar graden.

Tjänsteställningen mellan kompaniofficerare och underofficerare vid armén skulle alltså enligt kommissionens mening bli följande:

Officerare	Underofficerare
Kapten	—
Löjtnant	Förvaltare, regementskassör, kasernförvaltare i lönegraden Uo. 4
—	Fanjunkare, kasernförvaltare i lönegraden Uo. 3
Fänrik	—
—	Sergeant

I anslutning till av 1925 års riksdag godkända grunder hava bestämmelser rörande *passagesystem för vissa i Boden förlagda truppförband* utfärdats genom kungl. brev den 13 januari 1928 och generalorder nr 105/1928.

I nämnda bestämmelser stadgas, att beställningshavare, som hela sin tjänstetid tillhört Bodentruppförband, efter viss närmare angiven tid skall äga rätt att söka transport söderut. Därjämte bestämmes, att därest rekryterings- och tjänstgöringsförhållandena vid Bodentruppförbanden så påfordra, vissa beställningshavare vid truppförband söderut — för beställningshavare vid truppförband med förläggning i Umeå, Östersund eller Sollefteå dock endast efter särskild omprövning — frivilligt eller genom tvång skola enligt i bestämmelserna närmare angivna grunder kunna förordnas att bestrida beställning i Boden.

Såsom särskild åtgärd i syfte att bidraga till säkerställandet av rekryteringen vid vissa Bodentruppförband utgå stipendier till vid dessa nyutnämnda fänrikar, varjämte till minskande av de med förläggning i Boden förenade olägenheterna en s. k. rekreationsresa årligen är medgiven med nedsättning i gällande järnvägsbiljettpris för i Boden förlagda officerare och underofficerare med familjemedlemmar.

Till grund för de sålunda utfärdade passagebestämmelserna hava, såsom redan antytts, legat av 1925 års riksdag godkända riktlinjer, vilka närmare framgå av vad departementschefen anförde vid framläggandet av 1925 års försvarsproposition. Härvid uttalade han, att han sett sig nödsakad att i huvudsak grunda sitt förslag till passage på ett med tvång genomfört system. Under erinran om de allvarliga betänkligheter gentemot tillgripandet

av ett sådant system, som framförts av de militära myndigheterna, yttrade departementschefen vidare, att systemet otvivelaktigt komme att medföra icke obetydliga personliga olägenheter för en stor del av den personal, som måste transporteras till de i Boden förlagda truppförbanden. Såsom medel för ett minskande av dessa olägenheter förordade departementschefen dels beredande av all möjlig lättnad genom erhållandet av förmåner, som utan ökade kostnader för staten kunde skapas, dels att tvångstransport till Boden borde ifrågakomma endast för yngre personal (subalternofficerare och sergeanter), för vilka olägenheterna av en förflyttning ansåges bliva mindre betungande, dels ock slutligen, att systemets tillämpning särskilt under de första åren borde ske med tillbörlig smidighet och under hänsynstagande till personliga och familjeförhållanden, i den mån så låte sig göra.

Vid sin prövning av samtliga på hithörande fråga inverkande omständigheter har försvarskommissionen för sin del kommit till den uppfattningen, att bestämmelser i syfte att säkerställa rekryteringen av befälskårerna vid Bodentruppförbanden alltjämt äro erforderliga. I de omständigheter, som vid tiden för väckandet av förslag om ordnandet av passagesystem för Bodentruppförbanden en gång förelågo, hava visserligen sedermera väsentligen ändrade förhållanden inträtt, främst genom förbättrade samfärdsmedel. Klimatiska och övriga förhållanden i Boden göra dock, enligt kommissionens mening, ett bibehållande av passagesystemet för Bodentruppförbanden alltjämt av behovet påkallat, ej minst av psykologiska skäl.

Erfarenheterna om passagesystemet hava enligt vad kommissionen inhämtat bekräftat vad som vid dess införande förutsågs, nämligen att detsamma skulle komma att medföra icke obetydliga olägenheter. Sålunda hava för fyllandet av de avgångar inom officerskåren, som genom passage uppkommit vid Bodentruppförbanden — i medeltal 2—3 officerare per år — ett stort antal artilleristabsofficerare blivit uttransporterade och tilldelade Bodens artilleriregemente, varigenom en ensidig och ej i alla avseenden lämplig anhopning av sådana officerare till ett enda truppförband ägt rum. Under loppet av 7 år hava ej mindre än 7 artilleristabsofficerare sålunda transporterats till Boden.

Passagetransport av underofficerare från Boden har endast förekommit i ringa omfattning, inalles i 4 fall, varav i 2 fall samtidigt med transport av underofficerare från de truppförband, dit Bodenpersonal transporterats. Till Boden sålunda transporterade underofficerare hava där placerats med lön på aktiv stat vid truppförbandet och sålunda ej tillsatts på förordnande.

Under den tid, passagesystemet tillämpats, hava passagetransporterna huvudsakligen varit begränsade till de två artilleritruppförbanden, Bodens artilleriregemente och Norrbottens artillerikår. Endast i mindre omfattning har passage från infanteritruppförbandet — Norrbottens regemente — förekommit, varvid i intet fall passage av underofficer ägt rum. Sistnämnda förhållande synes bevisa den regionala rekryterings betydelse i fråga om

passageönskemålen inom underofficersskåren. Rekryteras det fast anställda manskapet regionalt, framträder därmed ej önskemålet hos de från manskapet rekryterade underofficerarna om transport från hemorten i samma omfattning eller lika starkt som hos den till Boden söderifrån inflyttade.

Olägenheterna av passagesystemet äro emellertid ej begränsade till dem, som transporterats *till* Boden. Varje transport *från* Boden försämrar även befodringsförhållandena för den personal, som vid det truppförband, dit transporten beviljats, stått i tur till befodran och räknat därmed. Det har sålunda icke kunnat undvikas, att vid vissa truppförband, som erhållit passagetransporter, befodringssturen särskilt för äldre subalternofficerare och sergeanter blivit mycket ogynnsam. I tur till underofficersbefodran stående furirer förlora på motsvarande sätt sin beräknade befodringsstur.

Vederbörande personalorganisationer hava ävenledes fäst uppmärksamheten på här anförda olägenheter med anhållan om prövning, i vad mån desamma skulle kunna undanröjas.

Från annat håll har ifrågasatts, om icke förhållandena i någon mån skulle förbättras genom införande av rätt att vid behov även tvångstransportera kaptener och fanjunkare (styckjunkare) till Boden. Transportskyldighetens utsträckande även till de nämnda personalkategorierna innebär emellertid ett påläggande av större personliga olägenheter för dessa. Svårigheterna att vid äldre år acklimatiseras på en förläggningssort av Bodens natur äro givetvis större än vid yngre år. Även med hänsyn till den enskildes familjeförhållanden medför en transport vid äldre år större olägenheter.

Efter övervägandet av de på passagesystemet inverkan omständigheterna har försvarskommissionen på anförda skäl för sin del ansett det nödvändigt att räkna med att även i fortsättningen det nu gällande passagesystemet tillämpas, men dock velat uttala, att det bör tagas under övervägande, huruvida icke även kaptener och fanjunkare (styckjunkare) böra kunna tvångstransporteras till Boden.

Kommissionen har därjämte funnit sig böra föreslå en åtgärd, varigenom det väsentliga i passagesystemets olägenheter i fråga om underofficers- och underbefälskårerna synes kunna undanröjas. Såsom i annat sammanhang anförts, hava nämligen enligt kommissionens förslag på vissa skolers stater uppförts ett antal underofficersbeställningar på aktiv stat — tillsammans 20 — i vilka placering med återtransportskyldighet avses skola äga rum. Enligt kommissionens mening böra nämnda beställningar i första hand kunna besättas av till passage från Boden berättigad personal och i andra hand genom transport från annat förband. I senare fallet bör uppkommen vakans vid vederbörligt truppförband kunna återbesättas genom transport från passageberättigat truppförband inom truppslaget. För undvikande av de svårigheter, som vanligen äro förenade med en återtransport, böra vidare ifrågavarande underofficersstater vid skolorna tillsättas med hänsyn tagen till att vederbörande beställningshavare beräknas kunna kvarstå i beställningen intill uppnådd pensionsålder. Det första tillsättandet av ifrågavarande

beställningar med hänsyn till en lämplig kontinuerlig avgång och jämn fördelning på åldersklasser torde böra ordnas på administrativ väg. På grund av de organisatoriska förhållandena kunna av kommissionen sålunda föreslagna åtgärder för passagesystemets underlättande i fråga om underofficärer icke tillämpas beträffande officerare.

En i samband med spørsmålet om passagesystemets lämpliga ordnande framförd tanke att uppföra de för Bodentruppförbanden avsedda beställningarna på sydligare förlagda truppförbands stater, varifrån sedermera placering till tjänstgöring vid truppförband i Boden kunde äga rum, har försvarskommissionen ej kunnat biträda. En sådan omläggning skulle bland annat äventyra manskapsrekryteringen vid Bodentruppförbanden, och systemet är främmande för de principer, efter vilka truppförbandens behov av fast anställt befäl tillgodoses. Ett överlämnande åt truppförbandscheferna att avgöra, vilken av dem underlydande personal, som bör placeras i Boden, skulle vidare vara förenat med avsevärda olägenheter.

OFFICERSKÅREN.

Åstadkommandet av väl ordnade befodringsförhållanden för den på aktiv stat varande befälspersonalen av olika kategorier — ej minst för officerskåren — har alltid framhållits vara av utomordentlig betydelse för vidmakthållandet av sagda personals arbetsintresse och arbetsintensitet och därmed även för förlänandet av nödig effektivitet åt hela försvarsorganisationen. I samband med framläggandet av förslag till nu gällande försvarsordning yttrade också föredragande departementschefen i detta avseende följande (proposition nr 50 till 1925 års riksdag, sid. 158):

Betydelsen av ett väl ordnat befodringsssystem beträffande officerskåren torde icke behöva närmare framhållas. Det är enligt min mening det främsta villkoret för att organisationen skall erhålla nödig effektivitet. I alldes särskilt hög grad framträder dess betydelse vid besättandet av arméns högre och högsta befälsposter. Än starkare göra sig dessa förhållanden gällande, då man som nu står inför genomförandet av en ny härordning. Denna är i förhållande till den förutvarande av mindre omfattning, och det är min övertygelse, att skall denna härorganisation komma till sin rätt och giva det utbyte, jag vågar hoppas, fordras för visso å såvitt möjligt alla dess ledande poster — det må vara inom regementena eller i de högsta befattningarna — det bästa och dugligaste, som officerskåren innesluter.

Till detta uttalande vill försvarskommissionen giva sin fulla anslutning. Kommissionen förutsätter alltså, att i samband med den nya försvarsordningens genomförande sådana åtgärder bliva vidtagna, att befodringsväsendet inom officerskåren genom tillämpning av ändamålsenliga principer vid befodringsärendens handläggning och avgörande blir ordnat på ett rationellt och för personalen betryggande sätt. Härvid anser sig kommissionen böra fästa särskild uppmärksamhet på frågan, huruvida icke den vid utgången från krigsskolan uppgjorda klassifikationslistan tillmättes alltför stor betydelse vid även lång tid därefter ifrågakommande befodrningar.

Förutom lämpliga åtgärder i syfte att rationalisera befordringsväsendet är en väl avvägd proportion mellan antalet beställningar i de olika tjänstegraderna det förnämsta medlet att skapa ett gynnsamt befordringsläge. Med de utgångspunkter, som legat till grund för försvarskommissionens beräkningar av personalbehovet och för vilka redogörelse lämnats i annat sammanhang, har kommissionen kommit fram till de stater för den aktiva officerspersonalen vid armén (musikdirektörer ej inräknade), vilka äro upptagna i vidstående tablå. I denna äro för jämförelses skull även uppförda motsvarande stater enligt 1914 och 1925 års härordningar.

En granskning av denna tablå giver vid handen, att de av kommissionen föreslagna staterna i förhållande till de år 1925 fastställda innebära — fränsett den ur armén utbrutna fortifikationen — en ökning av antalet officerare med inalles 426. Denna ökning fördelar sig på samtliga tjänstegrader — utom generalspersoner och brigadchefer (motsvarande), där sammanlagda antalet befattningar minskats med 1, och överstelöjtnantsgraden, där antalet är oförändrat — och uppgår i procent i förhållande till nu gällande stater till: för överstegraden 12·2, för majorsgraden 53·7, för kaptensgraden 35·7, för löjtnantsgraden 16·2 samt för fänriks-(underlöjtnants)-graden 28·5.

Innan en närmare granskning göres beträffande möjligheten att med de av kommissionen föreslagna staterna säkerställa uppkomsten och fortvaron av ett gynnsammare befordringsläge för officerskåren vid armén än det nuvarande, synes det lämpligt att i korthet redogöra för de medelbefodringsåldrar m. m. för officerare i olika grader, vilka teoretiskt ansågos vara möjliga att uppnå enligt de år 1925 fastställda staterna. Enligt inom generalstaben i samband med övergången till 1925 års härordning verkställda omfattande utredningar borde till grund för bildandet av de nya staterna vid härordningens slutliga genomförande läggas vissa medelbefodringsåldrar, vilka vore lämpliga för vinnande av jämna befordringsförhållanden. Nedanstående medelbefodringsåldrar borde sålunda tillämpas för de högre graderna: vid generalsbefodran 53 år, vid överstebefodran 48 år, vid överstelöjtnantsbefodran 46 år samt vid majorsbefodran 44 år. Emot dessa medelbefodringsåldrar skulle svara vissa medelåldrar inom de olika graderna, nämligen för generalsgraden 59 år, för överstegraden 53 år, för överstelöjtnantsgraden 50 år samt för majorsgraden 48 år. Vad kompaniofficersgraderna beträffar, borde man utgå ifrån, att varje därtill lämplig och kompetent officer skulle kunna vinna befodran till kapten efter uppnådda 15 tjänstår, vilket för de äldre subalternklasserna motsvarade omkring 37 levnadsår. Medelåldern inom kaptensgraden beräknades till 42 år.

De sålunda angivna, på teoretisk väg erhållna medelbefodringsåldrarna och medelåldrarna hava emellertid i praktiken icke ens tillnärmelsevis kunnat hållas, vilket en närmare undersökning av under tidsperioden 1928—1934 verkställda befordringar inom officerskåren till fulla bestyrker. Orsaken härtill torde åtminstone till en del få tillskrivas det sätt, varpå övergången till 1925 års härordning på sin tid genomfördes. Särskilt framträdande är

Tablå

utvisande officerstaterna enligt försvarskommissionens förslag i jämförelse med motsvarande stater i 1914 resp. 1925 års härorganisationer.

Truppslag m. m.	Stater	Generalsper- soner, brigad- chefer m. fl.	Över- star	Över- stelöjt- nanter	Majo- rer	Kapte- ner (rytt- mä- stare)	Löjt- nanter	Under- löjt- nanter (fän- rikar)	Summa
Staber m. m.	1914	¹ 14	2	4	14	34	—	—	68
	1925	² 17	3	5	16	45	³ 3	—	89
	Försvarskom.	⁴ 16	2	7	⁵ 19	52	—	—	96
Skolor m. m.	1914	—	—	3	3	—	—	—	6
	1925	—	—	5	4	18	⁷ 21	—	48
	Försvarskom.	—	5	—	⁸ 8	⁹ 24	³ 52	—	89
Infanteriet.....	1914	—	27	28	84	424	645	280	1 488
	1925	—	21	21	¹⁰ 36	211	400	141	830
	Försvarskom.	—	19	19	58	283	412	181	972
Kavalleriet	1914	—	8	6	7	66	126	51	284
	1925	—	4	2	2	29	54	21	112
	Försvarskom.	—	4	2	2	36	54	20	118
Artilleriet (inkl. luft- värnsartilleriet) ...	1914	—	8	16	24	151	171	84	454
	¹¹ 1925	—	7	7	⁵ 14	85	148	54	315
	Försvarskom.	—	8	¹² 10	31	136	193	89	467
Fortifikationen, in- genjörtrupperna, signaltrupperna ...	1914	—	3	4	10	58	66	32	173
	1925	—	3	4	8	44	52	22	133
	Försvarskom. ¹³	—	2	4	8	44	60	14	132
Trängen.....	1914	—	1	3	3	26	36	12	81
	1925	—	1	2	3	19	30	11	66
	Försvarskom.	—	2	2	5	36	48	16	109
Intendenturkåren.....	1914	—	3	5	8	88	12	—	116
	1925	—	2	5	8	62	9	—	86
	Försvarskom.	—	2	5	9	62	10	—	88
Tygkåren (tygstaten)	1914	—	—	1	4	2	—	—	7
	1925	—	—	1	4	2	—	—	7
	Försvarskom.	—	2	3	6	26	4	—	41
Summa	1914	14	52	70	157	849	1 068	459	2 657
	1925	17	41	52	95	515	717	249	1 686
	Försvarskom.	16	46	52	146	699	833	320	2 112
Jämförelse mellan försvarskommissio- nen och 1925	—	-1	+5	± 0	+51	+184	+116	+71	+426
(ökning = + minskning = -)									

¹ Därav 2 i lönegrad O. 7.² Därav 7 i lönegrad O. 7.³ Kunna vara kapten (ryttmästare).⁴ Därav 6 i lönegrad O. 7.⁵ Därav kunna 2 vara överstelöjtnanter.⁶ Därav kan 1 vara major.⁷ Därav kunna 20 vara kapten (ryttmäst.).⁸ Därav kunna 5 vara överstelöjtnanter.⁹ Därav kunna 2 vara majorer.¹⁰ Därav kan 1 vara överstelöjtnant.¹¹ Av 1935 års riksdag beslutad kaderoökning vid Gotlands artillerikår ej inräknad.¹² Därav kan 1 vara överste.¹³ I försvarskommissionens siffror äro icke inräknade beställningarna vid den föreslagna, utom försvarsgrenarna stående fortifikationen.

den avsevärt höjda medelbefodringsåldern vid befodran till kapten, vilket haft till följd, att antalet till kaptener i regementet befodrade löjtnanter, vilken befodran enligt hittills tillämpade bestämmelser inträder efter 15 tjänstår som officer, enligt 1934—1935 års rulla utgör ej mindre än 198 eller ej fullt 28 % av totala antalet beställningshavare i löjtnantsgraden. I stället för den såsom önskvärd angivna medelbefodringsåldern vid befodran till kapten av 37 levnadsår, mot vilken borde svara en tjänsteålder såsom officer av 15 år, har enligt verkställd undersökning för åren 1932—1934 medelbefodringsåldern vid kaptensbefodran varit i det allra närmaste 40 levnadsår, mot vilken ålder svarat ungefär $17\frac{1}{2}$ tjänstår.

Befodringsmöjligheterna inom olika truppslag enligt de av kommissionen föreslagna staterna i jämförelse med de enligt nuvarande och 1914 års härordning rådande belysas ytterligare av nedanstående tablå. Den officerspersonal, som enligt staterna icke redovisas truppslagsvis, har härvid utpropor-tionerats på de olika truppslagen.

	Regementsofficerare m. fl.			Kaptener		
	Kaptener			Subalternofficerare		
	1914	1925	Förevars-kommissionen	1914	1925	Förevars-kommissionen
Infanteriet.....	0'36	0'43	0'38	0'48	0'45	0'55
Kavalleriet.....	0'41	0'40	0'31	0'39	0'45	0'57
Artilleriet (inkl. luft-värnsartilleriet och tygkåren (tyg-staten))	0'37	¹ 0'38	0'42	0'63	¹ 0'53	0'66
Fortifikationen, ingenjörtrupperna, signaltrupperna.....	0'32	0'35	² 0'31	0'61	0'66	² 0'65
Trängen.....	0'26	0'30	0'24	0'56	0'49	0'62
Intendenturkåren	0'19	0'26	0'27	—	—	—
Hela armén	0'35	0'38	0'36	0'56	0'55	0'64

Av tablån framgår, att befodringsmöjligheterna till regementsofficers- och högre beställningar — markerade av proportionen $\frac{\text{Regementsofficerare m. fl.}}{\text{Kaptener}}$

— vid så gott som samtliga truppslag liksom för armén i dess helhet teoretiskt sett ställa sig något sämre enligt kommissionens stater än enligt 1925 års härordning; endast vid artilleriet gör sig en viss förbättring gällande. Härvid är dock främst att märka, att vid beräkningarnas uppgörande av lätt insedda skäl någon hänsyn ej kunnat tagas till de konsekvenser i förbättrande riktning, som möjligheten till avgång med förtidspension liksom till övergång på reservstat med nödvändighet måste medföra. Kommissionen har i annat sammanhang uttalat sig angående betydelsen ej minst ur be-

¹ Av 1935 års riksdag beslutad kaderökning vid Gotlands artillerikår ej inräknad.

² Här äro icke inräknade beställningarna vid fortifikationen.

fordringssynpunkt av att dessa båda vägar för avgång från aktiv stat före fastställd pensionsålder bliva i största möjliga utsträckning utnyttjade. Därjämte måste givetvis räknas med en viss avgång till beställningar å försvarstabens stat samt — särskilt för ingenjööfficerare — till fortifikationen. Tagas här anförda omständigheter i betraktande, torde i fråga om möjligheterna till vidarebefordran för kapten åtminstone ingen försämring komma att inträda i jämförelse med nuvarande förhållanden. Med hänsyn till de ytterligt svårbedömbara faktorer, som influera på befordringsmöjligheterna, anser kommissionen icke görligt eller lämpligt att i detta avseende avgiva något mera preciserat uttalande.

I detta sammanhang vill kommissionen även erinra därom, att — såsom tablån utvisar — befordringsförhållandena i här nämnt avseende enligt 1914 års härordning snarare voro sämre än bättre i jämförelse med motsvarande förhållanden enligt nu gällande härordning.

Befordringsmöjligheterna till kaptensgraden — i tablån markerade av proportionen $\frac{\text{Kaptener}}{\text{Subalternofficerare}}$ — äro däremot vid så gott som samtliga truppslag liksom för armén i dess helhet vida gynnsammare enligt de av kommissionen föreslagna staterna än enligt 1925 års härordning. Ovan antydda återverkningar av förtidspensionering och reservstatsrekrytering m. m. göra sig givetvis gällande även här, vartill kommer, att man under övergångsåren till den nya försvarsordningen sannolikt kan räkna med viss avgång från arméns officerskår genom transport till flygvapnet. Kommissionen har därför grundad anledning antaga, att antalet befordringar till kaptener i regemente enligt hittills följda bestämmelser kommer att avsevärt nedgå efter den nya försvarsordningens fulla ikraftträdande.

UNDEROFFICERSKÅREN.

En särskild befälsgrupp för utförandet av de tjänsteuppgifter, som i krig och fred påvåla den nuvarande underofficerskåren, är allttjämt erforderlig inom försvarsorganisationen. Underofficerskåren bidrager i hög grad att giva erforderlig stadga och fasthet åt organisationen, och den skapar genom sin rutin och vana att hantera materiel av olika slag ordning och reda i den dagliga tjänsten. Någon förändring i allmänhet av de grunder, enligt vilka underofficerskåren nu är organiserad, är därför ej av försvarskommissionen ifrågasatt. Ej heller ifrågasättes någon förändring i sättet för underofficerskårens nuvarande rekrytering, vilken sker från furirer med avlagd underofficersexamen.

Med hänsyn till de i annat sammanhang redan berörda fordringar, som i den nya organisationen böra kunna ställas på underofficerarna i fråga om deras användbarhet dels i trupptjänst, dels i inre tjänst samt expeditionsoch förvaltningstjänst, kunna några eftergifter på den undervisning, som meddelas i arméns underofficersskola, icke komma i fråga. Några svårigheter att i underofficersskolan med där ställda kunskapsfordringar årligen utbilda och utexaminera behövt antal elever för underofficerskårens re-

kyrtering hava ej yppat sig under den tid, skolan hittills pågått efter dess organisation enligt 1925 års försvarsbeslut. Tvärtom synes det anseende för meddelande av en god underofficersutbildning, som skolan redan hunnit förvärva i den allmänna uppfattningen, hava verkat stimulerande på en god rekrytering av det fast anställda manskapet, till båtнад jämväl för en god kvalitet hos de blivande underofficerarna. Av ej oväsentlig betydelse för underofficersskoleelevernas studieresultat är emellertid, att det redan vid underbefälsutbildningen vid truppförbanden hålles i sikte, att underofficersskolan bör vara slutmålet för det underbefäl, som visar sig äga förutsättningar för utbildning till underofficer.

Den nuvarande organisationen med två tjänstegrader för huvuddelen av underofficersskåren avser kommissionen skola bibehållas. Frånsett den omständigheten, att utsikten till befordran till högre grad alltid verkar sporrande, synas ökade arbetsuppgifter och därmed följande högre ansvar väl motivera den högre graden och den därmed följande högre lönen.

I de för 1925 års organisation uppgjorda personalstaterna minskades numerären av aktiva underofficerare vid armén med nära hälften. Reduceringen inverkade dels på möjligheten att i erforderlig omfattning taga underofficerare i anspråk för trupptjänst, dels på en ändamålsenlig fördelning av underofficerare till förvaltningstjänstens bestridande. Flera sådana tjänster måste ofta förenas hos en befattningshavare, vilket medfört vissa olägenheter, bland annat i fråga om materielens vård och redovisning.

Enligt de av kommissionen föreslagna staterna komma att vid armén finnas 1 375 underofficerare på aktiv stat och 210 underofficerare på reservstat. I de sålunda med hänsyn till krigsorganisationen beräknade personalstaterna har försvarskommissionen beaktat det erforderliga behovet av underofficerare samt föreslagit en härav betingad utökning i hittillsvarande stater med inalles 345. Jämförd med 1925 års organisation uppgår denna ökning till omkring 33 %, motsvarande ungefär två tredjedelar av den då företagna minskningen, vilken för underofficerarna uppgick till omkring 48 %. Ökningen av antalet underofficerare fördelar sig på samtliga tjänstegrader och uppgår i procent i förhållande till nu gällande stater till: för förvaltare och regementskassörer 53·7, för fanjunkargraden 66·5 och för sergeantsgraden 16·0.

Om än vissa tillfälliga lättnader i de även för underofficersskåren rådande synnerligen ogynnsamma befodringsförhållandena kunna beräknas inträda genom den nu föreslagna utökningen av underofficersstaterna, har det dock syntts påkallat att, utan att därmed någon rubbning av de för organisationens utformning grundläggande principerna i övrigt äger rum, i fråga om proportionen mellan de olika underofficersbeställningarna även söka tillgodose skäligen anspråk på tillfredsställande befodringsförhållanden.

I de grunder, som framlades rörande ordnandet av övergången till 1925 års härordning, angavs såsom lämplig medelbefodringsålder »högst» 39 levnadsår för befordran till fanjunkargraden, varemot tänktes svara en medelålder i graden av 44 år. Medelbefodringsåldern för befordran till fan-

Tablå

utvisande underofficersstaterna enligt försvarskommissionens förslag i jämförelse med motsvarande stater i 1914 resp. 1925 års härorganisationer.

Truppslag m. m.	Stater	Förvaltare och regementskassörer	Fanjunkare (styckjunkare)	Sergeanter	Summa
Infanteriet.....	1914	—	366	724	1 090
	1925	—	177	383	560
	Försvarskom.	19	262	377	658
Kavalleriet	1914	—	57	96	153
	1925	—	21	37	58
	Försvarskom.	4	30	44	78
Artilleriet (inkl. luftvärnsartilleriet)	1914	—	132	267	399
	1925 ¹	—	61	133	194
	Försvarskom.	8	122	179	309
Fortifikationen, ingenjörtrupperna, signaltrupperna	1914	—	49	98	147
	1925	—	31	60	91
	Försvarskom. ²	—	40	70	110
Trängen.....	1914	—	25	61	86
	1925	—	19	39	58
	Försvarskom.	—	44	68	112
Intendenturkåren	1914	79	—	16	95
	1925	53	5	10	68
	Försvarskom.	51	6	15	72
Tygkåren (tygstaten).....	1914	—	—	—	—
	1925	—	—	—	—
	Försvarskom.	—	6	10	16
Skolor.....	1914	—	2	—	2
	1925	1	—	—	1
	Försvarskom.	1	14	³ 5	20
Summa	1914	79	631	1 262	1 972
	1925	54	314	662	1 030
	Försvarskom.	83	524	768	1 375
Jämförelse mellan försvarskommissionen och 1925	—	+ 29	+ 210	+ 106	+ 345
(ökning = +; minskning = -).					
Armémusiken	1914	—	48	392	440
	1925	⁴ 25	30	101	156
	Försvarskom.	⁴ 25	46	104	176

¹ Av 1935 års riksdag beslutad kaderökning vid Gotlands artillerikår ej inräknad. —
² Här äro icke inräknade beställningarna vid fortifikationen. — ³ Kunna vara fanjunkare.
 — ⁴ Musikdirektörer.

junkarbeställning inom armén är emellertid nu uppe i nära 46 år, motsvarande en medelålder i graden av 48 år, vilket ur tjänstens synpunkt icke kan anses lämpligt. Med nämnda befodringsförhållanden sammanhänger i hög grad även frågan om den levnadsålder, vid vilken utnämning till underofficer vinnes. Även i detta hänseende visa förhållandena efter 1925 en kraftig förskjutning mot en högre levnadsålder vid utnämning till underofficer. Under det att sålunda medellevnadsåldern vid utnämning till underofficer under åren närmast före 1925 var omkring 28 år, är den för under de senaste åren utnämnda underofficerare vid armén något över 31 år.

Det måste av flera skäl anses önskvärt, att även utnämning till underofficer kan äga rum vid en relativt tidig levnadsålder, så att åtminstone några av de år, som bruka hänföras till medelålderns bästa, ingå i tjänstetiden såsom underofficer och ej uteslutande falla inom underbefälstiden. En onormalt hög levnadsålder vid befodran till underofficer måste utöva ett mindre gynnsamt inflytande på underofficerarnas tjänstbarhet, framförallt i fråga om deras användbarhet såsom truppförare och trupputbildare.

Försvarskommissionen har under beaktande av här anförda förhållanden undersökt, vilka åtgärder lämpligen skulle kunna vidtagas för nedbringande av den enligt kommissionens mening nu alltför höga levnadsåldern vid befodran till underofficer.

Det effektivaste sätt, på vilket ett nedbringande av levnadsåldern vid befodran till underofficer skulle kunna ske, vore att fastställa en viss åldersgräns, efter vilkens uppnående dylik befodran icke kunde komma i fråga. Ett sådant system är i och för sig icke något nytt. Maximiåldersgräns finnes exempelvis stadgad i fråga om antagning till officersaspirant liksom för vinnande av fast anställning vid krigsmakten som manskap. Ävenledes är möjligheten att förnya tjänsteavtal för kvarstående i militär tjänst såsom fast anställt manskap begränsad av viss föreskriven maximiålder. I vissa andra länders härorganisationer finnes viss levnadsålder bestämd, efter vilken befodran till underofficer icke kan äga rum.

I det följande förordar försvarskommissionen genomförandet av s. k. normalomsättningsplaner för det fast anställda manskapet, varigenom det förutsättes skola ankomma på vederbörande truppförbandschef att i enlighet med en på förhand uppgjord, på lämpligt sätt och efter föreliggande förhållanden ordnad plan för en kontinuerlig omsättning inom truppförbandet organisera gången av erforderlig anställning, utbildning, befodran och avsked för det fast anställda manskapet. Kommissionen anser det möjligt, att genom en sålunda ordnad omsättningsplan förutsättningar kunna skapas även för att underofficersbefodran framdeles skall kunna vinnas vid den mera normala levnadsålder, som eftersträvas, och som även synes av behovet påkallad. Endast för den händelse denna väg ej visar sig framkomlig, bör enligt kommissionens mening en maximiålder för befodran till underofficer föreskrivas.

Om sålunda förutsättes, att befodran till underofficer inom armén i allmänhet kan vinnas vid en levnadsålder av 28 år, kommer den sammanlagda

tjänstetiden såsom underofficer att bliva 22 år och den årliga avgången, beräknad enligt av kommissionen uppgjorda stater, att bliva 62. I verkligheten torde emellertid detta antal bliva betydligt större, bland annat på grund av övergång på reservstat, förtidspensionering och opåräknade avgångar. Det årliga behovet av underofficerare för nyrekrytering torde därigenom snarare komma att över- än understiga 80. Förskjutes återigen levnadsåldern uppåt för befordran till underofficer, ökas som en följd härav också den årliga rekryteringssiffran. Redan medellevnadsåldern vid befordran till underofficer förskjutning till 30 år visar en stegring i den ovan angivna summan av 62 till i det närmaste 69.

I fråga om proportionen vid olika truppslag mellan antalet fanjunkare och sergeanter har denna i enlighet med de för kommissionen grundläggande principerna vid statförslagets uppgörande beräknats enligt krigsorganisationens behov. Vid en sedermera gjord förnyad beräkning med hänsyn till det föreliggande fredsbehovet har en bestämd överensstämmelse i behoven tydligt framträtt. Jämväl med hänsyn till önskemålet om en lämplig avvägning för ernåendet av ett bättre befodringsläge, synes den på krigsorganisationen grundade proportionen mellan antalet fanjunkar- och sergeantsbeställningar kunna sägas vara relativt tillfredsställande. Nämda proportion förhåller sig i de föreliggande staterna ungefär som 2:3. Under förutsättning alltså, att utnämning till underofficer kommer att äga rum vid en levnadsålder av 28 år, motsvarande alltså 22 underofficerstjänstår, komma tjänståren i sergeantsgraden att bliva 13·2 år och i fanjunkargraden 8·8 år. Förskjutes däremot levnadsåldern vid befordran till underofficer uppåt, försämras i motsvarande grad också befodringsmöjligheterna. Med en tjänstetid av 20 år såsom underofficer komma sålunda vid en bibehållen proportion av 2:3 mellan fanjunkar- och sergeantsbeställningarna 12 år på sergeantsbeställningen och 8 år på fanjunkarbeställningen. Vid en tjänsteålder av 18 år bliva siffrorna 10·8 resp. 7·2 år. Ändras proportionen mellan antalet fanjunkare och sergeanter till det sämre, blir följden även en försämring i befodringsmöjligheterna. Vid en proportion av 1:2 i stället för 2:3 bliva siffrorna vid en tjänstetid av 22 år som underofficer 14·67 resp. 7·33 år, vid 20 tjänstår 13·33 resp. 6·67 och vid 18 tjänstår 12 resp. 6 år i de olika underofficersbeställningarna.

Försvarskommissionen har sålunda i fråga om underofficerspersonalstaternas beräkning och med hänsyn tagen, förutom till såväl krigs- som fredsorganisationernas särskilda krav, jämväl till förutsättningarna för ernåendet av något så när tillfredsställande befodringsförhållanden inom underofficerskåren, ansett sig böra i huvudsak följa de principer, som här angivits.

I motsats till förhållandena vid marinen, där *musikunderofficerarna* ingå i för ekonomiyrkesgruppens underofficerare uppförda stater, vilka de för befordran sedermera följa i vederbörlig tur med övriga underofficerare, bilda på grund av organisatoriska förhållanden arméns musikunderofficerare en från truppunderofficersstaterna helt och hållet skild, fristående befodrings-

enhet. Såsom av kommissionen i kapitlet »Armémusiken» redan blivit framhållet, äro genom de under senare åren förändrade betingelserna för armémusikpersonalens militära och musikutövande tjänstgöring och verksamhet förhållandena sådana, att grunderna för befordran till och inom musikunderofficersgraderna i stort sett böra beräknas på samma sätt som för truppunderofficerarna. För skapandet av ett tillfredsställande befodringsläge inom musikunderofficerskåren bör följaktligen proportionen mellan antalet musikfanjunkar- och musiksergeantsbeställningar vara ungefär 2:3. Denna proportion har emellertid ej i full omfattning kunnat bibehållas vid alla musikkårer, men kommissionen har ansett, att erforderlig utjämning dock kommer att äga rum genom på grund av avgång i musikdirektörsbeställningar uppkommande befodringsförhållanden. Vid Svea livgarde, där den önskvärda proportionen blivit något försämrad i jämförelse med vissa andra musikkårer, torde emellertid med den större möjligheten för medlemmarna av denna kår till avläggande av musikdirektörsexamen, som här sannolikt förefinnes, och varigenom avgång på grund av befordran till musikdirektör kan påräknas, befodringsförhållandena komma att ställa sig ungefär lika med vid de musikkårer, där proportionen 2:3 föreligger.

Någon ändring i nu gällande bestämmelser för *förvaltares vid intendenturkåren* utbildning och rekrytering avses icke att äga rum. Försvarskommissionen förutsätter, att i den mån vinnandet av en med hänsyn till befodringsförhållandena inom underofficerskåren i allmänhet önskad jämnhet i levnads- och tjänstår för utnämning till beställning såsom förvaltare kan komma att visa sig erforderlig, hänsyn härtill skall tagas vid ifrågakommande utnämningar och transporter av underofficerare till förvaltare vid intendenturkåren.

Såsom i annat sammanhang omnämnes har försvarskommissionen föreslagit uppförandet på vissa truppförbands stater av särskilda för kassaväsendets bestridande avsedda befattningshavare, benämnda »*regementskassörer*», med en pensionsålder av 60 år samt i lönehänseende placerade i lönegrad Uo. 4. Beträffande regementskassörernas rekrytering förutsätter försvarskommissionen, att denna kommer att äga rum företrädesvis genom urval bland för dylik befattning särskilt lämpliga och meriterade underofficerare inom vederbörligt truppförband eller, vid brist härpå, från annat truppförband efter ansökan.

Utbildning till regementskassör bör äga rum i huvudsaklig överensstämmelse med av 1925 års förvaltnings-sakkunniga den 12 maj 1926 avgivet betänkande och förslag.

För kassaväsendets ordnande erforderliga närmare bestämmelser, betingade av övergången till en organisation med regementskassörer, förutsättas utfärdade på administrativ väg, i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer härför, som framlagts av 1925 års förvaltnings-sakkunniga. Kommissionen förutsätter härvid, att nuvarande pensionerade eller till övergångsstat tvångsvis överförda underofficerare, placerade såsom biträden hos regements-

intendenterna, och vilka på grund av organisatoriska skäl icke kunna komma i fråga till återuppförande på aktiv stat såsom regementskassörer, fortfarande må bestrida för pensionerade underofficerare avsedda befattningar såsom expeditiionsunderofficerare vid truppförbandens kassaförvaltningar.

Rekryteringen av de i samband med frågan om ordnandet av en för försvarsväsendet gemensam byggnadsförvaltning upptagna beställningarna såsom *kasernförvaltare* förutsättes ävenledes böra, så långt förhållandena medgiva, äga rum genom urval bland för sådana beställningar lämpliga, för ändamålet särskilt utbildade underofficerare inom vederbörligt förband. Härigenom beräknas bland annat fördelen av en god förtrogenhet med förhållandena inom det egna truppförbandets kasernetablissemment redan från början vara att påräkna hos den blivande kasernförvaltaren.

Med hänsyn till de krav på erfarenhet och omdöme i förening med för tjänsten såsom kasernförvaltare ådagalagda särskilda egenskaper, som böra vara tillfinnandes hos nämnda befattningshavare, förutsätter försvarskommissionen, att förordnande i beställning såsom kasernförvaltare, för vilka pensionsåldern är avsedd att bliva 60 år, kommer att utfärdas vid en förhållandevis låg levnads- och tjänsteålder som underofficer. Om än undantag i viss utsträckning från denna allmänna regel måste göras vid första tillsättandet efter organisationens genomförande — på grund av behovet av en lämplig åldersfördelning för vinnandet av en önskvärd jämnhet i befordringsförhållandena för de blivande kasernförvaltarna — förutsätter försvarskommissionen, att förordnande på beställningen såsom kasernförvaltare efter fullt genomförd organisation i allmänhet skall kunna erhållas vid ungefär samma levnadsålder som för utnämning till förvaltare vid intendenturkåren, d. v. s. vid något över 40 års ålder.

Det förhållandet, att pensionsåldern för underofficerarna vid marinen, ur vilken kategori av underofficerare rekryteringen av kasernförvaltare jämväl är avsedd att äga rum, är 55 år, underlättar också möjligheten att redan från första tillsättandet genomföra en jämnare åldersfördelning inom beställningarna som kasernförvaltare.

FAST ANSTÄLLT MANSKAP.

De av försvarskommissionen framlagda förslagen till personalstater för arméns truppförband upptaga 6 706 beställningar för fast anställt manskap, nämligen 3 825 underbefälsbeställningar och 2 881 beställningar för meniga, vartill komma för musikkårerna avsedda manskapsbeställningar. Då det fast anställda manskapet — av 1935 års riksdag beslutad kaderökning vid Gotlands artillerikår samt musikmanskap ej inräknade — enligt 1925 års härordning utgöres av 3 274 underbefäl och 2 967 meniga eller tillsammans 6 241 beställningshavare, innebär försvarskommissionens förslag, att antalet underbefälsbeställningar ökas med 551, medan antalet meniga minskas med 86, d. v. s. det sammanlagda antalet manskapsbeställningar ökas med 465.

Det föreslagna *antalet manskapsbeställningar* har kommissionen funnit

erforderligt dels för att täcka fredsbehovet av ifrågavarande personal och dels för att fylla mobiliseringsbehovet, som ifråga om underbefäl är förhållandevis stort. Vid de mobiliserade förbanden uppgår, såsom tidigare framhållits, det sammanlagda behovet av fast anställt och f. d. fast anställt underbefäl till 11 690 man. Detta behov sammanhänger direkt med den relativt korta utbildningstiden för de värnpliktiga. Stommen i truppförbanden måste nämligen bildas av dessa underbefäl, som under flerårig aktiv tjänst förvärvat större rutin än de värnpliktiga, enär i annat fall möjligheterna att, bland annat, sammanhålla förbanden äventyras.

Behovet vid mobilisering av f. d. fast anställt underbefäl nödvändiggör emellertid en relativt hastig omsättning bland det fast anställda manskapet. Den genomsnittliga tjänstetiden måste därför enligt gjorda beräkningar hållas nere vid omkring fyra tjänstår. Härigenom kan endast ett ytterst ringa antal av de ynglingar, som taga fast anställning såsom volontärer vid armén, påräkna befordran till underofficerare eller i vissa fall till officerare. Trots den ökning av antalet underofficerare, som av kommissionen föreslagits, kan man likväl icke beräkna, att mera än omkring 6 % av antalet nyanställda volontärer i sinom tid kunna vinna befordran till underofficerare (officerare) på aktiv stat.

Självfallet inverkar detta under vissa förhållanden på möjligheterna att rekrytera den fast anställda manskapskadern. Under åren 1915—1920, då försörjningsmöjligheterna på den allmänna arbetsmarknaden voro goda, funnos sålunda inom manskapskårerna stora vakanser, vilka icke kunde fyllas.

Då flertalet underbefäl av organisatoriska skäl måste lämna sin anställning vid försvarsväsendet, är det enligt kommissionens mening skäligt, att åtgärder vidtagas för att de efter vissa års militärtjänst förhjälpas till framtida utkomst på den civila arbetsmarknaden. Kommissionen återkommer till denna fråga i annat sammanhang. Enligt vad försvarskommissionen inhämtat, har såsom en följd av den omfattande ungdomsarbetslöshet, som varit rådande under de senaste åren, såväl ynglingarna själva som deras målsmän vid sökandet efter utkomstmöjligheter börjat alltmera fästa avseende vid utsikterna till framtida försörjning. Man lägger sålunda numera mindre vikt vid, att lönen under första tiden i en anställning utgår med förhållandevis ringa belopp, blott i stället anställningen bereder möjligheter till framtida försörjning inom samma eller näraliggande verksamhetsområde. I den mån ett dylikt betraktelsesätt blir allmänt, måste detsamma under tider, då den civila arbetsmarknaden erbjuder normala möjligheter för ynglingar i 17—20 årsåldern att där finna anställningar, komma att ofördelaktigt påverka möjligheterna för försvarsväsendets rekrytering såväl kvantitativt som kvalitativt. Utvecklingen på arbetsmarknaden har nu nått därhän, att ungdomsarbetslösheten väsentligen minskats och till och med på sina håll helt och hållet upphört. På grund härav har det också gjorts gällande, att försvarsväsendet, så snart ungdomsarbetslösheten upphört, kommer att få kännning av rekryteringssvårigheter. Givetvis nödvändiggör en dylik utveckling vidtagande av sådana åtgärder, att även anställning vid försvarsväsendet

kan erbjuda de fördelar, som anses mest betydelsefulla för en yngling, då han skall söka sin egen utkomst. Då av organisatoriska skäl framtidsplatser i någon större utsträckning icke kunna beredas vid försvarsväsendet, måste åtgärderna gå ut på att skapa civilianställningsmöjligheter. Den utbildning, som meddelas i militära skolor, synes numera, så långt det är möjligt, taga sikte på detta förhållande; i underbefäls- och underofficersskolor har avsevärt utrymme beretts för undervisning i allmänbildande ämnen. I detta avseende ifrågasätter försvarskommissionen ingen annan ändring, än att frågan om särskild yrkesutbildning för avgående manskap bör tagas under övervägande.

Ifråga om *sättet för rekryteringens ordnande* förutsätter försvarskommissionen ingen ändring.

Tidpunkten för det fast anställda manskapets *inträde i tjänst* är nu bestämd till den 1 november, vid vilken tid det militära anställnings- och utbildningsåret börjar. Härav följer, att anställningskontrakten som regel utgå med oktober månad. Med hänsyn till den större tillgången på arbetstillfällena under sommaren vore ur manskapets synpunkt en omläggning av anställningsåret därhän, att detsamma började den 1 maj och utginge med den 30 april, att föredraga, enär det avgående manskapets civilianställningsmöjligheter därigenom skulle väsentligen ökas. Frågan om dylik omläggning har också varit föremål för utredning av cheferna för general- och marinstaberna samt flygvapnet. Denna utredning har emellertid givit till resultat, att en dylik omläggning skulle medföra väsentliga svårigheter ur utbildningssynpunkt. Omläggningen skulle också kunna komma att försvåra rekryteringsmöjligheterna vid försvarsväsendet. På grund härav kan kommissionen för sin del icke förorda någon omläggning av anställningsåret. Civilanställningsintressena kunna dock i mån av behov tillgodoses genom att visst äldre, avgående manskap, liksom under de två senaste åren, medges rätt att kvarstå över stat vid vederbörliga truppförband under 6 månader utöver kontraktstiden för att därunder förbereda och ordna sin övergång till den civila arbetsmarknaden.

Vad därefter angår *utbildningen* av det fast anställda manskapet, böra, såsom redan framhållits, vid de militära skolorna — förutom militär utbildning — liksom hittills undervisning meddelas jämväl i allmänbildande ämnen. I fråga om arméns underofficersskola har kommissionen, såsom i annat sammanhang framhållits, föreslagit, att till skolans nuvarande linjer lägges en särskild handelslinje. En sådan undervisningslinje kan förväntas få betydelse såväl för blivande underofficerare som för de underbefäl, vilka efter genomgången underofficersskola komma att söka civilianställning. Kommissionen vill i detta sammanhang framhålla lämpligheten av att, såsom jämväl från personalhåll föreslagits, kommendering till underofficersskolan i regel sker redan vid början av femte tjänståret. Med hänsyn till de ökade civilianställningsmöjligheter, som följa av att de olika skolorna genomgås, är det

givetvis av vikt, att så många som möjligt — utan att tjänstens intressen vid vederbörligt truppförband eftersättas — erhålla tillfälle att genomgå d eamma.

I en till försvarskommissionen överlämnad skrivelse har försvarsväsendets underbefälsförbund i fråga om *anställningsformen* för fast anställt manskap föreslagit vissa ändringar, innebärande bland annat, att beställningshavare, som genomgått furirsutbildning och räknar en tjänstetid av minst 6 år, skall vara garanterad fortsatt utkomst antingen vid försvarsväsendet eller genom av staten ordnad civilianställning. Då emellertid införandet av en sådan anställningsform för manskapet med nödvändighet förutsätter, att civilianställningsfrågan först fått sin slutgiltiga lösning, har försvarskommissionen ej ansett sig kunna upptaga förslaget till prövning. Kommissionen förutsätter sålunda, att nu gällande bestämmelser angående manskaps antagande och avskedande m. m. alltjämt skola tillämpas.

Underbefälsförbundet har vidare väckt förslag om uppgörande av s. k. *normalomsättningsplaner*, vilka borde ligga till grund för truppförbandschefernas beslut i anställnings- och rekapitulationsfrågor. Enligt försvarskommissionens mening synes detta förslag vara värt beaktande. Kommissionen förutsätter alltså, att dylika normalomsättningsplaner, vilka kunna tjäna till ledning vid handläggningen av ovanberörda frågor, bliva utarbetade genom de militära myndigheternas försorg. Sådana planer böra syfta till att så ordna omsättningen inom personalgruppen, att dels mobiliseringsbehovet av f. d. underbefäl blir fyllt, dels befordran till underofficer för de därtill avsedda kan äga rum vid en för dylik befordran lämplig levnadsålder. Från såväl underofficers- som underbefälshåll hava nämligen uttalats önskemål om sänkning av nu gällande medellevnadsålder för befordran till underofficer, vilken uppfattning kommissionen för sin del biträder.

Vid uppgörande av en dylik normalomsättningsplan för exempelvis ett fördelningsinfanteritruppförband, vilket, enligt de av kommissionen föreslagna staterna, upptager 45 furirs-, 30 korprals-, 30 vicekorprals- och 45 volontärbeställningar (musikpersonalen ej inräknad), synes följande böra beaktas. Omsättningsplanen skall säkerställa i första hand det förefintliga krigsbehovet av f. d. underbefäl, d. v. s. giva tillgång på omkring 230 sådana, och vidare en årlig nyrekrytering av 5 reservunderofficerare. Därjämte bör man kunna räkna med att 2 beställningshavare årligen komma att befordras till underofficerare på aktiv stat eller avgå till krigsskolan för utbildning till officerare på aktiv stat eller i reserven. Befordran till underofficer på aktiv stat bör, såsom förut framhållits, nås vid en ålder av omkring 28 år, under förutsättning att inträdet i tjänst skett vid en ålder av 19 år. Omsättningen inom personalgruppen bör vidare beräknas så, att minst 30 av de 45 volontärbeställningarna årligen nyrekryteras. Övriga volontärbeställningar förutsättas disponerade av till vicekorpraler över stat befordrade volontärer. På samma sätt bör räknas med, att ett visst antal vicekorpralsbeställningar innehavas av till korpraler över stat befordrade vicekorpraler o. s. v. Dessa grupper av överstatbe-

fordrade underbefäl synas erforderliga för att kunna fylla de vakanser, som under året väntas uppkomma i furirsbeställningarna genom befordran till underofficerare och oberäknade avgångar, resp. de i succession ledigblivande underbefälsbeställningarna. Antalet överstatbefordrade bör dock begränsas till det antal, som svarar mot nyssnämnda beräknade behov, ty som allmän regel synes böra gälla, att mot genomgången underbefälsutbildning svarande beställning erhålles senast vid utgången av anställningsåret näst efter det, då examen avlagts i vederbörlig skola.

Med utgångspunkt från anförda synpunkter på en lämplig omsättning bland det fast anställda manskapet giver nedanstående tabell ett exempel på, huru en normalomsättningsplan för ett fördelningsinfanteriregemente skulle kunna uppgöras.

Beställningshavare i aktiv tjänst vid anställningsårets början	Tjänstetid år	Vid löpande anställningsårs utgång beräknas nedanstående avgång
34 volontärer.....	0—1	3 avgå såsom olämpliga.
11 volontärer, 20 vicekorpraler	1—2	1 avgår såsom olämplig.
10 vicekorpraler, 20 korpraler	2—3	8 avgå och äro mobiliseringsbara under 12 år.
10 korpraler, 12 furirer	3—4	11 avgå och äro mobiliseringsbara under 11 år.
11 furirer	4—5	3 avgå och äro mobiliseringsbara under 10 år.
8 »	5—6	2 avgå och befordras senare till underofficerare i reserven.
6 »	6—7	1 avgår och är mobiliseringsbar under 8 år, 2 avgå och befordras senare till underofficerare i reserven.
3 »	7—8	—
3 »	8—9	1 avgår och blir senare underofficer i reserven.
2 »	9—10	2 befordras till underofficerare på aktiv stat.

Beträffande övriga truppslag och truppförband vid armén böra omsättningsplanerna uppgöras enligt i huvudsak samma grunder. Vid de truppslag, som hava större antal volontärer, än som erfordras för underbefälsrekryteringsens säkerställande, måste dock andra beräkningsgrunder komma till användning. De obefordrade volontärerna vid dessa truppslag böra sålunda beräknas omsatta inom en tid av högst 5 år. Erfarenheterna synas nämligen hava givit vid handen, att de hava större svårigheter att finna utkomst på den civila arbetsmarknaden, om de — utan att genomgå fullständig underbefälsutbildning — kvarstå i tjänst längre tid än 5 år.

Vad därefter angår *tjänstegrader och beställningar* för fast anställt manskap, har från underbefälsförbundets sida framhållits, bland annat, att praktiska skäl tala för att den nuvarande uppdelningen av furirsbeställningarna i olika klasser bör upphöra. Klassindelningen vore ursprungligen allenast en uppdelning av furirerna på olika löneklasser, men den särskilda löneställningen för furirerna av 1. klassen hade sedermera medfört, att dessa också fått en högre tjänsteställning än övriga furirer. Transport till beställning så-

som furir av 1. klassen innebure därför praktiskt taget en befordran, och för dylik transport tillämpades olika principer vid skilda truppförband och truppslag. Vidare hade uppdelningen medfört svårigheter för ordnandet av reservunderofficersrekryteringen, och vid truppslag, där befordran till underofficer skedde inom hela truppslaget såsom gemensam befodringsenhet, hade tjänsteställningsberäkningen mellan furirerna över huvud taget försvårats. Även andra olägenheter kunde påvisas.

Då skäl sålunda synas tala för den hittillsvarande uppdelningens borttagande, har försvarskommissionen ansett sig böra biträda det härutinnan framförda förslaget. Till följd härav böra de nuvarande särskilda lönegraderna för furirer av 1. och 2. klassen sammanslås till en lönegrad genom att den nuvarande skillnaden i avlöning mellan de två lönegraderna (72 kronor) fördelas på så sätt, att den nu bestämda årslönen för furirer av 2. klassen efter fulla 60 månader höjes med 24 kronor, årslönen efter fulla 72 månader med 48 kronor och årslönen efter fulla 84 månader med 72 kronor. Särskilda nu utgående ålderstillägg för vissa furirer av 1. klassen böra såsom konsekvens härav tillkomma furirer, vilka uppfylla motsvarande villkor. Förändringen torde ur ekonomiska synpunkter vara betydelselös; möjligen uppkommer någon kostnadsbesparing, om underbefällets tjänsteålder nedgår.

Beträffande *grunder för befordran* inom underbefälsgraderna och till lägsta underofficersgraden synes, enligt kommissionens mening, följande böra gälla. För vinnande av befordran till högre grad bör liksom nu fordras, att vederbörande avlagt godkänd examen i skola, som avser att bereda kompetens för befordran till den ifrågavarande graden. Liksom för närvarande är fallet, bör befordran meddelas på och över stat, och allmän regel bör härvid vara, att den, som befordrats till graden utan att samtidigt erhålla däremot svarande beställning, bör erhålla denna, då han är i tur därtill och beställning finnes ledig. Såsom redan framgått av vad kommissionen anfört rörande omsättningen av det fast anställda manskapet, böra efter första kontraktstidens utgång som regel ej flera bibehållas i tjänst än som lämpligen kunna befordras till mot genomgången utbildning svarande underbefälsgrad och som under närmast kommande anställningsår kunna beräknas erhålla mot denna grad svarande beställning. Undantag härifrån måste dock göras vid truppslag, som hava större antal volontärer än som erfordras för underbefälsrekryterings säkerställande. Dessa volontärer böra som regel med hänsyn till bland annat de därmed följande större civilanställningsmöjligheterna vid avskedet befordras till den tjänstegrad, för vilken de förvärvat kompetens.

Vad beträffar befordran till lägsta underofficersgraden, bör, liksom hittills i regel varit fallet, sådan meddelas de kompetenta furirerna i allmänhet i den ordning, som följer av tjänsteställningen såsom furir. För truppslag med gemensam underofficersbefordran bör också gemensam tjänsteställningslista för truppslagets samtliga furirer upprättas. I syfte att — så långt det är möjligt — bereda tillfälle för furir, som icke avses för underofficersbefordran, ehuru han besitter kompetensen därför, att avgå ur tjänst, innan han är i tur till befordran, böra yttranden angående för befordran kompetenta furirer inhämtas

snarast möjligt efter avlagd underofficersexamen. Dylika yttranden synas lämpligen böra första gången infordras efter repetitionsövningens slut det år, vederbörande furir avlagt underofficersexamen.

I annat sammanhang har kommissionen uttalat sig för att nu gällande bestämmelser för vinnande av anställning såsom underofficer på *reservstat* böra ändras därhän, att jämväl för befordran till underofficer på aktiv stat lämplig furir må kunna ifrågakomma till beställning på reservstat, dock endast under förutsättning, att ingen underofficer på aktiv stat anmäler sig till ledigförklarad sådan beställning.

Från personalhåll har vidare väckts förslag om inrättande av s. k. *långtjänstunderbefälsbeställningar* vid armén, d. v. s. en motsvarighet till flottans högbåtsmän. För vissa tjänsteuppgifter vid truppförbanden skulle det utan tvivel vara till fördel, om man för dessa kunde avse sådana beställningshavare. Med hänsyn dels till att mobiliseringstillgången på f. d. underbefäl därigenom skulle minskas och dels till de med dylika beställningars inrättande förenade kostnaderna, har försvarskommissionen dock icke kunnat biträda förslaget.

Den nuvarande *reservstaten för furirer vid Gotlands trupper* förutsätter kommissionen skola bibehållas, så länge de nuvarande beställningshavarna på denna stat kvarstå i tjänst. Erfarenheterna hava emellertid givit vid handen, att på denna reservstat ställda förhoppningar icke till alla delar hava infriats. Antalet hittills anställda är väsentligt mindre än det vid reservstatens uppsättande beräknade, och de, som vunnit sådan anställning, hava i vissa fall haft betydande svårigheter att därigenom ordna sin försörjning. Försvarskommissionen vill därför ifrågasätta, huruvida någon ytterligare rekrytering av denna reservstat bör äga rum. Kommissionen föreslår i annat sammanhang, att avgående underbefäl skola beredas möjligheter att erhålla s. k. arrende-egnahem. Därigenom vinnes i huvudsak samma syfte som det med reservstaten för här ifrågavarande furirer avsedda, men kostnaderna ställa sig väsentligt lägre.

Frågan om *underbefäls tillträde till krigsskolan* för utbildning till officerare på aktiv stat och i reserven har av kommissionen behandlats i annat sammanhang. Ett från personalhåll framfört förslag, att samtliga elever vid krigsskolan skulle erhålla furirs avlöningsförmåner, kan på grund av de med en sådan anordning förenade kostnaderna icke av kommissionen förordas.

K. ARMÉNS RESERVPERSONAL.

1. RESERVSTATEN.

Under »Arméns rekrytering» har framhållits, att vid tillgodoseendet av krigsorganisationens befälsbehov i fråga om officerare och underofficerare ett visst minimiantal av vardera av dessa personalkategorier måste utgöras av personal på aktiv stat eller reservstat. Återstoden kan utgöras av personal i arméns reserver. Av ekonomiska skäl har det därvid befunnits lämpligt

att avvåga förhållandet mellan beställningarna på aktiv stat och reservstat så, att reservstatsbeställningarna upptagas till så stort antal som med hänsyn till rekryteringen ur den aktiva kadern anses möjligt. Några helt tillförlitliga utgångspunkter för denna avvägning hava emellertid icke stått till buds. Bestämmande för möjligheten att rekrytera en reservstat torde främst vara dels de ekonomiska villkor i form av lön och pension, som erbjudas efter övergång till reservstat, dels möjligheterna till erhållande av civil anställning efter avgången från aktiv stat.

Den rekrytering av den år 1914 beslutade reservstaten, som ägde rum under de därefter följande åren, skedde under krisartade ekonomiska förhållanden och kan därför knappast erbjuda något säkert underlag för bedömandet av möjligheten för reservstatspersonalen att vinna civilanställning eller att över huvud taget vinna erforderlig bärgning. Någon rekrytering av den år 1925 beslutade reservstaten har icke påbörjats förrän innevarande år, varför några slutsatser i detta avseende från den senaste tiden icke kunna dragas.

En granskning av de ekonomiska villkor, vilka enligt nu gällande bestämmelser erbjudas personal på reservstat, visar, att dessa, ställda i relation till löneförmånerna på aktiv stat, äro icke oväsentligt sämre än de, som erbjödös vid reservstatens införande 1915.

Av ekonomiska skäl föreslår kommissionen en avvägning mellan aktiv stat och reservstat, enligt vilken något mer än 400 reservstatsofficerare skola rekryteras ur en aktiv stat på omkring 2 100 officerare samt något mer än 200 reservstatsunderofficerare ur en aktiv kader på omkring 1 400 underofficerare. Det synes försvarskommissionen synnerligen angeläget, att sådana åtgärder vidtagas, att rekryteringen av en reservstat av denna omfattning verkligen kan komma till stånd.

I vad mån den ekonomiska utvecklingen inom landet under det närmaste årtiondet kommer att gå i den riktningen, att den civila arbetsmarknaden kan absorbera här föreslaget antal reservstatsofficerare och reservstatsunderofficerare m. fl., kan för närvarande icke överblickas. Den omständigheten, att de ekonomiska förmåner, som erbjudas på reservstat, äro — ställda i relation till motsvarande förmåner på aktiv stat — sämre än vid reservstatens införande år 1915, synes emellertid försvarskommissionen innebära risk för att reservstatsbeställningarna icke skola kunna besättas i erforderlig omfattning, därest icke en ökning av dessa förmåner åvägbringas till åtminstone ungefär samma förhållande mellan reservstatlön och lön på aktiv stat, som gällde 1915.

I vidstående tablå över löneförhållandena vid reservstaten äro i kolumnerna 2 och 3 upptagna lönerna på aktiv stat och reservstat för olika personal-kategorier enligt förhållandet vid reservstatens införande år 1915. I kolumn 4 är angivet det procentuella förhållandet mellan reservstatlön och lön på aktiv stat. Därav framgår, att detta förhållande beträffande generalspersoner och regementsofficerare växlade mellan 51 och 54 %, för kompaniofficerare och underofficerare mellan 42 och 49 % och för läkare mellan 53 och 59 %. I

Tabell över löneförhållandena för reservstaten.

	1915 års reservstat				1925 års reservstat										Reservstaten 1935 med tillämpning av 1915 års % siffror				Försvarskommis-sionens förslag			Nuvarande reserv-stats-pension
	Lön på aktiv stat		Lön på reservstat		Lön aktiv stat		Lön på reservstat		Reservstatens lön i % av lön på aktiv stat		A-ort	C-ort	E-ort	G-ort	Reserv-stats-lön	Reserv-stats-pension	18	19	20			
	A-ort	C-ort	E-ort	G-ort	A-ort	C-ort	E-ort	G-ort	A-ort	C-ort										E-ort	G-ort	
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21		
1																						
Generalmajor	10 555	5 400	51.2	15 240	15 840	16 440	17 040	7 440	48.8	47.6	45.2	43.7	7 803	8 110	8 417	8 724	8 400	7 200	6 650	6 650		
Överste, högre löneklass	8 190	4 500	54.1	11 580	12 060	12 540	13 020	6 360	54.9	52.7	50.7	48.8	6 265	6 524	6 784	7 044	6 800	6 100	5 700	5 700		
Överste, lägre löneklass	8 190	4 200	51.3	11 580	12 060	12 540	13 020	5 940	51.3	49.3	47.3	45.6	5 941	6 187	6 433	6 679	6 400	5 700	5 300	5 300		
Major	5 825	3 100	53.2	8 160	8 640	9 120	9 600	4 800	58.8	55.4	52.6	50.0	4 340	4 596	4 842	5 107	5 100	4 700	4 300	4 300		
Kompaniofficer, högsta löneklass	4 860	2 100	43.2	7 636	8 116	8 596	9 076	2 820	44.3	41.3	38.7	36.6	2 748	2 946	3 140	3 339	3 150	2 800	2 500	2 500		
Kompaniofficer, mellersta lönekl.	3 860	1 650	42.7	5 160	5 580	6 000	6 420	2 220	43.0	39.7	37.0	34.6	2 203	2 383	2 562	2 741	2 500	2 250	2 000	2 000		
Kompaniofficer, lägst löneklass	2 595	1 200	46.2	3 600	3 912	4 224	4 536	1 620	45.0	41.4	38.4	35.6	1 663	1 807	1 941	2 096	1 900	1 700	1 450	1 450		
Underofficer, högre löneklass..	4 213	1 000	47.3	3 300	3 600	3 900	4 200	1 560	47.6	43.3	40.0	37.1	1 561	1 703	1 849	1 987	1 800	1 600	1 400	1 400		
Underofficer, lägre löneklass...	5 163	800	49.1	12 760	13 012	13 264	13 516	1 260	45.7	41.8	38.6	35.7	1 355	1 478	1 603	1 726	1 600	1 400	1 100	1 100		
Fältläkare	7 125	4 200	58.9	8 580	9 060	9 540	10 020	5 940	69.2	65.6	62.3	59.3	5 054	5 336	5 619	5 902	6 400	5 700	5 300	5 300		
Regementsläkare...	5 825	3 100	53.2	7 620	8 100	8 580	9 060	4 800	62.9	59.3	55.9	52.9	4 054	4 309	4 555	4 820	5 100	4 700	4 300	4 300		
Bataljonsläkare.....	3 860	2 100	54.4	5 880	6 324	6 768	7 212	2 820	47.9	44.6	41.6	39.1	3 199	3 438	3 683	3 924	3 150	2 800	2 500	2 500		

- 1 Kapten av 1. klass.
2 Kapten av 2. klass.
3 Löjtnant av 1. klass.
4 Fanjunkare.
5 Sergeant.
6 Major, medeltalet av 11. och 12. löneklassen.
7 Kapten, 9. löneklassen.
8 Kapten, 7. löneklassen.
9 Löjtnant, 4. löneklassen.
10 Fanjunkare, 7. löneklassen.
11 Sergeant, 5. löneklassen.
12 Fältläkare, 23. löneklassen.
13 Regementsläkare, 21. löneklassen.
14 Bataljonsläkare, 17. löneklassen.

kolumnerna 5—13 äro motsvarande uppgifter införda beträffande nuvarande reservstatslöner och löner på aktiv stat. Beträffande de senare gälla uppgifterna fyra olika dyrorter, A-, C-, E- och G-ort. Av procentsiffrorna i kolumnerna 10—13 framgår, att relationen väsentligt försämrats till reservstatens nackdel. Såsom jämförelsesiffror torde närmast böra väljas förhållandena å E-ort, då enligt verkställd undersökning lönerna å E-ort utgöra normallönerna för försvarets personal. En dylik jämförelse visar en nedgång av reservstatslönen i förhållande till lönen på aktiv stat med över 5 %.

I kolumnerna 14—17 är vidare beräknad storleken av reservstatslönen med utgångspunkt från lönen på aktiv stat å A-, C-, E- och G-ort, med tillämpning av samma procentsiffror, som gällde vid reservstatens tillkomst, d. v. s. procentsiffrorna i kolumn 4.

Kommissionen anser, att vid avvägningen av de nya reservstatslönerna löneförmånerna på E-ort av ovan anförda skäl böra vara grundläggande. Med ledning härav äro i kolumn 18 upptagna de reservstatslöner, som av kommissionen föreslås att bliva gällande. Beträffande lönen för major på reservstat har dock därvid avsteg skett, i det att denna beräknats med utgångspunkt från lönen på G-ort. Denna reservstatslön är den högsta, varav en kompaniofficer kan komma i åtnjutande, och kommissionen finner det av hänsyn till vikten av att stimulera rekryteringen erforderligt att tillmäta den något högre än vad som gäller för övriga kategorier. Av stor betydelse i detta sammanhang är även, att den pension, varav major på reservstat kommer i åtnjutande, icke sättes lägre än den, som tillkommer pensionsavgången kapten på aktiv stat, då eljest en fullgod rekrytering av majorsgraden på reservstat icke torde bliva påräknelig. Då pensionen för kapten på aktiv stat enligt det från den 1 juli 1935 gällande militära tjänstepensionsreglementet uppgår till 4 644 kronor, bör pensionen för major på reservstat lämpligen upptagas till 4 700 kronor. Avlöningstillägget, för närvarande 360 kronor för officer och 180 kronor för underofficer, bör i samband med här föreslagna höjning av lönerna ökas till 400 kronor, resp. 200 kronor.

I kolumn 19 äro upptagna pensioner för de olika beställningarna, varvid samma relation mellan reservstatspension och reservstatslön tillämpats som enligt nu gällande bestämmelser.

De beställningar på reservstat, som enligt gjorda beräkningar erfordras, äro följande:

Generalmajor	1
Överstar	5
Majorer	83
Kompaniofficerare	325
Underofficerare	210
Fältläkare	2
Regementsläkare	5
Bataljonsläkare	3

I likhet med vad nu är fallet, böra beställningarna såsom överstar, kompaniofficerare och underofficerare uppdelas på olika löneklasser. Fördel-

ningen av beställningarna på dessa synes emellertid böra hållas rörlig med hänsyn till önskvärdheten att kunna medgiva övergång allt efter föreliggande ansökningar. I kostnadsberäkningen, kap. VII, angives emellertid en viss fördelning på löneklasser såsom beräkningsgrund för anslaget. Liksom enligt nu gällande bestämmelser torde fördelningen av beställningarna på olika truppdrag böra ankomma på Kungl. Maj:t.

Enligt kommissionens mening är det för vidmakthållandet av intresset för den militära tjänsten av särskild betydelse, att den möjlighet till vinnande av befordran till major på reservstat för därtill lämplig kompaniofficer på reservstat, som öppnats genom beslut av 1925 års riksdag, utnyttjas och bringas i tillämpning. Vidare torde det böra tagas under omprövning att — i den mån det icke skulle visa sig möjligt att besätta den föreslagna reservstaten för underofficerare med från aktiv stat avgående underofficerare — öppna vägen till reservstatsanställning såsom underofficer för furirer på aktiv stat med förslagsvis minst 12 tjänstår.

Den nu befintliga personaltillgången på reservstat och övergångsstat står vid övergången till ny härordning till förfogande för de uppgifter, som åligga reservstatspersonalen. Storleken av denna personaltillgång, dels för närvarande, dels den 1 januari 1940 och dels den 1 januari 1945 framgår av nedanstående översikt.¹

	Officerare			Underofficerare			Summa officerare och underofficerare
	Generalmajorer och regementsofficerare	Kompaniofficerare	Summa officerare	Underofficerare utom musikunderofficerare	Musikunderofficerare	Summa underofficerare	
<i>Den 1 maj 1935.</i>							
Reservstat.....	5	21	26	7	—	7	33
Övergångsstat.....	5	375	380	401	93	494	874
Summa	10	396	406	408	93	501	907
<i>Den 1 januari 1940.</i>							
Reservstat ²	12	10	22	5	—	5	27
Övergångsstat.....	—	207	207	149	51	200	407
Summa	12	217	229	154	51	205	434
<i>Den 1 januari 1945.</i>							
Reservstat ²	12	9	21	5	—	5	26
Övergångsstat.....	—	95	95	16	16	32	127
Summa	12	104	116	21	16	37	153
Behovet enligt föreslagen reservstat.....	89	325	414	210	—	210	624

¹ Beträffande beräkningen av avgången, se sid. 513. Läkarpersonalen är icke medtagen i översikten.

² Här äro som tillgång inräknade 12 regementsofficerare, 9 kompaniofficerare och 5 underofficerare, vilkas tillsättande beviljats av 1935 års riksdag.

Rörande ovan angivna personaltillgång må framhållas, att musikunderofficerare på övergångsstat icke kunna betraktas såsom användbara i mobiliseringsbefattning såsom underofficerare och därför icke kunna inräknas i tillgången på underofficerare. Vidare överensstämmer icke den faktiska fördelningen av personalen på de olika truppslagen med mobiliseringsbehovets fördelning på dessa. Slutligen är tillgången på regementsofficerare anmärkningsvärt ringa i jämförelse med behovet. När det gäller rekrytering av den nya reservstaten, synes det därför särskilt angeläget att snarast fylla briterterna på regementsofficerare samt i möjligaste mån avpassa överflyttningarna till reservstat efter de olika truppslagens mobiliseringsbehov.

Det torde icke ankomma på försvarskommissionen att framlägga en detaljerad plan för reservstatens återbesättande. Av ovan angivna översikt torde emellertid framgå, att under tidsperioden 1936—1945 i medeltal per år böra till reservstat övergå från aktiv stat 7 à 8 regementsofficerare, 22 à 23 kompaniofficerare och omkring 20 underofficerare.

Den tjänstgöringsskyldighet, som av 1925 års riksdag bestämdes för all reservstatspersonal, nämligen 45 dagar för varje tvåårsperiod, synes kommissionen lämplig och torde icke böra underkastas några förändringar.

Uppsättandet av fältläkarkårens reservstat bör ske i möjligast vida omfattning i samband med övergången till ny härordning och därefter, under iakttagande av att sammanlagda antalet beställningshavare på reservstat och på den äldre övergångsstaten icke överskrider det i den nya reservstaten upptagna antalet.

2. PERSONAL I ARMÉNS RESERVER.

Av personaltabläerna å sid. 181—182 framgår, att en mycket betydande del av befälsbehovet vid krigsorganisationens linje- och depåtruppförband avses att fyllas med personal i arméns reserver. Därutöver skall personal av denna kategori tagas i anspråk för vissa befattningar vid hemortsförsvaret. Härav torde framgå, att truppförbandens användbarhet i betydande grad är beroende av denna personals tjänsteduglighet och förtrogenhet med de uppgifter, som i fält åligga densamma. Det är därför angeläget, icke blott att ifrågavarande personal förefinnes till det antal, som i härordningen förutsättes, utan även att dess utbildningsnivå motsvarar de krav, som med hänsyn till verksamheten i vederbörliga befattningar böra ställas på densamma.

Vad först angår *den pensionerade personalen*, är dess numerär i förhållande till den reservutnämnda förhållandevis begränsad och i huvudsak beroende på storleken av den rekrytering av officerare och underofficerare på aktiv stat, som ägt rum under en tidsperiod, som ligger mellan 30 och 45 år, resp. 20 och 35 år tillbaka i tiden. Det under den närmaste tioårsperioden påräkneliga antalet officerare och underofficerare av denna kategori har — i den mån ifrågavarande personal ansetts användbar — legat till grund för de sifferuppgifter, som anförts i ovannämnda personaltabläer. Därvid har

dock undantagits viss personal, som avses för tjänstgöring i mobiliseringsbefattningar vid hemortsförsvaret m. m.

Den långa aktiva tjänst, som denna personalkategori fullgjort, gör den i regel utan vidare utbildning användbar för avsedda mobiliseringsuppgifter, även om relativt lång tid förflutit efter avskedstagandet och någon tjänstgöringsskyldighet därefter icke ålegat densamma. I vissa fall — särskilt beträffande hemortsförsvaret — kunna emellertid dessa uppgifter vara av den speciella karaktär, att det är behövt att vederbörande genom fullgörande av en kortare tjänstgöringsperiod — lämpligen vid fältövning, mobiliseringsövning, revidering av mobiliseringshandlingar el. dyl. — gör sig förtrogen med desamma. Forsvarskommissionen finner emellertid detta icke böra medföra, att denna personalkategori ålägges någon obligatorisk tjänstgöringsskyldighet, utan deltagandet i ifrågavarande övningar torde — där sådant erfordras — kunna ordnas på frivillighetens väg. Forsvarskommissionen har i sina kostnadsberäkningar upptagit medel för bestridande av kostnaderna för dylik tjänstgöring.

Den förtidsavgångna personalen är ytterst fåtalig. I fråga om användbarhet intager den i regel en mellanställning mellan personal på reservstat och reservutnämnd personal. Vad nedan säges beträffande sistnämnda personalkategori äger därför i tillämpliga delar giltighet jämväl beträffande den förtidsavgångna personalen.

Omkring hälften av mobiliseringsbehovet av officerare och underofficerare vid linje- och depåförbanden avses att täckas med *reservutnämnd personal*. Därjämte avses en betydande del av denna personalkategori — särskilt bland den äldre personalen — att tagas i anspråk för befattningar vid hemortsförsvaret.

Enligt verkställda beräkningar erfordras för fyllande av det föreliggande behovet vid armén (utom luftvärnsvapnet) en årlig rekrytering av i medeltal 209 reservofficerare och 156 reservunderofficerare, vilket i jämförelse med för budgetåret 1935/1936 gällande bestämmelser innebär en ökning med 29 reservofficerare och 76 reservunderofficerare. De ekonomiska villkor, som erbjudas, och den obligatoriska tjänstgöringsskyldighet i fredstid, som åligger denna personalkategori, synas för närvarande vara avvägda på ett sådant sätt, att det nyssnämnda rekryteringsbehovet torde kunna genomföras. Ur militär synpunkt vore visserligen en utökning av den obligatoriska tjänstgöringsskyldigheten önskvärd för att framför allt höja personalens tjänsterutin. Då emellertid en dylik utökning kan befaras inverka menligt på rekryteringen och då denna personals tjänstbarhet torde kunna ytterligare ökas genom en fortsatt rationalisering av utbildningen i förening med beredande av tillfällen till fullgörande även av frivillig tjänstgöring, har kommissionen icke funnit anledning föreslå någon ändring i dessa avseenden.

I detta sammanhang finner kommissionen även anledning framhålla det frivilliga arbete, som med statsunderstöd bedrivs för utbildning utanför truppförbanden av denna personalkategori; denna utbildning förutsättes jämväl i fortsättningen äga rum, varför medel härför även äro beräknade

enligt hittills gällande grunder. Särskilt för den äldre personalen av denna kategori, vilken till stor del avses att vid mobilisering tagas i anspråk för hemortsförsvaret, är enligt gällande bestämmelser tillfälle berett att genom deltagande i den frivilliga landstormsofficersutbildningen utan intrång på den civila förvärvsverksamheten göra sig förtrogen med vissa densamma i fält åliggande uppgifter.

I avseende på reservofficersrekryteringen bör enligt kommissionens mening den i annat sammanhang föreslagna »sommarmarlinjen» för reservofficersutbildningen vara väl ägnad att stimulera tilloppet till reservofficersbanan. Det må emellertid framhållas, att reservofficersrekryteringen hittills varit ganska ojämnt fördelad på truppslag och truppförband. Detta torde bero därpå, att reglerande åtgärder i avseende å rekryteringsfrekvensen antingen icke alls eller ock endast i begränsad utsträckning vidtagits. Sålunda har vid flertalet av de i Norrland förlagda regementena rekryteringen varit mindre omfattande än vid övriga truppförband. Då en överflyttning av personalen truppförbanden emellan i samband med mobilisering — där en sådan överflyttning med hänsyn till truppslag m. m. över huvud taget kan ske — torde vara oläglig ur flera synpunkter, synes det kommissionen angeläget, att sådana åtgärder tagas under övervägande, som, utan att nämnvärt inverka minskande på tillströmningen av reservofficersaspiranter, kunna möjliggöra en mot mobiliseringsbehovet avpassad reservofficersrekrytering vid de särskilda truppförbanden.

Av stor betydelse för såväl rekryteringen av reservofficerskåren som dennas duglighet och intresse för tjänsten är frågan om befordran, särskilt från löjtnant i reserven till kapten i reserven. Nu gällande villkor för dylik befordran, för vilken fordras bland annat genomgående av särskild utbildningskurs om c:a tre månaders längd (s. k. kaptenskurs), torde i stort sett motsvara de militära krav, som böra uppställas. Då emellertid denna kurs vid flertalet truppslag av militära skäl får uppdelas i högst två terminer, ställer det sig för många reservofficerare svårt att erhålla ledighet 45 eller 90 dagar i följd. Därför måste ofta reservofficerare, som eljest skulle äga goda förutsättningar till kaptensbefordran, avstå från att genomgå ifrågavarande kaptenskurs. Kommissionen, som givetvis icke är i stånd att fullt överblicka konsekvenserna för reservofficerarnas vidkommande av en förändring i kursens uppdelning, finner det emellertid på grund av nyssnämnda förhållande böra tagas under övervägande, huruvida icke en uppdelning av kaptenskursen på tre terminer skulle kunna tänkas, utan att därigenom de militära kraven åsidosätts. Kunde därvid de tre terminerna få fullgöras med några års mellanrum, vore ytterligare lättnad vunnen.

För rekrytering av reservunderofficerskåren torde endast ett mindre antal av de furirer, som genomgått arméns underofficersskola, vara att påräkna, enär huvuddelen av dessa avses för befordran till underofficerare på aktiv stat. Då emellertid en stor del av de furirer, som icke genomgått arméns underofficersskola, relativt tidigt avbryta sin anställning på aktiv stat och

söka civilianställning, är det för reservunderofficersrekruteringen av betydelse, att dessa såsom furirer i reserven få tillfälle att, om de så önska, genom fullgörande av frivillig tjänstgöring göra sig kompetenta och skickliga för underofficersbefordran. Nu gällande bestämmelser för befordran till fanjunkare i reserven av sergeant i reserven synas kommissionen ändamålsenligt avpassade och torde därför icke vara i behov av ändring.

Vad ovan sagts rörande reservofficerarnas deltagande i frivilliga övningar utom truppförbanden och i den frivilliga landstormsbefälsutbildningen äger tillämpning jämväl på reservunderofficerarna.

3. VÄG- OCH VATTENBYGGNADSKÅREN.

Allmänna synpunkter.

Spörsmålet om den nuvarande väg- och vattenbyggnadskårens lämpligaste organisation och arbetsuppgifterna för densamma har vid upprepade tillfällen varit föremål för övervägande från statsmakternas sida, och omfattande utredningar i ämnet hava tid efter annan verkställts. De hittills framlagda förslagen hava emellertid icke lett till några positiva resultat.

Väg- och vattenbyggnadskåren uppsattes år 1851. Syftet med dess bildande var att tillgodose behovet av lämpliga ledare av de s. k. allmänna arbetena, vilka då så gott som uteslutande handhades av styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader, sedermera väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Med hänsyn härtill anknöts kåren mycket nära till nämnda styrelse: kårchefen skulle tillika vara chef för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, och styrelsens byråchefer skulle vara regementsofficerare i kåren. Detta ledde i praktiken därhän, att icke endast de nämnda beställningarna utan jämväl övriga ingenjörbeställningar i styrelsen samt befattningarna såsom distriktschefer och distriktsingenjörer i väg- och vattenbyggnadsdistrikten kommo att förbehållas väg- och vattenbyggnadsofficerare. Kårens militära organisation betingades närmast därav, att ledningen av arbeten av ifrågavarande art ansågs ur många synpunkter bäst handhavas av officerare. Kåren organiserades alltså som en militär kår icke av militära hänsyn utan för att kunna på bästa sätt fylla sina civila uppgifter. Angående kårens förhållande till krigsmakten stadgades allenast, att kårens officerare kunde under krig, i händelse av behov, kommenderas till ingenjörstjänstgöring vid armén.

Bestämmelserna rörande kåren innefattades i ett den 22 december 1851 utfärdat reglemente, vilket formellt ännu är gällande, ehuru dess flesta bestämmelser numera förlorat sin aktualitet. I kårens ställning har nämligen inträtt en betydelsefull förskjutning genom å ena sidan utvecklingen av den civila ingenjörutbildningen samt av ingenjörsväsendet över huvud och å andra sidan krigsmaktens alltmer framträdande behov av tekniskt skolade personalreserver.

I förra hänseendet har sålunda utvecklingen gått därhän, att kårens ursprungliga uppgift att tillhandagå väg- och vattenbyggnadsstyrelsen vid allmänna arbeten mer och mer förlorat i betydelse, då nämligen fullt kvalificerade ingenjörskrafter numera alltid stå det allmänna till buds kårens

hjälp förutan. Denna utveckling har slutligen fullbordats genom den omorganisation av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som genomförts från och med den 1 juli 1934. Därigenom upphävdes helt det dittillsvarande sambandet mellan kåren och styrelsen. Från och med nämnda dag överfördes också kåren, som dittills tillhört kommunikationsdepartementets kompetensområde, till att lyda under försvarsdepartementet.

I avseende å kårens betydelse för försvarsväsendet har utvecklingen som nyss nämnts varit den motsatta. Från det att kåren från början tillkommit utan att hava betingats av några militära hänsyn, fyller densamma numera mycket viktiga funktioner vid den mobiliserade krigsmakten. Däremot har kårens organisation icke i tillbörlig mån blivit anpassad efter de ändrade uppgifterna, något som sedan länge utgjort ett ofta omvittnat behov.

Nuvarande organisation.

Kårens nuvarande organisation är, som ovan nämnts, upplagd efter militära linjer. Den består sålunda av en överste som chef samt ett visst, icke närmare bestämt antal överstelöjtnanter, majorer, kaptener och löjtnanter. Någon skyldighet att fullgöra militärtjänstgöring i fred finnes emellertid icke för väg- och vattenbyggnadsofficerarna. De åtnjuta såsom sådana icke heller några ekonomiska förmåner under fredstid. I krigstid äro de av kårens officerare, som överhuvud äro tillgängliga för krigstjänstgöring, mobiliseringsplacerade på sådana befattningar i staber och andra formationer, som anses kräva specialkunskap på väg- och vattenbyggnadsområdet. Antalet väg- och vattenbyggnadsofficerare utgör för närvarande omkring 230.

För vinnande av inträde i kåren såsom löjtnant fordras enligt nu gällande bestämmelser *dels* att hava genomgått tekniska högskolans fackavdelning för väg- och vattenbyggnad samt att därefter hava tjänstgjort minst tre år vid något allmänt arbete eller undersökningsförrättning och därunder ådagalagt egenskaper, som fordras för ledning av större arbetsföretag, *dels ock* viss militär utbildning. I sistnämnda hänseende fordras, att vederbörande antingen, utöver stadgad värnplikstjänstgöring, genomgått en militär kurs om $7\frac{1}{2}$ månaders varaktighet eller fullgjort vad enligt gällande föreskrifter erfordras för vinnande av anställning såsom officer i fortifikationens reserv. Under senare tid har reservofficersvägen uteslutande anlitats.

Att märka är, att en reservofficer vid fortifikationen, som vinner inträde vid väg- och vattenbyggnadskåren, icke av denna anledning måste avgå från reservofficersbeställningen. Tvärtom är det synnerligen vanligt, att väg- och vattenbyggnadsofficerarna samtidigt äro reservofficerare vid fortifikationen, vilket givetvis medför, att dessa officerare till stor del äro mobiliseringsplacerade i trupptjänst vid ingenjörtrupperna.

Äldre förslag angående kårens omorganisation.

Frågan om en omorganisation av väg- och vattenbyggnadskåren har, som ovan framhållits, sedan länge stått på dagordningen.

Redan 1914 års försvarsriksdag framhöll, i anslutning till en i andra kam-

maren väckt motion, i sin skrivelse den 14 september 1914 i fråga om ordnandet av rikets försvarsväsende, att det vore av vikt, att väg- och vattenbyggnadskårens militära användbarhet ökades och att en omorganisation av densamma i sådant syfte borde äga rum. Riksdagen anhöll fördenskull, att Kungl. Maj:t måtte taga under övervägande, huruvida väg- och vattenbyggnadskåren lämpligen borde omorganiseras i syfte att höja dess militära användbarhet och göra den till en vid krigstillfälle duglig officersreserv till fortifikationen.

I anledning härav tillkallades särskilda sakkunniga, vilka avgåvo sitt *förslag den 31 december 1915*. Detta förslag gick i huvudsak ut på kårens ställande under militär ledning, ökade fordringar å militär utbildning och övning men också bibehållande och rent av stärkande av gemenskapen med den civila väg- och vattenbyggnadsadministrationen. Detta förslag rönt ett kraftigt motstånd från ett flertal civila myndigheter och sammanslutningar och ledde icke till något resultat.

Försvarsrevisionen upptog också frågan om väg- och vattenbyggnadskåren i sitt betänkande den 15 mars 1923. Revisionen konstaterade, att väg- och vattenbyggnadskåren, vilken i sig inneslöte en stor fond av ingenjörsteknisk sakkunskap och erfarenhet, utgjorde en synnerligen välbehövlig officersreserv till fortifikationen. Vid uppgörandet av sitt förslag till organisation av fortifikationen hade revisionen också ansett sig böra räkna med ungefär den dåvarande tillgången av vid mobilisering disponibla väg- och vattenbyggnads-officerare. För att dessa skulle kunna på ett tillfredsställande sätt fylla alla de olika uppgifter, som under krig komme att påläggas dem, vore det emellertid icke nog med endast teknisk sakkunskap och erfarenhet; det fordrades jämväl en viss militär utbildning. Att väg- och vattenbyggnadskårens nuvarande militära utbildning och organisation icke tillfredsställde de krav, som ur militär synpunkt måste ställas på densamma, syntes icke med fog kunna bestridas. Att revisionen det oaktat icke ansett sig kunna framställa förslag i antydd riktning, berodde därpå, att frågan om väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation blivit ställd i samband med upplösandet av det bestående sambandet mellan kåren och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, en fråga, till vilken revisionen icke kunnat taga ställning.

I *1924 års försvarsproposition* uttalades, att ehuru en omorganisation av väg- och vattenbyggnadskåren i syfte att höja dess krigsberedskap och militära användbarhet måste ur militär synpunkt anses synnerligen önskvärd, torde dock med vidtagande av åtgärder i denna riktning böra anstå, intill dess ytterligare utredning kunde hinna verkställas.

Även i *1925 års försvarsproposition* hänvisades till önskvärdheten av ytterligare utredning, innan åtgärder borde vidtagas rörande väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation.

1925 års förslag. Emellertid hade särskilda sakkunniga tillsatts för utredning av frågan om väg- och vattenbyggnadskårens organisation. Dessa sakkunniga avgåvo sitt betänkande den 31 oktober 1925. Detta förslag innebar väg- och vattenbyggnadskårens ersättande med en *teknisk kår*, om-

fattande alla viktigare ingenjörsgrenar, med en självständig ledning, sidordnad med högre civila och militära organisationer. Denna organisation skulle hava till uppgift, bland annat, att vid krigstillfälle tillhandahålla personal för bestridande av sådana befattningar vid försvarsväsendet, vilka fordrade såväl särskilda ingenjörstekniska insikter som militära kunskaper av annan art än den reservofficers- och värnpliktsutbildningen avsåge att bibringa, att meddela denna personal för ändamålet i fråga erforderlig utbildning, att biträda de militära myndigheterna vid handläggning av sådana ärenden, som fordrade tillgång till särskild ingenjörsteknisk sakkunskap, samt att rullföra landets ingenjörspersonal med hänsyn till dess ändamålsenliga användning vid krigstillfälle och biträda de militära myndigheterna vid planläggningen av nämnda personals krigsplacering. — I betänkandet uttalades vidare, att en icke oväsentlig skärpning borde vidtagas med avseende å praktisk ingenjörsutbildning. I detta hänseende borde som villkor för inträde i tekniska kåren i regel sättas åtta års sådan verksamhet. Med avgångsexamen från tekniska högskolan borde även likställas sådan examen från Chalmers tekniska institut, högre avdelningen. Genomgående av någon särskild militär kurs borde enligt de sakkunnigas mening icke uppställas såsom villkor för inträde i kåren. De sakkunniga förbisåge ingalunda vikten av att kårens medlemmar vore i besittning av militära insikter och erfarenheter, men dessa syntes utan olägenhet kunna fullständigast efter inträdet i kåren. Såsom militärt villkor för inträde i kåren borde sålunda endast sättas att hava undergått värnplikts- eller reservofficersutbildning. Reservofficer, som vunne inträde i kåren, syntes böra frånträda sin anställning som reservofficer vid vederbörligt truppförband. — Det framhölls vidare i 1925 års sakkunnigbetänkande, att obligatorisk tjänstgöringskyldighet i fredstid vore ett huvudvillkor för att tekniska kårens personal skulle bliva i stånd att vid mobilisering bestrida sina befattningar. Tjänstgöringen syntes böra så mycket som möjligt inriktas på vederbörandes blivande verksamhetsområde vid mobilisering.

1925 års organisationsförslag tillstyrktes av flertalet av de däröver hörda myndigheterna, dock icke utan tvekan och erinringar. Vissa avstyrkande utlåtanden förelägo också, däribland från chefen för fortifikationen samt svenska teknologföreningen. Dessa påpekade, att den för stabs- och förbindelsetjänsten erforderliga ingenjörspersonalen till alldeles övervägande del utgjordes av väg- och vattenbyggnadsingenjörer samt att behov av speciell militär utbildning föreläge huvudsakligen blott för dessa. Kårens utvidgning till att omfatta även andra ingenjörsfack ansåges därför icke påkallad.

1927 års förslag. Frågan upptogs därefter av Kungl. Maj:t i statsrådet den 26 juli 1927, därvid Kungl. Maj:t beslöt uppdraga åt cheferna för generalstaben, fortifikationen och väg- och vattenbyggnadskåren att gemensamt uppgöra förslag angående omorganisation av väg- och vattenbyggnadskåren i överensstämmelse med vissa av föredragande departementschefen angivna riktlinjer. Dessa riktlinjer inneburo, att frågan begränsades till att avse de åtgärder, som borde vidtagas för att väg- och vattenbyggnadskåren skulle

kunna väl fylla sina militära uppgifter. Tanken på upprättande av en alla ingenjörsgränar omfattande teknisk kår frångicks sålunda tillsvidare.

De nämnda sakkunniga avgåvo sitt förslag den 23 september 1927. Enligt de sakkunnigas mening kunde syftet med bibehållande av väg- och vattenbyggnadskåren såsom en militär organisation sägas vara, att den tekniska utbildning och erfarenhet, som väg- och vattenbyggnadsingenjörerna besatte, i största möjliga mån komme försvaret till godo. Det vore vidare ett önskemål, att kåren jämväl i fred kunde ställa personal med civilteknisk utbildning i väg- och vattenbyggnadsfacket till försvarets förfogande. I enlighet därmed torde uppgiften för organisationen bära i huvudsak vara densamma, som av 1925 års sakkunniga angivits för tekniska kåren, dock med begränsning till det väg- och vattenbyggnadstekniska området. Kåren borde givas en i förhållande till försvarets målsmän i övrigt såvitt möjligt fristående och självständig ställning. Den borde sålunda i princip förbliva omedelbart under Kungl. Maj:t men i utbildnings- och mobiliseringsavseende underställas chefen för fortifikationen. Såsom chef för kåren borde förordnas en regementsofficer ur kåren. Han borde såsom hittills hava överstes tjänstställning. Avlöning borde utgå i form av särskilt arvode. För ärendenas beredning borde till chefens förfogande stå en stab, bestående av en officer ur armén samt en officer ur väg- och vattenbyggnadskåren. Den förre, vars främsta uppgift skulle bliva att handlägga utbildnings- och mobiliseringsfrågor, syntes bära vara kapten vid fortifikationen. — Vad beträffar väg- och vattenbyggnadskårens omfattning hade de sakkunniga med hänsyn till kårens uppgifter verkställt vissa beräkningar rörande behovet av dylik personal i den krigsorganisation, som vore avsedd att träda i kraft i samband med genomförandet av 1925 års härordning. Härvid hade förutsatts, att fronttjänstens behov av ingenjörsutbildade officerare i huvudsak tillgodosåges med officers- och reservofficerspersonal, samt att icke någon personal behövde beräknas för användning inom verkstads- och hemortstjänstens område. Kårens personal komme sålunda att i stort sett begränsas till ingenjörer, avsedda att användas inom stabstjänstens och tillförseltjänstens råden. Det antal ingenjörer, som kåren med hänsyn härtill lämpligen borde omfatta, syntes icke bära understiga 170. Beställningarna syntes bära hänföras till de olika graderna med 1 överste och chef, 5 överstelöjtnanter, 10 majorer och 155 kaptener och löjtnanter. Personalens fördelning mellan kaptens- och löjtnantsgraderna borde icke fixeras utan kunna avpassas efter rådande befodringsförhållanden inom armén. — I avseende på kompetensfordringarna föreslogo de tre cheferna, att i tekniskt hänseende skulle för inträde i väg- och vattenbyggnadskåren i regel fordras att hava genomgått tekniska högskolans fackavdelning för väg- och vattenbyggnad eller Chalmers tekniska institut, högre avdelningens fackskola för väg- och vattenbyggnadskonst, samt att därefter hava minst tre år utövat ingenjörsverksamhet inom sådant arbetsområde som befattning vid väg- och vattenbyggnadskåren avsåge. De militära fordringarna ansågos kunna begränsas till genomgången värnpliktsutbildning såsom befälselev samt särskild utbildning vid en mili-

tärkurs av omkring tre månaders varaktighet. Genomgåendet av den särskilda militärkursen borde icke uppställas såsom villkor för inträde utan kunna fullgöras antingen före eller efter detsamma. Med de sålunda föreslagna villkoren borde anställning vid kåren kunna vinnas vid ungefär 27 à 28 års ålder. I fråga om reservofficerare vid fortifikationen, vilka fyllde föreskrivna ingenjörstekniska fordringar, föreslogs, att dessa skulle kunna vid fyllda 42 år, d. v. s. efter fullgjord obligatorisk fredstjänstgöring såsom reservofficer, vinna inträde i väg- och vattenbyggnadskåren. — Beträffande frågan om periodiskt återkommande fredstjänstgöring för väg- och vattenbyggnadskårens personal anförde förslagsställarna, att det med hänsyn till personalens avsedda användning bleve nödvändigt att under hela anställningstiden bereda tillfälle till deltagande i ej alltför sällan återkommande övningar. Denna tjänstgöringsskyldighet syntes böra omfatta en tidrymd av 30 dagar under varje treårsperiod intill utgången av det år, under vilket vederbörande uppnådde 42 års ålder, samt därefter en tidrymd av 10 dagar under varje tvåårsperiod. — I fråga om ekonomiska förmåner för personalen föreslogo de tre cheferna, att till chefen och den vid staben såsom adjutant tjänstgörande väg- och vattenbyggnadsofficeren borde utgå årliga arvoden av respektive 3 000 och 1 500 kronor. Till en pensionerad underofficer, som skulle tjänstgöra som rullföringsbiträde och expeditionsunderofficer, borde utgå ett arvode av 2 340 kronor. Den såsom adjutant vid staben förordnade kaptenen ur fortifikationen skulle under tiden för förordnandet avstå sin lön på stat och i stället av medel, anvisade för väg- och vattenbyggnadskåren, uppbära arvode, motsvarande lörens belopp. Kårens officerare borde under tjänstgöring åtnjuta ersättning för vad de måst avstå av sina ordinarie avlöningsförmåner, eller, ifall vederbörande icke vore befattningshavare i rikets eller kommuns tjänst, »däremot svarande belopp». Ekiperingshjälp skulle vid första anställning i kåren utgå med samma belopp som för reservofficerare eller 750 kronor. Några pensionsförmåner för personalen räknades icke med.

1930 års proposition. Över de tre chefernas förslag av år 1927 inforrades yttranden av arméförvaltningen, järnvägsstyrelsen, ingenjörsvetenskapsakademien, styrelserna för tekniska högskolan och Chalmers tekniska institut samt svenska teknologföreningen. De hörda myndigheterna och institutionerna framförde i stort sett icke några principiella erinringar mot förslaget. Sedan förslaget gjorts till föremål för viss överarbetning inom försvarsdepartementet, avgav Kungl. Maj:t proposition (nr 220) till 1930 års riksdag angående omorganisation av väg- och vattenbyggnadskåren. Propositionen var i huvudsak byggd på 1927 års förslag.

Föredragande departementschefen framhöll inledningsvis, att det numera icke för det civila ingenjörarbetets del föreläge något behov att upprätthålla en militärt organiserad väg- och vattenbyggnadskår. Däremot borde kåren, på lämpligt sätt omorganiserad, kunna bliva av stor betydelse för försvaret. För att så skulle bliva fallet, krävdes i främsta rummet, att kårmedlemmarna underkastades tjänstgöringsskyldighet i fredstid.

I anslutning till 1927 års förslag förordades, att väg- och vattenbyggnadskåren underställdes försvarsdepartementet samt att de uppgifter, som i 1927 års förslag angivits, tilldelades densamma. Frågan om kårens utvidgning till att omfatta även andra grupper av tekniskt utbildad personal än väg- och vattenbyggnadsingenjörer syntes icke nu böra upptagas till prövning, utan torde därmed böra anstå, till dess någon tids erfarenhet vunnits angående verkingarna av den redan bestående väg- och vattenbyggnadskårens organisation. — Kåren avsåges att utgöra en reserv av ingenjörsutbildad personal och syntes på grund därav böra anknytas till fortifikationen. Formellt syntes kåren dock icke böra inordnas bland arméns reserver utan hellre bilda en i förhållande till reserverna fristående organisation, jämte dessa och arméns övertaliga personal ingående bland arméns personal över stat. Chefskapet över kåren skulle utövas av en väg- och vattenbyggnadsofficer med överstes tjänsteställning. Till skillnad från 1927 års förslag förordades, att kåren i alla avseenden underställdes chefen för fortifikationen, därvid bemälde chef avsåges att i huvudsak intaga samma ställning till kåren som arméfördelningschef till de i arméfördelningen ingående truppförbanden. Till kårchefens förfogande borde stå en stab, i vilken skulle ingå en kapten vid fortifikationen samt en officer ur väg- och vattenbyggnadskåren, varjämte skulle finnas en pensionerad underofficer som rullföringsbiträde och expeditionssunderofficer.

Kårens officerare skulle enligt 1930 års proposition äga att, liksom nu, kvarstå i kåren intill dess de uppnått 65 års ålder, medan fredstjänstgöringskyldigheten skulle upphöra vid tidigare ålder. Antalet vid mobilisering disponibla officerare, vilka icke uppnått den med avseende å fredstjänstgöringsskyldighetens upphörande bestämda åldersgränsen, skulle efter genomförandet av den nya organisationen utgöra omkring 170. Någon för Kungl. Maj:t bindande fördelning av personalen å olika tjänstegrader syntes icke böra fastslås.

Beträffande fordringarna i ingenjörtekniskt hänseende för inträde i väg- och vattenbyggnadskåren anslöt sig 1930 års proposition till 1927 års förslag. Det förordades alltså, att såsom villkor för inträde i kåren borde i regel krävas, att vederbörande genomgått tekniska högskolans fackavdelning för väg- och vattenbyggnad eller Chalmers tekniska institut, högre avdelningens fackavdelning för väg- och vattenbyggnad, samt därefter under minst tre år utövat ingenjörsverksamhet inom sådant arbetsområde som tjänstgöring vid väg- och vattenbyggnadskåren avser. I fråga om de militära fordringarna för inträde i kåren förklarade sig föredragande departementschefen icke beredd att tillstyrka fastsländet såsom regel av en så långt gående begränsning som av myndigheterna ifrågasatts. Med en definitiv lösning av förevarande spörsmål ansåges emellertid böra tillsvidare anstå i avvaktan på erfarenhet rörande kårens rekrytering efter omorganisationen. I anslutning till det faktiska förhållandet, att kårens nuvarande medlemmar i allmänhet genomgått reservofficersutbildning, borde därför såsom villkor för inträde i kåren tillsvidare principiellt gälla, att vederbörande erhållit dylik utbildning,

och borde det ankomma på Kungl. Maj:t att, under hänsynstagande till förevarande omständigheter, i varje särskilt fall pröva, huruvida en mera begränsad militärutbildning kunde godtagas. — Den tilltänkta organisationen nödvändiggjorde en ändring i avseende å det för närvarande rådande förhållandet, att kårens officerare i stor utsträckning tillika innehava anställning som reservofficerare. Till skillnad från vad 1927 års sakkunniga föreslagit, nämligen att övergång från reservofficersanställning till anställning vid väg- och vattenbyggnadskåren skulle få ske först vid 42 års ålder, uppställdes i propositionen icke någon begränsning i detta hänseende.

I fråga om fredstjänstgöringsskyldigheten föreslogs i 1930 års proposition, att densamma skulle upphöra vid en lägre åldersgräns än den, intill vilken vederbörande skulle kvarstå i kåren, 65 år. Det förordades sålunda, att tjänstgöringsskyldigheten skulle för officerare av alla grader upphöra vid utgången av det år, varunder vederbörande uppnådde 54 års ålder, d. v. s. året före den föreslagna pensionsåldern. I övrigt anslöt sig propositionen till 1927 års förslag, som innebar 30 dagars tjänstgöring under varje treårsperiod till och med fyllda 42 år samt därefter 10 dagar under varje tvåårsperiod.

Vad beträffar de ekonomiska förmånerna till kårens personal anslöt sig propositionen till 1927 års förslag ifråga om arvodena till chefen för kåren samt den i kårstaben tjänstgörande officeren ur kåren. I fråga om den i kårstaben tjänstgörande kaptenen ur fortifikationen föreslogs, att även till denne skulle utgå allenast ett extra arvode utöver lönen å 1 500 kronor. Man räknade sålunda med att arbetet i kårstaben skulle vara endast bisyssla. Vidkommande de förmåner, som borde tillkomma kårens officerare, anslöt sig propositionen till ett av arméförvaltningen avgivet förslag, enligt vilket officer i väg- och vattenbyggnadskåren skulle under honom åliggande tjänstgöring i fredstid åtnjuta ersättning enligt de principer, som gälla ifråga om ersättning till reservutnämnda officerare för deltagande i s. k. kaptenskurs, d. v. s. lön enligt lägsta löneklassen inom vederbörande lönegrad enligt bostadsortens ortsgrupp eller, vid tjänstgöring utom bostadsorten, enligt ortsgruppen A, samt i sistnämnda fall tjänstgöringstraktamente enligt de för personal på aktiv stat gällande grunder. — Ingenjör, som vunne anställning i kåren och icke dessförinnan i egenskap av reservofficer kommit i åtnjutande av ekiperingshjälp, borde äga att uppbära dylik förmån med samma belopp, som utgår till reservofficerare, eller 750 kronor.

I motsats till 1927 års förslag räknade 1930 års proposition med nödvändigheten att införa pensionsförmåner för väg- och vattenbyggnadskårens personal. Pensionen föreslogs skola utgå med samma belopp och efter samma grunder, som gälla för reservofficerare. Det föreslogs sålunda, att väg- och vattenbyggnadsofficer, som fullgjort viss militärtjänstgöring, efter fyllda 55 år tilldelades årlig pension av 900 kronor med möjlighet i händelse av dödsfall före pensionsåldern för efterlevande att utfå ett mot pensionens kapitaliserade värde svarande belopp. Officerare, vilka tilldelats pension, borde vara skyldiga att kvarstå i kåren till fyllda 65 år.

Kostnaderna för väg- och vattenbyggnadskåren efter genomförandet av

en i 1930 års proposition förordade omorganisationen beräknades till sammanlagt 20 000 kronor, därav 6 000 kronor för arvode till chef för kåren samt till expeditionspersonal (häri ej inberäknat arvode för rullföringsbiträdesbefattningen, vilken avsåges att tillsvidare uppehållas av en underofficer på övergångsstat), 9 000 kronor för övningar, kurser, utredningar samt 5 000 kronor för expenser, hyra m. m. Härtill komme kostnaderna för till kårens officerare utgående avlönings- och pensions- m. fl. förmåner, vilka emellertid betingade ökade statsutgifter endast i den mån kåren rekryterades med annan personal än reservofficerare.

Vid propositionens behandling hos 1930 års riksdag förelåg en motion i ämnet, däri på anförda skäl hemställdes, att riksdagen måtte avslå propositionen i fråga. På hemställan av statsutskottet beslöt riksdagen att icke bifalla den framlagda propositionen. Som skäl härför åberopades, att vissa betydelsefulla punkter i förslaget — framför allt spörsmålet om sambandet mellan en enligt föreslagna grunder omorganiserad väg- och vattenbyggnadskår på ena sidan och fortifikationens nuvarande reserver på andra sidan — ej vore fullt klarlagda. Vidare syntes det riksdagen ändamålsenligt, att vid den ytterligare utredning, som denna organisationsfråga borde underkastas, närmare undersöktes, huruvida en allmän teknisk kår borde upprättas för att vid behov stå till förfogande i händelse av krigstillfälle.

1930 års förnyade förslag. Den förnyade utredning, som av 1930 års riksdag efterlysts, verkställdes under hösten samma år av cheferna för generalstabens fortifikationen och väg- och vattenbyggnadskåren. De nämnda chefernas förnyade förslag avgavs till Kungl. Maj:t den 23 december 1930. Handlingarna i ärendet hava sedermera överlämnats till försvarskommissionen för att tagas i övervägande vid fullgörandet av kommissionens uppdrag.

De bemälda cheferna betonade inledningsvis, att väg- och vattenbyggnadskårens bibehållande som en militär organisation vore för försvarsväsendet ett bestämt behov, vilket av alla tidigare utredningar vitsordats. Syftet därmed kunde i huvudsak sägas vara, att den tekniska utbildning och erfarenhet, som väg- och vattenbyggnadsingenjörerna besatte, i största möjliga mån skulle komma försvaret till godo.

Frågan om utvidgande av kåren till en mera allmän organisation, en »teknisk kår», avsedd att nyttiggöra landets samtliga ingenjörer i enahanda syfte, togs av förslagsställarna upp till ingående behandling. De betecknade tanken att för försvarsväsendet så långt möjligt tillvarataga samtliga ingenjörers kunskap och erfarenheter såsom fullt riktigt. Därmed följde dock ingalunda, att en gemensam organisation, omslutande alla ingenjörsfack, vore bästa vägen för målets nående. Starka skäl syntes tala för motsatsen. Ingenjörernas användningsområden i krig kunde indelas i två huvudgrupper, den förra omfattande front-, stabs- och tillförseltjänsten, den senare verkstads- och hemortstjänsten. Inom den förra gruppen komme ingenjörerna att användas för lösandet av tekniska uppgifter inom respektive fack under hänsynstagande till krigsoperationerna och den militära organisationen; de komme därvid att mer eller mindre direkt föra befäl över trupp. Detta

bleve i väsentligt mindre omfattning fallet för ingenjörerna i verkstads- och hemortstjänsten, vilka ej heller i sin tjänsteutövning rönne direkt inflytande av de militära operationerna m. m. och vilkas militära kunskap fördenskul huvudsakligen kunde inskränkas till den speciella militära tekniken och verkstadstjänsten m. m. i krig. Det föreläge sålunda mellan dessa verksamhetsområden en bestämd skillnad i fråga om den militära ramen för ingenjörernas uppgifter och verksamhet inom försvarsväsendet; detta medförde att den militära utbildningen bleve artskild och att sätten för dess bibringande bleve väsentligen olika. — Tidigare utredningar hade givit vid handen, att behovet av ingenjörer för front-, stabs- och tillförseltjänsten huvudsakligen omfattade personal i väg- och vattenbyggnadsfacket; för verkstads- och hemortstjänsten vore däremot behovet av sådana ingenjörer med militär utbildning synnerligen begränsat. Inom övriga ingenjörsfack vore förhållandet det motsatta. Detta vore ett av de viktigaste militära skälen för att icke i en och samma organisation sammanföra väg- och vattenbyggnadsingenjörerna med andra ingenjörer. Frågan om övriga ingenjörskrafters tillgodogörande för försvaret vore vid ett beslut om kårens begränsning till väg- och vattenbyggnadsingenjörer ingalunda avförd. Man kunde bland annat förvänta, att om med avseende å väg- och vattenbyggnadsfacket lämpliga arbetsformer utfunnes, dessa kunde i tillämpliga delar tjäna som förebild, när det senare kunde finnas önskvärt att för krigsmakten ytterligare nyttiggöra även övriga ingenjörsgupper.

Jämväl frågan om sambandet mellan väg- och vattenbyggnadskåren och fortifikationens reservofficerskår upptogs av förslagsställarna till behandling ur principiella synpunkter. Det framhölls därvid, att ingenjörtruppernas tillgång till kvalificerat officersbefäl i fält och därmed även deras användbarhet i mycket hög grad vore beroende av möjligheterna att rekrytera fortifikationens reservofficerskår med i väg- och vattenbyggnadsfacket utexaminerade ingenjörer. Av samma skäl finge icke denna kår i förtid berövas ifrågavarande ingenjörutbildade personal. Väg- och vattenbyggnadstekniskt utbildad personal inginge jämväl i vissa kvarter, staber och andra formationer. Av denna personal erfordrades huvudsakligen högre tekniska kunskaper och fördjupad praktisk erfarenhet inom väg- och vattenbyggnadsingenjörernas arbetsfält samt därutöver viss militär utbildning. Denna senare vore icke densamma som de vid ingenjörtrupperna tjänstgörande reservofficerarnas, utan omfattade, förutom en mera allmän kännedom om militär organisation och stabstjänst, i första hand kunskap om militär trafik, underhållstjänst m. m. jämte förståelse för de av de militära operationerna framkallade kraven på förbindelserna. Ifrågavarande personal borde utgöras av officerare med hänsyn till bland annat den omständigheten, att de vid tekniska arbeten komme att leda militär trupp. Det vore dessa officersbefattningar, väg- och vattenbyggnadskåren närmast skulle avse att fylla. De militära befattningar, som enligt det föregående lämpligen kunde besättas med officerare ur väg- och vattenbyggnadskåren, vore övervägande att betrakta som relativt självständiga sådana. Fördenskul borde för befattning-

garna ifråga beräknas personal, vilken på grund av en något högre ålder kunde antagas besitta vidgat omdöme. Härav framginge, att ett rationellt utnyttjande av väg- och vattenbyggnadsingenjörerna i försvarets tjänst fordrade ett visst samband mellan fortifikationens reservofficerskår och väg- och vattenbyggnadskåren. De tvenne kårerna borde dock icke sammanslås till en, beroende av flera skäl. Sålunda kunde och borde fortifikationens reservofficerskår icke enbart rekryteras med väg- och vattenbyggnadsingenjörer redan av den anledningen, att avlagd ingenjörsexamen före anställningen såsom reservofficer aspirant skulle onödigt försvåra reseofficersrekryteringen. Ett annat skäl låge i det förhållandet, att i väg- och vattenbyggnadskåren kunde ingå personal utan reservofficersutbildning.

I fråga om väg- och vattenbyggnadskårens ställning i försvarssystemet framhöllo jämväl 1930 års förslagsställare, att densamma borde bilda en i förhållande till reserverna fristående organisation, jämte arméns reserver och övertaliga personal ingående bland arméns personal över stat. De sakkunniga anslöto sig också till tanken, att kåren borde i alla hänseenden underställas chefen för fortifikationen, därvid denne avsåges att i huvudsak intaga samma ställning till kåren som arméfördelningschef till de i arméfördelningen ingående truppförbanden. Chefen för kåren borde vara regementsofficer vid kåren med överstes tjänsteställning. Till hans förfogande borde stå en stab, bestående av en officer ur armén i övrigt såsom stabschef samt en officer ur väg- och vattenbyggnadskåren. Den förre borde enligt förslagsställarnas mening, med hänsyn till de stora krav, som måste ställas på honom, vara en regementsofficer ur fortifikationen med arvode motsvarande lönen på kårens stat.

Beträffande väg- och vattenbyggnadskårens storlek anförde förslagsställarna, att personalen borde efter genomförd omorganisation i första hand omfatta sådana officerare, vilka kunde beräknas vara disponibla omedelbart vid mobilisering i och för bestridande av avsedda befattningar och vilkas ålder icke överstege 55 år. Dessa, som borde kallas för officerare *vid kåren*, borde under nuvarande förhållanden icke understiga ett antal av 130. Övrig personal skulle anses vara anställd *i kåren* och omfatta *dels* samtliga officerare, vilka överskridit 55 års ålder, *dels* i kåren kvarstående officerare, vilka på grund av innehavande befattning m. m. icke vore omedelbart disponibla vid mobilisering, *dels* löjtnanter i kåren, vilka underginge utbildning för vinnande av kompetens för kaptensbefordran, *dels* ock de officerare, vilka innehade fullmakt i kåren men icke beretts övergång till den nya organisationen.

Såsom villkor för inträde i väg- och vattenbyggnadskåren föreslogo 1930 års förslagsställare, i tekniskt hänseende, att vederbörande efter avlagd examen å vederbörlig fackavdelning vid Tekniska högskolan eller Chalmers tekniska institut skulle hava under minst 5 år verkat som ingenjör i facket och därvid ådagalagt egenskaper, som krävas för ledning av större arbetsföretag. Som orsak till denna i förhållande till 1930 års proposition höjda tekniska kompetensfordran angavs, att personalen borde hava uppnått jämförelsevis

mogen ålder för att kraven å allmänt stadgat omdöme skulle tillbörligen tillgodoses. I den mån fordringarna å ingenjörsvksamhet eftersattes, minskades möjligheterna att bedöma, huruvida vederbörande i framtiden komme att ägna sig åt de speciella områden av facket, vilka vore de för väg- och vattenbyggnadsofficeren främst önskvärda. Och för anställning i kåren borde man i första hand söka vinna dem, vilkas civila verksamhet erhållit fastare inriktning mot de för kåren viktigaste arbetsfälten. — I fråga om kravet på militär utbildning föreslogo de tre cheferna, att för den, som icke vore reservofficer före inträdet, skulle först och främst fordras fullgjord väl vitsordad värnpliktsutbildning såsom befälselev, i regel vid ingenjörtrupperna. Denna utbildning skulle kompletteras med en tre månaders militär kurs, vilken skulle förläggas till tiden närmast efter anställningen i kåren. Kursens genomgående skulle uppställas som villkor för befordran till kapten i kåren. Utbildningen skulle fördelas på tre år med omkring en månad varje år. Första och andra utbildningsåren skulle ägnas åt föreläsningar m. m. i avslutning till applikatoriska exempel, varjämte andra årets utbildning skulle avslutas med en fältövning. Tredje utbildningsåret skulle ägnas åt studier av arbetsledning och arbetsmetoder vid trupp och dennas omvårdnad samt åt deltagande i fältingenjörskola och fältövning. Ingenjör, som från anställning såsom officer i fortifikationens reserv önskade inträde i kåren, borde enligt förslagsställarna, om han fyllde de civiltekniska kompetenskraven, äga rätt att inträda i kåren, dock först sedan han som reservofficer fullgjort tre ordinarie befäls- och repetitionsövningar. För befordran till kapten för sålunda anställd officer skulle fordras genomgående av tredje utbildningsåret av den nyssnämnda militärkursen. I samband med anställning i kåren borde sådan officer åläggas avgå ur fortifikationens reserv.

Ett huvudvillkor för att kårens personal skulle bliva i stånd att vid mobilisering bestrida sina befattningar vore enligt de tre chefernas mening, att densamma under anställningstiden bereddes tillfälle till deltagande i ej alltför sällan återkommande övningar. Denna tjänstgöringsskyldighet borde omfatta en tidrymd av 30 dagar under varje treårsperiod efter vunnen anställning intill uppnådda 47 år. Utbildningen under denna tjänstgöring borde icke bindas av alltför snäva föreskrifter. Övningarna skulle inriktas så långt möjligt på vederbörandes blivande verksamhetsområde vid mobilisering.

Ifråga om ekonomiska förmåner åt väg- och vattenbyggnadskårens officerare under tjänstgöring i fredstid anslöt sig detta förslag till 1930 års proposition, likaså ifråga om ekiperingshjälp. Vad beträffar pensioner ansågo förslagsställarna, att det borde anstå med eventuella pensionsbestämmelsers fastställande, till dess erfarenhet vunnits, huruvida pensionering erfordrades för rekryterings säkerställande. Reservofficer, vilken vunne anställning i kåren, borde däremot äga att, därest totala tiden för hans fredstjänstgöring i reserven och kåren motsvarade den tid, som han i egenskap av sådan varit skyldig tjänstgöra, uppbära pension enligt för reservofficer gällande grunder.

Kostnaderna för väg- och vattenbyggnadskåren efter genomförd omorganisation beräknades av förslagsställarna till 98 440 kronor om året, därav arvoden till chefen och stabspersonalen 17 340 kronor, ekiperingshjälp 4 500 kronor, rese- och traktamentsersättning för inställelse till och avgång från tjänstgöring samt löner och traktamenten under tjänstgöring 36 000 kronor, arvoden till lärare 4 500 kronor, övningar, kurser och utredningar 26 500 kronor, expenser, hyra m. m. 5 000 kronor, dyrtidstillägg 4 600 kronor.

Försvarskommissionen.

På sätt samtliga tidigare utredningar givit vid handen, har även försvarskommissionen kommit till den uppfattningen, att väg- och vattenbyggnadskåren, även sedan dess inflytande på det civila vägväsendet upphört, kommit att få allt större betydelse för krigsmakten, i det att den stora fond av ingenjörtekniskt kunnande på hithörande områden, som är tillfinnandes inom väg- och vattenbyggnadsingenjörernas led, i större utsträckning än någonsin måste tagas i anspråk för försvarsväsendets räkning. Härmed har emellertid också väg- och vattenbyggnadskåren kommit att få en betydligt kraftigare militär betoning än tillföre, då den militära organisationen endast var en form för att, som man ansåg, på bästa sätt tillgodose intressen av rent civil art. Härav följer ock, att den nuvarande organisationen, som alltjämt anknytes till de tidigare uppgifterna, måste i väsentliga delar omläggas för att kunna rätt motsvara de krav, som i militärt hänseende ställas på densamma. Vad som framför allt tarvar en förändring är kårpersonalens utbildning samt tjänstgöring i fred. För att komma till rätta med dessa problem fordras emellertid, att man helt klargör vilka uppgifter kåren är avsedd att fylla.

I sistnämnda hänseende har, såsom av det ovanstående framgår, tidigare varit ifrågasatt att utvidga väg- och vattenbyggnadskåren till att utgöra en »teknisk kår», omfattande icke blott väg- och vattenbyggnadsingenjörernas verksamhetsområde utan även de övriga ingenjörsvetenskapens grenar, som kunna vara av betydelse för försvarsväsendet. Även om tanken härpå utan tvivel är värd att allvarligt övervägas, har försvarskommissionen, i anslutning icke blott till det senaste av cheferna för generalstaben, fortifikationen och väg- och vattenbyggnadskåren avgivna förslaget utan även till åtskilliga tidigare gjorda uttalanden av olika myndigheter, kommit till den uppfattningen, att en dylik utvidgning av organisationen och dess uppgifter i varje fall icke nu bör vidtagas. Orsaken härtill är framför allt den av bemälda chefer påpekade väsentliga olikheten med avseende på verksamhetsområden i krig för väg- och vattenbyggnadsingenjörerna å ena sidan och övriga ingenjörer å den andra. Medan de förra under krigstid huvudsakligen få sin verksamhet förlagd till front-, stabs- och tillförseltjänsten, få övriga ingenjörer i stort sett sina huvudsakliga uppgifter inom verkstads- och underhållstjänsten i hemorten. Därav betingas ock, att kravet på militär utbildning är ett väsentligen annat och större för de förra än för de senare. Härtill kommer, att frågan om väg- och vattenbyggnadskårens omorganisation till att mera anpassas efter dess militära uppgifter numera får anses vara av i

viss mån brådskande natur, sedan kårens anknjytning till det civila vägväsendet helt upphört. En sådan omorganisation måste nämligen underlättas, ju mer omedelbart den anknyter till den organisation som redan finnes. Frågan om bästa sättet för övriga ingenjörgruppers nyttiggörande i försvarstjänst kan därefter upptagas till utredning och behandling, eventuellt med väg- och vattenbyggnadsorganisationen som förebild.

Med beaktande av det ovan anförda synes väg- och vattenbyggnadskårens uppgift, i huvudsaklig anslutning till vad i tidigare utredningar föreslagits, böra vara

att i krigstid tillhandahålla officerspersonal utöver den i försvarsväsendets stater och reserver eljest upptagna för bestridande av sådana befattningar vid krigsmakten, vilka fordra särskilda insikter inom väg- och vattenbyggnadsfacket,

att ombesörja, att förenämnda personal bibringas för ändamålet erforderlig militär utbildning,

att, i den mån så lämpligen kan ske, i fredstid biträda militära myndigheter vid handläggning av sådana ärenden, som fordra tillgång till särskild sakkunskap inom väg- och vattenbyggnadsfacket, samt

att rullföra landets väg- och vattenbyggnadsingenjörer och i samråd med respektive militära myndigheter vidtagna åtgärder för ändamålsenlig användning av dessa ingenjörer vid krigstillfälle.

Såsom tidigare anförts torde kåren böra räknas till arméns reservpersonal. Frågan om kårens anknjytning i organisatoriskt hänseende till ingenjörtrupperna har varit föremål för olika uppfattningar. Senast har föreslagits, att kåren skulle i alla avseenden underställas chefen för fortifikationen, därvid denne närmast skulle få en befogenhet motsvarande arméfördelningschefs i förhållande till i arméfördelningen ingående truppförband. Med den ställning i arméorganisationen, som enligt försvarskommissionens mening bör givas åt den blivande inspektören för ingenjörtrupperna, synes en befogenhet som den sålunda föreslagna knappast förenlig. Å andra sidan kommer kontakten mellan väg- och vattenbyggnadskårens och ingenjörtruppernas verksamhetsområden i flera avseenden att bliva så stark, att ett visst icke alltför löst samband dem emellan torde vara på sin plats. Försvarskommissionen anser åtskilliga skäl tala för, att detta samband på det sättet säkerställes, att inspektören för ingenjörtrupperna i denna sin egenskap jämväl får högsta överinseendet över väg- och vattenbyggnadskårens utbildnings- och mobiliseringsarbete. I övrigt torde chefen för kåren böra lyda direkt under chefen för armén.

Chef för kåren bör vara en regementsofficer vid kåren med överstes tjänsteställning. Till hans förfogande bör stå en stab, bestående av en officer ur ingenjörtrupperna och en officer ur väg- och vattenbyggnadskåren. I det senast avgivna organisationsförslaget räknades med att officeren ur fortifikationen skulle vara regementsofficer och hava full tjänstgöring som stabschef hos chefen för väg- och vattenbyggnadskåren. Försvarskommissionen vill ifrågasätta behovet av att en officer ur ingenjörtrupperna ständigt

tjänstgör i kårstaben och räknar för sin del med att vad som i 1930 års proposition i sådant avseende föreslagits skall visa sig tillräckligt, nämligen att en äldre kapten vid ingenjörtrupperna vid sidan av sin ordinarie befattning får bestrida denna tjänst. Vid mera tillfälligt uppkommande behov av arbetskraft, såsom vid förberedande av befälsövningar m. m., lärer sådan kunna erhållas genom att personal från ingenjörtrupperna för kortare tid kommenderas till tjänstgöring i kårstaben eller genom att officer vid väg- och vattenbyggnadskåren får fullgöra honom åliggande fredstjänstgöring genom tjänstgöring därstädes. — För rullföring och expeditiönsomål torde en pensionerad underofficer böra tjänstgöra i staben.

Vad beträffar väg- och vattenbyggnadskårens storlek och sammansättning hava 1930 års förslagsställare, som ovan nämnts, förordat, att kårens personal skulle uppdelas i två kategorier, personal *vid kåren*, varmed avsåges sådana officerare, vilka kunna beräknas vara disponibla omedelbart vid mobilisering i och för bestridande av avsedda befattningar och vilka icke överskridit 55 års ålder, samt personal *i kåren*, vilken skulle utgöras av, bland andra, dels överåriga, dels sådana, som icke vore omedelbart disponibla vid mobilisering. *I kåren* skulle som regel vederbörande få kvarstå till fyllda 65 år. Frånsett att distinktionerna *i* och *vid* kåren enligt vanlig militär terminologi hänföra sig till något helt annat än som här avses, nämligen till huruvida vederbörande åtnjuter lön i innehavd tjänstegrad eller ej, anser försvarskommissionen en sådan kategoriklyvning, som här åsyftas, knappast vara påkallad. Frågan huruvida vederbörande är omedelbart disponibel vid mobilisering eller ej kan för samma individ ställa sig olika från ett år till ett annat och lärer icke behöva inverka på annat än kårens mobiliseringsplaner. Åldersgränsen 55 år synes ock godtyckligt vald; vissa av de befattningar, som avses skola i krig besättas med väg- och vattenbyggnadsofficerare, lära med fördel kunna beklädas av personer, som överskridit denna ålder. Försvarskommissionen anser således enklast och fördelaktigast, att kåren, i likhet med reservkåren i övrigt, organiseras som en enhetlig kår och att åldersgränsen över lag, också i likhet med vad som gäller för reservkåren i övrigt, sättes till 65 år. Någon begränsning av kårens numerär torde knappast behöva fastslås, i varje fall icke förrän det skulle komma att visa sig, att det för fyllande av mobiliseringsbehovet behövliga antalet officerare överskridits, i vilket fall en dylik begränsnings vidtagande lärer böra få ankomma på Kungl. Maj:t. Särskilt med hänsyn till att en del yngre väg- och vattenbyggnadsofficerare, enligt vad nedan framhålles, torde böra avses för trupptjänst vid ingenjörtrupperna, lärer emellertid frågan om en begränsning icke på länge komma att bliva aktuell. Någon bindande uppdelning på antalet officerare av olika grader inom kåren lärer icke böra föreskrivas. Däremot lärer det böra ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa de grunder, efter vilka befördran inom kåren må ske.

I avseende å villkor för anställning som officer vid väg- och vattenbyggnadskåren gäller för närvarande i tekniskt hänseende, att vederbörande efter ingenjörsexamen tjänstgjort minst 3 år vid allmänt arbete eller undersöknings-

förrättning ävensom att han därvid ådagalagt egenskaper, som krävas för ledning av större arbetsföretag. I 1930 års proposition föreslogs denna fordran oförändrad. De tre cheferna hava däremot i sitt senaste förslag, som ovan nämnts, föreslagit praktiktidens förlängande till 5 år efter avlagd examen. Denna ändrings lämplighet synes försvarskommissionen kunna starkt ifrågasättas. Genom de numera förhöjda kraven på kompetens för inträde vid de tekniska högskolorna och de ökade kurserna därstädes lärar även med bibehållande av den nuvarande praktiktiden åldern för inträde i väg- och vattenbyggnadskåren knappast komma att understiga 29 à 30 år. Att öka denna ålder synes i och för sig icke vara något intresse, särskilt som en ökning av praktiktiden med två år näppeligen kan sägas medföra någon större garanti för en motsvarande ökning i stadga och omdöme. Fastmer synes det vara av vikt, att de ingenjörer, som visat sig äga fallenhet för ledning av större arbetsföretag, så tidigt som möjligt anknytas till väg- och vattenbyggnadskåren. Försvarskommissionen vill sålunda förorda, att såsom tekniskt krav för inträde i kåren uppställles, förutom avlagd examen å vederbörligt avdelning vid tekniska högskolan eller Chalmers tekniska institut, att därefter hava under tre år verkat som ingenjör inom facket och därvid hava ådagalagt egenskaper, som krävas för ledning av större arbetsföretag. — I militärt hänseende finnas, som nämnt, för närvarande två olika vägar för vinnande av kompetens för inträde i kåren, nämligen antingen att vederbörande utöver stadgad värnpliktstjänstgöring genomgått en militär kurs om 7½ månaders varaktighet eller ock att han genomgått utbildning såsom officer i fortifikationens reserv. I praktiken har uteslutande den senare vägen anlåtats. I det senast föreliggande förslaget har förordats bibehållande av de två olika vägarna, därvid för den, som icke genomgått reservofficersutbildning, skulle fordras genomgående av en tre månaders militärkurs, som dock icke skulle utgöra villkor för inträde i kåren utan endast för befordran till kapten inom kåren. För den, som vore reservofficer, skulle för kaptensbefordran fordras blott den sista tredjedelen av nämnda kurs. Försvarskommissionen anser för sin del, liksom alla tidigare utredningar i ämnet, det vara ofrånkomligt, att ett visst, icke alltför ringa mått av militär utbildning uppställles som fordran för inträde i väg- och vattenbyggnadskåren. Att ordnandet av en särskild militär kurs för ändamålet skulle vara det lämpligaste sättet för nämnda intresses tillgodoseende, synes emellertid tvelaktigt. Frånsett att anordnandet av dylika kurser för ett så litet antal elever, som här kan bliva fråga om, alltid ställer sig förhållandevis dyrbart, torde man få räkna med att fordran på genomgående av en sådan kurs komme att verka föga lockande för mängden, som eljest gärna skulle vilja inträda i kåren. Härtill kommer, att det praktiska värdet av dylika kurser alltid måste bliva i viss mån diskutabelt. Det synes därför försvarskommissionen innebära en betydligt enklare lösning av problemet, om man i anslutning till det förhållande, som redan under många år faktiskt varit rådande, såsom normalfordran i militärt hänseende uppställer, att vederbörande utbildats till reservofficer vid ingenjörtrupperna. Detta synes i och för sig icke innebära någon

orimlighet, då ju under alla förhållanden väg- och vattenbyggnadskårens verksamhetsområde kommer att i mångt och mycket anknyta till ingenjörtruppernas. En sådan bestämmelse förutsätter emellertid uppenbarligen, att Kungl. Maj:t skall äga rätt att i särskilda fall medgiva även annan än den, som utbildats till reservofficer vid ingenjörtrupperna, rätt att inträda i väg- och vattenbyggnadskåren, därest vederbörande prövas vara fullt lämplig och visat sig hava på annat sätt inhämtat den militära utbildning, som må anses erforderlig. En lösning av det militära kompetensproblemet efter nu angivna linjer medför förenklingar i flera avseenden. Dels kan man därigenom undvika anordnandet av de dyrbara och till sitt värde icke helt klarlagda särskilda militära kurserna, dels låter sig, såsom nedan närmare beröres, pensionsfrågan på ett enkelt sätt lösas och dels kommer väg- och vattenbyggnadskårens förhållande till ingenjörtrupperna att på ett enkelt sätt markeras och klarläggas.

Därmed är man inne på den i alla utredningarna uppmärksamade frågan om förhållandet mellan väg- och vattenbyggnadskåren å ena sidan och ingenjörtruppernas reservofficerskår å den andra. Till att börja med ansluter sig försvarskommissionen obetingat till den meningen, att en gräns måste uppdragas mellan de bägge kårerna på det sätt, att en person icke skall kunna tillhöra båda kårerna samtidigt. Det nuvarande förhållandet är ur flera synpunkter, icke minst ur mobiliseringssynpunkt, förkastligt, och olägenheterna därav komma helt visst att accentueras vid införande av fredstjänstgöringsskyldighet jämväl för väg- och vattenbyggnadskårens officerare. Emellertid måste tillses, att icke ingenjörtrupperna berövas alltför stor del av sitt reservbefäl genom att de reservofficerare, som äro väg- och vattenbyggnadsingenjörer, vid övergång till väg- och vattenbyggnadskåren icke längre bliva disponibla för trupptjänst vid ingenjörtrupperna. Som ovan nämnts förefinnes nämligen ett visst behov av väg- och vattenbyggnadstekniskt utbildad befälspersonal jämväl vid fronttjänsten. Detta behov fyller till en del av sådana reservofficerare med väg- och vattenbyggnadskompetens, vilka ännu icke uppnått den praktiktid, som kräves för inträde i väg- och vattenbyggnadskåren. Men även därutöver lärer för ingenjörtruppernas trupptjänst föreligga behov av tillgång till väg- och vattenbyggnadstekniskt utbildat befäl. Detta behov synes utan olägenhet kunna fyllas av de yngre officerarna, företrädesvis löjtnanterna, i väg- och vattenbyggnadskåren, vilka sålunda i mån av behov skulle mobiliseringsplaceras och fullgöra sin fredstjänstgöring vid ingenjörtrupperna. Allteftersom de bliva äldre, böra de mobiliseringsplaceras på andra befattningar, för vilkas besättande väg- och vattenbyggnadskåren har att svara. En dylik anordning synes så mycket mindre ägnad att uppväcka betänkligheter, som däri återspeglas det faktiska förhållandet, att väg- och vattenbyggnadskårens officerare äro ämnade att fylla i ingenjörtekniskt hänseende mera krävande befattningar än ingenjörtruppernas reservofficerare i gemen men att å andra sidan ett visst samband mellan de bägge kårerna är ofrånkomligt. Detta samband markeras på ett efter vad det vill synas riktigt sätt genom den här ifrågasatta övergångs-

formen, som tillgodoser såväl ingenjörtruppernas som väg- och vattenbyggnadskårens intressen. Härigenom undgår man ock att bestämma någon viss minimiålder för övergången från ingenjörtruppernas reservofficerskår till väg- och vattenbyggnadskåren, något som alltid måste bliva i viss mån godtyckligt. En reservofficer vid ingenjörtrupperna bör sålunda kunna övergå till väg- och vattenbyggnadskåren omedelbart då han uppfyller de härför uppställda fordringarna i civiltekniskt hänseende. Detta lär icke kunna vara annat än till båtnad för kårens rekrytering.

Tjänstgöringsskyldigheten under fredstid för väg- och vattenbyggnadskårens officerare synes böra omfatta en tidrymd av 30 à 45 dagar under varje treårsperiod efter vunnen anställning i kåren. 45 dagars tjänstgöring förutsättes vid fullgörande av trupptjänstgöring vid ingenjörtrupperna. Vid vilken ålder tjänstgöringsskyldigheten skall upphöra, kan naturligen vara föremål för delade meningar. Försvarskommissionen finner sig härvidlag kunna ansluta sig till det senaste sakkunnigförslaget, som innebär, att ingen obligatorisk fredstjänstgöring skulle förekomma efter uppnådda 47 år. Fredstjänstgöringen synes lämpligen böra ske i befattningar liknande dem, där vederbörande äro mobiliseringsplacerade. Av vikt är ock, att fredstjänstgöringen i görligaste mån förlänas karaktär av utbildning.

Ifråga om avlöningsförmåner åt befattningshavarna vid kåren anser försvarskommissionen, i anslutning till vad som föreslogs i 1930 års proposition, att arvode till chefen bör utgå med 3 000 kronor om året samt till de två i kårstaben tjänstgörande officerarna ur ingenjörtrupperna respektive väg- och vattenbyggnadskåren med 1 500 kronor vardera. Till en expeditionsofficer bör utgå ett arvode av 2 340 kronor. I övrigt behöver kårens personal icke uppbära något arvode enligt stat.

Vidkommande de förmåner, som böra tillkomma kårens officerare under fullgörande av dem i fredstid åliggande tjänstgöring, lär i fråga om löjtnanter, vilka i allmänhet förutsättas få tjänstgöra i trupptjänst vid ingenjörtrupperna, ersättning böra utgå efter samma grunder som gälla för reservofficerare under fredstjänstgöring. Ifråga om officerare av kaptens eller högre grader lär däremot böra tillämpas vad som föreslagits i 1930 års proposition och även i det senaste sakkunnigförslaget, nämligen att dessa under fredstjänstgöring skulle få ersättning efter samma grunder som enligt reservbefälsförordningen tillämpas med avseende på reservofficerare, vilka deltaga i s. k. kaptenskurs.

Ekiperingshjälp lär efter samma grunder som för reservofficerare böra utgå till ingenjör, som vinner anställning i kåren utan att dessförinnan såsom reservofficer hava uppburit ekiperingshjälp.

För att säkerställa rekryteringen av väg- och vattenbyggnadskåren anser försvarskommissionen det ofrånkomligt att tillförsäkra väg- och vattenbyggnadsofficerarna pensionsförmåner av samma slag som sedan länge utgått till reservofficerare. Med det rekryteringssätt av kåren, som kommissionen räknat med som det normala, nämligen via reservofficersbeställning vid ingenjörtrupperna, förefaller det ock naturligt, att pensionsförmånerna bliva

desamma för de båda kårerna. Pension efter enahanda grunder lärar då även böra tillkomma den, som utan att vara reservofficer vinner inträde i väg- och vattenbyggnadskåren, därvid dock fordran på ett visst minimiantal fredstjänstgöringsperioder torde böra uppställas. Officerare i kåren, vilka tilldelats pension, böra vara skyldiga att kvarstå i kåren intill fyllda 65 år.

Ifråga om kostnaderna för den omorganiserade väg- och vattenbyggnadskåren anser försvarskommissionen, att dessa kunna beräknas väsentligt lägre än vad som förutsatts i det senaste organisationsförslaget. Kommissionen ansluter sig i detta hänseende närmast till 1930 års proposition. Vad beträffar arvodena till kårens stabspersonal hänvisas till vad ovan anförts. Kostnaderna för den särskilda utbildningskursen, vilka i det senaste förslaget beräknats till sammanlagt 20 500 kronor, bortfalla helt. För övningar, kurser, utredningar m. m. torde man kunna nöja sig med vad i 1930 års proposition föreslagits eller 9 000 kronor och för expenser, hyra m. m. med 5 000 kronor.

De årliga kostnaderna för väg- och vattenbyggnadskåren skulle då te sig på följande sätt:

Arvode till chefen	kronor 3 000: —	
D:o till officer ur ingenjörtrupperna	» 1 500: —	
D:o till adjutant	» 1 500: —	
D:o till expeditionsunderofficer	» 2 340: —	kronor 8 340: —
Övningar, kurser, utredningar m. m.	» 9 000: —	
Expenser, hyra m. m.	» 5 000: —	
		<u>Summa kronor 22 340: —</u>

Utom dessa kostnader tillkomma givetvis kostnaderna för de till kårens officerare utgående avlönings- och pensions- m. fl. förmåner, vilka emellertid betinga ökade statsutgifter endast i den mån kåren rekryteras med annan personal än reservofficerare. Storleken av dessa utgifter är naturligen mycket svår att beräkna; i 1930 års proposition voro emellertid kostnaderna för rese- och traktamentsersättning för inställelse till och avgång från stadgad tjänstgöring ävensom löner och tjänstgöringstraktamenten under dylik tjänstgöring upptagna till ett av arméförvaltningen beräknat belopp av c:a 43 000 kronor.

Av de förenämnda kostnaderna lära blott kostnaderna för arvoden åt den ständigt tjänstgörande personalen, tillhopa 8 340 kronor, böra upptagas på en särskild avlöningsstat för väg- och vattenbyggnadskåren. Övningskostnaderna synas böra utgå från arméns anslag till truppförbandens övningar och expensutgifterna från lantförsvarets anslag till skrivmaterialier och expenser. Kostnaderna för avlönings- och andra förmåner för kårens officerare synas lämpligast bestridas från anslaget till arméns reserver samt personal över stat. Medelsbehovet å nämnda anslag torde icke komma att i någon nämnvärd grad påverkas av denna anordning.

Med åberopande av det ovan anförda får försvarskommissionen för sin del förorda, att i sammanhang med genomförandet av den nya härordningen väg- och vattenbyggnadskåren omorganiseras efter här angivna grunder. I anledning härav upptager försvarskommissionen i sina kostnadsberäkningar under arméns avlöningsanslag för arvoden åt chef och stabspersonal vid väg- och vattenbyggnadskåren en anslagspost å 8 340 kronor.

L. ARMÉNS ÖVERGÅNGSSTAT.

Av vidstående översiktstablå framgår det antal officerare och underofficerare, som i samband med genomförandet av 1925 års härordningsbeslut överfördes till övergångsstat. Av tablåen framgår vidare det antal av samma personalkategorier, som den 1 maj 1935 kvarstod å övergångsstat, ävensom det antal, som kan beräknas kvarstå den 1 januari 1940, den 1 januari 1945 och den 1 januari 1950.

Förutom officerare och underofficerare överfördes vid genomförandet av 1925 års härordning jämväl personal av andra kategorier till övergångsstat. Sålunda överfördes från truppförbandens stater 22 hantverkare av olika slag samt från tygstaten 12 befattningshavare, av vilka i maj 1935 på övergångsstat återstodo 1 departementsskrivare, 1 tygskrivare och 2 tyghantverkare.

Av läkare och veterinärer överfördes 7 regementsläkare, 2 fältveterinärer, 2 regementsveterinärer och 6 bataljonsveterinärer till övergångsstat. Av denna personal kvarstå nu 1 regementsläkare, 1 bataljonsläkare och 3 bataljonsveterinärer, tvångsvis överförda, samt 1 fältveterinär och 2 bataljonsveterinärer, frivilligt överförda.

I föreliggande organisationsförslag förutsättes vad armén beträffar inskränkning allenast i fråga om antalet läkare och veterinärer på aktiv stat. Sålunda föreslås antalet regementsläkare minskat från 35 till 32 och antalet bataljonsläkare från 43 till 22. Kommissionen utgår från att av den sålunda övertaliga personalen, 3 regementsläkare och 21 bataljonsläkare, 7 bataljonsläkare kunna erhålla transport till flygvapnet. Därefter återstå 3 regementsläkare och 14 bataljonsläkare. För genomförandet av denna personalminskning föreslås, att reservstaten för fältläkarkåren i möjligaste mån fyllas med för övergång till denna villig och kompetent personal. Återstående minskning lärer böra, i den mån den icke kan ske genom förtidspensionering, genomföras genom överförande till övergångsstat. Angående tjänstgöringsskyldighet och avlöningsförhållanden för läkarpersonalen på denna övergångsstat torde böra gälla i huvudsak vad som bestämts i fråga om de läkare, som vid genomförandet av 1925 års härordning överfördes till övergångsstat. Den av kommissionen föreslagna ökningen av antalet »vid fältläkarkåren» anställda bataljonsläkare lär i viss mån kunna uppskjutas, så länge å övergångsstaten finnes tillgång till läkare, vilkas tjänstgöringsskyldighet kan utnyttjas på motsvarande sätt som bataljonsläkarnas i fältläkarkåren.

**Översikt över den beräknade tillgången på officerare och underofficerare
på övergångsstat.**

	Officerare	Underofficerare		
		Underofficerare utom musik- underofficerare	Musik- underofficerare	Summa
<i>Den 1 januari 1928.</i>				
Tvångsvis överförda	539	738	138	876
Frivilligt "	249	152	37	189
Summa	788	890	175	1 065
<i>Den 1 maj 1935.</i>				
Tvångsvis överförda	216	315	72	387
Frivilligt "	164	86	21	107
Summa	380	401	93	494
<i>Den 1 januari 1940.</i>				
Tvångsvis överförda	95	102	36	138
Frivilligt "	112	47	15	62
Summa	207	149	51	200
<i>Den 1 januari 1945.</i>				
Tvångsvis överförda	32	9	10	19
Frivilligt "	63	7	6	13
Summa	95	16	16	32
<i>Den 1 januari 1950.</i>				
Tvångsvis överförda	10	1	2	3
Frivilligt "	6	0	1	1
Summa	16	1	3	4

Den minskning av fältveterinärkårens personal, som i annat sammanhang föreslås, torde kunna genomföras genom förtidspensionering i erforderlig utsträckning, vadan härvidlag något överförande till övergångsstat icke torde behöva tillgripas.

M. ARMÉNS HÄSTAR OCH REMONTERINGSVÄSENDET.

1. Arméns hästar.

Arméns hästar utgöras av *egna tjänstehästar, stamhästar och ackordshästar.*

A. Egna tjänstehästar.

Enligt 1915 års riksdagsbeslut angående hästhållningen för officerare vid armén skulle vissa officerare vara beridna på två hästar, andra åter endast på en häst. Såsom allmän regel antogs, att om en officer vore beriden på två hästar, den ena skulle vara egen tjänstehäst och den andra stamhäst samt, om

vederbörande vore beriden endast på en häst, denna skulle vara stamhäst. Från denna regel gjordes dock vissa undantag.

Antalet egna tjänstehästar kom härigenom att uppgå till 354.

Anskaffningen av egna tjänstehästar, vilka skulle godkännas av vissa myndigheter, påvilade vederbörande officerare själva. Såsom ersättning härför ägde dessa åtnjuta ett årligt lönetillägg av 250 kronor. Staten anskaffade och underhöll in natura stallrum, furage, vatten, ljus, veterinärvård och skoning för dylika hästar samt ombesörjde deras skötsel. Egen tjänstehäst fick icke av ägaren avyttras med mindre vederbörande myndighet, som hade att godkänna densamma, lämnat sitt medgivande till försäljningen.

Enligt 1925 års härordning äro — efter vissa efter hand viddagna mindre förändringar — för närvarande nedan omfördäld personal skyldig att var och en hålla en egen tjänstehäst, nämligen:

chefen för generalstaben, inspektören för infanteriet, de fyra arméfördelningscheferna, generalfälttygmästaren och inspektören för artilleriet, chefen för fortifikationen, militärbefälhavaren för övre Norrland, militärbefälhavaren på Gotland, kommandanten i Bodens fästning, inspektören för kavalleriet och inspektören för trängen samt brigadcheferna	
tillhopa	18 hästar
chefen för lantförsvarets kommandoexpedition	1 häst
samtliga officerare vid generalstaben med undantag av militärattachéerna, tillhopa	50 hästar
chefen för artilleristaben	1 häst
chefen för krigshögskolan	1 »
chefen för krigsskolan ävensom kadettofficeren ur kavalleriet vid samma skola samt en avdelningschef vid arméns underofficersskola, tillhopa	3 hästar
chefen för ridskolan ävensom de tre lärarna därstädes, tillhopa ...	4 »
samtliga regementschefer vid infanteriet, tillhopa	21 »
samtliga officerare vid kavalleriet utom fänrikar, tillhopa	107 »
samtliga regements- och kårchefer vid artilleriet, tillhopa	9 »
<hr/>	
	eller tillhopa 215 hästar

Försvarskommissionen.

Trots förut omnämnt lönetillägg måste hållandet av egen tjänstehäst anses välla en icke obetydlig ekonomisk risk för den hästhållningsskyldige. På vissa håll, särskilt i Norrland, har det visat sig i det närmaste omöjligt att genom försäljning till enskilda vinna erforderlig omsättning av stammen av egna tjänstehästar, varför dessa ofta, då de icke längre lämpa sig såsom sådana, måste hembjudas staten till inlösning till ett i förhållande till inköpspriset ofta för den hästhållningsskyldige ofördelaktigt belopp.

Det synes försvarskommissionen angeläget, att ovan nämnda kategorier officerare icke ställas i ett ekonomiskt ogynnsammare läge än övriga. Då kommissionen funnit även andra skäl tala för de egna tjänstehästarnas ersättande med stamhästar, har den låtit undersöka, huruvida en sådan anordning lämpligen låter sig göra. Därvid har kommissionen funnit, att en dylik förändring

visserligen skulle kunna tänkas medföra, att ifrågavarande officerare i vissa fall bleve sämre beridna. Tillgången inom landet på för militärt bruk lämpliga ridhästar skulle måhända också komma att minskas, om hästuppfödarnas möjligheter att försälja dylika hästar till enskilda officerare bortföle. Å andra sidan vore den ifrågasatta anordningen otvivelaktigt ägnad att medföra en jämnare genomsnittlig kvalitet hos de hästar, som komme att ställas till ifrågavarande officerares förfogande. Vidare uttagas de egna tjänstehästarna till stor del bland kronans stamhästar eller remonter. Det ifrågasatta utbytet av egna tjänstehästar mot stamhästar medför däremot en ökning av statens remonter. Av de båda sistnämnda orsakerna synas de av hänsyn till hästaveln förestavade betänkligheterna icke vara av avgörande vikt.

Försvarskommissionen har funnit skälen för de egna tjänstehästarnas ersättande med stamhästar övervägande och föreslår därför, att detta äger rum i mån av de egna tjänstehästarnas avgång.

B. Stamhästar.

Enligt 1914 års härordning samt 1915 års riksdagsbeslut angående hästhållningen för officerare vid armén skulle efter genomförd härordning finnas följande antal stamhästar:

vid generalitetet, generalstaben m. m., tillhopa	108 hästar
» infanteriet, tillhopa	784 »
» kavalleriet, tillhopa	6 463 »
» artilleriet, tillhopa	3 215 »
» fortifikationen och ingenjörtrupperna, tillhopa	231 »
» trängen, tillhopa	331 »
	<hr/>
	eller sammanlagt 11 132 hästar

Enligt 1925 års härordning bestämdes antalet stamhästar ursprungligen till 4 460 nämligen:

vid lantförsvarets kommandoexpedition, generalitetet, generalstaben m. fl. staber och undervisningsverken:

chefen för lantförsvarets kommandoexpedition	1	
generalitetet, arméfördelningsstaberna, militärbefälen för övre Norrland och på Gotland, kommandanten i Bodens fästning samt tränginspektionen	46	
generalstaben	34	
artilleristaben	15	
fortifikationens huvudstation	14	
fälttygmästaren	1	
undervisningsverken	9	120 hästar
vid infanteriet	453	»
» kavalleriet	2 210	»
» artilleriet	1 300	»
» fortifikationen och ingenjörtrupperna	190	»
» trängtrupperna	184	»
» intendenturtrupperna	3	»
	<hr/>	
	Summa 4 460 hästar	

Efter vissa efter hand vidtagna mindre förändringar beräknas för närvarande stamhästbeståndet vid armén sålunda:

vid generalstaben:

21 hästar för generalstabens huvudstation samt en häst för stabschefen vid kavalleriinspektionen 22 hästar

vid infanteriinspektionen:

1 häst för vardera av tvenne adjutanter 2 hästar

vid kavalleriinspektionen:

för inspektören för kavalleriet 1 häst

arméförvaltningens artilleridepartement, artilleriinspektionen och artilleristaben:

1 häst för fälttygmästaren samt 15 hästar för officerare vid artilleristaben 16 hästar

vid fortifikationens huvudstation:

för vid huvudstationen placerade officerare 14 hästar

vid tränginspektionen:

för adjutanten 1 häst

vid arméfördelningsstaberna:

1 häst för var och en av åtta adjutanter och fyra fältveterinärer samt 4 hästar vid var och en av fyra arméfördelningsstabers reservgrupper av hästar 28 hästar

vid Östra brigadens stab:

1 häst för en adjutant och 1 häst såsom reserv avsedd för stabspersonal 2 hästar

vid militärbefälet för övre Norrland:

för adjutanten 1 häst

vid militärbefälet på Gotland:

för adjutanten 1 häst

vid kommandantskapet i Boden:

1 häst för vardera av två adjutanter och 1 häst för regementsveterinären 3 hästar

vid krigshögskolan:

1 häst för var och en av tre lärare av regementsofficers grad med beställning å krigshögskolans stat 3 hästar

vid krigsskolan:

1 häst för adjutanten och 1 häst för kadettofficeren ur kavalleriet 2 hästar

vid ridskolan:

1 häst för chefen, 1 häst för var och en av tre lärare och 1 häst för bataljonsveterinären	5 hästar
--	----------

vid infanteriskjutskolan:

för chefen	1 häst
------------------	--------

<i>vid artilleri- och ingenjörhögskolan</i>	1 häst
---	--------

vid underofficersskolan:

1 häst för chefen, 1 häst för adjutanten och 1 häst för avdelningschefen ur kavalleriet	3 hästar
---	----------

summa för högre staber m. fl. 106 hästar

vid infanteriet:

vid vart och ett av Svea och Göta livgarden, Livregementets grenadjärer, Livgrenadjärregementet, Norra skånska infanteriregementet, Upplands, Skaraborgs och Södermanlands regementen, Jönköpings-Kalmar regemente samt Alvsborgs och Bohusläns regementen:

6 hästar tillhörande kategorin stabshästar,	
13 » » » kompanihästar,	

vid Kronobergs regemente — detachmentet i Karlskrona däri ej inräknat — samt vid vart och ett av Jämtlands fältjägarregemente, Södra skånska infanteriregementet, Dalregementet, Hälsinge, Hallands, Västerbottens, Väster-norrlands och Värmlands regementen:

5 hästar tillhörande kategorin stabshästar,	
12 » » » kompanihästar,	

vid Kronobergs regementes detachment i Karlskrona:

2 hästar tillhörande kategorin stabshästar,	
8 » » » kompanihästar,	

vid Gotlands infanterikår:

3 hästar tillhörande kategorin stabshästar,	
11 » » » kompanihästar,	

vid Norrbottens regemente:

8 hästar tillhörande kategorin stabshästar,	
16 » » » kompanihästar,	

för studentkompanier och vid volontärskolor att fördelas enligt inspektörens för infanteriet närmare bestämmande:

38 hästar tillhörande kategorin kompanihästar,

tillhoppa » » stabshästar	124 hästar
» » » kompanihästar	324 »

summa för infanteriet 448 hästar

vid kavalleriet:

vid vart och ett av Livregementet till häst, Skånska kavalleriregementet, Livregementets husarer samt Norrlands dragonregemente — dess till Boden detacherade skvadron däri ej inräknad — 520 hästar, eller tillhopa	2 080 hästar
vid nämnda skvadron ur Norrlands dragonregemente	130 »
<i>summa för kavalleriet</i> 2 210 hästar	

vid artilleriet:

vid vart och ett av Svea, Göta, Wendes och Norrlands artilleriregementen 299 hästar eller tillhopa	1 196 hästar
vid Norrbottens artillerikår	79 »
» Smålands arméartilleriregemente	55 »
» Gotlands artillerikår	19 »
» Bodens artilleriregemente	50 »
» Karlsborgs artilleriregemente	30 »
<i>summa för artilleriet</i> 1 429 hästar;	

vid nedanstående, ännu icke motoriserade artilleritruppförband finnes ytterligare nedanstående antal stamhästar, nämligen:

vid Smålands arméartilleriregemente	20 hästar
» Gotlands artillerikår	5 »
<i>eller tillhopa</i> 25 hästar,	

vilka icke skola ersättas vid inträffad avgång, utan att därom särskilt förordnas,

vid ingenjörtrupperna:

vid Svea ingenjörkår	55 hästar
» Göta »	47 »
» Fälttelegrafkåren	20 »
» Bodens ingenjörkår	38 »
<i>summa för ingenjörtrupperna</i> 160 hästar	

vid trängtrupperna:

vid var och en av fyra trängkårer 46 hästar eller tillhopa	184 hästar
<i>summa för trängen</i> 184 hästar	

vid intendenturtrupperna:

1 häst för vart och ett av intendenturkompaniet i Stockholm, å Karlsborg och i Boden	3 hästar
<i>summa för intendenturtrupperna</i> 3 hästar	

Summa 4 565 hästar

Försvarskommissionen.**Högre staber m. m.**

Som ovan framhållits anser sig försvarskommissionen böra föreslå de egna tjänstehästarnas ersättande med stamhästar. Därvid har för vissa befattnings-

havare, vilka icke anses vara i oundgängligt behov av två hästar, antalet hästar minskats till en.

Vid högre staber m. m. föreslås med hänsyn härtill nedanstående antal stambästar. Härvid hava jämväl inräknats hästar för överbefälhavaren samt för viss personal vid försvarsstaben.

Overbefälhavaren	1
Chefen för försvarsstaben	1
Chefen för armén	1
Stabschefen hos chefen för armén	1
Inspektören för infanteriet	1
Fyra arméfördelningschefer	8
Generalfältygmästaren	1
Inspektören för artilleriet	1
Inspektören för ingenjörtrupperna	1
Kommandanten i Bodens fästning	1
Militärbefälhavaren vid kommandantskapet i Bodens fästning	1
Försvarschefen på Gotland	1
Inspektören för kavalleriet	2
Inspektören för trängen	1
Fyra militärbefälhavare	4
	eller tillhopa 26 hästar

Chefen för lantförsvarets kommandoexpedition	1 häst
Samtliga officerare på generalstabskårens stat	44 hästar
Chefen för krigshögskolan	1 »
Chefen för artilleri- och ingenjörshögskolan	1 »

Vid chefens för armén stab:

20 hästar för vissa vid chefens för armén stab tjänstgörande officerare utöver ovan nämnda	20 »
--	------

Vid infanteriinspektionen:

1 häst för var och en av tvenne regementsofficerare och fyra kompaniofficerare	6 »
--	-----

Vid kavalleriinspektionen:

2 hästar för var och en av en regementsofficer och en kompaniofficer	4 »
--	-----

Vid ingenjörinspektionen

Vid tränginspektionen

Vid artilleristabskåren:

Artilleriinspektionen	13 »
Artilleriets skjutskola	4 »

Vid tygförvaltningen:

1 häst för var och en av fältygmästaren och byråcheferna	5 »
--	-----

Vid arméfördelningsstabar:

- 1 häst för var och en av fyra stabschefer, fyra mobiliseringsofficerare, åtta adjutanter och fyra fältveterinärer samt 2 hästar vid var och en av fyra arméfördelningsstabers reservgrupper av hästar 28 hästar

Vid kommandantskapet i Boden:

- 1 häst för var och en stabschef, mobiliseringsofficer, två adjutanter och en regementsveterinär samt en reservhäst 6 »

Vid försvarschefens på Gotland stab:

- 1 häst för vardera stabschefen och adjutanten 2 »

Vid krigshögskolan:

- 1 häst för var och en av tre lärare av regementsofficers grad med beställning å krigshögskolans stat 3 »

Summa för högre staber m. m. 171 hästar

Infanteriet.

Antalet stamhästar vid varje infanteriregemente (utom Gotlands infanteriregemente och stridsvagnsregementet) föreslås utgöra 29 hästar, därav 8 stycken draghästar.

De för ridbruk återstående 21 stamhästarna per regemente äro avsedda för

regementschefen	1
överstelöjtnanten	1
3 majorer	3
adjutanten hos överstelöjtnanten	1
regementsadjutanten	1
2 bataljonsadjutanter	2
9 kompanichefer	9
signalofficeren	1
plutonchefer vid tunga kompanier	2

Summa 21 hästar

Till följd av den förut omnämnda ökningen av antalet tunga vapen vid infanteriet, anser försvarskommissionen ett behov föreligga vid varje infanteriregemente av 8 stycken draghästar. Dessa hästar kunna icke utgöras av ackordshästar på grund av att utbildningen med tunga vapen och utbildningen i körning måste försiggå i stort sett hela året bland annat vid befälskurser och underbefälsskolor.

Vid Gotlands infanteriregemente och stridsvagnsregementet föreslås ett mindre antal ridhästar, för att officerspersonalens vid ifrågavarande förband ridfärdighet skall kunna vidmakthållas. Enär ridhästar för tjänstens upprätthållande i övrigt endast torde erfordras i undantagsfall, synes antalet hästar här för erforderliga hästar kunna begränsas till hälften av vad för övriga regementen föreslagits eller till 10 hästar.

I överensstämmelse härmed skulle sammanlagda antalet stambästar vid infanteriet komma att uppgå till

$$(17 \times 29) + 20 = 513, \text{ varav } 17 \times 8 = 136 \text{ draghästar.}$$

Kavalleriet.

Kavalleriets stambästar föreslås ökade med 111 från nuvarande 2 210 till 2 321. Ifrågavarande ökning av stambästarbeståndet är betingad av det tidigare föreslagna ersättandet av kavalleriofficerarnas egna tjänstehästar med stambästar samt av ökningen av antalet officerare vid kavalleriet. Därutöver föreslås sammanlagt 55 (28 + 27) första- och andraårs remonter, avsedda för rekrytering av infanteriets stabsgrupp, tilldelade kavalleriet, varigenom summan för sistnämnda truppdrag stiger till 2 376.

Artilleriet.

Artilleriets stambästarbestånd bör enligt försvarskommissionens mening omfatta 1 455 hästar fördelade

på Svea, Göta, Wendes och Norrlands artilleriregementen med vart och ett 300 hästar	1 200
på Norrbottens artillerikår	90
» Smålands arméartilleriregemente	55
» Gotlands artillerikår	20
» Bodens artilleriregemente	50
» Karlsborgs och Östgöta luftvärnsartilleriregementen med vardera 20 hästar	40
	Summa 1 455

För de motoriserade artilleriregementenas vidkommande har försvarskommissionen sålunda ansett sig böra föreslå bibehållandet av ett betydande antal stambästar — sammanlagt 125 hästar. Ifrågavarande stambästar, liksom de vid luftvärnsartilleriregementena, äro främst avsedda för att möjliggöra vidmakthållandet av ridfärdigheten hos ifrågavarande förbands officerare, underofficerare och underbefäl, vilken måste anses utgöra en förutsättning för att rådande passage- och beföringssystem mellan olika slag av artilleritruppförband skall kunna upprätthållas.

Ingenjörtrupperna och signaltrupperna.

För ingenjörtrupperna föreslås 120 hästar, för signaltrupperna 25.

Ingenjörtruppernas och signaltruppernas sammanlagda stambästantal — 145 — understiger med 15 hästar de nuvarande ingenjörtruppernas. Försvarskommissionen anser minskningen motiverad genom den ökade motoriseringen.

Trängtrupperna och intendenturtrupperna.

För trängtrupperna föreslås med hänsyn främst till befälskadrens utökning en ökning med 10 hästar per kår eller med sammanlagt 40 hästar från 184 hästar till 224 hästar. För intendenturtrupperna föreslås oförändrat 3 hästar.

Vissa skolor.

Försvarskommissionen föreslår, att utöver ovannämnda stambästar för högre staber m. m. samt de olika truppslagen jämväl ett visst antal stambästar avses för vissa skolor enligt nedanstående fördelning

för ridskolan	10
» arméns underofficersskola	9
» krigsskolan	121

För *ridskolan* innebär det föreslagna antalet en ökning av skolans nuvarande 9 stam- och egna tjänstehästar med 1 häst, betingad av den ökning av personalstyrkan med 1 officer, som av försvarskommissionen i annat sammanhang föreslagits.

För *arméns underofficersskola* innebär förslaget en ökning av skolans nuvarande 4 stam- och egna tjänstehästar med 5 hästar, för att officerspersonalen vid skolan i erforderlig grad skall kunna göras beriden.

Vid *krigsskolan* innebär det föreslagna antalet en ökning av antalet nuvarande stam- och egna tjänstehästar med 117 hästar. Av ifrågavarande antal — 121 stambästar — avses för officerare på skolans stat 31 samt för elevernas rid- och körutbildning 90

Summa 121

Enligt nuvarande ordning har krigsskolans behov av stambästar för ridutbildning tillgodosetts genom äldre stambästar, vilka ställts till skolans förfogande från kavalleriet. En dylik anordning lärer med den nya organisation, som av försvarskommissionen föreslagits för krigsskolan, framdeles svårligen helt kunna upprätthållas utan avsevärda olägenheter för såväl kavalleriet som krigsskolan. Verkställda utredningar hava nämligen givit vid handen, att krigsskolans behov av stambästar för elevernas soldat-, gruppchefs- och plutonchefsutbildning kan beräknas uppgå till minst 160 hästar. Av ifrågavarande antal anser försvarskommissionen, att 70 böra kunna ställas till skolans förfogande ur kavalleriet under vissa delar av året. De återstående 90 hästarna synas av ovan anförda skäl böra uppföras på krigsskolans stat.

Vid *infanteriofficersskolan* synes böra beräknas 1 häst för vardera chefen och adjutanten samt för övriga officerare på skolans stat 4 hästar, tillhoppa 6 hästar.

Det därigenom erhållna sammanlagda antalet stambästar vid armén jämfört med antalet enligt 1925 års härordning framgår av efterföljande tablå.

Förband m. m.	Stamhästar m. m.				Ökning + Minskning —
	1925 års härordning			Föresvars- kommis- sionen	
	Egna tjänste- hästar	Stam- hästar	Summa		
Högre staber m. m.	71	95	166	171	+ 5
Infanteriet	21	448	469	513	+ 44
Kavalleriet	107	2 210	2 317	2 376	+ 59
Artilleriet med luftvärnsvapnet.....	9	1 429	1 438	1 455	+ 17
Ingenjörtrupperna	—	160	160	120	— 40
Signaltrupperna	—	—	—	25	+ 25
Trängtrupperna	—	184	184	224	+ 40
Intendenturtrupperna	—	3	3	3	± 0
Skolor:					
infanteriofficersskolan	—	1	1	6	+ 5
ridskolan	4	5	9	10	+ 1
arméns underofficersskola	1	3	4	9	+ 5
krigsskolan	2	2	4	121	+ 117
Summa	215	4 540	4 755	5 033	+ 278

C. Ackordhästar.

1914 års härordning. Det för truppförbanden avsedda antalet stamhästar var under vissa delar av året icke tillräckligt för övningarnas bedrivande. Hästantalet måste då utökas med lejda eller på annat sätt anskaffade hästar. Hästlejning avsågs därför i 1914 års härordning förekomma vid samtliga truppslag; efter hand infördes emellertid systemet med ackordhästar.

Sammanlagda antalet hästlejningsdagar upptogs till 260 596.

Enligt 1925 års härordning med efterhand vidtagna smärre förändringar beräknades antalet hästlejningsdagar vid armén sålunda:

vid infanteriet	26 100	lejningsdagar
» kavalleriet	800	»
» artilleriet	82 000	»
» ingenjörtrupperna	34 800	»
» trängtrupperna	15 200	»
» intendenturtrupperna	2 000	»

eller tillhopa 160 900 lejningsdagar

Antalet hästlejningsdagar beräknades enligt följande grunder:

Infanteriet. Livgrenadjärregementet, Jämtlands fältjägarregemente, Kronobergs regementet, Hälsinge regementet, Västerbottens regementet och Västernorrlands regementet vardera 1 200 7 200

¹ Därav 136 draghästar.

² Därav 55 remonter för infanteriet.

³ För chefen för infanteriskjutskolan.

⁴ De motoriserade förbandens övertaliga hästar ej medräknade. Inräknas de, ökas summan till 4 565.

Gotlands infanterikår	900
Norrbottnens regemente	1 500
Kronobergs regementes detachement i Karlskrona	1 100
Aterstående 14 regementen vardera 1 100	15 400
	<u>26 100</u>

Vid kavalleriet beräknades för varje regemente 200 lejningsdagar, tillsammans sålunda ($4 \times 200 =$) 800 hästlejningsdagar.

Behovet av hästlejning vid artilleriet beräknades på sätt nedanstående tabell utvisar.

	Ett för- delnings- artilleri- regemente	Tre för- delnings- artilleri- regementen	Norr- bottens artillerikår	Under- befäls- skolor, skjutskolor m. m.	Summa
Första tjänstgöring	2 680	8 040	480	—	11 200
Repetitionsövning	13 886	41 658	3 108	—	58 652
Vinterövning för underbefälsskolor	—	—	—	6 000	6 000
Studenter m. fl.	—	—	—	3 000	3 000
Artilleri- och ingenjörhögskolan	—	—	—	444	444
Artilleriskjutskolan	—	—	—	1 716	1 716
Reserv för försök m. m.	—	—	—	988	988
Summa	16 566	49 698	3 588	12 148	82 000

För ingenjörtrupperna beräknades behovet av hästlejningsdagar sålunda:

vid Svea ingenjörkår	8 175 lejningsdagar
» Göta »	6 375 »
» Fälttelegrafkåren	10 450 »
» Bodens ingenjörkår	7 300 »
för övningsmarscher och skolor m. m.	2 500 »
	<u>tillhoppa 34 800 lejningsdagar</u>

För trängtrupperna beräknades behovet av hästlejning sålunda:
 fyra trängkårer à 3 582

14 328 lejningsdagar	
studentkompaniet	872 »
	<u>tillhoppa 15 200 lejningsdagar</u>

För intendenturtrupperna beräknades antalet lejningsdagar till 2 000.

I övrigt förordades en definitiv övergång till ackordhästsystemet vid armén.

Det slutliga antalet ackordhästar gjordes beroende av erfarenheterna under systemets fortsatta tillämpning och har efter hand uppbringats till omkring 4 000 (1935). Därigenom har ianspråktagandet av lejda hästar kunnat i huvudsak begränsas till större fälttjänstövningar.

Ackordhästdagarna beräknas för budgetåret 1935/1936 på följande sätt:

vid infanteriet	31 250 dagar
» kavalleriet	800 »
» artilleriet	81 000 »
» ingenjörtrupperna	34 800 »
» trängtrupperna	20 000 »
» intendenturtrupperna	1 000 »
	Summa 168 850 dagar

Försvarskommissionen.

Det system, vartill grunden lades genom 1914 års härordning och som ytterligare utformades i nu gällande härordning, nämligen, att arméns behov av draghästar — i den mån detta icke kunde fyllas av stamhästbeståndet — borde tillgodoses genom ackordhästar, finner försvarskommissionen lämpligt, varför något frångående av ifrågavarande system eller grunderna för ackordhästdagarnas beräkning icke ifrågasättes.

Den begränsning av antalet stamhästar, som försvarskommissionen av kostnadsskäl ansett sig böra förorda för arméns staber, truppförband och skolor, i förening med det alltmera stegrade kravet på hästar för rid- och körutbildning vid förbanden, har emellertid, trots motoriseringen av vissa förband, medfört ett ökat behov av ackordhästar vid truppförband och skolor.

Den härav föranledda ökningen, som försvarskommissionen anser sig böra föreslå, framgår av nedanstående tabell.

Förband m. m.	Ackordhästdagar enligt		Ökning + minskning —
	1925 års härordning	Kommissionen	
Infanteriet	31 250	42 000	+ 10 750
Kavalleriet	800	1 500	+ 700
Artilleriet	81 000	140 000	+ 59 000
Ingenjörtrupperna	34 800	22 500	} — 4 300
Signaltrupperna	—	8 000	
Trängtrupperna	20 000	25 000	+ 5 000
Intendenturtrupperna	1 000	2 000	+ 1 000
Infanteriofficersskolan	—	500	+ 500
Krigsskolan	—	1 000	+ 1 000
Arméns underofficersskola	—	500	+ 500
Summa	168 850	243 000	+ 74 150

Vid *infanteriet, kavalleriet och skolorna* är den föreslagna ökningen främst föranledd av den ökade tilldelningen av tunga vapen, varigenom behovet av draghästar vid ifrågavarande förband under såväl soldat- som truppförbandsutbildningen kan beräknas bliva stegrat i jämförelse med nuvarande behov.

Vid *artilleriet* — som uppvisar den ojämförligt största ökningen — är denna främst betingad därav, att antalet batterier vid fördelningsartilleriregementena ökats från sex till åtta.

Behovet har därvid beräknats på följande sätt. Under regementsövningarna organiseras för närvarande 26 anspända batterier, varvid fullgöras med stam-

hästar 38 000 hästtjänstgöringsdagar och med ackordshästar 82 000, summa 120 000. Enligt kommissionens förslag till fredsorganisation ökas antalet anspända batterier till 36, varvid behovet av hästtjänstgöringsdagar stiger till omkring 170 000. Då fortfarande endast 38 000 dagar kunna fullgöras med stamhästar, återstå 132 000 att fullgöras med ackordshästar. Härtill kommer ett ökat behov under soldatskolans senare del om 8 000 dagar, varigenom summan stiger till 140 000 hästtjänstgöringsdagar.

Vid *träng- och intendenturtrupperna* är ökningen främst betingad av den utökning av de hästanspända underhållsförbandens organisation, som den av försvarskommissionen föreslagna härordningen innebär.

Minskningen vid *ingenjörtrupperna* är beroende av dessa förbands ökade motorisering.

Den sammanlagda ökningen av antalet hästtjänstgöringsdagar, fullgjorda med ackordshästar, medför kravet på en utökning av ackordhästbeståndet. Försvarskommissionen har därför i engångskostnaderna beräknat särskilda medel för inköp av ackordshästar.

2. Remonteringen.

Såsom förut nämnts, skulle efter genomförande av 1914 års härordning vid armén finnas följande antal stamhästar, nämligen:

vid generalitetet, generalstaben m. fl. staber	108 hästar
» infanteriet 280 hästar för stabsgruppen och 504 hästar för kompanichefsgruppen, tillhopa	784 »
» kavalleriet	6 463 »
» artilleriet	3 215 »
» fortifikationen och ingenjörtrupperna	231 »
» trängen	331 »

eller tillhopa 11 132 hästar

För erforderlig omsättning av stamhästmaterialet uppköptes årligen visst antal remonter. Detta beräknades tidigare till 9 % av det vid samtliga trupp-slag befintliga stamhästantalet. Sedan genom 1914 års härordning infanteriet erhållit visst antal stamhästar samt nya grunder angående hästhållningen för arméns officerare antagits av 1915 års riksdag, har emellertid remonteringen verkställts efter nya, av 1917 års riksdag närmare bestämda grunder. Enligt dessa skulle remonteringen ske sålunda:

Hästar för generalitetet och generalstaben m. fl. staber, ävensom tillhörande infanteriets stabsgrupp remonterades genom överflyttning varje år av 48 8-åriga stamhästar från kavalleriet. I och för omsättning av kompanichefsgruppens hästar erhöll infanteriet årligen från kavalleriet 168 för detta vapen-slag icke vidare användbara hästar.

Kavalleriet erhöll årligen 10 % remontering på $[6\,463 - (4 \times 38) =]$ 6 271 stamhästar samt dessutom 48 remonter såsom ersättning för de 48 8-åriga stamhästar, som överfördes till staber och till infanteriets stabsgrupp.

Artilleriet, fortifikationen och ingenjörtrupperna samt trängen beräknade remonteringen efter en kassation av 9 % av det befintliga stamhäst-antalet.

Årligen beräknades 50 stamhästar komma att av officerare uttagas till egna tjänstehästar. Då vederbörande truppförband förutsattes hava under vissa år dragit nytta av dessa hästar, avsågos de medföra en årlig remonteringskontingent av endast 36 hästar.

I överensstämmelse med nu angivna grunder skulle enligt 1914 års härordning det årligen erforderliga remontantalet beräknas sålunda:

kavalleriet: 10 % av 6 271 stamhästar = 627 remonter + 48 remonter =	675 remonter
artilleriet, fortifikationen och ingenjörtrupperna: 9 % av (3 215 + 231 + 331 =) 3 777 stamhästar =	340 »
ersättning för till egna tjänstehästar uttagna stamhästar.....	36 »
	<hr/>
	Summa 1 051 remonter

Genom 1925 års härordning undergingo remonteringsgrunderna icke några större förändringar. Antalet remonter beräknades sålunda allttjämt efter ovan angivna procenttal.

För att säkerställa en lämplig specialutbildning av de remonter, vilka avses för remontering av generalstabens m. fl. stamhästgrupp och infanteriets stabsgrupp, har från och med år 1927 en remonddressyranstalt försöksvis varit upprättad vid Herrevadsklosters remontdepå, från vilken hästarna efter omkring två års dressyr överförts till staber och truppförband. Såsom en följd av remonddressyranstaltens uppsättande minskades kavalleriets remontkontingent med de för remontering av generalstabens m. fl. stamhästgrupp och infanteriets stabsgrupp avsedda hästarna och tilldelades remonddressyranstalten årligen omkring 28 remonter.

För budgetåret 1934/1935 uppgick det antal remonter, som inköptes, till 407. Dessa fördelade sig sålunda:

kavalleriet	221
artilleriet	130
ingenjörtrupperna	14
trängen	16
remonddressyranstalten	26
	<hr/>
	Summa 407

Försvarskommissionen.

Enligt vad i det föregående anförts, kommer antalet stamhästar enligt kommissionens förslag att vara nedanstående:

högre staber m. m.	171 hästar
infanteriet	513 »
kavalleriet	2 376 »
artilleriet	1 455 »
ingenjörtrupperna	120 »

signaltrupperna	25 hästar
trängtrupperna	224 »
intendenturtrupperna	3 »
krigsskolan	121 »
infanteriofficersskolan	6 »
ridskolan	10 »
arméns underofficersskola	9 »

eller tillhopa 5 033 hästar

Vad remonteringen av det sålunda beräknade antalet stamhästar beträffar, torde denna böra ske i stort sett efter samma allmänna grunder, som tillämpats efter tillkomsten av remontdressyranstalten, dock med de ändringar, som i det följande närmare motiveras.

Högre stabers hästbestånd remonteras för närvarande från remontdressyranstalten vid Herrevadskloster. Försvarskommissionen föreslår beträffande denna grupp oförändrade remonteringsgrunder. Med en kassation av 9 % erfordras

$$171 \times \frac{9}{100} = 15 \text{ remonter.}$$

Beträffande *infanteriet* har med nuvarande system — överflyttning till stabsgruppen från remontdressyranstalten av 6-åriga hästar och till kompanihästgruppen från kavalleriet av för detta truppslag ej längre brukbara hästar — stamhästantalet icke kunnat vidmakthållas, utan avsevärda vakanser hava uppstått. Orsaken härtill synes ligga dels i en oväntat snabb förslitning av hästmaterialet inom stabsgruppen, dels däri att tillräckligt antal för kompanihästgruppen lämpliga hästar icke stått att uppbringa bland de hästar, som årligen kasseras vid kavalleriet och övriga beridna truppslag.

Den snabba förslitningen av hästarna inom stabsgruppen torde främst bero på, att dressyren av de vid överförandet 6-åriga hästarna icke hunnit bliva så befästad, att den utan fortsatt systematisk skolning och träning kunnat vidmakthållas. En dylik skolning är ofta svår att anordna vid infanteriregementena, varför dressyrståndpunkten ofta snart sjunker och förslitningen av hästarna går fortare än vid andra truppslag.

För att motverka dessa olägenheter synes det försvarskommissionen, som om infanteriets remontering borde ordnas på följande sätt. Infanteriets för ridbruk avsedda stamhästar uppgå enligt här föreliggande förslag till 377. Då enligt de senare åren gjorda erfarenheter endast omkring 20 à 25 kompanihästar årligen kunna erhållas från kavalleriet, synes — även om en utökning av rekryteringen av kompanihästar ur infanteriets stabsgrupp förutsättes äga rum — endast sammanlagt omkring 100 hästar böra upptagas under den nuvarande beteckningen »kompanihästar» med rekrytering ur infanteriets stabsgrupp och ur kavalleriet med för detta truppslag mindre lämpliga hästar. Övriga omkring 280 stamhästar böra remonteras såsom tillhörande stabsgruppen. För att motverka de olägenheter, som ovan angivits rörande dressyrens håll-

barhet hos 6-åriga hästar, föreslås, att de härför avsedda remonterna inridas vid kavalleriet, där de kvarstå ett år efter remontdressyrens avslutande. Med en monteringsprocent på 10 skulle den remonttilldelning till kavalleriet, som bör ske för infanteriets räkning, utgöra 28 remonter per år. Kavalleriet skulle därefter lämna ungefär samma antal (beräknat till 26) sjuåriga hästar till infanteriet årligen.

Såväl inspektören för infanteriet som inspektören för kavalleriet böra er-hålla erforderligt inflytande på utväljandet av de sjuåriga hästar, som skola överflyttas från kavalleriet till infanteriet.

Beträffande infanteriets andra stamhästgrupp, de 136 draghästarna, synas dessa lämpligen böra remonteras genom inköp vid truppförbanden av därför lämpliga, inkörda hästar efter i stort sett samma grunder, som gälla beträffande inköp av ackordshästar. Det synes böra tagas under omprövning, i vad mån en överflyttning mellan ackordhästar och stamhästar av detta slag och tvärtom bör medgivas, för att därigenom öka möjligheterna för truppförbandscheferna att smidigt anpassa monteringen efter förhållandena. Remonteringsprocenten synes böra beräknas till 10. Sålunda skulle årligen inköpas omkring 14 stamhästar, draghästar, för infanteriet.

Kavalleriet. Det på sid. 521 angivna antalet stamhästar vid kavalleriet, 2 321, innefattar jämväl för infanteriet avsedda, vid kavalleriet kvarstående och till ett antal av 26 beräknade sjuåriga hästar, för vilka någon remontering här icke beräknas. Antalet vid kavalleriet erforderliga remonter utgör således $\left[(2\ 321 - 26) \times \frac{10}{100} = \right]$ 229. Till detta antal komma emellertid 28 för infanteriet avsedda remonter, varigenom antalet stiger till 257.

För de icke motoriserade truppförbanden inom *artilleriet* böra nuvarande monteringsgrunder bibehållas. Någon överflyttning till infanteriet förut-ses dock icke. Monteringsbehovet blir $1\ 290 \times \frac{9}{100} = 116$ remonter.

För de motoriserade artilleritruppförbanden — Smålands arméartilleriregemente, Gotlands artillerikår och Bodens artilleriregemente — är behovet $(55 + 20 + 50) \times \frac{9}{100} = 11$ remonter. Enär manskapet vid dessa truppförband icke erhåller utbildning i ridning, synes det icke möjligt att vid desamma be-räkna tillgång på för remontdressyr lämplig personal. Med anledning härav föreslår försvarskommissionen, att dessa remonter utbildas vid dressyr-anstalten vid Herrevadskloster.

För luftvärnsartilleriregementena beräknas en årlig remontering av 4 remonter $(40 \times \frac{9}{100} = 3.6)$. Remontutbildningen förutsättes äga rum vid remont-dressyranstalten.

Ingenjör- och signaltruppernas remontbehov uppgår enligt nuvarande be-räkningsgrunder till $145 \times \frac{9}{100} = 13$ remonter, varav 2 à 3 för signaltrup-perna, vilka liksom hittills böra utbildas vid vederbörliga truppslag.

För *trängtrupperna* erfordras enligt tidigare angivna beräkningsgrunder $224 \times \frac{9}{100} = 20$ remonter. Dessa böra alltjämt utbildas vid *trängtrupperna*.

För *krigsskolans* del anser försvarskommissionen det erforderligt att räkna med en kassation av 10 %, enär jämförelsevis stark förslitning av hästmaterialet kan förutses på grund av forcerat utbildningsarbete och i förhållande till elevantalet litet stamhästbestånd. Enär krigsskolan — såsom i annat sammanhang anförts — icke bör betungas med remontdressyr, synes utbildningen av de för densamma avsedda remonterna lämpligen böra förläggas till ridskolan, där för detta ändamål den föreslagna kursen för furirer ur beridna truppdrag lämpligen kan utnyttjas. Antalet remonter beräknas till $121 \times \frac{10}{100} = 12$.

Vid *ridskolan* beräknas dessutom den för remonteringen av dess egen stamhästgrupp — $10 \times \frac{9}{100} = 1$ remont — erforderliga remontdressyren äga rum

För *arméns underofficersskolas* räkning bör vid remontdressyranstalten årligen utbildas $9 \times \frac{9}{100} = 1$ remont.

Vid remontdressyranstalten böra jämväl, då behov kan förutses, 1 remont utbildas för *intendenturtruppernas* räkning ($3 \times \frac{9}{100} = 0.3$) samt 1 remont för *infanteriofficersskolans* räkning ($6 \times \frac{9}{100} = 0.5$).

En översikt av behovet av remonter samt sättet för deras utbildning framgår av nedanstående tablå.

Tablå över remonteringen.

	Antal stamhästar, på vilka remontering beräknas	Årlig remontering		Remontutbildning vid
		%	Antal	
Högre staber m. m.....	171	9	15	Remontdressyranstalten
Infanteriet	277 rid- 100 " 1	10	28	Kavalleriet
Kavalleriet	136 drag- 2 295	10	2 14	—
Artilleriet:		10	229	Kavalleriet
icke motoriserade truppförband	1 290	9	116	Artilleriet
motoriserade truppförband..	125	9	11	Remontdressyranstalten
luftvärnsartillerireg:n	40	9	4	"
Ingenjörtrupperna	120	9	13	Ingenjör- och signaltrupperna
Signaltrupperna	25	9		
Trängtrupperna.....	224	9	20	Trängtrupperna
Intendenturtrupperna	3	9	1	Remontdressyranstalten
Infanteriofficersskolan.....	6			
Krigsskolan	121	10	12	Ridskolan
Ridskolan	10	10	1	"
Arméns underofficersskola ...	9	9	1	Remontdressyranstalten
Summa	—	—	465	

¹ Överflyttning från kavalleriet och stabsgruppen.

² Inköpas av truppförbanden.

Försvarskommissionen föreslår med stöd av ovanstående utredning, att armén årligen tillföres ett remontantal av 465, fördelat sålunda:

Infanteriet (inkörda hästar)	14 hästar
Kavalleriet (därav för infanteriet 28)	257 »
Artilleriet	116 »
Ingenjörtrupperna	11 »
Signaltrupperna	2 »
Trängtrupperna	20 »
Ridskolan	13 »
Remontdressyranstalten	32 »

eller tillhopa 465 hästar

Remonteringsväsendets ledning.

Anskaffandet av de för armén erforderliga remonterna ombesörjdes enligt 1914 års härordning av den under inspektören för kavalleriet stående monteringsstyrelsen, vilken dessutom hade att förvalta statens remontdepåer.

Remonteringsstyrelsen bestod av chef och två ledamöter, vilka jämte fyra suppleanter på förslag av inspektören för kavalleriet förordnades av Kungl. Maj:t för viss tid, ej överstigande fem år i sänder.

Med hänsyn till inspektörens för kavalleriet minskade arbetsområde avsågs han enligt 1925 års härordning skola tjänstgöra även såsom chef för monteringsväsendet, varför monteringsstyrelsen upphörde och under inspektören för kavalleriet ställdes dels en monteringsnämnd på två ledamöter, dels remontdepåerna, vilkas antal bestämdes till två, Herrevadskloster och Gudhem. På grund av önskvärdheten att vid remontuppköpen tre personer skulle delta vid bedömandet av till inköp föreslagna remonter och då det ansågs vara förenat med vissa svårigheter för kavalleriinspektören att under de tider, remontuppköpen påginge, utöva sin verksamhet såsom inspektör, har sedermera antalet ledamöter — i regel officerare å reservstat eller i reserven — ökat till tre, varav en ställföreträdare för chefen.

För nämndens ledamöter skola finnas fyra suppleanter, av vilka tre böra vara officerare (i regel å reservstat eller i reserven) samt en civil person, känd såsom framstående hästkännare.

Försvarskommissionen.

Försvarskommissionen anser sig icke hava anledning att föreslå några förändringar beträffande monteringsväsendet. Dock synes redogöraren i kavalleriinspektionens kassaväsende lämpligen böra överflyttas till häst- och veterinärbyrån (fjärde byrån) i arméns intendenturförvaltning.

Remontdepåerna.

Enligt 1914 års härordning funnos fem remontdepåer, nämligen:

- Herrevadskloster i Skåne,
- Björnö i Småland,
- Gudhem i Västergötland,
- Utnäslöt i Västmanland och
- Frösö i Jämtland,

av vilka dock Björnö remontdepå indrogs år 1924 på grund av den under provisorietiden redan före år 1925 vidtagna inskränkningen av remontantalet.

Jämlikt *riksdagsbeslutet 1925* finnas för närvarande vid armén två remontdepåer, nämligen vid Herrevadskloster i Skåne och Gudhem i Västergötland.

Genom beslut 1927 inrättades vid Herrevadskloster en remontdressyranstalt, direkt underställd inspektören för kavalleriet. Vid nämnda dressyranstalt finnas för närvarande två årsklasser remonter, vardera om 28 hästar.

Försvarskommissionen.

De inköpta remonterna, utom de för rekrytering av infanteriets draghästbestånd avsedda, avses liksom tidigare att under omkring ett år uppställas i remontdepåer, innan de utsändas till dressyr vid remontdressyranstalten eller truppförbanden.

Då remontantalet vid depåerna endast kommer att ökas med ett 30-tal, finner försvarskommissionen ingen anledning föreslå någon förändring i nu gällande organisation om två remontdepåer (Herrevadskloster och Gudhem) och en remontdressyranstalt (Herrevadskloster). Tjänsten såsom depåveterinär vid Herrevadskloster avses att utan särskilt arvode bestridas av militärveterinär vid förslagsvis Skånska kavalleriregementet.

N. ARMÉMUSEUM.

Armémuseum lyder för närvarande under arméförvaltningen och närmast under dennas artilleridepartement. Museets ställning är tämligen självständig och dess underordnade under nämnda departement kommer huvudsakligen till uttryck i rent expeditionellt hänseende samt i den årsrapport över verksamheten, som ingives till departementet. Närmare föreskrifter för föreståndarens lydndsställning saknas.

Under budgetåret 1934/1935 bestod armémuseets fast avlönade personal av en föreståndare, tillika uppbördsman, samt ett biträde. För att bestrida kostnaderna för dessa m. m. utgick å fjärde huvudtiteln följande anslag:

Lön till föreståndare och uppbördsmanen	kronor 2 400
Lön till biträdet	» 930
För inköp, expenser, vakthållning och renhållning m. m.	» 4 000
	<hr/>
	Summa kronor 7 330

Förutom dessa medel har museet genom föreningen »Armémusei vänner» under ett vart av åren 1932, 1933 och 1934 erhållit av s. k. lotterimedel ett anslag å kronor 30 000. Dessa medel hava i enlighet med av Kungl. Maj:t utfärdade föreskrifter använts för konservering, anskaffning av monter m. m. Redovisning för lotterimedlen har ägt rum till försvarsdepartementet, handelsdepartementet och arméförvaltningen.

Med anlåtande av sistnämnda anslag hava för en summa av 4 500 kronor två vaktmästare anställts. En tillfällig ökning av personalen ägde därjämte

rum år 1934, då museet genom kungl. brev den 12 januari erhöll medgivande att anställa två arbetslösa kontorister.

Vid utgången av budgetåret 1934/1935 bestod sålunda personalen av:

1 föreståndare och uppbördsman,

1 biträde,

2 vaktmästare samt

2 kontorister, anställda genom arbetslöshetskommissionen.

Den 1 juli 1935 verkställdes följande förändringar beträffande personalen:

biträdet uppflyttades till museiteknisk assistent med ett arvode av 3 600 kronor, en militärassistent — för närvarande löjtnant å aktiv stat, som genom generalorder nr 2240/1934 påbörjade sin tjänstgöring den 15 november 1934

— anställdes, tills vidare utan arvode,

ett biträde för vapenvården — rustmästare — anställdes med ett arvode av 2 400 kronor,

två biträden för textilvården anställdes, vardera med ett arvode av 2 400 kronor.

Frågan om armémuseets ställning och därmed sammanhängande spörsmål har varit föremål för åtskilliga utredningar. Sålunda uppdrogs genom kungl. brev den 25 januari 1933 åt chefen för generalstaben att i samråd med vissa myndigheter m. fl. verkställa utredning och inkomma med förslag till slutgiltig organisation av arméns troféer. I underdånig skrivelse den 28 april samma år avgav chefen för generalstaben underdånigt betänkande i ärendet. Efter en ingående redogörelse för den svenska troféksamlingens historia framhölls i betänkandet nödvändigheten av att troféksamlingen erhåller en förvaringsplats och en omvårdnad, som medger den intresserade allmänheten att genom besök taga den i betraktande under gynnsammast möjliga förutsättningar. Denna uppgift ansågs, vad arméns troféer beträffar, böra påvila armémuseum, vilket genom Kungl. Maj:ts beslut den 28 oktober 1932 erhållit detta namn i stället för den förutvarande benämningen artillerimuseum. Med hänsyn härtill underkastades i betänkandet armémuseets lokalfråga, organisation och arbetsuppgifter m. m. en ingående prövning, varvid även resultatet av en jämförelse med utländska museala institutioner av motsvarande art framlades.

I betänkandet, som utmynnade i ett fullständigt förslag till organisation av museets verksamhet jämte instruktion för detta, föreslogs följande stat för armémuseum:

avlöningsstat till ordinarie befattningshavare, förslagsanslag	kronor	29 748
arvode till militärassistent (officer på stat eller övergångsstat)	»	1 200
för samlingarnas vård och underhåll samt visning för allmänheten, reservationsanslag	»	16 200

Summa kronor 47 148.

Enligt försvarskommissionens mening bör frågan om armémuseum erhålla sin lösning i samband med en omorganisation av försvarsväsendet. Med

hänsyn härtill har försvarskommissionen upptagit frågan till behandling. Då den museala verksamheten ingriper på många och vitt skilda områden och museet vid nyförvärv med erforderlig styrka måste kunna företräda sina intressen, bör det erhålla en i möjligaste mån självständig ställning. Detta berättigade önskemål torde lämpligen vinnas genom att armémuseum direkt underställes chefen för armén enligt närmare instruktion, som det torde ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda.

Beträffande armémuseets ekonomiska förhållanden synes det vara önskvärt, att museet erhåller en fast anslagsstat, som säkerställer dess verksamhet. Den i chefens för generalstaben ovannämnda betänkande föreslagna staten torde i huvudsak kunna betraktas såsom ändamålsenlig. Kommissionen har för den skull beräknat följande ordinarie tjänstemän vid armémuseum:

1 styresman	i lönegraden B. 27
1 museiteknisk assistent	»	B. 21
1 rustmästare	»	B. 13
1 biträde för textilvården	»	B. 6
3 verkmästare	»	B. 5

Därtill kommer en extra assistent med arvode. För samlingarnas vård m. m. beräknas ett årligt belopp av 16 000 kronor.

K A P. I V.

Beväpnings- och materielanskaffningsfrågor.**Allmänna synpunkter.**

Kommissionen har hittills i den del av sitt betänkande, som avser armén, behandlat spörsmålen om organisationen, rekryteringen och utbildningen. Ännu en för arméns krigsduglighet grundläggande faktor, nämligen dess utrustning med vapen och övrig materiel, har av kommissionen ägnats särskild uppmärksamhet. Genom kommissionens försorg hava sålunda utredningar verkställts angående vapenutrustningen, främst vid de båda huvudtruppslagen, infanteriet och artilleriet. Dessa utredningars syfte har varit att mot bakgrunden av vapenteknikens nuvarande ståndpunkt och dess bedömbara sannolika utveckling under den närmaste framtiden ävensom läget i beväpningsfrågan i andra länder värdesätta arméns nuvarande vapenutrustning i såväl kvalitativt som kvantitativt hänseende. Granskningen i sistnämnda avseende har härvid självfallet gjorts med utgångspunkt från den av kommissionen föreslagna krigsorganisationens totala omfattning och inre struktur men även med avseende fäst vid de erfarenheter, som nu föreligga beträffande sannolik förbrukning i krig av olika slag av materiel samt möjligheterna att genom tillverkning åstadkomma ersättning för denna förbrukning.

Kommissionen vill framhålla, att en i viss mån skiljaktig metod för här avsedda undersökningar är teoretiskt tänkbar. Med utgångspunkt från de krav, som stridsverksamheten uppställer, kunde härvid fullständigt förutsettningslöst härledas önskvärda egenskaper hos de erforderliga vapnen, varvid undersökningen naturligen även måste avse rena tekniska och konstruktiva detaljer. Ett dylikt tillvägagångssätt kunde måhända vara naturligt, därest frågan gällde ett nyskapande från grunden av en krigsmakt eller en utomordentligt stor utökning av en redan befintlig. Annorlunda gestalta sig, enligt kommissionens mening, förhållandena, därest betydande lager av vapen, ammunition och annan krigsmateriel redan föreligga. De önskemål, som från den angivna utgångspunkten tilläventyrs skulle framkomma i fråga om tekniska olikheter i förhållande till befintliga vapentyper, skulle säkerligen i de flesta avseenden endast bliva av teoretiskt intresse. Om det sålunda konstaterades, att viss vapenutrustning, exempelvis gevär, artilleripjäser etc., ur rent vapentekniska synpunkter hellre borde utgöras av vapen med andra skjutegenskaper, annan kaliber o. s. v. än vid befintliga vapen,

så följer därav ingalunda, att en ombeväpning är vare sig erforderlig eller ändamålsenlig. Spörsmål rörande ombeväpningar äro icke enbart av teknisk natur utan måste därjämte bedömas ur krigsberedskapssynpunkt och med hänsyn till de ekonomiska konsekvenserna. Alldeles särskilt framträder detta, när frågan gäller i stora kvantiteter erforderlig materiel, varvid bland annat må erinras därom, att exempelvis en övergång till annan vapenkaliber gör befintliga ammunitionslager oanvändbara. Den historiska utvecklingen på beväpningsfrågans område synes även giva vid handen, att de nackdelar ur krigsberedskapssynpunkt och de ekonomiska uppoffringar, som äro förenade med en ombeväpning, ansetts ofrånkomliga i regel endast vid de tidpunkter, då vapentekniken gjort sådana framsteg, att en underlåtenhet att tillgodogöra sig desamma skulle försätta en stat i en bestämd och riskfylld efterblivenhet gentemot andra stater. Kommissionen anser sig även av det förhållandet, att ombeväpningar efter världskriget icke ägt rum vare sig inom de ledande militärmakterna eller i mindre stater, berättigad draga den slutsatsen, att utvecklingen på vapenteknikens område under och efter världskriget icke har att uppvisa sådana principiellt nya och omvälvande framsteg, att de hava ansetts berättiga de med en ombeväpning förenade uppoffringarna. Ehuru ombeväpningar sålunda icke ägt rum, hava dock, enligt vad kommissionen erfarit, i de flesta länder och icke minst i smärre stater under åren efter världskriget kompletteringar i redan tidigare befintlig vapenutrustning företagits.

Med hänsyn till nu anförda omständigheter har kommissionen sålunda funnit det vid sina undersökningar på här avsett område vara ändamålsenligt att mot bakgrunden av beväpningsfrågans allmänna läge underkasta den hos oss befintliga utrustningen en granskning i syfte att konstatera, i vad mån ett införande av helt nya vapentyper eventuellt kan finnas oundgängligen nödvändigt, vilka brister i kvantitativt avseende, som främst behöva fyllas, och vilka åtgärder av teknisk natur i övrigt, som kunna behöva vidtagas. Kommissionen finner det icke nödigt att här lämna en ingående redogörelse för de omfattande vapentekniska undersökningarna utan inskränker sig till att i det följande återgiva vissa allmänna grunder, som varit för kommissionen ledande vid beväpnings- och materielfrågornas bedömande, ävensom de väsentliga resultat, i vilka kommissionens undersökning utmynnat.

Krigsmaterielens betydelse.

Utformningen av såväl härorganisationen i stort som högre och lägre truppförbands organisation har städse erhållit sin prägel av den beväpning, som tekniken under skilda tidsepoker förmått tillhandahålla krigsmakten. Att så måste vara förhållandet är helt naturligt, ty den militära organisationens yttersta syfte är att på mest ändamålsenliga sätt bringa vapen i verksamhet i striden. Kommissionen vill då erinra om att lantstridskrafternas stridsverksamhet i våra dagar till alldeles övervägande del utföres

med eldvapen. Detta har icke alltid varit fallet och äldre tiders organisation erhöll sin prägel av denna omständighet. Ju mer den allmänna tekniken fortskridit, desto mer komplicerade hava vapnen blivit, desto större deras verkningsförmåga och räckvidd. Detta har i sin tur medfört, att vapnens ändamålsenliga användning och uttagandet av deras fulla effekt kräva en mångfald tekniska hjälpmedel och organ, vilka voro obehövlige vid äldre tiders mindre komplicerade vapenutrustning. Det må även erinras om att de moderna vapnens snabbskjutningsförmåga med därav följande stor ammunitionsförbrukning kräver en omfattande organisation för tillförsel av ammunition.

Kommissionen anser det sagda vara tillfyllest för att påvisa, att den militära organisationen i väsentlig grad måste erhålla sin prägel av vapnens beskaffenhet och självfallet även av deras antal inom olika truppenheter. En militär organisation torde icke vara tänkbar utan att sättas i samband med ovan berörda faktorer. Å andra sidan torde det framstå som självklart, att enbart befintligheten av vapen och materiel av olika slag i och för sig saknar betydelse som militär maktfaktor. Vapnen måste vara infogade i en organisation, som förmår bringa dem i verksamhet.

Man kan, särskilt i förkrigstidens litteratur, stundom påträffa mer eller mindre fruktbara diskussioner över temat: »materiel eller moral?» En dylik frågeställning är enligt kommissionens mening falsk. Spörsmålet kan icke vara materiel *eller* moral utan fastmer materiel *och* moral. Utan fullgod och tillräcklig materiel kan — under i övrigt lika förhållanden — en strid icke med framgång föras, liksom å andra sidan även den mest förstklassiga materiel är av föga värde, därest den icke betjänas av en väl utbildad och krigsduglig trupp. Få omständigheter kunna för övrigt, enligt vad krigserfarenheten visat, så menligt påverka den egna tillförsikten som vissheten om att en fiende förfogar över överlägsna stridsmedel. Frågans allvarliga innebörd giver kommissionen anledning att som sin uppfattning uttala, att materielens betydelse icke får underskattas vare sig i kvalitativt eller i kvantitativt hänseende.

Stundom kan den föreställningen möta, att armén skulle vara i mindre grad beroende av krigsmaterielen än vad förhållandet är vid sjö- och flygstridskrafterna. Till en del kan väl en dylik felsyn vara förklarlig. Krigsfartyget eller flygplanet representerar en synnerligen begränsad, sluten stridsenhet, inom vilken alla de tekniska faktorer äro förhanden, vilka tillsammans konstituera just en dylik stridsenhet med alla dess säregenskaper. Marktruppförbanden åter kunna — och måste ofta i fred av övningshänsyn — vara i avsaknad av väsentliga delar av stridsmedlen m. m. utan att därför truppförbanden förlora sin karaktär såsom sådana. Detta förhållande torde för övrigt hava framskyttat i kommissionens redogörelser för utbildningens organisation vid olika truppslag. Men här berörda omständighet får icke leda till ett förglömande av att vid det tillfälle, då förbanden skola insättas i verklig strid, vapen och övriga stridsmedel icke längre kunna fingeras. Kring

stridsmedlen bygges organisationen upp och armén är förvisso i lika hög grad som andra försvarsgrenar beroende av tillgången på krigsmateriel.

Betydelsen av denna krigsmaterielutrustning för armén sträcker sig emellertid än djupare. Utnyttjandet av rikets levande värnkraft i den utsträckning, som folktillgången och övriga under krig föreliggande uppgifter medgiva, är avhängig av tillgången på krigsmateriel. Det låter sig icke göra att organisera och till strid mot en modernt utrustad motståndare sända flera truppförband än de materiella resurserna medgiva. I detta hänseende tala krigserfarenheterna ett oförtydligt och avskräckande språk.

Vad därefter angår frågan om de krav på materielanskaffningar, som göra sig gällande i samband med övergången till den av kommissionen föreslagna nya arméorganisationen, förtjänar en omständighet att beaktas. Det är nämligen endast i begränsad omfattning som den föreslagna nya organisationen i och för sig kan anses vara den omedelbara och direkta anledningen till de materielanskaffningar, som föreslås, även om dessa av naturliga skäl av kommissionen måste upptagas till en sammanfattande granskning. Väl grundade önskemål om utökad och förbättrad vapenutrustning m. m. finnas enligt kommissionens mening för visso redan nu med hänsyn till vidmakthållandet av gällande härordnings effektivitet. I den mån dylika krav icke blivit tillgodosedda, komma de skenbart att framstå såsom direkt föranledda av den av kommissionen föreslagna nya organisationen, ehuru de i själva verket hava förefunnits långt tidigare. Då kommissionen i sammanfattning anger de materielanskaffningar, som enligt dess mening äro oundgängligen nödvändiga, innefatta dessa sålunda även täckande av brister, som redan vid nu gällande organisation föreligga.

Kvalitets- och kvantitetsfrågor.

Krigsmaterielens beskaffenhet vid en viss tid återspeglar på sitt sätt den allmänna teknikens ståndpunkt. Krigsmaterielen kan givetvis icke vara mer fulländad än den allmänna teknikens resurser medgiva, men den bör å andra sidan icke heller stå på ett lägre plan. Denna i stort och teoretiskt allmän-giltiga sats kan dock enligt kommissionens uppfattning aldrig helt omsättas i praktiken. De ekonomiska konsekvenserna av en ständigt fortlöpande och med korta tids mellanrum vidtagen anpassning av krigsmaterielen efter den tekniska utvecklingens framsteg skulle bliva outhärdliga, ett förhållande, som gäller icke blott för smärre stater utan även för stormakter och som för övrigt äger tillämplighet beträffande icke blott krigsmaterielen utan jämväl all teknisk materiel överhuvud. Uteslutet är dock ingalunda att vapentechniken *kan* taga ett språng framåt, innebärande en sådan nyhet, att den med nödvändighet tvingar till ombeväpning. Ett exempel härpå är konstruerandet av eldrörsrekylpjäsen, vilket vid tiden omkring sekelskiftet framtvingade en ombeväpning av alla länders artilleri.

Enligt vad kommissionen tidigare anfört, torde emellertid vapentechniken icke vare sig under eller efter världskriget hava gjort några principiellt

nya framsteg. Utvecklingen synes fastmer bära prägeln av ett fullföljande av redan tidigare kända och tillämpade principer. Självfallet hava de vapen m. m., som nu konstrueras, att i vissa hänseenden uppvisa tekniska förbättringar i förhållande till den materiel, som konstruerats närmast före och under världskriget, ett förhållande, som dock icke innebär, att sistnämnda materiel är för sitt ändamål oanvändbar.

De olika vapentyperna framkomma på grund av de krav, som striden uppställer. Nya krav eller ändrade förhållanden kunna framtvunga nya vapentyper. Så har exempelvis stridsvagnarnas tillkomst nödvändiggjort anskaffandet av för deras bekämpande särskilt lämpade vapen, s. k. infanterikanoner. Därest man emellertid skulle vidhålla kravet på att för lösandet av varje under strid förekommande uppgift äga tillgång på det lämpligaste vapnet, skulle detta leda till en så komplicerad vapenutrustning, att såväl ekonomiska som organisatoriska konsekvenser bleve synnerligen svåra eller omöjliga att bemästra. Även på detta område är en rationalisering, en begränsning av antalet vapentyper erforderlig, så att vapenutrustningen främst tillmätas med hänsyn till lösandet av de primära och viktigaste stridsuppgifterna.

Mot bakgrunden av ovan anförda principer har kommissionen jämförande granskat dels den föreslagna nya truppförbandsorganisationen, dels de inom armén redan befintliga vapentyperna, och därvid ansett sig finna, att de olika typer av vapen, vilka erfordras inom den nya organisationen, redan äro representerade. Denna kommissionens uppfattning är givetvis grundad på ett bedömande av vapenteknikens nuvarande ståndpunkt och dess sannolika utveckling under den tidsperiod, varom närmast är fråga, men kommissionen vill framhålla, att uttalandet själfallet icke får tolkas såsom ett förnekande av att nya och omvälvande tekniska framsteg kunna komma att äga rum.

Även om de vapentyper, som för våra förhållanden synas ändamålsenliga eller godtagbara, sålunda redan förefinnas, utesluter detta givetvis icke, att vissa förbättringar kunna vidtagas beträffande detaljer. Ett dylikt fortlöpande tekniskt förbättringsarbete måste emellertid enligt kommissionens åsikt ständigt fortgå oberoende av härorganisationens och beväpningssystemets utformning i övrigt.

Spörsmålet om krigsmaterielutrustningen vid den av kommissionen föreslagna nya organisationen är sålunda närmast en kvantitetsfråga. Kommissionen vill här erinra om vad även tidigare framhållits, att stora delar av detta spörsmål redan vid nu gällande organisation torde vara aktuella.

Beträffande de grunder, som varit ledande vid beräkningar och bedömanden av erforderliga materielanskaffningar, vill kommissionen anförda följande.

Krigsmateriel erfordras tydligen först och främsta i sådan omfattning, att de truppförband, som vid mobilisering skola organiseras, kunna förses med plan- enlig utrustning av vapen, ammunition och övrig materiel. Ett »utrustningsbehov» föreligger sålunda, vilket skall tillgodoses ur ett »utrustningslager».

Men därutöver krävas materieltillgångar för att ersätta en under strid uppstående förbrukning, vilken i nutida krig blir av en avsevärd storleksordning. Främst gäller detta beträffande ammunitionen, men även vapen och övrig utrustning äro att anse som förbrukningsmateriel i varierande omfattning. Intet land, hur rikt det än må vara, kan emellertid i lager hålla krigsmateriel i en omfattning, som svarar mot en längre tids krigföring. Sedan de i fred befintliga lagren förbrukats, måste ersättning ske genom en vid industrien fortlöpande bedriven tillverkning. Vissa lager äro under alla förhållanden erforderliga redan i fred och dessa lagers ändamål är just att täcka förbrukningen, intill dess krigsindustriens leveranser nå erforderlig omfattning. Ett »första ersättningsbehov» förefinnes alltså, vilket måste täckas ur ett »första ersättningslager». Mobiliseringslagren av krigsmateriel kunna sålunda sägas principiellt vara sammansatta av två delar: utrustningslager och första ersättningslager.

Utrustningsbehovet utgör tydligen vid en viss given organisation en konstant faktor. Första ersättningsbehovet varierar däremot för olika materielslag beroende på den längre eller kortare tid, som förflyter, innan den vid industrien igångsatta nytillverkningen resulterar i färdig materiel. En generell och för all materiel gällande storleksordning på detta första ersättningsbehov gives nämligen av naturliga skäl icke. Viss materiel och utrustning, som liknar i det allmänna livet förekommande artiklar och som redan i fredstid är föremål för kommersiell tillverkning, kan levereras betydligt tidigare än komplicerad och svårtillverkad speciell krigsmateriel.

Ännu en omständighet är i detta sammanhang att beakta, nämligen det inflytande, som befintligheten eller avsaknaden av vissa naturtillgångar utövar. Viss krigsmateriel eller vissa beståndsdelar av en krigsmaterielartikel kunna leda sitt ursprung från råvaror, som icke finnas inom det egna landet och som följaktligen icke äro med någon högre grad av sannolikhet påräkneliga under krig. Det förhållandet kan sålunda inträffa, att av en krigsmaterielartikel vissa delar kunna beräknas efter någon tid tillhandahållas från krigsindustrien, andra däremot icke alls. Härav följer även, att ersättningslagret, och därmed mobiliseringslagret i sin helhet, till och med av en bestämd krigsmaterielartikel icke kan sammansättas likformigt. Vissa beståndsdelar måste finnas i större myckenhet än andra. Emellertid kan den målmedvetet arbetande tekniska forskningen i dessa avseenden föranleda ändrade förhållanden. Tekniken kan, såsom en mångfald exempel från världskriget visa, finna utvägar att ur andra råvaror än de ursprungligen använda framställa nödiga ersättningsämnen. Läget beträffande självförsörjningen kan sålunda variera från tid till annan men därmed även sambandet mellan fredslager och krigstillverkning.

När det gäller att avgöra den lämpliga storleken av de lager, ur vilka ersättningsbehovet skall fyllas, måste till grund för bedömandet läggas dels de industriella tillverkningsmöjligheterna i krig, dels den förbrukning, som beräknas komma att äga rum. Utgångsvärden i sistnämnda hänseende äro statistiska erfarenhetssiffror från det senaste kriget, utvisande exempelvis av artilleriammunition en genomsnittlig förbrukning av ett visst antal skott per pjäs och

månad, av vapen och annan materiel en viss procentuell avgång per månad av den i utrustningen ingående materielmängden. Erfarenheterna från världskriget, vilket utkämpades å många fronter under skiftande stridsbetingelser, äro naturligen icke överallt desamma och tillämpningen på våra förhållanden måste i många avseenden göras med en viss försiktighet. Dessutom lärer enligt kommissionens mening ingen kunna med visshet förutsäga, huru förhållandena i ett kommande krig kunna gestalta sig. Man torde sålunda endast kunna erhålla vissa av erfarenheten givna närmevärden. Betydelsen av dessa får dock ingalunda underskattas vare sig ur krigsberedskapssynpunkt eller med hänsyn till de ekonomiska konsekvenserna, ty beräkningar, stödda på faktiskt inträffade realiteter, giva för visso vida säkrare hållpunkter än endast uppskattningsvis bedömda förbrukningssiffror.

Kvantitetsproblemet, i vad det avser sambandet mellan lagerhållning och behovstäckning genom krigsindustrien, äger icke fullt samma innebörd för alla länder. Hos en stormakt med i förhållande till folkmängden relativt fåtaliga stridskrafter i fred, med naturtillgångar, som göra den praktiskt taget självförsörjande, i besittning av en högt utvecklad industri och därtill med ett geografiskt och militärpolitiskt läge sådant, att den i stort sett själv kan bestämma tidpunkten för sin kraftinsats i en konflikt, kunna tydligen lagren av krigsmateriel hållas relativt begränsade i förhållande till en slutlig, total militär kraftutveckling. Annorlunda gestalta sig förhållandena för en liten stat med relativt begränsade industriella tillgångar och för vilken dess indragande i en militär konflikt kräver en för dess förhållanden betydande kraftutveckling redan från början. Bedömandet ur försvarsberedskapssynpunkt av sambandet mellan krigsmateriellager och industriella förberedelser måste tydligen utfalla olika under de båda angivna förutsättningarna. Än mer vinner en riktig avvägning i betydelse i den mån som den under alla förhållanden erforderliga säkerhetsmarginalen av krigsmateriel är knappt tillmätt.

Vid en flyktig blick på problemet kunde måhända rent teoretiskt göras gällande, att denna säkerhetsmarginal skulle kunna minskas därigenom, att en planlagd tillverkning genom krigsindustrien igångsattes betydligt tidigare än den militära mobiliseringen, varigenom starttiden för materielltillverkningen bleve förkortad. Kommissionen vill emellertid erinra om vad även tidigare framhållits, att den under krig bedrivna produktionen av krigs- och därmed jämförlig materiel innebär en i nationalförsvarets intresse av staten målmedvetet och planmässigt dirigerad verksamhet. De former, under vilka detta sker, och de ekonomiska konsekvenser, som därmed äro förbundna, bliva väsentligt skiljaktiga från förhållandena under fred. Det torde bland annat av denna anledning knappast vara tänkbart eller ens möjligt att under i övrigt fredliga förhållanden försätta väsentliga delar av landets produktions- och samhällsliv på krigsfot. En komplettering av krigsmaterielutrustningen under tiden före en befarad konflikt kommer därför säkerligen att i stort sett nödgas ske under de för fredsanskaffning i allmänhet gängse formerna. Huruvida en dylik komplettering verkligen kan komma till stånd eller om den hinner utföras inom erforderlig tid, därom torde emellertid enligt kommissionens åsikt intet kunna

på förhand med någon visshet sägas, och därmed förfaller även den ovan hypotetiskt diskuterade möjligheten till en minskning av de ur krigsberedskapssynpunkt erforderliga materiel tillgångarna.

Erforderlig materielanskaffning.

De grunder, för vilka kommissionen i det föregående redogjort, hava varit vägledande vid bedömandet av den materielanskaffning för armén, vilken synes oundgängligen erforderlig, därest lantstridskrafterna med utsikt till framgång skola kunna lösa dem tillkommande uppgifter inom riksförsvaret. De väsentliga nyanskaffningarna avse helt naturligt vapen och ammunition.

Som kommissionen redan framhållit, hava i särskilda utredningar till granskning upptagits de krav, som ställas på den för organisationen avsedda vapenutrustningen. Mot bakgrunden av dessa krav hava den befintliga materielens egenskaper och användbarhet skärskådats. Beträffande åtskilliga av i utrustningen nu ingående vapen, vilka anskaffats för tämligen lång tid sedan, finnas helt naturligt nu tekniskt mer fulländade typer. De framsteg, som gjorts, hava emellertid av kommissionen icke ansetts vara av sådan betydelse, att de skulle uppväga de med en ombeväpning förenade ekonomiska konsekvenserna.

Kommissionen har sålunda funnit, att det fastmer är i kvantitativt hänseende som kraven på materielanskaffningar göra sig gällande för täckande av stora och väsentliga luckor i utrustningen. I enlighet med vad tidigare anförts kan en komplettering av krigsmaterielutrustningen icke inskränkas att enbart omfatta vapen och ammunition utan måste givetvis även avse de hjälpmedel, såsom eldledningsmateriel, transportmedel m. m., vilka erfordras för vapnens användning.

Resultatet av gjorda undersökningar beträffande erforderliga materielanskaffningar framgår av kostnadsberäkningarna. Enär kommissionen icke ansett sig böra giva offentlighet åt den föreslagna anskaffningens omfattning beträffande kvantiteter av olika slag av vapen och ammunition m. m., äro i kostnadsberäkningarna endast angivna de olika anskaffningsposternas natur och de beräknade kostnaderna.

De stora anskaffningsposterna äro följande.

Vid *linjetruppförbanden* kräves för infanteriets vidkommande en utökning av antalet kulsprutor, granatkastare och infanterikanoner med tillhörande ammunition m. m.

För artilleriets vidkommande innebär den föreslagna materielanskaffningen främst skapandet av ett nu i det närmaste obefintligt speciellt armékårartilleri. Ombeväpning av fördelningsartilleriet förutsättes icke.

För *landstormstruppförbanden* föreslås en anskaffning av moderna vapen: kulsprutegevär, kulsprutor och granatkastare till visst beräknat minimiantal. Vidare har upptagits ett anslag för landstormens förseende med den allra oundgängligaste munderingsutrustningen.

Anslagsbeloppet för den nödvändiga materielanskaffningen har av kom-

missionen förslagsvis beräknats fördelat över en tioårsperiod med i genomsnitt en tiondedel av summan som årskvot.

Med hänsyn till den tämligen långa tidrymd, över vilken materielanskaffningen sålunda föreslås utsträckt, synes det kommissionen icke vara ändamålsenligt eller möjligt att strängt binda anskaffningen vid de i kostnadstablan angivna posterna. Den tekniska utvecklingen, läget med avseende på den materiella försvarsberedskapen m. m. kunna giva anledning till i viss mån andra krav än dem, som nu kunna överblickas. Kommissionen förutsätter därför, att viss omflyttning mellan olika anskaffningsposter, då så befinnes erforderligt, skall kunna ske inom den totala kostnadsramen.

K A P. V.

Luftvärnsvapnet.

Allmänna grunder.

Såsom i det föregående angivits, har kommissionen funnit ett särskilt luftvärnsvapen vara erforderligt. Vid överbägandet av detta vapens organisatoriska plats inom krigsmakten hava en mångfald olika alternativ av kommissionen tagits under omprövning. Kommissionen har därvid funnit att luftvärnsvapnet lämpligen bör organisatoriskt tillhöra armén och därjämte även, att vapnets storleksordning, sådan denna av det följande framgår, icke motiverar, att detsamma utgör ett särskilt truppslag under en egen inspektör. Vid redogörelsen för arméledningens organisation har sålunda framhållits, att luftvärnsvapnet borde tillhöra arméns artilleri. Kommissionen använder därför i det följande benämningen *luftvärnsartilleriet* såsom ett sammanfattande namn på de för luftvärn avsedda artilleriförbanden.

Utöver dessa särskilda luftvärnsartilleriförband ingå i såväl fälthärens som flottans och kustartilleriets olika formationer etc. vissa enheter för luftvärn. Dessa utgöra förbandens, fartygens och fästningarnas egna medel till självförsvar, vilka under inga förhållanden kunna dem fråntagas, varför de organisatoriskt måste helt tillhöra truppförbanden, fartygen etc. Dessa luftvärnsenheter ingå sålunda icke i luftvärnsartilleriet, vilket följaktligen omfattar de *särskilda* förband, som äro avsedda för skydd dels vid fälthären (*fältluftvärn*), dels för vissa orter (*hemortsluftvärn*).

Vad beträffar Gotland har kommissionen av praktiska skäl funnit det ändamålsenligt, att luftvärnsartilleriet organisatoriskt ingår i kustartilleriets därvarande organisation och detta med avseende på såväl fält- som hemortsluftvärn. Luftvärnsorganisationen på Gotland beröres följaktligen icke i den följande redogörelsen.

Vid organisationens utformande har kommissionen, i vad angår hemortsluftvärnet, haft att taga särskild hänsyn till det av den s. k. *luftförsvarsutredningen* år 1931 avgivna betänkandet, vilket blivit till kommissionen överlämnat för att vid dess arbete beaktas. Luftförsvarsutredningen behandlade emellertid allenast frågan om hemortens luftförsvar; frågan om organisationen av fältluftvärn ingick icke i utredningens uppdrag.

Luftförsvarsutredningen föreslog, att de för hemortsluftvärnet avsedda förbanden i fred skulle organiseras på tre särskilda kårer. Härvid skulle sålunda fältluftvärn och hemortsluftvärn bliva organisatoriskt åtskilda i olika förband. En dylik anordning har av åtskilliga myndigheter i de över luftförsvarsutredningens betänkande avgivna yttrandena betecknats såsom icke ändamålsenlig. Kommissionen delar även denna uppfattning och föreslår, att ingen organisa-

torisk åtskillnad i fred göres mellan de för fältluftvärn och ortsluftvärn avsedda förbanden.

Krigsorganisationen.

De formationer, som luftvärnsartilleriet vid krig skall uppsätta, utgöras av: luftvärnskanon- och luftvärnsautomatkanonbatterier, avsedda för hemortens och bakre flygbasers försvar;

luftvärnsartilleridivisioner jämte vissa fristående batterier, i första hand avsedda för fälthärens luftförsvar men i vissa lägen jämväl tänkbara såsom förstärkning av hemortsförsvaret; samt luftvärnsartilleri i Boden.

Kommissionen anser sig icke böra giva offentlighet åt det antal divisioner och batterier av olika slag, som krigsorganisationen har beräknats omfatta.

Beträffande detaljerna av de olika förbandens krigsorganisation förete dessa så obetydliga avvikelser från nu gällande sammansättning, att kommissionen icke funnit anledning här ingå på desamma. Endast i ett avseende föreslår kommissionen en ändring av betydelse, i det att den, med anledning av på senare tider framkomna metoder för flyganfall på låga höjder, anser särskilda vapen mot dylika anfall böra införas i organisationen på sätt som i det följande skall angivas.

Materielbehov.

De nu befintliga fältluftvärnsförbanden äro utrustade med 7 cm luftvärnskanoner av modern typ samt, vad beträffar strålkastarförbanden, 150 cm strålkastare med lyssnarapparater. Därjämte ingå givetvis i utrustningen eldledningsmateriel m. m. samt erforderliga motorfordon, såsom traktorer och rekognoseringsbilar. Vad hemortsluftvärnet beträffar, finnes för närvarande materiel endast i obetydlig omfattning, vilken dessutom till övervägande del är av föråldrad konstruktion. Luftförsvarsutredningen föreslog en utrustning för hemortsluftvärnet med 7 cm luftvärnskanoner och 150 cm strålkastare med lyssnarapparater samt därjämte luftvärnskulsprutor av förslagsvis 13 mm kaliber.

Försvarskommissionen.

Den av kommissionen föreslagna krigsorganisationen innebär i förhållande till nuvarande organisation en betydande ökning såväl av fältluftvärnet som även — och i än högre grad — av hemortsluftvärnet. Självfallet bliva härvid materielanskaffningar i betydande omfattning erforderliga.

Vid bedömandet av de för *fältluftvärnet* lämpliga vapentyperna jämte övrig utrustning har kommissionen icke funnit anledning ifrågasätta anskaffande av materiel av annan beskaffenhet än den nuvarande. Dock torde viss kulspruteutrustning böra tillkomma.

Vad därefter beträffar vapentyper m. m. för *hemortsluftvärnet*, synes kravet på pjäser, vilka förmå avgiva verksam eld på större höjder än 6 000 m, icke alldeles böra förbises. Detta krav fylles av 10 cm luftvärnskanonen, vilken dock icke hittills har kunnat tillräckligt prövas inom landet. Vad kost-

naderna beträffar, betingar ett 10 cm luftvärnsbatteri en kostnad, som något överstiger priset för två 7 cm batterier. Ehuru vissa jämförande försök kunna finnas önskvärda, innan den slutliga materielanskaffningen för luftvärnet fastställes, har kommissionen ansett det vara tillfyllest att vid sina behovs- och kostnadsberäkningar räkna med anskaffning av 7 cm luftvärnspjäser.

Skjutförsök med grovkalibriga kulsprutor voro icke i erforderlig grad utförda, när luftförvarsutredningens betänkande avgavs. Utredningen tog icke heller slutlig ståndpunkt till frågan om den lämpligaste kulsprutekalibern. Den i betänkandet förslagsvis såsom ändamålsenlig betecknade 13 mm kalibern anses emellertid numera mindre lämplig. Försöksverksamheten under de senare åren har nämligen givit vid handen, att den grovkalibriga kulsprutan bör hava en kaliber av minst 25 mm, varigenom användning av sprängladdade projektiler möjliggöres. I marinens materielutrustning ingå för närvarande inom landet tillverkade 25 mm luftvärnskulsprutor, försedda med automatsikten. Dessa vapens konstruktion har visat sig väl ägnad för lösandet av de uppgifter, som kunna ifrågakomma vid försvaret mot flygare på medelhöjd och under s. k. störtbombfällning.

Ytterligare försök för utrönande av den för dessa uppgifter lämpligaste vapentypen synas dock behövliga, innan densamma slutgiltigt fastställes. Kommissionen, som funnit en grovkalibrig kulspruta (eller automatkanon) böra ingå i såväl hemortens som fälthärens luftvärnsartilleri, har emellertid — utan att taga slutgiltig ståndpunkt till kaliberfrågan — ansett sig kunna lägga marinens ovannämnda luftvärnskulspruta till grund för behovs- och kostnadsberäkningarna.

En kulspruta med kalibern 25 mm lämpar sig emellertid ej för lösandet av samtliga uppgifter vid försvaret mot anfall på låg höjd. Särskilt för batteriernas självförsvar måste även finkalibriga kulsprutor finnas, vid vilka större riktningshastigheter kunna uppnås. Dylika kulsprutor böra följaktligen ingå i luftvärnsartilleriets vapenutrustning.

Med ovan angivna undantag och reservationer samt med vissa mindre jämkningar hava luftförvarsutredningens uppgifter beträffande den för hemortsluftvärnet avsedda materielen och kostnaderna för dennas anskaffning visat sig kunna följas även vid här gjorda beräkningar. Sammanlagda materielanskaffningskostnaderna för den luftvärnsorganisation, som av försvarskommissionen i det följande föreslås, belöpa sig enligt dessa beräkningar till:

för pjäser och eldledningsmateriel	kronor	17 577 000:—
» förstahandsbehov av ammunition	»	2 834 300:—
» strålkastare och lyssnarapparater	»	5 938 000:—
» signalmateriel	»	471 000:—
» motorfordon	»	1 554 900:—
vartill kommer		
för gasskyddsmateriel.....	»	448 000:—
samt		
för viss förlägningsutredning.....	»	127 000:—
	<hr/>	
	summa kronor	28 950 200:—

Kommissionen har emellertid förutsatt, att myndigheterna sättas i stånd att kontraktera större beställningar, varvid en reducering med 5 % ansetts kunna påräknas. Därigenom skulle de beräknade engångskostnaderna kunna nedbringas med 1 447 500 kronor till 27 502 700 kronor eller avrundat 27 $\frac{1}{2}$ miljoner kronor.

De detaljerade kostnadsberäkningarna framgå i övrigt av särskild skrivelse.

Personalbehov.

Personalbehovet vid den av kommissionen föreslagna krigsorganisationen av luftvärnsartilleriets truppförband har beräknats utgöra:

Överstar	3
Övriga regementsofficerare	12
Kaptener	76
Subalternofficerare	152
Styckjunkare	82
Sergeanter	115
Furirer	597
Konstaplar	603
Meniga	9 620
	Summa 11 260

Kommissionen anser, att liksom vid övriga truppslag jämväl vid luftvärnsartilleriet krigsbehovet bör ligga till grund för beräkandet av fredsstaterna. Med hänsyn till den stridsberedskap, som ett fientligt flygvapen städse äger, och till den snabbhet, som kännetecknar operationer i luften, måste luftvärnets krigsförband mycket hastigt kunna organiseras och nå full stridsduglighet. Någon förberedelseid, under vilken reserver av befäl och manskap skulle kunna nyutbildas, kan icke påräknas.

Kraven på luftvärnsartillerienheterna i krig komma att i vissa delar ställa sig olika inom hemortsluftvärnet och inom fältluftvärnet. Vid det förra kunna fordringarna på fysisk spänstighet och uthållighet ävensom på befälens taktiska skolning sättas lägre än vid det senare, där de måste vara desamma som vid fälttrupperna i övrigt. I likhet med luftförsvarsutredningen anser kommissionen därför reservpersonal och äldre värnpliktig personal (landstorm) kunna i stor utsträckning tagas i anspråk för att fylla behovet vid hemortens luftvärnsartilleriförband. Aktivt befäl samt yngre årsklasser värnpliktiga anser kommissionen främst böra avses för fältluftvärnet. Dessutom har en förstärkning av hemortsluftvärnets befäl beräknats i viss utsträckning kunna erhållas genom frivillig landstormsutbildning. Staternas uppgörande har även rönt inflytande dels av att elledarna vid luftvärnsbatterierna — även hemortens — endast till ringa del ansetts kunna utgöras av reservpersonal, dels av att fullgoda avståndsmätare blott kunna erhållas efter längre utbildning, sålunda bland fast anställda eller f. d. fast anställda.

Enligt dessa grunder kan man räkna med följande uppdelning av det i krig erforderliga personalbehovet.

	Personal på aktiv stat eller reservstat	Reservpersonal	Landstormsbefäl	Studerter	Yngre värnpliktiga	Äldre värnpliktiga	Summa
Överstar	2	1	—	—	—	—	3
Övriga regementsofficerare.....	9	3	—	—	—	—	12
Kaptener	38	27	11	—	—	—	76
Subalternofficerare.....	50	75	22	5	—	—	152
Styckjunkare	36	46	—	—	—	—	82
Sergeanter	40	67	—	8	—	—	115
Furirer	115	178	168	136	—	—	597
Konstaplar	80	183	205	135	—	—	603
Meniga	—	—	—	78	6 136	3 406	9 620
Summa	370	580	406	362	6 136	3 406	11 260

Av den sammanlagda personalen å aktiv stat eller reservstat kunna 1 regementsofficer, 10 kaptener och 6 styckjunkare beräknas vara uppförda på reservstat.

Rekryteringen av officerskadern beräknas erfordra en årlig kontingent på 6 officersaspiranter; under vapnets uppsättningsstid kan dock detta antal möjligen behöva något ökas.

Behovet av reservpersonal — i den mån detta icke fyller med pensionsavgångna aktiva officerare och underofficerare — och värnpliktig personal motsvarar följande årskontingenter (för värnpliktiga inskrivningskontingenter):

Reservofficersaspiranter	10
Reservsergeanter	6
Värnpliktiga klass B.....	40
Värnpliktiga i allmänhet	750

Fredsorganisationen.

Allmänna synpunkter.

Kommissionen har redan framhållit, att den anser luftvärnsartilleriet böra tillhöra arméns artilleri samt att någon organisatorisk åtskillnad i fred mellan för fältluftvärn och hemortsluftvärn avsedda förband icke bör göras. Kommissionen har vidare beträffande sambandet mellan krigs- och fredsorganisationerna anfört, att fältluftvärnets förband huvudsakligen böra uppsättas med den aktiva personalen och de yngre värnpliktsårgångarna, under det att för hemortens luftvärnsartilleri reservpersonal och äldre årsklasser böra tagas i anspråk. Tjänsten vid fältluftvärnsförbanden ställer otvivelaktigt högre krav på allmän militär utbildning hos personalen än tjänsten vid hemortsförbanden. Den som utbildats för fältluftvärnet kommer alltid att kunna användas i hemortsluftvärnet men icke tvärtom. Luftvärnsartilleriets fredsorganisation måste således främst taga sikte på fältluftvärnet och de fordringar detta ställer på utbildning m. m.

Luftförsvaret i dess trängre bemärkelse är till sin karaktär ett självförvar, alltid på något sätt bundet vid och åtföljande skyddsföremålet, antingen detta är fast, såsom en ort, eller rörligt, såsom ett truppförband. Särskilt vid de rörliga styrkorna bör därför luftförsvaret utföras i möjligaste mån av förbanden själva. Där det bland annat för handhavandet av den tekniskt sett i flera avseenden säregna materielen blir nödvändigt, att särskilda luftvärnsförband skapas, måste en intim samverkan mellan dessa och övriga stridskrafter eftersträvas. Detta gäller icke minst fälthärens luftvärnsartilleri, vilket ofta kommer att bliva uppdelat på små enheter, anslutande var och en till sitt fasta eller rörliga skyddsföremål. Dessa senare komma i sin tur alltefter krigsläget växlingar att vara att finna än bland de stridande trupperna vid fronten, än annorstädes, t. ex. bland anstalter inom de bakre delarna av krigsskådeplatsen. Denna växlande användning av luftvärnsartilleriet vid olika slag av skyddsföremål gör det nödvändigt, att särskilt befälspersonalen ända ned i de lägsta graderna äger en förhållandevis god kännedom om olika truppförbands och formationers organisation, uppgifter och sätt att uppträda.

Kommissionen anser sålunda, att samtliga värnpliktiga böra utbildas till tjänst vid fältluftvärnsförbanden och att allt aktivt befäl bör erhålla samma allmänna militära utbildning som kräves för arméns övriga befäl i motsvarande grader.

Förläggning.

Det nuvarande luftvärnsartilleriregementet är förlagt till Karlsborg, vilken förläggningsplats så tillvida är för ändamålet lämplig som goda skjutfält finnas i förläggningens omedelbara närhet.

Luftförvarsutredningen har vid sin behandling av förläggningsfrågan bland annat framhållit önskvärdheten av att för hemortsluftvärnet avsedd personal under fredsutbildningen erhöles lokalkännedom på de för dem avsedda krigstjänstgöringsorterna. Detta kunde ske bland annat därigenom, att vid val av förläggningsplatser i första hand sådana komme i fråga, där luftvärn avsåges bliva anordnat vid krigstillfälle. Ävenledes vore det av betydelse, att å förläggningsplatserna tillfälle funnes till samövningar med flygförband. Där emot vore möjligheterna att finna förläggningsplatser, som medgäve skjutningar med skarp ammunition mot luftmål så begränsade och den tid, under vilken sådana skjutningar behövde utföras, så kort, att hänsynen till förläggningsplatsens avstånd från användbart skjutfält icke kunde anses vara i högre grad avgörande vid val av förläggningsplats.

På grund härav föreslog luftförvarsutredningen, att luftvärnsvapnet, organiserat på tre förband, vilka dock uteslutande vore avsedda för hemortsluftvärnet, skulle förläggas till Stockholm, Linköping och Västerås. Stockholmsförbandet skulle därvid förläggas gemensamt med Svea artilleriregemente i nybyggda kaserner, medan förläggningarna i Linköping och Västerås skulle anordnas i Livgrenadjärregementets resp. första flygkårens etablissemang gemensamt med de nämnda förbanden.

Försvarskommissionen.

Med den av kommissionen föreslagna organisationen kommer någon åtskillnad i fred icke att finnas mellan för fält- och hemortsluftvärn avsedda förband. Kravet på i fred förvärvat lokalkännedom kan givetvis aldrig tillgodoses för fältluftvärnets del och torde för övrigt även beträffande hemortsluftvärnet av luftförsvarsutredningen hava givits en alltför stark betoning.

Luftförsvarsutredningen har därjämte enligt försvarskommissionens mening låtit kravet på gynnsamma utbildningsförhållanden alltför mycket skjutas i bakgrunden, i det att betydelsen av förläggningens närhet till lämpligt skjutfält undervärderats. Det är nämligen synnerligen önskvärt, att skarp-skjutningar med kanoner och kulsprutor under sommarutbildningsperioden vid varje utbildningsenhet kunna jämnt fördelas över en avsevärd tid. Erfarenheten har givit vid handen, att en period av ungefär åtta veckor erfordras för att väderlekens växlingar skola kunna neutraliseras och utbildningstiden skall kunna rationellt utnyttjas. Utöver dessa åtta veckor bör minst en skjutvecka beräknas under repetitionsövningarna.

Luftvärnsbatterierna (med undantag för strålkastarbatterierna) böra således vara förlagda vid lämpliga skjutfält omkring nio veckor årligen. Även strålkastaravdelningar måste förläggas till skjutfälten under tiden för nattskjutningarnas utförande.

Med så långa skjutperioder bör bivackförläggning endast kortare tider förekomma, varför permanenta kvarter böra finnas vid skjutfälten. Om fredsförläggningssorterna erbjuda tillfredsställande skjutfältsförhållanden, bliva särskilda etablissemang, avsedda att användas endast under skjutperioden, obehövliga. Detta medför dels lägre engångskostnader och årliga kostnader, dels att splittrad förläggning under stor del av utbildningstiden ej behöver förekomma vid regementena.

Enär skjutfältsförhållandena sålunda måste tillmätas stor betydelse, anser försvarskommissionen, att Karlsborg bör bibehållas som förläggningsplats för ett luftvärnsartilleriförband.

Hela den av kommissionen föreslagna luftvärnsorganisationen rymmes emellertid icke i Karlsborg utan att avsevärda och svårutförbara utvidgningar och nybyggnader företagas. Ytterligare en fredsförläggning måste därför anordnas. Kommissionen har därvid icke kunnat finna någon lämpligare ort än Linköping, där förutvarande Första livgrenadjärregementets kaserner genom förflyttning av infanteriets och trängens nu dit förlagda officersaspirantskolor kunna göras lediga. Staden har dessutom ett i kommunikationstekniskt hänseende centralt läge med god övningsterräng. Icke minst utgör närheten till flygförbandet å Malmen en stor fördel. Vid den relativt närbelägna Hästholmen kan med fördel ett skjutfält anordnas. Denna plats har tidigare prövats och befunnits lämplig för detta ändamål.

Skäl kunna visserligen anföras för att förlägga ett luftvärnsartilleriförband till Stockholm. Särskilt kan härför sägas tala den omständigheten, att en mycket stor del av hemortsluftvärnet vid krigstillfälle blir anknutet till huvudstaden. Övningsförhållandena i Stockholm äro emellertid mindre

gynnsamma för luftvärnsartilleri. Då utbildningen främst skall avse tjänsten vid fältförbanden, erfordras härför marschövningar med traktordragna pjäser och lastbilar, understundom förda av ovana förare. Dessa övningar kunna icke utan avsevärd olägenhet utföras på de starkt trafikerade vägarna i Stockholms omgivningar. Även för servis- och eldledningsmanskapets utbildning kunna svårigheter förutses, då möjligheterna till målflygning över staden äro begränsade. Vidare kan övningsskjutning icke äga rum i stadens närhet och under inga förhållanden från de platser, som luftvärnsbatterierna avses skola intaga vid mobilisering. Härigenom minskas avsevärt värdet av den personalens lokalkännedom å krigstjänstgöringsorten, som luftförsvarsutredningen framhållit borde beaktas. Med undantag för fälttelegrafkårens nuvarande etablissemang å Marieberg, vilket på grund av läge, ålder och ringa storlek icke kan utnyttjas för ett luftvärnsartilleriförband, finnas icke några kasernutrymmen disponibla i Stockholm, varför nybyggnad skulle bliva erforderlig. Kommissionen har med anledning härav ansett Stockholm icke böra ifrågakomma såsom fredsförläggningssort för något luftvärnsartilleriförband.

Otvivelaktigt måste emellertid åtgärder redan i fredstid vidtagas för att det för skyddet av huvudstaden avsedda luftvärdet snabbt skall kunna organiseras vid krigstillfälle. Detta kan icke ske, om förbanden först skola uppställas i Linköping eller Karlsborg och därefter förflyttas till huvudstaden. Den för Stockholm avsedda materielén bör därför — i den mån den icke behöves för fredsutbildning på andra platser — uppställas i förråd i stadens närhet. I anslutning därtill bör upprättas en mobiliseringscentral, till vilken de värnpliktiga vid mobilisering direkt inrycka och vid vilken de utrustas. Härför bliva emellertid vissa förrådsnybyggnader behöfliga.

Beträffande det för Boden vid krigstillfälle avsedda luftvärnsartilleriet gälla i fråga om materielens fredsförvaring och personalens inryckning vid mobilisering samma synpunkter som för Stockholm. I Boden förefinnas emellertid relativt goda utbildningsmöjligheter — även för skjutning — varför det syntes ändamålsenligt, att den för Boden vid krigstillfälle avsedda personalen i fredstid förlägges dit och där erhåller sin utbildning.

Kommissionen finner alltså, att luftvärnsartilleriet bör förläggas med ett regemente i Karlsborg, benämnt *Karlsborgs luftvärnsartilleriregemente*, ett regemente i Linköping, benämnt *Östgöta luftvärnsartilleriregemente*, samt ett detachement i Boden.

Härtill kommer viss personal i Stockholm för skötseln av de där föreslagna förråden m. m.

Den av luftförsvarsutredningen föreslagna samförläggningen mellan luftvärnsartilleri och andra förband har vid närmare undersökning visat sig vara förenad med sådana olägenheter, att kommissionen icke ansett densamma böra ifrågakomma utom för det i Boden förlagda detachementet, vilket blir för litet för att lämpligen utgöra en egen förvaltningsenhet. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:ts prövning, huruvida den i Boden förlagda delen bör ansluta till Bodens artilleriregemente eller Norrbottens artillerikår.

Uttagning av värnpliktiga.

Till Karlsborgs artilleriregemente uttagas för närvarande värnpliktiga enligt samma grunder som till övriga artilleriregementen. Kategorien underbefäl och fackmän finnes sålunda icke vid detsamma.

Luftförsvarsutredningen föreslog i sitt betänkande, att luftvärnsartilleriets värnpliktiga skulle uppdelas på de tre kategorierna studenter och likställda, värnpliktiga underbefäl och fackmän samt värnpliktiga i övrigt. Som skäl för införandet av kategorien underbefäl och fackmän anförde luftförsvarsutredningen, att den begränsning av aktiv personal, som borde göras vid hemortsluftvärnets organisation, gjorde det nödvändigt att i stor utsträckning räkna med värnpliktigt befäl.

Försvarskommissionen.

Även andra skäl än det av luftförsvarsutredningen anförda tala enligt kommissionens mening för lämpligheten av att införa kategorien underbefäl och fackmän vid luftvärnsartilleriet.

Om nämligen de mobiliserade luftvärnsbatterierna skola kunna fullt utnyttjas, är det nödvändigt att vid dem en mycket hög stridsberedskap upprätthålles dygnet om. Med de hastigheter på flygplan, varmed man numera måste räkna, är det en fråga om sekunder, huruvida ett batteri skall hinna komma till verkan eller ej mot en fiende i luften. Personal måste under ständig vaksamhet befinna sig i pjäsernas och instrumentens omedelbara närhet, om det skall vara möjligt uppnå resultat på den korta tid, som står till buds. Tillgången på en organiserad luftbevakning kan visserligen i undantagsfall medgiva ett sänkande av stridsberedskapen, dock endast för hemortsluftvärnets del. Det måste beaktas, att luftvärnsbatterierna själva oftast utgöra en länk i denna luftbevakning. Så är framförallt förhållandet i Stockholm till följd av närheten till kusten. För stockholmsluftvärnets del utgör alltså tillgången på en organiserad luftbevakning icke något motiv för sänkandet av stridsberedskapen. Snarare utgör nödvändigheten av att batterierna delta i luftbevakningen ett krav på en hög stridsberedskap. För att icke bliva hastigt utsliten måste personalen arbeta i avlösningar. För varje befattningshavare vid pjäser och instrument fordras sålunda en användbar ställföreträdare, bekräftande underbefälsgraderna tagen bland kategorien underbefäl och fackmän samt ifråga om eldledare och eldledningsunderofficerare bland studenter och likställda. De betänkligheter beträffande den senare kategorien, som med tanke på behovet därav vid andra truppslag kunna förefinnas, måste enligt kommissionens åsikt falla inför ovan anförda motiv och den omständigheten, att man endast bland studenter och likställda kan vänta att finna personer med tillräckligt matematiskt underlag för att under värnpliktsutbildning tillägna sig förmågan att behärska luftvärnsskjutningens teori och praktik. Införandet av kategorien underbefäl och fackmän synes även i betraktande av den starka specialisering, som vid luftvärnsartilleriets värnpliktiga ovillkorligen måste äga rum, medgiva, att fredstjänstgöringstiden för övriga värnpliktiga i förhållande till den nuvarande något förkortas.

Kommissionen räknar därför i likhet med luftförsvarsutredningen med att ett relativt stort antal studenter och likställda skall tilldelas luftvärnsartilleriet samt att en uttagning av underbefäl och fackmän skall ske till detta efter samma grunder som vid infanteriet.

För att vid mobilisering möjliggöra ett snabbt organiserande av luftvärnsartilleriförbanden, böra de värnpliktiga uteslutande uttagas från rullföringsområden, belägna i närheten av de orter, där krigsförbanden avses bli uppsatta. Sistnämnda fordran gäller även luftvärnsartilleriets värnpliktiga tillhörande ersättningsreserven, vilka i viss utsträckning beräknas ingå i de mobiliserade förbanden.

De värnpliktigas utbildningstid.

Enligt 1925 års härordning är utbildningstiden för luftvärnsartilleriets (fältluftvärnets) värnpliktiga i linjetjänst 200 dagar, d. v. s. densamma som vid artilleriet i övrigt.

Luftförsvarsutredningen föreslog samma utbildningstid för hemortsluftvärnets värnpliktiga som för infanteriets enligt nuvarande försvarsordning, men uppdelade den på en kort första utbildning — för studenter 182, för underbefäl och fackmän 147 och för värnpliktiga i övrigt 62 dagar — och 6 repetitionsövningar om var och en endast 13 dagar.

Försvarskommissionen.

Tillämpandet även för luftvärnsartilleriet av den för artilleriet i övrigt föreslagna utbildningstiden, 200 dagar, synes ligga nära till hands. För utbildning av befälsställföreträdare äro emellertid 200 dagar en för knappt tillmätt tid. Å andra sidan synes det möjligt att för huvuddelen av de värnpliktiga, avsedda för befattningar såsom bilförare och signalister och för de enklare sysslorna vid instrument och pjäser, något sänka antalet utbildningsdagar under 200. Med hänsyn härtill synes, i överensstämmelse med den för vissa andra truppslag föreslagna utbildningstiden, densamma för luftvärnsartilleriets vidkommande lämpligen böra bestämmas till för underbefäl och fackmän 225 dagar samt för värnpliktiga i allmänhet 175 dagar.

Utbildningen i luftvärnstjänst kan icke med fördel bedrivas vintertid, enär kölden försvårar handhavandet av skruvar och rattar på instrument och pjäser och därmed uppnåendet av ett snabbt utbildningsresultat. Med undantag för den första månad, under vilken de elementäraste kunskaperna bibringas rekryterna, fordrar luftvärnsutbildningen så gott som daglig tillgång till flygare i luften. Det är därför önskvärt att avpassa utbildningstiden vid luftvärnsartilleriet — fränsett den första månaden — så, att den sammanfaller med de perioder, då övningar i luften äga rum vid flygvapnet. Detta är under sommarhalvåret fallet mellan den 1 maj och den 1 oktober. Huvuddelen av luftvärnsutbildningen bör alltså helst inpassas under denna tid.

Den av luftförsvarsutredningen föreslagna fördelningen av utbildningstiden med en relativt kort första tjänstgöring och ett flertal repetitionsövningar

till och med den värnpliktiges fyrtionde levnadsår, har försvarskommissionen icke funnit ändamålsenlig. Enär de värnpliktiga under ett flertal år vid mobilisering skola ingå i fältluftvärnet, erfordras en relativt lång och sammanhängande första utbildning. Detta förhållande medför, att blott ett fåtal repetitionsövningar kunna förekomma, vilka, för att ej verka alltför betungande för individen, böra fullgöras vid tidig levnadsålder. Erfarenheterna från den hittillsvarande utbildningen giva vid handen, att en tid av omkring fem månader måste betraktas som ett minimum för att bibringade värnpliktiga en grundläggande soldatutbildning och för att sammangjuta de lägsta enheterna till användbara batteriförband. För huvuddelen av de värnpliktiga kan alltså endast en repetitionsövning ifrågakomma. Liksom vid fältartilleriet föreslås denna bliva fullgjord under i regel fjärde värnpliktsåret.

Med hänsyn till den tidigare anförda nödvändigheten av anpassning efter flygvapnets övningsperioder kunna beträffande underbefäl och fackmän av utbildningstidens 225 dagar endast 180 avses till första tjänstgöring. Härvid förutsättes, att april månad användes för den första, enklaste utbildningen. De 30 dagar, med vilka första tjänstgöringen för underbefäl och fackmän kommer att överstiga övriga värnpliktigas i linjetjänst, kunna beräknas medgiva bibringandet av ökad färdighet i befattningar som meniga samt någon befälsutbildning. Till repetitionsövning återstå sålunda 45 dagar. Detta dagantal kan knappast uppdelas på två repetitionsövningar. Även för underbefäl och fackmän bör alltså förutsättas endast en repetitionsövning fullgjord fjärde värnpliktsåret, men 20 dagar längre än repetitionsövningen för övriga värnpliktiga. Dessa 20 dagar böra förläggas till tiden närmast före huvuddelens av de värnpliktiga inryckning till repetitionsövning. Underbefäl och fackmän erhålla härigenom sina tidigare vunna färdigheter uppfriskade och bliva användbara såsom befälsställföreträdare och i mera krävande befattningar såsom meniga vid de förband, som uppsätts, sedan övriga värnpliktiga inryckt.

I fråga om studenter och likställda, däri inbegripet även sådana i specialtjänst, synes samma utbildningstid och uppdelning av denna böra tillämpas som inom arméorganisationen i övrigt.

Av samma skäl, som beträffande armén i övrigt anförts, bör en landstombsbefälsutbildning om 12 dagar för studenter och likställda samt underbefäl och fackmän och en landstombsövning om 5 dagar för övriga värnpliktiga fullgöras efter inträdet i landstombsåldern.

För *studenter och likställda* föreslås sålunda en utbildning omfattande 260 dagar, i regel fördelad på två omgångar med 104 dagar i första och 156 dagar i andra, vartill komma 12 dagar för landstombsbefälsutbildning.

För *underbefäl och fackmän*, huvudsakligen avsedda såsom befälsställföreträdare och för de mer krävande befattningarna vid pjäser och instrument, föreslås 180 dagars första utbildning och 45 dagars repetitionsövning, sammanlagt 225 dagar, samt 12 dagars landstombsbefälsutbildning.

För *övriga värnpliktiga* i linjetjänst föreslås 150 dagars första utbildning och 25 dagars repetitionsövning, vartill kommer 5 dagars landstombsövning.

För *ersättningsreserven* tillhörande värnpliktiga har förutsatts samma utbildningstid, som vid krigsmakten i övrigt, d. v. s. 180 dagar.

I avsikt att minska det krav på förläggningslokaler, som två samtidigt i tjänst varande årsklasser medföra, har repetitionsövningen för huvuddelen av de värnpliktiga ansetts böra förläggas till tiden efter den yngre årsklassens utryckning efter fullgjord första tjänstgöring. Vid luftvärnsartilleriet synes nämligen icke samma behov föreligga av övning i fältstarka förband av större storleksordning än batteri som vid armén i övrigt.

Beträffande studenter och likställda måste utbildningstiden i viss mån avpassas efter de värnpliktigas studieförhållanden. För dem har sålunda samma in- och utryckningstider förutsatts som för fältartilleriets värnpliktiga av samma kategori.

I anledning av vad sålunda anförts föreslår kommissionen följande ungefärliga in- och utryckningsdagar.

Första tjänstgöring:

studenter och likställda:

första året inryckning den 17 juni, utryckning den 30 september,
andra året inryckning den 26 april, utryckning den 30 september;

underbefäl och fackmän:

inryckning den 1 april, utryckning den 30 september;

övrige värnpliktiga i linjetjänst:

inryckning den 1 april, utryckning den 30 augusti;

Repetitionsövning:

underbefäl och fackmän:

inryckning den 16 augusti, utryckning den 30 september;

övrige värnpliktiga i linjetjänst:

inryckning den 4 september, utryckning den 30 september;

Landstormsbefälsutbildning:

studenter och likställda samt underbefäl och fackmän — 12 dagar i september.

Landstormsövning:

övrige värnpliktiga — 5 dagar i september.

Vid bestämmandet av dessa tider har hänsyn tagits till att under såväl första tjänstgöring som repetitionsövning för strålkastarutbildningens bedrivande erfordras mörka kvällar. Enär huvuddelen av de värnpliktiga utrycka så tidigt som den 30 augusti, har någon hemförlovning icke ansetts behöflig.

Fast anställd personals rekrytering och utbildning.

I överensstämmelse med de tidigarne angivna principerna, har kommissionen förutsatt, att den fast anställda personalens rekrytering och utbild-

ning skall ordnas efter de vid armén i övrigt tillämpade grunderna. Några särskilda officers- och underofficersutbildningsanstalter för luftvärnsartilleriet hava icke ansetts böra ifrågakomma.

Officerare på aktiv stat.

Vid det nuvarande luftvärnsartilleriregementet har jämlikt 1925 års härordning officersbehovet fyllts genom överflyttning av officerare från det övriga artilleriet. Dessa hava antingen förordnats till officerare vid Karlsborgs artilleriregemente eller utnämnts därtill med fullmakt. Efter att tre år hava tillhört regementet och därunder minst två år gjort tjänst vid detta, kunna såväl förordnade som fullmaktsutnämnda söka återtransport till sina ursprungliga regementen. Några platser vid krigsskolans officerskurs har regementet icke disponerat, icke heller hava i dess stater ingått några underlöjtnants- och fänrikslöner.

Luftförsvarsutredningen föreslog, att officerspersonalen vid de tre för hemortsluftvärn avsedda kårerna skulle rekryteras ur infanteriet och artilleriet.

Det hittills vid luftvärnsartilleriregementet tillämpade passagesystemet har icke i alla delar visat sig förmånligt varken ur individens synpunkt eller med avseende på tjänsten vid regementet. *Försvarskommissionen* har både med anledning härav och med hänsyn till det föreslagna utökade antalet officerare vid luftvärnsartilleriet ansett, att passagesystem icke bör ifrågakomma för luftvärnsartilleriets del. Officersrekryteringen bör i stället ske genom antagande av officersaspiranter vid luftvärnsartilleriet och dessas utbildning dels vid regementena, dels vid krigsskolan. Härigenom vinnes även enhetlighet i officersutbildningen, varjämte officerarna erhålla den kännedom om arméns övriga truppslag, som måste anses behövlig. Då sålunda officersaspiranter ur luftvärnsartilleriet komma att ingå såsom elever vid krigsskolan, måste för den specialutbildning, som därstädes skall bedrivas, en kadettofficer ur luftvärnsartilleriet upptagas på krigsskolans stat. Utbildningen torde i stort sett böra anordnas i anslutning till vad som föreslagits för aspiranterna vid fältartilleriet.

Enligt planen för utbildningen vid krigsskolan skola eleverna tredje året tjänstgöra vid där särskilt organiserade förband truppslagsvis. Enär det svårligen låter sig göra att organisera ett särskilt luftvärnsartilleriförband vid krigsskolan, synes det lämpligt, att eleverna ur luftvärnsartilleriet under denna tid i stället tjänstgöra vid något luftvärnsartilleriregemente.

Den fortsatta officersutbildningen föreslår kommissionen ordnad enligt följande grunder.

Efter avlagd officersexamen tjänstgöra fänrikarna vid luftvärnsartilleriregementena och genomgå därvid ytterligare utbildning i särskilda kurser, bland annat vid flygvapnet. Den högre officersutbildningen förlägges till arméns officersskolor och högskolor och bör få en omfattning, som motsvarar den för fältartilleriets officerare fastställda.

För utbildning av batterichefer och eldledare samt för verkställandet av tekniska och taktiska försök anordnas en för luftvärnsartilleriet gemensam skjutkurs, som sammandrages till något av regementena under en tid av omkring en månad årligen. Till denna kurs kommenderas varje officer vid luftvärnsartilleriet som elev minst en gång som subalternofficer och en gång som kapten. Chef för kursen är en regementsofficer, biträdd av en adjutant.

Förutom till ovan angiven officersutbildning böra luftvärnsartilleriets officerare kommenderas att genomgå för armén gemensam utbildning, exempelvis vid infanteriskjutskola, i samma utsträckning som för fältartilleriet är föreskrivet. Ävenledes bör kommendering till flygvapnets kurser och skolor samt artilleriets skjutskola kunna ske i viss utsträckning.

Reservofficerare.

1925 års härordning avsåg ingen utbildning av reservofficerare vid luftvärnsartilleriet. Bristen på sådana har emellertid varit kännbar, så mycket mer som med nuvarande ordning ett flertal krigsbefattningar vid Stockholms luftvärnsartilleriförband, för vilkas bestridande en allsidig kännedom om fältarméns taktiska uppträdande icke kan anses vara oundgängligen nödvändig, måst fyllas med aktiv, luftvärnsutbildad personal, oaktat tillgången på sådan är mycket knapp. Provisoriskt har detta missförhållande något tillrättats genom utbildning av reservofficerare tillhörande fältartilleriet i luftvärnstjänst. En fullt rationell lösning av frågan vinnes dock knappast på denna väg.

Luftförsvarsutredningen föreslog en reservofficersutbildning utan anlitande av krigsskolan.

I betraktande av att luftförsvarsutredningens förslag avsåg endast hemortsluftvärnet, och att reservofficerarnas utbildning sålunda främst borde inriktas på tjänsten vid batterierna med åsidosättande, om så måste ske, av den allmänna taktiska utbildningen, var den av luftförsvarsutredningen föreslagna anordningen i princip riktig. *Försvarskommissionen* har emellertid velat lägga vikt uppå, att luftvärnsartilleriets reservofficerare i sin utbildning icke mer än nödigt avskiljas från arméns övriga reservofficerare. Dessutom måste beaktas att, även om huvuddelen av reservpersonalen tages i anspråk för hemortsluftvärnet, en viss icke oväsentlig del dock måste avses för fältluftvärnet.

Enligt kommissionens förslag skall vid krigsskolans reservofficerskurser en avsevärd specialisering för olika truppslag äga rum. Det synes då möjligt att inom ramen för dessa kurser infoga en utbildning för luftvärnsartilleriets reservofficerare, som nöjaktigt tillgodoser kravet på koncentrerings på det för dem viktigaste. Blott och bart samförläggningen med arméns övriga reservofficersaspiranter måste tillmätas den betydelsen, att samhörigheten med och förståelsen för andra vapens representanter stärkes. Kommissionen har därför ansett, att luftvärnsartilleriets reservofficersaspiranter

skola utbildas vid regementena och krigsskolan på samma sätt som för aspiranter vid arméns övriga truppslag avses. Luftvärnsartilleristerna böra dock utgöra en särskild avdelning vid krigsskolan, vars utbildning främst handhaves av en ur luftvärnsartilleriet kommenderad officer. För att icke denna avdelning skall bliva för liten, kan det dock ifrågasättas, om de föreslagna alternativa vinterlinjerna tredje och fjärde åren böra hållas öppna för luftvärnsartilleriets reservofficersaspiranter.

Antalet reservofficersaspiranter har av kommissionen beräknats till 10 om året.

Beträffande tjänstgöringen för luftvärnsartilleriets reservofficerare efter avlagd reservofficersexamen föreslår kommissionen tillämpande av samma grunder som för fältartilleriets reservofficerare. En kortare kurs vid flygvapnet bör ock kunna komma i fråga.

Underofficerare och fast anställt manskap.

I fråga om underofficerskårens och det fast anställda manskapets rekrytering och utbildning anser kommissionen ingen anledning föreligga till avvikelse från de för armén i allmänhet avsedda grunderna. Det fast anställda manskapets utbildning bör sålunda uppdelas på volontär-, konstapels- och furirsutbildning. Volontärutbildningen förutsättes liksom vid fältartilleriet taga sin början omkring den 1 november och pågå under ett år. Antalet årligen nyantagna volontärer kan beräknas till 90, vilka lämpligen kunna uppdelas på två utbildningsenheter med omkring 45 man i varje.

Konstapels- och furirsutbildningen förutsättes pågå under andra respektive tredje anställningsåren från och med 15 oktober till augusti påföljande år. Under augusti och september tjänstgöra konstapels- och furirskoleeleverna som befäl för de värnpliktiga vid sammandragna övningsförband. Antalet elever i konstapelskolan kan beräknas till omkring 60 årligen, i furirskolan till c:a 40. Det synes lämpligt, att även var och en av dessa skolor uppdelas på två utbildningsenheter.

I motsats till vad fallet är beträffande de värnpliktiga, avses samtliga fast anställda skola bliva utbildade i alla de viktigare specialgrenar, vilka ingå under luftvärnstjänsten. En viss specialisering även av det fast anställda manskapet måste emellertid ske, i främsta rummet beträffande de för avståndsmätar- och signaltjänst lämpliga. Denna specialisering har kommissionen beräknat skola äga rum främst under sommarhalvårens praktiska utbildning.

I fråga om utbildningen i övrigt till furirsgraden har kommissionen ansett vad som i princip anförts om motsvarande utbildning vid fältartilleriet kunna gälla även för luftvärnsartilleriet. Även den fortsatta utbildningen till och såsom underofficer har kommissionen ansett böra ske i huvudsak på sätt som hittills tillämpats, d. v. s. enligt samma principer som vid fältartilleriet. Underofficersskolan förutsättes givetvis skola mottaga elever även från luftvärnsartilleriet. Antalet sådana per år har beräknats till 7 à 8.

Uppdelningen på luftvärnsartilleri- regementen.

Personal.

Enligt vad i det föregående omförmälts, har kommissionen beräknat årskontingenten inskrivna, till linjetjänst uttagna värnpliktiga till 750 man. Krigsbehovet av värnpliktiga för Bodens luftvärnsartilleri är ungefär 6.5 % av behovet för riket i dess helhet. 50 man av inskrivningskontingenten böra alltså avses för Bodendetachmentet. En motsvarande uppdelning av inskrivningskontingenten studenter och likställda, 40 man, skulle medföra, att särskild utbildning måste ordnas i Boden för 2—3 studenter, vilket icke kan anses lämpligt. Samtliga värnpliktiga av denna kategori böra erhålla huvuddelen av sin utbildning i Karlsborg eller Linköping, vilket icke hindrar, att vissa studenter krigsplaceras vid luftvärnsartilleriförbanden i Boden och där fullgöra en mindre del av sin tjänstgöring för erhållande av lokalkännedom.

20 % av 750 man, d. v. s. 150, böra enligt vanliga grunder uttagas till underbefäl och fackmän. Härav böra 10 komma på Bodenförbandet.

Av de 140 underbefäl och fackmän och 560 övriga värnpliktiga i linjetjänst, som skola utbildas i Karlsborg och Linköping, beräknas 8 %, d. v. s. 11, respektive 45, avgå före inställelsen till första tjänstgöringen. Under denna utgör värnpliktsstyrkan alltså 129 underbefäl och fackmän och 515 övriga värnpliktiga. Av studenter och likställda beräknas 2 %, d. v. s. 1 man, avgå före första tjänstgöringens början och till denna alltså inställa sig 39 man.

Till andra årets utbildning beräknas sammanlagt 7 % av inskrivningskontingenten studenter och likställda av olika anledningar icke komma att inställa sig. Antalet värnpliktiga av denna kategori, som inrycka till andra årets utbildning, kan alltså förutsättas bliva 37.

Motsvarande antal underbefäl och fackmän samt övriga värnpliktiga i linjetjänst, som fjärde året inrycka till repetitionsövning, kan anses vara inskrivningskontingenterna minskade med 13 %, d. v. s. av underbefäl och fackmän inställa sig 122 och av övriga värnpliktiga 487.

Antalet handräkningsdagar för luftvärnsartilleriets del beräknas till 36 000 d. v. s. dubbla det dagantal, som för närvarande tilldelas Karlsborgs artilleriregemente. Under förutsättning att en kortare hemförlovningsperiod på 5 dagar inlägges varje år, kan detta årliga handräkningsbehov fyllas av två omgångar värnpliktiga tillhörande ersättningsreserven, vardera omgången omfattande 100 man.

Med ledning av dessa siffror, tidigare angivna styrkeberäkningar beträffande det fast anställda manskapet samt föreslagna utbildningstider, kan den sammanlagda manskapsstyrkan under olika tider av året vid luftvärnsförbanden i Karlsborg och Linköping beräknas på sätt som framgår av omstående tablå.

Byggnader.

Maximibeläggningen inträffar, såsom tablån utvisar, under senare hälften av augusti och uppgår i runt tal för bägge förbanden sammanlagt till 1 300

Tablå utvisande sammanlagda innevarande manskapsstyrkan under olika tider vid luftvärnsartilleriförbanden i Karlsborg och Linköping.

Manskaps- kategori	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	
Fast anställda	320	320	320	320	320	320	320	320	320	320	320	320	
Studenter och likställda						365 17 39	dagars 39	39	39 ³⁰				1. året
				²⁶ 37	37	37	104 37	dagars 37	37 ³⁰				2. året
Underbefäl och fackmän				¹ 129	129	129	129	129	129 ³⁰				1. tjänst
						181	dagars		¹⁶ 122 ³⁰				Rep.-öv
Övriga värnplik- tiga i linjetjänst				¹ 515	515	515	515	515 ³⁰	44 dagars				1. tjänst
					150	dagars			⁴ 487 ³⁰				Rep.-öv
Ersättningsreserv		100	100	100	100	100	100	100	100	25 dagars	100	100	
	100			180	dagars				150	dagars			
	30	dagars											
Officersaspiranter						¹⁵ 6	6	6	6 ³⁰				1. året
								¹ 5	5 ³⁰				2. året
				¹ 5	5	5	5	5	5 ³⁰				3. året
Reservofficers- aspiranter						¹⁵ 10	10	10	10 ³⁰				1. året
								¹ 9	9 ³⁰				2. året
									¹ 9 ³⁰				3. året
Summa vid luft- värnsartilleriets etablissemang i Karlsborg och Linköping inne- varande manskaps	420	420	420	1 069	1 106	1 106 1 161	1 161	1 175 1 297	1 278	420	420	420	

man. Verkställda undersökningar hava givit vid handen, att de på de föreslagna förläggningssorterna nu befintliga och för luftvärnsartilleriet i framtiden disponibla förläggningstrymmena medgiva en organisation av luftvärnsartilleriet — utom beträffande till Boden och Stockholm förlagda mindre delar — på två i allt väsentligt lika stora och på ensartat sätt organiserade regementen.

I detta sammanhang har kommissionen låtit undersöka de nybyggnader eller större reparationer, som kunna anses erforderliga för luftvärnsartilleriet utöver de tidigare omförmälda förråden i Stockholm.

Kommissionen har då funnit behov föreligga i Linköping av dels garage och förrådsbyggnader, dels en tyganstalt överensstämmande med motsvarande anstalt vid artilleriregemente, som icke är förlagt till samma plats som en tygstation, såsom fallet är med Karlsborgs artilleriregemente. Kommissionen vill i detta sammanhang framhålla ändamålsenligheten av att gemensam motorfordonsverkstad i Linköping anordnas för luftvärnsartilleriregementet och den därstädes även förlagda trängkåren.

Vissa skjutfälts- och förläggningsanordningar i Hästholmen äro erforderliga för Östgöta luftvärnsartilleriregemente.

Enär slutligen Karlsborg även för framtiden skall bibehållas såsom förläggningssort, erfordras en modernisering av de därvarande lokalerna.

Kostnaderna för erforderliga nybyggnader och reparationer hava beräknats enligt nedanstående.

I. Linköping.

<i>Artillerimaterieförråd.</i>	Kronor
Förrådsbyggnad 5 000 m ³ à kronor 20	100 000
Pjäshall 6 500 m ³ à kronor 20	130 000
<i>Garageanläggningar.</i>	
Varmgarage c:a 5 000 m ³ à kronor 30	150 000
Kallgarage » 8 000 » » » 20	160 000
Bensinanläggning	15 000
<i>Tyganstalt.</i>	
Verkstadsbyggnad	400 000
Maskiner och verktyg	100 000
<i>Ammunitionsförråd</i>	35 000
	<hr/>
	Summa kronor 1 090 000

II. Hästholmen.

<i>Anordningar å skjutfältet</i>	40 000
<i>Byggnader:</i>	
Manskapsbaracker 6 400 m ³ à kronor 35	225 000
Officers- och underofficersbaracker 1 000 m ³ à kronor 40	40 000
Föreläsningssal, matsal	75 000
	<hr/>
	Summa kronor 380 000

III. Karlsborg.*Befälsbostäder.*

2 bostadshus med 2 lägenheter om 4 rum och kök à 1 000 m ³ à kronor 35	110 000
2 bostadshus med 2 lägenheter om 3 rum och kök à 800 m ³ à kronor 55	88 000
Värmeledning i garage	10 000
Vissa reparationer	40 000
	<hr/>
	Summa kronor 248 000

IV. Stockholm.

Artillerimaterieförråd c:a 11 000 m ³ à kronor 20	220 000
Pjäshell à 9 000 m ³ à kronor 20	180 000
Förrådsbyggnad (uppmurad) c:a 5 000 m ³ à kronor 30	150 000
Ammunitionsförråd (16 × 8 × 3 m)	25 000
	<hr/>
	Summa kronor 575 000

Sammanställning.

I. Linköping	1 090 000
II. Hästholmen	380 000
III. Karlsborg	248 000
IV. Stockholm	575 000
	<hr/>
	Summa kronor 2 293 000

Oförutsedda utgifter	50 000
Ritningar m. m.	95 000
	<hr/>
	Summa summarum kronor 2 438 000

Den sålunda beräknade engångskostnaden har kommissionen — i likhet med vad beträffande flygvapnet är fallet — ansett böra utgå under de första åren efter den nya organisationens antagande, då de årliga organisationskostnaderna ännu icke hunnit stiga till den av kommissionen förutsatta summan 2 950 000 kronor. Såsom av beräkningarna för övergången till den nya härordningen framgår, behöver sistberörda årsbelopp icke därför överskridas.

Luftvärnsförbandens inre organisation.

Det jämlikt 1925 års härordning uppsatta luftvärnsartilleriregementet, Karlsborgs artilleriregemente, är i fredstid organiserat på fem batterier. Vid fyra av dessa bedrivs under tiden för de värnpliktigas tjänstgöring utbildning i tjänsterna vid luftvärnskanonbatteri, under det att strålkastar-, lyssnar- och motorutbildningen sammanförts till det femte batteriet. Härtill komma emellertid, förutom skolor och sammandragna övningsbatterier för det fast anställda manskapets utbildning, särskilda utbildningsenheter för vissa special-

tjänster, såsom avståndsmätar-, signal- och kulspruteskolor samt batteribefälsskola för studenter och likställda. Det tekniska förfaringssättet för skjututbildningen kräver även tillgång på meteorolog- och mätavdelningar.

Luftförsvarsutredningen byggde sitt förslag till organisation av de värnpliktigas fredsutbildning i allt väsentligt på 1925 års härordning. Utredningen ansåg sålunda, att vid varje luftvärnsskår borde förefinnas följande utbildningsenheter:

två underbefälsavdelningar, nämligen en för manskap i kulsprutetjänst och en för manskap i kanontjänst;

två signalavdelningar;

fyra kulspruteavdelningar;

två kanon-(artilleri-)avdelningar;

en belyningsavdelning samt

en första och en andra årets studentskola.

Enär luftförsvarsutredningen endast behandlade frågan om det till sin natur stationära hemortsluftvärnet, förefunnos i dess förslag inga enheter för utbildning av bil- och traktorförare.

Försvarskommissionen.

Uppdelningen av de värnpliktiga på olika specialgrenar i fred bör vara grundad på krigsbehovet. En undersökning av detta, i vad rör fältluftvärnet, giver vissa procentsiffror, som i sin tur utgöra grunden för de värnpliktigas uppdelning på utbildningsenheter i fred.

I och för en beräkning av fredsbehovet av befäl har kommissionen uppgjort ett förslag till en dylik uppdelning på utbildningsenheter under juni—juli, vilket dock endast avser att utgöra ett exempel på hur utbildningen kan tänkas anordnad. För att medgiva en överblick över utbildningsorganisationen i dess helhet hava härvid jämväl medtagits de avdelningar, vilka erfordras för det fast anställda manskapets och för officers- och reservofficersaspiranternas utbildning. Kommissionen har utgått ifrån att vardera luftvärnsregementet bör i fred indelas i två divisioner, vardera divisionen om tre batterier. Genom den föreslagna och nedan angivna uppdelningen erhålles en medelmanscapsstyrka per batteri på 100 man under nyssnämnda månader.

En division.

Ett batteri (luftvärnskanonbatteri).

En luftvärnskanonavdelning.

En volontärskola.

Ett batteri (luftvärnskulsprutebatteri).

En luftvärnskulspruteavdelning.

En konstapelskola.

Ett batteri (studentbatteri).

Officers- och reservofficersaspirantavdelningar.

En första årets studentavdelning.

En andra årets studentavdelning.

En division.

Ett batteri (luftvärnskanonbatteri).

En luftvärnskanonavdelning.

En furirskola.

Ett batteri (motorbatteri).

Två motoravdelningar.

Ett batteri (strålkastar- och specialbatteri).

En strålkastaravdelning.

En signalavdelning.

En avståndsmätaravdelning.

En meteorolog- och mätavdelning.

Huruvida särskilda underbefälsavdelningar för underbefäl och fackmän vid denna tidpunkt böra vara organiserade, har kommissionen icke ansett sig behöva taga ställning till. Det är emellertid icke osannolikt, att utbildningen av denna kategori under de första månaderna skall kunna försiggå vid samma avdelningar, som avses för övriga värnpliktiga.

För utbildningen vid de ovannämnda divisionerna och batterierna erfordras minst följande befälspersonal:

	Majorer	Kaptener	Subaltern-officerare	Styckjunkare	Sergeanter	Furirer
Två divisionsstaber	2	—	2	—	—	—
Två luftvärnskanonbatterier..	—	2	2	2	4	12
Luftvärnskulsprutebatteri	—	1	1	1	2	6
Studentbatteri	—	2	2	1	3	4
Motorbatteri	—	1	1	1	2	6
Strålkastar- och specialbatteri	—	1	3	2	4	8
	Uträknat för de två regementena tillsammansantagna giver detta					
	4	14	22	14	30	72

I anslutning till det ovan anförda behovet må framhållas, att beträffande antalet befäl per utbildningsenhet ungefärlig överensstämmelse råder mellan luftförsvarsutredningens beräkningar å ena sidan och försvarskommissionens å den andra.

Beträffande Bodens luftvärn är behovet av värnpliktiga i olika specialgrenar något annorlunda än i fråga om fältluftväret. Då Bodenkontingenten till sitt antal är så fåtalig, torde den böra utgöra en enda utbildningsenhet inom vilken specialtjänsterna övas. Detta ställer särskilt höga krav på allsidighet hos det till Bodenutbildningen kommenderade befälet. Detta har av kommissionen beräknats till 1 kaptan, 1 subalternofficer, 1 styckjunkare och 2 furirer. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga

bestämmelser för Bodendetachmentets ställning till det truppförband, till vilket detsamma är anslutet. Kommissionen förutsätter emellertid att lyd- nadsförhållandena ordnas på ett sådant sätt, att såväl kravet på regements- (kår-)chefens befälsrätt som kravet på detachementschefens rätt att utan obehörig inblandning leda honom anförtrodd utbildning bliva vederbörligen beaktade.

Luftvärnsartilleriets personalstater.

Staten för *Karlsborgs artilleriregemente* upptager för budgetåret 1935/1936:

1 överste,	2 hantverksfurirer,
1 överstelöjtnant,	3 hantverkskonstaplar,
8 kaptener,	2 hantverksartillerister,
20 löjtnanter,	1 musikdirektör,
6 styckjunkare,	1 musikstyckjunkare,
13 sergeanter,	2 musiksergeanter,
23 furirer,	1 musikkonstapel,
24 konstaplar,	1 musikvicekonstapel,
74 volontärer,	1 musikvolontär samt
1 sjukvårdsfurir,	
1 sjukvårdskonstapel,	av civilmilitär personal
1 sjukvårdsartillerist,	1 maskinist,
1 hovslagarkonstapel,	1 eldare.
1 hovslagarartillerist,	

Härtill kommer följande pensionerade personal:

- 1 expeditionssunderofficer,
- 1 vapensunderofficer och
- 1 underofficer, biträde åt regementsintendenten.

Luftförsvarsutredningen föreslog, såsom tidigare omnämnts, en samförläggning mellan luftvärnsartilleriets fredsenheter och andra förband. Någon förvaltningspersonal upptogs därför icke i luftförsvarsutredningens personalstater, med undantag för en vapenofficer och en vapensunderofficer per luftvärnskår, vilka samtidigt avsågos såsom biträden åt regementsofficern respektive expeditionssunderofficerare. Av samma anledning begränsades sjukvårds- och hantverkspersonalen till allenast en korpral för sjukvårdstjänsten och en för hantverkstjänsten vid varje luftvärnskår. Enär officerskåren, såsom förut omförmäls, avsågs rekryterad genom överföring från infanteriet och artilleriet, förutsattes huvuddelen av officersutbildningen hava ägt rum före transporten till luftvärnsartilleriet. Till följd av dessa förutsättningar och samverkande omständigheter kommo luftförsvarsutredningens stater att omfatta i stort sett endast den personal, som måste beräknas för utbildningsarbetet i fredstid vid luftvärnskårerna. Då sålunda luftförsvarsutredningens förslag till personalstater uppgjorts under helt andra förutsättningar än dem, som här föreligga, och förslaget dessutom i ett flertal avgivna ytt- randen karakteriserats såsom icke ändamålsenligt, har kommissionen ansett en utförligare redogörelse för detsamma icke erforderlig.

Försvarskommissionen.

Innan slutligt förslag till personalstat för luftvärnsartilleriet framlägges, synes det erforderligt att ytterligare något beröra de personalbehov, som i fredstid föreligga, samt att jämföra dessa med de tidigare angivna krigsbehoven. Framhållas må härvid, att inom luftvärnsartilleriets regementsstaber en motordetalj syns nödvändig för handläggandet av de frågor, som sammanhånga med de talrika motorfordonen.

Den personal, som i Stockholm skall omhänderhava förberedelsearbetet vid mobiliseringscentralen och vården av den förrådsförvarade materielen samt planläggandet och ledandet av såväl landstormsövningar som landstormsbefälsutbildning, har upptagits till en kapten och en pensionerad styckjunkare.

Det beräknade fredsbehovet av *expeditions- och förvaltningspersonal* vid luftvärnsartilleriet framgår av nedanstående tabell.

Befälskategori	Officerare		Underofficerare			Underbefäl	
	Kaptener	Subaltern-officerare	Regementskassörer	Styckjunkare	Serjeanter	Furirer	Konstaplar
<i>Personal på aktiv stat.</i>							
Regementskvartermästare ..	2	—	—	—	—	—	—
Regementsadjutanter	—	2	—	—	—	—	—
Vapenofficerare	2	—	—	—	—	—	—
Motorofficerare	2	—	—	—	—	—	—
Mobiliseringsofficerare	3	—	—	—	—	—	—
(därav en i Stockholm)							
Regementskassörer	—	—	2	—	—	—	—
Batteriadjutanter	—	—	—	12	—	—	—
Väblar	—	—	—	2	—	—	—
Köksföreståndare	—	—	—	—	2	—	—
Matsalsfurirer	—	—	—	—	—	2	—
Sjukvårdsunderofficerare ..	—	—	—	—	2	—	—
Uppbördsmän och biträden vid vapenförråd	—	—	—	—	—	—	2
Motorunderofficerare	—	—	—	2	—	—	—
Dagfurirer	—	—	—	—	—	12	—
Summa	9	2	2	16	4	14	2
<i>Pensionerad personal.</i>							
Expeditionsunderofficerare	—	—	—	2	—	—	—
Vapenunderofficerare	—	—	—	2	—	—	—
Tygunderofficerare	—	—	—	2	—	—	—
Biträden åt regementsintender ter	—	—	—	2	—	—	—
Förrådsunderofficer i Stock- holm	—	—	—	1	—	—	—
Summa	—	—	—	9	—	—	—

En förberedande undersökning av behovet av utbildningsbefäl har utförts i samband med behandlingen av luftvärnsförbandens inre organisation. Till

den där angivna summan tillkommer den å sid. 557 omförmälde chefen för skjutkursen med adjutant.

Utbildningen vid luftvärnsartilleriet utgöres till stor del av skarpskjutning. Denna fordrar ett relativt komplicerat samordnande av mål- och säkerhetsanordningar, ammunitions-, mät-, meteorolog- och signaltjänst samt — eftersom utbildningen vid de olika batterierna bör löpa parallellt — ett uppdelande av till förfogande stående skjutplatser och tider på dessa. Då skjutningarna äro i hög grad beroende på väderleken, kunna på förhand upp-gjorda program oftast endast ungefärligt följas; det fordras vanligen dag för dag beslut om vilka skjutningar, som skola utföras. All denna regle-rande verksamhet synes för varje regemente böra åvila en regementsofficer av högre grad än divisionscheferna, alltså en överstelöjtnant, med särskild till förfogande ställd personal.

Det sammanlagda behovet av *personal vid regementena för utbildning* har sålunda beräknats på följande sätt:

Befälskategori	Officerare				Underofficerare		Furirer
	Överste-löjtnanter	Majorer	Kaptener	Subal-tern-officerare	Styck-junkare	Ser-geanter	
Överstelöjtnanter med ad-jutanter.....	2	—	—	2	—	—	—
Utbildningsbefäl vid divi-sionerna.....	—	4	14	22	14	30	72
Chef för skjutkurs med ad-jutant.....	—	1	1	—	—	—	—
Summa	2	5	15	24	14	30	72

Härutöver erfordras, såsom förut omnämnts, för utbildning av Bodenkontin-genten 1 kaptan, 1 subalternofficer, 1 styckjunkare och 2 furirer.

I fråga om beställningsmännens rekrytering har samma system ansetts böra tillämpas som vid armén i övrigt.

Som en följd av det hittills tillämpade passagesystemet har en stamhäst-grupp på 30 hästar varit tilldelad luftvärnsartilleriregementet, oaktat detta i sin helhet eljest är motoriserat. De från fältartilleriet komna officerarna hava nämligen under vistelsen på Karlsborg ansetts böra vidmakthålla sin rid-förmåga för att efter luftvärnsutbildningen kunna återvända till sina ur-sprungliga regementen. Fordran på ridkunnighet är gemensam för alla arméns officerare, varjämte ridningen ingår som ett led i officerens fysiska fostran. För tillträdet till högre befattningar och stabsbefattningar är rid-förmåga ett villkor. Med anledning härav och i överensstämmelse med or-ganisationen vid arméns övriga motoriserade regementen har kommissionen ansett en mindre stamhästgrupp på 20 hästar böra tilldelas vardera luft-värnsartilleriregementet. Detta medför i sin tur behov av en hovslagarkon-stapel per regemente.

Sammanlagda antalet *beställningsmän* vid de två regementena har beräknats böra utgöra:

- 2 sjukvårdsfurirer,
- 2 sjukvårdskonstaplar,
- 2 hovslagarkonstaplar,
- 4 hantverksfurirer och
- 6 hantverkskonstaplar.

I fredsbehovet bör inräknas viss reserv för den personal, som av olika anledningar, främst bortkommenderingar, icke gör tjänst vid truppförbanden. I vad rör officerarna, utgöres denna personal i första hand av i arméledningen tjänstgörande, av lärare, repetitörer och elever vid skolor, främst krigsskolan, artilleri- och ingenjörhögskolan och krigshögskolan samt skjutskolor och -kurser, av intendents och generalstabsaspiranter m. fl. Antalet sålunda utom truppförbanden tjänstgörande har beräknats till 1 major, 6 kaptener och 30 subalternofficerare. Kommissionen vill i detta sammanhang erinra om, att luftvärnsartilleriets för artilleriinspektionen beräknade personal, nämligen 1 regementsofficer och 4 kompaniofficerare upptagits å staten för artilleristabskåren.

Antalet bortkommenderade underofficerare — förvaltaraspiranter, under utbildning för inträde vid tygkåren varande m. fl. — har på liknande sätt beräknats till 2 styckjunkare och 7 sergeanter.

Antalet underbefäl, som äro elever vid underofficersskolan, under utbildning till beställningsmän o. s. v., har beräknats till 19 furirer och 8 konstaplar.

Det sålunda för fredstjänsten föreliggande personalbehovet (fredsbehovet) av aktiv personal framgår av efterföljande tabell, i vilken till jämförelse upptagits även det förut angivna mobiliseringsbehovet (krigsbehovet) och slutligen även av kommissionen föreslagen stat. Utöver däri angiven personal tillkomma 9 pensionerade underofficerare.

Officers- och underofficerspersonalen vid luftvärnsartilleriet torde lämpligen böra uppföras på en gemensam stat, under det att manskapspersonalen efter samma grunder som vid armén i övrigt bör uppföras truppförbandsvis. Behovet av underbefäl för Bodendetachmentet synes böra fyllas genom kommendering ur luftvärnsartilleriregementena.

Kategori	Officerare					Underofficerare			Underbefäl		Volontärer
	Överstar	Överste-löjtn.	Majorer	Kap- tener	Sub- offic.	Regements- kassörer	Styck- junkare	Ser- geanter	Furirer	Kon- staplar	
<i>Personal på aktiv stat.</i>											
Regementschefer...	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Personal för utbildning vid regementena	—	2	5	15	24	—	14	30	72	—	—
Personal för utbildning i Boden	—	—	—	1	1	—	1	—	2	—	—
Expeditions- och förvaltningspersonal	—	—	—	9	2	2	16	4	14	2	—
Ställningsmän ...	—	—	—	—	—	—	—	—	6	10	—
Personal i staber, elever vid skolor o. s. v. (bortkommande)	—	—	1	6	30	—	2	7	19	72	—
Behovsbehov	2	2	6	31	57	2	33	41	113	84	—
Behovsbehov	2	8		28	50	30		40	115	80	—
Reslagen stat.....	2	2	6	28	51	2	28	43	114	80	167

Furirskoleelever inräknade.

KAP. VI.

Övergången till den nya härordningen.

Allmänna grunder.

De förbättringar, som den föreslagna nya härordningen avser att erbjuda, böra enligt försvarskommissionens mening komma armén tillgodo, så snart som förhållandena medgiva. Detta är desto betydelsefullare som förbättringarna äro av avgörande betydelse för höjandet av arméns krigsberedskap.

Kostnaderna för nyanskaffning av krigsmateriel hava beräknats fördelade på en tidsperiod av tio år. Den ökning av officerskadreerna, som upptages i föreliggande förslag, torde böra fördelas på i stort sett motsvarande tidsperiod. Det torde nämligen av flera skäl icke vara lämpligt att alltför hastigt öka officersrekryteringen, bland annat därför, att mycket stora ojämnheter i officerskursernas storlek utöva ett ogynnsamt inflytande på officerskårernas struktur. Övergångstiden synes för den skull i vidsträckt bemärkelse böra utsträckas över en tidsperiod av tio år. Dessa böra emellertid indelas i tre skeden, varvid första skedet lämpligen bör omfatta ett år, andra skedet tre år och tredje skedet sex år. Under förutsättning, att riksdagsbeslut i ärendet fattas år 1936, skulle första skedet sålunda omfatta tiden $\frac{1}{7}$ 1936— $\frac{30}{6}$ 1937, andra skedet tiden $\frac{1}{7}$ 1937— $\frac{30}{6}$ 1940 och tredje skedet tiden $\frac{1}{7}$ 1940— $\frac{30}{6}$ 1946.

Första skedet bör främst avses till allmänna förberedelser. Under detta skede bör nuvarande organisation äga bestånd. Viss kaderökning bör dock äga rum. Planläggning för övergångens genomförande bör verkställas av vederbörliga myndigheter. Härvid torde kunna ifrågakomma, att vissa arbeten böra uppdragas åt särskilda kommittéer. Under skedet bör ordinarie årskvot beräknas på kostnaderna för materielanskaffning, varjämte underhållsanslagen böra höjas så, att verksamheten vid armén kan bedrivas utan de inskränkningar, som förorsakats av de senaste årens anslagsbeskränningar.

Under *andra skedet* bör den egentliga omorganisationen äga rum. Försvarsväsendets högsta ledning ävensom arméledningen förutsättas organiserade vid detta skedes början. Truppförband och skolor omorganiseras efterhand. Den nya organisationen bör i huvudsak vara genomförd vid skedets slut.

Under andra, tredje och fjärde övergångsåren ökas successivt kadreerna vid truppförbanden, varjämte de personalomflyttningar verkställas, vilka betingas av den nya organisationen. Indragning av övertaliga truppförband verkställas under fjärde övergångsåret, då även nyuppsättning av ett luft-

värnsartilleriregemente äger rum. Under skedet ökas även underhållsanslag o. s. v. med hänsyn till ökningen av antalet tjänstgöringsdagar och ökat materielbestånd.

Under *tredje skedet* fullföljes kaderökningen och materielanskaffningen.

Arméledningen.

Chefens för armén stab förutsättes, som ovan nämnts, att liksom försvarsstaben träda i verksamhet vid början av andra skedet. Vid samma tidpunkt organiseras fortifikationsstyrelsen såsom ett från armén skilt förvaltningsorgan och erhåller en självständig ställning. Förberedelserna för omorganisationen böra verkställas under första skedet enligt de direktiv, som Kungl. Maj:t förutsättes utfärda senast i början av första övergångsåret.

Territoriella myndigheter. Inskrivningsväsende m. m.

Den nya militäradministrativa indelningen bör vara fullt genomförd vid tredje skedets början. I vad mån densamma helt eller delvis bör genomföras tidigare torde ankomma på Kungl. Maj:ts prövning.

De nuvarande brigadcheferna torde böra tills vidare övertaga de uppgifter, som enligt föreliggande förslag åligga militärbefälhavarna. I mån av avgång ersättas de förra av militärbefälhavare enligt i kommissionens förslag angivna grunder.

Tillsättandet av mobiliseringsofficerare vid infanteriregementena bör ske under andra skedet (2.—4. övergångsåret) enligt under första skedet av vederbörliga myndigheter utarbetad plan.

Beträffande kommandant i Stockholm synes det kommissionen, att med tillsättandet av denna befattningshavare kan anstå, till dess att planläggning av utflyttning till Järvafältet av huvudstadens truppförband kan påbörjas.

De avsedda nya befattningarna såsom militärassistenter vid länsstyrelserna böra med hänsyn till befattningarnas betydelse ur krigsberedskapsynpunkt tillsättas snarast möjligt.

Inskrivning av värnpliktiga enligt den nya härordningen skulle, under förutsättning av riksdagsbeslut i försvarsfrågan år 1936, äga rum första gången under vintern 1937 och de sålunda inskrivna värnpliktiga fullgöra sin första tjänstgöring under vintern 1937—1938 och — huvuddelen — våren och sommaren 1938. Någon förändring i värnpliktsförhållandena, i vad gäller tjänstgöringen i beväringen, för år 1936 eller tidigare inskrivna årsklasser förutsätter försvarskommissionen icke skola äga rum i annan mån än att — vad infanteriet beträffar — fullgörandet av den sista repetitionsövningen må kunna, i förekommande fall, uppskjutas samt förläggas till det år, då huvuddelen av de värnpliktiga, som inskrivits enligt den nya värnpliktslagen, skola fullgöra dylik övning. I fråga härom ävensom i övrigt torde det ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av vederbörliga myn-

digheter utfärda övergångsbestämmelser rörande de värnpliktigas uttagning, tilldelning och tjänstgöring.

Med hänsyn till den tid, som är behövlig för vidtagande av erforderliga förberedelser beträffande utbildning, organisation, förläggning, utrustning m. m. anser försvarskommissionen, att obligatoriska övningar vid landstörmen böra anordnas tidigast med början år 1938.

Truppförbandens organisation.

Såsom ovan under »Allmänna grunder» framhållits bör viss kaderökning äga rum redan under budgetåret 1936/1937. Sådan bör dock icke äga rum vid de truppförband, som avses att indragas. Den under andra skedet ifrågasatta fortsatta kaderökningen bör ske i den omfattning, som med hänsyn till en god rekrytering är lämplig och möjlig. Under fjärde övergångsåret — det sista under andra skedet — verkställes indragning av de härför avsedda truppförbanden, varvid erforderlig överflyttning till de övriga truppförbanden av fast anställd personal äger rum. För personal vid dessa truppförband, som vid tidpunkten i fråga inom kort inträder i pensionsåldern, förutsättes, att tillfälle beredes till förtidspensionering. Det antal beställningar, som i enlighet härmed under de olika skedena böra nyuppföras, framgår av översikten å sid. 574—577.

Det torde ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av vederbörliga myndigheter bestämma de nytillkommande beställningarnas fördelning på skilda truppförband och budgetår. I den i det följande framlagda kostnadsberäkningen för första och andra skedena förutsättes de under andra skedet nytillkomna beställningarna ungefär jämnt fördelade på skedets olika budgetår. Beträffande de under tredje skedet nytillkommande beställningarna förutsättes dessa bliva fördelade på olika budgetår och truppförband så, att kadrerna fyllas så snart som detta med hänsyn till en väl avvägd rekrytering är lämpligt.

Indragning och nyuppsättning av truppförband förutsättes i huvudsak äga rum under fjärde övergångsåret.

Beträffande övergångsstaten och reservstaten hänvisas till vad därom närmare angivits i kostnadsberäkningarna under anslaget till reservstaten. Därav framgår, att den sammanlagda kostnaden för personal på aktiv stat, övergångsstat och reservstat under övergångstiden icke kommer att överstiga den sammanlagda medelsanvisning, som i kostnadsförslaget för genomförd härordning är upptagen för avlöning till personal på aktiv stat och på reservstat.

Undervisningsverken.

Under första skedet — 1936/1937 — förutsättes icke någon annan ändring i nu gällande organisation än att viss kaderökning äger rum vid krigsskolan för att tillgodose det genom kursernas ökning förutsedda ökade behovet av lärarkrafter.

Den föreslagna omorganisationen av undervisningsverken förutsättes i övrigt äga rum under andra skedet enligt av Kungl. Maj:t på förslag av vederbörliga myndigheter fastställd plan. Tillsättandet av de nytillkomna överstebeställningarna vid vissa skolor synes härvid böra äga rum i samband med indragning av vissa regementschefsbeställningar vid infanteriet. Beträffande krigsskolan torde en successiv övergång till föreslagen organisation vara möjlig genom att de olika truppslagens aspirantskolor i vissa avseenden underställas chefen för krigsskolan. Det fullständiga genomförandet av denna skolas organisation torde i anslutning till tidigare angivna principer beträffande regementsindragningar böra äga rum vid början av fjärde övergångsåret.

Hästar och remontering.

Nyanskaffning av egna tjänstehästar förutsättes upphöra med ingången av första övergångsåret. Personal som är innehavare av egna tjänstehästar bör samtidigt sättas i tillfälle att låta staten inlösa dessa enligt gällande bestämmelser.

Remontering med hänsyn till avsett hästbestånd bör påbörjas första övergångsåret.

Ökning av ackordhästbeståndet med därför anvisade särskilda medel bör påbörjas första övergångsåret på sätt Kungl. Maj:t bestämmer.

Materielanskaffning.

Materielanskaffning för härför avsedda särskilda medel bör påbörjas första övergångsåret. Plan för materielanskaffningens genomförande torde böra uppgöras under första skedet av vederbörliga myndigheter och fastställas till sina huvuddrag av Kungl. Maj:t eller enligt nådigt bemyndigande av chefen för armén.

Kaserner m. m.

Handläggning av hithörande ärenden förutsättes från andra skedets början ske vid den nyinrättade fortifikationsstyrelsen.

Överlämning till flygvapnet av Värmlands regementes kasernetablissemant förutsättes äga rum senast vid början av fjärde övergångsåret. Delar av kasernutrymmena förutsätts redan tidigare överlämnade. För arméns behov reserveras utrymme för mobiliseringsförråd för vissa ingenjörformationer samt förläggningstrymme för en ingenjörbataljon.

Överlämnande till marinen av infanterikasernerna i Vaxholm samt infanteri- och ingenjörskasernerna i Karlskrona förutsättes likaledes äga rum vid början av fjärde övergångsåret. Delar av kasernutrymmena torde redan tidigare kunna överlämnas. Det synes böra tagas under omprövning, i vad mån vissa utrymmen i dessa kaserner tillfälligt böra kunna disponeras av armén för sådana kontingenter av landstorm, som övas för att ingå i vederbörliga kustfästningars infanteribesättning.

Översikt över förändringarna i arméns

	Generals- personer m. fl.	Överstar	Överste- löjtnan- ter	Majorer	Kaptener (rytt- mästare)
<i>Högre staber m. m.</i>					
1925 års härordning	17	3	5	16	45
Ökning (minskning) 1936—1937	—	—	—	—	—
” (”) 1937—1940	- 3	+ 1	+ 2	+ 3	+ 7
” (”) 1940—1946	—	—	—	—	—
Föreslagen organisation	14	4	7	19	52
<i>Undervisningsverk.</i>					
1925 års härordning	—	—	5	4	18
Ökning (minskning) 1936—1937	—	—	—	+ 1	+ 3
” (”) 1937—1940	—	+ 5	- 5	+ 3	+ 3
” (”) 1940—1946	—	—	—	—	—
Föreslagen organisation	—	5	—	8	24
<i>Infanteriet.</i>					
1925 års härordning	—	21	21	36	211
Ökning (minskning) 1936—1937	—	—	—	+ 8	+ 19
” (”) 1937—1940	—	- 2	- 2	+ 14	+ 41
” (”) 1940—1946	—	—	—	—	+ 12
Föreslagen organisation	—	19	19	58	283
<i>Kavalleriet.</i>					
1925 års härordning	—	4	2	2	29
Ökning (minskning) 1936—1937	—	—	—	—	+ 4
” (”) 1937—1940	—	—	—	—	+ 3
” (”) 1940—1946	—	—	—	—	—
Föreslagen organisation	—	4	2	2	36
<i>Artilleriet (utom luftvärnsartilleriet).</i>					
1925 års härordning	—	6	7	13	77
Ökning (minskning) 1936—1937	—	—	—	+ 2	+ 8
” (”) 1937—1940	—	—	+ 1	+ 10	+ 13
” (”) 1940—1946	—	—	—	—	+ 10
Föreslagen organisation	—	6	8	25	108
<i>Luftvärnsartilleriet.</i>					
1925 års härordning	—	1	—	1	8
Ökning 1936—1937	—	—	+ 1	+ 1	+ 4
” 1937—1940	—	+ 1	+ 1	+ 4	+ 8
” 1940—1946	—	—	—	—	+ 8
Föreslagen organisation	—	2	2	6	28
<i>Ingenjörtrupperna.</i>					
1925 års härordning	—	2	2	4	24
Ökning (minskning) 1936—1937	—	—	—	+ 1	—
” (”) 1937—1940	—	- 1	+ 1	—	+ 8
” (”) 1940—1946	—	—	—	—	—
Föreslagen organisation	—	1	3	5	32

aktiva kadrer under övergångstiden.

Löjtnanter	Fänrikar (underlöjtnanter och fänrikar)	Summa officerare	Förvaltare m. fl.	Fanjunkare (styckjunkare)	Sergeanter	Summa underofficerare	Furirer	Korporaler (konstaplar)	Vicekorporaler (konstaplar)	Volontärer	Summa underbefäl och volontärer
3	—	89	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— 3	—	+ 7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	96	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	—	48	1	—	—	1	—	—	—	—	—
+ 4	—	+ 8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
+ 27	—	+ 33	—	+ 13	+ 5	+ 18	—	—	—	—	—
52	—	89	1	13	5	19	—	—	—	—	—
400	141	830	—	177	383	580	857	556	567	854	2 834
+ 2	—	+ 29	—	+ 20	—	+ 20	—	—	—	—	—
+ 10	—	+ 61	+ 19	+ 61	— 10	+ 70	+ 3	+ 13	+ 2	—	+ 18
—	+ 40	+ 52	—	+ 4	+ 4	+ 8	—	—	—	—	—
412	181	972	19	262	377	658	860	569	569	854	2 852
54	21	112	—	21	37	58	106	123	—	791	1 020
—	—	+ 4	—	+ 4	+ 2	+ 6	—	—	—	—	—
—	— 1	+ 2	+ 4	+ 5	+ 5	+ 14	+ 50	+ 37	—	+ 9	96
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
54	20	118	4	30	44	78	156	160	—	800	1 116
128	54	285	—	55	120	175	288	282	—	786	1 366
+ 4	—	+ 14	—	+ 12	+ 4	+ 16	—	—	—	—	—
+ 5	—	+ 29	+ 6	+ 22	+ 2	+ 30	+ 59	+ 64	—	— 66	+ 57
+ 20	+ 20	+ 50	—	+ 5	+ 10	+ 15	—	—	—	—	—
157	74	378	6	94	136	236	347	346	—	720	1 413
20	—	30	—	6	13	19	26	29	—	78	133
+ 4	—	+ 10	—	+ 4	+ 4	+ 8	+ 10	+ 10	—	+ 32	+ 52
—	+ 10	+ 24	+ 2	+ 9	+ 14	+ 25	+ 54	+ 41	—	+ 57	+ 152
+ 12	+ 5	+ 25	—	+ 9	+ 12	+ 21	+ 24	—	—	—	+ 24
36	15	89	2	28	43	73	114	80	—	167	361
37	18	87	—	22	40	62	59	58	55	279	451
—	—	+ 1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
+ 7	— 4	+ 11	—	+ 8	+ 15	+ 23	+ 47	+ 4	+ 7	— 119	— 61
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
44	14	99	—	30	55	85	106	62	62	160	390

	Generals- personer m. fl.	Överstar	Överste- löjt- nanter	Majorer	Kaptener (rytt- mästare)
<i>Signaltrupperna.</i>					
1925 års härordning	—	—	1	1	11
Ökning (minskning) 1936—1937	—	—	—	—	—
” (”) 1937—1940	—	+ 1	—	+ 2	+ 1
” (”) 1940—1946	—	—	—	—	—
Föreslagen organisation	—	1	1	3	12
<i>Trängen och trängtrupperna.</i>					
1925 års härordning	—	1	2	3	19
Ökning 1936—1937	—	—	—	+ 1	+ 4
” 1937—1940	—	+ 1	—	+ 1	+ 7
” 1940—1946	—	—	—	—	+ 6
Föreslagen organisation	—	2	2	5	36
<i>Intendenturkåren.</i>					
1925 års härordning	—	2	5	8	62
Ökning (minskning) 1936—1937	—	—	—	+ 1	—
” (”) 1937—1940	—	—	—	—	—
” (”) 1940—1946	—	—	—	—	—
Föreslagen organisation	—	2	5	9	62
<i>Tygekåren (tygstaten).</i>					
1925 års härordning	—	—	1	4	2
Ökning 1936—1937	—	—	—	—	—
” 1937—1940	—	+ 2	+ 2	+ 2	+ 24
” 1940—1946	—	—	—	—	—
Föreslagen organisation	—	2	3	6	26
S a m m a n -					
1925 års härordning	17	40	51	92	506
Ökning (minskning) 1936—1937	—	—	+ 1	+ 15	+ 42
” (”) 1937—1940	- 3	+ 8	—	+ 39	+ 115
” (”) 1940—1946	—	—	—	—	+ 36
Föreslagen organisation	14	48	52	146	699

Likaledes förutsattes överflyttningen av Svea ingenjörkår till Västerbottens regementes kasern äga rum under fjärde övergångsåret.

Kostnaderna för nybyggnader och reparationer för luftvärnsartilleriets del hava, såsom på annan plats anges, beräknats till kronor 2 438 000.

Då organisationskostnaderna för luftvärdet under de första övergångsåren väsentligt understiga dem, som beräknats för genomförd organisation, synas kostnaderna för nybyggnader och reparationer efter samma grunder, som tillämpas beträffande flygvapnets byggnadskostnader, kunna bestridas av de

Löjtnanter	Fänrikar (underlöjtnanter och fänrikar)	Summa officerare	Förvaltare m. fl.	Fanjunkare (styckjunkare)	Sergeanter	Summa underofficerare	Furirer	Korporaler (konstaplar)	Vice-korporaler (konstaplar)	Volontärer	Summa underbefäl och volontärer
13	4	30	—	6	12	18	28	32	30	111	201
+ 3	- 4	+ 3	—	+ 4	+ 3	+ 7	+ 22	- 7	- 5	- 41	- 31
16	—	33	—	10	15	25	50	25	25	70	170
30	11	66	—	19	39	58	56	52	48	68	224
+ 1	—	+ 6	—	+ 5	+ 3	+ 8	+ 8	+ 4	+ 4	+ 22	+ 38
+ 2	+ 3	+ 14	—	+ 16	+ 8	+ 24	+ 31	+ 14	+ 18	+ 20	+ 83
+ 15	+ 2	+ 23	—	+ 4	+ 18	+ 22	+ 15	—	—	—	+ 15
48	16	109	—	44	68	112	110	70	70	110	360
9	—	86	53	5	10	68	22	—	—	—	22
+ 1	—	+ 1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	—	88	51	6	15	72	24	—	—	—	24
—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
+ 4	—	+ 30	—	+ 6	+ 10	+ 16	+ 20	—	—	—	+ 20
4	—	41	—	6	10	16	20	—	—	—	20

d r a g.

715	249	1 670	54	311	654	1 019	1 442	1 132	700	2 967	6 241
+ 15	—	+ 73	—	+ 45	+ 13	+ 58	+ 18	+ 14	+ 4	+ 54	+ 90
+ 52	+ 4	+ 215	+ 29	+ 145	+ 57	+ 231	+ 288	+ 166	+ 22	- 140	+ 336
+ 51	+ 67	+ 154	—	+ 22	+ 44	+ 66	+ 39	—	—	—	+ 39
833	320	2 112	83	528	768	1 374	1 787	1 312	726	2 881	6 706

härigenom uppstående besparingarna. Kommissionen föreslår därför, att luftvärnets byggnadskostnader uppdelas på de tre första övergångsåren på sätt, som framgår av efterföljande kostnadsberäkning.

Kostnader.

Med tillämpning av ovan angivna principer för övergången uppgå kostnaderna för armén med luftvärnsvapnet under första och andra skedet av övergången till de belopp, som framgår av efterföljande översikt.

Översikt över anslag till armén med luftvärnsvapnet under första, andra, tredje och fjärde övergångsåren.

A n s l a g	1936—1937	1937—1938	1938—1939	1939—1940
Avlöning till personal vid arméförvaltningen	551 550	—	—	—
Avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl.	26 800 000	—	—	—
Avlöning till personal vid arméledning, staber och truppförband m. fl.	—	27 900 000	29 000 000	30 100 000
Avlöning till personal på övergångsstat vid armén	3 000 000	2 500 000	2 100 000	1 700 000
Inkvarteringsordnande i Stockholm	21 450	21 450	21 450	21 450
Rekryteringskostnader	95 000	95 000	95 000	95 000
Avskedspremier m. m.	130 000	130 000	130 000	130 000
Arméns reservstater	800 000	950 000	1 150 000	1 350 000
Reservstat för furirer vid Gotlands trupper	21 000	—	—	—
Personal i arméns reserver samt personal över stat	1 150 000	1 170 000	1 220 000	1 250 000
Rese- och traktementspenningar	150 000	150 000	150 000	150 000
Rese- och traktementskostnader m. m. för hästuttagsmyndigheterna	28 000	28 000	28 000	28 000
Flyttningersättning	175 000	180 000	180 000	180 000
Resestipendier	20 000	20 000	20 000	20 000
De värnpliktigas avlöning	2 950 000	3 100 000	3 350 000	3 400 000
Understöd åt vissa värnpliktigas familjer	75 000	80 000	90 000	95 000
Inskrivnings-, månstrings- och färdkostnader m. m.	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Studiestipendier	—	5 000	5 000	5 000
Understöd åt föreningar och till skrifters utgivande	15 000	25 000	25 000	25 000
Frivilliga skytteväsendets befrämjande	280 000	350 000	400 000	470 000
Tryckningskostnader	90 000	100 000	100 000	100 000
Vissa arbeten å mobiliseringsverket	30 000	15 000	15 000	15 000
Generalstabens översiktskarta över Sverige	7 000	—	—	—
Konservering av vissa samlingar i krigsarkivet	9 000	9 000	4 000	—
Undervisnings- och gymnastikmaterial samt undervisningsanstalter och utbildningskurser	940 000	982 000	982 000	982 000
Skrivmaterialier och expenser	625 000	600 000	600 000	600 000
Mathållning	5 920 000	6 250 000	6 850 000	6 980 000
Munderingsutrustning	4 500 000	4 620 000	5 080 000	5 170 000
Kasernutredning, intendenturfordon m. m.	1 280 000	—	—	—
Kasernutredning, förplägnadsutredning m. m.	—	980 000	1 056 000	1 072 000
Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt	3 050 000	3 075 000	3 075 000	3 075 000
Remontering	534 000	534 000	534 000	534 000
Furagering	2 064 000	2 164 000	2 250 000	2 290 000
Arméns brevdueväsende	5 000	5 000	5 000	5 000
Transport	56 316 000	57 038 450	59 515 450	60 842 450

A n s l a g	1936—1937	1937—1938	1938—1939	1939—1940
Transport	56 816 000	57 088 450	59 515 450	60 842 450
Anskaffning, underhåll och drift av motorfordon (intendentsdepartementet)	540 000	—	—	—
Truppförbandens övningar	1 700 000	1 900 000	2 000 000	2 048 000
Luftförsvarsövningar	40 000	—	—	—
Fält- och fälttjänstövningar	700 000	700 000	700 000	700 000
Sjuk- och veterinärvård	570 000	—	—	—
Sjukvård	—	486 000	512 000	517 000
Arméns bakteriologiska laboratorium	2 000	2 000	2 000	2 000
Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig...	20 000	20 000	20 000	20 000
Arméns hundgård	6 000	7 000	8 000	9 000
Veterinärvård	—	102 000	107 000	111 000
Vapen och ammunition m. m.	4 800 000	4 900 000	5 100 000	5 250 000
Underhåll av och försök med stridsvagnar	50 000	—	—	—
Underhåll, drift och förnyelse av motorfordon vid artilleriet	340 000	—	—	—
Anskaffning och underhåll av motorfordon	—	700 000	725 000	750 000
Anskaffning och underhåll av ingenjör-, spansningsfordons- och signalmateriel m. m.	—	780 000	780 000	780 000
Underhåll av kavalleriets pansarbilmateriel	20 000	—	—	—
Byggnader, övningsfält och skjutbanor	2 800 000	—	—	—
Ingenjörmateriel	180 000	—	—	—
Underhåll och drift av arméns radiomateriel	75 000	—	—	—
Ersättning för rustning och rotering	180 000	165 000	150 000	135 000
Extra utgifter	350 000	350 000	350 000	350 000
Semester åtvidlantförsvaret anställda arbetare	185 000	185 000	185 000	185 000
Kostnader för materielanskaffning enligt ny härordning	7 950 000	7 950 000	7 950 000	7 950 000
Luftvärnets byggnader, förråd m. m.	438 000	—	—	—
Summa	77 262 000	75 285 450	78 104 450	79 649 450
Från lantförsvaret överflyttade anslag:				
Försvarsstaben	—	238 000	238 000	238 000
Fortifikationsstyrelsen	—	¹ 4 060 000	¹ 4 060 000	3 060 000
Summa summarum	77 262 000	79 583 450	82 402 450	82 947 450

Av översikten framgår, att kostnaderna för armén med luftvärnsvapnet stiga från 77·2 milj. första övergångsåret till 82·9 milj. kronor fjärde övergångsåret. Vid genomförd härordning är motsvarande siffra 83·3 milj. Frånräknas de kostnader, som belöpa sig på försvarsstaben och fortifikationsstyrelsen, utgör kostnaden andra övergångsåret 75·3 milj. kronor och fjärde övergångsåret 79·6 milj. kronor. Kostnadernas fördelning på olika anslags titlar förutsättes i vad rör andra skedet bliva beroende på äskanden av vederbörliga myndigheter i anslutning till särskild övergångsplan.

¹ Härav för byggnader, förråd m. m. för luftvärnsvapnet 1 000 000 kronor.

KAP. VII.

Kostnadsberäkningar för armén med luftvärnsvapnet.**Allmänna grunder.**

Vid uppgörandet av föreliggande kostnadsberäkningar har den nuvarande uppställningen av riksstatens fjärde huvudtitel, lantförsvaret, tjänat såsom grund. Med hänsyn till den avsedda omorganisationen av arméns centrala förvaltningsmyndigheter har emellertid en viss omgruppering gjorts av de föreslagna medelsanvisningarna. De anslag, som tillhöra tyg-, intendentur- och civilförvaltningarna, hava sålunda sammanförts i grupper, som motsvara resp. förvaltningars avsedda verksamhetsområden. I samband därmed har en viss omflyttning verkställt mellan de skilda anslagstitlarna och anslagsposterna. Härvid har eftersträfvats, att jämförelse med nu gällande rikstatsuppställning i möjligaste mån skall kunna göras. Sedan omorganisationen av förvaltningsorganen genomförts, torde det emellertid böra ankomma på Kungl. Maj:t att framlägga förslag till erforderlig ytterligare avvägning mellan de olika anslagsposterna.

Kostnadsberäkningarna äro uppgjorda med hänsyn till förhållandena under en kommande tioårsperiod. Beträffande de särskilda omständigheter, som utöva inflytande på kostnaderna under övergången till ny härordning, hänvisas till kap. VI. »Övergången till den nya härordningen».

Vid beräkningen av antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga har hänsyn tagits dels till den omständigheten, att för flertalet värnpliktiga avgången under tidsperioden från inskrivning till inryckning beräknats utgöra 8 %, dels till att genomsnittsantalet tjänstgörande värnpliktiga under första tjänstgöringen utgöres av inryckningskontingenten efter avdrag av 5 %.

Löner för vissa befattningshavare, tjänstgörande vid kommandoexpeditionen, försvarsstaben, chefens för armén stab samt de högre truppförbandens staber, hava upptagits å stat för generalstabskåren. Å artilleristabskårens stat äro upptagna löner för aktiv personal, avsedd för artilleriinspektionen — även för luftvärnsartilleriet — samt för artilleriets skjutskola. För artilleristabskårens kompaniofficerare hava härvid förutsatts gälla samma avlöningsbestämmelser som för kompaniofficerare vid generalstabskåren.

För personal på aktiv stat, avlönad enligt löneplanerna för officerare (O), underofficerare (Uo) eller civilmilitär personal m. fl. (C), hava lönerna beräknats i näst högsta löneklass i vederbörlig lönegrad och ortsgrupp¹ (vid

¹ Med hänsyn härtill hava staterna för truppförbanden sammanförts ortsgruppsvis.

lönegrad om två löneklasser medeltalet mellan lönebeloppen i dessa). För manskap har lönen beräknats efter 1928 års löneplan. Såsom medellön har räknats för furir lönen såsom furir av 2. klass efter 60 månaders tjänst, för korpral lönen såsom sådan efter 36 månaders tjänst, och för vicekorpral lönen såsom sådan efter 24 månaders tjänst. För volontär har beräknats vid truppslag, som saknar vicekorpralsbeställningar, lönen efter 12 månaders tjänst, vid övriga truppslag begynnelselönen såsom volontär. För civil personal, avlönade efter löneplanerna A, B och Eo, har beräknats netto-lönen i högsta löneklass av vederbörlig lönegrad och för personal, avlönad enligt löneplan K, efter lönen i mellersta löneklass av vederbörlig lönegrad.

För personal på reservstat har avlöning och pension beräknats enligt de grunder, som kommissionen på sid. 487 föreslagit.

Dagskostnaderna för mathållning och furage äro beräknade enligt de grunder, som gälla för budgetåret 1935/1936.

Kostnaderna för luftvärnsvapnet äro inräknade i vederbörliga anslag. Av en särskild sammanställning framgår fördelningen av kostnaderna på luftvärnsvapnet och armén i övrigt.

Det beräknade antalet tjänstgöringsdagar och hästunderhållsdagar framgår av nedanstående sammandrag.

Sammandrag av tjänstgöringsdagar.

	Antal tjänstgöringsdagar			
	för fast anställt manskap	för värnpliktiga		Summa
		med 50 öres penning- bidrag	med 1 kr. penning- bidrag	
<i>Fast anställt manskap</i>	2 621 795	—	—	2 621 795
<i>Värnpliktiga.</i>				
I beväringen.				
Studenter och likställda.....	—	368 090	343 825	711 915
Övriga i linjetjänst	—	3 864 555	241 380	4 105 935
Ersättningsreserven	—	936 000	—	936 000
I landstormen	—	—	145 720	145 720
Tillkommer enligt lagen om värn- pliktiga, vilka hysa samvetsbetänk- ligheter mot värnpliktstjänstgöring	—	99 000	—	99 000
Summa tjänstgöringsdagar	2 621 795	5 267 645	730 925	8 620 365
Avrundat	2 620 000	5 270 000	730 000	8 620 000
		6 000 000		

Sammandrag av hästunderhållsdagar.

	Antalet hästunderhållsdagar vid beräkning av anslagen till	
	munderings- utrustning, furagering m. m.	veterinärvård m. m.
<i>Stamhästar.</i>		
5 033 hästar i 365 dagar	1 837 045	1 837 045
<i>Ackordhästar</i>		
.....	243 000	243 000
<i>Remonter.</i>		
465 hästar i 45 dagar	20 925	20 925
Underhållsdagar för remonter i depåerna	—	223 000
Summa hästunderhållsdagar	2 100 970	2 323 970
Avrundat	2 100 000	2 324 000

Tablå över kostnaderna för armén med luftvärnsvapnet.

Sid.		Kronor	Kronor
584	A. Anslag tillhörande civilförvaltningens verksamhetsområde.		
584	1. Avlöning till personal vid arméledning, staber och truppförband m. fl., förslagsanslag	31 037 550	
639	2. Avlöning till personal på övergångsstat vid armén, förslagsanslag	—	
639	3. Inkvarteringsordnande i Stockholm, reservationsanslag	21 450	
639	4. Rekryteringskostnader, reservationsanslag	95 000	
639	5. Avskedspremier m. m., förslagsanslag	130 000	
640	6. Arméns reservstater, förslagsanslag	2 358 000	
641	7. Reservstat för furirer vid Gotlands trupper, förslagsanslag	—	
641	8. Personal i arméns reserver samt personal över stat, förslagsanslag	1 350 000	
643	9. Rese- och traktamentspenningar, förslagsanslag	150 000	
643	10. Rese- och traktamentskostnader m. m. för hästuttagningens myndigheter, förslagsanslag	28 000	
643	11. Flyttningersättning, förslagsanslag	180 000	
643	12. Resestipendier, reservationsanslag	20 000	
643	13. De värnpliktigas avlöning, förslagsanslag	3 400 000	
644	14. Understöd åt vissa värnpliktigas familjer, förslagsanslag	95 000	
644	15. Inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m., förslagsanslag	1 000 000	
644	16. Studiestipendier, reservationsanslag	5 000	
644	17. Understöd åt föreningar och till skrifers utgivande, reservationsanslag	25 000	
644	18. Frivilliga skytteväsendets befrämjande, reservationsanslag	470 000	
644	19. Vissa arbeten på mobiliseringsverket, reservationsanslag	15 000	40 380 000

Sid.		Kronor	
644	B. Anslag tillhörande intendenturförvaltningens verksamhetsområde.		
645	1. Undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser, reservationsanslag.....	982 000	
646	2. Skrivmaterialier och expenser, reservationsanslag ...	600 000	
646	3. Tryckningskostnader, förslagsanslag	100 000	
646	4. Mathållning, förslagsanslag	6 980 000	
646	5. Munderingsutrustning, reservationsanslag.....	5 170 000	
646	6. Kasernutredning, förplågnadsutredning m. m., reservationsanslag	1 073 000	
647	7. Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt, förslagsanslag.....	3 075 000	
647	8. Remontering, reservationsanslag	534 000	
647	9. Furagering, förslagsanslag	2 290 000	
647	10. Arméns brevduveväsen, reservationsanslag	5 000	
647	11. Truppförbandens övningar, reservationsanslag	2 048 000	
649	12. Fält och fälttjänstövningar, reservationsanslag	700 000	
649	13. Sjukvård, reservationsanslag	517 000	
649	14. Arméns bakteriologiska laboratorium, förslagsanslag	2 000	
649	15. Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig, reservationsanslag.....	20 000	
649	16. Arméns hundgård, reservationsanslag	9 000	
649	17. Veterinärvård, reservationsanslag.....	111 000	24 216 000
650	C. Anslag tillhörande tygförvaltningens verksamhetsområde.		
650	1. Vapen och ammunition m. m., reservationsanslag ...	5 250 000	
650	2. Anskaffning och underhåll av motorfordon, reservationsanslag.....	750 000	
650	3. Anskaffning och underhåll av ingenjörs-, anspanssfordons-, signalmateriel m. m., reservationsanslag ...	780 000	6 780 000
651	D. Diverse anslag.		
651	1. Ersättning för rustning och rotering, förslagsanslag	100 000	
651	2. Extra utgifter, reservationsanslag	350 000	
651	3. Semester åt vid lantförsvaret anställda arbetare, förslagsanslag.....	185 000	635 000
651	E. Kostnader för materielanskaffning, reservationsanslag	7 950 000	7 950 000
	Summa kronor		79 961 000

Tablå
utvisande luftvärnsvapnets andel i arméns anslag.

	Årskostnader	Årskvot av kostnader för materielanskaffning	Summa kostnader per år
	kronor	kronor	kronor
Armén utom luftvärnsvapnet.....	69 096 000	5 200 000	74 296 000
Luftvärnsvapnet.....	2 915 000	2 750 000	5 665 000
Summa armén med luftvärnsvapnet	72 011 000	7 950 000	79 961 000

**A. ANSLAG TILLHÖRANDE CIVILFÖRVALTNINGENS
VERKSAMHETSOMRÅDE.**

1. Avlöning till personal vid arméledning, staber och truppförband m. fl.

Sid.		Kronor	Kronor
	a) Avlöningsförmåner upptagna i vederbörliga stater för:		
	Generalitet och stabskärer.		
586	Generalitetet	230 760	
587	Generalstabskåren	414 468	
587	Artilleristabskåren	147 828	793 056
	Arméledningen.		
588	Chefens för armén stab jämte krigsarkivet	173 782	
589	Truppslags-, sjuk- och veterinärvårdsinspektionerna	110 570	
590	Arméns tygförvaltning med underlydande anstalter	158 850	
590	Arméns intendenturförvaltning	75 498	
591	Arméns civilförvaltning	276 007	794 707
	De högre truppförbandens staber m. m.		
592	Fördelnings- och militärbefälhavarestaber m. fl.	177 966	
593	Rullföringsbefälhavare med biträden	486 240	664 206
	Undervisningsverken.		
594	Krigsskolan	561 998	
595	Krigshögskolan	108 645	
595	Artilleri- och ingenjörhögskolan	111 141	
596	Infanteriofficersskolan	219 780	
596	Ridskolan	42 519	
597	Trängofficersskolan	13 940	
597	Arméns underofficersskola	288 168	
598	Artilleriets skjutskola	38 600	1 384 791
	Infanteriet.		
598	Svea livgarde	764 334	
599	Göta livgarde (stridsvagnsregementet)	419 904	
600	Livregementets grenadjärer	665 790	
601	Livgrenadjärregementet	633 438	
602	Jämtlands fältjägerregemente	681 966	
603	Norra skånska infanteriregementet	617 262	
603	Södra skånska infanteriregementet	617 262	
604	Upplands regemente	649 614	
603	Skaraborgs regemente	617 262	
603	Kronobergs regemente	617 262	
605	Jönköpings-Kalmar regemente	601 086	
604	Dalregementet	649 614	
600	Hälsinge regemente	665 790	
600	Älvsborgs regemente	665 790	
601	Hallands regemente	633 438	
601	Bohusläns regemente	633 438	
606	Gotlands infanteriregemente	634 878	
607	Norrbottnens regemente	752 764	
600	Västernorrlands regemente	665 790	12 186 682
	Transport		15 823 442

Sid.		Kronor	Kronor
	Transport		15 823 442
	Kavalleriet.		
608	Livregementet till häst	590 580	
609	Skånska kavalleriregementet	569 874	
610	Livregementets husarer	441 498	
611	Norrlands dragonregemente	508 155	2 110 107
	Artilleriet utom luftvärnsartilleriet.		
612	Svea artilleriregemente	711 636	
613	Göta artilleriregemente	741 000	
614	Wendes artilleriregemente	648 078	
615	Norrlands artilleriregemente	710 586	
616	Norrbottens artillerikår	293 820	
617	Smålands arméartilleriregemente	689 775	
618	Gotlands artillerikår	294 324	
619	Bodens artilleriregemente	623 760	4 712 979
	Luftvärnsartilleriet.		
619	Officerare och underofficerare vid luftvärnsartilleriet ...	776 592	
620	Karlsborgs luftvärnsartilleriregemente	235 428	
620	Östgöta luftvärnsartilleriregemente	200 502	1 212 522
	Ingenjörtrupperna.		
621	Officerare och underofficerare vid ingenjörtrupperna ...	895 554	
621	Svea ingenjörkår	167 076	
622	Göta ingenjörkår	159 882	
622	Bodens ingenjörkår	137 436	1 359 948
	Signaltrupperna.		
623	Signalregementet	532 614	532 614
	Trängtrupperna.		
623	Officerare och underofficerare vid trängen	1 021 296	
624	Svea trängkår	121 752	
624	Göta trängkår	112 956	
625	Norrlands trängkår	114 576	
625	Skånska trängkåren	126 414	1 496 994
626	Tygekåren	1 243 638	1 243 638
626	Intendenturkåren	1 062 798	1 062 798
627	Fältläkarkåren	689 058	689 058
628	Fältveterinärkåren	191 806	191 806
629	Väg- och vattenbyggnadskåren	8 340	8 340
	Garnisonssjukhusen m. m.		
629	Garnisonssjukhuset i Stockholm	130 195	
630	» » i Karlsborg	8 761	
631	» » i Boden	116 175	
632	Arméns sjuksköterskekår	68 000	323 131
	Polispersonalen.		
632	Polispersonalen i Boden och Karlsborg	129 196	129 196
	Transport		30 896 573

Sid.		Kronor
	Transport	30 896 573
633	b) Kallortstillägg, förslagsvis	83 000
	c) Felräkningspenningar, förslagsvis	16 000
	d) Hyresbidrag åt visst underbefäl, förslagsvis	148 000
	e) Anställningspenningar, förslagsvis	74 000
	f) Dagavlöning och dagavlöningstillägg åt indelt manskap, förslagsvis	11 000
	g) Lönefyllnad enligt Kungl. Maj:ts närmare bestämmande till högst 4 musikdirektörer med kapstens tjänsteställning från O. 2 till O. 3, 4 × 2 520 = förslagsvis	10 080
	h) Kostnader för musikelever, förslagsvis	24 000
	i) Stipendier å 2 000 kronor för underlättande av officersrekryteringen i Boden, förslagsvis	16 000
	j) Ekiperingshjälp, förslagsvis	60 000
	k) Tjänstgöringstraktamenten m. m. för vissa officerare och underofficerare, förslagsvis	30 000
	l) Vissa arvoden m. m. enligt förteckning (bil. A: 1—3 sid. 634—639), förslagsvis	619 000
	m) Oförutsedda utgifter, förslagsvis	50 000
	Summa kronor	32 037 653
	Avgår beräknad ersättning för tjänstebostäder..... kr. 880 000	
	Avgår för beräknad ersättning från resp. landsting till vissa militära sjukhus	120 000
	Återstå kronor	31 037 653
	Avrundat	31 037 550

Stat
för generalitetet.

Militär personal.	An-tal	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente		An-tal	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente
Chef för armén, arvode	1	—	Generalfälttygmästare	1	O. 8
Fördelningschefer	4	O. 8	Generalintendent	1	O. 8
Kommandant i Bodens fästning	1	O. 8	Försvarschef på Gotland	1	O. 7
Inspektör för infanteriet	1	O. 8	Inspektör för kavalleriet	1	O. 7
” ” artilleriet	1	O. 8	” ” ingenjörtrupperna	1	O. 7
			” ” trängen	1	O. 7

1. Arvode till chefen för armén kronor 21 000
 2. Avlöning till ovanstående militära personal på aktiv stat ” 209 760

Summa kronor 230 760

Stat
för generalstabskåren.

Militär personal.	Antal	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlösningsreglemente
Officerare.		
Chief, tillika stabschef vid chefens för armén stab	1	O. 7
Överste, chef för kommandoexpeditionen	1	O. 6
Överstelöjtnanter	4	O. 5
Majorer	9	O. 4
Kaptener	34	O. 3

Avlöning till ovanstående militära personal på aktiv stat Summa kronor **414 468**

Stat
för artilleristabskåren.

Militär personal.	Antal	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlösningsreglemente
Officerare.		
Överste, chef för artilleriets skjutskola	1	O. 6
Överstelöjtnanter	2	O. 5
Majorer	3	O. 4
Kaptener	11	O. 3

Avlöning till ovanstående militära personal på aktiv stat Summa kronor **147 828**

Stat
för chefens för armén stab jämte krigsarkivet.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt av- lönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt av- lönings- reglemente
1. Chefens för armén stab.					
Militär personal.					
<i>Militärattachéer.</i>					
Överstelöjtnant.....	1	O. 5			
Majorer	3	O. 4			
Pensionerad personal.					
Bibliotekarie	1	—			
Intendent	1	—			
Aktuarier	5	—			
Expeditionsunderofficerare	2	—			
Civil personal.					
Expeditionsvakt.....	1	B. 5			
Extraordinarie tjänstemän med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan.					
Automobilförare	1			1	—
Telefonvakt				1	—
2. Krigsarkivet.					
Pensionerad personal.					
Arkivofficerare				3	—
Expeditionsunderofficer				1	—
Civil personal.					
Krigsarkivarie				1	B. 26
Expeditionsvakter.....				2	B. 5

1. Avlöning till ovanstående militära personal på aktiv stat	kronor	39 300
2. Arvoden till militärattachéer	»	48 000
3. Avlöningar till ovanstående civila personal	»	18 978
4. Arvoden till ovanstående pensionerade personal (därav 10 å 3 600 kronor och 3 å 2 340 kronor)	»	43 020
5. Avlöning till icke ordinarie personal (1 automobilförare och 1 telefonvakt)	»	4 584
6. Arvoden till extra tjänstemän i krigsarkivet	»	5 300
7. Arvode till juridiskt biträde	»	3 600
8. Tjänstgöringstraktamenten m. m. för vid arméstaben inbeordrad personal	»	11 000

Summa kronor **173 782**

Stat

för truppslagsinspektioner samt sjuk- och veterinärvårdsinspektionerna.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- bärligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- bärligt avlönings- reglemente
A. Infanteriinspektionen.			D. Ingenjörinspektionen.		
Officerare.			Pensionerad personal.		
Överstelöjtnant eller major ...	1	{ O. 5 eller O. 4 O. 4 O. 3	Expeditionsofficer.....	1	—
Major	1		Expeditionsunderofficer	1	—
Kaptener, arvoden	4				
Pensionerad personal.			E. Tränginspektionen.		
Expeditionsofficer.....	1	—	Pensionerad personal.		
Expeditionsunderofficer	1	—	Expeditionsunderofficer	1	—
B. Kavalleriinspektionen.			F. Sjukvårdsinspektionen.		
Officerare.			Civilmilitär personal.		
Major	1	O. 4	Förrådsvaktmästare	1	C. 1
Ryttmästare, arvode	1	O. 3	Pensionerad personal.		
Pensionerad personal.			Sjukvårdsintendent ..	1	—
Expeditionsunderofficer	1	—	Förrådsförvaltare	1	—
C. Artilleriinspektionen.			Expeditionsunderofficer	1	—
Pensionerad personal.			G. Veterinärvårdsinspek- tionen.		
Bibliotekarie	1	—	Pensionerad personal.		
Expeditionsofficer.....	1	—	Expeditionsunderofficer	1	—
Expeditionsunderofficerare	2	—			

1. Avlöning (arvoden) till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat kronor 71 190
2. Arvoden till ovanstående pensionerade personal (1 å 3 600, 4 å 3 180 och 9 å 2 340 kronor) » 37 380
3. Arvode till juridiskt biträde vid sjukvårdsinspektionen » 2 000

Summa kronor 110 570

Stat
för arméns tygförvaltning med underlydande anstalter.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente	Pensionerad personal.		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Civil personal.						
Krigsråd	1	B. 30	Expeditionsofficerare	4	—	
Sekreterare	1	B. 26	Registrator	1	—	
Bokhållare	1	B. 21	Intendent	1	—	
Expeditionsvakt	1	B. 5	Ledare av teknisk revision ...	1	—	
Kontorsbiträden	3	B. 4	Byråofficerare	2	—	
			Expeditionsunderofficerare	16	—	
			Kontrollunderofficerare	2	—	
			Tygunderofficerare	2	—	

1. Avlöning till ovanstående ordinarie civila personal kronor 40 590
2. Särskilda arvoden till militär personal, nämligen: 1 å 2 040 kr. till fälttygmästaren, 3 å 2 400 kr. till styresmän vid tygförvaltningens fabriker, 1 å 1 500 kr. till arbetsofficeren vid ammunitionsfabriken å Karlsborg, 9 å 1 200 kr. till 5 kontrollofficerare, 2 arbetsofficerare vid Åkers krutbruk, 1 arbetsofficer vid gevärsfaktoriet och 1 arbetsofficer vid ammunitionsfabriken i Marieberg, 2 å 1 020 kr. till 1 besiktningsofficer och 1 skottställningsofficer vid gevärsfaktoriet, 22 å 600 kr. till 2 besiktningsofficerare vid ammunitionsfabrikerna, 10 såsom avdelningschefer vid tygförvaltningen tjänstgörande kompaniofficerare samt 10 till tjänstgöring vid tygförvaltningen ur truppförbanden beordrade officerare, om dessa icke äro avdelningschefer, 5 å 750 kr. till 3 kontrollbiträden, 1 skottställningsunderofficer vid gevärsfaktoriet samt 1 besiktningsunderofficer vid Åkers krutbruk » 40 530
3. Arvoden till ovanstående pensionerade personal (9 å 3 600, 13 å 2 340 och 7 å 2 130 kr.) » 77 730

Summa kronor 158 850

Stat
för arméns intendenturförvaltning.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente	Pensionerad personal.		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Civil personal.						
Krigsråd	1	B. 30	Expeditionsofficerare m. fl. ...	5	—	
Sekreterare	1	B. 26	Expeditionsunderofficer. m. fl.	6	—	
Expeditionsvakter	2	B. 5				
Kontorsbiträden	2	B. 4				
Övrig personal	3	B. 3				

1. Avlöning till ovanstående civila ordinarie personal kronor 41 658
2. Arvoden till ovanstående pensionerade personal (5 å 3 600 kr. och 6 å 2 340 kr.) » 32 040
3. Tre arvoden å 600 kr. till kontroll- och besiktningsofficerare » 1 800

Summa kronor 75 498

Stat
för arméns civilförvaltning.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Civil personal.					
Generalkrigskommissarie	1	A. 3	Expeditionsvakt.....	1	B. 7
Krigsråd	2	B. 30	Expeditionsvakter.....	3	B. 5
Sekreterare	1	B. 26	Pensionerad personal.		
Ombudsman	1	B. 26	Registrator	1	—
Revisionskamrerare	2	B. 26	Icke ordinarie personal.		
Sekreterare	1	B. 24	Biträden	2	—
Krigskassör.....	1	B. 24	Amanuenser	5	—
Kamrerare	1	B. 24			
Notarier	3	B. 21			
Revisorer.....	7	B. 21			
Kansliskrivare	2	B. 11			
Kanslibiträden	7	B. 7			
Kontorsbiträden	6	B. 4			

1. Avlöning till ovanstående ordinarie civila personal.....	kronor	242 133
2. Löner och arvoden till ovanstående icke-ordinarie personal.....	"	30 274
3. Registrator, pensionerad officer (arvode à 3 600 kr.)	"	3 600

Summa kronor 276 007

Stat
för fördelningsstabers m. m.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
A. Fördelnings- och motsva- rande militärbefälsstabers.			Civil personal.		
Pensionerad personal.			Garnisonspastor		
Militärbefälhavare	4	—	1 —		
Inskrivningsofficerare	4	—	C. Försvarshefsstabens på Gotland.		
Expeditionsunderofficerare	24	—	Pensionerad personal.		
B. Kommandantsstaben i Bodens fästning och militär- befälsstaben för Övre Norrländ.			Inskrivningsofficer		
Officerare.			Expeditionsunderofficerare		
Militärbefälhavare	1	O. 7	Förrädsförvaltare, underofficer 1 —		
Civilmilitär personal.			D. Kommandantsstaben i Stockholm.		
Övermaskinist	1	C. 5	Pensionerad personal.		
Förste montör	1	C. 3	Kommandant		
Montör	1	C. 1	Adjutant		
Pensionerad personal.			E. Fästningsstabers.		
Inskrivningsofficer	1	—	Infanteribefälhavare i Vax- holms fästning		
Expeditionsunderofficerare	4	—	Infanteriofficer i Karlskrona fästning, arvode		
			Adjutant hos infanteribefäl- havaren i Vaxholms fästning, arvode		
			1	(O. 5 eller O. 4	
			1	O. 3	
			1	O. 3	

1. Avlöning (arvoden) till ovanstående militära personal på aktiv stat..... kronor 39 582
2. Avlöning till ovanstående civilmilitära personal
3. Arvode till ovanstående civila personal
4. Arvoden till ovanstående pensionerade personal, 5 å 6 000 till militärbefälhavare och kommandant, 4 å 3 600 till inskrivningsofficerare vid fördelningsstabers, 3 å 3 180 till vardera inskrivningsofficerarna vid militärbefälsstaben för Övre Norrländ och vid försvarshefsstabens på Gotland samt till adjutanten vid kommandantsstaben i Stockholm, 6 å 2 340 till expeditionsofficerare vid IV. fördelningsstaben och Östra militärbefälsstaben, 25 å 2 130 till förrädsförvaltaren vid försvarshefsstabens på Gotland samt till övriga expeditionsofficerare

Summa kronor 177 966

Stat
för rullföringsbefälhavare med biträden.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Pensionerad personal.					
Befälhavaren för Stockholms stads rullföringsområde.....	1	—	Biträden vid Stockholms stads rullföringsområde	10	—
Befälhavare för Göteborgs stads rullföringsområde.....	1	—	Biträden vid Stockholms lant- rullföringsområde.....	3	—
Övriga rullföringsbefälhavare utom å Gotland	72	—	Biträden vid rullföringsområ- den i landsorten	88	—
Rullföringsbefälhavare å Got- land, tillika landstormsom- rådesbefälhavare	4	—	Biträden vid rullföringsområ- den å Gotland, tillika land- stormsförrådsförvaltare	4	—
Officerare vid Stockholms stads rullföringsområde.....	3	—			

- Arvoden till ovanstående pensionerade personal 2 å 3 600 till befälhavarnas för Stockholms stads och Göteborgs stads rullföringsområden, 75 å 3 180 till övriga rullföringsbefälhavare på fastlandet och till officerarna vid Stockholms stads rullföringsområde, 4 å 2 760 till rullföringsbefälhavare på Gotland, 13 å 2 340 till rullföringsbiträden vid Stockholms stads och lantrullföringsområden, 88 å 2 130 till rullföringsbiträden i landsorten samt 4 å 1 710 till rullföringsbiträden på Gotland kronor 481 440
- Arvodestillägg å 600 kronor till rullföringsbiträde, som är underofficer i reserven men ej åtnjuter pension och fyllnadspension och som tjänstgjort såsom rullföringsbiträde i minst tio år efter ett beräknat antal av 8 stycken » 4 800

Summa kronor 486 240

Stat
för krigsskolan.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Staben.			Reservofficerskursen.		
Överste, chef.....	1	O. 6	Kapten, arvode.....	1	O. 3
Överstelöjtnanter eller majorer	3	{O.5 eller O. 4	Kaptener eller löjtnanter, ar- voden	8	{O.3 eller O. 2
Kaptener eller löjtnanter, adju- tanter, arvoden	3	{O.3 eller O. 2	Fanjunkare.....	1	Uo. 3
Fanjunkare (styckjunkare).....	5	Uo. 3	Musikpersonal.		
Fanjunkare (styckjunkare) eller sergeanter	5	{Uo.3 eller Uo. 2	Musikdirektör	1	O. 2
Officerskursen.			Musikfanjunkare	2	Uo. 3
Kaptener (ryttmästare) (därav 4 kompanichefer och 4 förste lärare), arvoden.....	8	O. 3	Musiksergeanter	4	Uo. 2
Kaptener (ryttmästare) eller löjtnanter (därav 17 kadett- officerare, 1 förste lärare, 4 andre lärare och 1 lärare), arvoden	23	{O.3 eller O. 2	Musikfurirer	4	Maf. 4
Fanjunkare.....	4	Uo. 3	Musikkorporaler	2	Maf. 3
			Musikvicekorpraler	2	Maf. 2
			Musikvolontärer	6	Maf. 1

1. Avlöning (arvoden) till ovanstående militära personal på aktiv stat... kronor 400 998
2. Arvoden till militär personal på aktiv stat m. fl. " 35 000
3. Tjänstgöringstraktamenten för personal på aktiv stat" " 35 000
4. Löner, arvoden och ersättningar till viss betjäningpersonal" " 91 000

Summa kronor **561 998**

Stat
för krigshögskolan.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Militär personal.			Pensionerad personal.		
Överste, chef.....	1	O. 6	Biträdande adjutant.....	1	—
Majorer, lärare.....	3	O. 4	Civil personal.		
Kaptän, adjutant, arvode.....	1	O. 3	Expeditionsvakt.....	1	Avd. B. 5
Kaptän, lärare, arvoden.....	3	O. 3	Skrivbiträde.....	1	Avd. B. 2

1. Avlöning (arvoden) till ovanstående militära personal på aktiv stat kronor 72 732
2. Avlöning till ovanstående civila personal » 5 733
3. Arvode till ovanstående pensionerade personal (1 å 3 180) » 3 180
4. Arvoden till lärare i tvångsåmnen efter 14 kronor för varje timmes under-
visningskyldighet eller 14 × 960, till lärare i de valfria ämnena efter
10 kronor för varje timmes undervisningskyldighet eller 10 × 1 080,
till lärare i ridning 960 och till 3 repetitörer å 600 kr., 1 800 » 27 000

Summa kronor 108 645

Stat
för artilleri- och ingenjörhögskolan.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Militär personal.			Personal på aktiv stat med arvode.		
Överste, chef.....	1	O. 6	Lärare.....	12	—
Major eller kaptän, lärare.....	1	{ O. 4 eller O. 3	Biträdande lärare och repeti- törer — antalet växlande....	—	—
Kaptän (därav 1 adjutant och 4 lärare), arvoden.....	5	O. 4	Civil personal med arvoden.		
Civil personal.			Lärare.....	8	—
Expeditionsvakt.....	1	Avd. B. 5	Extra ordinarie tjänsteman med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan.		
Skrivbiträde.....	1	Avd. B. 2	Laboratoriebiträde.....	1	—
Pensionerad personal.					
Redogörare och 2. adjutant ...	1	—			

1. Avlöning (arvoden) till ovanstående militära personal på aktiv stat kronor 60 324
2. Avlöning till ovanstående civila personal på ordinarie stat » 5 733
3. Avlöning till ovanstående laboratoriebiträde, extra ordinarie tjänsteman
med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan » 3 144
4. Arvode till pensionerad personal (1 å 3 180) » 3 180
5. Arvoden till militär personal på aktiv stat » 24 060
6. Arvoden till civil personal » 14 700

Summa kronor 111 141

Stat
för infanteriofficersskolan.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Militär personal.			Pensionerad personal.		
Överste, chef.....	1	O. 6	Redogörare, tillika domän- och kasernofficer	1	—
Överstelöjtnant eller major, 1. lärare	1	{ O. 5 eller O. 4	Förvaltare, tillika vapenunderofficer och bilunderofficer...	1	—
Major eller kapten, avdelningschef vid försöksavdelningen	1	{ O. 4 eller O. 3	Väbel och uppborädsman	1	—
Kapten, 1. lärare, arvode	1	O. 3	Köksföreståndare, tillika stallunderofficer och kompaniadjutant vid handräckningskompaniet	1	—
Kaptener eller löjtnanter, 2. lärare, arvoden	5	{ O. 3 eller O. 2	Expeditionsunderofficer	1	—
Kapten eller löjtnant, adjutant, arvode	1	{ O. 3 eller O. 2			
Civilmilitär personal.					
Maskinist.....	1	C. 3			

1. Avlöning (arvoden) till ovanstående militära personal på aktiv stat.....	kronor	77 910
2. Arvoden till militär personal på aktiv stat m. fl.....	»	14 000
3. Avlöning till civilmilitär personal	»	3 750
4. Tjänstgöringstraktamenten för lärare och elever 80 000 kronor och för officerare och underofficerare vid övningstrupp 32 000 kronor	»	112 000
5. Arvoden till pensionerad personal (1 å 3 180 till redogöraren, 2 å 2 540 och 2 å 2 130 kronor)	»	12 120
Summa kronor		219 780

Stat
för ridskolan.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Ordinarie befattningshavare.			icke ordinarie befattningshavare.		
Överstelöjtnant eller major, chef	1	{ O. 5 eller O. 4	Läkare	1	—
Lärare och adjutant, kaptener, rytmästare eller löjtnanter	4	{ O. 3 eller O. 2	Förvaltare	1	—
Redogörare.....	1	Uo. 4			

1. Avlöning (arvoden) till ovanstående militära personal på aktiv stat ¹	kronor	34 140
2. Arvoden till befattningshavare på ordinarie stat: en förste lärare i ridning å 1 800, två andre lärare i ridning och en lärare i körning å 1 200: 3 600 eller tillhops	»	5 400
3. Arvoden till icke ordinarie befattningshavare: förvaltare, förutom fri bostad och bränsle samt planteringsland 1 950, beklädnadsersättning 120	»	2 070
4. Dagavlöning å 3 kronor per dag åt en lönlös kavalleriofficer under 10 månader, förslagsvis	»	909
Summa kronor		42 519

¹ Uppbär chefen lön enligt O. 4 utgår till honom ett arvode lika med skillnaden mellan avlöningsbeloppen i O. 5 och O. 4.

Stat
för trängofficersskolan.

Pensionerad personal.	Antal	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente
Expeditionsunderofficer	1	

1. Arvoden till chefen, 1 800, lärare i underhållstjänst med militärpedagogik, i taktik, i motortjänst, i motorteknik samt i sjukvårdstjänst, vardera om 1 200 kronor, till lärare i krigshistoria och vapenteknik vardera 800 kronor, övriga lärare 1 000 kronor kronor 10 400
 2. Arvoden till lärare i språk » 1 200
 3. Arvode till 1 expeditionsunderofficer » 2 340
- Summa kronor 13 940**

Stat
för arméns underofficersskola.

Militär personal.	Antal	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente	Pensionerad personal.	Antal	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente
Officerare.			Civil personal.		
Överste, chef	1	O. 6	Intendent och redogörare	1	—
Adjutant, kapten, arvode	1	O. 3	Expeditionsunderofficer	1	—
Kompanichefer, kaptener, arvoden	2	O. 3	Civil personal.		
Avdelningschefer, kaptener eller löjtnanter, arvoden	8	{ O. 3 eller O. 2	Studierektor	1	—
Underofficerare.			Timlärare	—	—
Fanjunkare	4	Uo. 3			
Civilmilitär personal m. fl.					
Maskinist	1	C. 3			
Eldare av 1. klassen	1	C. 1			

1. Avlöning (arvoden) till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat kronor 106 458
 2. Arvoden till militär personal på aktiv stat (11 å 600)..... » 6 600
 3. Arvoden till ovanstående pensionerade personal (1 å 3 180 och 1 å 2 130) » 5 310
 4. Arvoden till civila lärare vid allmänna kursen 93 500 och vid förberedande kursen 40 000 kronor » 133 500
 5. Tjänstgöringstraktamenten till officerare och underofficerare vid allmänna kursen 4 300 kronor och vid förberedande kursen 32 000 kronor » 36 300
- Summa kronor 288 188**

Stat
för artilleriets skjutskola.

Tjänstgöringstraktamenten m. m. åt chef, lärare och övrig personal ävensom kommanderingstillägg åt gifta furirer, under vinterperioden 6 900 kronor, under sommarperioden 31 700 kronor, tillhops kronor **38 600**

Stat
för Svea livgarde.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Militär personal.					
Officerare.					
Överste	1	O. 6	Musikfanjunkare	2	Uo. 3
Överstelöjtnant	1	O. 5	Musiksergeanter	8	Uo. 2
Majorer	4	O. 4	Musikfurirer	4	Maf. 4
Kaptener	15	O. 3	Musikkorporaler	4	Maf. 3
Löjtnanter	23	O. 2	Musikvicekorpraler	4	Maf. 2
Fänrikar	11	O. 1	Musikvolontärer	10	Maf. 1
Underofficerare.					
Regementskassör	1	Uo. 4	Civilmilitär personal.		
Fanjunkare	15	Uo. 3	Vapenhantverkare	1	C. 3
Sergeanter	22	Uo. 2	Förrådsvaktmästare	1	C. 1
Manakap.					
Furirer	54	Maf. 4	Maskinist	1	C. 3
Korporaler	34	Maf. 3	Eldare av 1. klassen	1	C. 1
Vicekorpraler	34	Maf. 2	Pensionerad personal.		
Volontärer	54	Maf. 1	Mobiliseringsofficer	1	—
Musikpersonal.					
Musikdirektör	1	O. 3	Expeditionsunderofficer	1	—
			Vapenunderofficer	1	—
			Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten	1	—

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat kronor 754 134
2. Arvodet till ovanstående pensionerade personal (1 å 3 180, 3 å 2 340) ... " 10 200

Summa kronor **764 334**

Stat

för Göta livgarde (Stridsvagnsregementet).

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Militär personal.					
Officerare.					
Överste	1	O. 6	Vicekorpraler	20	Maf. 2
Överstelöjtnant	1	O. 5	Volontärer	30	Maf. 1
Majorer	2	O. 4			
Kaptener, arvoden	10	O. 3	Civilmilitär personal.		
Löjtnanter, arvoden	15	O. 2	Vapenhantverkare	1	C. 3
Underofficerare.					
Regementskassör	1	Uo. 4	Förrådsvaktmästare	1	C. 1
Fanjunkare	8	Uo. 3	Maskinist	1	C. 3
Sergeanter	12	Uo. 2	Eldare av 1. klassen	1	C. 1
Manskap.					
Furirer	38	Maf. 4	Pensionerad personal.		
Korpraler	20	Maf. 3	Expeditionsunderofficer	1	—
			Biträde åt regementsinten- denten	1	—

1. Avlöning (arvoden) till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat..... kronor 415 204
2. Arvoden till ovanstående pensionerade personal (2 å 2 340) " 4 680

Summa kronor 419 884

Stat

för Livregementets grenadjärer, Hälsinge regemente, Älvsborgs regemente
och Västernorrlands regemente.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Militär personal.			Musikpersonal.		
Officerare.			Musikdirektör		
Överste	1	O. 6	Musikfanjunkare	2	O. 2
Överstelöjtnant	1	O. 5	Musiksergeanter	4	Uo. 3
Majorer	3	O. 4	Musikfurirer	4	Uo. 2
Kaptener	15	O. 3	Musikkorporaler	2	Maf. 4
Löjtnanter	22	O. 2	Musikvicekorpraler	2	Maf. 3
Fänrikar	10	O. 1	Musikvolontärer	6	Maf. 2
Underofficerare.			Civilmilitär personal.		
Regementskassör	1	Uo. 4	Vapenhantverkare	1	C. 3
Fanjunkare	14	Uo. 3	Förrådsvaktmästare	1	C. 1
Sergeanter	20	Uo. 2	Maskinist	1	C. 3
Manskap.			Eldare av 1. klassen	1	C. 1
Furirer	45	Maf. 4	Pensionerad personal.		
Korporaler	30	Maf. 3	Mobiliseringsofficer	1	—
Vicekorpraler	30	Maf. 2	Expeditionsunderofficer	1	—
Volontärer	45	Maf. 1	Vapenunderofficer	1	—
			Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten	1	—

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat kronor 656 220
2. Arvodet till ovanstående pensionerade personal (1 å 3 180; 3 å 2 130)... " 9 570

Summa kronor 665 790

Stat

för Livgrenadjärregementet, Hallands regemente och Bohusläns regemente.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Militär personal.			Musikpersonal.		
Officerare.			Musikdirektör.....		
Överste	1	O. 6	Musikfanjunkare	2	O. 2
Överstelöjtnant	1	O. 5	Musiksergeanter	4	Uo. 3
Majorer	3	O. 4	Musikfurirer	4	Uo. 2
Kaptener	15	O. 3	Musikkorporaler	2	Maf. 4
Löjtnanter	22	O. 2	Musikvicekorpraler	2	Maf. 3
Fänrikar	10	O. 1	Musikvolontärer	6	Maf. 2
Underofficerare.			Civilmilitär personal.		
Regementskassör	1	Uo. 4	Vapenhantverkare.....	1	C. 3
Fanjunkare	14	Uo. 3	Förrådsvaktmästare	1	C. 1
Sergeanter	20	Uo. 2	Maskinist.....	1	C. 3
Manskap.			Pensionerad personal.		
Furirer	45	Maf. 4	Mobiliseringsofficer	1	—
Korporaler	30	Maf. 3	Expeditionsunderofficer	1	—
Vicekorpraler	30	Maf. 2	Vapenunderofficer.....	1	—
Volontärer	45	Maf. 1	Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten	1	—

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat kronor 623 868
 2. Arvoden till ovanstående pensionerade personal (1 å 3 180; 3 å 2 180)..... " 9 570

Summa kronor 633 438

Stat
för Jämtlands fältjägarregemente.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- ningsregle- mente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- ningsregle- mente
Militär personal.			Musikpersonal		
Officerare.			Musikdirektör		
Överste	1	O. 6	Musikfanjunkare	2	O. 2
Överstelöjtnant	1	O. 5	Musiksergeanter	4	Uo. 3
Majorer	3	O. 4	Musikfurirer	4	Uo. 2
Kaptener	15	O. 3	Musikkorpraler	2	Maf. 4
Löjtnanter	22	O. 2	Musikvicekorpraler	2	Maf. 3
Fänrikar	10	O. 1	Musikvolontärer	6	Maf. 2
Underofficerare.			Civilmilitär personal.		
Regementskassör	1	Uo. 4	Vapenhantverkare	1	C. 3
Fanjunkare	14	Uo. 3	Förrådsvaktmästare	1	C. 1
Sergeanter	20	Uo. 2	Maskinist	1	C. 3
Manskap.			Eldare av 1. klassen		
Furirer	45	Maf. 4	Pensionerad personal.		
Korpraler	30	Maf. 3	Mobiliseringsofficer	1	—
Vicekorpraler	30	Maf. 2	Expeditionsunderofficer	1	—
Volontärer	45	Maf. 1	Vapenunderofficer	1	—
			Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten	1	—

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat kronor 672 396
 2. Arvodet till ovanstående pensionerade personal (1 å 3 180; 3 å 2 130)... » 9 570

Summa kronor 681 966

Stat

för Norra skånska infanteriregementet, Södra skånska infanteriregementet, Skaraborgs regemente och Kronobergs regemente.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- ningsrege- mente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- ningsrege- mente
Militär personal.			Musikpersonal.		
Officerare.			Musikdirektör		
Överste	1	O. 6	Musikfanjunkare	2	Uo. 3
Överstelöjtnant	1	O. 5	Musiksergeanter	4	Uo. 2
Majorer	3	O. 4	Musikfurirer	4	Maf. 4
Kaptener	15	O. 3	Musikkorpraler	2	Maf. 3
Löjtnanter	22	O. 2	Musikvicekorpraler	2	Maf. 2
Fänrikar	10	O. 1	Musikvolontärer	6	Maf. 1
Underofficerare.			Civilmilitär personal.		
Regementskassör	1	Uo. 4	Vapenhantverkare	1	C. 3
Fanjunkare	14	Uo. 3	Förrådsvaktmästare	1	C. 1
Sergeanter	20	Uo. 2	Maskinist	1	C. 3
Manskap.			Eldare av 1. klassen	1	C. 1
Furirer	45	Maf. 4	Pensionerad personal.		
Korpraler	30	Maf. 3	Mobiliseringsofficer	1	—
Vicekorpraler	30	Maf. 2	Expeditionsunderofficer	1	—
Volontärer	45	Maf. 1	Vapenunderofficer	1	—
			Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten	1	—

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat kronor 607 692
 2. Arvoden till ovanstående pensionerade personal (1 å 3 180; 3 å 2 180)... » 9 570

Summa kronor 617 262

Stat
för Upplands regemente och Dalregementet.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt av- lönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt av- lönings- reglemente
Militär personal.			Musikpersonal.		
Officerare.			Musikdirektör		
Överste	1	O. 6	Musikfanjunkare	2	O. 2
Överstelöjtnant	1	O. 5	Musiksergeanter	4	Uo. 3
Majorer	3	O. 4	Musikfurirer	4	Uo. 2
Kaptener	15	O. 3	Musikkorporaler	2	Maf. 4
Löjtnanter	22	O. 2	Musikvicekorpraler	2	Maf. 3
Fänrikar	10	O. 1	Musikvolontärer	6	Maf. 2
Underofficerare.			Civilmilitär personal.		
Regementskassör	1	Uo. 4	Vapenhantverkare.....	1	C. 3
Fanjunkare	14	Uo. 3	Förrådsvaktmästare	1	C. 1
Sergeanter	20	Uo. 2	Maskinist.....	1	C. 3
Manskap.			Pensionerad personal.		
Furirer	45	Maf. 4	Mobiliseringsofficer	1	—
Korporaler.....	30	Maf. 3	Expeditionsunderofficer	1	—
Vicekorpraler.....	30	Maf. 2	Vapenunderofficer.....	1	—
Volontärer	45	Maf. 1	Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten	1	—

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat kronor 640 044
2. Arvoden till ovanstående pensionerade personal (1 å 3 180; 3 å 2 180)... » 9 570

Summa kronor 649 614

Stat
för Jönköpings-Kalmar regemente.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt av- lösnings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt av- lösnings- reglemente
Militär personal.			Musikpersonal.		
Officerare.			Musikdirektör		
Överste	1	O. 6	Musikfanjunkare	2	O. 2
Överstelöjtnant ..	1	O. 5	Musiksergeanter	4	Uo. 3
Majorer	3	O. 4	Musikfurirer	4	Uo. 2
Kaptener	15	O. 3	Musikkorporaler	2	Maf. 4
Löjtnanter	22	O. 2	Musikvicekorpraler	2	Maf. 3
Fänrikar	10	O. 1	Musikvolontärer	6	Maf. 2
Underofficerare.			Civilmilitär personal.		
Regementskassör	1	Uo. 4	Vapenhantverkare.....	1	C. 3
Fanjunkare	14	Uo. 3	Förrådsvaktmästare	1	C. 1
Sergeanter	20	Uo. 2	Maskinist.....	1	C. 3
Manskap.			Pensionerad personal.		
Furirer	45	Maf. 4	Mobiliseringsofficer	1	—
Korporaler.....	30	Maf. 3	Expeditionsunderofficer	1	—
Vicekorpraler.....	30	Maf. 2	Vapenunderofficer.....	1	—
Volontärer	45	Maf. 1	Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten	1	—

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat kronor 591 516
 2. Arvodet till ovanstående pensionerade personal (1 å 3 180; 3 å 2 180)... » 9 570

Summa kronor 601 086

Stat
för Gotlands infanteriregemente.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Militär personal.			Musikpersonal.		
Officerare.			Civilmilitär personal.		
Överste	1	O. 6	Musikdirektör	1	O. 2
Överstelöjtnant	1	O. 5	Musikfanjunkare	2	Uo. 3
Majorer	3	O. 4	Musikaergeanter	4	Uo. 2
Kaptener	15	O. 3	Musikfurirer	4	Maf. 4
Löjtnanter	22	O. 2	Musikkorpraler	2	Maf. 3
Fänrikar	10	O. 1	Musikvicekorpraler	2	Maf. 2
			Musikvolontärer	6	Maf. 1
Underofficerare.			Pensionerad personal.		
Regementskassör	1	Uo. 4	Mobiliseringsofficer	1	—
Fanjunkare	14	Uo. 3	Expeditionsunderofficer	1	—
Sergeanter	20	Uo. 3	Vapenunderofficer	1	—
			Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten	1	—
Manskap.					
Furirer	48	Maf. 4			
Korpraler	35	Maf. 3			
Vicekorpraler	35	Maf. 2			
Volontärer	50	Maf. 1			

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat kronor 625 308
2. Arvoden till ovanstående pensionerade personal (1 å 3 180; 3 å 2 130) ... » 9 570

Summa kronor 634 878

Stat
för Norrbottens regemente.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Militär personal.			Musikpersonal.		
Officerare.			Musikdirektör		
Överste	1	O. 6	Musikfanjunkare	2	O. 2
Överstelöjtnant	1	O. 5	Musiksergeanter	8	Uo. 3
Majorer	4	O. 4	Musikfurirer	4	Uo. 2
Kaptener	18	O. 3	Musikkorpraler	4	Maf. 4
Löjtnanter	22	O. 2	Musikkorpraler	4	Maf. 3
Fänrikar	10	O. 1	Musikvicekorpraler	4	Maf. 2
			Musikvolontärer	10	Maf. 1
Underofficerare.			Civilmilitär personal.		
Regementskassör	1	Uo. 4	Vapenhantverkare	1	C. 3
Fanjunkare	15	Uo. 3	Förrådsvaktmästare	1	C. 1
Sergeanter	23	Uo. 2	Maskinist	1	C. 3
			Eldare av 1. klassen	1	C. 1
Manskap.			Pensionerad personal.		
Furirer	45	Maf. 4	Mobiliseringsofficer	1	—
Korpraler	30	Maf. 3	Expeditionsunderofficer	1	—
Vicekorpraler	30	Maf. 2	Vapenunderofficer	1	—
Volontärer	45	Maf. 1	Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten	1	—

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat kronor 743 194
2. Arvoden till ovanstående pensionerade personal (1 å 3 180; 3 å 2 130) ... » 9 570

Summa kronor 752 764

Stat
för Livregementet till häst.

Militär personal.	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt
		veder- börligt avlönings- reglemente			veder- börligt avlönings- reglemente
Officerare.					
Överste	1	O. 6	Musiksergeanter	3	Uo. 2
Överstelöjtnant	1	O. 5	Musikfurirer	3	Maf. 4
Ryttmästare	10	O. 3	Musikkorpral	1	Maf. 3
Löjtnanter	14	O. 2	Musikvicekorpraler	2	Maf. 2
Fänrikar	5	O. 1	Musikvolontärer	3	Maf. 1
Underofficerare.					
Regementskassör	1	Uo. 4	Civilmilitär personal.		
Fänjunkare	8	Uo. 3	Vapenhantverkare.....	1	C. 3
Sergeanter	12	Uo. 2	Maskinist	1	C. 3
Manskap.					
Furirer	41	Maf. 4	Eldare av 1. klassen	1	C. 1
Korpraler	42	Maf. 3	Pensionerad personal.		
Volontärer	231	Maf. 1	Expeditionsunderofficer	1	—
Musikpersonal.					
Musikdirektör.....	1	O. 2	Vapenunderofficer	1	—
Musikfanjunkare	1	Uo. 3	Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten	1	—
			Underofficer, furageuppbörds- man m. m.	1	—

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat kronor 581 220
 2. Arvoden till ovanstående pensionerade personal (4 å 2 340) » 9 360

Summa kronor 590 580

Stat
för Skånska kavalleriregementet.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Militär personal.					
Officerare.					
Överste	1	O. 6	Musiksergeanter	3	Uo. 2
Överstelöjtnant	1	O. 5	Musikfurirer	3	Maf. 4
Ryttmästare	10	O. 3	Musikkorpral	1	Maf. 3
Löjtnanter	14	O. 2	Musikvicekorpraler	2	Maf. 2
Fänrikar	5	O. 1	Musikvolontärer	3	Maf. 1
Underofficerare.					
Regementskassör	1	Uo. 4	Civilmilitär personal.		
Fanjunkare	8	Uo. 3	Vapenhantverkare	1	C. 3
Sergeanter	12	Uo. 2	Maskinist	1	C. 3
Manskap.					
Furirer	41	Maf. 4	Eldare av 1, klassen	1	C. 1
Korpraler	42	Maf. 3	Pensionerad personal.		
Volontärer	231	Maf. 1	Expeditionsunderofficer	1	—
Musikpersonal.					
Musikdirektör	1	O. 2	Vapenunderofficer	1	—
Musikfanjunkare	1	Uo. 3	Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten	1	—
			Underofficer, furageuppbörds- man m. m.	1	—

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat kronor 561 354
2. Arvodet till ovanstående pensionerade personal (4 å 2 130)

Summa kronor **569 874**

Stat
för Livregementets husarer.

Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente	An- tal
Militär personal.		Civilmilitär personal.	
Officerare.		Pensionerad personal.	
Överste	1	O. 6	Vapenhantverkare
Major	1	O. 4	Maskinist
Ryttmästare	8	O. 3	Eldare av 1. klassen
Löjtnanter	13	O. 2	
Fänriker	5	O. 1	
Underofficerare.			
Regementskassör	1	Uo. 4	Expeditionsunderofficer
Fanjunkare	7	Uo. 3	Vapenunderofficer
Sergeanter	10	Uo. 2	Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten
Manskap.			Underofficer, furageuppbörds- man m. m.
Furirer	37	Maf. 4	
Korpraler	38	Maf. 3	
Volontärer	169	Maf. 1	

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat kronor 432 978
2. Arvoden till ovanstående pensionerade personal (4 å 2 130)

Summa kronor 441 498

Stat
för Norrlands dragonregemente.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Militär personal.					
Officerare.					
Överste	1	O. 6	Musiksergeanter	4	Uo. 2
Major	1	O. 4	Musikfurirer	4	Maf. 4
Ryttmästare	8	O. 3	Musikkorpraler	2	Maf. 3
Löjtnanter	13	O. 2	Musikvicekorpraler	2	Maf. 2
Fänrikar	5	O. 1	Musikvolontärer	6	Maf. 1
Underofficerare.					
Regementskassör	1	Uo. 4	Civilmilitär personal.		
Fanjunkare	7	Uo. 3	Vapenhantverkare	1	C. 3
Sergeanter	10	Uo. 2	Maskinist	1	C. 3
Manskap.					
Furirer	37	Maf. 4	Eldare av 1. klassen	1	C. 1
Korpraler	38	Maf. 3	Pensionerad personal.		
Volontärer	169	Maf. 1	Expeditionsunderofficer	1	—
Musikpersonal.					
Musikdirektör	1	O. 2	Vapenunderofficer	1	—
Musikfanjunkare	2	Uo. 3	Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten	1	—
			Underofficer, furageuppbörds- man m. m.	1	—

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat kronor 499 635
 2. Arvodet till ovanstående pensionerade personal (4 å 2 130) » 8 520

Summa kronor 508 155

Stat
för Svea artilleriregemente.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Militär personal.					
Officerare.					
Överste	1	O. 6	Konstaplar	54	Maf. 3
Överstelöjtnant	1	O. 5	Volontärer	100	Maf. 1
Majorer	4	O. 4	Civilmilitär personal.		
Kaptener	16	O. 3	Maskinist	1	C. 3
Löjtnanter	23	O. 2	Eldare av 1. klassen	1	C. 1
Fänrikar	11	O. 1	Pensionerad personal.		
Underofficerare.					
Regementskassör	1	Uo. 4	Expeditionsunderofficer	1	—
Styckjunkare	14	Uo. 3	Vapenunderofficer	1	—
Sergeanter	20	Uo. 2	Tygunderofficer	1	—
Manskap.					
Furirer	53	Maf. 4	Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten	1	—
			Underofficer, furageuppbörds- man m. m.	1	—

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat kronor 699 936
2. Arvoden till ovanstående pensionerade personal (5 å 2 340)

Summa kronor **711 636**

Stat
för Göta artilleriregemente.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Militär personal.					
Officerare.					
Överste	1	O. 6	Musiksergeanter	3	Uo. 2
Överstelöjtnant	1	O. 5	Musikfurirer	3	Maf. 4
Majorer	4	O. 4	Musikkonstapel	1	Maf. 3
Kaptener	16	O. 3	Musikvicekonstaplar	2	Maf. 2
Löjtnanter	23	O. 2	Musikvolontärer	3	Maf. 1
Fänrikar	11	O. 1			
Underofficerare.					
Regementskassör	1	Uo. 4	Civilmilitär personal.		
Styckjunkare	14	Uo. 3	Maskinist	1	C. 3
Sergeanter	20	Uo. 2	Eldare av 1. klassen	1	C. 1
Manskap.					
Furirer	53	Maf. 4	Pensionerad personal.		
Konstaplar	54	Maf. 3	Expeditionsunderofficer	1	—
Volontärer	100	Maf. 1	Vapenunderofficer	1	—
Musikpersonal.					
Musikdirektör	1	O. 2	Tygunderofficer	1	—
Musikstyckjunkare	1	Uo. 3	Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten	1	—
			Underofficer, furageuppbörds- man m. m.	1	—

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal..... kronor 730 350
 2. Arvoden till ovanstående pensionerade personal (5 å 2 130) » 10 650

Summa kronor 741 000

Stat
för Wendes artilleriregemente.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Militär personal.					
Officerare.					
Överste	1	O. 6	Konstaplar	54	Maf. 3
Överstelöjtnant	1	O. 5	Volontärer	100	Maf. 1
Majorer	4	O. 4	Civilmilitär personal.		
Kaptener	16	O. 3	Maskinist.....	1	C. 3
Löjtnanter	23	O. 2	Eldare av 1. klassen.....	1	C 1
Fänriker	11	O. 1	Pensionerad personal.		
Underofficerare.					
Regementskassör	1	Uo. 4	Expeditionsunderofficer	1	—
Styckjunkare	14	Uo. 3	Vapenunderofficer	1	—
Sergeanter	20	Uo. 2	Tygunderofficer.....	1	—
Manskap.					
Furirer.....	53	Maf. 4	Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten.....	1	—
			Underofficer, furageuppbörds- man m. m.	1	—

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal kronor 637 428

2. Arvoden till ovanstående pensionerade personal (5 å 2 130) " 10 650

Summa kronor 648 078

Stat
för Norrlands artilleriregemente.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Militär personal.					
Officerare.					
Överste	1	O. 6	Konstaplar	54	Maf. 3
Överstelöjtnant	1	O. 5	Volontärer	100	Maf. 1
Majorer	4	O. 4	Civilmilitär personal.		
Kaptener	16	O. 3	Maskinist.....	1	C. 3
Löjtnanter	23	O. 2	Eldare av 1. klassen	1	C. 1
Fänrikar	11	O. 1	Pensionerad personal		
Underofficerare.					
Regementskassör	1	Uo. 4	Expeditionsunderofficer	1	—
Styckjunkare	14	Uo. 3	Vapenunderofficer	1	—
Sergeanter	20	Uo. 2	Tygunderofficer.....	1	—
Manskap.					
Furirer	53	Maf. 4	Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten	1	—
			Underofficer, furageuppbörds- man	1	—

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal..... kronor 699 936
 2. Arvoden till ovanstående pensionerade personal (5 & 2 130) » 10 650

Summa kronor 710 586

Stat
för Norrbottens artillerikår.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Militär personal.					
Officerare.					
Konstaplar				20	Maf. 3
Volontärer				40	Maf. 1
Civilmilitär personal.					
Maskinist				1	C. 3
Eldare av 1. klassen				1	C. 1
Pensionerad personal.					
Expeditionsunderofficer				1	—
Vapen- och tygunderofficer ..				1	—
Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten				1	—
Manskap.					
Furirer	18	Maf. 4			

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal..... kronor 287 430
2. Arvoden till ovanstående pensionerade personal (3 å 2 130) » 6 390

Summa kronor **293 820**

Stat
för Smålands arméartilleriregemente.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Militär personal.			Musikpersonal.		
Officerare.			Musikdirektör		
Överste	1	O. 6	Musikstyckjunkare	1	O. 2
Överstelöjtnant	1	O. 5	Musiksergeanter	3	Uo. 3
Majorer	4	O. 4	Musikfurirer	3	Uo. 2
Kaptener	16	O. 3	Musikkonstapel	1	Maf. 4
Löjtnanter	23	O. 2	Musikvicekonstaplar	2	Maf. 3
Fänrikar	11	O. 1	Musikvolontärer	3	Maf. 2
Underofficerare.			Civilmilitär personal.		
Regementskassör	1	Uo. 4	Maskinist	1	C. 3
Styckjunkare	14	Uo. 3	Eldare av 1. klassen	1	C. 1
Sergeanter	20	Uo. 1	Pensionerad personal.		
Manskap.			Expeditionsunderofficer	1	—
Furirer	53	Maf. 4	Vapenunderofficer	1	—
Konstaplar	54	Maf. 3	Tygunderofficer	1	—
Volontärer	100	Maf. 1	Biträde åt regementsinten- dent	1	—

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat kronor 681 255
2. Arvnden till ovanstående pensionerade personal (4 å 2 130) » 8 520

Summa kronor 689 775

Stat
för Gotlands artillerikår.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente	
Militär personal.						
Officerare.						
Överste eller överstelöjtnant	1	O. 6 eller O. 5 O. 4 O. 3 O. 2 O. 1	Konstaplar	20	Maf. 3	
Major	1		Volontärer	80	Maf. 1	
Kaptener	7		Civilmilitär personal.			
Löjtnanter	10		Maskinist	1	C. 3	
Fänrikar	5		Eldare av 1. klassen	1	C. 1	
Underofficerare.						
Styckjunkare	6	Uo. 3	Pensionerad personal.			
Sergeanter	9	Uo. 2	Expeditionsunderofficer	1	—	
Manskap.						
Furirer	18	Maf. 4	Vapen- och tygunderofficer ...	1	—	
			Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten	1	—	

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat kronor 287 934
 2. Arvoden till ovanstående pensionerade personal (3 å 2 180) » 6 390

Summa kronor 294 324

Stat
för Bodens artilleriregemente.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Militär personal.					
Officerare.					
Överste	1	O. 6	Konstaplar	36	Maf. 3
Överstelöjtnant	1	O. 5	Volontärer	100	Maf. 1
Majorer	3	O. 4	Civilmilitär personal.		
Kaptener	14	O. 3	Maskinist.....	1	C. 3
Löjtnanter	22	O. 2	Eldare av 1. klassen	1	C. 1
Fänriker	9	O. 1	Pensionerad personal.		
Underofficerare.					
Regementskassör	1	Uo. 4	Expeditionsunderofficer	1	—
Styckjunkare	12	Uo. 3	Vapenunderofficer	1	—
Sergeanter	18	Uo. 2	Tygunderofficer.....	1	—
Manskap.					
Furirer	46	Maf. 4	Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten	1	—

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat kronor 615 240
 2. Arvoden till ovanstående pensionerade personal (4 å 2 130) " 8 520
 Summa kronor 623 760

Stat
för luftvärnsartilleriets officerare och underofficerare.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Militär personal.					
Officerare.					
Överstar	2	O. 6	Löjtnanter	86	O. 2
Överstelöjtnanter	2	O. 5	Fänriker	15	O. 1
Majorer	6	O. 4	Underofficerare.		
Kaptener	28	O. 3	Regementskassörer	2	Uo. 4
Underofficerare.					
Styckjunkare	28	Uo. 3	Sergeanter	43	Uo. 2

1. Avlöning till ovanstående militära personal på aktiv stat Summa kronor 776 592.

Stat
för Karlsborgs luftvärnsartilleriregemente.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Militär personal.			Civilmilitär personal.	
Manskap.			Maskinist 1 C. 3	
Furirer.....	58	Maf. 4	Eldare av 1. klassen	1 C. 1
Konstaplar	40	Maf. 3	Pensionerad personal.	
Volontärer	85	Maf. 1	Expeditionsunderofficer	
Musikpersonal.			Vapenunderofficer	
Musikdirektör.....	1	O. 2	Tygunderofficer.....	
Musikstyckjunkare	1	Uo. 3	Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten	
Musiksergeanter	3	Uo. 2	1 —	
Musikfurirer	3	Maf. 4	1 —	
Musikkonstapel	1	Maf. 3	1 —	
Musikvicekonstaplar	2	Maf. 2	Civil personal.	
Musikvolontärer	3	Maf. 1	Garnisonspastor	
			1 —	

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat kronor 223 908
2. Arvoden till ovanstående pensionerade personal (4 å 2 130)
3. Arvode till en garnisonspastor i Karlsborg

Summa kronor 235 428

Stat
för Östgöta luftvärnsartilleriregemente.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Militär personal.			Pensionerad personal.	
Manskap.			Expeditionsunderofficer	
Furirer.....	56	Maf. 4	Vapenunderofficer	
Konstaplar	40	Maf. 3	Tygunderofficer.....	
Volontärer	82	Maf. 1	Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten	
Civilmilitär personal.			1 —	
Maskinist	1	C. 3		
Eldare av 1. klassen	1	C. 1		

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat kronor 191 982
2. Arvoden till ovanstående pensionerade personal (4 å 2 130)

Summa kronor 200 502

Stat
för officerare och underofficerare vid ingenjörtrupperna.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Militär personal.					
Officerare.					
Överste	1	O. 6	Löjtnanter	44	O. 2
Överstelöjtnanter	3	O. 5	Fänrikar	14	O. 1
Majorer	5	O. 4	Underofficerare.		
Kaptener	32	O. 3	Fanjunkare	30	Uo. 3
			Sergeanter	55	Uo. 2

1. Avlöning till ovanstående militära personal på aktiv stat Summa kronor 895 554.

Stat
för Svea ingenjörkår.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- plan enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Militär personal.					
Manskap.					
Furirer	40	Maf. 4	Förrädsvaktmästare	1	C. 1
Korpraler	21	Maf. 3	Maskinist	1	C. 3
Vicekorpraler	21	Maf. 2	Eldare av 1. klassen	1	C. 1
Volontärer	56	Maf. 1	Pensionerad personal.		
Civilmilitär personal.					
Ingenjörförrädsförvaltare	1	C. 7	Expeditionsunderofficer	1	—
Vapenhantverkare	1	C. 3	Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten	1	—
			Ingenjörförrädsförvaltare	1	—
			Intendenturförrädsförvaltare	1	—

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat kronor 158 136
2. Arvodet till ovanstående pensionerade personal (2 å 2 340, 2 å 2 130) ... " 8 940

Summa kronor 167 076

Stat
för Göta ingenjörkår.

Militär personal.	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Manskap.					
Furirer	38	Maf. 4	Maskinist	1	C. 3
Korpraler	21	Maf. 3	Eldare av 1. klassen ...	1	C. 1
Vicekorpraler	21	Maf. 2	Pensionerad personal.		
Volontärer	56	Maf. 1	Expeditionsunderofficer	1	—
Civilmilitär personal.					
Ingenjörförrådsförvaltare	1	C. 7	Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten	1	—
Vapenhantverkare	1	C. 3	Ingenjörförrådsförvaltare	1	—
Förrådsvaktmästare	1	C. 1	Intendenturförrådsförvaltare	1	—

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat kronor 151 362
2. Arvoden till ovanstående pensionerade personal (4 å 2 130) » 8 520

Summa kronor 159 882

Stat
för Bodens ingenjörkår.

Militär personal.	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Manskap.					
Furirer	28	Maf. 4	Förrådsvaktmästare	1	C. 1
Korpraler	20	Maf. 3	Maskinist	1	C. 3
Vicekorpraler	20	Maf. 2	Eldare av 1. klassen	1	C. 1
Volontärer	48	Maf. 1	Pensionerad personal.		
Civilmilitär personal.					
Ingenjörförrådsförvaltare	1	C. 7	Expeditionsunderofficer	1	—
Vapenhantverkare	1	C. 3	Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten	1	—

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat kronor 133 176
2. Arvoden till ovanstående pensionerade personal (2 å 2 130) » 4 260

Summa kronor 137 436

Stat
för Signalregementet.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Militär personal.					
Officerare.					
Vicekorpraler				25	Maf. 2
Volontärer				70	Maf. 1
Civilmilitär personal.					
Signalförrådsförvaltare				1	C. 7
Vapenhantverkare				1	C. 3
Förrådsvaktmästare				1	C. 1
Maskinist				1	C. 3
Eldare av 1. klassen				1	C. 1
Underofficerare.					
Fanjunkare	10	Uo. 3			
Sergeanter	15	Uo. 2			
Manskap.					
Furirer	50	Maf. 4			
Korpraler	25	Maf. 3			
Pensionerad personal.					
Expeditionsunderofficer				1	—
Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten				1	—
Signalförrådsförvaltare				4	—

1. Avlöning (arvoden) till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat kronor 519 414
2. Arvoden till ovanstående pensionerade personal (2 å 2 340 och 4 å 2 130) " 13 200
- Summa kronor 532 614

Stat
för officerare och underofficerare vid trängen.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Officerare.					
Löjtnanter				48	O. 2
Fänrikar				16	O. 1
Underofficerare.					
Fanjunkare				44	Uo. 3
Sergeanter				68	Uo. 2
Överstar	2	O. 6			
Överstelöjtnanter	2	O. 5			
Majorer	5	O. 4			
Kaptener	36	O. 3			

1. Avlöning till ovanstående militära personal på aktiv stat Summa kronor 1 021 296

Stat
för Svea trängkår.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Militär personal.					
Manskap.					
Furirer	29	Maf. 4	Maskinist	1	C. 3
Korpraler	19	Maf. 3	Eldare av 1. klassen	1	C. 1
Vicekorpraler	19	Maf. 2	Pensionerad personal.		
Volontärer	29	Maf. 1	Vapenunderofficer	1	—
Civilmilitär personal.					
Vapenhantverkare	1	C. 3	Tygunderofficer	1	—
Förrådsvaktmästare	1	C. 1	Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten	1	—
			Underofficer, furageuppbörds- man m. m.	1	—

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat kronor 113 232
 2. Arvodet till ovanstående pensionerade personal (4 å 2 130) " 8 520
- Summa kronor 121 752**

Stat
för Göta trängkår.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Militär personal.					
Manskap.					
Furirer	27	Maf. 4	Maskinist	1	C. 3
Korpraler	17	Maf. 3	Eldare av 1. klassen	1	C. 1
Vicekorpraler	17	Maf. 2	Pensionerad personal.		
Volontärer	27	Maf. 1	Vapenunderofficer	1	—
Civilmilitär personal.					
Vapenhantverkare	1	C. 3	Tygunderofficer	1	—
Förrådsvaktmästare	1	C. 1	Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten	1	—
			Underofficer, furageuppbörds- man m. m.	1	—

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat kronor 104 436
 2. Arvodet till ovanstående pensionerade personal (4 å 2 130) " 8 520
- Summa kronor 112 956**

Stat
för Norrlands trängkår.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Militär personal.					
Manskap.					
Furirer	27	Maf. 4	Maskinist.....	1	C. 3
Korpraler	17	Maf. 3	Eldare av 1. klassen	1	C. 1
Vicekorpraler	17	Maf. 2	Pensionerad personal.		
Volontärer	27	Maf. 1	Vapenunderofficer	1	—
Civilmilitär personal.					
Vapenhantverkare.....	1	C. 3	Tygunderofficer.....	1	—
Förrådsvaktmästare	1	C. 1	Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten	1	—
			Underofficer, furageuppbörds- man m. m.	1	—

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat kronor 106 056
 2. Arvodet till ovanstående pensionerade personal (4 å 2 130)..... " 8 520
- Summa kronor 114 576

Stat
för Skånska trängkåren.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Militär personal.					
Manskap.					
Furirer	27	Maf. 4	Civilmilitär personal.		
Korpraler	17	Maf. 3	Vapenhantverkare	1	C. 3
Vicekorpraler	17	Maf. 2	Förrådsvaktmästare	1	C. 1
Volontärer	27	Maf. 1	Maskinist.....	1	C. 3
Musikpersonal.					
Musikfanjunkare	1	Uo. 3	Eldare av 1. klassen	1	C. 1
Musiksergeant	1	Uo. 2	Pensionerad personal.		
Musikfurirer	2	Maf. 4	Vapenunderofficer	1	—
Musikkorpral	1	Maf. 3	Tygunderofficer.....	1	—
Musikvicekorpral	1	Maf. 2	Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten	1	—
Musikvolontärer	2	Maf. 1	Underofficer, furageuppbörds- man m. m.	1	—

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat kronor 117 864
 2. Arvodet till ovanstående pensionerade personal (4 å 2 130)..... " 8 520
- Summa kronor 126 414

Stat
för Tygkåren.

Militär personal.	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente	Civilmilitär personal.	
			An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Officerare.				
Överstar	2	O. 6	Tygingenjörer av 1. klassen...	6 C. 12
Överstelöjtnanter	3	O. 5	Tygingenjör av 2. klassen.....	1 C. 10
Majorer	6	O. 4	Tygförvaltare av 1. klassen ...	11 C. 7
Kaptener	26	O. 3	Tygförvaltare av 2. klassen ...	12 C. 5
Löjtnanter	4	O. 2	Förvaltningskrivare	2 C. 6
Underofficerare.				
Fanjunkare	6	Uo. 3	Tygverkmästare av 1. klassen	33 C. 6
Sergeanter	10	Uo. 2	Tygverkmästare av 2. klassen	17 C. 4
Manskap.				
Furirer	20	Maf. 4	Tygskrivare	6 C. 3
			Tyghantverkare	75 C. 3
			Fortmaskinister	7 C. 3

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat..... Summa kronor **1 243 638**

Stat
för intendenturkåren.

Militär personal.	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente	Civilmilitär personal.	
			An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Officerare.				
Överstar	2	O. 6	Förvaltare	51 Uo. 4
Överstelöjtnanter	5	O. 5	Fanjunkare	6 Uo. 3
Majorer	9	O. 4	Sergeanter	15 Uo. 2
Kaptener	62	O. 3	Manskap.	
Löjtnanter	10	O. 2	Furirer	24 Maf. 4
Underofficerare.				
Civilmilitär personal.				
			Förvaltningskrivare	2 C. 6

1. Avlöning till ovanstående militära och civilmilitära personal på aktiv stat, förslagsvis kronor **1 032 798**
2. Tjänstgöringstraktamenten till sådana intendents- eller förvaltaraspiranter, som avlagt intendents- eller förvaltarexamen, under tjänstgöring utom eget trupperbands förläggningssort, förslagsvis » **19 000**
3. Dagarvoden till officerare och underofficerare, vilka utan att uppbära lön å intendenturkårens stat eller vara berättigade till tjänstgöringstraktamente, förordnas att vid nämnda kår uppehålla officersbefattning med vilken är förenat uppdrag såsom chef för kassaförvaltning, och underofficersbefattning, vilken är avsedd för förvaltare, förslagsvis » **11 000**

Summa kronor **1 062 798**

Stat
för fältläkarkåren.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Civilmilitär personal.					
Generalfältläkare	1	C. 16	Smålands arméartillerirege- mente	1	C. 11
Överfältläkare	1	C. 14	Karlsborgs luftvärnsartilleri- regemente	1	C. 11
Fältläkare vid			Östgöta luftvärnsartilleri- regemente	1	C. 11
första fördelningen	1	C. 13	Svea trängkår	1	C. 11
andra fördelningen	1	C. 13	Göta trängkår	1	C. 11
tredje fördelningen	1	C. 13	Norrlands trängkår	1	C. 11
fjärde fördelningen	1	C. 13	Skånska trängkåren	1	C. 11
Regementsläkare vid			Krigsskolan	1	C. 11
Sjukvårdsinspektionen	1	C. 11	Bataljonsläkare vid		
Försvarschefens på Gotland stab	1	C. 11	Sjukvårdsinspektionen	1	C. 9
Kommandantskapet i Boden	2	C. 11	Försvarschefens på Gotland stab	1	C. 9
Svea livgarde	1	C. 11	Kommandantskapet i Boden	2	C. 9
Livregementets grenadjärer	1	C. 11	Göta livgarde (stridsvagns- regementet)	1	C. 9
Livgrenadjärregementet	1	C. 11	Livregementet till häst	1	C. 9
Jämtlandsfältjägerregementet	1	C. 11	Skånska kavalleriregementet	1	C. 9
Norra skånska infanterirege- mentet	1	C. 11	Livregementets husarer	1	C. 9
Södra skånska infanterirege- mentet	1	C. 11	Norrlands dragonregemente	1	C. 9
Upplands regemente	1	C. 11	Svea ingenjörkår	1	C. 9
Skarabörjs regemente	1	C. 11	Göta ingenjörkår	1	C. 9
Kronobergs regemente	1	C. 11	Signalregementet	1	C. 9
Jönköpings-Kalmar rege- mente	1	C. 11	Svea trängkår	1	C. 9
Dalregementet	1	C. 11	Göta trängkår	1	C. 9
Hälsinge regemente	1	C. 11	Norrlands trängkår	1	C. 9
Älvsborgs regemente	1	C. 11	Skånska trängkåren	1	C. 9
Hallands regemente	1	C. 11	Krigsskolan	1	C. 9
Bohusläns regemente	1	C. 11	Garnisonssjukhuset å Karls- borg	1	C. 9
Västernorrlands regemente	1	C. 11	Sjukhusläkare vid		
Svea artilleriregemente	1	C. 11	Garnisonssjukhuset i Stock- holm	2	C. 9
Göta artilleriregemente	1	C. 11	Garnisonssjukhuset i Boden	2	C. 9
Wendes artilleriregemente	1	C. 11	Bataljonsläkare vid		
Norrlands artilleriregemente	1	C. 11	Fältläkarkåren	50	—

1. Avlöning till ovanstående civilmilitära personal på aktiv stat..... kronor 637 788
2. Arvode 1 500 kronor för bestridande av läkarvården vid ridskolan..... " 1 500
3. Arvoden å 1 170 kronor till en var av regementsläkarna, bataljonsläkarna och sjukhusläkarna i Boden..... " 7 020
4. Två ålderstillägg till lönen för bataljonsläkare vid fältläkarkåren å 300 kronor, det ena efter tre års och det andra efter sex års väl vitsordad tjänst..... " 15 000
5. Dagarvoden till bataljonsläkare vid fältläkarkåren
 - a) å 12 kronor under 75 dagar för förslagsvis 20 bataljonsläkare..... " 18 000
 - b) å 6 kronor under 75 dagar för förslagsvis 15 bataljonsläkare..... " 6 750
6. Bataljonsläkares vid fältläkarkåren och extra läkares resor till och från tjänstgöring..... " 3 000

Summa kronor 689 058

Stat
för fältveterinärkåren.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Civilmilitär personal.					
Överfältveterinär	1	C. 14	Skånska kavalleriregementet (därjämte veterinärvården vid Herrevadsklosters re- montdepå)	1	C. 8
Fältveterinär vid första fördelningen (därjämte regementsveterinärs ålig- gande vid Wendes artilleri- regemente)	1	C. 11	Livregementets husarer (därjämte veterinärvården vid Skaraborgs regemente och Göta trängkår)	1	C. 8
andra fördelningen (därjämte regementsveterinärs ålig- gande vid Norrlands artille- riregemente)	1	C. 11	Norrlands dragonregemente (därjämte veterinärvården vid Svea ingenjörkår).....	1	C. 8
tredje fördelningen (därjämte regementsveterinärs ålig- gande vid Livregementets husarer)	1	C. 11	Wendes artilleriregemente (därjämte veterinärvården vid Norra skånska in- fanteriregementet)	1	C. 8
fjärde fördelningen (därjämte regementsveterinärs ålig- gande vid Livregementet till häst)	1	C. 11	Norrlands artilleriregemente (därjämte veterinärvården vid Jämtlands fältjagar- regemente)	1	C. 8
Regementsveterinärer vid Veterinärinspektionen (där- jämte veterinärvården vid försvars- och armésta- berna)	1	C. 9	Göta ingenjörkår (därjämte veterinärvården vid Jön- köpings-Kalmar rege- mente)	1	C. 8
Intendenturförvaltningen (därjämte veterinärvården vid signalregementet)	1	C. 9	Svea trängkår (därjämte ve- terinärvården vid Livgre- nadjärregementet och Öst- göta luftvärnsartillerirege- mente)	1	C. 8
Kommandantsstaben i Boden	1	C. 9	Norrlands trängkår (där- jämte veterinärvården vid Västernorrlands rege- mente)	1	C. 8
Skånska kavalleriregementet	1	C. 9			
Norrlands dragonregemente	1	C. 9			
Svea artilleriregemente	1	C. 9			
Göta artilleriregemente	1	C. 9			
Ridskolan	1	C. 9			
Bataljonsveterinärer vid Livregementet till häst (där- jämte veterinärvården vid Svea och Göta livgarde)...	1	C. 8	Skånska trängkåren.....	1	C. 8
			Krigsskolan	1	C. 8

1. Avlöning till ovanstående civilmilitära personal på aktiv stat..... kronor 176 136
2. Arvoden för bestridande av veterinärvården vid trupperförband m. m., där
militärveterinär saknas
3. Veterinärinspektionen för bestridande av kostnader för besiktningar m.m.
4. Arvode till regementsveterinären vid kommandantsstaben i Boden
5. Extra veterinärers resor till och från tjänstgöring

Summa kronor 191 806

Stat
för väg- och vattenbyggnadskårens chefsexpedition.

	Antal	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente
Kärchef	1	—
Adjutant ur ingenjörtrupperna	1	—
Adjutant ur väg- och vattenbyggnadskåren	1	—
Expeditionsunderofficer	1	—

1. Arvoden till chefen 3 000 kronor och till adjutanten ur väg- och vattenbyggnadskåren 1 500 kronor kronor 4 500
2. Arvode till adjutanten ur ingenjörtrupperna, kompaniofficer på aktiv stat " 1 500
3. Arvode till expeditionsunderofficeren, pensionerad underofficer " 2 340
- Summa kronor 8 340**

Stat
för garnisonssjukhuset i Stockholm.

	Antal	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente		Antal	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente
Icke ordinarie befattningshavare.			Sjukhusväbel (förutom vissa naturaförmåner)	1	—
1. Personal med arvoden.			Portvakt (förutom vissa naturaförmåner).....	1	—
Överläkare vid avdelningen för hud- och könssjukdomar, tillika föreståndare för polikliniken för nämnda sjukdomar	1	—	2. Extra ordinarie tjänstemän med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan.		
Läkare för polikliniken för öron-, näs- och halssjukdomar	1	—	Maskinist	1	—
Läkare vid ögonkliniken	1	—	Eldare av 1. klassen	1	—
Läkare vid röntgen- och ljusavdelningen	1	—	Automobilförare	1	—
Föreståndare för tandpolikliniken	1	—	Eldare av 2. klassen	1	—
Underläkare (förutom vissa naturaförmåner).....	3	—	Gårdsvaktmästare.....	2	—
Apotekare, varav en föreståndare	2	C. 8	3. Kvinnlig sjukvårds- och ekonomipersonal med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan.		
Obducent.....	1	—	Husmoder	1	—
Sjuktymnast	1	—	Översköterskor	8	—
Sjukhusintendent	1	—	Undersköterskor	8	—
Förrådsförvaltare	1	—	Köksförestånderska	1	—
Sjukhuspredikant	1	—	Kokerskor	3	—
Juridiskt biträde	1	—	Tvättförestånderska.....	1	—

1. Arvoden till ovanstående icke-ordinarie befattningshavare kronor 54 712
2. Avlöning till ovanstående extra ordinarie tjänstemän med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan " 17 769
3. Avlöning till ovanstående kvinnliga sjukvårds- och ekonomipersonal med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan..... " 21 036
4. Särskilda anslagsposter " 36 678

Summa kronor 130 195

Stat
för garnisonssjukhuset å Karlsborg.

Icke-ordinarie befattningshavare.	Antal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
1. Personal med arvode.		
Sjukhusväbel	1	—
2. Extra ordinarie tjänsteman med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan.		
Eldare och gårdskarll	1	—
3. Kvinnlig sjukvårds- och ekonomipersonal med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan.		
Översköterskor	2	—
Kokerska	1	—

1. Arvode åt ovanstående sjukhusväbel	kronor 1 740
2. Avlöning åt ovanstående gårdskarll	" 2 382
3. Avlöning åt ovanstående kvinnliga personal	" 3 393
4. Till chefläkarens förfogande för anställande av ett köksbiträde högst kronor 546 och för beredande av tjänstledighet åt sjukhusets personal samt till vikariatersättning kronor 700 eller tillhoppa	" 1 246
Summa kronor 8 761	

Stat
för garnisonssjukhuset i Boden.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
A. Ordinarie beställningshavare.					
Maskinist.....	1	C. 3	Kontorsbiträde	1	—
Eldare av 1. klassen	1	C. 1	Eldare av 2. klassen	1	—
			Portvakter, tillika gårdskarlar	2	—
B. Icke-ordinarie befattningshavare.					
1. Personal med arvoden.					
Sjukhusintendent förutom vissa naturaförmåner	1	—	3. Kvinnlig sjukvårds- och ekonomipersonal med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan.		
Förrådsförvaltare, tillika bi- tråde åt intendenten	1	—	Husmoder	1	—
Sjukhusväbel	1	—	Översköterskor	16	—
Sjukgymnaster	2	—	Undersköterskor	14	—
			Köksförestånderska	1	—
			Kokerskor	2	—
			Tvättförestånderska	1	—
2. Extra ordinarie tjänstemän med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan.					
Trädgårdsmästare	1	—			
Automobilförare	1	—			

1. Avlöning åt ordinarie beställningshavare	kronor	7 650
2. Arvoden åt icke ordinarie befattningshavare.....	»	10 640
3. Lön till extra ordinarie befattningshavare enligt av Kungl. Maj:t fast- ställd löneplan	»	17 073
4. Lön till kvinnlig personal enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan ...	»	35 718
5. Särskilda anslagsposter	»	45 094

Summa kronor 116 175

Stat
för arméns sjuksköterskekår.

	Antal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
Sjuksköterskor med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan...	40	—
1. Avlöning till ovanstående sjuksköterskor med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan		kronor 51 600
2. Medel för bestridandet av kostnaderna för anställandet av extra sjuksköterskor		" 10 500
3. Ersättning till sjuksköterskeelever för bostad med bränsle och lyse ...		" 5 400
4. Vid truppförband och skolor anställda sjuksköterskors resor till och från tjänstgöring		" 500
		Summa kronor 68 000

Stat
för polispersonalen i Boden och på Karlsborg.

	An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente		An- tal	Löneplan och löne- grad enligt veder- börligt avlönings- reglemente
A. Ordinarie beställningshavare.			Å Karlsborg.		
I Boden.			Överkonstapel	1	C. 3
Poliskommissarie	1	C. 6	Konstapel	1	C. 2
Överkonstaplar	5	C. 3			
Konstaplar	24	C. 2			
1. Avlöning till ovanstående civilmilitära personal på aktiv stat (ordinarie beställningshavare)					kronor 128 196
2. Till polispersonalens i Boden resor och till dess tillfälliga förstärkande					" 1 000
					Summa kronor 129 196

Beräkning

av vissa utgifter under anslaget till avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl.

- b. *Kallortstillägg.* Detta anslag är för närvarande beräknat till 78 000 kronor. Med hänsyn till avsedd minskning av truppförband i Umeå kan den på grund av kaderökningen erforderliga anslagshöjningen begränsas till 5 000 kronor. Anslaget bör sålunda uppföras med kronor 83 000
- c. *Felräkningspenningar* är i nuvarande stat beräknat till 16 000 kronor; oförändrat kronor 16 000
- d. *Hysesbidrag till visst underbefäl* beräknas för närvarande till kr. 138 000; anslaget bör med hänsyn till kaderökningen höjas till..... kronor 148 000
- e. *Anställningspenningar* beräknas oförändrat till..... kronor 74 000
- f. *Dagavlöning och dagavlöningsstillägg m. m. åt indelt manskap* är för närvarande upptaget till 100 000 kr. Med hänsyn till den allt starkare avgången av dylikt manskap kommer anslaget så småningom att helt utgå. Tillsvidare synes det böra uppföras med ett mindre belopp, förslagsvis 10 000 kr. Vidare bör på skäl, som anföres under B. Intendenturförvaltningens anslag, här uppföras kostnaderna för indelt manskap tillkommande erättning för inställelse till och avgång från tjänstgöring. Kostnaderna för detta ändamål hava de senaste åren uppgått till omkring 6 000 kr. Kostnaderna synas böra upptagas med förslagsvis 1 000 kr. Summa för anslaget..... kronor 11 000
- g. *Lönefyllnad* till högst 4 musikdirektörer med kaptens tjänsteställning från O. 2 till O. 3, 4 × 2 520 kronor 10 080
- h. *Kostnader för musikelever.* Antalet musikelever avses att bli 129; enligt vad i förslaget under kap. III. H anförts, skall varje musikelev avlönas med 50 öre om dagen eller 180 kronor per år..... kronor 24 000
- i. *Stipendier å 2 000 kronor för underlättande av officersrekryteringen i Boden.* Med hänsyn till officerskaderns ökning bör anslaget höjas från 12 000 kronor till..... kronor 16 000
- j. *Ekiperingshjälp.* Nuvarande belopp 49 000 kr. bör höjas med 11 000 kr. till kronor 60 000
- k. *Tjänstgöringstraktamenten m. m. för vissa officerare och underofficerare.* Författningenligt utgående resekostnads- och traktamentsersättning samt kostnader för tjänstgöringstraktamenten till officerare och underofficerare, vilka under placering i viss befattning eller kommandering såsom lärare eller elev vid viss skola eller utbildningskurs eller under anställning vid staber m. m. kommenderas till deltagande i trupptjänst hava hittills bestritts av övningsanslaget. Dessa kostnader böra — på skäl, som anföres under B. Intendenturförvaltningens anslag, — överföras till avlöningsanslaget. De borde därvid hava uppförts under staterna för resp. skolor och staber m. m. Då emellertid en dylik uppdelning icke är praktisk genomförbar, hava kostnaderna här sammanförts i en post.
- Utgifterna för detta ändamål ha de senaste åren uppgått till c:a 25 000 kronor. Med hänsyn till avsedd personalökning vid vissa skolor bör detta belopp ökas till förslagsvis kronor 30 000
- l. *Vissa arvoden.* Enligt särskild förteckning (se bil. A: 1—3) kronor 619 000
- m. *Oförutsedda utgifter,* oförändrat..... kronor 50 000

Förteckning över vissa å stat icke uppförda löner och arvoden m. fl. ersättningar.

	A. Arvoden till ordinarie befattningshavare med avlöning från anslag under fjärde huvudtiteln			B. Löner enligt vederbörliga av Kungl. Maj:t fastställda löneplaner eller arvoden till vissa civila icke-ordinarie befattningshavare m. fl. ersättningar								Summa kronor
	Köksföreståndare	Furageuppbördsmän	Övrig personal	Förråds-män		Eldare		Kokerskor		Övrig personal		
				Antal	Lönegrad	Antal	Lönegrad	Antal	Lönegrad eller arvodesbelopp	Antal	Lönegrad eller arvodesbelopp	
Centrala förvaltningar m. m.												
Chefen för arméns centrala beklädnadsverkstad	—	—	1 500	—	—	—	—	—	—	—	—	1 500
Maskinist vid nuvarande arméförvaltningens ämbetshus ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	Eo. 7	—
Portvakt vid samma hus	—	—	768	—	—	—	—	—	—	—	—	768
Biträde vid de centrala förvaltningarnas hus	—	—	468	—	—	—	—	—	—	—	—	468
Föreståndaren för modellkammaren	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2 340	2 340
Föreståndaren för livrustkammaren	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 050	1 050
Styresmannen vid armémuseum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	B. 27	—
Museiteknisk assistent vid armémuseum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	B. 21	—
Rustmästaren vid armémuseum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	B. 13	—
Biträde för textilvården vid armémuseum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	B. 6	—
Verkmästare vid armémuseum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	B. 5	—
Extra assistent vid armémuseum	—	—	1 200	—	—	—	—	—	—	—	—	1 200
Vaktmästaren vid nuvarande artilleriinspektionens lokaler vid artillerigården	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	Eo. 5	—
Vaktmästaren vid militärförvaltningskursen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	Eo. 5	—
Ledaren av tygförvaltningens huvudlaboratorium	—	—	468	—	—	—	—	—	—	—	—	468
Styresmannen vid Åkers krutbruk (representationskostnader)	—	—	2 000	—	—	—	—	—	—	—	—	2 000
Vaktaren vid kruthuset å Rindön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	582	582
Portvakt, Stockholms tygstation	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	348	348
” ” ” ” ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	348	348
Vaktaren vid Karlsborgs kruthus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 500	1 500
Första (I.) fördelningen och Södra militärområdet.												
Till juridiskt biträde vid fördelningsstaben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	348	348
Vissa arvoden att utbetalas från fördelningens stab	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	642	642
Norra skånska infanteriregementet	348	144	—	1	Eo. 5	1	Eo. 5	1	K. 2	—	—	492
Södra skånska infanteriregementet	630	144	—	1	Eo. 5	—	—	2	K. 2	—	—	774
Kronobergs regemente	348	144	—	1	Eo. 5	1	Eo. 5	1	K. 2	—	—	492
Jönköpings-Kalmar regemente	348	144	—	1	Eo. 5	1	Eo. 5	1	K. 2	—	—	492

	A. Arvoden till ordinarie befattningshavare med avlöning från anslag under fjärde huvudtiteln			B. Löner enligt vederbörliga av Kungl. Maj:t fastställda löneplaner eller arvoden till vissa civila icke-ordinarie befattningshavare m. fl. ersättningar							Summa kron	
	Köksföreståndare	Furageuppbördsmän	Övrig personal	Förråds-män		Eldare		Kokerskor		Övrig personal		
				Antal	Lönegrad	Antal	Lönegrad	Antal	Lönegrad eller arvodesbelopp	Antal		Lönegrad eller arvodesbelopp
Fjärde (IV.) fördelningen och Östra militärområdet.												
Till juridiskt biträde vid fördelningsstaben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	348	348
Vissa arvoden att utbetalas från fördelningsstaben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	550	550
Militärstabsbyggnaden i kvarteret Uppfinnaren i Stockholm: garageförman	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	Eo. 10	—
portvakter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	Eo. 9	—
eldare	—	—	—	—	—	1	Eo. 5	—	—	—	—	—
Vaktmästare vid högvakten ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	Eo. 2	—
Svea livgarde	348	144	—	1	Eo. 5	1	Eo. 5	1	K. 3	—	—	49
Göta livgarde	348	144	—	1	Eo. 5	1	Eo. 5	1	K. 3	—	—	49
Livregementets grenadjärer ...	348	144	—	1	Eo. 5	1	Eo. 5	1	K. 2	—	—	49
Livgrenadjärregementet	348	144	—	1	Eo. 5	1	Eo. 5	1	K. 2	—	—	49
Garni-onsjukhuset, Linköping: sjukhusväbe, tillika förvaltare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2 240	2 240
eldare, tillika gårdskarl	—	—	—	—	—	1	Eo. 4	—	—	—	—	—
kokerska	—	—	—	—	—	—	—	1	K. 3	—	—	—
Upplands regemente	348	144	—	1	Eo. 5	1	Eo. 5	1	K. 2	—	—	49
Livregementet till häst	282	348	—	1	Eo. 5	—	—	1	K. 3	—	—	63
Svea artilleriregemente	282	282	—	1	Eo. 5	1	Eo. 5	1	K. 3	—	—	56
Förrådsförvaltaren vid Marma skjutfält	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 410	1 410
Vaktare vid Marma skjutfält...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 050	1 050
Östgöta luftvärnsartilleriregemente	282	210	—	1	Eo. 5	—	—	1	K. 2	—	—	49
Signalregementet	210	210	—	1	Eo. 5	—	—	2	K. 3	—	—	88
Resor för viss personal vid Signalregementet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	525	525
Svea trängkår	210	210	—	1	Eo. 5	—	—	1	K. 2	—	—	49
Luftvärnsförrådet i Stockholm, förrådsförvaltare m. m.	—	—	—	—	1	Eo. 5	—	—	—	—	1 410	1 410
Tillsyningsman & Hästholmens skjutfält	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	582	582
Generalstabskårens stalletablisement, Stockholm: stallföreståndare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	Eo. 13	—
fodermarsk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	Eo. 6	—
hästskötare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	Eo. 2	—
Krigsskolan	348	348	—	—	—	—	Eo. 5	1	—	—	—	63
Infanteriofficersskolan	210	—	—	—	—	—	Eo. 2	1	490	—	—	70
Ridskolan	144	—	—	—	—	1	Eo. 5	1	K. 2	—	—	—
köksbiträde	—	—	—	—	—	—	—	—	426	—	—	—
stallförman	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	Eo. 6	—
stallbetjante	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	Eo. 2	—
kusk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	Eo. 2	—
Bodens trupper och Övre Norrlands militärområde.												
Till juridiskt biträde vid kommandantsstaben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	348	348
Vissa arvoden att utbetalas från kommandantsstaben ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 290	1 290

	A. Arvoden till ordinarie befattningshavare med avlöning från anslag under fjärde huvudtiteln			B. Löner enligt vederbörliga av Kungl. Maj:t fastställda löneplaner eller arvoden till vissa civila icke-ordinarie befattningshavare m. fl. ersättningar							Summa kronor	
	Köksföreståndare	Furugruppbördsmän	Övrig personal	Förråds-män		Eldare		Kokerskor		Övrig personal		
				Antal	Lönegrad	Antal	Lönegrad	Antal	Lönegrad eller arvodsbelopp	Antal		Lönegrad eller arvodsbelopp
Örbottens regemente	348	144	—	1	Eo. 5	1	Eo. 5	2	K. 2	—	—	492
Örbottens artillerikår	210	210	—	1	Eo. 5	—	—	1	K. 2	—	—	420
Bodens artilleriregemente	282	210	—	1	Eo. 5	—	—	1	K. 2	—	—	492
Bodens ingenjörkår	210	210	—	1	Eo. 5	—	—	1	K. 2	—	—	420
Redje intendenturkompaniet	144	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	144
Östl. chefsens för intendentur-förrådet förfogande för vissa besiktningar	—	—	1 500	—	—	—	—	—	—	—	—	1 500
Östl. fortväblar i Bodens fästning å 1 980 kronor	—	—	7 920	—	—	—	—	—	—	—	—	7 920
Östl. fästningare m. m. vid Bodens fästning	—	—	—	—	—	1	Eo. 2	—	—	—	—	—
Gotlands trupper och militärområde.												
Östl. juridiskt biträde vid försvarschefens på Gotland stab	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	234	234
Östl. opphördsman vid kronobageriet på Visborgs slätt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300	300
Östl. infanteriregemente	348	144	—	1	Eo. 5	1	Eo. 5	1	K. 2	—	—	492
Östl. artillerikår	210	210	—	1	Eo. 5	—	—	1	K. 2	—	—	420
Östl. opphördsman vid förplägnadsmagasinet i Tingstäde	—	—	300	—	—	—	—	—	—	—	—	300
Östl. kokerska, Tingstäde	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	660	660
Östl. öksbiträde, "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	720	720
Östl. löner för arvoden m. fl. ersättningar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	63 907
Östl. löner till i denna förteckning angivna ordinarie tjänstemän (B)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28 418
Östl. löner till i denna förteckning angivna extra ordinarie tjänstemän enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan (Eo.), förslagsvis kronor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	264 729
Östl. löner till i denna förteckning angivna kvinnlig ekonomipersonal enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan (K.) förslagsvis kronor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42 075
Summa förslagsvis kronor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	399 127
Östl. demontdepåernas personal, förslagsvis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	81 260
Östl. arvoden och expenser m. m. åt landstormsområdesbefälhavare och landstormsförvaltare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	138 260
												618 647

Avrundat kronor 619 000

Beräkning
av stat för remontdepåernas personal.

Enhetskostnad			Antal	Beräknad kostnad	
Lönegrad	Beräknad lön (arvode)			Kronor	Summa kronor
		A. Herrevadsklosters remontdepå med dressyranstalt.			
		Icke ordinarie befattningshavare.			
		1. Personal med arvoden.			
Arvode	3 790	Depåchef.....	1	3 790	
"	1 000	Underofficer till förfogande vid dressyranstalten	1	1 000	4 790
		2. Extra ordinarie tjänstemän med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan.			
Eo. 5	2 403	Fodermarskar.....	2	4 806	
Eo. 2	2 034	Hästkötare	14	28 476	
Eo. 2	2 034	Körkarl	1	2 034	35 316
		3. Kvinnlig ekonomipersonal med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan.			
K. 2	798	Kokerska	1	798	
—	—	Viss avlösningsförhöjning	—	150	948
		B. Gudhems remontdepå.			
		1. Personal med arvoden.			
Arvode	2 790	Depåchef.....	1	2 790	
"	1 200	Veterinär.....	1	1 200	3 990
		2. Extra ordinarie tjänstemän med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan.			
Eo. 5	2 403	Fodermarskar.....	2	4 806	
Eo. 2	2 034	Hästkötare	14	28 476	
Eo. 2	2 034	Körkarl	1	2 034	35 316
		C. Gemensamt.			
—	—	Vissa medel för hovbeslag	—	900	900
		Summa kronor	—	—	81 260

Beräkning

av medel för arvoden m. m. åt landstormsområdesbefälhavare m. fl.

Kostnaderna för landstormens redovisning m. m. beräknas bliva oförändrade.

Då i här förevarande förslag under vederbörliga infanteriregementens stater upptagits mobiliseringsofficerare, vilka delvis skola övertaga landstormsområdesbefälhavarnas nuvarande uppgifter, böra kostnaderna för nämnda officerare, $18 \times 3\,180 = 57\,240$ kronor, frånräknas det anslag, 195 500 kronor, som hittills utgått.

Återstoden (195 500 — 57 240 =) **138 260** uppföres under denna rubrik; fördelningen av dessa medel måste göras beroende av särskild utredning.

2. Avlöning till personal på övergångsstat vid armén.

Kostnaderna för den föreslagna reservstaten hava upptagits till fullt belopp, trots att densamma endast successivt kommer att upprättas. Upprättandet bliver till stor del beroende på det antal officerare och underofficerare som komma att kvarstå på övergångsstat. Med hänsyn härtill beräknas i stort kostnaderna för personalen på övergångsstat kunna inrymmas under anslaget till arméns reservstater. Under de första övergångsåren beräknas visserligen sammanlagda kostnaden för personal på övergångsstat och reservstat överstiga de beräknade kostnaderna för reservstaten, men kompenseras denna merutgift av att lönekostnaderna för personalen på aktiv stat med betydligt större belopp understiga de i härordningen beräknade.

Några särskilda medel beräknas på grund härav icke för avlöning till personal på övergångsstat vid armén

3. Inkvarteringsordnande i Stockholm.

Anslaget upptages oförändrat till kronor **21 450**

4. Rekryteringskostnader.

Då rekryteringen endast i ringa omfattning torde bliva ökad, erfordras endast en mindre ökning av titel I, och bör anslaget sålunda utgå med följande belopp.

I. Rekryteringsmedel	kronor 69 600
II. Kostnader för fria resor åt nyanställt eller avskedad manskap vid vissa truppförband	» 10 000
III. Arméns andel i kostnaderna för försvarsväsendets centrala civilianställningsbyrå	» 16 000
	Summa kronor 95 000

5. Avskedspremier m. m.

Avskedspremiernas storlek förutsätts oförändrade. De åtgärder, som av den centrala civilianställningsbyrån vidtagits och i framtiden torde komma att vidtagas för att bereda avgående underbefäl civilianställning i statens tjänst, böra komma att medföra en efter hand minskad belastning på detta anslag, enär avskedspremie icke utbetalas till underbefäl, som vinner anställning i statstjänst. Med hänsyn härtill synes anslaget kunna upptagas till oförändrat belopp. Anslagsmedlen böra förslagsvis fördelas sålunda:

I. Avskedspremier	kronor 125 000
II. Kontant ersättning för viss tjänstgöring utöver anställningstiden (kungl. kungörelsen 19 februari 1915 och 1 december 1916).....	» 5 000
	Summa kronor 130 000

6. Arméns reservstater.

I. Löner.

Enhetskostnad			Antal	Summa	
Lön kronor	Pensionsavgift 3 %			Löner	Pensionsavgifter
<i>Officerare och underofficerare.</i>					
8 400	252	Generalmajor.....	1	8 400	252
6 800	204	Överste	1	6 800	204
6 400	192	Överstar	4	25 600	768
5 100	153	Majorer	84	428 400	12 852
3 150	94.50	Kompaniofficerare, högsta löneklassen	37	116 550	3 496.50
2 500	75	Kompaniofficerare, mellersta löneklassen	149	372 500	11 175
1 900	57	Kompaniofficerare, lägsta löneklassen	149	283 100	8 493
1 800	54	Underofficerare, högsta löneklassen	62	111 600	3 348
1 600	48	Underofficerare, lägsta löneklassen	154	246 400	7 392
<i>Läkare.</i>					
6 400	192	Fältläkare	2	12 800	384
5 100	153	Regementsläkare	5	25 500	765
3 150	94.50	Bataljonsläkare	3	9 450	283.50
Summa kronor				1 647 100	49 413
Avgår pensionsavgifter "				49 413	
Nettokostnad för löner "				1 597 687	

II. Ålderstillägg.

Kompaniofficerare i mellersta löneklassen:

$$149 \times \frac{400}{2} = \dots\dots\dots \text{ kronor } 29\,800$$

Kompaniofficerare i lägsta löneklassen:

$$149 \times \frac{400 + 400}{2} = \dots\dots\dots \text{ " } 59\,600$$

Underofficerare i lägsta löneklassen:

$$154 \times \frac{200}{2} = \dots\dots\dots \text{ " } 15\,400$$

Summa kronor 104 800

III. Ersättning för tjänstgöring.

Generalmajor	$\frac{1 \times (25 \times 15 + 30 \times 12.50)}{2}$	kronor	375
Överstar	$\frac{5 \times (22 \times 15 + 30 \times 11)}{2}$	"	1 650
Majorer	$\frac{84 \times (19 \times 15 + 30 \times 9.50)}{2}$	"	23 940
Kompaniofficerare	$\frac{335 \times (16 \times 15 + 30 \times 8)}{2}$	"	80 400
Underofficerare	$\frac{216 \times (13 \times 15 + 30 \times 6.50)}{2}$	"	42 120
Fältläkare	$\frac{2 \times (22 \times 15 + 30 \times 11)}{2}$	"	660
Regementäläkare	$\frac{5 \times (19 \times 15 + 30 \times 9.50)}{2}$	"	1 425
Bataljonsläkare	$\frac{3 \times (16 \times 15 + 30 \times 8)}{2}$	"	720
			Summa kronor 151 290

IV. Rese- och traktamentsersättning.

Medeltalet av kostnaden för resorna i samband med en tjänstgöringsomgång uppskattas till 80 kronor för officer och 60 kronor för underofficer, varför kostnaden för detta ändamål beräknas till $80 \times \frac{435}{2} + 60 \times \frac{216}{2} = 17\,400 + 6\,480$ kronor 23 880

V. Pensioner.

Under det närmast följande årtiondet synes pensioneringen av reservstatspersonal i hufvudsak allenast komma att omfatta den jämförelsevis fåtaliga personal på äldre reservstaten, som ännu kvarstår sedan rekryteringen 1915—1923. Detta kommer sannolikt att medföra en efter hand fortgående minskning i kostnaderna för reservstatspensioneringen. Dessa uppgå för närvarande till omkring 500 000 kronor och hava för det närmaste årtiondet beräknats till i medeltal per år..... kronor 480 000

Sammanfattning.

Löner (efter avdrag för obligatoriska pensionsavgifter).....	kronor	1 597 687
Ålderstillägg	"	104 800
Ersättning för tjänstgöring	"	151 290
Rese- och traktamentsersättning.....	"	23 880
Pensioner	"	480 000
		Summa kronor 2 357 657
		Avrundat kronor 2 358 000.

7. Reservstat för furirer vid Gotlands trupper.

På i kap. III under »Särskilda personalfrågor» angivna skäl upptages icke anslaget.

8. Personal i arméns reserver samt personal över stat.

A. Personal över stat.

Denna kategori är av synnerligen ringa omfattning. Årskostnaderna beräknas till förslagsvis..... kronor 2 000

B. Personal i arméns reserver.

Grunderna för denna personals kontanta förmåner förutsätts bliva oförändrade.

I. Ekiperingshjälp.

219 officerare å 750 kronor	kronor	164 250
163 underofficerare å 600 kronor	"	97 200
6 bataljonsläkare å 750 kronor	"	4 500
2 bataljonsveterinärer å 750 kronor	"	1 500
		Summa kronor 267 450

II. Lön.

Medetalet tjänstgöringsskyldiga reservofficerare och reservunderofficerare kan för det närmaste årtiondet beräknas till det antal, som framgår av nedanstående översikt. Av officerarna beräknas $\frac{1}{3}$ avlönade såsom fänrikar, återstoden som löjtnanter. Underofficerarna beräknas avlönade såsom sergeanter. Dessutom beräknas närmare $\frac{1}{3}$ tillhöra truppslag med längre obligatorisk övning (30 + 10 dagar) och återstoden med kortare obligatorisk övning (25 + 10 dagar). För samtliga beställningshavare beräknas lön i lägsta löneklassen av vederbörlig lönegrad å E-ort.

Lönekostnader:

225 officerare i medeltal $\frac{(319 + 425 + 425)}{3} 390 =$	kronor	87 750
480 " " " $\frac{(281 + 375 + 375)}{3} 344 =$	"	165 120
20 bataljonsläkare, lön, i medeltal 735	"	14 700
" " " , dagarvoden, i medeltal 504	"	10 080
10 bataljonsveterinärer, lön, i medeltal 650	"	6 500
" " " , dagarvoden, i medeltal 420	"	4 200
130 underofficerare, i medeltal 309	"	40 170
285 " " " 272	"	77 520
		Summa kronor 406 040

III. Rese- och traktamentsersättning.

735 officerare m. fl. å 80 kr.	kronor	58 800
415 underofficerare å 60 kr.	"	24 900
		Summa kronor 83 700

IV. Pensioner.

I reserven utnämnd personal, som är underkastad 1912 års (eller äldre) reservbefälsförordning, ävensom från aktiv stat förtidsavgången beställningshavare i reserven kunna endast ifrågakomma till ålderspension, vilken tillträdes vid 55 års ålder.

Personal, som är underkastad 1927 års reservbefälsförordning, äger likaledes uppbära ålderspension, men kan vid 42 års ålder utfå pensionens kapitaliserade värde. Här har räknats med, att all därtill berättigad personal uttager pensionen i form av dylik engångsersättning.

Kostnaderna för ålderspension till förstnämnda grupp av beställningshavare uppgå för närvarande till omkring 40 000 kronor per år. Dessa kostnader komma att kraftigt stegras t. o. m. år 1943, efter vilken tidpunkt endast ett fåtal beställningshavare av denna kategori komma att uppnå pensionsåldern, enär huvudparten av då blivande pensionärer kommer att pensioneras enligt 1927 års förordning. Kostnaderna för här ifrågavarande ålderspensioner kunna för tioårsperioden 1937—1946 uppskattas till i medeltal 140 000 kronor per år.

Antalet av de engångsersättningar (pensionens kapitaliserade värde), som beräknas under förenämnda tioårsperiod årligen förfalla till betalning till beställningshavare, å vilka 1927 års reservbefälsförordning, är tillämplig, jämte uträkning av ersättningsbeloppen framgår av nedanstående sammanställning, varvid förutsatts att ersättningarna uttagas vid 42 års ålder. I den mån vederbörande icke uttager engångsersättningen, minskas statens utgifter under meromnämnda tioårsperiod, enär den personal, varom här är fråga, icke förrän tidigast 1950 bliver berättigad till ålderspension.

49 officerare å 4 920 kr. =	kronor	241 080
6 bataljonsläkare å 4 920 kr. =	"	29 520
2 bataljonsveterinärer å 4 920 kr. =	"	9 840
33 underofficerare å 3 670 kr. =	"	121 110
		Summa kronor 401 550

Kostnaderna för ålderspension och engångsersättning beräknas sålunda uppgå till årligen i medeltal 140 000 + 401 550

kronor 541 550

V. Frivillig tjänstgöring för personal i reserven.

Förslagsvis..... kronor 50 000

Sammanställning.

A. Personal över stat	kronor	2 000
B. Personal i reserven:		
I. Ekiperingshjälp	kr.	267 450
II. Lön	»	406 040
III. Rese- och traktamentskostnader	»	83 700
IV. Pensioner	»	541 550
V. Frivillig tjänstgöring	»	50 000
		<u>1 348 740</u>
	Summa kronor	1 350 740
	Avrundat kronor	1 350 000

9. Rese- och traktamentspenningar.

Anslaget utgår för budgetåret 1935/1936 med 150 000 kronor.

Med hänsyn till ökningen av den aktiva kadern borde detta belopp något ökas. Då emellertid antalet staber kommer att något minskas och då genom nya militärtaxan resekostnaderna för officerare och underofficerare beräknas icke oväsentligt nedgå, torde anslaget kunna upptagas till oförändrat belopp..... kronor 150 000

10. Rese- och traktamentskostnader m. m. för hästuttagningsmyndigheterna.

Anslaget upptages till oförändrat belopp..... kronor 28 000

11. Flyttningersättning.

Anslaget utgår för budgetåret 1935/1936 med 170 000 kronor. Den rationalisering av befordringsförhållanden och personalflyttningar, som kan förväntas bli en följd dels av föreskriften om avgångsterminer i det nya militära pensionsreglementet och därav följande planmässighet i befordringsärendenas handläggning, dels av inrättandet av en särskild personalavdelning i chefens för armén stab torde böra medföra en minskning i belastningen på detta anslag. Till en minskad belastning torde även komma att bidra den sänkning av resekostnaden, som bliver en följd av ändringarna i den nya militärtaxan. En viss ökning torde å andra sidan vara att påräkna till följd av befälskaderns utökning. På såväl, som anföras under, B. Intendenturförvaltningens anslag, böra även kostnaderna för transporter av tilldelade stamhästar, som åtfölja flyttande officerare, överföras till här ifrågakvarande anslag.

Anslaget synes med ledning av ovanstående böra ökas med 10 000 kronor och uppföras med..... kronor 180 000

12. Resestipendier.

Anslaget upptages till..... kronor 20 000

13. De värnpliktigas avlöning.

Penningbidraget beräknas för de första 180 tjänstgöringsdagarna till 50 öre och från och med 181. tjänstgöringsdagen till 1 krona per dag. Vid fullgörande av landstombsövning beräknas dock 1 krona per dag.

Anslaget bör då upptagas sålunda:

5 227 000 × 0.50 =	kr.	2 635 000
7730 000 × 1.00 =	»	730 000
Avlöningstillägg till reservofficersaspiranter	»	37 000
		<u>3 402 000</u>

Avrundat kronor 3 400 000

14. Understöd åt vissa värnpliktigas familjer.

För budgetåret 1935/1936 är för detta ändamål vid ett antal tjänstgöringsdagar för värnpliktiga av 4 728 000 anvisat ett belopp av 75 000 kronor. Vid ett antal av 6 000 000 tjänstgöringsdagar för värnpliktiga beräknas anslaget till $\frac{6\,000\,000}{4\,728\,000} \times 75\,000 = 941\,500$

Avrundat kronor 95 000

15. Inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m.

Detta anslag är för budgetåret 1935/1936 upptaget till 1 000 000. Den mindre ökning av antalet resor, som bliver en följd av den något ökade uttagningen av värnpliktiga i linjetjänst, motväges i huvudsak av att antalet värnpliktiga tillhörande ersättningsreserven, som behöva inkallas, bliver något minskat. Minskade kostnader kunna vidare beräknas bliva en följd av den ändrade sammansättning av inskrivningsrevisioner och inskrivningsnämnder, som föreslås. Vilken inverkan på belastningen av detta anslag, som bliver en följd av införandet av den nya militärtaxan, kan ännu icke överblickas.

Anslaget synes böra uppföras med oförändrat belopp kronor 1 000 000

16. Studiestipendier.

Av tillgängliga besparingar å detta anslag har under senare år utdelats stipendier till ett belopp av omkring 3 000 kronor per år.

Behovet av medel för detta ändamål beräknas bliva höjt, varför anslaget upptages till kronor 5 000

17. Understöd åt föreningar och till skrifers utgivande.

Anslaget bör upptagas till i stort sett samma belopp som före budgetåret 1933/1934 eller kronor 25 000

18. Frivilliga skytteväsendets befrämjande.

Anslaget uppföres enligt å sid. 348 given motivering till kronor 470 000

19. Vissa arbeten på mobiliseringsverket.

Anslaget har hittills varit upptaget till 30 000 kronor per år, vilket belopp visat sig erforderligt för här avsett ändamål. Hälften av anslaget överflyttas till försvarsstabens anslag till omkostnader. För armén kvarstår... kronor 15 000

B. ANSLAG TILLHÖRANDE INTENDENTURFÖRVALTNINGENS VERKSAMHETSOMRÅDE.

Denna anslagsgrupp motsvaras närmast av de hittills under rubriken D. Förplägmad, intendenturmateriel, övningar m. m. upptagna anslag.

Till grupp C. Anslag tillhörande tygförvaltningens verksamhetsområde hava av de anslag, som hittills redovisats under nämnda rubrik, överförts

dels från anslaget till munderingsutrustning den del, som avsetts för anskaffning; av hästutredning;

dels de anslag, som avsetts för intendenturfordon, pionjärmateriel och signalmateriel;

dels av anslaget till anskaffning, underhåll och drift av motorfordon så stor del, som ansetts motsvara kostnaderna för anskaffning och underhåll av dylika fordon; samt

dels från anslaget till truppförbandens övningar så stor del, som ansetts motsvara kostnaderna för underhåll av vissa motorfordon vid stridsvagnsbataljonen samt av motorcyklar vid truppförbanden i allmänhet.

(Återstående del av anslaget till anskaffning, underhåll och drift av motorfordon — motsvarande beräknade kostnader för drift av dylika fordon — har påförts anslaget till truppförbandens övningar.)

'Till avlöningsanslaget har överförts från anslaget till truppförbandens övningar så stor del av detta anslag, som ansetts motsvara kostnaderna för vissa lärares och viss stabspersonals trupptjänstgöring samt vissa läkares, veterinärers, sjuksköterskors och indelt manskaps inställelse till och avgång från tjänstgöring. Dessa kostnader böra icke lämpeligen redovisas under övningsanslaget, då de icke hava samband med truppförbandens övningar och äro av förslagsanslags natur.

'Till anslaget till flyttningskostnader har överförts från anslaget till truppförbandens övningar så stor del av detta anslag, som ansetts motsvara kostnaderna för transport av tilldelade tjänstehästar, som åtfölja flyttande officerare, vilka kostnader hittills bestritts av övningsanslaget, men rätteligen torde böra bestridas av anslaget till flyttningskostnader.

'Till här förevarande anslagsgrupp hava överförts
dels de under hittillsvarande grupp C. Undervisning, understöd, expenser m. m. redovissade anslagen till undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser, till skrivmaterialier och expenser ävensom till tryckningskostnader;

dels av det under hittillsvarande grupp F. Vapen och ammunition upptagna anslaget till underhåll och drift av motorfordon så stor del, som ansetts motsvara drift av dessa fordon; samt

dels det under hittillsvarande grupp G. Byggnader och ingenjörmateriel upptagna anslaget till arméns brevduveväsende.

Med hänsyn till vad sålunda anförts hava under gruppen »Intendenturförvaltningens anslag» uppförts följande anslag.

1. Undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser.

Titel I. Undervisningsmateriel.

Anslaget beräknas efter oförändrat belopp per tjänstgöringsdag till
(8 520 000 × 0,009 =) kronor 76 680

Titel II. De fasta undervisningsverken.

Med hänsyn till utökningen av verksamheten vid flertalet undervisningsverk måste anslagen i motsvarande mån höjas. Motivering till höjningarna återfinnes i regel under redogörelsen för vederbörligt undervisningsverk.

Kriigshögskolan	kr.	40 000	
Artilleri- och ingenjörhögskolan	»	65 000	
Infanteriofficersskolan	»	82 000	
Artilleriets skjutskola	»	28 000	
Ridiskolan	»	30 000	
Trängofficersskolan	»	10 000	
Millitärförvaltnings- och förvaltarekurserna	»	15 000	
Kriigsskolan	»	150 000	
Arméns underofficersskola	»	60 000	
Läkares utbildning	»	45 000	
Veterinärers utbildning	»	11 000	
Armémuseum	»	16 000	
Reserv	»	4 000	556 000

Titel III. Särskilda kurser.

Denna anslagspost har för budgetåret 1935/1936 beräknats till 342 885 kronor.

Med hänsyn till att befälsutbildningen föreslagits bli rationellt ordnad och sålunda behovet av extra utbildningskurser borde kunna minskas, samt då den nya militärtaxan torde komma att förbilliga de resor, som bestridas å denna titel, skulle en sänkning av anslaget kunna tänkas. Å andra sidan bör hänsyn tagas till dels att på grund av utvecklingen av försvarsväsendet nya utbildningskrav ständigt uppkomma samt dels att å anslaget skall bestridas kostnaderna för resor förr bl. a. lärare och elever vid inställelse till och avgång från militära läroanstalter m. m., vilka resor komma att ökas, ävensom kostnaderna för utarbetande av reglementen, läroböcker m. m., vilket under organisationsperioden kommer att få ske i stor utsträckning.

Med hänsyn härtill bör medelsbehovet under titeln uppföras i stort sett
oförändrat till kronor 350 000

Summa kronor 982 680

Avrundat kronor 982 000

2. Skrivmaterialier och expenser.

Belastningen på detta anslag har för budgetåret 1935/1936 beräknats till 625 000 kronor.

Med hänsyn till minskningen i organisationens omfattning i stort torde anslaget kunna nedsättas med omkring 10 000 kronor. Då emellertid organisationen vid vissa trupperband samtidigt något ökas, torde försiktigheten bjuda att bibehålla anslaget vid oförändrat belopp.

Till försvarstabens anslag för omkostnader bör emellertid överföras 25 000

kronor varefter återstå kronor 600 000

3. Tryckningskostnader.

Anslaget utgår under budgetåret 1935/1936 med 90 000 kronor. På grund

av de ökade krav, som särskilt under organisationstiden komma att

ställas på anslaget, bör detsamma höjas till kronor 100 000

4. Mathållning.

Kostnaden för mathållningen beräknas liksom i 1935/1936 års riksstat till 81 öre per man och dag, däri icke inräknat någon kostnad för utspisning av smör i stället för margarin. 1935 års riksdag gjorde det uttalandet, att avlöningsförmånerna för den kvinnliga köks- och servispersonalen borde överflyttas till avlöningsanslaget eller annat anslag och begärde av Kungl. Maj:ts utredning i ärendet. Då sagda utredning ännu icke föreligger, hava kostnaderna för denna personal inräknats i mathållningsanslaget enligt hittills gällande grunder.

Medelsbehovet bliver sålunda: 8 620 000 manskapstjänstgöringsdagar å

kronor 0:81. Avrundat kronor 6 980 000

5. Munderingsutrustning.

Hittills har detta anslag beräknats efter ett belopp av 55 öre per tjänstgöringsdag för manskap och 10 öre per hästtjänstgöringsdag.

Då, såsom förut anförts, medel för bestridande av kostnaderna för hästutredning skola överföras till gruppen anslag, tillhörande tygförvaltningens verksamhetsområde, kommer där att upptagas den del av anslaget, som belöper sig på hästtjänstgöringsdagar.

Medelsberäkningen 55 öre per tjänstgöringsdag för manskap har enligt erfarenheten visat sig otillräcklig och bör höjas till 60 öre.

Medelsbehovet bliver sålunda: 8 620 000 manskapstjänstgöringsdagar å

kronor 0:60. Avrundat kronor 5 170 000

6. Kasernutredning, förplägnadsutredning m. m.

Anslagsposterna till kasernutredning och förplägnadsutredning beräknas efter enahanda grunder som hittills varit fallet.

Anslaget till skidmateriel har — av besparingsskäl — för budgetåret 1935/1936 upptagits till 80 000 kronor. Med hänsyn till att vinterutbildning med värnpliktiga avses komma till utförande i större utsträckning än vad nu är fallet kan anslaget icke beräknas lägre än 60 000 kronor.

Medelsbehovet bliver sålunda

Titel I. Kasernutredning.

8 620 000 manskapstjänstgöringsdagar å 0:05 kronor kr. 431 000

Expeditionsinventarier m. m. " 130 000 561 000

Titel II. Förplägnadsutredning.

8 620 000 manskapstjänstgöringsdagar å 0:05 kronor kr. 431 000

2 100 000 hästtjänstgöringsdagar å 0:01 kronor " 21 000 452 000

Titel III. Skidmateriel " 60 000

Summa kronor 1 073 000

7. Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt.

För budgetåret 1935/1936 har anslaget — på grundval av medeltalet av nettoutgifterna under tre föregående budgetår — beräknats till 3 050 000 kronor.

Av denna summa är för bränsle, belysning, vatten och renhållning vid truppförbanden beräknat	c:a kronor	2 320 000
På grund av organisationsförändringar bör härifrån dragas nämnda kostnader för etablissemangen vid Göta livgarde (Vaxholm), Kronobergs regemente (Karlskrona), Göta ingenjörkår (Karlskrona), Värmlands regemente, Fälttelegrafkåren och Svea ingenjörkår (Vaxholm), vilka per år hava uppgått till omkring.....	»	» 150 000
Återstående kostnader bör bränsle, belysning, vatten och renhållning vid truppförbanden utgör sålunda	»	» 2 170 000
Ökningen av kostnaderna på grund av ökningen av antalet tjänstgöringsdagar samt värnpliktstjänstgöringens delvisa förläggning till vintern torde — med hänsyn till de grundkostnader, som i fråga om bränsle m. m. alltid förefinnas — icke behöva uppskattas till mer än c:a 5 %	»	» 110 000
Kostnaden för bränsle, belysning, vatten, renhållning och tvätt vid staber m. m. upptages till	»	» 295 000
Kostnaderna för tvätt vid truppförbanden beräknas (efter c:a 6 öre per tjänstgöringsdag) till	»	» 500 000
	Summa kostnader kronor	3 075 000

8. Remontering.

Det årliga remontbehovet utgör 465, varav 14 draghästar för infanteriets behov.

Medelsbehovet bliver:

till inköp: 451 ridhästar à 1 100 kronor	kr. 496 100	
14 draghästar à 700 kronor	» 9 800	505 900
till övriga kostnader, efter avdrag av inkomsterna för försäljning av kasserade hästar.....		28 000
	Summa kronor	533 900
	Avrundat kronor	534 000

9. Furagering.

Kostnaderna för furageringen vid truppförbanden m. m. beräknas liksom i 1935/1936 års riksstat till 1 krona per häst och dag. Utfordringskostnaderna vid remontdepåerna beräknas något höjda.

Medelsbehovet bliver sålunda:		
2 110 000 hästunderhållsdagar à 1 krona	kronor	2 100 000
Utfodringskostnad vid remontdepåerna.....	»	190 000
	Summa kronor	2 290 000

10. Arméns breduveväsen.

Offrändrat	kronor	5 000
------------------	--------	-------

11. Truppförbandens övningar.

Titel I. Hästlejning.

För budgetåret 1935/1936, då endast ackordhästar förutsättas tagas i anspråk, har å denna titel anvisats 195 500 kronor. I här föreslagen härordning förutsattes likaledes i regel icke någon lejning på bekostnad av denna anslagstitel. Under rubriken kostnader för materielanskaffning äro anvisade medel för ökning av ackordhästantalet med minst 100 ackordhästar om året under en tidsperiod av tio år, varigenom de ökade krav på häst-tjänstgöringsdagar, som ställas i den nya härordningen, böra kunna tillgodoses. Detta ämne för en ökning av medelsbehovet för denna anslagstitel, vilken ökning för tioårsperioden kan beräknas till i medeltal 5 % av den sammalagda inköpssumman eller c:a 35 000 kronor. På grund härav uppföres titeln till

kronor 230 000

Titel II. Befälsövningar.

För budgetåret 1935/1936 är titeln upptagen till 122 500. Befälskaderns ökning samt något ökade transportkostnader motivera en ökning av titeln; med hänsyn till den minskning i kostnaderna för resor, som beräknas bli en följd av den nya militärtaxan, torde emellertid anslaget böra uppföras med kronor 130 000

Titel III. Vinterövningar.

I nuvarande härordning efter vissa omräkningar beräknat belopp, 261 000 för vinterövningar med fast anställd personal m. fl. torde i stort sett vara tillfyllest för detta ändamål. Då de till vintern förlagda övningarna med vissa värnpliktiga vid II. fördelningen till största delen äro av natur att i första hand böra bekostas av anslagstiteln »Övriga övningar» torde anslaget endast behöva obetydligt höjas och bör upptagas till kronor 280 000

Titel IV. Truppförbandens övriga övningar.

Denna titel är i riksstaten för 1935/1936 beräknad till 900 000, ett belopp, som visat sig otillräckligt. Med ledning av de erfarenheter, som vunnits beträffande anslagsbehovet under denna titel, bör detsamma beräknas till minst 1 000 000 kronor.

Såsom förut anförts, bör dock från denna titel till andra anslagstitlar överföras vissa belopp. Då en ny undertitel under övningsanslaget, titel VII. Drivmedel, inlagts, bör jämväl dit överföras en summa motsvarande de kostnader av dithörande slag, som hittills redovisats å här ifrågavarande titel.

Från denna titel överflyttas sålunda:

till avlöningsanslaget kostnaderna för vissa lärares och stabspersonals trupptjänstgöring samt vissa läkares, veterinärers, sjuksköterskors och indelt manskaps inställelse till och avgång från tjänstgöring	kronor	35 000
till anslaget till flyttningskostnader kostnaderna för vissa hästransporter...	»	5 000
till anslaget till anskaffning och underhåll av motorfordon, kostnaderna för underhåll av vissa motorfordon vid stridsvagnsbataljonen samt av motorcyklar vid truppförbanden i allmänhet	»	30 000
till titel VII nedan kostnaderna för driv- och smörjmedel för stridsvagnsbataljonen, kavalleriets pansarbilar och truppförbandens motorcyklar ...	»	40 000
	Summa kronor	110 000

På grund av organisationsförändringar utgå ur anslagstiteln helt kostnaderna för

sjötransportmaterielen vid Göta livgardes fästningsbataljon och vid Kronobergs regementets detachement i Karlskrona	kronor	48 000
befäl vid utbildningsavdelningar för officersaspiranter	»	45 000
	Summa kronor	93 000

Från summan 1 000 000 kan sålunda frändragas (110 000 + 93 000) eller i runt tal 200 000 kr., varför titeln beräknas till..... » 800 000

Titel V. Vissa frivilliga övningar.

Anslaget till den frivilliga landstormsbefälsutbildningen bör, som i kap. III framhållits, höjas till	kronor	135 000
För understöd av frivilliga luftvärnsorganisationer beräknas ett belopp av 25 000. Det torde ankomma på Kungl. Maj:ts prövning, huruvida detta understöd bör tilldelas den frivilliga landstormens centralorganisation eller särskild för luftvärnet upprättad frivillig organisation. För ändamålet beräknas enligt ovan	»	25 000
Frivilliga automobilkårens anslag bör, för att kårens verksamhet skall kunna fylla avsett ändamål, höjas från 6 000 kr. till.....	»	8 000
	Summa kronor	168 000

Titel VI. Luftförsvarsövningar.

Detta anslag har tidigare upptagits självständigt och till ett belopp av 36 000 kr. Beloppet bör med hänsyn till kravet på ökad omfattning av övningarna höjas till kronor 40 000

Titel VII. Driv- och smörjmedel.

Till denna nya titel sammanföras kostnaderna för driv- och smörjmedel för samtliga motorfordon sålunda från anslaget till anskaffning, underhåll och drift av motorfordon (intendentsdepartementet) kronor 130 000

från övningsanslaget, titel IV » 40 000

» anslaget till underhåll och drift av motorfordon vid artilleriet » 115 000

Summa kronor 285 000

Då antalet motorfordon väsentligt ökas och körfrekvensen dessutom kan beräknas höjd, bör denna anslagstitel ökas till » 400 000

Sammandrag.

Titel I	kronor	230 000
» II	»	130 000
» III	»	280 000
» IV	»	800 000
» V	»	168 000
» VI	»	40 000
» VII	»	400 000
		Summa kronor 2 048 000

12. Fält- och fälttjänstövningar.

Anslaget bör uppföras till samma belopp som i 1925 års härordning eller kronor 700 000

13. Sjukvård.

Anslaget beräknas på följande sätt:

8 6320 000 manskapstjänstgöringsdagar å 0'035	kronor	301 700
Garnisonssjukhusen, underhåll av sjukvårdsmateriel	»	50 000
Sanatorievård åt personal vid armén	»	60 000
Tandvård	»	34 000
Ögonsjukvård	»	35 000
Läkarkvård enligt officersavlöningsreglementet	»	25 000
Animalt ympämne	»	12 000
		Summa kronor 517 700
		Avrundat kronor 517 000

Anslaget synes böra disponeras sålunda:

Titel I. Inventarier m. m. vid militära sjukvårdsinrättningar. Denna titel torde lämpligen böra överföras till anslaget till kasernutredning och förplägnadsutredning.

Titel II. Sjukvårdsinspektionens sjukvårdsanslag: för medikamenter, förbandsmateriel, sjukvårdsutrustning m. m., för sanatorievård åt personal vid armén, tandvård, ögonsjukvård, läkarkvård enligt officersavlöningsreglementet samt för animalt ympämne.

14. Arméns bakteriologiska laboratorium.

Offförändrat kronor 2 000

15. Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig.

Offförändrat kronor 20 000

16. Arméns hundgård.

I öenlighet med av inspektören för trängen i ärendet ingivet förslag upptages för detta ändamål kronor 9 000

17. Veterinärvård.

Anslaget beräknas efter samma grunder som hittills varit fallet:

2 3224 000 hästunderhållsdagar å 0'048 kronor 111 552

Avrundat kronor 111 000.

C. ANSLAG TILLHÖRANDE TYGFÖRVALTNINGENS VERKSAMHETSOMRÅDE.

Denna anslagsgrupp motsvaras i huvudsak av de hittills under rubriken F. Vapen och ammunition upptagna anslag.

Till grupp B. Intendenturförvaltningens anslag, har, såsom förut anförts, överförts så stor del av anslaget till underhåll och drift av motorfordon, som ansetts motsvara kostnaderna för drift av dessa fordon.

Till här förevarande anslagsgrupp har överförts dels de under hittillsvarande grupp D. Förplägnad, intendenturmateriel, reparation, övningar m. m. redovisade anslagen till munderingsutrustning i vad avser den del av anslaget, som avsetts för hästutredning, intendenturfordon,

pionjärmateriel,
signalmateriel,

anskaffning, underhåll och drift av motorfordon i vad avser den del av anslaget, som ansetts motsvara kostnaderna för anskaffning och underhåll av dylika fordon, truppförbandens övningar i vad avser den del av anslaget, som ansetts motsvara kostnaderna för underhåll av vissa motorfordon vid stridsvagnsbataljonen samt av motorcyklar vid truppförbanden i allmänhet;

dels de under hittillsvarande grupp C. Byggnader och ingenjurmateriel upptagna anslagen till

ingenjurmateriel samt

underhåll och drift av arméns radiomateriel.

Med hänsyn till vad sålunda anförts har under gruppen »Tygförvaltningens anslag» uppförts nedanstående anslag.

1. Vapen och ammunition m. m.

Anslaget är i 1925 års härordning upptaget med 4 500 000. Med hänsyn till den ökade vapenutrustningen måste anslaget väsentligt höjas. Anslaget har beräknats till

kronor **5 250 000**

2. Anskaffning och underhåll av motorfordon.

Anslagen äro i 1935/1936 års stat upptagna till:

Anskaffning, underhåll och drift av motorfordon (intendentsdepartementet)	kronor 435 000
Underhåll och drift av motorfordon vid artilleriet	» 300 000
Underhåll och försök med stridsvagnar	» 50 000
Underhåll av kavalleriets pansarbilmateriel	» 10 000

Summa kronor 795 000

Från de två förstnämnda beloppen har redan till övningsanslaget titel VII överförts 130 000 resp. 115 000 eller sammanlagt 245 000 kronor. Efter avdrag för denna summa skulle sålunda återstå 550 000. Med hänsyn till avsedd utökning av motormaterielen måste detta belopp höjas till... kronor **750 000**

3. Anskaffning och underhåll av ingenjör-, anspannsfordons-, signalmateriel m. m.

Anslaget innebär ett sammanförande av medelsanvisningar, som hittills ägt rum till olika departement.

Titel I. Ingenjör- och pionjärmateriel (från anslagen till ingenjurmateriel och till kasernutredning, intendenturfordon m. m.)	kronor 150 000
Titel II. Signalmateriel (från anslaget till kasernutredning, intendenturfordon m. m., från anslaget till ingenjurmateriel, från vapenanslaget samt från anslaget för underhåll och drift av radiomateriel)	» 250 000
Titel III. Fordonsmateriel (från munderingsanslaget, hästutredning, från anslaget till kasernutredning, intendenturfordon m. m. samt från anslaget till ingenjurmateriel).....	» 380 000

Summa kronor 780 000

D. DIVERSE ANSLAG.**1. Ersättning för rustning och rotering.**

Såsom medeltal för tioårsperioden 1937—1946 kan beräknas kronor **100 000**

2. Extra utgifter.

Anslaget bör upptagas till kronor **350 000**

3. Semester åt lantförsvarets arbetare.

Anslaget upptagas till oförändrat belopp kronor **185 000**

E. KOSTNADER FÖR MATERIELANSKAFFNING.**I. Armén utom luftvärnsvapnet.****A. Linjen.**

Kulsprutor med reservdelar, eldledningsmateriel och luftvärnsanordning.....	kronor	2 500 000	
Granatkastare med reservdelar och eldledningsmateriel.....	"	800 000	
Infanterikanoner	"	1 200 000	
Ammunition för granatkastare och infanterikanoner	"	6 725 000	
Kärror med tillhörande hästupredning	"	2 400 000	
Stridsvagnar	"	4 500 000	
Signalmateriel	"	1 500 000	
Gasskyddsmateriel jämte arméns andel i engångskostnad för försvarsväsendets kemiska anstalt	"	2 345 000	
Modernisering av 7 cm. kanoner.....	"	1 200 000	
10 cm. kanoner och 15 cm. haubitser	"	6 820 000	
Traktorer, föreställare och ammunitionsvagnar.....	"	3 580 000	
Viss annan artillerimateriel	"	980 000	
Ammunition till 7 cm. kanoner	"	3 000 000	
Ammunition till 10 cm. kanoner och 15 cm. haubitser	"	4 800 000	
Krigsjärnvägsmateriel.....	"	800 000	
Ingrenjörmateriel	"	400 000	
Ackordhästar	"	700 000	
Vissa byggnadsarbeten såsom baracker, garage, förrådslokaler m. m.	"	800 000	45 050 000

B. Landstormen.

Kulsprutegevär, kulsprutor och granatkastare	kronor	2 450 000	
Intendenturutrustning..	"	4 500 000	6 950 000
		Summa kronor	52 000 000

II. Luftvärnsvapnet.

Enligt särskild redogörelse i kapitlet angående luftvärnsvapnet	kronor	27 500 000	
		Summa summarum kronor	79 500 000

<i>Genomsnittlig årskvot</i>	"	7 950 000	
därav för: luftvärnsvapnet	kronor	2 750 000	
armén i övrigt	"	5 200 000	

Statens offentliga utredningar 1935

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättskipning. Fångvård.

- Betänkande med förslag ang. åtgärder mot statsfientlig verksamhet. [8]
Yttranden över prellminärt förslag till lagstiftning om avbrytande av havandeskap. [13]
Lagberedningens förslag till lag om skuldebrev m. m. [14]
Betänkande med förslag till lagstiftning om avbrytande av havandeskap. [15]
Betänkande med förslag till lag om arbetsavtal. [18]
Betänkande och förslag rörande verksamheten vid skyddshemmen m. m. Första delen. Skyddshemmens organisation m. m. [26]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

- Förslag till ändrade bestämmelser rörande allmänna handlingars offentlighet. [6]
Yttrande och förslag rörande tjänstgöringsbetyg som av länsstyrelserna utfärdas. [17]
Utredning ang. införande av ett dagordningsinstitut m. m. [21]
Förslag till nya avlösningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare inom den allmänna civilförvaltningen. [25]
Betänkande med förslag till ändring i vissa delar av upphandlingsförfordningen. [27]
1934 års nämnd för städningsetredning. Förslag rörande allmänna grunder för ordnandet av städning- och rengöringsarbetet inom vissa statliga ämbetslokaler i Stockholm samt beräkning av ersättning för nämnda arbete. [37]

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.

Politi.

- Betänkande med förslag till ändrad organisation av den statliga verksamheten för bekämpande av olovlig införsel av spritdrycker m. m. [24]

Nationalekonomi och socialpolitik.

- Betänkande med förslag rörande lån och årliga bidrag av statsmedel för främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade barnrika familjer jämte därtill hörande utredningar. [2]
Kortfattad framställning av organisationsakkunnigas betänkande med utredning och förslag rörande den samhällsliga hjälpverksamhetens organisation m. m. [3]
Arbetslöshetsutredningens betänkande. 2. Åtgärder mot arbetslöshet. [6]
Konjunkturuppsvingets förlopp och orsaker 1932—1934. [16]

Hälsa- och sjukvård.

- Kungl. medicinalstyrelsens utlåtande och förslag ang. förbyggande mödra- och barnavård. [19]
Kungl. medicinalstyrelsens utlåtande och förslag ang. statsunderstödd dispensärverksamhet. [33]

Allmänt näringsväsen.

Fast egendom. Jordbruk med binärningar.

- Betänkande med förslag ang. åtgärder för spannmålsodlingens stödjande. [1]
Promemoria ang. tillsynen över fastighetsregistreringen och fastighetsbildningen. [4]
Utredning med förslag om egnahemskonsulenter hos hushållningssällskapen. [28]
Betänkande ang. husdjursförsöksverksamhetens organisation. [29]
Berättelse över statens spannmålsnämnds verksamhet m. m. under år 1934. [30]
Jordbrukskreditutredningen. Betänkande med förslag till förordning om jordbrukets kreditkassor m. m. [32]
Betänkande med vissa synpunkter och förslag i fråga om den primära fastighetskrediten. [34]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

- Betänkande med förslag till omorganisation av den högre skogsundervisningen. [9]
Betänkande ang. råvaruförsörjning, produktion och arbetarantal m. m. vid skogsindustrierna. [36]

Industri.

Handel och sjöfart.

Kommunikationsväsen.

- Teknik-ekonomiska utredningar rörande vägväsendet. Del 2. Broar. [7]
Betänkande med förslag till förordning ang. allmän automobiltrafik. [12]
Betänkande med förslag till motorfordonsförordning och vägtrafikstadga m. m. [23]

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

- Grunder för kollektiv och individuell pensionsförsäkring. [20]

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

- Utredning och förslag ang. rundradion i Sverige. [10]
Betänkande med utredning och förslag ang. inrättande av en statvetenskaplig examen. [11]
Utredning och förslag rörande frågan om avgift för hemlån av böcker från bibliotek. [22]
Betänkande med förslag rörande det svenska naturskyddets organisation och statliga förvaltning. [26]
Betänkande med förslag till lag om domkapitel m. m. [31]

Försvarsväsen.

- Betänkande med förslag till ordnande av Sveriges försvarsväsende. Del 1. Inledande avdelning m. m. [35] Del 2. Arméorganisationen. [39] Del 3. Marinorganisationen. [40] Del 4. Flygvapnets organisation. [41] Del 5. Värnplikten m. m. Bilagor. [42] Del 6. Särskilda yttranden. [43]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.